13
18 F
21

M

Ex Bibliotheca
majori Coll. Rom.
Societ. Jesu

13-18 h.6

Cum priuilegio Sūmi pontificis.

Repertorium ſuper commento Clementinarum iuris utriuſqꝫ doctoris domini Andree Barbacie.

SOC. IESV BIBL. SEC. COLL. ROM. IHS

Baptiſta Tortus Reuerendiſſimo. D. D. Dominico Grimano. S. S. Ro. eccleſie Cardinali patriarche aquileienſi.

Scripſerat iam pridem Andreas Barbacia: optime ac doctiſſime preſul: in libros a Clemente põtifice editos: commentaria: que in ſitu ac tenebris magno doctorum hominũ merore iacebant. neqꝫ vero illi non dolere etiam atqꝫ etiam iure poterant: cum doctiſſimi viri labores ac vigilie multis profuture: vel a paucisſimis haberẽtur vel a multis ignorarentur. Quod ſi ipſe Barbacia multum laudis ac vere glorie fuerat adeptus ex ſtudijs atqꝫ induſtria ſua: in his libris qui ſub eius nomine poſſim leguntur: exiſtimabant homines: vt vſu fermie venit: hoſce fore qui tanto antecellerent Andree Barbacie ſcripta: quanto ipſe reliquos in hoc cõmentãdi genere multos excellit: Nec illi opinione ſua decepti doctiſſimorum hominũ iudicio ſunt. Qui cũ primum eos legere potuerunt: & edendos cenſuere: & tuis auſpicijs emittẽdos admonuere. Debebat enim vir p ſua tempora doctiſſimus illi ꝑſectum viro nuncupari: qui generis nobilitate: qui litterarũ ſcientia: qui vite ſanctitate: qui dignitatis maieſtate parẽ nũc nõ habeat: facile oẽs preſtet. Accipies tu igiť Barbacie cõmentarios tuo numini dicatos. & eo more fouebis quo doctiſſimo cuiqꝫ fauere ſoles. Jam peculiare ac propriũ eſt Grimani nominis: & tui in primis: litteras amplecti. & in hoc ordine atqꝫ Auguſtiſſima dignitate hac potiſſimum prerogatiua cõmendari ꝙ ſolus prope litteras ames: & litteratos amplectaris ac foueas: Neqꝫ vero dubito quin multorũ applauſu ſint ab omnibus excipiẽdi: vel auctoris ipſius dignitate ac gloria: vel nũcupatiõe noſtra: vt in dubiũ venire poſſit: manes ne Andree Barbacie plus gaudeãt ſua laude ꝙ tuo fauore & hac noſtra idicatura. Bene igitur Vale. Deus vota tua & omnium bonorum fortunet. Venetijs &c.

Priuilegium Apoſtolicum.

Dilecte fili Salutem & apoſtolicã benedictionẽ. Nuper tua nobis exhibita petitio continebat ꝙ tu pro publica & cõmuniũ vtilitate & cõmodo opus ſiue lecturã quãdã dilecti filij noſtri Andree barbacij iuris vtriuſqꝫ doctoris ſuper clementinis nuſꝙ alias impreſſam cũ diligentia imprimi facere cupiebas. Et propterea tibi vt impreſſionẽ lecture demandaremus & concederemus ſupplicaſti. Et ne poſtꝙ tu dictũ opus ſiue lecturam imprimi feceris contingat alios lecturam ipſam cũ maximo tuo damno & iactura imprimi facere & ex laboribus tuis velle ditari idẽnitati tue opportune cõſulentes: omnibus & ſingulis impreſſoribus librarijs & mercatoribus: ſub amiſſione librorum excõicationis late ſententie ac alijs eccleſiaſticis ſententijs cenſuris & penis eo ipſo per predictos & alios quoſcũqꝫ & quibuſcũqꝫ gradus ſtatus conditionis ordinis dignitatis & preeminentie exiſtant auxiliũ cõſilium vel fauorem preſtantes. & qui talia fierent facientes & nõ reuelantes incurrant. A qua ſententia excõmunicationis niſi ſatiſfacto de damno & pena appoſita abſolui non poſſint precipimus mandamus & inhibemus: ne eandem lecturã per te imprimendã infra decẽnium ab eiuſdem lecture editione ſiue emiſſione computandum in quibus vis litterarũ caratteribus: aut forma mediocri ſeu magna aut alia quacunqꝫ forma alicubi imprimere: nec per alios impreſſa vendere audeãt vel preſumant ſine tua expreſſa licentia & cõſenſu. Illi autem qui dominio noſtro & ſedis apoſtolice mediate vel imediate ſubiecti exiſtunt qui: qđ abſit: contrauenire preſumant vltra predictã etiam ſub quinqꝫ miliũ ducatorũ auri de camera ipſi camere applicando: rum penas totiens quotiens in fraudem reperti fuerint ipſo facto incurrant. Et nihilominus venerabilibus fratribus locorum ordinarijs per preſentes mãdamus vt ad tuam ſeu procuratorum tuorum requiſitionem vel inſtantiam impreſſores librarios mercatores fautores ſcientes & non reuelantes predictos huiuſmodi excõmunicationis ſententiam incurriſſe declarẽt. & publice pro talibus faciant nunciari: Dantes eis plenã harum ſerie facultatem eiſdẽ impreſſoribus librarijs & mercatoribus inhibendi totiens quotiens opus fuerit illos ac oẽs & ſingulos predictos citandi puniendi: Deqꝫ huiuſmodi cauſis cognoſcendi. Et ſi opus erit. brachiũ ſeculare inuocãdi Fe. Re. Bonifacij pape. viij. de vna & duabus dietis in concilio generalibus editis & alijs conſtitutionibus & ordinationibus apoſtolicis ceteriſqꝫ in contrarium facientibus non obſtañ. quibuſcũqꝫ: Decernentes ꝙ preſentium tranſumptis manu notarij publici ſubſcriptis & ſigillo alicuius Prelati munitis plena fides vbiqꝫ adhibeatur ſicut proprio originali: non obſtantibus conſtitutionibus & ordinationibus apoſtolicis ſimilibuſqꝫ vel diſſimilibus litteris tam per nos & ſedem predictam quam quoſcũqꝫ principes quibuſuis perſonis & quocũqꝫ intuitu cõceſſis: & in poſterum forſan concedendis ceteriſqꝫ contrarijs quibuſcunqꝫ.

De summa Trinitate fol. 15.
De rescriptis fol. 17.
De Elect. et elect. potest. fol. 40.
De sequestrat. possess. et fruct. fol. 75.
De probationibus fol. 77.

De testibus fol. 78.
De Iureiurando fol. 83.
De exceptionibus fol. 89.
De re iudicata fol. 95.

¶ Incipit tabula Andree barbacie ſuper clementinis.

Abbatis Nomen an ſit dignitas vel nomen oneris in cle. prima ſub numero .iij. de reſcriptis. char. xxj.

Abbates ſunt pferendi clericis ſecularibus in cle. j. de reſcrip. ſub numero .iiij. char. xxj.

Abbatibus pferri debent canonici in proceſſionibus: qr ire debent cum epiſcopo in pceſſionibus ſub numero v. vbi. ḋ. char. xxj.

Abbates dicunt̄ plati in loco ſpal. ſub nu. vj. char. xxj.

Abbates ⁊ alij religioſi poſſunt habere ſub ſe prioratus loca et adminiſtrationes et ſpeciales adminiſtratores in cle. j. vbi ſupra numero. vij. char. xxj.

Abbates veniunt religioſoꝝ appellatione in clemē. pma ſub numero. viij. char. xxj.

Abbas an poſſit eſſe pcurator ſub nu. xxiij. in clementi. et ſi principalis de reſcriptis. char. lxv.

Abbas licet ꝯferat bñficiū ſecularibus clericis lōgiſſimo tempore non dicitur ꝯſuetudo in cle. litteras. ſub nume ro. iiij. de reſcriptis. char. xxix.

Abbas vel monachus non pōt habere domiciliū niſi in clauſtro in cle. cauſam in. §. q ſi forſan ſub nume. xxij. de electione. char. lxij.

Acta iudicij an poſſint pbari per teſtes in. ij. lectu. pbe- mij verſi. hec ſane. nu. xxxij. char. vij.

Acceptans vnū ius nō ex hoc renunciat iuri incōpatibili. niſi cum effectu conſignatur in clementina gratie. ſub numero. xj. char. xxxij.

Accuſatus quidam de delicto ex quo tenebat puniri dus pena pecuniaria ⁊ tenebatur dare fideiuſſores poſitus in carceribus rogauit quēdam ſocium vt pro eo fideiuberet qui reſpōdit ſe paratū. poſtea vō coram ali quibus dixit q ſi foret fideiuberet p amico pteſtabit q nullo modo volebat teneri: an talis fideiuſſio obli get in clemētina gratie. ſub numero. xvij. de reſcrip. ibi adde etiam qđ dicit eē. char. xxxij.

Accuſauit me aliquis q inouaui aliquid pēdente appel latione ꝯtra ꝯſtitutionē: tenet̄ pbare q appellatio pen debat ⁊ q ea pēdente ego inouaui vide in cle. ſi eo. de reſcrip. ſub nume. xxxj. ibi ⁊ ideo. char. xxxvij.

Actoris intentio qñcunq; eſt clara: ⁊ per exceptionē rei redditur dubia illa actio perit ⁊ exceptio q reus tenet̄ ſuc cumbere vbi. ḋ. ſub nu. xxxij. ibi no. ex eadē. char. xxxvij.

Actualiter an ſufficit q legerit vel q mētaliter intelligat aliquis dicta teſtium vide in cle. j. ſub nu. xij. in materia teſtium ſepata in alia rubrica de clementi. prima de te ſtibus ibi verum autē ſufficit. char. lxx.

Ad eccleſiam romanā ſpectat determinare ea que concer nunt articulos fidei in. §. nos igitur in clemētina. j. de ſūma trini. ſub numero. j. char. xvj.

Adiectiuum qđ profert̄ ſub genere maſculino precedēte ſubſtātiuo generis cōis etiā in mā ſtricta ꝯtpit̄ feminī num ſub nu. lxx. in cle. j. de electi. char. xlv.

Aduocatus alicuius cauſe ſi ſe abſtinuit cū reipublice nō pōt in ea cā pcedi donec redierit in cle. cūm. ſub nume ro. xj. de electione. ibi ⁊ inducūt. char. lxv.

Aduerſatiua vel cui adijcitur dictio ſalē ſignificat dimi nutionem in clemē. cauſam. ſub numero. xiiij. ibi nota de aduerſatiua. char. lxvj.

Aduocatus ſi ſolum in camera conſuluit ſed non iuit ad aduocandū nō eſt ꝓprie aduocatus in cle. cauſam. ſub nu. xxvij. ibi ⁊ in quārā de elec. char. lxvij.

Aduocatus qui conſuluit in vna cauſa idem conſiliū ſe qui dꝫ in alia ſua cauſa in clemen. pria ſub numero. vj. de teſtibus. char. lxix.

Ad pacem pertinet vt ſecrete: ⁊ familiariter deueniat: vt ſecrete amicus ꝯqueratur amico de ipſo: vel de eius ſu perio: ⁊ ſub numero. xj. in. §. dudum in cle. romani de iureiurando. char. lxxxiiij.

Aduocationē quis acceptare nō cōpellitur contra aliū ſtratum in. §. porro ſub numero. xx. in cle. romani de iu reiurādo. ibi quod contra. char. lxxxvij.

Aduocatus fouens iuſtam cauſam licite pōt decipe ſuū aduerſariū in cle. j. ſub nu. iij. de re iu. char. xcvj.

Aliud eſt de nouo facere aliquid: ⁊ aliud eſt obſtaculum remouere in. c. litteras. ſub nume. xxij. de reſcrip. ibi ⁊ dicit q aliud eſt. char. xxxvj.

Aliud eſt modificare. aliud corrigere: aliud mutare: aliū detrahere: aliud diſpēſare ſub numero. xxiij. in cle. ne romani de electione. char. l.

Aliud ſtatuitur quando omnes cardinales exeunt cōcla ue: ⁊ aliud quando quidam tm̄: ⁊ quidā remanent in cle. ne romani in. §. porro ſub nu. v. char. liij.

Allegare ſufficit titulū vel capitulū tm̄: ⁊ ſic allegatio ge neralis pcedit in. §. nos itaq; in cle. romani. numero xvij. de iureiurando. char. lxxv.

Attentatum diffinitiua poſt appellationē legitimā eſt nul lum tm̄ illius attentatio nō impedit executionē quādo ſunt late tres ſñie diffinitiue in cle. j. ſub nu. xij. de re iudicata. ibi nota hic tex. char. xcx.

Amicus meus ponit librū ſuū in domo mea. ego taceo an videor ſuſcepiſſe cuſtodiam libri pp amiciciā vide ſ rub. de reſcri. ſub nu. xxiiij. ibi qꝛ pſumit̄. char. xviij.

Anima nō infundit̄ ſtatim cū fit conceptio. Sed neceſſa rium eſt q primus fetus recipiat ſuā dilatationē ⁊ extē ſionē mēbroꝝ in cle. j. de ſū. tri. nu. xij. char. xvj.

Anima triplex eſt ſenſitiua qua ſentimus per ſenſus cor poꝛeos. vegetatiua qua vegetamur. itellectiua cū qua cōmunicamus cum angelis i cle. j. in. §. nos igitur. ſub nu. xij. de ſūme tri. ⁊ fide ca. char. xvij.

Anime ſupradicte an dicant̄ plures in homine ⁊ an itel lectiua ſit intellectus in omnibus vbi. ḋ. ſub numero xiij. ⁊. xv. char. xvij.

Anima rationalis ⁊ intellectiua informat corpus huma num: qꝛ hꝫ per ſe ſubſtantiā anima ſine corpoꝛe vbi. ḋ. in finalibus verbis ſub numero. xvj. char. xvij.

Anciani populi bononi. ſic poſtq̄ ſunt electi ⁊ intrāt pa latium exiſtentibus eiſ antiquis ancianis cōpetit ius non tm̄ adminiſtratio in. §. nos itaq; in cle. romani de iureiurando. ſub numero. xxxiij. char. lxxxvj.

Aſſertioni cardinaliū non creditur niſi de ꝯſuetudine ca rie que adhibet ſibi fidem in cle. j. de probationibus ſub numero. iij. char. lxxvij.

Aſſumptus in regem romanoꝝ etiā pronunciatus p pa pam: non exercet iura aliqua donec iuramentū fidelita tis preſtet in. §. porro. ſub numero. ij. in cle. romani. d iureiurando. char. lxxxvij.

Auditor in romana curia datur per viā reſcripti in cle. auditor. ſub nu. j. de reſcriptis. char. xxviij.

Auditores hñt ordinariam in cognoſcēdo ⁊ delegatā in diffiniēdo in. c. auditor. ſub numero. viij. ibi nota etiā de reſcriptis. char. xxviij.

Auditor quotuplex ſit vbi. ḋ. nu. ix. char. xxviij.

Auditor pmouetur bñficium ſuū an pcedat clemē. auditor ſub nu. xiij. in ea. cle. de reſcrip. char. xxix.

Auditor an artabit̄ ad hoc vt conferat in cle. p̄ſtatuſe. ſub numero. xv. ibi in glo. de reſcriptis. char. xxx.

Auditor vtrum ꝯmittendo conferat curam animarum ſi beneficium ſit curatum vide in clementina auditor in vltimis verbis ſub numero. xxiij. de reſcrip. ibi querit̄ hic vtrum auditor ⁊c. char. xxxj.

Auguſta dat conſilium imperatori ad gubernādū orbē in clemētina. j. ſub numero. lv. de elec. ibi vbi auguſta dat conſiliū. char. xliij.

Auctoritas chriſti ſede vacante nō tranſit ad conciliū ge nerale ſiue vniuerſale ſede vacante: ex quo chriſtus eſt rector ⁊ ſponſus ſub nu. xciij. in cle. ne romani de elec. ibi ⁊ ex iſta glo. no. ſingulariter. char. lvij.

Auditor camerarij an ſit auditor camere ⁊ non pape in cle. ne romani in. §. cō tm̄. ſub nu. ix. char. lx.

Appellatione philoſophi includuntur doctores in ſacro eloquio in ſcḋa lectura ꝓhemij in ver. ſalutem in vlti⸗mis verbis ſub nu. xcj. char. ix.

Appellatione iuris venit ius ciuile canonicū: ⁊ ſynodale: ſeu municipale non aūt naturale vel diuinū in ſcḋa lect. ꝓhemij ī ỽ. qm̄ nulla. ſub nu. xviij. char. x.

Appellatione pluriū licet veniāt duo ꝟbum tñ plurimas importat plures q̄ duas ↄſtitutiones vbi. ō. in ꝟſi. hec ſane ſub nu. iiij. no. ibi plurimas ⁊c̄. char. xj.

Appellaꝰ ad collegiū cardinaliū vacante ſede apoſtolica in rub. de reſcrip. ſub nu. xxxiij. ⁊ ſic pp̄ defectū iudi⸗cis appellaꝰ ad dn̄os ancianos. vbi. ō. char. xix.

Appellatione ſedis apoſtolice an veniat l[...]tus in cle. j. ſub numero. xxv. de reſcrip. char. xxiij.

Appellatione clericoꝝ in materia reſtringibili veniūt ca⸗nonici pp̄ euitandū incōueniens in clemētina p̄ma ſub numero. lxj. de electio. char. xliij.

Appellaꝰ ꝓpter defectum iudicis appellationis ad decu⸗riones ſiue ancianos ſub nu. iiij. in cle. ne romani i. §. ceterum de electi. ibi ⁊ quo ad p̄mū. char. lvij.

Appellatione diſtrictualium cōprehenduntur clerici ſub numero. xxij. in. clementina ne romani in. §. eo tamē. de electione. char. lxij.

Appellatio extraiudicialis vꝫ interponi parte preſente ſi pōt haberi eius copia alias ea abſente valet in clemē. cauſam ſub nu. xvj. de elec. char. lxvj.

Appellatio ad hoc vt deuoluat requiritur ꝙ fuerit intima⸗ta legitime ſub ſcriptura auc̄. que autē dicatur ſcriptu⸗ra auctē. in cle. cām ſub nu. xxj. de elec. char. lxvj.

Appellationis intimatio: ⁊ exhibitio que fit parti eſt ſo⸗lennior: q̄ illa que fit iudici que licꝫ debeat fieri in ſcri⸗ptis nō tñ eſt de ſubſtātia ꝙ ſcriptura ſit auctētica ī cle. cām. ſub nu. xxij. ibi ⁊ aduerte de elec. char. lxvj.

Appellare quid ſi tu vis in p̄ſentia aduerſarij vel ꝓcura⸗toris ſpāles ⁊ tu cū paras ⁊ ad legēdum appellationeꝫ ipſe recedit. vbi. ō. ī cle. cāꝫ. ſub nu. xxiij. char. lxvij.

Appellatur ad legatum de latere ſuper electione vel eius occaſiōe ⁊ ſimilibus hic expreſſis: an appellās debeat ſeruare formā traditam in clemen. cauſaꝫ de electione. vide in. d. clemen. cauſaꝫ. ſub nu. xxxiij. ibi tu ꝟo adde ⁊ ſub nu. ſequenti. char. lxvij.

Appellatio ſi interponiꝰ ꝯ collegiū vel capitulū qn̄o attri⸗buitur capitulū. vide ſub nu. xxxvij. in cle. cām. ibi qd ſi appellatio ⁊ in nu. ſeq. de electi. char. lxvij.

Appellans in cauſa appellationis an habeat muniri ap⸗pellationem ex cauſa iuſta ſub numero. liij. in clemen. cauſam de electio. char. lxviij.

Appellans ꝓſequiꝰ tñ appellationē an teneaꝰ cam iuſti⸗ficare ſub numero. liiij. vbi. ō. char. lxviij.

Appellans eligit nō porrigere tenorem ſed plegere quo caſu teneꝰ facere copiā ſi petaꝰ: an expēſis ſuis debeat facere copiā in cle. cām. de ꝗ. ō. ſub nu. lxvj. char. lx.

Appellans qn̄ dicatur abeſſe ſub nu. xxj. in cle. cāꝫ. §. ꝙ ſi forſan de electione. char. lxxij.

Appellatione domus an contineaꝰ porticus in clemen. cām i. §. ꝙ ſi forſan de elec. ſub nu. xliij. char. lxxiij.

Appellatione ſn̄ie venit p̄pria ſn̄ia diffinitiua in cle. j. ſub nu. j. de ſeq̄. poſ. nā interlocutoria fertur in ꝑn. ſub nu. ij. ibi ſimiliter pōt ferri. char. lxx.

Appellatiōe cāe beneficialis cōprehēdiꝰ quelibet queſtio ſiue ſit de beneficio maiori: ſiue minori in clemē. j. ſub numero. xiiij. de re iudi. char. xcx.

Appellatione cuiuſlibet grauaminis an veniat interlocu⸗toria vbi. ō. ſub nu. xxiij. char. xcx.

Argui an poſſit in reſcriptis a contrario ſenſu in rub. de reſcrip. ſub nu. lx. char. xx.

Argumentatio licita eſt de virtute cōmiſſionis ad vim li⸗belli in. c. auditor ſub nu. vij. ibi ⁊ ex iſta glo. no. de re ſcriptis. char. xxviij.

Argento legato ſi teſtator legauit ſeu deſtinauit argētū infectum ad aliquē vſum an illud infectum videatur le⸗gare ſub numero. xliij. in cle. litteras de reſcrip. ibi qd ſi teſtator ⁊c̄. char. xxxviij.

Argumētū a contrario ſenſu non debet ſummi ad corre⸗ctionem iuriū ſub nu. xxxiij. in clemen. p̄ma de elec. ibi tum etiam. char. xlviij.

Articuli noui depēdentes ex antiquis qui ſint. vide ī cle. p̄ma de teſtibus in materia ipſa ſeperata. ibi ſunt qui⸗dam ſub numero. xiij. char. lxx.

Articulus ſi eſt ēt de directo ꝯ ius an licitū ſit poſt publica⸗ta teſtificata ꝓducere teſtes in cle. j. de teſti. ſub nu. vj. in materia teſtiū addita per rubricā. char. lxxj.

Articulus quis dicatur directo cōtra ius vbi ſupra ſub numero. xvij. char. lxxj.

Archiepiſcopi vocanꝰ p̄ncipes in. §. nos itaqꝫ in clemē. romani. ſub nu. xj. de iureiurando. char. lxxv.

Archiui publici qui dicunꝰ ⁊ garophilatiū ſub nu. xxviij in. §. porro in cle. romani. de qua. ō. char. lxxvij.

Baptiſmus ꝓdeſt paruulis: ⁊ adultis an proſit nōdum nato in cle. j. in §. nos igiꝰ. ſub nu. v. ⁊. vj. de ſū. tri. ⁊c̄. char. xvj.

Baptizari an poſſit furioſus. ⁊ quid de demoniaco ī cle⸗mentina. j. in. §. nos igitur ſub numero. xj. de ſumma trinitate. char. xvij.

Baptiſmus an extinguat delictum vbi. ō. ſub. nu. xij. ibi verum aūt delictum. char. xvij.

Baptizare an poſſit laicus vel hereticus tempore neceſſi⸗tatis vbi. ō. ſub eo. nu. xij. char. xvij.

Baccalarius notus in ſcientia: ⁊ moribus facilius pmā⸗ſit ⁊ pertranſire vꝫ in p̄uato examie: qꝛ notus nō inco⸗gnitus examinaꝰ ſi eſt oīno notus ſm̄ aliqualeꝫ exami⸗nationem in. §. nos itaqꝫ. in clementi. romani de iure iurando. ſub nu. xiij. char. lxxv.

Bannum datuꝫ eſt ad petionē creditoris debitori vtrū poſſit eximi de bāno ad petitionem creditoris ſine iu⸗dice ſub nu. xxxviij. vbi. ō. ibi poſſet ēe. char. lxxvj.

Beneficiū large dicꝰ beniuola actio gaudiū tribuēs ca⸗pienti in rubrica de reſcrip. ſub. nu. ix. char. xvij.

Beneficium qd ſi quis impetrat exprimēdo ꝙ ſit digni⸗tas: an vitieꝰ reſcriptū in rubrica de reſcriptis. ſub nu⸗mero. lxvj. char. xx.

Beneficium impetrans etiā minimū ſi in reſcripto non facit mentionē de dignitate quā obtinet an valeat ī ru⸗brica de reſcrip. ſub nu. lxvij. ibi qd aūt. char. xx.

Beneficij qualitatis an debeat fieri mentio in reſcripto vt valeat vbi. ō. in rub. de reſcr. ſub nu. lxviij. char. xx.

Beneficium dictum eſt in ſupplicatione non excedere ſū⸗mam cētum aureoꝝ vt aſſeritur an vitietur reſcriptum ſi de maiori valore poſtea appareat vbi ſupra ſub nu⸗mero. lxx. char. xx.

Beneficiuꝫ impetrat forenſis nec in reſcripto intimauit ſuperiori ꝙ eſſet forenſis dic ꝙ gr̄a vitiaꝰ in rub. de re⸗ſcrip. ſub numero. lxxvj. ibi quid autē. char. xx.

Beneficium debitum an poſſit peti p̄nunciari coram auditore curie in clemen. auditor. ſub nu. v. ibi glo. j. de reſcriptis. char. xxviij.

Beneficij appellatione nō venit dignitas cle. gratie. ſub nu. ij. ibi no. ſm̄ de reſcrip. char. xxxi.

Beneficium vacat ipſo iure ſicut per aſſecutionem bene⸗ficij incōpatibilis in clemen. gratie. ſub numero. v. de reſcriptis. ibi nota. char. xxxi.

Beneficium qn̄o quis dicatur cōſequi pacifice in clemē. gratie ſub nu. xxij. de reſcrip. char. xxiij.

Beneficia quis poſſit hr̄e duo queciūqꝫ illa ſint in clemē. gratie. ſub nu. xxiij. de reſcrip. char. xxiij.

Beneficia plura. in quibus pluralitas nō ſit incōpatibi⸗lis: ⁊ in quibus iura nō reſiſtunt an quis poſſit hr̄e in cle. gratie ſub nu. xxiij. de reſcrip. char. xxxiij.

Beneficia plura licet quis poſſit habere que non requi⸗runt reſidentiā quo ad titulum: an videatur ꝙ nō pci⸗piat redditus niſi deſeruiat p ſe vel ſubſtitutū ī cle. gr̄e ſub nu. xxvj. ibi de conſuetudine tn̄. char. xxxiij.

Beneficia

Beneficia plura habere ſimplicia ſine diſpenſatione an ſit licitum in clemen. graue. ſub nu. xxvij. de reſcriptis ibi ego pono. char. xxxiiij.
Beneficium ſi impetretur ſimpliciter nunq̄ cōprehenditur beneficium curatum in cle. lfas. ſub nu. xx. ibi ſʒ re vera vbi. ē. de reſcrip. char. xxxvj.
Beneficiū ſi ante datam litterarū eſt inceptū nō aūt completum. puta q2 fundatū erat tpe date nō aūt erat dotatum ſed poſt datā dotatur an lfe includant illud beneficium vbi. ē. ſub nu. xxxvij. char. xxxviij.
Beneficiū creatum ſi ante datam lfaꝝ ordinatū: ꝛ deſtinatum fuiſſet ꝛ poſt datā fuiſſet creatū: an littere illud includant vbi. ē. ſub nu. xxxvj. char. xxxviij.
Beneficiū ſi erat facta deſtinatio: ꝛ declaratio de faciēdo ipſam ſi poſt datā lfaꝝ erigitur nō dr̄ creari poſt datas in ꝑallagata cle. lfas. ſub nu. xliij. char. xxxviij.
Beneficium exiſtens tpe date lfaꝝ ad bñficium vacaturū pōt in ꝑiudicium imperrātis extingui ſeu per vnionē ſeu alio modo. ſub nu. xlviij. vbi ſ. ē. char. xxxix.
Beneficium ſi alteraſ in qualitate de modo agendi ꝛ cōfirmandi ad modum ꝯferendi non attenditur tempus vacationis: q2 ſi mandatur ꝓuideri de collatiuo quod tpe date non erat collatiuū ꝛ ex poſtfacto factum eſt collatiuū tale beneficiū non includiſ in lfis nec attēdiſ tēpus vacatiōis in cle. lfas. ſub nu. lxvi. ibi qui dicit q̄ ſi beneficium vbi. ē. char. xxxix.
Bñficiū ex valo2e ſuo non cadebat ſub gratia ꝛ ex poſt facto ſit in tm̄ diminutū q̄ cadet ſub gratia non debeſ q2 variatio ꝯtingit circa qualitatē in nōbñficiij vbi. ē. ſub nu. lxi. in p2eal. cle. lfas in ſi. char. xxxix.
Beatus hieronym⁹ an fuerit ꝑſbyter dñcatus ꝛ nō cardinalis ſub numero. vij. in clementina ne romani in. §. ſ. ir ritum de electione. char. lviij.
Beneficium pōt accipi tribus modis in clemen. cauſam in. §. q̄ ſi forſan ſub nume. xxvi. de electione. ibi beneficium autem. char. lxiij.
Beneficium ad hoc vt dicatur eccleſiaſticū dicitur et colligitur ex hoc quia non poteſt prouideri niſi clerico vbi ē. ſub numero. xxix. char. lxiij.
Beneficium dicitur eccleſiaſticū q2 lfe aliquid ſpiritualitatis annexum ꝛ ꝓꝑ diuinū officiū daſ bñficium in cle. cāſm. in. §. q̄ ſi forſan. vbi. ē. ſub nu. xxx. char. lxiij.
Bona que dicanſ effecta de mēſa prelati: ꝛ an ſi ep̄s vel abbas conferat locum de menſa alicui in titulum an videatur eū ſeparare a menſa. vide in cle. j. de reſcri. ſub nu. xij. ꝛ xiij. ibi nu. ꝛ ibi que autē. char. xxi.
Bona de menſa prelati: an hēant ſpecialem gubernationem in clemen. j. ſub nu. xl. de reſcrip. ibi in glo. in vbo haberet. char. xxiij.
Breuiter fieri dicatur q̄ñ is multis dicanſ dūmodo breuiter dicantur in. §. nos itaq3. cle. romani. ſub nu. iij. de iureiurando. char. lxxxv.
Bullatio eſt eſſentia p2iuilegij in ſcda lec. ꝓhemij in vſi. hec ſane. ſub nu. viij. char. xij.
Cauſa aut mandaſ decidi ſm̄ ius a ꝑncipe ꝛ tūc intelligiſ de iure cōmuni non ſolum quo ad decidendum. ſed etiam ad ꝓcedendum in ſcda lectura ꝓhemij in verſiculo quoniam nulla ſub nu. xxj. ꝛ xxij. ibi ꝛ poſſet. char. x.
Cauſe debent cōp2omitti intellige ſi ſunt dubitabiles ſecus ſi ſunt clare ꝛ aperte vbi. ē. in verſicu. hec ſane ſub numero. vij. char. xi.
Canonicus regularis eccleſie cathedralis an poſſit eē delegatus in clemen. ꝛ ſi principalis ſub nume. xliiij. de reſcriptis. char. xxvij.
Canonici regulares qui p2ofitēt̄ur regulam ſci Auguſtini licet varient in colo2e q2 aliqui albo: ꝛ aliqui nigro: aliqui mixto poterunt tm̄ inuicē eligi in ꝑlatos vide in cle. j. de electi. ſub nu. cij. char. xlvi.
Cauſa qñ dicaſ ꝛ quādo lis in clemē. cauſam ſub numero i. de electione. char. lxv.
Cauſa tunc demū dr̄ deuoluta ad curiā per appellationē cum obſeruata fuerant tradita in cle. cāſm de elec. vt in d. cle. ſub nu. xv. ibi nota q̄ tunc. char. lxvi.
Cauſa eſt rome ꝛ appellatum eſt ad papā ꝛ habet aduerſarius duos ꝓcuratores vnum in partibus ꝯſtitutum ad illam cāſm: ꝛ aliū ꝓcuratorē in curia ꝯſtitutū ad tractandū tm̄ cāſm deuolutā ad curiā per appellationē: an ſufficiat intimare illi qui eſt in curia in cle. cāſm. ſub nu. xx. ibi quid ſi cā eſt rome p2out eſt. char. lxvi.
Capi an quis poſſit ſub portica ſue domus ſn. c. cauſaʒ. in. §. q̄ ſi forſan ſub nu. xliij. de elec. char. lxxiiij.
Captus in die feriata ſi eſt cōmiſſum ſapienti vtrū ſit captus recte vel ne. vide in cle. j. de teſti. in mā ipſius cle. ibi materia cle. ſub nu. xx. char. lxxix.
Catholicus an poſſit ſe confederare cū infidelibus ad iuſtam defenſionem in. §. porro in cle. romani ſub nu. xi. de iureiurando. char. lxxxvi.
Cauſa eſt cōmiſſa conſilio ſapientis dicit ſapiens cōſulo talem condēnandum. dicat poſtea iudex ꝛ ego ꝓnūcio put in conſilio ꝯtinetur: an valeat vel ne talis ſniā ſub nu. iii. de re iudi. in rubrica. char. xciiij.
Cardinalium quot ſunt genera: tria qdā ep̄i qdā ꝑſbyteri ꝛ quidā dyaconi in cle. ne romani. in. §. irritū. ſub nu. x. ibi querit hic. d. Car. de elec. char. lix.
Cardinales quot ſunt vel eē poſſunt in cle. ne romani. in §. irritum. ſub numero. xi. de electione. ibi quot autem ſunt. char. lix.
Cardinales an debeāt eſſe. lxx. ſicut fuerūt diſcipuli chriſti in clementina ne romani in. §. irritum. ſub numero xii. de electione. char. lix.
Cardinalium poteſtas i cōl vel in ſingulari qualis ſit vbi ſupra ſub nu. xiii. char. lix.
Cardinalium qualis ſit iuriſdictio vbi ſupra ſub numero xiiii. ibi ad ſecundum. char. lix.
Cardinales an compelli poſſint perſonaliter vt redeant ad conclaue. vide in. §. porro. in clemē. ne romani. ſub numero. vi. char. lxiii.
Cardinales quid ſi omnes ſiſt mortui vbi. ē. ſub nu. vii. ibi quid ſi oēs: ꝛ quid ſi remanerent duo dūtaxat ſub nume. viii. vbi. ē. in prealle gato. §. fortu. in clementina ne romani. char. lxiiii.
Cardinales qñ aliqui exeant conclaue ꝛ aliqui non qd iuris in clemen. ne romani. in. §. porro. ſub numero. ix. de electione. char. lxiiii.
Cardinales quid ſi omnes exeant conclaue: tñ remanent in territorio vbi debet fieri electio vbi. ē. ſub nume. xi. ꝛ quid ſi conuertant ſe ad aliud territoriū in numero ſeq. x. ibi quid ſi omnes. char. lxiiii.
Cardinales alii nō intrāres hñt iuſtā cāſm non intrādi q2 iuſte timent mortē vel aliā ſtragē. vbi. ē. ſub nume. xii. ibi quid ſi alii non eē. char. lxiiii.
Cardinales hñt. d. temporalē ſuſpectū ne faciet ei impreſſionem an poſſint recedere ꝛ eligere locū tutū ſub nu. xiiii. vbi. ē. ibi quid ſi dñi cardinales. char. lxiiii.
Cardinales ꝯ ſacrū ꝯcilū diſpēſare nō pñt vel in ipſuʒ diſponere in clemen. ne romani in. §. verū. ſub nu. xi. ibi ꝛ adde ad ſuperius dicta de elec. char. lxv.
Caſſinēſis obſeruādū cle. j. de re iu. ſub nu. j. char. xcvi.
Calumnia licitū eſt vti aduerſus calūniantē in cle. j. de re iudi. ſub nume. ii. char. xcvii.
Calumniari qd ſit. vbi. ē. ſub nu. iiii. char. xcvii.
Calumnianda an ſit lex dic quod nō vbi ſupra ſub numero. v. char. xcvii.
Circuitus eſt euitandus qō intelligendum eſt de circuitu inutili alias ſecus in clemen. auditor. ſub nume. iii. de reſcriptis. char. xxviii.
Cetus accipitur multipliciter aliqñ pro ſenatu aliquādo pro conuentu: ꝛ cōgregatione in cle. ne romani. ſub numero. xxvi. de elec. char. l.
Cetus cardinalium vtrum poſſit reſtituere infamē ad famam ſede vacante in cle. ne romani in. §. irritū. ſub nu.

Tabula

vt.ibi querit ꝟ de electione. char. lviii.

Cetus cardinalium an poſſit facere legem vniuerſalez ſede vacante vide in cleme. ne romani in. §. co tamē. ſub numero. xvi. char. lxi.

Cui competit ius agendi competit ius impetrandi reſcriptum in cle. j. de reſcrip. nu. j. char. xxi.

Curioſitas reprobatur in. §. ceterum. ſub nu. xiiij. in cle. romani de iureiurando. char. lxxxvij.

Ciuitas an incurrat penam in cle. ne romani in. §. porro. ſub nu. xv. de elec. char. liiij.

Ciuitas non tenet venire vel mittere ad curiam: ſed requiritur noua citatio ſucceſſoris in cle. ne romani. in. §. vez ſub nu. v. de electione. char. liiij.

Citatio nuncij an valeat ſi referat ſe citaſſe ad domum in clementina cauſaz. in. §. quod ſi forſan. ſub numero. l. de electione. char. lx.

Citatio ad ſtationem quā valeat vbi. ſ. ſub numero. vj. ibi vtrum citetur. char. lxi.

Citatio antequā fiat ad domum domino abſente exigatur procurator primo citari ſub numero. xxxvj. in clemen. cauſam in. §. quod ſi forſan. de electione ibi ſed antequaz citatio ꝛc. char. lxiiij.

Citatio an ſit neceſſaria in depoſitione teſtiuz in rubrica de teſtibus. ſub nu. ij. char. lxxviij.

Citatio ſub conditione ſi tua intereſt vel ſi ſenſeris te grauatū valida ē ſub nu. xij. in rub. de rein. char. xcvi.

Chriſtus licet ſumpſerit carnē humanā ꝓ ſalute oīuz an intelligat quo ad ſufficientiā vel quo ad effectuz in cle. i. de ſū. tri. ſub nu. xviij. char. xvi.

Chriſtus quare elegerit mori in cruce potius in cle. j. de ſūma tri. ſub nu. xx. char. xvi.

Chriſtus quare tpe incarnationis voluit naſci potius de beata virgine ꝙ de alia. vide rōnes in cle. i. de ſumma trini. ſub numero. xv. char. xvi.

Chriſtianitas tota appellat religio. i. omnes chriſtiani vocantur religioſi in cle. prima de elec. ſub nu. xxxij. ibi ꝛ pro euidentia. char. xli.

Chriſtus ſolus eſt audiendus in cle. ne romani. ſub nu. xxxvij. ibi octauo facit. char. li.

Chriſtiani producti in teſtes cōtra iudeos per excep. criminis poſſunt a teſtimonio repelli: q: lz iudei ſint non tñ debet eis legitima exceptio ſubtrahi in cle. pria ſub nu. ij. de teſtibus. char. lxxviij.

Clauſula ex certa ſciētia an poſſit probari per teſtes in ſecunda lectura prohemij in verſiculo hec ſane. ſub numero. xxij. char. xij.

Clauſula derogatoria ſcribi debet verbis ſpecialibus nō autem verbis generalibus in rubrica de reſcriptis ſub numero. l. char. xx.

Clericus appellauit a denegatione confirmationis vel a caſſatione electionis nunquid auditor ſuper cauſa appellationis datus ſi pronunciat bene appellatuz vel reuocat caſſationez poterit ꝯfirmare in cle. auditor. ſub nu. xiiij. de reſcrip. ibi querit eadem glo. char. xxix.

Clauſula decreti operatur ꝙ ſi ꝯtrium fiat habetur pro infecto in cle. j. de elec. ſub nu. xxi. char. xli.

Clauſula decreti vbi ponitur ptes nō poſſunt conſentire vt ꝯtrium fiat vbi. ſ. ſub nu. xxij. char. xli.

Clericale genus ſubdiuidit: q: aliud clericale ſimpliciter aliud monachale in cle. j. ſub nu. xxxiiij. de electione. iteꝫ ſubdiuiditur monachale in habitus diuerſos vbi ſupra ſub numero ſequēti. char. xli.

Clerici ſeculares an poſſint iungi cum religioſis ſub numero. lxxviij. vbi. ſ. ibi ſed an. char. xlv.

Clauſula quoſdā alios ꝛc. ſub huiuſmodi ꝟbis non comprehendit vniuerſitas in cleme. cauſam. ſub nu. xliij. de electione. char. lxvij.

Clericus lz dānet p iudicē ſecularē de facto nō tñ redditur inteſtabilis cle. i. de ſeqſt. poſ. ꝛ fructuū. ſub nume. xij. ꝛ ibi pulchre dicit. char. lxxv.

Clericus an poſſit a iudice laico citari quā ꝯmittit i poſſeſſionē ex edicto in cle. j. de ſeque. poſ. ꝛ fruc. ſub nu. xiij. ibi in conſilio incipiente. char. lxxvj.

Clericus nō pōt retinere cōcubinā ꝛ vocat eā ſororē non poteſt q: facit fraudē legi in. §. ceterū. ſub nu. xi. in cle. romani de iureiurando. char. lxxxvij.

Cōſtitutio dꝫ fieri mature ꝛ pēſate nō aūt ꝓcipitāter ꝛ ex arrupto in. ij. lec. ꝓhe. in ꝟ. quā nulla ſub nu. ij. c. ix.

Conſtitutio loquens de bononienſibus an cōprehendat clericos bononienſes vbi. ſ. nu. ix. char. x.

Conſtitutio loquēs de ciuibus an comprehēdat clericos illius ciuitatis vbi. ſ. ſub nu. x. char. x.

Compromiſſum eſt vt arbiter ꝓcedat de iure ꝛ de facto. ſed diffinire poſſit de iure tantuꝫ: an intelligat de iure cōi tantū: an ꝟo de iure municipali ꝛ conſuetudinario vbi. ſ. numero. xix. char. x.

Conſtitutio ſit ſuper duo in. ij. lectura prohe. in verſicu. hec ſane. ſub nu. vj. char. xi.

Conſtitutio ſi eſſet generalibus edita ꝟbis tñ ſi ex contextu appareret ꝙ in odium certe perſone emanauerit a tali ꝯſtitutione poterit appellari vide in. ij. lect. ꝓhe. in ver. hec ſane. ſub nu. x. char. xi.

Conſtitutio ſi propter delictum fieret contra aliquem nūc valeret i odiū delinquētis vbi. ſ. ſub nu. xiij. char. xi.

Cōmiſſio citationis an poſſit per teſtes ꝓbari vbi. ſ. i co. ꝟ. hec ſane. ſub nu. xxvj. char. xij.

Conſtitutio vel ſtatutū an poſſit ꝓbari per teſtes vbi. ſ. ſub numero. xxxj. char. xii.

Conſtitutiones que tempore clemētis habebant pro publicatis ligabant vbi. ſ. ſub nu. xlvij. char. xiiij.

Conſtitutio quādo liget vbi. ſ. ſub nu. iij. char. xv.

Confeſſio fidei dꝫ eſſe firma in clemen. prima ſub nume. vij. de ſumma trinitate. chriſtus aūt eſt fidei fundamētum in numero ſequenti. char. xv.

Corpus chriſti fuit paſſibile ſupra illud deſiderio deſideraui in clemen. i. ſub nu. xiiij. de ſūma trini. ibi glo. in verbo poſſibile. char. xvi.

Cōdemnati an erunt plures ꝙ ſaluati in cle. j. de ſum. tri. ſub numero. xix. char. xvi.

Conſtitutio edita in cōcilio ꝟꝫ edita a papa in. §. nos igit in cle. j. de ſum. tri. ſub nu. ij. char. xvi.

Conceſſio dicitur eſſe priuilegiū: eo ipſo ꝙ diſcrepat a iure cōmuni in rubrica ꝺ reſcriptis. ſub numero. iiij. ibi hinc dicit tex. char. xvij.

Compromiſerunt duo in arbitrū ꝙ de iure ꝛ de facto ꝓcedat ſꝫ pronunciet ſm ius talis ſnīa eſt nulla: quia arbiter exceſſit formā cōpromiſſi quod facere non potuit vbi ſupra ſub nume. xxxv. char. xix.

Compromittere in arbitrū vt ſm ius pronunciet ſi ferat iniquum laudum videtur latum contra ius partis vbi ſ. ſub numero. xxxvij. char. xix.

Conceſſa ſi eſt immunitas alicui a ciuitate an teneatur ad collectas ratione publice vtilitatis in rubrica de reſcri. vbi ſupra ſub numero. lvij. char. xx.

Condemnatus fuit quis: ꝛ per indulgentiam principis habuit remiſſionem poſtea vero iterum cōmittit delictum ꝛ impetrat reſcriptuꝫ abſolutionis neqꝫ facit mētionem de prima condemnatione: an tale reſcriptum poſſit ſibi ꝓdeſſe vbi ſupra in preallegata rubrica ſub numero. lxxv. char. xx.

Contentio eſt inter duos de validitate duarum collationum: ꝛ conſtat quod preceſſerit dicenti alter aūt preceſſiſſe incumbit onus probādi in cle. litteras. de reſcri. ſub nu. xxxv. ibi vbi ſi inter duos ꝛc. char. xxxviij.

Conſuetudo diſponens idem quod ius ſuper quo ſunt opiniones: ꝛ approbat vnā ex illis licet ſit conſona iuri dicitur aliqd operari. ſecus ſi diſponeret omnino idez quod ius clarum ꝛ certum: quia tunc nihil operatur in cle. j. ſub nu. xi. de elec. char. xlij.

Cōſuetudo ꝯcurrēs ſimul cū iure cōi addit vinculū ſub nu. xli. in cle. i. de elec. ibi cōſuetudo. char. xlij.

Cōſules mercantie iurant ſeruare ſtatuta mercātie an obligentur

ligentur ad periurium ſi nõ ſeruant ſtatuta continentia idẽ ꝙ ius cõe in cle.j. de elec.ſub nu.xliij.char. xlij.

Conſiliũ ſirmũ ⁊ ſtabile non eſt in femina in clemẽ.j.de electione ſub nu.liiij. char. xliij.

Conſuetudo ſi diſponeret ꝙ ſtaret cõſilio mulieris: an tale ſtatutũ eẽt validũ vide vbi.ſ.ſub nu.lxxix. char.xlv.

Conciliũ gñale non põt corrigere vel alias violare ſeu tollere conſtõnem papalem in cle.ne romani ſub numero xxxj.ibi no.ij. char. lj.

Conditori canonũ eſt ſubdita omnis creatura ſub numero.xxxviij. vbi.ſ. ne romani. char. lj.

Conciliũ nõ põt pape iponere legẽ niſi circa articulos fidei i cle.ne rõani ſub nu.liiij. de ele.ibi.xxviij. char.lij.

Conciliũ prouinciale non priuat epiſcopũ ⁊ ſic eum non iudicat. vbi.ſ.ſub nume.liiij. char. liij.

Conciliũ prouinciale non cognoſcit de primate ſuo in clementina ne romani ſub nu.lxj.de elec. char. liij.

Concilium non eſt ſupra papam qꝛ actus agendi ſpectat ad papam ſed actus conſentiẽdi ad conciliũ vbi.ſ.ſub numero.lxxij. char. liiij.

Conciliũ an ſit neceſſariũ in cã fidei ⁊ neceſſario cõuocandum oĩmõ magnũ dubiũ ſit ita ꝙ ẽt papa dubitaret ĩ illo dubio vbi.ſ.in preallegata clementina ſub numero.lxxviij. char. lv.

Concilium põt errare.ſicut alias errauit qñ diſpoſuit qḋ inter raptum ⁊ raptorẽ nõ poſſet conſiſtere mĩmoniũ vide vbi.ſ.ſub nu.lxxx.ibi nã cõſiliũ poſſet. char. lv.

Conciliũ vniuerſale an poſſit cõdẽnare papam de hereſi ſub nu.lxxxv.vbi.ſ. char. lvj.

Confeſſio facta in pñia non ꝓbat in iudicio qꝛ cõfitet̃ tãꝫ deo: ⁊ nõ tã ꝙ homini in clemẽ.ne romani in.§.eo tñ. ſub numero .iij.de electione. char. lix.

Comitatus appellatõe qḋ cõtineat ſub nu.xx.in cle.ne romani in.§.eo tñ.ibi qḋ aũt cõtineat de elec. char. lxij.

Conſtitui procuratorem ꝯ oẽm perſonam an includatur collegiũ: vniuerſitas vel capitulũ in clemen.cauſaꝫ ſub nume.xlv.de elec.ibi ſꝫ forte nõ eẽt. char. lxviij.

Copia petita infra quãtũ tpſ dari debeat in cle.j.de ꝗ.ſ. ſub numero.lxxij.in vltimis verbis. char. lix.

Conſanguineus aduerſarij non poteſt accuſari vt delegatus ſi eſt hõ magne religiõis qꝛ ꝯ cũ ceſſat pſumptio in cle.j.de proba.ſub numero.ix. char. lxxviij.

Conſtitutio loquẽs de iudeis non cõprehẽdit ſaracenos: ⁊ paganos niſi per eandem conſtõnem extẽdat i cle.j. de teſtibus.ibi noto hic tex.valde. char. lxxviij.

Cõcordia iſtud ĩbuꝫ plus importat ꝙ verbũ pax.i cle.ne rõani.i.§.vnde.ſub nu.ij.⁊.iij.de iuram.char. lxxxiij.

Concordia facta ſuper iniurijs pũs non hꝫ ãplius ſe impedire vbi.ſ.numero.iiij. char. lxxxiij.

Concordia aũt quõ ꝓbat̃ ſub nu.v.vbi.ſ.ch. lxxxiij.

Corõa vo dr̃ qḋdã circulus capitis fact⁹ de quolibꝫ metallo.ſertũ vero dr̃ gerlanda ornãta de auro ⁊ lapidib⁹ precioſis in.§.nos itaqꝫ in clemẽ.romani ſub nume. xx.⁊.xxj.de iureiurando. char. lxxv.

Confeſſio ad hoc vt dicatur geminata opꝫ ꝙ ſit facta diuerſis temporibus in.§.nos itaqꝫ in cle.romani ſuper numero.xliij.de iureiurando. char. lxxxvj.

Cõfirmatio vnctio: ⁊ coronatio quã facit papa facit, quẽ imperatorem ſub numero.xv.in.§.porro in clement. romani preallegata. char. lxxxvij.

Collegium cardinaliũ põt quem reſtituere ad famã in rubrica de reſcrip.ſub nume.xxxij. char. xix.

Collatio lꝫ non ſit petita cõferri tñ pt ⁊ ſi nõ fuerit petita conferri in libello an poterit conferri in cle.auditor ſub nume.vj.ibi querit ẽt de reſcrip. char. xxviij.

Collatio beneficij cõputat̃ inter fructus ſpũales: ⁊ ideo ordinarius cõferre põt: ⁊ ideo honeſta eſt querela epõruꝫ ꝙ hodie eis cõferendi ſit abdicatũ ab eis ſub nu.xlix. in cle.litteras ibi ideo dicit. char. xxix.

Collegiũ an poterit citari ſiue vniuerſitas p edictũ ſub nu. xl.in cle.cauſam de elec. char. lxviij.

Damaſus Papa accuſatus a ſubditis de adulterio cũ quadraginta duob⁹ epis ſe purgauit in concilio vniuerſali in clemẽ.ne romani ſub nume.lxxiij.de electione.de ſixto aũt q crimi natus fuit a baſſo iniuſte ap̃.s.ſinodũ vniuerſaleꝫ vide in nu.pcedẽti.lxxij.ibi quinquageſimoquinto. char. liij.

Data eſt poteſtas arbitro in ſcriptis ⁊ ſine ſcriptis: an arbitri videant̃ tacite voluiſſe vt eius narratio ſeu relatio ꝓceſſus in ſnĩa facta habeat vim plene probationis in cle.j.de proba.ſub nu.viij. char. lxxviij.

De modico an ſit curandũ in prohemio ſub nu.xviij.ibi ⁊ reddit rõnem cũ ſequẽtibus.xix.xx.xxj.xxij.xxiij.⁊ in ſecunda lectura ipſius ꝓhemij ſub nume.xxj.ibi ĩu vero in hoc paſſu dicens ⁊c̃. char. ij v.

Deputatus ad ſoluẽdũ doctorib⁹ negat ſoluere ⁊ doctor capit pecuniã ſub vſuris illic talis tenetur ad vſuras illas in ſecunda lectura prohemij verſiculo ſalutem ſub numero.xxxij char. viij.

Deciſiones rote nõ faciũt ius niſi quatenus iurib⁹ ⁊ rationibus moueant̃ in rubrica de ſum.trini. ſub nume. viij.ibi ⁊ ſic. char. xv.

Deſijt quis eẽe offãlis poſt delegationem an remanebit delegatus in clementina ⁊ ſi principalis de reſcriptis. ſub numero.xv. char. xxv.

Delegatus an eẽe poſſit ſacriſta cuſtos vel camerari⁹ monaſterij vbi.ſ.nume.xxix. char. xxvj.

Delegatus poſtꝙ pronũciauit beneficiũ deberi: amplius nõ ſe impedit ſed is ordinat bñficiũ ad quẽ ptinet i.c. auditor ſub nu.x.de reſcri. ibi in gl. char. xxix.

Delegatus an exequi poſſit mittẽdo re ipſa i poſſeſſioneꝫ in clemen.auditor ſub nume.xvij.de reſcriptis ibi fuit ⁊ aliã opinio. char. xxx.

Delegatus ab inferiore an poſſit ſuam ſniam exequi mittendo actualiter in poſſeſſionem vbi ſupra ſub numero.xxix. char. xxx.

Decretũ de quo in cle.ꝓme de electione eſt tanti effectus ꝙ incontinenti ligat ſubditos anteꝙ publicet̃ afficit ẽt ignorãtes a tempore date vide in clemen.j.ſub nu.xxv. de electione. char. xlj.

Determinatio in fine appoſita determinãs duo determinabilia refert̃ ad proximũ tñ: ⁊ ſic vbi plura facta coniungunt̃ in eadẽ diſpoſitione qualitas appoſita ſecũdum naturã vnius facti nõ qualificat aliud factum in cle. ne romani i.§.eo tñ ſub nu.xv.de elec.ibi ſꝫ ex cano. ch.lx.

Delictũ cõmiſſuꝫ i mari ꝓpinquo potuit: vel cuntari dꝫ ibi puniri cle.ne rõani ſub nu.xxviij.in.§.eo tñ ibi: ⁊ iõ Angelus de electione. char. lxij.

De momẽto ad momẽtũ ẽ faciẽda cõputatio tpis appellatiõis vide in cle.cũm ſub nu.lxj.de elec. char. lix.

Debitor ꝓmiſit ſoluere certa die dato fideiuſſore ſi creditor prorogauit terminũ an poſtea teneat̃ fideiuſſor in.§. nos itaqꝫ in cle.romani de iureiurãdo.ibi vltimo quero ſub numero.xl. char. lxxxvj.

Dignitas ſpũalis eſt dignitas dignitatũ in ſecunda lectura prohemij ſub numero.vj. char. iiij.

Dignitatẽ ſi ipetrat aliqs tãꝙ doctor ⁊ re vã eſt iperitus ipetratio illa⁹ dignitatis ſi ꝫ vbi.ſ.ſub nu.xxxvj. ch.v.

Diſcipulus tenet̃ nutrire doctorem ſub in.ij.lectura ꝓhemij in vſic.ſalutem ſub numero.xlix. ch. viij.

Dĩa an ſit inter ius diuinũ ⁊ poſitiuũ vbi.ſ.in vſicu.quõ nullas ſub nu.xxiij. char. xj.

Dictio poſt pt denotare actũ mediatũ ⁊ nõ icõtinẽti ſciũ vide vbi.ſ.in v.hec ſane ſub nume.iij. char. xj.

Diuina eſſentia eſt incõmutabilis iuxta illud ſum deus ⁊ nõ mutor ⁊ alibi celũ ⁊ terra tranſibũt in cle.j.de ſum. trini.ſub nume.xij. char. xvj.

Dictũ i vno nõ vr̃ in alio negatũ: qñ rõne maioris frequẽtationis id qḋ eſt dictũ fuit expſſum in cle.j. ſub nume. xx.de reſcriptis ibi in ca.glo. char. xxij.

Dignitas eſt qdam gradus preeminẽtie in cle.gratie ſub numero.iij.de reſcriptis. char. xxij.

Tabula

Dignitas qñ sumit̃ ꝓprie ⁊ stricte vbi.s̃.sub nume. iiij. ibi quandoqȝ sumitur. char. xxxj.

Dispensare qs possit super pluralitate bñficioꝝ: vide i clementina gñe de rescrip.sub nu.xxviij. char. xxxiiij.

Dispēsare an possit eps q canonicus prebēdatus in eadem ecclesia possit hr̃e perpetuam capellaniā in cle. gñe sub numero.xxix.de rescriptis. char. xxxiiij.

Diuiserunt duo heredes ⁊ remiserunt sibi inuicē omne ius quod habebant vel habere sperabāt in parte alterius cōiugis q vnus fuit negligens ad soluēdū legata relicta in cōi testō propter quā negligentiā hereditas debebat applicari alteri fratri: licet remiserit omne ius qd habere sperabat non tñ vr̃ renūciasse illud ius de quo nulla spes erat in clemen.litteras sub numero.vj.de rescriptis ibi refert. char. lv.

Dispositio statuti stricta non extēdit̃ ad limites rōnis magis late vide in clementina pͥma de electio.sub nume. xev.ibi et qua. char. xlv.

Differentia est inter ptãtem ⁊ iurisdictionē in.§.irritum in cle.ne romani sub nume.pͥo de electiōe.similis dr̃a ē inter ptãtem ⁊ offm̃ vbi.s̃.sub nu.ij. char. lvij.

Diminui non pōt in aliquo potestas cardinaliū per obitum pape.in.§.irritum sub numero tertio.c.ne romani de electione. char. lvij.

Dictio quouis modo copulat maiora expressio in cle.ne romani in.§.eo tamen sub nu.xiij.de electiōe ibi i glo. quouis modo. char. lx.

Dispositio loquens in casu mortis quo ad vacationes beneficij nō verificat̃ nisi morte naturali in.§.eo tñ i cle. ne romani sub.nu.xviij.de electiōe. char. lxj.

Dignitas vxoris extinguit̃ morte mariti sub nu.iij.in.§. eo tñ adiecto in clementina ne romani de electione ibi ⁊ attendendum. char. lxiij.

Diminutus fertur cū agit̃ possessorio in clemen.pͥma de sequestra.posse.sub nume.iij. char. lxxv.

Dispositio ꝯtinens sniaȝ excōicationis per verba gñalia cōprehendit ēt epos in clemē.pͥmo de sequestra.pos. ⁊ fruc.sub nu. .xx.ibi in verbo si qui ⁊c̃. char. lxxv.

Dicto vnius iudicis cuiuscūqȝ auctoritatis non est credēdum de processu in clementina pͥma sub numero.vij. de probationibus. char. lxxvij.

Dictio quondam: an de presenti vel de preterito ponat i §.dudum in clementina romani sub numero pͥmo de iureiurando. char. lxxxiij.

Discordia notat diuersitatem cordiū sub numero. iiij. in.§.dudum in cle.romani de iureiur. char. lxxxiij.

Diadema pͥprie dicitur corona imperialis vel regia in §.nos itaqȝ in clementina romani sub numero .xx. de iureiurando. char. lxxxv.

Differentia inter pollicitationē ⁊ pactum vbi.s̃.sub numero.xxviij. char. lxxxv.

Dictio olim importat tempus presens in .§. ceterum in clemen.romani de iureiuran.sub nu.xj. char. lxxxvi.

Dictio quondam remouet actum de presenti in.§. ceterū in clementina romani de iureiurando sub numero pͥmo quid de dictione olim: vide in nume.tertio ⁊ quarto vbi supra. char. lxxxvi.

Dilatio que datur ad ꝓbanduȝ est peremptoria sub nu. xi.in clemen.pͥma de excep. char. xci.

Dispositio noua non respicit pendentiaȝ per appellationem nisi expresse dicatur in cle.pͥma ut re iudica.sub numero.xx. char. xcix.

Dispositio facta per populū vel per reformatores ciuitatis nunq̄ pōt extendi ad lites pēdentes ēt si hoc explicite dicat̃ vbi.s̃.sub nu.xxi.ibi vñ dixit. char. xcix.

Doctor ꝑferēdus ē scholari ⁊ magnus doctor ꝑferēdus est militi doctorellus vero non in prohemio sub numero.xxxi.⁊.xxxii. char. iii.

Doctor iȝ recepit insignia doctoratus tñ si est insufficiēs pōt reprobari sub nu.xxxiii.vbi.s̃. char. iii.

Doctor si est minor etate ⁊ pp ignorātiā suā est lesus non pōt in integrū restitui q: ꝓfessio sua hoc non patit̃ vbi supra sub numero.xxxiiii. char. iii.

Doctor adoptauit filiū q̄ d iure nō tenuit et quo pt̃ errauit an possit hr̃e hr̃ditatē vbi.s̃.sub nu.xxxv. ch. iii.

Doctor qñ scholari preferēdus est in scōa lectura ꝓhemii sub nu.xxvi.sunt scholares cuiuscūqȝ gradꝰ nobilitatis ⁊ ꝑeminētie voluerit doctores ipsis ꝑferunt̃. char. v.

Doctor magis honorari dȝ ⁊ ꝑcedere dȝ q̄ miles si excellentis est predotatus vbi supra in scōa lectura sub nu. xxxii.secus si esset doctorellus ignorans: ⁊ pedisequus vbi supra sub numero.xxxi. char. v.

Doctor q nescit legeṫ iȝ hēat scholares nō tȝ hr̃e salariū vbi supra sub nu.xxxiii. char. v.

Doctorelli sunt postponendi q: peiꝰ meruerunt: ⁊ bonoꝛis faciant doctores egregios precedere quoscūqȝ milites propter virtutem nā valde disciplinati sunt honoribus extollendi vbi.s̃.sub nu.xxxii. char. v.

Doctores desierunt legere ⁊ scholares intrare virtū gaudeant priuilegio doctorum ⁊ scholariū in prohemio i vsi.saluē sub nu.quarto ibi ꝓ clariori. char. vi.

Dominꝰ ciuitatis legitie ꝑt expellere partiales ne alios inficiant ꝯ statū i secunda lectura ꝓhemii in vsic.saluē sub nu.viii.ibi ⁊ sic facit q dñs ciuitatis. char. vi.

Doctor si non potest legere p scholarem an legere possit per licentiatum in secunda lectura prohemii i versi. salutem sub nu.xliii. char. vii.

Doctoratus an sit dignitas vbi.s̃.sub nu.xv. ch. vii.

Doctores nō possunt cogi ad custodias faciendas ciuitatis vbi supra sub nume.xvii. char. vii.

Doctor ꝑferē militi vbi.s̃.sub nu.xix. char. vii.

Doctor actu legens pōt se excusare ab ambasiata assumēda vbi.s̃.sub nume.xx. char. vii.

Doctor si alibi legat q̄ i loco origīs non excusatur ab oneribus sue patrie vbi.s̃.sub nu.xxi.ibi octauo. ch. vii.

Doctori eminētis sciē maior sibi debet̃ ꝓrogatiua vbi.s̃. sub numero.xxii. char. vii.

Doctor nō ꝑt capi ꝑsonaliter vbi.s̃.sub nu.xxiii. ch. viii.

Doctor si est medicus pape vel pͥncipis dȝ habere illam dignitatē quā hñt duces vbi.s̃.sub nu.xxv. ch. viii.

Doctor q legit p.xx.ānos fungat̃ dignitate q̄ vtūt̃ vicarii pͥncipis sub nu.xxvi.i se lectura.vbi.s̃. char. viii.

Doctori in signū doctoratus datur insula tāq̄ pͥncipi vbi supra sub numero.xxix. char. viii.

Doctor nō pōt cōstituere ꝓcuratorem ad recipiendū salarium suum nisi ipse capiat manibus ꝓpriis sub nume. xxxiii.vbi.s̃. char. viii.

Doctores possunt ꝑuare doctorē ex causa de collegio vbi supra sub nu.xxxviii. char. viii.

Doctores i collegio licite ⁊ sine peccato recipiunt aliqua emolumēta ex exercitio vt i licentiando vel i conuentuādo vbi.s̃.sub nume.xxxix. char. viii.

Doctor nō dȝ fustigari vbi.s̃.nu.xli. char. viii.

Doctor nō ꝑt suspēdi p gulā vbi.s̃.xlii. char. viii.

Doctor nō dȝ torqueri sub nu.xliiii. char. viii.

Doctor potest expellere sabꝛū maleantem ꝓpe scholas: vel studium suū vbi supra.xlv. char. viii.

Doctor potest compellere dños domoꝝ vt locent sibi domos vbi supra.xlvi. char. viii.

Doctori legenti datur domus a cōmunitate sub numero xlviii.vbi.s̃. char. viii.

Doctores habēt iurisdictionē i scholares ⁊ possunt castigare discipulos.l.⁊.li. char. viii.

Doctores possunt ipo nere collectam scholaribus vbi.s̃. sub numero .liii. char. viii.

Doctor qui consulit reuoluendo chartas ⁊ laborādo potest capere pecuniam pro consilio facto si consulit sine reuolutione chartarum nec laborando propter suā eminentem sciam vide vbi supra in preallegato vsicu. salutem numero.lv. char. viii.

Doctor qñ conducitur conduci debet per tres annos. vbi supra sub numero.lvi. char. viii.

Doctor ſiue ſcholaris non tenet ſoluere gabellas pro libris quos emit pro ſe vbi.ſ.lviij. char. viij.
Doctores nõ ſubſunt vniuerſitati vel rectori ſcholarium vbi.ſ.ſub numero.lviij. char. viij.
Doctores recedẽtes cum licẽtia ſuperioris tempore vacationum debent habere ſalarium vbi ſupra ſub numero.lx. char. viij.
Doctores faciunt vniuerſitatẽ ⁊ nõ ſcholares vbi.ſ.ſub numero.lxiiij. char. viij.
Doctor licite deſiſtit a lectura ſi nõ ſoluit in tpe qñ pro certo ſalario ſoluẽdo certis tpib⁹ legere pmiſit vbi.ſ.ſub numero.lxv. char. viij.
Doctor nõ dz cõcurrẽti ⁊ ſi eſt plebeius ⁊ ignobilis valẽs, tñ preferẽ nobili minus valenti in ſecunda lectura pro bemij ſub nu.lxvj.lxviij.⁊.lix. char. ix.
Doctor propter ſciẽtiaz efficit nobiliſſimus ⁊ ſtat doctor ad latus principis non ad pedes vbi.ſ.ſub nume.lxxj. ⁊.lxxiij. char. ix.
Doctores ſacre theologie in eccleſia dei fulgẽt vt ſplẽdor firmamẽti vbi.ſ.i vltimis verbis ſub nu.xciij. ch. ix.
Dos que dicat eſſe ſufficiens in cle.gratie ſub nu.xxv.de reſcriptis:ibi que autem dos. char. xxxiij.
Dolus probatur ex cõiecturis in cle.j.fo.ſub nu.liij.ibi nã dolus probat de reſcriptis. char. xxxiij.
Domus habitationis que nam dicat in cle. cũm in.§.q ſi forſan ſub nu.xj.de electione. char. lxx.
Domus ſi eſt incepta ⁊ adhuc nõ completa an ſtatuto cõprehendat vbi.ſ.ſub nu.xx. char. lxxij.
Domicilium ſi beneficiatus hẽt alibi ꝙ in eccleſia vel beneficio illud attendi dz, vbi ſupra ſub nume.xxj.ibi nota q licet. char. lxxij.
Doctor ſolo verbo an fieri poſſit ab imperatore puta ſi dicat eſto doctor in clementi.j.de teſtibus in materia ſub numero tertio. char. lxxix.
Donatio facta eccleſie per conſtantinum de ciuitate romana ⁊ alijs terris an tenuerit in.§.porro ſub nu.xvj. de.rõani de iureiur.ibi in v.cõſtãtinũ. char. lxxxvij.
Donatio ola bona mea irreuocabiliter inter viuos hẽdib⁹ inſtitutis a me ⁊ iuraui nõ cõtrauenire ſi poſtea reuocaui teſtãs an id facere potuerim ⁊ an valebit donatio in §.porro in clementina romani ſub numero.xxiiij.de iureiurando. char. lxxxviij.
Donatio an confirmet iuramẽto vbi.ſ.⁊ ſub nume. ſeq. ⁊ quid de donatiõe inter vir ⁊ vxo.ſub nu.xxvj. xxvij. ⁊ ibi ex quo in prealiegato.§.porro. char.lxxxviij.
Dubitatio ſuper noua lege nouiter emergens dz dirimi per interpretationẽ cõditoris:q2 pro opinionibus decidendis quãdo plures ſunt dz haberi recurſus ad papam in clemen.ne romani ſub nu.xiiij.ibi nota ſecundum.d. Petrum de elec. char. xlix.
Dubium iſ fit:vtrum credat legato dicenti ſe habere ſpecialem cõmiſſionem oraculo viue vocis ſi non oſtendat litteras cõmiſſionis vide ſub nume.xvj.in clementi.ne romani de electio. char. xlix.
Duo vincula ſunt potentiora ꝙ vnũ ſub numero.xliij. in.§.nos itaqz in cle.rõani de iureiur. char. lxxxvj.

Eccleſia Romana dicit eſſe mater in clemẽ.j.de ſum.trini.ſub nume.ij.⁊ alio reſpectu dicitur filia vbi.ſ.ſub numero.iij. char. xv.
Eccleſiam habens curatam ſi pacifice eligit ad epatũ vel dignitatem de qua littere patiantur an videat renũciare ſime in cle.gratie ſub nume.xv.de reſcrip.ibi quid autem:econtra. char. xxxij.
Eccleſia cõceſſit mihi rem in emphiteoſiz caſu fortuito illa res cõburit:licz poſtea reficiat an ego emphiteota cogi poſſim perſeuerare in illa emphiteoſi q2 nunc dr noua in clementina litteras ſub numero.xxv.de reſcriptis ibi eccleſia. char. xxxvij.
Eccleſia recipit aliqñ regularis ꝙ tñ eſt cathedralis in cle.j. ſub nu.xxxij.de electione. char. xlj.
Eccleſie ſeculari an poſſit pfici religioſus in cle.j.de electi. ſub nume.lxxv.ibi in glo.qd de eccleſia ſci Ambroſij mediolanẽſis vide in numero ſequenti ibi querit qd i collegijs mixtis vbi.ſ.nu.lxxxvij. char. xlv.
Eccleſia eſt locus publicus oĩbus patens ſub nume.xlj.i clemen.cunctam de electiõe. char. lxviij.
Eccleſia aliud eſt:⁊ aliud beneficium in cle.cauſaz in .§.q ſi forſan de elec.ſub nu.xxiiij. char. lxxij.
Eccleſia dr multis modis vbi.ſ.ſub nu.xxv. char. lxxij.
Eccleſie caput eſt xps in clemen.ne romani ſub nume. iij. de iureiurando. char. lxxxiij.
Electus ſi conſenſit electioni de ſe facte an poſſit poſtea diſſentire in clementina gratie ſub numero.x.de reſcriptis ibi ex iſtis. char. xxxj.
Electus in epiſcopum anteꝙ cõfirmet cõſequit beneficiũ curatum:an videat iuri qd habet renũciare ſup epatu ſub numero.xxj.in clementina gratie de reſcriptis: ibi quid autem. char. xxxij.
Electio lato ſumpto vocabulo cõprehendit pbuſionem ⁊ preſentationem ſub numero.cxj.in clementina prima de electione. char. xlvj.
Electio quid ſi eſt facta ꝯ formam clemẽtine prime de electio.⁊ confirmet per ſuperiorem an tenebit vbi.ſ.ſub numero.cxx.ibi in glo.in verbo. char. xlvij.
Electio pape ſpectat ad cetũ cardinalium romane eccleſie in cle.ne romani numero.xxv. char. l.
Electio facta in loco interdicto an valeat in.§.eo tamẽ adiecto ſub nu.vj.de elec.in cle.romani. char. lxiij.
Electio pape eſt negocium dei ſub nume.j.in.§.verũ in cle.ne romani de electione. char. lxiiij.
Electi tenẽtur venire ad ſedem apoſtolicam infra terminum certum ſub numero.ij.in.§.verum in clemen.ne romani de electio. char. lxiiij.
Electio pape eſt diuina potius ꝙ humana ſub numero.x. in clementina.ne romani in.§.verum:ibi ⁊ adde quod miror. char. lxv.
Electio poſtulatio et prouiſio ſunt actus extraiudiciales ⁊ fieri poſſunt die feriata in clementina cauſam ſub numero.xvij.de electiõe. char. lxvj.
Eligit aliquem cõmune bononie in ſuũ potẽſtatem quia id voluntarie fecit poterit ante preſentationem:⁊ acceptationem reuocare ſub numero.xxx.in.§.nos itaqz i cle. romani de iureiurãdo. char. lxxv.
Electus an conſequatur poteſtatem adminiſtrando ⁊ an poſſit adminiſtrare antequam ſit approbatus ſub numero.xiij.⁊.xiiij.in.§.porro in clementina romani de iureiurando. char. lxxxvj.
Edes memoratas:ad querendũ vel ad vſum que nam dicatur in clementina cũm in.§.q ſi forſan de electione ſub numero.xiiij.ibi item. char. lxxj.
Epiſtola vel ſalutatio dz continere nomen ſcribẽtis ⁊ nomen eius cui mittit ſicut papa ſalutat doctores ⁊ ſcholares ⁊ ſcribẽdo alijs pmittit nomẽ ſuũ in pbemio ſub nume.ix.x.xj.ibi no.q epiſtola. char. ij.
Epiſtola ſi gerit nomẽ propriũ mittentis non tñ ſolita cognominis an valeat.diſtingue aut factum eſt arduũ aut nõ ⁊ vide in pbemio ſub nu.xij. char. ij.
Epiſcopalis ordo eſt maior alijs ordinibus i prohemio ſub numero.xiij. char. ij.
Epiſcopus ſi eſt canonicus an debeat ſedere in capitulo i prohemio ſub numero.xxvij. char. ij.
Epũs qñ ſtat in ſtudio vt ſcholaris rector dz preferri ſibi vbi.ſ.ſub numero.xxix.⁊ dz coram ipſo rectore cõueniri ſub numero.xxx. char. ij.
Epiſtola vel ſalutatio dz cõtinere nomẽ ſcribẽtis ⁊ nomẽ eius cui mittitur in ſecunda lectura prohemij ſub numero.ij. char. iiij.
Epi dicuntur fundamenta eccleſie vbi.ſ.ſub numero.v. ibi dicuntur etiam epiſcopi. char. iiij.
Epiſcopalis dignitas appellatione dignitatis in materia reſtringibili non venit quia eſt dignitas dignitatũ vbi ſupra ſub numero.vj. char. iiij.

Epiſcopatus non venit appellatione beneficij in mã per nali vbi.õ.ſub numero.vij. char. iiij.
Epiſcopo nil clarius nil beati⁹.appellantur etiam epi ſere niſſimi:ꝛ e ſecũdus locus epatus q: papatus eſt primo ſub numero.viij.vbi.õ. char. iiij.
Epiſcopus accuſatus propter dignitatem pontificalẽ dʒ ſedere cuʒ cognitore cauſe ꝛ nõ ſtare erectus vbi.õ.ſub numero.ix. char. iiij.
Epm ſe vocitare romanus põtifex nõ erubuit vbi.õ. ſub numero.x. char. iiij.
Epiſcopi ſucceſſerunt in locum apoſtolorum qui fuerunt pares petro in ſecunda lectura prohemij ſub numero ſeptimo. char. iiij.
Epus in ſtudio exiſtens tanq̃ diſcipulus ꝛ ſcholaris tractabitur in ſa lectu.,pꝛhemij ſub nu.xxv. char. v.
Epiſcopus ſi haberet duas dioceſes vt feltrenſes ꝛ bellunenſes conſtitutus in cura cenſeẽ principalis ex quo hʒ principaliter totã latitudineʒ iuriſdictionis in illam. in cle.ꝛ ſi principalis ſub nu.vj.de reſcri. char. xxiiij.
Epus an poſſit eſſe ꝓcurator vbi.õ.ſub numero.xxviij.ibi quid in epiſcopo. char. xxv.
Epiſcopus niſi ſit vel abbas nemo põt conſtitui conſeruator:vel niſi habeat dignitateʒ ſeu perſonatũ in eccleſia vbi.õ.ſub nu.xxxiij.ibi ſic inducẽdo. char. xxvj.
Epus ex cauſa põt cõdere cõſtitutionem ꝫ ius canonicum ſub numero.cviij.in clementina prima de electione ibi tu pondera. char. xlvj.
Epi ſunt ſub lege nõ.õ.legem ſub numero .xxij. in cle.ne rõam de electione ꝛ qd de ſtatuto epi:aut ſup caſu omiſſo aut ſup caſu determinato vide ſub numero ſequenti xxiij.ibi ꝛ ideo ꝛc. char. l.
Epiſcopus particularis eccleſie qñ eſt periculũ deſtructionis eccleſie vel magni ſcandali ꝛ perniculoſi in ſpũalib⁹ ꝛ temporalibus cõpelli põt per ſuperiorẽ eccleſie epiſcopatũ cedere rõne publice vtilitatis i clementina ne romani.ſub nu.lxxxviij.ibi facit et de elec. char. lvj.
Epm inquit opoꝛtet irrepꝛehenſibilem eſſe ſobrium prudentem:oꝛnatum:pudicum:hoſpitalem doctoreʒ non violentũ non percuſſorem ſed modeſtuʒ non litigioſuʒ in pꝛeallegata clemẽtina ſub numero.xc.ibi facit quod ſcribitur. char. lvj.
Ex pꝛſtatione priuilegij colligiẽ finalis rõ ipſius priuilegij in ſecunda lectura pꝛohemij ſub numero.xij.ibi:ꝛ adde ad pꝛius dicta. char. iij.
Ex rubꝛica an oꝛiatur actio in rubꝛica de ſũma trini.ꝛ fi. catho.ſub nu.iij.ꝛ.iiij. char. xv.
Excõicatio ſuperioꝛis an noceat inferiori.in cle.j. ſub numero.xvj.de reſcriptis. char. xxj.
Extenſio fit aliquando vltra intentionẽ ſtatuẽtis ſpecifice ad id quod ſtatuẽns ſi ꝓpoſituʒ fuiſſet ſtatuiſſet illud idem in cle.j.ſub nu.xxix.de reſcrip. char. xxj.
Ex ſola impetratione an veniat quis cõdẽnandus in expẽſis vel ad intereſſe niſi ſequaẽ vexatio ſub nu.xiij.ibi in glo.in vbo vexare in cle.j.de reſcrip. char. xxiij.
Expectans hʒ ius ad beneficium ꝛ põt dicere bñficiũ ſibi de iure ſpectare ſeu de iure ſibi fore debitum in cle.ſtatuditor ſub nu.ij.de reſcrip. char. xxviij.
Excõicatio eſt tanq̃ gladius penetrabilior in clemen.lfas ſub numero.xix.de reſcriptis. char. xxxvj.
Exẽpta eccleſia vł exẽptus pꝛelatus in.c.lfas ſub nume. xlvj.ibi vbi dixit. char. xxxix.
Executor conſtitutus a teſtatore eſt negligẽs ꝛ executio ẽ deuoluta ad epiſcopum loci ſub numero.cx.in clemen. pꝛima de electione. char. xlvj.
Extenſio in coꝛrelatiuis an fiat de vno ad reliquũ ſub numero.cxiiij.vbi.õ.quid ſi fieret extenſio ad caſum ſine quo diſpoſitio nullam effectuʒ ſoꝛtireẽ ſub nu. cxx.ibi vigeſimoquarto in pꝛeallega.clemẽ. char. xlvij.
Executoꝛ ad pias cauſas ſi ſit negligẽs.j.ſemeſtre q̃ executio deuoluaẽ ad epm loci vigent cõiter ſtatuta per italia vt hi cle.ne rõani ſub nu.xcij.de elec. char. lvij.
Exceptiones que alias ſunt valide ꝫ eligentes nõ ſunt admittende in electiõe pape ſimiliter nec ꝫ papã in.§.ceterũ in cle.ne rõani de elec.ſub nu.j. char. lxiij.
Exceptio excõicationis vel ſuſpẽſionis concernẽs pſonas cardinalium eligentiũ nõ põt opponi ꝫ electũ a duab⁹ partibus.in.§.ceterum in clemẽtina ne romani ſub numero quinto. char. lxiiij.
Extimõ pꝛis ꝓcedit ſilio i cle.cũ3 in.§.q̃ ſi foꝛſan ſub nu. viij.de electio. char. lxxj.
Ex electione an queraẽ ius electo in.§.nos itaq3 in clemẽtina romani nume.xxix.de iureiurando ibi ꝛ ſic querit vtrum. char. lxxxv.
Exceptio eſt actionis vel intẽtionis excluſio in rubꝛica õ excep.ſub numero.ij. char. lxxxviij.
Exceptio vbi fuerit inuẽta dicunt aliqui q̃ in paradiſo excipiente adam decepto ab eua ſub numero tertio in rubꝛica de quo.õ. char. lxxxviij.
Exceptio cõicat cum actione in rubꝛica de exceptionibus ſub numero quarto. char. lxxxix.
Exceptio excõicationẽ poſt terminũ peremptoꝛiũ aſſignatum dilatoꝛijs in vim dilatoꝛie pꝛoponi poteſt in cle.j. ſub numero.iij.de excep. char. xc.
Exceptio excõicationis non repelliẽ ex lapſu termini ꝛ ſic poteſtas opponendi exceptionẽ excõicationis non repellit in cle.j.de excep.ſub nume.quarto. char. xc.
Exceptio excõicationis an repellat ab agendo in cle.j.de excep.ſub numero octauo. char. xcj.
Exceptio excõicationis an opponi poſſit in vim dilatoꝛie in clemẽ.j.ſub numero.ix.de exceptionibus ibi nota ex eo q̃ exceptio. char. xcj.
Excõicatus an poſſit facere teſtm̃ vide in clementina pꝛima de excep.ſub numero.xxj. char. xciij.
Excõicatus ſi legat pꝛo anima an legatũ valeat vbi.õ.ſub numero.xxij. char. xciij.
Excõicatus non eſt pꝛohibitus aie ſue pꝛouidere vbi.õ. ſub numero.xxiij. char. xciij.
Excõicatus cõdidit ſeu celebrauit inſtrm̃ an valeat in cle. pꝛima ſub nu.xxvj.de exceptiõibus ibi q̃rit et ch. xciij.
Exceptio tacitcitatis peremptoꝛie ꝫ litteras ad bñficia vel ad lites an obijci poſſit i vi dilatoꝛie ſub nu. xxviij. in cle.j.de excep.in fine cõmẽti. char. xciij.
Exceptio vſurarie ſi opponiẽ ꝫ inſtrm̃ habẽs executionẽ paratã non dʒ impediri eius executio in cle.j.de re iudi.ſub nu.xiij.ibi ꝛ pp hoc infert. char. xcvij.

Factum principiantis non poteſt tollere factũ ſui pꝛincipiantis nõ enim debet gloriari ſecuris ꝫ dñm ſecantem in cle.ne romani ſub nu.l. ibi.xxv.factum de electione. char. lij.
Factum in mari an dicatur factum in terre ſub nu.xxxij. in.§.eo tñ in cle.ne romani ibi:ꝛ adde ad ſupius de electione. char. lxij.
Factum in poꝛtu an dicatur factum in terra vide ſub nu. xxxix.in clemẽ.cauſam in.§.q̃ ſi foꝛſan de electione ibi ꝛ adde eundem. char. lxxiij.
Femininum an compꝛehendat maſculinũ in clemẽ.j.ſub numero.lxxij.de electione. char. xliij.
Femina an poſſit pꝛſtare conſilium vide vbi.õ.ſub nume. xc.ibi ꝛ inquantũ dixi. char. xlv.
Filius ſi cepit ſtudere de voluntate pꝛis pꝛ ſibi teneẽ emere libꝛos nec poteſt penitere in verſi.ſaluum in.ij.lectura ꝓhemij.ibi ꝛ iõ dicit bal.ſub nu.xx. char. vj.
Filij doctoꝛũ gaudẽt priuilegio q: cũ examinãẽ: ꝛ doctoꝛanẽ non debent aliquid ſoluere ſub numero.xxxv.vbi ſupꝛa. char. viij.
Filij doctoꝛum habent perpetuaʒ immunitatem ab oĩbus muneribus vbi.õ.xxxvj. char. viij.
Filiuſfamilias p doctoꝛatũ nõ liberaẽ a patris poteſtate vbi.õ.ſub nume.liij. char. viij.
Filiuſfamilias libꝛos quos habuit a patre nõ teneẽ cõferre cum fratribus vbi.õ.liiij. char. viij.
Fides religionis catholice eſt lumen aie hoſtiũ vite:ꝛ fundamentum

clementū ſalutis eterne in cle.i.de ſū.tri.ſub nu.x. char. xvi.

Filij duo ſimul naſcūt regi nec appet ordo naſcēdi qs dicet̄ pri͂o genitus ⁊ in regno ſuccedere an neuter ita ꝙ eligi debeat per regnicolas magnates: ⁊ populares regni.vide in cle.⁊ ſi principalis ſub numero.xiij.de reſcrip. char. xxxiij.

Filius ſi 3bit cum p̄re pōt reſcindere 3ctū tanq̄ metu finitū ſub nu.xli.in.§.nos itaqȝ in cle.romani de iureiur. char. lxxxvi.

Fidelitas nil aliō ē q̄ iuſiurādū qō a vaſallo p̄ſtat dn̄o i.§.ceterū i cle.rōani.ſub nu.xx.i ſi.cōmē.d iurā.ibi q̄rit ē. ch. lxxxvij.

Foraneus officialis ē ille qui in certa p̄te dioceſis: vel ad certos actus dioceſis conſtituitur in cle.⁊ ſi pncipalis.ſub nu.xxxvj.de reſcriptis.ibi in glo.in verbo foraneo. char. xxvj.

Frater fuit excōicat⁹:an ei⁹ ſr̄ admittat̄ ſine mādato ad ip̄etrādū abſolutionē i rub.de reſcr.nu.xxvj.ibi ex iſtis īferri p̄t. ch.xviij.

Fundans ſe ſup p̄ſcriptione titulū regrente oȝ ꝓbare de titulo i cle.līas de reſcrip.ſub nu.xx.ibi ita dicit ꝙ fūdās ſe.ch.xxviij.

Generalia v̄ba ſtatuti nō cōprehēdūt īpoſſibilia ſtatuēti⁹ i cle.j.de elec.nu.xiiij.ibi iō illa gn̄alia v̄ba. ch. xl.

Gen⁹ maſculinū an 3cipiat femi.nu.xlviij.i cle.j.de ele. ch. xliij.

Gen⁹ maſculinū qn̄ exp̄mit̄ a ſtatuto ſi tale ſtatutū ē 3̄ ius cōe vel ſi̅er idē ē ꝙ de lege q̄ſi ē octū i cle.j.ſub nu.l.de elec. char. xliij.

Genus maſculinū ꝓlatū a teſtatore an 3cipiat femininum.ſub nu.cxxx.vbi.ō.in ſi. char. xlvij.

Geſtum a capitulo requirit̄ vt fiat nemine diſcrepāte in.§.eo tū. in clemen.ne romani.ſub nu.iiij. char. lix.

Gr̄a ſi fiat a papa nō poterit ꝓbari p teſtes in.ij.lect.pbe.ṽ.hec ſane ſub nu.xx.ibi addē ꝙ.q.doctor. char. xij.

Gr̄am ſolēnem habuit ſereniſſimus rex alfonſus ab excellentiſſimo martino papa vȝ 3ceſſionis in feudū regni apulie illa gr̄a fuit deꝑdita nec appet aliqd de ea dubitatur an poſſit ꝓbari per teſtes i.ij.lec.pbe.ṽ.hec ſane ſub nu.xxj.ibi ⁊ iſta faciūt.ch.xij.

Habitare qualiter qs dicat̄ in cle.cāȝ i.§.ꝙ ſi forſan quis nu.v.de elec. char. lxxj.

Habitantes in eadem clauſura:an dicantur de eadem familia ꝙ no.p̄o fratribus habitantibus ſub eadem claui vide in cle.cām ſub nu.xlj.in.§.ꝙ ſi forſan ⁊ ibi dicit de elec. char. lxxiiij.

Habilitas pſone ante oīa declarāda eſt ⁊ facit ꝓcerentib⁹ apoſtolicis vt añ oīa p ſniaȝ declarēt pſonā habilē ſup dignitate poſtea 3ferant in.§.nos itaqȝ in cle.romani ibi denunciamus vt illum p̄aticam ſub numero.xiiij.de iureiur. char. lxxxv.

Heres ſi petit cautionem ab vxore vtendi vſufructu arbitrio boni viri pp hoc non videt̄ venire 3̄ prohibitionem teſtatoris in cle.p̄imus ſub nu.xviij.de reſcriptis. char. xxj.

Henrico an licuerit venire 3̄ iuramēta ſi erāt p̄ſtita 3̄ iura imperij ſub nu.xvj.in.§.dudū in cle.romani de iureiur. char.lxxxiiij.

Hereſis ⁊ ſciſma dicunt̄ tanq̄ genus ⁊ ſpēs.q: oīs hereticus eſt ſciſmaticus in.§.porro nu.vj.i cle.ro.de iureiur. char.lxxxvij.

Homines peſtiferi: ⁊ caſtiatis craſſatores debent expelli de ciuitate ne alios inficiant in.ij.lect.pbe.ſub nu.xvij.in verſi.ſalutem.ibi nicolaus de neapo. char. vj.

Hora an debeat appo͂ni ſub quo littere date ſunt in cle.litteras. ſub nu.xv.de reſcriptis. char. xxxvj.

Hominis appellatione an veniat fiſcus in cle.j.de ele.ſub numero.xlv.an veniat epiſcopus qd de ſaracenis.de iudeis ſub numero ſequenti ibi veniunt etiam iudei. char. xliij.

Homines iſtud verbum comprehendit maſculum ⁊ feminā vbi ō.ſub numero.xlvij.ibi querit. char. xliij.

Homo: hoc verbum de proprio ſignificato an comprehendat tā maſculinū q̄ femininū in cle.j.ſub nu.lix.de elec. char.xliij.

Homo mortuus non patitur ſententiam nec penam in cle.ne romani ſub numero.lxxxiij. char. lvj.

Hominis nomine venit ciuitas ⁊ vniuerſitas in clemen.cauſam ſub numero.xlvj.de electione. char. lxviij.

Humanū ē mori nā īnqt ſeneca mortē mihi minaris iſta hoīs nā eſt nō pena.in.ij.lec.ꝓhe.ṽ.hec ſane ſub nu.xvij. char. xj.

Humilitas ſumma eſt in pontifice ſe ſeruū dicit ſeruoꝝ dei in.pbemio ſub numero.xv.ſi tñ ſeruus premoueret ad papatum ēt dn̄o ignorante efficeretur liber vbi.ō.ſub numero.xvi. char. ij.

In legibus: in ſtatutis: ac 3ſtōnibus cōdendis nephas eſt incedere ſine ꝓhemio ⁊ p̄fatione in.ij.lec.ꝓhemij.ſub nu.xvi.ibi ⁊ ex iſtis infero. char. iiij.

In delictis p p̄fationes 3ſiderata qualitate pſone ꝓbat̄ ꝙ qs fecerit delictū.vbi.ō.ſub nu.xix.ibi ⁊ adde. char. iiij.

In lege condenda debet poni locus ⁊ tempus legis condite vbi ō.in verſi.hec ſane ſub numero.xxxij. char. xij.

In ſcripturis p̄uatis an neceſſario in eis requiritur dies vbi.ō.in prealle͂gato verſi ſub nume.xxxiij. char. xij.

In ſcriptura pacis cuius durātio durat per menſem quis dies poni debeat in inſtrō dic ꝙ dies concluſionis contractus ſeu pacis vbi.ō.ſub numero.xxxv.ibi ſed conſidera. char. xij.

Inſtrū ꝓducitur in iudicio in quo nō eſt tp̄s neqȝ locus.opponit̄ ꝙ ñ valeat an notari⁹ poſſit illa appōere vid vbi.ō.nu.xxxvj.c.xij.

Inſtrm an poſſit ꝓ p̄te ꝓbari ⁊ ꝓ p̄te reprobari in rub.de reſcri. ſub nu.lxiij.⁊ ſub nu.ēt ſequēti.ibi ⁊ vidi dubitari. char. xx.

In reſcripto nō fit mentio de pendentia litis an teneat in rubrica de reſcrip.ſub nu.lxxij. char. xx.

In reſcripto ō ꝙ ſtat ſtatutū ꝙ filia dotata nō ſuccedat ſi re vera 3̄ ſtatutū nō vigeat imponet̄ ſilētiam impetranti.vbi.ō.ſub nume.lxxiij.ibi item dic. char. xx.

In primo reſcripto eſt aliqs nota.clauſula: an i ſcdō reſcripto debeat fieri mētio.vide in p̄alle.rub.de reſcri.nu.lxxx. char. xx.

In reſcripto qd attēdatur petitio an 3cluſio.vbi ſupra in rubrica de reſcrip.nu.lxxxv. char. xxi.

In lr̄is qn̄ eſt appoſitū decretū ordinarius nō pōt ſupprimere beneficiū vacās cle.lr̄as.ſub nu.lv.de reſcri.ibi ⁊ ex iſtis. ch.xxix.

In collegio monachoꝝ ſi nō remāſit niſi vnus monachus ⁊ vult effici abbas an fieri poſſit vid i cle.j.d ele.nu.cxviij.char.xlviij.

In cāu dubij p̄ticeā 3ditorē īterp̄tatio l.i cl.ne ro.nu.xvij.c.lix.

Inferior nō reſcribit 3̄ l.cōem ⁊ iō nō poſſet 3cedere reſcriptū vt cāſis plenarijs ꝓcedat̄ ſūmarie ⁊ de plano ēt ſi ſit legatus de latere cle.ne ro.ſub nu.xxj.de elec. char. l.

Inferior nō p̄t tollere l.ſupioris ſdiſtīcte.i cle.ne ro.nu.xxix.. c.l.

In omni diſpoſitione conciliari intelligit̄ eſſe excepta exp̄ſſe auctoritas pape in cle.ne romani ſub nu.xxxv.ibi ſexto. char. lj.

Inferior licet non poſſit tollere legem ſuperioris tñ poteſt illaȝ adiuuare ⁊ roborare apponēdo penam in cle.de qua.ō.ſub nu.xcj. ibi in glo.in verbo tolli. char. lvij.

In habentibus ordinem in vniuerſo impoſſibile eſt duo eſſe eque perfecta iuxta illud non capit regnū duos ⁊c̄.in cle .ne romani in.§.irritum ſub numero.xviij. char. lix.

In vno loco ſi ē audiētia cāꝝ ⁊ lr̄aꝝ apoſtolicaꝝ ⁊ i alio papa morit̄ ibi vbi ē audiētia cāꝝ ibi oȝ celebrari electio pape: q: ibi mori vr̄ i.§.eo tñ adiecto.nu.j.in cle.ne rōani.de elec. char. lxiij.

Inſpiciēdus eſt primus ſtatus ſub nu.ij.vbi.ō. char. lxiij.

Iniuria facta in ſcriptura habetur ac ſi facta eſſet voce ſub nume. xxv.in.c.cām.de elec.ibi ⁊ cum Ludo.ro. char. lxvij.

Intimatio an fieri poſſit p ꝓcuratorē ſicut poteſt fieri ꝓcuratori vbi.ō.ſub nu.xlviij. char. lxviij.

Intimatio qd ſi fiat ꝓcura.reuocato i cle.cāȝ.vbi.ō.nu.lxi. ch.lxix.

Intimatio exp̄ſſis appellati vel appellātis: an debeat porrigi vbi ō.ſub nu.lxv.⁊ in nu.p̄cedēti.lxiiij.ibi gl.porrecto. char. lxx.

Intimatio an ſicut oȝ fieri appellatio ita fieri debeat iudici a quo appellatur in prealle͂gata cle.cāȝ ſub nu.lxxj. char. lxx.

In mandato generali facto legato veniunt illa que papa conſueuit mandare legatis in cle.i.de probat.ſub nu.iiij. char. lxxvij.

Inferior ordinarius a papa pōt committere alteri poteſtateȝ recipiēdi aſſignationem beneficij.in cle.j.nu.v.de ele. char. xl.

Inſtantiſſime preces principis inducunt iuſtum metum in cle.j. de teſtibus ſub numero.x. char. lxxix.

Inimicus eſſe p̄ſumit̄ eo ipſo ꝙ nō vult ſalutare ⁊ ſi ſalutat vr̄ eē amicus in cle.romani in.§.dudū.nu.vj.de iureiur.char.lxxxiij.

In magnis negocijs mittendi ſunt ſolennes viri in.§.nos itaqȝ in cle.romani de iureiur.ſub numero.iiij. char. lxxxv.

Imperator ſe vocat ſeruum eccleſie in ſecūda lectura ꝓhemij ſub nu.xvij.ibi idem etiam facit. char. iiij.

Imperatum bn̄ficiū tanq̄ doctor cū fuerim licētiat⁹: ſi papa 3tulit mihi tanq̄ doctori an dicat̄ ſurreptitiū vide in.ij.lect.ꝓhe.in ṽ. ſalutem.ſub nu.xiij.ibi ſeptimo facit glo.no. char. vij.

Imperator vocat doctorē ⁊ iuriſcōſultū amicū ⁊ nō ſubditū.itē appellat ip̄ȝ p̄reȝ i.ij.lec.ꝓhe.ō.ṽ.ſalutē.nu.lxxxv.⁊.lxxxvi. ch.ix.

Imperator corporalis orbe deus in cle.j.ſub nu.vij.de elec.ibi dicebat ꝙ imperator. char. xl.

Imperiũ non datur niſi catholico in cle.ne romani ſub numero ij.de iureiurando. char. lxxxiiij.
Imperij tranſlatio in romanos facta fuit ſub anno ſeptingeſimo quinquageſimoquarto vt in ſpeculo hiſtoriali i cle.ne romani.ſub nu.vi.de iureiurando.ibi nota. char. lxxxiij
Impe.torẽ nũquid papa poſſit eligere qñ electores nolũt eligere ſec° ſi recuſarẽt ꝛ nollēt eligere i cle.ne ro.nu.viij.ĩi iurein. c.lxxxiiij.
Imperij corona quãq3 datur in ſignũ victorie ꝛ magni muneris ſub numero.ix.vbi.ſ. char. lxxxiiij.
Imperator hʒ ſũmitatẽ dignitatis quo ad tẽporalia ſub nu.xiij. in cle.ne romani.de iureiurãdo.ibi ꝛ dicit glo.ꝙ ĩpator quo aũt ad ſpũalia papa hʒ apicẽ dignitatis: ꝛ ſic oib° alijs pẽſt ſub nu. xiiij.ſequẽti vbi.ſ.ibi quo ad ſpũalia. char. lxxxiiij.
Impator an licuerit ſaltẽ denegarẽ ꝙ iurauerat ſuppoſito ꝙ eẽt ꝯ ipi⁹ iura nu.xix.i.§.dudũ.cle.rõani de iureiu.i fi.cõmẽ.c.lxxxv.
Impator tria recipit ab eccleſia ꝛ a papa vnctionẽ cõſecrationem ꝛ diadema impij in.§.nos itaq3.in cle.romani.ſub nu.x. No. ibi vnctionẽ tria. char. lxxxv.
Impator tpe ꝯfirmationis ꝛ approbationis pſtitit vnũ iuramentũ ſm formã ibi dño.ſi tpe coronatõis pſtat aliõ ꝛ impator duplici iuramẽto aſtringit i.§.nos itaq3 de quo.ſ.nu.xvi. ch.lxxxv.
Impator nõ efficit quis ſola electione in.§.nos itaq3.ſub nume. xvij.in cle.romani de iureiurã.ibi no.ꝙ ex ſola. char. lxxxv.
Impator tenet dare fauorẽ ꝯ hẽticos: ꝛ ſciſmaticos ex iuramẽto in.§.porro.nu.vij.in cle.romani de iureiurã. char. lxxxvij.
Impator nõ dʒ ꝯhere parẽtelã cũ ĩfidelib° ꝛ inimicis eccleſie.vbi ſ.i palle.§.porro.nu.x.de iurein.ibi no.ꝙ nõ dʒ. char.lxxxvij.
Impator vtitur aurea bulla in.§.porro pallegato ſub.nu.xij.ibi nota de aurea char. lxxxvij.
Imperator an vtatur aurea bulla ante coronationem.vbi ſupra. ſub nume.xiij. char. lxxxvij.
Impator alemanus dʒ ire Romã p ſuſcipiẽda corona in.§.porro palle.ſub nu.xxiiij.in finalibus vbis cõmẽti. char.lxxxviij.
Impator vtrũ poſſit liare i terris donatis eccleſie: ꝛ quid ut ſuis comitib° palatinis vbi.ſ.nu.xxv. i vltimis vbis cõmẽ. c.lxxxviij.
Ille cui alterius lrẽ pñtant ſi i eis aliquid ꝯtinet qd tẽdat in eius piudiciũ dʒ publice ꝯdicere alias vĩ approbare ſub nu.ix. in.§. dudũ.cle.romani.ibi dicitis aũt.de iureiuran. char.lxxxiiij.
Ignorantia nõ excuſat iudicem: qui dʒ tantũ laborare donec ſciat ꝛ ſtudere alias peccat in.ij.lec.pħe.nu.xxviij. char. vi.
Iudei non debẽt intrare ſcholas chriſtianoꝝ ne ſuis ſuaſionibus ſubuerterẽt alios: an aũt debeant doctores fieri.ſub nu.xliij. in ij.lec.phemij.ibi ego tamen. char. vj.
Ius canonicum an ligat omnium vbi.ſ.in verſic.qm nulla.ſub nu.xxv.ibi no. char. xi.
Iudex coram quo quis iniuſte trahat licet nõ ſit competens in cã principali eſt tñ cõpetens ſuper expenſis imminẽtibus ſup illo articulo de quo cognoſcit verũ eſſet competens ncene.in cle.j.ſub numero.xxiij.de reſcrip. char. xxij.
Iudex appellationis põt pronunciare appellationẽ friuolã: ꝛ cõdẽnare appellantẽ in expẽſis.vbi.ſ.ſub nu.xxiij. char. xxij.
Iudici delegato cũ data eſt ptãs pnũciãdi videat data eẽ poteſtas exequendi in cle.auditor ſub nu.xvi. ibi pro declaratione de reſcriptis. char. xx.
Iungi ſiue aſſociari homines diuerſe pfeſſionis phibẽtur: quia ius: ꝛ rõ abhorrent in vnitate deformitatem ꝛ diuerſitatem.vñ vnũ in eſſentia debet eſſe in apparatu: ꝛ forma exteriori.ſub nu. xij.in cle.j.de elec. char. xl.
Iudex motus p opinionẽ doctoris ſui debet excuſari a condẽnatione expenſaꝝ qr probabiliter quis ſequitur opinionem ſui doctoris clemen.ne romani.ſub numero.iiij.ibi in addi.ad pdicta de electione. char. xliv.
Iudex ſi ſequit opi.reprobatã pp metũ tyrãni excuſat ſub nu.xi. in cle.ne romani de elec.ibi ꝙ ſi iudex. char. xlix.
Iudex ſi errat in ſubtilitatibus legũ non peccat mortaliter in cle. ne romani.ſub nu.xij.de electione. char. xliv.
Iudex quid faciat ſi ſunt ꝯflictus rationũ hincinde vrgentiũ ꝛ ſolennium.vbi.ſ.nu.ciij. char. xliv.
Iuriſdictio ſpectans ad papam deuoluitur ad collegium cardinalium ſede vacante ꝛ ſm cõem opi.in clemẽ.ne romani.ibi preterea ſpeciale.de electione. char. l.
Iudex moꝛit añꝙ nũcius citet an citatio poſtea facta valeat in.§. vex in cle.nero.ſub nume.vj.de elec. char. lxiiij.
Iudex mãdat nũcio vt citet iſtiũ pſonaliter vel ad domũ an mandaſſe videat vt pus reptat pſonã ius ꝙ nũcius ĩrat citãdũ p tetã cauſaẽ in cle.cãʒ. nu.xxiiij.i.§.qd ſi forſan.de elec.char.lxxij.
Iudei nõ debẽt intrare ſcholas chriſtianoꝝ ne alios ĩficiãt in cle. prima ſub nu.iij.de teſtibus. char. lxxviij.
Iudeis pncipes puilegia ꝯcedũt pp lucra.i cle.j.de teſ.nu.v.c.lxxix
Iudeus ſi pducat in teſtẽ an debeat iurare: ꝛ an p legẽ ſuã vel quo modo in cle.j.ſub nume.xj.de teſtibus. char. lxxix.
Iudeus ſi pt eẽ tutor xpiãi vbi.ſ.nu.xij.ibi ſʒ leo dem har.c.lxxix.
Iuramẽtum eſt affirmatio: vel negatio adhibita religione in rub. de iureiur.ſub nu.j.ibi eſt aũt iuramentum. char. lxxxij.
Iuramẽtum: ſacrm: ꝛ iuſiurandum an differant inter ſe: ſub nu. ij.in rub.de iureiurando.ibi an autem. char. lxxxij.
Iurare an ſufficiat vbo vel corpaliter tãgere nu.iij.vbi.ſ.c.lxxxij
Iuramẽti q fuit cã inſtitutiõis vbi.ſ.ſub nu.iiij.ibi ſeqt.c.lxxxiij.
Iuramenti que ſit forma vbi.ſ.numero.v.ꝛ que ſit pena periurij in numero ſeq.vj. char. lxxxiij.
Iuramẽtũ quotuplex ſit vbi.ſ.in rub.de iurein.nu.viij.c.lxxxiij.
Iuramentum de iure ciuili an inducat obligatõem vbi.ſ.in rub. de iurein.ſub nu.ix.de iure aũt canonico vide ſub nu.x.c.lxxxiij.
Ius eligendi imperatorem ſpectat ad certos principes qui enumerant ſub nu.vij.in cle.ne romani de iurein. char. lxxxiiij.
Iuramẽtũ dr pietatis excluſiuũ puta de nõ aduocãdo ſine ſalario in cauſis vel perſonis pauperum in.§.dudum clemen. romani ſub nume.xvij.de iureiurando. char. lxxxiiij.
Iurauit quis non fideiubere propter multa damna que paſſus ẽ ꝛ ſalus proximi periclitat ſi nõ fideiubet tale iuramentum ſi ſeruaretur eſſet illicitum vbi.ſ.nu.xviij. char. lxxv.
Iuramẽtũ impatoris pſtat coram altari ſci petri ſub nu.xviij.in §.nos itaq3 in cle.romani de iureiur. char. lxxv.
Iuramenti formam principum ſecularium vide vbi.ſ.in dicto.§. nos itaq3 ſub nume..xix. char. lxxv.
Iudex nec habitu nec actu eſſe poteſt ante exhibitionem litterarũ ſub nu.xxx.vbi.ſ. char. lxxvj.
Iuramentum quid ſit: ꝛ ſi eſt preſtitum in honorẽ dei non valet ſub numero.xxiiij.ꝛ.xxv.in.§.nos itaq3 in cle.romani de iureiurando.ibi querit hic.d.car. char. lxxvj.
Iurat quis ſoluere creditori pecuniam vſq3 ad certum terminum cum creditor concedit maiorem dilationem eſt abſolutus a iuramento vbi.ſ.in.§.nos itaq3 ſub nu.xxvi. char. lxxvi.
Iurat aliquis recipe aliquã in vxorẽ amore dei nõ poſſit illam remittere ſub nu.xxvij.vbi.ſ.ibi vnde ſiquis. char. lxxvj.
Iuramẽta q eſſe dicant fidelitatis vide i.§.ceteꝝ nu.xvij.ꝛ.xviij. in cle.romani de iureiur.ꝛ qd ſit fidelitas in fine cõmẽti dicti.§. §.ceterum ſub nu.xix.ibi querit ẽt quid ſit. char. lxxvij.
Iuramentum poteſt preſtari alicui recipienti pro alio in.§.porro in cle.romani ſub numero.iij.vbi.ſ. char. lxxvij.
Iuramentum eſt confirmatio rei promiſſe in preallegato.§.porro vbi.ſ.ſub numero.iiij.ꝛ.v. char. lxxvij.
Iuramentum preſtitum pape: ꝛ ſucceſſoribus an ſit reiterandum in.§.porro preallegato ſub numero.xviij.ꝛ quid ſi vaſallus iurat per ſe ꝛ ſucceſſores ꝛ ſucceſſor exigit iuramentũ a vaſallo ſub nu.xxix.ꝛ.xxx.vbi.ſ.ibi quid aũt ꝛ ibi qrit. char.lxxxviij.
Iurat quis falſum ignorãter adhibita oi diligẽtia an ſit periurus vide vbi.ſ.ſub nu.xcj.ꝛ.xxxij.circa finẽ cõmẽti. char. lxxxviij.
Iudex qui ſtatuit terminum ad dilatorias proponendas nõ erat iudex an poſſit poſt terminum allegare eum non eſſe iudicem in rub.de excep.ſub numero.vj.ibi nota. char. xc.
Laicis
an liceat manus inijcere i perſonas eccleſiaſticas in clementina ne romani in.§.porro ſub numero quarto de electione. char. lxij.
Lex debet eſſe cõmunis ꝛ generalis in.ij.lectura. phemij ſub numero.ix.in vſi.ſʒ ſane. char. xj.
Legatus pape non poteſt ex certa ſcientia facere delegatũ ſimplicem religioſum vel alium non habentem qualitates requiſitas in clementina ꝛ ſi principalis de reſcrip.ſub nu.xij. char. xvj.
Lege correcta non eſt correpta ratio eius in clemẽtinis primo ſub numero quinto de electione.poteſt enim ratio ipſa allegari que non eſt correpta. char. xl.

Lex vtitur iſtis verbis viri faciant ſic an comprehendant mulieres in clementina prima de electione. ſub nume ro.lxxvj.ibi ſed quid. char. xliiij.
Lex inferioris nõ tollit legem ſuperioris in clemen.ne ro mani de electiõe.ſub nume.xix. char. l.
Legi an ſubijciãt oẽs vbi.ſ.ſub nu.lxvij. ch. liiij.
Legis intentio quõ cognoſcat ⁊ mens ⁊ qualiter fiat fraus legi multis modis vide in.§.cetez in clemẽtina roma ni de iureiurãdo.ſub nume.ix.x.xj.xij.ibi qui fingit ſe dormire ⁊ ſub nu.xxiij.de iureiuran. char. lxxxvij.
Libertas conceſſa ſeruo ad rumorẽ populi nõ tenet in ſe cunda lectura ꝓhemij in vſic.quoniã nulla ſub nume ro.iij.ibi vbi libertas. char. ix.
Litere ad beneficia ante erectiones appellant gratie in clemẽ.gratie numero primo de reſcriptis ibi primo ſz do.in.ec. char. xxxj.
Litere in forma paupez ſeu ſufficie hñt tacitã ꝯditionez annexã niſi fuerit ille beneficiũ oſſecutus in cle.gfe ſub numero.xiij.de reſcriptis. char. xxxij.
Litigans ſup bñficio ſi poſtea acquirat aliud incõpatibi le vt illi renunciare in clemen.gratie ſub nume. xiij. de reſcriptis. char. xxxij.
Litteras habens ad dignitatem ſeu beneficiũ curatum ſi acceptat aliud beneficiũ qḋ de iure cum bñficio ex gra debito retinere non põt q: videt prime gfe renunciaſſe in clementina gratie de reſcriptis ſub numero .xx.ibi dicitur enim. char. xxxij
Litterarum appellatione an comprehendat gratia pape que eſt in fieri in clemen.litteras ſub numero primo. de reſcriptis. char. xxxv.
Litere directe ſup bñficijs vacaturis an extẽdant ad be neficia noviter create in clemen.literas ſub numero xij.de reſcrip. char. xxxv.
Litere an cõualeſcant ſi quis fuiſſet hereticus ⁊ poſtea tẽ pore preſentationis fuiſſet pnis (?) vnctus vbi.ſ. ſub nu mero.xvj. char. xxxvj.
Litere an includant illud bñficium creatũ ſi ante datam lrarum ordinatũ ⁊ deſtinatũ fuiſſet de creando benefi ciũ ⁊ poſt datam fuiſſet illud beneficiũ creatũ in clemẽ. litteras ſub nume.xxxvj.de reſcriptis. char. xxxviij.
Lfe an includant illud beneficiũ ſi ante dataz litteraꝝ eſt inceptum non autem cõpletũ q: fundatũ erat tpe date nõ dr dotatũ ſub nu.xxxvij.vbi.ſ.ibi qrit. ch. xxxviij.
Littere ad bñficialz ſtricte debeãt intelligi nõ tñ ita arcta re interpretanda ſunt vt effectu careãt in cle.lfas ſub nu. xlj.ibi nã lfe ec.de reſcriptis. char. xxxviij.
Lfis penitẽtiarioꝝ credit in offõ ſuo in cle.ne romani.§. eo tñ ſub nu.j.de electione.⁊.ij.⁊ creditur de conſuetu dine nã pniarij minores ſunt in nu.plures. ch. lix.
Lingua eſt nũcius organũ tuba ⁊ preco intellectus in cle. ne rõani in.§.verũ ſub nu.xiij.de elec. char. lxv.
Litteris aſſeruis inferioꝝ iudicũ an ſtet in cle.j.ſub nu mero.j.de proba. char. lxxvij.
Liber pontificalis qui alias apparet ordinariũ epoꝝ ſic liber autenticus cle.romani.in.§.nos itaqz ſub nume. xxvj..de iureiurã.ibi põtificali qrit. char. lxxxv.
Licitũ eſt occidere patrem rebellem in.§.porro l clemen. romani ſub numero.xxij.de iureiurando.ibi ⁊ ideo di xit glo. char. lxxxviij.
Locus poteſt poni gñalis ⁊ non ſpecificus puta dicendo datum in platea vel in palatio bonomie in ſecũda lectu ra prohemij ſub nume.xliij.in vſi.hec ſane ibi vltimo inquantum. char. xiij.
Locus cedentis an ceſſionarij attendi debeat quo ad im petrandum iudicem in cle.j.ſub nume.xxxiij.de reſcri ptis ibi querit etiam. char. xxij.
Locus eccleſie patronate vel an locus patroni attendi de beat qñ patronus agit pro rebus eccleſie ſue ſite l alie na dioceſi vbi.ſ.in clementina prima.ſub nume.xxxij. de reſcriptis. char. xxij.
Locus eſt de ſubſtantia electionis in.§.eo tamen adiecto ſub numero.v.in clementi.ne romani de electione.ibi querit hic. char. lviij.

Mandatarius

Si alias erat facturus quod probatur per ꝓſta tiones non tenetur quis vt mandans fieri maleficium in prohemio ſub numero.v. char. ij.
Mandaui tibi vt faceres delictum ⁊ tu ex longo interual lo illud feciſti teneor de mãdato in.ij.lectura ꝓhemij ſub numero.xv.ibi benefacit qḋ notat. char. iiij.
Machinatio eſt idem qḋ aſtutũ ingeniũ ⁊ ſonat in malã partem in.ij.lectura prohemij ſub nume.xviij.in vſi. quoniam nulla. char. xj.
Mandatum ꝓcuratorie an poſſit ꝓbari per teſtes in.ij. lectura ꝓhemij in ṽ.hec ſane.nu.xx. char. xij.
Mandatum alicui prouideri de adminiſtratione vigore reſcripti: an poſſit ſibi ꝓuideri de adminiſtratiõe per petua hñte iuriſditionẽ in cle.j.ſub nume xlvj.in vl timis verbis de reſcriptis. char. xxiiij.
Mandatũ ad bñficia vacatura tenet l clemẽtina litteras ſub nume.ij.de reſcriptis. char. xxxv.
Maſculinũ an cõprehendat femininũ in cle.j.de elec.ſub nume.xlviij.⁊ ſub nu.lxij.⁊ qñ exprimat a teſtatore.⁊ in contractu ſi exprimatur quid iuris in numeris ſe quentibus. char. xlij.
Maſculinum ſi exprimit in priuilegio puta q: eſt ꝯceſſuz priuilegiuz tibi ⁊ filijs an cõtineant filie vbi.ſ. ſub nu mero.lxvij.lxviij. char. xliiij.
Maſculinũ ſi exprimit a iudice an cõprehendat femini num.vide ſub nume.lxx. char. xliiij.
Maſculinũ ſi exprimit in reſcripto an cõprehendat femi ninũ vbi.ſ.ſub nume.lxx. char. xliiij.
Maior in curia poſt papã an ſit ſũmus penitẽtiarius in §.eo tamen in clementina.ne romani ſub numero .xj. de electione. char. lx.
Matrimonium eſt de ſubſtantia adulterij non autem de adminiculis in cle.cauſaz ſub nume.x.ibi preterea ⁊c. de electione. char. lxvj.
Mandatũ procuratoriũ qualiter formet ad intimandũ vbi.ſ.ſub numero.xlix. char. lxvij.
Maior numerus trahit ad ſe minorem in ſecunda lectu ra prohemij ſub nume.xxij. char. v.
Melius eſt ſub bono rege qͣ ſub bona lege viuere in ſecũ da lectura ꝓhemij in vſicu.quoniã nulla ſub numero xvij.ibi hinc dicunt. char. x.
Medicus ſi refert vulnus eſſe mortale an ſit neceſſaria ꝓ ſentia partis in clemẽ.j.de teſtibus ſub numero.xvij. in materia. char. lxxx.
Mittit qs in poſſeſſionẽ de licẽtia iudicis: an illa immiſſio poterit ꝓbari per teſtes in.ij.lectura ꝓhemij in vſi.hec ſane ſub nu.xliij.ibi.ij.qd ſiquis. char. iij.
Minor reſtituit ad ꝓducẽdũ teſtes poſt diuulgata teſtifica ta ſub nume.xxij.in clementi.j.de teſtibus in materia addita in fine clementine. char. lxxxj.
Miles propter infamiã ipſo facto priuat dignitate in ru brica de iureiurando ſub nume.vij. char. lxxxiij.
Monachus clauſtralis an poſſit eſſe vicarius epĩ in cle.⁊ ſi ꝓncipalis nu.xxiiij.de reſcrip. char. xxv.
Monachus an poſſit eẽ coadiutor vbi.ſ.ſub nume.xxv. ibi an autem poſſit. ch.ar xxv.
Monachus an poſſit eſſe arbiter vbi.ſ.ſub nume.xxvj. ibi an autem poſſit. char. xxv.
Monachus an poſſit eſſe arbitrator vbi.ſ.ſub nu. xxx. ibi quo ad aliud. char. xxvj.
Monachus an hereditate non adita traſferat ius adeun di in monaſterium in preallegata clementina ſub nu. xxxj.ibi ⁊ infert. char. xxvj.
Monachus an poſſit eſſe cõpromiſſarius electionis cum ſit offiũ pietatis qḋ põt expediri ſine vagatiõe vbi.ſ. ſub numero.xxxij. ch. xxvj.
Motus ꝓprius excludit ſurreptionẽ in.c.lfas ſub nume ro.xx.de reſcriptis.ibi ſed illam hz. char. xxxvj.

Tabula

Molendinū habens quidam cū machinis fecit fieri duo noua ſine machinis ⁊ dicit dono mea molēdina dic qḋ nō veniūt ea q̄ erant ſine machinis niſi aliter hēat modus loquendi. in clemētina litteras ſub numero .xl. ibi vltimo faciat de reſcriptis. char. xxxviij.

Mortuus eſt quis infra annū pbationis nō ꝯdito teſtō an bona traſierint ad monaſteriū ſiue ad venictes ab inteſtato in clemen. prima de elec. ſub nume. xx. ch. xl.

Monaci ⁊ canonici regulares in iure equerant in multis ⁊ qḋ de aliis ſtatuit ad alios adaptet ſub nume. xxxvj. i cle. j. de elec. ibi vbi dicit qḋ monaci ⁊c̄. char. xlij.

Monachus p viam pmiſionis an poſſit aſſūmi ſi eſt vnius religionis in prelatū alterius profeſſiōis vel licētiā ſub nu. cix. in pallegata cle. j. de elect. char. xlvj.

Monachus aſſumptus ad eccleſiā ſecularē tenet ſeruare ſuam regulā vbi. ſ. numero. cxxvij. char. xlviij.

Mors nālis regulariter nō equiperat morti ciuili niſi i caſib' expreſſis in iure ſub nu. xxj. in. §. eo tn̄ in cle. ne romani de electione. ibi quito facit. char. lxj.

Moleſtū eſt aliquibus audire veritatē ⁊ impij moleſte ferunt correctionem ſub nu. x. in. §. vndū cle. romani de iureiurando. ibi no. qḋ moleſtum. char. lxxxiiij.

Mulieres an poſſint intereſſe in ꝯdendis legibus cū conſilium nō poſſit adeſſe mulieri vide in clemē. j. ſub nu. lxxvij. ibi nec obſtat. d. l. j. de elec. char. xlv.

Mulier nupta an poſſit accuſari qḋ cōmiſerit adulterium cum papa. ſub nume. iiij. in. §. cete҃ in clementina ne romani de electione. char. lxiij.

Mutantur mores dū cōcomitant opes qꝛ ſenſus ex pinguedine craſſus efficit in. §. nos itaqꝫ in clemē. romani ſub numero. xxv. de iureiurando. char. lxxv.

Mulier meretrix an poſſit facere elemoſinā in clemē. j. de excep. ſub nume. xxv. char. xciij.

Natura Dicitur multipliciter vno mō. i. intelligentia in ſecūda lectura pbemii. ſub numero. iiij. in verſiculo quoniā nulla ibi nota humane nature. char. ix.

Nature hoīs ab adoleſcentia ſua prona eſt ad malum vbi ſupra ſub nume. vj. char. ix.

Nobilitas eſt ius ſanguinis ⁊ tanq̄ ius naturale nō pōt limitari per ingreſſū religionis vbi. ſ. ſub nume. xxvi. ibi ⁊ inquantum. char. xi.

Natura conſtitutionis eſt talis qḋ eo ipſo qḋ venit in notitiam ſubditorum ligat in clemē. prima ſub nu. xxvi. de elec. ibi natura enim. char. xli.

Nemini cito manum imponas qꝛ mature eſt examinandus aſſūmendus ad doctoratū in ſecūda lectura probemii ſub nume. xiii. char. viii.

Notarius ſi eſt deſcript' in matricula mercatoꝝ ⁊ pp minorem etatē petit reſtitui aduerſus leſionē nō auditur in probemio ſub nu. xxvii. char. iii.

Notarius appellat ſeruus publicus in ſcda lectura ſub nume. xvi. ibi ⁊ ideo dixit Bal. char. iiii.

Non pt legiſlator oēs caſus determinare quos videt de nouo occurrere quātūcunqꝫ lex ſit clara ⁊ certa in ſcda lectura pbemii in vſi. qm̄ nulla ſub nu. v. char. ix.

Notarius qui cōmiſit errorem in abbreuiatura nō ponēdo ſubſtātialia defunctus eſt an alius notarius qui hꝫ publicare rogationes illius poterit illa ſubſtātialia ſupplere vbi. ſ. in verſi. hec ſane in ſecūda lectura pbemii ſub numero. xiii. char. xiii.

Non eſt dare maius iudiciū iudicio romani pontificis: qꝛ factū pape nō pōt tolli ſub nume. xlv. xlvi. in clemen. ne romani de electiōe. char. lii.

Nole dioceſis an veniat ciuitas ſub nume. xxxiiii. in cle. ne romani in. §. eo tamē de elec. char. lxij.

Nole dioceſis qḋ nō veniat ciuitas ſub nume. ſequen. ibi in contrarium. char. lxii.

Non refert an quis loquat voce figurata an litteris i cle. cauſam ſub nume. xxvi. de elec. ibi quarto facit capitulū vbi periculum. char. lxvii.

Nomine perſone nō continet vniuerſitas in preallegata clemen. cauſam ſub nome. xliii. char. lxvij.

Non ſufficit quem ſcire ſniam latā niſi ſciat re eſſe grauatū ex illa vbi. ſ. nume. lie. char. lxix.

Non ſequit ſniā eſt lata ꝯ me ergo noticiam eius habeo vbi. ſ. ſub numero. lviij. char. lxix.

Noua capitula intelligunt ea que nō includunt ſub primis in cle. prima ſub numero. xj. in materia teſtium de teſtibus. char. lxx.

Notus nō opꝫ vt plenarie examinet in. §. nos itaqꝫ i clementina romani ſub nume. xxij. noticia curie eſt quaſi ſcholaſtica nume. ſeq. de iureiurādo. char. lxxv.

Nulla conſtō neqꝫ canonica neqꝫ ciuilis neqꝫ municipalis dolum malicijs viam ad plenum precludere pōt in ſa lectura pbemij in vſi. qm̄ nulla ſub nu. j. ch. ix.

Nullus pter principeꝫ pōt ſtatuere qḋ tēpus currat ignoranti in clemē. j. de electio. ſub nume. xxx. ibi vbi dixit qḋ nolius ⁊c̄. char. xli.

Nullitas venit incidenter ſi qs dicat ſniaꝫ nullā ⁊ ſi quis eſt appello ⁊ ſi appellans nō proſequitur cauſam nullitatis poterit poſtea in alio iudicio illam intentare ſub nu. xv. in cle. j. de re iudica. char. xcvij.

Nullitas tunc venit principaliter ſi dicit dico ſniam nullam: ⁊ ſi quis eſt appello nec poterit poſt ſniam ꝯſumatam dicere de nullitate qḋ ſingulariter nota vbi. ſ. i nume. ſeq. xvj. ibi ſed ſi dixiſſet. char. xcviij.

Occidiſſe Dominē ſi qs cōfitet ad ſui defenſionē: ex illa ſola ꝯfeſſione punit niſi aliter pbet in clementina litteras de reſcrip. ſub nume. xxxiij. ibi vbi dicit. ch. xxxviij.

Occaſio importat cauſam impulſiuaꝫ ⁊ cauſa importat cauſam finaleꝫ in clementina cām ſub numero. xiij. de electione. char. lvj.

Officium ſuperioris eſt lites dirimere in quo in. ij. lectu. probemij vſi. qm̄ nulla ſub nu. xij. char. x.

Officialiū nota duplicē ſpeciē de his quos pōt hēre epus vnus pōt vocari principalis et alter foraneus in cle. ⁊ ſi principalis ſub nu. xij. de reſcrip. char. xxiiij.

Officiales duos cōſtituit epus vnū in vno loco: aliū in alio loco: ille qui eſt cōſtitutus in ciuitate dr̄ principalis pp auctoritatē epi ibi reſidentis ⁊ ſedis epiſcopalis ibi exiſtētis q̄ ē caput vbi. ſ. ſub nu. iiij. ibi ⁊ ex h̄. ch. xxiiij.

Officialis epi pōt dici ꝯſeruator in cle. ⁊ ſi principalis ſub nume. xxxiii. de reſcriptis. char. xxvj.

Officium auditoris camere an duret ſede vacāte ſub numero. x. in. §. eo tamen in clementina ne romani de electione. char. lx.

Offm̄ camerarij q̄le ſit ſub nu. viii. vbi. ſ. char. lx.

Officiū penitentiarii maioris dic qḋ eſt abſoluere in caſibus penitētialib' ⁊ arduis: ⁊ in caſib' reſeruatis dño pape clementina ne romani in. §. eo tamen ſub nu. xii. de electione. ibi quid ſit officium. char. lx.

Omnis cauſa expreſſa in probemio legis vel ſtatuti dicitur eſſe finalis in ſecunda lectura probemii ſub numero. iii. char. iii.

Omnia ſubieciſti ſub pedibus eius ⁊ petro cōmiſſe ſunt oues dicente domino: paſce oues meas nō diſtinguēs inter has oues ⁊ alias vide in clementina ne romani. ſub nu. xlviii. de electio. ibi. xpi. char. lii.

Omnis conſtitutio apoſtolica recipit robur ⁊ confirmationeꝫ a diuina voce ipſius petri ſub nu. lvii. in cle. ne romani pieallegata. char. lii.

Omnes de dioceſi vel ciuitatis an cenſeantur eſſe parrochiani eccleſie cathedralis in clementina cauſam in. §. quod ſi forſan ſub numero. xxiij. ibi nota quod res de electione. char. lxvi.

Omnis queſtio debet a diffinitione proficiſci in rubrica de exceptionibus ſub numero primo. ch. lxxxviii.

Onus probandi beneficium fuiſſe creatum poſt datam incumbit reo excipienti: ⁊ non actori impetrāti in cle. lras ſub nu. xxvii. ibi ⁊ qḋ onus de reſcrip. ch. xxxvii.

Obtinens

Tabula

Obtinens dignitatem ad preces heretici debꝫ illa ꝓuari
an comprehendat dignitatem pontificalem in prohe-
mio ſub nu.xiiij. char. ij.
Opiniones doctorum varie prebent obſtaculum ⁊ dila-
tionem expeditioni alicuius negocij imminentis in cle-
mentina ne romani.ſub nu.i.de elec. char. xlviij.
Opinio que nam ſit ſeruanda: ⁊ an opinio excuſat in cle.
ne romani.nu.ij. char. xlviij.
Opinio ſi eſt conſuetudine ꝓbata an excuſet vbi.ſ.i cle.
ne romani.ſub nu.iij. char. xlviij
Opinio licet ſit vnius excellētis doctoris ⁊ excuſet ab ex-
penſis valet tamen ſententia licet cōmunis opinio in cō
trarium ſit in cauſa matrimonij ⁊ ſimilibus vbi.ſ.ſub
nu.v.ibi ex quo infero. char. xlix.
Opiniones ſi ſunt plures in vno puncto ⁊ ter.clarus nō
reperitur in iure illa opinio prefertur in iuſ laicali que
eſt approbata de iure canonico in cle.ne romani. ſub
numero.vj.ibi adde de elec. char. xlix.
Opinio communis ſi non appareat tunc tenenda eſt illa
que quāpluribus ⁊ melioribus rationibus ſubſtenta-
tur in clementina ne romani. ſub numero.vij. de ele-
ctione. char. xlix.
Opinio benignior dicitur que fauet matrimonio.doti.li
bertati.teſtamento ⁊c.in cleſi.ne romani.ſub nu.viij.
ibi ſi vero de elec. char. xlix.
Opinio fauens actori magis attenditur quia ſi reus ſtat
contra ſtipulationē: ⁊ actor pro ſtipulatiōe ⁊ ſunt opi-
niones ꝯtrarie capietur opinio que magis fauet actori
tanq̄ ſit opi.benignior cle.ne romani.nu.ix.char. xlix.
Opinio glo.omnes alias opi.añcedit ſub numero.x.vbi
ſupra per Cy.in l.non mouturum.C.de contrahen.⁊
committen.ſtipula. char. xlix.
Ordinaria iuriſdictio qualiter cognoſcatur a delegata in
clemen.⁊ ſi principalis ſub numero.xxxviij. de reſcri.
ibi qualiter. char. xxvi.
Ordo ſacerdotalis incepit a petro ipſiqꝫ in chriſti eccle-
ſiam pontificatus eſt traditus in clemē.ne romani.ſub
numero.lxxiiij.de electio. char. liiij.
Ordo ad proximū corrumpitur per adulteriū in.§.por-
ro.in clemen.romani.de iureiurādo.ſub nume.xxiij.
ibi per adulterium. char. lxxxviij.
Papa ſcribēdo vniuerſitati in qua mixtim ſunt
clerici ⁊ laici omnes de vniuerſitate appel
let filios in prohemio ſub nu.xvij. char. ij.
Papa ſcribēs ad epiſcopos ⁊ iferiores vocitat eos fra
tres in ꝓhemio ſub nu.xxvj. char. ij.
Pater licet nō poſſit alienare ꝓprietatem bonoꝝ filij tñ
ſi tendit ad vtilitatē filij poteſt in.ij.lectura prohemij
ſub numero.xj. char. iij.
Papa ſe appellat epiſcopum niſi ⁊ chriſtus fuit ep̄s.vbi
ſ.in ſc̄da lectura ſub nu.iij.⁊.iiij. char. iiij.
Papa non ſolum eſt epiſcopus ſed culmen epiſcopoꝝ ⁊
ceterorum quos poteſt intellectus imaginari vbi ſupra
ſub numero.xj. char. iiij.
Papa eſt petri ſucceſſor ⁊ vicarius Jeſu chriſti cuius au-
ctoritas eſt maior q̄ ſanctorū ſub numero .xij.⁊.xiij.
vbi ſupra. char. iiij.
Papa appellat ſe ſeruū ſeruoꝝ dei: ex ſūma humilitate
contra clericos idiotas qui volūt appellari mōſignori
vbi.ſ.ſub nu.xiiij. char. iiij.
Poteſt adequare quadrata rotundis in ſc̄da lectura pro
hemij ſub nu.xiiij. char. iiij.
Papa licet ſe appellet ſeruum tamen ſi ſeruus ꝓmouere
tur in papā efficeretur liber et dño ignorāte in.ij.lec.
ſub numero.xviij.ibi ⁊ licet. char. iiij.
Papa licet appellet ſe ſeruum ſeruorū dei tñ inferior nō
dꝫ ſcribere ſibi ſuo ſeruoꝝ dei in.ij.lectura ſub nume.
xix.ibi pondera. char. iiij.
Papa appellat aliquem in chriſto filium vel fratrem in
chriſto: puta ſi ſcribat abbatiſſe: monialibus: regibus:
⁊ reginis in.ij.lec.ſub nu.xx. char. v.
Papa vocat illos de vniuerſitate filios vbi ſupra in ſc̄da
lectura ſub nu.xvij.⁊.xxvij. char. v.
Parentum perſona honeſta videri debꝫ: ⁊ ſancta ipſis
filijs.ſimiliter perſona patroni liberto in.ij.lectura ꝓ-
hemij ſub numero.xxviij. char. v.
Pater mittit filio doctorando exenia: an ſibi poſſit re-
tinere illa vti caſtrenſia nec conferre cum fratribus vbi
ſ.ſub nu.xxvij.in ver.ſalutem. char. viij.
Paternitas doctoralis non reddit doctorē ſuſpectū in
cauſa ſui diſcipuli vbi.ſ.in prohemij.ij.lectu.vſ.ſalu
tem ſub numero.lxi. char. viij.
Papa exiſtens in concilio edidit conſtitutiones an nomi
ne pape edi debeant vel concilij vide in ſecūda lectura
prohemij in verſiculo hec ſane ſub numero.i.ibi nota
primo in vienenſi concilio. char. xi.
Papa non intendit ponere legē niſi ſubditis vbi.ſ.ſub
numero.xiiij. char. xi.
Pactum appoſitum in cōpromiſſo an poſſit probari p
teſtes vbi.ſ.ſub nu.xxviij. char. xii.
Papa eſt dñs oīum rerū eccleſiaꝝ ⁊ imperator eſt dñs
totius mundi ⁊ rerū eius in clemen.i.de ſūma trini.
ſub numero.iiii. char. xv.
Papa non minus peccat cōmittendo ſymoniā q̄ alij in
cle.i.vbi.ſ.ſub nu.v. char. xv.
Papa quo ad iura eccleſiaſtica habet plenā diſpoſitionē
omnium beneficioꝝ ⁊ rerū ſingulariū in cle.i.de ſum
ma trini.ſub nu.vi. char. xv.
Papa in ſuo reſcripto dicit ſupplentes omnes defectus
ſiqui in eo reſcripto interuenerūt in rubrica de reſcri.
ſub numero.xv. char. xvij.
Papa ſi ſcribit pro notorie indigno tale reſcriptum pre
ſumitur ſurreptitium in rubrica de reſcriptis.ſub nu-
mero.xlij. char. xx.
Papa non poteſt priuare omnes epiſcopos mūdi: quia
ſic faciendo turbaret vniuerſalem eccleſiam in rubrica
de qua ſupra ſub nu.xliij. char. xx.
Papa non poſſet reuocare beneficium clericorum quod
competit in vniuerſo per capitulū ſi diligenti de foro
competē.vbi ſupra quia eēt ſcandalū vide vbi.ſ. ſub
numero.xliij. char. xx.
Papa non poſſet facere q̄ ipſe conſtitutus in extremis
ſibi poſſet eligere ſucceſſorem quia eſſet mutare ſtatum
eccleſie ſub numero.xlv.vbi ſupra ibi ⁊ per conſequēs
non eſſet ⁊c̄. char. xx.
Papa bene pōt modificare: vt in illo quos deus cōiun
xit hō non ſeparat: quia modificatur per pontificē con
iunxit.ſ.conſenſu animorū ⁊ cōmixtione carnis: alias
ſi ſolum primū interueniat ⁊ nō ſc̄dm ſuperat p ingreſ
ſum religionis vbi.ſ.ſub nu.xlvij. char. xix.
Pape ſcientia certa an poſſit ꝓbari per teſtes in cle.⁊ ſi
principalis ſub nu.xliij.de reſcriptis. char. xxvij.
Pater recepit emphiteoſim pro ſe ⁊ filijs ſuis: poſtea fi-
lius renunciauit patri ius quod habere ſperabat in em-
phiteoſi: ⁊ hoc fecit ꝓpter fauorem filiorum: ⁊ fratrū
ſi in renunciatione fuerunt adiecta hec verba q̄ renun-
ciat iuri competenti: ⁊ competituro: an talis renuncia-
tio valeat ⁊ preiudicet in capitulo litteras.ſub numero
vij.de reſcriptis. char. xxv.
Papa ſi dediſſet alicui poteſtatē conferendi primam va
cationē nō expreſſe cui cōferri debeat an ꝓcedat tex.in
cle.litteras.vbi ſupra nu.ix. char. xxv.
Papa facit gratiam ei cui concedit poteſtatem cōferēdi:
an cle.litteras in hoc habeat locū.vide vbi ſupra ſub
numero.xi. char. xxv.
Partes licet non poſſint facere q̄ ſententia nulla habea
tur pro ſnīa: bene valet tñ vt pactum ſub nume.lvij.in
cle.litteras.de reſcrip.ibi ⁊ ex hoc. char. xxix.
Parrochiam quis dicatur mutaſſe infra annum proba
tionis in cle.j.nu.xix.de elec. char. xl.
Partium conſenſus poteſt approbare factum contra le
gem: licet illa lex contineat clauſulā decreti.vbi.ſ.ſub

numero.xxiiij.ibi ſcdo infero aliud. char. xli.
¶Papa quomodo poterit confirmare contra diſpoſitio/
nem iuris diuini etiaʒ ſi interueniat certa ſcientia niſi
interueniat iuſta cauſa ſub numero.xxi.vbi ſupra ibi
ſcire libenter. char. xlviij.
¶Papa facit conſtitutioneʒ ſuper creationē futuri pontifi
cis arctando ad certam formam ⁊ obſeruantiā in clemē
tina ne romani ſub numero.xxvij.ibi nota ꝙ papa. de
electione. char. l.
¶Papa eſt ſupremus vicarius dei ⁊ qui dicit cōtrariū mē
titur: ⁊ papa eſt omne ſuper oia in ſpūalibus in cle.ne
romani.ſub nu.xxiiij.ibi ꝙ papa. char. li.
¶Papa in tantū hʒ poteſtateʒ ſuꝑ ipſius ⁊ pro facto vel dicto
non poſſit ab alio recuſari vel ꝯdēnari niſi in crimie he
reſis cle.ne romani.ibi.xij.nu.iiij. char. li.
¶Papa poteſt tollere conſtitutionē totius concilij genera
lis ſub nu.xli.vbi.ſ. char. li.
¶Papales cōſtitutiones ſunt irrefragabiliter ⁊ perpetuo
ſeruande.vbi.ſ.ſub nu.xlij. char. li.
¶Papa ſimmachus delatus de hereſi coram ſancta ſino-
do: ſancti patres ibi congregati dixerunt ꝗtum ad ho
mines reſpicit ſit immunis ⁊ liber cuius cauſam totam
dei iudicio reſeruamus in cle.ne romani.ſub nu.xliij.
de electione.ibi decimoquinto. char. lij.
¶Papa an tollat.l.concilij in cle.ne romani.ſub nu.xlvij.
ibi vigeſimoprimo. char. lij.
¶Pape ſententie ſtandū eſt: ſi totus mundus ſentiret in
aliquo dubio contra papam ſub numero.lij.vbi ſupra
ibi.xxvij. char. lij.
¶Papa eſt vniuerſalis eccleſie epiſcopus ſub nu.lviij.in
clemen.ne romani.vbi.ſ. char. liij.
¶Papa eſt ſupra omnem eccleſiam vniuerſalē ſub nume.
lxix.in cle.de qua.ſ. char. liiij.
¶Pape auctoritas dicit̄ plena auctoritas auctoritates au
tem aliorum epiſcoporum dicuntur ſemiplene vbi.ſ.
ſub numero.lxx. char. liiij.
¶Papa appellatur ſacerdos potētiſſimus vbi ſupra ne ro
mani ſub nu.lxxi. char. liiij.
¶Papa poteſt immutare ⁊ diſpenſare que ſancti patres de
creuerunt de iure poſitiuo ſed ea que per concilia deter
minata ſunt puta in articulis fidei non poteſt immutare
neqʒ diſpenſare quia ſunt de iure diuino.vide in clem.
ne romani.numero.lxxiij. char. liiij.
¶Papa diſpenſat contra apoſtolum non tñ in hiis que cō
cernunt articulos fidei.vbi.ſ.nu.lxxv. char. lv.
¶Papa ſi ſit criminoſus non poteſt ab aliquo iudicari ex/
cepto de crimine hereſis in preallegata cle.ne romani.
ſub numero.lxxvi. char. lv.
¶Papa non debet reuocare ſtatuta concilij quia nō eſt ho
neſtum: tamē poteſt illa reuocare ſi vult.vbi.ſ.ſub nu
mero.lxxvij. char. lv.
¶Papa poteſt deſtruere vniuerſalem ſinoduʒ.ne romani.
ſub numero.lxxxi.ſequitur ꝙ non poterit ſinodus de/
ponere papam. char. lv.
¶Papa viuens ſi accuſatur de hereſi poteſt concilium de
hoc cognoſcere: ⁊ eum deponere in preallegata clemē.
ne romani.nu.lxxxij. char. lv.
¶Papam hereticum indubitatū eſt a cōcilio dampnari poſ
ſe vbi.ſ.numero.lxxxvi. char. lvi.
¶Papa ſi eſt incorrigabilis publicis criminibus inuolutus
an poſſit accuſari apud concilium: ⁊ per concilium de/
poni.vide in preallegata clemētina ne romani.ſub nu
mero.lxxxvij. char. lvi.
¶Paſtor paſtorꝫ eccleſiam ſcādaloſe regens per eccleſiam
monitus ſi non reſipiſcit immo in ſua perſeuerat inſolen
tia regnandi officio dʒ ⁊ pōt priuari. ſub numero. lxxxix.
ibi item in propoſito.vbi.ſ. char. lvi.
¶Papa mortuo quis poſſit concedere indulgentias. cle.
ne romani in.§.irritum.ſub numero.xv.ibi querit cuiꝰ
de electione. char. lix.
¶Papa vicarius an poſſit cognoſcere de cauſis eccleſiaſti
cis tam clericorum ꝗ laicorum ſubditorum titulus car
dinalis in ꝑallegato.§.irritū.ſub nu.xvi. char. lix.
¶Pape qualis ſit iuriſdictio vbi ſupra ſub nu.xvij.ibi que
rit etiam ħ.o.Cardinalis. char. lix.
¶Papa eſt ſuper vertice imperatoris quia pōt cōfirmare
⁊ infirmare electionem eius ⁊ priuare exigentibus de
meritis.vbi.ſ.ſub nu.xix. char. lix.
¶Papa mādauit collegio vt aliqd cōcorditer faciat an ſit
ſatiſfactū mādato vno diſcrepāte in cle.ne romani.l.§.
eo tñ.ſub nu.v.de electione. char. lx.
¶Papa propter ſua demerita ſi deponitur a concilio an
electio futuri pontificis expectet ad venerandum cetuʒ
cardinalium: an ad vniuerſale cōcilium in.§.eo tamen
in clementina ne romani.ſub numero.xvij. de electio
ne.ibi ⁊ ex hoc ⁊c̄. char. lxi.
¶Pape electionem iura tribuerunt cōcilio vniuerſali.ne
romani.in.§.eo tñ.ſub nu.xix.de elec. char. lxi.
¶Pape an poſſit opponi ꝙ ſit hermofrodita vel mutus
vel ſurdus.in.§.ceteruʒ.in clemen.ne romani.ſub nu
mero.iij.de electione. char. lxxiij.
¶Paris ſunt legere ſcripturam vel ipſam non legēdo por
rigere quod vtile eſt pro ſtatuto dicente ꝙ ſi quis lege/
rit litteras contra ſtatutum punietur certa pena ꝙ ea
dem pena punietur ſi illas porrexerit licet eas nō lege
rit in capitulo cauſam.de electione.ſub numero.xxiiij.
ibi no.paris eſſe. char. lxvij.
¶Papa eſt chriſti vicarius ſub nu.xij.in clemen.ne roma
ni.de iureiurando.⁊ ſi reperitur ꝙ ſit petri vicarius eſt
locutio impropria. char. lxxxiiij.
¶Papa vt ſuperior occurrit celeriter ad ſcādala ⁊ diſcor
dias ſubditorū: ita debet agere quilibet bonus iudex
ſub nu.vij.in.§.oiudum.in cle.romani de iureiurādo
ibi no.ꝙ papa. char. lxxxiiij.
¶Papa appellat cardinales fratres.vbi ſupra ſub nume.
viij.ibi fratribus. char. lxxxiiij.
¶Papa de dubio quod oritʳ inter ipm ⁊ imparatorē ipſe co
gnoſcit ⁊ determinat in.§.cetex.ſub nu.xv.ibi nota in
cle.romani.de iureiurādo. char. lxxxvij.
¶Papa ꝓuidet in futurū ſuper ꝑſtatione iuramēti.vide
vbi ſupra ſub nu.xvj.⁊.xvij. char. lxxxvij.
¶Per bñdictionē deuote ſuſceptaʒ remittunt̄ peccata ve
nialia: ⁊ an excōicatus abſoluat̄ p ſalutationē pape in
ꝟ.ſalutē in.ij.lec.ꝓhe.ſub nu.ij.⁊.iij. char. vi.
¶Pecunia ſi eſt deputata p ſalario doctorꝫ ꝯſeruator illiꝰ
pecunie pōt mutuare de illa doctoribus vt emant ſibi
libros vide vbi.ſ.ſub nu.xxxi. char. viij.
¶Pecunia deputata ad ſalariū doctorꝫ nō pōt ad aliū viſū
deputari per vniuerſitateʒ ſcholariū: vbi.ſ.ſub nume
ro.xxxiiij. char. viij.
¶Pena legis loquentis de maſculo rapiente feminā hʒ lo
cū in muliere rapiēte ⁊ maſculum ⁊ dicit angelus ſe vi
diſſe de facto quandam mulierem comburi in cle.i.de
electione.ſub nu.xlix. char. xliij.
¶Petrus hñit ꝑncipatū ⁊ iuriſdictionē.ſ.oēs gentes ſub
nu.lx.i cle.ne ro.de elec.ibi.xlv.facit. char. liij.
¶Pignorauit quis rem ſub pacto vt niſi ſolueret ad certū
terminū poſſit creditor eam vendere ſi in termino non
ſoluit ⁊ debitor offert pecuniaʒ an ſufficiat ſub nume.
xxxix.in.§.nos itaqʒ.in clemen.romani.de iureiuran.
ibi querit.o.Cardi. char. lxxxvj.
¶Plus valet vnum tale quale ꝗ quod ſimpliciter in cle.i.
ſub nu.xlij.de electione. char. xlij.
¶Populi appellatione an veniat clerus in ſcda lec.probe
mij in ꝟ.quī nulla.ſub nu.viij. char. ix.
¶Poteſtas ſuperioris in exercitio actionū ꝓ locis ſibi ſub/
iectis regulat̄ ſm̄ poteſtatem adminiſtrationis talis loci i cle.
prima de reſcrip.ſub numero.xv. char. xxi.
¶Ptās delegati extēdit̄ ad nō cōmiſſa vt auditor depu
tatus in cā bñficiali ꝓnūciās bñficiū debitū poſſit illō cō
ferre illi cui ꝓnūciauit de iure fore debitū in cle. audi-
tor.ſub nu.iiij.ibi.no.caſū mirabilē de reſc. ch.xxviij.
¶Poſt

Poſt iſta dictio denotat actum mediatum ⁊ imediatum ⁊ eſt vtile ſcire ad teſtes deponentes ꝙ titius poſſidit poſt ſempronium vt intelligatur mediate vel interuallo in cle. litteras ſub nu. xiiij. de reſcrip. char. xxvj.

Puerilis etas cõmittit furta ⁊ mendacia nã ſeptẽnis eta tis pueri: ⁊ mentiri ⁊ veritatem poſſunt dicere in ſcda lectura proemij ver. qm nulla ſub nu. vij. char. ix.

Pueri membrum ſi appareat nunquid debeat baptizari: ⁊ an requirat ꝙ totũ ſit extra ⁊ quid ſi tẽdit ad monſtrum in cle. j. in. §. nos igitur ſub nume. vij. viij. ⁊ ix. de ſumma trini. char. xvj.

Proemium appellatur quaſi prim⁹ ſermo qđ eſt magni effectus in proemio ſub nu. j. char. ij.

Prefationibus nedũ legiſte vtunt ſꝫ ⁊ hiſtoriographi ⁊ poete vbi. ñ. ſub numero. iij. char. ij.

Prefationem fecit quis ſe velle occidere aliquẽ qui poſtea repent̃ occaſus cõſiderata qualitate eius q talia ſolitus erat committere debet puniri in proemio ſub numero. vj. char. ij.

Prefatur aliquis habens enſem in manu ſe velle percutere aliquem ſi quis ipſum percutit impune pcutit vbi ñ. ſub nume. vij. char. ij.

Prefatur quis coram teſtibus ſe nolle fideiubere pro titio ſi poſtea fideiubet non tenet fideiuſſio vbi. ñ. ſub numero. viij. char. ij.

Prefatio ampliat ipſam legem in ſecunda lectura ꝓhemij ſub nu. v. char. iij.

Prefatio legis dat intellectum toti legi in proemio in ſecunda lectura ſub nu. vj. char. iij.

Prefatio reſtringit legẽ vbi. ñ. ſub nu. ix. char. iij.

Prefatio vel ꝓhemiũ ſi fieret hodie ⁊ ex longo interuallo fieret lex: tunc nihil operaret̃ hmõi ꝓhemiũ: vel pfatio in. ij. lectu. ꝓhemij ſub nu. xiij. char. iij.

Promotus ad doctoratũ per ſaltũ puta ſine examinatione: an gaudeat prerogatiua doctorea ſub nu. xlj. ĩ ſecũda lectura proemij. char. vj.

Proculus iuriſconſultus fuit deriſus a celſo ſub nume. xxix. in. ij. lectu. proemij. char. vj.

Priuilegium meret̃ amittere qui illo abutit̃ in ſecunda lectura proemij ſub nu. v. in vñ. ſalutẽ. char. vj.

Pro iniuria illata doctori ſallariato fit accuſatio publica in verſicu. ſalutem in ſecunda lectura proemij ſub numero. xxviij. char. viij.

Preſes vel iudex quando ſcribit lfas alicui doctori nõ dꝫ illum appellare fratrem vbi. ñ. ſub nume. lxxvj. ibi ſexageſimotertio. char. ix.

Priuilegiũ doctoratus an probari poſſit per teſtes in ſcda lectura ꝓhe. vñ. hec ſane nu. xxix. char. xij.

Proclama fit ꝙ quicũqꝫ occiderit capitaneũ inimicorũ hẽat mille ſi ego interfeci illũ ignorans ꝓclama. nihil omin⁹ debeo hẽre ꝓmiũ vbi. ñ. ſub nu. xlviij. ch. xiij.

Priuilegiũ datũ per viã conſtitõnis ſequit̃ modũ ⁊ nãm conſtitutionis vbi. ñ. nu. xlix. char. xiij.

Preter de iſta dictione que ſtat excluſiue vide in cle. j. de ſum. trini. ſub nu. primo. char. xv.

Priuilegium perſone cõceſſum non egredit̃ neqꝫ trahit̃ ad aliam perſonam in rubrica de reſcrip. ſub nume. v. ibi hinc eſt. char. xvij.

Princeps ſi donat alicui iuriſdictionẽ caſtri vꝫ omnem iuriſdictionem concedere in rubrica de reſcrip. ſub nu. vij. ibi ⁊ ideo. char. xvij.

Princeps ſi cõcedit bñficium mihi ⁊ tibi ſi tu renũcias an mihi accreſcat totũ vbi. ñ. in rubrica. de reſcrip. ſub numero. viij. char. xvij.

Proceſſus factus vigore reſcripti male intellecti nõ ſuſtinetur ex errore male intelligentis vbi. ñ. ſub numero. ix. char. xx.

Preſidentes regularibus vocant̃ abbates ſed qui hñt membra ſubiecta vocant̃ patres in cle. j. ſub nume. ij. de reſcriptis. char. xxi.

Promittit quis nõ impetere aliquẽ intelligit̃ iudicialiter in clemẽ. j. ſub nu. xix. de reſcrip. char. xxi.

Promittit quis alicui non mouere litem an intelligatur in actu extraiudiciali ſub nume. xx. in clementina prima de reſcriptis. char. xxi.

Preſumo iſtud verbum denotat vexationẽ vel attentationem ꝯtra vbi. ñ. ſub nume. xxj. char. xxi.

Prioratuũ nota duplicẽ ſpẽm ſeu qualitatem in cle. ⁊ ſi principalis ſub numero. vij. de reſcrip. ibi nota duplicem. char. xxiiij.

Prioratus eſt dignitas ſi ſit cõuentualis alias non vbi ñ. ſub nu. xx. ibi no. etiam. char. xxv.

Prior eccleſie ꝯuentualis dꝫ hẽre dignitatem lꝫ poſſet remoueri ad voluntatẽ ſuperioris ſub nu. xxi. vbi. ñ. ibi not. etiam ex glo. char. xxv.

Prior clauſtralis: ſeu ſimplex religioſus põt delegatus deputari per papam ex certa ſcia in cle. ⁊ ſi principalis ſub nu. xl. de reſcriptis ibi in glo. ⁊c̃. char. xxvj.

Prouideri ſi mandabit̃ de beneficio curato venit beneficium curatũ lꝫ tpe date fuerit ſimplex ſub numero. lix. ĩ cle. lfas vbi. ñ. de reſcri. ibi ex q̃ gl. reſultat. ch. xxxix.

Princeps lꝫ ſit dñs legum nõ tñ eſt dñs moꝝ ⁊ rõnis in clementina prima de elec. ſub numero. iiij. ibi ⁊ in cõcluſionibus iuris. char. xl.

Profeſſio ⁊ religio ſunt termini cõuertibiles in cle. prima de elec. ſub numero. xviij. char. xl.

Profeſſus vnius religionis an poſſit aſſumi in aliã ſub numero. xxxviij. in cle. j. de elec. char. xliiij.

Prelatus in lata ſui ſignificatione an cõprehẽdat rectorem eccleſia parrochialis vbi. ñ. ſub numero. xcii. ibi tu adde. char. xlv.

Prouiſus an teneatur accedere ad curiam vacante ſede in. §. verũ in clementi. ne romani ſub nume. vij. ⁊. viij. de electiõe. char. lxiiij.

Prouiſio iſtud verbum importat oẽm modũ per quem prouidet̃ eccleſie ſiue ſit electio ſiue poſtulatio ſiue preſentatio in clemen. cũm ſub nume. xxxj. de electione ibi ſed an ſit idẽ in preſentatione. char. lxvij.

Procurator qñ dicat̃ hẽre ſpãle mandatũ vbi. ñ. ſub nu. l. ibi quando autem. char. lxviij.

Procuratoribus pluribus cõſtitutis electio debet fieri per iudicem ſub nu. li. vbi. ñ. char. lxviij.

Preceptorie que dant̃ fratrib⁹ ſci Joãnis hieroſolimitani: an dicantur bñficia eccleſiaſtica vbi. ñ. in clemen. cauſam in. §. ꝙ ſi forſan ſub nume. lxvij. ibi ⁊ vidi dubitari ſed ius ꝯferendi tales ꝑceptorias dic ꝙ ſpectat ad reuerendum magiſtrum rhodi qui eſt religioſus ⁊ deo deuotus vide in nu. ſeq. lxviij. ibi ⁊ tõ. ch. lxxij.

Probatio qđ ſit in rub. de proba. ſub nu. j. ch. lxxvj.

Probatio per rei euidẽtiã eſt optima ⁊ ſuperlatiue vbi ſupra in rubri. ſub nume. ij. char. lxxvj.

Probatio facit manifeſtare dubium ⁊ vicere aduerſarium ⁊ euitat penas in rubrica de probationibus ſub numero. iij. char. lxxvj.

Probationes legitime cũ deficiunt tunc recurritur ad iuramentum in rubrica de ꝓbatiõibus ſub nume. iiij. ibi ſed contra. char. lxxvij.

Probatio per cõfeſſionẽ partis eſt clarior ⁊ lucidior ceteris probationibus in rubri. de probatio. ſub nu. v. in fine cõmentu. char. lxxvij.

Producere teſtes ſuper antiquis capitulis in cauſa appellationis an ſit licitum in clementina prima. ſub numero. xviij. ibi nota ex gloſa de teſtibus in materia addita. char. lxxxj.

Produci poſt dicta teſtificata poteſt tabellio in teſtes ad coroborationem ſui inſtrumenti ſub numero. xix. vbi ſupra. char. lxxxj.

Producere pñt teſtes poſt dicta teſtificata q ſtat ꝓ matrimonio fauore matrimonij alias ſec⁹ i eo q ſtat ꝯ matrimonium ſub nume. ij. vbi. ñ. in mã teſtium addita poſt clementinam primam. char. lxxxj.

Producere põt teſtis minor poſt dicta teſtificata qꝛ re

ſtituit ad ꝓducēdum in cle.ſ.in mā teſtiū de teſti.ſub nu.xxij.ibi ⁊ inquantum ſupradixi. char. lxxxij.
Princeps iſtud verbū ē gñale ⁊ cōprehēdit impatorē in clemen.ne romani.de iureiurādo.ſub numero.i. ibi no.ꝙ verbum princeps. char.lxxxiiij.
Promotio: ⁊ manuū impoſitio ſpectat ad illum ad quē ſpectat pſone examinatio in cle.ne romani ſub nu.iiij. de iureiuran.ibi nota ꝙ ad quem. char. lxxxiiij.
Prouidendū eſt in futurū in.§.nos itaqꝫ.in cle.romani.ſub nu.i.de iureiur.in prin. char. lxxxv.
Prouideri dꝫ publice contra eos que publice delinquunt.vbi ſupra ſub nu.ij. char. lxxxv.
Procurator ad iurandū debet habere ſpeciale mandatum alias iurare non poteſt in.§.nos itaqꝫ.ſub nu.vj. in cle.romani. char. lxxxv.
Procurator etiam per litteras mandantis ꝯſtituitur in §.nos itaqꝫ.ſub nu.v.clemen.romani de iureiurādo. ibi per ſuas patentes. char. lxxxv.
Procurator iurat in animam domini vbi.ſ.ſub nume. ix.ibi nota. char. lxxxv.
Probatis duobus extremis videtur probata media in §.ceterū.in cle.romani.ſub nu.iiij.ibi nota imediate de iureiurando. char. lxxxvi.
Probat quis ſoluiſſe per tres annos proximos pſumit ꝑteritū ſoluiſſe in.§.ceterū.ſub nu.v.in cle.romani. de iureiurando. char. lxxxvi.
Promittēs aliquē defendere ꝯ omnē perſonā an teneatur illum defendere cōtra ſe vel alios ſub nu.xix.in.§. porro.i cle.rōani de iureiu.ibi ē glo. char. lxxxvij.
Promittens pſentare aliquem totiens quotiēs fuerit ei mandatū intelligit vſqꝫ ad ſniam ēt ſi ab ea fuerit appellatū.vide in clemē.prima de re iudi.ſub nume.xxv. ibi ꝙ ſiquis ꝓmiſit ⁊c̄. char. xcix.
Qui neſcit artem non pōt eſſe de collegio illius artis ſub nu.iiij.in.ij.lectura probe. char. vj.
Quando cauſa mandat decidi ſm̄ ius an poſſit decidi ſꝫ ꝯſuetudinem niſi in cōmiſſione fuerit expſſum: vbi.ſ. ſub nu.xxj.in ver.qm̄ nulla. char. x.
Quando agitur actione reali in cōputatiōe dietarū de quibus habet in.c.ſtatutū.dꝫ hri ꝯſideratio a loco rei petite vbi ſita eſt in cle.i.ſub nu.xxv.de reſcrip.ibi no.ꝙ quidam dicunt ⁊c̄. char. xxij.
Que autem dicatur dioceſis alicuius ⁊ proprie dioceſis eſt illa vbi quis habet domicilium in cle.j.ſub nu.xxvi. de reſcriptis. char. xxij.
Quando lex iubet ꝙ aliqua ſolennitas adhibeat tempore contractus.ſ.quando contractus eſt in fieri:tūc ſi illa ſolēnitas non interueniat actus eſt ipſo iure nullus,i clemen.prima ſub numero.xxviij.de reſcriptis. ibi videlicet quod. char. xxij.
Quando agitur contra membrū in caſu defenſionis an poſſit procedi ad miſſionē in cle.j.ſub numero.xxxix. de reſcriptis. char. xxiij.
Quidā obligatus eſt ad non ꝯueniendū inſtō ſub pena ſupplicauit ſupiori vt poſſet ꝯuenire. vide in cle.i. ſub nu.xliij.de reſcriptis.ibi quidam. char. xxiij.
Quidā impetrauit in reſcripto ꝓuideri ſibi admīſtratione ⁊ poſtea vacat dignitas:an poſſit parere ſibi ꝓuideri de illa dignitate ſub numero.xlv.in cle.i.de reſcrip. ibi vltimo inducitur. char. xxiiij.
Qui eſt mediocris ciuis alicuius ciuitatis magnifice eſt pferendus nobili alterius modice ciuitatis in cle.⁊ ſi principalis.ſub nu.v.de reſcrip. char. xxiiij.
Quando eſt queſtio de dignitate an habeat locum.clemē tius audito: de reſcriptis.vide ſub nu.xij.in clementi. audito:.de reſcrip. char. xxix.
Qui dolum vel metum dicit illum probare debꝫ ſub nu. xiij.in.§.nos itaqꝫ in cle.rōani.de iureiu. char.lxxxvi.
Quilibet de ſue pñie naſci nā ꝓ pſia pugnādū in.§.porro.ſub nu.xxi.in cle.romani.de iureiur. char. lxxxvij.
Qui de facili litigat non pōt recipi in teſtem in cle.i.de re iudicata.ſub nu.vij. char. xcviij.
Qui nō pōt luere in ere luat in corpus in.ij.lec.ꝓhe.i v. ſalutē.ſub nu.xl.ibi vigeſimoſexto. char. viij.
Quis tenet familiā ſuam docere opere ⁊ exemplo vbi.ſ. ſub numero.xv.in v.qm̄ nulla. char. x.
Que etas requiratur in priore conuentuali.vide in cle.⁊ ſi principalis.de reſcrip.nu.xix. char. xxv.
Quomodo cognoſcet ꝙ eccleſia ſit collegiata vbi.ſ.in eadem cle.numero.xx. char. xxv.
Quis eſt cuſtos vel ſacriſta qui ex cōſuetudine hꝫ dare diſtributiones ⁊ etiā illas ſubtrahere abſentibus:an dicatur habere dignitatē in cle.gratie.ſub nu.xxx.in vltimis verbis de reſcrip. char. xxxv.
Quis ſi non aſtringitur ad portandū habitum ſub certa forma vel colore nō pōt dici ꝙ hēat habitū certū vide in clemen.i.de elec.ſub nume.cxxv.ibi ⁊ nota etiam ex eadem glo. char. xlviij.
Quod deus facit nullus irritat in clemen.ne romani.ſub nu.xxxij.de electione. char. li.
Que ſpectant ad collegiū cardinaliū ſine papa poſſunt exerceri ſede papali vacante in.§.irritū.in cle.ne romani.ſub nu.v.de electione. char. lviij.
Que nomine differunt effectu carēbūt.clemē.ne romani. ſub nume.xxxvij.in.§.eo tamen. char. lxij.
Qñ aliqs eſt ad aliqd obligatus vt liberet dꝫ illud facere cū effectu in.§.porro.i cle.ne ro.ſub nu.ij.char. lxiij.
Queſtio ſi eſt de iure ꝓuidendi ꝯferendi vel eligēdi ⁊ cōtingit in tali cā appellare ad papam an hēat locū diſpoſitio clemen.cauſam de electione.vide in clemē.cauſam ſub numero.v. char. lxv.
Quot dies habeat menſis in clem.cauſam.de que.ſ.ſub nu.lxij.ibi querit etiam de elec. char. lxix.
Quod nullum eſt nō poteſt confirmari in cle.i.de ſequeſ. poſ.⁊ fruc.nu.xiiij. char. lxxvi.
Rationē nota allegari poſſe ꝓ iure i cle.i.ſub nu.i.de electione. char. xl.
Ratio eſt nature imitatio: ſi vis tibi oīa ſubijcere te ſubijcias rōni in cle.i.de elec.ſub nu.iij. char. xl.
Ratio non imperat:ſed lex eſt illa que imperat in clemē. primo ſub nume.vi.de elec. char. xl.
Rationem allegare eſt allegare in genere in cle.j.de elec. ſub nu.numero.viij. char. xl.
Ratio vbicunqꝫ allegatur debet neceſſario cōcludere.vbi ſ.ſub.ix.ibi pondera. char. xl.
Ratio naturalis eſt ſemꝑ vna ⁊ eadē inuariabilis ⁊ incorruptibilis.ratio vero poſitiua:nō ſemꝑ eſt vna ⁊ eadē vbi.ſ.ſub nu.x. char. xl.
Rationē allegare non debemus vbicūqꝫ legē habemus vel canonem ſed lege vel canone deficiēte ſic vbi.ſ.ſub numero.xi. char. xl.
Ratio an de oībus reddēda ſit ꝓterqꝫ de his que ꝯſiſtūt in ſecreto dei iudicio de his nō pōt reddi rō in cle.j.de elec.ſub nu.xvi.ibi ⁊ ꝯcludit an de oib9. char. xl.
Ratio eſt alicuius dicti certa ⁊ indubitata ꝯfirmatio hinc dꝫ ꝙ principi placuit legis hꝫ vigorē.in cle.j.de electi. ſub nu.xvij.ibi ponit exemplū. char. xl.
Ratio legis potius attendit vel ꝯſuetudis ꝙ grāmatica vboꝝ in cle.i.ſub nu.lxxiij.de elec. char. xliij.
Reſpublica ſtare nō pōt ſine iuriſperitis nec ciuitas ſimiliter ſ.ij.lec.ꝓhe.in v.ſalutē.ſub nu.xlvij. char. viij.
Rector cū vniuerſitate nō pōt facere ſtatutū ꝙ doctores nō poſſint aliquē approbare doctorādū niſi det rectori vocem ſuam vbi.ſ.ſub nu.lix. char. viij.
Reſcriptum quid ſit ſm̄ goffredū in rubri.de reſcriptis. ſub nu.i.ibi quo ad primum. char. xvij.
Reſcriptum an cōprehendat priuilegia:⁊ lrās ad bñficia ⁊ ad lites vbi.ſ.ſub nu.ij. char. xvij.
Reſcriptum ⁊ priuilegiū in quibus differant. vbi.ſ. ſub nu.iij.ibi differt enī. char. xvij.
Reſcriptū an differat a beneficio vbi.ſ. ſub numero.vi. ibi differt. char. xvij.

Reſcriptum a priuilegio quomodo cognoſcaſ vbi ſupra ſub numero.x.ibi qualiter cognoſcaſ. char. xvii.
Reſcriptum q̄n̄o quis poſſit impetrare vbi.ō.ſub numero.xi.ibi quo ad ſecundum. char. xvij.
Reſcriptum an poſſit impetrare filiusfamilias qui nō poteſt agere in iudicio ſine conſenſu patris.vbi.ō.ſub numero.xij.ibi ꝛ hoc. char. xvij.
Reſcriptum impetratum ab excōmunicato an teneat vbi ō.ſub numero.xiij.ibi.ij.limita. char. xvij.
Reſcriptum quando dicatur emanare motu proprio pape ad inſtantiam excōmunicati vbi.ō. ſub numer.xiiij. ibi.iij.limita. char. xvij.
Reſcriptum impetrare: ꝛ agere in iudicio a pari ꝓcedūt vbi.ō.ſub numero.xvj. char. xviij.
Reſcriptum impetrare prohibetur ſeruus vbi.ō. ſub numero.xviij.ibi ꝓhibetur etiam ſeruus. char. xviij.
Reſcriptuꝫ impetrare ꝓhibetur ēt quis pro alio ſine ſpeciali mādato vbi.ō.ſub nu.xix. char. xviij.
Reſcriptum impetrare an ꝓhibeaſ canonicus ꝓ eccleſia vbi.ō.ſub nu.xxij.ibi ꝓhibetur eſſe. char. xviij.
Reſcriptum non poterit impetrare amicus pro ſuo amico ſine ſpeciali mandato vbi.ō.ſub numero.xxiij.ibi ex quo infero ec̄. char. xviij.
Reſcriptū an poſſit impetrare mulier.vbi.ō.ſub nu.xxvij ibi quid aūt de muliere. char. xviij.
Reſcriptuꝫ an poſſit impetrare monachus: vel monialis vbi.ō.ſub numero.xxviij. char. xix.
Reſcriptum quis poſſit concedere quo ad.iij. vbi.ō.ſub nume.xxix.ibi quo autem. char. xix.
Reſcriptum an cōcedere poſſit quelibet ciuitas vbi.ō.ſub nu.xxx.ibi poterit. char. xix.
Reſcribere an poſſit epiſcopꝰ vbi.ō.nu.xxxj.dūmō tale reſcriptum non fiet cōtra canones. char. xix.
Reſcriptoꝝ que nam ſit ius: atqꝫ poteſtas in rubri. de reſcriptis ſub nu.xxxiiij. char. xix.
Reſcriptum geminatum equiperatur motui ꝓprio.vbi.ō.ſub numero.xxxix. char. xix.
Reſcripti pn̄tatio facta iudici ſecuta citatione per nūciuꝫ interrūpit pſcriptionē vbi.ō.ſub nu.xl. char. xix.
Reſcriptum ſi eſt ſm̄ ius habet vim ꝯſtitutionis. tale enī reſcriptum eſt decretalis epiſtola.ꝛ in cāſis diffiniēdis habet auctoritatē ſub nu.xli.vbi.ō. char. xix.
Reſcriptum ſi eſt contra ius ꝛ forte contra dictum dei ꝛ apoſtolorum ꝛ euangeliſtarum: an ſit omnino reſpuendum vbi.ō.ſub numero.xlvj. char. xix.
Reſcriptum qđ eſt contra ius poſitiuum an valeat. vide vbi.ō.ſub nu.xlix. char. xx.
Reſcriptum ꝯ fiſcum vel vtilitatem publicam reſpuiſ vbi ō.in rub.de reſcrip.ſub nu.lj. char. xx.
Reſcriptum qđ eſt ꝯ ius priuatum diſtingue ſub nu.lij. ibi ſi vero reſcriptum. char. xx.
Reſcriptum ſi abſorbet totum ius partis non valet. vbi ō.ſub numero.liiij. char. xx.
Reſcriptum generaliter indultum nunꝗ̄ includit caſum vtilitati publice contrarium vbi.ō. ſub numero.lvj.ibi idem dicendum. char. xx.
Reſcriptum debet in dubio reduci ad ius commune ſub numero.lviij.vbi.ō. char. xx.
Reſcripti ius q̄n̄o tollaſ ſub nu.lxj.vbi.ō.dic q̄ ſi ipetratur p ſuggeſtiōem falſitatis: vel ſupp̄ſſiōeꝫ veri ſciētis vel ignorātis tāc reſcriptū nō tenet. char. xx.
Reſcriptū ipetrans falſum vel tacēs veꝝ preſumitur dolo facere vbi.ō.nu.lxij. char. xx.
Reſcriptū ſi eſt vitioſum in vna pte: qꝛ in illa fuit ſuggeſta falſitas an reddaſ vitioſum in totū.vbi.ō.in rub.de reſcriptis ſub nu.lxiij. char. xx.
Reſcriptum an vicietur ſi impetrans exprimit minus de valore vbi.ō.ſub nu.lxix. char. xx.
Reſcriptum ſi eſt ſubreptitium: ꝛ reus fatetur illud verū an ſibi preiudicet illa ꝯfeſſio vbi.ō.ſub numero. lxxiij. ibi quid autem. char. xx.
Reſcriptum eliditur per poſterius faciens mentionem de primo an ipſo iure eliđaſ vbi ſupra ſub numero.lxxvij. limita tamen niſi primum reſcriptum fuiſſet nullum numero.lxxviij. char. xx.
Reſcriptuꝫ ſcōm nō faciē mentionem de primo an tollaſ poſterius per primū.vbi.ō.nu.lxxx. char. xx.
Reſcripti ſubreptio an ipſo iure ſi eſt reſcriptum ad lites illud reddat vitioſuꝫ.vbi.ō.ſub numero.lxxxj.ꝛ.lxxxij. ibi an autem. char. xx.
Reſcriptum tollitur per continuum actum vbi.ō.ſub numero.lxxxiij.ibi tollitur. char. xxj.
Reſcriptuꝫ q̄n̄to tpe duret vbi.ō.nu.lxxxiiij. char. xxj.
Reſcripti preſentatio an illud operetur qđ operatur libellus ſub nu.lxxxvj.vbi.ō. char. xxi.
Reſcriptum debet late interpretari in preallegata rub.in vltimis verbis ſub nu.lxxxvij. char. xxi.
Repugnare videſ eſſe locū de mēſa ꝛ hēre ſpālem admiſtratiōem in cle.j.ſub nu.xij.de reſcrip.ibi nota q̄ repugnare videſ eſſe locum. char. xxi.
Res eccleſie non preſcribitur niſi ſpacio.xl. annorum in cle.j.de reſcriptis ſub numero.xiiij. char. xxj.
Reſignatio ipſo iure: ꝛ ſi non fiat in manibus legitimi ſuperioris valet ſub nu.ix.in cle.gſe ō reſcri.char. xxxi.
Renunciare vel dicere ad hoc ſeparatum an paris ſint in clemen.grane ſub numero.xii. de reſcriptis ibi vltimo nota. char. xxiij.
Reſidentie triplex eſt ſpecies in clemē. grane ſub nume. xviii.de reſcriptis. char. xxiii.
Reſcripta ad lites ſicut nō extendunſ ad lites futuras.ita reſcripta beneficialia extenduntur ad beneficia poſtea creata.in cle.litteras ſub nu.iiij.de reſcriptis . ibi nota q̄ ſicut reſcripta. char. xxxv.
Remiſi tibi omne ius qđ habeo vel hēe ſpero in tali hereditate debet intelligi de ſpe que habet ſub ſiſtentiā de pſenti in cl.līas.ſub nu.v.ibi ꝛ ex iſtis. char. xxxv.
Religioſus diuerſe profeſſiōis quare poteſt pꝛefici in epiſcopum: ꝛ non in abbatem in clemen.prima.de electione ſub numero.xxxvij. char. xlij.
Religiones non diuerſificātur ex profeſſione ſub nume. xcviii.ꝛ.xcix.vbi.ō.in cle.j. char. xlvi.
Religiones p omnia pares.ſītꝗ̄ ad inuentores an ſint diuerſe vbi.ō.ſub nu.c. char. xlvi.
Religioſus alterius monaſterij an poſſit poſtulari in prelatum alterius religionis vel profeſſionis: vel habitus in preallegata clementina prima ſub nu.cv. ibi an religioſus ꝛ a quo debeat talis poſtulatio fieri vide in nu. ſequenti.cvj.ibi.ij.queris. char. xlvi.
Religioſus an poſſit eſſe rector ſcholarium.vbi.ō.ſub numero.cxxi. char. xlviij.
Religioſus an poſſit eligi in prelatum eccleſie ſecularis ſub numero.cxxiii.vbi.ō. char. xlviii.
Reuerentia filii erga patrem maxima eſt ſub nume.lix.in cle.ne romani de electio. char. liii.
Reges vngarie ꝛ reges anglie cōferunt prebendas in regnis ſuis ex priuilegio pape in clemen. cauſam in.§.q ſi forſan de elec.ſub nu.xxviii.ibi ꝛ ideo.char. lxxii.
Religio quot modis ſummatur in clem.i.de teſtibus ſub nume.viii.ibi quot modis. char. lxxix.
Regnum non capit duos in clemē. ne romani ſub nu.x. de iureiurando. char. lxxxiiii.
Rex francie ꝛ hiſpanie ſunt ſubiecti imperatori niſi doceant ſe exemptos ſub numero.xi.in cle. ne romani de iureiurando. char. lxxxiiii.
Regnum francie de iure an ſub ſit imperio ſub nu.xv. in cle.ne romani de iureiur. char. lxxxiiij.
Regna non ſunt patrimonium: ꝛ an ꝓuincie oēs ſint ſub naturali dominio imperatoris ſub numero.xvi.ꝛ.xvii. i cle.romāi ō iureiu.i vltimis v̄bis cōmēti. cha.lxxxiiii.
Reuerentia filialis que ſit ꝛ que eſſe debeat vide ſub nu. vii.in.§.nos itaqꝫ i cle.romani de iureiu.char. lxxxv.
Reuerentie filialis magis eſt conſiderabilis a iure

ciuili q̄ a iure canonico vbi ſupra ſub numero.viij.ibi ⁊ adde. char. lxxv.

Renunciatio gñalis tacita vel expreſſa q̄n non ſit vide in cle.j. de excep.ſub nume.primo. char. xc.

Remedium reſcīdēdi ſniam p appellationē non cōpetit vltra bis: ⁊ lz iſtud verū ſit ius tñ dicēdi de nullitate cōpetit vltra in cle.j.de re iudi.ſub nu.xiij. ch. xcviij.

Relicta iſtud verbum adaptaſ ad vltimam voluntatē in prohemio ſub nu.ij. char. ij.

Relinquendi iſtud verbū reſtringitur ad vltimam voluntatem in.ij.lectura ſub nu.vij.ibi quia verbum relinquendi in prohemio. char. iij.

Relictum licet hoc verbum ponatur in prefatione legis: tñ intelligitur repetitum in conſtitutione ⁊ concluſione vbi.ſ. ſub numero.viij. char. iij.

Rubrice clementinaꝝ an ſint cōtinuāde in rubricaꝫ ſumme tri.ſub nu.j.⁊.ij. char. xv.

Rubrice verba q̄n nō habent perfectā determinationē vide in rubri.de ſum.tri.ſub nume.vj. char. xv.

Rubrica ſola in toto libro decretoꝝ eſt auctētica q̄ īcipit. concordātia diſcordantiū canonū reliquę vō fuerūt illine quē ripalee cardinalis qui voluit ſibi attribuere librum decretoꝝ vbi.ſ.ſub nume.vij. char. xv.

Sacerdos Qui nō hz libros ſacerdotales nō meret dici ſacerdos i.ꝓhemio ſub nume.xl.in vltimis verbis. char. xiij.

Salutationis effectū vide in ꝓhemio in ſa lectu.in vſic. ſalutem ſub.nu.j.eo ipſo q̄ quia ſalutat aliū preſumitur ei conſentire. char. vj.

Salariū ꝓmiſſum eſt eadem die doctori ⁊ alteri. ⁊ quis eoꝝ ſit prior ignoratur doctor ꝓferri dz in ſuo ſalario: ⁊ ſi eſt mulier preferē in ſua dote ſub nume.xx.in ꝓhemio in ſecunda lectura in verſi.ſalutē. char. viij.

Sanctio proprie poniē pro conſtōne penali vbi.ſ.in vſi. quoniam nulla ſub nume.xxvij. char. xj.

Sacroſancta romana eccleſia ius ⁊ auctoritatē ſcīs canonibus impartitur ſed non eis alligatur habet enī ius obligandi canones vtpote q: caput oīuꝫ eccleſiaꝝ eſt a cuius regula diſſentire nemini licet in clemē. ne romani ſub nume.lxviij..de elec.ibi accedat. char. liij.

Scholaris nō dz audire magiſtrum niſi qui bene ſciat in ꝓhemio ſub nume.xxvj. char. iij.

Scholaris inhoneſte viuēs pōt expelli de vniuerſitate: ⁊ ſic ſili de collegio vel vniuerſitate pōt expellere aliquē d vniuerſitate i.ij.lec.ꝓhe.i v.ſalutē ſub nu.vj. ch. vj.

Scholaris ſtans in collegio ſcholaſtico ⁊ nō ſtudens dz inde priuari in vſi.ſalutem in ſecūda lectura prohemij ſub numero.x. char. vij.

Scholaris pauper ſtudet ⁊ practicat vel ꝓcurando ⁊ aduocādo querit ſibi victū an gaudeat priuilegio in.ij.lectura ꝓhemij in v.ſalutē ſub nu.xj. char. vij.

Scholaris appellatōe an veniat doctor ⁊ ꝯcludit q̄ ſic i ij.lectu.ꝓhemij ſub nu.xij.in vſi.ſalutē. char. vij.

Scholaris vel doctoris appellatōe an veniat licētiatus: vbi.ſ.ſub nume.xiij.ſed pone q̄ ipetrauit bñficiū tanq̄ doctor ⁊ re vā erā licētiatus a papa mihi ꝯtulit tāq̄ doctori an dicaſ ſurreptitiū vbi.ſ.ſub nu.xiiij. ch. vij.

Scholaris nutritus ad ſtudiū expēſis cōtaris nō dz aduocare ꝯ cōitatem in.ij.lectura prohemij ſub numero xvj.in vſicu. ſalutem. char. vij.

Scholaris nō pōt ſuū doctorē citari facere citatione reali niſi primo veniam petierit vbi ſupra ſub nu.xviij. ibi quinto ⁊c̄. char. vij.

Scholares non poſſunt facere ſtatutum q̄ doctores approbantes aliquem in examine debeant regere cathedrā.q: nō eſt iure cautū vbi.ſ.ſub nu.lxij. char. viij.

Scriptura priuata que dz eſſe trino teſte notata hz vim ſcripture publice ſtatuto cauet q̄ certa ſolēnitas ſeruet in tali ſcriptura agebat actus ex tali ſcriptura opponebat ſ reo q̄ nō hēbat debitā ſolēnitatē requiſitā a ſtatuto actor dicebat illam fuiſſe factam ante illud ſtatutum reus poſt cui incūbat onus ꝓbandi in clemē.ſ.ſas ſub nume.xxviij.de reſcrip.ibi ⁊ per iſtā glo. ch. xxxvij.

Scholaris ſtat in ſtudio per mille annos nō efficiē incola q: hz aīum redeundi domū.§.eo tñ adiecto in cle. ne romani de elec.ſub nu.iij.ibi adde.ij. char. lxiij.

Sciā procuratoris operaē idem qđ ſciā dñi quantum ad preiudiciū dño parandū circa cauſam de qua agitur in cle.cauſam ſub nu.xviij.de electione. char. lxvj.

Scriptura q̄n dicaē auctētica in ꝑalleg.cle.ſub nu.lxviij. ibi glo.in vbo auctēnca ⁊ que ſit ſcriptura publica: et q̄ auctentica vide in nu.ſeq.lxx.ibi in vo adde. ch. lxx.

Scriptura mercatoꝝ ⁊ campſoꝝ an dicaē auctentica vbi ſupra ſub nume.lxx. char. lxx.

Sede vacante appellaē ad collegium cardinaliū: ⁊ ſic pp defectum iudicis appellatur ad ancianos in rub. de reſcriptis ſub nume.xxiij. char. xix.

Securitas data fuit ticio ⁊ ſociis ſuis ſecum veniētibus. cū illo ticio veniebat quidā iudeus q fuit captus ⁊ derobatus an illa ſecuritas porrigatur ad illum in cle.j. de reſcriptis.ſub nume.ix.ibi ⁊ p hoc. char. xxi.

Separatoꝝ ſeparati ſunt effectus ſub nu.l.in cle. litteras de reſcriptis ibi ſed .o.Car. char. xxix.

Secularis tanq̄ inhabilis dz poſtulari in monachū ⁊ nō eligi in cle.j.de electione.ſub numero.xcvi.⁊.xcvii.ibi vbi dicit ⁊c̄. char. xlv.

Secularis an poſſit eligi in epiſcopū eccleſie regularis ſicut cꝫ ſub nu.cxxvi.i ꝑal.cle.ibi qđ cꝫ. char. xlviii.

Snīa pape preualet ſnīe oīum epiſcoporum i clemen. ne romani ſub numero.xxxiiii. char. li.

Sepulchrum appellaē domus defunctoꝝ in clemen. conſtan in .§.q̄ ſi forſan ſub nu.xviii.de electione.ibi quare eciam ꝯ.d.paulum. char. lxiii.

Snīa interlocutoria pōt ferri poſt diffinitiuā q: etiam in execucione ſnīe q̄nq3 requiritur citatio in cle.j. de ſeq̄ſtra.poſſ. ſub numero.ii.ibi ſimiliter pōt. char. lxxv.

Snīa lata per auditores curie dñi iuis apud ſedem apoſtolicam ⁊ ab auditoribus curie appellaē ad papam ⁊ ſicl lige de auditoribus deputatis in cā illa pro papa in clemen.j.de ſeque. poſſ. ſub nu.v. char. lxxv.

Sequeſtratur ne dum beneficiū ſed ⁊ fructus ſequeſtranē in clementina prima.de ſequeſtra.poſſ.⁊ fructuum ſub nume.vi.⁊ ſub nume.viii. char. lxxv.

Snīa lata a iudice delegato incōpetenti nō poteſt ratificari per ordinarium in clemen.prima ſub nume.xi. ibi hinc dicit de ſequeſtra.poſ.⁊ fructuū. char. lxxv.

Snīe tres q̄ñ trāſierunt in noticiā populi ⁊ ex eis fuit introducta conſuetudo an conſuetudo det iuriſdictionem in clemē.j.de ſequeſtra.poſ.⁊ fructuum ſub nume.xvii. in fine cōmenti. char. lxxvii.

Snīa interlocutoria non requirit citationem qđ procedit in ſnīa lenis preiudicii in clemen.prima ſub nume.xii. de exceptionibus. char. xcii.

Sententia pōt multipliciter ſumi in rubri. de re iudicata ibi quo ad primū. char. xcii.

Sententiarum tres ſunt ſpecies vbi ſupra numero ſecundo. char. xciiii.

Sententia interlocutoria eſt que in principio ⁊ in fine cāe fertur vbi.ſ.in rubrica ſub nu.iiii. char. xcv.

Sententia interlocutoria habens vim diffinitiue que nā ſit ⁊ q̄ñ intelligatur vbi.ſ.ſub nu.viii. char. xcv.

Sententiam diffinitiuam profert iudex ⁊ aſſerit ſe ferre interlocutoriam vbi.ſ.numero.x. char. xcv.

Sententia precepti q̄ non ſit ſub nu.xi.vbi.ſ. ch. xcv.

Snīa ⁊ preceptū an ſit eiuſdem effectus vide in rubri.de re iudi. ſub numero.xiii. char. xcvi.

Sententia diffinitiua an ſit de actis vbi ſupra.ſub numero.xiiii. char. xcvi.

Sententia de exequēdo an ſit interlocutoria vbi.ſ.in rubrica ſub nume.vi. char. xcv.

Snīa lata ab obſeruatione iudicii an ſit interlocutoria vbi ſ.ſub nome.xxviii. char. xcv.

Snīa p quam

Tabula

Sententia per quam iudex dicit condemno immo abſol uo abſolutoria eſt ſub nume.xxix.in rub.de re iudic.in vltimis verbis comenti. char. xcix.

Sententie executionem non impedit exceptio nullitatis in cle.j.de re iudi.nu.x. char. xcviij.

Snia arbitri ꝓprie nõ ē ſnia vbi.ſ.nu.xj.char. xcviij.

Sententia vna licet confirmet aliam. tamen aliquo caſu poteſt contendi de nullitate in cle.prima.de re iudicata ſub numero.xvij. char. xcix.

Sententie plures diffinitiue poſſunt ferri ſuper eodem pacto: ⁊ maior eſt ipſarum efficacia quam vnius tantū vbi.ſ.ſub numero.xviij. char. xcix.

Sententia lata ſuper poſſeſſorio eſt diffinitiua vide vbi.ſ. ſub nume.xx. char. xcix.

Sententia lata contra abſentem preſumitur magis lata ratione contumacie ꝙ ex eo ꝙ iniuſtaȝ cām habuit ſub nume.xxvij.in cle.j.de re iudi. char. xcix.

Sententia lata contra colonum non preiudicat domino ignoranti ſub numero.xxx.in clemē.primo. de re iudi. ibi octauo facit. char. xcix.

Snie appellatione licet veniat diffinitiua nihilominus ve nit ēt interlocutoria ſi verbis legis vel ſtatuti apparere poteſt.ſub nume.xxxiij.in cle.j.de re iudica.in vltimis verbis commēti. char. c.

Sententia quando fertur contra ius partis proprie di citur iniuſte facta qñ non eſt cõtra ius publicū. vbi.ſ. ſub nume.xxxiij.in fine comenti. char. c.

Sit manus tua ſup os tuū ne capiaris verbo indiſcipli nato in prohemio ſub nume.xxix. char. iij.

Siquis ſequit opinionem ſui doctoris nõ punitur in ex penſis licet ſententia ſit iniuſta in.ij.lec. ꝓhemij. in ꝟ. ſalutem ſub numero.lxiij. char. viij.

Silentium laudat: vnde illud ouidij līgua fuit dāno.vbi ſ.in.ij.lec.in ꝟſi.h ſane.numero.xvj. char. xiij.

Signum limitat ſignatum in.§.eo tñ.in clem. ne romani ſub nu.xl.de electione. char. lj.

Simplex vicarius perpetuus in eccleſia q certam habet portiõeȝ.ſi abbas ſeu prior generaliter habet oēs alios fructus deinde vicarius impetrat lr̃as vbi nolat ſe re ctorem illius eccleſie an ſua portione contentari dēat. ſub nu.xvij.in cle.j.de excep. char. xcij.

Sors quot modis capiatur an ꝓ fortuna: vel euētu ſub nu.xliij.in.ij.lec.ꝓhe.ꝟ.hec ſane. char. xiij.

Statuta dubia declarant̃ ex eoȝ prohemijs in ꝓhemio ſub nume.iiij.ibi ⁊ ſunt vtilia. char. ij.

Statutum dicit in prohemio volentes prouidere cõmo dis ⁊ vtilitatibus minoꝝ: ⁊ diſponebat ꝙ contractus minoris non valeret niſi interueniente conſenſu agna ti ſi cõtrarie minor ſine cõſenſu gd iuris vbi.ſ.in ꝓhe. in.ij.lec.ſub nu.x. char. iij.

Statutū loquēs de diſtrictualibus vel dominis terre an comprehendat clericos in.ij.lectura prohemij in ꝟſi. qñ nulla ſub nu.xj. char. x.

Statutū ſi eſt ꝙ petat̃ ꝯſiliū ſapiētis debet intelligi qñ cā eſt dubia vbi.ſ.i ꝟ.h ſane ſub nu.viij. char. xj.

Statutum excomunicans omnes mulieres portātes per las: ⁊ quid de ſtatuto ꝙ mulieres nobilium tm̄ poſſint portare perlas pone ꝙ artificioſas ⁊ fictas portare vo lūt an poſſint vbi.ſ.ſub nu.l.⁊.lj. char. xiiij.

Statutum ſi punit occidentem hominem an cõprehēdat etiam monſtruoſuȝ hoiem in cle.j.in.§.nos igitur ſub nu.x.de ſumma trini. char. xvij.

Statuto cauetur ꝙ bānitus poſſit impune occidi: qdam occiderat bannitum inquirebatur contra ipſum de ma leficio commiſſo ꝓpter timorem nõ audebat cõparere an tertius poſſit opponere i iudicio ꝙ ille occiſus erat bānitus vide in rub.de reſcri.ſub nu.xx.char. xviij.

Statutum extat quo cauetur ꝙ die feriata īducta ad ho norem hominum non poſſint partes cauſas proſequi: ⁊ an reſcriptum eo ipſo poſſint impetrare vbi ſupra ſub numero.xxj. char. xviij.

Statuto cauetur ꝙ pro certo maleficio poteſtas imponat penam.c.librarum vel aliam penam: an iudex poterit imponere penam corporalem an tantum pecuniariam ſimileȝ in cle.j.de reſcri.ſub nu.x.ibi vbi. char. xxj.

Statuto cauet̃ ꝙ producens falſos teſtes puniatur certa pena an tale ſtatutum comprehēdat qui produxit vnū falſum teſtem in clemen.⁊ ſi principalis ſub numero. viij.de reſcriptis. char. xxiiij.

Statutum ꝯfert p̄mium primo intranti caſtrū: an ſi duo ſimul occurrant intrantes eq̄ ꝑncipaliter cui dēat pri mū vide vbi.ſ.ſub.nu.xx.ibi ⁊ p h pt iferri.char.xxiiij

Statutum dat p̄mium primo capienti vexillū: an ſi duo capiant eodem inſtanti quilibet habeat premium.vbi. ſ.ſub nume.x. char. xxiiij.

Statutū dicit ꝙ primo venienti ad brauium detur brauī uȝ.duo ſimul ante alios ex decē currētib᷒ ꝑuenerūt gd iuris.vide vbi.ſ.ſub nu.xj.ibi ſimilis. char. xxiiij.

Statutum dictat ꝙ de donatione ſoluatur gabella alias donatio ipſo iure nõ teneat: ſi cõtra formam ſtatuti ce lebratur donatio ita ꝙ ſit nulla ipſo iure ſi ēt gabellam ſoluiſſet nõ valet neqȝ tenet i cle.⁊ ſi ꝑncipalis ſub nu. xiij.de reſcri.ſub nu.x.ibi ⁊ ideo hic. char. xxvij.

Statutum ēt penale ⁊ odioſum ſeruat̃ ēt in alio caſu vbi eſt eadē rõ uel peiutius ſimilis in.c.lr̃as de reſcrip. ſub nu.x.ibi ⁊ ꝑ ꝯcluſione. char. xxxv.

Statuto cauetur ꝙ de menſe maij vſqȝ ad mediū licituȝ eſt paſculari ⁊ non vltra accuſo tuū ⁊ probo ꝙ boues eius miſſi ſunt in paſcua de menſe maij niſi aliter pro hem de tempore ꝯuincibilis ſuccumbo in cle.litteras ſub nu.xxxiiij.de reſcrip. char. xxxviij.

Statuto cauetur ꝙ ad hoc vt bānitus rebānitat̃ ꝑꝑ pacē habitā cū offenſo ſoluat.x.ꝓ gabella ſi ſoluit nouē nõ poterit rebānari vbi.ſ.nu.xxxviij. char. xxxviij.

Statutum loquens de homine nõ habet locū in poſthu mo: qr nõdum eſt homo ſiet tñ ſperat̃ vbi.ſ. ſub nu. xxxix.ibi facit qd. char. xxxviij.

Statuto cauebat ꝙ de quolibet ꝯtractu ſoluant̃.x. dena rij pro libra: an hēat locuȝ ſi fiat ꝯtus ſup re inextima bili puta ſuper re religioſi: vel iure ſepulchri in.c.lr̃as ſub nu.xlvj.de reſcri.ibi ⁊ ibi har. char. xxxviij.

Statuto cauet̃ ꝙ in contractu minoris debeat interueni re conſenſus propinquorum alias contractus ſit nul lus ſi ꝯtus fiat ſine vlla ſolennitate: ēt partibus con ſentientibus contractus eſt nullus in cle. litteras ſub nu.liij.ibi ⁊ ideo vbi.ſ. char. xxxix.

Statutū dictabat ſenis ꝙ religioſi nõ poſſint aſſumi ad offīn cõmunitatis qdam erat rector miſericordie por tans veſtem certi coloris cum cruce in pectore fuit no minatus: ⁊ electus in ꝑorem dubitatio fuit ardua an poſſet aſſumi ad illud officium vide in cle.j. de elec. ſub nu.xxiij. char. xl.

Statuta eccleſiaſtica concipiunt femininū ſub maſculino ēt in materia odioſa in cle.j.ſub nu.lj. de electiõe limi tañ vt in nu.ſeq.xxvj.pone exēplū. char. xliij.

Statuto cauetur ꝙ filij bannitorum expellantur ab vrbe an comprehendantur filie.in cle.prima ſub nume.lvj. ibi ⁊ ibi ēt dicit ſtatuto. char. xliij.

Statuto cauetur ꝙ nullus audiatur contra inſtrumētuȝ publicum an comprehendat̃ femina.vide ſub nu.lvij. in cle.j.de elec.ibi vnde ſtatuto. char. xliij.

Statuto cautum eſt ꝙ quis non poſſit tenere capros in poſſeſſionibus ſuis ſub certa pena. aliquis eſt depre henſus tenere hircos an incidat in penam ſtatuti. vbi ſupra ſub numero. lxxiij. ibi ⁊ hoc facit ad elegan tiam. char. xliij.

Statuto cauetur ꝙ ſiquis produxerit falſum teſtem pu niatur capite modo aliquis produxit plures falſos te ſtes an puniatur pena ſtatuti ſub numero.c.viij.vbi.ſ. ibi.xxiij. char. xlvij.

Statutarij deputati a populo: vel a rc̃o ſcolaſtico actu nõ poſſunt interpretari ſtatuta per ſe edita: ſi oritur ali

qua dubitatio et quo functi ſunt officio ſuo i cle.ne romā ſub nu.xviij.ibi et quo ifero q ſtatutarij. char. l.
Statutum epiſcopi q per teſtes ſingulares probetur aliquem eſſe vſurariuz an valeat in cle.ne romani ſub numero.xxx.ibi ex iſto. char. l.
Statutum dictat q maleficia commiſſa in ciuitate puniātur arbitrio poteſtatis non extendit ad maleficia commiſſa extra ciuitatem :q: tale ſtatutum eſt extraordinarium ſub nume.xxix.in clemen.ne romani in.§. eo tamen. char. lxij.
Statutum eſt verbum iuris noui introductoriuz in.§. verum in cle.ne romani ſub nu.iij.de electione.ibi ꝛ ideo iſte tex. char. lxiiij.
Statuto municipij cauetur q in cauſis damnorum datorum ſufficiat probatio per iuramētum : tunc quicquid quocunqꝫ modo incidat ꝛ tangit illam poteſt probari iuramento ſecus ſi diceret q in cauſis damnorum datorum ſufficiat probatio dominij per iuramentum:qꝛ tunc dominium non probatur per iuramentuz in cle. cauſam ſub numero.viij.de electione. char. lxv.
Statutum loquitur ſi eſt controuerſia inter aliquas perſonas q fiat cōpromiſſum.erat controuerſia inter quēdam priuatum hominem: ꝛ vniuerſitatem petebatur cauſa compromitti dicebatur q non habebat locuꝫ ſtatutum : qꝛ debebat intelligi de perſona vera ꝛ non de perſona ficta politica ſub nu.xiij.in cle.cauſaꝫ ibi ꝛ inquantum ſuperius de electione. char. lxviij.
Statutum aſſignat menſem ad probandum de quot diebus faciemus ipſum menſem ſub nume.lxiij.in clem. cauſam de qua.ſ. char. lxix.
Statuto cauetur q quis non poſſit capi in domo : an intelligatur in domo cōducta in cle.cauſam in.§.q ſi forſan ſub nu.ix.x.xi.ibi appellatōe dom⁹ ꝛc.char. lxxj
Statutum ſi diceret in qualicunqꝫ domo an de taberna poſſet intelligi vel apotheca. vide vbi.ſ. ſub num.xvj. ibi ſꝫ impotent generalitas. char. lxxj.
Statutum dicit de qualicunqꝫ domo verum veniant domus improprie vbi.ſ.ſub nu.xix. char. lxxij.
Statutum diſponit quem debere citari pſonaliter vel ad domū qādo dēat citatio tunc ſcipe i cle.cāꝫ ſub nu.xxxv. ibi.ſed pone in.§.q ſi forſan ð elec. char. lxxiij.
Statuto cauetur q ſi aliquis fecerit inſultum cōtra aliū in domo verum debeat fieri intra domum an ſufficiat fieri ante domum puta in hoſtio in cle.cauſam ſub numero.xxxvij.ibi ꝛ ex iſta gloſ.in.§. q ſi forſan de electione. char. lxxiiij.
Statutum punit exiſtentem de nocte ſine lumine : an intelligatꝰ punire repertū i portica in cl.cāꝫ ſub nu.xxxvij. in.§.q ſi forſan de elec.ibi dicit ſtatutū. char. lxxiiij.
Statuto alicuius ciuitatis cauetur q faciens inſultuꝫ ad domum alicuius puniatur in centuꝫ libris quidam aggreſſus eſt tinū in portica domus ſue an incidat in penam ſtatuti in cle.cauſam in.§.q ſi forſan ſub numero xliiij.de electione. char. lxxv.
Statuto cauetur q debitum a centum libris ſupra non poſſit probari niſi p inſtrumentum ꝛ nō p teſtes vtruꝫ valeat tale ſtatutū i rub.ð teſti.ſub nu.iiij.char. lxxviij.
Statutum phibet populare facere ceſſioneꝫ alicui nobili ſub certa pena ꝓcedit qñ illa ceſſio eſt rite ꝛ ſolēniter facta in cle.j.de teſti.i materia ſub nu.iiij. char. lxxix.
Statutū dicit q inſtrumentum confeſſionatum ſcriptuꝫ manu publici notarij de ꝯtu rogati plenā fidē faciat ꝛ executioni mandetur:an inſtrumentum extractum auctoritate iudicio faciet fidem ꝛ mandabitur executioni licet non ſit manu notarij in.§.nos itaqꝫ in cle.romani ſub nu.xv.de iureiuran. char. lxxxv.
Statuto cauet q homicida decapitetur debet intelligi de homicida volūtario nō de caſuali in.§. ceterꝫ in cle.ro. de iureiur.ſimiliter ſi ſtatutum imponit penam facienti ſanguinem nō intelligitur de barbitōſore flobotomāte vbi.ſ.ſub num.viij. char. lxxxvj.
Statutū phibet extrahi frumētū de ciuitate ſub pena qꝫ extrahit farinā ꝛ facit fraudē legi: an incidat ſub nu.x. in.§.ceterum in cle.romani de iuretur. char. lxxxvij.
Statutū licet dicat q cōtra inſtrm nō poſſit opponi aliq exceptio: poterit tñ opponi ois exceptio q venit ex aliquo capitulo ſtatutoꝝ eiuſdē ciuitatis in rub.de excep. ſub nu.v.ibi quo ad vltimum. char. lxxix.
Statutū dictat q accuſatus nō dēat audiri excipiēdo niſi compuerit pſonaliter an poterit implorare officium iudicis in cle.j.de excep.ſub nu.vj. char. xc.
Statutum loquens de ſnia verificatꝰ in diffinitiuis in rub. de re iudi.ſub nu.v. char. xcv.
Superior debet declarare obſcura quod nois pro doctore legente:in.ij.lectura ꝓhemij ꝟſic.qm̄ nulla ſub nu. xiij.ibi item debet ſuperior. char. x.
Subditus quis proprie dicitur ratione originis vel domicilij qui ratione delicti vel cōtractus forum ſortiꝰ in aliquo loco ꝓpe nō dr ſubditus vbi.ſ.vſ.hec ſane ſub nu.xv.ꝛ.xvj.ibi quis autem ꝛc. char. xij.
Superior poteſt agere pro iuribus locoruꝫ ſibi ſubditoꝝ ſimiliter pro iniuria rectori talium locorum in cle.j.de reſcrip.nu.xi. char. xxi.
Surreptio etiam in contentioſis vinat ipſo iure in cle.j. ſub nu.xliiij.de reſcriptis. char. xxiij.
Suppſſio bñficij facta eſt:ꝛ ignoratꝰ an ſit ppetua an vo ad tempus ſeu animo renouādi in cle.litteras.de reſc. nume.xxv. char. xxvii.
Suppſſio beneficij in rei veritate fuit tēporalis, illud tēpus propter imperitiam nō fuit expreſſum: an intelligatur pro decē annis vbi.ſ.ſub nu.xxvi. char. xxvij.
Suppreſſio qñ valet:ꝛ tenet maxime ſi impetrans in litteris ſuis hēat clauſulā de bñficio q duxerit acceptādū in pallegato.c.litteras ibi vos vo ſub nu.li.char. xxix.
Sup mrimonio an ſufficiāt teſtes iſames vide in cle. cāꝫ ſub nu.ix.ibi an ſup mrimonio de elec. char. lxv.
Subornare qd ſit in cle.j.de teſtibus in materia de teſtibus ſub nu.j.ibi ꝛ dicitur. char. lxxix.
Succeſſor debet inherere veſtigijs pdeceſſoris in.§.porro ſub nu.j.i cle.romani de iuretur.. char. lxxxvij.
Succumbens per trinam ſententiam dicitꝰ temere litigare in cle.j.de re iudi.ſub nu.viij. char. xcviij.

Tabellio

Tabellio rudis ſcribēs teſtm̄ dicit.a.reliquit. b.filio ſuo centuꝫ iure, inſtitutionis an talis error nocere debeat teſtō.i.ij.lect.ꝓhemij in ꝟſicu.hec ſane ſub nu.xxxviij. char. xiii.
Tabellio fuit rogatus de inſtro : ꝛ cum ab eo petitꝰ copia dicit ſe nō recordari fuiſſe rogatū de illo inſtro an pūatꝰ vt falſarius vbi.ſ.ſub nume.xxxix. char. xiij.
Tabellio omittit ponere diē ſeu locū in inſtrumēto nō pſumitꝰ error an tñ ſit verum vide ſub numero.xl.vbi.ſ. ibi pt elici ꝛ ibi ꝛ ex iſtis iſertꝰ ſub nu.xli.char. xiii.
Tabellio debet rogari ab eo cuius principaliter intereſt in.§.dudum in cle.romani de iureiurando ſub nume. xij.ibi nota q tabellio. char. lxxxiii.
Tabellio oꝫ eē rogatus de ꝯfectione inſtri.alias nihil valet inſtrumentum ſub nu.xiii.in.§.duduꝫ in cle.romani de iuretur. char. lxxxiii.
Tabellio requiſitus ſi non conficit teſtamentuꝫ periurus eſt vbi.ſ.ſub nu.xv. char. lxxxiiii.
Teſtis ſi obſcure deponit poterit iudex ex offō ſuo iliū repetere vt declaret dcm̄ ſuū in.ii.lec.ꝓhemii ꝟſ.qm̄ nulla ſub nu.xiiii.ibi ꝛ ideo dicit glo. char. x.
Teſtator ſi inſtituit filiū in eo qd ſibi de iure debetꝰ intelligitur de iure cōmuni.ꝛ nō municipali vel cōſuetudine vbi.ſ.ſub nu.xx.ibi pōt pro hac opi. char. x.
Teſtes qñ diſcordāt ꝛ dponūt ſcm̄ āte guerrā ꝛ poſt guerrā vide i.ii.lec.ꝓhe.i ꝟ.h ſane ſub nu.xi. char. xi.
Temeritas ē audacia i malū:ꝛ ē reprobata i cle.j.ð ſūmatri.ſꝫ nu.iii.i.§.nos igꝛ ibi nota temeritatē.char. xvj.
Teſtamenta duo reperiantur in eodem die facta.in quo ſunt diuerſi inſtituti heredes an ambo admittētur ad hereditatem

hereditatẽ.an vero nullus eorũ.ſub nu.xij.in cle.ex ſi principalis de reſcrip.ibi ſimilis eſt. char. xxiiij.
Teſtes duo deponũt ꝙ titius occidit ſeiũ:duo alij teſtes dicũt ꝙ ſempronius occidit ſeiuz qd iuris.aduertẽdũ eſt diuerſificãt in tpe vbi.ṡ.ſub nu.xiij.char. xxiiij.
Teſtis quid ſi deponat per verbum credo.vide in clemẽ. grane.ſub nu.viij.de reſcrip. char. xxx.
Teſtator iuſſit inſtitui capellam in eccleſia prochiali.ꝛ ibi inſtituit pſbyteꝝ qui illã officiabat cui ꝓ ſubſtẽtatione vite reliquit certa bona.ſi cõmiſſarij ↄſtruxerũt capellã ꝛ elegerũt rectorẽ eccleſie in capellanũ:an p acceptionẽ capelle videaſ vocare eccleſia parrochialis in cle.gſe. ſub nu.xix.de reſcrip. char. xxxiij.
Tempus date attendiẽ in reſcriptis in cle.litteras ſub nu mero.iij.de reſcriptis. char. xxxv.
Tẽpus date inſpiciẽdũ eſt quo ad ſubſiſtẽnã bñficij ſicut inſpicimus date tpꝰ quo ad etatẽ impetrãtis in clem. preallegata ſub nu.xiij.de reſcrip. char. xxxvi.
Tempus date an intelligaẽ de die in qua ſupplicatio:aut lrẽ ſignanẽ.diſtingue aut loquitur in reſcripto ad lites: aut in reſcripto ad bñficia in cle.lras ſub nu.xvij.ibi ꝛ pro deciſione captas de reſcriptis. char. xxxvi.
Teſtator deſtinauit argentũ infectũ ad aliquẽ vſuz:ꝙ ar gento legato vẽ legare illud argentũ infectũ in cle.litte ras.ſub nu.xliij.de reſcrip. char. xxxviij.
Tempus date ꝙ inſpici non debeat pp multa abſurda. vide vbi.ṡ.ſub nu.lviij. char. xxxix.
Teſtator vti conſueuerat veſtibus virilibus ꝛ veſtibꝰ mu liebribus:ꝛ legauit veſtes ſuas:an intelligaẽ legaſſe mu liebria.vide in cle.j.ſub nu.lxxv.de elec.ibi nicolaus ḋ neapo.refert. char. xliiij.
Territorium ꝛ diſtrictus dẽ eſſe illud qḋ p ciuitatẽ terreẽ ꝛ diſtringaẽ ſub nu.xxvij.in cle.ne romani.in.§.eo tñ. de elec.ibi in glo.in ṽbo hoc caſu. char. lxij.
Teſtes crimĩoſi admittunẽ ad probandum ſymoniaz ꝛ non ad probanda adminicula in cle.cauſaz.ſub nu.xj. de electione. char. lxvi.
Teſtium probationi an poſſit renunciari per pactũ in ru brica de proba.ſub nu.iij. char. lxxvi.
Teſtium receptio qñ dicaẽ nõ rite facta in cle.i.de teſtibꝰ. ſub nu.v.in materia. char. lxxix.
Teſtis deponit de delicto non iuratus de delicto non dẽ conſtare vbi.ṡ.ſub nu.vi. char. lxxx.
Teſtator mandat ſuper aliqua re ſtari dicto alicuius quẽ dicit eſſe informatũ de intentione ſua ille poterit depo nere de intentione defuncti abſqz eo ꝙ pars citetur in clemen.prima de teſtibus in materia ſeparata ↄ clemẽ tina.ſub numero.vij. char. lxxx.
Teſtium receptio dẽ nõ rite facta qñ teſtes deponunt ſup aliquo nõ incluſo in capitulis in cle.i.de teſti.in mã ſe parata ↄ cle.ſub nu.ix.ibi dẽ etiam. char. lxxx.
Teſtiũ publicatio facta ẽ ptibus nõ ↄdicentibꝰ eſt interlo cutoria que trãſit in rem iudi.in cle.i.ſub nu.x.de teſti. in materia ſaparata vbi.ṡ. char. lxxx.
Teſtes alios an ꝓducere liceat poſt didicita teſtificata.ſu per articulis directo ↄrijs in cle.i.ſub nu.xiiij.i mã te ſtium ſeparata ibi nota ꝛ ſuper. char. lxxx.
Teſtis an admittaẽ ſup directo ↄtrarijs qñ cum teſtibus ꝓducitur inſtrm publicũ ex quo tñ concordat inſtrm publicũ tolliẽ pſumptio ſubornationis:vbi.ṡ.in ꝓalle gata cle.i.in mã ſub nu.xv. char. lxxx.
Teſtis dicit vnũ in vno teſtimonio:ꝛ aliud in alio teſtimo nio an ſit ſtandũ primo.vide ſub nu.xxiiij.in cle.i.de teſtibus in materia teſtiũ addita.poſt tex.ꝛ aliqualiter etiaz ſub numero ſequenti.xxv.ꝛ.xxvi.ꝙ ſcḋo dicto ſtã dum eſt ſimpliciter. char. lxxxj.
Terminus datus ad ꝓponendas dilatorias in dubio an dicatur peremptorius ſi non dicatur expreſſe in cle.i. ſub nume.x.de excep. char. xci.
Terminus debet aſſignari ad petitionẽ actoris:ꝛ non ad petitionẽ rei ſub nu.xiiij.in cle.i.de excep. char. xci.
Terminus ad dilatorias proponẽdas an dari poſſit vbi ṡ.ſub numero.xvi.ꝛ ſub nu.xvii.vbi dicitur ꝙ fuerũt quattuor opiniones. char. xcii.
Tempus dilationis aſſignatur a lege ſine miniſterio iudi cis vbi.ṡ.ſub nu.xviij. char. xciij.
Terminũ ſi ſtatuit iudex dilatorijs nominando etiaz ex cõicationem nõ obſtante lapſu termini audietur excipi ens in cle.i.de excep.ſub nu.xix. char. xciij.
Tollerantur geſta virtute cõmunis opinionis licz poſtea declaretur cõmunem opinionem non fuiſſe iuridicam ſub numero.xxxix.in clemen.prima de electione.ibi ex quo nota. char. xlij.
Tollere legem alterius ſapit ſuperioritatem quãdaz ſub nu.xxxvi.cle.ne romani.de elec. char. li.
Tollere:ſeu corrigere legem alterius eſt quedam vitupa tio ſub nu.xlix.vbi.ṡ. char. lii.
Triſte quẽadmodũ eſt diuiti decedere ſine herede.ita mi ſerrimum eſt habenti a ſũmo deo gratiam intellectus ſuis poſteris nihil egregiũ omittere in ſcḋa lectu.ꝓhe. ſub nu.i.ibi qz quẽadmodum. char. iij.
Trahens aliquem temerarie ad iudicium puniẽ in expen ſis in cle.i.de reſcrip.ſub nu.xxij. char. xxij.
Uacante eccleſia prẽs reſidet in actu:ꝛ in ha bitu penes concilium vniuerſale con gregatum ꝛ poterit concilium vniuerſale tunc futuruz pontificem eligere ſub nu.xxij.in.§.eo tñ.in cle.ne ro mani.de electione. char. lxi.
Uita noſtra dicitur medium in.ij.lec.prohemij in verſi. hec ſanc.ſub nume.xlv. char. xiiij.
Uirtus legis conſiſtit in ſubſtantia rationis in clemen.j. de electione ſub nu.xj. char. xl.
Ubi ſupior ſcribit ad inferiorẽ maxime qñ eſt in ſupꝑma poteſtate poſitus preponit ſe illi cui ſcribit ſm tpꝰ mo derne eccleſie in.ij.lectura ꝓhemij.ibi no.ꝙ vbi ſupior ſub numero.i. char. iiij.
Ubicunqz ꝓcurator habet duo mandata vnum ſufficiẽs aliud vo nõ:ꝛ eligit agere vigore mãdati inſufficiẽtis nihilominus actus ſubſtentaẽ vigore mandati ſufficiẽ tis in rub.de reſc.ſub nu.xxv.ibi ꝙ vbicũqz. ch.xviij.
Ubicũqz denegaẽ petitio denegandũ eſt reſcriptũ in rub. de reſcrip.ſub nu.lv. char. xx.
Ubi lex apponit decretum:ꝛ tamen ſententia lata dic ſe riato contra decretum illius legis valet ꝛ tenet ſi cõſen ſus partium interuenerit ſub numero.lvi.in cle.litteras de reſcriptis. char. xxix.
Ubicũqz quis potuit ꝛ debuit ſcire ignorantia eum non excuſat ſub nu.xxviij.in cle.j.de electione ibi ꝙ vbicũ qz quis potuit. char. xli.
Ubicũqz ↄſtitutio declaratoria hꝫ intellectuz cõmunẽ in ↄtiuz nõ trahiẽ ad preterita in cle.j.ſub nu.xxx.de elec. ibi nota de cetero. char. xli.
Ubi lex municipalis exprimens id qḋ lex cõis dicunẽ eẽ due.ll.vna gñalis:ꝛ alia localis ſublata gñali nõ ẽ ſub lata localis in cle.j.de elec.ſub nu.xliij. char. xlij.
Ubicunqz vḃ eſt vniformis:ꝛ adiectiuũ adiũgaẽ termino cõi ſubſtantiuo cõprehẽdit vtrũqz ſexuz ex ꝓprio ꝛ vo ſignificato:ſub numero.lx.in clemẽ.i.de electione.ibi ꝛ ex iſtis elicitur. char. xliij.
Ubicunqz aliqua ſunt regulariter equipata a iure vt col latio:ꝛ ꝓuiſio tunc ius exorbitans:ꝛ penale loquens in vno hꝫ locum in reliquo ſub nu.cxv.in ꝓallega.cle. prima de electione. char. xlvij.
Ubi magnũ ſcandalum timeẽ vindicta dei iudicio eſt re linquenda.vbi.ṡ.ſub nu.lxxx. char. lv.
Ubi numerus regritur pro forma requiritur numerus verus ſub numero.vi.in.§.eo tamen in cle.ne romani de electione. char. lx.
Ubicũqz materia eſt fauorabilis mors ciuiles regulariter equiperat morti naturali ſub nu.xxiii.in.§.eo tñ.i cle. ne romani de electione. char. lxi.
Ubicunqz duo ſic ſe habent quorum vnũ cõprehẽditur

ſub reliquo lato ſumpto vocabulo diſpoſitio loquens de vno babet locum in reliquo in cle.ne romani. in.§. vez.ſub nu.ix.de elec.ibi in pondera. char. lxv.

Ubicunqꝫ requiritur q aliqd fuerit poſſeſſuꝫ ſeu babitū triēnio opꝫ q totuꝫ triennium ſit ꝯſumatū non ſufficit tertiū annū fuiſſe incobatū vel maiore pte illius tertij anni fuiſſe poſſeſſum in clemen.j.ſub nu.vij.de ſeq. poſ.ꝛ fructuum. char. lxxv.

Uerba ſequentis contractus etiaꝫ ex interuallo celebrati ſi babent varios intellectus recipiūt interpretationeꝫ ꝛ declarationē ex p̄cedenti tractatu:ēt ex interuallo ante facto l.ij.lec.,pbemij.ſub nu.xiiij. char. iiij.

Uerbū relicta ēt viſicaẽ in actu nō vltime volūtatis in.ij. lec.,pbe.ſub nu.xviij.ibi facit etiaꝫ. char. iiij.

Ueritas debet eſſe ſincera ꝛ nō inuoluta in.§.nos igitur in cle.j.de ſum.tri.nu.iiij. char. xvj.

Uexare ponitẽ pro vexatione iudiciali in cle.j.de reſcrip. ſub numero.xvij. char. xxj.

Uerba hec:non valeat,pceſſus vel irritus ſit inducit nullitatē pceſſus ipſo iure ex quo actus ſit ꝯ.l.in cle.j.ſub nu.xxvij.de reſcrip.ibi vltimo nota ꝛc. char. xxj.

Uerbum videẽ adaptare ſe ad virtutē:ꝛ falſitatē in clemē. gſe.ſub nu.vj.de reſcrip.niſi eſſet teſtis qui deponit d peritia ſue artis vt in nu.ſeq.vbi.d. char. xxxi.

Uerbum ſtatuimus inducit ius nouuꝫ in.c.liſes.ſub nu. viij.de reſcriptis.ibi vltimo no.ꝛ ſub nu.xiv.ibi nota ex ea q per boc verbum. char. xxxv.

Uerba ꝯſtōnis pñt trabi ad caſum in quo cōcludit maioritas aut paritas rationis quo ad latiſſimā ſignificationem.ſub nu.cxvi.in cle.j.de elec. char. xlvij.

Uerbum oꝫ eſt vbū boneſtatis ꝛ nō neceſſitatis in cle.ne rōani.ſub nu.lxvj.de elec.ibi.ꝛ ibi gl.dic. char. liij.

Uerbū mors ſi exprimaẽ in mā ſtricta viſicaẽ i morte naturali:ſi exp:imiẽ in mā ampla tunc viſicaẽ in morte ciuili in cle.ne rōani.in.§.co tñ ſub nu.xxiiij. char. lxi.

Uerbum effuſionis denotat abūdantiā in.§.verū.in cle. ne romani.ſub nume.iiij.de electiōe.ibi glo.in verbo effundendis. char. lxiiij.

Uerbum lis poteſt verificari tam in contentione iudiciali q extraiudiciali in cle.cauſam.ſub nu.iij.de electione ibi addit q verbum lis. char. lxv.

Uerbum occaſio denotat cauſam remotā in clemē.cām. ſub nu.vj.de electione. char. lxv.

Uerus contumax qs reputaẽ in cle.cām.ſub nu.ix.ibi nec obſtat de electione. char. lxix.

Uerba offerre dare ꝯferre tribuere videnẽ gratuitaꝫ ꝯceſſionē īducere vbi.ō.in p̄al.cle.ſub nu.lxvij. char. lxx.

Uerbis narratiuis alicuius citra papā nō crediẽ regulariter etiam ſi narrans ſit legatus in clemen.prime de proba.nume.ij. char. lxxvij.

Uerbum concordia plus importat q verbū pax ſub nu. ij.ꝛ.iij.in cle.rōani.ī.§.vndē de iureiu. char. lxxxiij.

Uerboꝝ virtutē ponderare debemus vꝫ veritateꝫ ꝛ non corticē.c.intelligētia de verbo.ſig.in.§.ceteꝝ.ſub nu. vij.in cle.romani de iureiurando. char. lxxxvi.

Uerba illa quibuſcunqꝫ etiā in materia odioſa. includiẽ quelibꝫ pſona cuiuſcūqꝫ ſit ſtatus ꝛ dignitatis eccleſiaſtice vel mundane.ſub nu.xxvj.in cle.j.de re iudic.ibi vbi per illa verba. char. xcix.

Uirgo maria an fuerit ꝯcepta in peccato originali:ꝛ q̄re chriſtus voluit naſci de beata virgine potius q de alia in cle.j.de ſūma tri.ſub nu.xv.ꝛ.xvi. char. xvi.

Uilla impetrauit ꝯ quendaꝫ tanq ꝯ incolā vt cōpellaẽ ad collectas ,pbato q nō eſt incola an ꝓnūciabiẽ ꝯ reſcriptū in rub.de reſc.ſub nu.lxx.ibi qd ergo. char. xx.

Uicarius generalis epi appellaẽ principalis officialis in cle.ꝛ ſi pncipalis ſub nu.j.de reſcrip. char. xxiiij.

Uicarius ꝛ officialis in bis que ſunt gratie ſicut eſt cōferre beneficia idem importani in cle.ꝛ ſi principalis ſub nu.ij.de reſcrip. char. xxiiij.

Uicarium epiſcopi nota vocari officialē vbi ſupra ſub numero.xvj.ibi in glo.ꝛc. char. xxv.

Uicario epi in ſpūalibus qui non eſt officialis nō pōt cā delegari niſi ex certa ſcia pape fiat cōmiſſio vbi.ō.ſub nu.xvij.ibi no.ex eadem. char. xxv.

Uicarius archidiaconi vel alterius prelati inferioris ab epo nō pōt eſſe delegat⁹ pape vel ipſius legati vide vbi ō.ſub nu.xviij.ibi in gl.in vbo epi. char. xxv.

Uicarius epiſcopi pōt remoueri ad voluntateꝫ epi.adde etiam q mortuo eo qui dedit vicariatum ceſſat officium vicarij vbi.ō.nu.xxiij. char. xxv.

Uicariatus eſt quedam p̄eminentia non determinata ad aliquam eccleſiam in preallegata clementina ꝛ ſi principalis.ſub nu.xxxv. char. xxvi.

Uicarius epiſcopi an poterit ne exequi ſuaꝫ ſnīaꝫ in cle. auditor.ſub nu.xx.de reſcriptis.quid in inferioribus prelatis in nu.ſequenti. char. xxxi.

Unio ſi fiat vnius eccleſie inferioris ad aliā ſupiorē ſi cōtingat ſupiorem agere ꝓ adminiſtratiōe inferioris:an debeat ſeruari cle.j.de reſcriptis.vide in dicta cle.j.ſub numero.xli. char. xxxij.

Uniuerſitas requiritur ſicut ſingularis pſona ꝛ ponitur in banno in cle.cām.nu.xlvj.de elec. char. lxviij.

Uenire dicitur ille contra eccleſiam qui facit confederationem cum inimicis eccleſie in.§. porro.ſub nu.ix.in cle.romani.de iureiur.ibi no.vnionē. char. lxxxvij.

Uſus teſtium eſt pluralis:qꝛ regulariter duo:ꝛ nō vnus probant in rubrica de teſtibus.ſub nume.j.ibi ꝛ dixit de teſtibus. char. lxxviij.

FINIS.

Cum Priuilegio.

Opus mirificum nuperrime in lucē datum
eminentiſſimi iuris principis domini
Andree Barbacie ſuper clemēti-
nis:diligenter recognitum per
preclarū iuris īterpretem
d.Bartholomeū lau-
reatū patauinū.et
cū repertorio
eiuſdem.

Oratio Andree Siculi pontificie cenſure interpretis ad excellentiſſimū ac īmortalem Ceſarem .d. dñm Alfonſum Aragonum ⁊ Sicilie citra farum ⁊ vltra Regem ⁊ principem Semideum in prohemio lecture clementinarum incipit.

¶ Quanꝙ ego ſereniſſime princeps hos notiſſimos clemẽtinaꝝ libros apud priſcas orbis terre achademias iudiciaqꝫ ſumme laudatos accipere nephas eſſe duxi illos ingenio ⁊ litteris non ornare. Vereor tamen ne huic clementiſſimo aſpectui tuo perꝑ prudens futurus ſim ꝙ ſacratiſſimoꝝ canonum in tanto preſtantiſſimoꝝ viroꝝ cetu atqꝫ frequētia laudes pro ſingulari vniuſcuiuſqꝫ ſapiētia deliberatus in medium afferre tironi in meō dicendi genere nunc libeat cum me non affirmē tantuꝫ flumen ingeniȷ continere ꝙ ad eos exornādos ſufficere dinoſcatur. Que nam tanta affluens eleganſqꝫ copia dicēdi: que tanta vis ingeniȷ atqꝫ maieſtas: aut quis tam facundus ⁊ tanta rerum verboꝝqꝫ copia inſtructus exiſtat vt illos merito efferat. Quare veniam queſo excellentiſſime Ceſar: ⁊ magis atqꝫ magis oro ſi nil ſuaue nil ornatum: nil deniqꝫ tantoopere dignum reſonare viſum fuerit: cum neqꝫ ingeniū: neqꝫ eloquentiaꝫ: neqꝫ etatem meam parem huic loco ꝑſtare poſſe auctoritatem confidā. Sed cum vetus athenienſiū conſuetudo fuerit: vt omnes qui vlla in liberali diſciplina ſcribere inſtituiſſent in proximū moneret res que indigeret ingenio eloquentia ac viribus omnibus pro loci ⁊ temporis dignitate fere debere non dubito quin a ſancta ſpectatiſſima audiētia veniam ſequar ſi huiuſmodi diuine ſapiētie quam agreſti quodaꝫ ſtilo cōmentare nuper inſtitui. Domicio ego paucula fari auſim indulgētiaqꝫ velim: ſi que dicenda ſunt minus ꝓbabuntur. Aut maius opus inſtitutum putabis ꝙ effici potuerit cum tot excellentiſſimi canonū patres tot doctiſſimi viri tot ampliſſimi legū vertices tam egregia tam ampla: tam ornatiſſima volumina ad has clementinas repetendas diuino quodam ingenio in medio attulerunt quoꝝ eloquentiā mihi nullo pacto parem putare licet: vbi deſpe de vita de ſalute de īmortalitate animi: de charitate patrie de deo frequenter loquimur: ac dicturemus: vt nulla noſtre religioni oportunior ac republice maiori emolumēto eē potuit vt ipſa in humanū genus diſtributa reliquerit ad quieſcendū domicilia atqꝫ animuꝫ ad hec ꝑclara otia referendū ad vrbes rōnem ac ſollicitudinē primaꝝ cogitationum ornamenta ⁊ mirifice cum ipſo deo īmortali omnē contemplandi copiā. Et demum in populari foro cōſuetudinē oēm viuēdi modū adepti fuerim. Quid duces imperatores cōſules: quid pōtifices ⁊ huiuſmodi magiſtratus tam ſaluberrimū cognoſcant ante ſe referri ꝙ huius vere ſapientie facultatuꝫ fideꝫ ſummā ⁊ potentiſſimā profecto noticiā. Sed quia ego hanc ſolam altiſſimā ſanctam ⁊ īmaculataꝫ celeſtem ſciam: profecto que cupiditates opprimit: iram temperat: libidinem coheret: vetat iraſci: vetat cupere: vetat mortē timere: quā Marcus Cicero in qōnibus quas tuſculanas vocauit diuina pene voce depromit. O vite philoſophia dux. o virtutū indagatrix expultrixqꝫ vitioꝝ. Quid nō modo nos: ſꝫ omnino vita homiꝫ ſine te eſſe potuiſſꝫ. Tu vrbes peperiſti tu diſſipatos hoīes in ſocietate vite conuocaſti: tu eos primo inter ſe domicilijs deinde coniugijs cum litteraꝝ ⁊ vocum cōi ore iunxiſti: tu inuentrix legum tu magiſtra moꝝ ⁊ diſciplina fuiſti: ad te confugimus: a te opem petimus. Quid ego fragilis in tanto ſanctitatis pelago declamem. Aut quibꝰ verbis tantas ſanctiones proſequar: in quibus latine ac Romane lingue princeps vniuerſis eloquentie ſue neruis velut exhauſis totius ingeniȷ fontibus ꝑdicando defeciſſet. Quid de decretoꝝ ſpeculis dicam vlterius. Aut que oratio tanta dicendi vbertate decurrens ſufficeret: nullus inꝙ ingeniū: nullus orationis copia digne ſuppetere poſſet: docent.n. diuine litterē non extinguere animas. ſed ꝓ virtutibus premio affici aut pena pro ſceleribus ſempiterna. An enim aliter ſūmuꝫ bonum quod facit beatos adipiſci poſſe quēpiam clarū eſt: niſi per hanc ſaluberrimam ac clariſſimā religionis diſciplinā: cui ſpes īmortalitatis adiuncta eſt vendicare: neqꝫ oībus eundem curſum in celum patere predicant. nam vitijs ⁊ ſceleribus cōtaminatos deprimi in tenebris atqꝫ in ceno iacere. caſtos autēꝫ aīos puros integros īcorruptos optimis ſtudijs atqꝫ artibus politos leui quodā curſu in celū euolare: vbi beati ſempiterno euo fruūtur. Quid per deos eſt tam vel intellectu iocūdum: vel auditu ſuaue: ꝙ ſanctoꝝ patrum reſponſa ſacroꝝ conciliorꝝ decreta diuinoꝝ pontificū inſtituta: ſūmis vigilijs colere: intendere amplecti ꝙ in his aūt proſequēdis omnis cruciatus corporis omnis pericula mortis atqꝫ exiliȷ parui ducēda eſſe. Cū omne quod ad dei veri cultum atqꝫ integri vniuſcuiuſqꝫ ſtatum fideꝫ religionē ſanctam attineat: ſic in optimo ſanctiſſimo iure pontificum diuinarum legum auſpicijs omni ratione cōmunitiſſimo. Poſſem tñ plura his infinita de bonis huius diuine legis: in qua metipſum ⁊ quodlibet ſtudiū ꝯſumaui cōmemorare hactenus: hoc quia publica religione conſecrata ſcientia nulla priuata laudatione indiget ⁊ doctrinis ꝑſtans ingeniuꝫ dicendo ſuparet quo mortalis ipſe de rebus mortalibus os ad celuꝫ aperire voluiſſet. Placet igitur huic pontificale huius celeſtis ſcientie laudum modum impoſuiſſe. Quare non nouum eſſe video clementiſſime princeps: ſed apud antiquiſſimos pontificiȷ ⁊ Romani iuris interpretes frequētiſſime viſitatum eſſe memini: vt qui ciuilis atqꝫ diuine ſcētie ſtudijs intendunt laboꝝ ſuoꝝ opa ad ſūmos optimoſqꝫ principes ſcribāt nō ꝙ diſciplinā aliquam illis proponāt ſed ꝙ amor ⁊ beniuolētia ſua innoteſcat ac ex eorum ſplēdore ad quos libri dirigūtur: quedam ipſis libris accedat auctoritas. Ego igitur horum ſequar exempluꝫ vigilias quaſdā meas nō cōtemnēdas vt reor. Sed nec arrogāter dictum exiſtimari velim hodiernis tēporibus valde viles cū omni reuerētia tuo glorioſiſſimo nomini perſcripſi: eoqꝫ magis cum ab ineunte etate chriſtianiſſimos mores diuinas lr̄as ac ipſam prope oīum reruꝫ cognitione celſitudo tua tenuerit cuius regimē vitam māſuetudinem integritatē atqꝫ oēm regiam fortunā nunꝙ equari cum antiquis principibus ſed ſemꝑ excellere atqꝫ ſuperare oēs exiſtimant: ⁊ imperiū honores gloriam ac religionem maximā tue ſanctiſſime maieſtatis omnibus anteferri Re ⁊ nōis omnes affirmant. Hos igitur excellentiſſime ꝑnceps libros ad excellentiā tuam mitto: vt omnis mea opera in tuum īmortale ⁊ diuinum pene nomen reluceſcat ad honorē clementiſſimi dei ⁊ gloriā ſacroſancte romane eccleſie: ⁊ oīum qui in hoc clariſſimo ⁊ primario ſtudio Bononienſi pōtificiam cēſuraꝫ adipiſci cupiunt ſub excelſo ⁊ magnifico capitaneo dño Ceruato Sicco de Mediolano. Viro doctiſſimo ac meritiſſimo locūtenenti Bononie pro illuſtri ⁊ magnificētiſſimo capitaneo Nicolao picolino totius Italie conſule potentiſſimo.

Joannes epūs.

Probemiū iſtud diuidit in quat
tuor partes vt in glo. dicitur. ⁊ ap
pellatur probemiūʒ quaſi primus
1 ſermo: qḋ eſt magni effectus. Oſtē
dit enim qualitatem rei ⁊ cauſam
finalem. textuʒ allego meliorez de
corpore iuris: vt Bal. vtitur verbis in l. ſi. ff. de here. inſtit.
facit tex. no. in. §. quibus in prima cōſtitutione. C. vbi di
citur ꝙ probemium non eſt ponendum in l. vbi nullum
preſtat ſuffragiuʒ: ſʒ ſi declarat mentē legiſlatoris: que ex
probemio colligitur: tunc multum operatur. Et iō Bal.
ibi dicit ſe hoc non dicere ſine maxima cauſa facit tex. no.
in l. regula. §. ⁊ licet ibi initium. ff. de iur. ⁊ facti ignoran.
⁊ l. i. ff. ad macedo. ⁊ ibi Bart. dicit ꝙ ex prefatione cō
prehenditur mens condentis legem vel ſtatutū. Et ideo
ſingulariter dixit Bal. in l. cum hi in principio. ff. de trā
ſac. ꝙ tota illa lex habet locum in alimentis relictis in te
ſtamento vel in vltima voluntate propter verbum relicta
2 in principio l. poſitum quod adaptatur ad vltimam volū
tatem vt eſt glo. in cle. ſi plures in verbo relictuʒ. ſ. de iure
patro. pro quo alleg. tex. c. bene quidē in verbo reliquerit.
xcvj. diſtin. ⁊ in c. conqueſtus. in verbo relictum de foro
competen. ⁊ eſt ratio ſm eum quia probemium habetur
loco cauſe finalis in lege facit tex. in l. i. in verbo nefas eē
nulla facta prefatione. ff. de origi. iu. ⁊ ibi bal. ¶ Hoc ele
ganter limitauit: ſi in quolibet caſu incluſo ſub lege vel ſta
tuto eſt eadem ratio vel cauſa. alias dicitur cauſa impulſi
ua. ponit exemplum in calfurnia femina: ⁊ hoc tene mēti
quia infertur ꝙ probemium ſit de lege: ⁊ promittens ſcri
3 bere librum tenetur ſcribere probemiūʒ. † Et iſtis prefa
tiōibus nedum vtūtur legiſte: ſed etiam hiſtoriographi ⁊
poete: vt preclare ſcribitur apud Tituʒ de ſcdo bello pu
nico in principio. In parte inquit opis mei licet mihi pre
fari. ⁊ apud maronem Virgilium in primo Eneidos. at
nunc horrētia martis. Arma virūqʒ cano. ¶ Et ſunt vtī
lia valde: qr ſi ſtatuta dubia ſunt declarentur ex eoruʒ pro
4 hemijs facit tex. not. in l. item quia. §. idem iuliano. ff. de
pac. vbi prefationes contrahentiuʒ preſtāt intelligentiaʒ
contractus ſubſequētis. Et ibi allego caſum ꝑ dicto An
ge. in l. ſi quis cum aliter. ff. de verbo. oblig. vbi voluit qḋ
quando verba ſequentis contractus ex interuallo ſequuti
ſunt dubia declarantur ex contractu vel prefatione prece
denti: ⁊ dicit de hoc fuiſſe dictum ſingu. Innoc. ſm eum
nec allegat corā. bene facit glo. l. i. ff. de indi. ⁊ l. eleganter.
ff. de condi. inde. ¶ Et ideo ſingulariter ſcribit Bal. in
l. i. C. de ſeruis fugi. ꝙ quis non tenetur vt mandans fieri
5 maleſi. ſi mandatarius alias erat facturus quod proba
tur per prefationes precedentes pro quo dicto ego allego
glo. ſing. in l. apud celſuʒ. in prin. ff. de doli excep. ſm An
ge. in l. i. ff. de eo per quem fac. ⁊ bene facit glo. in l. fulci
nius. §. quid ſit. ff. ex quibus cauſis in poſſeſ. ea. ¶ Acce
6 dat quod dixit Ange. in l. i. C. ſi quis impera. ma. dixerit
ꝙ ſi quis fecit prefationem puta ſe velle occidere aliquem
qui poſtea reperitur occiſus ꝙ conſiderata qualitate eius:
qui talia ſolitus erat cōmittere debʒ puniri tenet. d. Pet.
de ancha. in c. iij. de ꝓba. Bal. in l. ſi. de here. inſti. Cy.
in l. metum. C. ꝙ me. cauſa. facit quod not. moderni in c.
litteras. ⁊ in c. afferte. ſ. de preſumpti. ¶ Accedat etiam
no. dictum Ange. in l. queadmodum. ff. de inoffici. teſta.
7 ꝙ ſi quis habet enſem in manu prefatur ſe velle percutere
aliquem quod ipſe patitur impune percuti. alleg. l. i. C. vū
vi. facit etiam quod no. Idem Ange. in l. mora. ff. de vſu
8 ris. Ubi ſi quis prefatur coram teſtibus ſe nolle fideiube
re pro tuo: ſi poſtea fideiubet non tenet fideiuſſio: quia
ille actus recipit declaratiōnē ab illa ꝓfatiōe: ⁊ allegat tex.
ſm eū ſingu. in l. qui in aliena. §. celſus. ff. de acqui. here.
Et ita dicit de facto fuiſſe deciſum tempore ſuo p quēdaʒ
egregium doctorem. Sed certe hoc fuit dictum Dyn. in
dicto. §. celſus quod Bar. ibi reprobauit. Tu vero ſalua
quia ſi propter metum fideiubere ſe dicebat: nec audebat
cōtradicere procedat dictum Ange. ⁊ Dy. ſi vero nullus
metus aderat procedat dictum Bart. ſm Bal. in dicto
§. celſus. Et iſta nota: quia quotidiana ſunt. Et cum hoc
anno orta eſſet ardua queſtio de cuiuſdam ſtatuti intelle
ctu Ego dicebam declarari debere et intelligi ſm probe
mium ⁊ prefationem ſtatuti: quia probemium dicitur in
tentio ⁊ cauſa finalis: ⁊ omnia iſta tunc cumulaui: quod
9 no. ¶ Et in ſumma hic papa ſalutat doc. ⁊ ſcholares qui
bus ſcribit dicit cauſas quare nouas conſtitutiones in me
dium afferat: ⁊ quis illas promulgauit: ⁊ mandat eas re
cipi ⁊ vti i iudicijs ⁊ i ſcholis. ¶ Nota ꝙ papa ſcribēdo
alijs premittit nomē ſuuʒ: quod procedit ſm tempus mo
10 derne eccleſie. in primitiua vero eccleſia quandoqʒ ſe poſt
ponebat. xij. q. i. c. dilectiſſimis: ⁊ ſm illud tempus impe
rator etiaʒ ſe premittebat pape vt. c. ſi imperator. lxxxvj.
diſt. facit quod not. in. c. ꝙ graui de crimine falſi. ⁊ p Jo
an. an. ⁊. d. Ant. in probemio decre. ⁊ per Domicū in ꝓhe
mio. vj. ¶ Nota ꝙ epiſtola vel ſalutatio debet cōtinere
11 nomen ſcribētis ⁊ nomen eius cui mittitur vt facit hic pa
pa. Et ita facit iuſtinianus in prima cōſti. ffoꝝ. ⁊ vſitatuʒ
ita eſt apud Marcum ciceronem in ſuis familiaribus. ⁊
ideo notanter dicit Bald. in prima conſti. ffoꝝ ad fi. ꝙ ſi
in epiſtola non apponeretur nomen mittentis licet appo
neretur eius ſigillum: ꝙ talis epiſtola non valeret. l. ad te
ſtatuʒ. §. ſi quis ex teſtibus. ff. de teſta. niſi obmitteretur no
men per erroreʒ de quo conſtaret. l. ſi librarius. ff. de reg.
iur. Sed ſi eſſet nomen ſcribētis ⁊ non ſubſcriptio epiſto
la valeret. l. cum antiquitas ad fi. C. de teſta. ⁊ ita ibi refert
poſt Cy. olim fuiſſe agitatuʒ de facto quod eſt no. dignū.
Sed quid ſi epiſtola contineat nomen ꝓpriū mittentis
12 non tamen ſolita cognomina an valeat dicit ꝙ ſi factuʒ eſt
ex dolo: ⁊ talis omiſſio infringeret ſolitum ſtilum ſcriben
tis talis littera non diceretur autētica ar. l. ſacri afflatus.
C. de diuer. reſcrip. ꝙ not. ſi papa in litteris ſuis non dice
ret ſeruus ſeruorum dei. ¶ Nota ꝙ papa ſe appellat epi
ſcopuʒ ⁊ rō eſt qr epiſcopalis ordo eſt maior alijs ordini
13 bus: vt dicit glo. in probemio. vj. in verbo epiſcopus. ali
bi autem epiſcopatus dicitur culmē dignitatis. tex. ē no. ī
c. venerabilis. ē. de preben. ⁊ ideo dicit tex. ſing. ſm domi.
Cardi. ibi in cle. i. ſ. de renū. ꝙ in materia reſtringibili ap
pellatione dignitatis non venit dignitas ēpalis. facit glo.
ſingul. in. c. ij. de preben. libro. vj. ſm do. Abbo. in dicto
c. venerabilis. que dicit illum tex. non habere locum in di
gnitate epiſcopali cum ſit dignitas dignitatū. ſecus ſi ma
teria eſſet fauorabilis. argu. c. in penis. de regu. iur. in. vj.
Et per hoc habes intellectum ad glo. valde ſingu. Joan.
and. in. c. ij. §. penulti. in verbo dignitates. de hereticis. li
bro. vj. vbi eſt caſus ꝙ obtinens dignitatem ad preces he
14 retici debet illa priuari an comprehendat dignitatē pon
tificalem: glo. ibi arguit pro ⁊ contra: ſed nō decidit. Sed
per ſupradicta habes glo. deciſaʒ ꝙ non: ⁊ allego glo. val
de elegantem in. c. felicis. §. ꝙ ſi quis. de penis. lib. vj. Et
vide pro dignitate epiſcopali pulchrum verbum domini
Bal. in l. quotiens. C. vbi ſenato. vel clariſ. vbi per illum
textum dicit ꝙ epiſcopi accuſati nō debent ſtare erecti co
ram cognitore cauſe: ſed debent ſedere: aliquantulū tamē
inferius. ⁊ ad predicta facit. c. quia perículoſuʒ de ſenten.
excom. libro. vj. ⁊. c. ij. de offi. delega. eodem lib. quod di
ctum tene menti cum hoc dixiſſem cuʒ magno epiſcopo il
lud libentiſſime audiuit. Et iſtud eſt vtile: an poteſtas vel
rector tempore ſindicatus debeant ſedere cum ſindicatori
bus ⁊ non ſtare erecti. ¶ Nota ſummam romani ponti
ficis humilitatem: vt ſe ſeruum dicat ſeruorum dei: vt di
15 cit glo. in tertia ratione in verbo ſeruus in probemio. vj.
Alibi autem appellat ſe ſeruum Jeſu chriſti vt in prefa
tione. c. ſacroſancta. xxij. diſtin. ⁊ ideʒ facit imperator: qui
ſe vocat ſeruum eccleſie: vt eſt tex. in clemen. prima de iu
reiuran. in principio in verbo ſua ſubmittere capita non
veretur ſcdm Baldum in auē. habita in quarta colū. C.
ne filius pro patre. Et de iſta humilitate vide qḋ ſcripturus

eſt apud. Paulum apoſtolum: humiliauit ſemetipſum
formam ſerui accipiens: ⁊ apud Lucam vide ꝙ ſcriptum
eſt: ſed qui maior eſt fiat ſicut minor ⁊ apud corduben-
ſem Senecam in ſexta tragedia. vbi inquit: quo te magis
ſuperi eleuarunt tanto te inferiorem redde. Et in pſalmo
dicitur. Depoſuit potentes de ſede ⁊ exaltauit humiles.
¶ Et adde ꝙ licet papa ſe appellet ſeruum: tamen ſi ſer
16 uus promoueretur ad papatum: etiam domino ignoran
te efficeretur liber. tex. eſt ſingularis in. c. ſi ſeruus. liiij. di
ſtinc. Ubi ſi efficitur ſeruus epiſcopus liberat a iugo ſer
uitutis: ergo multo plus ſi efficitur papa. Idem ſi eſſet fi
liusfami. ⁊ promoueretur in papam liberaretur a patria
poteſtate. in auc. ſed epiſcopalis dignitas. C. de epiſcopis
⁊ clericis. Idem ſi eſſet monachus ⁊ inuito abbate promo
ueretur ad papatum efficeretur liber a iugo abbatis glo.
eſt ſingularis. xviij. q. ij. c. ꝗ ſit. licet de honeſtate tenere-
tur redire ad monaſterium ſm glo. ibi. Sed in hoc repre
17 henditur per. d. Paulum in. c. ſi. ſ. de electio. ¶ Nota
ꝙ papa ſcribendo vniuerſitati in qua mixtim ſunt clerici
⁊ layci omnes de vniuerſitate appellat filios: etiam ſtu̇p-
poſito ꝙ ibi ſunt aliqui qui non ſint nominandi filij. Ex
per hoc infero ꝙ ſi in noſtra ſcholaſtica facultate eſſent ali
qui epiſcopi q debérent nominari fratres ſm formá. c. ꝗ
graui. de crimi. falſi. Et papa illos de vniuerſitate appella
ret filios ꝙ propter hoc non vitiarentur litere. hoc pro-
bat iſte tex. ⁊ in prohemio decretalium ⁊ in prohemio. vj.
Et pro hoc habetis limitationem ad dictum. c. ꝗ graui.
quam tene menti. Et reddit ratioňe zenzelinus quia cum
18 in ſtudio ſint pauci epiſcopi: de modico non curatur vt in
c. ⁊ ſi queſtiones. de ſimo. ⁊. l. ſcio. ff. de in integrum reſti.
quam rationem. d. Cardi. auſus eſt hic reprobare imo de
minimis dicit curandum eſſe niſi cõtrarium ſit in iure ex-
preſſum. Et ita dicit ſe dixiſſe in prohemio gregoriano ad
finem. Tu vero pro declaratione iſtius dicti conclude ꝙ
ſi agatur de iure cõmuni curatur de modico ar. l. quãuis.
ff. vt in poſſeſ. lega. Si vero agatur de iure ſpeciali contra
ius cõe non curatur de modico: vt dicta. l. ſcio. Iſta eſt
doctrina Bar. in. l. ſi proprietarius. ff. de damno infec.
⁊ do. Ioan. de imo. in. c. maioribus. de preben. Et ad p̄-
dicta facit elegans dictum Ange. in. l. meuius. ⁊. l. qui he
19 redi. ff. de conditio. ⁊ demon. vbi ſi de contractu debeat ſol
ui gabella alias ſit nullus ⁊ aliquis ſoluit gabellã excepto
vno denario ꝙ contractus eſt nullus: referunt illud dictũ
moderni in. l. ij. ff. ad ſilla. Et ideo pulchre dicit Bald.
in. l. minoribus. C. de his quibus vt indignis ꝙ ſi ex for-
ma ſtatuti cuſtos tenetur denunciare malefactores ⁊ om-
20 nes denunciauit preter vnum ꝙ ita punitur ac ſi nemině
denunciaſſet. ⁊ in. l. i. ff. de his que pene no. belliſſime vo
luit ꝙ ſi teſtator mandauit heredi ſuo ꝙ daret mihi. c. in-
21 fra decem dies. alias condemnat eum ad dandum mihi
domum ꝙ ſi dedit mihi nonagintanouem ꝙ elapſo die te
netur mihi dare domum quod perpetuo not. ⁊ in rubrica
C. de contrahenda emptio. dicit ꝙ ſi habeo emphiteoſim
22 cum pacto ꝙ ſi infra annum non ſoluam cenſum cadam
ab illa ꝙ propter vnum denarium non ſolutum perdo il
lam: ⁊ in. l. cum allegas. in. vj. oppoſitione. C. de vſucapi.
dicit ꝙ propter defectum vnius nũmi quis cadit ab em-
phiteoſi vnius caſtri valentis mille. ¶ Et iſta limita niſi
probaretur ꝙ propter errorem non fuit ſolutus ille dena
23 rius. Caſus eſt ſingularis in. l. quãuis. ff. de conditi. ⁊ de
mon. Et ita de facto in hac ciuitate conſului: quod no. p
dicto domini zenzeli. ⁊. d. Cardina. Sed dominus Car
dina. reddit aliam rationem videlicet ꝙ papa ponderauit
multitudinem cui ſcribebat in qua pro maiori parte ſunt
non epiſcopi: ⁊ ſunt plures layci. ⁊ cum inſpicitur multi-
tudo ſepe accipitur vocabulum quod non conuenit omni
bus: ⁊ ſic dicit quãdo papa cardinalibus loquitur ſimul
24 vocat eos fratres. Quando vero vocat ſeparatim epiſco
pos cardinales appellat fratres non epiſcopos autem fi-
lios. ⁊ dicit eſſe gloſam notabilem in verbo fratribus in
c. primo de offi. lega. in ſexto. Sed pro hoc dicto facit qđ

dicit Barto. in. l. fina. C. de colleg. illi. ꝙ ſi in vniuerſita
te ſint plures layci ꝗ clerici ꝙ vniuerſitas in tẽporalibus
25 debet conueniri coram layco quia attenditur maior nume
rus qui ad ſe trahit minorem numerum. l. quod maior. ff.
ad municipa. ⁊ ſequitur Bal. in auč. habita. C. ne filius
pro patre. ⁊ licet auctoritas domini Cardinalis ſũma ſit
tamen ex pluribus cenſetur reprobatione digna ⁊ contra
eam eſt tex. in. c. in nomine domini in verbo nouerit bea
titudo veſtra fratres dilectiſſimi. xxiij. diſtin. vbi papa lo
quens ad epiſcopos ⁊ ad preſbyteros ⁊ ad dyacones vo-
cat eos fratres. ita in caſu iſto debuit dixiſſe dilectis fratri
bus. Secundo facit ratio. Quelibet denominatio debet
fieri a nobiliori. l. queritur. ff. de ſtatu homi. c. ij. de conſe
cra. eccle. vel alta. ergo denominatio debet fieri ab ipſis
epiſcopis. Tertio facit quod eleganter dicit Barto. in. l.
precipimus. §. eodem obſeruando. C. de app. ꝙ ſi cauſa eſt
cõmunis clerici ⁊ layci ꝙ ratione clerici debet excõmuni-
cari coram eccleſiaſtico. Quarto facit. c. bene quidẽ. xcvj.
diſtinc. in verſic. fraternitas. vbi papa loquens vniuerſita
ti exiſtenti in concilio eos vocat fratres. ⁊ certum eſt ꝙ in
concilio conueniunt epiſcopi ⁊ abbates prelati inferiores
⁊ layci cum ſit congregatio fidelium: ⁊ ſic attenditur digni
or. Quinto facit glo. no. in dicto. c. primo in verbo fratri
bus. ⁊ ibi. d. Dominicus dicit. Nota ex gl. ꝙ vbi vniuer
ſitas conſiſtit ex aliquibus: quorum aliqui ſunt magis ali
qui minus digni ꝙ denominatio ſit a magis dignis licet
ſint minores in numero vnde licet in iſto noſtro ſcholaſti
co ordine plures ſint clerici vel layci ꝗ epiſcopi debet ta
men denominatio fieri ab epiſcopis tanquam a digniori
26 bus. Sexto videtur ad hoc tex. expreſſus. ſ. de reliquijs
⁊ vene. ſanctorũ. c. vnico. vbi papa ſcribens ad epiſcopos
⁊ inferiores vocitauit eos fratres igitur ⁊c̃. Ultimo facit
c. i. in verbo de fratrum noſtrorum conſilio. de renuncia.
libro. vj. ⁊ multis caſibus in iure expreſſis. Ubi papa vo
cat principaliter cardinales fratres: licet multi ⁊ plures ſint
dyaconi ꝗ preſbyteri cardinales. Et ex iſtis opinio com
munis redditur valde dubia: poſſet nihilominus attenta
ri dando circa hoc concluſionem nouiſſimam videlicet ꝙ
ſi epiſcopi inquantum epiſcopi faciunt vniuerſitatem vel
collegiũ: licet ibi ſint alij inferiores. tamen ſi papa ad eos
27 ſcribat: debet eos ſimpliciter vocare fratres: ⁊ ita predãt
in contrarium allegata. Aut epiſcopi tanquam epiſcopi
non faciunt collegium. Ponite exemplum in epiſcopo
qui eſt canonicus prebẽdatus: qui eſt de capitulo vt cano
nicus ⁊ non tanquam epiſcopus. Et ideo ſi papa ſcribat
capitulo illi eos vocabit filios ⁊ nõ fratres. ⁊ de hoc dico
fore glo. vnicam ⁊ ſingu. c. accollat. de appellationi. libro
28 ſexto. que dicit ꝙ ſi epiſcopus eſt canonicus non debet ſe
dere primus in capitulo ſed antiquior canonicus eum pre
cedere debet. Et addit notabiliter ꝙ ex modo ſedẽdi po
terimus comprehendere: an ibi ſtet vt epiſcopus: an vt ca
nonicus. Et per hanc glo. Dominicus dicit de facto ha
buiſſe: ꝙ cum canonicus fuiſſet vicarius epiſcopi. ⁊ in cho
ro vellet ſedere inter canonicos vt canonicus ⁊ alios pre
cedere ꝙ non debuit: quod eſt bene notandum. ¶ Et ſic
facit quod in actis ſcholaſticis quando epiſcopus ſtat in
29 ſtudio vt ſcholaris: ꝙ magnificus noſtri ſcholaſtici cetus
rector licet ſit ſcholaris debet ſibi preferri: quod perpetuo
tene menti: quia eſt quotidianum. ⁊ iſto modo procedat
doctrina ſcribentium ⁊. d. Cardinalis. ⁊ ita fecit papa hic
quia epiſcopus preſumitur eſſe doctus. ⁊ ſic non eſſe diſci
pulus. c. cum in cunctis. de electio. ⁊ ſic ſcribendo vniuer
ſitati ſcholaſtice videtur comprehendere epiſcopum vt di
ſcipulum. Et ad hoc accedat no. dictum Bar. in. l. ſi quã
do. C. de appella. vbi ſi sereniſſimus rex Aragonum ha-
beret comitatum ab aliquo duce: ⁊ appellaretur a ſenten
tia domini regis quaſi talis vt comes appellaretur ad du
cẽ non inſpecta regia dignitate. Et ſic infero ꝙ ſi dux ſcri
beret ad omnes ſuos comites appellando eos fideles: ꝙ
tunc comprehenderetur rex tanquam fidelis: quod eſt ſin
gulariter notandum. ⁊ iſta tene menti propter ſtatuta di

centis

dentia ꝙ ſtudentes iuris canonici ſint immunes a gabel-
lis ꝙ cõprehẽduntur epiſcopi: qui vt ſcholares incedunt.
30 et tamen alio anno: cum fuiſſet hic dubium in facto. Qui
dam reuerendiſſimus. d. epiſcopus cum daret operam iu
ri canonico: et quidam conueniret eum coram alio iudice
ꝗ coram domino rectore: dixi ꝙ de iure non poterat: im-
mo vt ſcholaris poterat conueniri coram rectore non atte
31 ta dignitate pontificali: et ita obtinui. ¶ Nota ꝙ doctor
preferendus eſt ſcholari facit. c. ſi rector. xlij. diſtinc. hoc
probat iſte tex. arguẽdo ab ordine litere: ꝙ argumẽtũ va
lidum eſt in iure. c. quorundam. de electio. libro ſexto. c. ſi
quis iuſto. de electio. in ſexto. et c. mandato. de preben. eo
dem libro. quod limita niſi eſſet aliquis doctorellus legũ
ignarus: quia tunc optimus ſcholaris eſt ei preferẽdus.
glo. eſt ſingularis et aurea. l. i. C. de anno. ciuili. libro. xi.
et cum ſanctiſſimus. d. eugenius ferrarie contuliſſet bene-
ficium per ſuas litteras apoſtolicas duobus. Quorum
vnus erat ſcholaris optimus. alter vero erat doctor igna-
rus. Nec apparebat de prioritate litterarum: nec de pin-
guiori gratia dubium fuit arduum quis eorum eſſet pre-
ferendus in beneficio. et videtur ꝙ ſcholaris propter ſuf
ficientiam litterature. c. cum ſit ars. de etate et quali. c. de
multa. de preben. Et ideo eleganter dixit Bal. in prohe
32 mio digeſtorum ꝙ magnus doctor eſt preferendus militi.
Doctorellus vero non. et ita dicit fuiſſe ſeruatum Bono
nie facit tex. no. in dicto. l. prĩa. et ibi Bar. dicit ꝙ doctor
qui neſcit legere licet habeat ſcholares non debet habere
ſalarium: quod dictum equum et ſanctũ reputo quod ma
le hic ſeruatur: facit tex. nota. in. l. ij. C. de ꝓfeſſo. et medi.
libro decimo. Et ibi barto. dicit ꝙ licet doctor receperit
33 inſignia doctoratus: tamen ſi eſt inſufficiens poteſt repro
bari. et plus probat ſingularis ille tex. ꝙ dato caſu ꝙ do
ctor ſit ſufficiens: ſi tamen legendo ſe prebet inutilẽ ſcho
laribus debet reprobari. facit glo. in prohemio ſexti. et in
dicto. c. cum ſit ars. Et ad predicta accedat tex. quem Lu
douicus romanus conſueuit allegare pro ſingulari in. l.
prima. C. qui et aduerſus quos. ꝙ ſi doctor eſt minor etate
34 et propter ignorantiam ſuam eſt leſus: non poteſt in inte
grum reſtitui: quia profeſſio ſua hoc non patitur. facit gl.
l. profeſſio. C. de muneri. patrimo. lib. x. et quod habetur
in. l. minor. xxv. an. aduerſus obmiſſam. ff. de mino: i. et fa
cit quod pulchre ſcribitur apud iuriſconſultum in. l. ij. §.
ſeruius ſulpitius. ff. de origi. iuris. Turpe inquit eſſe pa
tritio viro ignorare ius i quo verſatur. et alibi dicitur: es
magiſter in iſrael: et hec ignoras. facit tex. ſingula. c. multi
cathedram. xl. diſtin. vbi qui aſcendit cathedram vt doctor
non dicitur verus doctor ſi eſt ignarus. Et ideo contra
iſtos indoctos exclamat bald. in. c. primo in principio. in
titu. quo tempore miles inueſti. quando aſcendunt cathe
dram que non ſedetur ſed incumbatur ab eis. Et ideo di
cit Cyn. quem refert Angelus in. l. minus inſtructus. C.
de acquiren. poſſeſ. ꝙ quidam diſceſſit de bononia tanꝗ
legum doctor: et cum fuit in patria ſua dedit conſilium cõ
tra caſum legis. et ideo dicit Angelus de facto apud Fer
35 rariam reſpondiſſe in. l. eam quam. C. de fideicõmiſ. in re
petitione. Quod doctor quidam adoptauit quandam in
filiam: que adoptio de iure non tenuit: quia filia non põt
habere hereditatem. ex quo pater errauit: et tollitur preſũ
ptio quod non errauit per. d. l. i. in ver. cauſa cognita. C.
qui et aduerſus quos. Limita ſecundo niſi iſtẽ doctor nõ
fuiſſet examinatus. et ſic fuiſſet temere et per ſaltum ꝓmo
tus ad doctoratum: vt eſt no. tex. in. l. nemo. C. de aduoc.
di. iudi. facit tex. in. l. magiſtros. C. de profe. et med. libro
xi. et in. c. ſic viue. xvi. q. i. quod nota. ¶ Et ideo dicit gl.
36 in. c. cum beatiſſimus. xxiij. queſtione prima. quod ſcho
laris non debet audire magiſtrũ: niſi qui bene ſciat iuxta
illud catonicum. Diſce ſed a doctis. Tertio niſi eſſet exa
minatus et per corruptelam doctorum fuiſſet ad gradum
doctoratus promotus: quia tunc non eſſet doctor. Ita di
xit egregie Nicolaus de neapoli in. l. ſed reprobari. §. fi.
ff. de excuſa. tuto. et in. l. i. C. de athletis. libro decimo per
illam textum. et iſta tene menti ad excellentiam eorum qui
ignari ſunt legum et leges dicũt profiteri. Et ad predicta vi
de bald. poſt Cy. in. l. prima. C. qui et aduerſus quos. qui
37 dicit quod in defectum boni triſtis ſedet in bancho et dicit
eſſe multum nota. quod ſi notarius eſt deſcriptus in matri
cula mercatorum: et propter minorem etatem petit reſtitui
aduerſus leſionem reſpectu tabellionis quod nõ auditur
quod eſt bene notandum. facit etiam quod pulchre voluit
Fran. aigrini in. l. ſemper. §. fi. ff. de iure immunita. quõ ille
qui neſcit artem: nõ poteſt eſſe de collegio illius artis. Et
ſic no. contra doctorem qui eſt in collegio ſi leges ignorat
38 et cõtra iſtos exclamat eccleſiaſti. quinto. c. ſit manus tua ſu
per os tuum: ne capiaris verbo indiſciplinato: refert An
dreas de yſernia in prohemio feudorum hinc eſt ꝙ iudex
39 qui per imperitiam male iudicauit facit litem ſuam. l. ſi iu
dex. ff. de va. et ex. cogni. No. in. c. primo de re iudi. libro
ſexto. Nec ignorantia eum excuſat. facit quod habetur in
l. ij. ff. quod quiſqꝫ iuris. Debet enim tantum laborare et
ſtudere donec ſciat. alias peccat. Ita dixit beatus thomas
ſecunda ſecunde queſtione. lxxv. in tractatu de ignorãtia
quam ſequitur Andreas de yſernia in. c. i. de controuer
ſia inter dominum et emphite. Iuxta illud ſapientie. vij.
Noli appetere fieri iudex ſi non poſſis virtute irrumpere
iniquitatem. i. ſcientia. Et ad predicta accedat tex. multũ
ſingularis. xxxviij. diſtinc. c. que de epiſcopis. Ubi ſacer-
40 dos qui non habet libros ſacerdotales non meretur dici
ſacerdos. et ibi dicit. d. Dominicus. Idem dic in doctore
non habente libros in facultate ſua: vt non mereatur dici
doctor quia eſt preſumptio ꝙ non habeat ſcientiam. Et
contra iſtos exclamat tex. eadem diſtic. c. omnes. verſi. ait
enim prophete deus quia ſcientiam repuliſti: et ego repel
lam te ne ſacerdotio fungaris. Nec iſtos tales excuſat ꝙ
poſt doctoratum poterunt addiſcere: quia cõtra eos voci
tat tex. xxxvi. diſtinc. §. ecce. verſi. nec tunc querant diſcere:
cum ex officio alios debeant docere. et iſta tene menti.

¶ Sequitur ſecunda lectura.

¶ Sequitur ſecunda lectura eiuſdem ex interuallo elegã
tiori ſtilo facta ſuper eodem prohemio.

Inſtitutum opus

tremulenter aggredior: quia ſcriptũ
1 eſt. in qui eo qui enarras iuſtitias me
as et itum quia alibi ſcriptum eſt. acce
dat homo ad cor altum et exaltabitur
deus. ideo optimi maximi dei beni
gnitate confiſus hanc ſcribendi prouinciã aſſumendaʒ in
ſtitui: quia quẽadmodũ triſte eſt diuiti decedere ſine he
1 rede: ita miſerrimum eſt habenti a ſũmo deo gratiam in
tellectus ſuis poſteris .i. ſtudioſis nihil ornatum dimitte
re quo poſſint velut heredes intellectus aliqualiter conſo
lari. ¶ Dicet quiſpiã quid loqueris cũ tot ſcripſerint q̃
mundum illuminauerint. belliſſime reſpondet Bald. ĩ.
in prohemio gregoriano adhuc multũ reſtat operis mul
tumqʒ reſtabit quia inueniendis inuenta non obſtant ad
inſtar ſolis oritur intellectus et occidit vadit et redit et nũ
q̃ moritur. Facit illud quod preclare ſcriptum eſt apud
Hieronymuʒ in epiſtola ad Ambroſium in principio bi
blie. apolonius inq̃t ſiue ille magus vt vulgus loquitur
ſiue philoſophus vt pitagorici tradũt intrauit perſas. trã
ſiuit caucaſuʒ. albanos. ſitas. maſagetas. opulentiſſima i
die regna penetrauit et ad extremũ latiſſimo fiſon. amne
tranſmiſſo peruenit ad bragmanas vt iarcã in trono ſedẽ
tem aureo et de fonte poteſtatem tantali iter paucos diſci
pulos de natura de moribus dierum ac ſyderũ: curſu au
diret docentez inde per ſemitas babilonios caldeos me
dos aſirios ptos ſiros fenices arabes palaſtinos reuer
ſus alexandriã perrexit ethiopiaʒ vt ginoſophiſtas et famo
ſiſſimam menſam ſolis videret in ſabulo inuenit ille vir
vbiqʒ quod diſceret et ſemper pficiens: ſemper ſe melior
fieret h̃ ille inuet ergo nos ille qui ſm apoſtolos vnicus
eſt legiſlator et iudex. ¶ Premittit hic Joãnes papa ſa
lutationem et prohemiũ: nam vt inquit glo. valde ſolẽnis
in prohemio inſtitutionuʒ ꝓhemium reddit lectorez atẽ
tum docilem et beniuolum et appellatur quaſi primus ſer
mo et pfatio ordinata. tex. eſt in .l. i. ff. de orig. iuris. ¶ Et
2 ibi dixit Bal. eſſe bene notanduʒ pro prohemijs ſtatu
torum quia important cauſam finalem. et procedit ſm eũ
ibi ſi in quolibet caſu incluſo. ſub ſtatuto eſt eadem ratio.
alias eſt cauſa impulſiua vt in calfurnia et in macedonia
no. nam nõ omnis mutuans eſt macedo. cum multi mutu
ent bona gratia et honore: ego allego elegantem tex. in .c.
ex multa. de voto. vbi concluſio diſpoſitionis accipit effe
ctum ab his que dicuntur in prefationibus et ꝓhemijs. et
eleganter dixit. d. Cardi. flo. in .c. penul. ne cler. coniuga.
3 q̃ omnis cauſa expreſſa in prohemio legis vel ſtatuti di
citur eſſe finalis et allegat tex. in .l. ſi. ff. de heredi. inſtitu. et
ibi dixit Bal. q̃ prohemia et prefationes ꝓbant cauſam
finalem: et ad hoc refert illum tex. allegari quotidie p do.
cto. q̃ ex prefationibus ſtatuti probatur ratio et mens ip
ſius ſtatuti q̃ dicit eſſe nota dignum nec eſſe aliquam .l.
in iure ita bene hoc ꝓbantem. ¶ Ego allego tex. in .l. i. ff.
ad macedo. et ibi Bar. per illum tex. dixit q̃ macedonia
num principaliter emanauit in odium feneratorꝫ et nõ in
fauorem filiorum. facit quod dicit colligi ex prefatione po
ſita in principio illius .l. quod dicit eſſe bene not. quia ex
prefatione .l. comprehẽditur mens condentis q̃ dicit eſſe
4 vtile p reformãdis ſtatutis idem tenet ibi Bal. facit tex.
forte melior qui poſſit allegari in iſta materia in .l. regula
§. et licet. verſi. initium cõſtitutiõis demonſtrat. ff. de iur. et
facti igno. et ibi dixit Bart. q̃ quando prefatio legis eſt
generalis et lex ipſa eſt ſpecialis: tunc lex intelligitur de ge
5 neralis ex quo colligit q̃ pfatio ampliat ipſam .l. et ad hoc
ponderauit et allegauit illum tex. d. Ant. in c. 4. de elec.
6 ¶ Idem ſequitur ibi Bal. dicens q̃ prefatio legis dat
intellectuʒ toti legi. facit .l. cum hi. in princip. ff. de tranſ. et
ibi dixit Bart. q̃ ex verbis poſitis in prohemio .l. ſtat.

ipſius legis ſequens reſtringitur dicebat enim .d. l. cum
hi in princi. quibus relicta erant poſtea ſequebatur ne ali
ter alimentorum tranſactio et acta eſſet non dicebatur ali
mentorum relictorum: et ſic reſtringitur ſequens diſpoſi
tio generalis per ſpecialem prefationẽ poſitam in princi.
illius legis .l. ticia. §. idẽ reſpondeo. ff. de verborꝫ obliga.
et ſic facit q̃ dicta .l. cum hi. non habeat locum niſi in ali
mentis relictis in vltima voluntate quia verbuʒ relinquẽ
7 di reſtringitur ad vltimam voluntatẽ .l. cum hi. preallega
ta .l. i. ff. de tabu. exhibẽ. facit glo. in cle. ſi plures. in verbo
relictum. de iure patrona. tex. in .c. bene quidem. xcvj. di.
c. conqueſtus. de foro compe. ¶ Et ideʒ ſequitur illuſtre
8 ingenium Bal. ibi dicentis q̃ licet verbum relictuʒ pona
tur in prefatione legis tamen intelligitur repetitum in cõ
ſtitutione et concluſione: quia prohemium loco cauſe fina
lis habet quod dicit eſſe no. propter ſtatuta: et idem ſequi
9 tur ibi Ange. qui allegat q̃ prefatio reſtringit legem: et al
legat .l. hec actio. ff. de calumni. debuit tamen allegare cõ
iuncta glo. ibi et allegat Archi. et Spec. facit no. tex. in .§.
quibus. in prima cõſtitutione. C. vbi in lege non eſt ponẽ
dum prohemiuʒ quando nullum preſtat ſuffragium ſed
ſi declarat menteʒ legiſlatoris que ex prohemio colligitur
tunc multum operatur quia colligitur ratio finalis. et ibi
Bal. dicit ſe hoc non dicere ſine cauſa facit. gl. ibi et Sa
lyce. et alias vidi arduam queſtioneʒ in facto ſuper quodã
dubio de ſtatuto an deberet recipere declarationẽ ex pro
hemio ſuo: et per iſta conſului q̃ ſic facit .l. iteʒ quia. §. idẽ
iuliano. ff. de pactis. ¶ Et ſuperioribus diebus cõſului
10 in hac queſtione vʒ dicebatur in prohemio cuiuſdaʒ ſtatu
ti volentes prouidere cõmodis et vtilitatibus minorum.
Preterea ſtatutum diſponebat q̃ cõtractus minoris nõ
valeret ſi non interueniat conſenſus agnati. modo contra
xit minor ſine conſenſu agnati: et talis contractus erat vti
lis minoruʒ fuit dubitatuʒ vtrum valeret et conſului q̃ ſic
propter verba prohemij et prefationis ipſius ſtatuti quia
illa ſolennitas emanauerat ad vtilitateʒ eorum: ideo ſi cõ
tractus erat vtilis minori valebat circumſcripta ſolenni
tate illa et allegaui glo. valde ſingu. in .l. ij. ff. de accep. que
dicit q̃ licet pupillus non poſſit obligari ſine auctoritate
tutoris nihilominus ſi ex illa obligatione conſequitur li
berationeʒ poteſt obligari ſine auctoritate tutoris. et illaʒ
glo. inducit ibi Ange. ad .q. ſtatuti. Flo. facit glo. in .l. ſi
quis mihi bona. §. ſi ſeruus. ff. de acquiren. here. que vult
q̃ licet pupillus non poſſit adire hereditatẽ ſine auctorita
te tutoris: tñ ſi illa hereditas eſt opulenta poteſt et ſm illã
glo. conſuluit Ang. in ciuitate ancone in conſilijs ſuis cõ
ſilio vltimo: quam ad hoc reputauit ſing. et vniceʒ. dixi la
te in .l. mutuum. §. cum cui. ff. de acqui. here. et ita etiam cõ
ſuluit Ludo. roma. in conſilio incipiẽte circa prepoſitam
conſultationeʒ in ſcdo dubio. facit glo. ſolennis in .l. que
cunqʒ. C. de bonis que lib. que voluit q̃ licet pater nõ poſ
11 ſit alienare ꝓprietatem bonorꝫ filij: tñ ſi tendit ad vtilita
tem filij poteſt et de eo facit feſtum. ibi Bal. vide omnino
facit .l. non ideo minus. C. de ꝓcura. et iſta menti comẽda.
¶ Et adde ad prius dicta Ludo. ro. in conſilio incipiẽ.
ſi admittimus totum burgum vbi cõſuluit q̃ ex pfatione
12 priuilegij colligitur finalis ratio ipſius priuilegij tene mẽ
ti perpetuo. ¶ Et adde Ange. in .l. item quia. §. item iu
liano. de pact. vbi reddit rationeʒ quare prohemiũ et pre
fatio .l. declarat ipſam .l. q2 diſpoſitio et prefatio ſiunt vno
contextu. ideo intelligunẽ ineſſe in .d. diſpoſitione .l. lecta.
§. dicebam. ff. ſi certum peta. ¶ Tu pondera quia ex dcõ
Ange. ſequitur q̃ ſi prefatio vel ꝓhemiuʒ legis fieret ho
die et preterea ex longo interuallo fieret lex: q̃ tunc prefa
13 tio vel prohemiũ nihil oparet. hoc iudicio meo et cuiuſqʒ
exercitati in iure viri non eſt veritati conſonum. ¶ Lex
enim ſemper loquitur .l. ariani. C. de heret. ſʒ prohemiuʒ
legis eſt idem q̃ ipſa lex: quando illam declarat: vt voluit
glo. in .d. §. quibus. ergo Ange. non bene dixit. eſt enim
prefatio legis principium ipſius legis: vt eſt tex. noto. in
d. l. i. ff. de origi. iur. facit elegantiſſimuʒ dictum eiuſdem
Ange.

Ange.in.l.ſi quis cum aliter.ff.de verbo.ob.vbi dixit ꝙ
ſi verba ſequentes contractus etiã ex interuallo celebrati
habent varios intellectus recipiunt interpretationẽ ⁊ de-
14 clarationeꝫ a precedenti tractatu etiã ex interuallo antea
facto.⁊ ad hoc allegat Inno.nec allegat vbi.bñ facit qđ no.
glo.in.l.i.ff.de iudi.⁊ in.l.eleganter.ff.de condi.indebi.⁊
quod no.Bar.in.l.pacta nouiſſima.C.de pac.⁊ Bal.in
l.multum.C.ſi quis alteri vel ſibi accedat etiã ſolenne di
ctum Bar.in.l.nõ ſoluꝫ.§.ſi mandato.ff.de iniurijs.ꝙ
15 ſi ego mandaui tibi facere delictum:⁊ tu ex longo inter-
uallo illud feciſti ꝙ teneor de mãdato.allegat Inno.in.c.
ad audientiã.de homici.⁊ idem voluit Ange.in.l.i.C.de
nilli agẽ non rẽ.⁊ Bald.in.l.i.C.de ſeruis fugi.licet ali
ter dixerit Ang.⁊ nõ bene in.l.ſi furti.§.ope.ff.đ furtis.
¶ Et iſtis pfationibus nedũ vſi fuerunt legiſte ⁊ canoni
ſte:ſed ⁊ vſitatuꝫ legi apud clariſſimos oratores hiſtorio
graphos ⁊ poetas vt apud Liuium de ſecũdo bello puni
co in principio in pte ingt operis mei licet mihi prefari
bellum ingens ⁊ memorabile ⁊c.⁊ pulchre ſcripſit Vale
rius in prohemio vrbis Rome exterarũqꝫ gentiuꝫ facta
ſimul ac dicta memoratu digna que apud alios latius dif
fuſa ſunt.Et in illo virgiliano.at nunc horrentia martis
arma viruqꝫ cano.⁊c.⁊ apud Lucanum:iuſqꝫ datum ſce
leri canimus.¶ Et ex iſtis infero ꝙ in legibus ſtatutis ac
conſtitutionibus condendis nephas eſt incedere ſine pro
16 hemio ⁊ prefatione.tex.eſt in.l.i.in ver.nam niſi fallor iſte
prefationes ⁊ libentius nos ad collectionẽ prepoſite ma
terie perducunt.⁊ cum ibi venerimus huius euidentiorẽ
preſtant intellectuꝫ ⁊ in verſ.ſi in foro cauſas dicentibus
nephas:vt ita dixerim videtur eſſe nulla prefatione facta
iudici reꝫ exponere quanto magis interpretationẽ pmit-
tentibus inconueniens erit.ff.de origi.iur.¶ Et ex iſtis
infertur etiam ꝙ promittens ſcribere ſtatuta bonon.tene
tur ſcribere prohemia illorum ſtatutoꝝ.¶ Et adde ad il
lud dictum bar.in.d.l.cum hi.quia ſi verbis daretur au-
dacia forte tantus doc.non mature in illo articulo conſi-
derauit ⁊ contra doctrinã eius ⁊ cõmunẽ allego tex.in.l.
de alimentis.C.de tranſac.vbi apponitur ſimpliciter ver
17 bum de alimentis:⁊ diſponit quod de alimentis futuris
tranſigi non poteſt inconſulto pretore.ſiue ergo debeant
ex contractu ſiue ex vltima voluntate.idem videtur eſſe qr
vbiqꝫ eſt idem fauor.licet enim in alimentis relictis ex vl
tima voluntate concurrat duplex fauor.ſ.alimentoꝝ ⁊ vl-
time voluntatis:⁊ quando debentur ex contractu concur
rat vnicus fauor videlꝫ ipſorum alimentoꝝ:niſi hominis
ratio viua ⁊ formalis phibens ne tranſigatur inconſulto
pretore eſt ne homines fame pereant vt ibi habetur.ſꝫ ea
dem ratio comprehendit vtrunqꝫ ergo ⁊c.inter corpora-
lia.de tranſ.predato.l.ticia.ff.de verb.ob.cum ſimilibus.
18 ¶ Facit etiam ratio incõminabilis verbum relicta etiam
verificatur in actu non vltime voluntatis.tex.eſt in.l.ter-
tio ſermone.in verbo reliquerunt.ff.ſi liber inge.eſſe dica
tur.⁊ ibi dicunt moderni ſcribentes ſꝫ Bene.de plũbi.ꝙ
ſi quis ꝯdẽnatur vt relinquat quicqđ habet ex bonis tacij
intelligitur incõtinẽti relinquat ⁊ nõ ꝑ viaꝫ vltime volun
tatis.facit.l.ſi ante.C.de dona.ante nup.l.etiam.C.de iu
re doti.l.cum oportet.§.ſi autem.C.de bonis que liberis
l.ſi optio.ff.de optio.lega.cum ergo lato ſumpto vocabu
lo ſub verbo relicta comprehenditur alimenta debita ex
contractu:⁊ idem fauor eſt in vtroqꝫ ⁊ eſt expreſſus in iu
re:diſpoſitum in vno habet locum in reliquo glo.in cle.
j.de reſcriptis.in clemen.auditor.eodem titu.in clemẽ.j.
de elec.tene menti iſtud quia nouum ⁊ non tactuꝫ per ali
quem vſqꝫ ad ſecula iſta.¶ Et adde ꝙ etiam in delictis
per prefationes conſiderata qualitate perſone probatur
19 ꝙ quis fecerit delictuꝫ iſta eſt glo.melior de iure in.l.apđ
celſum in principio.ff.de doli excepti.plene per Bal.in
l.fina.ff.de heredi.inſtitnẽ.⁊ in.l.i.C.de ſeruis fugitiuis.
per Cynum in.l.metum.C.quod metus cauſa.per Ang.
in.l.prima.C.ſi quis imper.male dixe.¶ Ubi dicit ſi quis
fecit prefationem puta ſe velle occidere aliquẽ qui poſtea
reperitur occiſus ꝙ conſiderata qualitate eius qui talia
erat ſolitus cõmittere debet puniri.facit quod notat do.
Anto.in.c.tertio loco.de probatio.Moderni ſcribentes
in.c.litteras.⁊.c.afferte.de pſumptio.⁊ quod no.Ange.
in.l.quemadmodum.ff.de inofficioſo teſta.¶ Quod ſi
quis habens enſeꝫ in manu preſumitur fateri ſe velle per
cutere ꝙ ipſe poterit impune percuti.allegat.l.i.C.vñ vi.
glo.in.l.ſulcinus.§.quid ſit latitare.ff.ex quibus cau.in
poſſeſ.eatur.l.quero ad ſi.ff.de edili.edic.Ange.in.l.mo
ra.ff.de vſuris.¶ Ubi ſi quis pteſtatur coraꝫ teſtibus ſe
nolle fideiubere pro ticio ſi poſtea fideiubeat non tenet ſi
deiuſſio:quia ille actus recipit declarationeꝫ ab illa prefa
tione.⁊ allegat tex.ſm cuiꝫ ſingu.in.l.qui in aliena.§.cel
ſus.ff.de acquiren.heredi.⁊ ita dicit de facto fore tẽpore
ſuo per quendam egregium doc.ſed certe iſtud fuit dictũ
Dy.in dicto.§.celſus.quod Bal.ibi reprobauit.tñ do
ſaluo ꝙ ſi propter metum dicebat ſe fideiubere nec aude
bat contradicere:accedat dictum Ang.⁊ Dy.ſi vero nul
lus metus aderat procedat dictum Baldi in dicto.§.cel
ſus.⁊ iſta tene menti qr quotidiana ſunt.¶ Et quia diui
ſio animuꝫ legentis incitat:mẽteꝫ intelligentis preparat:
memoriaꝫ artificioſe reformat:vt eſt glo.ſingularis in ꝓ-
hemio inſtitutionuꝫ:ideo diuide vt in glo.iſta.⁊ in ſũma
hoc dicit Joannes papa:hic ſalutat doc.⁊ ſcholares qui
bus ſcribit ⁊ dicit cauſas quare nouas conſtitutiones in
medium afferat ⁊ quis illas promulgauit ⁊ mandat illas
recipi ⁊ vti in iudicijs ⁊ ĩ ſcholis tertio dicit.
1 ¶ No.ꝙ vbi ſuperior ſcribit ad inferiorẽ maxime quan
do eſt in ſuprema poteſtate poſitus ꝓponit ſe illi cui ſcri
bit ⁊ procedit hoc ſcđm tempus moderne eccleſie.in pri-
mitiua vero eccleſia quãdoqꝫ papa ſe poſtponebat ex hu
militate.xj.q.i.c.dilectiſſimus.⁊ ſcđꝫ illud tempus impe
rator etiam ſe premittebat pape in ſcribendo de quo in.c.
victorum.xcvij.diſtinc.⁊ plene per Specu.in titu.de re
ſcrip.preſentatione.§.ratione forme.poſt principium.⁊
per Archidia.ĩ.in prohemio.vj.⁊ per Joanneꝫ andre.
dominuꝫ Anto.⁊ alios ſupra in prohemio gregoriano.
2 ¶ No.ſcđo ꝙ epiſtola vel ſalutatio dꝫ continere nomen
ſcribentis ⁊ nomen eius cui mittitur:vt facit hic papa ⁊
ita facit Juſtinianus in prima conſtitutione digeſtoruꝫ:⁊
ita vſitatũ eſt apud.M.Ciceroneꝫ in ſuis familiaribus.
⁊ ideo dicit Bal.in dicta prima conſtitutione ad ſi.ꝙ ſi
epiſtola non apponeret nomen mittentis licet apponeret
eius ſigillum ꝙ eius epiſtola non valeret.l.ad teſti.§.ſi
quis ex teſtibus.ff.de teſtamen.niſi obmitteret nomen ꝑ
errorem de quo conſtaret.l.ſi librarius.ff.de regu.iuris.
Sed ſi eſſet nomen ſcribentis ⁊ non ſubſcriptio epiſtola
valeret.l.cum antiquitas.ad finem.C.de teſtamẽ.⁊ ita ibi
refert poſt Dynum olim fuiſſe agitatuꝫ de facto quod eſt
nota dignum.¶ Sed quid ſi epiſtola contineat nomen
proprium mittentis.non tamen ſolita cognominis an va-
leat.dicit ꝙ ſi factum eſt arduum ⁊ talis omiſſio infringe-
ret ſtilum ſolituꝫ ſcribentis:talis litteris non diceretur au
tentica ar.l.ſacri affatus.C.de diuerſis reſcrip.quod tene
menti ſi papa in litteris ſuis non diceret ſeru⁹ ſeruoꝝ dei.
3 ¶ Nota ꝙ papa ſe appellat epiſcopuꝫ ergo nõ eſt maior
epiſcopo.licet ſit maior adminiſtratiõe.xxi.diſtin.c.in no-
uo.xciij.diſtin.c.legimus.naꝫ epiſcopalis ordo maior eſt
alijs ordinibus vt dixit glo.ordinaria ⁊ ſolennis in ꝓhe
mio ſexti in verbo epiſcopus.nam vt dicit Jo.mo.Pa
pa eſt pater patrum ⁊ cum omni prelato ⁊ poteſtate ⁊ iu-
riſdictione concurrit tamen per concurſum nil ei minui-
tur quia ſuperior ⁊ inferior poteſtas non reſecant ſe inui
cem ſm Bal.ĩ.in prohemio decretalium allegat.l.ꝓmus.
C.de officio prefec.vrbis.quod eſt ſingulariter notandũ
pro intellectu illius legis.vide per eundẽ in.l.i.ff.de offi.
conſulis.vide que dixi pro intellectu illius legis in.c.cete
rum.de iudicijs.⁊ ideo non eſt mirandum ſi papa appel
4 lat ſe epiſcopum.nam ⁊ Chriſtus fuit epiſcopus iuxta il-
lud ꝙ belliſſime ſcriptum eſt apud glorioſum apoſtolum
Chriſtus inquit adſiſtens pontifex futuroꝝ bonoꝝ ⁊c.

c.qꝛ pontificali.de offi.deleg.lib.vj.bene facit.c.loquitur
xxiij.q.i.facit tex.ſing.ⱻ clarioꝛ de iur.in cle.ſi quis ſua
dente de penis.in vj.pmo epi enĩ dicunẽ ſanctiſſimi chꝛiſti
legati:cõſtitũt patres ſpũales noſtriqꝫ fratres ⱻ coepi colũ
ne eccleſie cõpꝛobantur.ij.q.vij.c.accuſatio.dicunẽ ẽt epi
5 fundamẽta eccleſie iuxta illud ꝙ egregie ſcriptum eſt pſal
mo lxxvj.fundamenta eius in montib⁹ ſanctis de quo in
c.fundamẽta.de elec.li.vj.ⱻ exponitur in mõtib⁹ ſcis.i.in
apoſtolis quoꝝ loco ſucceſſerũt epi:nimiꝝ ergo ſi papa ſe
epꝫ appellauit.eſt.n.epatus dignitas dignitatũ:vt ẽ tex.
melioꝛ de coꝛpe iuris in vbo culmine dignitatũ.c.venera
bilis.de pbẽ.ⱻ elegãter dixit.d.Car.flo.in cle.i.de renũ.
foꝛe caſum ibi ſingularẽ ꝙ in materia reſtringibili non ve
6 nit appellatiõe dignitatis dignitas epalis q̃ eſt dignitas
dignitatũ.ⱻ vr ibi caſus ꝑ deciſione glo.que olim ſcribẽ
tium voto ⱻ opinione reputaẽ ſingularis in.c.ij.de pbẽ.i
vj.que voluit ꝙ diſpoſitio illius.c.loquẽtis de dignitate
vacante non hꝫ locũ in epatu ex eo qꝛ eſt dignitas digni
tatũ.ⱻ ꝓpter hoc hẽs nũc clarũ itellectũ ad.c.ij.§.penul.
de heret.in.vj.in verbo dignitatẽ.vbi habens dignitatẽ
ob heretico dꝫ illa priuari qꝛ nõ compꝛehẽdit dignitatem
epalem.ⱻ lꝫ glo.ibi hoc nõ decidat tñ Jo.an.clꝛiſtum ar
ticulum maturius ⱻ appenſate conſideraſſet in nouellis in
d.c.ij.idẽ determinauit.facit glo.valde elegãs in.c.felicis
§.ꝙ ſi quis.de penis.in.vj.vbi appellatiõe bñficij in ma
7 teria penali non venit epatus.facit.c.qꝛ periculoſum.de ſen
ten.excõ.in.vj.nam ⱻ epi ſucceſſerunt in locũ apoſtoloꝛuꝫ
q̃ fuerunt pares petro vt eſt tex.in.d.c.in nouo.ergo facit
8 tex.ⱻ gl.in.c.añ oia.xl.di.q̃ dicit ꝙ pmus locus eſt pape⁹
ſcõs locus ẽ epatus appellaẽ ẽt epo ſereniſſimi vt pbaẽ in
cle.in pleriſqꝫ.ſ.de elec.ⱻ reddit rõnẽ ibi dñs Car.qꝛ nũ
clarius nil beatius epo allegat.d.c.añ oia.facit quod pul
chꝛe dixit Bal.in.l.nullus.C.de decur.lib.x.ꝙ eps põt
ſeruire per ſubſtitutũ ſicut poſſunt pſone illuſtres.ⱻ idem
voluit in.l.ad ſimilitudinẽ.C.de epiſ.ⱻ cleri.ⱻ facit ꝙ ipſe
voluit in.l.i.C.de offi.pfe.pto.ⱻ multuꝫ ſingu.dixit idem
Bal.in.l.quotiens.C.vbi ſenatoꝛes vel clariſſimi.ꝙ eps
9 accuſatus propter dignitatẽ pontificalẽ debet ſedere cum
cognitoꝛe cauſe ⱻ non ſtare erectus:debet tamen aliquã
tulum inferius ſedere.facit autem.ſed epalis dignitas.C.
de epi.ⱻ cle.que eximit queꝫ a patria poteſtate ꝙ intellige
in his que ſunt ſibi vtilia ſecus ſi damnoſa.elegans dictũ
fuit Bar.in.l.item in poteſtate.ff.de his qui ſunt ſui vel
alie.iur.facit etiam tex.ſingu.in.c.ſi ſeruus.liiij.diſt.vbi
ſeruus effectus eps liberatur a iugo ſeruitutis ꝓpter re
10 uerentiã epiſcopalẽ.¶ Non miremur ergo ſi romanus
põtifex non erubuit ſe epiſcopuꝫ vocare.Et ſubdit bal.
in pꝛohemio gregoꝛiano ꝙ papa non ſolũ eſt epiſcopus
ſed culmen epiſcopoꝝ ⱻ ceteroꝝ quos poteſt intellectus
11 imaginari cui eſt data clauiũ multitudo ⱻ ſumma ⱻ libera
poteſtas:que appellaẽ poteſtas abſoluta ab oĩbus vincu
lis canonum ⱻ ab omni regula artatiua preterꝙ̃ ab euan
gelica ⱻ apoſtolica ⱻ ſm eum papa deniqꝫ nõ eſt apoſto
lus ſed apoſtolicus:ⱻ debet eſſe vir apoſtolice ſanctitatis
l.i.C.de ſũma tri.alias vt dicit philoſophus malus rex ti
rannus fit:ego miroꝛ de eo qꝛ merita petri aut ſcm̃ videẽt
aut ſanctum faciunt.xl.di.c.i.
¶ No.ibi ſeruus ſeruoꝛũ dei.ſũmam humilitateꝫ Ro.
12 ponti.cuius auctoꝛitas eſt maioꝛ ꝙ̃ auctoꝛitas ſanctoꝛuꝫ
c.de libellis.xx.diſtin.ⱻ cum ipſo clemẽtiſſimo Jeſu chꝛi
ſto facit vnuꝫ tribunal vt fuit ſingulare dictũ Hoſtien.in
c.quanto.de tranſla.pꝛela.ar.illius tex.facit dictuꝫ omnĩ
memoꝛia dignũ.Spec.in ti.de legato.§.nũc oſtẽdẽdum
13 vſꝫ.lxxix.ꝙ papa eſt petri ſucceſſoꝛ ⱻ vicari⁹ Jeſu chꝛiſti
non puri hominis ſed veri chꝛiſti dei vices gerens in ter
ris.facit.c.fundamẽta.§.decet.de elec.lib.vj.c.vt noſtrũ.
vt eccleſia.beneficia ⱻ eſt coꝛpoꝛaliter oꝛbe deus vt baldẽ
noſtri vtar ſermone loquẽtis de imperatoꝛe:vt in.l.impe
rialẽ.§.ſi.de pꝛohi.alie.feu.per Fede.vbi in excellẽtiã
ſuaꝫ imperatoꝛẽ coꝛpoꝛalẽ oꝛbe deũ appellauit.facit ſing.
dictuꝫ Inno.in.c.pꝛimo.de conſti.vbi dixit ꝙ ꝯditoꝛi ca

nonis eſt ſubdita omnis creatura ⱻ ꝙ ipſe voluit in.c.ꝙ
ſuper his.de voto.Et iõ dicebat Hoſti.in.c.nouit.de iu
14 di.ꝙ papa põt adequare quadrata rotondis.Nihilomi
nus papa hẽ ⱻ in ſalutatione gregoꝛiana.vj.ⱻ vbiqꝫ appel
lat ſe ſeruũ ſeruoꝝ dei.qđ bene no.cõtra multos clericos
15 idiotas ⱻ pauperes qui volunt appellari mõſignoꝛe.ſimile
facit ille glorioſus Jaco.in epiſtola ſua in pnci.Jaco.inqꝫ
dei ⱻ dñi noſtri Jeſu chꝛiſti ſeruus.xij.tribubus ⱻc̃.ſcđo
fecit vas electionis paulus ad romanos pmo.c.in pꝛinc.
Paulus inqꝫ ſeruus Jeſu chꝛiſti ⱻc̃.ⱻ Jo.in apocalipſi
in pn.Et iõ dixit Bal.in.l.nõ.n.aliter.ff.de adopti.vbi
16 dicitur ꝙ notarius appellaẽ ſeruus publicus.gl.eſt in.c.
ſtatutum.de reſcrip.lib.vj.in verbo notarium.ſubdit ibi
Bal.ꝙ ꝓpter hoc tabelliones nõ debent indignari quia
papa dicitur ſuus publicus.ⱻ allegat ibi Inno.ⱻ dicit ꝙ
idẽ eſt dicendũ in quolibet officiali publico.quatenus cõ
creuit offĩm ſuuꝫ.c.ꝙ̃ꝙ̃.de vſuris in.vj.l.gaius.ff.de vſu.
ꝙ dicit eſſe verꝫ taꝫ in ꝯcibus iuris ciuilis ꝙ̃ iuris gentiũ
lꝫ tabelliõatus ſit de iure ciuili tenẽ memini ꝑpetuo.Alibi
autem papa ſe appellat ſeruuꝫ Jeſu chꝛiſti vt in ſupꝛaſcri
ptione.c.ſacroſancta.xxij.di.idẽ ẽt facit impatoꝛ:qui ſe vo
cat ſeruum eccleſie:vt in cle.i.de iureiuran.in pꝛin.in ver
17 bo ſua ſubmittere capita nõ vereñ.ita dixit Bal.in auẽ.
habita.C.ne fil.pꝛo pře.ⱻ ego allego tex.in.c.certũ in vbo
cui voluit tue pie deuotionis colla ſubmittere.x.di.ⱻ vide
glo.in verbo ſeruus que eſt melioꝛ que ſit i coꝛpoꝛe iuris
in ſalutatione.vj.que declarat quare papa appellat ſe ſer
uum ſeruoꝝ dei.ⱻ vide glo.in ſalu.grego.in verbo ſuus.
ⱻ in illis locis ſcribentes.¶ Et ex pdictis habes ꝙ ex di
gnitate quis non dꝫ aſcendere in ſuperbiam ſed potius ſe
humiliare.facit glo.valde ſingu.in.c.qm̃ vetus.xxiiij.q.i
q̃ dicit ꝙ cũ duo certarent de electiõe pape.ⱻ vnus allega
ret nobilitatẽ alteri⁹:alter ex aduerſo rñdit piſcatoꝛi petro
fabꝛi filio ſucceſſoꝛem querimus non auguſto.facit ꝙ ſcri
pſit beatus apoſtolus de dño noſtro Jeſu chꝛiſto humi
liauit ſemetipſum foꝛmaꝫ ſerui accipiens.Et in paſſione
dñica ſcriptũ eſt:Ego aũt in medio veſtruꝫ ſum tanꝙ̃ ille
qui miniſtrat ⱻ Mathei.xxiij.c.qui maioꝛ eſt in vobis fiat
ſicut iunioꝛ ⱻ l.vꝫ.tragedia dicaẽ quo te magis ſuperi ele
uarunt tanto te inferioꝛẽ redde:ⱻ in pſalmo dicitur:De
poſuit potentes de ſede ⱻ exaltauit humiles.Et licꝫ papa
18 ſe appellet ſeruuꝫ tñ ſi ſeruus ꝓmoueretẽ in papã efficere
tur liber etiã dño ignoꝛante.ita dixit.d.me.Jo.de imol.
in ſalu.grego.ar.l.barbarius philippus.ff.de offi.pto.
ⱻ qꝛ ↄtra pꝛomotũ in papaꝫ põt obijci ſola exceptio here
ſis iuxta not.in.c.licet.de euitanda.ⱻ in.c.ſignificaſti.de
elec.facit tex.ſingu.in.d.c.ſi ſeruus.liiij.di.qꝛ ſi efficitur
liber qñ pꝛomouetur in epm:ergo multo foꝛtius efficieẽ
liber qñ ꝓmouebiẽ in papã ar.auẽ.multo magis.C.de ſa
croſanc.ec.ⱻ.c.cum in cunctis.de elec.ideꝫ ſi eſſet filiusfa.
ⱻ pꝛomoueretẽ in papaꝫ efficeretẽ liber a iugo patris ar.ſũ
pto a foꝛtioꝛi ex dicta auẽ.ſꝫ epalis dignitas.idẽ ſi eẽt mo
nachus qui dẽ ſeruus monaſterij iuxta no.in.c.cũ oliꝫ.de
priui.ⱻ in.c.nõ dicatis.ⱻ in.c.nolo.xij.q.i.ⱻ inuito abba
te ꝓmoueretẽ in papam ꝙ efficeretẽ liber a iugo abbatis de
honeſtate tñ teneretẽ redire ad monaſteriũ vt eſt glo.ſing.
in.c.ꝙ̃ ſit.xviij.q.ij.in hoc tñ repꝛehẽdit illa glo.ꝑ paulũ
in cle.ſi.ſ.de elec.de cuius ſtatu deo hñ iniuſte ſibi dicẽ.
19 ¶ Pondero tñ qꝛ lꝫ papa appellet ſe ſeruũ ſuoꝝ dei:tñ
inferioꝛ nõ dꝫ ſcribere ſibi ſuo ſuoꝝ dei hẽ dico ꝑ glo.val
de ſingu.in.c.eſto ſubiectus.xcv.di.que dicit ꝙ eps dꝫ vo
care clericos frẽs ſꝫ clerici debẽt cauere.ne vocẽt epm fra
trẽ:ⱻ iõ caueas qꝛ latet anguis in eſca ⱻ iſta nõ tradas ob
liuiõi.¶ No.ꝙ papa ſcribẽdo alicui vniuerſitati i qua
mixtim ſũt clerici ⱻ layci oẽs õ vniuerſitate appellat filios
dilectos intellige in chꝛiſto nõ in carne:ita dixit Egid.õ.
in ſalut.grego.Et dicit ibi Jo.an.ꝙ hoc nomẽ in chꝛiſto
non expꝛimitẽ niſi qñ ſcribiẽ abbatiſſe ſoꝛoꝛib⁹ monialib⁹
regibus ⱻ reginis.facit qđ voluit Spec.i ti.de reſcr.pſẽta
tione.§.rõne foꝛme.vbi dicit falſum eſſe reſcriptũ in quo
papa appellat aliquẽ in chꝛiſto filiũ vel fratrẽ i chꝛiſto niſi
ſcribat

20 ſcribit abbatiſſe monialib⁹ regibus aut reginis.c. dilecta
in chriſto de maio.⁊ obe.c.cum dilecto de ꝯſir.uti.vel inu
ti.c.dilecte de excep.c. cum dilecto de reſcrip. ꝙ perpetuo
tene menti.Et ꝓcedit ꝙ hic dicit̃ poſito ꝙ in vniuerſita
te ſint aliqui q non debẽt nominari filij : ⁊ per hoc infert̃
ꝙ ſi in nr̃o ſcholaſtico cetu eſſent aliqui epi qui deberẽt ap
pellari fratres ſm diſpoſitionez.c.ꝗ grauit de crimie falſi
⁊ papa appellaret filios ſcholares vniuerſitatis noſtre qꝺ
pp hoc nõ viciarent̃ littere papales.hoc decidit iſte tex.ſꝫ
oẽs ⁊ in prohemio.vj.⁊ in prohemio gregorij.⁊ eſt ſolen
nis limitatio ad.d.c.ꝗ graui.⁊ zenʒe.hic reddit rõnez:qꝛ
cũ in ſtudio ſint pauci epi de modico non curatur.c.⁊ ſi
qõnes de ſtymo.l.ſcio.ff.de in integ.reſti.ꝗ rõnem rep:o
bauit hic reuerendus pater.do.Cardi.flo.ſed in veritate
iſta fuit rõ glo.ĩ in prohemio.vj.in verbo filijs:⁊ ſic non
fuit rõ originaliter zenʒe.dicit do.Cardi.ꝙ imo de mini
mis eſt curandũ niſi in iure ſit expꝛeſſum cõtrarium: ⁊ re
21 fert ſe ita dixiſſe in prohemio grego.ad finẽ.¶ Tu vo in
hoc paſſu dicas hoc mõ.aut agit̃ de iure cõi: ⁊ tunc curat̃
de modico.l.quintus.ff.vt in poſ.lega.l.i.§.illud.ff.de cõ
ſtungen.cũ amicis.lib.fallit in.l.in rebus.§.poſſunt.ff.cõ
mo.⁊ in.l.ouo.ff.de impenſis in re. dota. factis.l. item
in ſerui.ff.de edil.edic.facit elegans dictum Angel. in.l.
meus.⁊ in.l.qui heredi.ff.de condi.⁊ demõ.ꝙ ſi de ꝯtu
debeat ſolui gabella ex diſpoſitione ſtatuti alias ꝯtus ſit
nullus:⁊ a ꝯhentibus ſoluta fuit gabella excepto vno de
nario ꝙ cõtractus eſt nullus.⁊ ſic de minimis curauit lex.
¶ Facit ſolẽnis doctrina Bal.in.l.ij.ff. ad ſile. p glo.
ibi valde elegantem ꝙ ſtatuta remittentia penas pp habi
tam pacez a vulnerato ſunt tenaciter obſeruanda: ideo ſi
ſtatutũ anullat ꝯtum pacis ꝓpter nõ ſolutam gabellaz q̃
tale ſtatutũ erit ſeruandũ vſqꝫ ad vnũ iota:⁊ ſic ad vnguẽ
ergo de minimis curauit lex:facit elegans dictũ eiuſdem
Bal.in.l.ad barbaricos.C.que res exportari nõ debent
vbi per illum tex.dixit ſtatuto caueri ꝙ non poſſit apporta
ri vinum extra diſtrictũ:ꝙ etiã non poterit apportari vini
vnum bochale extra diſtrictũ facit.c.ſi.xiiij.q.vlti.vbi põt
agi de furto pro re minima.¶ Facit.§.galinaꝫ inſti. de
rerũ di.facit not.dictum laur.in.c.de appella.ĩ.de appel.
ꝙ pro vna galina põt appellari.¶ Facit no.dictum bal.
in.l.minoribus.C.de his qui.vt idig.ꝙ ſi ex forma ſtatu
ti:cuſtos ville tenet̃ denũciare malefactores alias puniat̃
⁊ cuſtos denũciauit oẽs malefactores pꝛeter vnum ꝙ pu
nietur ac ſi nullũ denominaſſet. Facit ſing.dictũ eiuſdẽ
bal. in.l.i.C.de his que pene no. teſtato: mãdauit heredi
ſuo ꝙ daret mihi centũ.J.x.dies alias elapſo illo tpe con
demnauit heredẽ ad dandum mihi domũ: ꝙ ſi heres .J.
illum terminum dedit mihi.xcix.qꝺ elapſo illo termino in
cidit heres penam inflictam a defuncto:qꝺ limita vbi pp
errorem accidiſſet qꝺ vnus denarius defeciſſet: qꝛ tũc ex
cuſaretur.tex.eſt ſing.in.l.ꝗuis.ff.de condi.⁊ demon. de
quo tex.ſingu.exclamãt ibi ſcribentes ⁊ originaliter repu
tauit mirabilẽ illum tex.Oldra.ita refert Bal.in.l.ꝓ he
reditarijs.C.de hꝺdi.acti.vbi dicit qꝺ modicus defect⁹ bo
ne fide errantis nõ impedit impletionez cõditionis iuris
benignitate allegat.d.l.ꝗuis quaꝫ dicit non eſſe alibi ſm
Oldra.⁊ de illa etiam.l.exclamauit ideꝫ bal.in.l. quicũqꝫ
C.de ſer.fugiti.Facit quod dixit idẽ bald.in cõmento ru
brice.C.de ꝯhen.emptio.vbi dicit qꝺ ſi habeo emphiteo
ſim cum pacto qꝺ ſi.J.annum nõ ſoluam cenſum cadã ab
illa qꝺ pp vnum denarium non ſolutũ perdo illaꝫ emphi
teoſim.¶ Facit qꝺ dixit idem bal.in.l.cum allegas.C.de
v̄ſur.vbi dixit qꝺ propter defectum vnius nũmi quis ca
dit ab emphiteoſi vnius caſtri valentis mille.¶ Aut agi
tur de iure ſpali ꝯ ius cõe puta vt quis ꝓpter minimã rẽ
velit reſtitui in integ.ꝯ ius cõe : ⁊ tunc non auditur : ⁊ ſic
de minimis nõ curat̃.l.ſcio.ff.de in integ.reſti.l.ſi oleũ.in
ſi.ff.de dolo. Facit no.dcm̃ Jo.calde.in.c.cũ ex iniũcto.l
viti.col.de hereti.vbi dicit qꝺ ſi paꝝ diſcedat̃ a medio nõ
eſt ꝯ virtutẽ ſed ſi multum recedat̃ a medio:tunc corrũpit̃
virtus in ſuo actu.allegat.xxiij.qꝺ.iiij.cũ in.l.⁊.c.qdam ⁊

xxiij.q.octaua occidit.xlv̄.diſt.c.ſunt nãqꝫ nõnulli. c.ſi.de
tranſac.c.niſi cum pridem.§.pro graui.de renun. ⁊ ideo
dixit bal.in.d.l.quicũqꝫ de ſeruis fugiti.in.ij.colũ.qꝺ qui
parum trãſgredit̃ non vituperat̃ nec flagellabit̃.ff.de his q
ſunt ſui vel alieni iur.l.ij.§.ſi.⁊ allegat.d.l.ꝗuis.ſicut di
cimus de eo qui comedit ficus ab orto vicini qui nõ puni
tur in alio niſi qꝛ datur ei aqua calida ad euomendũ facit
l.vehum.C.ex quibus cauſis infamia. irro. ¶ Facit ele
gans dictum Bald.in.l.finali.C.de edil.act.qꝺ ſi ex for
ma ſtatuti puniatur faciens vulnus in platea nõ habebit lo
cum in eo qui fecit vulnuſculum.facit nota.text. in.l. ſena
tus .§.marcellus.ff.de lega.i.per quẽ text.deciditur ſtatu
to caueri qꝺ forenſis nõ poſſit acquirere domum in ciui
tate qꝺ nihilominus poterit acquirere domunculã. facit
.l.queſitum .ff.de reindica.c. quoniam. decimaoctaua di
ſtinctione.l.i.§.proinde.ff.de edili.edict.l. cui debes. eo
dem titulo.l.item apud labeonez .§.queſtionũ.ff. de iniu
rijs.c.ſtatutum.§.inſuper de reſcrip.in.vj.de conſecratio
ne diſtinctio.ij.reuera ⁊ per iſta intelligis glo.in.l.res bo
na.ff.de ꝯhen.emptio.facit.l.i.§.penul.ff.de vẽtre inſpi.
⁊ iſta addite ad bar.in.l.ſi ꝓprietarius.ff. de dam. infec.
⁊ adde Ange.in.l.in rebus.§.poſſunt.ff. cõmod. ⁊ adde
Petrũ de ancha.⁊ Jo.de imo.in.c. maioribus de ꝑbul.
⁊ ad alios in.c.de appel.ꝑallegato.⁊ adde.d. Car. ꝑ.⁊ in
d.ꝓhemio greg.⁊ ſi ſubtraſiſſez pura vba.d.Car. ⁊ doc.
in hoc pũcto hec fuiſſet res ſincopata dignis. Sꝫ.do.Car.
addit hic aliã rõnez vꝫ qꝺ papa cõſiderauit multitudinez
cui ſcribebat̃ in qua ꝓ maiori pte nõ ſunt epi ⁊ ſunt plu
res laici:⁊ cũ inſpicitur multitudo ſepe accipitur vocabu
lum qꝺ non cõuenit oĩbus ſicut contingit qñ papa loqtur
Cardinalibus ſimul vocat eos fratres qñ vero eos vocat
ſeparatim epos Cardinales appellat fratres nõ epos aut
vocat filios:⁊ dicit de hoc forte no.glo.in.c.i.in verbo fra
tribus de offi.leg.lib.vj.cõſiderauit enim papa hic qua
tenus epi ſunt in ſtudijs tanꝗ diſcipuli ⁊ nõ tanꝗ epiſco
pi.⁊ ſic potius habuit cõſiderationez papa ad multitudi
nem cui ſcribebat.⁊ ad actum quẽ exercebat.facit quod i
ſimili dixit bar.in.l.ſi.ff.ꝺ colleg.illi. qꝺ ſi in vniuerſitate
ſunt plures laici quã clerici in tẽpoꝛalibus debent cõueni
22 ri coram laico quia attenditur maioꝛ numerus q trahit ad
ſe minoꝛẽ:⁊ idẽ voluit bal. in auc̃.habita.C.ne filius pro
patre: ⁊ ego allego glo.valde ſingu.in.c.i.de loca.que vo
luit quod vniuerſitas ſcholariũ eſt ſubiecta iudici eccleſia
ſtico ⁊ eius ſtatutis quod procedit quãdo maioꝛ pars de
vniuerſitate ſunt clerici ſm glo.ibi. ⁊ adde ſing. limitatio
nem Ange.in.d.l.ſi.vbi limitat hoc:quando reſpicit ius
collegij:ſecus ſi reſpiceret ius ſingulorũ vt eſt in paſcuis
vniuerſitatis ad que ſinguli de vniuerſitate ſine ꝑcio du
cunt beſtias ſuas ad paſculandũ:qꝛ tunc licet maioꝛ pars
eſſent laici:tamẽ clericus non ꝯuenietur coraꝫ laico ſuper
illo iure:ſed iudicio meo glo.determinat contrarium in il
lo.c.i.de loca.¶ Et ex iſtis dictis ⁊ dcõ do.Card. ſequi
tur qꝺ vbi congregatur vniuerſitas laicoꝝ ⁊ clericoꝝ: ⁊
23 ibi ſunt pauci epi quod papa vocabit illos de vniuerſitate
filios:⁊ ita ſentiunt ſcribentes omnes forte nõ eſſet pone
re eos ad celum tenere contrariũ ⁊ fortiter obſtat.c.in no
mine domini i verbo nouerit beatitudo veſtra fratres di
24 lectiſſimi .xxiij.diſtinctio.vbi papa loquẽs epiſcopis pꝛe
ſbyteris diaconis ⁊ alijs conſtitutis in concilio vniuerſa
li:⁊ ſic laicis qꝛ vt docet vos experientia laici numero co
pioſo concurrunt ad conciliũ eccleſie vniuerſalis ⁊ minor
pars videtur quod ſint epiſcopi:⁊ tũc papa vocat fratres
illos qui ſunt in dicta vniuerſitate conciliali:ita debemus
dicere in caſu iſto:⁊ hꝫ rõnem vltimã:qꝛ quelibet denoĩatio
dꝫ fieri a nobiliori.l.ꝗritur.ff.de ſta.ho.c.iij.de ꝯſe. eccle.
vel alia.Scdo facit qꝺ pulchre voluit bar. i.l. ꝑcipimus.
§.eodẽ obſeruãdo.C.de appellatio.ꝙ ſi cũ eſt cõis clerici
⁊ laici ꝙ laicus pp admixtionẽ clerici conuenit̃ ſub iudi
ce eccleſiaſtico.tanꝗ magis dignũ trahat ad ſe minus di
gnum .⁊ idẽ voluit in.l. ſolẽt.ff.de ali.⁊ cib. leg. ⁊ idẽ vo
luit.d. Pe.ꝺ anch.i rep.c.ca q̃.ꝺ re.iur.li.vj. Tertio fat̃

.c.bene quidem in verbo fraternitas veſtra.xcvi. diſt.vbi
papa loquens vniuerſitati exiſtenti in concilio eos vocat
fratres ⁊ clarum eſt ꝙ in concilio conueniunt epiſcopi ab
bates plati inferiores ⁊ laici eũ ſit congregatio fideliũ
ergo denominatio fit a dignioribus quãuis paucioribus.
¶ Quarto facit ſolennis glo.in .d.c.i.in verbo fratrib⁹
de offi.leg.lib.vj.⁊ ibi.do. Dñicus ex illa glo.ꝙ vbi vni
uerſitas conſiſtit ex aliquibus quorum aliqui ſunt ma
gis digni.aliqui vero ſunt minus digni ꝙ denominatio
ſit a magis dignis licet ſint minores in numero:licʒ ergo
in nr̃o ſcholaſtico ordine plures ſint laici ⁊ clerici.ꝙ ſint
epiſcopi. debet tamẽ denominatio fieri ab eis tanquam a
dignioribus. ¶ Quinto de hoc videtur tex.expreſſus in
cle.i.de relig.⁊ ven.ſancto. vbi papa ſcribit ad epiſcopos
⁊ ad inferiores ⁊ vocat illos fratres ergo ita in propoſito
noſtro. ¶ Sexto facit.c.i. in vbo fratribus ⁊ in verbo de
fratrum noſtrorum conſilio de cenſi.libro.vj.vbi Papa
vocat cardinales fratres ⁊ tamẽ maior pars cardinalium
nõ ſunt epiſcopi cardinales . ¶ Pondera ſi dici poſſit
ꝙ ſi epiſcopi tanquam epiſcopi faciant vniuerſitatem vel
collegium: licet ibi ſint alij inferiores etiam laici.ꝙ quan
do papa ſcribit ad eos vt vniuerſos :tũc debʒ vocare eos
fratres:⁊ ita procedunt iura allegata in contrarium quia
epiſcopi ſunt in ꝯcilio vniuerſali tanꝗ epi. ¶ Aut epi nõ
faciunt collegiũ tanꝗ epiſcopi. pone exemplũ in epiſcopo
ẽ canonicus ꝑbendatus:q ẽ de capitulo tanꝗ canonicus ⁊
non tanquam epiſcopus: ⁊ ideo ſi papa ſcribit illi capitu
lo vocabit eos filios. ⁊ de hoc dico fore gloſã vnicam ⁊
ſing.in.c.a colatione de appella. libro.vj.que dicit ꝙ epi
ſcopus ſi eſt canonicus in aliqua eccleſia antiquior de ca
pitulo debet eum precedere in ſedendo in illo loco quan
do ſedet vt canonicus.⁊ per illam glo. dicit ibi Domini
cus ſe vidiſſe dubitari d̃ facto ꝙ ſi canonicus eſt vicarius
epiſcopi ꝙ non debet ſedere in choro inter alios canoni
cos primus quando ibi ſtat vt canonicus. ¶ Et ſic fa
cit contra epiſcopum quando ſtat in ſtudio tanquã ſcho
laris. ¶ Facit ꝙ pulchre dixit Barto.in.l.ſi quãdo .C.
de appellatio.quod ſi rex habet comitatum ab aliquo du
ce ⁊ appellatur a ſentẽtia lata a Rege tanꝗ a comite ꝙ ap
pellabitur ad ducem facit.l.precipimus.§. ꝙ ſi a duce.de
appellatio.⁊ hoc tenet ibi Angel.dicit tamẽ ꝙ illa duo iu
ra hoc non probant:ſed dictum eſt verum:⁊ ad hoc alle
gat auẽ.ſi quis litigantium:⁊ Guil.de cunio ibi ⁊ Jaco.
de bu.C.de epiſcopa.audi.⁊.c.penult.de appella.lib.vj.
25 ⁊ ſic epiſcopus exiſtens in ſtudio tanꝗ diſcipulus ⁊ ſcho
laris tractabitur vt diſcipulus ⁊ ſcholaris quo ad ſtatuta:
⁊ conſtitutiones ſcholaſticas. ¶ No.ꝙ doc. preferẽdus
eſt ſcholari:hoc probat iſte tex. arguendo ab ordine litte
26 re ꝙ argu. validum eſt in iure.c.ſi quis iuſto.⁊.c.quorun
dam.de elec.lib.vj.l.generaliter.§.quis ergo in verbo or
dinem ſcripture ſequendum.ff.de fideicõmiſ.liber. ¶ Et
ita etiam probatur in ſalutatione.vj.⁊ gregoriana facit.c.
ſit rector.xliij.diſtin.facit.l.i.C.de excuſatio.artifi. lib.vj.
vbi doc.dicitur pater ſcholariũ. ¶ Facit illud ꝙ ſcribit
27 de vita ⁊ moribus philoſophorum ꝙ cũ inclito regi phili
po natus fuiſſet Alexander filius ſcripſit Ariſtoteli ꝙ in
gentes gratias debebat dijs qui filium ſibi dederant: ſed
maiores eis reddebat ꝙ filiũ habuiſſet tẽpore Ariſtote
lis: quia poterat nutriri ſciencia ⁊ doctrina tanti philoſo
phi:q: licet parẽtes debẽt bene eſſe filijs:tñ magri ⁊ doc.
dant bene eſſe. ¶ Et ideo dicebat Nicolaus de neapoli
28 in.l.liberto ac filio:perſona parentis ⁊ patrõi ſancta ⁊ ho
neſta videri dʒ.ff.de ob.a lib.⁊ lib. par. ⁊ pa. pſt. ꝙ idem
erit dicendũ de pſona magiſtri erga diſcipulum adeo ꝙ ſ
nõ poterit vocare magiſtrum in ius ſine venia. ¶ Facit
ꝙ ſcribit Hieronym⁹ in ꝓlogo Biblie de Paulo apo
29 ſtolo Paulus ingt apoſtolus a ad pedes gamalielis leges
Moyſi ⁊ prophetas didiciſſe ſe glorıaẽ. ſubdit etiam ibi
dem Hieronymus legimus in veterib⁹ hiſtorijs quoſdã
luſtraſſe prouincias:nouos adiſſe populos: maria trãſiſſe
vt eos quos ex libris nouerãt coram vno quoqʒ viderent

ſic pitagoras mẽphiticos vates ſic plato egiptũ atqʒ archi
tam tarentinum eandẽqʒ orã italie que condã magna gre
cia vocabatur laborioſiſſime peregrauit: vt qui Athenis
magiſter ⁊ potẽs erat cuiuſqʒ doctrias academie gymna
ſia perſonabãt fieret peregrinus atqʒ diſcipulus:malens
aliena verecunde diſcere ꝙ ſua ipudẽter inſerere. ¶ Et
pondera ſubtiliter iſtum textũ dum dicit vniuerſis q: ſint
ſcholares cuiuſcunqʒ gradus nobilitatis ⁊ preeminentie
30 voluerint:q: doc.preferũt eis.facit illud ꝙ ſcribitur apud
Juuenalẽ:nos ergo manũ ferule ſubduximus. ¶ Poſ
ſunt enĩ caſtigare diſcipulos ſuos admodũ plebeiorum
l.ſed ⁊ ſi quecũqʒ.§.ſi.ff.ad.l.acquil.l.item queritur.§.itẽ
iulianus.ff.loca.xxiij.q.v.c.i.⁊.q.iiij.c.forte.in ſi.ita dixit
31 Ange.in.l.i.C.de emẽda.ꝓpinquoꝝ: lʒ de ꝯſuetudĩe nõ
ſeruet. ¶ Pondera tamẽ ⁊ intellige predicta procedere
niſi eſſet aliqs doctorellus ignorans ⁊ pediſequus ſchola
rium:q: tunc ſcholaris doctus eſſet ſibi preferendus glo.
eſt ſingu.in.l.i.C.de anno.ciui.lib.xj.⁊ in academia facti
vidi dubitari in quodam beneficio impetrato a diuine me
morie eugenio q̃rto.quidã hiſpanus impetrauerat digni
tatẽ aſſerens ſe doctorẽ . quidã alter ſcholaris hiſpanus
dum eſſet doctus eandẽ gratiam impetrauit ⁊ erant in da
ta pari:fuit dubitatũ quis eſſet preferẽdus:fuit deciſũ ꝙ
ſcholaris doctus ex quo aduerſarius erat doctorellus im
peritus ⁊ idyota. ¶ Et ideo Bal.dicit in prohemio di
geſtoꝝ in finalib⁹ verbis:qs debeat precedere ⁊ magis ho
norari. an doc.an miles:⁊ videt ꝙ doctor ſi ſcit excellẽtia
predoctoratus:nam magis eſt honorandus q ſua virtute
32 polet.l.ſi quid in bello.ff.de captiuis.doctorelli autẽ ſunt
poſtponendi:q: parum meruerũt: ⁊ ſubdit ꝙ Bononie
ſemper faciunt doctores egregios pcedere quoſcũqʒ mili
tes propter virtutẽ .valde ergo diſciplinati ſunt honorib⁹
extollendi.l.ſed ⁊ reprobari ad ſi.ff.de excuſa.tu. iſta ſunt
formalia verba Bal.in loco pallegato. ¶ Et ideo ſingu
lariter imo ſancte ⁊ nutu ſpũs ſancti locutus eſt Barto.
33 in preallegata.l.i.de ãno.ciui.vbi per illũ tex.dixit ꝙ doc.
q neſcit legere lʒ habeat ſcholares nõ dʒ habere ſalarium.
¶ Facit no.tex.in.l.ij.C.de profeſſo.⁊ medi.lib.x.vbi lʒ
doctor receperit inſignia doctoratus tñ poteſt reprobari
ſi eſt inſufficiens ⁊ ẽ probat ille tex.valde egregie ꝙ poſi
to quod doctor ſit ſufficiens : tamen ſi prebet ſe inutilem
ſcholarib⁹ circa doctrinã dʒ reprobari. ¶ Facit ꝙ dixit
34 Bal.in.l.i.C.q ⁊ aduerſus quos: vbi dicit in defectu vel
bono lo triſto ſede i bãcha. ¶ Et ideo dixit Ange.in .l.i.
§.pueritiã.ff.de poſtu.ꝙ doctor minor etate ſi ẽ pp ſuam
ignorãtiaʒ leſus nõ põt reſtitui in integrũ: vt in palleg.l.i.
¶ Bene facit gl.i.l.pfeſſio.C.d̃ mune.pſumo.li.x. facit
ꝙ hꝫ in.l.minor.xxv.ãnis obmiſſe.ff.de mino.⁊ bal. in.l.
ſed ⁊ ſi milites.§.iã aũt.ff.de excu.tu.⁊ Ange. in.l.cũ ꝙ
in repetitiõe.C.d̃ fideic.⁊ in.d.§.pueritiã dixit idẽ Ang.
ꝙ tales dicunẽ legũ dolores.facit ſing.tex.i.c.multi ſacer
dotes.i.diſt.in v̇.q male ſederit iniuriã facit cathedre.⁊ ꝯ
tales exclamauit ille bal.in.c.i.in pn.in tit.quo tpe miles
35 inue.petere dʒ: vbi dicit ꝙ qñ aſcẽdunt cathedrã nõ ſedet
ab eis ſed incubat: ⁊ ꝯ eos exclamauit Ex.quẽ refert An
ge.in.l.minus iſtructus ẽ.C. de acq.poſ.ꝙ qdam diſceſſit
de ſtudio tanꝗ legũ doc.⁊ cũ fuiſſet in patria ſua dedit cõ
ſilium ꝯ caſuʒ legis.⁊ imperator ſibi logẽ ſatis bene dicẽdo
minus iſtructus ẽ: ⁊ dixit Dñicus in.d.c.multi.ꝙ lʒ do
ctor vtaẽ cathedra:nõ tñ reputaẽ verus doc niſi i eo ꝯcur
36 rant qualitates regſite in doctore. ¶ Oõ ppetuo not.q:
ſi aliqs impetrat dignitatẽ tanꝗ doc.⁊ re uera ẽ impitus ꝙ
ĩpetratio illi⁹ dignitatis nõ tʒ:q: iniuſte dẽ occupare illũ
gradũ.ideo dicimus ꝙ peccat accipiẽdo cathedrã ad legẽ
dum ſi nõ hʒ ſufficientẽ ſciam ad docẽdũ aliquos p no.i
c.cum laicis.xxxvij.diſtin.bene facit ꝙ not. ibi Dñicus.
¶ Et ideo pulchre dixit glo.in cle.ij.de magiſt. in vbo
honore ꝙ peccat accipiẽs gradũ doctoratus indigne ⁊ ꝯ
eos exclamat eccleſiaſticus.v. cap.ſi eſt tibi intellectus re
ſponde proximo.ſin autem ſit manus tua ſuper os tuum
ne capiaris verbo indiſciplinato ⁊ confundaris.

¶ Honoꝛ

¶ Honoꝛ ⁊ gloꝛia in ſermone ſenſati lingua īpꝛudētis
ſubuerſio ipſius: ita dixit Andr. de yſern. in ꝓhemio feu
38 doꝝ. ¶ Et ideo dicit idem Andr. de yſernia in .c.i. de
contro. inter dñm ⁊ emptoꝛem ꝙ ignoꝛantia non excuſat
iudicē: q: debet tantū laboꝛare donec ſciat ⁊ ſtudere: alias
peccat allegat beatum Thomam .i. ſe. q. lxxv. in tractatu
de ignoꝛantia ſecunda tertia ⁊ vltima queſtione. ⁊ allegat
illud ꝙ ſcribitur ſapientie. noli appetere fieri iudex ſi non
poſſis virtute diſrumpere iniquitatem .i. ſcientia. ¶ Fa
cit tex. multū ſolēnis in .c. que epiſcopis. xxxviij. diſti. vbi
ſacerdos qui non habet libꝛos ſacerdotales non meretur
dici ſacerdos ⁊ ibi dicit Dominicus idē in doctoꝛe non
habente libꝛos in ſua facultate vt non mereaꝛ dici doctoꝛ
quanto ergo foꝛtius ſi non habet ſcientiam. ¶ Facit .c.
omnes eadē diſtin. in verſicu. aut enim pꝛophetia dicis: q:
ſcientiā repuliſti. ⁊ ego repellā te ne ſacerdotio fungaris
⁊ ꝯ eos exclamat tex. in .§. ecce. xxv. diſt. in verſic. nec nunc
querant diſcere. cum ex officio alios debeāt docere. ⁊ ideo
39 pꝛoculus iuriſconſultus fuit deriſus a celſo in .l. ſed an vl
tro. ff. de nego. geſt. ¶ Et ideo glo. ſolēnis in .c. cum bea
tiſſimus. xxiiij. q. i. dixit argu. ex illo tex. ꝙ ſcholaris non
40 debꝫ audire magiſtrū niſi qui bene ſciat. ¶ Facit ꝙ pul
chꝛe dixit excellſus doc. Franciſc. tigri. de piſis ꝙ ille qui
neſcit artem non poteſt eſſe de collegio illius artis vt in .l.
ſemper. § finali. ff. de iuꝛ immuni. tene mēti pꝛo deo quā
do eris doctoꝛ in collegio ⁊ eris ignarus legū. ¶ Et ad
de ſingu. tex. in pꝛima conſtitu. digeſtoꝛum. §. his igitur.
in verſic. ſit nobis aliquid amplius diſcipulorum peritia
iuncta glo. ꝙ bene notent ſcholares qui intrant: quia do
ctoꝛ debet habere aliquid vltra id qḋ dicit ſcholaribus.
¶ Et adde etiam text. in dicta .l. pꝛima de anno. ciui. vbi
per illum tex. dixit Barto. ꝙ ſalaria non dantur pꝛo titu
lo dignitatis: ſed pꝛo merito puta qui bene legit ⁊ bene
ſatiſfacit illi officio ad quod eſt poſitus: ⁊ nunc ſcis quan
do doctoꝛ pꝛeferatur ſcholaribus. ¶ Sꝫ quid ſi eſſet pꝛo
41 motus ad doctoꝛatus per ſaltus: puta ſine examinatione
an gaudebit tunc pꝛeꝛogatiua doctoꝛea ſi ſcientia ſua nō
eſſet notoꝛia: dic quod nō gaudet nec pꝛefertur ſcholarib᷒
doctis: tex. eſt ſingu. in .l. nemini. C. de aduoc. diuerſo. iu
di. ꝙ bene not. pꝛo his qui doctoꝛati fuerunt a chꝛiſtianiſ
ſimo imperatoꝛe ſine examinatione ⁊ eoꝛum ſcientia non
erat notoꝛia: gaudeant ergo ⁊ triumphent. ¶ Et idē di
cas ſi per coꝛruptelam doctoꝛum fuiſſet quis aſſumptus
ad doctoꝛatum: ita dixit Nicolaus de neapoli in .l. ſed ⁊
42 repꝛobare. §. finali. ff. de excuſatio. tuto. ⁊ in lege pꝛima.
C. de athletis. lib. x. ⁊ ideo mature eſt examinandus iuxta
illud nemini cito manum imponas. c. cum nobis de elec.
⁊ cōtra iſtos exclamat clariſſimus ⁊ ſanctiſſimus philoſo
phus in pꝛimo abreptis ab ea pꝛimiciſſis quibuſdam to
tam me hinc ceſſiſſe credentes abierunt. ¶ Et q: optimi
⁊ pꝛeſtantiſſimi domini capitis omnes meritiſſimi docto
res fieri: ⁊ quia pꝛiuilegiis ⁊ excellentie numero multe tra
dite ſunt a legibus veris ⁊ non vulgaribus doctoꝛibus:
ideo hoc loco cōmentare iſtum. ſꝫ an doctoꝛat᷒ ſit dignitas.
vide Barto. in .l. finali. C. de iude. ⁊ in pꝛima conſtitu. C.
§. ideoqꝫ. ⁊ refert in dicta .l. finali dixiſſe contra quēdā iu
deum qui nolebat pꝛomoueri ad doctoꝛatum. ⁊ idem etiā
43 dicit in .d. §. ideoqꝫ. ego tamen de facto vidi doctoꝛari
iudeum in medicinis: ⁊ Raphs. fulgo. in .l. finali. dicit ſe
vidiſſe quēdam iudeum doc. ⁊ ego dico plus ꝙ nec etiam
iudei debent intrare ſcholas chꝛiſtianoꝛum ne ſuis ſuaſio
nibus ſubuerterent alios argu. glo. multū ſingu. in .c. iu
dei. §. verū. xxviij. queſtio. pꝛima. ¶ Nec etiā infames
nec appoſtare poſſunt doctoꝛari: ita dixit Barto. in dicto
§. ideo qꝫ. ⁊ etiam puto ꝙ nec ſciſmatici. ¶ Et ita vidi op
poni hic Bonon. per vicarium epiſcopi contra quēdā q
dicebatur ſciſmaticus vt non poſſet doctoꝛari. ⁊ ſecundū
domi. Bertrā. bo. ⁊ d. Cardi.

Salutem De effectu ſalutationis vide gloſā .c. cum adrianus .lxiij. diſtinctione
1 eo ipſo qḋ quis ſalutat aliū pꝛeſumit ei cōſentire. xxiij.
queſtione pꝛima. c. omnis. ⁊ ideo ſi aliquis paſſus eſt iniu
riam: nec illam ad animum reuocauit: qḋ ex ſola ſalutatio
ne pꝛeſumitur illam remittere. Ita no. in .c. olim de iniur.
dominus An. ſ. in pꝛohemio: ⁊ ex eo ꝙ quis nō vult ali
um ſalutare pꝛeſumitur eius inimicus: ⁊ ideo poteſt vt ſu
ſpectus recuſari facit quod habetur in capitulo cū ſuper
Abbacia de offi. delega. tenet domi. An. ſ. in pꝛohemio
decretalium: quod intelligo verum quando a pꝛincipio
ſolitus erat ſalutare ⁊ poſtea ceſſat: ſecus in eo qui nō cō
ſueuerat illum ſalutare. ¶ Nota ibi benedictionem: qḋ
per hanc benedictionem deuote ſuſceptā remittūtur pec
2 cata venialia .j. q̄ōne .j. deinde. ⁊ .c. maledicam bona glo.
in pꝛohemio ſexti. in verbo benedictionē quod limita ſin
gulariter niſi peccatum veniale eſſet geminatum: quia tūc
efficitur moꝛtale: ⁊ peccans magis videtur contēnere. vt
3 §. criminis. xxv. diſtinctio. ¶ Utrum autem excōmunica
tus abſoluatur per hanc ſalutatio. dic quod non glo. eſt. ſ.
in pꝛohemio decretalium facit de. ſi ſumus. infra de ſen.
excōmunica. ⁊ de hac benedictione vide textum de conſec.
diſtinctio. pꝛima. c. cum ad celebꝛandas: vbi populus non
debet diſcedere ā miſſa donec ſacerdos fecerit benedictio
nem. ⁊ ibi eſt pulchꝛa gloſa: quod ſacerdos qui celebꝛauit
poſt conſecrationem debet benedicere populo niſi epiſco
pus eſſet pꝛeſens: ⁊ vellet benedicere. ⁊ idem notat glo. in
§. ex. nonageſimaquinta diſtinctio. ¶ Pꝛo claꝛioꝛi in
tellectu huius pꝛincipij. pꝛimo querendū eſt in eo quod
dic de doctoꝛibus ⁊ ſcholaribus. Quid ſi doctoꝛes deſie
4 rint legere ⁊ ſcholares intrare: vtrū gaudeāt pꝛiuilegio
doctoꝛum ⁊ ſcholarium: ⁊ laudi. dic quod ſi pꝛopter egri
tudinem vel ſenectutem defecerūt legere quod gaudent pꝛi
uilegio: quia tunc non debet addi afflictio afflicto. ſepti
ma queſtione pꝛima. cum percuſſio. l. diuus de offi. pꝛeſi.
cum ſim. Allego textum in eo quod dicit cōmoꝛantibus
ſecus ſi ſine cauſa defecerant legere. Sed Joan. de ligna.
de ſcholaribus dicit: quod non gaudent pꝛiuilegio ſi deſi
nunt a ſcholis: immo plus etiam ſi intrant: ſi tamen non
aduertant ad lectiones: puta quia caſtra edificant in aere
⁊ obnumerant tegulas domus: vt dicit glo. ſingula. in .l.
pꝛima. C. de libe. ſtu. vrb. ro. lib. xj. Idem dicit ſcholares
non gaudere pꝛiuilegio ſcholaſtico: ſi vitam non ducant
honeſtam .lege per id tempus. C. de curioſis. lib. xij. que
dicta pꝛocedunt: quo ad alia pꝛiuilegia ſcholaſtica: quia
5 pꝛiuilegium meretur amittere qui illo abutitur .c. ſugge
ſtum de decimis. in regula pꝛiuilegium de regulis iuris i
ſexto. Sed quo ad hanc ſalu. dicit quod omnes ſtantes in
ſtudio fuerunt gauiſi de quibus verificatur hoc verbum
commoꝛantibus. ⁊ cum hoc dicto domi. Joan. de ligna.
tranſit diſcipulus ſuus domi. Cardina. ⁊ limitat dictum
Laudi. quod ſi doctoꝛ deſijt legere vel ſcholaris intrare
animo non redeundi non debet vocari doctoꝛ: quia do
ctoꝛ pꝛopꝛie eſt ille qui actu docet. Nec fuit intētio Pa
pe ſalutare doctoꝛes non legentes: nec amplius dicuntur
patres vniuerſitatis ſtudij. ⁊ hoc dictum dicit eſſe ſingu
lare: cum defecerunt legere vel intrare animo redeundi etiā
ſine cauſa gauderēt ſalutatione dummodo commoꝛentur
in ſtudio: ⁊ dicit pꝛobari per verbum cōmoꝛantibus. Tu
adde quod glo. in verbo cōmoꝛantibus in pꝛohemio .vj.
tenet contrarium vꝫ ꝙ licet ſcholaris parum ſtudeat gau
deat tamē pꝛiuilegio: ⁊ illam glo. ſequitur .d. de anchar. ſ.
in pꝛohemio decreta. ſequitur Joa. de fantu. in .d. pꝛohe
mio. vj. vbi dicit ꝙ ſi ſcholaris eſt cauſa ſtudij: ⁊ intrat ⁊
faciat alia que ſpectant ad vitam ſcholaſticam: gaudet pꝛi
uilegio ſcholaſtico: ſequitur ibi .d. Dominicus. limitat tū
dūmodo ſcholaris ſit matriculatus. ⁊ ita refert quendam
doctoꝛē bonon. obtinuiſſe de facto arg. l. ſcrinarios. C. de
teſta. mili. Tu de hoc allega glo. ſingu. in .l. eos. C. de offi.
magi. mi. quā ſic allegat Bal. in .l. ij. C. de ſen. ꝙ ille qui
nō eſt matriculatus nō gaudet pꝛiuilegio: facit .l. matricu
lā. C. de pꝛincip. agē. in rebus. Sed Jmmꝫ voluit gl. i. d. l.
j. de ſtu. lib. q̄ dicit ꝙ ſcholares male intēti ſtudio nō gau
dēt pꝛiuilegio. vnde .d. Ant. in .d. ꝓhemio nitit hās glo.

ad concordiam reducere vz q̃ ſi ſcholaris parum ſtudeat
& inhoneſte viuat: tūc non gaudet priuilegio. & ita procedat
glo. o. l. i. allegat text. in. d. l. per id tempus. Sed ego alle
go meliorem tex. in auc. habita. verſi. cum bona facientes
noſtram mereantur protectionem. C. ne filius pro patre. &
ſic videtur ſentire domi. Anto. q̃ ſi ſcholaris ſtudio inſi
ſtat gaudet priuilegio: licet inhoneſte viuat: ſed tanti viri
ſalua reuerentia: q2 in. d. auc. eſt caſus. Sed ſz facit tex. c. glo
ria epiſcopi ver. nō ſatis eſt yeroſolomis vixiſſe. ſz yeroſo
lomis bene vixiſſe. xij. q. ij. facit gl. c. tū ex literis de in integ.
reſti. aut ſcholaris parū ſtudet & honeſte viuit: & tūc gau
det priuilegio. & ita intelligatur glo. in verbo cōmorantí
bus in prohemio. & ita dicit fuiſſe de mente Jo. de ligna.
hic dum voluit q̃ ſcholaris inhoneſte viuens poteſt expel
li de vniuerſitate arg. l. ſi cōuenerit. ff. pro ſocio. inſtit. ſo.
6 ci. §. fi. & ita reſidet. ego autem quo ad hoc allego textum
meliorem de iure in. c. ex litteris de conſti. vbi illi de colle
gio vel de vniuerſitate poſſunt ex cā expellere aliquem de
vniuerſitate. facit quod habetur in. l. nullus. C. de ſumma
trini. vbi heretici ſunt expellendi de ciuitate: ne inficiāt ali
os: & ibi multum eleganter Gui. & Bald. dicūt q̃ gene
raliter vbicūqz eſt timor infectionis: poteſt quis expelli d
ciuitate: allegat tex. in auc. iuſiurā. quod preſtatur ab his
§. fi. & ſic facit quod valida eſt conſtitutio q̃ patiens mor
bum peſtiferum expellatur ab vrbe plerūqz fieri vidimus
tempore peſtis facit tex. l. caſus maioris. C. de teſta. & bene
facit qđ no. Nico. de neapoli & Ange. in autent. de leno
nibus. §. ſi quis autem conſcriptionem. vſicu. a ciuitate ex
7 pellanſ: vbi per illum tex. voluerunt q̃ homines peſtiferi
& caſtitatis craſſatores debent expelli de ciuitate: ne alios
inficiāt: facit quod pulchre ſcribitur in illo ouidiano enſe
reſcindendum eſt: ne pars tam ſera trahatur. Hinc clariſſi
mus ille poeta. o. Joan. boccatius. l. xv. de genologia deo
rum refert iuſſu platonico ſm quoſdam poetas debere ex
8 pelli ab vrbibus ne alios inficiāt. ¶ † Et ſic facit qđ oīs
ciuitatis legitime poteſt expellere partiales ne alios infici
ant contra ſtatum & eſt quotidianum. & ex iſtis reſultat cō
cluſio q̃ ille qui eſt de collegio ſi inhoneſte viuat poteſt ex
pelli. Idem ſi alios inficiat ad inhoneſtam vitam quod te
ne menti. Sed quantū ad primum aduerte. nam barto. in
l. i. C. de tironibus expreſſe voluit cōtrarium. dicit enim
q̃ ſcholaris ſiue ſit vagus ſiue nō: gaudet priuilegio ſcho
laſtico. & de hoc dicit fore textū in dicta auc. habita: q ſim
pliciter loquitur de ſcholaribus: ex quo infero vnū quod
eſt notandū q̃ ſi ille qui eſt deſcriptus in aliqua arte: licet
ſit vagus & ocioſus: nihilominus gaudet imunitate illius
artis: ſed bald. in dicta autentica habita in. vj. colū. in ver.
ſcholaribus: fuit in contraria opiniōe: vz q̃ illi ſunt ſcho
lares qui facto & iure ſunt ſcholares. non illi qui vadūt va
gando: allegat tex. dicte l. i. de tiro. & eum ſequitur domi.
Pe. in prohemio. vj. & originaliter fuit opin. Andre. de
yſernis. in dicta auc. habita quam cōmētauit in opere feu
dorum ad finem. & pro hac opinione facit glo. ſingularis
in. d. l. i. de tiro. que voluit q̃ ſcholaris vagus non efficie
tur magiſter: & contra iſtos tales exclamat glo. multū ſin
gularis. xxiij. q. i. c. odi. que dicit contra ſcholares euntes
ad eccleſias ad videndū dominas: quia melius facerēt ſtu
dere: & ideo contra ſcholares dormientes in ſcholis excla
mat glo. ſingularis in. c. ſunt qui in ver. q̃ natura d pent.
di. i. & ideo ſingu. exclamat glo. in. l. cum eā. C. de tranſac.
de ſcholari glorioſo & inanis glorie cupido. & iſtud idem
q̃ nō gaudeat priuilegio tenet bart. in. l. qui ſub pretextu
C. de collegiatis. & cāopa. lib. xj. vbi dicit q̃ ille qui eſt in
matricula ſcholarium: ſi non intrat: nō debet gaudere pri
uilegio ſcholarium: quia preſumptio eſt q̃ non ſtudeat: &
ibi Ange. arguit contra eos qui portant veſtes religioſas
vt hoc pretextu euitent munera: q: propter hoc nō euitāt
muñera. & ſic facit q̃ tēpore lecturarū multi ſcholares faciūt
famulos induere capas & matriculare: vt dent vocē quod
non debent: & ſic facit contra doctores peruſinos: qui ex
forma ſtatuti debent habere certum numerum ſcholarium

quod ſi faciunt famulos capere habitum ſcholaſticum: vt
videantur habere numerum ſcholarium ſm formam ſta
tuti: quod nō eſt ſtatuto ſatiſfactū. facit quod not. Raph.
fulgo. in. l. qui ſub pretextu. C. de ſacro ſanc. eccle. vbi cleri
cus ſi eſt in ſtudio preſumitur ſeruire eccleſie: vt not. in. c.
cum ex eo. de elec. lib. vj. ſi operam det ſtudio: ſecus ſi mit
tat librum ad ſcholas & ipſe remaneat in lecto: quia tunc
non dicitur ſeruire eccleſie: quod eſt not. & ſane intelligen
dum: quia contra conſcientiam tunc recipit fructus. & ad
dit quod licet ſcholaris ſit in matricula: ſi non audiat non
gaudet priuilegio. facit quod notat Baldus in prohe
mio digeſtorum in prima colūna: qđ licet quis ſit deſcri
ptus in matricula mercatorum: non propter hoc dicitur
mercator niſi illum actum exerceat: ita dicit in ſcholari: fa
cit quod dicit Franciſc. tigrini in lege ſemper. §. quibuſ
dam. ff. de iure immunita. quod licet quis ſit ſcholaris: ſi
non ſtudet non gaudet priuilegio. Et pro hoc dico fore ca
ſum indubitatum: & alibi neſcio meliorem in dicto capitu
lo cum ex eo. verſicu. litterarum ſtudio inſiſtentes: vbi eſt
tex. quod ita ſcholares gaudent priuilegio illius conſtitu.
ſi ſtudio inſiſtant: ſecus ergo ſi non ſtudēt. Secundo eſt
textus rotundus in dicta autentica habita verſicu. de di
uitibus pauperes ſemetipſos examinauerunt. Et ibi dicit
Baldus quod qui multum laborat pro hac ſcientia: vi
detur renunciare propter ſalutē: ita dicit in principio. fa
cit. l. principis. C. de priua. agen. in rebus lib. xij. Et alibi
dicit tex. multum ſingul. qđ illi qui ſtudent dicunſ to: que
ri. trigeſimaoctaua diſtinctio. nōne. Et ideo dicit Joan.
monac. in prohemio ſexti. Nō eſſe ſcholarē eſt ſtudio va
care. & ſecundum Aug. ſtudium eſt vehemens animi ap
plicatio ad aliquid peragendum cum ſumma voluntate: &
etiam ſequitur Bald. in lege prima. §. huius ſtudij. ff. de
iuſtitia & iure. Et ibi dicit quod ſi ſtatuto cauetur: quod ſi
quis fecerit ſtudioſe tale quid puniatur certa pena: quod
exponit. i. voluntate cum applicatione animi. Sed autē
tica habita dat priuilegium ſcholaribus inquantum ſtu
dio intendant aliter non dicuntur ſcholares. c. admonere.
trigeſimatertia queſtione ſecunda. Et ibi dicit glo. quod
ſi re priueris nec nomē habere mereris. Tertio facit tex.
dicte autenti. habita. vbi cauſa finalis priuilegij fuit ſcien
tia acquirenda: que totum illuminat orbem: vt ibi dicitur
Sed ſi ſcholaris eſt vagus nec ſtudio intendat quomodo
ſcientia ſua orbem illuminabit. Cum ergo ceſſet cauſa pri
uilegij: ceſſare debet priuilegium capitul. cum ceſſante de
appellatio. l. generaliter. C. de epiſcopis & clericis. Quar
to facit glo. nota. in dicto capitulo cum ex eo. in verſicu. lit
terarum: que voluit quod epiſcopi debent cauere quando
diſpenſant quod clerici beneficiati ſtent in ſtudio ne diſpē
ſent cum his qui non ſunt dociles: nec debet fieri diſpen
9 ſatio ¶ Et ideo dicit Baldus in lege macedoniani. C.
ad macedon. quod ſi filius cepit ſtudere de voluntate pa
tris: pater ſibi tenetur emere libros: nec poteſt penitere:
vt ibi eſt glo. quod procedit ſecundum eum: ſi filius eſt ap
tus ad diſcendum & ad ſtudendum: alias ſecus: quia na
tura quoſdam ſic cecauit quod ſūmis ſtudijs diſcere nul
la valent. l. ſticus. ff. de lega. iij. ſecundum Gui. & Bald.
ibi ergo multo plus ſi non intendunt ſtudio: ad hoc facit
text. in lege ſemper in. §. negociatores in verbo habēt im
munitatem: quādiu annonam vrbis adiuuant. ff. de iur.
immuni. Sexto facit tex. in dicta lege ſemper. in. §. quibuſ
dam. in v. nec omnibus qui his collegijs aſſumpti ſunt
immunitas datur ſed artificibus duntaxat. & ſic non ſuffi
cit quod quis ſit in ſtudio niſi ſtudeat. Septimo facit tex.
in lege ne quidam. C. de teſtamen. mili. l. diuus traianus.
ff. eo. vbi miles non habet priuilegium militare: niſi mili
taribus negocijs occupetur. Idem ergo erit in ſcholari.
Octauo facit tex. l. qui ſub pretextu in verbo ſub nude ap
pellatio. velamine. C. de ſacroſanctis eccleſijs. vbi habens
nomen priuilegium: non gaudet priuilegio collegij. No
no facit tex. melior de corpore iuris ad hoc propoſitum.
l. ſi duas. §. maxime in verbo non aliter de immunitate hac
fructum

fructum habeant niſi circa operationem ſe negligenter nõ
habeant.ff.de excuſatio.tuto.vbi negligenter ſe habet ad
ſuum officium non gaudet immunitate illius:ergo ita erit
in ſcholari:& ſic videtur terminata queſtio. Nam ſtatuto
meſſanenſi cavetur ꝙ ſcholaris iuris canonici vel civilis
quolibet anno habeat a cõmunitate.xxx.flore. Nõ ſi non
10 ſtudeant illos habere nõ debent per ſupradicta.† Ex hoc
infero ꝙ ſcholaris ſtans in collegio ſcholaſtico & non ſtu-
dens debet inde privari. Et ita vidi praticari in facto in
collegio famoſo dominorum hyſpanorum. Et per hoc pa
tet qđ nõ perfecte locuti ſunt ſcribẽtes in iſta materia. Sz
pro concordia potes dicere ꝙ ſi ſcholaris eſt vagus & nil
ſtudeat. Ita procedat glo.in.l.i.C.de ſtu.liber. que in con
trarium allegatur. Aut ſcholaris parum ſtudet & honeſte
vivit:tunc procedat glo.in prohemio ſexti. Quid autem
ſi ſcholaris vbi ſtudet exercet aliquod officiũ: puta quis ẽ
iudex artis lane vt eſt in hac magnifica civitate Bonon.
An gaudeat privilegio ſcholaſtico: & ſic poſſit dare vocẽ
in vniverſitate: dic ꝙ debet inſpici illud pro quo principa
liter venit:nam ſi principaliter venit ad ſtudendum gau
det privilegio.l.non vere.ff.ex quibus cau.maio. dictum
eſt Fran.tygrini in.l.ſemper.§.quibuſdaz. ¶ Quid au
tem ſi ſcholaris pauper ſtudet & praticat vel procurando
vel advocando vt querat ſibi victum an gaudeat privile-
11 gio:reperio hoc dubium tactum per Andreaz de yſernia
in aut.habita in vſibus feudorum:vbi tenet ꝙ ſic. limitat
tamen niſi intraret ſcholas in fraudem : quia tũc ſecus vt
ibi per eum. ¶ Quid autem ſi ſcholaris non intrat ſz ſtu
det in domo:dic ꝙ gaudet ſm domi. Pet. de anchara.
ñ.in prohemio ſexti. & in dicta autentica habita per An-
dreaz de yſernia. & ibi belliſſime ſcripſit zenzelinus inge-
nium docile ſine magiſtro laudabile eſt. ¶ Quid autem
ſi ſcholaris terminaſſet finem ſtudij:& per ſe ſtudet in ca-
mera poſtea non praticat: dic ꝙ nõ gaudet privilegio.d.
l.ſemper.§.negociatores ſm Andream de yſernia in di-
cta aut.habita. Et iſta no.quia non ita copioſe iſta habes.
12 ¶ †Quero an appellatione ſcholaris veniat doctor & cõ
cludo ꝙ ſic ſm Egidium in prohemio decretaliũ allegat.
c.ſi.de ſymo.vbi appellatione monachorũ venit Abbas
quod procedit ſm eum in materia indifferenti ſcholarib⁹
& doctoribus. Et hic expreſſit doctoribus ad maiorem ex
preſſionem:non ꝙ eſſet neceſſarium vt comprehenderent
doctores per.l.familie.ff.de verborum ſignificatio. ꝙ ſm
Joan.and.ibi procedit in materia favorabili:ſecus in pri
vilegijs vel reſcriptis ad lites: quia tunc non includeren
tur doctores.c.ſedes de reſcriptis. nec obſtat dictum.c.ſi.
quia per Abbaciam quis nõ deſinit eſſe monachus : ſed
per doctoratum quis bene deſinit eſſe ſcholaris & ita tran
13 ſit dominus Anto.in prohemio ſexti. ¶ †Quero quid
de licenciato an appellatione doctoris vel ſcholaris com
prehendatur. & Baldus in dicta autentica habita in.vj.
col.dicit quod adhuc ſcholaris dici poteſt quãꝺ ex natura
actus converſi in habitũ aſſumpſerit ſibi medium nomẽ.l.
falſa.§.i.ff.de conductio.& demon.& ſic ſentit ꝙ magis par
ticipet de natura ſcholaris. Et hanc opinionem ſequitur
Pe.de ancharano in dicto prohemio ſexti. Fuit & alia
opinio domini mei de imo. in prohemio ſexti. quod imo
ſit tertia ſpecies mixta. Et ideo in favorabilibus appella
tione ſcholaris vel doctoris venit licẽciatus. in odioſis ſe
cus.arg.l.ij.cum ibi no.de verbo.obliga.et hanc opinio.
ſequitur ibidem .d. Dominicus. Tu autem aliter & meli
us dices conſiderando duos caſus.primum ꝙ aut loqui
mur. Utrum appellatione ſcholaris veniat licenciatus:&
tunc dic quod ſi materia eſt favorabilis venit : quia ſi illo
caſu venit doctor fortius venit licenciatus:vt voluit Jo.
an.in prohemio decretalium. Si vero eſt materia odioſa
non venit licenciatus:quia per licentiam vel examen deſi
nit eſſe ſcholaris:vt in clemen.ij.de magi.nec ob. dicta .l.
falſa.§.i. Ibi enim dicitur: ꝙ ſi fiat legatum liberto q po
ſtea efficiatur ingenuus reſcripto imperatoꝝ ꝙ nihilomi
nus debet habere legatũ:quia remanet libertus : licet ho
not eius ſit auctus:ſed in licenciato non eſt ſic:quia eo ip
ſo ꝙ eſt licẽciatus & examinatus deſinit eſſe ſcholaris. Itẽ
quia nomine diſtant etiam & effectu.l.a nullo.C.de fer.l.ſi
idem.C.de codi.xvj.q.i.c.ſi cupis:ergo ſcholaris & licen
ciatus differunt in effectu. Secundo caſu.ſ.an appellatio
ne doctorum veniat licenciatus. Joan.de imo. dicit ꝙ ſic
in favorabilibus:ſecus in odioſis. Sed miror de tãto do
ctore in.l.i.ad ſi.ff.ſoluto matrimo.vbi hoc verbum dicit
ꝙ ſi pater emit libros pro filio licenciato habet: ac ſi emiſ
ſet pro filio doctore allegat tex.l.penulti.ff.de teſta.mili.et
eſt ratio ſm eum:quia agitur de favore:ſecus ſi ageretur
de odio vel de pena:ex quo infert ꝙ ſi epiſcopus excõmu
nicat omnes doctores non diſputantes ꝙ non includunt
licenciati. & Bal. i ſimili voluit ꝙ ſi civitas interfecit cle
ricũ epiſcopum ꝙ non puniatur pena ac ſi interfeciſſet epi
ſcopum: ita dicit in.l.ſi nondum.C.de fur.& licet tanto:ũ
dominorum opi.equa eſſe videatur. Attamen in contra
rium videtur mihi equitas vz ꝙ etiam neqz in favorabili
bus:neqz in odioſis appellatione doctoris veniat licentiã
tus.& pro hoc allego glo.ſingu.in cle.ij.in verbo doctorã
tũ.ſ.de magi.que dicit ꝙ expenſe requiſite in capiẽdo do
ctoratum:non habent locum in capiendo examen vel licẽ
tiam:& iſta videtur eſſe ratio:qꝛ inter licenciatũ & doctorẽ
maxima eſt differentia.& ibi materia eſt favorabilis:& loq
tur in doctore:nihilominus non comprehendit licenciã
tuz & arbitrio meo illa glo. determinat queſtionẽ doctoꝝ:
& per eam noviſſime dicere potes ꝙ ſi ex formis ſtatuti re
gio: ſcholarius debeat doctorari gratis: non propter hoc
poterit gratis examinari . ideo cautela eſt ꝙ vtrumqz ver
bum apponatur: quod tene mẽti:quia mihi eſt novũ. Se
cundo facit tex.l.bene a zenone verſic. ſuſcepimus ſacras
inſulas.C.de quadri.preſcri. vbi diſpoſitio loquẽs de im-
peratore etiam in caſu favorabili non verificatur niſi a tẽ
pore quo ſuſceperit inſulas imperiales: ſed coronam ſm
glo.ibi. Ita diſpoſitio loquens de doctore nõ habebit lo
cum niſi a tempore quo doctoralem ſuſceperit inſulam. &
hoc ibi tenet Ange. ¶ Tertio facit quod no. Bal.in.l.
penul.ff.de teſta.mi.vbi dicit aliud requiri in privato exa
mine:& aliud requirit in publico.& ideo ſi poteſtas ſm euz
debet ducere ſecum doctorem:qđ non poterit ducere licẽ
ciatum:quia non habet inſignia doctoratus.& quis profe
cto inficiari poterit quin hoc ſit favorabile licenciato.
¶ Quarto facit textus in.l. Athlete in principio. verſi.
qui ſacris certaminibus coronati ſunt.ff.de excuſatio. tu.
& per illum textum auſus eſt dicere Oldra. & Bald. eſſe
arg.cõtra licenciatos vt non habeant privilegia doctora
lia: donec ſuſceperint birretũ doctorale. ¶ Quinto facit
tex.l.adminiſtrantes circa codicillos.i.privilegium docto
ratus:vt ibi exponit Baldus .ff.e.vbi per illum textum
dicit quod ſi poteſtas tenetur ducere collateralem docto
rem tenetur facere fidem de doctoratu illius niſi eſſet diſ
penſatum:ergo non ſufficit ducere licenciatum. ¶ Sex
to facit quod notat Bartolus in.l.precipimus.§. ſane.
C.de appellatio.quod ſi ſtatuto cavetur qđ ſi ſit cauſa con
ſulenda cõmittatur doctori: & habeat decez denarios pro
libra quod requiritur qđ tempore cõmiſſionis ſit doctor:
nec ſufficit qđ tempore redditi conſilij inveniatur doctor.
& ita dicit alias fuiſſe diſputatum :ſed licenciatus non eſt
doctor.ergo &c. ¶ Septimo facit glo. notabilis in ver.
pontificum in clementi.ij.ſ.de celebratio.miſ.vbi electus
& confirmatus ſi non eſt conſecratus non habet privilegi
um epiſcopi. & ſic concludo qđ appellatiõe doctoris non
veniat licenciatus.& ex hoc infero ad queſtionem: ego im
petravi beneficium tanquam doctor: & revera eram licen
14 ciatus papa mihi contulit tanquaz doctori quod propter
hoc reſcriptum dicitur ſubreptitium : qđ notandum eſt.
Poſſet tamen dari nova opinio. videlicet quod ſi eſt ea
dem ratio in licenciato & in doctore : tunc ſtatutum pena
le ſeu favorabile loquens de doctore: verificatur in licen
ciato.ponit exemplũ. ſtatuto cavetur qđ doctores cõdu
cti ad legendũ teneant ſub certa pena diſputare : tunc in-

cludantur licenciati conducti ad legendum: q2 eſt eadem
ratio in vtroq3: ⁊ allega in ſimili glo. quã do. Abbas di-
cit ſingu. in cle. i. in verbo epis. ſ. de foro cõpe. vbi conſti-
tutio loquẽs de ẽpo quo ad iuriſdictionez habet locum in
electo ↄfirmato nondũ conſecrato. facit tex. c. i. de ſuppl.
negli. p̃la. vbi Abbas ante benedictionez vocaẽ Abbas
⁊ cle. attendentes. ꝟ. ſtatuimus. ſ. de ſta. regu. Hoſti. in. c.
14 inter monaſteriũ de re iudi. ¶ †Et ex hoc infero ꝙ lz do-
ctor nõ poſſit legere per ſcholarem. vt no. Bal. in. l. ſi. ff.
de excu. tu. ⁊ in. l. i. §. ne aũt. C. de cadu. tol. poterit tñ lege
re per licenciatũ: qđ no. aut non eſt eadem ratio in vtroq3
puta q2 ſtatutũ cõſiderat dignitatẽ doctoralez: puta q2 po-
teſtas teneaẽ ducere doctorẽ: q2 videẽ cõſiderare dignita-
tem: ⁊ tunc nõ venit licentiatus: facit glo. i. d. cle. ij. de ce-
lebra. miſ. ⁊ in. c. i. de relig. do. rex. c. tam litteris de teſti. ⁊
qđ habeẽ in. d. c. inter monaſteriũ not. q2 quotidiano ⁊ alĩ
bi neſcio tacta vt hic. ¶ Ultimo q2 q̃ões que tangi con-
ſueuerũt circa prohemia accurate ſatis tacte ſunt apud cõ
mentãtes in prohemio decretaliũ: ⁊ in prohemio. vj. ⁊ il-
las vt antiquas dñs Cardi. hic reliquit. ¶ Ego autẽ tan-
ti doctoris ſequutus veſtigia: ⁊ q2 oẽs cupitis fieri docto
res, iccirco ſi qua priuilegia aut excellentias habeãt docto
15 res hoc loco cõmẽtare nup inſtitui. ¶ †Et primo docto-
ratus eſt dignitas ſm Bar. in. l. ſi. C. de iude. ⁊ in primo
conſti. codicis. §. ideoq3. Sed Bald. ibi dicit ꝙ proprie
nõ erat dignitas; ſed pace ſua ſalua imo eſt dignitas: vt ẽ
tex. apertus in. c. quãto de magi. in ꝟbo dignitatẽ aſſumãt
de magiſtris: ⁊ hẽ in cle. ij. eo. ti. ex quo infert Berto. in. d.
l. ſi. ꝙ iudei hic ſtudentes nõ poſſunt doctorari. Et ita di-
cit hoc de facto ſe dixiſſe contra quendã iudeũ qui ad do-
ctoratuz promoueri tẽtabat: lz q̃nq3 de facto ego hic vide
rim iudeũ ꝓmoueri ad doctoratũ. Et ita dicit Raph. ful.
etiã vidiſſe Padue i. d. l. ſi. ⁊ plus etiã dico: ⁊ erit nouuz
ꝙ iudei nõ debent intrare ſcholas chriſtianoꝝ ad ſtuden
dum. Et ad hoc allego glo. in argu. xxviij. q. i. §. veruz. q2
peritiores ſunt ad ſubuertendũ alios qđ not. Nec etiam
infames nec a poteſtate poſſunt doctorari ſm Bar. in. d.
§. ideoq3. Et addo ꝙ nec etiã ſciſmatici. Et ita vidi de facto
opponi ↄtra quendã hic ꝙ erat ſciſmaticus cũ vellet ꝓmo
ueri ad doctoratũ qđ not. pro hac labe tẽporis. Et addit
not. Bertrãdus: qđ nec etiã ſpurij poſſunt doctorari quẽ
etiam ſequiẽ. d. Cardi. hic ⁊ do. Petr. de ancha. in prohe
mio. vj. limitat tamen Bertrãdus niſi ſpurius eſſet legi
timatus a papa: etiam ſi in hoc ſpecifice non ſit diſpenſa-
tum cũ eo: licet quo ad dignitatem eccleſiaſticã hoc nõ ha
beat locum: quia ſpecifice ad illam debet legitimari ⁊ abi-
litari. c. i. ⁊. ij. ꝟ. de ſi. preſbyte. lib. vj. Secus autẽ quo ad
alias dignitates ſm Innocẽ. in. c. per venerabilez qui filij
ſint legi. ¶ Ex quo infero ꝙ doctoratus nõ eſt dignitas
eccleſiaſtica. põdera ſi dici poſſit qđ ſit dignitas eccleſiaſti
ca ſaltez doctoratus iuris canonici: hodie tamẽ de ſpurio
non ſeruatur q2 videmus ſpurios doctorari. Ita dicit. d.
Cardi. in cle. ij. ſ. de magi. ¶ Scđo licet doctor ſit a com
munitate ſalariatus ad legendũ: poteſt tamẽ aduocare cõ
tra cõmunitatez. Hoc probo per tex. in. c. ſi. de poſtu. vbi
habens beneficium ab eccleſia non poteſt aduocare cõtra
eam. Et per not. in. c. i. §. porro in ti. que fuit prima cauſa
beneficij ãmi. vbi vaſallus non poteſt aduocare contra do
minum feudi ſeu dictũ feudum pro inimico domini. ſed
iſta ratio non habet locum in doctore qui habet debitum:
non autem beneficium: nec eſt eadez ratio ãmittere debita
⁊ lucra non capere. l. ſi. C. de codicil. licet Bald. ⁊ Bar.
⁊ Salice. in. l. ij. C. de aduoca. di. iudi. dixerunt contrariũ
per illum tex. poſſet tamen dictum eorum ſaluari ſi doctor
haberet ſalarium gratis ⁊ per modum beneficij vel habe
ret honorem aliquem ab illa ciuitate. ¶ Et ex hoc infero
ad queſtionem qđ ſi cõmunitas nutriat ſcholarem ad ſtu
dium ſuis expenſis qđ poſtea non deberet aduocare con-
16 tra cõitatez. Et ita ſeruatur apđ meſſanã. †Adde p̃dictis
notabile dictũ Bar. in. l. paulus. §. paulus. ff. de legatis.
ꝙ ſtatutum puniens doctorẽ legentẽ ſi officiũ aduocatio-
nis exerceat ꝙ non includit eum qui miſit ad iudicem ce-
dulam continentẽ ius qđ intelligo ſi gratis hoc faciat. Et
hoc per tex. ibi. verſic. cum pectore amico ſuo gratis conſi
lium participet. ¶ Tertio ꝙ doctores non poſſunt cogi
17 ad cuſtodias ſiendas ciuitatis vel ad exercendũz aliquod
munus perſonale: quod bene eſt notandũ q2 eſt magnuz
priuilegium doctoruz. facit. l. ne quis. ⁊ l. ſancimus. C. de
aduo. diuer. iud. Et ibi Bal. dicit ſeruari i marchia ancho
nitana. facit. l. medicos. C. de profeſſo. ⁊ medi. li. x. vbi nõ
poteſt imponi doctori collecta. ¶ Quarto ꝙ violans pri
uilegia doctoꝝ debet puniri pena quinquaginta librarũz
auri. tex. in. d. l. ſancimus. ad finẽ. Et ibi hoc tenet Bal.
18 ¶ Quinto ꝙ ſcholaris non põt ſuum doctorez citari fa
cere citatione reali niſi primo veniaz petierit. Ita no. dicit
Nico. de neapo. in. l. liberto. ff. de obſe. Et hoc ꝓbat tex.
in. l. i. C. de excu. artifi. vbi dicitur ꝙ doctor eſt pater ſcho
larium. Ideo ſcribitur de vita ⁊ moribus phoꝝ ꝙ cũz re
gi philippo natus fuiſſet Alexãder ſtatim ſcripſiſſet Ari
ſtoteli ꝙ gratias ſũmas referebat dijs: ꝙ filium ſibi dediſ
ſent: ſed eo maxime quia illum ſibi dederant tempore ari
ſtotelis: a quo ⁊ ſcientia ⁊ virtute nutriri poterat: q2 parẽ
tes dant filijs ſuis eſſe. magiſtri aũt ⁊ doctores dant filijs
bene eſſe. facit in ſimili glo. ſingu. in. l. bene a zenone. C. de
quadrien. preſcrip. quod ſubditus non poteſt conuenire
fiſcum niſi veniam petat. Ita nec monachus põt ↄuenire
abbatem ſuum venia non petita ſm Archidia. c. cũ poſto
ris. ij. q. vij. bene facit tex. c. ad noſtram. de appel. ⁊ ibi vi
19 de moder. ¶ Sexto doctor preſertur militi. ita dicit bal.
in prin. ↄſtitu. digeſtoꝝ. Magis honorãdus eſt qui ſua
virtute pollet. l. ſi quis in bello. de cap. Item quia ſcientia
facit fulgere hominẽ vt in. §. ſed cum nos in prima conſti
tutione digeſtoꝝ. quod limita niſi eſſet doctorellus: vt ibi
etiã voluit Bal. limita etiã niſi eſſet doctor ⁊ miles inſimul
q2 lz eſſet doctorellus deberet ꝑferri militi ꝓpter duplex
vinculuz. c. i. de treu. ⁊ pace. ⁊ allega in ſimili qđ dicit bal.
per illum tex. in. l. ſed milites in princ. ff. de excu. tuto. vbi
Marchio ⁊ Comes preferẽ illi qui eſt marchio tm̃. Et
ſic etiam infero ꝙ qui eſt dux ⁊ comes preferatur illi qui eſt
rex tm̃: quod tene menti pro excellẽtiſſimo dño. M. rege
Aragonũ: qui vltra ĩmortales ſuos titulos ẽ comes char
chinone: ⁊ ſic habes ꝙ arma doctoꝝ debent ꝑferri armis
20 militum. ¶ Septimo ꝙ licet quis non poſſit ſe excuſare
ab ambaſiata aſſumenda: vt. c. vos autem. ⁊ ibi glo. ordi
naria. xvj. q. i. xi. q. iij. quid ergo. vij. q. i. ſcias frater. ⁊ l.
ſciendum. §. ordine. ff. de leg. tamen doctor actu legẽs ex-
cuſatur. hoc dicit Bal. per tex. hoc ꝓbantẽ in. l. ſed ⁊ re
21 probari. ff. de excu. tu. ¶ Octauo ſi doctor alibi legat ꝙ
in loco originis non excuſatur ab oneribus ſue patrie: vt
eſt tex. in. d. l. ſed ⁊ reprobari. ⁊ procedit ſi nõ eſſet doctor
eminentis ſcientie: quia tunc propter excellentiã ſuam ex-
cuſatur a muneribus patrie: q2 vbicũq3 legit honorat pa
triam ſuam: ⁊ dicitur decus patrie ſue. tex. eſt valde ſing.
in verbo valde diſciplinates in. d. l. ſed ⁊ reprobari. ⁊ hoc
22 ibi tenet Bal. ¶ Nono ſi doctor eſt maxime ⁊ eminen-
tis ſcientie maior ſibi debetur prerogatiua: ⁊ propter talẽ
hominem poteſt recedi a ſtatuto cõi ciuitatis. tex. eſt valde
ſingularis in. d. l. ſed reprobari. ⁊ audiui ꝙ tempore reue
rẽdiſſimi. d. Cardinalis ſancte crucis magiſter Ugo ſenẽ
ſis tempore ſuo medicoꝝ primus fuiſſet effectus de colle
gio medicoꝝ Bononie fuit oppoſitum ꝙ ſtatutũ reſiſte
bat ex quo non erat ciuis originarius fuit allegat9 ille tex.
ꝙ ꝓpter eminentẽ ſciam ſuam poterat recedi ab illo ſtatu
to. Ego autem cum eſſem ſcholaris vidi. d. menz de imo.
cõduci hic ad legendũ de mane ius canonicũ ⁊ cũz fuiſſet
oppoſitum ꝙ non erat ciuis originarius iu2 certũ magno-
rum viroꝝ. alle. illum tex. ꝙ recedendũz erat a ſtatuto pro
pter imenſam eius ſcientiam. Uidi etiam in tempore quo
ſanctiſſimus Eugenius noſter erat hic: ⁊ vellet promoue
re quendam ad cardinalatum: ⁊ opponereẽ ꝙ non pote
rat ꝓpter inſtitutiones celebratas iter eum ⁊ ſacrũ ↄciliuz
baſilienſe: nihilominus fuit dcaſum ↄtra propter excellẽ-
tiam

tiaꝫ artis ſue: q̄ erat vtilis reipublice: ⁊ ſic illa pena fuit al-
terata per tex. ad hoc elegantem in .l. ad beſtias dānatas.
23 ff. d̄ penis. ¶ Decimo doctor nō poteſt capi perſonaliter
nec vxor nec filij eius. nec familia poteſtatis poteſt doctorē
actu legentē ſcrutari de armis ſm Barto. in .l. medicos
per tex. ibi verſi. nec ex hiberi. C. de profeſſo. ⁊ medi. li. x. lꝫ
24 de facto in plateis viderim ſeruari contrariū. ¶ Undeci-
mo ſi doctor eſt medicus pape vel principis: dicitur habe
re illam dignitatē: quam habent duces. Ita dicit barto. ī
25 l. i. per illum tex. C. de comiti. ⁊ arch. ſacri. pala. lib. xij.
26 ¶ Duodecimo ſi doctor legerit per viginti annos fungi
tur dignitate qua vtūtur vicarij principis. Ita no. bar. in
primo cōſtitu. C. ⁊ tex. ⁊ ibi bar. in .l. i. C. de profeſſo. qui in
vrbe Cōſtantinopol. lib. xij. ⁊ ibi eſt tex. valde not. dicens
ꝙ doctor dꝫ habere docendi peritiā: dicendi facundiā in
terpretandi ſubtilitatē ⁊ copiam diſſerēdi: vt in .c. opor
tet. viij. q. i. vbi tex. dicit ꝙ debet ergo o prin. eruditus et
27 doctus ⁊ irreꝑhēſibilis ⁊ maturus. ¶ Tertiodecio ſi pa
ter mittit filio doctorādo exenia: ꝙ filius pt ſibi retinere
illa vt caſtrenſia: nec tenetur cōferre cū fratribus. facit tex.
⁊ ibi hoc dicit Bart. in .l. iubemus. C. de ſilentia. lib. xij.
28 ¶ Quartodecimo ꝙ pro iniuria illata doctori ſalariato:
fit accuſatio publica. Ita dicit bal. in .l. i. in princi. ff. de in
29 ſti. ⁊ iur. ¶ Quintodecimo ꝙ doctori in ſignū doctorat⁹
datur inſula tanꝙ principi ſc preceptori legū ſm bald. in
d. l. i. §. i. ⁊ in ti. quid ſit inueſti. in .c. i. dicit qꝺ per birretū
doctor inueſtitur doctoratu. facit glo. in cle. ij. de magi. ⁊
in ſpe. alle. caſum ſingula. c. ſi quis virorum. xx. diſtincti.
facit in argu. l. bene a zenone in verſi. inſulas. C. de q̄dri.
preſcrip. tex. in .l. i. in prin. C. vt omnes caſtr. ciui. Et ideo
non debent ire capite diſcooperto. facit tex. c. cleros. xxj. di.
verſi. nā nudis eos penitus capitibus inſedere nefas erat
30 ¶ Sextodecimo ſi eadē die promiſſum eſt ſalariū docto
ri ⁊ alteri: et eorum quis ſit prior ignoratur: qꝺ doctor
debet preferri in ſuo ſalario: ſi eſt mulier prefertur in ſua
dote. Ita dicit bal. in .l. i. ff. ſolu. ma. arg. glo. ibi equiperā
tis cauſam ſtudij cum cauſa dotis. ⁊ ſic ſalarium doctorū
erit priuilegiatuꝫ vt dos quod no. pro intellectu .l. i. C. de
31 iuſ. fiſ. lib. x. ¶ Septimodecimo ſi pecunia eſt deputata
pro ſalario doctorum ꝙ conſeruator illius pecunie poteſt
mutuare de illa doctoribus vt emāt ſibi libros. ⁊ licet hoc
non reperiam dictū: dico poſſe dici ar. l. ij. C. de frumento
vrb. Conſtan. lib. xj. vbi cōſeruator monete deputate ad
emendū frumētū poteſt mutuare de illa pecunia piſtorib⁹
ſi forte volunt emere neceſſaria ad coquenduꝫ panem. Et
ibi bar. extēdit ad milites: vt ſi pecunia deputata ſalarijs
ipſorum poſſit theſaurarius illa mutuare illis: vt emant ſi
bi equos ⁊ arma. arg. l. ad rē mobilem. ⁊ l. ad legatū. ff. de
procura. c. preterea. de offi. dele. Idem dicam in doctore:
quia non magis defendunt milites quā doctores. l. aduo
cati. C. de aduo. diuer. iud. l. nepos proculo cū glo. i. ff. de
verbo. ſigni. glo. l. i. ff. de bo. poſ. ex teſt. mili. ¶ Decimo
32 octauo ſi deputatus ad ſoluendū doctoribus negat ſolue
re: ⁊ doctor capit pecuniam ſub vſuris: qꝺ ille talis tenet
ad vſuras illas. tex. eſt ſing. i. l. iubem⁹ ꝑ hāc circa mediū.
C. de erroga. mili. mo. lib. xij. Arguendo de milite ad do
ctorem: quod limito niſi doctor diſtuliſſet recipere ſalariū
tempore debito a cōmunitate: q: elapſo tempore illam pe
tere non poſſet. Ita tenet barto. per tex. fin. in .l. fortiſſimi
C. de erroga. milit. l. xij. quod eſt ſpāle. ¶ Decimonono
33 ꝙ doctor non poteſt cōſtituere procuratorem ad recipien
dum ſalarium ſuum: niſi ipſe capiat manib⁹ proprijs: ca
ſus eſt ſingularis dicte. l. iubemus ꝑ hanc: arguēdo de mi
lite ad doctorem. Et ita audio qꝺ de facto ſeruatur apud
ſenas. Et ibi dicit barto. ſint cauti procuratores cōmuni
tatis: ꝙ nunquā ſoluāt procuratoribus ſtipendiariorum
34 quod no. dignum eſt. ¶ Uigeſimo ꝙ pecunia deputata
ad ſalarium doctorū: non poteſt ad alium vſum deputari
per vniuerſitatem ſcholarium. tex. in .l. i. C. de ano. caui. li.
xj. ⁊ ibi dicit barto. ꝙ vniuerſitas ſcholarium non poteſt
aliquid ſtatuere in preiudicium pactorꝫ factorum cum do

35 ctoribus. ¶ Uigeſimoprimo filij doctorꝫ gaudent priui-
legio: q: cum examinantur ⁊ doctorātur nō debent aliqd
ſoluere. Item debent magis aſſūmi ad lecturā ꝙ alij ſi ſīt
equales ſcientie. Item in omnibus ſunt magis honoran-
di quam alij ceteris tamen paribus. glo. eſt ſingula. et me
lior de corpore iuris. in .l. iubemus. C. de aduo. diu. iudi.
36 ¶ Uigeſimoſecundo filij doctorꝫ habent perpetuam im
munitatem ab omnibus muneribus. l. grāmaticos. C. de
37 ꝓfeſſo. ⁊ medi. li. x. ¶ Uigeſimotertio preferuntur proceri
bus. tex. eſt in autentica habita. C. ne filius pro patre argu
endo ab ordine littere qꝺ eſt validum in iure. c. quorūdaꝫ
de elec. in. vj. c. mandato de preben. eo. li. ⁊ bal. in d. auē.
habita. ſed ego allego in .c. imperialem de prohi. feudi
38 alie. per Fed. ¶ Uigeſimoquarto doctores poſſunt pri
uare ex cauſa doctorē de collegio. ita vidi hic ſeruari Bo
39 nonie. tex. eſt in .c. ex litteris extra de conſti. ¶ Uigeſimo
quinto doctores in collegio licite ⁊ ſine peccato recipiunt
aliqua emolumēta ex exercitio: vt in licentiando vel in cō-
uentuando tex. eſt in d. c. ex litteris in verſi. beneficio ſocie
40 tatis eorꝫ. ¶ Uigeſimoſexto ꝙ licet ille qui non pōt luere
in ere: luat in perſona. l. ſi. ff. de iniuſ voc. l. ſi. C. de ſepul.
vio. in .c. fineꝫ de dolo ⁊ contu. xiiij. q. vj. c. ſi res. ſecus in
iudice: qui per imperitiā male iudicauit ſm bald. in rub.
C. de pena. iudi. qui ma. iud. Et ibi dicit quod ſi de facto
iudex fecit aliquem torqueri: quod ipſe nō punietur ſimi
litudine torture: q: non ē iure cautū ꝙ tortura imponatur ꝑ
41 termino pene. l. iniuriarꝫ extimatio. ff. de iniur. ¶ Uige
ſimoſeptimo doctor nō debet fuſtigari tex. eſt in .l. capita
42 lium. §. non omnis. ⁊. §. ſerui. ff. de penis. ¶ Uigeſimo
octauo non pōt doctor ſuſpendi per gulam. arg. l. moris.
§. iſte fere. ff. de penis. Et no. gl. l. iij. §. pena. ff. de re mili.
que dicit quod ſi miles facit delictum de conſuetudine nō
ſuſpenditur: etiam ſi ex illo delicto plebeus veniſſet ſuſpē
43 dendus. ita in doctore. ¶ Uigeſimonono ſi eſſet dare ca
ſum in quo doctor deberet ſuſpendi: vel ex mandato prin
cipis vel ex forma ſtatuti: dico ꝙ prius debet degradari:
ita audiui a quodam ſocio domini Ludouici romani: qui
ad hoc allegat caſuꝫ ſingularē ⁊ vnicū in .l. antepe. in ṽbo
preſidio dignitatis exutus. C. de malefi. ⁊ mathe. Sed cer
te ille tex. non probat opinionē ſuaꝫ: ſi bene inſpiciatur: q:
dicit ꝙ dignitas ſibi nō prodeſt quin patiatur penas: ⁊ ſe
cundum opinionē ſuā ſequeretur ꝙ pratica eſſet ꝙ quan
do doctor iuſticiaretur deberet prius degradari. Nec hāc
praticā ſeruatā fuiſſe refert Andr. de yſernia in .c. i. in tit.
que ſint regalia: vbi refert ꝙ Carolus primus fecit ſuſpē
di quendā doctorē qui punierat homicidā pena manus
cum ſm ſtatutū deberet ſuſpendi. Carolus poſtea fecit iu
dicem ſuſpendi per tex. ad hoc ſingu. l. iij. verſi. niſi idem
pati velit. vbi iudex punitur ſimilitudine pene. C. ne ſac.
baptiſ. ⁊ hanc praticam reperio tactam a Bald. in .l. ita
vulneratus in prin. ff. ad .l. aquil. vbi refert ꝙ cū quidam
fuiſſet mortaliter vulneratus quidā aduocatus conſuluit
quibuſdaꝫ conſanguineis occiſoris qꝺ maturius facerent
illum occidi quia per hoc primus vulnerans euadebat pe
nam arg. l. itēꝫ mela. §. celſus. ff. ad .l. aquil. quod ꝓcedit
ſecundū eum quādo eſſet dubiū an primuꝫ vulnus fuiſſet
mortale poſtea vero dicit quod p̄mium illius doctoris de
beret eſſe laqueus vt ſuſpēderetur: nec de degradatiōe ali
quid dicit. ⁊ iſtud puto veriſſimū. bene tamen puto qꝺ do
ctor poſſet degradari ad inſtar militis. l. ij. §. ignominie. l
ṽbo ſecū exauctoraueris. i. inſignia detraxeris. ff. de his q
not. infa. ¶ Trigeſimo doctor nō debet torq̄ri ad inſtar
44 militis. l. milites. C. de queſtio. l. iij. §. pena. ff. de re milit.
45 bar. in .l. i. C. de aduo. diuer. iu. ¶ Trigeſimoprimo pōt
expellere fabrum malleantē prope ſcholas vel ſtudiū ſuuꝫ
ut no. l. i. C. de ſtu. lib. vrb. ro. lib. xj. ⁊ not. per doc. in .l. ſi.
46 ff. ſo. ma. ¶ Trigeſimoſecūdo poteſt cōpellere dominos
domorū vt locent ſibi domos. ſm Nico. de neapo. in d.
47 l. i. C. de ſtu. lib. per illum tex. ¶ Trigeſimotertio nec reſ
publica nec ciuitas pōt ſtare ſine iuriſperitis. tex. eſt ſing.
in .l. ij. §. poſt deinde. ff. de origi. iur. Et hoc per illuꝫ tex.

colligit ibi Bal. quod ſũme nõ pro tempeſtate hoĩs tem-
48 porum. ¶ Trigeſimoquarto doctori legenti datur do-
mus a cõmunitate: licet ante ego ſoluerim penſionez. tex.
eſt ſingu. d. l. ij. §. gratis in verbo domus data: et ibi tenet
Bald. et in aliquibus locis vt audiui ſeruat. ¶ Trigeſi
49 moquinto diſcipulus tenetur nutrire doctorẽ ſuum: tex.
eſt valde elegans in. d. l. ij. §. ſi. vbi ſabinus iuriſcõſul. cui
neqʒ ample facultates fuerũt: a ſuis auditorib⁹ ſuſtẽtat⁹ ẽ
50 ¶ Trigeſimoſexto habent iuriſdictionem in ſcholares vt
dicta autentica habita et ibi dicit glo. no. ꝙ illa iuriſdictio ẽ
51 ordinaria: quã no. ¶ Trigeſimoſeptimo poſſunt caſtiga
re ſuos diſcipulos admodum plebeoꝝ. l. ſed et ſi quecũqʒ
§. ſi. ff. ad l. aquil. l. item queritur. § iulianus. ff. loca. xxiij.
q. iiij. c. forte in fine. et q. v. c. i. Ita dicit Ang. in l. i. C. de
emenda propinquorũ: licet de cõſuetudine non ſeruetur
52 ſm eum. ¶ Trigeſimooctauo poſſunt doctores impone
re collectam ſcholaribus. et licet Nico. de neapo. in l. cũ
in plures. §. ſi. ff. de admi. tu. et in l. magiſtros. C. de ꝓfe. et
med. lib. x. dicit ſe de hoc ſepe dubitaſſe: et finaliter dicit ꝙ
de iure non poſſunt. Sed tanti viri reuerentia ſalua: quia
glo. recte intellecta. l. non omni. C. de admini. tuto. et idem
tenet glo. c. de eulogiis. xviij. diſtin. dicit tamen ibi ꝙ me
lius faceret non impõere: quia ſcholares libẽtius venirẽt
ad ſcholas: facit etiam glo. et tex. i. q. i. c. qui ſtudet. et c. iu-
dices. facit etiam tex. licet loquatur de aduocato. xiiij. q. v.
c. non ſane. vltimo eſt glo. magiſtra Bartolemei brixiẽ.
xxxvj. diſtin. c. de quibuſdam: que voluit indiſtincte: ꝙ lʒ
doctori ſufficienter ſuppetant facultates: poteſt tamen pe
tere collectã a ſcholaribus: licet Hoſti. in ſũma de magi.
§. verum a ſcholaribus dicat ꝙ ſi gratis offertur: poteſt il
lam recipere ꝗ̃ſ ſit diues: non autem licite exigere: quia
multa gratis oblata licite recipiunẽ: que illicite petuntur
c. et ſi queſtiões de ſimo. et d. c. de eulogiis. Facit ꝙ refert
d. Agelius lib. vj. de noctibus acticis: ꝗ̃ euathus diſci
pulus pithagore ad dicendã eloquentiã in cauſis orãdis
conuenit ſibi dare. C. ea die qua apud iudicem oraſſet et vi
ciſſet: qui cum aliunde profeciſſet cauſas non recipiebat:
orta queſtione inter magiſtrum et diſcipulũ de illis. C. ſ.
promiſſis. dicit Joan. an. iudicãdum fore in diſcipulũ. ita
dicit titulo de ſalariis. §. ſequitur v. lʒ pone: el. i. et ſic ſeqẽ
ꝙ licitũ eſt doctori ĩponere collectaꝫ. ¶ Trigeſimonono
53 licet doctor ſit filiuſfa. nece illaʒ per doctoratum liberetur
a pr̃ia poteſtate: vt dicit bal. in l. ſi mentius. C. õ pa. pote.
tamen illud qõ lucratur: eſt quaſi caſtrenſe peculiuʒ. l. fori
C. de aduo. diuer. iudi. nec tenetur fratri cõmunicare. item
poterit de eo teſtari ſm bal. et doc. in d. l. fori. lʒ Jaco. bu.
Cyn. et bal. in l. ſi. C. de inoffi. teſta. et bal. in l. cũ oportet
54 C. de bo. que lib. et ibi vide eũ. ¶ Quadrageſimo libros
quos habuit a patre nõ tenetur cõmunicare cũ fratribus
ſm bal. in l. i. ff. ſol. ma. bald. in aut. ex teſtã. C. de colla. et
55 bal. in l. i. §. nec caſtrenſe. ff. de colla. bo. ¶ Quadrageſi
moprimo ſi doctor conſiliũ reuoluẽdo chartas: et labo-
rando poteſt capere pecuniam pro conſilio ſecus ſi conſu
lit ſine reuolutione chartarum nec laborando ꝓpter ſuaꝫ
eminentem ſcientiam. Et in hoc erit priuilegiatus doctor
qui nõ eſt eminentis ſcientie: glo. eſt ſingu. xj. q. iij. c. non
licet quã glo. ſequitur bal. in proemio ſuo: ſed in contrariũ
decidit Joan. an. et verius in addi. ſpe. ti. de ſalar. vbi dicẽ
ꝙ ſequeretur abſurdum: ꝙ ille qui multaꝫ in ſtudio labo
rauit erit deterioris cõditionis ꝗ̃ ille qui modicum labo
56 rauit. ¶ Quadrageſimoſecundo doctor quando cõduci
tur debet conduci per tres annos. itẽ dicit bal. in l. penul.
C. de vecti. vbi emens introitus vectigalium a cõmunitate
debet illos emere per tres annos: et ibi dicit Bald. not.
pro ſtudio paduano qui vult cõducere doctores minore
tempore trium annorum. Et ex hoc ſequitur ꝙ cõductor
conductus ſine prefinitione temporis intelligatẽ conduct⁹
57 pro triẽnio. ¶ Quadrageſimotertio ꝙ doctor ſiue ſcho
laris nõ tenetẽ ſoluere gabellas pro libris: quos emit ꝓ ſe
ita dicit glo. in d. autẽtica. Sed ego allego caſũ ſing. in l.
vniuerſi in verſic. excrecendum iuris gratia. C. de vectigal.
58 ¶ Quadrageſimoquarto doctores non ſubſunt vniuer
ſitati vel rectori. ita dicit bal. in d. autentica habita in fine
ſecũde colũne niſi ex prorogatione cõſuetudinis vel ex iu-
59 ramento: vt quia iurauit obedire rectori. ¶ Quadrageſi
moquinto rector cum vniuerſitate nõ poteſt facere ſtatu-
tum quod doctores non poſſint aliquẽ approbare docto-
randum niſi det rectori vocem ſuã in approbando: quia
tunc mitteret falcẽ in meſſem alienam: et nõ poteſt claude
re doctoribus viam publicam nec diſponere de iure ſupe-
rioris. c. venientes de iureiur. ſm bal. in dicta autẽtica ha
60 bita. ¶ Quadrageſimoſexto doctores recedentes cũ li
centia ſuperioris tempore vacationum: debent habere ſa
lariuʒ: caſus eſt ſingularis in l. hac. l. C. de ꝓxi. ſacro. ſcri.
lib. xij. Et ibi per Andreã de barulo ſequitur bald. in d.
autentica habita; licet de hoc aliqui allegent glo. ſingu. in
l. ij. §. ad diem. ff. de re mili. que dicit ꝙ ſi miles recedit cũ
licentia debet habere integrum ſtipendium. idem etiam ſi
eſſet in itinere tex. eſt valde elegans in. l. quod niſi. §. ſed ſi
dies. ff. de oper. liber. et per illum tex. dixit ibi bar. ꝙ ſi cõ-
duxi medicum pro certo ſalario in die quod tempore iti-
neris debet habere ſalarium: quod tene menti pro condu-
61 cente aduocatum. ¶ Quadrageſimoſeptimo paternitas
doctoralis nõ reddit doctorem ſuſpectũ in cauſa ſui diſci
puli. ita tenet bal. in dicta autẽtica habita: nec aliud dicit.
ſed miror de tanto doctore: quare nõ allegauerit ſpec. in ti. de
delega. §. ſupereſt. verſi. quid de magiſtro. et verſic. prece-
denti vbi dicit hoc verum quãdo queſtio eſt inter diſcipu-
los vnius doctoris. alias ſecus: quia ſic poſſet recuſari fa
cit in argu. glo. c. poſtremo de ape. tex. eſt l. non ſolum. ff.
de ritu nup. Sequitur do. Anto. in c. cũ. R. canonicus.
de offi. deleg. et videtur opi. ſatis equa. Sed valde obſtat
tex. in dicta autentica habita dum voluit ꝙ doctor habeat
iuriſditionẽ in ſcholares neqʒ loquitur de diſcipulis: vel
ſuis vel aliorũ. et ſi hoc voluiſſet bene expreſſiſſet. c. ad au
dientiam de decimis. l. i. §. ne aũt. C. de cadu. tollen. et ſic
62 videtur ꝙ dictum bal. ſit verius. ¶ Quadrageſimoocta
uo ſcholares nõ poſſunt facere ſtatutũ: ꝙ doctores appro
bantes aliquem in examine debeant regere cathedraꝫ: quia
non eſt iure cautum ꝙ doctor approbãs debeat regere ca
thedram. lʒ debeat eſſe optimus: vt in. d. l. magiſtros. Et
ita pulchre dicit. d. Pe. de ancha. in repe. c. i. de conſti.
63 ¶ Quadrageſimonono ſiquis ſequatur opinionem ſui
doctoris non punitur in expenſis: licet ſententia ſit iniu-
ſta. Notabile dictum fuit Oldra. l. queſitum. §. i. ff. de fũ
do inſtruc. facit quod no. glo. in c. i. f. de poſtula. lib. vj. quia
probabiliter quis ſequitur opinionẽ ſui doctoris: imo il-
lam tenetur defenſare: vt in l. qualem in ver. caſſius ſiliaꝫ
ſui magiſtri excuſat. ff. de arbi. procederet niſi notorie eſſet
erronea. ar. eius quod not. Jo. an. in c. i. de cõſti. et in c. ca
pellanus de feriis. bene facit illud qõ Ariſtoteles ſepe vẽit
in mentem. amicus eſt Plato: ſed magis amica veritas.
ſequitur dominus Abbas in c. i. õ. de poſtu. prela. Sed
ego intelligo p̃mũ dictũ verũ ſi eſſet doctor alicuius re-
putatiõis. ar. eius quod no. glo. i. c. cũ beatiſſimus. xxiij.
q. i. ſecus ſi eſſet doctor leuis opinionis: quia exemplo cato-
nis non eſſet audiendus dum dicit. Diſce ſed a doctis. et
64 ſupra dictũ eſt. ¶ Quinquageſimo doctores faciũt vni-
uerſitatem et nõ ſcholares: ita dixit glo. ordi. l. ſi. ff. de iur.
om. iud. Sed illa glo. cõmuniter reprobatur. cõtrarium te
net bar. in l. ſi. ff. de colleg. illi. Inno. in c. cũ ab eccleſiaꝝ
de offi. or. do. Abbas poſt alios in c. ex literis. õ. de cõſti.
et in c. quia in cauſis de elec. et ibi iuncta ſuprascriptione di
xit ſe allegare caſum meliorem de corpore iuris in. d. c. quia
in cauſis. hoc tenet bal. in dicta autentica habita. et dicit ꝗ̃
hoc fore decre. expreſſaꝫ in. d. c. quia in cauſis: facit etiam
tex. hic dum dicit doctoribus et ſcholaribus vniuerſis: et
65 ſic doctores et ſcholares faciunt vniuerſitatem. ¶ Quin
quageſimoprimo ſi doctori qui promiſit legere pro certo
ſalario ſoluendo certis temporibus ſi nõ ſoluitur in tem-
pore licite deſiſtit a lectura: ita tenet do. Abb. in c. peruc-
nit el. ij. de iureiurã. allegat l. iulianus. §. offerri. et i. edi-
les. §. ſi.

leo.§.fi.ff.de edil.edic. Et dicit hoc ſe hẽre ꝑ indubitato. Subdit ẽt qd ſi ex defectu ſolutiõis nõ legit an poſſit petere ſalariũ ꝑ quo non legit: refert ſe audiuiſſe ꝙ Albert. de roſate decidit ꝙ non per dictum.§.fi. ipſe aũt dicit ꝙ ſi doctor nõ potuit ſubſtinere expenſas et quo ſibi ſolue batur. ⁊ ideo receſſit: tunc poteſt agere ad intereſſe et quo non deficit per eum. ſed ſi ſtetit in ciuitate ⁊ nõ legit: tunc non põt petere ſalarium: ⁊ tũc ꝓcedit opinio Albert. Sꝫ quo ad primũ qd pro indubitato reliquit. Ego dubito ⁊ allego tex. expſſum in.l.i.C.de aduo.fiſci. vbi aduocatus fiſci nõ dꝫ ceſſare a patrimonio: lꝫ per fiſcũ ſibi nõ ſoluat. Et ibi per illũ tex. dicit Bal. ẽẽ argum. ꝙ lꝫ doctoribus non ſoluat: non tñ ꝓpter hoc pñt interdicere ſtudiũ. Ergo ſequitur ꝙ doctor conductus a cõitate dꝫ legere ⁊ adimplere operas ſuas: nec dꝫ ẽẽ maior fauor fiſci ꝙ̃ ſtudij gr.eius: quod dicit marcus Cicero in primo allegat ſcdo lib.offi. Cedant arma toge concedant laurea lingue: ⁊ ſic ꝙ teneatur legere: ⁊ debeat agere actione locati: nec recedere a ꝯtu. nec obſtat.§.offerri ⁊ ſimilia. qꝛ loquunt in venditore qui certat de dãno vitando: qꝛ ſi non haberet ꝑciũ pateret dãnum rei ſue. Non aũt eſt ſic in eo qui locauit.

66 facit glo.in.l.ſi vno.§.item cum quidã.ff.loca. ¶ Quinquageſimoſcdo doctor non debet contẽni. tex.in.l.ad exhibendũ.in ver. auctoritate non contẽnende.C.ad exhi.

67 ¶ Quinquageſimotertio non põt cõtemni. facit tex. ⁊ qd ibi no.l.quonĩs.C.de digni.li.xij. ¶ Quinquageſimo quarto ſtatur dicto ſuo de ſcientia ſui diſcipuli.l.nemini. C.de aduo.di.iudi. cum iuramento tamen vt ibi dicitur.

68 ¶ Quinquageſimoquinto ſi doctor ⁊ valẽs ⁊ plebeius ſeu ignobilis p̃fertur doctori nobili minus valenti. ita

69 dicit Bal.in.d.l.nemini. qd no. pro qõe que fuit in ciuitate pro ſtatuto ſuo. ¶ Quinquageſimoſexto ſi doctor ẽ

70 naturalis ⁊ ignobilis dico ꝙ debet ꝓferri doctori nobili nõ valenti. Et pro hoc allego glo.ſing.lvj.diſ.c.nunquã. qd voluit ꝙ natus ex parẽtibus vitioſis ſi ipſe eſt virtuoſus debet ꝓferri illi q eſt natus ex bonis parẽtibus: licꝫ ẽt ipſe ſit virtuoſus: facit ẽt.c.fidelior.l.di.ibi peccator. vbi peccator correptus dꝫ plus eligi ad eccleſiã ꝙ̃ ille qui ſem

71 per fuit innocens. ¶ Quinquageſimoſeptiõ ꝓpter ſciãs efficitur nobiliſſimus.l.ꝓuidendũ.C.de poſtu. in verſic. quos i foro meritũ nobiliſſimos fecit. facit.c.venerabilis.

72 de prebẽ.li.vi.c.nos quidẽ. ¶ Quinquageſimooctauo papa diſpenſat cũ doctoribus ⁊ litteratis.c.de multa.in

73 ſi.de preben. ¶ Quinquageſimonono doctor ſtat ad latus principis ⁊ nõ ad pedes.l.iuriſperitos.ff.de excu.tu.

74 ¶ Sexageſimo põt vti inſignis doctoreis: ⁊ duci vehiculis qñ vult introduci vbi eſt impator.l.i.C.de ho.vehi.

75 lib.xi. ¶ Sexageſimoprimo qñ doctor dꝫ produci in teſtem vel rñdere poſitionibus: tũc dꝫ mitti ad eum nec cogitur venire ad iudiciũ.l.ad egregias ꝑſonas.ff.de iureiuran. qd ꝓcedit in cã ciuili. ſecus in criminali tex.eſt ſin. in.c.i.de teſti.cogen. ſm Ludo.in ſuis ſingu. ¶ Sexage

76 ſimoſcdo iudex dꝫ ꝑmittere doctorẽ ſedere cum eo. tex.eſt elegans cũ glo.in.l.fi.in ṽſi.honorarijs.C.de offi.di.iu.

77 ¶ Sexageſimotertio qñ preſes vel iudex ſcribit litteras alicui doctori oĩno debet illũ appellare fratrẽ. caſus eſt ſing.in.l.ij.C.de offi.diuer.iudi. imo puniẽdos eſt vt ibi qd no. cõtra quoſdã ꝓſumptuoſos: qui cũ deberẽt appellare doctores patres appellant fratres. Et iõ dicit glo.notabilis eſſo ſubiectus.xcv.di. ꝙ clerici cauere debẽt ꝙ nõ vocent eoꝝ epiſcopos fratres facit tex.c.ad nr̃am de app. c.cum clerici.de ver.ſig.c.grauẽ.de excõ.ꝑla. vbi epũs ap

78 pellatur dñs. ¶ Sexageſimoquarto poſſunt doctores incedere veſtibus togatis ⁊ ornatis. tex.in.c.per ſymoniã. xlj.di.§.licet. cõiter allegatur glo.in ver. dignitatũ ad fi. c.vt apoſtolice de priuileg.lib.vj. Et ibi reprehendit ſcholares portantes veſtes ſolum doctoribus congruentes.

79 ¶ Sexageſimoqnto põt doctorat᷑ peti ſine peccato ſi ẽ dignus: ſecus ſi ignorans. Ita tenet gl.ordi.de.ij.de magi.in verbo honorẽ. bene facit glo.c.ſicut hi qui.xlvij.di.

80 tex.in.c.i ſcripturis.ṽ.ecce.viij.q.i. ¶ Sexageſimoſexto ſi quis fecerit cõſpirationẽ contra aduocatũ vel doctorem qui eſſet de concilio vel de latere principis incideret in penam leſe maieſtatis ſm And.de yſernia in.c.i. in titulo que ſint regalia in vſibus feudorũ ꝑ tex.in.l.quiſquis.in

81 princ.C.ad.l.iul.maieſta. qd eſt no.di. ¶ Sexageſimoſeptimo ſi doctor decedat infra annum tranſmittit ſalariũ illius anni ad heredes ſuos.l.petitiõ ⁊.l.poſt duos.C.

82 de aduo.diuer.iu. ¶ Sexageſimooctauo doctor eo ipſo ꝙ eſt doctor dicitur eſſe de cõcilio principis ſm Nico.de neapoli.l.duo fratres.ff.de iure patro. allegat.l.in ſacris

83 ṽ.ſcriniis.C.de ꝓximis.ſa.ſcrin.li.xij. ¶ Sexageſimo nono licet pape oſculemur ad pedes vt no. glo.no.l.i.C. de domeſticis ⁊ protecto.li.xij. tñ doctor ꝓpter excellẽtiã ſuam qñqꝫ recipit ab eo oſculo pacis ⁊ oris ita dicit Ange. ſe fuiſſe receptũ ad oſculum pacis a pluribus pontificibus. ita refert in.l.cũ ſalutatus. que eſt lex prima.C.de

84 ſen.pa. Sed ſi verum eſt ſit deus. ¶ Septuageſimo imperator conſtituit vnico verbo quem doctorem ſm Ang. in.d.l.cum ſalutatus. ⁊ in.l. apud eum.§. impator.ff. de manu.tuu.generali. Et ibi de hoc videtur tex. multũ ſin. in ſimili. vbi imperator facit ſeruum liberũ vnico verbo ſm Ang. Ita papa facit vnico verbo quẽ ſacerdotem et prelatum. facit tex. dicte.l.cum ſalutatus. vbi impator poteſt vnico verbo caſſare ſñias iudicum rite ⁊ recte latas. facit quod no. Bar.in.l.accipiẽtis.ff.de auct.tu. vbi vnica voce auctoritas tutoris põt interponi pluribus actibus ⁊ pulchre dicit Ang.in.l.duo rei per illum tex.ff.de duo. reis ꝙ vnico verbo põt quis cum pluribus litem atteſtari

85 ⁊ euadere ꝯtumaciam pluriũ. ¶ Septuageſimoprimo imperator vocat doctorẽ ⁊ iuriſcõſultũ amicũ ⁊ nõ ſubditũ. tex.eſt in.l.diui fratres.ff.de iurepatro.l.iij.C.de cõ

86 trahen.ſtip. ¶ Septuageſimoſecũdo imperator appellat doctorẽ patrem. tex.ẽ in.l.ex diui in verbo vulpianum

87 parentem noſtrũ.C.locati. ¶ Septuageſimotertio imperator appellat doctorem nobiliſſimũ tex.in.l.ij.§. fina.de excu.tu. alias in.l.ſi duas.§.fi.e.ti. ¶ Septuageſimoqrto doctori non dꝫ vitari ingreſſus in curiã principis: ſed etiã debet admitti ad ſecreta iudicũ.l.fi.C.de offi.diuer. iudi. ¶ Septuageſimoqnto cõtra exercẽtes ludos noxios eſt executio in.§.pe.in ꝓhe.ſſoꝝ. ¶ Septuageſimoſexto ſtatur eius interpretationi: vt no. glo.in.l.i.C.de legi. ⁊ no.in.c.i.de poſtu.prela. ⁊ habetur in.l.ſi de interpretatione.ff.de legi. ¶ Septuageſimoſeptimo ſalariũ debet doctori a principio anni qꝛ ſapit legalẽ prouiſionẽ. ita tenet Bal.in.l.i.C.de ſuffrag. ꝑ quo allego glo.no.i.q.iij.

88 c.vendentes. ¶ Septuageſimooctauo lꝫ quo ad dignitates ⁊ honores requiratur etas.xxv.annorũ.l.ad rem pu. ff.de mu. ⁊ hono. tamẽ quo ad doctoratum nulla etas eſt determinata ſm do. Cardi. hic dũmodo habeat alia requiſita poteſt fieri doctor ſcdm eum. Non enim refert aliqs ſit ſenex per etatem an ſm mores vt in principio ethicoꝝ. Nam aliqui propter nimium ſtudium preuenerunt tempus.c.cũ ex litteris.de in integ.reſtitu. Sed certe minor xvij.annorum non poteſt eſſe doctor. vt eſt tex. ⁊ ibi not. Bart.in.l.i.§.initium.ff.de poſtul. facit tex.in.c.ſi nunc. xvi.q.i. Sed ſi eſt.xvij.annorũ vel maior bene põt ⁊ ibi vide Aug. tangentem qua etate baldus fuerit promotus ad doctoratũ: licet tunc non habeat iuriſditionem in ſcholares ex forma dicte auẽ. habita. ar.l.quidam conſulebãt ff.de re iudi. ſm Bal.in.d.§.initium. ⁊ ſm Nic.de neapoli ⁊ Bal.in.l.i.§.interdum.ff.de legi.tu. ¶ Septua

89 geſimonono licet doctor minor non debeat preferri antiquiori.l.ij.C.de tironibus.li.xij. ⁊ ibi Bar. glo. in auẽ. de defenſo.ciui.§.fi. Et ibi per Nico.de neapo. ⁊ tangit in.c.i.de maio. ⁊ obedien. Adeo ꝙ ſi occupat locum antiquioris in collegio dꝫ repelli ab illo: ⁊ poni vltimus omniũ. tex.eſt ſingularis in.c.precipimus.xciij.di. Tamen ſi doctor minor eſt doctor debꝫ preferri antiquiori. Hoc tenent Ange. ⁊ Nico.de neap. per tex.in auẽ.de monacis §.ordinatione.colla.i. quod no. ¶ Octuageſimo ſtatum ꝙ ſcholaris efficitur doctor dicitur ſuppleri ſole.l.ſcitis

⁊ virtute. Jta dicit Ange. per tex. in l. ſi arbore. §. per cō
trarium. p tex. in verſi. locus opacus cepit ſole eſſe plenus
ff. de ſerui. vr. pre. Et ita dicit ibi ſe vidiſſe ſemel quendā
orantem. allegat illud Jſaie per illum tex. Surge illumi
nare hieruſalē. Que autem ſint inſignia noīa doctoꝝ ſm
do. Cardi. vbi glo. ſingu. in cle. ij. de magiſt. Et ibi vide
doc. vbi dicunt ꝙ multa nota. habent doctores. aliquādo
appellant̄ magiſtri: aliqñ profeſſores: aliqñ legū vertices.
91 ¶ Octuageſimoprimo appellatiōe philoſophi includū
tur doctores in ſacro eloquio. tex. eſt nota. in. c. ſit rector.
xliij. diſ. in verſi. pphete. vbi vocant̄ doctores: ⁊ ſic facit
ꝙ ſi conſtitutio eccleſie dicat ꝙ veniens contra ſententiā
prophetaruꝫ eccleſie puniatur certa pena ꝙ punietur ille
qui venit contra ſcientiā doctoꝝ eccleſie qḋ no. ¶ Octua
92 geſimoſecūdo doctores ſacre theologie in eccleſia dei ful
gent vt ſplendor firmamenti. tex. eſt in. c. ſuper ſpecula. de
magiſtra. ibi velut ſplendor: ꝙ iſto inter ſe oſtent alij celo
alij ſtellis comparātur. ¶ Octuageſimotertio doctor dʒ
eſſe ciuis ⁊ cōtrahere domiciliū ibi: vbi legit. tex. eſt no. ar
guendo de milite ad doctorem. l. municeps. §. miles. ff.
ad municipa. ⁊ ibi hoc no. Bart. Et ſic facit ad ſtatutū
Boñ. quo cauetur ꝙ forenſis poſſit conuenire coraꝫ offi
ciali bulletoꝝ ꝙ non habebit locum in doctore forenſi hic
⁊ ad legenduꝫ conducto: qḋ no.

Quoniam nulla.

Hic dicit cauſas q̄
re nouas conſtitutio
1 nes opus ſit promulgare. ¶ Nota ꝙ nulla cōſtitutio ne
qꝫ canonica neqꝫ ciuilis neqꝫ municipalis hominū mali
cijs viam ad plenum pcludere pōt. facit. c. vt circa. in pn.
de elec. lib. vj. Et eſt tex. Jo. griſo. c. hac rōne. ꝟ. malas ho
minum voluntates ad plenū phibere nō poſſumus. xxi.
q. i. facit. l. ab anaſtaſio. C. man. Et ideo dicit glo. no. in ꝟ.
malignantiū. c. cupientes. de elec. li. vj. aduerſus malicias
vtendum eſt malicia ⁊ bonis glo. in. c. dominus. xxiij. q. ij.
2 ¶ Nota ꝙ conſtitutio dꝫ fieri mature ⁊ penſate. nō aūt
precipitanter. ⁊ ex arupto. c. alma. ꝟ. diligenti habita deli
beratione. de ſen. excom. li. vj. l. i. ff. de legi. l. humanum.
C. e. ibi tot oculis ſpectata tot iſinuata ſenſibus. C. qui te
ſta. fa. poſſunt. l. hac cōſultiſſima ad fi. ex quo ſequit̄ ꝙ cō
ſtitutio facta ad rumorē populi non tenet. tex. eſt ſingula
3 ris in. l. ſi priuatus. ff. qui ⁊ a quibus. vbi libertas conceſ
ſa ſeruo ad rumorē populi non tenet. ⁊ alibi dicit tex. in. l.
ſi conſtat. in ꝟ. vocibus popularū poſtulatū. ff. de appel.
vbi electio officialis ad voceꝫ populi facta non tenet. facit
c. oſius. de elec. vbi licet quilibet preſumat̄ bonus: eſt veꝝ
quo ad ſe: ſed quo ad multitudinē nō. ꝙ no. ¶ Nota ibi
4 humane nature ꝙ natura dr̄ multipliciter vno modo. i. i
telligentia. Et ita Albertus exponit ſniam philoſophi.
dicentis correlatiua ſunt ſimul in natura ⁊ intelligentia.
alio modo natura eſt vis inſita ex ſimilibus ſimilia pcre
ans. Jta dicit glo. d. c. ius naturale. Alio modo dicitur
natura inſtinctus quidam ex natura proueniens: vt vo
luit ibi glo. adeo ſcribitur apud philoſophū in primo me
tha. oēs homines natura ſcire deſiderāt. i. inſtinctu quo
dam prouenientē ex ratione. Alio modo capitur pro natu
ra naturante vt eſt deus. ⁊ de hoc no. in. l. ſed ſi reſtituat̄.
§. ſi. ff. de iudi. Alio mō capitur p natura naturatū vt eſt
natura humana: ⁊ de hac loquit̄ tex. iſte ⁊ habetur gl. no.
5 in. l. reſpiciendum. ff. ſi cer. pet. ¶ Nota ꝙ non poteſt le
giſlator oēs caſus determīare quos videt de nouo occur
rere ꝗ̄uncūqꝫ lex ſit clara ⁊ certa. cōcordat. l. neqꝫ. ⁊. l. nō
poteſt. ff. de legi. Et īō in iſtis nouis caſibus conſulēdus
eſt princeps vel iuriſcōſultus vt decidant quid iuris. l. j.
in prin. ff. de ven. inſpi. Quandoqꝫ eſt caſus dubius pro
pter cōſtitutionis obſcuritatē: ⁊ tunc ille eā declarat qui il
lam tulit. c. inter alia de ſen. excō. xj. q. j. §. ex his. ⁊ ideo di
cit Bal. in. l. in omni innouatione. C. de ſac. ſan. ec. ꝙ cuꝫ
de facto occurriſſet dubium in qbuſdā verbis ſtatuti q̄ nō
poterant certa ratione declarari conſulunt ꝙ recurreretur
ad dominum terre cuius ſtatutum erat. Et dicitur fuiſſe
cortonij. lꝫ qñqꝫ legatus de latere interpretetur dubium
reſcriptū papale. vt eſt caſus ſingu. c. j. de poſtula. prelat.
6 ¶ Not. ꝙ natura hoīs ab adoleſcentia ſua prona eſt ad
malum. Concor. tex. xij. q. j. oīs etas tex. c. alma in verbo
pp̄ter facilitatem hominū ad peccandū de ſen. excō. li. vj.
Et in. c. prodiuus in ꝟ. natura viciorum. xx. q. iij. ⁊ in au
ten. de mona. § ſi vo. Ex his ⁊ in Virgilio in. vj. eneidos
ſcribit. facilis deſcenſus auerni: ⁊ in paſſione dñi. Spūs
qūɫ promptus eſt: caro vero infirma. Quare autē magis
inuenietur ad malum ꝙ ad bonū dicaꝫ ſuper glo. Et ver
bum ab adoleſcentia hic poſitū ponitur improprie. i. a prī
cipio pueritie vel a ſeptēnio quo quis incepit eſſe doli ca
par. vnde ſcripſit Aug. ſeptēnis etatis pueri ⁊ mentiri ⁊
7 veritatē poſſunt dicere. glo. in. c. paruuli. el primo. de cō
ſecra. di. iiij. Alibi aūt dicit̄ puerilis etas cōmittit furta:
mendacia: ⁊ periuria. xv. q. i. c. illud. c. i. de delic. pue. facit
glo. ſing. xx. q. i. in ſumma que allegat Gregoriū in dialo
go: ꝙ puer. ix. annoꝝ ingrauidauit ſuam nutricem: facit
quod ſing. no. Jnno. in. c. ſi. qui ma. accu. poſ. vbi in caſu
illius capituli pueri doli capaces admittuntur ad denun
ciandum delictū alterius glo. ſing. c. mulier. xxxij. q. ij. vbi
pupillus doli capax obligatur voto. facit quod refert Jo.
an. in. c. ij. de delic. pue. ꝙ diabolus ſuffocauit quēdaꝫ in
fantem ꝯtinue blaſfemantē. Et ibi ſing. dicit do. Abb. ꝙ
infans doli capax ſi cōmittit homicidiū contrahit irregu
laritatē. Jta limitat ⁊ declarat cle. i. ſ. de homi. ⁊ ibi dicā.
8 ¶ Nota hic caſum ꝙ appellatione populi non venit cle
rus. xij. q. i. c. duo ſunt genera. ꝟſi. aliud vero genus: vbi
eſt caſus ſing. ſm. d. Abb. ꝙ appellatione populi non ve
nit ille qui eſt aliene profeſſionis. Ex quo ſm euꝫ reſultat
ſing. limitatio ad. c. lex eſt. ij. diſ. vbi appellatione populi
veniunt nobiles ⁊ plebei. ⁊ ad. §. plebs. inſti. de iure nat.
gen. ⁊ ciui. Jta dicit in. c. i. de vi. ⁊ ho. cle. ⁊ reperio ꝙ hoc
dicit. d. An. in. c. i. de preben. Subdit etiaꝫ. d. Abb. ꝙ ſi
emanat conſtitutio puniens populū Boñ. non videt̄ pu
nire clerū Boñ. q2 appellatione populi nō venit clerus:
tex. ⁊ glo. in. c. ſi ſnīa. de ſen. excō. in. vj. Et dicit iſtud p
cedere in materia odioſa. Sed ſi cōſtitutio eſt fauorabilis
tunc bene comprehēderetur clerus. Et dicit de hoc fore
tex. in. c. dilecti. de fo. compe. Et quod no. Bar. in. l. i. ff.
ad municip. Et licet auctoritas tanti doctoris magna ſit
attamen mihi videtur hec duo dicta non procedere de iu
re ita vt ipſe dicit. Quia primo appellatione populi veni
unt homines diuerſe pfeſſionis: ⁊ primo allego tex. in ꝟ.
nullum aliū populū. iuncta glo. c. ius quiritū. i. di. vbi ap
pellatione populi romani veniūt iudei ſubditi populo ro
mano: qui vt videmus ſunt aliene profeſſiōis ⁊ ſic appel.
populi romani includunt̄ hi qui ſunt aliene pfeſſionis.
Scđo allego tex. vnicum ⁊ ſingu. in auc̄. de queſtore poſt
principium. in ꝟſi. noſtra ciuitas populoſa. q2 appellatio
ne populi veniunt aduene huiꝰ incolatū in illo populo.
Jta illū tex. hal. in. c. i. de noua fide for. Sꝫ certū eſt ꝙ ho
mines diuerſe ſecte habent incolatum: vt in multis parti
bus mundi habitant ſaraceni vt in partibus hiſpanie: er
go homines diuerſe profeſſionis appellatione populi cō
tinentur. Tertio allego gl. fin. in. c. rogationes. de cōſe.
di. iij. que dicit ꝙ ſerui ſunt de plebe. Sed certe certius
eſt ꝙ appellatione plebis continent̄ ceteri ciues exceptis
patricijs ⁊ ſenatoribus: vt dicto. §. plebs. inſti. d̄ iure na.
gen. ⁊ ci. Sed ſerui nō ſunt eiuſdē pfeſſionis cuꝫ chriſtia
nis vel alijs de plebe. Si ergo appella. plebis veniūt ho
mines diuerſe ſecte: ita ⁊ appellati. populi. Quarto facit
d. §. plebs. vbi appel. populi ceteri ciues continent̄: ergo
ſiue ſint diuerſe pfeſſionis ſiue eiuſdem veniunt appella
tione populi. poſſet dici. ⁊ hoc erit nouum dictuꝫ ꝙ ſi ho
mines diuerſe profeſſionis ſint in eodem populo ⁊ illi po
pulo vel eidem domino ſubditi: tūc appella. illius veniūt
homines aliene ſecte per iura ſupra allegata. Aut non
ſunt ſubditi populo vt ſunt clerici licꝫ ſint in populo ⁊ nō
veniunt appella. populi: ⁊ iſte eſt proprie tex. qui ſic debꝫ
intelligi in. c. duo ſunt genera. ꝙ vt inauditum tene mēti.
Et ſic facit ꝙ ſi emanaret ꝯſtitutio ꝙ populi hyſpanie te
neantur

nerentur ad certã gabellã ꝯtineret ſaraceni habitãtes ibi.
Et ſi eſſet edictũ ꝙ populus Bon. deberet ſoluere ſbo
tatũ: ꝙ includerent iudei hic bitantes. ⁊ ita videmus de
facto. nõ aũt venirẽt clerici qḋ no. ¶ Neqꝫ plꝫ ſm dictũ
do. Abb. ꝙ in materia fauorabili appel. populi veniant
clerici. Et licet dicat fore caſum in. c. dilecti. de fo. compe.
Tñ ibi vr̃ fore caſuꝫ ꝯtra eũ. Nam ibi fuit indultũ pui
legiũ anglicis. qḋ vr̃ indultum clericis. Et eſt rõ q: clerici
Anglie anglici ſũt. ergo ſeqtur ꝙ ſi fuiſſet indultũ popu
lo Anglie nõ venirẽt clerici. ⁊ ita itelligit illũ tex. d. Car.
in cle. i. plerīqꝫ. ſ. de ele. Sc̃do facit tex. i. d. cle. i. pleriſqꝫ.
vbi nullus ſine licẽtia pape põt ꝓuidere eccleſie cathedra
li carẽti populo ⁊ clero chriſtiano. Et ibi dicit gl. ꝙ cler⁹
⁊ populus ſunt diuerſa: nec ſufficit ꝙ careat populo ſi nõ
careat clero. Tertio facit tex. i. d. c. duo ſũt vbi clerici ſunt
ꝯuerſum genus a populo. Quarto facit tex. c. ex pte.
de p̃:uile. in. v. a clero ⁊ populo. ergo vnum nõ venit ap
pellatiõe alterius. Quinto ſi appellatiõe populi veniret
clerus ſequeret ꝙ eẽt p extẽſionẽ ſed in ſtatuto vel priuile
gio ꝗlicũqꝫ fauorabili nõ venit extẽſio ad diuerſuꝫ re ⁊
noie: vt no. d. An. in cle. i. de reſcrip. facit. l. nois ⁊ rei. §.
verbũ. de vbo. ſig. Sexto facit tex. c. i. de p̃ben. vbi appel.
populi nõ venit clerus indiſtincte. ⁊ tenet hoc ibi. d. An.
⁊ Ludo. ro. in ſuis ſingularib⁹. Septimo facit tex. l. ij. C.
vt nemo ꝑua. vbi eſt tex. ꝙ eo ipſo ꝙ qs efficit clericus de
ſinit eſſe de plebe. ita ergo deſinit de populo. ar. d. c. duo
ſunt. Octauo facit. c. nulli. xlij. di. vbi ꝯſtitutio ꝓhibens
populũ nõ ꝯprehẽdit clericos nec ecõtra. Et ita ibi p illũ
tex. colligit. d. Domi. ⁊ ſic cõcludit ꝙ ſiue materia ſit odio
ſa ſiue fauorabilis: ꝯſtitutio loquẽs d populo nõ cõprehẽ
dit cleꝝ. Nec ob. dictũ. c. dilecti ſdncẽdo: vt. ſ. dix. Nec
Bar. in. l. i. ff. ad municipa. hoc voluit. dicit. n. ꝙ clerici
ſunt ciues. Nõ aũt dicit qḋ veniãt appellatione populi:
poſſet dici: ⁊ erit opinio noua qḋ ſi cõſtitutio eſt canonica
⁊ mã ſuper qua verſat eſt apta cõprehẽdere populũ ⁊ cleꝝ
⁊ loquit de populo: ſiue ſit penalis ſiue fauorabilis dico
qḋ cõprehendit. ⁊ ad hoc allego gl. aureã. c. ſi quis viduã
xxxiij. diſ. vbi ille canon eſt penalis: ⁊ loqtur de laicis: tñ
q: materia eſt apta cõprehẽdere laicos ⁊ cleros ſm gl. ibi
cõprehẽdit vtrũqꝫ genus laicoꝝ ⁊ clericoꝝ. Aut materia
cõpetit ſolis laicis: ⁊ tũc nõ cõprehẽdat clericos tanꝗ̃ ge
nus diuerſuꝫ. d. c. duo ſunt. Aut eſt cõſtitutio ciuilis ſeu
municipalis: ⁊ loquit de populo: nunꝗ̃ cõprehẽdit cleri
cos p ſupradicta ſiue mã ſit odioſa ſiue nõ. ⁊ hoc non tra
9 das obliuioni. ¶ Ad p̃dicta adde. quid ſi conſtitutio lo
queret de bononiẽſibus an cõprehẽderent clerici bonoñ.
dic qḋ ſic ſm Bar. in. d. l. i. q: ſacerdotes ſunt pars repu
blice ſꝫ Bal. in. l. i. §. huius ſtudij. ff. de inſti. ⁊ iure. ⁊ ibi
dicit qḋ ſi ſtatuto cauet qḋ nemo trahat aliqueꝫ ex curiam
peruſinã vt nõ includat trahẽtes ad curiã epalẽ: q: illa di
citur curia pu ſina. et in auc. qua in ꝓuincia. C. vbi de cri.
agi opꝫ. in ſi. iij. col. dicit ſtatuto florẽtino cauet qḋ ſub pe
na capitis nullus trahat florentinũ ex curiaꝫ florẽtinã. qḋ
ſi traxerit illuꝫ corã epo qḋ nõ incidit in penã. Allego ibi
10 ⁊ Jaco. de but. qḋ eſt notandũ. ¶ Quid aũt ſi ꝯſtitutio
loq̃ret de ciuib⁹ an cõprehẽderẽtur clerici illius ciuitatis
vel hñtes beneficia ibi dic qḋ ſic qḋ no. ꝑ ſtis capellanis.
ſm Bart. in. d. l. i. ⁊ in. l. ciues. C. de incolis. lib. x. p quo
allego tex. c. de his. xij. di. ⁊ ideo pulchre dicit. d. Domi.
in. c. ſi. de offi. dele. in. vj. Statuto cauet ꝙ occidẽs ciuem
boñ. puniat capite ꝙ cõprehẽdat monachũ mõaſterij boñ.
alleg. glo. in. d. c. rogatiões. de cõſe. di. iij. ¶ Quid aũt ſi
ſtatutũ loqueret de diſtrictualib⁹ vel dñis terre eſſet priui
11 legiatus ſup ſuis diſtrictualib⁹: an cõprehẽderẽtur clerici
⁊ Jo. an. in nouellis in. d. c. ſi. tenet ꝙ ſic. ar. illius tex. q: i
qbuſdã caſib⁹ laici pñt ꝯſtrīgere clericos: vt eſt caſus no.
⁊ ibi glo. c. principes. xxiij. q. v. ⁊ hoc dictuꝫ ſequunt oẽs
ſcribẽtes in. d. c. ſi. ⁊. d. An. in. c. ſi. de fo. cõpe. ⁊ bal. in. d.
l. i. §. hui⁹ ſtudij. ⁊ hoc dcñ dicit ſing. Lu. ro. in ſuis ſing.
12 ¶ No. ꝙ offm ſupioris eſt lites dirimere. l. quedã extia
uerunt. ff. ſi cer. pe. c. ſtudẽdũ. xc. di. c. ſiñ. de do. ⁊ ꝯtu. c.
cordi. de appel. in. vi. ⁊ cle. ad compeſcendas. ſ. de ſeqſtra.
⁊ ideo dicit tex. multũ ſing. c. placuit. xc. di. iuncta glo. ꝙ
ſi aliqui laici longinqua iter ſi lite diſceptaſſent nõ potue
rũt reduci ad ꝯcordiã p iudicẽ ſecularẽ: ꝙ tunc potetũt co
gi p epm loci cẽſura eccleſiaſtica. Et illũ tex. allegat glo. in
rio ciuilis in. l. eqſſimũ. ff. de vſufr. ꝙ eſſet ſũme not. ſi per
13 epos locoꝝ praticaret. ¶ Itẽ dꝫ ſupior declarare obſcu
ra. qḋ no. ꝓ doctore legẽte. ⁊ iõ bar. reꝑhendit quẽdã can
cellariũ boñ. qui fecit tractatũ adeo obſcuꝝ: ꝙ papa Joã
nes nõ potuit intelligere. Ita dicit in. l. quicqd aſtringen
de. de ver. obli. ⁊ ibi allegat iura. facit qḋ habet in. l. ſidei
cõmiſſa. §. quoties. ff. de le. iij. ¶ Et ideo dicit gl. not. in
c. cũ clamor. ē. de teſti. ꝙ ſi teſtis obſcure depõit iudex po
14 terit ex officio ſuo illũ repetere: vt declaret dictũ ſuuꝫ. facit
ſing. dictũ dñi Domi. xxv. di. §. ea demũ. vbi quis dꝫ fa
cere ſuã oppoſitionẽ clarã ⁊ nõ obſcurã: adeo ꝙ ſi pp ſuã
obſcuritatẽ nõ põt bene intelligi ꝙ cõfeſſio facta p rñden
tẽ põt vt erronea reuocari: ⁊ error pbat eo ipſo qḋ poſitio
eſt obſcura pro quo dicto vr̃ tex. iuj. di. §. erit aũt lex. facit
ſing. dcñ Archi. xiij. q. ij. l. ſũma ꝙ ſi quis habuit termi
nũ ad rñdẽdũ ⁊ obſcure rñdet: habet ac ſi nõ rñdiſſet: qḋ
no. Item dꝫ inſerere virtutes ſuis ſubditis. facit glo. not. c.
15 ſic hi qui. xlviij. di. v. qs tenet familiã ſuã docere ope ⁊ exẽ
plo. facit tex. c. ij. de offi. leg. in. vj. vbi plãtare dꝫ virtutes
⁊ diſſipare vitia. Et ideo multũ ſingulariter ſcripſit mar
cus cicero in ſuis familiaribus ꝯiadnertenda ſunt in ſuis
ciuitatibus que apud Platonẽ noſtrũ diuinitet ſcripta
ſunt: quales principes ſunt tales ſolent eſſe ciues: ⁊ apud
Boetiũ de ꝯſolatione: beatas inquit fore res publicas ſi
eas ſapiẽter regerẽt aut eaꝝ rectores ſtudere ſapiẽtie con
16 tigiſſent. ¶ Et alibi dicit Gregorius ꝙ p̃lati tot mortib⁹
digni ſunt quot ad ſubditos ſuos ex ea ꝑditionis traſmit
tunt. xj. q. iij. p̃cipue. facit tex. in. c. qualiter ⁊ qñ. el ſecũdo
de accuſa. ⁊ quod habet in. c. dues. vi. q. i. vbi dicit ꝙ talis
preſumit eſſe inferior qualis eſt ſuperior. ⁊ ideo ſuperior
grauius punit. c. cum quidam. de iurein. ¶ Hinc dñr le
17 giſſe ꝙ melius eſt ſub bono rege ꝗ̃ ſub bona lege viuere
l. pñn. C. de his qui ad eccle. ꝯfugi. ſm Bal. in. l. ex hoc
iure. ff. de iuſti. ⁊ iu. Quod eſt notãdũ ꝓ hodiernis dñis
qui pellem pleriſqꝫ ſubditoꝝ excoriant ⁊ vix precariũ di
mittant ſpm ſm Bal. ibi ad ſi. Et ad ſupradicta inquan
tum dixi qḋ appellatiõe populi non venit clerus: nec ecõ
tra. facit tex. in. d. c. q in aliquo. v. nec populus nec clerus
lj. di. ⁊ ibi p Dñicuꝫ. ¶ In glo. in vbo iuris. nota ex ea
18 qḋ appellatione iuris venit ius ciuile canonicũ ⁊ ſynodale
ſeu municipale: nõ aũt naturale vel diuinuꝫ qḋ ꝓcedit qñ
materia ſubiecta non patit. ſ. di. humanũ genus. ¶ Et ſo
19 cit iſta glo. ad qõneꝫ. cõpromiſſum eſt vt arbiter ꝓcedat de
iure ⁊ de facto ſed diffinire poſſit de iure tñ: an intelligat
de iure cõmuni tñ: an vero de iure municipali ⁊ cõſuetu
dinario: ⁊ iſta fuit antiqua queſtio Guido. de ſuza. in qõ
nibus ſtatutoꝝ: ⁊ dicit qḋ cum fuiſſet de facto: fuit deciſuꝫ
qḋ talis arbiter non poſſet pronunciare ſm ſtatuta ⁊ con
ſuetudines iuri cõmuni cõtrarias: ⁊ mouetur per auc. p̃ſi
des. C. de epali audi. ⁊ per. l. rem non nouam. C. de iudic.
Item q: appellatione iuris intelligit de iure cõi romano
rum. inſtit. de iure natu. gen. ⁊ ciui. §. ſed quoties. ⁊ hoc
dictum ſequitur Jo. an. in addi. Spe. in ti. de arbi. §. ex
cipitur. vñ. item qḋ corruptus. in addi. que incipit Gui
do de ſuza. ⁊ ibi dic: qḋ ſi forma cõpromiſſi fuit iſta vt cãꝫ
de iure decidat quod arbiter quo ad ordinatoria iudicij
poterit vti ſtatuto ⁊ conſuetudine: ex quo reſpectu p̃onũ
ciationes tantum fuit reſtricta poteſtas ad ius: ſed ſi fuiſ
ſet dictuꝫ vt deberet procedere ⁊ pronunciare ſm iura te
neretur ſeruare iura ciuilia quod dictum dicit eſſe pericu
loſum illi cui fauent ſtatuta: ⁊ hanc opi. ſequitur. d. Car.
ſm quod refert. d. Ab. in rub. de conſuetu. ſed contrariũ
tenet. d. Anto. in. c. quintauallis de iureiuran. ⁊ opini.
ſuam ſequitur do. Abbas in. d. rubrica dicens ſe animo
receptiſſe anteꝗ̃ videret. d. Anto. ⁊ ita etiam tenet in dcõ
c. quintauallis. ⁊ mouetur primo q: ſtatutum ſeu conſue

tudo eſt ius quoddã in.d.c.cõſuetudo.ꝛ habetur in lege
de qbus.ff.de legi.ꝛ dicit ꝙ quotiẽs ſumus i materia nõ
odioſa vba generalia debent verificari in qualibet ſpecie
contenta ſub genere.c.ſi ſicuti⁹ de reſcrip. Cũ ergo ſtatu
ta ꝛ conſuetudines ſint ius:ergo venit appellatiõe iuris.
Secundo iura mandant iudicari ſm conſuetudines ꝛ ſta
tuta locorum.c.iij.de eo qui mit.in poſ.c.illa.xij. diſtin.l.
an in totum.C.de edif.priua.ergo ſi iſte arbiter ꝓnunciat
ſm conſuetudines etiã iuri cõmuni ꝯrias vr̃ iudicare ſm
iura. Tertio allegat tex.continuata glo.c.i.vt lite pen. vbi
illud quod competit de iure ſpeciali dicitur competere de
iure.c.licet cauſam.de probs. Quarto inducit pro ecõtra
c.cumana.de electio.ꝛ ſic concludit ꝙ arbiter debebit ꝓ
nunciare ſm ſtatuta ꝛ conſuetudines.ꝛ reſpondet ad.§.
ſed quotiens ꝙ loquatur quãdo de vnico iure diſpoſitio
intelligenda eſſet. ſecus quando verbum generale põt ve
rificari in qualibet ſpecie ſua:quia tunc nõ apparet ratio
ibi reſtringendi genus ad certam ſpeciem.dicit etiã ſe ſub
tilius reſpondere.ꝑſuppoſito ꝙ appellatione iuris intelli
gitur de iure cõmuni tñ:tamen ſatis pronunciatur ſcdm
ſtatuta ꝛ conſuetudines ex quo ius cõmune mandat illas
ſeruari. Et ita reſidet.d.Ab.in rubrica. Ego autẽ tantos
patres admirari nõ deſino:qꝛ iſta fuit opinio Bal.in.l.
illa inſtitutio ad finem.ff.de heredi.inſti.nec eum allegãt.
ꝛ dicit ibi ſe mirari de Cyno qui tenuit contrariũ ꝛ moue
tur:iura municipalia in ciuitate propria loco iuris cõmu
nis habenť ita ꝛ ꝯſuetudĩes.l.omnes populi.ff.de iuſti.ꝛ
iure.l.de qnibus.ff.de legi. Ego autẽ quo ad cõſuetudinem
allego tex.tum expreſſum in.c.dilecti.de arbi.in verbo iuxta
conſuetudinẽ:que pro lege ſeruatur in partib⁹ gallicanis.
Unde cum fuit cõpromiſſum ſm ius itelligitur decidi de
iure municipali vel cõſuetudinario.§.ex reſcripto. inſti.
de iure natu. Secundo ad hoc allego ſing.dictum Bal.
in.l.conſtitutionis.C.de bo.que lib.ꝙ ſi patre dante dotẽ
promittat maritus illam reſtituere in oẽm caſum reſtituen
de dotis de iure cõi:quod caſu adueniente mortis vxore
ꝛ remanẽtibus filijs ſtabiť opinio Martini approbata
de ꝯſuetudine licꝫ in cõtrariũ ſit rigor iuris.vt habetur in
l.dos a pře.ſol.ma.ꝛ habeť plene p Bar.in.l.poſt dotẽ.
ſo.ma.ꝛ per Bal.in.l.illam.C.de colla.ergo in caſu nr̃o
multo plus poterit decidi ſm cõſuetudinẽ ꝛ ſtatuta. Ter
tio allego ſing.dictum Bal.in.l.i.C.de confeſ.ſtatuto ca
uetur ꝙ nemo poſſit extrahere frumentũ de ciuitate. Ego
accuſo quendã qui portauerit ꝛ in libello dico quare peto
eum cõdemnari de iure cõi qđ intelligiť de iure monicipa
li:qꝛ de iure cõi non debet puniri:cum illud non ꝓhibeat
frumentũ extra apportari. ¶ Quarto facit iſta gl.que in
dicio meo in hoc eſt ſing.ꝛ peregrina. Sed indubitanter
quicqd voluerit Bal.d.An.ꝛ.d.Ab.opi.Gui.ꝛ Jo.
and.vr̃ prio verior ꝙ opinionẽ reperio tenuiſſe Ang.de
peruſio in diſputatiõe ſua incipiente duo admuicem litigã
tes.allegat ſicut in ſimili dr̃ de poeta intelligiť de Uirgil.
apud latinos.§.ſed quotiẽs.inſti.de iure nato. ¶ Põt
20 pro hac opi.ſubſtinenda ſcdo allegari dcm̃ notabile bal.
in.l.quicunqꝫ.C.de ſer.fugi.vbi dicit ꝙ ſi teſtator inſtituit
filium in eo quod ſibi de iure deberet intelligitur de iure
cõi ꝛ non municipali vel conſuetudine. Tertio dico de ſ
caſum ſing.ꝛ meliorem de iure.c.cum veniſſent.de eo qui
mit.in poſ.illum tex.ſic inducendo ibi fuit mandatũ cãm
decidi ſm ius ꝛ bonam terre cõſuetudinem:delegatos ſo
decidit ſm ius tñ ꝛ male:ecce ergo ꝙ ſi cauſa mandatur
decidi ſm ius poſſet cõmiſſarius illam decidere ſm cõſue
tudinem fruſtra papa ibi mandaſſet ſm ius ꝛ ſm conſue
tudinem qꝛ ſufficiebat dicere ꝙ decideret ſm ius ꝛ ſic ver
ba debent aliquid operari.c.ſi papa.de priuile.in.vj.l.ſi
quando de lega.j.ꝛ ſic videtur ibi fore caſum:ꝙ quando
cauſa mandatur decidi ſm ius non põt decidi ſm conſue
21 tudinẽ niſi in cõmiſſione fuerit expreſſum.ꝛ probat etiã
ille tex.ſingulariter ꝙ ſi mandat cauſam decidi ſꝫ ius ꝛ cõ
ſuetudinem ꝙ iudex nõ ſolum tenetur ſeruare ius ꝛ con
ſuetudinẽ in iudicando:ſed ẽt in ꝓcedẽdo. Et ſic infero
ꝙ ſi mandatur decidi ſꝫ ius:ꝙ etiã in ꝓcedendo tenetur
ſeruare ius cõe ꝛ non ſtatutũ vel conſuetudinem. Et ſic vr̃
caſus contra opi.Jo.an.in.d.addi.inquantũ voluit ꝙ iu
dex vel arbiter poſſit ꝓcedere ſm ſtatuta ꝛ cõſuetudinem.
Quarto hoc probat tex.in.d.c.venerabilem.de electio.in
prin.ibi quos de iure ꝛ antiqua conſuetudine noſciť per
tinere vbi ius ꝛ ꝯſuetudo ponunť idẽ diuerſa ꝛ ſi appel
latione iuris veniret ꝯſuetudo nõ fuiſſet neceſſariũ ꝙ ille
tex.loqueretť de conſuetudine:ergo plus cõſuetudo ꝯria
iuri cõmuni eſt diuerſa ab illo. Quinto facit tex.c.fina.in
primo rñſo.v̾ſi.de iure ꝯſuetudine vel ſtatuto de preben.
lib.vj.vbi ſi mandeť prouideri alicui de bñficio ſpectãte
ad collationẽ alicuius cõprehẽdit:ſiue collatio ſpectet de
iure ſiue ꝯſuetudĩe:ſiue ſtatuto.ergo ſeqtur ꝙ appellatõe
iuris nõ venit ꝯſuetudo vel ſtatutũ. Et ſic vr̃ ibi caſus ꝙ
ſi mandať cauſa decidi de iure de cõſuetudine vel ſtatuto
nõ venit niſi expreſſe dicatur:in illo tex. Sexto facit.c.ſo
pite.vbi de iure cõi ꝛ ꝑdeceſſorum tuorum cõſuetudine de cen
ſibus vbi ilentio actoris fuit fundata de iure cõi:ꝛ de cõ
ſuetudine:ergo ſeqtur ꝙ ius cõe vel ꝯſuetudo ſunt diuer
ſa:qꝛ de eſſe iuris eſt eſſe cõe.ꝛ vniuerſa. Nec obſtant in cõ
trarium allegata primo cũ diciť ꝙ ſtatutũ ꝛ ꝯſuetudo ſũt
ius.quare reſpondeo ꝙ improprie ſunt ius.iiij.diſt.erit
autẽ lex.ſꝫ ſtatuta ꝛ cõſuetudo ſũt ꝑticularia iura.ergo ꝛ iõ
dicit tex.c.i.de conſti.li.vj.ꝙ papa hꝫ oĩa iura in pectore:
non tñ hꝫ ꝯſuetudines ꝛ ſtatuta qꝛ ſunt facti ꝛ in facto cõ
ſiſtunt. Item conceſſo ꝙ ſunt ius:tñ ex quo ſunt ꝯria iuri
cõi ꝛ illa clauſula decidas ſꝫ ius nõ põt verificari de duo
bus ꝯrijs.ſ.de iure cõi ꝛ ſtatuto ſibi ꝯrio:dꝫ ergo verifica
ri in eo iure qđ ẽ potius vt ẽ ius cõe.l.boue.§.hoc ſmone
ff.de v̾.ſig.l.i.§.in ꝑpetuũ.ff.ſi ager vecti. Nec ob.qđ dr̃
ꝙ lex mãdat iudicari ſm ſtatuta locorum:ꝛ ſm conſuetudi
nes:qꝛ illud procedit in dubio. Sꝫ qñ mandať alicui ex
preſſe vt cãm decidat ſm ius dꝫ intelligi ſꝫ ius cõe: cũ ſta
tutum ꝛ ꝯſuetudo iſto caſu ꝯrietur iuri cõi:ꝛ ſic incluſio
vnius eſt excluſio alterius.l.cũ ꝑtor.ff.de iudi.l. mariť.
C.de ꝓcur.c.nõne.de ꝑſump.xxv.di.c.qualis. Nec ob.
gl.ꝛ tex.c.i.vt lit.pẽ.ꝙ de iure dr̃ cõpetere qđ cõpetit de
iure ſpãli:qꝛ rñdeo ꝙ ibi illud nõ põt verificari niſi de iu
re ſpãli.ſed in caſu nr̃o v̾ificať de iure cõi. Unde fateor ꝙ
ſi cauſa non poſſet decidi ſm ius cõmune:quia non eſſet
aperta deciſio bene poſſet decidi ſm ius particulare mu
nicipij vel conſuetudinis. Nec obſtat dictum Baldi de
opi.ſupra allegata:qꝛ hodie opi.Mar.eſt ius cõe ex quo
cõiter teneť.iiij.di.erit autẽ lex. Nec ob.dcm̃ Bal.l.i.C.de
confeſ.qꝛ illud procedit fauore libelli.ad hoc vt libellus
ſubſtenetur ar.eorum que no.in.c.conſtitutus.ſ.de religi.
domi.ꝛ ibi per do.Anto.ꝛ.l.licꝫ ſi poſſeſſore.§.etiã ſi iura
nero.ff.de iureiur. Et ibi per bar.ꝛ per iſta habetis qd te
nendum in hoc dubitabili paſſu. ¶ Et poſſet nouiſſime
22 ſic dici ꝙ aut cã mandať decidi a ꝓncipe ſm ius: tunc itel
ligatur de iure cõmuni non ſolum quo ad decidendũ ſed
etiam ad procedendum. Et de hoc eſt caſus notabilis in
d.c.cũ veniſſent. Aut mãdať cã decidi ſꝫ ius a ꝑtibus cõ
promittẽtib⁹:ꝛ tũc ſi cã celerius expediť ſm ius cõmune
ꝙ ſm ius municipale vel ꝯſuetudinarium:ꝛ tunc intelli
gatur de iure cõmuni qꝛ partes iõ cõpromiſerũt vt litem
citius expedirẽtur.l.i.ff.de arbit. Et iſto modo procedat
opi.Guido.de ſuza.ꝛ Jo.and.ꝛ ſequẽtium. Aut cauſa
celerius expediť de iure municipali vel cõſuetudinario:ꝛ
tunc ſm illud debet decidere.ꝛ iſto modo ꝓcedat opi.o.
bal.ꝛ.o.an.ꝛ ab.facit ad hoc qđ no.bar.in.l.rex.ff.rerum
amo.ꝛ bal.i.l.gallus.§.ſi ca⁹.ff.d̾ lib.ꝛ poſt.ꝛ.l.j.C.de cõ
feſ.ꝛ.l.ſed ꝛ ſi qs.§.queſitũ.ff.ſi qs cau.vbi dicit ꝙ ſi pe
to reũ cõdẽnari:ſm formã iuris ꝛ ſtatutorum videor itenta
re illud qđ eſt mihi vtilius.ita in ꝓpoſito:videnť partes il
lam viã ſequi voluiſſe:p quã lis facilius ſopireť.qđ bñ no.
Fateor tñ:ꝙ cautelis eẽt ad euitãdas opi.qđ i cõpromiſ
ſo diceretť:ꝙ cãm decidat p viã iuris ꝛ ſtatutorum ꝛ ꝯſuetudi
nis.vnũ tñ nõ obmitto ſtante huiuſmodi queſtiõe poterit
tñ ne aliqd decidere ſm ius ꝯſcientie.bal.in.l.inſtituta.ff.
de iuſti.

de iuſti.et iure.tenuit ꝙ non quē omnino ibi vide ꝑ quo
vide gl.ꝺic q̄ eſt multū elegans:⁊ ibi tenuit opinionē quā
etiam tenuit in.d.l.illis institutio. Sed poſſet dubitare ex
quo iſta glo.vult ꝙ cōprehendit conſtitutio municipalis
⁊ ſic ſynodalis nō tamē cōprehenditur ius diuinum. An
cōprehendatur conſtitutio cōcilij gnalis ⁊ videt ꝙ nō: quia
illud qđ fit a cōcilio videt factū a ſpū ſancto reuelatione di
uina: vt eſt tex.c.fruſtra.viij.⁊.v.di.c.ſicut ille ē.quicquid cō
tra illorum diffinit.in quibus ſpiritū ſanctū credimus lo
quentem.et iō dicit xp̄s euangelio luce.x.c.qui vos recipit
me recipit:qui vos contēnit me contemnit.ij.q.vij. accu
ſatio ſed ɔ̄trium puto verius qꝛ cōſtitutio ɔcilij dicit eſſe
ius poſitiuum facit tex.c.licet ex quadā ad fi.vbi ɔ̄ ſtatuta
hoīum.de teſti.iꝫ eiſ deus fuerit per ora principium.l. p
mulgare ⁊.viij.di.c. quo iure ſpūs loquit per eos q ſunt
in ɔcilio ti eorum ɔſtitutio dicit poſitiua vt.o.c. licet qđ
24 eſt bene notandū pro ampliatione huius glo. ❡ Utrum
autem ſit differentia inter ius diuinum ⁊ poſitiuū. vide
ſingul.o.Arch.in.c.vtinam.lxxvj.di.vbi dicit ꝙ veniēs
ɔ̄ ius diuinum peccat mortaliter niſi in caſu permiſſo.ve
niens autem ɔtra ius poſitiuum non peccat mortaliter ſi
ex cauſa facit.facit qđ no.per doc.in.c.nā concupiſcentiā
de conſti.⁊ beatum Thomā ſcđa ſecunde artic. lxxxvj.
q.viij.⁊ iſtud no.qꝛ limitat ſingu.glo.c.ſacerdotes.ij.q.
vij.que voluit ꝙ epo non ſeruante canones poſſunt ſub
25 diti denegare obedientiam. ❡ Nota.⁊ ex iſta glo. quis
ius canonicum nō dicit diuinum ſed in ɔ̄trium videt dice
re glo.c.quicūqꝫ.xxiij.q.vij.poteſt ſaluari qꝛ proprie lo
quendo ius canonicuꝫ nō eſt diuinum:ſed large ⁊ impro
prie ſic.iſta eſt glo.notabilis.in.c.ij.in vbo vꝫ de priuile.
li.vj.tenet.o.Dñicus in.c.humanū genus.j.di.facit qđ
no.Jo.an.⁊.d.An.⁊ moderni.in.c.j.de iura.calumnie.
26 ❡ Et inquantum iſta glo.dicit ꝙ ius naturale eſt immu
tabile inſt.de iure nat.§.ſed naturalia.l.obligationes.⁊
l.legatum.ff.de capi.dimi.v.diſ.in principio.facit ad que
ſtionem que apud do.de rota fuit deciſa:vt refert ſe de fa
cto vidiſſe La.roma.in ſuis ſingularibus.qđ quidam no
bilis de francia fuerat effectus monachus:in impetratio
ne beneficij aſſeruerat ſe fore nobilem:⁊ per hoc allegaba
tur reſcriptum ſurreptitium:quia per monachum per
ditur nobilitas:vt voluit gl.c.ea que de ſta.mona.c.j.de
purga.cano.ɔ̄trium fuit deciſum qꝛ nobilitas eſt ius ſan
guinis ⁊ ſic tanꝙ̄ ius naturale non potuit immutari per in
greſſum religionis.l.ius agnationis.ff.de pac.qđ nota.
27 ❡ Glo.in verbo ſanctio No.ꝙ ſanctio proprie ponit
pro ɔſtitutione penali: vt eſt gl.iij.di.in ſumma qđ eſt no
tādū pro ſtatuto quo cauetur ꝙ ſi quis venerit ɔ̄ ſanctio
nes eccleſie vel populi puniat certa pena:vt proprie intel
ligatur in ſanctione penali.large autem ⁊ improprie capi
28 tur pro ɔſtitutione non penali:vt hic qđ no. ❡ Glo.in
verbo machinationes. Nota ꝙ machinatio eſt idem qđ
aſtutum ingenium:⁊ ſonat in malam ptem ſm.o. Card.
⁊ ego dile.caſum valde not.in.l.cuꝫ ſeru⁹ in verbo ꝓpter
doloſam mentem ⁊ abſconditam machinationem .C. de
lingio. Et ibi Bald.dicit per illum tex.ꝙ machinatio ab
ſcondita:eſt diffinitio doli qđ eſt notandum pro intellectu
iſtius tex. ❡ Glo.in verbo ſenſualitas nota.ꝙ per hanc
ſenſualitatē appetimus delectabilia corporis. Et iſta eſt
ratio qꝛ humana cogitatio prona eſt ad peccandum. poſ
ſunt reddi alie rōnes:vꝫ quia homo malum poteſt per ſe
ipſum:bonuꝫ nō niſi per gratiā.de conſe.di.iiij.c. finali.
Jtē ꝓpter multa impedimenta boni.c.aduerſitas . vij.
q.j. Jtē quia homo maiori electione ⁊ ſubtiliori iudicio
indiget in bono ꝙ̄ in malo.xlj.diſt.c.qđ dicit dñs. Et ali
bi dicitur Arta eſt via que nos ducit ad patriā ⁊ in illo
Ouidiano ſcribit. Eſt via ſublimis.

Hec ſane. Hic narratur qualiter clemens pa
pa.v.quaſdā ɔſtitutiones ante con
ciliū vienū.et poſt:ɔcilium et in concilio promulgauerat
1 quibus vti precipiebat in iudicijs. ❡ No.ibi l vienū.con
cilio no.quod papa exiſtens in concilio edidit ɔſtitutiōes.
c.aduerſis.de immuni.eccle.⁊.c.licet.de elect. ſed poſſet
quiſpiam vſm dubitare:an debeant edi nomine pape. an
vero nomine concilij in.c.oſius de elec.⁊.in.c.j.de pac. ⁊
in.c.j.de ſpon.in verbo placuit ſancte ſynodo.vbi dicit ꝙ
debeant edi nomine cōcilij.poteſt dici qđ ſi materia legis
originatur a papa licet concilium approbet: debet tamen
lex edi nomine: Pape a quo originem ſumpſit. Nam
papa poteſt condere legem ſine concilio.ix.q.iij.cuncta p
mundum. Aut materia legis habet originem a concilio:
⁊ tunc editur noīe concilij:⁊ procedant iura precallegatā.
Et iſtud tenet.do. Abb.in duobus locis.ſ.in.c.j.de ſpō.
⁊ in.c.j.de pac. Sed verū iſtud ſit verū nunc non exami
no:qꝛ materia hodiernis tpibus eſt periculoſa vt videtis
nihilominus de hoc dubito:qꝛ conciliū ſine illi de conci
lio aſſiſtunt pape tanꝙ̄ ɔſules vt.c.ad apoſtolice:⁊ ibi per
do. Dominicū de re. iudi.li.vj.ergo indiſtincte lex nō de
bet edi noīe conſulum:vnde lex ſemper editur noīe prin ſ
pis.licet apud ſe liceat cōſulere.l.placet.C.de ſacro ſan.ecc.
2 ❡ Not. ibi ante ⁊ poſt.pro cōcordia teſtium quando de
ponunt factū ante guerrā ⁊ aliqui deponunt factum poſt
guerram.de quo plene per do. An.⁊ modernos in.c.cuꝫ
tu.de teſt.⁊per bar.in.l.ij.§.fi.ff.ſi cer.pe.⁊ p Ja.de are.
⁊ modernos in.l.in inſulā.§.fructus.ff.ſo.ma.⁊ p Jaco.
but.in.l.j.C.de vſufru.⁊.in.l.cū de etate.ff. de proba.⁊ p
d.meū.de imo.in.l.inter ſtipulantē.§.j.ff. de verbo.obli.
3 ❡ Nota ꝙ dictio poſt poteſt denotare etiam actum me
diatū ⁊ nō incontinenti factū.⁊ ſic facit ad queſtionē depo
nentiū ꝙ titius poſſedit poſt ſempronium:qꝛ per hoc nō vi
detur includere ꝙ immediate poſt ſempronium poſſede
rit. facit glo.in.c.cum vintonij.de elec.c.ſi.de exceſ.prela.
4 tenet do. Dominicus in.c.j.de cōſti.in.vj. ❡ Nota ibi
plurimas conſtitutiones ꝙ licet ap. plurū veniant duo.
c.pluralis numerus de re.iur.li.vj.l.vbi numerus.de teſ.
qꝛ hoc verbū plurimas importat plures ꝙ̄ duas conſtitu
tiones:iſte eſt tex.ſing.xxxiiij.di.c.chriſtiano facit .§.⁊ qđ
5 ſepe in ver.plurimoꝝ in auten.de trien.⁊ ſemiſ. ❡ No.
ibi frequētata dubia ꝙ lex adaptari nō debet ad ea que ra
ro accidūt ſꝫ ad ea q̄ frequenter veniunt.l.nam ad ea.ff.de
legi. Nam vna hirundo non facit ver ſm bald.ibi. Et ſic
facit ad qōnē de lazaro reſuſcitato an reciperet bona de
quo per glo.c.licite.xxxij.q.vij. Et ibi plene Archi.⁊.d.
Car.in.c.fraternitatis de frigi.⁊ malefi. ⁊ qđ habetur in
l.ſeruus.ff.de act.⁊ oblig.⁊ in.d.l.nam ad ea. Et ibi dicit
bal.ꝙ ſi papa vrbanus reſuſcitaret nō recuperaret papa
6 tuꝫ. ❡ Nota ꝙ ɔſtitutio fit ſuper dubio.l.ꝙ labeo.ff.ad
car.c.cum in iure de elect.⁊.c.cum in iure.de offi. delega.
vbi reprehēditur q̄renſ de caſu indubitabili . Et ſic facit
ɔtra doctores repetentes qui ponūt cōcluſiones indubi
tabiles:⁊ ex hoc infero ꝙ ſi vna lex habet duos intellectus
debemus capere illum qui eſt magis dubitabilis.l.j.ad ſi
7 nem.ff.ad mu.⁊.d.l.ꝙ labeo. ❡ Et ſic facit ad qōnem ꝙ
cauſe debeāt compromitti:qđ intelligitur ſi ſunt dubita
biles.ſecus ſi ſunt clare ⁊ aperte:puta quis quis habet in
ſtrumentum cōfeſſionatū habēs executionē paratā: quia
tunc nō debet cōpromitti. Jta dixit bal.in.l.ancille.C. de
fur.l.j.ff.de tranſac.l.ſi diuerſa.C.⁊.l.cum proponas .C.
de rebus credi.bar.⁊ ang.in.l.eleganter.ff.de cōdi.inde.
⁊.l.poſt rem.ff.de tranſac.facit tex.et glo.c.expoſita.de ar.
et ibi expreſſe tenet.d. An.et.d. Abb.et qđ no.in.c.j. de
8 offi.vica. ❡ Et ideo elegāter dicit bal.in.l.placet.C.de ſa
cro ſan.ec.qđ ſi eſt ſtatutū ꝙ petatur cōſilium ſapientis:
vt eſt ſtatutū apud Ciuitatē reginā qđ debet intelligi quā
do cauſa eſt dubia.ſecus ſi clara. Jta etiam tenet idē bald.
in.l.ij.C.de legi.et rapħ. fulgo.in.l.j.C.de rela.bar. in.l.
ille aut ille.§.cū in verbis.⁊ in.l.nō aliud.ff.de leg.iij.et ita
9 de facto cōſultus conſului : et obtinui. ❡ Nota ibi clare
in comē.ꝙ lex debet eſſe communis ⁊ generalis.iiij.di. §.
erit autē lex.l.j.ff.de leg.et ſic facit ꝙ ſi fieret cōſtitutio ſeu
ſtatutum contra certam perſonam ſi pretendit intereſſe ex
ea poteſt appellari.l.j.§.ſolent.ff.quando ape.⁊ ſic. l.j. et
l.qui grauatus.C.de cenſibus.li.vj. Aut ſtatutum eſt ge

neralē.et tūc ob inīqtate ſtatuti nō pōt appellari.l.ij.§.cra
ſtio.ff.d o:i.iur.l.ſi q̄ pēa.ff.de v̄.ſig. Iſta ē doctrina bar.
i.l.oēs populi i.xiij.col.ff.d iuſti.et iu.et.l.j.ff.de ap.reci.
bald.in.l.iudicibus.C.de ap.l.quiſquis.C.quorum ape.
non recip.l.3.ff.q quiſqȝ iur.l.milites.C.de teſt.mili.l.j.
ff.eo.d.An.in.c.cum omnes.de conſti.Ab.in rubri.de
10 conſti.Et addu bar.multū ſing.in.d.l.omnes populi. q
ſi eſſet conſtitutio generalibus edita verbis ſi tñ ex conie
cturis apparere pōt q in odium certe pſone emanauerit
q a tali conſtitutione poterit appellari.ar.l.j.ff.de doli.
excep.ad ſi.vbi eſt caſus valde no.q per doli exceptionem
ſuccurritur ɔtra dolum cōmiſſum in.l.condicenda.et pro
hoc dicto.d.Ab.ē.in rubri.de conſti.dicit ſe allegare ca
ſum in.c.cū omnes de conſti.ego autem Alle.in arg.tex.
in.c.ex parte de off.dele.et alle.eundem bal.in.d.c.cū oēs
in.ij.col.et qō no.ang.in conſilio.lxij.incipi.nobilis.et
ad predicta facit tex.ſingu.in.l.exemplo.C.de decur.li.x.
ſm ſal.in.l.ſi.C.ſi ɔ ius vel vti pu.qō non valet reſcriptū
principis cōceſſum alicui ſpecialiter.ſecus ſi fiat generali
ter qō eſt bene not.facit qō no.in.l.eos.e.titu.et ideo dixit
bar.in.l.innocen.ff.de priuilegijs.cre.et in.l.totiēs.ff.de
pollici.q ciuitas non pōt auferre mihi rem meā.l.ſi pri
11 uatus.ff.qui.et a q.r.d.l.totiēs.Sed ſi facit legem gñalē
pōt.l.venditor.§.ſi conſtat.ff.cōia predi.qō dictū intelli
go verū:ſi ex cauſa hoc faciat ita dicit Bar.in.l.ɔſtitutio
ne.ſſo p.alle.tex.in.d.§.ſi conſtat quē dicit eſſe ſingularem
et meliorem de mūdo ad hoc.et ita dicit ſe intelligere tex.in
d.l.ſi priuatus qui ſm eum ibi ē ſing.et non alibi.et pon
dera:qr dictum.c.cū omnes probat ſm vin.q conſtitutio
facta ɔ certam pſonā valet et tenet:ſed opus eſt:vt reuo
cetur per ſuperiorem.et pōt eſſe ratio:qr extra iudicialia nō
tranſeunt in rem iudicatā.vnde aduerſus grauamen ex
iudiciale competit duplex remediū p viā appellationis:
et per viā querelle.c.cum ceſſationi.de appella.li.vj.qō di
ctum ſm.d.abb.eſſet bene nota.in.d.c.cū oēs ſi eſſet verū
ſibi autē nō placuit:īmmo dicit q talis conſtitutio eſt nul
la ipſo iure:qr de natura legis eſt q ſit generalis.iiij.di.c.
erit autē lex et allegat bar.in.d.l.oēs populi.et ad.c.cū oēs
reſpondet q ibi fuit:de facto facta reuocatio:et nō de iure
nec apparet ex tex.q papa ibi illa ſtatuta improbet:ſed ſo
lum ꝓuidit contra iniquitatē illorum:et ita reſidet dānata
cōis ſcribentium opi.¶ Ego autē dicerē ſic: q aut conſti
tutio ſit verbis generalibus.ſed per legitimas cōiecturas
apparet q in odium certe perſone emanauit:et tunc talis
conſtitutio teneat:ſed aduerſus iniquitatem eius ſuccur
ret per doli excep.caſus ē in.d.l.j.de doli excep.aut cō
ſtitutio expreſſe ſit contra certam pſonam.Et tunc conſti
tutio ſit ipſo iure nulla:nec erit appellanda cōſtitutio:qr
ſibi non cōpetit legis vel cōſtitutionis diffinitio.l.j.ff.de
leg.vbi lex ē cōe preceptū:ſed illa conſtitutio eſt preceptū
particulare:ergo non erit conſtitutio.et iſto caſu procedit
opi.do.abb.aut cōſtitutio:non eſt ɔ certā perſonam:ſed
cōtra partē aliquā eorum qui ſunt de collegio vel de capi.
et tunc talis conſtitutio teneat:ſed ꝓpter iniquitatem re
uocabitur:et iſte ſit caſus maturi intellectus.in.d.c.cum
12 oēs.qō no.pro concordia.¶ Et p̄dicta limita.niſi conſti
tutio eſſet facta in fauorem alicuius:qr tunc bene valeret
talis conſtitutio.Ita dicit Spe.de ancho.in repetio.c.ſi
propter.de reſcrip.li.vj.ar.d.c.ſi propter.Sed certe ille
tex.nō probat illud ad qō.d.pe.cū allegat.loquitur.n.in
reſcripto:nec dicit reſcripti.ē.vt ſit cōe:vt ē in conſtitutiōe
vt in.d.c.erit autē lex:ſed pro ſuo dicto facit tex.c.cū.m.
ferrarien.de conſti.et intellige hoc dictum ſane quādo ille
fauor eſt rōnabilis vel remuneratorius.ita dicit Bal.in
l.j.ff.de leg.allegat.in ar.l.decurionibus.C.de ſilentiar.li.
xij.Sed ɔtra dictū iſtorum.allego tex.ibi nullo priuato
cōmodo in.d.c.erit autē lex:vbi conſtitutio dȝ fieri remo
to omni priuato cōmodo:ergo niſi reſpondeaſ q ille tex.
procedit ſine cauſa:ſecus quādo ex cā conſtitutio cōtinet
fauorem priuatum.¶ Et hoc nota ꝓpter ſtatuta terra
rū:quando aliqū priuilegiant aliquā caſſatam in ciuitate:
vel aliquē de tali familia:ꝓpter aliqō elegans et illuſtre fa
13 ctum q ille talis egerit apud rem publicā.¶ Scdō limi
ta niſi ꝓpter delictū fieret cōſtitutio ɔ aliquē:qr tunc talis
cōſtitutio valeret:in odiū delinquētis.Ita.d.bal.in.d.l.j.
ff.de leg.pro quo dcō facit gl.no.in.l.amiſſione.§.qui de
ficiunt.ff.de cap.dimi.et tex.de.cupientes.ſ.de penis.vbi
poſſunt fieri ſtatuta ɔ pticulares perſonas delinquētes:et
nō ſcribētes.in.l.ij.C.q̄ ſit longa cōſue.et bal.in autē.habi
ta.C.ne filius pro patre.in.iij.col.qō ꝑpetuo no.qr in ali
quibus ciuitatibus ſunt ſtatuta:q de tali damno non poſ
ſint habere officia in ciuitate qō tene menti.¶ Et ex pre
dictis infero q ptiales exiſtentes in ciuitate:non poſſunt
facere ſtatuta ɔ partiales quos expulerunt de ciuitate:vt ē
tex.optimus.in.l.ſi quis ingenuā.§.fina.ff.de capti.not.
Bal.in.l.omnes populi.ff.de iuſti.et iur.vbi olo.vide.vi
14 de et plene.p.d.pe.in repeti.c.j.de conſtitu.¶ Nota ibi:
ſubiectis q papa nō intendit ponere legē niſi ſubditis.fa
cit.l.cunctos populos.C.de ſum.tri.et fi.catho.et per iſta
excludunē iudei:et pagani qui non ligantur ſacris canoni
bus ſaltē in ſpiritualibus:vt in.c.gaudemus de diuor.et
no.per Inno.in.c.qō ſuper his.de voto.et vo.re.regulari
ter autē oīs creatura ē ſubdita pape.Ita pulchre dicit In
no.in.c.j.de cōſti.qō conditori canonis:et vicario creato
ris oīs creatura eſt ſubdita.Iuxta illud qō dr in euāgelio
fiat vnū ouile:et vnus paſtor.Et iuxta illō quodcūqȝ liga
ueris ſuper terrā:vbi deus neminē excepit:nec mirum cū
papa ſit vicarius eius cuius eſt terra:et plenitudo eius.c.
tua.el.ij.ex.de deci.Et ideo dixit ſūme no.tex.in.c.quan
to.de tranſla.prela.qō factū a papa dr factum a deo:et ibi
no.Hoſt.qō papa:et deus faciunt vnū tribunal.qō bene
15 no.¶ Quis autē ꝓprie dicaſ ſubditus:dic qō ratiōe ori
ginis vel domicilij quis ꝓprie dr ſubditus:ille autē qui
16 rōne delicti vel cōtractus ſeu quaſi ſortitur forū in aliquo
loco:ꝓprie non dr ſubditus qō no.ꝓpter ſtatuta terrarū
apponētia penas ſuis ſubditis:vt eſt glo.multū not.et ſin
gu.ſm.do.m.de imo.in cle.quamuis.in verbo ſubditos.
de foro compe.large tamē oēs dicunē ſubditi.bona gl.in
c.nuper.de ſen.exco.et glo.iuncto tex.eo.tit.c.a nobis.el.
j.et plus voluit in.d.verbo ſubditos.qō actor eūdo liti
gādo.coram alieno iudice per illū actū litigij:non efficiē
ſubditus.Et in hoc ē pulchra et ſing.¶ Et ſic facit ad q̄
ſtionem:que pridie fuit de facto.hic bon.ſtatuto cauetur
qō ſi forenſis conuenit ſubditū ſeruaſ ius cōe.quis dicaſ
ſubditus.Item appellatiōe ſubditorū:in materia eccleſia
ſtica veniunt:et layci:vt tex.in.c.irrefragabili.de of.ord.
et.c.cū apoſtolus.§.prohibemus.de cenſi.et qō nota.per
17 d.glo.in.d.vbo ſubditos.¶ No.ſm pau.ibi ſortis hu
mane cōdictio:qō humanū eſt mori.lxxvj.di.c.tanta.et
belliſſime ſcribit marchus cicero in ſuis philipicis in ora
tiōe que incipit frequentia nr̄m incredibilis:ad ſi.q̄ q̄
enim mortē quidā omnibus natura ꝓpoſuit crudelitatē
mortis ac dedecus virtus propulſare ſolet.et apud Sene
cam in prouerbijs.mortē mihi minaris iſta hominis na
tura:non pena.et pulchre dicit in.j.tragedia.dure pagūt
penſa ſorores:nec ſua retro fila reuoluūt.vltra ſtigias que
rimus vndas.et apud ſenecam:omnes capitali iudicio cō
dēnati ſumus.et.xiij.q.ij.c.in eccleſiaſtico.ibi ſcietis quo
niā oēs moriemur:et omnia que de terra orta ſunt in terrā
conuertentur:et apud Boe.li.ij.de conſolatione philo
ſophica.conſtat eterna poſitumqȝ lege:vt conſtat genitum
nihil iuxta illud.nihil ē perpetuum ſub ſole:licet moralī
ter vita nr̄a:ſit mors.Ita pulchre ſcribit marchus cicero
de ſomno Scipionis.vr̄a ſquit que dr vita mors eſt:et ali
bi dicit qui e corpore tanq̄ e carcere vinculis ad celum vſ
qȝ volarunt.et alibi dicit gregorius temporalis vita:vite
eterne comparata potius eſt dicēda mors:q̄ vita.et hu9
vite tres ſunt termini.ſ.caſualis et iſte pōt preteriri:et pre
ueniri.Alius ē naturalis:et iſte pōt ꝓueniri debilitādo
naturā.Sed nō poteſt preteriri:qr ſm phm:cuilibet cō
ſtituto in natura humana impoſita eſt ratio ſue magni
tudinis:et augmenti.et ideo ſcribitur apud virum pacien
tiſſimum

tiſſimum Job. Cōſtituiſti terminos eius q preteriri non poſſunt. et i prima tragedia. nulli ſcripto ceſſare licet: nul li viſo perferre dieȝ. Alius eſt primordialis qui conſiſtit in diſpoſitione diuina: qui nec preteriri: nec preueniri po teſt. xxiij. q. iij. c. ſicut. et ad predicta vide bal. in ti. de pa ce cōſtā. in. xvij. col. v̄ſi. diuina vocatiōe. vbi dicit q deus hora mortis nos vocat. de tpali iudicio ad perpetuum. al legat odofre. ego allego tex. xiij. q. ij. c. q̄ prepoſterio: e. c. qui diuina. et dicit q ſi quis moritur gladio q illa mors dicaſ venire iudicio dei. allegat qd habeſ. inſti. de capi. di mi. poſt prin. vbi oīno vide: quia angel. conſuetus allega gare ibi glo. pro ſingulari. allegat: etiam ibi bald. qd ſcri bitur in euangelio ſciens oia que ventura erant ſup eū: e in l. j. C. qui admit. in. viij. col. dicit q mors eſt caſus fortui tus. allegat. l. ait. in v̄ſi. aduētiti caſus. ff. qui. e a quibus bene facit. tex. in. l. militēs. in v̄. vite forte. C. de teſta. mili. & in. l. j. C. de his q ante ap. te. per illū tex. idem bal. ibi di cit: q mors fortuita dicitur prouenire ex caſu fortuito: ſꝫ mors naturalis dicitur prouenire ex caſibus humanis: quia qcqd naſcitur ē mortale. Dicit autē eſſe idem iuris. de morte naturali: et de morte preter naturā qd eſt. not. di gnū. Et ſic facit ad queſtionem. teſtator mihi legauit do mum ſi titius deceſſerit ſine filijs. qd ſi decedat ſine filijs morte naturali vel morte violenta habebo legatum. et ad predicta vide bonā glo. in. c. epi. xj. q. iij. que dicit q deus facit aliquos homines mori ppter peccata eorum. aliqū eſt propter bona que faciunt ne inclinēt in malo. et bona gl. in. c. qua fronte. de appel. verū autem mortui ſunt lugen di. vide tex. Jo. griſoſto. xiij. q. ij. in. c. vbicunqꝫ v̄. lugere autē e lamentari. qui ex hac vita decedunt ex puſillanimi tate contingit e ſeneca in epiſtolis: vt puto in. xv. epiſto la. Quid mortuū: inquit deflemus. non ille reliquit nos ſed anteceſſit. et ideo ſcribit de catone qui cū nouū habuiſ ſet de morte filij nō fleuit: ſed ita fertur reſpondiſſe ſatiſfe cit nature. q: hac lege intrauit vt exiret. et ideo dicit tex. ſingu. in. c. qui diuine vocatione. xiij. q. ij. q mortui ſunt
18 ducēdi ad ſepulturā cum canticis. ¶ Nota ibi: ſub bu lanſa q hic videſ tex. q bullatio ſit eſſentie priuilegij apo ſtolici per id qd no. Jo. mona. in. c. j. de priuile. in. vj. Et qd habetur in extrauaganti Bonifacij. licet i hoc Jnn. teneat cōtrarium. in. c. cōſtitutus. de reſcript. e Archi. e Jo. an. in. ꝓhe. vj. quos ſeqtur. d. Car. hic dicens q nec bullatio: nec ſcriptura ſit de eſſentia. tamen ſine bulla ſm eūꝫ non pōt probari grā apoſtolica: et dicit ſe vidiſſe du bitari ſepe apud prudentiſſimos. ſed hodie deciſum eſt per rotā. e incipit deciſio. itē q licet romana curia: e eſt ra tio ſm eum ꝓpter multa abſurda que inde ſeqrentur per mittendo probari grām per teſtes apud quos eſſet quaſi impoſſibile ſcire omnē grē continentiā: licet oīno non ſit
19 impoſſibilis: et ita reſidet. d. car. ¶ Adde qd. p. doctor. vltimū quē refert. Cy. e bal. in. l. ſi quis per calūniaꝫ. C. de epi. et cleri. tenuit q ſi grā fiat a papa non poterit proba ri per teſtes. Si vero fiat per inferiorem: tunc ſi conferat dignitatem non pōt probari per teſtes aſs ſecus. primuꝫ dictū: ibi ſeqtur bal. ſ. q grā pape non poſſit probari per teſtes. Sed i. c. j. de alodijs. col. iij. in ti. hoc limitauit: vꝫ q grā pape poteſt probari per teſtes: niſi qs velit proba re grām factā ſup iuriſdi. q: tunc non poſſet probari per teſtes allegat. l. j. C. de man. prin. e facit. l. ſacri affatus. C. de diuer. reſcrip. vbi priuilegia principis debent inſcribi in caſtro impiali: e ſic vꝫ q non poſſit probari per teſtes: ſed pau. de liaȝar. quem refert: e ſequitur. d. dominicus. in ꝓhe. vj. diſtinxit q quedam eſt grā que ſit mente e ver bo ꝓlata per ſcripturam. puta petebam a papa executo rem. porrexi petitionem meā: papa mādauit litteras fieri hoc non ſufficit. et ſic nō poterit probari per teſtes: e iſto mō nō ꝓcedat opi. arch. e. d. Jo. an. car. hic e bal. i. d. c. j. et ita intelligaſ opi. per. vltramon. Quedā eſt grā q̄ ſit ver bo e mente in qua aliqū ſit ſcriptura: vt appareat de men te. Ponite exemplū. dixerunt duo clerici epo q volebāt permutare beneficia. Epo mandauit notario q cōficeret inſtrꝫ. ex illo mō illo mortuo: e probato per teſtes valet p mutatio: e ſic procedat Arch. e Jo. an. ſm pau. de liaȝa. Et hanc diſtinctionē. pau. in prohe. vj. ſequiſ. d. dñicus. e ipſe allegat qd habetur. in. c. ſi motu ꝓprio e qd ibi per glo. de preben. li. vj. vbi motus ꝓprius qui ꝓcedit ex mē te pape. ſi nō ē verbo prelatus i ſcripturis litteralibꝰ: poſtea per teſtes ꝓbare non poterit a ꝯrio ſenſu ex illo textu. ſm eūꝫ. ſecus erit de grā: q: poterit probari per teſtes: ſed ſu per hoc hodie non ē inſiſtendū ex quo apta ē hodie dño rum de rota. deciſio. ſed grā exterior mihi videſ verior: de iure opi. q grā pape poſſit probari per teſtes: ergo e te nor grē e. j. allego per hoc gl. elegantē. in. c. duobꝰ. de re ſcrip. li. vj. que vult q gratia pape ꝓbatur per teſtes. ij. facit tex. in. l. ſi ſolēnibus. C. de fide inſtru. vbi miles pōt ꝓbare per teſtes priuilegium veterani dimiſſi a militia: li cet priuilegiū i ſcriptis nō habeat. Tertio allego tex. in. c. cū olim. de priui. vbi tenor priuilegij deperditi pōt ꝓbari p teſtes: ergo exterior gratie. Quarto induco gl. i. c. preſul. ij. q. iiij. q̄ voluit q duo teſtes ꝓbant ꝯ papam: ergo mul topluſ poterit grā ſua per teſtes probari: e maxime quā do nō agitur de preiudicio alterius. Quinto facit illd euā gelicū. qd ſcribiſ in ore duoꝝ vel trium teſtium ſtet omne verbum. Ultimo indiſtincte tenendum eſt: q ſola volūtas pape eſt de eſſentia grē. littere aūt ſunt ad probationem: ſꝫ ergo ꝓbatio deficiat nō tamen deficit ius. ¶ Et ideo pul
20 chre dicit bal. in. l. humanum. C. de leg. ad ſi. papa oracu lo viue vocis dixit pronūciamus talē epm talis loci: q an teq̄ littere ſint formate ille talis epo eſt: q: littere non req runtur ad eſſe grē. ſed ad ꝓbationem. allega caſum. i. c. in ſtitutionis. xxv. q. ij. vnde ſi papa moreret inteſtꝫ: ante q̄ littere fierent: non extinguerentur ius qſitum. ſed deberēt poſtea fieri littere tpe ſucceſſoris: faciendo mentionem de diſpoſitione pdeceſſoris qd ē valde no. e menti tenendaꝫ ſm bal. ibi. ¶ Et iſta faciunt ad qōnem. ſereniſſimus rex
21 alfōſus ab excellētiſſimo martino papa. v. habuit grāꝫ ſol lēnem conceſſionis i feudū regni apulie: tū illa grā poſtea fuit deperdita nec apparet aliquid de ea. dubitatur prio vtrūꝫ poſſit ꝓbari per teſtes et p ſupradicta: vꝫ concludē dum q ſic. ſcdo verū dato q gratia p teſtes probari nō poſ ſit. an iuſte e ſine onere ꝯſcīe clementiſſimꝰ rex. poſſit inci bere regno: e illud iuſte tenere: e vꝫ q ſic: q: licꝫ iſto caſu deficeret ſibi ꝓbatio: non tamē ſibi deficit ius. tertio verū ſucceſſor martini teneatur renouare illam grāꝫ. bal. in. d. l. humanū: vꝫ dicere q ſic qd ad pñs aliter examinare nō decreui: q: nollem ponere os ad celum iuxta illud cū ſis mortalis rē. nec humeros iſtis decent geſtamina nſos: vt ſcribiſ in illo ouidiano q non pro illuſtriſſimo. d. noſtro rege cui ſi longior vita fuerit erit orbe deus. ¶ Qd ſum
22 mopere deus aduertat. Quid autem erit de clauſula ex certa ſcientia an poſſit ꝓbari p teſtes glo. ſing. in. c. ſtatutū de reſcri. in. vj. ſm Jo. de imo. in. l. quidā conſulebat. ff. de re iud. tenet q debet inſeri in reſcripto: nec poterit per teſtes probari. ſed illa glo. cōiter non tenetur: e plene tan giſ per. d. do. i. d. c. ſtatutum. ego latiſſime dicam. in. c. e ſi principalis. ſ. de reſcrip. vbi eſt elegans glo. Scdo qd ſi
23 quis mittitur i poſſeſſionem. de licentia iudicis an illa im miſſio poterit ꝓbari per teſtes. dic q non imo debet fieri publicū iſtrumētū. Jſtd fuit ſingulare dcm̄. bar. in. l. ſi. C. de edicto. di. Adri. tol. i. ſinalibus ſuis verbis ar. illius. l. Tertio qd de publicatione teſtium dic q poterit ꝓbari p
24 teſtes. Jſtud fuit not. dictum Jnnoc. i. c. Albericus. eſt de teſtibus. quē ſeqtur ibi. Jo. de imo. Quarto qd de ſen tentiis dic idē ſm. d. de rota deciſione. cccxxiij. ar. nota
25 torꝫ. in. d. c. Albericus. Quinto qd in cōmiſſione cita
26 tionis dic q poterit p teſtes ꝓbari ſm. d. anto. i. c. cū dile cti. de do. e cōtu. p illū tex. allegat Jnno. i. c. qm̄ cōtra de
27 ꝓba. Sexto qd de excep. dic idꝫ ſm bal. ar. l. ſere opꝫ. ſ. ſiīre. vbi exceptio non reqrit ad eſſentiam ſui ſcripturam.
28 ff. de excu. tu. de quo. p bal. ibi. Septimo qd de pactō ap poſito i compromiſſo qd vidi dubitari de facto me exiſtē te aduocato: e allegaui tex. valde notabil. in. l. penul. ibi:

pacto in ſcriptis vel non in ſcriptis habeto.C.de arbitris.
⁊ ibi hoc tenet angel.vide ibi ſcribentes.Octauo quid de
29 priuilegio doctoratus.dic idem ita dicit bal.in.l.ſolenni
bus.C.de fide inſtru.ar.illius tex.quod not.Nono quid
30 de mandato procuratoris:dic idem glo.eſt ſingul.in.c.j.
ḋ.de procur.licet apud legiſtas ſit ſimilis.l.non ſolum.§.
qui alieno.ff.de procu.⁊ ibi bar.⁊ idem voluit bar.in.l.j.
C.de procur.⁊ ibi bal.⁊ pleniſſime per.d.Abb.in.d.c.j.⁊
in ſpec.⁊ ibi per Joā.an.in addi.ti.de procur.§.iij.poſt
prin.⁊ per bal.in.l.geſta.C.de re.iudi.⁊ in.l.falſus.C.de
fur.⁊ pro hac opinione eſt caſus multum ſingu.in.c.ex in
ſinuatione.de procur.vbi per vnum teſtem cum delatio
ne iuramenti probatur reuocatio procuratoris:ergo per
duos teſtes poterit probari mandatū bene facit text.l.ne
ſatiſdatio.ff.rem ra.ha.Decimo etiam poterit probari p
31 teſtes conſtitutio vel ſtatutū:q2 de eſſe ſubſtāciale legis nō
eſt ſcriptura neceſſaria:vt pleniſſime not.Jo.an.in regu
la nemo poteſt.de reg.iur.li.vj.in mercurialibus:et per
d.de rota.cccxxviij.decaſis.⁊ in ſpe.titu.de leg.§.finitur.
ver.ſed pone legatus.⁊ videtur de hoc tex.in.c.j.de renun
tia.in.vj.⁊ ibi hoc videtur tenere.d.dominicus.⁊ bal.in
l.humanum.C.de legi.⁊ Angel.in repetiti.§.ex non ſcri
pto.inſti.de iure natu.⁊ idem tenet.Abb.in rubri.de cō
ſti.pro qua opinione facit tex.in.l.j.ff.de conſti.prin.vbi
dicitur φ illud habet legis vigorē qđ placuit principi:nec
dicitur illud quod ſcripſit princeps.⁊ ibi eſt caſus multū
elegans φ interlocutoria principis eſt lex.facit quod ha
betur.in.§.ſed quod principi.inſti.de iure na.⁊ per Cy.
in.d.l.humanum.Undecimo acta iudicij poſſunt proba
32 ri per teſtes:de quo dic vt not.doc.in.c.quoniam contra.
de proba.⁊ in.l.quoniā.C.de heretic.⁊ per ang.qui ſing.
locutus eſt in materia.in.l.teſtium.C.de teſti.⁊ per bal.⁊
alios in.l.geſta.C.de re.iudi.¶ Nota ibi.Dat.vinione.
33 nono.kalen.hic fore arg.φ in.l.condenda debet poni lo
cus ⁊ tempus legis condite facit quod habetur i dera.vj.
libri.Sed in contrarium facit quod ſcribit bald.in.§.qui
bus in prima conſtitutione.C.vbi dicit ſe pluries vidiſſe
in queſtione facti qđ leges ⁊ ſtatuta probant:licet in illis
non apponatur dies nec conſul per illū tex.quod ſingu.
nota.facit.j.diſtinc.cap.lex.vbi in diffinitione legis non
ponitur dies nec tempus.nec ob.iſte tex.quia emanauit.
de cōmuni ſtilo curie ⁊ in ar.φ iſte tex.fac in inſtrumētis.
dz apponi locus in quo confecta fuerunt.l.optimā.C.de
contrahen.⁊ cōmi.ſti.⁊ j.q.vltim.libellorum.⁊.c.quoniam
contra.de proba.c.abbate.de re.iudi.in.vj.in ſpe.tit.de
inſtru.edi.§.inſtrumentum v̇.quid ſi locus.l.pantonī.
ff.de aquiren.here.⁊ fuit inuentum iſta de cauſa:quoniā
ex tali appoſitione loci vel temporis datur facultas reo ſe
defendendi:⁊ probandi contra inſtrumentū.Jſta fuit ſin
gu.doctrina dominorum de rota.cccxlix.deciſio.φ nulla
eſt conſuetudo que permittat poſſe confici inſtrumentum
ſine appoſitione diei ⁊ loci.⁊ poſſet aſſignari alia ratio:
quia tempus ⁊ locus ſunt ſolēnitas ſubſtantialis ipſius
inſtrumenti:vt in dicto.c.abbate.⁊ contra ſubſtantialia
actus conſuetudo non poteſt diſponere.Jſta eſt glo.ordi
naria.c.non putam⁹.de cōſue.li.vj.⁊ plus ſing.dicit bal.
in.xi.col.in.l.preſcriptione.C.ſi contra ius vel vti.pu.qđ
in quibuſdā inſtrumentis debet apponi hora ad hoc vt
non vagetur i certo.allegat qđ no.in.l.ſi ex pluribus.§.
ſi.ff.de ſolutio.et idē voluit.in.l.impera.ff.de ſta.ho.Et
ibi allegat pro hoc gloſ.ſing.in.d.§.⁊ idem voluit in.iij.
col.in.l.ſi.C.de edic.di.Adri.tol.⁊ in.l.cum proponas.
C.de inter.omiſſio tamen hore non viciat inſtrumentū.
Jta dicit Jo.an.in addi.ſpecu.tit.de inſtru.edi.§.hora ui
ter ver.poſt annos in additione qincipit hora.¶ Quid
34 autem erit in ſcriptura priuata an neceſſario in ea requira
tur dies.tex.quem Angel.reputat ſingu.in.l.cum taber
nam.§.idem queſiuit.ff.de pigno.dicit φ non:⁊ ita per
illum tex.ibi bar.⁊ in prima conſtitutione.flo.in prima
col.⁊ eſt communis ſcribentium opinio,et allega caſū ſi
milem in.l.ſi ſumma.§.idem labeo.ver.non diem ⁊ con

ſulem ac liquidum exquirendum.ff.de aqua plu.arcen.⁊
glo.valde nota.§.ſancimus.xxv.queſtiōe.ij.allegat illos
duos.§.itē labeo.⁊.§.idem queſiuit.Sed aduerte:quia
licet iſta ſit communis opinio,tamen Jac.but.in prima
conſtitutio.C.⁊ in.§.quibus tenet φ apodiſa ⁊ ſic ſcri
ptura priuata ſine die ex conſule non probat:quia non
debet eſſe maioris auctoritatis in probando ſcriptura
priuata quā publica.Jtem propter dubium preſcriptio
nis.Jtem ſi fuerit producta in iudicio nec apparet φ an
te litem conteſta.fuerat facta non fundatur iudiciū.l.non
pōt.videri.ff.de iudi.facit quod notatur.in.d.c.abbate.⁊
in.l.generali.C.de tabul.li.x.et reſpondet ad.§.idem que
ſiuit:quia ibi iuriſconſultus non reſpondet an ſcriptura p
bet vel non.ſed rñdet ſuper ſubſtātia contractus vtrū pi
gnus contrahitur per epiſtolā:⁊ reſpondet φ ſic.Et hāc
opinionem tenet ſpe.in ti.de procura.§.ratione forme.
ver.item φ non eſt.Bald.vero.in dicto.§.quibus con
cordat opinio.φ aut ſubſtantia actus poteſt infringi ex
tempore:et tunc neceſſarium eſt quod apponatur tēpus
vt in mandato procuratoris.quare ſi non apparet de tem
pore tunc iudicium quaſi ſine mandato factum poſſet in
fringi.allegat φ no.in dicto.capi.abbate.Aut ſubſtantia
actus non infringitur ex tempore ⁊ tunc non eſt neceſſe
quod apponatur tempus.Nec ſm eum obſtat.§.quan
tum in auten.quibus mo.natu.effici.legi.qui non loquit
tur in ſcriptura priuata.ſed in ſcriptura ſacerdotis que in
matrimonio ⁊ in dote ſubſcripta tribus teſtibus reputat
pro ſcriptura tabellionis quod eſt notan.ſm eum:nec il
lum tex.dicit alibi fore in iure.et ita etiam videtur dicere
in repeti.rubr.in pn.pen.col.C.de fide inſtru.Ang in d.
§.quātum.dicit illum ſingu.ſed aduerte:quia contra hāc
opinio.videtur tex rotundus.in auten.qđ ſine.verſi.tem
pus.C.de teſta.vbi etiam ſcriptura priuata inter liberos
requiritur dies ⁊ conſul.Nec ſcio alibi meliorē text.pro
opinio.Ja.de butri.niſi velis ſaluare cōmunem opinio
nem qđ ibi eſt caſus ſpecialis:q2 teſtm̄ pluries fieri ⁊ mu
tari pōt.Jdeo apparere debet de tempore.Sed licet ita
tranſiuerit bal.ſū.d.m.de vno.⁊.d.abb.in.c.ij.de fid.in
ſtru.aliter diſtinxerūt.vz qđ ſcriptura priuata quo ad p̄iudi
ciū ſcribentis probat ſine loco ⁊ tēpore.et ita intelligatur
§.item qūi ij.et ita videt̄ ſentire gl.l.ſcripturas.C.qui po.
in pign.ha.Et iſto mō,pcedat cōis ſcribentium opinio.
Aut quo ad p̄iudiciū tertij:q2 volebam probare me eſſe
potiorem te in hypotheca ⁊ pducebā ſcripturam priua
tam ſine die ⁊ cōſule.Jſta probatio tanqȝ dubia non rele
uat.c.in p̄ntia.de pba.et ſic nō preiudicat tibi.ſz ſenera
dñi iſta fuit diſtinctio.Jo.an.quā ſequitur.d.dñicus in.d.
c.abbate.⁊ ex iſtis īfertur qđ ſi in ſcriptura priuata ɔſtitui
pcuratorē:qđ talis ɔſtitutio tenet quo ad preiudiciū ɔſti
tuentis.nō aūt ad preiudiciū eius cū quo litigare intēdit
qi forte tpe ɔſtitutionis erat excōicatus.Sed conſidera:
q2 iō in ſcriptura publica requiritur tēpus ⁊ locus:vt dcī
mā docendi de fal.vt eſt gl.c.ſancimus.xxv.q.ij.ſed ſi iſta
rō ceſſat i ſcriptura priuata ſupuacua ē doctoꝝ altercatio.qđ
ueꝝ ſit vide in.l.domus.C.de fal.et ad p̄dicta adde vnū
qđ a p̄ncipio fore neceſſariū arbitror.vz ſit aliq̄ ſcriptura
35 puta pacis cuius duratio durat per menſem vt fuit p̄dic
inter illuſtriſſimū ducem mediolaū.⁊ illuſtriſſimū dñium
venetoꝝ.quis dies ponetur i inſtrō.dic dies cōcluſionis
Actus ſeu pacis:q2 quicqđ agitur dependet eo momento
quo concludit̄.ita pulchre dicit bal.in.iij.col.in.l.contra
ctus.C.de fide inſtru.allegat no.p bal.in.l.teſtium.C.de
teſ.tu adde tex.⁊ meliorem de iure in.l.ſi voluntate.C.de
reſcin.vend.vbi lz in contractu interueniāt plura:vt fieri
vidimus.ſola concluſio dicitur ɔtractus:ita dicit ibi bal.
facit no.dicēte inno.in.c.ſup litteris de reſcriptis.vz qđ in
reſcriptis attenditur ſola cōcluſio.licet multa verba inter
ueniant.ita etiam in libello attenditur ſola concluſio.ſm
bal.in.l.edita.C.de eden.et ſm Ange.in conſilio.ccxxvj.
36 Et ex iſtis infertur ad queſtionem que fuit de facto ſz.d.
Car.hic.fuit productum in iudicio inſtrumentū i quo nō

erat tempus neq; locus: opponebatur ꝙ non valebat. pe-
tebatur a notario vt illa apponeret an poſſet. ⁊ videtur ꝙ
non q: functus eſt ſuo officio maxime ex quo copia eſt da-
ta parti. l. iudex. ff. de re iudi. c. in literis de offi. delega.
nec debet credi ſoli tabellioni in auc. de heredi. ⁊ fal. §. ſi
vero: q: licet ab initio poſſet fieri ſine ſuſpitiõe primo no.
vt in auc. de equali. dot. §. ne contingat. colu. ſeptima. po
ſtremo allegat ſpe. de inſtru. edi. §. poſtremo verſicu. ſed
nunquid vbi refert plurimos ſapientes in hoc conueniſ
ſe ꝙ niſi notarius doceat de errore nõ admittet. pro hoc
facit quod not. in. c. inter dilectos de fide inſtru. quod eſt
nota. ſm cardi. hic ⁊ ita in tanto articulo reſidet Bar.
nota. in. l. imperator. ff. de ſta. homi. tranſit cum hac opi-
nione ſpe. ꝙ ſi tabellio poteſt oſtendere ſe per errorem: ⁊
non ex certa ſcientia hoc omiſiſſe: bene poteſt iterum face
re aliter non. conſulit tamen ꝙ de licētia iudicis notarius
illud faciat: ⁊ concordat cū ſpec. Et propter hoc reprehē
dit quoſdam notarios qui aliquid in iſtrumētis omittūt
⁊ poſtea in margine illud adijciunt ⁊ in fine dicunt illud
ē. per errorem obmiſi: q: non poteſt corrigi error ita in-
conſulte ⁊ ita reſidet Bald. vero in rubrica. C. de fide in-
ſtru. in. x. col. dicit: ꝙ ſi tabellio errauit ponere ſolennia in
prothocollo ſeu in breuiatura: tunc ex officio proprio de-
bet ponere: puta diem ⁊ locum poterit ſupplere q: adhuc
non eſt functus officio ſuo. Si autem in inſtrumento eſt
error: tunc ſi eſt orta queſtio erroris: ⁊ delata corā ſupe
riore: ⁊ non poteſt. aut nõ eſt orta aliqua queſtio tūc dicūt
quidam ſm eum ꝙ ſi redditum eſt iam inſtrumētum non
poteſt ſicut de teſte poteſt poſt publicatum dictum ſuū.
Si autem non reddit inſtrumētum parti. tunc poteſt no-
tarius corrigere errorem ſuum: quod dictū putat verum
allegat qđ no. in. l. ſi librarius. ff. de reg. iur. Et quod no.
Guil. ⁊ ipſe Bal. in dicta. l. imperator. Et ſic videt̄ ſen-
tire Bal. ꝙ ſi nõ erat orta queſtio erroris: põt notarius
ſine iudice illud corrigere. Sed idem bal. in dicta. l. im-
perator. dicit ꝙ ſi in iſtrumēto nõ eſt dies nõ poteſt corri
gi niſi auctoritate iudicis: ⁊ cum hoc cõcordat cum opin.
ſpe. ⁊ maxime dicit hoc procedere in facto remoto quod
facile cadit de memoria noſtra. allegat quod habetur p
Ino. in. c. qualiter ⁊ quādo de accuſa. Et quod habetur in
l. quidam tabularum ad ſi. ff. de fur. ⁊ i. l. ceſſio. ff. de pro-
ba. ſi vero in inſtrumēto eſt appoſitus dies ſed notarius
errauit in calculatione indictionis vel ſimiliū: tūc poteſt
propria auctoritate talem errorem corrigere. ⁊ cum de fa
cto fuiſſet queſtio: ita refert dy. cõſuluiſſe. addit ēt ibi egre
gie ꝙ ſi tabellio ruſticus dicit. Martinus volēs decedere
teſtatus fecit talē codicillū i quo. h. ſuū vniuerſalē heredē
inſtituit ꝙ nihilominꝰ talis notariꝰ poterit illū errorē corri
gere motu proprio ſine auctoritate iudicis: q: cum ipſe
ſit veritatis auctor poteſt emēdare ſuam ſcripturam ⁊ po
ſito ꝙ eſſet neceſſarium mandatum pretoris: non tamen
requireretur alicuius citatio: allegat Cy. in addit. in. l. naz
ita diuus. ff. de adopt. Et quod nota. Inno. in. c. cum in
ter. ē. de conſuetu. quod eſt nota dignum. Addit etiam
aliud notabile dictum ꝙ ſi notarius dicit. A. reliquit cen
tum titio pro ſua falcidia: ꝙ talis error notarij nõ nocet:
q: ſepe imperiti notarij multas cõmittunt ineptitudines
que tamen nõ nocēt: vt dicta. l. ſi librarius. Et adde aliud
elegans dictum Bal. in. l. ſi cum ante nuptias. C. de do
nat. ante nupt. vbi refert ſe in queſtione facti cõſuluiſſe ꝙ
38 quidam rudis tabellio ſcribens teſtamentum. dicit A. re
liquit b. filio ſuo. c. ante inſtitutionis: ꝙ talis error nõ de-
bet nocere teſtamento. ar. illius. l. ⁊. l. inſulaz. ff. de ꝑſcrip.
ver. quod not. Et aducrte q: iſta procedūt in errore pa
tenti notarij q: ſecus ſi error eſſet latens. puta q: debuit
ſcribere liber ⁊ ſcripſit ſeruus: q: tunc notarius non po-
tuit talem errorē corrigere: q: iam eſt functus officio ſuo:
tum etiam q: iſta eſt cauſa facti ⁊ pertinet ad iudicem exa-
men cuius tabellio nõ eſt capax. l. iubemus. C. de lib. cauſ.
Et ideo in tali correctione requiritur mādatum iudicis:
⁊ addit valde ſing. ꝙ ſi oblato libello compareat notarius

⁊ dicit ſe erraſſe non ſtatur confeſſioni ſue q: eſt queſitum
ius parti. ar. l. ſi partem. §. fina. ff. quemad. ſerui. amitta.
quod perpetuo nota. Subdit etiam aliud ſingu. dictū q:
ſi vltra notarium eſt vnus teſtis idem probans quod non
ſufficit: quia cõtra propriam ſcripturam non poteſt teſti-
ficari. l. generaliter in fi. C. de non nume. pecu. Nec etiā
ſuper iſta cauſa erroris poterit deferri iuramētum nec no
tario de quo nõ ſtatur confeſſioni ſue nec etiam partibus
q: iuramentū deferri non debet ex minus valida proba
tione. ar. nota. l. j. C. qui ⁊ aduer. quos quod ſingu. nota.
pro limitatione. c. ſi. de iur. iuran. ⁊ l. admonendi. ff. eod.
tit. quod dictum nota. q: eſt paucis cognitum. Et tene
menti q: nunc pendet de facto. Fuit etiā alia opinio Jo.
And. in dicto. §. inſtrumentum verſi. ſed nunquid con-
fectio: vbi dicit ꝙ aut notarius non appoſuit diem aut lo
cum: ⁊ tunc poteſt propria auctoritate ponere: q: tunc cõ
ſtat neceſſario eſſe erratum ex inſpectione inſtrumenti: q:
impoſſibile eſt inſtrumentum fieri ſine certo loco ⁊ tempo
re: q: iſta ſunt de concomitantibus neceſſario ſine quibus
actus fieri non potuit: vt in dicto. c. Abbate in. §. prefa
tus. Si vero obmiſit illa: que neceſſario non ſunt de co-
mitantibus puta: q: nõ appoſuit teſtes. Nam potuit fie
ri ſine teſtibus preſentibus: vnde iſtud non eſt de cõcomi
tantibus neceſſarijs licet ſit de validantibus inſtrumētum
⁊ tunc procedat ꝙ voluit ſpe. ſ. qđ fieri debeat iudice au
ctore. Aut appoſuit diem ⁊ conſulem: ⁊ fuit erratum: ⁊
tūc ſi antequā ſit data copia partibus Notarius vult cor
rigere ſuum errorem poteſt: ſed melius eſt qđ faciat nouū
prothocollum: ⁊ inſtrumentum nouum: q: ſi corrigeret
poſſet haberi ſuſpicio contra inſtrumentum. l. fin. C. de te
ſta. Si vero data eſt copia parti: ⁊ ſuper hoc data eſt alter
catio inter partes: ⁊ tunc debet fieri iudicis auctoritate ⁊
iudex in danda licentia habebit cõſiderare: an notarius
ſit bone fame: ⁊ an altercatio dici offerat preiudicium ad
uerſario vel non: ⁊ he preſumptiones ſolent mouere iu
dicem ad procedendum vel denegandum facilius vel dif
ficilius correctionez fiendam ſm Jo. An. ibi. Et cū hoc
dicto dicit Dominicus in dicto. c. abbate. §. prefatus. ⁊
ad predicta adde ſingu. dictum ſpe. in. d. §. inſtrumētum
verſic. quid ergo. vbi dicit qđ licet in inſtrumento non ſit
dies ſeu locus: tamen ſi in originali ſit inſtrumentū pro
bat ar. l. ſi quis ex argentarijs. §. ſi minimum. ff. de eden. ⁊
cum i arduo cauſa queſtio fuiſſet de facto. ita refert ſe pro
nunciaſſe Ludo. Ro. in ſuis ſingu. adde etiam ſingu. no
39 tam Jo. An. in dicto. §. inſtrumentum circa principium
in addit. vbi ſi tabellio fuit rogatus de inſtro: ⁊ cū ab eo
petitur copia ipſe dicit ſe non recordari fuiſſe rogatū de
illo inſtrumento: an puniatur vt falſarius: ⁊ refert fuiſſe
diſputatum per lambertinum de ramponibus. ꝙ ſi trāſi
uerit longiſſimum tempus rogationis excuſatur a falſo
propter labilem memoriam. l. peregre. ff. de acquirē. poſ
ſeſſio. Si vero fuit de recenti: tunc punietur de falſo: quia
doloſe preſumitur ſe non recordari: ⁊ voluiſſe cellare in
ſtrumētum. facit. l. qui teſtamētum. ff. de fal. ⁊ quod not.
in. c. j. de cri. fal. ⁊ de hoc dicto ſingulari etiam ar. idē Lu
do. in ſuis ſing. ⁊ ſic ex dictis ſpe. bar. ⁊ ſequētium poteſt
40 elici talis concluſio. vz ꝙ ſi notarius obmiſit ponere diē
ſeu locum in inſtrumento ꝙ non preſumitur error niſi il
lum probet ex dictis Joa. an. elicitur contraria concluſio
ꝙ imo preſumatur error: nec opus eſt probatione. ⁊ pro
opinio. Jo. an. facit. l. quotiens. §. j. ff. de heredi. inſtit. ⁊
quod nota. bar. ibi per illum tex. dicens notarium excuſa
ri ſi aliter ſcripſit quā ſibi partes dixerint q: preſumitur
per errorem ita ſcripſiſſe: ⁊ ſic in dubio capitur ſenſus vt
notarius errauerit ⁊ ſic non erit opus probare errorē. fa
cit ſing. dictum bal. in. l. j. C. cõmunia de lega. per glo. ibi
poſitam: ꝙ ſi notarius in inſtrumēto dicit ꝙ oēs cõſiliarij
interfuerunt: ⁊ tñ quidaz ex eis nõ interfuerunt ꝙ nota
rius nõ punieē de falſo tanq̄ loquēs de generibus ſingu
lo₂ nõ de ſingulis gener₂. ar. l. iter oēs. ff. qui ſati. cogan.
facit quod not. idem bal. in. l. errore. C. de teſta. vbi dicit

ꝙ officium publicum boneſidei preſumptionem īducit.l.
cum ſpabus.C.de pba.l.ij.ver.ꝙ nō erbitramur:q tex.eſt
ſingu.ſm eū ad hoc valde notan.C.de offi.ci.iud.facit et
qđ dicit.idez bal.in.c.j.§.iniuria de pa.iui.fir.ꝙ ſi aliqs
erat in tormētis:vel ductus ad locum tormentoꝝ:q: pa
na ſit vt ē caſus ſing.i.l.nouiſſime.ff.qđ cū falſo tu.auc.
Notarius ſcripſit:talis fuit voluntarie cōfeſſus delictū:
ꝙ nihilominus talis notarius excuſatur:q: voluntas co
acta voluntas eſt.l.ſi mulier.§.pe.ff.ꝙ me.cā.Et hoc di
cunt dicis fore ſuum nouum ⁊ inauditum: de quo apud
legiſtas exclamat Ludouicus in.l.qui in aliena.§.celſus
ff.de acqui.here.Et facit quod not.Bar.in.l.j.§.ſed an
vltimo.ff.de queſti.facit etiā qđ pulchre voluit bal.in di.
pria.C.de cōfeſſis.i.xiij.col.Notari⁹ ſcripſit talis ex cer
ta ſcientia:non per errorem cognouit talem monialē:que
re vera non erat monialis ⁊ īquireretur cōtra notariū.q: nō
debuit ſcribere illa verba ex motu animi ſui:ſʒ debuit ſcri
bere id quod ſibi patet ex ſenſu vel auditu: ſed ſcientia ⁊
non error ſtat in corde que eſt ſoli deo manifeſta.iuxta il
lud apochalypſis.ego ſum ſcrutator renū ⁊ cordis: ⁊ qđ
habetur in.c.ſtatutum.§.aſſeſſorem de reſcrip.lib.vj.Ta
men de facto cōtrarium fuit obiectum:q: illa verba debue
runt ſic concordari.fuit confeſſus cognouiſſe talem mo
nialem ex certa ſcientia nec per errorem vt verbum ſciētia
determinet verbum cognouiſſe addit etiam aliud elegā
dictum quotidianum.notarij ſcribunt:talis fuit cōfeſſus
ſe habuiſſe ⁊ recepiſſe.c.a tito dante ⁊ numerante: naʒ il
li ablatiui nō ſunt aliud niſi confeſſio. ⁊ tamen notarius
aſſerit numerationē quam non vidit:⁊ ſic excuſabunt no
tarius. cōſulit tamen notario vt illa verba non apponat:
⁊ ex iſtis apparet liquido:nō opus eſſe probare errorē no
tarij.Et iſta tene menti pro excuſandis notarijs:poſſent
nihilominus ſpe.⁊ Jo.An.reduci ad concordiam: ꝙ ſi
ſuit error ꝙ ad ea que incumbunt officio notarij:ꝙ eo ip
ſo ꝙ in inſtrumēto non appareat de oie.⁊ ideo ōʒ eſſe pro
batus error:facit in ſimili qđ notat glo.in.l.in teſtamēto
la prima.C.de teſta.mili.l.ſuper ſeruis.C.qui mili.nō poſ
ſūt.li.xij.⁊ i.l.ſi creditor.C.de pignoratitia act.⁊ qđ not.
quidam in.l.ſi emancipati.C.de colla.bo.vbi eo ipſo pro
batur emancipatio qđ non probatur contrarium: ⁊ ſic li
cet ſpe.dicerit errorem probandum dicitur eſſe probatus
eo ipſo ꝙ in īſtrumentis non apparet dies nec locus:⁊ ita
reducantur ad concordiam.Si autē eſſet error: puta q:
partes vnum dixerunt ⁊ notarius aliud ſcripſit ꝙ talis er
ror debet probari per duos teſtes.ar.l.vbi numer⁹.ff.de
41 teſti.ſm Bal.i.d.l.errore. ℂ Et ex iſtis īfert corolariū:
ꝙ licet notarius non appoſuerit diem ⁊ locum in inſtru
mento nō preſumitur falſarius.Ego autem de iure puto
contrarium fore dicendum:ꝙ imo preſumatur falſarius:
⁊ quod erit nouum.oritur preſumptio iuris:⁊ de iure cō
tra notarium:⁊ pro hoc allego tex.melioꝛem de corpore
iuris ⁊ ſingu.in.l.iubemus ad fin.ibi ſcituris tabellioni
bus ⁊c̄.C.de teſta.vbi ſi notarius obmittit apponere de
bitam ⁊ formalem ſolēnitatem in aliquo actu preſumitur
falſarius.⁊ dicit ibi glo.ſingularis ⁊ vnica ꝙ oritur pre
ſumptio iuris:⁊ de iure contra notarium contra queʒ nō
admittitur probatio.in.c.is qui de ſpōſa.l.di.c.forum.l.
fin.C.arbi.tu.Necob.ſi ad illum tex.reſpondeatur ꝙ lo
quitur in teſtamento:⁊ ſic in caſu ſpeciali cum tex.dicat in
tam neceſſaria cauſa.⁊ ita audiui dominū meūʒ de Imo.
reſpondentem ad textum in.l.quotiens.§.j.ff.de hered.
inſtitu.q: reſpondetur ꝙ imo non eſt caſus ſpecialis vt
probat textus rotundus i auc̄.de tabel.§.aliud ver.⁊ tem
pus quo charta facta eſt ⁊c̄.⁊ in fine ſubdit:⁊ nō dare oc
caſionem quibuſdam falſitatem cōmittere cui ſupplere fal
ſitati ſe obnoxium exiſtere demonſtrabunt qui preter hoc
agere preſumpſerint:vbi ſi tabellio nō appoſuit tempus
in contractu vel inſtrumento ſm diſpoſitionem illius tex
tus dicitur eſſe obnoxius falſitati:ergo vt falſarius puni
tur:⁊ per illum tex.ampliatur iſta.l.iubemus vt nō ſit ca
ſus ſpecialis reſpectu teſtamenti.Tertio facit ratio:q: no
tarius ratione ſui officij preſumitur eſſe diligens.l.ſi ges
ex argentarijs.§.pen.vbi inſtructus eſſe poteſt inſtrumen
to ſue profeſſionis.ff.de eden.ergo fuit in dolo ſi aliter ſe
habuit.Quarto facit quod not.Bal.in.l.ſi.C.de ma.cō
uen.vbi dicit ꝙ ſi notarius obmittit inditionem doloſe
cōmittit falſum.ſed in caſu iſto preſumitur ꝙ dolo fecit q:
peccauit in his que cōcernunt officium ſuum.l.generali.
C.de tabul.lib.x.Quinto facit ꝙ not.idem Bald.in.l.
poſt diuiſionem.ff.de iur.⁊ fac.ignorā.vbi dixit ꝙ ſi no
tarius obmiſit ſolēnitatem incombentem officio ſuo:pu
ta q: obmittit tempus tunc īſtrumentum preſumatur fal
ſum.allegat.dictum.§.ſi.in auc̄.de tabel.Sexto facit qđ
voluit.Idem Bal.in dicta.l.quotiens.vbi dicit ꝙ ſi no
tarius obmittit ſolēnitatem preſumitur contra ipſum de
falſitate.nec admittitur probatio in contrarium per.d.l.
iubemus.Et iſta videtur mihi de iure verior.poſſet tamē
ſic diſtingui:ꝙ cōſideranda eſt qualitas perſone notarij:
ꝙ ſi alias fuit bonus preſumitur pro ipſo:⁊ ꝙ per errorē
non appoſuerit tempus.l.non omnis.§.a barbaris.ff.de
re mili.Et iſto modo procedat cōmunis opinio: aut no
tarius alias fuit malus ⁊ preſumitur contra ipſum de fal
ſitate.Et iſto modo procedant ea que īcontrarium addu
cebam:⁊ cum hac diſtinctiōe tranſit Bal.in dicta.l.quo
42 tiens.ℂ Poſſet ēt quiſpiam noſtruʒ dubitare: pone ꝙ
notarius qui cōmiſit errorem in breuiatura non ponēdo
ſubſtantialia defunctus eſt.an alius notarius qui habet
publicare rogationes illius poterit illa ſubſtantialia ſup
plere.⁊ Jo.An.in addi.ſpe.in titu.de inſtru.edi.§.oſten
ſo in ver.qđ ſi in breuiaturis in addit.que incipit ſcire de
bes ꝙ fuit diſputatum per dominum Oprandē de flo
43 rentia:quod nō ar.l.cum hi.§.ſi pret de tranſac. ℂ Ul
timo inquantum dicit datum Auinione.Nota ꝙ locus
poteſt poni generalis:⁊ non ſpecificus:puta dicendo da
tum in platea vel in palatio boñ.Unde ſepiſſime in facto
refert Bal.ſe vidiſſe dubitare in.l.optimam.C.de cōtra
hen.⁊ commi.ſti.An ſufficiat dicere actū in ciuitate vel in
tali loco ciuitatis.Et dicit qđ per cunctos aduocatos ſem
per ponitur locus ſpecificus:allegat quod habetur in de
ta.vj lib.⁊ in dicto.c.Abbate de re iudi.in.vj.Sed ī cō
trarium facit iſte tex.⁊ dicta.l.optimam.facit etiam ſtilus
litterarum papalium vbi nō ſit alia mētio niſi generalis.
Sed Jo.An.vt refert.d.Dominicus in dicto.c.Abba
te tenet primum vʒ qđ non ſufficiat generalis inſcriptio:
⁊ allegat.§.quārum in auct.quibus mo.natura.effi.legi.
⁊ quod habetur in.c.libellorum.iij q.viij.Necob.ſtilus
romane curie:q: tacite intelligitur locus pecularis.ſ.quo
romani pontifices more maiorum reſidere conſueuerunt
ar.l.pe.ff.de iuſt.⁊ iur.bal.not.in.l.contractus.C.de fide
inſtru.vbi dicit ꝙ interdum ſpecificus locus eſt de ſubſtā
tia:puta quando reſpondetur accuſatiōi vel inquiſitioni:
q: debet reſpondere ad banchum maleficiorum: tunc nō
ſufficit dicere actum eſt in palatio:ſed debet addi ad ban
chum maleficiorum.allegat quod habetur in dicto.c.ab
bate.interdum talis eſt actus: qui non dependet ex loco:
ſed additur locus gratia demōſtrationis: ⁊ tunc ſufficit
locum taliter demonſtrare ꝙ aduerſario ſit licitum repro
bare de falſo ſicut diximus in tempore ꝙ apponitur dies
ſed non hora ita ſufficit dicere locum: ſed nō apponatur
angulus.dicit etiam in hoc fore ſeruandam conſuetudi
nem patrie facit licet non alleget.c.cū dilectus de cōſue.
⁊ quod habetur in data.vj.lib.ita ſufficit ſm eum dicere.
Data apud ſanctum Petrum: licet non addijciatur cō
fines baſilice beati Petri.Et ita debet intelligi qđ not.
bar.in.l.de pupillo.§.qui nunciat.ff.de operis no.nun.
⁊ iſto adde ad.d.Dominicū in.d.c.abbate.in.§.ſtatuo:
vbi dat magnā diſtinctionē.⁊ īquātū ſupra dixi de errore
notarij.vide.d.Antoniū in.c.ex litteris:vbi eſt mertus re
lator:⁊ ibi vide.d.Abbatem q ſicco pede tranſiuit.ē.de
fide inſtru.Archydiaco.in.§.j.xxxv.q.ix.⁊ Angel.in.l.
errore.C.de teſtamē. ℂ In glo.in verbo in vnum volu
men non ſub nomine libri.Nota ex ea quod iſte com
pillatio

pillatio cle. dicitur volumen: ⁊ non liber. Et idem firmat
Bertrandus: licet ego ſupra in oratione ad excellentiſſi
44 mum regem cū oriretur de libros appellauerim. ¶ In gl.
ibi ſortis. Nota quot modis capit̃ ſors: q: p fortuna vel
euentu. facit tex. in. l. ſi duobus. C. coia de lega. vbi iu ſi
cium ſortis appellatur iudicium fortune cuius dne eſt
deus ſm ſenecam in. vij. epiſtola ad lu. aliquādo appellat̃
vis diuina. ff. de damno infec. l. fluminum. §. ſeruus. ⁊ eſt
iſta fortūa inexorabilis: q: ſurda ⁊ muta ſm quod refert
Bal. in. d. l. ſi duobus. nec a ſentētia fortune ſm eum pōt
quis appellare: q: in hoc fortuna non habet ſuperiorem:
q: fortuna eſt curſus naturalis multa euoluens in auc. vt
omnes obe. iud. §. pe. ⁊ in prima tragedia dicitur fortūa
viris robuſta fortib⁹: cui nō equa bonis premia diuidis
capitur etiam ſors pro ſortilegio: facit qd pulchre ſcribit̃
apud Virgilium in primo eneidos. ſed mihi ſorte datum.
⁊ in paſſione domini dicitur: ⁊ ſuper veſtem meā miſerunt
ſortem: qd habetur in. c. i. de ſortileg. Nec eſt peccatum di
uiſio per ſortes in caſu licito: puta ſi eſt dētentio de electio
ne aliquorum ⁊ eſſet paritas. exemplo Mathie poſſunt fieri
ſortes. xxvj. q. ij. c. nō exemplo. ⁊ ideo ſcripſit Ange. qui
buſdam cum eſſet ciuitas obſeſſa: ⁊ dubitaretur qui debe
rent fugere ⁊ qui remanere ꝙ ſorte illud eſſet diuidendum.
ita refert glo. Jo. xxvj. q. ij. in ſūma. facit qd habetur in. l.
ſed cum ambo. ff. de iudi. ⁊ in. l. i. C. de his qui ſe defend.
lib. x. ⁊. l. ij. C. quādo ⁊ quibus quar. pars. ⁊. li. ⁊ in. l. hu
iuſmodi. §. ſi. de le. i. ⁊ hoc procedit quādo eſt dubiū de iu
re: ſed quādo eſt dubiū de facto: tūc nunq̃ recurritur ad
ſortem: ⁊ vt glo. ſingu. in. l. i. C. vti. poſ. Capitur etiā ſors
pro capitali. c. i. de vſur. ⁊ proportione: vt. c. cum ſecūdum
de preben. ⁊ in. c. cleros. xxj. diſt. vbi clerici dr̃ ſors domi
45 ni. ¶ In glo. ibi de medio. Nota ꝙ vita noſtra dicitur
medium. c. hec autē vita. xxiij. q. iij. cōcor. c. ſicut ei ſecun
do de ſymo. c. tua de homi. no. xxx. q. viij. c. hec ſalubri
ter. c. licet. de offi. deleg. ⁊ ſic facit ad queſtionē ſtatuti dicē
tis: ſiquis priuauerit aliquē de medio bona ſua applicen
tur camere fiſcali: ꝙ habebit locum ſi occiderit: dicit̃ etiā
mediū mundus: q: eſt inter celum ⁊ infernum. xxiij. q. iiij.
hec autē vita: ⁊ ibi glo. dicit ꝙ infernus eſt ſubter terram:
⁊ in eo loco vbi nullus ſplendor ſolis pōt peruenire vel dici
mundus dicitur mediū: q: partim cōformat ſe inferno ex
eo ꝙ habet malos. Dicitur etiā medium ex eo ꝙ eſt inter
duos litigātes ſm Pau. allegat. c. bene quidē. xcvj. diſt.
facit qd ſcribitur apd Lucanū in primo vbi Julia erat me
dia inter Pompeium ⁊ Ceſarem ne venirēt in diſcordiā
dicitur medium virtus glo. eſt. c. pe. de cōſue. ⁊ apud phi
loſophū dicitur attingere mediū eſt difficillimum: ⁊ apud
Ouidium ſcribitur inter vtrūq; vola: medio tutiſſimus
ibis. ⁊ apud Lucanū in primo orbe tene medio. ⁊ ideo di
cit glo. not. c. ꝗ que de caritate de pe. di. ij. ⁊ eſt. c. primum
ꝙ in omnibus ſeruare mediū eſt vltrà hominem quaſi po
tius eſt diuinū ꝙ humanū eſt pene cōtra naturam ſic: vt ꝙ
homo ſit ſine peccato. xxv. di. §. criminis dicitur etiam me
dium principiū. per fictionē vt ſcribit Oratius in ſuis epi
ſtolis. dimidiū facti qui bene cepit habet. facit tex. in. l. i. ff.
de orig. iur. ⁊ ibi dicit Bal. per illū text. Nō qui facit bo
num principium faciet bonum proceſſum: ⁊ ideo prīces
terrarū ſm cum in principio ſui officij debent bene regere
⁊ cōſtanter. ⁊ in principio ſtudij doctores debent bene le
gere ſubtiliter ⁊ vtiliter: qd no. dicitur etiā medium proba
tio ſm Bal. ibi. ⁊ ideo dicit glo. ſingularis ſm. o. Card.
in. c. eccleſia ſancte Marie de cōſti. ꝙ ſnīa lata ſine medijs
eſt ipſo iure nulla. ⁊ iſtud eſt notam. propter ſtatuta diſpo
nentia ꝙ in medijs ſolum iudex faciat actori. Dicitur etiā
medium mendices ſm bal. l. d. l. j. quod no. pro ſtatuto di
cente ſi quis offenderit aliquem in medio dici. ⁊ ad predi
cta vide glo. ſingu. in. l. j. in principio. ff. ſi quis ius dicē.
46 nō obtemp. ⁊ ibi vide Bal. ¶ In glo. ibi ſilentio. No
ta laudari ſilentiū: ⁊ allegat glo. pulchra verba ſocratis ca
tonis ⁊ Ouidij. Facit quod ſcribitur apud Ouidiū lin
gua fuit damno lingua faciente loquaci. ⁊ in dictis philo
ſophorum ſcribitur ꝙ cum quidam philoſophus interrogare
tur: quis eſſet acutiſſimus: gladius reſpondiſſe dr̃ praua
hominis lingua: ⁊ pulchre refert Boecius in ſecūdo de
cōſola. ꝙ cum quidam tyrānus torqueret quendam phi
loſophum: vt ſibi perditionem īdicaret illum philoſophū
ſibi dentibus linguam incidiſſe: ⁊ illam in faciem tyrāni
proieciſſe: ad hoc n. lingua male loqueretur: ⁊ ideo excla
mat veritas apud Marcum. ix. c. habete ſalem in vobis:
⁊. l. c. ſit rector. xliij. di. ⁊ ibi pulcher textus dicit: ſepe dicto
rum veritas perditur: cum apud corda audientium loqua
citas incauta oportunitate benigna eſt: quod eſt notādū.
⁊ apud Saluſtium in cathelinario reprehenditur Cathe
lina ꝙ eloquentie multum habuit: ſapientie vero parum.
Et ideo dicit Marcus Cicero in rhetorica antiqua in prī
cipio ꝙ eloquentia ſine ſapientia eſt tanquā gladius ī ma
nibus furioſi. ⁊ apud Oratium in epiſtolis reprehēditur
quod tacenda dicit: ⁊ dicenda tacuit. facit tex. §. pariter.
xlij. diſt. ⁊. c. ponderet. l. diſt. ⁊ ideo imperator contemnit
47 male loquentem. l. i. C. ſiquis imperatori mal. ¶ In glo.
de cetero nota. ꝙ conſtitutiones que tempore clemētis ha
bebantur pro publicatis ligabant. que habentur. ſ. in. j. c.
vno. cle. ne romani de elect. cle. romani. de iureiur. cle. pa
ſtoralis de re iudi. Nota ex eadem ꝙ licet conſtitutio pu
blicata liget infra ſpacium duorum menſiū vt in auc. vt
facte noue conſtitu. circa principium: nec eſt neceſſe vt ſin
gulorum auribus inculcentur vt ibi dr̃: ⁊ not. in. c. ij. de con
ſti. ⁊ in. c. j. de poſtu. prela. Tamen ſi mandatur ꝙ ſtatim
poſt publicationem ligent ſtatim ligabunt: ⁊ ſic debet intel
ligi. c. cum ſingula de preben. in. vj. quod intellige verum
reſpectu retractationis actus: non autem reſpectu pene:
q: abſurdum eſſet ligare ignorantem: vt dicto. c. ij. de con
ſtitu. facit glo. cle. j. in verbo ex tunc debere. q: verba ge
neralia debent intelligi ſane: vt abſurditatem non includāt
l. inter omnes. ff. qui ſati. cogan. ⁊. c. j. de conſt. quod be
ne nota. Nota etiam ex eadem ꝙ conſtitutio iuris antiq
declaratoria ſtatim ligat ⁊ eius vigore preſumitur ſciētia.
Et idē dicas ſm Pau. in extrauagāti redacta ad corpus
iuris: vt ēt incorporata ſtatim liget: ⁊ eſt ratio ſm Pau.
q: ante ligabat. Sed ego limito quando illa extrauagans
erat notoria: vt eſt extrauagās execrabilis. ſecus ſi erat oc
culta: ſeu non notoria: q: ſtatim nō ligaret: facit quod no
ta. in. l. cum prolatis de re iudi. ⁊. l. c. ab excōmunicato de
reſcrip. ⁊ in. c. j. ō. de re iudi. ⁊ ibi dixi in repetitione. Limi
ta etiam ſm Pau. quando cōſtitutio declaratoria ad no
uum ius nihil addit. q: ſi adderet. tūc idē eſſet iudicādum
quod de noua conſtitutione: ⁊ hoc dictum ſequitur. o. An.
in dicto. c. ij. de conſt. Nota ex eadem ꝙ conſtitutio que
emanat per modum priuilegij ſtatim ligat. c. j. poſt prin.
ō. de conceſ. preben. lib. vj. qñ eſt fauorabilis vnde ſi mihi
hic exiſtenti bon. papa in curia concedit aliquod priuile
gium ſtatim mihi prodeſt: ita tenet Inno. ⁊ Archi. ſ. d. c.
j. ſ. §. ex parte: ⁊ idem archi. in. c. propoſuiſti. lxxxij. diſt.
Pau. hic: ⁊. o. An. in. d. c. ij. pro quo facit tex. l. cum pa
ter. §. ſurdo. ff. de leg. ij. vbi legatum acquiritur abſenti: ſe
quitur Bar. in. l. pe. C. de decur. lib. x. ⁊ in. l. omnes po
puli. ff. de iuſti. ⁊ iur. in queſtione quando incipiunt legere
ſtatuta: ⁊ ibi egregie addidit. ſtatuto cauet ꝙ capiens ban
nitum habeat. c. de premio. Et ego ſciens aliquem forebā
nitum illum cepi licet ignorabam illud ſtatutum: q: nihil
48 ominus poſſum habere premia. ¶ Et iſtud dictum poſ
ſet inferre ad hanc queſtionem. ſit proclama ꝙ quicunq;
occiderit capitaneum inimicorum habeat mille: ꝙ ſi ego
interfeci illum ignorans proclama: ꝙ nihilominus debeo
habere premium. vide Angel. in. l. inter omnes. §. recte
ff. de furtis Bar. in. l. fin. C. de cri. expi. her. Bal. in. l. ſi
quis heredem. C. de inſtitu. ⁊ ſubſtitu. ſub condi. Et ibi
egregie addidit. ſtatuto cauetur ꝙ ſoluens bānum poſſit
admitti ad officia publica. Et quidam ſoluit bānum igno
rans ſtatutum ꝙ admitteretur ad officia. allegat. l. multū. ff.
de conditio. ⁊ de. facit quod nota. Bart. in. l. ij. eod. ti
tul. ⁊ in. l. genero. ff. de his qui notan. infamia. ⁊ in. l. ſi

quis in graui.§.verum.ff.ad ſila. ¶ Sed hec opinio In
noce.glo.⁊ ſequentium nõ placet domino Cardina.hic.
Imo dicit fore neceſſariam priuilegiati notitiam.⁊ dicit de
hoc fore caſum in.d.c.i.§. ex parte.tum dicit mox cũ ad
illos peruenerit quibus cõceditur.allegat etiam ratione:
q2 diſpoſitio fauorabilis habet tacitam conditionem ſi
placuerit ei in quem confertur: vt dicto.§.ex parte: dicit
tamen poſſe ſaluari dictum illoꝝ vt dicamus: qd̓ prodeſt
ignorãti: ſed nõ efficaciter anteq̄ ſciat: etiam quãdo effe
ctus concernit animam: vt eſt effectus ſaluationis nunq̄
prodeſt niſi a tẽpore notitie: ⁊ refert ſe ad dicta per eum in
prohemio gregoriano: ⁊ hãc opinionẽ.d.Car. ſequit̓.d.
Ab.in.c.ij.de cõſti.allegat.l.abſenti.ff.de dona. ⁊.l.qui
abſenti de acquiren.poſſeſ.⁊ qd̓ not. glo.ij.q.v. quanto.
¶ Ego vero addo pro hac opinione nota.dñi.d.pe
tri de Ancha.cõſilio.cclxxx. Ubi cõſuluit q quidã fuit
cõſtitutus famulus pape in abſentia: q ante notificatõez
ſibi factã nõ potuit gaudere priuilegio famularus allegat
dictã.l.qui abſenti: qd̓ nota.ſi sereniſſimus.d.m. Rex fa
ceret te de cõſilio ſuo ante notificationẽ nõ poſſes gaude
re priuilegio cõſiliarioꝝ. Accedat qd̓ refert Lodo. Ro.
in dicta.l.qui abſenti.vbi dicit de facto fuiſſe cõſilium q
cuidam foreſti in abſentia fuit cõceſſuꝫ priuilegiũ ciuilita
tis: q ante acceptionẽ litteraꝝ non potuit gaudere priui
legio ciuium qd̓ nota.facit tex.in auc.q̄bus mod.natura.
effi.legitimi.§. ſi vero. vbi licet quis ſit legitimatus nõ
tñ prodeſt legitimatio anteq̄ veniat in eius notitiã.facit
etiã qd̓ pulchre dicit Bal.in rubri.qui ſucceſ.tene.in vſi
bus feudoꝝ: vbi ſi prelatus cõceſſit in feuduꝫ abſenti nõ
põt fieri inueſtitura ante preſentationẽ litteraꝝ: facit etiã
elegans dictũ.d.anci de Imo.in.c.i.ꝫ de offi.deleg. vbi di
cit q ſi relatio debet preſentari ſuperiori q iudex interim põt fer
re ſniam: anteq̄ relatio ſuperiori preſentet. alias ſecus:
qd̓ nota.vbi oĩno vide q: cõcordat Bar.facit qd̓ not.d.
Dñicus in.c.ij.de preben.in.vj.vbi dicit q ſi papa con
ferat beneficiũ vacans in curia alicui exiſtenti ex curiã: ⁊ il
le anteq̄ acceperit moriat̓ q nihilominus pinde habetur
ac ſi beneficiũ vacaret in curia.facit qd̓ voluit glo. in cle.
non põt de procur.vbi pcurator habuit mandatum ad
opponẽdum crimina ⁊ defectus: ⁊ ante ſuſceptum mãda
tum opponit q talis oppoſitio nõ tꝫ: facit qd̓ not. Bal.
in.l.falſus.C.de furtis in.viij.col.vbi ſi aliqui eſt cõ dele
gata ⁊ nondum recepit litteras delegationis q nõ poterit
exercere iuriſdictionẽ.allegat.archi.in.c.is qui de pcur.
in.vj.facit qd̓ ipſe not.in.l.i.C.de confeſ.prope finẽ: ⁊ ex
iſtis ſequit̓ q opinio cardi.ſit vera. ¶ Sed pro opi.Inno
no.⁊ ſequẽtium.vt tex.l.pe.C.de decur.lib.x.vſq̄. cõſtitu
tione ex die quo promulgata eſt ⁊c̄.vbi eſt caſus q conſti
tutio priuilegians ſtatim q eſt publicata ſortitur effectũ
ſuum: nec ibi regrit̓ ſcientia priuilegiati facit glo.quam
doc.dñt ſing.in.c.ſtatutũ de preben.lib.vj.vbi qñ agitur
de fauo: e alicuius nõ inſpicit̓ ſcientia vel notitia imo ipſe
currit ſibi ignoranti: ergo ita in caſu noſtro diſtingue.ſi
priuilegiũ cõceditur alicui in fauorem totius ordinis: tũc
ſtatim ligat nõ attenta notitia priuilegiati. Et iſte eſt tex.
in.d.l.pe. Et ita procedat opinio glo.iij.⁊ ſequentiũ: aut
priuilegiũ conceditur alicui priuato: ⁊ tunc prodeſt igno
ranti: ſed nõ efficaciter antequã ſciat. Et ita procedat opi
nio domini Cardina.pro quo allego caſum in ſimili in.c.
49 ſi tibi abſenti de preben. lib.vj. ¶ Nota etiam ex eodẽ
q priuilegium datum per viam conſtitutionis ſequitur
modum ⁊ naturam cõſtitutionis quã glo.reputo ſingul.
ad queſtionẽ quã pridie vidi de facto coram domino po
teſtate: emanauit reſcriptum cum clauſula: non obſtanti
bus quibuſcunq̄ ſtatu.erat quoddã ſtatutum priuilegia
tiuum: ortum fuit arduum dubium: an per illam clauſulã
illud ſtatutum redderetur ſublatum allegabant Bald.
in.l.ſi.C.ſi contra ius vel vti.pub.vbi dicit q reſcriptum
contra priuilegium nunquã illud tollit niſi de eo faciat ex
preſſam mẽtionem.allegat qd̓ habetur in.c.cum ordinem
ĩ.de reſcrip.l.decurionibus.C.de ſilẽtia.lib.xij.⁊.l.ſi que

loca.C.de fund.⁊ ſal.lib.xj.iam etiam voluit.in.l.fina.C.
ſententiam reſcin.nõ poſſe: ⁊ in titu.de pace cõſtã.in verſi.
libellorum: ⁊ in.c.i.in prin.quo tempore miles inueſti.in
vſibus feudoꝝ. Et dicit ibi de hoc eſſe gloſ. ſingu.in.d.l.
decurionibus. Et idem voluit in.l.nõ plures.C.de ſacro
ſanc.eccle. Et idem Lodo. Ro.in.l.hac conſultiſſima.C.
qui teſta.fa po.nihilominus fuit cõtrarium de facto pro
nuntiatum: pro quo eſt iſta glo.facit quod not. Bart.in
extrauaganti ad reprimẽdam in ver.nõ obſtantibus: qd̓
perpetue not.pro limitatione eorum que notantur in.c.
nõnulli.ĩ.de reſcrip.⁊ in.c.i.de exceſ.prela.lib.vj.⁊ in.l.
50 ſi.C.ſi contra ius vel vti.pub. ¶ Extra gl.querit hic.d.car.
de queſtiõe que fuit de facto. Epiſcopus Tudertinus fe
cit ſtatutum excõmunicãs omnes mulieres portãtes per
las. Quod ſtatutum fuit ſeruatũ gñaliter a villa muliere:
an omnes mulieres ſint excõmunicate: ⁊ decidit Math.
q quo ad penam expreſſam in cõſtitu. inciderũt tanquam
in factum damnatũ.p.c.ſi quis de ma.⁊ obed.⁊.c. veſtra
de loca.xj.diſt.c.catholica.ſed quo ad penam que manda
retur infligi per cõſti.nõ.alle.c.in iſtis.iiij.di.que deciſio
nõ placet domino Cardi.hic. Et ideo dicit q quãdo non
receptio cõſtitutionis inducit cõſuetudinem: vt not.in.c.
cum olim.ĩ.de cle.cõiu.quã cõſuetudinem princeps ſcit
⁊ tollerat: tunc nõ recipientes talem cõſtitutionem non in
cidunt ĩ penam. Et ſic loquitur dictum.c.in iſtis. Aut nõ
inducitur cõſuetudo ⁊ tunc incidunt in penam. Et hanc
dicit fore meliorem deciſionem. Tu de hoc vide quod
habetur in.c.i.de treug.⁊ pace. Et ad queſtionẽ propoſi
tam adde q iſte mulieres indiſtincte ſunt excõmunicate q2
iſta nõ receptio nõ potuit inducere cõſuetudinem imo fu
iſſet corruptela.c.fin.de cõſue. Et q ita ſit oſtendo. Naꝫ
in actibus apoſtoloꝝ beat⁹ Petrus loquens mulieribus
dicit quare nõ ſit capillatam extrinſecus: nec circundatio
auri nec indumentũ veſtimẽtoꝝ cultus: ⁊ Paulus pri
mo ad timotheum ornãtes ſe ⁊ nõ in tortis crinibus: aut
auro aut margaritis aut veſte precioſa: q2 talis ornatus
tendit ad inhoneſtatem.c.ſucare de cõſe.di.v.⁊ inqt Ber
nardus in apochalypſi ex cordis theſauro ſine dubio pro
cedit quid foris apparet viciorum vanum cor vanitatis
notã ingerit corpori. item q2 talis ornatus eſt peccatuꝫ ⁊
prouocat libidinẽ: q2 naturaliter plus appetitur pulchra
q̄ deformis ⁊ ornata q̄ inculta.xiij.q.vj.c.ſi.⁊ ibi ẽ glo.
ſingu.vtrum magis peccetur cum pulchra q̄ cum defor
mi.⁊ prouerbioꝝ.vij.ecce mulier illi occurrit ornatu me
retricio: preparata ad animas capiẽdas: ergo ſequitur q
ſi mariti volunt q vxores obediant iſti ſtatuto: q ſi nõ re
cipiunt incidunt in penam cõſtitutionis: facit quod not.
Io.Andre.in.c.ea que fiunt de re.iur.lib.vj.in mercu.
⁊ Pe.de ancha.in repe.c.i.de conſti. vbi omnino vide.
51 ¶ Quid autẽ ſi illud ſtatutum eſſet laicorum vtpote floren
tie vꝫ q mulieres tãtum nobilium poſſint portare perlas
poterunt ne portare perlas fictas ⁊ per artificium compo
ſitas: ⁊ Bar.in.l.i.ff.de fon.multum ſingu. tenuit q ſic
per illum tex. Sed tu pondera qd̓ contra iſtud dictũ bar.
videtur tex.in.l.vellera.C.de veſtibus olob.⁊ aur.lib.xj.
vbi homines prohibentur portare veſtes tinctas tinctio
ne murica vel aliquo colore ſimili colore muricas. ⁊ ſic vi
detur hic tex.valde not.qd̓ ſi quis eſt prohibitus portare
aurum nõ poteſt portare fictum ⁊ compoſitum.nec pote
rit apportare perlas fictas poſſet tamen dici ⁊ erit vera cõ
cluſio.qd̓ debet conſiderari mens ſtatuentium puta q2 ſo
lum fecerunt illud ſtatutum ad euitandas magnas expen
ſas que fiunt in perlis veris ⁊ naturalibus: q2 tunc non
ita expendatur in perlis fictis ⁊ compoſitis tunc poterũt
apportare illas cum ceſſat ratio prohibitionis.c.cum ceſ
ſante de appe.l.generaliter.C.de epiſco.⁊ cleri. ⁊ ita pro
cedat opinio Bar.aut ſtatuentes conſiderauerũt quod
vxores vulgarium ⁊ plebeorum non incedant ita ornate
vt vxores nobilium: tunc ſi ille perle compoſite ⁊ ficte ap
pareant ita pulchre vt naturales: tũc nullomodo poſſint
apportare: ⁊ ita procedat tex.dicte.l. vellera. quod tene

mentĩ

5: menti quia nouum. ¶ Ultimo tangit hic domi. Paul.
& domi. Cardina. quãdo conſtitutio liget: qđ ad preſens
propter breuitatem temporis non examino. ſed ſoluꝫ da
bo remiſſiones. vꝫ Jo. an. in data. vj. Hoſtie. in ſumma.
de conſti. §. quãdo do. Anto. & ibi per omnes in. c. ij. ē. đ
conſti. glo. c. propoſuiſti. lxxxij. diſtin. Et ibi per Archid.
Barto. in. l. omnes populi. ff. de iuſti. & iure. Bal. in. l.
leges. & ibi per legiſtas. C. de legi. & in. c. x. de poſtu. prela.
vbi per d. Abbas. & Jacob. de belui. in auté. vt facte noue
conſti. & iſta ſufficiant: pro quadam ſcholaſtica repetitione
huius prohemij. Andreas ſiculus.

¶ De ſumma trinitate. Rubrica.

1 ¶ Queris glo. an rubrice huius voluminis ſint cõtinuã
de. & remittit ſe ad glo. rubrice. ē. eo. lib. vj. ibi autem con/
cludit nõ eſſe continuandas. licet enim continuatio nõ ſit
neceſſaria vbi eſt caput libri. glo. in rubrica. ff. de conditi.
fur. quam Moderni reputant ſingu. vt per eos in rubri
ca. ff. de lega. j. & in rubrica. ff. ſoluto matrimonio. nec etiã
ſit neceſſaria de lege ad legẽ. vt glo. not. in. l. gallus. in fin.
ff. de libe. & poſthu. tamen vbi non eſt caput libri ſit conti
2 nuatio rubrice ad proximo. vt. l. ij. ff. de ſta. ho. ¶ Quod
limita ſingulariter qñ continuatio cõmode fieri poteſt ad
proximo. alias ſecus. facit quod habetur in. l. i. ff. ſi tabu.
teſta. nulli. extra. vbi iuriſcõſultus cõtinuat tractatuꝫ de bo.
poſ. que ſunt ex teſtamento: non autem ad proximum tra/
ctatum titulĩ. ſi quis i fraudem patro. qꝛ tunc nõ eſt abſo/
num ſi continuatio fiat aliqualiter ad titulum remotũ: vt
ibi de quo per do. meũ de Jmo. in rubrica. ff. de appella.
& quia ſm hoc occurrebant aliqua addenda imitanda vel
corrigenda ſic habita mutata & correcta fuerunt. iſtud vlti
mum dicit glo. vbi. ē. ideo continuatio non eſt neceſſaria.
ſequitur ibi Archidia. qui rubricas non cõtinuat domi.
Pe. Joan. de imola Dominicus & Moder. Adducit
domi. Pe. ſimile quod fecit Accurſius iuris gloſator. in
glo. autenticorum nõ poſuit continuationem eo quia Ru
brice autenticorũ: non habebant cõnexitatem cum rubri/
cis antiquorum: & maxime Codicis ad quoꝝ additioneꝫ
3 facte fuerũt. ¶ Et ex hoc infert ibi domi. Pet. multum
elegãter: quia ſi ex Rubrica decretalium prodita eſſet ali/
qua actionis ſpecies ex Juribus iſtius voluminis ad pre/
dicta tendentibus non eſſet agendum: ſed ex illis argu. l.
imperator. ff. de in diem adiec. quod dictum dicit ibi do.
meus de imo. eſſe nullius veritatis: quia ex nulla rubrica
decretaliuꝫ prodita eſt actio nec cõmuniter actio produci
tur ex rubrica: ſed ex nigro cuꝫ illa veniat ad declarationẽ
nigri: ab illo ſumit fundamentum. Unde: licet rubrica.
Jdem contineat: quod nigrum: vt patet in rubrica: vt ec
cleſia. bene. tamen nõ credit quod actio oriatur ex rubro:
ſed ex nigro: quia rubrum eſt propter nigrũ: ſed non ecõ
tra. Et ideo a nigro tanquã a principali actus eſt denomi
nandus. Dicit tamen dictum domini Petri habere lo
cum ſi voluiſſet ſentire de actione prodita ex nigro: quia
tunc dictum ſuum foret verum. vbi ſolum conſtitutio no
ua veniret ad interpretationem & declarationem iuris: an
tiqui argu. glo. de. ſtatutum in verbo conſuetudine. ſ. de
dec. & in hoc dicto Dominicus de ſancto geminiano me
4 rus relator nihil addẽdo reſidet. ¶ Sed tu põdera: quia
ſi ex rubrica oritur actio vt probabo opinio. dicti Petri:
mihi videtur verior. & primo allego glo. in ver. titulis. in
prohemio. vj. que dicit rubricas eſſe de tex. Et ex ea cõmu
niter dicunt ſcribẽtes: quod ſcriptor qui promiſit ſcribere
librum tenetur etiam ſcribere rubricas: niſi aliter cõſuetu
do ſe haberet. arg. l. minime. ff. de legi. c. fin. & c. cum dile
ctus de conſue. Jdeꝫ etiam ſentit glo. §. hec autem verba
de peni. di. i. facit ſecũdo quia dicit Joan. an. in additio.
in titu. de diſpu. in fi. quia rubrice poſſunt allegari: vt tex.
ſi continent orationem perfectam: vt in rubrica. C. vt ne
mo inuitus. & in rubrica vt eccleſia. bene. & glo. in rubrica
C. ne de ſtatu defunctoꝝ. & glo. in. l. i. C. ne fid. dot. detur
ergo ſi rubrica poteſt allegari vt tex. ergo ex ea oriẽt actio.
Tertio accedat: quia quandoqꝫ rubrica plus continet ꝙ
nigrum. vt patet in rubrica. C. de relig. & ſump. fune. & C.
de rebus credi. & iureiurã. & tangit glo. in auté. de inceſt.
nup. & in dicta rubrica. C. de relig. & ibi de mente glo. eſt:
licet clare non dicat: ꝙ ſi ex rubro aliqua certa mens: & ſic
certa diſpoſitio poteſt colligi. tunc illa habet effectũ ex vi
rubri: etiam dato ꝙ ex nigro nil diceretur: & hoc refert ſe
habuiſſe de fcõ do. meus de imo. in rubrica de verb. obli.
apud hanc ciuitatem bon. in quodaꝫ ſtatuto cuius rubrũ
erat generalius nigro: & habebat orationem perfectam: &
ſic videtur ꝙ ex rubro quãdo oratio eſt perfecta oriatur
actio. Quarto facit glo. in. l. i. C. de capitatione ci. cenſuũ
lib. xj. que vult: ꝙ quãdo rubrica eſt generalis: & lex gene
raliter intelligi debet: & ibi Bar. quem glo. allegat pro
ſingulari. Ludo. roma. in conſilio ſuo incipiente. viſo the
mate conſultationis mihi propoſito. & in. l. i. ff. ſi certum
petatur. & ſic videtur quod iſto caſu quãdo rubrica eſt ge
neralior: & continet orationem perfectam oriatur actio ex
rubrica: licet nigrum generaliter intelligi debeat. Quin/
to faciat glo. l. i. in verſiculo retractare. C. ne liceat in vna
eademqꝫ cauſa. tertio prouo. & ibi Bald. dicit ꝙ rubrica de
clarat dubium text. l. imperator. ff. de in di. adiec. & alibi
dicit tex. a primordio tituli poſterior formatur euentus.
l. j. C. de impo. luc. deſcrip. lib. x. ergo agẽ ex rubrica tãꝙ
ex declarante. vt in ſimili no. Bald. & docto. in. l. cos. C.
de appellatio. poſſet dici: qđ ſi rubrica continet orationeꝫ
perfectam: & ſic generalior nigro: quia ex rubro oriatur
actio: & ſic non agẽ illo caſu ex iuribus. vj. & clemẽtinarũ
& iſto caſu procedat opinio. domi. Pet. Si autem rubri
ca nõ eſt generalior oriatur actio. ex nigro. & iſto mõ proce
dat opinio. Joan. de imola & domi. Dominici. Quid au
tem ſi ex rubricis non eſt oratio perfecta: tũc dic quod nõ
poteſt allegari: vt tex. ſecundum Joan. an. in dicto addi.
5 ſed bene poteſt ſumi argumentũ ex eis. ¶ Et argumen.
triplex eſt. primo argu. ex ordine rubricaruꝫ prout arguit
glo. in rubrica de eo per quem fac. & Barto. in. l. prima.
ff. de confirma. tuto. & Cyn. in lege ſecunda. C. e. in qõne.
an tutor cõfirmatus a iudice cuius datio facta in teſtamẽ
to preferri debeat legitimo & concludit ꝙ ſic ex ordine ru
bricarum cum illa de cõfirmando tutore precedat illam đ
legitimo tutore. & ſic argui poteſt pro eliciendo prelatiõe
Facit. l. marcellus. §. item labeo. & qđ ibi Barto. ff. rep
amo. Secũdo ſũme argumen. ex rubrica. p eliciendo qua
litate poteſtatis eius de cuius officio in rubrica tractatur
vt patet et not. per glo. in. c. ſi ibi qui de reſcriptis. lib. vj.
capitu. pri. de offic. delegati eodem libro. vbi glo. arguit
executores datos a Papa & conſeruatores habere pote
ſtatem delegatam: quia de ipſis ponitur in rubrica de re
ſcriptis. & de officio delega. Tertio ſumitur argumentuꝫ
pro elicienda veriori lectura. quando lex vel canon habet
plures intellectus. l. fina. ff. de conditio. indebi. & dicta. l.
imperator. & glo. l. propter inſidias. C. qui accuſa. nõ poſ.
Et per Bartolum in dicto. §. idem labeo. & plene per
6 Salycetum in lege prima. ff. ſi certum petatur. ¶ Quid
autem quando verba rubrice non habent perfectaꝫ deter
minationem. item dic quod non attẽditur generalitas ru
bri. Sed attenditur generalitas nigri: niſi rubri genera/
litas ex aliqua lege nigri determinationem aſſumat. glo.
eſt ſingularis in rubrica. C. de ſponſa. in verbo profuetue
tis: & ibi aliqualiter per Baldum ſecundum dominum
Lud. in dicta lege prima. ſi certũ petatur. ¶ Quid autẽꝫ
de rubricis decreti. dic quod non ſunt auctẽtice per nota
7 ta per gloſam. c. charte. xij. queſtione nona. ſuper rubro.
Et not. Spec. in titu. de alleg. & diſputa. §. fina. ad finem.
& ibi etiam dicit quod vna ſola rubrica in toto libro decre
torum eſt autentica. videlicet illa que eſt in principio libri.
dum dicit: incipit concordantia diſcordantiuꝫ canonum.
Alie autem rubrice que ſunt ſummaria capitulorum: nõ
ſunt autentice eo quia non fuerunt facte a Gratiano qui
cõpoſuit librum decretorum & ſolũ. d. rubricã fecit. videlꝫ

compoſuit librum ex dictis ſanctorum patrum legum: et
canonum conſiliarum et decretalibus Romanorum pō
tificum. vnde .§. ſi. dictat fuerunt ab eo edita. ⁊ ideo di-
ctis gratiani proprie non datur fides niſi vt dicens magi-
ſtrorum ⁊ quatenus ratione mouent. facit pulcher tex. c.
ego ſolus. ix. diſtinctio. vnde aliquādo reprobatur per gl.
vt patet in .§. hinc colligit. ij. q. iij. ⁊ ibi dicit Joā. theuto
nicus fateor plane te mentitum gratiane: ⁊ in. §. quāuis.
xxxj. q. vij. dicit gratianū ſomniaſſe ⁊ ideo infert ꝙ quan
8 doqꝫ bonus dormitat homerus. ¶ Et ſic eſſet dicendū
in deciſionibus rote vt nō faciant ius niſi quatenus iure
⁊ rationibus moueātur ſm domi. Dominicū in. c. neqꝫ
ix. diſtin. quod no. in curialis. ⁊ vide bald. in rubri. C. an
ſeruus ex facto ſuo: vbi dicit ꝙ ſi decidit puta quia iuſte cō
tinet perfectam orationem habet vim tex. ⁊ dicit hoc fore
generale ꝙ omnes rubrice legum vel ſtatutorum cōſonan
tes textui poſſunt allegari. vt tex. allegat gl. in rubrica. ff.
ſi quis teſta. lib. eſſe iuſſus fue. ⁊ ſic facit pro ſubſtentan
da opinione domini Petri. dicit etiam ꝙ vbi rub. īcipit
per an: tūc ponitur per modum cōſtitutionis textus: aut
decidit ⁊ omnis cōſultatio refertur ad interrogata. l. an-
relius. §. ſticho de lib. leg. ⁊ ideo ſm eum in omni cōſilio
quod reddunt periti tacite intelligunt ſm ea que propo-
nerentur. ¶ Quid autem ſi textus ē generalior rubro an
reſtringendus ſit per rubrum. glo. eſt valde no. in auten.
de inceſt. nup. in principio in verbo illicitas col. iij. que cō
cludit ꝙ non: vnde licet ſolum rubrica ibi dicat de nepha
rijs ⁊ inceſtis nup. tamē quia tex. ibi loquitur de nuptijs
generaliter illicitis comprehēdit omnes nuptias etiam ſi
non ſunt inceſte ⁊ que proprie dicantur nuptie inceſte vel
nepharie tangitur ibi per gl. quam omnino vide. ⁊ tanquā
tum ſupradictum eſt: quod rubrice decreti nō ſunt auten
tice. vide Dominicum in. c. quis neſciat. ix. diſtinctio. ⁊
de materia vide Hoſtien. in ſūma de ſacer. uc. vel non. in
ſūma. ⁊ iſta adde ad dictum domi. Dominic. in rubrica.
ē. in. vj. eodem titulo.

f **Idei catholice.** Sūma. vt in glo. i. di-
uide vt in ea: licet Paulus aliter diuidat.
¶ Nota ibi preter de iſta dictiōe preter que
ſtat excluſiue. c. xvj. q. i. c. adijcimus ⁊ queſtio. vij. c. pie men
tis. xxxij. queſtiōe quinta. nō mechaberis. de decimis tua
nobis. de religio. domi. c. cum dilectus. ff. de pe. leg. l. nam
ꝙ liquide ad ſi. l. cum ex filio. §. ſi. de vulgari ⁊ pupilla. l.
querebatur. ff. de teſtamē. mili. l. lucius. §. filiā. ff. ad treb.
c. ex tranſmiſſa de preſcrip. Sed in contrarium imo vide
tur ꝙ ſtat īcluſiue. c. cum ab omni de vita ⁊ honeſtate cleri
corū. c. ſi quis de rebus eccle. nō alie. c. litteras de preſump.
c. decet de immuni. eccle. lib. vj. c. felix. xv. q. vij. c. epiſcopi
lxiiij. diſtin. xxv. q. iij. porro. xiij. q. ij. chron. l. i. in ſi. ff. de
pig. actio. l. ſcio. §. vxori. ff. de ānu. leg. l. diui fratres. ff. de
iure patro. no. in. c. teſtimoniū de teſti. ⁊ per Inno. in. c.
ductum eccle. rothomagen. de electio. Solutio: aliquando adij-
citur alicui quod eſt de genere precedentium. Et tunc ex-
cludit: pone exemplum: do tibi libros meos preter decre
tum: ⁊ ſic loquūtur iura dictētia ꝙ excludit: quādoqꝫ adij
citur alicui quod eſt alterius generis: ⁊ tunc includit ⁊ ex-
ponitur pro vltra: vt ſi dicā lego tibi digeſtū meū: preter
equum: tunc ſtat incluſiue: ⁊ videtur legatus equus. Ita
firmat Barto. in lege prima. ff. de pig. actio. l. ſi cum. §.
qui iniuriarū. ff. ſi quis cau. l. ſcio. §. vxori. ff. de ānu. leg.
Cyn. ⁊ Bald. in. l. actione. C. de tranſac. ⁊ idem eſt dicen
dum de hac dictiōe preterꝙ ſm Bar. in §. qui iniuriaꝝ.
Sed in contrarium facit qđ habetur in. d. c. ductū. vbi ſi
Papa dicit diſpenſo tecum vt talia beneficia preter obtē
ta licite poſſis obtinere: quod nō videtur diſpēſaſſe ſuper
beneficijs obtētis. ſoluit Inno. ibi quod loquitur in actu
diſpēſationis. ⁊ ſic in actu odioſo. ſecus in caſu fauorabili
vt in legato ⁊ ſimilibus. ⁊ eum ſequitur Bartol. in dicta
l. ſcio. §. vxori. facit textus not. c. ſi gratioſe. §. ſi. de reſcri.
in. vj. ⁊ c. non poteſt. §. i. de preben. eodē libro. vbi ſi cō
ferretur alicui beneficium vltra obtenta intelligit ſi illa cano
nice obtineat: ⁊ licet hoc verum ſit non tamē rō Innocē.
placet hic Pau. qui dicit hoc cōtingere preter naturā il
lius dictionis preter que adiungitur actui: qui eſt de natu
ra precedentium. ſ. ad beneficium. ideo nō eſt mirum ſi ex-
2 cludit. ¶ No. ibi mater ꝙ eccleſia Romana dicitur eſſe
mater cōcordat. c. alma mater de ſentē. excō. in. vj. vbi dici
tur eſſe mater omniū fidelium quod procedit ſm Pau.
ratione principij inſtitutiōis ⁊ prelatiōis. c. quāuis. xxj. di.
nā ⁊ vberibus ſuis nos nutrit. ij. q. vj. ad Romanā: ⁊ in
ea renaſcimur p baptiſmū ⁊ ſacramētū. xij. q. ij. q abſtule
rit. xvj. q. i. vos aūt. de cōſe. diſ. iiij. niſi. xxxj. q. iiij. recurrat
de magi. c. i. Item eſt caput ⁊ cardo. xxj. diſ. ſacro ſcā. xxj.
diſ. nō decet. in autē. de eccleſiaſticis titulis in princ. Alio
autem reſpectu dicitur filia: quia ſicut filius nō alienat ſi-
3 ne auctoritate patris: ita nec eccleſia ſine auctoritate ſlati
lxxiij. diſt. c. quorum ſm Pau. hic vel ſm domi. Cardi:
eccleſia vniuerſalis dicitur mater: ſed eccleſia particularis
dicitur filia: ⁊ ita procedat ꝫrium. aliquā autē ſm Pau.
dicitur domina. lxix. diſtin. oportebat. ⁊ ex hoc infert qđ
4 Papa eſt dominus oīum rerum eccleſiarū īducit ſimile
de Imperatore qui eſt dominus mūdi ⁊ rerum eius. l. be
ne a zenone. C. de quadrie. preſcrip. quod itelligit Hoſti.
etiam quo ad proprietatem: vt no. in ſumma de pſcrip. §.
que exigant. verſi. ⁊ licet. ſed alij dicūt ꝙ ſolum quo ad iu
riſdictiōem ⁊ protectionē. xij. q. ij. c. quicūqꝫ militū. xxiij.
q. v. dicat. ⁊. q. viij. cōuenior. vij. diſti. quo iure imo etiā
de Papa dicit beatus Bernardus ad eugenium in fin.
qđ nō eſt dominus ſed protector. ſequitur Archi. c. i. ē. ⁊.
lib. vj. pro quo facit. vij. q. i. mutatiōes. ⁊ per iſtud infert
beatus Thomas ꝙ nō minus peccat Papa cōmittēdo
5 ſimoniam ꝙ alij. ⁊ de hoc vltimo ſe remittit domi. Card.
ad ea que no. i. c. i. de ſimo. ibi do tenet ꝙ Papa licite pt
capere pecuniam pro beneficijs cōferendis: quod perpe-
tuo tene menti: de quo deo āuuente dicemus in cle. i. iſte
vt lit. penden. ¶ Utrum autē Papa iſtud faciat hodie
neſcio pro nūc poſſet allegari ratio: vt arbitror: quia colla-
tio beneficiorum eſt de iure poſitiuo quo Papa nō liga-
tur. c. propoſuit de cōceſ. prebend. clemē. i. vt lite pendē. ⁊
hoc dictum puto verum quando illud tale beneficium nō
habet executionem datiuam nec adminiſtrationem ordi-
nis: quia tunc eſſet ſimonia etiam in Papa. prima que-
ſtione prima qui ſtudet: quia licet titulus beneficiorū ſit
de iure poſitiuo. tamē executio datiua vel adminiſtratio
tiuum ordinum eſt de iure diuino. Sed ſi eſſet beneficium
quod ſaperet adminiſtrationem temporalium vt ſunt iſta
hoſpitalia ⁊ ſimilia procedat dictū domini Cardi. ⁊ ſub-
dit hic domi. Cardina. ꝙ opinio que tenet Imperatorē
nō eſſe dominum rerū ſingularium eſt vera. allegat qđ ha
6 betur per Barto. ⁊ Jaco. de are. in prohemio digeſtorū.
De Papa vero dicit ꝙ quatenus habet tēporalia: idem
eſt ſicut in Impatore. ſꝫ quo ad iura eccleſiaſtica dicit: qđ
habet plenam diſpoſitionem omniū beneficiorum ⁊ rerū
ſingularium. c. ij. in princi. de preben. lib. vj. Et ita hic re
ſidet. Sed in cōtrarium ego allego glo. c. lege. x. diſtictio.
⁊ in. c. i. xxij. diſtin. vbi Papa nō poteſt auferre rem vnī
us eccleſie: ⁊ dare alteri. ⁊ pro hoc facit. c. non liceat Pa
pe. xij. queſtione ſecūda: de quo plene dicam in dicta cle-
7 mētina prima vt lite penden. ¶ Nota ibi firmiter quod
confeſſio fidei debet eſſe firma. facit. c. firmiter. ē. eodem.
item debet eſſe aperta iuxta illō quod ſcribitur ad Roma
nos. x. c. corde creditur ad iuſticiam. ore autem cōfeſſio ad
ſalutem. vndecima queſtione tertia capi. nolite. ¶ Quid
autem ſi quis non credat firmiter an ſit hereticus: ⁊ dicit
Zandi. quod ſi non credit firmiter ex debilitate anime:
non tamen pertinaciter inſiſtit non eſt hereticus: immo ſi
recedit ab illo dubio reſiſtendo ei meretꝰ ſicut meretꝰ cohER
cendo pmos motus ⁊ ſtimulos carnis. vj. di. c. ſed pēſan-
dum ⁊. c. nō ē peccatū. Si aūt pertinaciter inſiſtit eſt here
ticus. xix. diſtin. c. nulli. de hereti. c. i. ⁊ ex hoc dicit domi.
Cardina. fore caſum ſingularem in. c. dānamus ad ſin. ē.
eodem

co.ſbi enim non dānatur Joachī: licʒ dixerit erroneū capi
tulū: q2 paratus fuit corrigi ⁊ ſe ſubiecit determinationi
eccleſie. ⁊ ille dicitur pertinaciter manere in hereſi: q non
eſt paratus corrigi ad mandatum ſuperioris.l.iij.§.tuto
reo.ff.de ſuſ.tu. Et de iſto verbo pertinaciter habes glo.
infra eodem.§.porro in verbo pertinaciter et in clemen-
tina prima.§.ceterum de vſuris. Et ibi per Paulum.
¶ Et ideo dicit do.Car. ꝙ bachalarij in ſuis diſputatio
nibus proteſtant quod ſi quid dicerent ꝯ fidem catholicā
ſe ſubijciūt diſpoſitiōi eccleſie. Tu adde ꝙ ſi articulus fi-
dei nō eſſet diffinitus: tunc licitum eſt dubitare de illo arti
culo ſicut de diffinitis licuit dubitari ante eoꝝ deciſionem
xxiiij.q.iij. dixit apoſtolus: qđ intellige de articulo fidei lar
giſſime ſumpto ſm quod reſpicit oēm veram ſalam circa
fidem. ita dicit .d. Anto.in.c.cum xp̄s de heret. Adde et
bonam glo.c.quia neſciat.ix.di. vbi ad maioreʒ intellectū
licitum eſt diſputare ſuper nouo ⁊ veteri teſtamento: ⁊ ibi
dicit dñs Dominicus ꝙ diſputans cōtra articulos fidei
nō eſt hereticus dūmodo pertinaciter nō inſiſtat vt.j.e.§.
porro facit qđ dixit Bart.in.l.nemo.C.de ſumma trini.ꝙ
ſi profeſſus exijt de monaſterio ⁊ accepit publice vxorem
⁊ vult defendere ſuū errorem allegando ꝙ ei licuerit ⁊ per
tinaciter perſiſtit: ꝙ pōt puniri vt hereticus ꝙ bene no.fa
cit glo.dicti.c.dixit apoſtolus.xxiiij.q.iij.in verbo pertina
ci.facit illud qđ hic voluit Landinus ꝙ ſi aliqs ydiota pu
blice truffando dicit ſi non habeo vxorem in hoc mundo
habebo in alio ⁊ pertinaciter perſiſtit: poterit puniri tanꝙ
dixerit contra euangelium dicens quod ibi non nubent.
9 ¶ In gl.j.ibi fundamento.nota ꝙ chriſtus eſt fundamē
tum fidei. Et idem ſequitur Landi. quia eſt via veritas ⁊
vita.viij.di.c.veritas. vel aliter ſm eum. fundamētū eſt
ipſa fides ⁊ exponit fidei: fides eſt fundamentū. Nā ſi
ne fide nihil ſunt omnia ſacramēta eccleſie. ideo dicit bea
tus Joā.griſoſtomus ꝙ fides religiōis catholice eſt lumē
10 anime: hoſtium vite: ⁊ fundamētū ſalutis eterne. facit qđ
dicitur in.c.ſi.de preſcrip. qđ non ē ex fide peccatum eſt. vt
ī euāgelio dicitur. fides tua te ſaluum fecit. Nec ob.c.ve-
niens de preſbyte. non bapti. vbi baptiſmus dicitur eſſe
fundamentū vel ipſi apoſtoli ſimul ſumpti.c.fundamenta
de elec.lib.vj. q2 hec poſſunt dici fundamenta ſed omnes
colliguntur ſub fide. ¶ In glo. ibi vnigenitū.no. iſtā gl.
ſingu.qđ in ſancta trinitate quātūlibet pͥnū inconueniens
11 eſt impoſſibile. ¶ Item nota ex eadem ꝙ eſt īpoſſibile ꝙ
pater alium filium generet. ⁊ ideo dicitur vnigenitus de-
us omnipotēs per operationem intellectus ſui generauit
ſeu generat filiū. ſi alium generaret: eodem modo genera
ret per intellectū. Sed filius vnigenitus fuit adequatus
ipſi patri generanti: quia cooīpotens quo ad principium
producens habens terminū productū adequatū ſue vir
tuti non poteſt in alium terminū producibilē. alias ille ter-
minus nō fuiſſet adequatus: ſed nō repugnat vt vltra filiū
procedat ſpūs ſanctus qui nō per intellectū ſed per volū-
tatem procedit: ſed bene eodē modo eſſet īpoſſibile vt plu
res eſſent ſpūs ſancti: ⁊ ita ſupplet iſtam glo.pau. ſed dictū
ſuū ſatis cōcordat cū iſta glo. que vult ꝙ fuiſſet ſuperfluū
aliū genitū producere. nec fieri debet per plura: qđ fieri dʒ
per pauciora: teſte Ariſtotele primo phiſicoꝝ. ¶ Glo.ī
12 verbo omnibus no.nomen diuine eſſentie: q2 eſt incōmu
tabilis: iuxta illud: ſum deus ⁊ nō mutor. ⁊ alibi celū ⁊ ter
ra tranſibūt. item ē incōprehenſibilis de quo vide glo. in
c.j.de.ſ.t.in verbo eternus: ⁊ ibi per dominū Cardi. ⁊ alios
13 ¶ In glo. imo eternaliter rephenſionē arianoꝝ. ¶ Gl.
in vbo mittas.no.ex ea ꝙ licʒ regulariter anima nō infun
datur ſtatim cum fit conceptio: ſed neceſſariū eſt ꝙ p̄mus
fetus recipiat ſuam dilationem ⁊ extenſionē membrorum
vt ſic diſponatur ad animam recipiendam: ⁊ dicitur qđ
in femina ſpectatur per.lxxx. dies a conceptione embriōis
in maſculo per.xl. vt dicit glo. iſta.⁊.v.diſtin.§.j. attamē
non fuit ſic in corpore Jeſu chriſti. immo in ipſo inſtanti
conceptionis fuit perfectus homo: ⁊ fuit anima rationa
lis infuſa per infinitā virtutem ſpiritus ſancti: ⁊ hāc gl.

ſequitur Pau. qui inducit dictum damaſceni quarto ſen
tentiarum: licet vt ipſe refert quidam dicāt ipſū: intellige prio
ritatem ⁊ poſteritateʒ nature nō temporis: quod eſt veruʒ
nec repugnat textui in verbo ſimul. Notat ſolam tēporis
identitateʒ. de hoc ponit magiſter ſententiarū lib.iij. diſti.
ij. in fine vbi ponit hoc quod dicit hic. ¶ Glo. in verbo
14 paſſibile. Nota ꝙ corpus chriſti fuit paſſibile. iuxta illud
deſiderio deſideraui hoc paſcha manducare vobiſcum an
teꝙ patiar. ⁊ alibi triſtis eſt anima mea vſqʒ ad mortem. ⁊
apud Iſaiam ſcribitur a planta pedis vſqʒ ad verticē nō
eſt inuenta ſanitas in eo: ⁊ in cantico Salomōis dicitur
amore langueo: ⁊ alibi non dubitant manibus tradi In
nocentium ⁊ mortis ſubire tormentū. vnde corpus chri
ſti potuit pati frigus calorem ſitim famem ⁊ omnes pena
litates humanas: ⁊ ideo dicitur cū ieiunaſſet quadraginta
diebus ⁊ quadraginta noctibus poſtea eſuriit. Ignoran
tiaʒ aūt ⁊ peccata pati nō potuit. vnde ſi nō fuiſſet mortuus
in cruce ad vltimuʒ ſenium defeciſſet. ⁊ ſic no. contra illos
qui dicūt ꝙ chriſtus nunquā obijſſet naturaliter: dicētes
Galienuʒ hoc dixiſſe quod falſuʒ eſt: nec Galienus fuit
illo tempore ſed multo poſt vt patet in cronicis. Sed qđ
de Adam vide.c.placuit igitur coniuncta glo. de conſec.
diſtinctione quarta. ¶ In gloſa virginali not. quare chri
15 ſtus tempore incarnationis voluit naſci de beata virgine
potius quā de alia ⁊ rationes reddite in glo. preciſe non
concludunt ſed bene ſuadent. ⁊ dicit dominus Cardina
lis rationem efficacem reddi non poſſe: ſicut nec reddi po
teſt de predeſtinatis ad gloriaʒ an potius iſte ꝙ iſte: ſʒ apo
ſtolus ad hoc dat ſimilitudinem de figulo. ⁊ idem Salo
mon a quo figulo vaſa quedam pinguntur ad honorem:
quedam vero ad vſum infimuʒ ⁊ contemptibilem. Suffi
cit ergo dicere o altitudo diuitiarum ad ro.xj.c. de penitē.
diſtinctione quarta ſi ex bono. ¶ Utrū aūt virgo Ma
16 ria fuit concepta in peccato originali iuxta illud ⁊ in pecca
tis concepit me mater mea. glo.no.in.c. pronunciandum
de cōſecratio. diſtinctione.iij. et ꝙ ſic. ⁊ ideo dicit glo.no.
in.c.p baptiſmū de ꝯſec. diſ.iiij. quod natiuitas in vtero
beate Marie non celebratur ſed natiuitas ex vtero bene.
¶ Sed certe fuit de hoc triplex opinio prima dicit qđ fu
it concepta in peccato originali taʒ ſecunduʒ carneʒ quam
ſecunduʒ animam: ita quod caro illa fuit infecta ⁊ anima
illius creata eſt in illa carne maculata ex qua contraxit pec
catum originale de neceſſitate. Secunda opinio fuit huic
opi. ꝯtraria. voluit enī quod beata virgo Maria: nec ſm
carnem nec ſecundū animaʒ fuit concepta in peccato ori
ginali: quia caro eius non fuit infecta: ex quo dominus d
illa naſciturus erat: ⁊ ſi infecta non fuit neceſſe eſt quod
anima illius infuſa nullum originale peccatum contraxit.
Tertia opinio fuit quod beata virgo Maria ſecundum
carnem concepta eſt in peccato originali: ſed non ſecūdū
animam: quoniam imediate ante infuſioneʒ anime intel
ligentie mādata eſt illa caro diuina virtute. Ideo in inſtā
ti infuſionis nullum contraxit peccatum originale. Non
enim decuit quod conceptio matris dei eſſet omnino ſimi
lis conceptioni aliorū. conſtat quod alij concipiuntur in
peccato originali tam ſecundum carnem quā ſecundum
animam: debuit enim abſolui ab vno iſtorum: nec ſecun
dum iſtam opinionē congruit quod conceptio beate virgi
nis eſſet ita perfecta ſicut conceptio chriſti: quia chriſtus
fuit deus: ⁊ beata virgo fuit pura creatura. Sed chriſtus
nullo modo fuit conceptus in peccato originali. ergo bea
ta virgo debuit cōcipi aliquo modo in peccato originali.
non quidem ſecundum animam ⁊ formaliter: ſed ſecūdū
carnē ⁊ materialiter. Et hoc intendit Anſelmus in libro
de conceptu virginali: dicens quod decens erat vt ea pu
ritate qua maior ſub deo nequit intelligi virgo Maria cla
reſceret quia in inſtanti infuſionis anime ipſa ſanctificata
fuit per gratiam iuſtificantem: non ſolum liberantem ip-
ſam a peccato originali: ſed etiam liberantē ipſaʒ ab omni
potētia peccādi: tā mortaliter ꝙ venialiter. ⁊ hoc fuit cō
ceptio ſua atqʒ ſctificatio diſſimilis ꝯceptioni ⁊ ſctificatiōi

Jeremie ⁊ Joannis baptiſte: quoniam ambo iſti cõcepti
fuerunt in peccato originali ſimpliciter: tam ſm carnē ꝙ
ſm animam. beata autem Maria ſolū ſm carnem conce-
pta fuit in originali peccato. ⁊ licet illi ſanctificati fuerunt
in vtero non tñ in inſtanti infuſionis anime: ſed poſt illō
inſtans: nec fuerunt abſoluti a peccato veniali ſed ſolum
mortali: q: ergo proceſſus nature ⁊ etiam artis procedat
ab imperfecto ad perfectum per medium: vt dicitur in .vj.
methaphiſice igit̄ omnes deſcēdentes a primis parētib⁹
vſq; ad beatam virginem excluſiue cõcepti ſunt ſimplici-
ter in peccato originali excepto chriſto propter ſuā infini-
tam perfectionē. beata vero maria fuit cõcepta ſm carnē
in peccato originali: ſed nō ſm aīam. Et iſtam opinionē
tenent doctiſſimos ⁊ homo ſanctiſſimus beatus thomas
de aquino cuius vita ⁊ mores fuerunt ſanctitate laudabi-
les. ¶ Sed vt audio hec opinio fuit reprobata in vniuer-
ſitate pariſienſi: q: offendebat pias aures. eſt enim magis
17 pium ⁊ conſonū veritati credere illam animā beatiſſimā
infuſam fuiſſe carni mūdiſſime: cõſtat autem ꝙ beata vir-
go non fuiſſet perfectiſſima ſi in peccato originali cõcepta
fuiſſet: nec ex hoc ſequitur quin fuerit per chriſtum redē-
pta quoniā liberatio illa a peccato originali qḋ incurriſſet
niſi fuiſſet ſanctificata fuit virtute paſſionis chriſti ſicut li-
beratio aliorū ſanctorū qui mortui ſunt ante incarnatio-
nem chriſti iuxta illud ipſe ſaluū faciet populum ſuū a pec
catis eorum. ⁊ Jo. c. j. gratia ⁊ veritas per ieſum chriſtū
facta eſt de hoc tamē recurrendum erit ad dominos theo-
logos: ⁊ ſubijciendum eſt deciſioni ſancte matris eccleſie.
18 ¶ Glo. in ṽbo omnium no. ex eo ꝙ licet chriſtus ſumpſerit
carnem humanam pro ſalute oīm intelligitur quo ad ſuf-
ficientiam ſed nō quo ad effectū: q: ſolum dicit̄ ſaluaſſe p̄-
deſtinatos: ſed non preſcitos: ⁊ ſic xp̄s dicitur mortuus
quo ad effectū pro ſolis predeſtinatis. ita voluit glo. in .c.
19 ſemel. hic allega. in glo. ¶ Utrum plures erunt con-
demnati quā ſaluati: dic ꝙ aliqui ſaluabuntur ⁊ aliqui
dānabuntur: iuxta illud venite benedicti patris mei: per-
cipite regnū: ⁊ iuxta illud ite maledicti in ignem eternum
Mathei. xv. ſed de numero incerti ſumus. Sed tamē vi-
detur ꝙ plures erunt dānati: per illud multi ſunt vocati
pauci vero electi: ⁊ in pſalmo dicitur: nō eſt qui faciat bo-
num non eſt vſq; ad vnum. ⁊ apud Matheum. c. vij. ſpa-
cioſa eſt via que ducit ad mortē. ⁊ in .vj. eneidos facilis de
ſceſſus auerni. Noctes atq; dies patet atri ianua ditis. ⁊
alibi dicitur arta eſt via que ducit ad vitam. Facit glo. c.
circa de pe. di. ij. ⁊ alibi dicit propheta omnis homo mē
dax. ⁊ Paulus in epiſtola ad romanos: eſt autē deus ve-
rax: omnis homo mendax. facit glo. c. ſi enim de pe. diſ. ij.
¶ Glo. in ṽbo cruci. nota rōnes. q̄re chriſtus elegit mo-
20 ri in cruce potius ⁊ de quo ligno facta fuerit. ¶ Glo. in
ṽbo ſoporati. Nota ꝙ ſicut Eua fuit formata de corpo-
re Ade dormiētis: ita eccleſia fuit formata d̄ corpore xp̄i
mortui: an autem iſta ſimilitudo ſit propria dic vt in glo.
ad quod inducitur illud pſalmi qui dormit nō adijciet vt
reſurgat. qḋ exponens Auguſtinus oſtēdit fuiſſe cõuenien-
tem iſtam ſimilitudinem. Nam ſicut Adam primus ho-
mo fuit ſoporatus ſopore naturali: ⁊ xp̄s dormiuit morte
naturali que dicitur ſomnus eternus iuxta illud mors eſt
ſomnus eternus. ⁊ alibi dicitur ſtulte quid eſt ſomnus geli-
de niſi mortis imago: longa quieſcēdi: Tempora fata da-
bunt: quos verſus deberent habere ſcholares in choro: ⁊
in mente. ⁊ ad predictā ſimilitudinē inducit laudinus ver
ſus. dum ſopor eſt in Adā fit ex ipſo femina quedā. Mor
tuus eſt Adam patitur cum cuſpide quodā. firmiter hoc
ſignificat duo cõiugalia ſigna. ¶ In glo. Ezechiel. nota
cum quare euangeliſte diuerſimode figurant.

1 **Nos igitur** Hoc probat teſtimonium Joan
nis. ¶ No. ꝙ ad eccleſiā Ro
manā ſpectat determinare ea que cõcernūt articulos fidei.
c. maiores. de bapt. xxiiij. q. j. c. quotiens. xvij. di. c. huic
ſoli ſedi. ⁊ per verbū huic dānatas videtur excludere inqui
ſitores heretice prauitatis: vt nō poſſint nouos articulos
aut nouas determinatiões quo ad fidem facere: ſʒ de illis
2 cognoſcere poſſent. c. accuſatus de heret. lib. vj. ¶ No.
ꝙ conſtitutio edita in cõcilio dicitur edita a papa. c. licet d̄
elec. c. aduerſus de immu. eccleſiaꝝ. ſed in cõtrarium facit
c. i. de pac. c. j. de elec. c. i. de ſpon. pōt dici ꝙ ſi materia
ſuper qua editur cõſtitutio originaliter e gallo: tūc editur
nomine cõcilij: aut habet ortum a papa: ⁊ tūc editur noīe
pape: facit qḋ habetur in .c. conuenientibus .i. q. vij. ⁊ .lxiij. c.
3 adrianus. c. i. de pac. ¶ Nota temeritatem reprobari. c.
ne imitaris de cõſti. c. i. ⁊ ibi glo. de maled. c. calumniā de
pe. ⁊ ideo punitur inſtitu. de pena tem. lit. ⁊ eſt temeritas
audacia in malū. l. iubemus. C. de ſacro ſan. eccle. dicit̄ et
temeritas qñ quis nō habet iuſtas cauſas litigandi: ⁊ liti-
gat nullo habito cõſilio peritorū: ita not. moderni in. d. c.
4 calūniam: ⁊ vide que dixi in c. i. ſ. de re iudi. ¶ Nota ꝙ
veritas debet eſſe ſincera ⁊ nō inuoluta. c. a nobis de ſen.
excō. qḋ eſt notandū propter ſtatuta dicentia ꝙ ſi teſtis nō
dixerit veritatem puniat̄ tanta pena. ꝙ ſi illā dixerit inuo
lute ponietur. Quid autem ſit veritas Pilatus interro
gauit xp̄m vt dicitur in paſſione. vide Archi. in. c. i. ſ. co.
lib. vj. de conſe. di. ij. c. corpus vbi hʒ ꝙ eſt adequatio rei
5 ad intellectum. ¶ Not. baptiſmum prodeſſe paruulis ⁊
adultis: verū autē proſit nondū nato videtur ꝙ non. c. ſi
6 ad matris de conſe. di. iiij. vbi dʒ ꝙ qui nūdum natus eſt
non poteſt renaſci. Quidam dicūt fore neceſſarium ꝙ ſal
tem habeat caput extra vterum per. l. cum in diuerſis de
relig. ꝙ tenet hic matheus: ⁊ pro hoc facit. c. ſi baptizata d̄
conſe. di. iiij. Sed ſi totum ſit intra vterū vel ſolum caput
licet aliquod membrorū ſit extra vterū non poteſt baptiza
ri. Alij vero doctores maxime religioſi debent expedire:
ꝙ totum natum ſit extra vterum: qḋ ſentit glo. in. d. c. ſi ad
matris per. c. que maternis. ea. di. pro hoc ſm Landi. fac̄
q: cum non ſit membrū eccleſie nō poterit ſibi prouideri
per ſacramentū: q: rei nundū eſt ⁊c. c. ad diſſoluendū de
deſponſa. ipo. l. decē. ff. d̄ ver. ob. l. manumiſſiones. ff. de
ſtatu. ⁊ lor. ⁊ h̄ ſequitur. d. Car. h̄ per tex. in. d. c. ſi ad ma
tris: pro hoc facit iſte tex. ſm cum i ṽbo adultis ⁊ in ṽbo
paruulis: q: nondū natus nō pōt dici adultus nec puul⁹.
ſed poſt natiuitatē ſic. iuxta illud puer natus eſt nobis ⁊
paruulus datus eſt nobis. Tum etiam q: anteꝙ ſit extra
vterū eſt pars vteri: nec poteſt dici homo. alle. l. qḋ certatū
C. de poſtu. here. inſtito. vbi requiritur ꝙ ex toto ſit natus
ita allego bonū tex. in. l. cū inter veteres ibi hō fieri ſperare
7 tur. C. de fidei. lib. ¶ Conſiliū tamen eſt ſm. d. Cardi. ꝙ
quicquid appareat extra vterū de puero iminēte periculo
mortis baptizaretur propter penetrabilē ⁊ occultā grām
ſpūs ſancti operationē. i. q. i. c. multi circa mediū poteſt
huic ſuccurrere ſicut glorioſam virginē Mariā Jeremiā
⁊ Joānem baptiſtā ſanctificauit in vtero. ⁊ ad cõtrariū ꝙ
dicitur ſufficere ꝙ ſit regeneratus q: baptiſma regenerat
reſpondet. d. Car. quia regenerare cõcernit eſſe genitum:
ſed iſte non eſt genitus quo ad eccleſiā: q: eſt i vtero: ergo
⁊ ita reſidet. d. Cardi. ſed aduerte q: licet iſta opi. d. Car.
ſit multū apparēs ⁊ colorata eſt tamē rigoroſa ſatis. ideo
cõtraria opinio mihi videtur verior: vʒ ꝙ ſi caput exiuit
vterū: lʒ non totum poſſit baptizari: ⁊ pro hoc allego tex.
meliorem de iure. c. baptizari in verbo ipſa eadem hora q̄
8 gignit vel eadē in qua natum eſt gignitur nullo modo pro
hibet. v. diſt. vbi eſt caſus ꝙ puer dū mater eſt i actu pariē
di ⁊ paru ꝙ puer pōt baptizari: ⁊ ſic nō requiritur ꝙ totū
ſit extra vterū ⁊ ſic ſufficit ꝙ caput ſit extra. ⁊ ſic ille tex. de
ſtruit opi. d. Car. ⁊ cū hodie vidiſſē. d. dñicū ibi q ita cõ-
cludit per illū tex. allegat Archi. ita tenentē ⁊ Laur. nec
ob. iura per que ꝯria opi. ſe fundauit: q: loquūtur quādo
mater eſt grauida ⁊ vult baptizari puer qui eſt in vtero. q̄⁹
qui eſt pars vteri. ſed nos loquimur qñ mulier eſt in actu
pariendi ⁊ iam incipit parere ⁊ puer hʒ caput extra vterū:
q: tunc habeo pro indubitato ꝙ propter periculū more
poterit baptizari. nec iudicio meo illa iura merentur in cõ
trarium allegari quia in diuerſo caſo loquūtur: ⁊ hec no.
9 ¶ Quid autē ſi puer declinat ad mōſtrum puta quia hʒ
duo

duo capita an poterit baptizari:beatus Thomas & Pau.
hic tenet quod ſi habet duo capita ita q habeat diuerſas
animas ambo capita diuerſis baptiſmis baptizari debēt.
Sed ſi ambo capita ſunt ad vnū pectus:& ſic vnica eſt aīa
ſufficit vnū baptiſma ambobus.l.ſi gemina.ff.arbor.fur.
ceſa. ¶ Tu limita niſi eſſet tale monſtrū q non haberet
formam humanam:vtputa ſi eſt natus vitulus:vt.d.l.q
certarum:quia tūc nō deberet baptizari. ſed ſi haberet for
mam humanā:lʒ ampliatā per plura mēbra poterit vt ibi
dicitur.& habetur i.l.non ſunt liberi.ff.de ſta.ho.Et ideo
pulchre dicit Bal. in.l.quod dicitur.ff.de libe.& poſth.
q homo monſtruoſus dicitur homo. ¶ Et ſi ſtatutū pu
nit occidētem hominem comprehendit etiam mōſtruoſuʒ
10 hominē occidentem qd eſt bene notādum. ¶ Utrum aūt
poſſit baptizari furioſus dic q ſic: ſi ante furorem habuit
11 animum baptizandi:vt in.c.maiores de baptiſ. ¶ Quid
autem erit de demoniaco.vtrum per baptiſmū liberabit a
demone.glo.no.in.c.poſtea ſignate.de conſe.diſtin.iiij.di
cit q quo ad animam liberatur ex toto:quia extinguntur
peccata per que demon hominem poſſideat.Sed an libe
retur quo ad vexationem corporalem.gloſa ibi dubitat.
12 ¶ Utrum autem delictuʒ extinguatur p baptiſma:adeo
q non poſſit accuſari glo.in.c.quod autē.xxxiij.q.i. tenet
q ſic.cōtrarium tenet glo.in.c.admonere.xxxiij.q.ij.& in
c.gaudemus de diuor. Sed pma opinio videtur equior.
& ideo ſi iudei vel pagani ſine diſſimulatiōe capiūt baptiſ
mo:tunc credo q non poterūt accuſari de delicto ante cō
miſſo.alias ſecus :& ita reduco illas ad cōcordiam. Uide
tamen domi.Anto.in dicto.c.gaudemus. vtrum autem
laicus vel hereticus tempore neceſſitatis poſſit aliquem
baptizare . vide glo.q ſic in.c.ſanctū de conſe. diſtin.iiij.
Quid autem ſit baptiſmus.vide glo.in.c.i.ea.diſtinctio.
13 ¶ In gl.ibi intellectiue.nota de triplici anima.ſenſitiua
qua ſentimus per ſenſus corporeos & huiuſmodi corrum
pitur cū corpore.Eſt & alia anima vegetatiua qua vegeta
mur nutrimur & augumētamur. ſ pria cōmunicamur bru
tis.in ſecūda plantis.Eſt & alia aīa intellectiua: & cuʒ iſta
cōicamus angelis.nec ob.dictum phi.in tertio de anima
vbi dicit intelligere n ſm corrumpit quodā interius corru
pto:quia ſi bene recordor apud ſcholas philoſophoꝝ ibi
didiciſſe Ariſtotiles ibi non intellexit de aīa intellectiua
ſed intellexit de potentia cogitatiua que eſt virtus organi
ca : habēs ſedem in capite. Et ideo dicit ideʒ Ariſtotiles
in primo de anima.aīas ſeparatur differt hoc ab hoc tāq
perpetuū a corruptibili.bene facit quod ſcribitur in libro
predicabilium.ſumus inquit rationales & diij:ſed mortale
nobis additū ſeparat nos ab illis.Et apd Ouidiū Pro
naqʒ cū ſpectent &c.Et apud Uirg. eneidos. Igneus eſt
illis vigor & celeſtis origo.Et apud Marchum ciceronē
in paradoxis cum inquit.ſiue deus ſiue diuum vt ita dixerī
mater vnde natura dederit quo nihil preſtantius nihilqʒ
diuinius ſic te ipſum abijcias vt nihil ſter te & quadrupe
dem putes intereſſe.& alibi dicitur homo cum in honore
eſſet non intellexit cōparatus eſt iumentis : & ſimilis fac[us]
eſt illis.Et apud virū patientiſſimū Job ſcribitur indiciū
14 eſt hominis vita ſuper terram . ¶ Et iſte aīe nō proprie
dicuntur plures in homine:quia anima intellectiua homi
nis habʒ plures potētias ſcilicet intellectiuā ſenſitiuā & ve
getatiuā:vt ſcribit beatus Auguſtinus in libro de doctri
na chriſtiana:dicēs neqʒ duas animas dicimus eſſe i vno
homine:ſed dicimus vnam & eādem eſſe in homine: que
15 corpus viuificat & ſemetipſum ſua rōne diſpōit. ¶ Utrū
auteʒ intellectiua ſeu intellectus in oībus hominibus ſit
vnus nūero hanc queſtionem Ariſto.peripatheticoꝝ gra
uiſſimus:vt difficilem indeciſam reliquit in tertio de aīa.
Sed Auerois maximus cōmentator ibidem tenuit intel
lectum eſſe vnicū que opinio eſt heretica & nō tenēda.vide
ibi per magiſtrū Paulum venetuʒ.& Joānez de iādono
vbi queſtionē ſolēniter diſputauit:licet aliqualiter videaſ
16 inherere opinioni Auerois & male. ¶ Nota ēt ex ea. gl.
q anima rationalis & intellectiua iformat corpus humanū

non tamē per oīa ſe habet vt alie forme.nam aīa per ſe hʒ
ſubſtātiaʒ ſine corpore:& illud eſſe in quo ꝯſiſtit: cōicat illi
materie corporis ex qua materia & aīa intellectiua ſit vnū.
Itaqʒ illud eſſe qd eſt totius cōpoſiti:eſt ēt ipſius anime:
quod nō eſt in alijs formis que nō ſunt per ſe ſine aliqua
ſubſtātia ſub ſiſtentes.& propter predcā aīa humana rema
net in ſuo eſſe deſtructo corpore:nō autē alie forme de ma
teria.vide Ariſto.in tertio de aīa & ibi Auerroim cōmēto
quinto & cōmento.xliij.& Jo.de lignano hic:qui fecit tra
ctatum.Et beatum Thomam prima parte ſūme.q.lxxv.
& per iſta ſit finitus iſte titulus. Sequitur rubrica de
reſcri. Andre.de Sicilia Juris vtriuſqʒ doctor. &c.

¶ De reſcriptis. Rubrica.

¶ Ut iuriſconſulti vtar verbis in.l.i.ff.de iuſti. & iure. in
prin.iuri operā daturū prius noſce opʒ:vnde iuris nomē
deſcendat.l.i.ff.ſi certum peta.Et alibi dicitur maximaʒ
ſollicitudinē circa principia opʒ nos hre. ¶ Ideo tracta
turus de reſcri.prius ſcire opʒ quid ſit reſcriptū.& an dif
ferat ab officio & a puilegio. Scdo qs poſſit ipetrare reſcri
ptū.Tertio quis poſſit illud ꝯcedere. Quarto & vltio qs
1 ſit effectus & vis reſcriptorū. ¶ Quo ad primū reſcriptū
ſm Goffre.in ſumma huius titu.eſt mādatuʒ Pape vel
principis:q ad inſtātiam alicuius vel aliquorum ſeu pro
prio motu vel ex relationibus abſentiuʒ: vel ex ſuggeſtio
nibus preſentiū vel ad conſultationē facit vel aliquid ali
cui vel aliquibus corpori vel collegio vniuerſitati ſeu cō
munitati mādatur ſeu indulgetur.vel ſm Hoſti. in ſūma
diffinitur ſic.reſcriptum ē illud qd ab apoſtolico ſeu prin
cipe reſcribitur ad cōſultationem vel datione ſeu ſuinatio
nem alicuius aliquibus indulgendo. Sed iſte diffinitio
nes ſeu deſcriptiōes ſunt nimis large.& ideo pprie & ſtri
cte diffiniri ſic debet . Reſcriptū eſt illud qd papa vel prin
ceps reſcribit ad iuris obſeruantiam.tex.eſt notabilis in
l.falſo in verbo ad tue.C.de diuer.reſcrip.& ibi dicit bal.
Ex illo tex.fuiſſe aſſumptū illum cōmunem modum q re
ſcripta ſunt ad obſeruantiā iuris. & pone exemplūʒ.quan
do papa mandat decidi cauſam inter aliquos & dat iudicē
qr ordinarius eſt negligens iuxta notata in.l.ij.C. vt lite
pen.& iſtud proprie & ſtricte appellatur reſcriptū ſm Cy.
in.l.i.C.de diuer.reſcrip.qd eſt bene notādū:quia ſi ſtatu
tum imponeret penam impetrātibus reſcripta deberet in
telligi in caſu proprio & ſtricto.c.ſuſceptū de reſcrip.li.vj.
c.in noſtra.de iniuri.l.quicquid aſtringēde de ver. obli.l.
iij.§.hec verba de neg.geſt.hinc colligitur ex no. tex.c.ex
litteris de fide inſtru.quod reſcriptū ad lites nō dicaſ pri
uilegium qd nota.Et huiuſmodi reſcriptum ex quo ema
nat ad preiudicium iuriſdictionis ordinarie cōferendo al
teri iuriſdictionem dʒ ſtricte intelligi & interpretari ſʒ bal.
in.l.beneficium.ff.de conſti.prin.Et iſto reſpectu tale re
ſcriptum poteſt largo modo appellari priuilegiuʒ:ex quo
priuat ordinarium iuriſdictione:quo ad iſtū caſum ita pul
chre dicit do.Anto.in.c.olim de verbo.ſignī.& ex hoc ſal
uo vobis illud nota.dictū lapi.& Abbatis i.c.i.eo.ti.lib.
vj.vbi dicit q appellatiōe reſcripti venit puilegiū . & ſi ex
cōmunicatus eſt prohibitus impetrare reſcriptū erit pro
hibitus impetrare priuilegium: vt in caſu illius.c. qd be
ne nota. allegat no.per Inno.in.c.ſuper litteris de reſcri
ptis.et hic poteſt decidi queſtio. Statuto cauef qd banni
tus non poſſit impetrare reſcriptū per procuratorez q nō
poterit impetrare priuilegium qd tene mēti. Poteſt etiā
dari aliud genus reſcripti.ſ.litere que cōceduntur ad be
neficia:& tale reſcriptum eſt priuilegium eo qr preiudicat
ordinario:quia tūc ordinarius priuatur fructibus ſui epi
ſcopatus quādo in alium cōceditur poteſtas cōferendi be
neficia ad eū ſpectantia:vt eſt glo.ſingu.in.c.cum olim.de
2 maio.& obe. ¶ Capitur ēt reſcriptū large:vʒ qr compre
hendit priuilegia litteras ad beneficia:& litteras ad lites:
& iſto mō capiſ in rubrica.ē.eo.ibi.n.rubrica de reſcrip.tā
tum ponif.ſed in nigro tractaſ de priuilegio de iſtis ad be

neficia: de litteris ad litē. ⁊ ita etiam capit hic quod no.
3 pro intellectu rubrice. ¶ Differt enim priuilegiū a reſcri-
pto: q2 priuilegium eſt cum princeps vel papa ſcribit con
tra ius. ut. di. c. priuilegia. bono gl. xxv. q. ij. in ſūma. o. c.
olim. ⁊ ibi. o. An. ⁊ p Joā. an. in. c. cauſamq3. ē. c. ⁊ per
Jo. de imo. in. c. cum dilecti de donat. ⁊ per Cy. in. l. j. C.
de diuer. reſcripti. ⁊ per Bal. in. l. ij. C. co. ti. ⁊ in. l. fin. ff.
de cōſti. prin. bene facit tex. dicti. c. ex litteris: vbi dicit̄ qd̄
ſtrictius iudicatur priuilegium ꝙ̄ reſcriptum. benefacit ꝙ
notat cōpo. ⁊ Inno. in. c. ſuper litteris. ē. c. ⁊ idē Inno.
in. c. epiſcopi de rebus eccle. nō alie. ꝙ facilius viciat̄ pri-
uilegium ꝙ̄ reſcriptum. facit. c. pe. de cri. falſi. Sequit̄. o.
Dominicus in. c. j. ē. c. li. vj. ⁊. o. Abb. in dicto. c. ex litte-
4 ris. ¶ Hinc dicit tex. no. in. l. j. ff. de cōſti. prin. ꝙ conceſ
ſio dicitur eſſe priuilegium: eo ipſo ꝙ diſcrepat a iure cōi.
Et ideo in queſtione facti dicebam vt cū emanaſſet reſcri
ptum cōtra ius cōmune municipij ⁊ opponeretur per ali
quos ꝙ nō erat priuilegium. Ego dicebam cōtrariū. Et
ideo ibi dicit bal. ꝙ talis cōceſſio nō debet trahi ad exem-
plum. ibi in ver. exēplo. Et idem ibi dicit in edictis diſcre
5 pantibus a iure cōi. vt nō trahantur ad exēplū. ¶ Hinc
eſt ꝙ priuilegium perſone cōceſſum: non egreditur neq3
trahitur ad aliam pſonam: vt in caſu ſing. in. l. cum patro
nus. ff. de le. ij. ⁊ illud nō pro ſtatuto dicēte ꝙ forenſes nō
poſſunt habere priuilegia in ciuitate ad cognoſcēdū quan
6 do dicatur priuilegium. ¶ Differt etiam reſcriptū a be
neficio: q2 beneficium eſt illud qd̄ ɔceditur alicui ex libera
litate donantis ad preiudiciū cōcedentis duntaxat: ⁊ nō
ad preiudicium alterius. o. c. cū dilecti de dona. ⁊. c. olim.
de verb. ſigni. l. fi. de cōſti. prin. ⁊ tale beneficium intelligi
tur concedi pleno iure in auc. vt liberti. de cetero. §. j. itē
⁊ perpetuo: vt in auc. cōſtit. que de dignita. §. illud: ⁊ latiſ
ſime dz interpretari. xvj. q. ij. c. viſis. ca. ex pte de decimis
7 c. q2 circa de priuile. ij. q. iij. §. notandū. ¶ Et idō ſi prin-
ceps donat alicui iuriſdictio. caſtri. videtur omnē iuriſdic.
ɔcedere. l. j. §. et vrbem. ff. de offi. prefec. vr. Idem ſi do-
nat ubi ciuitatem. videtur donare comitatū ⁊ diſtrictū:
⁊ oēs ptinētias de quibus loquitur Inno. in. c. cū ad ſe-
dem. de reſti. ſpolia. tam in terra ꝙ in mari. Nam mare
ſicut eſt terra diſtinguitur. c. vbi periculum de elect. li. vj.
⁊. l. j. C. de da. li. xj. ita dicit Bal. in. o. l. fin. ff. de conſti.
princi. facit tex. ⁊ ibi no. bar. in. l. ſi quādo. C. de bo. va. li.
8 x. ¶ Hinc eſt qd̄ ſi princeps cōcedit beneficium mihi ⁊ ti
bi: ꝙ ſi tu renuncias: quod mihi accreſcit totum. tex. not.
in. l. j. C. ſi liber. imperi. lib. x. facit quod pulchre dicit do.
Pe. in. c. in quibuſdam de penis. qd̄ ſi imper. concedit ca
ſtrum ticio ⁊ filijs ſuis: quod tunc cōprehēdit nepotes ex
quo eſt beneficium. Si vero eſt priuilegium tunc non ex-
tenditur ad nepotes: q2 priuilegium eſt ſtrictiſſime inter-
pretandum. l. ſi quādo. C. de inoffi. teſta. facit. l. ſed ⁊ ſimi
liter. §. j. ff. de excu. tuto. Et iſto modo ſumēdo ſtra ſtricte
⁊ proprie dicitur beneficiū qd̄ no. propter ſtatuta loquen
9 tia de beneficio. ¶ Large autem beneficium dicitur beni
uola actio gaudium tribuens capienti. c. obertus in qbus
cau. feud. amitta. Et iſto modo dicitur actum generale: ⁊
comprehendit reſcriptum ⁊ priuilegia ſm. o. Anto. l. d.
10 c. olim. ¶ Qualiter aūt cognoſcatur priuilegiū a reſcri
pto vel ecōtra. dic qd̄ cognoſcitur ſm diuerſitatē fili ſeu
dictaminis ar. l. ſi ſeruus plurium. §. fi. de le. j. Et vbi non
eſt filus diuerſus cognoſcetur per dictamē facti. vz q2 re
ſcripta dantur cum filo canapis. priuilegia vero cum filo
ſerico ita. o. Cy. in. d. §. reſcripta. Sed tu potes dicere vt
ſupra dixi. vz qd̄ eo ipſo qd̄ conceſſio diſcrepat a iure cōi:
puta q2 eſt cōtra ius cōmune: dicitur priuilegium. l. j. ff.
de conſti. prin. Et adde not. dictum bal. in. l. qui ſe patris
C. vnde liberi: qd̄ ſi imperator vendit feudum cū pecunia.
Et dicit indulgemus ubi feudum qd̄ propter hoc nō eſt
11 indulgentia ſeu beneficium. qd̄ diligenter nota. ¶ Quo
ad ſm vz quis poſſit impetrare reſcriptum cōclude quod
impetrare reſcriptum eſt remediū prohibitorium. c. j. eo.
tit. lib. vj. Ergo regulariter cuilibet eſt pmiſſum impe

trare reſcriptum: niſi expreſſe reperiatur prohibitum. l.
mutus. §. cū queritur. ff. de pcur. cum ſi. Et pro clariori
intellectu huius articuli. vnum arbitror conſiderandū vz
qd̄ impetrare reſcriptum ⁊ agere in iudicio nō pcedunt a
pari. Quia iure cautum eſt qd̄ excōicatus in iudicio age
re pōt. ⁊ pceſſus inde habitus de iure tenet ſi nō excipiat̄
c. pia de excep. li. vj. ⁊ tñ excōicatus non poteſt impetrare
12 reſcriptū: vt. o. c. j. ¶ Ex hoc ſequit̄ vnum valde nota. ſi
eſt verum: qd̄ filiusfa. qui nō pōt agere in iudicio ſine con
ſenſu patris. l. fi. §. neceſſitate. C. de bo. q3 libe. ꝙ non po
terit impetrare reſcriptum ſine cōſenſu patris quod nota.
An aūt iſtud ſit verum: patebit ex infra dicēdis. Sed pri
mum dictum pcedit quo ad actorem excōicatum quibus
in iudicio poſſit agere: ſi nō opponatur non tñ poteſt im
petrare reſcriptum. ſed quo ad reum excōicatū nō proce
dit: q2 indiſtincte pōt impetrare reſcriptū: quo ad cauſam
excōicationis dicto. c. j. ⁊ ex iſtis īfertur qd̄ regulariter ex
cōmunicatus non pōt impetrare reſcriptum: vt dicto. c. j.
Qd̄ limita niſi clericus eſſet impetrare paratus ɔtra ſuū
epm̄ ſuper accuſatione ipſius: ⁊ epiſcopus illū occulte ex
cōmunicauit ad hoc vt impetratio reſcripti p clericum nō
valeat: q2 tunc tale reſcriptū p illum clericū ſic excōicatū
valet: ⁊ tenet in odium epi excōicantis. Ita dicit ſpecu. in
ti. de reſcripti pſenta. §. rōne aūt impetrantis verſi. pen.
Et ſequitur. o. Dominicus in. o. c. j. ē. eo. lib. vj. ⁊ eſt ratio
ne epus ex dolo ſuo cōmodū ɔſequatur ɔtra. c. ſedes: ⁊. c.
ex tenore. ē. de reſcriptis: ⁊. c. officij de teſta. Sed hoc di
ctum mihi nō vr̄ verum p tex. dicti. c. j. vbi dr̄ quod reſcri
ptum īpetratū ab excōicato ipſo iure eſt nullū: ſed iſte eſt
excōicat⁹ ergo ⁊c̄. Scd̄o facit tex. xj. q. iij. c. ſnīa paſtoris:
vbi parendū eſt ſnīe paſtoris iuſte vel iniuſte: lz ergo iſta
ſnīa excōicationis fuerit iniuſta tñ ligauit. Tertio facit no
ta. dictū Archi. c. venerabilib⁹ de ſen. ex. li. vj. vbi dicit:
qd̄ ſnīa excōicationis lz ſit iniuſta notorie: nihilominus li
gat ⁊ tenet: ergo in caſu noſtro iſte tanꝙ̄ ligatus vinculo
excōicationis nō potuit īpetrare reſcriptū: prius debuit
petere abſolut. ab illa. q2 aliter videretur cōtēnere neruū
eccleſiaſtice diſcipline: facit not. dictum Jo. cal. in. c. ab ex
cōicato. ē. eo. ꝙ excōicatus ſi pōt petere abſolutionem: ⁊
nō petat ſed differt: nō auditur et ſe defendēdo: q2 vr̄ cō
tēnere quod nō dz. xj. q. iij. nemo. ⁊ pter iſta: dcm̄ ſpec.
nō vr̄ tutum. poſſet tñ dictum ſuū ſic ſaluari: vz qd̄ ſi excō
municatus ignorabat ſe excōicatū ab epo: qd̄ tunc ex quo
nō vr̄ cōtemnere excōicationē qd̄ tunc īpetratio reſcripti
per eū facta teneat. ⁊ ita pcedat dcm̄ ſpec. ⁊. o. Dominici.
benefacit qd̄ not. Joā. an. in. d. c. j. ⁊ Jo. cal. in ſua ſolēni
diſputatiōe que ſapit excōicatus quod cōmuni opin. aut
ſciuit ſe excōicatum ⁊ excōicationē contēpſit: ⁊ tūc pcedāt
13 ea que ɔtra ſpe. allegabā. ¶ Scd̄o limito: niſi eſſet occul
te excōicatus: q2 tunc reſcriptū īpetratū ab excōicato tene
ret ar. l. barbarius de offi. pre. c. ad probandū de re. iudi.
viij. q. iiij. nō ne. ⁊ hoc tz Archi. i dicto. c. j. ſed ɔtrarium te
net ibi Jo. mona. ⁊. Jo. an. p illū tex. q idiſtīcte loqt̄: nec
ob. dcā. l. barbari⁹. ⁊. d. c. ad pbādū: q2 loquunt̄ i ihabili
tollerato tenēte offm̄ de pub. quo caſu valēt geſta p eū: ſe-
cus i tollerato l offō puato vt not. i. c. ɔſuli de pcur. ⁊ idē
et tz pau. ⁊. d. Dñicus ibidē: ⁊ Jo. cal. i ſua diſputatiōe.
ſaluat tñ io. cal. dcm̄ Archi. poſſe pcedere in occulto excō
cato īpetrāte: nō p ſe ſz pcuratorio noīe alteri⁹ cū tunc nō
agat̄ d vtilitate ipſius excōicati: ⁊ qcū ɔſtitit hūit pbabi
lem ignorātiā. vide qd̄ not. o. Ant. in. c. poſt ceſſionē de
14 pbat. ¶ Tertio limita: niſi reſcriptū emanaret motu p
prio pape: ⁊ nō ad īſtantiā excōicati: q2 tūc tale reſcriptū
eſſet validū ar. c. ſi motu pprio de pben. li. vj. ⁊ dc. Si ro-
manus pōtifex. e. ti. ⁊ facit tex. in. d. c. j. vbi dr̄ ꝙ reſcriptū
īpetratū p excōicatū nō tenet: ergo a ɔtrio ſēſu ſi reſcriptū
emanaret motu pprio pape valeret ſm lapū ob. in. d. c. j.
dicit tñ ꝙ durāte excōicatiōe talis īpetrās nō poterit age
re vigore dicti reſcripti. c. pia de excep. li. vj. c. ſolet d ſen.
exco. li. vj. poterit tñ poſtq̄ eē abſolut ab excōicatiōe vt. d. c. ab
excōicato. ē. eod. ⁊. c. paſtoralis de offi. or. vel eo volēte ab
ipſo

ipſo delegato: ⁊ hoc dictuꝫ dicit ꝓcedere qñ talis motus
ꝓprius emanauit a papa ſecus ſi ab alio inferiore: q: tūc
talis cōmiſſio nō valeret: vel pōt dici ſm Jo. de fantu. ibi
ꝙ valet: ſꝫ tolleret̃ ope exceptiōis. ⁊ h̄ ſeq̄tur ibi dñs dñic⁹
qḋ not. q: ſi eſt verꝫ eſt magis limitatio ad dictum cap. j.
15 ¶ Quid aūt ſi papa in ſuo reſcripto dixit ſupplētes oēs
defectus ſi q̄ in eo reſcripto īteruenerint de nr̄a plenitudi
ne poteſtatis q̄ qua clauſula h̄etur ī. c. iter dilectos de fi. iſtru.
de. paſtoralis. de re iudi. ⁊ ipetrās erat excōicatus an pp
illa vba videat̃ habilitari⁹ ad ipetrāduꝫ. dic ꝙ non. nā illa
verba ſupplent oēs defect⁹ p̄ter illos q̄ ꝯcernūt pſonā ſup
plicātis. ita ſing. dicit archi. in. c. cenomanēſeꝫ. lvj. diſt. al
legat ſpe. ī tit. de leg. ⁊ reddit̃ rō: q: motus ꝓprius prin
cipis nō iducit diſpenſationē circa defectus pſone ſuppli
cātis: vt ē gl. ſing. ī. d. c. ſi romanus. ⁊ iſta refert Ludo.
roman⁹ in ſuis ſing. ⁊ p hoc dcīt lapi ⁊ Joan. de fantu. ⁊
dñici. nō vr̄ verꝫ q̄ voluerunt ꝙ motus ꝓprius pape tolle
ret defectū pſone ſupplicātis. ⁊ ſic ſꝫ reſcriptū emanauerit
ex motu ꝓprio pape: ⁊ tūc tale reſcriptū eſt ipſo iure nul
lum. ⁊ idē dicit. d. Ant. in. d. c. ſi romanus ꝙ motus ꝓpri⁹
pape nō tollit viciū ihabilitatis pſone ēt ꝯſecutiue deſcen
dentis a vicio a quo ſurgit ſuſceptio p illā glo. ibi q̄ ſꝫ cū
nō eſt alibi: ⁊ dicit ibi Guil. de ipedimēto naturali vel alio
vicio depēdēte ex crimine. allegat. l. ſi domus de ſuiz. vr.
ſ̄dz. c. paſtoralis de ſuiſc. Cū ergo excōicatio iſta depēde
at a ꝯdictōe iſtius excōicati: ergo mot⁹ ꝓprius pape nō vr̄
eum habilitare: p̄terea ſi ita diceremus ſeq̄ret̃ ꝙ excōicato
daret̃ occaſio ꝯtēnendi claues eccleſie qḋ eē nō dꝫ. ca. gra
uem de pen. ⁊. c. nemo contēnat. Nec ob. dcīi ca. j. p qḋ
dr̄ ꝓbari dcīi lapi. ⁊ dñici. q: illud colligit̃ ibi a ꝯtrio ſen
ſu: ꝙ ar. ceſſat qñ īſurgit ab ſurdū. l. ꝯueniculū. C. de epi. ⁊
cle. l. aj. C. de ꝯdi. inſer. gl. ī. c. capiētes. §. ꝙ ſi p. xx. de elec.
li. vj. Et p hoc reddit̃ ſm dcīi nō verū: vꝫ ꝙ ꝓpri⁹ motus
legati validet reſcriptū qḋ emanauit pro excōicato. ſꝫ po
ſito ⁊ ꝯceſſo ꝙ ſm̄ū dcīi lapi eēt verꝫ. ſ. de motu ꝓprio pa
pe nihilominus nō puto verꝫ dcīi lapi quo ad motū ꝓpriū
legati. facit glo. ſing. ī. c. ſi. de bñficiis. li. vj. vbi legatus nō
pōt cōmittere cāꝫ ſine ſtrepitu ⁊ figura iudicij. ⁊ in ſpe. in
ti. de leg. §. ſupeſt verſi. ſꝫ nunq̄d legat⁹ pōt. Jtē legat⁹ nō
pōt tollere ius ſupioris. c. cū iſterio: ō maio. ⁊ obe. Et ſic
vr̄: ꝙ ſi motus ꝓpri⁹ legati validaret reſcriptū excōicati:
16 ꝙ tolleret diſpōnē. d. c. j. cogitatū. ¶ Et iq̄rātū ſupra di
xi ꝙ agere ī iudicio ⁊ ipetrare reſcriptū ꝓcedūt a pari. poſ
ſet q̄ſpiā dubitare. an filiuſfa. poſſit ipetrare reſcriptū ſine
ꝯſenſu pr̄is. et dic ꝙ ſic. ita tenēt dñi de rota in nouis de/
ciſionib⁹ deciſiōe. ccxxij. q̄ icipit. itē ꝙ remiſſio ipetrata.
Et p illa deciſiōe. ego allego caſuꝫ ī. c. cūmqꝫ. cl. j. ō. de iu
di. ⁊ qḋ not. Jo. an. ⁊ butrius p illū tex. dicētes: ꝙ in caſi
bus in q̄b⁹ ꝯiūctus nō pōt agere ſine plato. ꝙ nihilomin⁹
poterit ipetrare reſcripta. Et idē no. Jo. an. in addi. ſpe.
in ti. de reſcripti. pſent. §. rōne ēt eius. facit glo. ſing. ī. l. j.
C. q̄ admi. ad bo. poſſe. vbi filiuſfa. pōt iplorare offm̄ iudi
cis ſine ꝯſenſu pr̄is. ⁊ p illā gl. dicit ibi baldus. ꝙ filiuſfa.
iſudicio pōt ꝓducere dōatonē ſine ꝯſenſu pr̄is: ⁊ petere
qḋ iſinuet̃. ⁊ ita refert de facto ꝯſuluiſſe bart. ⁊ reddit ibi
rōnē bal. ꝙ talis petitio poti⁹ ē q̄dā ipetratio: ⁊ nō actio
17 ⁊ idē voluit ī. l. ſi. §. neceſſitatē. C. de bo. q̄ li. ¶ Ex quo
iſultat vnū nota. dcīi. qḋ plus hꝫ in ſe ipetrare q̄ agere: ⁊
ſic q̄ nō poterit agere poterit ipetrare. ⁊ ſi ſtatutū dicit ꝙ
bānitus nō poſſit agere poterit ipetrare. fallit tñ in excōi
cato: vt ī. c. pia de excep. li. vj. vbi excōicat⁹ agere pōt ſi nō
opponit̃: ⁊ tñ nō poterit ipetrare reſcriptū: q̄ qd dixit io.
de imo. ī. d. c. j. ⁊ ita itelligas qḋ. ō. ī pn. hui⁹ articuli dixi.
18 ¶ Prohibet̃ ēt ſurus ipetrare reſcriptū: vt. l. j. C. ō pci.
imp. of. qḋ limita niſi fuiſſet admiſſus. nec fuiſſet reiecta
ſua ſupplicatio: q: tūc talis ipetratio tꝫ. q: multa que fieri
nō debēt f̄cā tenēt. l. pr̄ furioſo. ff. de his q̄ ſunt ſui vel ali.
iur. ⁊ ꝓbat̃ ī. l. vniuerſis. C. de pci. imp. offe. vbi gl. tenet
in. d. l. j. Scdo limita niſi vellet ſupplicare ꝯ illos q̄ occide
rūt pſonā ſuā: q: tūc admitteret̃ ad ipetrādū dicta. l. j. ⁊ ē
rō q: pp enormitatē delicti nō ꝯcedēda ꝯcedūt̃: ⁊ licitū ē
leges trāſgredi: vt eleganter voluit Jnno. in. c. j. de ꝯſti. ⁊
p hoc dicit ibi bal. qḋ illo caſu q̄libꝫ erit habilis: ⁊ idō dicit
qḋ ſi ſtatuto caueret̃. qḋ capiēs bānitū h̄eat certū qḋ q̄libet
ad illḋ lucrū erit habilis: ēt ſi ipſemet bānit⁹ eſſet q̄ aliū bā
nitū caperet: q: tale ſtatutū nō recipit reſtrictionē de habilita
te. allegat Gui. de cu. ī. l. j. in pn̄. ff. de iuſti. ⁊ iur. facit tex.
ſing. ⁊ melior de corpoi tur. ī. l. ſi q̄s in grauī. §. vtrū ver.
hic quoqꝫ ⁊ ibi bal. ff. ad ſilla: ⁊ ſalī. ī ſua ſolēni diſputa. ⁊ ī
l. ſi ſui. C. ō nota. Tertio limita in caſib⁹ in q̄b⁹ pmiſſuꝫ ē
ſibi in iudicio eē de q̄b⁹ h̄etur in. l. vix certis. ff. de iudi. in
q̄bus pmittit̃ ipetrare ar. c. ſane ⁊. c. p̄terea ō offi. dele ga.
l. ad legatū. ff. de ꝓcur. facit qḋ no. bal. ī. l. ſuos. ff. de ali
mē. ⁊ ciba. leg. ⁊ bñdic. de plumbino in. l. ſuos. ff. de lib.
cā. Sed aduerte ꝙ tex. in. l. ſurus. ff. de bonoꝝ poſ. dic̄ ꝙ
ſu⁹ in iudicio pōt petere bonoꝝ poſ. ⁊ talis petitio ſit offi
cio iudicis: vt. ī. j. ⁊. l. ſi. C. q̄ admi. ad bo. poſ. ergo ſequit̃
ꝙ expiri offō iudicis nō ē ipetratio. vt voluit bal. ī. d. l. j.
ꝙ ſuus eſt ꝓhibita ipetratio reſcripti: ⁊ tñ pōt offō iudicis
expiri. Et ſic bal. nō vr̄ bene dixiſſe niſi dicas ꝙ ꝓprie nō
eſt ipetratio: ſꝫ eſt q̄dā remediū extraordinariū cui⁹ ſu⁹ ē ca
19 par: vt in caſu dicte. l. ſurus. ¶ Prohibet̃ ēt q̄s ipetrare
reſcriptū pro alio ſine mādato ſpāli: vt ē caſus. c. nōnulli
§. j. de reſcriptis ⁊. c. ex pte decani: ⁊ gl. ī. c. ad aures. ⁊ ti.
facit ī ſimili in. l. trāſactiōes placuit. C. de trāſac. l. illud. §.
j. ff. de mino. l. iuſiurandū. §. ꝓcuratoꝛ. ff. de iur. iur. qḋ li
mita niſi q̄s vellet ipetrare ſup aliquo incidēti illius cauſe
ad quā ē ꝯſtitut⁹: q: tūc bñ poſſet ſine ſpāli mādato ſꝫ cō
poſt. ⁊ ī. c. edocēti. ō. e. ⁊ idō dicit ſpec. in ti. ō reſcripti pñta
ti. §. rōe quoqꝫ ipetrātis poſt pn̄. no. ꝙ mādatū extēdit̃ ad
ꝯnā: ꝙ no. ſcdo limita h̄ hēre locū ī reſcripto ad lites nō ſꝫ
in reſcriptis ad bñficia: q: ī illis nō exigit̃ mādatū ſpāle ō
hoc ſūt due glo. in iure ſingu. ī. d. c. ad aures ⁊. c. nōnulli
q̄s diligēter no. ⁊ ita ſuat ꝯſuetudo ſm Jo. an. ibi ⁊. d. an
to. Tertio niſi q̄s vellet ipetrare pro alio: ⁊ talis ipetratio
tēderet ad validitatē publicā: vt eleganter in ſimili determi
20 nauit bar. in q̄ōne facti. in. l. vbi pcīi. C. de trāſac. ¶ Sta
tuto cauebat̃ qḋ bānitus poſſet ipune occidi: q̄dam occide
rat bānitū; ingrebat̃ ꝯ eū de maleficio cōmiſſo ⁊ pp timo
rē: nō audebat cōparere bar. conſuluit qḋ potuit tertius
cōparere ⁊ opponere in iudicio qḋ ille occiſus fuerat ban
nitus: ⁊ ſic poterat ipune occidi: q: fauoꝛ eſt publicus de
liquētes puniri. l. ita vulnerat⁹. ff. ad. l. acql. ita ēt poterit
ipetrare vel ſupplicare qḋ no. Quarto niſi ipetraret pro
aliquo dāmato ad mortē. q̄ dāmatus vellet pro ſe ipſo ſup
plicare vel ipetrare reſcriptū: q: tūc poſſet ar. l. nō tm̄. ff. ō
appel. vbi licitū eſt appellari ꝓ alio ēt inuito in cā crimina
li: ⁊ hoc rōne hūanitatis vt ibi dic̄ tex. q: nō īter hoīes ꝯci
liatur iuxta illud qḋ dicit Marcus cicero in. j. offōꝝ: ꝓcla
re itaq; ſcriptū eſt a Platone nō nobis ſolis nati ſumus
ortuſqꝫ nr̄i pte pr̄iā vēdicat pte amici. Et apud terentiuꝫ
dr̄. tm̄ ne tibi ab re tua abes: aliena vt curas: hō ſūgt ſuꝫ:
hūani nihil a me alienū puto. ⁊ h̄etur in. l. vt vim. ff. de iu
ſti. ⁊ iur. ergo ſeq̄tur qḋ poterit ipetrare pro eo: qḋ dictum
vr̄ limitādū qñ impetrat circa appella. nō aūt circa appel
lationis ꝓſecutionē: facit qḋ dicit bal. in. l. addictos. C. de
epi. aud. vbi dicit qḋ ſꝫ terti⁹ poſſit appellare pro dāna
to ad mortē: nō tñ poterit ꝓſequi appellationeꝫ niſi h̄eat
mādatū: ne p ſuū factū p̄iudicet reo. allegat no. p Jnnoc.
in. c. veniēs. ō. de accu. Jdē tenet Jo. de imo. in. d. l. nō tm̄
dicēs ibi foꝛe tex. ꝯ bal. Sꝫ certe ille tex. nō loq̄t̃ niſi in p
uocāte in vbo ꝓuocare pmittit̃. Sꝫ verius puto qḋ poſſit
appellationē ꝓſeq. ⁊ in ꝓſecutiōe impetrare p id qḋ not.
bar. ⁊ bal. in. l. inuit⁹. C. de ꝓcur. ⁊ p bar. in. l. ſi ꝓcuratoꝛi.
ff. e. vbi ꝓcur. ꝯſtitutus ad litē vr̄ ꝯſtitutus ad illā ꝓſequē
dā. facit. l. liberto. §. ſi. ff. de neg. geſt. ergo cōſtitut⁹ ad ap
pellādū vr̄ ꝯſtitut⁹ ad ꝓſequēdū ⁊ p ꝯñs ad impetrāduꝫ.
pro ꝓſecutiōe. facit not. dcīi ſpe. in. d. §. rōne aūt impetrā
tis poſt pncipiū: vbi dicit qḋ hñs mādatū ad ꝓſequēduꝫ
appellationē pōt impetrare reſcriptū: q: impetrādo dicit̃
proſeq̄ pro quo dcō tu allega tex. in. c. ex pte ⁊ in. c. dilect⁹
21 filius. ō. eo. ¶ Et eſt vtile ad ſtatutū quo cauet̃ quod dic

feriata inducta ad honorem dolum nō poſſin: partes cau
ſas proſequi: q: nec ēt poterit impetrare qđ tene menti qꝛ
quotidianū nec ob. tō bal. ⁊ Inno. q: ſi iſte defenſor ſuc-
cumbit p̄iudicat reo. ſi vero ſuccūbet: tunc factū iſtud non
erit illud qđ noceat reo: ſed p̄bat. facit qđ not. in. l. cū pro
bano. ff. de proba. l. ſi. de rerū diui. l. impatorꝫ. ff. de iure
fiſ. Nam ſibi dici poterit, amice deliciū tuū te punit. ſi ve
ro colluſerit tūc nō nocebit de collu. detegen. p totū: qđ
tene menti iſta: q: nō ſunt cōia. Quinto niſi fuiſſet legatū
factū pie cauſe: q: tūc q̄libet de populo poſſet agere: vt ia
lia relicta executioni mādent. Ludo. ro. in auc. ſimiliter
ꝑpe ſucip. C. ad. l. fal. dicit oēs canoniſtas allegare ꝓ hoc
ſing. nemi ſpe. ip̄e aūt dicit ſe allegare caſum ſing. ⁊ nouū.
in auc. de eccleſia. ti. §. ſi aūt ſanctiſſimus ibi omni aliꝫ: li
centia ſit mouere qōnē: ſed certe tacito auctore illū text. re
uelauit Angelus ibi ad hoc. qđ tene mēti. ergo ſequitur qđ
quilibet de populo poterit īpetrare reſcriptū ad mouēdū
qōnē ꝓ illo legato. ar. c. ſane. de offi. deleg. ⁊. l. ad legatū
de ꝓcur. qđ not. q: nūc eſt in facto ⁊ credo ꝙ pro iſto ſit
cōſulū. Sexto niſi clericus velit īpetrare reſcriptū ad re-
uocādū res eccleſie male alienatas ar. c. ſi qs p̄ſbyterorꝫ de
reb. eccle. nō alie. Septio niſi cēt cā liberalis. l. j. ⁊. ij. ff. d
22 libe. cā. qđ not. diligēter q: pulchrū. ¶ Prohibet̄ ēt ca
nonicus īpetrare pro eccleſia. ıtē etiā ꝓ canonico ſm goſ.
in ſūma. e. ti. ⁊ ſpe. ın. v. §. rōne aūt īpetrantis. Zcū tenet
glo. c. ſi. de ꝓcur. ⁊ pro ea eſt caſus in. c. corā de offic. dele
ga. Archi. in. c. ſtatutū. §. cū aūt. e. ti. lib. vj. dicit de cōſue
tudine romane curie nullū admitti ad īpetrādū vel ꝯdicē
dū ſine ſpāli mādato: niſi ſit ꝯiuncta pſona carnali ꝓximi
23 tate: ſequitur. d. Ant. in. d. c. ſi. ¶ Ex quo īfero. q: amicus
nō poterit īpetrare pro ſuo amico ſine ſpāl' mādato. in cō
trariū facit qđ dicit Guil. de cu. in. l. ſed ⁊ hec. ff. de pro-
cur. ⁊ bar. in. l. nō ſolū. §. qui alieno. ff. e. vbi dicit ꝙ ami
cus pōt agere pro amico ſine mādato. ergo ſequitur ꝙ pote
rit īpetrare. facit in ſimili glo. ſing. ſm quoſdā in. l. in teſta
mēto. ff. de fidei. liber. vbi amicus pōt cape ex teſtō īpſecto
amici ſui: ſed hī facit qđ hēt in. l. ſi iure. C. de teſta. mā.
⁊ ibi bal. dicit ꝙ ardor ſiue amoris opatur idem qđ clau
ſula codicillaris. ⁊ illas duas glo. dicit nō fore alibi in ia
re. l. facit glo. l. ſi. C. in qbus cau. coloni. li. xj. q̄ vult ꝙ ap-
pella. ſuorꝫ veniant amici. facit glo. ſingu. in. c. niſi de offi.
leg. ſm Ludo. ro. in. l. ſi vero. §. de viro. ff. ſo. ma. ꝙ index
pp amiciciā pōt remittere penā. facit qđ not. pe. de ancha.
in. c. ıꝫ de ꝓcur. li. vj. vbi ſi cōſtituat̄ ꝓcurator: ⁊ taceat ꝙ
nō vr̄ cōſentire. l. ſiliuſfa. §. ſiui². ff. de ꝓcur. ꝓcedit ſm cū
24 niſi cēt amicus: q: p̄ſumit̄ ꝯſentire. allegat Cy. i. l. ſiuus
de ꝓcur. ⁊ ibi dicit Cy. ꝙ ſi amicus meus ponit lib:ū ſuū
in domo mea: ⁊ ego taceo. ꝙ videor ſuſcepiſſe cuſtodiam
libri pp amicitiā. Et ſequitur bal. ibidem qđ eſt bene notan
dū ſm. n. Pe. in. d. c. licet. ex iſtis vr̄ ꝙ amicus poſſit im
petrare ſine mādato. Sed in ꝯtrariū vr̄ veritas vꝫ ꝙ amicus
nō poſſit īpetrare pro amico: nec īpetrare ſine mādato. ⁊
primo hoc nō eſt iure cautū ergo. l. illā. C. de colla. ſcđo fa-
cit glo. e. cū. in. de cōſti. ⁊. c. cū dilecti de dolo. ⁊ ꝯtu. vbi ca
nonicus nō admittit̄ pro canonico. e. cū R. de offi. dele.
tertio facit tex. c. corā de offi. deleg. vbi clericus nō admit
titur pro eccleſia ſine mādato ergo multo minus admitte
tur pro amico. quarto facit ſpāle eſt vt amicus pro amico
poſſit īcentare interdictū recupare ex tacito mādato legis
l. j. C. ſi qs p vim vel alio mō: ergo ī ꝯtrariū eſt ius cōe. l. ius
ſing. ff. de legi. ıtē ſpāle eſt vt amicus petat tutorē pupillo
l. ij. ff. qui pe. tu. qnto facit tex. in. l. tutori. C. de nego. ge.
vbi tex. loqtur de amico: ⁊ tñ nō pōt agere ſine mādato. er
go nec īpetrare. vltimo facit qđ no. d. dñicus i. c. q ad agē-
dū de ꝓcur. li. vj. vbi allegat. d. ſuū Anto. reprehēdētem
Cy. in. l. mādatū. C. mādati. vbi dicit ꝙ amicus pōt age
re pro amico ſine cōiuncta pſona pro alia ꝯiuncta: q: hoc
dictū cōter ſm eū eſt dānatū ⁊ iura loquētia de ꝯiunctis
habēt locū in cōiunctione ſanguinis nō aūt in cōiunctiōe
amicitie: allegat qđ hētur in. d. c. nōnulli. Sed ſi vis tene
re opinionē Guil. ⁊ Bar. potes dicere ꝙ oēs iſte rōnes

ſunt ſuaſiue nec aſtringunt preter dictam. l. tutorī. ⁊ ad il
lam legem pōt reſponderi: q: ideo ibi amicus nō pōt age
re pro amico. q: elegit vti in negociis amici officio nego-
ciorꝫ geſt. nō tñ negat quin poſſit agere ex tacito mādato le
gis vt amicus: ⁊ hanc rñſionē. dat Ludo. Ro. i. d. l. ſi ve
ro. §. de viro. ſed certe ſi pōderet̄ ille tex. iſta rñſio non vi
detur vera. imo ille tex. probat cōtra opinionem. Bar. ⁊
Guil. hoc probatur in tex. in verſic. ſatis abundeqꝫ ſuffi
cit ſi eius in paucis amici laboribus ꝯſulatur. vbi licet ami
cus poſſit gerere negocia amici nō tñ pōt agere ſine man
dato. Nec ob. cum Ludo. dicit ꝙ elegit viam negociorū
geſtoris: q: poſito ꝙ hoc cēt verꝫ: tñ regulam habeo aper
25 tam. ¶ Qđ vbicūqꝫ ꝓcur. habet duo mandata vnū vero
ſufficiēs: aliud vero nō. ⁊ elegit agere vigore mandati in
ſufficiētis nihilominus actus ſubſtentat̄ vigore mandati
ſufficiētis p tex. in. l. hēbat. ff. de inſti. ⁊ p illū tex. ita ꝯci
dit Bar. in diſputa. que incipit coadunātis generalis.
ita nunc in caſu nr̄o: licꝫ elegiſſet viam vt nego. geſto. potuit
tñ intentare actionē ex tacito mandato legis ex quo erat
amicus: ⁊ ibi dr̄ qđ ſibi nō cōpetit actio. ergo cū reuerētia
tanti doc. illa reſpōſio nō vr̄ vera. ıtē alle. pro iſta opinio.
l. hoc aūt. §. j. ff. ex qui. cau. in poſ. eo. Sed melius allegaſ
ſet glo. cōiunctam cum tex. ibi: vbi requirunt̄ amici vt de
fendant pupillum. Sed certe illa. l. nō meruit ad hoc alle
gari. q: loquitur quando amicus defendit: nos autem ſu
mus in caſu quando agit. allegat etiam caſum in. l. ergo
ff. ex quibus cau. ma. bene faceret qđ ſcripſit Seneca in
epiſtolis. amicus eſt alter ipſe. Et cicero in li. de amicitia.
Amicus eſt alter ego. poſſet dici ⁊ erit noua conſideratio
videlicet qđ amicus poteſt agere pro amico ſine mādato:
ſi per aduerſarium non opponatur. ⁊ iſto modo procedat
opinio Gui. ⁊ Bar. ⁊ ſequētium. Sed ſi excipiatur non
poterit agere: ⁊ iſto modo procedat opinio contraria. Et
de hoc allego caſum nota. in. d. l. tutori in verſi. nec agen
di poteſtatem hēre potuit propter exceptionis obſtaculū
vbi amicus potuit agere. Sed per exceptionē repelli po
tuit. ⁊ iſto modo poſſent reduci opiniones ad concordiā
26 licet aliter fuerit loquutus Ludoui. ro. quod not. ¶ Ex
iſtis inferri poteſt ad queſtionē de qua hoc anno de facto
vidi dubitari frater ſuū excōmunicatus: an eius frater ad
mittatur ſine mandato ad impetrādam abſolutionē pro
fratre: ⁊ mihi videt̄ dōm qđ nō: q: ad huiuſmodi abſolu
tiōeꝫ īpetrādaꝫ reqrit̄ ſpeciale mandatū: vt plene habet̄
p. d. Anto. in. c. cū deſideres de ſen. exco. ⁊ in ſpec. in tit.
de ꝓcur. §. j. ver. ⁊. j. in petēda. Et iure cautū eſt qđ con
iuncta pſona in his que reqrunt ſpāle mandatū nunquā
admitti ſine ſpeciali mandato: niſi ageret pro ſuo ītereſſe
caſus eſt ſingu. ſm Bart. in. l. patri pro filio. ff. de mino.
Et hoc mihi verius videt̄. fateor qđ ſi haberet mandatū
generale: poſſet impetrare illam: q: huiuſmodi īpetratio
dicit̄ beneficiū ad qđ īpetrandū nō requirit̄ ſpeciale man
datum: vt. d. c. nōnulli ⁊. d. c. ad aures cum glo. quod eſt
27 not. dignum. ¶ Quid autem de muliere an admittatur
ad impetrandum dic qđ ſic cum non repiatur prohibitus.
An admittatur ad impetrandū pro alio. glo. c. ſi. de pro
cur. tenet quod ſic. q: nō refert p quem principi preces of
ferantur. l. vniuerſis. C. de preci. imper. of. contrarium te
net ibi. d. Anto. ⁊ pro eo facit. l. femine cum ſi. ff. de reg.
iur. pōt dici quod ſi vult impetrare pro parente infirmo:
poteſt vt nota. in. l. feminas de procur. vel vt petat tutorē
filio poteſt vt habetur in. l. alienaꝫ. C. de procur. aut impe
trat extraneo cū mandato: ⁊ tunc nō debet admitti ad im
petrādū p id quod hētur ī iuribus ſupra allegatis. Sed
ſi fuerit admiſſa: puto qđ teneat talis īpetratio p dictam
l. vniuerſis: vbi ſeruus nō hꝫ admitti ad impetrandū. ſed
ſi fuerit admiſſus valet reſcriptū īpetratū p eū. ergo mul
to plus ī muliere que habilior ē ꝙ ſeruus. l. qđ attinet. ff.
de reg. iur. l. ſtercidit. ff. de cōdi. ⁊ demō. Et iſto procedat
opinio glo. qđ limita niſi impetratio facta p mulierē cōti
neret vtilitatē reipub. caſus eſt ſing. in. l. ſi qs in grauı. §.
vtrū verſi. hi quoqꝫ. ē. allegata vbi fauore reipub. q̄libet
conſetur

cenſetur habilis. ⁊ inquantū. ſ. dixi an filiuſfa. poſſit ipe
trare reſcriptum ſine cōſenſu patris. adde caſum ſingu. c.
ſi. de iudi. lib. vj. vbi in cauſa ſpirituali filiuſfa. eſt extra pa
28 trnaꝫ poteſtatē. ¶ Quid in monacho vel moniali: an poſ
ſit impetrare reſcriptum dic ꝙ non: quia equiparatur ſer
uo. xij. q. j. non dicatis. No. in. c. cum olim. ij. de priuile.
item quia dicit̄ mortuus mundo. c. placuit. xvj. q. j. hinc ē
ꝙ de equitate canonica pſē effecto monacho cōpetit actio
filio ad legitimā. caſus eſt in. c. cum ſimus de regul. quem
Bal. in auc. ſi qua mulier. C. de ſa. ſan. eccle. in vltī. colū.
dicit eſſe vnicū ⁊ ſingu. Tum etiā quia ſeruos dei nō opꝫ
lites frequētare. c. ij. de poſtu. quod limita: niſi vellet pete
re: vt ad clauſtrum reſtitueretur: quia ſicut piſcis non na
tat ſine equore: ita mōachus ſine clauſtro. c. ſi cupis. xvj.
q. j. ſm do. Anton. in. c. cum dilecta. ſ. eo. Et ſic nullo ca
ſu poterit impetrare. Et ideꝫ dic in caſibus in quibus eis
permittitur agere: iuxta no. per. d. de rota cōcluſione. cc.
xvj. ⁊ per do. Anto. in. d. c. cum dilecta. ⁊. c. ex parte. de ac
cuſa. ⁊ Bal. in. l. etiam. C. mandati. ⁊ per dominos de ro
ta cōcluſione. ccclxxv. que incipit. item quod monachus
profeſſus. ⁊ iſta ſufficiant quo ad ſecundum queſitum.
29 ¶ Quo aūt ad tertium vꝫ quis poſſit ꝯcedere reſcriptū.
dic ꝙ Papa ⁊ Imperator: vt patet. ſ. in diffinitiōe reſcri
pti. Poteſt etiam quelibet ciuitas que nō recognoſcit ſu
periorēꝫ. de quo per Bart. in. l. infameꝫ. ff. de pu. iud. l.
iiij. §. actor. ff. de re iud. l. non ambigitur. ff. de legi. l. j. §.
de qua. ff. de poſtu. l. deniqꝫ. ff. de mino. Et ſic multe ciui
tates Italie que non recognoſcunt ſuperiorē videnẗ habe
re tantam poteſtatēꝫ in terra ſua quantā habet imperator
in vniuerſo mūdo. ⁊ ſic ſicut imperator: ita huiuſmodi ci
uitates. Tu allega tex. ſingu. in. c. per venerabilem. qui fi
lij ſint legi. vbi Rex non recognoſcens ſuperiorē hꝫ illaꝫ
poteſtatem ꝙ habet Imperator. ⁊ ſic poterit reſcribere ī
ſuo territorio: ſicut Imperator in vniuerſo. qḋ bene not.
Sed ꝙ non recognoſcāt ſuperiorem nō puto verū: q: ne
mo poteſt eſſe acephalus. vt. c. nulla rōne. xxiij. diſt. ⁊ ple
ne hoc dictum reprobat do. Abb. in. c. cum non liceat. de
30 preſcri. ¶ Poterit etiam cōcedere reſcriptū: quelibet ci
uitas habens poteſtatē cōdendi iura. l. omnes populi. ff.
31 de iuſti. ⁊ iur. ¶ Poteſt etiā reſcribere epiſcopus dūmo
do tale reſcriptum non ſit contra canones: quia licet epi
ſcopi poſſint facere cōſtitutiones. vt in. c. ij. de cōſti. li. vj.
non tñ ꝫ ius cōmune: ſed bene poſſunt adiuuare ius cōe
vt eſt glo. no. in cle. ne romani de elec. facit tex. dicti. c. ij. ⁊
ibi dicit do. Dominicus ꝙ ſi quis non incidit in penam
ipſo iure ſm ius cōmune poteſt cōſtitutio epiſcopi diſpo
nere ꝙ ipſo facto incidat in penam. facit quod no. Bal.
in. l. eos. C. de vſuris. vbi valet cōſtitutio epiſcopi: ꝙ quis
facilius probetur vſurarius ꝙ̄ probetur de iure cōmuni.
⁊ ſic infero ꝙ generaliter quicūqꝫ poteſt cōdere ſtatutum
in loco: poteſt etiam ꝯcedere reſcriptū. ⁊ ſic prefectus pre
torio qui poteſt condere ſtatuta inter ſuos ſubditos: vt. l.
apertiſſimi. C. de iudi. ⁊ in. l. formaꝫ. C. de offi. pref. pro.
orientis poterit cōcedere reſcripta. Poteſt etiam legatus
Pape in ſua legatione: cum in illa poſſit ꝯdere ſtatuta. c.
ſi de offi. leg. ibi plene notaẗ per domi. Antonium: quia
illo caſu bene poterit ꝯcedere reſcripta: nec opus erit: qḋ
talia ſtatuta ſeu reſcripta confirmenẗ per papaꝫ. licet excel
lentiſſime memorie Cardinalis Egidius boñ. legatus fe
cerit illa confirmari per papam. vt refert Ange. in dicta. l.
apertiſſimi. Poteſt etiam reſcribere collegium Cardina
lium. ar. c. cū ſis. ſenatum habet. xvj. q. j. ¶ Hinc elegā
32 ter dixit Inno. in. c. cum te. de re iudi. ꝙ collegium Car
dinalium poteſt quē reſtituere ad famam. ar. l. j. §. de qua.
ff. de poſtu. Hinc ſingulariter dixit Bar. in. l. vbi abſint
ff. de tu. ⁊ cura. datis ab his ꝙ vacante ſede apoſtolica ap
33 pellatur ad collegium Cardinalium. ⁊ ſic propter defectū
iudicis appella. appellaẗ ad dominos Ancianos. Tu de
hoc allega caſum vnicum in iure ſolitarium in autētico. vt
nulli iudi. §. ij. hoc peruenit. colla. ix. quem tex. ad hoc al
legat Bal. in. l. ij. C. quādo fiſcus vel priua. qḋ eſt perpetuo

34 notandū. ¶ Quo ad vltimum. vꝫ que ſit vis ⁊ poteſtas
reſcriptorū: ante omnia ſciendū eſt: ꝙ quādo impetraẗ re
ſcriptum ſemper debent citari illi: qui ex illo leduntur. ita
dicit glo. no. in. l. naꝫ ita diuus. ff. de adop. Sequitur ibi
Bart. ar. l. in cauſe. §. eū. ff. de mino. ⁊ in auctē. vt ſpon.
larg. §. ad hoc. ⁊. l. de vno. ff. de re iudi. merita cauſarum
partiuꝫ aſſertione panduntẗ. c. cum ex litteris. de in integ.
reſtitu. ⁊. l. ſi. C. ſi per vim vel alio modo: ⁊ ideo emanauit
cautela impetrantium: vt in reſcripto apponanẗ illa verba
videlꝫ nō obſtāte partis citatiōe. Eſt aūt maxīa vis reſcri
ptū: q: ſi in reſcripto dicatur ꝙ iudex delegatus, ꝯcedat in
cauſa ⁊ decidat ordinē iuris ſeruando: ꝙ tale reſcriptū vẗ
inducere nouam formam hominis. ⁊ ſic illud quod inci.
de iure ſi exprimitur ab homine in reſcripto inducitur or
do ⁊ forma ſubſtātialis tex. eſt ſingu. ſm intellectum glo.
c. cum dilecta. ſ. eo. ſm domi. Abba. ibi. Et ex hoc infer
35 tur ad vnam queſtionem quotidianam. duo compromiſe
runt in arbitrū: ꝙ de iure ⁊ de facto procedat: ſed pronun
ciet ſm ius: ꝙ ſi nō pronunciauit ſm ius: talis ſententia ē
nulla: q: arbiter exceſſit formam cōpromiſſi: qḋ facere nō
potuit. l. non diſtinguemus. §. de officio. ff. de ar. ⁊. l. dili
genter. ff. man. Et dicit do. Abb. in. d. c. cum dilecta. hoc
fore ſing. dictū. Bar. in. l. diē proferre. §. ſtam. ff. de ar. ſꝫ
certe. lꝫ bar. ita ibi dixerit. attamen in. l. ſi ſocietatē. §. arbi
trorū. ff. pro ſocio hanc queſtionē indeciſaꝫ ⁊ indetermina
tam reliquit. ⁊ pro ħ dicto bar. facit ſing. dictū Hoſt. in. c.
ſi. de preben. vꝫ ꝙ ſnīa iudicis delegati: nunꝙ̄ poteſt dici
iniuſta vel iniqua. ſed vel dicetur iuſta: vel dicetur ipſo iur
nulla quia cū cōiter omnes cauſe cōmittātur ſic: vꝫ audiat
talis ⁊ iuſtitiā faciat: q: ſi contrariū facit: venit contra for
mam mādati: ⁊ per conſequēs talis ſententia nō tenebit
facit. c. pſtanto. de reſti. ſpo. c. prudentiā. de offi. deleg. naꝫ
forma dat eſſe rei ⁊ conſeruat rem in eſſe iuxta doctrinam
Ariſtotelis ⁊ philoſophorū. fac. l. qui quadrigēta. §. quoniā
ff. ad. l. fal. licet cōmuniter iſtud dictū Hoſtiē. non teneaẗ
per doc. Facit no. dictū Inno. in. c. prudentiā. de offi. de
leg. vbi voluit ꝙ ſi mādatur aliquid ſtudioſe fieri: ⁊ aliter
36 fiat: ꝙ illud tale non tenet. ita in caſu noſtro. ¶ Et ex hoc
infertur vnum vtile ⁊ quotidianū: ꝙ ſi pars contra quam
eſt pronunciatū per arbitrū noluit ſeruare laudum: ꝙ pro
pter hoc nō incidit in penā. Et hanc opinio. bar. ſequitur
Angel. in. l. j. C. de arbi. ⁊ do. meus de imola. in. c. ex inſi
nuatione. de reſcriptis. dicens quotidie praticari ſꝫ opi.
barto. Sed Rapha. fulg. in. d. l. j. C. de arbi. dicit ꝙ pro
pter auctoritatē bar. ⁊ Ange. in iudicando ⁊ conſulendo
non eſſet recedendum ab opinione eorū. ſed in ſcholis ⁊ in
curſu lectionis fatetur ſe tentaſſe cōtrariū fretus tali rōne.
nam expreſſio eorū que tacite inſunt nil operatur. l. ꝯditio
nes que extrinſecus. ff. de condi. ⁊ demon. l. non recte. C.
de fideiuſ. ſed ꝙ arbiter habeat ferre ſm ius ſnīaꝫ hoc eſt
ipſius arbitri. l. ſi quis in conſcribendo. C. de pac. ⁊ ibi eſt
glo. ꝙ arbiter male arbitrans facit litem ſuaꝫ. ⁊ ideo intel
ligitur adiectū in cōpromiſſo: quoniam quo ad proceſſus
dabant poteſtatem: vt poſſet de iure: ⁊ de facto procedere
in pronūciādo autē voluerunt ſeruari ius: ſicut igitur iu
re cōmuni non poteſt appellari a ſententia arbitri. l. j. C. de
arbi. ita ⁊ iſto caſu: ⁊ maxime cū dicitur pronunciaſſe ſm
ius: licet ſententiam iniquā dixerit. allegat. l. pe. ff. de iuſti
tia ⁊ iur. ⁊ ita reſidet: ⁊ licet Rapha. dicat hanc reproba
tionem fore ſcholaſticam. attamen ego reperio excellentis
auctoritatis doctorē contra barto. d. Franciſcū de aretio
tenuiſſe contrarium in repeti. l. ſi quis arbitratu. ff. de vb.
ob. ⁊ mouetur q: non valet compromiſſum in arbitrum:
ſi nō remanet ſibi libera ptās arbitrādi: qḋ vellet. l. qualeꝫ
in prin. ff. de arbi. allegat dcm̄ Inno. in. d. c. prudentiam.
Et hanc opi. ſequitur do. Anto. in. d. c. ex inſinuatione.
vbi dicit ꝙ illa vba vꝫ ꝙ arbiter pronūciet ſm ius poiius
habent extētare iuriſdictionē quā habeāt nouam cōmiſſio
nem: allegat glo. c. graue. ⁊ in. c. irrefragabili. de offic. or.
⁊ qḋ habeẗ in. l. mūto. §. ſub condict. ff. de m. Nec obſtat
ſm eum ꝙ id qḋ exprimiẗ dat nouā formaꝫ. quia illud qḋ

inerat non erat ordo neceſſitatis. ideo eius expreſſio dat
formã. ⁊ ita reſpondet ad contrariũ .c.cum dilecta.ẽ.co.
licet Joan.de imola in dicto.c.ex inſinuatione dixit opin.
Barto.probari per tex.d.c.cum dilecta. Sed hoc inerat
de neceſſitate vt arbiter pronũciaret ſm ius:ideo ſi expri-
matur potius ſonat in monitionẽ ꝙ in formam. ⁊ idcirco ſe-
quitur in repetitione.c.quintauallis.de iureiur. ⁊ ideo li-
mitat dictum barto.habere locum in arbitratore:quia il-
le poteſt a iure recedere. vltimo ſuperuenit domi. Abbas
in.d.c.quintauallis.⁊ in dicto.c.cum dilecta. qui ſimplici-
ter tenet opinio.bart.allegat:quia lʒ inſit de iuſtitia vt ar-
biter pronunciet ſm ius:nõ tamen ineſt de neceſſitate nec
ineſt ſibi de forma.cum autem exprimitur in cõpromiſſo
ineſt de neceſſitate quod patet:q: arbitrium iniuſte latuʒ
valet. Si ergo exprimitur ab homine videt̃ dari forma.
allegat dictum.c.cum dilecta.allegat etiaʒ q: verba debẽt
aliquid operari.c. ſi papa.de priuil. li.vj.⁊.l.ſi quãdo.C.
de inoffi.teſta. Nec ob.l.qualem alle.per Fran.q: proce-
dit quãdo datur arbitro certa forma pronũciandi: ita ꝙ
aufertur ſibi libera poteſtas. Sed in caſu noſtro hoc non
fit.ſed datur libera poteſtas pronũciandi ſm ius ⁊ ad di-
ctũ Innocen.in dicto.c. prudentiam reſpondet ꝙ proce-
dit quando id quod exprimitur ſapit inſtructionẽ. ſecus
ſi dat modum procedendi. Et ita reſidet in.d.c. quintaual-
lis. Sed pro dicto Bar.bene poſſet allegari dictum bal.
ſuper Inno.i littera.x. vbi dicit quod ſi ſtatuto caueatur:
ꝙ teſtes debeãt interrogari de cauſa ſciẽtie:alias non valʒ
dictũ eorum: ⁊ teſtis deponit eo modo: quo dictuʒ ſuum
concludit de iure cõmuni:oportet eum interrogari de cã
ſcientie: ꝙ nihilominus nõ valet dictum ſuum ſi non fuit
interrogatus propter illam formam dataʒ a ſtatuto. facit
quod no.dominus meus de imola.in.c.piſanis de reſtit.
ſpoliato. vbi dicit: qđ ſi forma data ab homine contineat
id quod a iure cõmuni diſponitur:qđ nihilominus actus
citra illam formã eſt ipſo iure nullus. Sed certe iſta duo
dicta non obſtant:quia procedunt quãdo verba inducũt
formam expreſſam:qđ ſic nõ eſt in queſtione propoſita. ⁊
licet iſtorũ patrũ grauis ſit auctoritas: nihilominus opi-
nio dñi Antonij ⁊ domini Fran.mihi videtur verior de
iure: ⁊ moueor q: ratio quare a ſnĩa arbitri non poteſt ap-
pellari ẽ quia partes auferunt iuriſditionem ordinario:⁊
illam tribuunt arbitro. ⁊ ideo in odium eorũ voluit lex ꝙ
ſtaretur ſentẽtie arbitri iuſte vel iniuſte .d.l. diẽ proferre.
§.ſtari. Sed iſtamet ratio militat quãdo partes dicunt in
cõpromiſſo: ꝙ arbitri pronunciẽt ſm ius ergo eadem erit
diſpoſitio: ⁊ ſic non poterit appellari.arg.l.illud.ff.ad.l.
aquil.⁊.l.a titio.de ver.ob.⁊.c.tranſlato.de conſti. ⁊ ſi ali-
ter diceremus:ſequeretur quoddã incõueniens:vʒ ꝙ par-
tes illuderent legi: que vult qđ a ſentẽtia arbitri non poſ-
ſit appellari: q: cautela eſſet tunc: vt apponerent in cõpro-
miſſo vt arbiter pronũciet ſm ius:qđ eſſe non debet.c.ple-
riqʒ. ⁊.c.putãt.xiiij.q.iij.⁊.l.fraus.ff. de legi. Tertio ſta-
tutum: ⁊ ſic promiſſio ſemper intelligitur ſm diſpoſitionẽ
iuris communis in dubio.c.cum dilectus. de conſue.c. cau-
ſamqʒ de reſcrip.l.ſi ſerui veſtri.C.de noxa. glo.l.fin.§.in
cõputatiõe.C.de iure delib.ſed de iure cõmuni a ſententia
arbitri nõ appellatur. ⁊ ſm ius cõmune arbiter tenet̃ pro-
nunciare ſm diſpoſitio.iuris. vt.l.pe.C.de pact. Si ergo
apponitur a partibus qđ pronũciet ſm ius operabit̃ illuʒ
effectum:quem operabitur de iure cõmuni. Quarto facit
qđ pulchre no.do. Anto.in.d.c.prudentiã vbi refert In-
nocen.qđ ſi mandatur aliquid ſtudioſe fieri:quod ſi aliter
fiat nõ tʒ. Si aũt mãdat̃ aliqđ cõcernens fauorẽ partis te-
net:quia tunc non intelligit̃ eſſe forma ſubſtãtialis: qđ di-
38 ctum do. Antoni.ibi reputat ſingu. ¶ Ex quo infert qđ
cõpromittitur in arbitruʒ vt ſm ius pronũciet:qđ ſi ferat
iniquum laudum videtur latum cõtra ius partis: ⁊ ſic va-
let arg.eorum que no.in.d.c.i.de re iudi. Et ex iſtis vide-
tur iſta opinio ſubſtẽtabilis. Nec obſtat qđ dicitur qđ vt
data forma arbitro:vt dicebat do. Abb.⁊ domi. Joã.de
imo.q: eorũ rubrica ſalua iſtud inerat de iure nec aliter

39 eſt expreſſum ꝙ inſit. ⁊ iſta no. Eſt etiaʒ maior vis reſcri-
pti quia ſi fuerat geminatum equiparatur motui proprio
elegans eſt dictum bal.in.l.nec dãnoſa.C.de precibus im-
pera.of.ar.§.ſi vero in autẽ.vt nulli iud.col.ix.ad leſionẽ
iuncta.l.i.C.de peti.bo.ſubla.li.x.qđ dictũ ſequitur Lud.
40 roma.in repeti.l.ſi vo.§.de viro ſolu.ma. ¶ Itẽ preſen-
tatio reſcripti delegationis facte iudici ſequuta citatione p
nũcium interrũpit preſcrip. Ita dicit Ange.per text.hoc
probantem in.l.ſicut verſi.in iudicijs allegaſſe ſubſecuta
41 per executorem cõuentio.C.de preſcrip.xxx.an. ¶ Item
ſi reſcriptum eſt ſm ius hʒ vim cõſtitutionis:tale enim re-
ſcriptum eſt decretalis epiſtola ⁊ in cauſis diffiniendis hʒ
auctoritatem.xx.di.per totum. Sed preter ius habet viʒ
conſtitutiõis: ⁊ artat illos ad quos dirigitur. ⁊ ſi induat̃
iugum a ſancta romana ſede:eſt tamẽ pia deuotione tolle-
randũ.xix.diſtin.c.in memoriã. aut is cui mandatur reſcri-
ptum aſſignat rationabilem cauſam: ꝙ mandatũ non tene-
tur adimplere: ⁊ tunc poterit.c.ſi quãdo.ẽ.co. ⁊ obedire
iniuſto mandato principis:quia prima fronte non tenet̃
ſm Goffre.in ſumma.ẽ.co. ⁊ ideo dicit bald.in.l.puniri.
C.ſi contra ius vel vtil.pu.no.cõtra miſeros prelatos qui
admittũt quecũqʒ reſcripta apoſtolica non aduertentes ſi
ſunt iuſta vel nõ:facit no.dom Inno.in.c.inquiſitioni de
ſenten.excom.vbi dicit: ꝙ ſi ex mandato pape orit̃ ſcan-
dalum in ciuitate vel regno ꝙ ſubditus nõ tenet̃ ſibi pare-
re.ita etiam ſi mandat aliquid cõtra deũ.c.qui reſidet.c.ſi
42 is qui preeſt cũ ſimilibus.⁊.c.iulianus.xj.q.iij. ¶ Facit
quod pulchre dicit do. Anto.in.c.cum a deo.ẽ.co.quod
ſi papa ſcribit pro notorie indigno: ꝙ tale reſcriptum pre-
ſumit̃ ſurreptitiũ.c.eam te de eta.⁊ quali.facit quod dixit
domi. Abbas in.c.ſi quando.ẽ.co. ꝙ ſi papa mandat ali-
quid fieri ſub pena excõmunicationis quaʒ executor ipſo
facto incurrat ꝙ ſi timetur ſcandalum: poteſt ſibi non pa-
rere. ⁊ ita dixit ſe vidiſſe in queſtione facti in quodã reſcri-
pto apoſtolico.ſecus autem ſi nõ oriretur ſcãdalum: quia
papa non tenet̃ aſſignare cauſaʒ ſui reſcripti: vt ſing. dicit
Inno.in.c.ad aures.de tempore ordi. Et ideo tẽpore cõ-
cilij piſani. Audio ꝙ cũ Cardinales fuiſſent vocati a pa-
pa noluerunt accedere ad eum propter ſcandalũ euitandũ
quia iam fuiſſet ſecutum ſciſma: ⁊ ad ꝓdicta facit qđ colli-
gitur ex dictis Jo.an.i dicto.c.cũ a deo: quia ſi papa ſcri-
bit prothonotario indigno: ⁊ indignitas ſibi cõſtat: ⁊ po-
teſt diſpenſare: tunc eſt ſibi parendum. Aut nõ poteſt diſ-
penſare: ⁊ tunc nõ eſt ſibi parendum. Aut non cõſtat ſibi
de indignitate: ⁊ ſibi non debet pareri quod eſt notãduʒ.
43 ¶ Et ideo dicit glo.ſingu.in.c.per principalem.ix.q.iij.
quod papa non poſſet priuare omnes epiſcopos mundi
q: ſic faciendo turbaret vniuerſalem eccleſiam.ergo ſequi-
44 tur: ꝙ tali ſuo reſcripto non eſſet parẽdum. ¶ Facit qđ
not. domi. Cardinalis in.c.perpendimus de ſentẽ.excõ.
ꝙ papa nõ poſſet reuocare beneficium clericorum.c. ſi di-
ligenti de foro compet̃.quia eſſet ſcãdalum ſm Ludoui.
romanum in dicto.§.de viro.vel forte poſſet dici melius:
ꝙ ideo Papa non poſſet tollere illud priuilegium cleri-
corum:quia fuit datum clericis a deo non per conſtitutio-
nes eccleſie: vt dicit glo.ſingu.in.c.imperator.xcvj. diſtin-
ctione. Et alibi dicitur nolite tangere chriſtos meos . Et
per cõſequens nõ eſſet parẽduʒ tali reſcripto ad quod no.
facit glo.ſing.in.§.his omnibus. octaua queſtione ꝓma.
45 que vult quod papa nõ poſſet facere ꝙ ipſe cõſtitutus in
extremis poſſit eligere ſibi ſucceſſorem: quia eſſet mutare
ſtatum eccleſie ⁊ per conſequens nõ ſtaretur ſuo reſcripto.
46 ¶ Si vero reſcriptum eſt contra ius: ⁊ forte cõtra dictũ
dei apoſtolorũ ⁊ euãgeliſtarum: tũc omnino eſſet reſpuẽ-
dum. vigeſimaquinta queſtione prima. ſunt quidaʒ: quia
nec minor in maiorem: nec par in parẽ habet imperiũ.l.
nam ⁊ magiſtratus.ff.de arbi.l.ille a quo.§.tempeſtiuũ.
ff.ad treb.c.cum inferior de maioritate.⁊ obedien. eorum
tamẽ dicta Papa bene poteſt modificare: vt i illo: quos
47 deus coniunxit homo non ſeparet:quia modificatur per
pontificem coniunctis.ſcilicet cõſenſu animorũ ⁊ cõmixtiõe

carnis.alias ſi ſolum primum interueniat: ⁊ nõ ſm: ſepa
ratur per ingreſſum religionis: vt in.c.ex publico.⁊.c.ve
rum.de conuer.coniug.⁊ de huiuſmodi diſpenſatione: vi
de plene goſ.in ſumma.eo.ti.gl.⁊ doctores in dicto.c.ſũt
quidam.¶ Si vero reſcriptum eſt contra ius poſitiuum
49 tunc dic qꝫ eſt obijciendum.xxv.q.ij.c.reſcripta.C.de pre
cibus imper.of.l.reſcripta. Nec enim ratiõe reſcripti: eſt
recedendum a iure cõmuni.c.cam te de eta.⁊ qua.⁊ hoc
procedit non ex defectu poteſtatis principis.ſed ex defectu
voluntatis: niſi in reſcripto poneretur clauſula nõ obſtan
te tali conſtitutione vel lege.l.ſi quis.in princi.teſta.ff. de
le.iij.c.ſuper quõdam.de offi.dele.de qua clauſula an ſit
neceſſarium qꝫ dicatur non obſtante tali lege: vel quacũqꝫ
lege cõtrarium dictãte. ad pñs nõ examino: ſed ſolum de ho
remiſſiones: de quo tangit per Jo.an.⁊ ibi per.d.Pe.⁊
moder.in.c.j.de exceſ.pre.li.vj.⁊ per.d.m.de imo.⁊ p ab
bã.in.c.nõnulli.eo.ti.⁊ per.d.anto.in.c.que in eccleſiarum
de conſti.et in.c.j.eo.ti.⁊.d.Dñicum.in.c.j.eo.ti.li.vj.et per
gl.in auten.hoc inter libreos.C.de teſta.⁊ in.l.j.C.de ne.
lib.⁊ ibi per bal.⁊ per bar.in.d.l.ſi quis in princi.teſta. ⁊
in.l.omnes populi.de iuſti.⁊ iure.⁊ nota.in extrauaganti
ad reprimendã in ṽbo nõ obſtantibus.in.l.ſi.C.ſi contra ius
vel vti.pub.⁊ per bal.in.l.humanum.C.de leg.⁊ in.l.nec
dãnoſa.C.de preci.imper.of.⁊ in.d.l.ſi.⁊ in ti.de pace cõ
ſtan.in verbo libellorum.⁊ in.l.ſi.C.ſenten.reſcin.non poſſe
⁊ in.l.ſi.ad ſi.C.de lan.lib.tol.et ibi dicit fore caſum vnicũ
⁊ ſing.qꝫ clauſula derogatoria debet ſcribi verbis ſpecia
50 libus non autem verbis generalibus.puta ſi qua alia le
ge qđ eſt bene nota.⁊ in.l.pacta nouiſſima.C.de pac.in.j.
col.vbi voluit qꝫ ṽba derogatoria in cõtrib' operẽt illã eſſe
eã quẽ operẽt in viri.voluntate: allegãs gl.ſing.ibi ſm eum
qđ ẽ not.¶ Si vero reſcriptũ ſit contra fiſcũ vel vtilitatẽ
51 publicam reſpuitur prima iuſſio ⁊ expectatur ſecũda. In
auten.vt nulli iudi.§.⁊ hoc vo iubemus.⁊ de mã.pri.§.
deinde: ⁊.d.l.nec damnoſa.¶ Si vero reſcriptum eſt cõ
52 tra ius priuatum tũc diſtingue.aut in leuem vel modicam
leſionem: vt ſi princeps mandat in ſuo reſcripto: qꝫ nõ ad
miſſis exceptionibus dilatorijs procedatur in principali:
vel ſi mandat actio vel petitio alicuius differri: vt cum
indulget cruce ſignatis: vt tempore crucis nõ conuenian
tur.nam tale reſcriptum valet.l.quotiẽs.⁊.l.reſcripta. C.
de preci.impera.of.Modica enim dãna tolleranda ſunt
a iure.ar.c.terrulas ⁊.c.ſi quos de ſntĩs.⁊.c.bone rei.xij.
queſtio.ij.c.paſtoralis.de his que fiũt a prela.ſine cõſen.
l.ſcio.ff.de in integ.reſtitu.⁊ ſic deceptio modica tolleratur.
l.in cauſe.§.pompõius.ff.de mino. Nec etiam in dubio
preſumitur princeps ledere aliquem ⁊ ſi appareat quod
ledat preſumitur qꝫ in modico.⁊ ideo dixit Bal. i.l.i.ff.
de conſtitut.principum.qꝫ ſi imperator excedat iuſtinam
qꝫ nunquam preſumitur excedere velle niſi in modico.al
53 legat dictam.l.quotiens. Et etiam ibi dicit quod princeps
vult omnem actum ſuum regulari a iuſticia poli ⁊ fori nec
propter modicum exceſſum vellet vituperari dicta.l.quo
tiens: aut leſio eſt magna: ⁊ tunc reſcinditur.l.ij.C.de re
ſcin.vendi.c.cum cauſa.de emptio.⁊ vendi. ¶ Idem dic
54 ſi reſcriptum abſorbet totum ius partis quia non valet.c.
ſuggeſtum de decimis.c.apoſtolice.de dona.c.quid p no
uale de verborũ ſignifica.l.primo.§.ſi quis a principe.ff.
ne quid in loco publico.quod limita niſi propter delictum
bona auferantur: vt.C.de bo.damna.per totum.c.vergen
tis de hereticis.alias nõ eſt veriſimile qꝫ papa vel impera
tor improbam actionẽ indulgeat.l.j.C.de peti.bo.ſubla.
55 lib.x.vbicunqꝫ enim denegatur petitio denegãdum eſt re
ſcriptum.C.ſi nup.ex reſcri.l.ij.niſi forte aliquid ſit quod
profit impetrãti: ⁊ nulli noceat.l.nuptie.ff.de ſenat. facit
ad predicta glo.c.decet de reg.iur.lib.vj.⁊.c.reſcripta.xxv.
q.ij.qđ reſcriptũ impetratum: ſi ex poſt facto efficiatur ini
quum tollitur ipſo iure.facit text.c.ſuggeſtum ⁊.c. ad hoc
de cleri.non reſidẽ.lxxiij.di.§.verum.l.ex facto de vulg.
56 ⁊ pupi.¶ Idem dõm erit: quod reſcriptum generaliter
indultum: nunquã includit caſum vtilitati pub.cõtrariũ.

tex.eſt in.l.iubemus la prima.C.de ſacro ſanc.eccle.l.iube
mus.C.de naui.non excuſan.lib.xj.l.nullus.C.de decu
rio.li.x.vt.l.j.C.vt nemi.lice.in compa.ſpec.ſe excuſ.eo.li.
x.c.nõ minus de imuni.eccle.facit tex.ſingu.iuncta gloſ.
in.l.decurionibus.C.de ſilenci.lib.xij.vbi per clauſulam
nõ obſtante nõ preiudicatur priuilegio dato propter vtili
tatem publicam.facit quod no.Dy.in.l.ſi ex toto de leg.
i.vbi ſi conceſſa eſt imunitas alicui a ciuitate qđ nihilomi
57 nus teneatur ad collectas ratione publice vtilitatis: facit
quod not.ibi Bal.⁊ Jo.an.in addi.ſpecu.in titu. de
cenſi.§.nunc dicendum verſicu.quid ſi vniuerſitas. ⁊.d.
Anto.in.c.peruenit de cẽſi.facit tex.ſing.in.c.ij. de feu.
ſm Ludo.roma.in ſuis ſingu.vbi quis nõ poteſt cedere
potentiori.l.j.C.ne liceat poten.fallit tamẽ propter vtili
tatem publicam: puta qꝛ eccl.non poteſt aliter recuperare
rem ſuam: niſi illam cedat potentiori quod facere poteſt:
quod nota.⁊ ita conſultus reſpondi in facto hoc anno.
58 ¶ Item reſcriptum debet in dubio reduci ad ius cõmu
ne in.c.cauſamqꝫ.eo.ti.quod not.pro interpretatione reſcri
pti: qꝛ ſi contineret contra ius eſſet priuilegium: vt dicit gl.
59 not.c.j.in verſi.noſcatur.de cõſti.lib.vj.¶ Item qꝫ pro
ceſſus factus vigore reſcripti male intellecti non ſubſiſtit
ex errore male intelligentis.text.eſt in dicto.c.cauſamqꝫ.
60 ¶ Utrum autem poſſit argui a cõtrario ſenſu in reſcrip.
dic qꝫ ſic.allego ſing.l.ſi procuratorem.§.ſi ignorantes in
ṽ.intelligit ibi a contrario ſenſu reſcripti.l.reſcripti.ff.mã.qđ
61 not. diligenter. ¶ Quo autem tollatur vis reſcripti dic
qꝫ ſi impetratur per ſuggeſtionem falſitatis vel ſuppreſſio
nem veri ſcienter vel ignoranter: tunc reſcriptum non te
net.c.ſuper litteris.eo.ti.⁊.l.preſcriptione.C.ſi cõtra ius.
62 vel vti.pu.¶ Utrum autem impetrans falſum vel tacens
verum preſumatur qꝫ dolo fecerit: dic qꝫ nõ qꝛ imo ex ſim
plicitate vel ignorantia.glo.eſt ſingu.ſm.d.Ab.in.d.ca.
ſuper litteris. Sed hoſti.ibi dicit fore diſtinguẽdum: an
impetrans fuerit doctus homo vel ignorans: qꝛ tũc pro
babitur dolus: facit quod nota.glo.l.dolum.C. de dolo.
textus in.c.ij.de renunt.li.vj.⁊ in.l.ſed ſi maritus.ff.qui
⁊ a qui.facit quod no.Bal.in.l.⁊ ſi legibus.C.ſi contra
ius vel vti pub.vbi dicit ſe vidiſſe de facto. Quidam expo
ſuerat poteſtati: qꝫ ticius erat bãnitus in capite: ⁊ impetra
uit reſcriptum: qꝫ tanqꝫ bãnitus poſſit capi.re vera ille nõ
erat illud corpus: tamen captus eſt: ⁊ qꝛ verũ potuit pro
bari de diuerſitate corporis: ille impetrans propter nimiã
improbitatem poteſt ſeuiſſima pena puniri per illam.l.⁊
dicit in facto vidiſſe illum talem dãnari. Oportet tñ ſm eũ
conſtare qꝫ falſe hoc fecerat: ⁊ hoc probat illa littera: dum
dicit mẽtientis in dubio autẽ non preſumitur iniquo ani
mo feciſſe.c.j.de ſeruuti.c.eſtote de reg.iur.l.cum quidam
de leg.ij.⁊.l.merito.ff.p ſoc. Et alibi dicitur: vidit deus
cuncta que fecerat: ⁊ erant valde bona.⁊ ideo dicit gl. ſin
gu.c.clerici.lxxxj.di.qꝫ ſi duo layci deponunt me non cõ
miſiſſe delictum: duo clerici deponunt contrarium: qꝛ ſta
bitur dicto laycorum propter notabilem preſumptionem
63 nature quod eſt bene notandum. ¶ Quid autem ſi reſcri
ptũ ẽ vicioſum in vna parte: qꝛ i illa fuit ſuggeſta falſitas:
an propter hoc reſcriptum reddatur vicioſum in totum
dic qꝫ ſic. facit.c.ſuper litteris.⁊.c.ſedes apoſtolica.eo.ti.fa
cit.not.tex.in.c.conſtitutus.eo.ti.vbi ſurreptio viciat lit
teras ⁊ gratiam ipſo facto: adeo qꝫ proceſſus inde factus
eſt nullus. Quod limita: niſi reſcriptum contineret artica
los ſeparatos: qꝛ tunc corruptio vnius nõ inducit corru
ptionẽ alterius.ar.c.veniens ⁊.c.auditis de preſcrip.l.ſi.
de calũ.⁊.l.papinianus exul.de mino. Pone exẽplum:
mandatur prouideri alicui de beneficio habente curã ani
marum: vel etiam de non habente curam: ⁊ impetrãs nõ
habet etatem idoneam viciatur reſcriptum: quo ad artica
lum de beneficio curato. Quo autem ad beneficium non
curatum: valet ⁊ tenet.caſus eſt ſingularis in.eo.ſi eo tem
pore: de reſcriptis lib.vj.facit no.dictũ Inno.in.c.fĩnu
tis.eo.ti. de heretic.vbi dicit qꝫ falſitas poſita in inſtrumen
to circa vnum articulum: non reddit totum inſtrumẽtum

falſum. No. do. de rota. ccclx. decl. facit. l. ſi cum. C. de cō
di. ob cauſam. & ibi per illum tex. inquit Bal. ꝙ inſtrm pōt
64 pro parte pbari: & pro parte reprobari. facit ſm Bal. gl.
ſing. in. l. i. §. fi. C. de lati. li. tol. que dicit ꝙ lex ſeu ſcriptu
ra poteſt pro parte tenere & pro parte nō. facit qd idem inet
no. in. l. eo quod a mulie. C. ſi certū peta. vbi dicit inſtrm
non viciari ꝓpter vnam particulā īpertinentē per illum
tex. qd bñ no. Et vidi dubitari hic Bononie inſtrumētū
in parte non tenebat: eo ꝙ non interuenerat debita ſolēni
tas ſtatuti. & in illo inſtrumēto cōtinebatur procurationū
fuit coſultum ꝙ procuratoris ꝯſtitutio valebat & tenebat
licet inſtrumentum in parte non tenuiſſet: vidi tamē conſi
lia pro econtra: ꝙ aliter nūc non examino. & limitatur il
lud. c. ſi eo tpe procedere quādo ſurreptio nō fuit doloſa
aliter in totū viciaref: tex. eſt no. in. d. c. ſuper lris. vbi ſurre
ptio doloſa viciat totū reſcriptū: lʒ nō fuerit cā totius re
ſcripti: qd no. & loquit illud. c. in lris ad lites: ergo multo
plus i lris ad gratias facit tex. melio: de corpore viciatis. i. c.
poſtulaſti i verbo deleri nō ſcribimus. ſ. eo. vbi ſurreptio
viciat litteras: ne dum quando fuit cauſa finalis īductiua
gratie vel reſcripti: ſed etiā ſi fuiſſet cauſa impulſiua & hoc
66 ad reprimendam ambitionem. ¶ Quid autem ſi quis
impetraſſet beneficiū & expreſſiſſet ꝙ erat dignitas: dic ꝙ
reſcriptum non viciatur ita in facto dicunt fuiſſe deciſum
domini de rota deciſione. ccclxx. facit quod ſcribitur per
moder. in dicto. c. ſuper litteris. & quod habetur in. c. ſu
67 ſceptum. eodem titulo. lib. vi. ¶ Quid aūt ſi in reſcripto
impetrans beneficium etiam minimū nō faciat mentionē
de dignitate quam obtinet: dic ꝙ tale reſcriptum non te
net tex. in dicto. c. ad aures ſupra eodem: probat etiā egre
gie ille tex. non ſufficere ꝙ impetrās dicat ſe habere aliud
beneficium niſi exprimat nomē dignitatis: ſi eſt dignitas.
neqʒ eſt alius textus in iure ita bene hoc probās ſicut ille
68 ſm domi. Abbatē ibi. ¶ An autem debeat fieri mentio
qualitatis beneficij in reſcripto ad hoc vt valeat. dic quod
ſic: ſi eſt qualitas notabilis: puta ꝙ habeat curam anima
rum. c. cum in illis de preben. in. vi. Idem ſi requirit reſi
dentiam. c. fi. de cle. non reſi. An autem debeat fieri men
tio de qualitate valoris: dic ꝙ non eſt iure cautum: ſed cō
munis pratica eſt ꝙ exprimatur ſecundum domi. de rota.
ccclxxxi. deciſione. Et nota. in clementi. i. de preben. & per
69 ſcribētes i. c. fi. de preſump. ¶ Quid autem ſi exprimat
minus de valore an vicietur reſcriptum: dic ꝙ ſic ſm do.
Cardi. in dicto capitulo finali. & in facto cōſuluit Gaſpar
de cal. & no. Ioā. de ſanto. & tenet domi. Abbas ibi. facit
preallegata deciſio rote. Et ibi ēt plus dicitur: ꝙ Urba
nus papa ſextus ordinauit vt vnuſquiſqʒ teneatur facere
mentionem de valore beneficij quod impetrat & etiam ob
tentorum & aliter gratia facta non teneat: & hoc tenē mēti
70 quia quotidianum. ¶ Quid autem ſi impersonaliter eſt
aſſertum: puta ſi dictum eſt in ſupplicatione beneficiū nō
excedere ſummam centum aureorum vt aſſeritur an vicie
tur reſcriptum ſi de maiori valore poſtea appareat: domi.
de rota in dicta deciſione tenent reſcriptum nec viciari. con
trarium tenet dominus Cardinalis in dicto. c. finali pre
ſumpto quia illa verba preſumūtur emanaſſe ab impetrā
te. domi. Abb. ibi cōcordat opinionē: videlicet aut prio
ra verba erant concepta in perſonam impetrantis: puta
quia dictum erat pro parte talis nobis fuit inſinuatum: ꝙ
tale beneficium vacat cuius redditus vt aſſeritur non aſcē
derit ſūmam centum florenorum: & non intelligitur prola
tum ab impetrante: ſed quod ab alijs ita aſſerebatur. & tūc
ſufficit quod impetrās probet qd ſic aſſerebatur per alios
quia in generali ſermone excluditur perſona loquētis: vt
in. c. petiſſio. de iureiur. aut verba ſunt ꝓlata per impetrā
tem & tunc procedat opinio. domi. Cardi. Tu limita quā
do illa aſſertio eſt cauſata a perſonis dignis & ſcientibus
beneficium: quia tunc procederet dictū domi. Abb. ſecus
ſi fuiſſet procurata ab iſto impetrante: quia tunc non vale
ret: quia daretur materia excogitandi fraudes. facit text. l.
71 miles. §. mulier. ff. de adul. ¶ Quid autē ſi villa impe

trauit contra quendām tanꝙ contra incolam vt compella
tur ad collectas probato ꝙ non eſt incola an propterea habi
tur contra reſcriptum dic ꝙ ſic ſm Bald. in dicta. l. pre
ſcrip. faciunt not. p Guil. in clemen. i. infra de excep. de
illo qui impetrauit beneficium tanꝙ rector cum eſſet vica
72 rius: quod tale reſcriptum nō valet vt ibi vide. ¶ Quid
autem ſi in reſcripto non fiat mentio de pendētia litis: dic
ꝙ non tenet. c. inter monaſterium de re iudi. Et ibi plene
no. Bal. in. l. i. C. de rela. vbi dicit ꝙ debet fieri mētio de
ſtatu. cauſe. l. pe. ff. de appella. recip. & ibi dicit ſe audire ꝙ
curia romana ſeruat ꝙ debet fieri mentio. ſimilis erāt con
ſeil. vide dominū Petrum in conſilio. xvi. vbi conſuluit
qd impetratio facta lite pēdente fuit nulla: ex quo nō fuit
73 habita mentio litis penden. ¶ Item dic ſi in reſcripto
dicatur ꝙ ſtat ſtatutum quod filia dotata non ſuccedat: ꝙ
ſi reuera hoc ſtatutum non vigeat imponetur ſilentiū im
74 petranti ſm bal. in dicta. l. preſcrip. ¶ Quid autem ſi re
ſcriptum eſt ſurreptitium: & reus fateatur illud verum: an
ſibi preiudicet illa confeſſio: dic ꝙ non ſm Inno. in. c. cū
venerabilis de excep. refert Bald. in. d. l. preſcriptione.
75 ¶ Quid autem ſi fuit cōdemnatus & per indulgentiam
principis habuit remiſſionem: poſtea vo iterum cōmittit
delictū & impetrat reſcriptū abſolutionis. neqʒ fecit men
tionem de prima ꝯdemnatiōe. dic tale reſcriptum ſibi nō
prodeſſe ſm Gui. vt refert & ſequitur Bal. in. l. iij. in fi.
per illum textum. C. de epiſcopali audien. facit elegans di
ctum Oldra. conſilio. cclviij. Et Ioan. and. in rubrica.
qui filij ſint legi. ꝙ ſi quis eſt ſpurius ex duplici vicio. pu
ta quia natus eſt ex coniugato & coniugata: nec hoc vicium
expreſſit in ſupplicatione: quia tunc tale reſcriptum nō va
let: quia preſumptio eſt ꝙ princeps non cōceſſiſſet vel ſal
tem non ita faciliter. ſequitur Ludoui. roma. in dicta. l. ſi
vero. §. de viro. facit quod notat Bald. in. l. eam quā. C.
76 de fidei. ¶ Quid autem ſi forenſis impetrat beneficium
nec in reſcripto intimauit ſuperiori qd erat forenſis: dic ꝙ
gratia viciatur. glo. l. c. ſi proponēte. ſ. eo. facit. c. bone. ſ.
de poſtula. prela. ibi nolentes preficere alienum. c. nullus
inuitis. lxi. diſtinctione. c. ad decorem de inſti. ¶ Itē eli
77 ditur reſcriptum per poſterius faciens mentionē de pri
mo: & tunc ipſo iure eliditur. c. ex litteris de offi. dele. c.
ceterum. & ibi per domi. Anto. ſ. eodem ti. & per Inno.
in. c. cum contingat. ſ. eodem. & in. c. i. de conceſ. preben.
facit. c. audita. de reſtitu. ſpoliato. c. ij. de dolo & cōtumo.
Quod limita niſi primum reſcriptum fuiſſet nullū: quia
78 tunc non oportet facere mentionem de eo in ſecūdo reſcri
pto ita no. in. c. ex tenore. ſ. eodem. ¶ Quid autem ſi qs
fuiſſet excōmunicatus poſt appellationē & impetrat ſecun
das litteras nulla facta mentione de excōmunicatiōe: dic
ꝙ ſecūde littere non viciantur: caſus eſt ſingularis. c. dile
ctis in chriſto de excep. ¶ Quid autem ſi in primo reſcri
79 pto eſt aliqua notabilis clauſula an in ſecundo reſcripto
debeat fieri mentio: ne dum de primo reſcripto: ſed etiā
de illa clauſula. dic qd ſic: caſus eſt valde notabilis in. d. c.
79 ij. de dolo & contumia. Si vero ſecundum reſcriptum non
faciat mentionem de primo: dic quod tollitur poſterius
per primum non ipſo iure ſed ope exceptionis. facit. c. ſi
autē. ſ. eodem. quia alias ſm reſcriptum nō conualeſceret
vt ibi eſt caſus. et eſt ratio diuerſitatis ſm Gofredum in
ſūma. qr in primo caſu certi ſumus de volūtate principis
ꝙ voluerit primū tolli cum in ſecūdo de primo fecerit mē
tionem. In ſecundo autem caſu cum in vno de altero non
habeatur mentio de voluntate principis. Ignoramus ꝙ
illorum voluerit preualere: & ideo requirimus opem exce
ptionis ex primo cōtra ſecundū. & ſic intelligatur. c. ceterū
& c. ex parte. ſ. eodem. ſecundum Gofre. in ſūma. & nunc
etiam reſcriptum: cum non continet ſeriem facti. ſ. c. dile
81 ctus. & c. cum pro cauſa de ſenten. excōmu. ¶ An autem
82 ipſo iure ſurreptio reſcripti ad lites illud reddat vicioſum
dic ꝙ non ſed ope exceptionis. d. c. ceterū & ibi per domi.
Antonium in. c. ad audientiam eo. tit. Quod limita niſi
eſſet obreptio: quia illa viciat reſcriptum ad lites ipſo iure
ſm Inno.

ſm Inno.in.d.c.cū dilecta.ē.eo. Et ibi vide do. Abba.
limita ſecundo niſi i eodem reſcripto fiat gratia ⁊ acceſſo-
rie detur iuriſdictio ad executionem illius gratie: quia ſicut
annullatur gratia: ita annullatur iudicio datio.ar.c.ſi ſuper
gratia de offi.deleg.lib.vj.⁊.c.acceſſoriū de reg.iur.li.vj.
83 l.cum principalis.ff.eo. ¶ Tollitur etiam reſcriptum per
contrariū actum. Vide plene domi. Anto.in.c.cum acceſ-
ſiſſent de conſti.facit tex.in.l.ij.C.de iure do.impe. Et ibi
Bald.dicit illum tex.ſingu.qđ quis videtur renunciare
ſecūdo decreto recipiendo debitum vel partem debiti: et
ſic dicit ibi bal.facere pro his qui impetrant beneficium qđ
per actū icompatibilem videntur receſſiſſe ab ipetratis.fa
cit qđ no. Inno.in.c.mandatum.ē.eo.vbi dicit ꝙ nō ſcel
ligitur pro eo ſcriptum qui contrarium facit eius quod ſcri
ptum eſt.l.poſtꝙ lati.C.de pac.l.ſi filius de mino.refert ⁊
84 ſequitur bald.i dicta.l.preſcriptione i.x.queſtio. ¶ Quā
to autem tempore duret reſcriptū dic ꝙ ſi non apponitur
tempus intelligitur eſſe perpetuum.tex.eſt no.in.l.falſo.C.
de diuer.reſcrip.quem tex.do. Abb.ē.eo.c.ſi autem repu
tat ſing.quod limita niſi eſſet cōcurſus alterius reſcripti:
quia tūc duraret ānō.d.c.ſi autem.⁊ ibi vide plene per.d.
Anto.⁊ domi. Abba.⁊ per Baldum in dicta.l. falſo.
85 Quid autem attendatur in reſcripto: petitio an cōcluſio
ſm Inno.i dicto.c.ſuper litteris.⁊ Bal.i dicta.l. preſcri
ptione ꝙ attendit cōcluſio. Nec ob.ſm bal.ibi ꝙ petere
⁊ cōcludere ſint idem: qꝛ illud procedit in libello conuen
tionali. Nam illa verba que ponuntur in libello: videli-
cet quare peto ticium condēnari: ⁊ condēnatū compelli ſunt
verba concluſionis: quia eiuſdem nature eſt petere ⁊ con
cludere. ſecus in libello precum: quia in illo pars petit ⁊
86 ſuperior cōcludit. quod not. quia quotidianum. ¶ An
autem preſentatio reſcripti illud operetur: quod opera-
tur libellus Joan. andre.in.c. dudum eccleſia rothō. de
electio.in .v.col.poſtea Inno.dicit ꝙ ſi auctoritate reſcri
pti petit ſibi prouideri de beneficio nō eſt neceſſaria litis
cōteſtatio.qꝛ is cui ſcribit potius ē executor ꝙ cognitor.c.
ſuper queſtionū.§.porro.de offi.deleg.ſed exceptiones le
gitimas debet admittere .c.cum o deo.⁊.c.conſtitutus.ē.
eo. Nihil enim poteſt petere ipetrans ꝙ id qđ i reſcripto
cōtinetur.⁊ ideo reſcriptū ſufficit pro libello .ar.c. preterea
de dila.⁊ ꝯdictio eſt pro reſponſione. Tutius tamē eſt ſꝫ
eum: vt aliqua petitio offerat ⁊ lis conteſtetur.ar.d.c.du-
dum.⁊.c.i.de lite conteſt.⁊ hoc idem voluit Inno. l.d.c.
dudū que verba ſunt bene notāda ⁊ procedūt quando re
ſcribitur executori: ſequitur domi. Abbas l.d.c.ſi. Et ad
87 predicta adde no.dictū Inno.in.d.c.ſup lris. ¶ Vbi di
cit ꝙ reſcriptū debet late interpretari.facit in argu.l. quo
tiens de verbo.obliga.l.quotiens de rebus dub. Salua
tamen intentione mandantis ⁊ proprietate verboꝝ alias
latiſſime interpretandū erit qđ dictū not. qꝛ do. Cardi.in
d.c.ſuper litteris reputat ſingu.⁊ hec dicta ſufficiant pro
aliquali cōmento ſcholaſtico in hac rubrica.

Abbates.

Diuidit i duas ponit i pri
ma duplex dictū i ſa ponit
duplex pena: vna iuris alia hōis ꝯtrium faciētis
¶ Et pro euidentia ꝑmitte ꝙ iterdū actor ipe
trat reſcriptū ꝯ reum eiuſdē dioceſis qđ dꝫ ipetrare iudi
cem i eadem dioceſi.tex.eſt i.c.ſtatutū.§.cū aūt.ē.eo.li.vj.
Si vo diuerſaꝝ: tūc actor debet ipetrare i dioceſi rei vel i
loco ꝓpinquo ꝑ vnā dietā: vt.d.§.cū aūt.dicit. ¶ Scđo
premitte: qđ pro mēbris ſubiectis Abbates agere pñt et
appellare.c.ſi.de ſucceſ.ab inteſta.c.cum deputati. de iudi.
1 Ex quo reſultat vnum qđ eſt no.dignū: qđ cui cōpetit ius
agendi cōpetit ius ipetrandi reſcriptū: qđ qualiter ꝓcedit
2 dic vt dixi.ē.in cōmento rubrice. Nunc ponit caſum vt i
3 glo.colligit. ¶ No.qđ ꝑſidētes regularibus vocant ab
bates: ſed qui hñt mēbra ſubiecta: vocant pſes Abbates
c.ſi.de regu.qđ no.ꝑ ꝙſtiōne epi loquente de pſe Abbate
3 ⁊ ibi hꝫ qđ qñqꝫ vocant priores. ¶ Vtrū aūt nomē Ab
batis ſit dignitas vel nomen oneris Lādinus hic dicit qđ
eſt potius oneris ⁊ ſollicitudinis ꝙ honoris.c.vnā de eta.
⁊ qualita.ꝯtrium hic dicit ꝯcꝫdi.ꝙ imo eſt honoris ⁊ di-
gnitatis.c.idēntitatibus.§.verum de electi.lib.vj.licet nō
ſit ordinis.c.cleros.xxj.diſtin.facit pro eo.c.cum ad mona
ſterium vſi. Abbas de ſta.mo.vbi dicit qđ Abbas eſt pre
alijs honorādus facit glo.c.expoſuiſti.de corpo.vicia. Et
iſtam partem putat de iure veriorem.do. Car.hic.allegat
c.i.de ſupplen.negli.prela.ſequit et do.me.de imola. Jo.
vero de lignano dicit ꝙ Lādinus nō negauit ꝙ nō ſit no
men dignitatis: ſꝫ eſt poti' oneris ꝙ honoris .c. ante oīa
ꝓl.diſt.c.nemi.xiij.diſti.⁊ ibi eſt bonus textus ꝙ potius
abundat in onere ꝙ in honore: ⁊ reſidēt hi maxime. cañ.
Sed vos addite ꝙ imo eſt nomē dignitatis principaliter
lꝫ in ſe habeat āneram ſollicitudinē: ⁊ pro hoc allego tex.c.
hac conſtitutione in verbo Abbates ⁊ alie dignitates de
4 offi.delega.in.vj.⁊ ibi eſt tex.nota. quod Abbates ſunt
preferendi clericis ſecularibus quod note. pro queſtione
quotidiana: ꝙ Abbas preferendus ē canonico.facit not.
tex.in auten. habita.C.ne filius pro pre in vbo Abbatum
ducūqꝫ.vbi Abbates ſunt preferendi ducibus.⁊ ibi hoc
colligit Bal.⁊ eſt ſimilis tex.in.l.imperialem de prohib.
feud.aliena.per Federicum facit glo.nota.c.a ſubdiaco-
no.nonageſimatertia diſtinctiōe.que dicit Abbates i ho
noribus preferendos alijs clericis. ¶ Et ſic argu. ab or
dine littere eſt validum.c.quorūdam.⁊.c.ſiquis de elect.
5 lib.vj. ¶ Et limita hoc niſi in proceſſionibus: vbi cano
nici debent preferri Abbatibus qꝛ debent ire cum epo in
proceſſiōibus: qꝛ ſicut eccleſia cathedralis excedit omnes
alias eccleſias ciuitatis ⁊ dioce.c.quāuis.§.quāꝙ de pre-
bendis.lib.vj.⁊ ibi Dominicus refert in facto vidiſſe du
bitari ꝙ Abbates in proceſſionibus volebāt ire cum epi-
ſcopo ⁊ ſtare in loco honorabiliori ꝙ canonici. Sꝫ ibi re-
uera eſt tex.in cōtrariū. Et no ſeruatur in hac eccleſia bo-
nonienſi vbi Abbates vadunt poſt ſuos monachos. Et
ad ſupradicta adde textum.c.ſi poſtquā de electio.lib. vj.
vbi eccleſia cathedralis ⁊ regularis equiperantur. facit.c.
quāꝙ eodem titulo ⁊ libro in fine. vbi in deuolutione ad
ſuperiorē Abbatiā equiperat alijs dignitatibus inferiori-
6 bus ꝓpatu. ¶ Facit et quia Abbates dicuntur prelati
c.j.de etate ⁊ qualita.c.preſenti.de officio ordi.lib.vj.vbi
eſt bonus textus.⁊ hanc partem ſequuntur Lapus Ab-
bas Joannes de fantu. Joan.an.⁊ Moderni in.c. ſecun
do de preben.lib.vj.licet Jo.mona.vt refert Joan.an.
dicit ſe vidiſſe de facto declaratum ꝙ appellatiōe dignita
tis non venit Abbatia. Ita dicit in.c.inquiſitores de he
reti.lib.vj.facit .c.mandato.de ſimo.vbi ſub nomine mo
naci continetur Abbas. Ad quod reſponde quia non ſe
quitur.ergo Abbas non eſt nomen dignitatis: quia per
Abbatiam quis non deſinit eſſe monachus.⁊ iſtud puto
7 verius. ¶ Nota ꝙ Abbates ⁊ alij religioſi: poſſunt ha
bere ſub ſe prioratus loca ⁊ adminiſtrationes ⁊ ſpeciales
adminiſtratores.vnde autem poſſet dicta ſubiectio cauſa
ri dic ſecundum dominū Petrum quod altero ex tribus
modis: vel ex donatione patroni: vel ex fundatione vel ex
conceſſione epiſcopi. Et hoc diuerſimode. nam quādoqꝫ
ſimpliciter quandoqꝫ pleno iure: quandoqꝫ in proprios
vſus. Item quādoqꝫ eccleſiam ſine cura: quandoqꝫ cura
tam non collegiatam ⁊ quādoqꝫ collegiatam. De quibus
vide plene quod habetur in.c.de monachis de prebend.
8 ¶ Nota ꝙ appellatione religioſoꝝ veniūt Abbates hoc
ꝓbat dictio alij hic poſita. Dicit tñ glo.hic ꝙ nō ſemꝑ po
ſitionē ſignificat de quo plene hꝫ in.c.ſedes.ē. eodem.in
autenti.ex teſta.C.de colla.⁊ per Jaco. de beluiſo.in autē
tico vt defuncti.§.i.⁊ cōcludit do.meus de imola hic poſt
Jac.de beluiſo in preallegato loco: ꝙ dictio alius nō im-
plicat vbi procedit vel ſequitur materia extranea vel pro-
ſus diuerſa. Sed vbi precedit ſimilis in ſubſtātia vel qua
litate vel accidenti vel participat ſimul in ratiōe ⁊ iure ita
ꝙ poſſit ſimul adaptari: tūc iplicat.l.quidā.ff.de reb. du.m
adde tex.⁊ gl.c.i.de pbē.lib.vj.i vbo alios ⁊ ibi glo.expo
nit.l.clericos.⁊ eſt ratio ibi quia illa materia ſolum compe
tit clericis.ſecus ſi competeret etiā laicis. Adde no. dictū

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITT. EM. EMANUELE

ſpecu.ti.de reſcrip.preſenta.§.finali verſi.quid ſi quis
in ſecunda colum. Et Joan.an.ibi in addit.⁊ in verſicu.
ſed nunc vbi dicit: qꝺ ſi quis impetrat ꝯ epm ⁊ quoſdam
alios ꝙ comprehenduntur comites ⁊ laici: ⁊ per hoc poſ
9 ſet inferri ad id qꝺ dicit Bart. in.l.j.ff.ad.l.iul.ma.vbi
querit: fuit data ſecuritas titio: ⁊ ſocijs ſuis ſecum veniē
tibus: modo cum illo titio veniebat quidam iudeus qui
fuit captus ⁊ dirobatus. an illa ſecuritas porrigat ad il
lum: dicit ibi hoc ſe nō decidere: q2 pēdebat queſtio in fa
cto. Sed tu potes illud decidere p dictum ſpe.ſ.alleg. q2
ille ſaluuſcōductus bene poterit comprehēdere etiam iu
deum ad quem poterat adaptari: qꝺ ſingu.not. Adde et
10 not.dictum cy.in.l.⁊ ſi poſt tres.ff.ſi quis cau. ¶ Ubi ſi
ſtatuto cauetur ꝙ pro certo maleficio poteſtas iponat pe
nam.c.librarum vel aliam penā: ꝙ iudex nō poterit ipo
nere penam corporalem: ſed tñ penaꝫ pecuniariā ſimilē:
11 qꝺ bene nota. ¶ Nota ꝙ ſuperior pōt agere ꝓ iuribus
locoꝝ ſibi ſubditoꝝ ſimiliter pro iniuria rectori talium lo
corum.c.dilectus de appella. qꝺ eſt verum ſm.d.pe. quan
do ex vexatione ſubditoꝝ ſuorum ſtenderit aliqꝺ intereſſe:
q2 forte poſſeſſiones male coluntur.l.vim facit.ff.de vi.
⁊ vi.ar.l.qui pendētē.ff.de act.emp. Sed pone ꝙ rector
illius loci inferioris comparet ⁊ vult agere an valeat pre
ferri iſti ſuperiori. ⁊ bal.in.l.ſancimus.C.de ſacro ſan.ec.
cōcludit ꝙ ſic: q2 iſte inferior pretendit intereſſe ſpeciale:
ſed ſuperior pretendit intereſſe generale.ar.l.j.in fi.ff.de
offi.prefec.vrbis.tu de hoc vide: qꝺ no.in.c.cum depu
12 tati de iudi. ¶ Nota ꝙ repugnare vꝫ eſſe locum de men
ſa ⁊ habereꝫ ſpecialem adminiſtrationē. Et per hoc vꝫ ꝙ ſi
epus vel abbas talem locum cōferat alicui in titulū ꝙ vꝫ
eum ſeparare a menſa. putat tñ.d.An. ꝙ talis collatio nō
preiudicet ſucceſſori. ita tñ ꝙ abdicet locum a menſa: ſed
bene preiudicabit ſibi quo ad remanebit in ꝑlatura. facit
qꝺ habetur in.c.j.in fi.de capi.cora. in vſi.feudo. limitat
tñ niſi prelatus hoc faciat ex cauſa: ſequitur eum.d.m.de
Jmo. poſſet allegari tex.ſing.in.c.ij.de feu. vbi ſi eccleſia
nō poteſt recuperare feudum: pōt ex illa cauſa illud conce
13 dere potentiori: ad hoc vt illud recuperet. ¶ Que autē
bona dicantur effecta de mēſa prelati dic qñ epus vel pre
latus declarauit illa bona fore de mēſa prelati: tex.eſt no.
in.l.ſi vacantia.C.de bo.vacan.lib.x. qꝺ eſt mēti tenēduꝫ
ſm bar.ibi. Jdem etiam qñ per officialē ad hoc poteſtatē
habētes ſunt ſcripta in libro alioꝝ bonoꝝ que ſunt de mē
ſa ſm bar.in.d.l.ſi vacantia. Jdem ſi ꝑlatus tenet aliquā
rem reuerſam ad eccleſiam: ⁊ illam p annum detineat: ꝙ
talis res dicitur eſſe de mēſa prelati. Et eſt hoc magni effe
ctus: q2 poſt annum prelatus non poterit illam alteri cō
cedere tanꝗ effectam de mēſa ſua. licet ante annum bene
potuiſſet ex quo infero: id qꝺ no.d.Car.in.d.c.ij.de feu.
ver.qꝺdam feudum fuit reuerſum ad eccleſiam: prelatus
poſt annum voluit infeudare an potuerit refert quoſdam
ſolēnes doctores cōſuluiſſe ꝙ ſic: ſed nō bene ſm euꝫ: nec
bene fuerunt copioſi in canonibus: ⁊ allegat tex.in.d.l.ſi
vacantia: ⁊.l.ſi quādo co.ti.⁊ bar.ibi hoc tenētem. Alle
gat etiaꝫ.c.vt ſuper de rebus ec.nō alie. ibi dicit etiaꝫ mul
tos doc.hoc tenuiſſe. Addit etiam text.in.l.interdum.§.
quotiēs.ff.de publi.⁊ vect.vbi mācipia dicuntur nouitia
per annum poſtea vero non.allegat etiam text.in.l.vetus
ff.de vino.⁊ ol.leg.vbi vinum dicitur vetus poſt annuꝫ:
allegat etiam tex.in.c.j.xxxv.q.viij.vbi nuptie dicunt no
ue.ſ.annum poſt annum non.allegat: ⁊ Archi.in.d.c.j.
vbi dicit hāc partē tenuiſſe ⁊ indubitāter auctoritas bar.
⁊.d.Car.eſt ſūma ⁊ forte durum eſſet obtinere cōtrariū.
14 ¶ Sed de iure ſubſtētari pōt cōtrarium: ⁊ primo res ec
cle.nō preſcribuntur niſi ſpacio.xl.annoꝝ.c.ij.de preſcript.
lib.vj. Ergo nō ſequitur: ꝙ per lapſum anni res eccl.que
nō eſt de mēſa acquiratur menſe ar.c.cum de beneficio de
preben.in.vj. Nec lex ſi vacantia ⁊.l.ſi quando loquun
tur iſto caſu. imo diuerſo. nec.c.vt ſuper allegatuꝫ per euꝫ
probat opinionem ſuā. immo videtur ꝙ dicat oppo. di
citur enim ibi: ꝙ ſi prelatus tenuit res ad manus ſuas do

nec vixit: ⁊ non declarat quanto tempore vixit: ⁊ ſic poſſi
bile fuit qꝺ vltra annum vixit. Nam lex preſumit homi
nem viuere.c.annis.l.ſi.C.de ſacro ſanct.eccle. Et tamen
ibi innuit ꝙ non eſt facta preſcriptio: nec etiam Archidia.
in dicto.c.j.affirmat dictum domini Cardina. dicit eniꝫ:
ꝙ ſi prelatus iurauit nō infeudare niſi ea que de nouo ad
eum peruenerunt ꝙ non poterit īfeudare res feudales ad
eum reuerſas elapſo anno a tempore reuerſionis: ⁊ ſic vi
detꝫ velle ꝙ vbi hoc nō iuraſſet modo predicto: poſſet euā
infeudare poſt annum: ⁊ bene facit dictum.c.vt ſuper qui
ſimpliciter loquitꝫ: ⁊ hanc partem tenet do.m.de imol. in
duobus locis.ſ.in.c.ij.de feu.⁊ ī dicto.c.vt ſuper. Et ad
predicta adde ſingu.glo.in cle.frequēs in ver.no. Inno.
ſ.de exce.prel.que vult ꝙ illa bona in qbus prelatus ha
bet directum dominiū: ⁊ alius habet vtile vt ſunt bona
que conſueuerunt infeudari vel dari in emphyteoſim: ꝙ
talis bona nō cēſentur eſſe de mēſa eccle. ſeu prelati quod
15 eſt not.dignum. ¶ Nota ꝙ poteſtas ſuperioris in exer
citio actionum pro locis ſibi ſubiectis regulatur ſm pote
ſtatem adminiſtrationis talis loci: vt in loco vbi ⁊ coram
quo agere debuiſſet inferior: ⁊ in eodem ⁊ coram eodem
ſuperior teneatur: ⁊ ſic ex perſona inferioris ſortitur ſupe
rior iudicem atqꝫ locum iudicij: habilitas vero vel inha
bilitas ipſius inferioris: quādo ipſe ſuperior experitꝫ non
videtur pōderāda. vnde excōmunicato īferiori receptu ōe
poteſt ſuperior agere. Nec ob. ſibi illa excōmunicatio ſꝫ
16 Pan.⁊ Stepha. ¶ Quid ecōtra: an excōmunicatio ſu
perioris nocebit inferiori. d. Pe. cōcludit ꝙ non: licet in
ferior preficiatur per ſuperiorem: tamē eius adminiſtra
tio nō depēdet ab eo ſecus dicit in adminiſtratione bono
rum ſpectantiū ad mēſam. que non conſueuerunt habere
receptorē: ſi eniꝫ ponit vnum ibi ille cēſetur eſſe eius pro
cur. ideo repellitur ex perſona abbatis.c.poſt ceſſionē de
17 proba. ¶ Nota ꝙ vexare ponitur pro vexatione iudicia
li: facit quod habetur in.c.ſi diligenti de fo.ꝯpe. quod eſt
vtile ad queſtionē. ꝓmiſi ſub certa pena nō vexare aliquē
ꝙ ita incido in penam. ſi iudicialiter contra eum agam: ⁊
limita hoc niſi ex aliqua iuſta ⁊ rationabili cauſa cōtra euꝫ
agerem: quia tunc nō inciderem in penam: facit quod di
cit Bal.in.l.j.C.de his que pene no. ꝙ ſi teſtator māda
uit heredi: ne moleſtet vxorem teſtatoris in ſuo legato qꝺ
intelligetur: quando ex malo ⁊ iniquo animo eam mole
ſtat: ſecus ſi ex iuſta cauſa. allegat.glo.in verbo qd malo.
in.l.ſi ſeruum.§.pretor.ff.de acquirē.heredi. quod diligē
ter not. facit etiaꝫ quod voluit idē Bal.in.l.j.C.de vſuf.
18 ¶ Ubi dicit ꝙ ſi heres petat cautionem ab vxore vtendi
vſufructu. arbitrio boni viri: qꝺ propter hoc non videtur
venire contra prohibitionem teſtatoris. facit quod voluit
Joan.de imo.in.l.paterfamilias.ff.de heredi. inſtituen.
qꝺ iſto caſu ſi heres vult detrahere trebellianicaꝫ: quod
non videtur veniſſe contra voluntatem defuncti. Et ſic ex
iuſta cauſa poterit quis alium moleſtare. quod not. idem
dic ſi quis promittit non mouere cōtrouerſiam alicui nō
intelligitur de controuerſia iudiciali.c.iurgantium. ⁊ ibi
do. Anto.de re.iudi. idem ſi quis promittit non conueni
re aliquem: intelligitur iudicialiter ſm.d.Abbatem in.c.
ij.de accuſa. licet text.ibi faciat in contrarium. qꝺ imo dica
tur quis aliquem conuenire: ſi eum extraiudicialiter inter
pellat: ſed cōmunis modus loquendi interpretatur de cō
uentione iudiciali. ⁊ in hoc ſtandū erit.c.ex litteris de ſpō
ſa.glo.in.c.nō nulli de reſcrip. facit.l.labeo.de ſuppel.le
19 ga. ¶ Jdem ſi quis promittat nō impetrare aliquem intel
ligitꝫ iudicialiter.c.in noſtra.ſ.de reſcrip. per cal.ar.c.cuꝫ
20 eccle.de cauſa poſſeſ. ¶ Quid autē ſi quis promittat ali
cui nō mouere litem: an intelligatur in actu extraiudicia
li: vide tex.in.c.ſepe.§.ſi.de appel. Et ibi vide abbatē: qꝺ
21 an ſit verū deo iuuāte dicā.ſ.vt lite.pen.in rubr. ¶ No
ta ibi ꝑſumpſerit: qꝺ verbū ꝑſumo denotat vexationē vel
attētationē ꝯ ius ſm.d.m.de imo.tu vide tex.in.c.decerni
mus: ⁊ ibi p.d.Car.⁊.d. Abbatem de iudi.vbi dicunt.
quod tunc quis dicitur aliquid preſumere: quando debꝫ
actum

actum facere auctoritate ſuperioris: et ex ſeipſo ſine man
dato ſuperioris illuz intentat: et iſtud videtur magis pro
prium ſignificatū illius verbi: qḋ no. ꝓpter ſtatuta in qui
22 bus ponitur verbum preſumpſerit. ¶ Nota ꝙ trahens
aliquē temerarie ad iudiciū punitur in expenſis et inter
eſſe. facit. c. diſpēdia. ē. ti. in. vj. vbi vtitur verbo damnis
hic vero vtitur verbo magis lato. ſ. intereſſe ꝙ pōt conſi
ſtere in lucro ceſſante et damno emergente. iuxta not. in. l.
23 i. C. de ſen. que pro eo qḋ inter. profe. ¶ Not. elegantem
tex. et meliorem de iure ꝙ iudex coraꝫ quo quis iniuſte tra
hitur: licꝫ non ſit competens in cauſa principali eſt tñ cōpe
tens ſuper expēſis imminētibus ſuper illo articulo de quo
cognoſcit vtrum eſſet cōpetens nec ne: facit quod no. in. c.
ſi. ē. c. quod no. ſm. d. Pe. pro pratica. l. ſi qs ex aliena.
ff. de iudi. ibi enim dicitur ꝙ pōt cognoſcere an ſit compe
tens ſed ſi reperit ſe incōpetentē: an poſſit ſuper expenſis
factis in cognitione illius articuli pronunciare nihil de hoc
ibi dicitur: ſꝫ hic eſt caſus ꝙ ſic. quod no. q: quotidie pra
ticatur. tamē iudex impetratus cognoſcit an ſit competēs
ſi pronūciat ſe incompetētē: pōt nihilominus ꝯdemnare
impetrantē in expēſis. bñ facit tex. d. c. diſpendia. Adde
no. cautelā Spec. in ti. de expenſis. §. iuxta. v. nono. vbi
dicit ꝙ iudex primo dꝫ cōdemnare in expenſis: et poſtea ꝓ
nunciare reſcriptū nō tenere. Sed forte iſta cautela nō eſt
neceſſaria et in cōtrariū facit tex. in. c. cum appellationibꝰ
24 de appel. in. vj. ¶ Ubi dicit ꝙ iudex appellatōis poteſt
pronunciare appellationē friuolam et condēnare appellā
tem in expenſis: nec dum eodem tempore: ſed etiā per totā
diem illam. facit. l. paulus. ff. de re iudi. Et ſic iudex qui
efficitur competēs per appellationē illaꝫ vt. l. i. ff. de app.
pronūciādo appellationē friuolaꝫ vꝉ ꝓnūciare ſe nō iudi
ceꝫ: et tamē ꝯdēnat poſtea in expenſis ergo et cē. tene tñ me
ti dictum Spec. ꝓpter eius auctoritatē. Et aduerte quia
iſto caſu pars dꝫ petere vt condemnet in expenſis: nec iu
dex tenetur ex officio ſuo illud facere glo. ſingu. in. c. ſi. ē.
25 e. ti. ¶ Nota ꝙ quidam dicunt per iſtuꝫ tex. ꝙ quando
agitur acti. reali in cōputatione dictarū de quibus habet
in. c. ſtatutū. ē. e. in. vj. debet haberi cōſideratio a loco rei
petite vbi ſita eſt. c. ergo ſtatutum. vbi dicitur qḋ a fine dio
ceſis: qua reus habet domiciliuꝫ computentē diete: debet
intelligi cuꝫ agitur actione perſonali. ſecus vbi agitꝰ actio
ne reali: vt hic et in. c. dilectus. ij. ē. e. et i. c. ex parte. b. ē. de
fo. compe. et hoc tꝫ hic Gui. ſm. d. Joā. de ligno. per iura
ſupradicta. et dicit hoc ꝓcedere ſiue agatur actiōe reali ad
rem mobilem ſiue imobilē: q: ſunt euſdeꝫ nature ꝗ̄tum
ad hoc iuxta no. in. c. dilectus el ſecūdo. ē. eo. Sed Joā.
de ligno. hic videt reſidere qḋ ſit in electione actoris: an
vellet computare dietas a loco rei que petitur: an a domi
cilio rei conuenti. allegat pro caſu. l. ſi. C. vbi in rem actio.
Sed Paulus ſatis honeſte more ſuo loqꝰ: dicit ꝙ ſi ſibi
liceret dicere: diceret. d. Jo. de ligno. nō aduertiſſe ad di
cta Gui. nec verba eius pōderaſſe. Guil. eniꝫ dicit quod
in loco vbi ſita eſt res mobilis vel imobilis poteſt ipetra
re: nec in hoc contradicit Joā. and. et Archidia. qui non
querunt de hoc an in loco vbi ſita eſt res imperrari poſſit
ſed cum extra dioceſim actor alterius dioceſis vult agere
vtrum fiet computatio a domicilio vel a loco vbi ſita eſt
res. de hoc querit ibi Jo. and. et Archi. et tenent quod a
loco domicilij: habeatur conſideratio diete. Et hoc dictuꝫ
dicit do. Pet. fore verum et ſequutum fuiſſe in. d. c. ſta
tutum in. §. cum vero in vltima col. et concordat cū Gui.
dicit quod in loco vbi ſita eſt res: et in loco vbi pecunia eſt
promiſſa: et in loco delicti in quo eſſet remiſſio facienda ſi
cut in predictis locis poſſit quis coram iudice impetra
to conueniri. Quantum aūt ad trahendū reum extra qḋ
a predictis locis fiat computatio etiam in realibus ꝓut
Jo. de lignano. d. Pet. nec credunt verum. Nec ob
ſtat iſte textus: quia ſcḋm Guil. hic non deciditur a quo
loco dicta computetur: nec de vēdicatione locoruꝫ loquitur
iſte textus ſcḋm eum de iuribus ad locum ſpectantibus
litigatur: et ſic locus pro vniuerſitate accipitur: intellectuꝫ
iuris habens ſicut peculium hereditas et ſimilia: non aūt
loquitur ſi ad rem ſingularē agatur vt hic plene per zēze.
Ex predictis concludit. d. Pe. vnum caſuꝫ in quo actor
pōt trahere reum per litteras apoſtolicas etiā per plures
dietas extra ſuum domiciliū: et ꝙ plus eſt in domicilio ip
ſius actoris cuꝫ res quā vendicare intendit: eſt in ipſius
dioceſi ꝙ tenet hic Gui. et Jo. de ligna. poſt eum et ſic. d.
Pe. videtur velle ꝙ Guil. non diſcrepauerit ab opini.
Jo. an. ſed ꝙ opi. Jo. an. fuerit verior: et tenent late Joā.
de ſantu. et imus. d. Domi. in. d. §. cum vero. qḋ ad pñs
non examino. ¶ Que aūt dicatur dioceſis alicuius et ꝓ
26 pria dictio dic ꝙ eſt illa: vbi quis habet domiciliū: licꝫ ali
bi ſit oriundus. Iſta eſt glo. multum no. in. d. §. cū vero.
quod eſt vtile q: ſi repreſalie concedantꝰ contra exiſtentes
de dioceſi bononieñ comprehenduntꝰ hñtes ibi domici
lium licet aliunde traxiſſent originē. ¶ Ultimo no. arg.
pro econtra ꝙ hec verba non valeāt proceſſus vel irritus
27 ſit inducunt nullitatem ꝓceſſus ipſo iure ex quo actus ſit
contra legem. l. nō dubiū. C. de legi. l. ſi non ſortem. ff. de
condi. inde. c. vides filij. x. di. c. ſi. de poſtu. c. ij. de teſte. Et
ideo hec clauſula. irritus ſit ipſo iure: vꝫ poſita ex abundā
ti. quod procedit ſm Mathēū quādo ius ſtat in ſuis ter
minis ꝓhibendo nec aliud pmittit. ſecus ſi ius aliud per
mitteret q: ſtaretur illi iuri: nec per illa verba induceretur
nullitas ipſo iure. Et iō apponitur iſta clauſula hic quia
aliud ius dicit ꝙ littere ſurreptitie nō ſunt nulle ipſo iure
ſed ope eliduntꝰ. c. conſtitutus. ē. e. c. cum dilecta. ē. eo. vel
aliter ſm. d. Cardi. l. nō dubiū: et ſimiles procedūt qñ lex
prohibet et non punit. ſed ſi punit factum contra legem:
tunc tenet niſi lex vltra procedat anullādo: quia ergo pa
pa hic licet prohibuiſſet etiam puniret: ideo opus fuit di
cere de nullitate proceſſus. Et ita dicit ſe dixiſſe in. d. c. ſi.
Et procedit hoc in ꝓceſſu iam facto circa principale. Nā
circa intereſſe et expēſas proceſſus bene tenent. c. ſi. ē. eo.
Et hoc etiam vult glo. pe. in ſi. Tu adde Bar. in. l. vni
uerſa. C. de preci. impe. of. vbi ſuper hoc dedit elegante
28 doctrinā. Uideliꝫ ꝙ quādo lex iubet ꝙ aliqua ſolennitas
adhibeatꝰ tempore ꝯtractus. ſ. quando contractus eſt in
fieri: vt tūc ſi illa ſolennitas nō interueniat: actus eſt ipſo
iure nullus. in auc. hoc ius porrectū. C. de ſacroſan. eccle.
l. cum hi. §. ſi pretor. ff. de tranſacti. et. l. hac conſultiſſima
circa principiuꝫ. C. de teſtamē. Quādoqꝫ lex iubet aliquā
ſolēnitatem adhiberi poſt cōtractum vel poſt actū iaꝫ con
ſumatum: et tunc ſi illa ſolēnitas nō adhibeatur cōtractus
non eſt ipſo iure nullus: ſed effectualiter nō valet: niſi id
in lege exprimeretur. Pone ſtatuto cauetꝰ ꝙ de quolibet
contractu ſoluatur gabella decem ſolidoꝝ pro libra aliās
non valeat. certe quia iſta ſolutio ſit poſt contractum iam
factum ꝯtractus erit validus non ſoluta gabella licet poſ
ſit reſcindi: niſi expreſſe in ſtatuto dicatur ꝙ ipſo iure ſit
nullus. et ita dicat ſtatutum Boñ. et ita conſuluit hoc an
no. Item pone inquit ꝙ ſtatutum dicat ꝙ teſtamentū de
beat inſinuari certis menſibus et ſi non fiat nō valeat quia
intelligitur in effectu et remiſit ad not. per ſe in. l. ſi ita qs
§. ea lege. ff de verborū obliga. ſequitur Bal. in. l. hi qui
ad ciuilia. C. de appel. et do. an. de imola in. c. cum contin
gat. de iureiuran. Rapha. et alij ſcribentes in dicta. l. vni
uerſa. ¶ Glo. in verbo abbates et in verbo alij ſūt ſatis
declarate. ē. in notabilibus. ¶ Glo. in verbo preſidētes
querit qui ſunt iſti alij religioſi preſidentes alijs: qui nō
ſunt abbates reſpondet glo. quod multi et ponit exemplū
de magiſtro cruciferoruꝫ: qui dicitur magiſter et non ab
bas. Item in priore poteſt etiam poni exemplum in gene
rali in ordine predicatorū. cle. dudum. §. ſtatuimus. J. de
ſepul. clemen. exiui ad finem de verboruꝫ ſignifi. et quocū
qꝫ nomine appellentur tales preſidentes ſunt: vt prece
ptores. c. cum deputati. de iudi. ſiue aliter non eſt ius. Et
ideo notanter dicit littera quibuſdā adminiſtrationibus
facit. c. ſuus. de verboꝝ ſignifi. l. q. iij. ſaluator. ¶ Dein
de glo. in verſiculo et late. querit an littera iſta procedat
ſiue. Et tales preſidentes ſint prelati ordinum: vt ſint

ſup:a nominati ſiue p:elati monaſterio℞ hñtium mēb:a
ſubiecta: vt eſt videre in p̄lato nouã. vel vnum monaſterij
⁊ pompoſiani ⁊ ſimiliũ: ⁊ reſpõdēt ꝙ ſic q: late debet in-
telligi littera vt p:cedat in oīb9 p:edictis ex quo ſimplici
ter loquitur. ar. c. quia circa. de puil. ⁊ c. ſolite. de maio.
⁊ obe. l. i. §. generaliter. ff. de leg. p̄ſtan. ¶ Tertio querit
eadem glo. in ver. ⁊ licet nõ intellexeriũ: an locum habeat
19 diſpoſitio de. in p:eſidentibus capitulis ꝓuincialib9 mo-
nacho℞: de quibus in. c. ea que. ⁊ c. in ſingulis de ſta. mo.
reſpondet glo. ꝙ non putat auctorē de talibus intellexiſſe
q: tales non impetrãt p:o monaſterijs prouincie: nec cõ-
ſueuerũt ipetrare. dicit tñ ꝙ ſi daref ꝙ aliquo modo poſ-
ſent impetrare ꝙ tunc haberet locum in eis diſpoſitio hu
ius de. q: eadem rõ: ergo eadem diſpoſitio. c. cum dilecta
de ꝯfir. vti. vel inuti. c. inter co:po:alia. de tranſla. p:ela. l.
illud. ff. ad l. aquil. l. a ticio. de ver. oblig. Et hanc glo. te-
ne menti q: eſt ſingularis ſm. d. Anto. ex qua colligit qđ
aliquando fit extenſio vltra intentionē ſtatuentis ſpecifice
ad id quod ſtatuẽti ſi p:opoſitũ fuiſſet ſtatuiſſet illud idē
ſubſiſtẽte paritate rõnis: quia tunc adeſt mens genera-
lis licet nõ ſpecifica. ⁊ appellatur hec extenſio p paritatē
rationis: ⁊ dicit hoc eſſe verum: niſi materia eſſet exo:bi-
tans a iure cõi: q: in illa nõ fieret talis extenſio cũ debeat
fieri reſtrictio ad verba ⁊ mentem ex verbis ſumptã ſpeci
fice. nõ ad illam attento potiſſime ꝙ id qđ eſt ex mente ge-
nerali non eſt ex verbis ſm hoc dicit intelligendã l. nomi
nis ⁊ rei. §. verbum. ff. de ver. ſig. que dicit ꝙ illud quod
eſt ex mente legis dr̄ eſſe ip̄ſa lex: quia debet intelligi ꝙ eſt
ex mente ſpecifica non qđ ex generali tracta per rõnis idē-
titatē. Et ſm p̄dicta dicit debere intelligi glo. vel cõiter
reputatur ſingularis. glo. in. c. i. de tẽpo. o:di. Et ſi quis
aliter ⁊ an intellexerit dicit male intelligere: ex hoc apparet
ratio quare in exo:bitantibus non fit extẽſio p idẽtitatē
rationis: quia ſunt ſtricte intelligenda ⁊ referenda ad mē-
tem ſpecifice ſumptã ex verbis: ⁊ hoc eſt ꝙ conſueuit dice-
re ſubtilis docto:. d. Franciſcus de rãponibus: vt refert
d. m. de imo. qđ in exo:bitantibus licitũ eſt arguere ex mē
te comp:ehenſiua nõ extenſiua ratione: q: p:ima colligit
ex verbis in ſcđa ex ſola idẽtitate rationis. Tu adde ſimi-
lem glo. que apud legiſtas in cõi reputatur ſing. in l. tale
pactum. §. fi. ff. de pac. Et p iſtis glo. allego caſum melio
rem de iure in. l. ſcire op3. §. ſed ⁊ ſi maxime. in ver. tamē
mens legiſlato:is: aliud vult. ff. de excep. tut. ⁊ quod no.
Ang. in cõſilio. xxxij. Facit bonus tex. l. cum mulier. ℣. ſi
tñ ex mente legis. ff. ſo. ma. Et ppter illud infert ad illud
quotidianũ: qđ ſi ſtatutũ diſponit ſuper vno ⁊ mens ſta
tuẽti etiam fuiſſet diſponere ſuper illo ⁊ fuiſſent interroga
ti de alio: ꝙ tũc habetur ac ſi d̄ illo alio ſtatuiſſet: quod ſin
gulariter no. ⁊ vltra alios tu allega gl. i. c. diaconus. xxvij.
di. Ubi tex. dicit ꝙ ſi diaconus dixerit ꝙ nõ poſſit in caſti
tate viuere nõ o:dinet: ⁊ ſi fuerit o:dinatus: ⁊ poſtea mri-
moniũ deſiderauerit d3 eſſe alienus a miniſterio. glo. ibi
idem dicit in ſubdiacono. ⁊ addit ꝙ tñ tex. loquit de dia-
cono q: fuit queſitũ: ⁊ de eo tm̄ fuit rñſum: ergo ſequitur
ꝙ ſi de ſubdiacono fuiſſet queſitũ ꝙ illud idem fuiſſet deci
ſum qđ no. quia qđ predicta illa glo. eſt mihi noua. ¶ In
ea. glo. in ver. ⁊ licet. de reli. querit an id quod hic dicitur
de religioſis habentibus loca ſubiecta ꝓcedat in ſeculari
10 bus p:elatis hñtibus loca ſubiecta in aliena dioceſi ⁊ con
cludit ſiliud idem ppter idẽtitatē rõnis. Ideo autem hic
exp:eſſit de religioſis q: magis frequẽtabat: ideo idem in
p:elatis ſecularibus. Et ex hac glo. no. d. An. ꝙ dictũ in
vno non videt in alio negatũ: qñ ratione maio:is frequẽ-
tationis id quod eſt dictũ fuit exp:eſſum: nõ vt aliud no-
taretur in exp:eſſo ad tacitum: ⁊ ſic dicit limitandũ eſſe. c.
non ne. de p:eſump. qđ no. p limitatione. l. maritus. C. d̄
procu. ⁊ l. cum p:eto:. cum ſi. de iudi. Tu vide aliã limita
tionem per. d. An. in. c. tranſlato de conſti. vbi dicit ꝙ qñ
duo extrema ſeparata adinuicē ex aliquo incidenti non cõ
nectuntur: tunc diſpoſitũ in vno extendit ad reliquũ dato
ꝙ de illo non fiat mentio. Et ita dicit ibi limitandũ. c. nõ
ne. Et omnino vide ibi. d. An. Et adde Bal. in. d. l. ma
ritus. vbi poſt Pe. dicit ꝙ ſi vxo: mandat marito vnũ:
⁊ poſtea emergat alia ſpecies de qua vxo: nõ cogitauit: ꝙ
tunc illa ſpēs includit in illo mandato: ⁊ ſic de illo poterit
experiri. Nam ſi de illa ſpecie cogitaſſet ſibi mandaſſet ex
periri. Et ſic erit tertia limitatio ad. c. non ne. Unde autē
habuit o:iginem hec frequẽtatio. ſ. ꝙ religioſi habent lo-
ca ſubiecta in diuerſis dioceſibus ꝙ ſeculares ſm Gull.
fuit q: multi dant potius religioſis ꝙ ſecularibus. c. reg-
ſiſti. de teſta. Et ad ea que ſepe ꝯtingunt iura adaptantur
c. q: ſepe. de electio. lib. vj. l. nam ad ea. ff. de legi. Sed cõ
tra glo. iſtam inquantũ vult ꝙ conſtitutio penalis loquẽs
in religioſis hēat locum in p:elatis ſecularibus eſt glo. in
contrarium in cle. ⁊. in ver. regulares. ſ. de ſup. neg. p:ela.
de qua dic vt ibi dicam. Item contra glo. arguitur ſic. iſta
conſtitutio eſt penalis ergo non eſt extẽdẽda ad ſeculares
facit no. tex. c. ſtatutũ. de elec. lib. vj. vbi conſtitutio pena-
lis loquens de eccleſia parochiali nõ extẽditur ad eccleſiã
parochialē collegiatã: ergo non põt extendi ad p:elatos
ſeculares. reſpondet ꝙ iſta nõ eſt extenſio quia ſubeſt ratio
idẽtitatis ꝙ lex nõ eſt aliud ꝙ eius mens ⁊ mens legis
regulat eius ratione: vt no. per Dy. in. c. fi. de regu. iur.
lib. vj. facit etiam q: conſtitutiones penales cõp:ehẽdũt
caſum eiuſdẽ rõnis: vt eſt caſus in. c. ſi poſtꝙ. §. i. de elec.
in. vj. l. ſi poſtulauerit. §. ratio. de adulte. l. quedam. §. nu
mularios. ff. de eden. Nec ob. dictum. c. ſtatutũ. q: ibi nõ
impeditur extenſio pp ſolã penam: ſed quia eſt exo:bitãs
a iure. Item q: ibi non eſt eadē ratio ne diutius vacarent
eccleſie collegiate ꝙ alie: cum difficilius diſſentiant colle-
gia ꝙ alie. l. vt ſi vnus. §. p:incipaliter. ff. de arb. c. q: di-
uerſitatē. de conceſ. p̄ebē. Et illud tenuit zenze. hic quī
noluit ꝙ ꝯſtitutio penalis extendat per idẽtitatē rõnis:
⁊ eum ſequitur. d. Car. d. An. dicit qđ licet gl. ſit vera nõ
tamen eſt verum hoc dictum zenze. q: eſt contra regulas
iuris. in penis. de reg. iur. ⁊ l. ſi p:eſes. ff. de pe. in. §. pe-
ne de pe. di. i. ⁊ eum ſequitur. d. m. de imo. hic ⁊ reſpõdet
ad dictum. c. ſi poſtꝙ dicens qđ ibi ſit extenſio ꝓpter pu-
rificationem extremo℞: vt eſt glo. ſing. ⁊ non alibi ſm eũ
ibi. Nec ob. d. §. rõ q: ibi nõ eſt diſpoſitio penalis. Nec
ob. ſm eum iſte tex. q: inquantũ punit in expẽſis ⁊ irritat
p:oceſſum ipſo iure, ꝓp:ie nõ eſt ꝯſtitutio penalis: ſed. d.
Ab. ſequit dictum zenze. ⁊ plus p:obat iſta glo. ſm eum
ꝙ admittitur extenſio in penalibus l3 ratio non ſit expreſ
ſa in textu: ſed veriſimiliter ⁊ indubitanter ex p̄ſumpta nã
hic in tex. non exprimit ratio ſed glo. illam p:eſumit: dicit
iſtum tex. fore penalē. allegat tex. cum glo. in verbo p:oceſ
ſus. in. c. decet. de immu. ec. li. vj. p:obatur in. c. diſpẽdia.
ꝰ. e. ti. ⁊ li. tu adde p:o opi. zenze. ⁊ ſequentiũ. glo. ſingu.
in. c. i. de poſtu. p̄. vbi ꝯſtitutio penalis loquẽs de electio-
ne habet locum in poſtulatione. facit glo. not. c. fi. de elec.
lib. vj. que vult qđ pena illius conſtitutionis hēat locum
in p̄ſtatione: ⁊ tñ tex. loquit in electione. accedat glo. fin.
ſm. d. Pe. ibi in. c. i. de tempo. o:di. li. vj. que extendit il
lam conſtitutionē penalē de vno ad aliud. facit no. dictũ
Cy. in. l. i. C. de interdic. qui voluit qđ ſtatutum puniens
aliquem percutientē aliquē in platea extendat ad percutien
tem in palatio dño℞. Accedat bona glo. c. ij. de renun. li.
vj. vbi tex. loquitur qñ bñficiũ d3 vacare de ꝓximo ⁊ gl.
extẽdit etiam ſi nõ de p:oximo. Et ſic habebit locũ pena
illius. c. ⁊ ita p:idie in facto dicebam ex quo eſt eadem rõ.
Item tex. loquitur de eo qui renunciat beneficiũ. ⁊ gl. ibi
extẽdit ad caſum in quo aliquis occidit bñficiatũ vt vaca-
ret bñficiũ. facit glo. no. in. c. ij. de tempo. o:di. vbi tex. lo-
quitur in clericis recipiẽtibus o:dines: ⁊ glo. extendit ad
laicos accipientes p:imã tonſurã vt puniant pena de q
ibi. Facit etiam glo. que cõiter allegat p:o ſing. in cle. i.
in verbo eligatur. ſ. ut. p:oximo que vult qđ ꝯſtõ penalis
extẽdatur per rationem: facit bonus tex. l. ij. §. quoniã ⁊
magiſtratib9 ℣. qđ ſi co:rato:es. ff. ad termi. l. libertũ. §. ſena-
tus. ff. de ritu nup. l. fi. §. j. reſpõſo. ff. qui pe. tut. Et ex iſtis
ſatis videt ſuſtẽtabilis p:ima opi. nõ inficio: tñ ꝙ docto-
res cõiter

rea cõmuniter tenent contrarium vt late per do. Anto.
in.c.ſi.de ꝯſue. Et per.d.m.de imo.in.c.ſi poſtq̃.de elec.
lib.vj.ꝛ in.l.ſi vero.§.de viro ſolu.ma. ꝛ per do. Domi.
in.c.i.de tempo.ordi.in.vj.ꝛ per Joan.and.in.c.odia ð
regu.iur.in.vj.in mercurialibus.ꝛ ſic reperitur var⁹.vi
de eũ in.d.c.diſpendia in nouella de regulis iuris in.vj.
¶ Adde tamen vnum indubitatum videlʒ ꝙ vbicunqʒ
iminet fauor anime ſemp ꝯſtitutio penalis extenditur vt
Jo.and. in.c.ex tenore.ē.qui fi.ſint legi.dicit ꝙ lʒ.c.ſi.de
clande. deſpon.ſm Hoſ.reſtringat ad impedimẽtuʒ con
ſanguinitatis tamen ampliat ad quodlibet.aliud impedi
mentũ lʒ illud ſit penale: qꝛ in illis que tendũt ad ſalutem
anime admittit extenſio: qđ vt ſingulare nõ tradas obli
uioni: facit quod pulchre dixit Bar.in auc.ſacramenta.
C.ſi aduerſus vendi.per iuramentum p̃ſtitum ſuper ꝯtrac
extẽditur ad quaſi cõtractũ ꝓpter fauorẽ anime. ¶ Que
31 rit hic Pau. Quid ſi nõ eſt p̄latus ſuperior: ſʒ alij de
capitulo qui agant pro iure inferioris eccleſie: vel pro re
cuperatõe rei male alienate qđ fieri põt.c.nõ liceat.xij.q.ij.
c.cũ olim deceſſi.ꝛ ꝯcludit idẽ: ac ſi p̄latus ageret: qꝛ agit
noie eccleſie ſupplẽdo negligẽtiã p̄lati.c.q in ius de re.iu.
li.vj.c.eccleſia.vt lite pẽ.c.ꝓpimus.xciij.di.allegat ẽt qꝙ
talis poſt ꝛ ẽt añ lit.ꝯteſt.põt ꝯſtituere ꝓcuratorẽ: vt no.
in Spec.ti.de ꝓcu.§.rõne quoqʒ vſi.quid ſi canonicus.
qđ dictũ eſt valde mirabile ſm.d.Ant.ꝙ canonicus qui
nullũ ius hʒ ꝓ re ꝓ qua agit poſſit ꝯſtituere ꝓcuratorẽ cũ
lite cõte.cũ videat ꝙ nõ poſſit ſicut nec tutor.l.neqʒ.C.de
ꝓcu. ¶ No.ẽt dictũ pauli ꝓ extenſione.d.c.nõ liceat.ꝛ
ſimiliũ que loquunt in canonicis illius eccleſie cuius res
eſt male alienata vt extẽdat ad eccleſiaʒ ſuperiores hñtes
ſubiectaʒ eccleſiã qđ eſt ſing.no. ¶ Quid de patrono ec
32 cleſiaſtico ſeu ſeculari qui agit pro rebus eccleſie ſue ſite in
aliena dioceſi. Pau.dicit idẽ: vt ponderet locus eccleſie
patronate ꝛ nõ locus patroni.idem putat.d.An.ſi tutor
ageret nomine populi vel curator noie adulti vel ciuitas
pro aliquo caſtro vel vnus mercator ꝓ alio propoſito in
alia ꝓuincia ad merces admiſtrãdas ita ꝙ actio ſibi ꝗre
retur idẽ de ſimilibus. ¶ Querit etiã.d.Anto.quid in
33 cedente iura ſua an quo ad ĩpetrandũ iudicem attendat
locus cedentis an locus ceſſionarij. Et ꝯcludit ꝙ ſi ceſſio
fuit facta ad cõmodum cedẽtis: tũc attẽdit loc⁹ ipſius ce
dentis per hãc cle.a ꝯtrio ſenſu. Si vo ad cõmodũ ceſſio
narij: vt qꝛ animo donãdi ſibi cedit: tũc ſi ceſſionarius in
tendit directã noie cedentis: vt.l.qui ſtipẽdia.C.de ꝓcur.
ꝛ.l.i.C.de ac.ꝛ ob.tunc idem. Si vero intentat vtilẽ noie
ſuo tunc attendit locus ceſſionarij.facit quod not. Cy.ꝛ
Ja.de are.in.l.ſi.C.de ꝓcur. ¶ Glo.in verbo occaſione
querit ſʒ qđ ſi cãm ꝓpriam vel capituli cui preeſt p̄latus
vult intentare: ꝛ pro illa impẽtrare reſcriptũ delegatiõis:
an habebitur conſideratio ad mẽbrũ. Et dicit ꝙ nõ p hãc
litterã a ꝯtrario ſenſu: dum dicit occaſione priorratum ꝛ
exemplificat paulus: qñ intentat cãm eccleſie ſupioris: vt
hic q: agit de iure ſubiectionis quaʒ hʒ eccleſia ſupior in
inferiores qꝛ attẽditur locus ſupioris. Qualiter aũt dica
34 tur noie ſuo agere exemplificat ſi pro iniuria illata p̃ſone
ſubiecte: ꝛ in loco ſubiecto habitãti noie ſuo agit: qđ põt
vt in.c.ſi.de ſucceſ.ab inteſt.ꝛ.l.i.§.ſi.ff.de iniur. Et cum
hoc dicto tranſit zenze.ꝛ.d.Pe. Sed ꝯtrariũ affirmat
Bertrãdus ꝛ.d.Ant.ꝯcludit ꝙ interdum nec ſubſtãtia
actionis: nec exercitiũ: nec cõmoduʒ actiue ꝛ paſſiue trans
fertur ad ſupiorem: ꝛ tũc ꝓcedit iſta cle.nõ qꝛ hoc caſu lo
quat: ſed ex diſpoſitiõe dicti.c.ſtatutũ.l.interdũ.ſubſtãtia
exercitiũ ꝛ cõmodũ actionis ſpectat ad ſuperiorẽ: ꝛ tũc nõ
ꝓcedat cle.iſta: vt dicit hic glo.ꝛ Pau.ꝛ ſi exercitiũ ꝛ cõ
modũ actionis ſpectat ad ſupiorẽ: ſʒ eius ſubſtãtia rema
net penes iferiorẽ: tũc hẽat locũ iſta cle.in ṽ.nec occaſiõe.
idem ſi ſubſtãtia ꝛ cõmodũ remanet penes inferiorẽ exer
citium vo penes ſupiorẽ: vt in primo caſu cle. ¶ In glo.
35 in verbo legatoꝝ.querit quid in delegatis legatoꝝ vel ſe
dis apoſtolice.ꝛ dicit idem vt.d.c.ſtatutũ.facit tex.c.ſi ab
batem de electio.lib.vj.vbi appellatione ſedis apoſtolice

venit legatus: facit qđ no.in.c.ſane ð offi.dele. ¶ Dein
36 de glo.querit qđ de iferioribus ordinarijs. Et dicit ꝙ in
illis nõ hʒ locũ hec cle.nec dcm̃.c.ſtatutũ. Ad cuius inter
pretationẽ venit hec cle.ſed bñ hʒ locũ.c.vt litigantes.ꝛ
c.cum epo.de offi.ordi.lib.vj. Et ſic ex iſta glo.habetis
vnum no.dignũſſimũ ꝙ in ordinarijs citra papã ꝛ legatũ
non hʒ locũ dcm̃.c.ſtatutũ. Et ſic ordinarij iferiores põt
citare ſeu cãm cõmittere vltra vnã dietã qđ diligenter tene
menti. ¶ Utrũ autẽ hec cle.habeat locum in litteris. Lã
dunus dicit ꝙ ſic eo caſu quo ſũt dati executores quos oʒ
37 aſſumere partes iudicis: ꝓpter aliquã exceptionẽ de no
uo oppoſitã ſm ea que no.in.c.paſtoralis.§.qꝛ vo de of.
deleg.ꝛ.d.c.ſtatutum.§.ij.zenze.bertrãdus ꝛ Joã.de li
gna.hic tenẽt ꝯtrium q: hec cle.concernit.c.ſtatutuʒ.ergo
non hʒ locum extra terminos illius: ſed illud.c.nõ loquit
de beneficialibus executoribus: ẽt ſi aſſumãt partes iudi
cis: ſed omnes Cardi.dicit ꝙ aliqñ eſt in p̃ſe executoꝝ: an
aſſumant ptes iudicis vel nõ vt eſt in executore beneficia
li qui eſt mixtus: vt no. Inno.in.c.ſi.de p̃ſump.gl.in cle.
i.de of.deleg. Et ſic ꝓcedat opi.zenze.ꝛ ſequẽtiuʒ qꝛ iſto
caſu: nõ hʒ locuʒ dcm̃.c.ſtatutum. Et per ꝯñs nec iſta cle.
Aliqñ executores beneficiales tenent aſſumere ptes iudi
cis: vt cuʒ in reſcripto ponitur illa clauſula.vʒ vocatis vo
candis: vt in.c.exhibita de iudi.ꝛ tũc ſit vera opi.Lan.
ꝛ hanc reperit fore deciſionẽ rote apud romanã curiam.
¶ In glo.in verbo ꝯuenire.querit pro intellectu littere.
38 ecce ꝙ ego bononiẽſis pro mẽbro bononie volo ꝯuenire
prelatum maiorẽ cuius mẽbruʒ eſt ſubiectũ in dioceſi are
tina: an potero impetrare bononie glo.reſpondeʒ ponde
randam eſſe litterã que dicit cõuenire per quod pʒ ꝙ loq
tur in actore ꝛ nõ in reo. Et per hoc dicit ꝙ in caſu ꝓpoſi
to nõ conuenit: vt reus ſuperior membri ſed oʒ attendi
locus membri ipſius ſuperioris qui cõuenit: ideo nõ bo
nonie ſed aretij debet impetrari iudex: vel in loco illi pro
ximo infra dictã ſm diſpoſitionẽ.d.c.ſtatutũ.§.cũ antea.
mouet glo.q: hec littera loqitur in actore.hoc eſt quando
ſuperior agit nõ qñ vt reus conuenit. Item qꝛ in fauoreʒ
reorum eſt ſtatutũ.fatetur tñ glo.ꝙ priorẽ propoſitũ im
mediate membro bononie bene poſſum cõuenire: ꝛ ꝯtra
eum tunc impetrare iudicem delegatum per.d.§.cum ve
ro.vltimo dicit ꝙ predicta procedũt poſito ꝙ etiam in re
libus põderetur locus domicilij de quo nota.in dicto.§.
cum vero.in glo.olim dicebat: ratio quia eadem eſt ratio
tunc que in pſonali. Sed in pſonalibus non hʒ locũ cle.
in reo ergo. ¶ Glo.in ver.coram querit quare littera ĩ
exprimit de perſonis coram quibus poſſunt cõueniri mẽ
bra conſideratio ꝙ de illis non erat dubium: ſed ſolũ de
loco: quia demum coram iudicibus competentibus pote
rat fieri conuentio: reſpõdet ꝙ ideo fore expreſſit de per
ſonis vt debeat intelligi: ꝙ ſi impetratur a priore loci po
tuiſſet recuſari poterit etiaʒ recuſari ſi ſit impetratus per
maiorem ordinis.facit quod no.in.c.inſinuante de offic.
delega. ¶ Querit etiam eadem glo. an ſi iudex qui pro
pter aliquam exceptionẽ recuſari poteſt agente admini
ſtratore eccleſie imediate: poterit etiaʒ recuſari agente ſu
periore mediate pro iure ipſius eccleſie iferioris. ¶ In
glo.in verbo liceret querit an quam diu adminiſtratiões
tenent licet ſint obedientiarij poſſint agere pro illis locis
ꝛ illa defendere reſpondet qđ ſic: ꝙ qualiter intelligatur
ꝛ an ſi concurrat ſuperior cum eo quis preferatur remit
tit ad no.in.c.cum deputati de iudic.ꝛ in.c.olim cauſam
de reſtitu.ſpoli.ꝛ in.c.cum venerabilis de religio. domi.
Joã.de imola dicit quod preferetur principalis prelatus
ſuperior ſi ad nutum ſuum poteſt remouere in ferorem:
quia cum poſſit a totali admiſtratione remouere: ꝛ in con
ſequentiaʒ a parte.c.paſtoralis de officio delega.l.que de
tota.ff.de rei vendicatione.alias ſecus. Tu adde quod
Innocẽ.hoc tetigit in dicto.c.cum deputati.ꝛ in dicto.c.
olim cauſam.ꝛ dicto.c.cum venerabilis.ꝛ in.c.conquerẽ
te de offic.ordi. Et in omnibus iſtis locis varie eſt loqu
tus pro quo remitto me ad ſcribẽtes in.d.c.cuʒ deputati.

Et adde nota.tex.glo.& Barto.in.l.ſancimus.C.de ſa-
croſan.eccle.vbi epiſcopus agit pro eccleſijs ſibi ſubiectis.
Et ibi Bar.dicit q̄ nō debet agere nomine ſuo ſed noīe
capelle ſibi ſubdite.bene facit.c.ſi.de ſucceſ.ab inte.Adde
etiam ſing.dictū Inno.in.d.c.olim cāꝫ.q̄ contra eccleſiā
inferiorē vacantē nō currit preſcriptio.lꝫ p illa poſſit ſupe
rior agere:& reddit rōnem q̄ nō hꝫ ſpālem & ꝓpriū de-
fenſorē quod nota.facit.c.j.de rebus eccle. non alienan.
39 ¶ Nota etiā ex hac glo.q̄ eo caſu quo agitur contra mē
bros in caſu defenſionis nō pōt pcedi ad miſſionē ſi vnus
coꝝ fuerit ↄtumax:ſed requirit q̄ oēs ſint vocati:& in cō
tumacia ↄſtituanē quod dēm ppetuo tene mēti q̄ ſuit In
nocē.in.d.c.cū venerabilis.allegat legē hoc adt.ff.ex qui.
cau.in poſ.vbi qn̄ agitur ↄ pupillum nō dꝫ fieri miſſio in
poſſeſſionē bonoꝝ ipſius niſi citenē oēs qui pupillum de
fendere poſſint.vn̄ ſi hꝫ plures tutores:oēs debent citari
lꝫ quilibet coꝝ hēat hanc ptātem inſolidū vt in.l.ſi.C.de
auc.pſtan.Debent ēt reqri ↄſanguinei & amici vt in.d.l.
hoc adt of.ergo multofortius debent reqri & ↄſtitui in cō
tumacia plati inferior & ſupior.facit ēt bonus tex.in.l.i.
§.pe.ff.de ven.inſpi.vbi nūciatio dꝫ fieri oībus quoꝝ
intereſt.Et hanc opi.glo.ſequiē hic.d.m.de imo.&.d.car
di.Sed ↄtrium tꝫ.d.Pe.dicit enim q̄ qn̄ plures poſſunt
agere pro iuribus eiuſdē loci pp ↄtumaciā vnius fit miſ-
ſio in poſſeſſionē:q̄ ſatis vē durum ſm eum:q̄ ſi ago ↄ
vnum mēbrū hic ſitum & recto: ſit ↄtumax q̄ ēt debeat vo
cari eius ſuperior qui nō eſt in eodē loco:q̄ iſti inferiores
adminiſtratores hēant generalē & liberā adminiſtrationē
coꝝ:ergo ↄtumacia ſicut alioꝝ pcuratoꝝ ſufficit ad miſſio
nem in poſſeſſionē ar.l.cū qui.C.de pcur. Fatetur tamē
q̄ ſi ſunt pſone ſūt vocādi ſicut amici & cognati & ſimiles
qui vocanē ad defenſionē abſentiū vt in.c.ſi.de eo q mit.
in poſ.Sꝫ.d.Car.defendit gl dānādo opi.d.pe.limitat
tn̄ q̄ ſi p illā imiſſionē generet pudiciū dn̄o ſupiori:tunc
ēt dꝫ citari:nec in hoc imediatus adminiſtrator cenſeē pcu
rator ſupioris vt ex ↄtumacia eius pudiceē ſupiori io.c.
qm̄.§.q̄ ſi ſup.& qd ibi no.ō.vt lit.nō ↄte.ſꝫ.d.m.d imo.
nulla fcā mētione de dn̄o Pet.& limitat⁹.d.Car.ſimplr
trāſiuit cū gl.Et p opi.d.Pe.facit qd voluit Bar.in.l.
ↄuis.ff.de dā.infec.vbi dicit q̄ ex ↄtumacia pcuratoris
pot pueniri ad miſſionē ex pmo decreto ↄ dn̄ꝫ p.d.l.cū q.
Et ibi ēt idē voluit nec dicit fore neceſſariā citationē dn̄i.
Sed certe multi magni doc.hoc dictū reprehendūt & ↄ te
nuerūt vt ipſe refert in.d.l.ↄuis & ↄ dictū ſuū eſt glo.in.c.
cūm de dolo & cōtu.niſi velis ſaluare q̄ in cā leui pcedat
dictū ſuum.ſecus ſi cā eſſet grauis:q̄ tūc prius eſſet citā-
dus dn̄s q̄ pcurator.& ita ibidē.d.Ant.facit ſcdo p opi.
d.Pe.l.de pupillo.§.pluriū.ff.de ope.no.nū.vbi ſi eiuſ
dem rei multi ſunt ſocij:& fiat nūciatio noui opis:tūc ſuffi
cit ergo q̄ fiat vni.Tertio facit.l.quāuis.ff.de dā.infec.
vbi ſufficit q̄ fiat nūciatio fructuario:lꝫ nō fiat dn̄o ꝓprie
tatis:& p iſta poſſet ſuſtentari opi.d.Pe.ↄ.d.Car.Sed
q̄ duꝝ eſſet iudicādo & ↄſulendo ab opi.tantoꝝ viroꝝ di
ſcedere.Idō talis ad ↄtria erit adhibēda rńſio vꝫ q̄ loq̄ē
in denūciatiōe reali.Nā denūciatio ex pte eius cui fit eſt
realis.Idō ſufficit vni in ipſa denūciatiōe:vt ibi no.Bar.
40 ¶ In gl.in verbo hēt.querit an bona de mēſa plati ha-
beant ſpālē gubernationē & dicit q̄ nō vt innuit hic lra.Et
p h̄ inferē q̄ lꝫ fructus taliū locoꝝ ↄcedanē clericis ad fir-
mā qn̄qꝫ:tn̄ nō diceret locus ille vacare pp mortē talium
ſi eos mori ↄtingat vt in cle.frequēs.ſ.de exceſ.pla.Que
aūt bona ꝓprie dicanē de mēſa plati ibi eſt glo.in iure ſo-
litaria.& ibi videbimus.Sed poſſet qſpiā dubitare qd de
41 iſtis locis q̄ aliqn̄ vniunē in diuerſis dioceſibus.an ſi fcā
ſit vnio vnius eccleſie inferioris ad aliā ſupiorē:ſi contin
gat ſupiorē agere p adminiſtratione inferioris an debeat
ſeruari iſta cle.dn̄s meus hic dicit doc.hoc nō tangere ex-
cepto.d.An.q ſemp ſalua meliori deliberatione:ſic fore
dicendū putat:q̄ ſi ſit vnio ad ea tn̄ q̄ ↄcernūt diuinū of
ficium.de quo mō videndū:& de alijs vide glo.magſ.ꝫ in
c.&tpis.xxi.q.i.& in.c.i.ō.ne ſe.vacan.& tūc nō eſt dubiū
q̄ ſupior nō hꝫ ptātem agendi qd no.p vnione ſcē marie
de ſtrata hic Bonon.facta ordini ciſtercienſium.Si vero
vnio fiat quo ad bona tn̄ illi eccleſie vnite & relinquatur ſpā
lis platus:q ſubeſt plato ſupiori:& tunc indubitanter hꝫ
locum iſta cle.Si vō vnit ex toto quo ad bona & ad admi
niſtrationē:ita q̄ ſupior hꝫ adminiſtrationē inferioris loci:
& tūc ſi in tn̄ vnitur:q̄ nō retinet aliquē hītum adminiſtra
tionis ſed tn̄ ↄfundiē in locū ſupiorē & actiones que erant
ei & mouenē noīe eius:tūc nō hꝫ locū iſta cle.ſecus ſi reti
net habitū iurū adminiſtrationis & exercitiū trāfferatur ad
ſuperiorē:q̄ tunc locū habet cle.per ver.nec occaſione.
Circa illud ver.qd dicit glo.loca de menſa nō hēre ſpālem
adminiſtratorē.dicit dn̄s Ant.q̄ de facto ſi quis ep̄s con
tulit beneficiū de menſa:an mortuo bn̄ficiato bn̄ficiū di
catur vacare:ita q̄ cadat ſub impetratione expectātis:di-
cit q̄ ſi conceſſio eſt facta ad firmā vt intelligit glo.vel ſimr
placeret.q̄ in dubio ſic pſūa intelligaē ſatis putat decurſꝫ
q̄ nō vacat p id quod no.glo.Si vō expreſſe in titulū cō-
tuliſſet:tūc ſi cum cā legitima tūc diceretē vacare.Si vero
nō ſubeſſet cā legitima:tūc nō diceretē vacare:q̄ non vale
ret ↄceſſio:niſi vt ad firmā i pudiciū ſaltē ſucceſſoris.ar.
c.q̄relā.ne pla.vi.ſuas.c.ij.de loca.per pdicta dicit pau.
q̄ talia loca de mēſa appellanē obedientie & talibus non
debeē pcuratio nec viſitatio.c.ſi.de cenſi.Et pn̄t ibi fieri
oratoria:nō tn̄ pn̄t ibi ſine lnia ep̄i celebrare.c.in his de p
uile.¶ In glo.in vbo vexare.no.& pondera iſtam q̄ ex ſo
42 la impetratione nō venit qs ↄdēnandus in expenſis vel
intereſſe:niſi ſequaē vexatio & incipit attrahere in iudicio.
inſti.de pena te.liti.§.fina.q̄ ex ſola impetratione nil in-
tereſt aduerſarij.hinc eſt q̄ pōt impetrari:& non viſ referi
pto.c.ex cōqueſtione de reſti.ſpo.lꝫ Innoc.aliter ſentiat &
male ſm Io.cle.de quo in cle.ↄſtōnem ad ſi.j.ti.pri.Pau.
ſequiē idem q̄ vexatio ſit per ſolā citationē vel actū iudi-
cialē.& ita hic ſequiē.d.m.Sed.d.Car.hic reputat iſtam
glo.ſing.& ita refert eam induxiſſe ad qōnem ſcꝫ.Quidaꝫ
43 obligatus eſt ad nō ↄtrauenienduꝫ in inſtrō ſub pena:ſup
plicauit ſuperiori vt poſſet contrauenire:& vt iudices cō
cederet qui conceſſit:dicebatur ex aduerſo penam fore cō
miſſam:contrariū ipſe dixit allegando iſtam glo.quia nō
dicitur cōtrauentū donec vexatus eſt aduerſarius in quo
tamē oportet ponderare verba inſtri.c.porro.de priuile.
Sed tu adde quod dictum glo.& ſequentiū eſt verū:pro
quo facit qd dixi ſupra in no.Sed cū reuerētia.d.Car.
iſta glo.non mereē allegari ad qōnem inductam per eum.
hic enim loquitur quādo quis non debet aliū vexare:
quo caſu nō ſufficit ſola impetratio:ſed queſtio ſua eſt qn̄
quis promittit non contrauenire quo caſu per ſolā impe-
trationē contra pcm̄ ſeu conuentionē inſtrumenti dicitur
quis contrauenire:de quo allegat tex.ſing.in.l.ſi quis ma
ior.C.de tranſactio.vbi ſi quis promiſit ſub pena non ve
nire contra tranſactionē q̄ incidit in penā ex ſola impetra
tione vbi eſt caſus in ver.vel interpellādo vel ſupplicādo
iudici:vt ibi eſt caſus qd no.¶ Glo.vltima exponit ipſo
iure.ſ.ſine ope exceptionis.& per hunc tex.dicit Guil.q̄
hec clemen.facit pro opinione Mo.ſ.q̄ ſurreptio etiā in
44 contētioſis vitiat ipſo iure.c.dilectus.ō.c.Sed eius opi.
cōtrꝫ dānatur in cōtentioſis:vt no.ō.e.in.c.ad audientiā.
Secūdo nec ob.iſte tex.q̄ loquitur vbi ſurreptio ꝓcedit
a cauſa anullante ipſo iure ex diſpōne iuris.c.i.ō.eodem
in.vj.vnde ſurreptio in ſe non vitiat ipſo iure niſi natura
cauſe hoc inducat.facit in ſimili quod dicimus de appel-
latione extraiudiciali.Et per predicta dicit Guil.q̄ hec
clemen.facit pro & contra q̄ littere nulle poſſint expreſſo
conſenſu partium validari:patet quia habent aliquā va-
liditatem quo ad ↄdēnationē expenſaꝝ.in contrariū facit
tex.in.d.c.ſtatutū.Et hoc credit verius.d.Ant.hic nec
credit q̄ talis iuriſditio poſſit prorogari:quia alias ſe-
queretur q̄ in illo qui non habet iuriſdictionem poſſit pro
rogari cum ſaltem poſſit cognoſcere an ſit iudex in.d.c.ſu
per litteris.ō.e.&.l.ſi quis aliena.ff.de iudic.qd eſt contra
c.ſignificantibus de officio dele g.¶ Vltimo inducitur
iſte tex.

iſte tex. qdā ſperrauit ī reſcripto ꝓuideri ſibi adminiſtra
45 tionē ꝛ poſtea vacat dignitas: an poſſit petere ſibi ꝓuide
ri de illa dignitate: ꝛ vꝫ ꝙ ſic per iſtū tex. vbi appellatione
adminiſtrationis cōprehēdit bñficium ꝛ p̄ſonatus: qui
quāqꝫ eſt dignitas. c. niſi de preben. ꝛ hoc hic tenet Guil.
Limitat tñ niſi eſſet cōpatus qui eſt dignitas dignitatū: ꝛ
plene dixi. ſ. in ꝓhemio: vel eſſet tale bñficiū ꝙ p viā ele
ctionis bferatur ꝯſenſus ad illud: qꝛ tūc nō īcluderet in tali
reſcripto: niſi de electione fieret mentio: vt in cle. i. ſ. de p̄
ben. Facit ēt qꝛ noīe adminiſtrationis cōprehēdit quilibꝫ
adminiſtrato: ēt Archi. quē ꝯſtat eē in dignitate iuxta not.
in. c. de multis. de p̄bē. ꝛ. i. q. iij. c. ſaluato: ſed zenze. tꝫ ꝯ.
vꝫ ꝙ nō cōprehēdat dignitas: ſequit Joā. de legna. qꝛ iſte
ad bñficia ſunt reſtringende cū in illis. c. cui de nō. c. quā
uis. de p̄bē. li. vj. Et hanc ptem putat verā. d. Car. hic.
Aliud eſt aūt in hoc tex. qꝛ hic expſſe appꝫ ꝙ de admini
ſtrationibꝰ ēt que ſunt dignitates intelligit. probat tex. in
verbo abbates. cum abbatia ſit dignitas: vt late dixi. ſ. in
no. hoc tꝫ. d. Ant. hic. limitat tñ niſi rōe adiſicī aliter de
clararet qꝛ iſte eſſent expectātes ad abbatiā vel aliā admini
ſtrationē: qꝛ tūc dictio aliā implicaret. ar. c. ſedes apoſtoli
ca. ſ. eodē. ꝛ dixi in no. vel niſi diceret in reſcripto ad p̄ſi
dentiā adminiſtrationis qꝛ hec v̄ba ſonant in dignitatē. c. ꝯ
uis. de ver. ſig. facit qđ no. in. d. c. de multis. ꝛ in. c. ſi. de p̄
ben. in. c. quia nōnulli de cle. nō reſi ꝛ in. c. i. de ꝯſue. lib.
vj. Poſſet ēt tertio limitari ꝙ ſi quis in reſcripto impe
trauit adminiſtrationē ppetuā cum iuriſdictione que p̄mo
vacari ꝯtingat: tunc poterit ꝓuideri de dignitate: qꝛ talis
adminiſtratio appellat dignitas. facit. c. volumus cū ſe.
lxxxix. diſt. tꝫ Archi. in. d. c. i. de ꝯſue. Et ibi Do. ꝛ Joā.
and. in. d. c. de multis. ſꝫ ſi ſimpliciter qs impetrat admi
ſtrationē nō poterit pp hoc petere dignitatē. tex. eſt in. c.
ſi. de p̄bē. vbi fuit ꝓuiſuꝫ cuidā ſimpliciter de bñficio. pa
pa interp̄tat de bñficio non ſonāte in dignitate: ita in caſu
iſto cū ſimpliciter mādat ꝓuideri de adminiſtratione que
ſapit dignitatē. Et ex hoc infero vnuꝫ qđ tibi videbit val
de elegans ꝛ nouū: ꝙ ſi mādat alicui ꝓuideri de admini
ſtratione vigore illius reſcripti: nō poterit ſibi ꝓuideri de
46 adminiſtratione ppetua hñte iuriſdictionē: qꝛ talis admi
niſtratio eſt dignitas ꝛ reſcriptū loquēs de adminiſtratio
ne verificat in ſimplici adminiſtratiōe per tex. ita inductū
c. ſi. de preben. ꝛ hec ſufficiant.

¶ Si principalis.

Pri ꝯ po
nit duo pmiſſiua. Scḋa duo ꝓhibitiua. ſcḋa
ibi: in officialibus. ꝛ ſūma: vt in glo. ¶ Et p
clariori intellectu huius cle. p̄mitte qđ habet in. c. ſtatuiū
ꝯ. i. ſ. e. li. vj. Ad cuius declarationē emanauit iſta cle. ibi
n̄ ꝙ dignitate p̄ditis ſūt cauſe delegāde. Et qꝛ de digni
tate vicarij poterat quis dubitare. ſꝫ q̄ā v̄bū dignitas ſim
pliciter platū dꝫ intelligi per p̄us ꝛ nō per poſterius. ſicut
dicimus in dñio. l. i. ff. ſi ager vec. vel emphi. ſꝫ dignitas
vicarij eſt depēdens ab ep̄o: ſicut dignitas vxoris depen
det a marito. l. femine. ff. de ſena. nō ergo de acceſſoria di
gnitate ſed p ſe ſtāte videbat intelligi dictū. c. ſtatuiū. ꝛ ma
xime qꝛ dignitas talis nō eſt ppetua: ſed ad voluntatē ep̄i
eſt reuocabilis. l. iudiciū ſoluit. ff. de iudi. ſꝫ rō decidēdi
fuit in cōtrariū: qꝛ ſufficit ꝙ ſit dignitas: nec curandū an
ſit depēdens vel p̄ncipalis. tēporalis vel ppetua. dignitas
enim reſpectu loci potius ꝙ̄ pſone vel tp̄is dinumeratate
ꝯſideret ſm zenze. ¶ No. ibi ꝛ ſic exponit p ꝙ̄uis. tex. eſt
1 in. c. ſi. ſ. de poſtu. p̄la. ¶ No. ibi principalis officialis:
qꝛ vicarius generalis ep̄i appellat p̄ncipalis officialis. fa
cit. c. i. ꝛ. ij. de offi. vi. li. vj. ꝛ qđ no. Guil. in cle. i. ſ. de of.
vi. Qđ no. pp ꝯſtōnēꝫ ep̄i qua cauet ꝙ cū appellat a ſnīa
principalis officialis debeat ſuari certa ſolēnitas. ſꝫ in cō
trariū facit tex. c. ſi. co. ti. li. vj. vbi vicarius ꝛ officialis ep̄i
ponunt vt diuerſa. Et idē dić Jo. an. ibidē. allegat. c. cū
nullus. ij. ꝛ iij. rñſo. de tēp. or. c. li. Sꝫ Jo. de ſan. ibi rñ
det ꝙ ibi loquit de vicario in ſpūalibus qui bñ differt ab
officiali gñali: vt no. glo. in hac cle. Jo. and. in addi. ſpec.
in rub. de offi. vi. dicit ꝙ̄ cōiter vltramōtani appellāt eos
officiales: ꝛ iſto mō vocant: vt in. d. c. ij. de offi. vic. li. vj.
c. ex frequētibꝰ de inſti. Citramōtani vero appellant vica
rios. ꝛ ꝓ his facit tex. in. d. c. ſi. ꝛ. c. vt officiū. ꝛ ſe. ꝛ. c. ſi. de
heret. li. vj. vñ vꝫ ꝙ iſta ſint ſinonima. ꝛ ſic idēꝫ eſt dicere
officialis ep̄i ꝛ vicarius. Et iſtud ꝓbat dcm̄. c. ij. iūcta ru
brica que dicit de offi. vica. ꝛ tñ nigruꝫ in oībus fere capi
tulis in ea cōtentis dicit de officiali. ꝛ per hoc ceſſat repre
henſio vltramōtanoꝝ qui rephēdūt nos italicos vicarios
appellātes. vñ dimittēda eſt iſta diuerſitas vocabuloꝝ cō
ſuetudinibus pſte ſm euꝫ. Guil. vero in. d. cle. i. de offic.
vica. dicit qđ in his que ſunt gr̄e: ſicut eſt cōferre bñficia:
2 vicarius ꝛ officialis idēꝫ ipoſſunt: ꝛ in hoc equiparant. in
his vero q̄ ſunt iuſtitie vt adminiſtrare iuriſdictiōeꝫ ſi ſumus
in cauſis ciuilibus ēt equipant qꝛ vicarius ꝛ officialis illa
poterit: vt ꝓbat tex. d. c. ij. in criminalibꝰ ēt equipant: qꝛ
nullus ipſoꝝ illa exercet ſine ſpāli mandato vt. d. c. ij. In
his vero que ſunt iuriſdi. voluntarie: ſicut eſt dare lrāsꝫ ꝓ
ordinibus differūt: qꝛ vicariꝰ hoc poterit ꝛ nō officialis.
Et ita p̄cedat dcm̄. c. cum nullus. Sed opi. Jo. an. vꝫ ve
rior vt nulla ſit dr̄ia in effectu ſꝫ ſolū in noīe. Et iura quā
doqꝫ exprimūt officialē quāqꝫ vicariū ſm diuerſas ꝯſuetu
dines locoꝝ. Et iſta potuit eē ratio quare de vtroqꝫ tex.
d. c. ſi. expreſſit. facit tex. c. vt cōmiſſi. de heret. li. vj. vbi of
de dioceſanoꝝ vel eis abſentibus vicarioꝝ ſuoꝝ ꝯſilio:
ꝛ iſtam ptem tꝫ. d. An. in. d. c. ſi. de offi. vica. ¶ No. du
3 plicēꝫ ſpēm officialiū quos pōt hr̄e ep̄s. ſ. p̄ncipalē ꝛ fora
neum: de quo habet in. c. romana. in prin. de offi. ordi.
lib. vj. Quis autēꝫ dicat officialis foraneus dicet in glo.
Quis aūt dicat officialis p̄ncipalis. zenze. dicit ꝙ ille qui
in p̄ncipali curia cōſtituitur per ea que no. Inno. in. d. c. ro
mana: ꝛ talis cenſet ordinarius: vt ibi not. Inno. ¶ Et
4 ex hoc no. zenze. ꝙ ſi ep̄s ꝯſtituit duos officiales: vnū in
vno loco: aliū in alio loco: ꝙ ille qui eſt conſtitutus in ciui
tate dr̄ p̄ncipalis pp ꝓductēꝫ ep̄i ibi reſidentis ꝛ ſedis ep̄a
lis ibi exiſtētis que eſt caput dioceſis: ad hoc allegat. l. cū
in diuerſis. ff. de religi. c. ꝙ̄uis de p̄bē. li. vj. ꝛ dicit Lā
dinus ꝙ ēt ſi alius ſit ꝯſtitutꝰ in loco ſolēniori pp populi
multitudinē: adhuc is qui eſt cōſtitutus in ciuitate dr̄ eſſe
p̄ncipalis. qđ no. ſm. d. Car. ¶ Tu adde in ſimili ſing.
tex. in auē. de defen. ciui. §. iterum. in v̄. nobiliores ciuita
tū hītatores col. iij. vbi nobilis inhabitās ciuitatē p̄fert
alteri nobili nō habitāti in ciuitate. Facit ēt tex. ſing. ꝛ qđ
ibi no. Bar. l. i. C. de alex. dui. li. xi. vbi ille qͥ ē mediocris
5 ciuis alicuius ciuitatis magnifice eſt p̄ferendus nobili al
terius modice ciuitatis. ꝛ ſic dicit ibi Bar. qđ populares
alicuius vrbis magnifice ſunt p̄ferēdi nobilibꝰ modice:
qđ bñ no. cōtra iſtos nobiles d' comitatu: ſꝫ dcm̄ Lan. nō
placuit hic dño Car. dicenti ꝙ p̄ncipalis officialis dicitur
ille q eſt ꝯſtitutꝰ nō facta determiatiōe ad certū locū. alias
ſi determinaret ad ciuitatem tm̄: tūc dicit ꝙ nō ꝯſtitueret
idē ꝯſiſtoriū cū ep̄o ꝛ p ꝯñs nō eēꝫ officialis p̄ncipalis: p
quem iura intelligūt cū: qui ꝯſtituit idē ꝯſiſtoriū cum ep̄o
c. non putamus. de ꝯſue. lib. vj. c. romana in p̄nc. e. lib. vj.
de appellis. Nec ob. ſm eum. c. penul. de offi. vica. vbi vi
carius ꝯſtituit a papa in orbe: ꝛ dicimus ꝙ hꝫ ordinariā
vt ibi: qꝛ nō ob. ꝙ ille nō ꝯſtituit tm̄ reſpectu vrbis: ſed re
ſpectu poteſtatis quā gerit papa tanꝙ̄ pſiarcha orbis. c.
ij. ſ. ti. j. Et hꝫ p̄tātem etiā extra: ſicut etiā dr̄: ꝙ ſi ep̄s ha
6 beret duas dioceſes vt feltrenſes ꝛ belluncēſes de quo ha
betur in. c. expoſuit. ſ. de arbi. conſtituitus in vna cēſetur
principales ex quo habet principaliter totam latitudinēꝫ
iuriſdictionis in illam. Sed quādo epiſcopus habꝫ vnicā
iuriſdictionem in vnica ciuitate ꝛ dioceſi vbicunqꝫ conſti
tuat vicarium ad certaꝫ partem non dicetur principalis.
ꝛ ita reſidet do. Cardinalis. Mihi autem videtur ꝙ Lan
di. opinio ſit verior. loquitur enim ſi epiſcopus conſtituit
vnum vicarium in ciuitate reſpectu illius alterius dica
tur principalis officialis quod bene probat in ſimili dicta
l. cum in diuerſis. vbi dicitur ꝙ ille locus efficitur religio
ſus vbi ſepelit caput tanꝙ̄ principalior pars corporis.

Nec puto verum cum dicit ꝙ vicarius ordus in ciuitate
vbi eſt cathedra ꝑpalis non faciat idē ꝯſiſtoriū cū epo:
q: ſaltem quo ad illā ciuitatē vbi eſt cōſtitutus facit idem
ꝯſiſtoriū: vt. d. c. non putamus. Et iſtam ptem tenet hic
d. Pe. dicens ꝙ ſi eps ciuitatis paruū habitate vt aqui-
legia: vnum ibi cōſtituat: et aliū in loco notabili et inſigni
vbi morā trahit: vt patriarcha aquilagienſis i mutina et
grandenſis in Venetijs: ꝙ ille dicitur principalis qui eſt
conſtitutus: vbi cathedra principalis eſt. allegat. d. l. cum
7 in diuerſis. et. d. c. quāuis. ¶ No. duplicem ſpēm ſeu q̄-
litatē prioratuū: q: quidā ſunt prioratus ꝑncipales et ꝑn-
cipaliter adminiſtrationē hñtes. Quidā aūt ſunt qui ha-
bent adminiſtrationē tm̄ in ſpectantib⁹ ad clauſtrū et nor-
mam regule. Priorū vero ꝓ prioratuū: quidā per electionē
ſeu ꝓuiſionē aſſumunt: tñ oēs ꝑdicti comprehēdunt ap-
pellatione religioſoꝝ. ¶ No. declarationē. c. niſi de pre
ben. inquantū dicit ꝙ prioratus eſt dignitas q: ꝓcedit in
prioratu principali nō clauſtrali. ¶ Glo. in verbo prin-
cipalis. no. ex ea ꝙ eps pōt habere in ciuitate plures offi-
ciales eq̄les et inſolidū. Itē ꝙ vnus ſit principalior et tūc
ille ꝑncipalior pōt eſſe delegatus et alij nō: et in dubio itel
ligitur delegata principaliori: vt in glo. videas. Si vero
ſunt eque ꝑncipales tūc dicit Gui. ꝙ vtriqꝫ pōt delegari.
ex quo dicto habes ꝙ verba ꝓlata in ſingulari numero ſi
ne miniſterio iuris hñt locū in plurali. iuxta no. per Iaco.
de but. in. l. iij. §. negocia. ff. de neg. ge. ita et dicit ecōtra.
8 ¶ Et ideo dicit Bar. in. d. §. negocia. ꝙ ſi ſtatuto cauet
ꝙ ꝓducens falſos teſtes puniat certa pena: ꝙ tale ſtatutū
comprehēdit eū qui ꝓducit vnum falſum teſtē. Et idē vo
luit in. l. i. ff. de procur. in. l. ij. §. homines. ff. vi bo. rapto.
facit glo. c. pe. ō. c. li. vj. et ibi per. d. Do. facit etiam qd vo
luit idem. d. Dñicus in. c. quāuis. de prebē. li. vj. ꝙ ſi pa-
pa concedit lras ad bñficiū dicēdo: ſi pro alijs nō ſcripſi
mus: et reperit ꝙ ſcripſerit ꝓ vno tantū ꝙ tales lre eluden
tur. et ita dicit decidiſſe Archi. in ſuis repertis in. c. ac-
cepimus de eta. et qua. facit ꝙ no. Bal. in. l. omnes. §. di-
uus. de peti. here. d. Pe. in. c. i. de lit. conte. et in. c. relatū
de preben. Alberi. de roſa. in ſcda parte ſtatutorū quod
dicit Bal. in. l. iubemus. §. pe. C. ad trebel. vbi ſi ſtatuto
cauetur ꝙ ſi quis acceſſerit ad poſſeſſionē alterius cum fa
milia ſua puniat: ꝙ ſi acceſſerit cū vno nec hēat plures in
familia ꝙ puniet pena ſtatuti. facit quod no. Butriga. et
Bal. in. l. i. C. de condi. inſer. ꝙ ſi fuit factū legatū alicui
ꝙ ſi ſine liberis decedat ꝙ verificat ſi cum vno filio dece-
9 dat. ¶ Et per hoc pōt inferri ad qōnem ſtatuti. ꝯfert p̄-
miū primo intranti caſtrum: an ſi duo inſimul occurrāt
intrātes eque principaliter an vterqꝫ debet hr̄e premium
et vr ꝙ ſic: per id quod habet hic vbi locutio ꝓlata in ſin-
gulari verificat in plurali. Bart. ponit hanc qōnem in. l.
hoc articulo quiſqꝫ. ff. de heredi. inſti. vbi dicit ꝙ ſi ſtatu-
tum dicat quicunqꝫ vel quis vel ſi quis intrauerit primo
caſtrum habeat p̄miū. ſ. c. et vterqꝫ ſimul itret: tūc vterqꝫ
hēbit p̄miū ſimul velut multiplicabile ex quo actus intrā
di cuilibet inſolidū attribuit ſup quo fundat premiū. ar.
l. qui filiabus. ff. de leg. i. Si vero premium nō eſſet multi
plicabile vt quia ſtatutū daret equū premiū tunc facerēt
partes per ꝯcurſum inter eos. Si vero loqueret per ver-
ba diſtributiua: vt quis vel qui primo intrauerit: et tunc
neuter dꝫ habere. l. ſi fuerit. ff. de re. du. niſi de mēte diſpo
nentis aliud appareret. arg. l. ſemper. §. negociatores. ff. de
iure imuni. Faciunt predicta ad qōnē. Statutū dat pre
10 mium primo capienti vexillū. an ſi duo capiant eodē in-
ſtanti quilibꝫ hēat premiū: puta. c. dicit Bar. in ꝑallega
ta. l. hoc ar. ꝙ iſta qd non eſt ſimilis precedēti: q: actus in
trandi cuilibet ibi attribui pōt inſolidū qñ ſimul intrant
idō vterq: eoꝝ habꝫ. Hic ſecus in actu capiendo ex quo ſi-
mul capiunt ſicut dicitur in duobus portantibus trabē. l.
ita vulneratus. ff. ad. l. aquil. idō quilibet nō habebit. c. ſed
equaliter iter ambos. c. diuidētur. Et h̄ dici. d. An. vero
ſi verba in ſingulari ꝓlata ex mente proferētis verificent
in caſu plurali occurrēti: alias nō. per quod dicit: ꝙ ſi pa

pa daret in delegatū officialē epi ꝙ ſi duo eſſent equales
officiales nō erunt ambo delegati. Sed adde ad ſupradi
cta quod dicit Bal. in prohemio. ff. ꝙ aut forma data a
ſtatuto eſt ꝙ detur vni tm̄: qui alios preuenerit et tūc nul-
lus habet. l. cum ex pluribus. ff. de manu. teſta. l. ſi ſiunt.
ff. de rebus du. l. inuicem. ff. de heredi. inſti. Aut lex ſeu
legiſlator loquitur indiſtincte: et tunc aut p̄miū eſt indiui
ſibile: puta q: dicit ꝙ faciet eum comitē: vel dabit ſibi ve
xillum ſuū: vel dabit ſibi filiā ſuā in vxorē: et tūc nullus
habebit. d. l. inuicē. ꝙ non eſt veriſimile ꝙ princeps ſen
ſerit de pluribus et natura rei regrat vnū. ar. l. i. ff. ō offi.
preto. nec eſt locus gratificationi q: deficit ꝯditio et ſic nō
debetur premiū. Si vero eſt premiū diuiſibile tunc dic vt
11 dicit Bart. in loco ꝑalleg. ¶ Similis poſſet adduci qd
pone ꝙ ſtatutū dicē ꝙ q prio venit ad brauiū hēat brauiū
ex decē currentib⁹ duo ſimul an alios ꝑuenerūt qd iuris.
iſta queſtio diſtat a ſuperiori: q: i ſupiori actus nō eſt rei-
terabilis: hic ſic. et idō vr̄ ꝙ curſus debeat reiterari vt vir-
tute ſimili qd primo erat dirimendū dirimat. ar. l. hec cō
dictio. ff. de condi. et demō. l. qui per ſalutē. ff. de iureiur.
c. cū vincētonien̄ſis. de elect. ſoluit Bal. in preallegato lo
co ꝙ ſi vnus gratificatur alteri ille cui defertur habet. ſed
ſi non gratificant current iterato donec vnus alium ſu-
peret cum eodem equo. Et ita firmat Bal. in loco ꝑalle
gato vide. d. Pe. in. c. duob⁹. de reſcrip. in. vj. ¶ Simi-
12 lis eſt queſtio. quid ſi duo reperiunt teſtamēta in eodē die
facta in quo ſunt diuerſi iſtituti heredes: an ambo admit
tentur ad hr̄ditatē: an vero nullus eoꝝ: de qua qōne ꝑ gl.
habet in. l. ſi. C. de edic. diui adri. tollē. et ibi per Cy. et ſcri
bentes et in. d. c. duobus. et ibi per. d. Domi. et in. c. vltīa
voluntas. xiij. q. ij. et ibi plene per Ioā. de ſan. et ꝑ Bar
tholo. breui. in qōne dicit in capiēte cū due mulieres. et in
l. i. §. i. ff. de ſecū. tab. et ibi late ꝑ Bar. et ibi eſt cōcluſio: ꝙ
ſi illa teſtā ſunt facta ſub eadem ſigillatione: tunc vnū eſt
teſtm̄: et ambo venient ex eodē teſtō vt in eadē. l. i. §. ſed ſi
in duobus. l. locū. §. i. ff. de tab. exhib. ¶ Et eſt bñ notā-
dum ꝓꝑ ſtatuta volentia: ꝙ de quolibet teſtō ſoluat gabel
la: et iſto caſu ſoluet vnica gabella. Si vero ſunt diuerſe ſi
gillationes et ſic diuerſa teſtamēta: nō tñ apparet quod pri
us et q̄ poſteri⁹: et nullus erit heres: q: eſt dubiū de iurib⁹
teſtamēti: ergo nō pōt adiri hr̄ditas. l. ſed et ſi de ſua. ff. ō
acquir. heredi. Quod limita primo: niſi alter iſtoꝝ inſtitu
torum reperiretur poſſidere: q: ille obtineret et actor ſuccū
beret: q: actor dꝫ probare teſtm̄ ſuū factū eſſe prius: quo
non ꝓbante ſuccumbet per. l. cū actum. ff. de nego. ge. l.
matrem. C. de proba. l. nō ſolum. §. ſed vt ꝓbari. ff. de op.
no. nū. Secūdo limita ꝙ predicta ſint vera quādo ambo
inſtituti ſunt paris ꝯditionis: q: nullus eſſet de vehemen
tibus ab inteſtato. l. hac cōſultiſſima. §. ſi quis. C. de teſta.
l. ſi. ad ſi. C. de codi. Et eſt ratio quia ſi nullū illoꝝ teſtō: ū
valeret vocarent venientes ab inteſtato. Unde venire de
bent illi ex teſtō ſm defuncti voluntatē: potius ꝙ eos ad
mittere qui ab inteſtato venirēt: pro ꝯſeruanda volūtate
defuncti. Tertio limita q: ꝑdicta ſunt vera in pagano qui
non pōt decedere cum duobus teſtamentis. l. ſi certarū.
in prin. ff. de teſta. mili. Secus ſi eſſet miles qui poſſet de
cedere cum duobus teſtis. l. i. C. de teſta. mili. ¶ Faciūt
13 etiā predicta ad qōnem. duo teſtes deponūt qd ticius oc
cidit ſeium: duo alij teſtes dicunt: ꝙ ſempronius occidit
ſeiū: per ea que ſupra dicta ſūt manifeſte apparere pōt hu
ius qōnis deciſio: q: ſi diuerſificant in tpe: q: dicant ꝙ ti
tius occidit de menſe aprilis: alij ꝙ de menſe maij: tunc
iſti ſunt contrarij vt. l. i. ſm vnā lec. C. qui accuſ. non p̄ſſ.
Si vero non ſunt ꝯtrarij in tpe q: ſimpliciter dicūt duo qd ti-
tius occidit ſeiū: alij duo dicunt qd ſempronius occidit ſe
iū: tunc cū poſſibile fuerit qd ambo ſimul occiderūt ſeiū
nemo eorū liberabit: ſed ambo punient ſm Bar. in. d.
l. i. §. i. de ſecū. tab. Similis poſſꝫ adduci qd. quid ſi regi
duo ſimul naſcant filij: nec appareat ordo naſcendi videt
qd neutrum ſit rex: ſed alter eoꝝ eligi debet ꝑ regnicolas
ideſt magnatos et populares regni. ar. l. ſi duo. ff. ō excu.
tuto.

in.l.ſi qs ſeruū.§.ſi iter duos.ff.de le.ij.dic ꝙ vtrūqȝ erit
rex.vt.l.duū fratres.ff.de iure patro.ita dicit Bald.in.l.
ex hoc.ff.de iuſti.ꝛ iure. ¶ Querit glo.quid ſi vtrūqȝ eſt
principalis:tūc an aliquis eoꝝ intelligat̄ eſſe delegatus
ꝛ quis:ꝛ vr̄ recurrendū ad no.in.d.c.quoniam.qꝛ ſi po
teſt ex cōiecturis apparere de quo ſenſit delegans ille erit
delegatus.alias nullus ꝛ impotēt ſibi impetrās.ar.l.duo
15 ſunt titij.ff.de teſta.tu. ¶ Querit vlterius gl.qd ſi deſiſt
eſſe officialis poſt delegationē an remanebit delegatus:ꝛ
cōcludit ꝙ ſi nō fuit expreſſum nomē propriū ſed nomē
dignitatis tunc deſinit eſſe iudex per.d.c.qm̄ abbas.ꝛ eſt
ratio qꝛ tunc vr̄ cōtemplata dignitas potius ꝙ̄ perſona.
Si vo nomē propriū fuit expreſſum:tūc durat niſi aliud
eū īpediat:qꝛ forte effectus ſit ſecularis ꝛ cā eſt eccleſiaſti
ca alias non.allegat notata i ſpec.vt i ca pȝ.ꝛ per Archi.i
d.c.ſtatutū.ē.eo.Et ſic ex iſta glo.no.ꝙ ſi cā delegatur vi
cario epiſcopi expſſo noīe proprio nō deſinit eſſe delegat9
licet remoueat̄ a vicaria.ſatis.n.eſt ꝙ tpe cōmiſſionis erat
vicarius.ꝛ ideȝ dicit in canonico per glo.d.c.ſtatutū.§.i.
Et ſic ex vtraqȝ glo.tene menti nō eſſe neceſſe qualitatem
requiſitam ad actum durare:ſed ſolum exigit̄ in prin.act9
nam.c.ſtatutū ſolum requirit ꝙ cōmiſſio fiat habēti digni
tatem vel canonicatū.ſatis eſt ergo ꝙ tempore cōmiſſiōis
iuſſit illa qualitas facit bonus tex.in.l.mella.in prin.ff.de
alimentis ꝛ cība.legat.vbi ſi teſtator dicat relinquo ali
menta puero vel puelle ꝙ ſufficit ꝙ tempore teſtamēti ſit
puer vel puella.facit.l.iij.ff.de auro ꝛ arg.leg.ꝛ quod no.
Bar.in.l.ex facto.ff.de vulga.ꝛ pupil.facit qd̄ no.idem
Bart.in.l.precipimus.§.ſane.C.de appell.vbi dicit ꝙ ſi
ſtatuto caueat̄ ꝙ ſalariū cōſultorio ſi ſit doctor ſit.xij.dena
riorum pro libra.Si vero non ſit doctor ſit octo.ſi cauſa
conſulēda cōmittit̄ nō doctori.lȝ poſtea efficiat̄ doctor dȝ
habere ſalariū octo denarioꝝ ſm̄ tempus cōmiſſiōis:niſi
aliter in ſtatuto exprimat̄:vt ibi dicit bar.Aduerte tamē
ſm̄ do.meū de imola.qui in.d.c.ſtatutū no.ſimpliciter ꝙ
licet quis deſinat eſſe canonicus nō tamē deſinit eē iudex
ꝛ ſic contradicit predictis.niſi dicas ſm̄ eū illud debere
intelligi qn̄ nomē propriū fuit expreſſum:ſed verius cre
dit illud procedere in canonico qui nō dicatur habere ſuc
ceſſorem in dignitate:vt eſt glo.ſing.in.c.ꝙ ſicut de elect.
Et ideo ibi nō curatur ſi ſit expreſſum nomē propriū vel
nō.qꝛ ſemper hr̄ per inde ac ſi nomē propriū expreſſū eēt.
hic vero loquit̄ de eo qui ſucceſſores habet i dignitate.vel
poſſes aliter reſpōdere:vȝ ꝙ ideo ibi nō deſinit eſſe iudex
licet deſinat eſſe canonicus:qꝛ cā finalis cōmiſſionis non
eſt ipſe canonicatus:ſed eſt peritia preſumpta propter ca
nonicatū:ꝛ ita dicit Pe.in.l.generaliter.C.de epiſ.ꝛ cle.
vel poſſes aliter dicere ſm̄ Bald.ibi:vȝ ꝙ illa decretalis
non requirit illam qualitatē adeſſe niſi tpe impetratiōis.
merito ergo nō erit curandū ſi poſtea deſinat eſſe canoni
cus.Et limita ꝑdicta niſi deſinat eſſe canonicus propter
delictū ſm̄ Bal.in.d.l.generaliter.nec dictū.c.ſtatutum
extendit̄ ad inhabile.ꝛ per ꝑdicta patet ꝙ eo caſu quo de
ſinit eſſe iudex cognoſcit ſucceſſor in dignitate:vt vult gl.
per.d.c.quoniā Abbas.Sed.d.Simon de bruza ſum
mus vtriuſqȝ iuris doctor:qui legit in ſtudio Paduano
ꝛ deinde fuit Cardinalis vt refert hic do.Cardi.florenti
nus tenuit cōtrarium in caſu noſtro:qꝛ diſpoſitio funda
tur ſuper dignitate quā quis hȝ alterius coruſcatiōe nō
inſita a ſe.ideo nō tranſit ad ſucceſſorem.l.qd̄ pricipi.ꝛ.l.
ſi anguſte de leg.ij.ꝛ quod no.bar.ibi:vbi dicit ꝙ ſi relin
quit̄ epo bononiēſi legatū ꝙ tranſit ad ſucceſſorem:ſecus
ſi relinquitur vicario:quia nō trāſit ad ſucceſſorē.Et idē
tenet do.Ant.in.d.c.quoniā abbas ꝙ ſi cōmittitur cau
ſa vicario nō tranſit.ꝛ ibi allegat Pe.in.l.ꝛ qꝛ.ff.de iur.
om.iudi.ſimul at cū niſi eſſet cōmiſſa reſpectu tribunalis.
idem dicit de legato pape allegat ſpe.ti.de leg.§.ſupereſt.
vſi.ſed pone ꝙ dn̄s.hic vero dicit clarius cōcludendū qꝛ
ſi dignitas eſt perſonalis:que cū perſona extinguitur nec
habet ſubſiſtere de per ſe:tūc diſpoſitio ſuper tali dignita
te non tranſit ad ſucceſſorē:qꝛ ſucceſſor non ſurrogatur i

illa dignitate vt antiqua remanēte.ſed noua cuȝ ea creata
in ſpē:nec eſt amplius vicarius nec dignitas de preſenti
repreſentās vicariū mortuo vicario:ſecus ſi dignitas hȝ
ſubſiſtere de per ſe vt in dignitate epāli vel ſimili:qꝛ mor
tuo epo remanet dignitas.Quid autē ſi exprimat̄ ſimul
nomē proprium ꝛ appellatiuū.puta qꝛ dr̄ Antonio vica
rio epī bononiēſis an videat̄ contēplata dignitas vel per
ſona:de hoc dic vt.d.c.quoniā abbas. ¶ In glo.in vbo
officialis no.vicarium epī vocari officialē ꝛ ēt alijs nomi
16 nibus vt hic dicit glo.vide que dixi.ē.in no. ¶ Dicit tñ
Gui.ꝙ hoc nomē officiale eſt gn̄ale ad omnes habentes
offm̄ iuriſdictio.ꝛ publicū:lȝ ex vſu vicarij epī appellent̄
17 officiales ſic dicti ab officio officias. ¶ No.ex eadē ꝙ vi
cario epī in ſpūalibus q non dr̄ officialis nō poteſt cauſa
delegari niſi ex certa ſcia pape fieret cōmiſſio de quo dicet̄
in vin.glo.Qualiter autē cognoſcat̄ qd̄ quis ſit principa
lis officialis:dic ſi eſt deputatus ad vniuerſitatē cāruȝ:ꝛ
hȝ cōmiſſionē generalem.c.licet de offi.vi.lib.vj.ſm̄ gui.
Si autē hȝ duos officiales vnū i ciuitate vbi eſt ſedes epi
ſcopalis ille dr̄ pricipalis.lȝ aliū habeat i reliqua dioceſi
ſue reſidet do.meus.Ego autē latius.ē.dixi.ſed ſi ambo
eſſent extra ciuitatem:tunc ille eſſet principalis qui repu
taretur pro pricipali.c.conſultationibus de iure patro.
18 ¶ In glo.in ver.epī.nota qd̄ vicarius Archidiaconi vel
alterius prelati īferioris ab epo nō pōt eſſe delegatus pa
pe vel ipſius legati.Secus tamē in vicario capituli.ſede
tū vacāte vel electi in epm̄ ꝛ ꝯfirmati nundū tamen ꝯſecra
ti:vt pȝ i eo.Et ꝑmum dcīm ſequitur Gui.ꝛ zenzeli.ꝛ eſt
rō qꝛ non ſunt de perſonis enumeratis i.d.c.ſtatutē.Uñ
lȝ tex.iſtius cle.extendat.c.ſtatutū ad vicarium epī ꝓpter
auctoritatē epalem cui eſt deferendū.c.qꝛ periculoſum de
ſen.excō.lib.vj.Sed Stephanus ꝛ Matheus tenēt cō
trarium ſi ſit officialis inferioris habētis ordinariā cum
territorio.ſi vero ſine territorio vt qn̄qȝ ex cōſuetudine cō
tingit.c.cū contingat de foro cōpe.tūc procedat glo.Sed
glo.indiſtincte eſt verior.nam incluſio vnius eſt excluſio
alterius.xxv.diſt.c.quales.c.nō ne.ꝯ preſūp.l.mariti9.C.
de procu.Nec ob.dictum Mathei:qꝛ epī habēt ordina
riam ꝛ territoriū de iure cōi.Alij vero inferiores hn̄t ter
ritoriū de cōſuetudine:vt.d.c.cum contīgat.Sed vnum
eſt qd̄ valde glo.obſtat.ſi prelatus īferior eſt in dignitate
ergo ꝛ vicarius cōſtitutus ab eo:qꝛ cēſetur eſſe vna ꝛ eadē
perſona cū ipſo.c.non putamus de conſue.lib.vj.Et ſic
cenſet̄ habere dignitatem.Sed.c.ſtatutū voluit qd̄ habēs
dignitatē poſſit eſſe delegatus:quare ergo nō poterit eſſe
delegatus vicarius Archidiaconi vel alterius prelati infe
rioris niſi dicamus qd̄.c.ſtatutū itelligit̄ de habentibus
dignitatem iure proprio:ſecus de habētibus iure alieno
vt ſunt vicarij.Sed cū hec cle.ſit exorbitās a diſputatiōe
illius.c.ꝛ vult qd̄ amplietur in vicario epī ad alios vicari
os tanꝙ̄ exorbitans nō extendit̄:Immo ſtabimus diſpo
ſitioni iuris cōis.l.ſi extraneus de ꝯdi.ob cām.l.cōmodiſ
ſime.ff.de libe.ꝛ poſthu.Et quare voluit potius extēdere
ad vicariū epī fuit pp dignitatem pontificalē:vt.d.c.quia
periculoſuȝ.Et ideo dicit do.Cardi.ꝙ pratica eſt ꝙ ſoluȝ
officiali epī cā delegat̄.Et ex hoc īfert̄ ꝙ alia duo dicta gl.
nō ſunt vera.vȝ de vicario capituli ſede vacante ꝛ electi ꝛ
ꝯfirmati:cū hec cle.nō ſit extēdēda.c.que a iure de re.iur.
lib.vj.Suadet ēt rō ꝙ vicarius ꝯſtitutus ab epo ꝯſecrato
vr̄ fulgere maiori ꝑrogatiua ꝙ̄ vicarius datus a capitulo
19 vel a ꝯfirmato tm̄.Et ita tȝ do.Anto.hic. ¶ In gl.i vbo
ꝯuētualē ꝗrit ꝗ etas regrat̄ i ꝑore ꝯuētuali:ꝛ remittit ſe ad
notata i cle.ne in agro.§.ceterū.de ſta.mon.qꝛ dȝ eſſe.xxx.
annoꝝ.Que aūt eccleſia dicat̄ ꝯuētualis remittit ad not.i
20 c.nobis de iure patro. ¶ Tu adde bonā gl.in.c.ſtatutū
de elec.li.vj.que ꝗrit qūo cognoſcat̄ ꝙ eccleſia ſit collegia
ta ꝛ dicit qn̄ eſt rector ibi vt caput canonici vt mēbra quā
glo.ſane itelligas qꝛ ad eſſentiā collegij nō eſt neceſſariuȝ
ꝙ ibi ſit caput:qꝛ ibi hn̄ ꝑt eſſe vniuerſitas ſine capite vt
pulchre no.Inno.in.c.cū nō ignores de ꝑbē.lȝ.n.hr̄e ca
put ſit ſignū collegij:non tñ eſt de neceſſitate:ſm̄ Ioā.de
Barba.ſup deſi.

ſancto Georgio.vt refert. Dñicus in.c.ſtatutū q̄ dictuʒ
ꝓcedit reſpectu capitis ſpālis:nō āt reſpectu capitis gnā-
lis. puta de papa vel ep̄o:q: collegiū nō poſſet eē acephā-
lum.c.nulla rōne.xciij.di.ꝛ ita intelligas Inno.ſm Mo
dernos i.d.c.ſtatutū.ꝛ adde bonū textū.c.i.ē. de elec. vbi
duo faciūt collegiū eccleſiaſticū: ꝛ ſic ēt cōuentū.ꝛ ibi dicit
glo.no.ꝙ vbi eſt ſacerdos ꝛ clericus illa eccleſia nō dr̄ col
legiata. ¶ Ad collegiū aūt ſeculare requirunt̄ ſaltēʒ tres
l.neratius.de v̄bo.ſig.ꝛ adde bonā glo.c.i.x.q.i. Cōuen
tualis aūt dr̄ quelibet eccleſia cathedralis regularis: ꝛ eſt
ſignū qn̄ cōiter viuūt.c.ne pro defectu de elec.c.ij. de ſta.
mo.c.qm̄ de vita ꝛ bone.cle.c.cuʒ dilectus.de ɔſue.no. in
c.dilecta de exceſ.p̄la. Et ꝓbabit̄ ɔuentualis p̄ priuilegiū
p̄ qd̄ ɔſtitutuʒ ē collegiū:nō apparēte āt priuilegio ꝓbabi
tur p̄ ɔſtōnēʒ inſtōnis eccleſie: vt ſi originaliter ibi fint cō
ſtituti tres clerici: ꝛ p̄ tot fuit dotata vt no.i.d.c.i.de elec.
Si āt ex prima inſtōne nō eſt ordinatuʒ collegiuʒ:ſʒ eo
ꝙ patronus hʒ ius patronatus cēſebit̄ capella ꝛ nō eccle-
ſia collegiata. vnde lʒ ibi ɔtingat plures clericos ordinari
nō p̄p̄ hoc eccleſia erit collegiata:niſi p̄ſonus cōſentiat.c.
pie.ꝛ ſeq.xvi.q.vij.ꝛ.d.c.qm̄.de vita ꝛ bone.cleri. Si āt
eſt dubiuʒ:dic ꝙ dʒ attēdi ſtatutū in quo ē eccleſia.q: ſi cle
rici ibi hn̄t vſum ſigilli vel archā cōem vel dormitoriū vel
refectoriuʒ cōe vel cōem fraternitatem: vt.l.i.ff.ꝙ cuiuſqʒ
vniuer.ꝛ.d.c.quoniam. ꝛ in.c. cū ad monaſteriū de ſtatu
monacho. ꝛ .c.cetex de dona.tūc cēſebit̄ collegiata ex iſta
quaſi poſſeſſiōe. Si āt alter ē in q̄ſi poſſeſſiōe.puta q: pre
ſentat rectorē erit p̄ſumptio ꝓ eo ꝙ eccleſiā.c.ɔſultationib⁹
de iure patro.c.ex l̄ris.de ꝓba.de mā.vide.d.Anto.poſt
Jo.an.in.d.c.nobis.ꝛ qd̄ no.in.c.poſtulaſti.co.ti. ꝛ.c.di
lecta de exceſ.p̄la.ꝛ Dñicuʒ in.d.c.ſtatutū.ꝛ zenʒe.hic.d.
21 Car.in.c.i.de elec.et ibi per doc. ¶ No.ēt ex iſta glo. ꝙ
p̄oratus ē dignitas ſi ſit ɔuētualis:alias nō: ꝛ ſic appro-
bat:qd̄ no. Ab.in.c.niſi de p̄bē. ¶ In glo.in v̄bo electio
nem.no.ꝙ pōt ɔſuetudo introduci: vt in p̄orātu ɔuentua
li p̄ ſupiorē ꝛ nō p̄ electionē collegij ɔſtituat̄ prior obediē
tiarius q̄ poſſit ad libituʒ ſupioris remoueri: nec dr̄ talis
prior clauſtralis:cuʒ p̄ſit monaſterio tanq̄ Abbas:ex quo
ille locus hʒ Abbatē ſpālem: ꝛ hʒ adminiſtrationē oīum
bonoꝝ durāte offō tanq̄ Abbas. de iure āt cōi collegiuʒ
ſibi dʒ eligere p̄latuʒ imediatuʒ: vt i.c.i.d elec.facit ꝙ no.
c.ij.de ſta.reg. ¶ No.ēt ex glo.ꝙ prior eccleſie ɔuētualis
22 dʒ habere dignitatē.lʒ poſſit remoueri ad voluntatē ſupe
rioris.ꝛ idem ſtatuit̄ de remouibili qd̄ de perpetuo.l.ſuf
ficit.ff.de ɔdi.inde.c.cū apoſtolica.de his q̄ fiūt a p̄la.glo.
c.ſi.ē.co.li.vj.qualiter āt exponat̄ dictio ꝑpetuū.d. Car.
allegat i.c.clericos.de coha.cleri.ꝛ mu.vbi exponit̄ donec
penituerit qd̄ eſt not. Adde gl.c.vt circa.§.i.de elec.li.vj.
q̄ exponit.i.gn̄ale ꝛ glo.l.ſtot.§.hoc interdictū.ff.de op.
no.nun.q̄ dicit qd̄ perpetuū appellat̄ qd̄ durat.xx. annis
vide glo.dātem alias expoſitiōes.l.i.ff.p̄ ſo. Et p̄ hoc dīc
Gui.qd̄ mutabilitas p̄ſonaꝝ non tollit qn̄ bn̄ficiuʒ duret
in ſua q̄litate p̄ qd̄ dīc qd̄ ſi ꝓpoſiti eccleſie annuatiʒ mutēt̄
bn̄ficia.tn̄ eccleſiaſtica dicunt̄ perpetua.ꝛ ſic vr̄ qd̄ Archi.
vel alius hn̄s dignitatē nō poſſit illud tenere.ar.c.i.de cō
ſue.li.vj. Sibi tn̄ hoc dcm̄ nō placet.q: ꝓhibitio eſt i ꝑpe
tuis quo ad p̄ſonā in vita.l.i.ff.p̄ ſo. Itē loqr̄ in bn̄ficijs:
ſed in ſupradcis nō dat̄ titulus nec inſtitutio.vn̄ ꝓpterea nō
dicunt̄ bn̄ficia ſed adminiſtratiōes.i.q.iij. ſaluator. Secus
tn̄ dicit gl.in priore clauſtrali. Et dr̄ clauſtralis:q: ɔſtituit̄
tm̄ vt p̄ſit clauſtro.hʒ.n.in codē monaſterio abbatē ſupra
23 ſe ad quē ptinet imediate cura totius mōaſterij. ¶ Nor.
ex iſta gl.qd̄ vicari⁹ ep̄i pōt remoueri ad volūtatē ep̄i. addē
ēt qd̄ mortuo eo q̄ dedit vicariū ceſſat offm̄ vicarij. Si āt
excōicat̄ vel ſuſpēdat̄ manet ēt ſuſpēſa iuriſdictio vicarij vt
24 ē gl.no.in cle.ſi.de ꝓcur. ¶ An āt mōachus clauſtralis
poſſit eē vicari⁹ ep̄i.gl.remittit ſe.ſed Lādi.dicit ꝙ ſic: q:
religioſi de ſe ad hoc ſunt habiles ſicut clerici ſeculares: ꝛ
h̄ īterueniēte abbatis licētia.xvj.q.i.c.de p̄ntiū: ꝛ h̄ ſi nō
eſt exēptus.dʒ ēt īteruenire licētia ep̄i. lʒ ſi ɔtingat diſcor
dia īter ep̄m ꝛ Abbatē:potꝰ dʒ obedire Abbati q̄ ep̄o

xj.q.iij.qui reſiſtit. Sed tu adde glo.ſing.in.c. cū paſto
ris.ij.q.vij. q̄ vult ꝙ ep̄s inuito Abbate pōt cape mona-
chum cubiculariū.ergo ſequit̄ ꝙ ep̄s poterit inuito Ab-
bate accipere monachū in vicariū.ꝛ ſic potius tenebitur
obedire ep̄o q̄ abbati.hn̄ tn̄ fatendū eſt ꝙ quo ad regulaʒ
monachalē tenet̄ potius obedire abbati. idē ſi monaſte-
riū pateret̄ defectū in miniſtris: de quo dic vt p̄.d. An.ꝛ
do.Car.in.c.q̄to.de offi.ordi.ꝛ qd̄ no.i.d.c.cū paſtoris.
nā p̄p̄ vtilitatē publicā inuētuʒ ē ꝙ religioſus poſſit eſſe vi
carius ſicut pōt obtinere bn̄ficiuʒ curatū.c.ꝙ dei timoreʒ
de ſta.mo.ꝛ per hoc tollit̄ ēt ꝙ opponi poſſet: vʒ ꝙ mona-
chus p̄p̄ hoc turbat̄ a cōtēplatiōe:q: publica vtilitas eſt
p̄ferēda.c.lʒ de regula.c.niſi cū p̄idē. de renū.c.bone. de
25 poſtu.p̄la.l.i.ad ſi.C.de cadu.tol. ¶ An aūt poſſit eſſe co
adiutor.glo.ſe remittit:tu dic ꝙ ſic: vt hr̄ in.c.ſi. de cleri.
egro.qd̄ itellige veꝝ quo ad ea in q̄bus mōachus ſit p̄feſ-
ſus.alias eēt neceſſarius ɔſenſus ſupioris.vnde poterit eē co-
adiutor tm̄ p̄lati vel alioꝝ q̄ hn̄t adminiſtrationē in mona
ſterio: de quo dicēduʒ vt hr̄ p̄ doc.in.d.c.ſi. An āt poſſit
eſſe delegat⁹ ordinarij glo.ſe remittit: dic ꝙ ſic.facit qd̄ hr̄
26 in ſpe.eo.ti.§.ſi.ver.nunqd ergo monacho. ¶ An āt poſ
ſit eē arbiter.glo.ſe remittit. Landi. v̄o hic dicit ꝙ ſic. oīo-
mō de licētia abbatis p̄.c.religioſus de teſta.li.vj. Pau.
v̄o dicit ꝙ nō niſi ſit īteruenīāt duo: vʒ licētia abbatis ꝛ vtili
tas mōaſterij.allegat no.p̄ Hoſt.in ſūma de ar.§.qs poſ
ſit ad ſi.ſpe.c.ti.§.ſeqtur.v̄.ſed qd ō ſimplici.dicit tn̄ pau.
ꝙ poterit eſſe arbitrator ſine licentia abbatis:q: eſt opus
pietatis.xj.q.iii.c.inimſtū.l.ſi ſocietatē.§.arbitroꝝ.ff.pro
ſo.in aut̄.vt differ.iud.§.ſi v̄o.lxxxvj.di.pacuit:hic eſt ꝙ
pōt facere elemoſinā ſi eſt i ſtudio de licētia abbatis i cle.
ſi.de vi.ꝛ bone.cle.do. Anto.in arbitro tʒ illud qd̄ tennit
Pau.ꝛ eū ſeqtur do.mo.de imo.cū ſimpliciter eū referat
putat tn̄ do. Anto. vtilitatēʒ monaſterij ſatis eſſe ſi velit
eſſe arbiter inter amicos monaſterij.allegat not. dictum
Inno.in.c.cū.i. ꝛ ſ.de re iudi.vbi voluit qd̄ ſit eſſe ꝓcur.
ꝓ amico monaſterij ēt laico nullo interueniēte ɔſenſu ab
batis.ꝛ ita refert: ꝛ ſequit̄ illud dcm̄ Lud.ro.in ſuis ſing.
vide tn̄ do. Anto.ibi ꝛ in.c.i.de ſindi.ꝛ qd̄ hr̄ in.c.p vene
27 rabilē q̄ ſi.ſint legi. ¶ Utrū aūt abbas poſſit eē ꝓcurator
vide tex.ꝙ ſic i.c.ſopite de cēſi. Idē dic in religioſa. in cāu
tn̄ tangēte ipſam ꝛ alias.c.cū dilecta.de ɔfir.vti.vel inuti.
28 ꝛ ibi d. Ant. ¶ Quid in ep̄o an poſſit eſſe ꝓcur. vide in
d.c.per venerabilē. vbi Archiep̄s fuit ꝓcur. in cā regis.
Etiā ad p̄dcā.vide ſing.dcm̄ Fede.de ſenis ɔſil.cdxx.inci-
piente ꝙ clericus. vbi dicit qd̄ clericus poteſt eſſe ꝓcura-
tor laici.licet nō generaliter in oībus cauſis qd̄ dictū tene
menti pro limitatione legis placet.C.de epiſ.ꝛ cle.ꝛ adde
qd̄ Joan.de lignano: hic dicit ꝙ ex quo monachus nō ha
bet velle neqʒ nolle nō poterit eſſe arbiter: ꝛ ſic videt̄ velle
ꝙ lʒ interueniat licētia abbatis.nō tamē erit arbiter: ꝛ iſta
opinio ſua mihi vr̄ veriſſima. Et primo facit qd̄ pulchre
ſcribit̄ i illo ouidiano votoqʒ tuo tua forma repugnat.n̄ā
arbitraria redacta ſunt ad inſtar iudicioꝝ.l.i.ff.de arbi.ſed
mōachus reputat̄ mortu⁹ quo ad actus ciuiles.c.cū ſim⁹.
de regula.l.deo nobis de epi.ꝛ cle.ergo nō poterit eſſe ar
biter.itē q: dʒ vacare orōnibus.c.reprehēſibile.xxij.q.vlt.
c.nunq̄ de ɔſe.diſt.v.l.oēs.§.i.l.decernimus.C.de epi.ꝛ
cle.ergo. Tertio facit l.pedius.ff.de ar.vbi furus nō pōt
eſſe arbiter:q: ad actus ciuiles dr̄ mortuus.l.qd̄ attinet.
ff.de reg.iur.ergo ita erit dicendū in monacho.facit not.
dcm̄ Inno.in.c.cū olim de priui.vbi equerat ſeruū ꝛ mo
nachū:facit qd̄ habet̄ in.c.nō dicatis.xij.q.i. Et ideo di-
cit Barto.in.l.penulti.ff.de ſi.ſeruo.ꝙ omnia iura que
loquūtur de ſeruis adaptantur ad monachos. ꝛ idem vo
luit in.d.l.pedius.ergo monachus nō poterit eſſe arbiter
Quarto hoc tenet glo.in.d.l.pedius.ꝛ eū videtur tenere
ibi Barto.vltio hic tenet Pe. ꝛ Cy.in.l.q.l.ſi qs ex con-
ſenſu.C.de epiſcopa.audiē.ꝛ idē dixit tenuiſſe Uincen. in
d.c.cum ad monaſteriū de ſtatu monacho.ꝛ iſtud videtur
verius de iure.limito tamē niſi mōachus eēt effectus ep̄s
q: tunc poſſet eſſe arbiter cū ſit iudex ſm̄ Petrū ꝛ Cyn.
in loco

in loco preallegato. ſed retenta iſta opinione pone q̃ i mo
nachũ fuit cõpromiſſum: ⁊ de facto pronũciauit an tenebit
eius laudũ: q: multa facta tenent que fieri nõ debẽt. l. pᷓ
furioſo de his qui ſunt ſui vel alie. iur. in ꝯtrariũ vᷓ p. l. non
dubiũ. C. de legi. ⁊ p. c. vides filij. x. di. vbi factũ ꝯ legem
nõ tẽ. Nec hoc dubiũ reperio tactum p aliquẽ: ſed federi
cus de ſenis in ꝯſilio. cclxxxvij. incip. caſus talis eſt qdã mo
net ſimile dubium. religioſus ſine ꝯſenſu abbatis mouet
actionẽ fuit dubitatũ an act' tenuiſſet ⁊ cõſuluit q̃ ſic: ⁊ la
te p eũ ibi videre poteris. Sed dñi Federici puto verũ
i caſu in quo loqtur q̃ itereueniẽte ꝯſenſu ſuperioris religio
ſus bene erit habilis: vt i. d. c. religioſus: ſed in qõne nr̃a
erat omnino inhabilis ẽt intereueniẽte ꝯſenſu abbatis re
uẽdo opinionẽ Jo. de lignano: q: monachus nõ dᷓ hẽre
ꝯſenſum. vt in. d. c. nõ dicatis: ⁊ hoc tene mẽti: q: notũ.
30 ¶ Quo ad aliud vꝫ an poſſit eſſe arbitrator. d. An. con
cludit q̃ ſic ſolo imperio abbatis itereueniẽte: q: reducere
ad concordiã ſine ſtrepitu iudicij eſt actus pius vt. xj. q.
j. ſicut enim. xc. di. placuit: nec ob. de equiparatiõe ſui ad
monachũ p quã vᷓ q̃ ẽt ſine abbatis imperio põt eſſe arbi
trator: q: q̃ ſeruus habeaᷓ pro nullo: eſt ꝯ nalem equita
tẽ. hinc eſt q̃ naliter obligatur. l. ſi id qð. ff. de ꝯdit. in. qð
ſiũt organa monachi ſint incluſa ſub imperio abbatis non
eſt ꝯ nalem equitatẽ cum hec cõdictio cenſeaᷓ a principio
voti voluntaria ⁊ p hoc dic q̃ nõ eſt bona argumẽtatio aᷓ
firmatiue: hoc põt ſeruus ergo ⁊ monachus. Et iõ infert
q̃ licet ſeruus poſſit nolle adire hẽditatẽ ẽt ſi ſcorietur. l.
cum proponas. C. de here. inſti. nõ tñ ſic eſt in monacho. ⁊
p pᷓdicta dicit deſtrui multa dicta legiſtarꝫ q fundãᷓ i mõa
cho equiperando eũ ſuo ⁊ potiſſime circa mãm. c. in pñtia
31 de probatio. ¶ Et infert an monachus hẽditate non adi
ta trãſmittat ius adeundi in mõaſteriũ: ea ſibi debita in
vitã: ⁊ p hoc dicit dãnari opinio bar. in. l. j. ff. de vulgo. ⁊
pup. ⁊ ſic de facto dicit ſe rñdiſſe ⁊ ita refert ſimpliciter. d.
me. h. Sed q: iſta ſunt lõge aliena a mã huius cle. an mo
nachus hereditatẽ nõ aditam trãſmittat ad monaſteriũ. ⁊
an inuito monacho mõaſteriũ poſſit adire hẽditatẽ. ideo
ſufficit ſolũ remittere. Et ideo vide Bar. Ang. ⁊ Joan.
de imo. in. d. l. j. ⁊ Ludo. de roma in. l. is põt. ff. de acqui.
h. red. Bal. ⁊ Sali. in. l. cũ proponas. C. de heredi. inſti. ⁊
pleniſſime p Bal. vltra alios in. l. j. C. qui admit. ad bo.
poſ. poſſunt: ⁊ ibi p Ludo. ⁊ p Ange. in. l. ſi pᷓ. Et ibi p
Jo. de imo. de heredi. inſti. ⁊ p Jo. an. ⁊. d. An. ⁊ moder.
32 in. d. c. in pñtia. ¶ Utrũ aũt monach' poſſit eẽ cõpromiſ
ſarius electionis. vᷓ q̃ ſic: q: hoc eſt officium pietatis qð
põt expediri ſine vagatione. nec p oĩa ſequitur nãm aliorũ
cõpromiſſorꝫ vt no. copo. l. c. cõm de electi. Paulus limi
tat nõ habere locũ in aliena eccleſia: q: tũc illud nõ poſſet
facere ſine licentia ſui prelati cũ nõ habeat velle ẽt in his
que ſunt pia. c. ſi. de teſta. in. vj. nec põt dici q̃ nõ ſit vaga
tio cũ oporteat cõpromiſſarium eſſe ſollicitũ et ydoneum
eligat ⁊ procedit hoc ſm eũ ẽt ſi ſit cõpromiſſari' ſm formã
c. cũ expediat de electio. in. vj. q: ceſſant rõnes pᷓdicte. ⁊ ſe
quiᷓ hic. d. Car. ⁊ adde ad pᷓdicta: an mõachus poſſit eſſe
arbitrator: tex. in. l. cũ pater. §. hẽditatẽ de leg. ij. vbi ille q
eſt incapax iuris ciuilis põt eligere: ⁊ arbitrari p quẽ tex.
dixit Bar. i. l. ex facto. §. ſi qs rogat'. ff. ad treb. q̃ depor
tatꝰ ⁊ excõicati pñt eligere ⁊ eẽ arbitratores. vide ibi p. d.
33 ij. de imo. ¶ In gl. in vbo deleg. nota q̃ officialis epĩ põt
dici ꝯſeruator: ⁊ hãc glo. ſequitur hic Jo. de lign. dicens qð
ptãs ꝯſeruationis nõ eſt ordinis epãlis: q: deputanᷓ ab
bates eccleſiarꝫ collegiatarꝫ vt i. c. ſi. de offi. deleg. i. vj. ſeqᷓ
ẽt. d. pe. de ancha. ſeqᷓ ẽt. d. m. de imo. hic allegat no. i. d.
c. ſi. vbi not. q̃ electus ꝯfirmatus põt eſſe ꝯſeruator: licꝫ nõ
ſit ꝯſecratus: licꝫ nõ icludaᷓ ſub appella. epi: icludiᷓ tñ ſub
hñte dignitatẽ in tali eccleſia. poſſet ẽt allegari pro iſta gl.
vicarius epĩ hẽt dignitatẽ vt hic vult glo. iſta q̃ in hoc ẽ ſin
gu. ⁊ pegrina: ⁊ probaᷓ hic i iſto tex. ſꝫ hñs dignitatẽ põt eẽ
ꝯſeruator vt. d. c. ſi. ergo. Tum ẽt: q: vicarius ⁊ epũs fa
ciunt idẽ ꝯſiſtoriũ. c. nõ putam' de ꝯſue. in. vj. ⁊ durũ eẽt
recedere ab opiniõe iſtius glo. Jo. de ligna. ⁊ ſequẽtium.

Attamen hic Paulus tenet ꝯtrariũ: q: vicarius nõ pticĩ
pat cũ epõ in his que ſunt ordinis p que põt dari ꝯſerua
tor: ſꝫ ſolũ in his q̃ ſunt iuriſdiĉi. ideo rõne pncipij qð hꝫ
cũ epõ vel iure ꝯnctionis hoc dici non põt. Tum ẽt q: in
epõ differũt ordo ⁊ iuriſditio. c. accedẽtib' de exceſ. pla. c.
trãſmiſſaꝫ de electio. Et ſeqᷓ eũ. d. Ant. q: lꝫ ptãs ꝯſerua
tionis ſm eũ ſit iuriſdic. tñ pᷓut annectiᷓ. epõ nõ applicaᷓ
ei ſub noie iuriſditionis. ſed ſub noie ordinis epãlis: ⁊ ſic
vt epõ ꝯſecrato. nec dᷓ hẽre dignitatẽ i eccleſia cathedrali
ex coruſcatiõe propria: ſꝫ ex accidẽtali: ⁊ ſic. d. Ant. dãnat
opinionẽ iſtius glo. ſꝫ certe rõ ſua eſt ſublata p rõnẽ Jo. de
lignano p tex. dicti. c. ſi. vbi dᷓ q̃ hñtes pſonatũ vel digni
tatẽ in eccleſia collegiata apti eẽ ꝯſeruatores: ⁊ ſic nõ anne
ctiᷓ epõ rñſorie ordinis epãlis: ſꝫ dixerit quicqd voluerit
glo. opi. pau. ⁊ oĩi ant. mihi vᷓ verior. de iure. ⁊ hoc probat
tex. d. c. ſi. ſic iducẽdo. nã ibi dᷓ q̃ nemo põt cõſtitui cõſer
34 uator: niſi epũs vel abbas vel hñs dignitatẽ vel pſonatũ
in eccleſia cathedrali vel collegiata: ⁊ ſic hẽmus regulam
negatiuã: ſꝫ vicarius epĩ nõ icludiᷓ in illis pſonis: cui er
go dubiũ erit q̃ nõ poterit eẽ ꝯſeruator. Et iõ gl. ibi mul
tũ no. dic q̃ lꝫ canonicus poſſit eẽ delegat'. c. ſtatutũ. eo. ti.
li. vj. nõ tñ poterit eẽ ꝯſeruator: ſed nos hẽmus q̃ vicari'
epĩ nõ poterat eſſe delegatus. i. d. c. ſtatutũ. niſi emanaſſet
diſpoſitio iſtius cle. q̃ tanq̃ exorbitãs diſpoſuit q̃ põt eẽ
delegatus. ergo multominꝰ poterit eẽ ꝯſeruator. vñ opus
eſſet q̃ emanaret ꝯſtitutio noua extẽdens. d. c. ſi. ſicut ema
nauit iſta ꝯſtitutio extẽdens dictũ. c. ſtatutũ. Et pp hoc di
cit. d. Car. q̃ iſte pũctus egeret noua deciſione: facit ẽt q:
verba legis verificanᷓ in proprio ſignificato. ca. ſuſceptũ de
reſcriptis li. vj. l. iij. §. hec vba. ff. de nego. ge. ergo ſeqtur
qð ille tex. dum loqᷓ de hñte dignitatẽ itelligaᷓ ſt iſtũ hẽat
iure proprio: iuꝫ ẽt q: dignitas eccleſiaſtica nõ põt diuidi i
plures. c. maior: ib' de pben. ſed epũs põt hẽre plures vica
rios vt h dᷓ: tñ q: dignitas durat ppetuo. lv. di. c. ꝓcepta
ẽ. venies de ſi. pſby. ſed vicariat' expirat mortuo epõ. cle.
35 ſi. de pcur. ¶ Et iõ dicit hic. d. Car. qð vicariat' ẽ q̃dam
pᷓheminẽtia nõ determinata ad aliquã eccleſiã: ⁊ hãc opi.
Pau. ſeqᷓ h. d. car. ⁊ ex hoc iſero q̃ ſi eẽt ꝯſtitutio pena
lis pᷓ exorbitãs ꝯ hñtes dignitatẽ in eccleſia q̃ nõ cõpre
hẽderet vicariũ: limita tñ niſi hẽret aliquã dignitatẽ: puta
q: eſſet archidi. ⁊ vicarius: vt no. Jo. an. i. d. c. ſi. ⁊ iſta nõ
36 tradas obliuioni. ¶ In glo. in vbo foraneo. Notes q̃ fo
raneus officialis dᷓ ille q in certa parte dioceſis vel ad cer
tos actus dioceſis ꝯſtituiᷓ. c. romana. de ape. li. vj. ⁊. c. ro
mana de offi. ordi. e. li. iuriſditio aũt ipſorꝫ eſt delegata ſꝫ
Inno. ⁊ hoſti. in. d. c. romana. Itẽ q: a ſententijs eorꝫ ap
pellaᷓ ad epm. vnde cũ dᷓ q̃ vnũ eſt ꝯſiſtoriũ epĩ ⁊ ei' offi
cialis itelligiᷓ de officiali pncipali pro quo allego glo. i. d.
c. romana facit. c. lꝫ de offi. vica. in. vj. c. plecus. xxv. di. In
no. in. c. ma de offi. vica. qð no. pro limitatiõe dicti. c. non
putam': adde ẽt ſingularẽ limitationẽ a Bar. traditã. l.
a proconſulib'. C. de appel. vbi dic p illũ tex. Epũs hꝫ pri
uilegiũ: vt a ſñia ſua nõ poſſit appellari: an vicarius eius
vtaᷓ eodẽ pᷓuilegio: vt ẽt a ſñia ei' nõ poſſit appellari. Et
determinat ibi q̃ nõ. Et idẽ dicit in pᷓtore ⁊ capitaneo: vt
ſi a ſententijs eorꝫ nõ poſſit appellari poterit tñ appellari a
ſententijs latis ab eorꝫ vicarijs: dicit tñ glo. Idẽ in decano
rurali qui aliqñ tenet vices epĩ i aliq̃ pte dioceſis in. c. ad
hec de offõ Archi. q non poterit eſſe delegat' pape niſi ex
alio capite vellet pᷓtendere ſe eẽ delegatũ. puta: q: eẽt cano
nicus eccleſie cathedralis: vel ſimiliũ q: tũc poſſet cuꝫ iſta
cle. ſolũ excludat ex pᷓdcõ capite: ⁊ nõ ex alio: facit qð not.
37 Jo. an. i. c. ſi. de offi. deleg. ¶ Not. ẽt ex iſta glo. q̃ iſti ta
les hñt iuriſdict. delegatã: ⁊ nõ ordinariã. iõ appellaᷓ ab
eis ad epm ⁊ vᷓ mirũ q̃ hẽant delegatã cũ vniuerſitas cer
ta loca ſit cõmiſſa. ad hoc fac. l. iiij. §. j. ff. qs ⁊ a quo. ⁊ iõ di
cit. d. pe. ſe vidiſſe ⁊ ꝯſuluiſſe i ardua qõne. ſ. magnificus
⁊ illuſtris. d. paduan' cõmiſit. xxxvj. doctorib': ⁊ cognoſceret
de oĩbus cauſis vientib' padue. cũ ptãte ſubdeleg. indi. q
ſubdelegauerũt vnã cãm ⁊ a ſñia ſubdelegati fuit ad eos
appellatũ poſt dies. x. Dicebaᷓ ſñiaꝫ trãſiuiſſe in rem iu/

dicatez:q: appellatio nō tenuit q: nō ad eos: cū cēſerenť
delegati:ſed ad oſim debuiſſet appellari:vt.d.§.j. et ad/
uerſo dicebat:q tñ cēſebanť ordinarij:ℏ ſic debuit appel
lari ad eos.glo.iſta vť velle:q lʒ eis ſit cōmiſſa vniuerſi/
tas cāuſarū:tñ cēſenť delegati.ℏ nō ordinarij.ℏ ita trāſit.d.
38 Spe.¶ Qualiter cognoſcať iuriſdictio ordinaria a dele
gata.d.ſpe.remittit ad no.p Jo.an.in.c.qm̄ abbas ď offi.
delega.ℏ Cy.in.l.more.ff.de iur.o.in.in pc.ℏ vult.qōne
d.An.dicit q aliqn̄ fit cōmiſſio cāuſarū ſimpliciter l territo
rio nec determinanť cauſe vel pſone:ℏ tūc vť data iuriſdi
tio territorio.ℏ ſic erit ordinaria:q: iuriſdictio inheret ter
ritorio l.pupillus.§.territoriū.ff.de vb.ſig.Et fuit deciſ
bar.in.l.ſi.C.vbi ℏ apud quē.ℏ ibi exēplificat in iſtis iudi
cib⁹ cartolarijs q dr̄ iudices ordinarij ſine admiſtratiōe
de qb⁹ p glo.in.l.j.ff.de iudi.q̄ ad hoc eſt ſing.ℏ melior ď
corpore iuris:hētur ēt l.l.rem nō nouā.C.de iudi.ℏ in de
cta.l.ſi.ℏ ita hic ſimpliciter trāſit.d.an.ℏ.d.me.de imo.ſe/
quiť ēt Ang.in dcā.l.ſi.ſed huic ſnīe vť glo.ɔ̄ria: q imo
iſto caſu erit iuriſdictio delegata in dcā.l.ſi.poſſet dici ſub
ſtiñdo cōez opionē q illa glo.ꝓcedat qn̄ expſſe dcm̄ ē q
ſit delegat⁹.ℏ ita dicit rapha.fulg.l.d.l.ſi.Aliqn̄ deputať
certo gn̄i pſonaꝝ:ℏ ſic dať vniuerſitati certoꝝ negocioꝝ l
loco ℏ nō aliter exprimunť pſone:ℏ tūc ſi in ɔceſſiōe expri
miť q faciat auctē ɔcedētis:nō eſt ordinari⁹: ſʒ delegat⁹
c.cū aliqbus de reſcriptis in.vj.ℏ l.ꝓhe.iſti.ℏ alibi dť oīa
nr̄a faciim⁹ ℏc.l.j.§.omnia.C.de veteri iur.enu.ℏ ita dicit
bar.in.d.l.more.ſi vero nō exprimiť q faciat auctē:tūc ſi
fiat p viā ſimplicis cōmiſſionis vel reſcripti vel ꝑuilegij ē
delegat⁹: vt pʒ l ingſſiore hſtice prauitatis.ca.ne aliq de
hſtici.in.vj.ſi vero fiat p viā l.vel ſtatuti erit ordinari⁹:
ℏ hec ſunt notanda pp arbitria q̄ quotidie danť a cōitate:
an tales dicanť ordinarij an delegati:ℏ effect⁹ eſt magnus
quo ad ptāte alteri delegandi:ℏ vt vn⁹ ſine altero poſſit ꝓ
cedere:vt no.l.c.prudētiā de offō deleg.ℏ quo ad effectū.
An poſſint variare ſi ſemel aliqd deliberauerint de quo in
c.in lr̄is de offi.deleg.Et diſputauit ſup hoc bar.ℏ icipit
adunātia gn̄alis.ℏ ita reſidet hic dn̄s meus poſt.d.An.
Tu adde Jo.an.in addi.ſpe.l ti.de aſſeſſo.§.oſſm̄ verſi.
qd eſt.ergo ibi allegat odofre.dicentē q aſſeſſores ptātū
q vocanť iudices:ſi eliganť a populo hñt iuriſditio.ordi/
nariā:ſi vero eliganť a ptāte ſunt delegati.l.a iudice.C.de
iud.l.j.C.qui pro ſua iuriſ.l.diem functo.C.de offi.aſſe.
facit qđ no.l.c.ſup qōnē.§.porro.de offi.deleg.Addit ēt
ibi elegātius dicit q dato q ſtatutū ciuitatis dicat q ptās
teneať ducere ſecū duos iudices nō putat p hoc eos ēē or
dinarios limitat tñ niſi ptās in publica arēga ɔſentiēte po
pulo eligat eos ordinarios:q: tūc erūt ordinarij qđ ſingu.
no.cōtur tñ ſtatuta ciuitatū dāt eis ordinariā ſʒ eū adde
bonā glo.in.c.ſuſpitionis de offi.deleg.q̄ ſentit q iuriſdi
tio collata p viā electiōis:puta q: vniuerſitas eligit recto
rem erit ordinaria.ſi aūt p viā ſtatuti:erit ēt ordinaria: ℏ
id pulchre dicit.d.An q ſi ancianí p viā ſtatuti dant ptā
tem alicui ſup bono publico pagendo:q talis diceť hēre
iuriſditionē ordinariā qđ bene no.bene facit glo.c.p.ℏ.g.
de offi.deleg.Inno.in.c.paſtoralis de reſcriptis.c.cū ab
39 eccleſiaꝝ de offi.ordi.¶ In glo.l vbo clauſtralis: querit
qd in ſacriſta cuſtode vel camerario monaſterij an poſſit
ēē delegatus: ℏ dicit q nō:ℏ ita tenet curia ſm cā:nec ob.
c.ex tenore de ɔceſ.ꝑbē.iuncta ſup:aſcriptiōe.ℏ.c.lʒ alleg.
in glo.vbi ſubprior pt ēē delegat⁹ pape cuius ɔ̄rariū hic dť
q illud fuit de iure antiquo ſm q nō erāt determiate qli/
tates reqſite in delegato:ℏ hodie ſecus.c.ſtatutū de reſcri
ptis in.vj.Sʒ pdictis ob.q: clauſtralis magis vť idone⁹
q officialis.itez mortuo abbate durat officiū: qt clauſtra
lis.c.j.ne ſede vacan.ſecus in officiali epi.c.romana.ď of
fi.vica.in.vj.rñde q clauſtralis nō ē ydoneus vt ſit iudex
pp obſeruātias regulares:ℏ q: de ſe nō ſunt apti ad foren
ſia q̄ rō ceſſat l officiali epi.iō aūt durat poſt mortē abba/
tis clauſtralis pp curam aīarū q̄ cōtinuo imminet: ℏ nō eſt
aliud q miniſtrat officialis aūt epi eo mortuo nō durat:q:
40 l ptāte epali ſuccedit capitulū.¶ In glo.ſin.no.ex eo q

prior clauſtralis ſeu ſimplex religioſus pōt delegat⁹ de
putari p papā ex certa ſcīa. Nota ēt ſing.ex iſta glo.q tūc
princeps dť facere actuʒ ex certa ſcīa cū hoc ℏ exprimit in
reſcripto:ſicut dicimus de motu proprio.c.ſi motu pro/
prio de ꝑben.in.vj.facit glo.c.ſtatutū in ver.litteraꝝ co.
ti.in.vj.qđ nota pro ampliatōe dicti.c.ſi motu iuncta gl.
ℏ ex iſta glo.ℏ.d.c.ſtatutū poteritis notare q certa ſcīa pa
pe nō pōt ꝓbari p teſtes.facit qđ no.bal.l.c.j.l ti.p quos
fiat iueſti.q an ſit verū diceť poſt glo.Et ītellige hoc niſi
ex vbis reſcripti ſeu ꝑuilegij poſſit apparere de certa ſcīa
ſcribentis:tūc enī nō eſt neceſſe:vt apponerenť illa verba
ſpecifice ex certa nr̄a ſcīa.ita elegāter voluit Inno.in.d.c.
ꝑſent.qđ hodie icipit ſtatutū:bene facit glo.Jo.an.ibi: ℏ
qđ idez voluit.c.nōnulli ſupra.c.ℏ p hoc refert.d.dn̄icus
in.d.c.ſtatutū:vidiſſe ſemel ſaluari qđdā reſcriptū in quo
papa cōmittebat cām ſter.p.ℏ martinū vni⁹ dioceſis abba
tis ſancti ꝓculi boñ.dioceſis.q: ex quo exprimebat ipe/
dimētū.ſ.q actor ℏ reus erāt eiuſdē dioce.ℏ iudex erat al
terius dioce.longe diſtātem.certificatus de ipedimēto vť
velle tollere illud ius quo ad illā cām.ℏ ex hoc cū iſta glo.
infertur q ſufficit reſcribere ɔ̄ legē exprimēdo certā ſciam
nō dicendo nō obſtāte.l.in ɔ̄rariū de quo dic vt hť in.d.ca.
41 nōnulli:ℏ remiſſiones dedi.ſ.in rubri.¶ Not.ēt ex iſta
glo.qđ legatus pape nō pōt ex certa ſcīa facere delegatum
ſimplicē religioſuʒ vel aliū nō hñtez qlitates reqſitas de
qbus dť in.d.c.ſtatutū.ℏ ſic hēs qđ lʒ legatus poſſit face/
re ɔ̄ ius diſpenſando.nō tñ pōt ɔ̄ ius diſponere.ℏ ita reſi
det.d.m.de imo.et allega gl.ſing.l.c.ſi.de hſti.li.vj. vbi
legat⁹ nō pōt cōmittere cām ſine ſtrepitu ℏ figura iudicij:
ergo multominus poterit facere ſimplicē religioſum iudi
cem:facit glo.no.c.dilectus.j.de ꝑben.vbi legatus pape
nō pōt diſpenſare ɔ̄ ɔcilīū.ſed lʒ auctas iſtius gl.ℏ ſequa
ciū:maxima eſſe videať.atñ nō erit dſ ponere ad ectum ſi
ɔ̄rariāz ptez ℏ rōne ℏ iure veriorez putem⁹.ſ.qđ legatus ex
certa ſcīa poſſit delegare cām ſimplici religioſo:ℏ pro hoc
allego glo.in.c.mādata de ꝑſump.q̄ vult qđ legat⁹ nō pōt
extendere man⁹ ad ea q̄ ſunt reſeruata romāo pōtifici ſpā
liter in ſignū ſpālis dn̄ij.Et idez voluit glo.ij.q.v.c.que
dā.Sed iſtud nō eſt de reſeruatis ſpāliter romāo pon
tifici:ergo legať ex certa ſcīa poterit delegare monacho cū
hēam⁹ regulā ꝑmiſſiuā qđ legatus pōt oīa q̄ pōt papa niſi
ſpāliter eſſent reſeruata ſūmo pōtifici.c.qđ trāſlationez de
offi.lega.Nā idē honor debeť ſibi ſicut ℏ pape.c.ſi.xxiij.
di.l.j.ad ſi.ff.de offi.ꝑſec.pt.c.ſane de offi.deleg. voluit
glo.dcī.c.q̄ de cā.ergo.Scđo recte ītelligendo vť hic tex.
pro hoc dicto.Nā principiū de.equipat:ſiue cā delegeť
a papa ſiue ab eius legato:ſed certa ſcīa pape ſufficit ergo
ex certa ſcīa legati.Tertio facit glo.not.dicti.c.ſtatutū q̄
voluit qđ vicecanzellarius ex certa ſcīa pōt ɔmittere cām
ɔ̄ formaʒ illius.c.ita ergo erit ℏ fortius l legato pape nec
ſcio videre rōnem dſie quare potius vicecanzellarius pōt
illi ɔſtitutioni ex certa ſcientia derogare: ℏ nō legatus pa
pe cū repreſentet ipm papā:vt dicto.c.ſane.Quarto facit
tex.d.c.ſtatutū in ꝑncipio.vbi equiperat lrās ſedis apoſto
lice ℏ ſuoꝝ legatoꝝ.ergo fateor:tñ qđ in hoc eſſet ſeruan
dus ſtilus curie.ſi de illo cōſtat.c.tua de officio vica.c.ex
litteris de ɔſtit.ſed ſi de illo non ɔſtat tene qđ dixi.Adde
ēt dubiū pro intellectu iſtius de.ℏ gl.apprime necīum.vʒ
quid ſi cā eſſet cōmiſſa ſimplici religioſo ſicut certa ſcīētia
nec partes opponerēt de inhabilitate:an proceſſus corā eo
habitus eſſet validus ℏ dic nō p iſtum textū ver.nequaq̄
volumus ℏ iſtud voluit glo.dicti.c.ſtatutū in ver.cōmitta
tur:nec ob.tacitus ɔſenſus ptium:q: qn̄ ius annullat actū
non ſufficit etiā ɔſenſus partium ad illum validandū.vt
eſt glo.not.ſ.co.c.j.lib.vj.circa ꝑncipiuʒ.facit glo.c.dile
cto de preben.vbi quādo ſtatutū annullat actum apponen
do clauſulam decreti.puta q: dicit eo ipſo decernimus ir
ritum ℏ inane dicit actum ipſo iure nullū:vt cum dicit ne
quaquā volumus obſeruari.facit not.dictū bal.in.l.j.C.
qui admi.vbi.voluit ſtatuto caueť quod mulier nō poſſit
contrahere ſine ɔſenſu propinquoꝝ: qđ ſi ɔtrahit ſine illa
ſolēnitate

ſolẽnitate ꝙ cõtractus nõ põt validari ẽt conſenſu contra
hentiuꝫ. facit qḋ voluit Archi. in. c. cũ de beneficio de pꝛe
ben. in. vj. vt ibi refert et ſequitur. d. Dñicus vbi dixit ꝙ ſi
papa ↄceſſit monacis: ꝙ abbas non poſſit ↄferre certũ be
neficiũ clericis ſecularibus: alias annullat illã ↄceſſionẽ: qḋ
lꝫ abbas ꝑ lõgiſſimũ tẽpus ↄferat illud beneficiuꝫ clericis
ſecularib⁹ ꝙ ꝓp hoc nõ oꝛitur cõſuetudo: q꞉ ↄſenſus non
põt validare illũ actuꝫ. facit qḋ no. Bal. in. c. j. qui ſucceſ.
tene. lo. iij. vbi dicit ꝙ ſtatutũ annullat ipſo iure ↄctũ nõ in
terueniẽte certa ſolẽnitate: ꝙ talis ↄctus non tꝫ: ẽt ſi ptes
42 renuncient illi ſolẽnitati. ¶ Et iõ hic hoc anno cõſului:
vbi ſtatutũ dicat ꝙ de donatiõe ſoluat certa gabella: alias
donatio ipſo iure nõ teneat: ſi partes celebꝛaſſent donatio
nẽ ↄ formã ſtatuti: et fuiſſet deuentũ ad traditionẽ vigore
illius ↄtus: ꝙ talis donatio erat ipſo iure nulla: lꝫ ex poſt
facto donãs et donatarius ↄſentiſſẽt illi donatiõi: et quod
plus eſt ſi ex poſt facto gabellã ſoluiſſet ꝙ illa donatio tpe
celebꝛati ↄctus nõ tenuit. nec ſufficit cõſenſus partium ex
quo ſtatutũ annullat donationẽ ipſo iure: qḋ no. q꞉ erat p̄
iudicium cuiuſdam tertij ꝙ illa donatio tenuerit tpe cele
bꝛati ↄctus: facit qḋ voluit. d. m. de. imol. in. l. ex facto. ff.
de vulg. et pup. vbi dicit ꝙ ſi ſupioꝛ ↄfirmauit ſtatuta fcã
ab iferioꝛi: et poſuerit clauſulã decreti: ꝙ illi iferioꝛes non
poterũt iterpretari illa ſtatuta: facit qḋ habet in. c. cũ veniſ
ſent de iudi. q꞉ ſũt effecta de iure ſupioꝛis: iuxta illud oĩa
nrã facimus cũ auctẽm nrãm iptimur. l. j. C. de veteri iur.
enu. facit qḋ no. Bal. in. l. cũ mulier. ff. ſolu. ma. et i. l. nõ
dubiũ. C. de legi. et pro hoc allego glo. ſing. l. l. a diuo pio.
ff. de ritu. nup. vbi mrĩmonium ↄctuꝫ iter libertinã et ſena
torẽ nõ tenet. ẽt ſi iteruenit ↄſẽſus vtriuſqꝫ ſꝫ gl. ibi facit
qḋ dixit. bal. in. l. ſi. C. de edicto. diui. adri. tol. vbi vult ꝙ
ptes nõ põt renũtiare exceptiõi q̃ oꝛit ex ſtatuto: et ꝓ iſtis.
ego allego caſuꝫ ſing. et aureũ: nec cõiter ad hꝯ allegat. iuꝫ.
di. c. deniqꝫ ad ſi. i vẽſi. decretũ i ver. neceſſitatẽ: et ſic ↄcludo
43 talẽ ꝓceſſuꝫ nõ tenuiſſe: qḋ ꝑpetuo tene menti. ¶ Utrũ de
ſcĩa certa pape poſſit probari ꝑ teſtes. pone exẽplũ i qõne
q̃ accidit in facto. puer nobilis minoꝛ ſeptẽnio fuit duct⁹
corã papa: q ↄtulit ſibi beneficiũ: videns et cognoſcẽs ipſũ
īfantẽ: tñ in litteris pape nõ fiebat mẽtio de hoc fuit dubi
tatũ an certa ſcĩa poſſet ꝓbari ꝑ teſtes: et allegaſ glo. in. d.
c. ſtatutũ in vbo litterarũ ꝙ no. ꝙ in hoc eſt vnica et ſingu
larĩs. d. in. de imo. in repe. l. qdã ↄſulebat. ff. de re. iudi. ſed
bene facit glo. iſtius cle. Itẽ q꞉ lr̃e iſte deficiũt in foꝛma. l.
ꝓbatoꝛias. C. de diu. of. li. xij. itẽ q꞉ oĩs gratia pape vide
tur fieri hoc acto vt inde ↄficiaſ ſcriptura. vñ niſi reducat
in ſcriptis nõ vr̃ gr̃a pfecta. l. ↄtus. C. de fid. iſtru. hñ facit
ꝙ no. in ꝓhe. vj. Oldradus vero mouet iſtã qõnẽ i ſuis
ↄſilijs et multa allegat pro et cõtra. nec tñ qd fuerit inde de
ciſum aperit. Bal. refert i. c. j. in. ti. ꝑ quos fiat inueſtitu
ra. ipſe vero Bal. putat grãꝫ nõ valere et ad ſupplemẽtũ
litterarũ apoſtolicarũ dicit teſtes nõ admitti. allegat. d. l. ꝓ
batoꝛias. nã quotiẽs ↄtus cõe aliqua foꝛma daſ opoꝛtet
ꝙ expſſa mentio fiat in lr̃is. ar. §. ſi. in ti. qd ſit lucri. facit
ad hoc glo. ſing. c. ad hoc. ĩ. c. vbi certa ſcĩa pape id opaſ
qḋ plenitudo ſue ptãtis: ex quo ergo agiſ de magno preiu
dicio dꝫ apparere in ſcriptis de certa ſcĩa. d. Dñicus i. d.
c. ſtatutũ tenet ↄtrũ: et allegat. d. de rota vbi iducũt multas
rõnes ꝙ certa ſcĩa pape poſſit ꝓbari ꝑ teſtes. et alle. ꝙ. c. ſi
motu ꝓprio eſt exoꝛbitãs a iure cõi diſponẽte probationẽ
ꝑ teſtes et ꝑ iſtrumẽta equiperari. c. cũ Joãnes de fide in
ſtru. ergo tanq̃ exoꝛbitãs nõ dꝫ extendi ad certã ſcĩaꝫ. itẽ
q꞉ motus ꝓprius neſcio inducit vnã negatiuã nõ contratã
vꝫ ꝙ nullus poꝛrexerit ſupplicatiões pape: et talis negati
ua eſt improbabilis. c. quoniaꝫ ↄtra de ꝓbat. c. bone me
moꝛie mag. de elec. Sed certa ſcĩa eſt voluntas pape que
nullã negatiuã: ſed ſimplicẽ affirmatiuã īducit q̃ affirma
tio eſt ꝓbabilis ꝓp qḋ ↄcludũt qḋ certa ſcĩa põt ꝓbari per
teſtes. Et ita dicũt fuiſſe obſeruatũ. et hãc opinionẽ vr̃ te
nere Bal. in. l. ſi. C. ſi naꝫ reſcri. nõ poſ. et ibi refert dcãm
qõnẽ oldra. et allegat no. ꝑ Archi. et Jo. an. in ꝓhe. vj.
addit tñ ibi Bal. qḋ clauſula ex certa ſcĩa nil opatur niſi

in his qbus princeps preſumiſ habere ſciam: ſicut in his
que cõſiſtunt in iure. nõ aũt in his q̃ princeps pſumitur
ignoꝛare: ſicut ſunt facta et ẽt bone ↄſuetudinis locoꝛum.
Nã ſi eſſent male ille pſumunſ tolli: q꞉ ratio cõſuetudini
ↄtia eſt nota pncipi: cũ ſit ratio nãlis in. c. j. de cõſti. l. vj.
que vba bene ſunt no. ſm cũ ibi. Sed. d. m. de imo. in. d.
l. qdã cõſulebat: dicit ſe defenſaſſe glo. in. d. c. ſi motu pro
prio. nec ob. ratio allegata in ↄtrium: q꞉ lꝫ ſumus in exoꝛ
bitantib⁹: tñ cũ agatur de limitatiõe legis ſeu de extẽden
da limitatione: nec ſumus in mã penali vr̃ qḋ ex idẽtitate
rõnis poſſit extendi. allegat no. ꝑ Bal. in. l. ſi cõſtante in
viuj. qõne. ff. ſolu. ma. nec ob. qḋ ſit rõ diuerſa: q꞉ imo eſt
reꝑire caſum in quo eadẽ ſtat rõ: vt puta ſi qs vellet ꝓba
re papã expꝛeſſe dixiſſe ſe hoc facere motu ꝓpꝛio: lꝫ non
fuerit expꝛeſſum in lr̃is. nam iſta eſt pura affirmatio: et tñ
nõ poterit ꝑ teſtes ꝓbari ꝑ gnãlitatẽ dcĩ. c. ſi motu ꝓpꝛio.
allegat. l. de precio de publicis. et ſic cũ eadeꝫ rõ ſit in mo
tu ꝓpꝛio q̃ eſt in certa ſcĩa. ergo ideꝫ ius. l. illud cuꝫ ſy. ad
l. aquil. Sed certe iſta rõ. d. m. nõ eſt ſufficiens. motus ꝓ
prius pſupponit negatiuã vt dictũ ẽ: ſed certa ſciẽtia pꝛe
ſupponit affirmatiuã: ergo arguere de vno ad reliquũ eſt
tanq̃ arguere de ſeparatis: qḋ ar. nõ eſt validũ in iure. c. ve
niens. c. auditis de pſcrip. l. ſi. de calum. l. cũ actũ. ff. de ne
go. geſt. nec ob. ꝙ ipſe voluit qḋ ſi poſſit ꝓbari papam di
xiſſe ſe hoc facere motu propꝛio qḋ ſit pura affirmatio: q꞉
ſua reuerẽtia ſalua: lꝫ ꝓpoſitio ſit verbis affirmatiuis pꝛo
lata tñ intellectualiter eſt negatiua. vꝫ qḋ nullus poꝛrexe
rit ſupplicationes pape: nec talis poſitio vr̃ affirmatiua
iſta eſt glo. quã Joãnes de platea alibi dicit eẽ ſingu. in. l.
pater. §. ſi. ff. de doli excep. Sed tu allega aliam in aụẽ. de
here. et falci. §. hinc nobis. et ibi Ange. repꝛehẽdit pꝛaꝛi
cas lombardoꝝ qui ꝓponũt negatiuã vbis affirmatiuis.
facit glo. cle. lr̃as. ſ. c. Bal. in. l. actoꝛ. C. de ꝓba. ergo non
eſt eadẽ rõ in vtraqꝫ et ꝑ ↄñs non idem ius. et iõ mihi vr̃
deferẽdo tñ ſemꝑ reuerẽtie. Jo. an. q fuit ſpeculum iuris
qḋ ↄtria opinio ſit verioꝛ. et pro hoc facit ne anguſtẽſ mã
ꝓbationũ. l. qm̃. C. de heretricis. Scḋo facit tex. in. d. ca. ſi
motu ꝓprio in ſi. ibi cũ hoc expꝛeſſe cautũ fuerit. vbi mo⁹
q ꝓcedit ex mente pape ſi nõ eſt vbo ꝓlatus in ſcriptura
litterarũ nõ põt poſtea ꝓbari per teſtes: ergo a ↄtrio ſenſu.
Secus erit de grã nõ motu ꝓprio facta ꝙ poſſit ꝓbari ꝑ
teſtes. Nã incluſio vnius eſt excluſio alterius. c. nõ ne de
pſump. xxv. di. c. qualis. l. maritus. C. õ ꝓcur. hñ ſciuiſſet
papa exprimere de certa ſciẽtia: ſi voluiſſet. l. j. §. ſin autẽ
a deficiente. C. de cadu. tol. c. ad audiẽtiã de deci. Tertio
hoc ꝓbat glo. valde nota. ſ. de iudi. in cle. j. i verbo ex cer
ta ſciẽtia: vbi illud dicaſ fieri ex certa ſcientia qḋ non ſit ꝑ
ignoꝛantiã vel erroꝛẽ ex qua inferſ ſingulariter ꝙ non eſt
neceſſe ꝙ hec clauſula exprimaſ a diſpoſitione: ſatis ẽ eni
ꝙ appareat de certa ſciẽtia aliter. Quarto omnia pñt pro
bari ꝑ teſtes niſi expꝛeſſe reperiãſ ꝓhibita vt patet in to
to titulo de teſti. Sed qḋ certa ſciẽtia nõ poſſit ꝓbari per
teſtes nõ eſt iure cautũ: ergo ſtabimus regule. l. ſancimus
C. de teſta. l. pcipimus. C. de appel. nec ob. ca. ſi motu pꝛo
pꝛio. q꞉ ſatis eſt. ſ. reſpõſum. Quinto facit ꝙ not. Bal.
in. l. eam quã. C. de fidei. vbi voluit ꝙ ſi princeps cõcedit
feudũ ticio et filijs ſuis ꝓcreatis et ꝓcreandis: et ſciebat ꝙ
ticius non habebat alios filios quã baſtardos ꝙ videſ il
los habilitaſſe ad feudũ: ergo ſufficit ꝓbare ꝑ teſtes certã
ſciẽtiam pꝛincipis. Et ideo pridie conſului in ardua que
ſtione. Excellẽtiſſimus dux Mediolanẽſis cõceſſit feudũ
ticio et ſuis filijs ſciens ticiũ habere filiũ clericũ: ꝙ ꝓp hoc
videſ habilitaſſe illum clericũ ad feudũ: et ita limitabã. c.
ſi clericus: ſi de feudo ↄtrouerſia fuerit. c. j. de beneficio
femine. c. j. de mili. vaſa. qui arma belli. et tñ certa ſcientia
dñi ducis in illa cõceſſione nõ erat expꝛeſſa. potuit tamen
ꝑ teſtes probari. Sexto facit qḋ no. Bal. in. l. ſi vt ꝓpo
nis. C. de nup. vbi voluit ꝙ ſi papa ꝓmouit ſpuriũ ad epi
ſcopatũ quẽ ſciebat eſſe ſpurium: ꝙ videſ cum eo diſpẽſaſ
ſe. facit quod no. in. c. veniens de fi. pꝛeſbyt. et in. d. l. qui
dam cõſulebat. nec dicit ibi Bal. ꝙ in illa ꝓmotione de

beat expreſſe poni certa ſciētia. Septimo facit q: iſta opi-
nio eſt in cōi obſeruātia: ergo ab ea nō eſt tutū recedere c. l.
minime. ff. de legi. poſſet tñ dari noua opinio ſalua ſēp me
liori deliberatiōe: q̄ aut actus eſt talis q̄ ſolū diluat ex illa
certa ſcia illū cui bñficiū ē collatū nec agit̄ de p̄iudicio ali-
cuius. ſed ſolius ꝯcedētis: q: tūc ſufficit qualitercūqꝫ con
ſtet de certa ſcia pape: ſiue p teſtes ſiue p ipſam gr̄aꝫ. ar. l.
Idē vulpian⁹. ff. de excu. tuto. Et ita ꝓcedat gl. dicte cle.
j. de iudi. Et qđ dixit Bal. in. d. l. eā quā ꝛ qđ. ŝ. allegaui
aut p illā gr̄aꝫ p̄iudicat̄ iuri alteri⁹ q̄ ꝯcedētis: ꝛ tūc niſi
certa ſcia inſerat̄ in reſcripto nūq̄ papa vi͂ p̄iudicaſſe iuri
alterius. c. q̄uis de reſcriptis in. vj. ꝛ. c. ij. de offi. ordi. l.
nec auus. C. de emācip. lib. Et ita ꝓcedat opio gl. in. d. c.
ſtatutū. ꝛ ſequatiū: ꝛ iſta tenēmētu. q: nō legi ita bñ iacta.
ꝛ in q̄ſtū. ŝ. dixi. q̄ qñ ſtatutū vel lex annullat actū ipſo iure
ꝯſenſus partiū nō pōt illū actū validare fortiter ob. l. j. in
p̄ncipio. ff. de fer. vbi dicit q̄ ſnia lata tp̄e meſſiū eſt nulla:
q: ſcrit p̄uetis nō pōt iuri derogare: ſed ſi ptes ꝯſentiūt te
net ſnia: ergo ꝯſēſus pōt validare actū reprobatū a iure.
rñde q̄ illud fuit īductū in fauorē partiū: q̄ tp̄e meſſiū nō
poſſet ꝯueniri. ſi ergo voluerūt illi fauori renūciare bñ pñt
l. ſi qs in cōſcribēdo. C. de pctis. poſſet ēt rñderi q̄ partes
nō pñt ꝯualidare actū nullū niſi quaten⁹ eis a iure p̄mitti-
tur: ſed i caſu dicte. l. j. p̄mittit̄. ergo eadē rñſio dari poſſet
ad iſtud. q̄ poſſet opponi alienatio rei ſcđ nō īteruenīete
ꝯſenſu capituli eſt ipſo iure nulla. c. hoc ꝯſultiſſima de re-
bus eccle. nō alie. l. vj. auē. hus. C. de ſac. ſan. ec. Sed ſi
ex poſt facto īteruenīat ꝯſenſus capituli illa alienatio vali-
dat̄. c. cū vos de his q̄ ſi. a pla. ita ꝯ. alienatio facta p cap.
nō īteruenīēte ꝯſenſu ſui p̄lati nō tenet: ſed illo ſupueniēn
te firmat̄. c. cura de iure patro. c. ſi quis der: bus. xij. q. ij.

44 ¶ Ultimo tāgit hic. d. m. de iuio. verū canonicus regula
ris eccleſie cathedralis poſſit eē delegat⁹ ꝛ remittit ad no.
p Archi. in. d. c. ſtatutū in p̄nci. Ibi vero Archi. tenet q̄
nō pōt niſi exprimat̄ religio. allegat. c. de p̄ſtitiꝫ: ꝛ qđ ibi
no. xvj. q. j. ꝛ. c. cū olim. el. ij. de p̄uile. Sed Io. an. ibi di-
cit pro ꝯ. facere iſtā cle. zenzel. dicit q̄ hoc dictum archi.
ꝓcederet in monacis: ſed nō in canonicis regularib⁹ Io.
de imol. dicit idē eē in eis qđ in canonicis regularib⁹ cū il-
le tex. loq̄tur indiſtincte. Io. de ligna. ſeq̄tur Archi. q: ca
nonicus regularis ſm eū ita eſt ſub obedientia abbatis ſi
cut monachus. ŝ. de poſtu. c. j. Pau. vero tenet opioneꝫ
zenzeli. dicēs q̄ nō eſt oīmoda ſimilitudo īter mōachos
ꝛ canonicos regulares. c. q̄ dei timorē de ſta. regu. Itē q:
ex quo tex. dicti. c. ſtatutū loquat̄ īdiſtincte ita īdiſtincte dꝫ
ītelligi. ar. di. ſi romanoꝝ. Et dicit q̄ de facto vidit appel
lari pp hoc ꝛ curia nō dedit reſcriptū. Io. cal. ſeq̄t dictum
Archi. dicēs q̄ iſte tex. nō remouet īpedimēta a iure īro
ducta: ſed q̄litates ponit q̄ req̄rant̄: ꝛ ad hoc facit qđ not.
glo. in. d. c. ſtatutuꝫ in verbo canonicis ꝛ p hoc eſt rñſum
ad cle. iſtā ꝛ ad rōnem tenētiuꝫ ꝯriuꝫ: ꝛ hec opinio. ſm. d.
Dñicum ibi vi͂ verior: ex quo ius antiquū ꝓhibebat com
mitti eis cū ſint ꝓhibiti a ſtrepitu iudicioꝝ: nec p illū tex.
nec p iſtū habilitent̄. ideo remanent ſub ꝓhibitione: ꝛ ita
recitat ꝛ reſidet. d. dñicus in. d. c. ſtatutuꝫ in p̄ma colum.
Sed. d. Abbas in. c. cāmqꝫ de iudi. refert qđ cū exiſtens
ſcolaſtici certus: ꝛ pro quodā doctore ſubſtitut⁹ cathedraꝫ
aſcendiſſet viſa eſt ſibi opinio zen. verior. ꝛ a iure ſubſten
tabilior: nec ab ea doctor effectus viſum eſt ſibi recedere:
ꝛ dicit eſſe caſum in. d. c. ſtatutū ꝛ in hac cle. ſic inducēdo.
dr̄ enim in. d. c. ſtatutū qđ cauſe nō delegant̄ niſi i dignita
te cōſtitutis vel canonicis eccleſie cathedralis: i hac vero
cle. dr̄: qđ pōt eē delegatus prior ꝯuētualis queadmodū
ergo p̄ma particula tex. loquēs de exiſtētibus in dignitate
cōprehendit priorē ꝯuētualē: vt hic dr̄: qui prior mona-
chus eſt vt. c. ſi. ŝ. de ſymo. ita ꝛ ſequēs particula loquens
de canonicis eccleſie cathedralis cōprehendit hūc mona
chum in eccleſia cathedrali: canonicum. nec eniꝫ qualitas
monachatus nocere dꝫ q: quanto quis ſanctior eſt tanto
magis debet reputari habilior. xvj. q. j. doctos ꝛ. c. mode
ramine. ꝛ. c. ſunt nōnulli. Et hāc opionē dicit ſe ſequen-

dam propter duo: p̄imo q: per eam reſcripta habebunt
faciliorem executionē. ſcđo q: in monacho cōſtituto cano-
nico eccleſie cathedralis ceſſat rō. d. c. ſtatutum qđ idõ pro
hibet cauſam inferioribus clericis delegari ne contingat
aliq̄n rudibus ꝛ penitus imperitis delegationes fieri cuꝫ
vt plurimū videmus non niſi peritos ꝛ nobiles ad tales
canonicatus aſſumi. ꝛ ita reſidet ꝛ indubitanter ꝛ ſubtili
ꝛ nouo: vt ita dixerim motiuo viſus eſt hāc opionem vt
indubitatā tenere. ꝛ licet ego ꝛ ingenio ꝛ iuris copia nu
dus ab opione tanti patris diſcedere nephas eſſe putem.
Attamē Archi. opinio verior eſt ꝛ illam: vt veram tene
bimus. ꝛ primo hoc probat tex. d. c. ij. ŝ. de poſtu. vbi tex.
apertus equiperat monachos ꝛ canonicos regulares. Et
ibi. d. m. colligit hoc pro regula. Sed monaci nō poſſunt
eſſe delegati vt hic: ergo nec canonici regulares: q: lex lo
quens in vno: habet locuꝫ in equiperato. vt no. in. c. j. de
poſtu. p̄la. ergo nec canonici regulares nō poterūt eſſe de
legati niſi aliter in reſcripto exprimat̄. nec ob. qđ voluit
Ant. ꝛ Abba. in. d. c. ij. vbi dicit illud. c. ꝓcedere in iure
ꝓportionabili monacis: ꝛ canonicis regularibus: q: iſta
ꝓhibitio cōgruit vtriqꝫ. ſ. monacho: ꝛ canonico regulari.
Scđo quotiēs in vna ꝛ eadē pſona cōcurrunt due quali-
tates quoꝝ vna p̄odeſt ꝛ altera nocet: ſemp attendit̄ illa
que magis nocet. l. ſi quis in grauī. §. ſi. cū. l. ſ. quē. ff. ad
ſilla. Et ibi Bar. ꝛ p eundem in. l. iij. §. ſi quis palaꝫ. ff.
de iur. fiſci. ꝛ plenius in. l. ſi vir. ff. de p̄o do. ꝛ plenius p
d. f. in regula qui p̄io: de reg. iur. in. vj. Sed canonicus
eccleſie regularis eſt monachus: ergo debet cōſiderari in
eo illud: qđ ſibi magis nocerat: ꝛ ſic in delegatione cenſe-
bitur monachus. Tertio videt̄ tex. ħ iuncto. c. ſtatutum.
Nam ibi dicit̄ qđ habens dignitatē poterat eē delegat⁹.
Uenit iſta cle. extorbuano: ꝛ extēdit illum tex. ad priorem
cōuentualē. De canonico ergo regulari eccleſie cathedra
lis: nihil dicit. ergo remaneamus ſub regula antiqua p̄o
hibitiua quo nō poterat eſſe delegatus: ergo nō debet ex
tendi ad canonicū regularē cum iſte tex. ad hoc ſe nō extē
dit. Quarto pro iſta opione eſt hic caſus. Nā hic ꝓhibet̄
religioſus eē delegat⁹. ſed canonicus regularis: ꝛ mona
chus eſt religioſus vt in. c. cū ſingu. de p̄bē. li. vj. ergo nō
pōt eē delegat⁹. Quinto iura ꝓhibēt monachos a ꝓcu
rationis offō. c. j. de ſindi. c. monaci. xvj. q. j. nō ſe extēdūt
ad eos monachos q̄ hñt dignitatē. vt pꝫ q: abbas ꝛ prior
cōuentualis pñt eē ꝓcuratores. vt. c. ſopite de cēſi. c. ꝯtin
git de traſac. c. cū deputati de iudi. imo ꝛ abbatiſſa q̄uis
mulierib⁹ ꝓhibitū ſit ꝓcurationis officiū pōt eſſe ꝓcuratrix
vt eſt caſus ſingu. c. cū dilecta de confir. vti vel inuti. vt. ŝ.
dixi. ergo nō extēdent ſe ad canonicos regulares. Sexto
ſi canōicus regularis poſſet eē delegatus ſeq̄ret̄ correctio
iuris antiq: vt. d. c. ij. ergo ſeq̄t̄ qđ dictū. c. ſtatutū loquēs
de canonico eccleſie cathedralis dꝫ intelligi vt q̄ minus
poſſit corrigat̄ ius antiquū facit glo. auē. ex teſtō. C. de col
lati. vbi dꝫ capi ſenſus ēt īpropri⁹ vt vnū ius nō corrigat
aliud. c. cū dilectus de ꝯſue. Septīo quotiens due rōnes
ꝯcurrūt i lege ꝛ vna illoꝝ ceſſat ꝛ altera remanet ſtat legis
diſpoſitio firma. l. ſi nō lex. ff. de hered. inſti. l. liberoꝝ. §.
notat. ff. de his q no. iſa. inſti. de nup. §. affinitatis lꝫ enim
tollat̄ vna rō: vt dicebat. d. Abba. q: quoti die ſm eū vide-
mus qđ nobiles ꝛ q ſtudijs dant opaꝫ aſſumunt̄ in cano-
nicos regulares eccleſie cathedralis nō tñ ceſſat alia rō. ſ.
qđ monaci debēt eē alieni a ſtrepitu iudicioꝝ vt. d. c. cū. j. de
ſindi. ꝛ. d. c. ij. de poſtu. ꝛ ſic nō ob. rō ſua. nec ob. cū dicit
qđ reſcripta hēbūt faciliorē executionē: q: non ſeq̄t̄ ergo
pñt eē delegati: cū ſint a iure ꝓhibiti: ergo recte ītelligēdo
nec tex. dicti. c. ſtatutū. nec tex. iſtius cle. ꝓbāt opio. zen. vt
voluit. d. Abb. ꝛ pp hoc tutuꝫ eēt qđ in reſcripto delega-
tionis fieret mētio de religione. ꝛ pp hoc cū hāc opionem
tenaciſſime Ludo. ro. ſubtiliter in curia romana repetiſſet
ꝛ illa repetio. fuiſſet pñs. d. Ab. vt ipſemet Ludo. refert
in. l. ij. in p̄nc. in. vj. col. ff. de vbo. ob. ſubſtētauit opioneꝫ
Archi. p. c. cū olim. de p̄uile. ꝛ. d. c. ij. de poſtu. Et ibi re
fert qđ pp diſceptatiōes q̄ fuerūt īter ipſos circa hūc paſ
ſum in

ſam in illa repertitiõe cancellaria romane curie ſeruat ꝙ in
reſcripto exprimat̃ de religione canonica regularis. Et ſic
vr̃ ꝯcludere pro Archi. ꝛ iſta no. q: nullibi ita tacta p aliquẽ
memini. Et hec ſufficiãt pro q̃dã ſcolaſtica declaratio
ne preſentis de. Andreas ſiculus. Barba.

Auditor. Quid ſit auditor tetigit ſpe. in ti. de auditore in prin. Et
ibi diffinit ꝙ eſt is cui ab aliquo iudice aliqd de
medijs cauſe cõmittit̃. Puta aliqs articulus
audiẽdus vel examinãdus: ꝛ hãc diffõnẽ ꝓbat tex. c. ſup
q̃õnũ. §. verũ. ꝛ. §. potro. de offi. deleg. ꝛ hãc tenẽ mẽti pp
ꝯſtitutiões loquẽtes de auditore. ſed ꝯ hãc diffõnẽ arguit̃
q: iõ vr̃ ꝙ ſepe auditoribus cõmittit̃ pncipiũ cauſe reſerua
ta ſniã ipſi cõmittẽti: vt. d. §. vex. ſolue ꝙ ibi hoc nõ ꝓbat̃.
Nã tũc nõ vocat̃ auditor: ſed delegatus cũ ſibi cõmittit̃ pn
cipiũ cauſe vt ibi. Oppono ꝙ plerũqꝫ hẽt auditor ptãteꝫ
audiẽdi totã cãm. lꝫ nõ diffiniẽdi: vt ſunt auditores ſacri
palatij: vt hic dicit glo. ꝛ tenet ſpe. in. d. loco. itẽ q: aliqui
ſunt auditores q hñt ordinariã: vt auditor camere apoſto
lice: ꝛ auditor ꝯdictarꝫ. ſed ad iſta rñde ꝙ iſta diffõ nõ eſt
vniuerſalis: q: nõ verificat̃ de quolibet auditore: ſed ꝯcer
nit auditorẽ deputatũ ab īferiori a pncipe. ꝛ de iſto loquit
§. verũ ꝛ. §. porro. Aliqñ tñ auditores dñr ꝯcretes. c. ex
īſinuatiõe de appel. Aliqñ ẽt appellat̃ ꝯſiliarius: vt auẽ.
ad hoc. C. de iudi. Et p hoc infert. d. Card. ꝙ hoc nomen
auditor. nõ eſt nomẽ iuris hñs ꝓpriã ꝛ limitatã nãm cũ
reperiat̃ magna varietas taliũ. Quotuplex ſit auditor dicã
1 ſup glo. ¶ Nota ibi romana curia: nota ꝙ auditor ĩ ro
mana curia dat̃ p viã reſcripti hoc ꝓbat iſte text. ad hoc
vt faciat ad titulũ. ar. l. ſpator. ff. de iudi. addit. dr̃ ẽt roma
na curia vbi ẽ papa vel audiẽtia cãrũ: vt in cle. ne romani
2 j. de elec. et ibi dicit̃. ¶ No. ꝙ expectãs hꝫ ius ad bene
ficiũ: ꝛ põt dicere bñficiũ ſibi de iure fore debitũ: qđ not.
pro actore q nõ hẽbit neceſſe illud petere iudicis offõ: qđ
nullã pſupponit obligationẽ. vt. l. qñtus ſ. ſi. lega. l. qui
p colluſionẽ de act. emp. lꝫ glo. c. veniens. ĩ. de renũti. di
xerit: ꝙ hꝫ potius iplorare iudicis offm̃ de quo dicẽdum
3 vt ibi. ¶ Nota ꝙ circuitus eſt euitãdus qđ intelligẽdũ eſt
de circuitu inutili: alias ſecus: de quo. ĩ. in. c. cũ dilecti de
cõ poſ. ꝛ ꝓprie. ꝛ p bar. plene in. l. cũ fundus. §. ſeruũ tuũ
4 ſpadiẽs. ff. ſi cer. pe. ꝛ. l. dñs de ꝯdi. in. ¶ No. caſum mi
rabilẽ hic in quo ptãs delegati extẽdit̃ ad nõ cõmiſſa vꝫ vt
auditor deputat̃ in cã bñficiali ꝓnuntiãs bñficiũ debitũ
poſſit illud cõferre illi cui ꝓnũtiauit de iure fore debitũ.
Sed ergo ſi alius ſit deputatus auditor ex curiã aut delegatus.
ꝛ ex hoc no. ꝙ lꝫ actus collationis vel ꝓuiſiõis ſe hẽat vt
executio debiti de iure: nõ tñ eſt iptãte iudicis ꝓnuntiare
cũ hoc ꝓmittat̃ ex diſpoſitiõe q̃dã auditori vt circuitus euite
tur. Opponit̃ ꝯ iſtud vltimum ꝛ vr̃ ꝙ quilibet iudex hñs
alias ptãtẽ exequẽdi poſſit collationẽ vel ꝓuiſionẽ facere:
ex quo eſt executor: ꝛ ſic nõ vr̃ ꝙ debeat dici ſpãle in audi
tore dato in curia in cã bñficiali: vñ opponit̃ de. c. querẽti
de offi. delega. ꝛ. d. l. q reſtituere. ff. de rei ven. Soluit. d.
Ant. ꝙ multiplex eſt executio: q: q̃dã eſt puri facti q̃ cõſi
ſtit in faciẽdo rẽ tradi vel reſtitui: ꝛ hanc quilibet iudex hñs
ptãtẽ exequẽdi põt facere. q̃dã eſt executio meri facti: hñs
in ſe annexũ ius inſequẽs ſtatĩ ſine noua creatiõe iuris. ꝛ
tũc idẽ. Nã cõdẽnãdo in actione pſonali põt iudex cape
bona debitoris ꝛ dare ĩ ſolutũ. l. a diuo pio. ff. de re indi.
l. ſi ꝓcuratorẽ. §. ſi ignorãtes. ff. mãd. ꝛ ex illa traditione
ſeqtur dñij trãſlatio. l. põponius. §. ſi iuſſu. ff. de acq. poſſ.
Quedã eſt executio q̃ nõ hꝫ ſe ad ius determinatũ vt eſt
executio puri facti: ſed eſt iuris trãſlatiua in pte reſidẽte.
vel tertio ꝛ hãc nõ põt facere iudex q̃ꝗ hẽat alias ptãtem
exequẽdi: ſed hꝫ cõpellere ptẽ in q̃ reſidet ius ad illud trãſ
ferendũ in. l. ſi prius. ff. de ope. no. nun. licet iudex ꝓnun
ciet ſeruitutẽ mihi debitã a titio aut vſumfructũ: nõ pote
rit mihi ſtatutẽ aut vſumfructũ exequẽdo ꝙ ꝓnuntiauit:
ſed hẽbit titiũ cõpellere ad cõſtituẽdũ ſeruitutẽ. Fallit in
auditore dato in curia romana in cã bñficiali: q: eo ꝙ pro
nuntiat bñficiũ mihi debitũ auctẽ huius decl. ipſo iure ſit

poteſtas cõferendi vt ſic poſſit exequi etiã executore iuris
in pte reſidẽte qđ ẽ bñ no. ꝛ ex hoc pꝫ ꝙ iſte de. ponit ius
exorbitãs a iure cõi. ꝛ ſic ſtricte erit itelligẽda in caſu quo
loqt̃: ꝛ ſic nõ habebit locũ in auditore dato ab alio vel ex
5 curiã. ¶ Glo. pma q̃rit an poſſit peti corã auditore curie
ꝓnuntiari bñficiũ debitũ ꝛ ꝯferri: ꝛ dicit ꝙ ſic p hanc de.
qñ imo: dicat hodie fore tutũ: vt in libello petat̃ de quo p
6 cõpoſito in. c. mãdatũ ad ſi. ĩ. c. ¶ Querit ẽt glo. qd ſi nõ
fuerit petitũ cõferri in libello: an poterit ꝯferri ꝛ dic ꝙ ſic
ꝛ mouet̃: q: ſicut põt ꝯferri: lꝫ nõ ſit petita collatio. eodeꝫ
mõ dꝫ poſſe ꝯferri licet in ipſo libello nõ ſit petita collatio.
Et ita ſimpliciter refert. d. m. de imo. Pau. vero ſequit̃
hãc glo. ꝛ dicit ꝙ cũ collatio veniat ex vi cõmiſſionis: ꝛ ſi
nõ exprimat̃ p ꝯñs dꝫ expediri ex officio tanq̃ executio ꝓ
nuntiationis. nõ enĩ eſt neceſſe petere in libello executionẽ
ſnie. ſed Jo. de ligna. tenet ꝯtrariũ dicẽs. imo fore necẽꝫ ꝙ
in libello petat̃ q: iudex nõ põt ſupplere de facto. c. bone
el. ĩ. de poſtula. pla. facit. l. iiij. §. hoc aũt iudiciũ. de dam.
īfec. Sed. d. Car. multũ elegãter ſeqt̃ glo. allegãdo pmo
iſtũ tex. q gnãliter loquitur: tum ẽt q: eo ipſo ꝙ petit̃ ab au
ditore deputato a curia vt ꝓnuntiet bñficiũ debitũ: ꝛ per
ꝯñs petit̃ vt ſi hoc ꝓnũtiauerit ꝯferat ex vi huius de. cũ reſi
deat ĩ arbitrio auditoris vt ꝯferat vel ne p verbũ poterit
hic poſitũ: ꝛ ſic infert. d. Car. ꝙ directe nõ põt peti in li
bello tanq̃ debitũ: ſed bñ poſſet iplorari offm̃ auditoris:
vt ſi ꝓnũtiauerit debitũ ꝯferat. Et ſic dicit. d. Car. ſe itel
ligere glo. iſtã dum dicit eſſe tutum: ꝛ vere ſubtiliter more
ſuo locutus eſt. Ego aũt intelligo glo. iſtam ſic vꝫ ꝙ id dicit
hoc tutũ eſſe hoc in libello petere: q: lꝫ iudex poſſit ꝯferre
vt hic eſt tex. no. nõ tñ cogit̃ hoc facere pp verbũ poterit ĩ
tex. poſitũ. ar. l. nõ qcqd. ff. de iudi. ꝛ hoc ſentit glo. in dcõ
verbo poterit. Sed ſi ĩ libello petat ꝯferri. tũc iudex com
pellit̃ cõferre ꝛ illud verbũ põt īducere neceſſitatẽ: ꝛ iõ nõ
niſi cũ cautela maxima ꝓrupit glo. ad dñm ꝙ tutũ erat ꝙ
in libello peteret̃ ꝛ moueor: p glo. ſing. in ſimili in. c. ſi. ĩ.
c. q̃ dicit ꝙ lꝫ iudex nõ cogat̃ cõdẽnare reum in expenſis
vt ibi. qđ ꝓcedit qñ illud nõ fuit petitũ a pte. Sed ſi fuiſ
ſet petitũ tũc cogeret̃ cõdẽnare in expẽſis. alias faceret litẽ
ſuã: faciat ẽt qđ pulchre dixit. d. An. in. c. venerabilis de
iudi. ꝙ ſi ſtatuto caueat̃ ꝙ iudex expediat cãm infra men
ſem: alias puniat̃: vt hoc habeat locũ ſi hoc petat̃ aperte
alias ſecus. faciat ẽt qđ ſing. voluerũt dñi de rota lꝫ aliqui
ꝯ. cccxlj. deciſione vbi dicũt ꝙ nõ potuit pars appellare a
iudice ſi ex officio ſuo potuit ĩ expẽſis ꝯdẽnare ꝛ nõ cõdẽ
nauit ſi apte nõ fuit petitũ facit ſing. dcm̃ ſpe. in ti. de of.
omni. iud. §. ĩpedit poſt pncipiũ vbi dicit: ꝙ ſi iudex non
facit illud qđ ex officio ſuo facere põt. nõ põt ab eo appel
lari ſi hoc nõ fuerit petitũ ĩputet ſibi pars q̃re nõ petijt:
ꝛ pp hoc dicit glo. ꝙ tutũ erat hoc petere in libello quaſi
velit: ꝙ ſi hoc nõ fuiſſet petitũ eẽt in ptãte auditoris ꝯfer
re vel ne: ꝛ iudicio meo iſte vr̃ verus itellectus huius glo.
alias. n. ſequeret̃ ꝙ glo. eẽt ipſi ſibi ꝯria. Nam in vbo po
terit dicit iudex nõ cogat̃ ꝯferre: ꝛ hic dicit ꝙ tutũ erat pe
tere vt iudex ꝯferat. Nã ſi iudex nõ cogeret̃ ꝯferre ad pe
titionẽ partis ad qd glo. dixiſſet tutũ eẽ petere ꝛ ſic ſequit̃
qđ directe poterit peti bñficiũ ſibi ꝯferri ſi auditor ꝓnũ
tiauerit illud ſibi debitũ ꝛ p iſta hẽs optimum itellectũ
7 iſtius glo. qcqd alij dixerũt. ¶ Et ex iſta glo. not. colligit
d. Ant. qđ licita eſt argumẽtatio de virtute cõmiſſionis ad
vim libelli. Ex qua glo. ego īfero qđ ſicut p libelli oblatio
nẽ interrũpit̃ pſcriptio. Ita ẽt p cõmiſſionẽ iudici factam.
qđ intellige ſecuta pſtatione cũ citatione vt eſt tex. not. in. l.
ſicut vñ. ſi. ſacro reſcrip. allegato. C. de pſcrip. xxx. annorũ: ꝛ
ĩ. dixi in repetit. rub. ꝛ itellige vꝫ qñ libellus fuit de iu
re validus. alias nõ iterrũperet vt eſt tex. ſing. in. l. accuſa
torus iuncta. l. mariti. §. qnquẽniũ de adulte. glo. iuñc. of
ferrat̃. C. de lit. ꝯteſt. lꝫ illũ tex. nõ meminit allegare. ſcdo
īfero ex illa glo. qđ ſicut ſnia lata ſup īepto libello eſt ip
ſo iure nulla: vt eſt glo. ſing. inſti. de obli. in fine. in glo. q̃
ſapit iſtud ſm Bal. in. l. actioni. C. de iur. iur. ꝛ eſt tex. in
l. ſi. §. ſi. ff. de tute. ꝛ ra. diſtra. ꝛ in. l. ſi. ff. de libe. ꝛ poſtu.

⁊.l.fideiuſſo.ff.de neg.geſt. Ita erit ſnīa nulla lata vigo
re cōmiſſiōis nullo: qd̄ bn̄ no.facit qd̄ hētur in.c.ſup lr̄is
ē.c.qd̄ limite niſi iudex ꝓnūtiaſſet cōmiſſionē validam
nec fuiſſet appellatū. Ita ſing.dicit lapus in.c.j.ē.e.l.vj.
⁊ ibi ſcribētes ⁊ Ang.in.l.ij.ff.ſi qs in ius voc.⁊ ibi alle
gat Inno.tertio īfero.ꝙ ſicut in cā criminali porrectio li
belli īterrumpit ꝑſcriptionē vt no. Bar.in.l.miles.§.he.
ff.de adul. Bal.in.l.j.C.ſi libel.p̄ſen. Ita ⁊ cōmiſſio fcā
p reſcriptū ſup cā criminali qd̄ no. Quarto īfero: ꝙ ſicut
p libellū porrectū ꝓſidi nō vr̄ ſeruus vocaſſe patronū in
iudiciū: vt eſt tex.ſing.ī.l.libertus aduerſus.ff.de in ius
vocā.ita nec p cōmiſſionē factā de cā vr̄ libertus vocaſſe
dn̄m ad iudiciū qd̄ no.d.Ant.no.ex iſta glo.ꝙ nō eſt ne-
ceſſe petere in libello executionē: ſed ſufficit ꝙ in libello pe
tatur ꝓnūtiari ſup eo de quo dꝫ fieri cōdēnatio. Tu dic
vt.ē.latius ⁊ melius dixi.⁊ pōt itelligi iſta glo. dupliciter
ſm̄ cū vꝫ data petitiōe vel libello corā papa.in quo ab eo
nō peteret collatio: ⁊ tūc auditor p ſimplicē cōmiſſionem
hꝫ ptātē ɔferendi ex iure diſpēſatiuo: vt.j.patebit. ſi vero
eſſet petita collatio corā papa ⁊ ſimpliciter poſtea p eū fie
ret cōmiſſio tūc in auditorē trāſfert ptās cōferēdi de rigo
re: q2 ad limites petitionis papa vr̄ cōmittere.ar.l.ſi dēfen
ſor.§.q interrogat⁹.ff.de inter.act. Et no.in.c.cū oporteat
de accuſa.ſcdo pōt intelligi de libello dato corā auditore:
⁊ tūc ſi querat an expeditione facta in libello: amplief po
teſtas auditoris: puta cū corā auditore petit ɔferri benefi
cium: ⁊ tūc dicit ꝙ nō.q2 ptās auditoris regulat a forma
cōmiſſionis ⁊ virib⁹ eius.nō a viribus libelli ſeu petitio-
nis: lꝫ alias vbi petit aliqd qd̄ pt includi ⁊ nō includit ſub
iuriſdictione iudicis ex ɔtentis ex libello dicimus iudicē
cognoſcere poſſe.vt no. Inno.in.c.ceterū.de iudi.⁊.c.cū ſit
⁊.c.ɔqueſtus de fo.cōpe. Si vero ſumus in caſu in quo
auditor hꝫ ptātē ɔferendi an detrahat eius ptāti ex defe-
ctu petitionis.puta ſi nō petat ɔferri: qd̄ auditor non poſſit
ɔferre: dic ꝙ nō.⁊ p hoc infert.d.Ant.ꝙ ſtante ptāte iu-
dicis.lꝫ iudex pp ineptitudinē petitionis non poſſit ſe de
collatiōe intromittere eo ꝙ collatio nō eſt petita iudex nō
dꝫ ꝓnūtiare ſup nō petito.l.vt fundus.cōi di.in.c.lꝫ de
ſimo.l.ſi.de fideicō.libe.nō tn̄ deficit quin pars lata ſnīa
poſſit petere executionē: ⁊ ſic collationē.l.j.C.de execu.rei
iud.⁊ ſufficit ꝙ lata ſnīa aut agendo in ſcm̄ aut iudicis of
ficium implorādo petat executionē: qd̄ ꝓcedit et qñ execu
tio eſt pure iuris: vt dicit glo. ¶ In eadē ibi. Item ſcias
no.ꝙ auditor camere.⁊ auditor ɔdictarꝫ hn̄t ordinariam
ſm̄ Hoſt.⁊ Hoſti.⁊ itō dicit Bal.in ſpeculo in ti. de iu-
di.ordi.qd̄ iſti tales poſt obitū pape pñt ſuā iuriſdictionē
exercere.ſecus eſt in auditorib⁹ pallatij: qui vice pape cās
audiunt: allegat qd̄ no.in.l.j.§.veteres.ff.de acqrē.poſſ.
8 in glo.ordi. ¶ No.et ex eadē ꝙ alij auditores hn̄t ordi
nariā in cognoſcēdo ⁊ delegatā in diffiniēdo: ⁊ ſeqꝫ bal.
in loco p̄allegato. Et idē voluit in ti.de iudi.ordi.in prin-
cipio.⁊ ibi dic ꝙ iſti auditores nihil poſſūt diffinire ſine
mādato pape. Archi.vero vt dicit glo.hic refert Boni-
faciū octauū interlocutū eſſe nullū in curia hr̄e ordinariā
niſi papa. Et de iſto papa bonifacio.viij.vide Archi.in
ꝓhemio.vj.vbi dicit ꝙ in cathedra piſcatoris nō ſedit ex
cellentior eo.⁊ ſic tali ſnīe bonifacij ſtandū erit.⁊.ī cauſis
de re.iudi.⁊ facit iſte tex.ver.deputat⁹ ſubaudi ſpāle ⁊ ita
ſeruatꝫ hodie ſm̄.d.Car.ꝙ audito: palatij non cognoſcat
de vllo niſi ex ſpāli delegatione pape ⁊ cōiter cōmittuntur
cauſe talibus auditoribus vt audiant ⁊ diffiniāt. Et hāc
opinio.ſeqꝫ.d.Ipe.⁊ cōiter docto. Et hoc procedit in
dubio.ſ.qd̄ nō habeāt niſi delegatā: q2 nō hn̄t adminiſtra
tionē reſpectu territorij: niſi aliud appareat ex eoꝝ cōmiſ
9 miſſione. ¶ Quotuplex ſit auditor: dic qd̄ duplex.qdam
deputatꝫ ab inferiori a principe: quidā a ꝑncipe de primo
dic qd̄ ꝓprie dr̄ auditor ille de quo loquitꝫ.§.porro ⁊ ver.
verꝫ in.c.ſup qōnū: ⁊ talis ꝓprie deputatur ad media cau
ſe: nec dicitꝫ habere iuriſdictionē: ſed comparatꝫ mero exe
cutori: vnde a tali non appellatur niſi modum excedat: vt
dicto ver.verum.⁊ dicitur habere notionem tantū.i.co-
gnitionem ſine iuriſditionem.l.ait pretor.ff.de re.iud.in
prin.⁊ quod no.glo.in.d.§.porro.per quā habes intelle
ctum vnum ad.d.l.ait pretor quē ſm̄.d.Car. hic nō po-
nunt neqꝫ docto.neqꝫ ſcribentes ibi: ⁊ eſt notandū ſm̄ eū
ad predicta qd̄ notio ſit cognitio ſine iuriſditione.l.notio
nem.ff.de vbo.ſign. De deputato vero a principe dic qd̄
ſi ab imperatore.vt loquitur.l.precipimus verſicu. quod
ſi a duce.C.de appe.vbi ꝓbatur quod tales auditores ꝑn
cipis habent ordinariam qd̄ tenet ibi Bart.licet ſecus in
auditoribus iudicis inferioris: ⁊ per hoc allegat Bart.
ibi.vt hic refert.d.Car.l.vltimam.ff.de offi.aſſe.que hoc
directo non probat ſm̄ eum niſi quatenus comparentur
auditores inferioris aſſeſſoris de quo loquitꝫ ille titulus
⁊.c.ſtatutum.§.aſſeſſorem.ē.de reſcrip in.vj.q2 tunc pro
prie eſt conſiliarius ſine iuriſditione. Si vero deputetur
a papa dic quod quadruplex reperitur auditor. primus
camere.ſecūdus cōtradictarꝫ.tertius ſacri pallatij. quar
tus ſpecialis auditor: qui deputatur ad certam cauſā: vt
ſit in cauſis cathedralium ⁊ regularium eccleſiarum.⁊ in
cauſis magnis quas papa vt plurimum cōmittit alicui ex
cardinalibus: ⁊ ita refert: ⁊ reſidet.d.Cardi. Tu vero ad
de quod Bar.in.d.l.precipimus dicit quod ne dum au
ditores imperatoris: ſed etiam auditores ſūmi pontificis
habent iuriſditionem ordinariam.⁊ mouetur per illum
tex.⁊ certe ille tex.probat dictum ſuum quo ad auditores
principis in ver.neceſſario iure ordinario in ſacro audi-
torio iudicabit. Et ſic Bar.de directo ſentit contra hāc
opinionē glo.⁊ canoniſtarum licet.d.Cardi. eum ſic non
referat nec videtur poſſe dari ratio.quare auditor princi-
pis habet iuriſditionem ordinariam ⁊ auditor ſūmi pon
tificis non habet ordinariam ſed delegatam: imo multo
plus.ar.c.ſolite de ma.⁊ obe. Et ſic ita inducendo illum
tex.probatur opinio. Bar.accedat pro eo.illa iuriſditio
eſt ordinaria que datur a lege.l.j.⁊.l.quia.ff.de iur.om.
iudi.⁊ no.in.c.ſuſpitionis de offic.deleg.⁊ in cle.ē.pro
xima.ſed princeps ſeu papa eſt lex animata: vt not.in.l.
preſenti.C.de his qui ad eccle.confu.ergo habēs iuriſdi-
tionem a papa in dubio preſumitur habere ordinariam.
Naꝫ ſi hoc operatur lex mortua multo fortius operatur
illud.l.viua. Et ſic in dubio auditores domini pape erūt
ordinarij.faciat etiam quod dicit Bald.in.l.fina.ff.de
conſti.princip.vbi volunt quod reſcripta principum con
ferunt iuriſditionem extraordinariam eo quod preiudi-
cant iuriſditioni ordinarie. ideo ſtricte ſunt interpretan-
da.ſed iſta ratio ceſſat in auditoribus pape: q2 nō agitur
de preiudicio alicuius ordinarij: ſed tantū de preiudicio
pape concedentis: q2 agitur de cauſis deuolutis ad papā
quo caſu reſcripta ad preiudicium concedentis ſunt latiſ
ſime interpretanda: vt de.l.fina.⁊ latius.ē.in rubrica di
xi ⁊ per conſequens videtur quod opinio Bart. ſit ve-
rior. Et cum fuiſſem ſcholaris vidi arduam queſtionē de
facto hic bononie: ⁊ aliqui docto.tenebant Bart. aliqui
contra.quid fuerit inde iudicatum neſcio. Et ſi opinio
Bar.eſt vera: ſequitur vnum valde ſolēne: qd̄ poſt mor-
tem pape non expirabit iuriſditio auditorꝫ palatij: ⁊ per
iſta poteſtis decidere qualem iuriſditionem habeant audi
tores do.legatorum ſedis apoſtolice: poſſet forte dici ⁊
erit fortis cōſideratio.videlicet quod ſi auditoribus con-
ceditur iuriſditio plurium negocioꝝ tunc videtur confer-
ri iuriſditio ordinaria.l.j.§.⁊ vrbem de offici.prefec.vr.
⁊ iſto caſu procedat opinio Barto. ⁊ recte intelligendo
d.l.precipimus quam allegat hoc probat: loquitur enim
in auditore plurium cauſarum ita videtur text.in princi.
in verſicu.appellationibus.⁊ ſic ſi papa vel princeps con
ſtituit auditorem in omnibus cauſis que mouentur in cu
ria quod iſto caſu habebit iuriſdit.ordinariam: aut conce
ditur vnum negocium auditori vt illud cognoſcat ⁊ deci-
dat illud: tunc illa iuriſditio cenſetur delegata.l.ſi certo-
rum.ff.de teſta.milita.⁊.cum aliquibus.ē.eodem libro
vj. Et iſto caſu auditores ſūmi pōtificis hn̄t delegatā.⁊
ita procedat opinio canoniſtaꝝ.⁊ ideo dicit do.Cardi.vt.
ē.proxi.

ſ.xvi.retuli q̄ hodie ſeruatur ĩ curia q̄ auditores poſtq̄
cū non cognoſcant de vlla cauſa: niſi ex ſpeciali delegatio
ne pape: ⁊ iſto modo intelligendo habes opiniones cõcor
des. ¶ In gl. in verbo romana curia opponitur de.c.ſu
10 per eo de offic. delega. vbi poſtq̄ delegatus pronunciauit
beneficium deberi ampliꝰ ſe non impediꝰ ſed is ordinat
beneficium ad quem pertinet glo. ſoluit q̄ ibi ĩn deputato
extra curiaꝫ. hic vero in auditore deputato in curia. ⁊ idē
tenet Guil. ⁊ genze. hic. ⁊ Joan. cal. in repetitione. c. mā
datum in vlti. q̄ône. ā. co. Sed contrariuꝫ tenet hic pau.
⁊ eidem videtur tenere Mattheus ꝫ non firmet. ⁊ pro eo
rum opinione inducunt quia non fit preiudiciuꝫ alicui ex
quo beneficium ꝓnunciatum fuit debitum: ſiue conferat
per pronunciantē ſiue per alium cum non poſſit alteri cō
ferri: ⁊ ſic iſta clem. habebit locum in auditore dato extra
romanam curiam. Item delegatus pape exequitur ſuam
ſententiam in .c. ſignificaſti. de offi. delega. ſed collatio eſt
executio ſententie: quia ad hec tendit vt pronuncietur de
bitum ⁊ conferri poſſit. Item quia ſubeſt eadem ratio cir
cuitus citandi imo fortius q̄ in romana curia vbi facile ē
ad papam accedere. ſed pro opi. glo. facit quia hec clemē.
inducit ius nouum: ergo tantū in ſuo caſu debet intelligi
Et ſic in auditore dato in curia ⁊ non in alio. c. ſtatutum
de electio. lib. vj. Item quia ſi collatio eſſet executio ſentē
tie auditor qui pronunciauit beneficiū debituꝫ teneretur
illud conferre ſicut delegatus pape tenetur ſuaꝫ ſniaꝫ exe
qui dicto. c. ſignificaſti. ſꝫ hec ponitur in arbitrio ſuo vt ꝓ
bat ver. poterit. ⁊ etiā glo. ſuper illo. facit. c. paſtoralis. de
priuileg. verbi gratia conceſſa aliquibus intelligitur con
ceſſa ſine preiudicio ordinarij. facit. c. ſi. de offi. vica. lib.
vj. vbi collatio non transfertur niſi exprimatur. Et p hoc
infringitur ratio cuꝫ dicebatur q̄ nulli fit preiudicium q:
immo quia cum per prouiſionē pape ⁊ per deputationeꝫ
executoris preiudicetur ordinario: debet hec deputatio
ſtricte intelligi. c. ad hoc. ſ. eodem. Tum etiam q: minus
grauabitur ordinarius ſaltem quo ad opinionē ⁊ reuerē
tiam ſibi debitam per collationem factam per papam: q̄
ſi fiet per executorem: forte allegat ſibi ingratum ad. c. ſi
gnificaſti. reſponde q̄ collatio non eſt executio. Eſt enim
executio illud quod venit ad implendum verba ſentētie:
vt in ſententia per quam pronunciatur debitum nil conti
netur de collatiōe. imo collatio eſt actus diſtinctus. ⁊ hec
ſententia per quam pronunciatur debitū habet ſuam exe
cutionem eo ipſo q̄ excluditur aduerſarius ſiquis erat vel
ſaltem tollitur omne dubium que ratio non habet locum
niſi in terminis huius cle. quia de more auditoris curie ro
mane eſt conferre dubia cum ceteris auditoribus: ⁊ cum
eorum conſilio ⁊ aſſenſu vel maioris partis pronunciat.
Et ideo dicit Landulus q̄ ſi cōtingeret auditores in pa
ri numero diſcordare q̄ non poterit auditor pronūciare:
ſed dicit tunc recurrendum eſſe ad cardinales ſm ſtilum
qui attendendus eſt in. c. q̄ graui. de crimine falſi. l. fina.
C. de officio vica. Sed iſtud non poterit facere auditor de
putatus extra curiam romanā. vnde in deputato in curia
ſi pro collatione accederetur ad papam eſſet circuitus cuꝫ
veriſimile ſit papam non reuocaturum factum per collegi
um auditorum: quod ſecus eſt in deputato extra curiaꝫ.
Joannes vero de lignano dicit q̄ aut papa deputauit exe
cutionem qui dicet ſna conferat ſi pronūciauerit beneficiū
deberi: ⁊ tunc non eſt dubium q̄ poterit conferre cuꝫ ex
tra curiam, aut ſimpliciter cōmiſit cām: ⁊ tunc idem ⁊ ſic
videtur tenere opinionē Pau. Ad rationē cuꝫ dicitur q̄
collatio nō eſt executio rñdet q̄ lꝫ nō ſit actus executiuꝰ eſt
tamē actus cōpletiuus cuꝫ nil ꝓdeſſet ſnia ſi nō ſequeret
collatio. Ultimo ſcias q̄. d. Car. dicit non eſſe recedēdū
a glo. maxime per rationē illam videlꝫ q̄ auditor confert
cum alijs auditoribus. Item q: cuꝫ ſumme breuis ſit deci
ſio iſtius cle. preſumēdum eſt omnis poſita cuꝫ miniſterio
c. ſi papa de priuile. in. vj. nec ob. rō Jo. de ligna. ſm eum
vꝫ q̄ collatio eſt actus cōpletiuus q̄a idē eſt actus extrinſe
cus a cōmiſſione facta auditori ex curiaꝫ. ⁊ ita dic ſe tenuiſ

ſe in. d. c. mandatū. dicit tñ q̄ dictum. c. ſup eo. ⁊. c. paſto
ralis. ⁊. c. ſi. nihil faciunt ꝓ opi. glo. Nam in. c. ſuper eo.
non fuit deputatus vt ꝓnunciaret bñficiuꝫ debitū: ſed vt
videret ad quē pertineret pſentare: cum poſt pſentationeꝫ
non deberet bñficium pſtato cuꝫ poſſit ſi eſt patronus lai
cus alium pſentare. c. paſto: alis de iure pat. ⁊ quia ſit cle
ricus patronus qui nō pōt variare tñ nullum ius forma
le acquiritur preſentato. c. paſtoralis. loquitur in alio caſu:
⁊ facit etiā dicit de dicto. c. ſi. Et hec ſunt verba. d. Card.
d. vero Pet. hic referi diſtinc. Jo. de ligna. d. vero Ant.
hic ſequitur opi. glo. ⁊ dicit iura paulꝰ procedere in execu
tione preti facti. non aūt in executione iuris: ſicut eſt colla
tio que eſt eque principalis vt ipſa ꝓnunciatio: ⁊ maxime
ſm eum: q: per talem ꝓnunciationē cauſatur ius ad rem
⁊ per collationē creatur ius in re. mouet etiā quia iſta cle.
eſt exorbitans: ⁊ ideo nō extēdenda ad aliuꝫ caſuꝫ. hanc
etiam partem ſequit. d. m. de imo. qui in hoc articulo me
rito eſt recitator: vos addite quia lꝫ durum ⁊ abſonum eē
videatur ab opi. tantoꝝ patrū recedere: ⁊ maxime q: pro
cla eſt glo. hic ordi. Sed ne in articulo dormitaꝫ hēam
ingenium opinio Pau. mihi videtur verior: ⁊ de iure ſu
ſtentabilior: lꝫ oīmale eſſet in pratica coram iſtis aſſeſſori
bus obtinere ⁊ principale fundamētuꝫ cui cōis opi. inni
tur illud eſt vꝫ q̄ iſta cle. ponit ius nouum ⁊ exorbitans.
Ideo extendi non debet cuius contrariū dicit Paulus:
⁊ poſito pro conſtanti q̄ ponat ius exorbitans: nihilominꝰ
nus erit extendenda ad auditorē extra curiam datū: ⁊ ꝓ
hoc dico glo. eſſe ſingul. ⁊ non alibi in hac clemen. in ṽbo
beneficio que extendit caſum huius clemen. loquentis de
beneficio ad dignitates: quia largo ſumpto vocabulo con
tinetur dignitas appellatione beneficij ex quo colligitur
q̄ licet ius exorbitans non extendatur per rationis idēti
tatem extenditur tamen de ſtricta ſignificatione ad latam
eiuſdeꝫ verbi. Sed appellatione executionis lato ſumpto
vocabulo continetur collatio vt idē met do. Anto. hic di
cit. Quis hercle tam rudis iurium interpres dubitare po
terit q̄ ſicut auditor datus extra curiam romanaꝫ poterit
exequi ſuam ſententiam: vt not. glo. in. c. querenti. ⁊. c. in
litteris de offi. delega. poterit etiam conferre beneficiū q̄
pronunciauit debituꝫ per iſtam clementinā cum extenda
tur de ſtricta ſignificatione ad largam eiuſdem verbi. Se
cundo quotiens ius exorbitat ⁊ diſponit in vno caſu ⁊ ra
tio illius eſt expreſſa in lege. ⁊ eadeꝫ ratio vendicat ſibi lo
cum in alio. ⁊ iſtud comprehenditur largo ſumpto voca
bulo: tunc ſemper admittitur extenſio etiam in exorbitan
tibus iſta eſt theorica peregrina pro qua eſt glo. ſingula.
in verbo colligatur in clemē. j. de electi. iuncta glo. hic in
verbo beneficio. ſed hic exprimitur ratio propter circuitū
euitandum: ⁊ ſic vt lites citius expediantur. c. finem liti
bus de dolo ⁊ contu. c. cordi. de appella. in. vj. l. properā
dum in prin. C. de iudi. l. quidam exiſtimauerūt. ff. ſi certū
peta. Sed eadeꝫ rō ſibi vendicat locum in auditore dato
extra curiam: q: ſi oporteret adire papā vel ordinariuꝫ li
tes nimis dilatarent. ergo licita erit extenſio. Tertio dele
gatus vel auditor cui data eſt poteſtas pronunciandi ſen
tentiā pōt illam exequi: vt no. in. d. c. querēti. ⁊. d. c. in lit
teris. ⁊ plene per. d. Ant. hic. ⁊ Bar. in. l. a diuo pio de
re iudi. ergo hoc erit idubitatū q̄ auditor qui ꝓnūciauit
beneficiū debitū de iure poterit illam ſniam exequi: pero
tūc ab his excellētiſſimis canonū pſtibus qui eſt opi. huiꝰ
glo. tranſeūt: que ergo erit iſto caſu executio: niſi collatio
lꝫ enim aliud ſit executio: aliud collatio vt dicit. d. Anto.
tamen iſto caſu nō poteſt cadere alia executio niſi collatio.
Nam verba relata ad perſonā debent intelligi ſm cōditio
nem illius. l. ex militari. ff. de teſta. mili. l. plenū. §. equitiſ.
ff. de vſu ⁊ hab. ⁊ per hoc tollitur ratio domini Anto. di
centis quod collatio eſt eque principale cum ipſa pronun
ciatione q: cū rubri. hoc ſibi nō vēdicat locū in cāu iſto q:
eſt q̄dā ſeq̄lla iſtiꝰ ꝓnūciatiōis cū nō poſſit cadere alia exe
cutio. Quarto ſi aliter diceremꝰ ſeq̄ret abſurduꝫ. ſ. q̄ iſte
auditor eſſet priuatus poſſe exequēdi cuꝫ aliter exeq nō poſ

fet qͦ eſſe nõ dz: vt.d.c.ſtatuti. Quinto ſi bñ ↄſideret iſte
tex. nõ põderat aliud niſi vt circuit⁹ curretur: ⁊ ſic vt lites
citius finiant. Sed iſta vẽdicat ſibi locũ in auditore dato
ex curiã: etiã reſpectu ordinarij: q: tũc multa eſſent neceſ
ſaria porrigere corã ordinario. l. a diuo pio. §. ſniam vero
dictam. ff. de re iudi. ergo erit idem ius. l. illõ. ff. ad. l. aql.
⁊. l. a ticio. ff. de ver. ob. Sexto facit iſte tex. qui indiſtincte
dicit ꝙ auditor põt ↄferre bñficium qͦ de iure debitũ eſſe
ꝓnũciauit nec diſtinguit ad quẽz ſpectet eius collatio ſiue
ad papã ſiue ad ordinariũ: ergo ita intelligeñ. l. i. §. gene
raliter. ff. de lega. pſtan. Nec ob. tex. hic dũ dicit deputat⁹
in curia romana: q: iſta v̄ba nõ denotãt iuris miniſterium
ſed potius facti cõtingentiã q: vt plurimũ dabanſ audito
res a curia romana ad ꝓnunciandũ ſup bñficio debito.
Nec ob. verbũ poterit hic poſitũ dum dicit. d. Car. ꝙ im
portat arbitriũ: q: ſalua ſemp maieſtate tanti doctoris im
mo importat neceſſitatẽ ſi pars in libello petat ꝙ auditor cõ
ferat ſibi bñficium vt latiſſime dixi ſuper gl. i. vbi oĩno vi
de. Nec ob. cũ dicit. d. Car. ꝙ ius magis confidit de au
ditore curie ex quo confert cũ alijs auditoribus: q: ita ẽt
lex confidit de quolibet alio iudice: vt eſt caſus no. in. l. ij.
C. de offi. ciui. iudi. facit qͦ habetur in. c. in pñtia de renũ.
⁊. c. inter mõaſteriũ de re iu. ⁊. c. bone de ele. ⁊. l. berẽnius
§. gñia. ff. de excu. Nec ob. etiã ꝙ agiñ de p̄iudicio ordina
rij: q: eo ipſo ꝙ papa cõmittit cãm auditori extra curiam
romanã p̄iudicat ordinario in principali ad ꝓnunciãdũ
bñficium fore de iure illi debitũ: ita videñ p̄iudicare in eo:
qͦ eſt ſequela ⁊ acceſſoriũ illius p̄ncipalis. ar. c. ſane. ⁊. c.
p̄terea. de offi. dele. l. ij. de iur. om. iud. Et pp iſta iudicio
meo ſ̄andũ eſſe cẽſeo cum opi. Pau. quicquid dixerit gl.
⁊ cõe ſcribẽtiũ votũ. ꝙ nota q: alibi nõ legi. Ita hũc arti
culum diſcuſſam: vt hic fatendũ eſt tñ ꝙ in practica diffici
le eſſet obtinere contra cõem opi. ¶ In glo. in v̄bo depu
tatus a nobis q̄rit ſi a legato: cui facta fuit iſta commiſſio:
11 an poterit ꝓnunciari vt hic dr̃ ⁊ ↄcludit ꝙ nõ per lrãm illam
a ↄ̃rio ſenſu. ¶ Et ſic ex glo. iſta no. ꝙ factũ legati nõ cen
ſetur factũ pape: lz qñqz cenſeñ factũ ſedis apoſtolice: de
quo per Lapũ in. c. ſi abbatẽ de elec. li. vj. Deinde gl. que
rit quis dicatur auditor delegatus a papa. ⁊ dicit ꝙ in mi
noribus cauſis ille qui ſm morem curie per referẽdarium
vel aliũ officialẽ ad hoc deputatũ ad audiẽdũ talẽ cauſam
minorũ eccleſiarũ. in maiorib⁹ võ ille dr̃ a papa deputatus:
cui ex ore eius ꝓprio cõmittit ⁊ de ſtillo curie eſt vt dic̃ gl.
ꝙ ad maiores cãs beneficiales deuolutas ad curiã vt plu
rimũ papa cõmittit cardinalibus. ¶ Glo. in v̄bo bñficio
12 querit qd ſi ſit queſtio de dignitate hẽbit ne locũ cle. iſta q̄
loquitur in bñficio ⁊ vr̃ ꝙ nõ ar. ↄ̃rio ſenſu huius lre. iun
cto. c. ſi. ſ̃. de p̄ben. Glo. tñ iſta tz ↄ̃rium dicens bñficium
late ſumi: vt ẽt cõprehẽdat dignitatem: q: in illis eſt eadez
ratio: ergo idem ius. c. cum dilecta de cõfir. vti. vel inuti.
allegat qͦ no. in. c. i. de re. iur. in. vj. Et ſic hẽs ſũme nota
re iſtam glo. qr ex ea põt inferri ꝙ iſta cle. nõ ſit exorbitãs
q: in exorbitãtib⁹ nõ ſit extẽſio. l. ſi vero. §. de viro. ff. ſol.
ma. etiam ſi ſit eadem ratio. Et ſic auditor indiſtincte de
putatus a papa poterit ↄferre bñficium qͦ de iure ꝓnun
ciauit debitũ: ⁊ ſic vr̃ ſuſtentari ex hac opi. Pau. de quo
ſ̃. late dixi: Sed ſi volumus tenere ꝙ iſta clem. ponit ius
exorbitãs erit iſta glo. ſingularis ſcdm dñm Anto. ꝙ ius
exorbitans ſtrictũ nõ extẽdiñ p rõnis idẽtitatem amplian
do diſpoſitionẽ ad diuerſũ: ⁊ ſic ampliat diſpõnem i ver
bis de ſtricta ſignificatione ad latã eiuſdẽ verba. Nã ſub
noĩe bñficij cõprehẽdiñ dignitas. Et ſm etiam hũc intel
lectum ꝓbatur per iſtã glo. illud qͦ. ſ̃. tenui. Accedat pul
chra queſtio licet per doc. nõ tacta vtrum iſta cle. hẽat locũ
in ep̄atibus in ↄ̃rium glo. dicit ꝙ cõprehendit dignitates
vr̃ ꝙ non: q: appellatione dignitatis nõ venit ep̄atus: qr
dr̃ dignitas dignitatũ: vt eſt gl. ſing. c. i. de p̄ebẽ. lib. vj.
Nam dr̃ dignitatũ culmen: vt. c. venerabilis. ſ̃. de p̄ben.
Contrarium puto de iure verius. ſ. ꝙ cõprehendañ. Nam
quotiens materia eſt fauorabilis: tunc ↄſtitutio loquens
de dignitate cõprehẽdit ep̄atũ. ar. c. i. ⁊. ij. xxij. di. Unde

ep̄atus põt dici dignitas. c. i. xl. di. Et iõ dicit glo. cle. gñs
c. felicis. §. ꝙ ſi quis de penis in. vj. ꝙ appellatione bñfi
cij in materia penali nõ venit dignitas ep̄alis. Et de hoc
dixi plene in p̄n. in v̄. cp̄s. Sed cum caſus iſtius cle. ſit fa
uorabilis pp euitãdum circuitum ſi cõprehẽdit dignitatẽ
vt dicit glo. ergo ep̄atũ qͦ tene mẽti qr eſt intactũ. fateor
tñ ꝙ deberet attẽdi ſtilus curie romane. ¶ Glo. in v̄bo
13 debitum q̄rit: quid ſi auditor ꝓnunciat bñficium ſuũ ꝯn
ꝓcedit iſta cle. ⁊ concludit ꝙ non: qr iſto caſu non poſſet
collatio proportionari ſnie. ar. l. ſicut. §. ſed ſi queriñ. ff. ſi
ſerui. ven. Et ex hoc concludit glo. ꝙ aliud eſt dicere bñfi
cium ſuũ: ⁊ aliud debitũ. quã glo. tene menti ad qõnez ſta
tuti quo cauetur: ꝙ ſi quis fuerit in bñficio ſuo percuſſus
percutiens puniñ certa pena: ꝙ non habebit locum ſi fuerit
percuſſus in bñficio ſibi debito: ſic aliud eſt ius in re: ⁊ ali
ud ius ad rem. c. ſi tibi. de p̄eben. in. vj. facit glo. cle. i. vt
lite pen. Sed poſſet aliquis dubitare qñ aliquid dicitur
eſſe ſuum glo. no. in. l. i. ff. ꝙ cum eo. quod illud dicitur eẽ
meum quod poſſum rei vendicare: ⁊ ſic denotat dñium. l.
ij. ff. de reli. ⁊ ſump. fu. quod perpetuo no. ꝓ ſtatuto quo
cauetur contra eum qui turbauerit aliquẽ in poſſione ſua
vt intelligañ de eo cuius ẽ dñis qͦ dictũ tenet Jo. de imo.
in rubrica. ff. de ope. no. nun. Et intellige hoc procedere
proprie ⁊ ſtricte. largo autem ſumpto vocabulo: venit etiã
poſſio conducta: vt eſt glo. l. ij. ff. de orig. iur. que dicit ꝙ
colonus dicit iſte fundus eſt meus: loquens de fundo ſi
bi locato quam glo. dicit eſſe vnicam ⁊ ſing. Ang. in. l. ſi
me. ⁊ ticium. ff. ſi cer. peta. Improprie autem dicitur eſſe
meum quod mihi debetur vt eſt gl. l. ſi tibi pecuniã. ⁊ no.
in. d. l. ſi me ⁊ ticium. ⁊ in. l. eius qui. ff. ſi cer. peta. bene fa
cit quod no. Bar. in auctẽn. ſacramẽta puberum. C. ſi ad
uerſus vendi. ſuper verbo rerum ſuarum. ⁊ quod habetur
in. l. ij. ff. de condi. inſti. in. l. ſeruos. ff. de lega. iij. ⁊ ꝑ bal.
in. l. i. C. qui teſta. facere poſ. ⁊ in. l. illud. ff. de ritu nuptia.
facit etiam quod no. voluit Bar. in rub ri. de oper. noui
nun. vbi voluit ꝙ ſtatutũ etiã penale loquens per iſta ver
ba ſi quis moleſtauerit aliquẽ in domo ſua: hẽat locũ in
domo locata: ⁊ ſic in illa in qua quis non habet dominiũ
⁊ pro dicto ſuo videtur tex. in. l. lex cornelia. §. domum. ff.
de iniurijs. l. nec in ea. ff. de adulte. attẽto cõmuni vſu lo
quendi quaſi ſtatuto attendi debet. l. labeo. ff. de ſuppel.
leg. c. ex litteris de ſponſa. bona glo. in. c. nõnulli. ſ̃. eo. ti.
licet contrarium. ſ̃. dixerim ⁊ cõtrarium tenuerit etiã. d.
m. de imo. in dicta rubrica. facit quod pulchre dixit Bal.
in. c. i. qui feu. dare poſſunt. vbi dicit ꝙ ſtatuentes ſepe lo
quuntur groſſo modo. facit quod no. ſpec. in ti. de proba.
§. videndum. v̄. ſed pone ſtatutũ. ⁊ Bal. in addi. ſpec. ti.
de ↄfeſ. in vlti. col. facit ẽt qͦ ſing. no. Nico. de neapo. in
l. ſi qs dicat ſe ſuis nũmis. ff. de mãumiſ. qui dicit ꝙ ſi ſta
tuto cauetur ꝙ bãnitus ſoluẽdo de ſua pecunia redimañ:
ꝙ ſi filiusfa. bannitur ⁊ offert. x. ꝙ fiſcus nõ põt illa recu
ſare tanꝙ non ſint ipſius filijfami. quod bene not. Et ſic
videtur tenenda opi. Barto. Et cum eſſem ſcholaris hic
bononie ſuſtentaui opi. Bar. multis famoſiſſimis docto
ribus contradicentibus qͦ aliter ad preſens nõ examino.
Et ex iſtis habeo limitationẽ ad glo. iſtam. ſ. ꝙ large illud
quod eſt mihi debitũ dicitur meum proprie autẽ non. Et
ex hoc infero qͦ cum iſta cle. ſit fauorabilis: ⁊ quod eſt de
bitum largo modo dicañ ſuum: qͦ iſta cle. habebit locum
in beneficio qͦ auditor ꝓnũciauit ſuum ar. glo. ſ̃. in ver.
beneficio quod tibi eſt nouũ ⁊ inauditum. Sed vnũ eſt
quod repugnat: vz quia tunc tali ſententie non poſſet col
latio proportionari: vt. ſ̃. dixi in principio glo. Et iſtud
eſt verius ⁊ tenendum. Sed ſi vellemus capere hoc ver
bum ſuum improprie. i. ſibi debitum: tunc haberet locũ
iſta clemẽ. ⁊ iſta no. qr per alios ſcribentes hic non habes
iſtam gloſam ita declaratam. ¶ Querit eadem glo. ecce
14 quod clericus appellauit a denegatione ↄfirmatiõis vel a
caſſatione electionis: nunquid auditor ſuper cauſa ap
pellationis datus ſi pronũciat bene appellatum vel reuo
cat caſſationem poterit cõfirmare: ⁊ videtur qͦ nõ: qr hic

loquitur

loquitur ſolum in pͦuiſione: et ibi beneficium eſt de iure debitum: ergo non h3 locum in ↄfirmatione. ar. c. cum in illis de p̄ben. in. vj. In ↄtrarium facit q2 hoc faceret delegatus in caſu pmiſſo. c. ſignificauerūt de exce. ergo et iſte auditor eadē rōne: q2 ex quo bñ appellatū eſt d3 facere quod debebat iudex principalis cauſe. c. dilecte de excep. et quod no. in. l. cos. C. de appella. in pn. et. raynoldus in verbo cōdemnatus de teſta. Et iſtud videt tenere. glo. iſta. et ſi dicatur quare expreſſit de pͦuiſione ſeu de collatione et nō de confirmatione: rñdet q de illa erat magis dubiū. Nos videmus q ↄfirmatiōem facit officialis et capitulū ſede vacante. non tñ facit pͦuiſionē ſeu collationē. c. illa ne ſede vacante. ideo de illa potius fuit expreſſum. ar. eius qđ no. in. l. q labeo. ff. ad carbo. et hanc ſniam glo. ſequitur. d. Anto. allegat q2 collatio et cōfirmatio hñt cōnexitatē tam q̄ ſint vt vno deducto videtur aliud deductū. c. cum eccleſia de cā poſ. et pp̄rie ſeqtur hanc glo. d. Car. q ſubdit. an procedat hoc dictū glo. in poſtulatione. ſ. denegādo cōfirmationē poſtulationis: et refert q lapus dicit ſe ſuper hoc rñdiſſe Federico ſenenſi quercū ſecus eſſe q̄ de electione propter verbū debitū in textu poſitū poſtulatio nāqȝ initiatur gratie. c. bone el primo de poſtu. pla. quam gr̄am facere nō pertinet ad auditorē: ſed iuſtitiā tantū: et ſi ſit vicarius pape q2 rōne vicariatus nō h3 ptātem in gratioſis. c. cum in gñali de offi. vica. in. vj. qđ dictum dicit. d. Card. eſſe no. dignum ipſe vero illud nō reputat veruȝ q2 l3 poſtulatus nō poſſit petere beneficiū de iure ſibi tanq̄ debitum: pōt tñ implorare officiū ſuperioris de bñficio tanq̄ debito. c. cupiētes ad'ſi. de elec. li. vj. Et ſi denegat admiſſio ſicut cā pōt appellare: in qua appellatione deputatus auditor debeat ſupplere iudicis vices: a quo ſi videbit poſtulationē admittendā admittere d3. non. n. hec admiſſio eſt adeo mera gr̄a: vt poſſet ſine cā repelli per inferiorem a papa. c. i. et pe. de poſtu. pla. Et ita reſidet. d. Car. in allega. p eo. no. dictum Bar. in. l. i. ff. de priui. credi. et. l. i. §. pmittitur. ff. de aqua quoti. et eſtiua: qđ ſequit. d. Ant. in. c. i. de loca. d. Pet. et. d. Car. in. c. bone de poſtu. pla. et plenius. d. Pe. in conſilijs ſuis. et Roma. plene in cōſilio incip. propoſite mihi cōſultationis. vbi dicit q ſi quis accipit emphiteoſim vſqȝ in tertiā generationē: et tertia generatione finita emphiteoſis reuerſa eſt ad eccleſiā ſi prelatus velit illam comēdare alijs q̄ cōſanguineis illius primi accipientis: illi conſanguinei pñt conquerí et appellare ad ſuperiorē licet non habeat ius cogendi platum: q2 l3 iſtō ius ſit gratioſum: tñ quaſi debitū eſt ar. qđ no. l. i. et. ij. C. de loca. pdi. ciui. li. xi. Et ſic videt q l3 poſtulatio initiatur gratie: pōt tamē peti ius ↄfirmādi tanq̄ debitū. Utrū aūt hoc dictū Lapi ſit verius q̄ dcm. d. Car. dicam poſt glo.

15 ¶ In gl. in verbo poterit. querit an tenebit et artabit ad hoc auditor. ſ. vt conferat: et rñdet q nō. d. ant. m. de imo. dicit q l3 glo. ſeruaret in pratica: tñ de iure eſt tenendū q poſſit compelli. nec ob. q iſta cle. vtitur verbo poterit q2 illo: non vtitur: q2 velit ponere in ptāte auditoris: q2 de hoc non erat dubium: ſed ex eo q2 erat dubium an ex hoc caſu poſſet: q2 quo caſu rñdendo per verbū poteſt: nō ponit in eius voluntate: ſed eius poteſtate et omne qđ eſt in poteſtate iudicis eſt neceſſariū. allegat. l. munerū. §. iudicandi. ff. de mu. et ho. et auē. vt differ. iudi. Tu vero dic melius et clarius vt dixi ſuper glo. i. Nec placet mihi rō. d. m. q2 licet officium iudicādi ſit neceſſariuȝ: nō tñ ſequitur: ergo quicquid pōt iudex ex officio ſuo illud facere tenet: q2 contra eum eſt tex. in. l. non quicquid. ff. de iudi. Et ex iſta gl. arguit hic dñs Abbas q ſi iudex non facit illud qđ ex officio ſuo facere pōt q propter hoc nō pōt ab eo appellari. allegat q habetur in ſpec. in ti. de of. om. iudi. §. impeditur poſt pn. et qđ no. in. c. exceptionē. de excep. Tu de hoc dic vt dixi ſuper prima glo. ¶ In glo. in vbo circuitus. allegat ↄtra. in de materia vide per Bar. in. l. dñs teſtā. ff. ū ↄdi. in de. ¶ Glo. ſi. querit an diſpō cle. in quātum dicit q auditor poſſit pcedere vt pͦcedat non ex facto pape: ſ3 ex facto inferioris bñficium fuerit debitū: vt in legato vel delegato et rñdet q ſic: q2 littera ſimpliciter loquitur. ſed contra hanc deciſionē opponit glo. q deciſio huius cle. vr procedere vbi non ſit tertio p̄iudiciū: ſed ſolum pape committenti. ar. c. ſuper eo de offi. delega. ¶ Glo. rñdet q in caſu premiſſo agitur ſolum de p̄iudicio pape: q2 poteſtas legati vel delegati pape cauſat a papa: nec ex alterius factō pōt eſſe debitum alias effectum: et ſic cenſet agi de poteſtate pape: et ſatis videt habere locuȝ ratio contraria q2 procederet vbi agerent de p̄iudicio alterius omnino diuerſi.

16 ¶ Pro declaratione coꝝ que hic dicunt. querit. d. An. an iudice delegato cui data eſt ptās pͦnunciādi videat data ptās exequēdi: et dicit q quedā ē executio meri facti vel habens in ſe ius annexū: et tunc ſi eſt delegatus principis vel ſubdelegatus ab eo ↄcludit q ſic: quia in tales tranſeunt ea que ſunt mixti imperij. l. i. C. qui pro ſua iur. cuȝ ibi no. et qđ no. in. c. querēti. de offi. dele. et per Bar. in. l. a diuo pio. ff. de re iudi. In delegato aūt ab alio inferiore dicit fore opinionē de qua hētur in. c. ſiquis cōtra clericuȝ de fo. compe. et per Inno. in. c. cum ab eccleſiaꝝ de of. or. et p Bar. in. d. l. a diuo pio. et in ſpe. in ti. de execu. ſentē. §. nunc dicendū circa prin. Ipſe vero hic dānata opiniōe Bar. et gl. in. d. c. ſi quis ↄ clericū. tenet opi. Inno. ſ. q poſſit exequi ad limites et metas ſue ptātis et nō vltra: vñ exequi poterit excōicando vel mulctā indicēdo. mittēdo aūt in poſſionē in re ipſa nō pōt. l. pperandū. §. ſin aūt reus. C. de iudi. vbi dicit eſſe caſum. Sed huic ſnie obuiat: q2 videt ēt q actualiter mittēdo pōt exequi q2 ea que ſūt meri vel mixti imperij pñt delegari ſ3 ius canonicū. de offi. ordi. c. q ſedes. et ↄſequēter executio l3 ſit mixti imperij. l. iubere cauere. ff. de iur. om. iu. ſed ipſe reſpondet hoc pͦcedere qñ ſpecifice delegat. ſecus ſi ſimpliciter cā eſt cōmiſſa nec ſpāliter ē executio ↄmādata quo ad actū mittēdi ī poſſeſſionē re ipſa q2 tūc cum talis ſint grauis ponderis ēt de iure canonico: ne dū de iure ciuili nō venirent in ſimplici cōmiſſione. c. q2 in generali. de of. vica. in. vj. Et ſic in dubio qñ ſimpliciter eſt facta cōmiſſio nō eſt dr̄ia iter ius canonicum et ciuile. ſecus in caſu certo. vbi ↄſtat de mente: q2 de iure ciuili nō pñt ea que ſunt meri vel mixti imperij delegari. ſecus de iure canonico ſm. d. Ant. hic. Sed. d. m. de imo. dicit forte hoc nō eſſe veꝝ: q2 ēt alij vel in caſu neceſſitatis vel p papam pñt talia delegari: q2 in alijs caſibus non reperit: clarꝫ allegat qđ no. in. c. ſi. de offi. vica. li. vj. Item obuiat q2 p pͦnunciationē finita eſt ptās delegati. c. in litteris de offi. delg. ergo non pōt exeq que rō ſuit Bar. ſed Ant. rñdet q2 hec ratio nō eſt bona q2 ↄcluderet in delegato pncipis vel pape ↄ in. c. querenti. de of. dele. vñ dicit dicēdū eſſe et pro glo. no. in. d. c. in litteris. et. d. c. querēti. q2 ptās finit pͦnunciatiōe delegati facta quātum ad actū ſnie vel cognoſcēdi vt amplius nō poſſit illā reuocare vel de eā cognoſcere. l. ſi vt pͦponis. C. quō et qñ iu. et ita reſidet. d. m. de imo. ii. S3 vos addite q de delegato a pncipe nō eſt dubiū q poſſit ſuam ſniaȝ exequi: vt plene per Bar. in. d. l. a diuo pio. in prin. quia h3 vim ordinarij. l. iudices. C. de iudi. Itē quia citat: vt ordinarius: vt in auē. qui ſemel. C. quō et qñ iudex. facit etiam. §. omneȝ. in auē. de iudi. et. §. ſi vero in auē. de exhiben. reis. et. l. ſi. C. de iudi. Et addit Bar. in. d. l. a diuo pio. q iſta ē opi. approbata per tex. c. ſignificaſti. de offi. delega. et dicit illū tex. no. eſſe q nō ſolum pōt per ſe exequi: ſed etiam poteſt cogere ordinariū ad exequēdum et ei precipere ſub penis grauioribus hoc ēt patet in. d. c. querenti. et ibi papa limitat q tale ius exequēdi non durat vſqȝ ad annū. S3 certe ſi bñ ponderetur tex. in. d. c. ſignificaſti. non probat opi. Bar. loquitur enim in delegato pape nō aūt in delegato principis: vt voluit Bar. pbat tex. in ↄſti. a nobis. eſt tñ opi. bar. de p iure allegata ſed nō p. c. ſignificaſti. qui loquitur in delegato pape. Quō vero ad delegatū iferioris. Ad de q primo fuit opi. quorūdā voluntū delegatū ab iferiore non poſſe mādare ſuam ſniam executioni. Et iſta fuit opinio Inno. in. c. innotuit de ar. et ho. et quorūdā alioꝝ vt refert Jo. and. in dicto. c. ſi quis contra clericū. et hoc p

d.l.a diuo pio.ꝛ ad hoc facit qḋ no. bar.in.l.ij.ff. de iur.
om.iu.vbi ēt tenet ꝙ delegat' īferioris non pōt torq̄re te-
ſtes nec ptes p auc.ↄ teſti.§.ſi vo ignotis.ſ; tm̄ cohertio-
nē v̄balē:nō aūt realē vel pſonalē hꝫ:ſed ꝓ his oꝫ hr̄i re-
curſus ad maiorē iudicem vt ibi plene per eū;. Et hoc vr̄
tenere Cy.in auc.qui ſemel.C.quō ꝛ qñ iu.fuit ꝛ alia opi.
ꝙ talis delegatus poſſit exequi de iure canonico fuit opi.
Jo.c.quiſq̄s.ij.q.vj.ꝛ glo.d.c.ſi qs contra clericū. Nec
ob.d.l.a diuo pio.ꝛ.d.c.ſi quis ↄ clericū ꝙ lꝫ dicant ordi
nariū exequi:nō tm̄ negauit qn adhuc delegatus poſſit exe
qui.ꝛ pro hac ſcḋa opi.facit:q: de iure canonico ea q̄ ſunt
mixti imperij videnť poſſe delegari:vt eſt glo.not.in.c.ꝙ
ſedem.de of.ordi.ꝛ no.Inno.in.c.venerabili.de offi. de
lega.Sed ad hoc poſſet rn̄deri q: lꝫ poſſit delegari nō tm̄
tranſibit ſine ſpāli mandato.ar.no.c.ꝙ trāſlationē de of.
leg.Sed hec rn̄ſio non vr̄ vera:q: eadem rōne non debe
ret tranſire in delegatū pncipis vel pape:ex quo de ſui na
tura requirit ſpāle mādatū:cuius tm̄ ↄtrium eſt verum: vt
ſupradictū eſt.ꝛ ideo vr̄ ex quo pōt iſtud delegari de iure
canonico ꝙ videať tranſire dicta ptās exequendi ſi ſim-
pliciter ſit cōmiſſio.ar.no.p.l.ad rem mobilē.ff.de ꝓcur.
ꝛ.c.ſane.ꝛ.c.preterea.de of.deleg.Tum ēt q: reſcriptū;
late interpretať ↄ ꝓcedentē;.iuxta no.in.c.cum dilecti de
dona.Et ſic vr̄ ꝙ iſta opi.eſt etiā; verior de iure canonico
preſupponēdo tm̄ veritatē.glo.d.c.ꝙ ſedē.q̄ tm̄ cōi opi.eſt
etiam verior de iure canonico.Fuit tm̄ tertia opi.vt diſti
guitur an ſit pñs eps ordinarius: ꝛ tunc ipſe exequetur
ꝛ non delegatus.aut ordinarius eſt abſens:ꝛ tūc delega-
tus exequať.Et iſta fuit Guil.vt referunt moderni in.d.
c.ſi qs ↄtra clericū.alias periculoſum eſſet obſeruare hoc ꝙ
indiſtincte delegatus nō poſſit ſuam ſniām exequi.Et per
hanc diſtinctionē pñt ↄrie opiniones adduci ad ↄcordiā.
Fuit ꝛ alia opi.ꝙ delegatus non poſſit exequi mittendo
17 re ipſa in poſſeſſionē ſed excōicādo ꝛ mulctādo ſic ꝛ ex ipſa
no.diligēter ꝙ delegatus ēt ab inferiore a principe poteſt
mulctare de quo per Inno.ꝛ Jo.an.in.c.de cāis.de offi.
deleg.Sed ↄ hāc opi.poſſet adhuc dici ꝙ lꝫ executio poſ
ſet delegari:nō tm̄ ſequiť:ergo ipſa tranſibit ſine ſpāli cō-
miſſione ar.d.c.ꝙ tranſlationē.Sed hec rn̄ſio nō vr̄ vera
q: eadem rōne nō deberet tranſire in delegatu; principis
vel pape:ex quo requireret ſpāle mandatū ex ſui natura.Et
iſta fuit opi.Inno.quā ſequiť hic.d.Ant.vt.ſ.dictu; eſt.
Sed aduerte q: idem Inno.in.c.dilecto.de v̄b.ſigni.ſen
tit ꝙ poſſit ſniam ſuā exequi ēt mittendo in poſſionē.cu;
non ſolum delegatus pncipis:ſed ēt inferioris a principe
poſſit in poſſionē mittere ex primo ꝛ ſcḋo decreto.c.ij. de
dolo ꝛ contu.c.cum veniſſent de eo qui mit.in poſ.ꝛ hanc
opi.recitat Spe.in ti.de execu.ſnie.§.nūc dicendū in pn.
Jo.vero An.ꝛ Gaſpar. de cal.tenent opi.glo.dicti.c.ſi
quis ↄtra clericū.d.An.ibi dicit:aut queriť vtrū; delega-
tus ab inferiore poſſit ꝓnunciare de exequendo ꝛ mitten
do:ꝛ dicit ꝙ ſic ꝛ fuit dictū ſpec.in.d.§. nunc dicendum.
Aut queriť an poſſit exequi actualiter:ꝛ dicit ꝙ poterit il
lam iuriſdictionē quam hꝫ exercendo. ideo poterit exequi
excōicādo vel interdicēdo:maxime in abſentia iudicis or-
dinarij.facit quod no.Inno.in.c.ſi.de offi.delega.ꝛ in h̄
ſequitur opi.Inno.in.d.c.cum ab eccleſiarū.Aut queriť
vtrum poſſit exequi actualiter mittendo in poſſione;.Et
diſtinguit ibi vt hic fecit.ꝛ.ſ.iā; retuli.D.vero Car.ibi
dicit ꝙ cu; opi.illius glo.ſ.ꝙ delegatus inferioris poſſit
exequi tranſeunt cōmuniter canoniſte.Sed cōtraria opi.
eſt melior ſm eum:ꝛ melius vr̄ fulciri per.d.l.a diuo pio.
ꝛ per.d.c.ſi quis contra clericū.ſed.d.Ab.ibi tꝫ indiſtin-
cte poſſe ſuam ſniam exequi delegatū ab inferiori.ꝛ moue
tur primo:dicit fore caſum no.in hac materia in.c.ex lr̄is
de offi.dele.vbi tex.dicit ſm eum delegatū iuriſdi.quā hꝫ
poſſe alteri demādare in executione ſnie.Scḋo dicit hoc
ꝓbari in.c.cū veniſſent de eo qui mit.in poſſeſ.cā rei ſer.
Item excōicatio eſt meri ꝛ mixti imperij:vt no.in.c.trāſ-
miſſa de elec.ꝛ nihilominus trāſit in gn̄ali cōmiſſione: vt
18 in.d.c.ex lr̄is.¶ Et per hoc infert.d.Anto. male dixiſſe

eu; fecit diſtinctionē:an expſſe cōmittiť executio an tacite
alleg.ēt.c.de prudētia.de do.poſt diuor.reſti.vbi p viam
acceſſorij ne dum venit executio cāe pncipalis:ſꝫ ēt execu-
tio cauſe que venit acceſſorie.Ultimo alleg.q: eadē rō eſt
in delegato a principe:que in delegato ab inferiori cu; de
iure canonico ea que ſunt meri vel mixti impij poſſunt de
legari vt.ſ.dcm̄ eſt ad.d.l.diuo pio rn̄det:vt rn̄det glo.d.
c.ſi qs ↄ clericū.Addit ēt q: rō ibi delegans exequitur:q:
forte delegatus vt ſepe ↄtingit ſuam ſniam pp impotētiā
exequi non pōt:ꝛ ſic dicit poſſe ēt rn̄deri ad.d.c.ſi qs con
tra.ꝛ dat ſimile in.d.c.ſignificaſti.vbi ordinarius dꝫ mā
dare executioni ſniam delegati pncipis:ꝛ tm̄ ipſe delegat'
per ſe poteſt.dicit etiā ꝙ de iure ciuili aliud eſt tenēdu; ꝙ̄
de iure canonico.alleg.tex.auc.ꝛ qui iurat.C.de bo.auct.
iudi.poſ.vbi tex.vr̄ innuere ꝙ delegatus inferioris non
pōt ꝓpter ↄtumaciā dare poſſionem ex pmo decreto qḋ
apertius ibi tenet glo.ad idē glo.in auc.de exhi.reis.§. ſi
vero.ſuper v̄bo oēm cuius ↄtrium de iure cano.innuit.d.
c.cum veniſſent.ꝛ.d.c.ex lr̄is.allegat ēt.l.ꝓperādū.§.ſin-
autem reus.C.de iudi.allegat etiā auc.qui ſemel.C.quō
ꝛ qñ iudex.vbi delegato a principe dať poteſtas citā-
di per edicta.delegato aūt ab inferiori denegať vt ibi a cō
trario ſenſu:ergo multofortius īterdicit executionē facit
l.ſi.ff.de offi.eius cui mā.eſt iuriſ.vbi pꝫ ꝙ ſimpliciter mā
data iuriſdictione non veniūt ea q̄ ſunt meri vel mixti im-
perij:quia talia etiā expreſſe delegabilia nō ſunt.ꝛ eſt rō
diuerſitatis q: de iur canonico cauſe meri vel mixti impe
rij pñt delegari:ꝛ ita reſidet.d.Ab.in.d.c.ſi quis ↄ eccle
ſias.d.An.de imo.in.d.l.diuo in prin.vr̄ tenere hanc opi.
ſ.ꝙ delegatus inferioris poſſit ſuam ſniam exequi: nihil-
ominus ibi cū hanc q̄onem difficilē; ꝛ dubiam; fore ar
bitraretur dicit ſe tunc aliter nō examinare:ꝛ p iſta nō poſſū
dicere qn iſte paſſus ſit dubius ꝛ egeret declaratiōe.Sed
quid ego in tā excellētiſſimorū doctorū diſcordia variataq;
doctrina:qn neq; ingenio neq; lr̄is neq; pōnitia(?) vt ita
dixerim ſtudijs preditus ſim in mediū afferam. Attamē
19 ꝙ meo exili ingenio videtur ꝙ imo delegatus ab inferio-
re non poſſit ſuam ſniam exequi mittēdo actualiter in poſ
ſeſſionem:ſed bene poterit pronunciare mittendū in poſ-
ſeſſione;:vt voluit.d.Anto.ꝛ iſta opinio iudicio meo de
iure eſt verior ꝛ ſuſtentabilior.ꝛ primo moueor. Nā aliō
eſt mittere actualiter quem in poſſeſſionē:ꝛ aliud pronū-
ciare mittēdum:vt.l.i.C.ſi aduerſus liber.ꝛ ibi glo. ꝛ ibi
dicit Ja.de are.ꝙ licet poteſtas ex forma ſtatuti non poſ-
ſit aliquem extrahere de bāno in vltimo menſe ſui regimī
nis:tamen poterit pronūciare extrahēdum.de quo plene
dixi in repeti.rubrice.ſ.de re iudi.Sed ego habeo caſum
rotundum ꝙ delegatus inferioris poteſt pronūciare quē
in poſſione mittendum eſſe.ergo non poterit quem mitte
re in poſſionem.Iſta concluſio eſt vera q: ſequitur de ma
iori ꝛ minori:minor ꝓbatur in tex.c.cum veniſſent ſalle.
in verſi.iudices partem aduerſarij in poſſionem rerum
petitarum inducendā eſſe cauſa cuſtodie decreuerunt vbi
delegatus ab inferiori pronunciat quē mittēdum in poſ-
ſeſſionem:ergo non mittit:ꝛ miror de dn̄o Ab.qui dice
bat ibi fore caſum pro ſua opi.Scḋo probat hoc tex.in
d.c.ſi quis contra clericū in verſi.a quibus:quicquid fue
rit diffinitum ipſius ſollicitudine ſeruata lege modis om
nibus compleatur.vbi pōdero verbum omnibus modis
quod importat quandā neceſſitatem ꝛ ſic per delegatiōe;
mandetur ſententia executioni:ergo non per delegatu; ꝑ
c.non ne de preſump.xxv.diſtinc.qualis.l.maritus.C.de
procur.Tertio hoc eſt ſpeciale in delegato pape vt poſſit
ſuam ſententiam exequi vel mandare ordinario vt illam
exequatur:vt eſt tex.in.c.ſignificaſti.v̄ſi.a nobis.ꝛ.d.c.ex
lr̄is.qḋ etiam loqtur in delegato a pncipe ſm glo.ibi.ergo
ſecus erit in delegato inferioris ꝛ eſt rō diuerſitatis:q: de
legatus pncipis gaudet maiori ꝑeminētia cū repñtet pa-
pam in illa cā:ꝛ ſit maior ēpo in illa:vt in.c.ſane.ꝛ.c.pa-
ſtoralis.ꝭ.rn̄ſo.de offi.deleg.glo.d.c.ſignificaſti.qḋ ſecus
erit in delegato ab īferiori.Quarto facit textus.l.ſi quis
miſſus

miſſus in princi.ff.ne vis fiat ei.continuata glo.ibi poſita
vbi ordinarius exequitur et nō delegatus: niſi ciuiꝫ delega
tus a principe vel a papa quia cenſetur eſſe ordinarius ſꝫ
glo.ibi allegat.l.a iudice.C.de iudi.ſ.d delegatus ab infe
riori non cenſetur ordinarius. Quanto cū in iure ciuili ſit
expreſſum ꝙ delegatus inferioꝝ nō poſſit ſuaꝫ ſententiaꝫ
exequi:vt.d.l.a diuo.nec iure canonico ſit cautū in ꝯtriuꝫ
ergo ſtabimus diſpōni iuris ciuilis.nec ob.q: dr̄ ꝙ ő iur̄
canonico ea q̄ ſunt meri impij pōſt delegari:et de iure ciui
li nō:q: hoc procedit qn̄ executio expſſe delegat̄ tunc dele
gatus inferioris nō pōt exequi:vt.d.l.a diuo.et.d.c.ſi quis
ꝯtra clericū.et iſte intellectus eſt capiendus q: per eū non
eſt varietas inter ius canonicū et ciuile.ar.c.eccleſia vr̄a de
elec.ij.c.cū expediat.e.ti.in.vj.c.cū tu.de teſti.l.ſi quādo.
C.de inoffi.teſt.in delegato vero a ꝓncipe eſt ſecus q: po
terit exequi:lꝫ nō fuerit delegata expſſe executio: vt.d.c.
ſignificaſti.nec ob.ꝓ ille.c.ex lr̄is.vbi.d.Abb.dicit eē ca
ſum expſſuꝫ. Sed certe ille tex.loqtur in delegato ꝓncipis
et nō in delegato inferioris:vt ꝓbat ille in v̄ſi.cū auc̄te no
ſtraꝝ lr̄aꝝ iuriſdictionē habuiſſe. Nec ob.c.cuꝫ veniſſent.
q: imo ꝓbat opi.d.An.vt.ſ̄.induxi. Nec ob.etiaꝫ.c.de
prudētia.q: ēt loqt̄ in delegato pape pꝫ ibi tū vobis cāmi
numeri terminādā cōmiſimus. Nec ob.cū.d.Abb.dicit
ꝙ eadē rō eſt in delegato iferioris cū de iure cano.ea que
ſunt meri vel mixti imperij poſſit delegari:q: h̄ pcedit qn̄
expſſe iſta et alia delegant̄:ſed qn̄ nō expſſe tūc nō eſt eadem
rō in vtroqꝫ q: in delegato a ꝓncipe v̄r demandata execu
tio:vt.d.c.ſignificaſti et iurib⁹ ſupra alleg.et eſt rō q: dele
gatus ꝓncipis eſt ſimilis ordinario:vt voluit gl.d.l.ſi quis
miſſus.ſecus aūt in delegato ab iferiori:cui nō v̄r delega
ta executio:niſi hoc ſit expſſuꝫ vt eſt decī.et ex iſtis hēs de
fenſatā opi.d.An.quicqd dixerit.d.Ab.in.d.c.ſi quis ꝯ
20 clericum. ¶ Quid aūt erit in vicario epī poterit ne exeq
ſuā ſn̄iaꝫ dic ꝙ ſic q: hꝫ ordinariā: et ea que ſunt mixti im
perij.facit qđ no.in.c.cū.de offi.vica.c.lꝫ.e.ti.in.vi.et qđ
habet̄ in.c.plectis.xxv.di.in.c.romana de offic.or.in.vi.
vbi tex.ꝙ de iur̄ vicarius nedū alios ſubditos:ſꝫ ēt ipſos
ſuffraganeos excōicare pōt lꝫ pp honeſtatē ſit ſibi īterdi
cta pp̄ter reuerētiā ſuffraganeoꝝ:et ꝙ poſſit exequi tꝫ Jo.
and.in.d.c.ſi quis ꝯ clericū.et ibi ſcribētes qđ pcedūt ī vi
cario epī ꝓncipali. Idē conſiſtoriū faciētes cū epo.talis.n.
hꝫ ordinariā.alij vō nō hñt ordinariā ſꝫ delegatā.nec fa
ciunt idem conſiſtoriū cū epo vn̄ ab iſtis appellat̄ ad eūdē
epm̄.facit qđ no.in cle.et ſi ꝓncipalis.ſ̄.e.et.d.c.romana.
et de iſtis vicarijs nō ꝓncipalib⁹:an poſſint exequi ſuā ſn̄
tētiam dicēdū eſt vt de delegatis. ¶ Quid aūt in īferiori
21 bus ꝑlatis ſeu iudicib⁹. Jo.in.c.cū ꝯtingat de fo.cōpe.
dicit ꝙ poterūt cohercere p pignora et fideiuſſores ꝯ illuꝫ
ꝯtra quē lata eſt ſn̄ia.l.i.§.qd ergo de ven.inſpi.vel ordi
narius loci hoc exequet̄:vt i.d.l.a diuo. ¶ Quid ēt erit
in ſn̄ia arbitri:dic ꝙ illaꝫ exequet̄ ordinarius.l.iij.§.i.ff.
de arbi.l.an ꝓor.ff.de re iu.et no.in.c.per tuas de arbit.
¶ Quid aūt in rectore ſcholariuꝫ ſeu in doctore qui hñt
iuriſdi.iuxta no.in auc̄.habita.C.ne fil.ꝓ pr̄e.an poterūt
ſuas ſn̄ias exequi. Spe.in ti.de ſen.exe.§.nūc dicendū.v̄.
qd de ſn̄ia tenet ꝙ ordinarius illas exequet̄:allegat auc̄.
ſi quis litigādū.C.de epi.au. Sꝫ Jo.an.ibi recitat aliquos
doc.tenere ꝙ magr̄ ſeu doctor pōt ſuaꝫ ſn̄iam exeq ſi ſcho
laris ibi hēat bona. Sꝫ ſi nō hēat vel hēat ſed nō ſufficiē
tia:tūc ad reqſitionē magr̄i ſeu doctoris exequit̄ ſn̄iaꝫ ille
in cui⁹ territorio ſcholaris habet bona:vt.d.l.a diuo pio.
Bar.vō ibi dicit ꝙ rector ſcholariū pōt ſuā ſn̄iam exequi
denegādo ſuā iuriſdictionē vel ꝓuādo ab vniuerſitate vel
familia faciendo.ſꝫ aduerte quia ex quo doctor ſeu rector
ſcholariū hꝫ merū et mixtū impiuꝫ in cauſis ſcholariū cū
poſſint cognoſcere de cāis crimīalib⁹:vt no.in.d.auc̄.ha
bita ꝙ pp hoc poterūt coꝝ ſn̄ias exequi ēt mittēdo in poſ
ſeſſioneꝫ.l.ij.ff.de iuriſ.om.iu.c.ſane.et.c.ꝓterea.de offi.
delega. Sed ex quo non hñt familiā opus erit regrere or
22 dinariū vt quotidie de fcō ſeruari videmus. ¶ Utrū aūt
eo caſu quo delegat⁹ pōt ſuā ſn̄iaꝫ exeq:an poterit armata
manu et violētia illā exeq. Ange.in.l.q reſtituere:ff.de rei
ven.et in.l.i.ff.ſi quis ius di.nō obtē.et in.l.iuſte poſſidet
ff.de acq.poſ.et.d.An.in.d.c.ſignificaſti.poſt Inno.con
cludūt ꝙ nō:vn̄ nō poterit indicere bellū:q: hoc ē ſolius
principis.xxiij.q.i.c.i.et.ij.ſed recurrit ad brachiū ſecula
re et iudicē ordinariū qui manu militari eū iuuabit ꝑ tex.
d.l.qui reſtituere.vide modernos ibi et in.c.de cetero de
23 re iudi. ¶ Querit̄ hic vtrū auditor ꝓuidēdo ꝯferat curā
aīaꝝ ſi bñficiū ſit curatuꝫ:et dicit Lan.et zenze.ꝙ ſic q: dꝫ
intelligi ꝙ ꝓuideat cū effectu.ar.c.relatū.de cle.non reſi.
c.cum olim de re iu.dicit etiā Lan.ꝙ poterit dare poſſeſſio
nem bñficij:ꝓ hoc facit decī.c.ſignificaſti.et quod ibi no.
¶ Querit̄ ēt an mortuo papa poſſit auditor deputatus
ante mortē pape:et qui incepit cognoſcere de cā tractare
vt hic dr̄:et ꝯcludit pau.ꝙ nō q: oſſm̄ taliū ꝯſpirat ꝑ mor
tem pape:vt cle.ne romani.ſ.de elec.cui ſtādū eſt quaten⁹
oīum officialiū iuriſdictio dr̄ ꝯſpirare ꝑ obituꝫ pape ꝓterꝗ̄
de aliquibus quos exꝓmit.ſed alias ppetua iuriſdictio nō
extinguit̄.c.gratū.et.c.lꝫ de offi.dele. Ultimo inquātū.ſ̄.
dixi an decī glo.loqntis in ꝯfirmatione electionis hēat lo
cū qn̄ delegat̄ ꝯfirmatio poſtulationis.in quo puncto.d.
Car.tꝫ ꝯ Lapū vt.ſ̄.dixi. Sed reuera iſta qō pēdet ex illa
vꝫ poſito ꝙ hec cle.ponat ius exorbitās an ſtatutū exorbi
tans loquēs de debito habeat locū in quaſi debito et ob
miſſis ſupfluis mihi v̄r ꝙ ſic:et ꝓmo ꝑ id qđ no. Bar. in
l.more.ff.de acqui.here.vbi voluit ꝙ ſtatutū ꝓhibēs mu
lierē ꝯtrahere ſine ꝯſenſu ꝓpinquoꝝ ꝙ non poterit adire he
reditatē ſine illoꝝ ꝯſenſu qđ eſt quaſi ꝯtrahere. Et idē tꝫ.d.
Pe.in.c.romana.§.ꝯtrahentes.de fo.cōpe.in.vj.vbi dicit
ꝙ ille.§.loquens in ꝯtractu hēat locū in qſi ꝯtractu. Scđo idē
voluit glo.ij.c.ſi.de fo.cōpe.que dicit ꝙ aliqs non ſolum
pōt ꝯueniri vbi ꝯtraxit ſꝫ etiā vbi qſi ꝯtraxit. Tertio allego no.
decī Bar.in auc̄.ſacra puberū.C.ſi aduer.ven.vbi tex.
loqtur in ꝯtractu minoris.ipſe vō extendit ad quaſi ꝯtractum.
Quarto hoc v̄r tenere Bal.in rub.de pac.vbi dicit ꝙ ſi
cauet̄ ſtatuto ꝙ minor non poſſit ꝯtrahere ſine certa ſolēnita
te ꝙ tale ſtatutū cōprehēdit ſi refutaret vel pactū fecerit et
ſic ſtatutū loqns de ꝯtractu vel de debito cōprehēdit qſi ꝯ
tractum vel qſi debitū:lꝫ ꝯtrariū dixerit bart.in.l.apud iul.§.
ſi pupil.ff.ex q.cau.i poſ.eat.et Ang.i ſuis ꝯſilijs ꝯſi.tr.
Ultimo tn̄ verius eſt quod idē voluit in.d.l.more.cū ergo
iſta cle.loquat̄ in bñficio debito ſiue ponat ius exorbitās
ſiue nō cōprehēdit bñficiū qđ reſultat ex poſtulatione:vt
voluit.d.Car.et hoc vt veriſſimum obliuioni nō tradas.
Et hec ſufficiant. Andreas de ſiculis.

8 Ratio. Primo ponit decī. Secun
do ſoluit quoddā tacitū dubium
ibi licꝫ. ¶ Primo ſm.d.m.de imo.ꝙ lr̄e ad
bñficia ante executionē appellant̄ grē. allegat
c.ſi cui de preben.in.vj.ꝑ allega tex.c.ſi motu.et.c.ſi plu
ribus.et.c.ſi clericus de ꝓben.c.lib.et.c.ſi gratioſe.de reſ.
li.vj.facit glo.no.c.dilectum de ꝓben.que vult ꝙ cōferre
bñficiuꝫ iſti vel illi eſt liberalitas vel donatio quedā ſed ꝯ
iſtud facit iſte tex.in ver.debito.vbi beneficiū de gratia dr̄
debitum ante eius executionē:ergo non eſt veruꝫ ꝙ tales
littere appellentur gratia.pōt dici ꝙ preterꝗ̄ gratia cōce
ditur a ſuperiore:tunc ex ea beneficiū ꝓueniēs dicit̄ eſſe
debituꝫ:ſed qn̄ conceditur tunc bene dicitur gratia:et ita
procedant iura.ſ̄.allegata:et ideo Bal.in.c.i.de natura
feu.reprehendit Celeſtinuꝫ papā qui de mane vni conce
debat gratiam.et de ſero alteri ꝯferebat. quod nō potuiſſꝫ
facere cum per ꝯceſſioneꝫ eſſet illi primo debitū et hoc no.
Et procedit iſta cle.in lr̄is gratioſis ad beneficia.ſecus in
forma pauperuꝫ vel iuſticie:vt.c.ſi pauper de preben.lib.
2 vj.et dicet̄ ſuper glo.i. ¶ No.ſm.d.m.de imo.qđ appel
latione beneficij non venit dignitas per iſtum tex.allegat
c.fina.ſ̄.de preben.ſed ſua reuerentia ſalua in contrariuꝫ
allego tex.in cle.Auditor ibi in beneficio.ſ̄.eo.continuata
ſua glo.vbi textus loquitur de beneficio.et glo.ibi dicit
comprehendi dignitatem: et ſic appellatione beneficij
venit dignitas: nec iſte textus probat contrarium ſi bene

conſideret nec tex.d.c.ſi.ꝓbat dictum ſuum ſimo probat
contrarium.loquitur enim quādo papa ſcribit pro ſimplici
bñficio quo caſu non venit rectoria nec dignitas:vt pro-
bat tex.in ver.cū pro ſimplici beneficio nſa iuſſio maneat
Et ſic videtur tex.iſte apertus ꝙ appellatione bñficij ve-
nit dignitas.ſecus ſi exꝓmeret de ſimplici bñficio. Scḋo
allego no.glo.in.c.miror.l.di.dicentem ꝙ ſi ꝓ ſimplici bñ
ficio cōmittit ſimonia pōt eṗs diſpēſare.ſecus ſi in ꝓlatu
ra obtinēda.Tertio optime facit glo.c.i.de reg.iur.li.vi.
ꝛ in.c.lſas.de ꝯceſ.ꝓbē.que vult ꝙ ſimplex bñficiū dr̄ il
lud qḋ nō ē dignitatis:nec hʒ curā aīarum:ergo nomē bñ
ficij ſimpliciter ꝓlatum cōprehēdit dignitatē.Quarto fa
cit tex.c.i.de maleḋ.in ṽbo bñficij nr̄i.vbi appellatiōe bñ
ficij venit papatus.Quinto facit quod ſcribit ꝑ Lucā in
paſſione dñi.ſed qui hñt poteſtatē ſup eos bñfici vocant
vbi appellatione bñficij venit dignitas.ergo dcm̄ dñi mei
non eſt verū.ꝛ ideo poſſet dici ꝛ melius ꝙ largo modo lo-
quendo appellatiōe bñficij cōprehēdit dignitas.Itē pſo
natus eccleſie curate ꝛ nō curate.i.q.iij.c.ſi quis dardi.c.
nulla de cōceſ.ꝓben.l.ſeruus.ff.de ſerui.expoꝛ.ꝛ iſto mō
ꝓcedant.ō.primo allegata iura.ſumit aūt ſtricte ꝓut di-
ſtinguit a prebēda.xij.q.ij.c.alienationes.c.ex pte de cō-
ceſ.preben.magis aūt ſtricte ſumit ꝓ ſolis ſimplicib' bñ-
ficijs ſine cura vt.d.c.ſi.ꝛ.c.cū in illis.de ꝓben.in.vj.Et
iſto mō ꝓcedat dcm̄.d.m.iſta eſt glo.ordi.c.i.de regu.iur.
3 in.vi.ꝛ iſta ſit vera ꝯcluſio.¶ Quid aūt ſit dignitas:dic
ꝙ eſt quidā gradus ꝓeminētie:vt eſt glo.c.deniqꝫ.iiij.di.
Et ibi dicit glo.no.ꝙ dignitas idem eſt ꝙ honoꝛ:dicit ēt
ꝙ oēs conſtantes hoīes ſm ꝙ ſerui dñr hēre dignitates.l.
ſed ꝛ ſi quid.§.i.ff.de vſufruc.facit ēt bonus tex.l.cogni-
tionum.§.i.ff.de var.ꝛ extraoꝛ.cogni.vbi vir bone fame
dr̄ hēre dignitatē.facit tex.l.cū qdā la.ij.ff.de le.ij.ꝛ.l.ſer-
uos.ff.de manu.teſta.vbi quilibet ꝓſumit dignus.ꝛ iſto
modo largiſſime ſumit dignitas ꝓ officio ꝙ hʒ dignitatē
annexam.ꝛ ita loqmr glo.l.i.ff.ad.l.iul.de ambi.facit gl.
c.priuilegia.iij.di.ꝛ.c.qui ꝯtra pacem.xxiiij.q.i.qñqꝫ ſu-
mitur dignitas pro quadā qualitate que facit differre pſo
nam a plebeis.Iſta vocat nobilitas:de qua plene ꝑ bar.
4 in.l.i.C.de digni.li.xij.Qñqꝫ ſumit dignitas ꝓprie ꝛ ſtri
cte ꝓut ſtat in noīe ſui generis nec hʒ nomē ſpāle vt eſt de
curio vt.l.i.in ꝓn.de decur.ꝛ eṗs vt plene no.per Archi.
ꝛ moder.in.c.i.de ꝯſue.li.vi.vel vt eſt rectoꝛ eccleſie colle
giate ꝙ eſt dignitas:vt no.Pau.in cle.i.ij.in.i.ꝛ i cle.ne
i agro.ō ſta.mo.ꝛ.d.de rota.clxvi.ꝯcluſiōe.ꝛ iſto mō pōt
capi large ꝛ ſtricte ſm intentionem ꝓferentis:ꝛ iō noīe di
gnitatis venit aliqñ eṗatus:aliqñ nō:ſm intētionē ſtatuē
tis.c.felicis.§.ſi quis de penis.li.vi.c.ij.de ꝓbē.c.lib.De
mā vide ꝑ Do.in.d.c.i.de ꝯſue.ꝛ ꝑ bar.in.l.i.de dignit.
ꝛ qḋ no.in.c.de multa de ꝓbē.ꝛ hec no.ꝓ ꝯſtōnibus vel
lr̄is papalibus loqñtib' de bñficio vel dignitate.Vtrū āt
offiñ pſonatus vel dignitas inter ſe ꝯueniāt ꝛ differāt.vi
5 de Io.an.ꝛ alios in.d.c.de multa.¶ No.ꝙ ſicut ꝑ aſſe
cutionē bñficij incōpatibilis vācat bñficiū ipo iure:vt.d.
c.de multa.ita vacat ipſo iure ius qḋ qs hʒ ad bñficiū ꝑ
lr̄as impetratas ad illud obtinēdū.Ex quo infert:ꝙ quo
ad hanc diſpōnem.iſta cle.equipat ius in re ad ius ad rē.
lʒ enim.c.de multa diſponeret.ꝙ ꝑ acceptationē ſcḋi bene
ficij incōpatibilis qs ipſo iure priuaret ꝓmo bñficio ob-
tēto:nō tñ diſponebat de beneficio obtinēdo.Et iō tāꝙ
penalis nō cōprehēdebat hñtē i ius ad rē.niſi emanaſſet
diſpoſitio huius cle.ꝛ fuit iō decidēdū:q: ſi ꝑdit ius i re,
multo magis ius ad rē:qꝛ eſt minus potēs.c.qm̄.§.ſi.de
ꝯceſ.ꝓben.in.vj.¶ No.ibi videris ṽbum qḋ adaptat ſe
6 ad veritatē ꝛ falſitatem:ſed nil allegat.tu dic melius ꝙ ſe
hʒ ad vitatē:vt.c.ꝓterea.reqſiti.de appel.c.i.de iudic.in
vi.l.diui fratres.ff.de lib.cā.ꝛ ſe hʒ ad fictionē de quo in
l.i.C.ad.l.fal.l.nō videt.ꝛ.l.naturaliter.ff.ō acq.poſ.ꝛ.l.
qui actionem.ff.de re.iur.Et inducit hoc ad qōnem de te
ſte:qui depoſuit ꝑ ṽbū vr̄ ꝙ nō probat allegat Bar.in.l.
qd tñ.§.ſi arbiter.ff.de arbi.¶ Tu limita niſi eſſet teſtis
7 qui deponeret de peritia ſue artis:qꝛ tunc poſſet teſtifica
ri per verbū vr̄.facit qḋ habet in.c.ꝓpoſuiſti de ꝓba.in.c.
fraternitatis de frigi.ꝛ ꝑ Bar.in.l.i.ff.de vē.inſpi.facit
tex.d.c.i.de iudi.li.vj.Limita ēt niſi teſtis deponeret per
hoc ṽbum ni fallor qꝛ tūc ꝓbaret.tex.eſt in.l.i.in ꝓn.ꝛ ibi
hoc tʒ Bal.ff.de iuſti.ꝛ iure.¶ Quid aūt ſi teſtis depo
8 nat per verbū credo.d.m.remittit ſe ad no.in.c.quotiēs.
de teſti.ꝛ.c.inquiſitionis de accuſ.Tu vero adde duo no
tabilia dicta vʒ ꝙ vbi credulitas eſt remota a ſenſu ꝑ quem
papit veritas:tūc nō vʒ dcm̄ teſtis depontētis per ṽbum
credo.Pone dicit teſtis ꝙ vidit virū ꝛ mulierē cōfabulā
tes:ꝛ per hoc credit ꝙ illā cognoſcat carnaliter ꝙ iſto caſu
teſtis non ꝓbat:ꝛ iō ſingulariter dicit.d.m.in.c.i.de app.
qḋ nō eſt validū ſtatutū:ꝙ ſtet dicto teſtiū depontētium de
credulitate.facit no.dcm̄ ſpec.in ti.de teſte.§.iam de interro
gatoꝛijs ad ſi.vbi dicit ꝙ ſi teſtis interrogatus:an ticius
mutuauit ſeio decē:ꝛ dicit ꝙ ſic:ꝛ interrogatus de cā ſcie
dicit ſe ita credere ꝙ talis teſtis non ꝓbat.Si ṽo credulī
tas eſt proxima ſenſui per quē ꝑcipitur ṽitas.Pone dicit
teſtis ſe nudum cum nuda vidiſſe ꝛ pp hoc credit adulte
rium cōmiſiſſe tūc ꝓbat.Ita dicit Cy.in.l.teſtiū.de teſti.
facit tex.c.ꝓterea.ꝛ.c.lʒ ex qḃ adā de teſti.c.litis.de ꝓſum.
9 c.quotiēs.de pur.ca.¶ No.ꝙ reſignatio ipſo iure:ꝛ ſi
non fiat in manibus legitimi ſupioꝛis valet.nec ob.c.ad-
monet.ꝛ.c.ꝙ in dubijs de renū.vbi non vʒ renūciatio ſi-
ne auctē ſupioꝛis:qꝛ illud ſibi vēdicat locū in expſſa renū
ciatione nō in tacita que reſultat ꝑ acqſitionē alterius bñ-
ficij curati:vt eſt glo.no.in.c.ex ore de his que fiūt a maio.
pte ca.Et intellige iſtū tex.qñ iſte talis ſciebat ſe hēre bñfi-
cium.ſecus ſi ignorabat.ꝛ ita intelligit hic iſtū tex.Stepha
nus.Et ex iſtis dicit hic.d.Pet.eſſe ar.ꝙ ſi electus con
ſenſit electioni de ſe facte poſſit poſtea diſſentire ō quo re
10 mittit ſe ad no.in.c.ſi electio.de elect.in.vi.Tu ṽo adde
glo.ibi hoc tenentem.Et adde tex.cle.ꝯſtōnem.§.inſup
ꝛ.ui.ꝓxi.c.ij.de renū.in.vj.l.qui penes.ff.de manu.l.ſed ſi
maritus.ff.qui ꝛ a qui.bona glo.clemē.i.vt lite pen.ꝛ ple
ne per.d.Do.ꝛ.o.in.in.d.c.ſi electio.Tu aūt dic plenī'
ꝛ melius ꝙ ipſi vʒ:aut qs eligit ad officia tꝑalia ſue pſie:
ꝛ tūc ꝯcludo ꝙ nedū ſi ꝯſenſit electioni tenetur illā ꝓſeq
ſed ēt ſi non ꝯſenſit cogitur ꝯſentire.glo.no.in.l.liberta,
ff.ſo.ma.ꝛ in.l.ij.ff.qḋ quiſqꝫ iur.facit.l.munerū.§.defen
ſoris.ff.de mu.ꝛ ho.vbi ſi quis eligit in ſindicū ad defen
dendū cām ſue patrie cogitur acceptare.facit.l.ſciendum.
§.pe.ro.ff.de lega.vbi quis cogitur acceptare legationem:
cogitur etiam acceptare ambaſiatam:vt eſt glo.no.c.quid
ergo.xi.q.iij.ꝛ.c.vos autē.xvj.q.i.c.ſi.xxiij.q.i.c.ad apo
ſtolice de re iudi.lib.vj.c.cupiētes.§.ad hec de elec.e.li.fa
cit tex.l.ſcimus.C.de aduo.diuer.iu.in glo.l.ij.C.ō ꝓpo,
ſa.ſcri.li.xij.vbi quis cogit cōſulere.facit tex.§.interim in
auē.de defen.ciui.ꝛ.l.munerum.§.iudicandi de mu.ꝛ ho.ꝛ
c.paſtoꝛalis de of.oꝛ.in qbus iuribus cogit quis ad offiñ
iudicandi adeo ꝙ inuitus pōt exhi de domo vt illud acce
ptet:vt eſt caſus ſing.l.ex hiis.C.de decur.li.x.Aut qs
eligit ad dignitatē ſeu bñficiū eccleſiaſticū:ꝛ tūc ſi eſt lay-
cus nō cogit inuitus acceptare vel ꝯſentire:vt no.d.Au.
in.c.ꝛ ſi vnanimiter de poſtula.ꝓla.ꝑ no.in.c.cū monaſte
rium de elec.ꝛ per.l.inuito de reg.iu.aut eſt clericus ꝛ tūc
concludit glo.c.oīs.vij.q.i.ꝙ papa pōt illum ꝓceſſe cōpel-
lere.Inferioꝛ aūt nō niſi cauſatiue puta excōicando quia
nemo inuitus in bñficijs eſſe cogitur.lxxiiij.di.c.vbi iſta.
ꝛ.c.geſta.Hoſt.ṽo ꝛ Io.an.in nouella in.d.c.ꝛ ſi vnani
miter dicunt eṗm rōne inherētis vtilitatis poſſe trāſferre
ꝓſbyterū inuitū de vna parochia in aliā.c.qſitū de rer ꝑer
mu.c.niſi.§.ꝓ malitiā de renū.dicūt ēt ꝙ papa poſſet trāſ
ferre eṗm de vna eccleſia in aliam rōne euidētis vtilitatis
vij.q.i.ſcias.Et ex iſtis hēs ꝯcluſionē ꝙ lʒ electus poſſet
renūciare ante ꝯfirmationē electionis poteſt tñ cōpelli per
ſupioꝛem ꝑſeuerare in illa.ꝛ ideo dicit Io.and.in.d.c.ſi
electio in nouella ꝙ peccat moꝛtaliter:ille qui ſciens ſe di
gnum ad ꝓmotionem ad quam eſt electus ſi recuſat acce
ptare neqꝫ alius ydoneus reperiatur:qḋ bñ no.Et per iſta
habes bene declaratū dictum.d.Pe.hic ꝛ do.c.in.d.c.ſi
electio.

11 electio. ¶ Nota q̄ acceptans vnum ius: nō ex hoc renun
ciat iuri incōpaſſibili niſi cum effectu conſequat̄ q̄ probat
verbum pacifice in tex. poſitum. ¶ No. q̄ ius ſemel cōpe-
tens alicui extinctū nō reuiuiſcit: licz ceſſet illud qđ fuit cau
ſa extinguēdi. q̄ .d. Pe. inducit ad qōnez de q̄ in glo. pe.
ʒ ad. q. Cy. i. l. poſt aditam. C. de impub. ʒ alijs ſubſtitu.
Tu vide ibi bal. poſt Cy. Ciuitas eligit duos in prētores:
vnū pro primo ſemeſtri: aliū pro ſequēti ſemeſtri: primus
acceptauit electionem: ſed caſu impediente non habuit lo
cum acceptatio. an ſecūdus admittat̄ ex dicta electione: ʒ
videt̄ q̄ nō per illā. l. ſed illa lex nil facit q̄z loqtur i addi.
hēditatis q̄ ſtatim trahit ſecū ſuū effectū. l. publius. ff. de
cōdi. ʒ demō. alle. ad hoc q̄ nō intelligit̄ puiſum de prēte
niſi cū effectu prouideat. vnde dicit Inno. q̄ executor da
tus ad prouidendū non eſt functus officio ſuo niſi cū effe
ctu prouiderit. c. in litteris de offi. deleg. facit qđ no. bar.
in. d. l. publius. ʒ in. l. abſenti. ff. de dona. ʒ Moder. i. l.
quādiu. ff. de acquir. he. inducit do. Pet. ad. q. lazari an
recuperet vxorē ʒ bōa ad alios deuoluta: ʒ remittit ſe ad
not. in. c. fraternitatis de frigi. ʒ malefi. ʒ. l. nā ad ea. ff. de
legi. Tu adde optimā gl. c. licite. ʒ ibi Archi. xxxj. q. vij.
ʒ qđ hr̄ in. l. ſeruus. ff. de act. ʒ obli. ¶ Ultimo no. q̄ iſte
12 tex. ponit iſta duo ʒ paria. ſ. renūciare vel dicere ſe ad hoc
paratū. facit qđ hr̄ in. c. interpoſita de appel. ʒ ſic induci
tur iſte tex. ad. q. quā dicit do. Pe. ſe habuiſſe de facto. vʒ
emptor p̄cio nō ſoluto egit ꝯ venditorē ad traditionē rei
vendite: ʒ in libello dicit ſe paratū ſoluere preciū. d. Pe.
dicit q̄ ex iſtis verbis non cōpetebat ſibi exercitium actio
nis quod competit ſibi ex reali oblatione precij. vt. l. iulia
nus. §. offerri. ff. de actio. empti. Nam vbi facto opus eſt
verba non ſufficiunt. c. i. de eo qui mit. in poſſeſ. quod ta-
men limita niſi illud precium ſeu debitum non eſſet liqui
dum: quia tūc ſufficeret dare fideiuſſores de ſoluendo: li-
cet non offerat realem oblationem precij. caſus eſt ſingu.
ſm̄ Ange. in. l. ſtatulibe. rationē. ff. de ſtatulib. licet ſit ſi
milis in. l. ſeruus ſi heredi. §. finali. eodē titulo. facit quod
no. Barto. ʒ Ange. in. l. pretor ait. §. ſi quis paratus. ff.
de oper. no. nunciatio. ʒ in. l. quarta. §. ait pretor. ff. de re
iudi. Et in. l. ſi quis dicat. ff. de manu. ʒ Baldus in. l. ac-
ceptam. C. de vſuris. ʒ in. l. ſi reſiduum. C. de diſtra. pign.
ʒ domi. Dominicus de plambi. in dicta. l. ſtatulibe. ratio
nem. Adde etiam nota. tex. l. ſi pater. C. de acti. empti. vbi
ſi iudex videt precium non ſolutum ex ſuo officio mandat
emptori agenti quod ſoluat precium. licet ad hoc non ſit
actum: quod no. ſecundū Baldū ibi. Adde etiam quid
ſi emptor non confidit de venditore vt ſibi ſoluat preciū
niſi primo habeat poſſeſſionem emptam. Salyce. in. d. §.
offerri. dicit ſe hec vidiſſe de facto ʒ glo. nota. ibi. dicit qđ
debet deponi apud tertiū. l. ſi ſoluturus. ff. de ſolu. Not.
dominus Antonius in capitulo finali de ſequeſtratio.
¶ Glo. prima querit quare emanauit iſta cle. dic vt i ea.
Et ideʒ ſequitur Pau. ʒ Stepha. poteſt dici ſm̄ Guil.
ʒ zenzeli. quod fuit elicita ex mente. c. de multa de prebē.
ʒ capi. in noſtra. ʒ. c. ad audientiam. ē. eodeʒ titulo oppo.
glo. q̄ videtur indifferenter per adeptionē ſecundi benefi-
cij: quodcūqʒ ſit illud ſiue curatum ſiue non curatū extin
guatur effectus prime gratie. cuius cōtrariū hic innuit̄ a
contrario ſenſu littere dum dicit: q̄ ſimul de iure cum di-
gnitate nō obtinet̄. vnde opponitur de. c. ſi pauper de pre
ben. lib. vj. ſoluit glo. aut per adeptionem ſecūdi precedit
gratia in forma pauperū ʒ in forma iuſticie. ʒ tunc non te
13 netur: ʒ ſic procedit contrariū. aut precedit littera i forma
gratie: ʒ tunc procedat hec cle. ʒ ratio diuerſitatis eſt: q̄z
litere in forma pauperū ſeu iuſticie habēt tacitam cōditio
nē annexam niſi fuerit ille beneficiū aſſecutus quodcūqʒ
ſit: quia tunc ceſſat iuſticia ʒ ius habendi. c. cum ſecunduʒ
de preben. que ratio ceſſat in litteris gratioſis. Tu vero
adde no. limitationem: ſallet q̄ ſi habenti litteras in for
ma pauperū: eſt prouiſum de vicaria temporali. vt in ter-
minis. c. peruenit. ij. de appellatio. c. cum ex eo. de elec. lib.
vj. ad fi. ʒ. c. beneficium de reg. eo. lib. iſto caſu nō expirāt
littere: ʒ eſt ratio: quia non poteſt dici beneficiatus cū be
neficia ſint perpetua. ſed ſi vicaria eſt perpetua: tūc ſecus
vt. c. poſtulaſti. ē. eodem. Iſta eſt glo. multum not. in. d. c.
ſi pauper ʒ ſic ex illa poteſt inferri ad queſtionem. ſtatuto
cauetur q̄ beneficiatus debeat ſoluere de beneficio gabel-
lam q̄ ſi conſtituit̄ ad beneficium tēporale non vendicat
ſibi locū dictum ſtatutū qđ bene no. Quid aūt ſi habens
grām in forma pauperū promouetur ad ordines ad titulū
ſui patrimonij: an propter hoc renūciet dicte grē dic q̄ nō ni
ſi patronū eius ſiat titulus beneficialis prout dicitur i. c.
tuis de prebē. ʒ. d. c. ſi paup. ¶ In ea. glo. vbi dr̄: ʒ q̄z ge
neraliter. No. qđ diſpō huius cle. vēdicat ſibi locum ſiue
iſta grā ſiat a papa ſiue ab alio. puta a legato vel ſimili: q̄z
tex. hic gn̄aliter loquit̄. l. i. §. gn̄aliter. ff. de leg. preſtā. c. ſoli
te de ma. ʒ obe. c. vt circa de elec. l. vj. ſeq̄t Steph. ʒ zēzel.
14 facit qđ hr̄ per glo. fi. ē. de prorma. ¶ In glo. in verbo
renūciare. Nota q̄ litigās ſuper beneficio ſi poſtea acqrat
aliud incōpaſſibile vr̄ illi renunciare. naʒ ſm̄ paulū per re
ceptionē curati ſeu dignitatis vr̄ renunciare prime ꝯſimi
li ſi eā pacifice poſſideat multofortius vr̄ renūciare illi que
eſt minus ʒ facilius quis repellit̄ ab agendo: q̄ priuetur
iure qđ hʒ. l. ſi quis emptionis. C. de preſcrip. xxx. an. ʒ ex
iſta glo. not. ampliationem. l. poſtq̄ liti. C. de pac. qđ quis
videtur renunciare liti acceptando aliā incompaſſibilem.
Aliam adde in. c. ex tenore. ē. eo. ʒ ibi vide. d. Ant. qđ ſi
quis dicat nolo litigare vr̄ renūciare liti. idem dic ſi dicat
nolo venire ad iudicium vt eſt no. glo. in. d. l. poſtquam.
15 ¶ Quid autē econtra ſi habens eccleſiam curatam paci
ſice eligatur ad epiſcopatū vel dignitatē de qua littere ga-
uiſ: an videatur renunciare prime: ʒ dic q̄ non: vt no.
do. in. c. in nr̄a. ē. eo. ʒ quare magis vr̄ renunciare liti. re
cipiendo ſm̄ q̄ videatur renunciare primo recipiendo ſʒ
cuʒ litigio. vide ibi in nouella. plus etiam dicit Pau. cō
tra q̄ ſi habens curatum vel dignitatem acquirat gratiā
ad ſm̄ ſimile non videtur renunciare primo quia plus eſt
rem accipere q̄ actionē. l. minus. ff. de reg. iur. ʒ hoc non
inuenitur in iure expreſſuʒ ſm̄ Innocen. ʒ compoſto. qui
hoc no. in. c. in noſtra. ē. co. ʒ iſta dicta domi. Pe. dicit ſe
putare nō ſubtilia: quia tex. iſte ʒ ſimiles loquunt̄ de vaca
tione primi per ſm̄: ʒ expreſſe voluit talē vacationē prio
ris beneficij induci poſt adeptā pacificā poſſeſſionē ſecun
di. idē dicit i vacatiōe bn̄ficij ad reʒ vt i iſto caſu acqſito.
ergo ſcdi cum litigio vel acqſito iuris ad beneficiū nō eſt
mirū ſi illā vacationē nō inducit. ¶ In ea. gl. ibi. ʒ puto.
q̄rit glo. qd ſi recipiēdo ſm̄ proteſtat̄ q̄ nō intendit renūcia
re grē: an tūc pcedat cle. vt tūc nullatenus videat̄ renūcia
re grē rn̄det̄ q̄ ſic ʒ mouet̄: q̄z talis proteſtatio velut facto
ꝯria nō tʒ nec defendere oʒ in his preiudicialibus hoc eſt
incōpaſſibilib⁹. allegat. c. cū. m. ferra. de ꝯſti. c. vt qs duas
de elec. lib. vj. Sed aduerte q̄ determinatiōi glo. vr̄ obſta
re: q̄ proteſtatio tendēs ad tollēduʒ p̄ſumptionē iuris i ſcō
dubio tāq̄ declaratoriaʒ mētis proteſtāus admitti oʒ. l. q
in aliena. §. celſus. ff. de acqr. he. vbi appr̄hendēs hr̄ditatē
cū proteſtatiōe q̄ nō intēdit adire p appr̄henſionē hr̄dita-
tis impedit aditionē: poſito q̄ remota proteſtōne vr̄ adire
p appr̄henſionē alicuius rei hr̄ditarie. ad hoc facit. l. ʒ ſi qs.
§. plerīqʒ. ff. de reli. ʒ ſump. fu. l. nēſenius. ff. de neg. geſt.
Cōcludit ſm̄ .d. Anto. interdū proteſtatio emanat ad decla
randū dubiā volūtatē circa factū multipliciter intelligibi
le q̄ nulla cadit p̄ſumptio plus i vno q̄ in alio: ʒ proteſtatio
iuuat vt. d. c. cū. m. ferra. interdū emanat circa factū ad tol
lendū aliud cōſequutiuū diſponere ſup quo ius diſpōit: ʒ
proteſtatio nō iuuat vt. d. c. cū m. ʒ. l. ſi filius. §. fi. ff. de pecu.
vbi ſi dominus concedit ſeruo ſuo peculiū: ʒ proteſtatur q̄
non intendit teneri de peculio: tū ius diſponit eum teneri
proteſtatio non iuuat. l. fi. §. item ſi predixerit. ff. nau. cau
po. ſta. interdum proteſtatio intēdit ad tollenduʒ aliquid
ꝯſequutiuū ad ſcm̄ ſuper quo ius nō diſponit ſeu p̄ſumit:
ʒ tunc ſi preſumit preſumptione iuris: ʒ de iure idem q̄z
non depēdet a poteſtate proteſtātis tollere hāc preſump.
Et ſic pōt intelligi hec glo. interdum proteſtatio tendit ad

tollendum conſecutiuū iure preſumptū ſuper quo pſumit
ſolū preſumptione iuris: et tunc iuuat qꝛ poteſt declarare
voluntatē ſuam ꝯ id quod ius in dubio preſumit et iſte eſt
caſus.ſ.allegatus. In ꝯtrium facit.c.i.et qđ ibi no.glo.et
c.ex parte.ſ.de regula.et per pdicta quo ad ꝓpoſitū cōclu
dit do.Anto.ꝙ ſi quis acceptat ſm beneficiū incōpaſſibi-
le cum primo ī qualitatibus poſitis ī.d.c.de multa: quia
acceptatiōe ſecūdi inſurgit priuatio primi ex diſpoſitiōe iu-
ris ꝯ talem diſpoſitionē non iuuat talis proteſtatio. item
in terminis huius de.lꝫ non inſurgat priuatio ex diſpoſi-
tione iuris attamen inſurgit ex virtute tacite renūciatiōis
preſumpte ex pſumptione iuris: et de iure ſup quo ius fir
mat pedes: vt patet in terminis huius litere et ſic prote-
ſtatio non iuuat ꝓteſtantē: et ita hic dicit do. Anton.que
verba ſunt no.ſm do.meum de imola.q in hoc eſt merus
recitator. Sed certe iſta materia proteſtationis ſatis ē tri
ta alio ſtilo examinata per Bar.in.l.nō ſolū.§.morte.ff.
de ope.no.nun.et pleniſſime per.do.Ant.in.c.cum.m.ð
conſti.et aliquid in.c.i.ꝙ me.cā.et ibi Inno.ð.Cardi.ī.c.
veniens.el.ij.de ſponſa.Jo.an.et Jo.monachi in.c.in ge
nerali de regu.iur.lib.vj.Archi.in.c.diaconus: et in.c.ꝙ
interrogaſti.xxvij.di.et ibi vide no.glo.que dicit ꝙ quan-
do quis facit actum multipliciter intelligibilē: ſi vult oſtē
dere ꝙ intendit facere ſm vnū intellectū debet proteſtari
ante actum et nō poſt actum: et per eundē Archi.in.c.dia
coni.xxviij.di.et ibi eſt tex.exprimēs hoc nomē ꝓteſtatio.
et ibi pulchre dicit qđ quando fit proteſtatio et poſtea in iu
dicio fit actus contrarius: tamen contra ſubſtātiam pro-
teſtationis ꝙ cautela eſt ꝙ dicatur ſalua ꝓteſtatione quā
feci: et plene per bal.et Saly.ī.l.pacta nouiſſima.C.de pa
ctis.et ibi per Cy.et aliquid per bal.in.l.i.C.ð lati.lib.tol.
et per And.de piſis in.l.ſi qs in princi.teſti.ff.de leg.iij.
Et adde duo pulchra in iſta materia.dicit Inno.in.c.cū
inter de elec.qđ in facto dicit Ange.ſe allegaſſe in.l.non
vr.ff.de iudi.ꝙ ſi pars coram iudice dicit dn̄e reſpondeo
libello ſeu peto copiā iſtoꝝ actorum: non propterea volo
in vos vt in iudicē competentē conſentire: ꝙ tūc poteſt iu
dex talem ſic dicentem vt contumacē condēnare niſi pro-
teſtatus fuiſſet: niſi quatenus de iure fuerit: qđ dictū tene
menti qꝛ ſing.et quotidianū.et ſequitur bal.ī.l.ij.C.vbi de
17 crimi.agi.et ibi dicit eſſe caſum pro iſto dicto. ¶ Adde
etiam qđ dicit Ange.in.l.mora.ff.de vſur.vbi refert quē-
dam Egregium docto.decidiſſe accuſatus quidam de de
licto: ex quo veniebat puniendus pena pecuniaria et tene-
batur dare fideiuſſores poſitus in carceribus rogauit quē
dam ſocium vt pro eo fideiuberet: qui reſpōdit ſe paratū.
poſtea vero coraꝫ aliquibus dicit qđ ſi forte fideiuberet.p
amico proteſtabatur ꝙ nullo modo volebat teneri: poſtea
fideiuſſit qđ talis fideiuſſio non obligauit per tex.ad hoc
ſm eū ſingu.in.l.qui in aliena.§.celſus.de acquir.hered.
Adde et qđ dicit Dyn.in.d.§.celſus ſe in facto conſuluiſ
ſe qđ ſi quis timet ne metu aut coactione alicuius poten
tis inducat ad vendi.rei ſue cautellaꝫ eſſe vt clam ꝓteſtat
coram aliquibus qđ eo caſu quo talem poſſeſſionē vende
ret illi nobili qđ venditio habeat pro nulla.ſed barto.ibi
hanc doctrinā improbat nec probat ille tex.qui loquitur
in hiis que dependent ex voluntate vnius tantū.bal.vero
ibi concor.opiniones.qđ aut erat cū metus per quā talis
proteſtatio fiebat clam: non aūt palam: et tunc hꝫ locū qđ
dicit Dy.l.de pupillo.§.ſi quis ipſi pretori.ff.de op.no.
nuncia.c.ſi iuſtus metus de appel. Secus ſi cū metus nō
ſuberat et iſto modo ꝓcedat dictū bar.et ita etiam in facto
cōſultus reſpōdi.et aduerte qꝛ inquantū do.Anto.dicit
qđ ſi reſultat preſumptio iuris et de iure vt in caſu huius
de.non iuuat proteſtatio preambula: qꝛ contra hoc poſſet
argui.nam ꝯ preſumptionem iuris et de iure admittitur
probatio in cōtrariū per partis confeſſionē: vt eſt gl.ſing.
in auc.ſed iam neceſſe.C.de dona.ante nup.et in corpore
vnde ſumit.Admittitur et probatio in contrariū ſi pars
patiatur: vt eleganter voluit bal.in repetitio.l.filium quē
habentem.C.famil.her.et propter hoc melius dicendum

eſt ꝙ hic nō reſultat preſumptio iuris: et de iure. vt voluit
do.meus de imola.hic ſed eſt fictio iuris et de iure ꝯ quaꝫ
nō admittitur probatio in cōtrariuꝫ et per cōfeſſionē par
tis: vt no.in.l.ſi duo.ff.de acquir.here.et in.l.i.§.accidit.
C.de rei vxo.acti.Et hoc probat iſte tex.ī v.de iudeis qđ
inducit fictionē vt.ſ.dixi. ¶ In glo.in verbo beneficiuꝫ
iſtam glo.do.Cardi.hic reputat ſingu.et ponit exempluꝫ
ꝙ beneficiū ſo acceptū eſt incompaſſibile primo.et iō dicit
ſi ſit beneficiū curatū dignitas vel perſonatus allegat.c.ð
multa.de preben.idem dicit ſi in eadem eccleſia hñs ſmo
vnā prebendam acceptat ſecundā per.c.litteras de cōceſ.
preben.idem dicit ſi ſm beneficiū forte de iure ſpāli puta
cōſuetudine vel priuilegio reqrat reſidētiā.allegat Inn.
in.c.ſi.de cle.non reſi.et iſtud vltimū dictū glo.do.Abb.
reputat ſing.et nō eſſe alibi.et ſic Jo.an.in glo.iſta vr trāſi
re cū opinione Inno.et idem et voluit Inno.in.c.ex tue.
de cle.nō reſi.et Fede.de ſenis conſi.cx. ¶ Et qꝛ iſte ar-
ticulus eſt quotidianus: iō anteriori cura examinandū eē
conſtitui.vt iuriſcōſulti vtar ſtilo vt.l.legatū in prin.ff.de
libe.leg.et.c.frequens de reſti.ſpol.lib.vj.Et ideo primo
referam opinionē Inno.in.c.ſi.vbi dicit triplicē eſſe ſpēm
18 reſidentie.Quādoqꝫ requirit reſidentia tēporalis: puta
qꝛ quis certis temporibus debet deſeruire. Aliqꝫ requi-
ratur cōtinua reſidētia: non tantū ſimpliciter ſed ſolū reſ-
pectu priuatiōis redituū puta qꝛ vult ꝙ nō reſidēs ſolū
priuetur fructibus.Quādoqꝫ requirit cōtinuam reſiden-
tiaꝫ ſimpliciter et in hac vltima ſpē cōcludit ꝙ per accepta
tionē ſecūdi beneficij vr renunciare: primo facit qđ habet
hic.et hoc vr intelligendū quādo vtrūqꝫ requirit ſimplici
ter continuā reſidentiam: ſecus in alterū tantū: quia tunc
non eſſent incōpaſſibilia: et hoc etiā tenet Inno.in.c.cuꝫ
iam dudum de preben.et multofortius ſi neutrū require-
ret talem reſidentiā non perderet primum acceptādo ſm
In alia vero ſpē.ſ.quādo requiritur tēporalis reſidentia.
tunc dicit ꝙ nulla eſt incōpaſſibilitas: et ſic poterit vtrūqꝫ
habere: et ponit exemplū qñ beneficiū requirit reſidentiaꝫ
triuꝫ menſiū: qꝛ tribus menſibus poterit reſidere in vno
et tribus in alio.et ſic poterit vtriqꝫ ſeruire: ideo p accepta
tionē ſecundi non perdit primū: licet forte ſm eum poſſet
cogi ad dimittendū alterā p.c.referente de prebē. Sed cer
te illud.c.loquitur in beneficijs incōpaſſibilibus.et ſic vr
intelligendū argu.notatoꝝ hic. In alia vero ſpē quādo re
quiritur reſidentia ad finē priuationis redditū tantū: et
tunc per acceptationē ſecūdi non videt renunciare primo:
ſed non habebit redditus: qꝛ quo ad titulum nulla eſt in
cōpaſſibilitas: ſed ſolū reſpectu redditū.ideo p accepta-
tionē ſecūdi nō vr renunciare primo.facit qđ not.in ſūma
ti.de cle.non reſi.§.i.et.ij.et in ſumma de preben.§.ſi.ſed
ſecundū predicta vr intelligendū qđ no.glo.ſi.c.relatiōis
illud quoqꝫ.xxj.q.i.Et iſta verba Inno.refert.d.Anto.
in.d.c.ſi.vbi nō legiſſe.ideo vt ſingularia non tradas
obliuioni. ¶ Sed Jo.an.in addi.ſpecu.in ti.de cle.non
reſidē.prope principiū.et in.c.ex tue de cle.nō reſi.arguit
ꝯ Inno.videlicet ꝙ licet beneficiū requirat continuā reſi-
dentiam.attamē acceptando ſm nō vacat primuꝫ ipſo iu
re.Et ſic videt tenere cōtra glo.ſuam hic: et mouetur p id
quod habet in.c.ad hoc.de cle.nō reſi.in.c.referente et.c.
preterea de preben.que iura volūt ꝙ in curatis vel digni
tatibus nō vacat primū ipſo iure.et ſic multominus ī ſim
plicibus: licet reqreret reſidentiā: et lꝫ hodie p.c.de multa
ſine correcta in curatis dignitatibus vel perſonatibus iu-
ra antiqua remanēt incorrecta in ſimplicibus.arg.l.ſanci
mus.C.de teſta.l.precipimus.C.de appel.c.eccleſia veſtra
de elec.c.cum expediat co.ti.in.vj.facit etiam glo.in.d.c.
ſi.que loquitur de recipiente habente aliā eccleſiam haben
tem curam animaꝝ cum prius talē habebat. Et reſpōdet
Jo.an.ad dictum Inno.in dictis locis ꝙ dꝫ itelligi de re
quirētibus reſidentiā que ſunt curata puta dignitates vel
perſonatus et nō ſimplicibus: mouet etiam per id qđ not.
Inno.in.d.c.ſi.circa prin.videlicet ꝙ in iſtis ſimplicibus
non priuetur quia niſi precedēte monitiōe.et ideo ne ꝯdi

cat ſibi ipſi ſm eum vʒ dictum Inno.in.d.c.ex tue intelli gi in requirentibus reſidentiam:q͞r ſint curata vel dignita tes.⁊ hanc opinionẽ refert ſolẽnis doc.d.gaſpar. de cal. ſeruari in curia romana:⁊ iſtam partẽ de iure putat melio rem.o.m.de imo.in.d.c.ſi.licet hic ſicco pede tranſiuerit ⁊ mouetur q͞r ſumus in mã penali ⁊ correctoria:ideo nõ dʒ extendi.c.de multa ad bñficia ſimplicia:lʒ requirãt reſi dentiam:vt auč.quas actiones.C.de ſacroſan.eccle. item q͞r ſimplicia beneficia requirẽtia reſidentiam continuam non ſunt cõmuniter equiperata dignitatibus ⁊ perſonati bus:iuxta no.in.c.dudum el.ij.iuncta glo.in verbo inſtitutam ad ſi.de electio.⁊.c.litteras de conceſ. preben.⁊.d. c.de multis:⁊ ideo nõ dʒ fieri extẽſio de curatis ad ſimpli cia.nec ob.ſm eum qð habetur in hac cle. q͞r loquitur in di uerſo caſu.Loquitur enim qñ habẽs gratiam ad bñficiũ requirẽs reſidẽtiam acceptat aliquod bñficium ſibi colla tum requirẽs reſidẽtiam:⁊ ſit collatio ab ordinario:quia tunc videtur renunciare apoſtolice.ex quo acceptat bene ficium incompaſſibile cum cõtento in gratia. Sed in que ſtione noſtra loquimur qñ quis hʒ aliqð bñficium reqrẽs reſidẽtiã ab ordinario.⁊ poſtea acceptat aliud ſimile quo caſu nõ vr̄ q͞p inducat renunciationẽ primi p.c.referẽte de prebẽ.⁊.c.ad hec de cler.non reſ.ſaultim.ſ.n. ipeditur ius acquirẽdũ q͞p tollatur iam acquiſitũ.facit.c.quẽadmodũ de iur.iur.bñſacit qð not. Fede.ſenẽ.conſilio nono. nec ob.glo.iſta q͞r dicit q͞p ſi aliquis litiget ſup aliquo bñficio requirẽte reſidẽtiam q͞p ſi interim acceptat aliud ſimile vi detur renunciare iuri preambule ſuper alio bñficio:q͞r põt dici q͞p illud inducit odium litium.facit quod habetur i.l. pe.C.man.l.item ſi reo.ff.de alie.iudi.c.j.⁊.ij.de alie.iu di.facit etiã q͞r maius preiudicium videtur verſari iperſo natibus ⁊ curatis q͞p in ſimplicibus. Et ideo cautius fuit in illis prouidendum.ar.c.vbi periculum de elect.in.vj.

19 ¶ Et iſta faciunt ad queſtionẽ que fuit de facto vt refert d.Car.in.d.c.ſi.videlicet teſtator iuſſit inſtitui capellã i ec cleſia parochiali ⁊ ibi inſtituit preſbyterũ q illam officiabat cui pro ſubſtẽtatione vite reliquit certa bona. Sic cõmiſſa rij conſtruxerunt capellam ⁊ elegerũt rectorem eccleſie in capellanum ipſius capelle. Et ita fuit inſtitutus per epiſco pum. An per acceptionem capelle videtur vacare eccleſia parrochialis:⁊ tenẽdo opionẽ Inno.videtur q͞p ſic.facit quod habetur in.c.extirpãde de preben.⁊.c.lʒ canon.de elec.in.vj.in contrarium facit. q͞r poteſt quis habere duo bñficia difformia etiam i eadem eccleſia.puta dignitatem ⁊ canonicatum cum prebẽda.c.j.de cõſuet.lib.vj. ⁊ hanc partem dicit fore veriorem:⁊ allegat qð not. Jo.an.in d.addi.ti.de cle.nõ reſi. Et ſic dicit fuiſſe conſultum de fa cto:⁊ ad dictum Inno.reſpondet p quod videtur q͞p acce ptatione capelle vacet eccleſia:q͞r poſſet procedere ſi teſta tor dixiſſet q͞p p ſe ipſum capellanus faceret reſidẽtiam cõ tinuam ⁊ deſeruiat q͞r tunc nõ eſt poſſibile q͞p deſeruiat in vtroqʒ vt.c.quotidie de conſe.di.ij.ideo tũc procederet. dictum Inno.ſed ſi ſimpliciter dixiſſet q͞p capellanus de ſeruiret:tunc verificabit̃ ſi quandoqʒ p ſe ipſum quãdoqʒ per alium hec faciat.l.qui p alium.ff.de reg. iur. facit qð habetur in.c.poſtulaſti de conceſ.preben. Sed iſtud vlti mum dictum.d.Car.reprobat.d.m.in.d.c.ſi. quin imo videtur regulariter ſm eũ q͞p quis tenetur in bñficio de ſeruire p ſe ipſum ⁊ nõ p alium niſi aliud ſit expreſſum in iure p ea que no.glo.in.c.q͞r nõnulli de cle.nõ reſi. Sed tenẽdo otra opi.Inno.ſ.q͞p primũ bñficiũ nõ vacat ipſo iure poſſet pcedere dictum.d.Car.videt̃ tñ q͞p tunc requi reretur diſpẽſatio epiſcopi:q͞r qñ bñficia requirunt reſidẽ tiam poſſet cogi ad alterũ dimittẽdum:niſi ſecũ diſpẽſet p ea que no.in.c.referẽte de pben.⁊.c.litteras de cceſ.pre ben. Si aũt tenemus opionẽ Inno.nõ vr̃ quõ poſſet pro cedere dcm̃.d.Car.de iure niſi ꝯſuetudo eccleſie aliud ha beret p no.in.c.j.de ꝯſue.in.vj. Et iſta ſunt verba que re fert in hoc dubitabili paſſu.d.m.de imo.in.d.c.ſi. Sʒ.d. An.ibi dicit:q͞p dcm̃ Inno.ibi dʒ itelligi qñ bñficiũ req rit ꝯtinuã reſidẽtiã taliter q͞p alias ẽ priuatus ipſo iure nõ

reſidens alias ſm eum nõ vr̄ procedere dictuʒ Inno. ſed iſta ſaluatio nõ placuit.d.m.ibi q͞r lʒ bñficium reqrat talẽ reſidẽtiã nõ tñ ſequitur q͞p p talem acceptationẽ ſcdi ſit pmo priuatus:ſed tũc demũ qñ deſineret reſidere.vñ melius dixiſſet dcm̃ Inno.poſſe ſaluari:ſi eſſet ſtatutũ vel ꝯſuetu do prime eccleſie q͞p eo ipſo q͞p ſm bñficiũ acciperet videat̃ hr̃e primũ pro derelicto:⁊ vacet ipſo iure de qua cõſuetu dine ⁊ ſtatuto.facit mẽtionẽ Inno.i.d.c.ſi.vbi dicit qð ta lis ꝯſuetudo vt laudabilis ẽ ſuadẽda.allegat.c.illud.xij.di. Et hãc opi.ꝯ Inno.ſequit̃ Oldra.ꝯſilio.lxxv. ſed Jo.d. cal.in addi.in.d.c.ſi.refert ſup iſto pũcto fuiſſe varias ſcri bentiũ opiones nullã tñ ibi facit mẽtionẽ Jo. an.in.d.ad di.ſpe.ti.de cle.nõ reſi.ipſe vero ſequit̃ opionẽ Innoc.q͞p ſequitur glo.iſta que ſm eũ eſt vera pp idẽtitatẽ rõnis: q͞r eadẽ eſt rõ in curatis ⁊ ſimplicib⁹ reqrẽtibus reſidẽtiã cũ ſint icõpaſſibilia:ergo eadẽ dʒ eſſe diſpoſitio.c.tranſlato. de ꝯſtitu.⁊.c.cũ dilecta de confir.vti.vel inuti.l.illud ad.l. aqͥl.l.a titio de verb.ob. Nec ob.ſm eũ q͞p materia iſta ſit penalis exorbitãs: q͞r ex idẽtitate rõnis. fienda eſt extẽ ſio p no.in.c.ſi poſtq͞p.§.ſi.⁊ ibi bona glo.de elec.in.vj.⁊ hanc opi.ſequitur.d.ꝓ̃ve.de ancha.tenet.d. Car.in.d.c.ſi. d.Ab.ibi cũ hũc paſſum arbitraret̃ dubitabilẽ in hanc di ſtinctionem deuenit vʒ q͞p aut quis hʒ ius ad rẽ.aut ius in re.pmo caſu p adeptionẽ ſcdi reqrentis reſidẽtiã ad quod cõpetebat ius eſt incõpatibile cũ primo:⁊ ita ꝓpzie loqt̃ tex.iſtius cle.⁊ iſto mõ põt ſaluari iſta glo.q͞r facilius pdit̃ ius ad rem q͞p ius i re. ⁊.ſ.dcm̃ eſt nec iducitur vacatio p c.de multa.ſed ex quadã tacita renunciatione:vt hic dicit̃ ſcdo caſu vʒ cum hʒ ius in re.⁊ tũc aut requirit reſidẽtia extra dioceſim:⁊ tunc tacite iducit̃ renunciatio primi:niſi aliud appareat expreſſe de mẽte ipſius:⁊ ſic itelligat̃ glo. d.c.ex parte ⁊.c.ex tue de cle.nõ reſi.aut in eadeʒ dioceſi reqrit̃ reſidẽtia:⁊ tũc non iducitur priuatio ipſo facto:q͞r iure non caret:facit.l.illam.C.de collati. ⁊ ita reſidet i.d. c.ſi.⁊ per iſta inficiari non põt q͞p iſte articulus reddat̃ val de dubius pp auctẽm tantoꝝ patrum iter ſe diſſidẽtium. 12

Ego aũt eligo opi. Inno.vt veriorẽ ꝓpoſione ſua. allego

80 caſum in hac cle.ſic eam iducẽdo. Dr̃ enim hic q͞p habẽs litteras ad dignitatem ſeu bñficium curatum. ſi acceptat aliud bñficium qð de iure cum bñficio ex gratia debito re tinere non poteſt.vr̃ prime gratie renuntiaſſe hac cle. iſta declarat q͞p bñficium ſit illud ſm qð conſequetur: an ſim plex requirens continuã reſidẽtiam.ſed ſolum dicit qð de iure cum pmo retinere non poteſt:ſed qs non poteſt reti nere dignitatẽ ſeu bñficium curatũ:⁊ aliud bñficium ſim plex reqrens continuã reſidentiã ſeu non p̄t retinere duo bñficia reqrẽtia continuã reſidentiã: q͞r in dubio qs non p̄t deſeruire bñficio p ſubſtitutã pſonã. ſed reqrit̃ p ſe ipʒ deſeruiat vt eſt bonus tex.i.c.q͞r nõnulli de cle.non reſi.⁊ facit qð no.p doc.i.c.ꝯquerente.⁊.ti.ergo ſeqt̃ q͞p hñs bñ ficiũ curatũ ſi acceptat aliud reqrens ꝯtinuã reſidentiã eſt priuatus pmo ipſo iure:q͞r vr̄ pmo renuntiare p iſtũ tex. Nec ob.cũ dicit.d.m.q͞p iſta cle.loqt̃ de iure ad reʒ quod facilius abdicat̃ a nobis q͞p ius in re. q͞nimo maior ratio videt̃ in iure i re q͞p i iure ad rem:⁊ ſic acceptando ſm vi detur renuntiaſſe iuri ad rem:ergo multo plus videtur re nuntiare iuri in re:⁊ hoc patet.q͞r ratio huius prohibitio nis fuit vt tolleretur nimia cupiditas clericorum in habẽ do plura beneficia incompaſſibilia.c.q͞r i tantum de pre ben. Cũ ergo eadẽ rõ ⁊ maior vendicet ſibi locum i bene ficio adepto q͞p in adipiſcendo.ergo erit idem ius.c.trãſla to de cõſti.l.illud ad.l.aquil.nec ob. Et ſi quis opponeret q͞p iſte tex.vendicat ſibi locum:quando quis pacifice conſe quitur bñficium curatũ:non aũt qñ quis conſequitur bñ ficium ſimplex reqrens reſidentiã propter verbum aliud in textu poſitũ:q͞r iſtud nõ hʒ obſtare qñ illud verbũ non hʒ icludere bñficiũ ſimile pmo dumtaxat:pp verba ſequẽ tia dum dicat̃ qð de iure cũ alio retinere nõ poteſt: ⁊ ſic in cludit̃ beneficiũ ſimplex requirens reſidentiam. Secũdo pro hoc facit glo.c.gratia.⁊.ti.li.vj.que equipat beneficia requirentia reſidẽtiam cum curatis ⁊ dignitatibus:ergo

pena poſita in vno hȝ locū in alio. facit qḋ not. Joan. an.
in. c. j. de re. permu. lib. vj. Bar. in. l. ij. C. de indic. viduī.
Bal. in. l. nemo martyres. C. de ſacroſan. eccl. ergo pena.
c. de multa appoſita in curatis hȝ locū in ſimplicibus re
quirentibus reſidētiam: ꝗquā illa cōſtitutio ſit penalis:
Tertio licet. c. de multa loquatur in bñficijs curatis ꝛ di
gnitatibus illud fuit: q2 frequētabat ꝙ clerici acquirebāt
duas eccleſias curatas ſeu dignitates. Sȝ ſi papa fuiſſet
interloquutus an idem ſtatuiſſet in ſimplicibus reparāti
bus reſidētiaȝ: nulli dubiū eſt ꝙ ita ſtatuiſſet. ergo p inde
haberi dȝ: ac ſi ita ſtatutū fuiſſet pp īcompaſſibilitatē que
reſultabat in illis: facit glo. ſingu. in. l. tale pctū ad ſinē. ff.
de pac. ꝛ facit bona glo. cle. j. ſ̄. c. Et illud mihi videt̄ ve
rius quicqd dixerit cōtraria opinio. Et idem voluit Fe
dericus de ſenis ↄſilio. cxx. Et inquātum iſta glo. cū tex.
loquitur de bñficio curato debetis ſcire ꝙ duplex eſt cura
ſcȝ fori penitētialis ꝛ iſta proprie ꝛ ſtricte dicitur cura. fa
cit. c. omnis de pe. ꝛ re. qḋ no. propter conſtitutionē pena
lem loquētem de cura: vt proprie ꝛ ſtricte intelligatur: di
citur ēt cura fori contemptioſi que large ꝛ improprie di
citur cura. facit. c. dudū ecclēſia romana de electio. quod
no. propter cōſtitutionē fauorabilē loquentem de cura vt
large intelligatur: vt. c. fauorabiliores de regu. iur. vtrum
autem diſpoſitio huius tex. intelligatur de vtraqȝ cura: dic
ꝙ ſic ſm. d. Car. q2 tex. loquitur indiſtincte. l. j. §. genera
liter. ff. de leg. preſtan. Item q2 eſt eadem ratio īcompaſſi
81 bilitatis: vt. d. c. dudum. ¶ Quid autem erit ī dignitate
epiſcopali electus in epiſcopum antequā cōfirmetur con
ſequatur bñficium curatum: an videatur iuri qḋ hȝ renun
tiare ſuper epiſcopatu. Pau. hic dicit ꝙ non: q2 hec pe
na non videt̄ in iure expreſſa. nec dȝ de. extendi. facit glo.
no. c. ſi. de iure patro. Sed Joan. cal. ꝛ Joan. an. in. c. cū
noſtris de conceſ. preben. tenēt contrarium. lȝ enim. c. de
multa non hēat locū in epiſcopatibus: q2 epiſcopus non
poteſt renūtiare epiſcopatui ſine licētia pape. c. licet de re
gula. Sed electus in epiſcopum libere poteſt renūtiare:
vt. c. ſi electio de electio. in. vj. ꝛ ſ̄. dixi pleniſſime. ſicut er
go poteſt expreſſe renuntiare ita ꝛ tacite conſequēdo bene
ficium incompaſſibile: ꝛ hanc partē veriorē dicit. d. Car.
ꝛ allegat iſtum tex. gñaliter loquētem. Ego autē puto di
ctum Pau. fore verius hac ratione nō eſt iure cautum:
ꝙ habēs ius ad dignitatē: videatur illi renuntiare tacite
cōſequēdo bñficium incompaſſibile: niſi per iſtam cle. que
videtur exorbitans ꝛ quaſi penalis. Quotiens enim ius
exorbitans loquitur in dignitate nunꝙ hȝ locum in epi
ſcopatu qui dr̄ culmen ꝛ dignitas dignitatum vt eſt glo.
ſing. in. c. ij. de preb. in. vj. ꝛ dixi. ſ̄. in prohemio. lȝ ergo
electus in epiſcopuȝ poſſet ſue electioni renuntiare: vt no.
in. d. c. ſi electio: non tñ videt̄ illi renuntiare accipiēdo bñ
82 ficium incompaſſibile pñtam cle. ¶ In glo. ibi pacifice
quomodo dicatur quis ↄſequi bñficium pacifice dic vt in
ea que ampliat iſtam litteram. Idem Pau. qui ēt dicit:
ꝙ dicitur quis conſequi pacifice bñficium qñ non patitur
cōtrouerſiam in iudicio vel extra. c. cōmiſſa de electio. in
vj. c. lȝ epiſcopus de pben. lib. vj. quod bñ nota: ſi quis p
mittat ſub pena facere qḋ faciat: vt poſſideat pacifice fun
dum. Et p hoc pōt īferri ꝙ ſi quis hȝ literas ad dignita
tem ꝛ eligitur ad epiſcopatum: ꝛ cōſentit ꝛ petit ↄfirmari
an p hoc extinguatur gratia: ꝛ dic ꝙ nō: q2 nō dr̄ acceptaſ
ſe alterum de cōtrarijs ex quo nōdum conſecutus eſt cum
effectu: p iſtum textum. Quid autē ſi pēdēte gratia ad bñ
ficium cōſequor ſcdm īcompaſſibile. ſed ante poſſeſſionē
ſcdi vacat bñficium debitū ex gratia: ꝛ illud cōſequor paci
fice. dicit Pau. ꝙ in dignitatibus ꝛ curatis vacat primo
collatum. c. de multa: in alijs vero nō incompaſſibilibus
neutrum vacat: ꝛ poterit vtrūqȝ conſequi: vt hic in glo.
vlti. ¶ In glo. pe. quid de eo qui cōtraxit matrimoniū
qḋ poſtea diſſoluitur p profeſſionē. nūquid ſi ille erat bñ
ficiatus bñficia que pdidit p contractum matrimonium
recuperet p eius diſſolutionē glo. iſta īducit iſtam cle. ad
partē negatiuam idē Pau. qḋ tenuit vin. de cle. cōiuga.

c. j. de hoc in ſpe. e. ti. in ſi. pro hoc. c. ex tranſmiſſa de renū
tia. zen. in. c. j. de ſponſa. li. vj. vt refert Joan. de ligna. di
cit ꝙ aut matrimonium diſſoluit̄ ex defectu ↄſenſus: ꝛ ſic
ab initio nō tenuit: q2 nunꝙ fuit ver̄ ꝙ pdiderit bñficia:
aut tenuit pp ↄſenſuȝ. Sed ex alia cā fuit nullū: ꝛ tunc p
didit bñficia p tale mrīmoniū nec poſtea recuperat ī quo
mēbro Jo. de ligna. tenet ↄtrā ꝛ verius ſm. d. Car. q2 lȝ
ad īducēdā iuſticiā publice hōeſtatis ſufficiat mrīmoniuȝ
validū ex ↄſenſu: ꝛ ēt alia de cā nullū: vt. c. j. de ſpon. lib.
vj. tñ quo ad aliū effectū eſt ſecus p. c. nō pſtat de reg. iur.
li. vj. ¶ In glo. ſi. Nota ex ea ꝙ pp acceptationē ſcđi
bñficij nō efficit̄ inhabilis ad bñficiū primū ſibi ex gr̄a de
bitū ſi illud ſm renūtiat q2 poterit ſibi ↄferri primū bñficiū
p ordinariū nō tñ p executores in illa gr̄a deputatos cuȝ
83 gr̄a expirauerit. ¶ Vltimo tāgit. d. Jo. de ligna. d. An.
d. Car. an d̄ iure cōi quis poſſit hr̄e duo bñficia quecūqȝ
ſint illa: ꝛ argumēt pro ↄ quoꝝ motiua nō referā: q2 lon
gus eēt ſmo. ſed varie fuerūt ſcribētium opiniones. Nā
glo. c. ſcōꝝ. lxx. di. ꝛ in ſūma. xxj. q. j. ꝙ nulli tituli quantū
cunqȝ ſint ſimplices pñt cadere in eundē niſi in aliqbus
caſibus ſpālibus in iure expreſſis quos enumerat glo. in
dicta ſūma ꝛ. d. c. dudū el. ij. d̄ elec. Et ibi idē tenet ꝛ ſeqt̄
Goff. viij. ꝛ Hoſti. in ſūma ti. de pben. §. fin. ver. ſed qḋ
quis ꝛ Joan. de ligna. hic Inno. vero in. c. cū cā dudū de
pben. dicit ꝙ plures canonicatus ꝛ pbendas in diuerſis
eccleſijs de iure cōmuni quis hr̄e pōt nec eſt peccatū dum
modo nō exigant reſidētiaȝ: ꝛ dūmodo nō ſit nimia mul
titudo nec ēt ſiat ob auariciā: ſȝ zelo diuino quo caſu ſine
diſpēſatione quis habere pōt plura bñficia de quo p eun
dem Inno. in. d. c. ſi. de cle. non reſi. ꝛ in. c. j. de cle. pegri.
ꝛ in. c. eū in diſtribuēdis de tēpori. ordi. Et idē tenet Jo.
an. in. c. gr̄a. e. ti. lib. vj. Archi. ēt ibi in hāc opio. īclinat:
lȝ expreſſe nō firmet ſpe. ti. de diſpēſationibus. §. vidēdū
reſtat ver ſi. illud aūt reciat opīonē: ꝛ nō decidit. d. Car.
hic dicit ꝙ iſta queſtio ſit hr̄e duplicē itellectū. vnū vt que
ramus an qs poſſit hr̄e plura bñficia in qb᷒ pluralitas nō
84 ſit icōpaſſibilis: ꝛ in qbus iura nō reſiſtūt nec diſponat ꝙ
p adeptionē vnius vacet alterū. alius ſenſus eſt vt quera
mus an pluralitas poſſit pmitti adeo ꝙ nō ſit peccatū te
nere plura bñficia: quo ad primū itellectū ponit regulā af
firmatiuā. ſ. ꝙ plura bñficia ſimul hr̄i poſſunt niſi ſint de
illis de qbus eſt ꝓhibita pluralitas adeo ꝙ p adeptionē
vnius vacet primū. Quo ad ſm modū itelligēdi dicit ani
maduertēdū eē ad duplicē ſtatum bñficioꝝ. vnū ſm pmo
uam inſtitutionē alterū ↄſiderato ſtatu hodierno: quo ad
primeuū ſtatū bñficioꝝ ponit regulā negatiuam. ſ. ꝙ nō
licet habere plures titulos bñficiorum: cum vnū ſufficiat
ad ſubſtētandum: q2 attento ſtatu primeuo quodlibet be
neficium eſt ſufficiēs. facit. ca. vt quiſqȝ de vi. ꝛ hone. cle.
vbi beneficium dȝ inſtitui: vt ſalteȝ fructus ſufficiant pro
duobus ꝛ adde ꝙ ille text. plus probat ꝙ eo ipſo ꝙ eccle
ſia eſt dedicata preſumit̄ habere dotē ſufficiētē pro ſacer
dote ꝛ clerico. facit qḋ hr̄ in. c. placuit. j. q. ij. in text. ꝛ glo.
85 ¶ Que aūt dos dicat̄ eē ſufficiēs: vide bonā glo. c. cum
ſicut de cōſe. ec. vel alta. ꝛ in. c. j. xxj. q. j. ꝛ ad pdicta facit
glo. d. c. dudū ꝗ dicit ꝙ qs nō pōt hr̄e duo bñficia cū vnū
ſufficiat hoc tñ caſu nō putat. d. Car. fore pctm̄ mortale ſi
qs hēat plura bñficia pp gñalē ↄſuetudinē que hodie vi
get: q2 gñalis ↄſuetudo pōt facere de illicito licitū: ſed at
tento ſtatu hodierno: q2 bñficia ſunt variata ꝛ multuȝ di
minuta adeo ꝙ tria vel quatuor pro victu vnius nō ſuffi
ciunt. ¶ Ideo inſurrexit cōſuetudo generalis: quā papa
ſcit ꝛ tollerat vt quis poſſit habere plura beneficia ſimpli
cia vel vnū nō ſimplex cum vno ſimplici. c. j. de conſtit. in
vj. Et ſm iſtam cōſiderationem. d. Car. dicit fore verum
opinionē Inno. Et ſic ponit regulā affirmatiuaȝ ꝙ dum
modo nō cauſa auaricie vel alias ex cauſa illicita quis ob
tineat plura bñficia vel nō ſimplex cū ſimplici licitū eſt ēt
ſine diſpēſatione: adeo ꝙ nō eſt pctm̄: ēt ſi vnum de illis
ſufficeret pro victu. ꝛ iſtā dicit fore verā cōcluſionem. ꝛ ſi
aliter diceremus ſm euȝ eſſet illaqueare multos animos.

Tu adde

Tu adde ꝙ etiam illud idem tenet.d.Car. de preben.in c.cum iam dudũ:⁊ ꝯſideratio ſua videt̃ ſubtilis ⁊ ſouere equitatẽ inq̃ntum voluit ꝙ attento hodierno ſtatu quo vi demus beneficia: que olim opulẽta fuerũt hodie ſore ef fecta exilia ꝙ licitũ ſit plura ſimplicia habere ꝑ not. in.c. cum te de eta.⁊ equali.facit in ſimili tex.multũ ſingu.in.c. fraternitatis.xxxiiij.di.vbi multa iubẽt ſacri canones ob ſeruari:ſed pp defectũ tẽporis: q2 debilitata ſunt hoĩum corpora.illa cenſura relaxat̃:pone exẽplũ. Nã olim tpe apoſtoloꝝ clerici nõ habebãt ꝓpriũ.xij.q.j.c.certe.hodie aũt ſecus:q2 corpora noſtra defecerũt: vt dicit tex.d.c.fra ternitatis.ergo nõ erit mirũ ꝯſideratis labe noſtroꝝ tem porũ ſi quis poterit habere plura beneficia. Nã lex ſemp loquitur.l.arrianis.C.de hereticis ⁊ adaptat̃ tpi.iiij.di.erit aũt lex. Et ideo vnũ vno tpe eſt equũ ꝙ alio tpe. illud idẽ efficit̃ iniquũ:facit qđ dicit Bal.in rubri.C.qui admi.ad bonorũ poſ.poſſunt.⁊ bonus tex.in.l.ſi hoĩem.ff.man. Adde etiã qđ.d. Spe.in.d.c.cũ iam dudum ſequitur opi. glo.in.d.c.dudum: vz ꝙ de iure ſi beneficia ſunt ſufficien tia:lz nõ requirant reſidentiã pluralitas eſt inhibita. ſecus ſi nõ ſunt ſufficiẽtia:ꝑ ea que habent̃ in.c.conquerente de cleri.nõ reſi. Si vero alterũ tantũ eſſet ſufficiẽs ad hoc vi detur idem ꝑ id qđ no.glo.d.c.dudum. De ꝯſuetudine tñ obſeruat̃ opinio Inno.cõiter. Adde etiã qđ pulchre

26 dicit.d.Ant.hic: ꝙ lz quis poſſit habere plura beneficia que nõ requirunt reſidentiã:quo ad utilitatem tñ videtur ꝙ nõ percipiat redditus niſi deſeruiat ꝑ ſe vel ſubſtitutum: facit qđ Inno.no.in.c.cũ oẽs ad ſi.de ꝯſti.ſaluo:niſi eẽnt beneficia valde exilia ꝑ no.in.d.c.cõquerente: quaſi velit ꝙ tũc habere debeat fructus: etiã ſi nõ deſeruiat ꝑ ſubſti tutum qđ ſingulariter no. Nec ob.ſi dicatur ꝙ beneficia ſint ſtatuta vt eis deſeruiatur ⁊ non põt quis ſeruire dua bus eccleſijs iuxta illud.vtiliter ſeruit nemo ⁊c̃. Et alibi dicit̃.qui binos lepores ⁊c̃.xxj.q.j.ca.j. ⁊ ſic videt̃ quod non debet percipere fructus niſi deſeruiat per aliũ.in illa in qua nõ reſidet:q2 reſpondet Inno. ⁊ pleniſſime re fert:⁊ ſequitur.o.m.in.d.c.ſi.de cle.nõ reſi. ꝙ omnes eccle ſie cẽſentur vna eccleſia:q2 vna eſt eccleſia vniuerſalis cu ius alie ſunt membra.xxiij.q.j.c.loquitur.xxj.di.c.quã uis.vij.q.j.c.nouacianus ad ſi. Ideo deſeruiẽdo in vna ſatis videtur deſeruire in alia.dicit etiam Innoc. in.d.c. ſi.ꝙ in abſentia dicitur quis ſeruire:ex quo beneficium eſt tale ꝙ nõ requirit reſidentiã: q2 de ſeruitio nõ eſt queren dum a non debente reſidere.ar.l.aſi.pe.ff.de oper. liber. Nec ob.qđ habetur in.c.cum ſm apoſtolum de preben. vbi viuens de altari:dz ſeruire altari:q2 ſm Innoc.ſatis vr̃ ſeruire altari dũmodo bene viuat ⁊ expẽdat:que rñſio nõ placet Hoſti.ꝑ id qđ habetur.j.q.iij.c.ex multis. vbi dicit̃ ꝙ qui male accipit lz bene diſpenſat plus grauat̃ q̃ mercat̃. vnde cum talis male videatur accipere non deſer uiendo altari non vr̃ ſufficere ꝙ bene expẽdat.ideo aliter rñde.ad.d.c.cũ ſꝫ vz qđ illud nõ ꝓcedat in beneficijs nõ requirẽtibus reſidentiã vel collatis in ſtipendiũ pp bene merita: vel cã pietatis vel elemoſyne: ſm ea que habẽtur. xvj.q.j.q2 iuxta.aduerte q2 opinio. Inno.in.d.c.ſin. fuit qđ ſi beneficia ſimplicia nõ requirunt reſidentiã:ſtatuto for te vel ꝯſuetudine:tũc ſi ſtatutũ vel cõſuetudo forte ꝑmit tit pluralitatẽ:tunc talis pluralitas eſt tollerabilis. idem etiã dicit ſi ſtatutũ vel ꝯſuetudo nil permittat. q2 poterit quis habere plura bñficia ſimplicia.qđ limitat dũmõ be neficia nõ ſint ſufficiẽtia vel alterũ tantũ: quã opinionem d.Car.in.d.c.diſtinxit vt hic feci.⁊ licet ego firmauerim ĩ.opinionẽ dñi Cardi.attamẽ vt dem materiã cogitãdi

27 ⁊ exercitio preſtem ingeniũ. ¶ Ego pono concluſionem negatiuã vz qđ non ſit licitum habere plura beneficia ſim plicia ſine diſpẽſatione:⁊ ex iſta cõcluſione infero correla rium: qđ peccatũ eſt tenere plura beneficia ſimplicia ſine diſpẽſatione:ſi vnũ illoꝝ eſt ſufficiens ⁊ ꝯtradicere finali ter eſt illaqueare multas animas:lz contrarium dicerit ex toto.d.car.⁊ lz ipſe adduxerit.vij.motiua pro iſta ꝯcluſio ne ⁊ ad ea fuerit conatus rñdere;que reſpõſio ſi bene cõſi

deratur non eneruat illa motiua: que poteris hic ꝑ eum videre. Attamẽ vltra illa põt iſta ꝯcluſio iſtis rationibus ⁊ iuribus probari nec ab aliquo tactũ inueni. Et primo nõ eſt iure expreſſum qđ quis poſſit ſine diſpenſatione tene re plura ſimplicia.imo contrarium eſt iure cautũ vt.ſ. di cet ergo erubeſcimus:cum ſine lege loquimur.§. confidere mus in auc̃.de trien.⁊ ſim.l.illam.C.de colla. Scdõ poſi to qđ beneficia ſimplicia nõ requirant ꝯtinuã reſidentiam non tñ ſequitur.ergo quis poterit plura tenere ſine diſpen ſatione.lz enim ceſſet vna ratio ꝓhibitionis.ſ.qđ quis nõ põt reſidere in pluribus beneficijs eo q2 daretur materia vagandi vt.c.q2 inteñtũ de preben.nõ tñ ceſſat alia ratio prohibitionis que eſt qđ multitudo beneficioꝝ eſt canoni bus inimica. Nã vt gentiũ principis aut magiſtri vtar eloquio.vij.ad corinthios:quilibet dz manere in ea voca tione in qua eſt vocatus trãſumptiue habetur in.c.j.xxj. q.j.⁊ loquitur illa auc̃tas generaliter in.c.ſanctoꝝ. lxx. di. ergo ſequitur qđ remanere dz regula ꝓhibitiua.l. liberoꝝ §.notant̃.ff.de his q no.infa. inſti.de nup.§. affinitatis l.ſi nõ lex.ff.de hered.inſti. Tertio illud eſt a iure ꝓhibitũ qđ in ſe piculũ ꝯtinet aiaꝝ:⁊ qđ fortius eſt nec iuramẽtum ſup eo preſtitũ obligat.c.j.de ꝯſue.li.vj.⁊.j.de iur. iur.c. lib.⁊ i.c.nõ eſt obligatoriũ de reg.iur.c.lib. Sed habere plura bñficia cõtinet piculum animaꝝ vt in.d.c. q2 in tñi ergo ſine diſpẽſatione illa tenere nõ poterit. Quarto alle go tex.in.c.cũ teneamur de ꝑben.vbi ſi papa mãdat alicui ꝓuideri de beneficio aliud beneficiũ habẽti: nec in mãda to eſt facta mẽtio de bñficio illo executor nõ dz ſibi ꝓuiđ dere.ergo nõ eſt licitũ habere plura bñficia ſine diſpenſa tione.⁊ loquitur ille tex.ſiue bñficium ſit ſimplex ſiue cura tum cũ generaliter loquat̃. Quinto allego tex.c. ſi cui de ꝑbẽ.in.vj.vbi ſi mãdat̃ ꝓuideri alicui de bñficio ⁊ ille ta lis obtineat aliud bñficiũ ſufficiens: qđ nõ poterit ſibi ꝓ uideri niſi dimittat bñficiũ qđ obtinet:ergo hñs ſufficiẽs bñficiũ nõ poterit aliud obtinere ſine diſpẽſatiõe. Sexto ratio ꝓhibitionis ne quis hẽat plura bñficia eſt ne venđi cet ſibi ſtipẽdia plurimoꝝ.c.iij.de cle.nõ reſi. q2 non pñt plura beneficia ad vnũ deuẽire ſine paupertate alioꝝ. iuxta illud qđ ſcribit Boetius in ſcđo de ꝯſolati. O inquit an guſtas diuitias que nõ niſi ad vnũ cum ceteroꝝ paupertate perueniunt. Sed eadẽ ratio eſt in pluribus bñficijs ſim plicibus lz nõ requirant reſidẽtiã:ergo erit idem ius.⁊.c. cum dilecta cũ ſi.de cõfir.vti.vel inuti.c.ſi quis obiecerit j.q.iij. Septimo iſta opinio qđ requirat̃ diſpenſatio eſt pro aĩa ſecurior q̃ opinio Inno.⁊ cõis. ergo iſta ⁊ iudicãdo ⁊ cõſulendo erit tenẽda.facit.c.iuuenis de ſpõſa. ⁊ quod ibi no. Et quod no.in.c.ad audiẽtiã de homi. Octauo allego textũ in.d.c.dudum el.ij.de electio.in verſi. cũ no ſtre intẽtionis vbi quis nõ põt obtinere plura bñficia ſine diſpẽſatione:⁊ loquitur ille tex.in bñficijs ſimplicibus ⁊ ea ratio.ita ꝓbat ille tex.in verſi.bñficijs ꝑſertim curã ani marũ hñtibus. Nono.c.j.de ꝯſue.in.vj.ſi recte ĩtelligat̃ nõ ꝓbat illud ad quod cõis opinio illũ allegat.vz quod generalis ꝯſuetudo quã papa ſcit ⁊ tollerat:vt glo.c. gra tia de reſcriptis in.vj.diſponit qđ quis poſſit ſine diſpẽſa tione habere duo bñficia ſimplicia. Nam ille tex. loquit̃ de duabus dignitatibus ꝑſonatibus ſeu officijs: ſed de duobus ſimplicibus ille tex. nil dicit.niſi velis ſaluare qđ a contrario ſenſu illius littere bñ probat̃ id ad quod cõis opinio allegat. Sed reuera ille intellectus a ꝯtrario ſenſu ibi capi non dz q2 eẽt iuri cõmuni cõtrarius. Nam de iu re cõmuni:quis non poteſt habere duo ſimplicia bñficia ſine diſpẽſatione vt.ſ. allegatum eſt.ergo nõ dz ſumi ar. a contrario ſenſu ad derogationẽ iuris vt glo.ſingularis c.cupiẽtis.§.qđ ſi ꝑ.xx.de electio.lib.vj.facit ẽt q2 cõſue tudo eſt interpetrãda ſm ius cõe:vt eſt tex.melior de iure l.c.cũ dilect⁹ de ꝯſue.facit tex.l.ſi ſui nſi.C.de noxali.⁊ in c.cauſamqz de reſcrip.glo.l.ſi.§.in cõputatiõe. C.de iure delib. Decimo nec obſtat qđ dicebã allegãdo.c.fraternita tis.xxxiiij.di. q2 lz hodiernis tpib⁹ ꝓlapſa ⁊ diminuta ſint bñficia non tñ ſequit̃ ergo ſine diſpẽſatione qs poſſit plura

tenere bene fateor ꝙ erit iuſta cauſa diſpenſandi: vt quis plura tenere poſſit. Nã diſpẽſatio niſi cum cã ẽ diſſipatio: vt eſt glo. ſing. §. niſi rigor. j. q. vij. poſſet et hẽri conſideratio ⁊ forte bõa vʒ ꝙ ideo videnẽ diminuta beneficia: q: ita pompe nr̃oꝝ clericoꝝ aucte ſunt qui oẽs: vt quotidie videmus volunt habere plures famulos: ⁊ qḋ peius eſt volunt vocari monſignores. ℭ Neqʒ aduertũt ad id qḋ dicat xp̃s. Ego autẽ in medio veſtrũ ſum ſicut q miniſtrat vt ſcribiẽ apud Lucam. In paſſione: ⁊ pp hoc caute dixit Inno. ſi auaricie cauſa non petat. Et quis profecto dubitare poterit ꝙ cũ cleric⁹ petat plura bñficia ſeu duo quoꝝ vnũ eſt ſufficiẽs ꝙ cã auaricie faciat q̃ apud clericos frequẽtiſſima ẽ: vt ẽ pulcher tex. Hieronymi. c. dyacoñi. xciij. d. vbi latiſſime rep̃hẽdit auariciã eoꝝ: ⁊ ex iſtis ſeqẽ ꝯcluſio vera. tenere ꝯtrũ eſt aiaʒ illaqueare: q: multi ꝑuocanẽ clericari vt hẽant plura bñficia. Ego aũt ꝯſulerem pp

28 fauorẽ aĩe ꝙ peterẽ diſpẽſatio. ℭ Quis aũt poſſit diſpẽſare ſup pluralitate iſta: plẽiſſime. d. m. de imo. vbi refert opy. in. d. c. ſi. de cle. nõ reſi. ⁊ in. c. cũ iã dudũ de preben. Archi. in. d. c. ſcõꝝ. lxx. di. ⁊ no. ꝑ alios in. d. c. de multa. Nec ob. ꝑdictũ qḋ dicit dñs Car. de gñali ꝯſuetudine quã papa ſcit: ⁊ tollerat. ⁊ voluit glo. in. d. c. gr̃a. Nã conſuetudinis magna eſt auctas ſ. c. ſi. de ꝯſue. hic dicit bal. in. c. j. q ſeu. ua. pñt ꝙ ꝯſuetudo hʒ vim decreti: ⁊ tenaciter obſeruata hʒ vim iuſticie. facit glo. no. c. cũ oẽs de conſti. vbi valet ꝯſuetudo ꝙ abſẽtes poſſint percipere fruct⁹ beneficioꝝ. facit et ſcĩa ⁊ tollerãtia pape. iuxta. l. qdam ꝯſulebãt. ff. de re. iudi. in. c. veniẽs de filijs pꝛ̃bꝛ. in. c. ij. de ſciſma. ⁊ in. c. diuerſis fallacijs de cle. ꝯiu. ⁊ ſ. c. ſi ſeruus. liiij. di. facit et q: pluralitas bñficioꝝ eſt de iure poſitiuo ſm quoſdã q alle. qḋ hẽ in cle. j. de imu. eccle. in ṽbo pro infectis: q: iudicio meo iſta nõ obſtãt: lʒ eni nõ ſit dubiũ auctoritas ꝯſuetudinis ſi tñ inducã ab iferiori: nõ tñ habet iura diſpẽſandi: q: in diſpẽſatione reqrit cã: ⁊ ꝙ diſpenſans habeat aĩum diſpẽſandi ⁊ ut cã cognoſcat ita no. in c. ſup venerabilẽ qui fi. ſint legi. in. c. ꝓpoſuit de ꝯceſ. preben. ⁊ ibi late p. d. m. ⁊ facit glo. §. niſi rigor. j. q. vij. vnde fateor ꝙ iſta generalis ꝯſuetudo. excuſaret quẽ i foro conteutioſo. vt eſt glo. ſing. c. cũ venerabilis de ꝯſue. nõ tñ excuſat quẽ in foro aĩe vt eſt glo. ſing. c. deniqʒ. iiij. di. Nec ob. ꝑ ape tollerãtia: q: illa nõ inducit diſpenſationẽ cũ illa ꝯſuetudo nõ fuit ſcienter inducta a papa: facit qḋ no. c. literas de ꝯceſ. ꝑben. vbi hñs ꝑtãtem diſpẽſandi nõ videẽ diſpẽſare: niſi appõat hoc verbũ diſpẽſo. ⁊ lʒ hoc dictum ſit cõiter dãnatũ vt refert. d. Anto. in. d. c. diuerſis. Atta tamen Jo. gloſator ſ. c. ſi ſeruus. liiij. di. Illud dictũ limitat: niſi ſcienter ꝓmoueręẽ notus inhabilis cũ quo poſſit diſpẽſari ꝑ id qḋ hẽtur ſ. d. c. ſi ſeruus. Et idẽ voluit Jo. in. c. qui in aliquo. lj. di. ⁊ in. c. eccleſia. xvj. q. j. Cũ ergo iſta ꝯſuetudo nõ poſſet diſpẽſare ꝙ quis ſit pluralis: nec et apparet de legitima cã. lʒ ergo papa ſciat ⁊ tolleret: non tñ vẽ diſpenſare: facit quod no. glo. ⁊ Joã. an. in. c. ij. de ſciſma. qui dicunt ꝙ ſuperior nunꝙ̃ vẽ diſpenſare ſi non adeſt cã legitima diſpẽſandi. nec ob. dicta. l. quidã: q: hʒ locum qñ ꝑnceps ſcienter facit cũ aliquo: q: tũc videẽ diſpenſare ⁊ vltra hoc requirẽ cauſa que in ꝯſuetudie iſta nõ apparet lʒ tollereẽ a papa. Nec ob. glo. d. c. cũ oẽs: q: illa glo. dʒ ſic intelligi. vʒ ꝙ abſens habeat fructus ſi concurrãt iſta. ſ. ꝙ deſeruiat ꝑ ſubſtitutũ. Item ꝙ eccleſia nõ patiatur defectũ in miniſtris. c. pe. de cle. nõ reſi. Itẽ ꝙ interueniat iuſta cã abſentie: nec ob. ꝙ pluralitas beneficiorum ſit inducta a iure poſitiuo: ꝑ id qḋ no. glo. in. d. cle. j. de imun. eccle. q: illa glo. nõ loqtur in iſto caſu: dicit enim ꝙ magna eſt auctas pape in iſtis que ſunt inducta a iure poſitiuo pro qua eſt tex. in. d. c. ꝓpoſuit de ꝯceſ. preben. Et bene facit qḋ habeẽ in. c. inotuit de elec. ⁊. d. c. per venerabilẽ. ⁊ ꝙ pluralitas beneficioꝝ ſit inducta a iure poſitiuo hoc nõ dicit: ⁊ ita puto ꝙ fuerit iductũ ex dcõ apoſtoli. vij. c. ad corinthios ⁊ in. d. c. ſanctoꝝ. lxx. di. ⁊ in. c. j. xxj. q. j. Nec ob. ꝙ epiſcopus põt diſpenſare vt quis habeat plura beneficia vt no. doc. in. d. c. de multa. ⁊ bene facit tex. d. c. ſanctoꝝ in ver. epiſcopi diſpenſatione. ſed ꝯtra dicta apoſtoli ſolus papa diſpenſat ex cauſa. vt plene. no. in. d. c. propoſuit ⁊ non epiſcopus: q: rñdeẽ non ſequiẽ: epiſcopus diſpẽſat ergo non fuit inductũ ab apoſtolo: q: rñdeo ꝙ canon põt ꝑmittere epiſcopo vt ꝯ dictũ apoſtoli diſpẽſet vt eſt tex. in. d. c. ſanctoꝝ. ⁊ ex iſtis ſeqtur ꝙ cum multitudo beneficioꝝ ſit aĩe piculoſa. c. q: in tm̃ de ꝑben. ſi ꝯſuetudo illa ꝑmittat dicto caſu ꝙ poſſet nõ tñ videtur diſpenſare. poſſet tñ attentari ꝙ ſi tria cõcurrerẽt in ſimul in hac ꝯſuetudine. ſ. ꝙ ex iuſta ⁊ legitima cauſa induceręẽ ⁊ ꝙ eccleſia nõ pateręẽ defectũ in miniſtris: ⁊ ꝙ hñs plura beneficia deſeruiret ꝑ ſubſtitutum: ⁊ vltra hoc papa ſciret ⁊ tolleraret: q: tũc talis poſſet procedere ꝯſuetudo in foro aĩe nedum in foro ꝯtentioſo: nihilominus ſup hoc cogitãdũ relinquo. ℭ Et adde ad ꝑdicta pulchrã qõnem

29 ℭ Utrum epiſcopus poſſit diſpenſare: ꝙ canonicus prebẽdat⁹ in eadẽ eccleſia poſſit hẽre ꝑpetuã capellaniã in eadẽ eccleſia vt vidi in eccleſia maſſeñ. iſtud dubiũ non tangit in aliquo loco. d. Jo. an. ⁊. d. An. Adeo ꝙ dicit. d. m. in. d. c. literas ſe nõ legiſſe fore tactũ ꝑ aliquẽ ſcribentem niſi ꝑ Federicũ in. cõ. cxx. ⁊ ibi dicit ꝙ ſi tenemus ꝙ epiſcopus nõ poſſit diſpẽſare circa plura beneficia in eadẽ eccleſia tũc iſto caſu nõ poterit diſpẽſare. Sed ſi tenemus qñ beneficia ſunt diſſimilia ep̃s poſſit diſpenſare: vt videẽ voluiſſe Jo. an. vt refert. d. m. in. d. loco: tunc videẽ ꝙ poſſit diſpẽſare: ⁊ iſtam partem tenet Federicus in. d. cõſilio. Nec ob. qḋ hẽtur in cle. ſi iuſta. ſ. de preben. ⁊ in. d. c. literas ſm vnũ intellectum: q: refert ꝙ lʒ capellania fuerit dotata. ſi tñ ſibi non eſt aliter aſſignata aliqua prebenda nõ dicitur illa capellania habere annexam prebendam: ⁊ allegat quod habetur in. c. cum in eccleſiis de ꝑben. in. vj. vbi licet ep̃s habeat redditus deputatos dignitati ep̃ali tñ ex ꝯſuetudine põt habere ꝑbendã: qḋ non eſſet ſi cenſeretur ꝑ tales redditus habere ꝑbẽdam. per ea que no. in. d. cle. ſi iuſta. ⁊ ita reſidet in. d. ca. literas. Tu vero adde qḋ no. d. Phe. de ancha. in. c. j. de ꝯſue. in. vj. vbi tangit an epiſcopus poſſit diſpenſare vt quis poſſit duo altaria tenere in eadeʒ eccleſia. Nam varie loquitur. ⁊ ꝑmo dicit ꝙ poſſit cum in hoc nõ reperiatur ꝓhibitio. poſtea dicit ꝙ nõ põt. qḋ dubium dicit ibi. d. Dominicus ſe habuiſſe ꝺ facto: ⁊ ſup eo ꝯſuluiſſe. d. An. ⁊ arguit ibi ꝙ epiſcopus poſſit ꝑ tex. in. d. c. j. iuncta glo. in verbo quocunqʒ vbi tex. nõ intendit ꝓhibere retẽtionẽ beneficij perpetui in eadem eccleſia ex diſpenſatione epiſcopi quocunqʒ nomine beneficia illa cenſeantur: ⁊ ſic illis dictio vniuerſalis quecũqʒ eſt etiam apta comprehendere altaria. ⁊ allegat tex. c. ij. de conceſ. preben. qui dicit qḋ prebende ſeu quelibet officia vacantia in eadem eccleſia debent. ſ. ſex menſes conferri. alias collatio deuoluitur ad ſuperiorem. ſed nõ eſt dubium ꝙ iſte tex. habeat locum etiam in capellis ⁊ altaribus ſitis in eadem eccleſia que vacant ⁊ cõferuntur. Et ſic patet ſm eum ꝙ appellatiõe officij veniunt altaria que dicuntur beneficia. allegat glo. cle. ij. de deci. ⁊ refert d. Anto. ex improuiſo ſic reſpõdiſſe ꝙ dictum. c. j. de conſue. non comprehendit altaria cum ſit penale: ⁊ loquiẽ in dignitatibus perſonatibus canonijs ⁊ officijs quorum appellatione non comprehenduntur altaria: vt nota. ibi Archi. qui ibi exponit illa vocabula. Et ſic. d. An. videtur contradicere Federico de ſenis in dicto cõſilio: ⁊ ſic concludit quod dictus tex. c. j. includit altaria. Sed gallie. de monte lau. in extrauaganti execrabilis in glo. ſuper verbo abſqʒ diſpenſatione. verſiculo quid eſt ergo de conſuetudine tenet qḋ dictum. c. habeat locum generaliter in quibuſcunqʒ beneficijs eccleſiaſticis quocũqʒ noĩe cenſeantur dum tñ dentur in titulũ ꝑpetuũ: ⁊ ſic videtur expreſſe dictũ. c. includere altaria. Sed. d. Ab. in. d. c. literas allegãdo ſolũ cõſiliũ Federici illud ſeqtur. D. vo Dñicus ſ. d. c. j. diſtinguit qḋ aut qs vult retinere duo altaria in eodẽ tp̃e: ⁊ de ſtatuto ꝯſuetudine vel ꝑuilegio ſũt in cõpaſſibilia. ⁊ tũc nõ pñt ſſimul retineri. aut de iure ſpãli nihil diſponiẽ: ⁊ tũc aut talia nõ dantur i titulũ. ſʒ in cõmendam

mendam vel dantur vt officient pro animabus defuncto
rum aſſignato aliquo ſtipẽdio ãnuo. non tñ datur titulus
altaris ar. c. ſignificatum de preben. et tunc talia poſſunt
iſto modo ſimul retineri. ſicut dicitur de illis quib⁹ datur
ſtipendiũ ad vitam pro ſuſtentatione. c. poſſeſſiones. xvj.
q. j. Aut talia dantur in titulum perpetuũ: ⁊ tunc plura i
eodem corpore ſimul retineri non poſſunt. per textum. d. c.
j. ⁊ hoc videtur verum propter verbum officij in illo textu
appoſitum: qḋ poteſt cõprehẽdere talia altaria. vt probat
in. d. c. ij. de cõceſ. preben. Et iſto caſu includũtur in vbis
illis. c. ⁊ facit ratio illius textus que eſt ꝙ vix põt adimple
re quis vnum offiñ qḋ tenet mens ꝙꝙ do. me. dixit ſe non
legiſſe hoc dubium fuiſſe tactum niſi per Fede. de ſene.
30 ¶ Et inquantũ ſupra dixi de dignitate adde pulchrã du
bitationẽ: pone ꝙ quis eſt cuſtos vel ſacriſta: qui ex cõſue
tudine hꝫ dare diſtributiones ⁊ etiã illas ſubtrahere ab
ſentibus ⁊ nõ intereſſentibus diuinis: an dicatur habere
dignitatem Jo. an. in addi. ſpe. ſuper rubrica. de preben
dis ver. de hoc cõcludit ꝙ non: q: per hoc nõ hꝫ pẽtem
ſuſpẽdendi ab offõ vel beneficio: ſed ẽ quedã ſimplex ſub
tractio: ⁊ per hoc nõ debet cẽſeri hr̃e dignitatẽ. facit ꝙ ipſe
no. i. c. pe. de of. leg. ⁊ cũ hoc deõ trãſit. d. m. l. d. c. de mul
ta. Adde ꝙ no. Fede. de ſene ꝯſi. lxxvj. leip. caſus talis
eſt: an plebani dicant hr̃e dignitatẽ: ⁊ tenet ꝙ ſic ſi ſint col
legiati. allegat qḋ no. arch. in. c. romana. de foro cõpe. lib.
vj. ⁊ i. c. ſtatutũ ẽſi. collegiatis de reſcrip. eo. lib. Si vo nõ
ſunt collegiati nõ dicant eſſe in dignitate. lꝫ habeãt capel
las ſub ſe in quibus ſubſtituunt: ſequit Oſtien. i. d. c. i.
de conſue. l. vj. ¶ Adde ẽt qḋ ſingu. dixit Bal. in tit. de
feud. guardie l addi. vbi voluit ꝙ eſſe cochũ principis eſt
hr̃e dignitatẽ qḋ eſt no. dignũ. idẽ etiã dicit ſi qs eſſet no
tarius principis: vt eſt tex. no. in. l. i. C. de man. prin. idem
dic ſi quis eſſet medicus principis aut pape. tex. eſt. ⁊ ibi
Bar. l. i. C. de comiti. ſacri pala. lib. xij. de quo dixi. s̃. in
prohemio. in ṽ. doctoribus. verum aũt miles dicatur hr̃e
dignitatẽ: alibi tangã: ⁊ iſta ſufficiãt ꝑ aliqᷓ repe. hui⁹ de.

1 **Jtteras.** Hec de. hꝫ materiam ſubtilẽ glo. nõ diuidit neq; ſumat.
ideo ſit ſic ſũmari. Littere apoſtolice ſuper cõfe
rendo beneficio vacaturo ad creatũ poſt datam
non extẽdunt. h. d. ¶ No. ꝙ appellatiõe litterarũ cõpre
1 hendit gr̃a pape que eſt in fieri ⁊ dicit zenze. ꝙ tales litte
re habent loco tituli ſm Compoſto. in. c. ſuper litteris. s̃.
eo. Jdẽ dicit Anc. quo ad ꝓbationes iuris q̃ſiti de quo
plene per Cal. in. c. i noſtra. s̃. e. ⁊ ibi dicit qḋ lr̃e collatio
nis faciende eſt probatio principij: ſed non eſt titulus me
diatus vel imediatus ſicut alibi dr̃ ꝙ ſcriptura in Zctibus
qui ꝯſenſu cõtrahunt non eſt Zctus: ſed eius probatio. l.
Zbiuit. ff. de pigno. dic ergo ꝙ ſi attẽditur littera finaliter
nõ eſt titulus ẽt remotus: ſed eſt ꝓbatio tituli attẽta eius
forma extriſeca: ſicut charta teſtamẽti eſt ꝓbatio eius: ⁊ nõ
propter teſtm̃: cum ſit quoddã intellectuale. facit qḋ no. i
l. i. ff. de teſta. ⁊ ita ẽt ſequitur. d. Anto. in. d. c. in noſtra.
¶ Nota ꝙ mandatum ad beneficia vacatura tenet. quod
2 procedit qñ littere ſunt pape. c. i. de cõceſ. preben. ⁊ i. c. ij.
eo. ti. in. vj. lꝫ ſecus ſit in inferioribus. c. relatum de p̃ben.
Dicit tamẽ zenze. ꝙ legatus dat ius ad vacaturas. c. p̃nti
de offi. le. in. vj. Sed cõis opinio eſt in Zriũ: ꝙ lꝫ poſſit
ſibi reſeruare: nõ tamẽ dat ius ad vacaturas. vt not. in. c.
dilectus. el. ij. de preben. ⁊ per Jo. an. in. c. licet eo. titu. in
nouella. Nec ob. ſi qs oppõat ꝙ per litteras ad beneficia
vacatura dator votũ captande mortis: quod eſſe nõ dꝫ. c.
ne captande. ⁊. c. deteſtande de cõceſ. prebend. in. vj. facit
qḋ no. in. l. ſi. C. de pac. ⁊. c. ti. c. q̃uis. in. vj. ⁊. l. ſtipulatio
hoc mõ. ff. de ṽ. ob. q: iſta nõ obſtant q: papa ſolus hoc cõ
cedere põt ⁊ non alius. facit qḋ dicitur in ſimili voluntas
captatoria nõ tenet vt no. in. c. cũ tibi de teſta. ⁊ in. l. capta
torias. ff. de here. inſti. tñ ſi populus faciat ſtatutũ ꝙ volũ
tas captatoria teneat: tale ſtatutũ erit validũ. caſus ẽ mul
tum ſin. a Zrio ſenſu in. d. l. captatorias vbi dr̃ ꝙ ſenatus
reprobauit captatorias volũtates. ergo a Zrio ſequitur ꝙ
ſenatus poterit illas approbare ar. l. omnẽ innouatione.
C. de ſac. ſan. ecc. ſed populus hꝫ pẽtem. l. cõdende. vt. l.
oẽs populi. ff. de iuſti. ⁊ iur. ⁊ hoc dem ſoit angeli l. d. l. ca
ptatorias. ita ergo erit dicendũ ꝙ papa poterit dare litte
ras ad beneficia vacatura cũ ſit. s̃. ius in cle. i. vt lite pen.
3 c. propoſuit de cõceſ. prehẽ. ¶ Nota ꝙ in reſcriptis attẽ
ditur tẽpus date. facit. c. ſi eo tpe. s̃. eo. in. vj. c. cum cui. ⁊
c. mandato. de preben. eo. lib. qḋ limita niſi ageret de cõſti
tuendo ordinariũ in culpa: q: tunc nõ attẽderetur tẽpus
date ſed tẽpus p̃ſtationis attẽta. n. ꝙ ignorãt nõ põt i cul
pa ꝯſtitui: limita etiam niſi quo ad effectũ reſcripti. vt ſcia
mus quis duoꝝ interpetrantiũ ſit preferẽdus: q: tunc at
tendet p̃ſtatio. c. duob⁹ ḋ reſcrip. in. vj. Limita tertio niſi
in lr̃is ad litem. c. ſuper eo. ⁊. c. vt debitus de ape. ¶ No.
4 ꝙ ſicut reſcripta ad litem non extendunt ad lites futuras
c. ſi. s̃. eo. ita nec reſcripta beneficialia extendũtur ad bene
ficia poſtea creata. idẽ dic in iudicio vbi nõ includitur ius
qḋ oritur poſt lit. conte. l. non põt videri. ff. de iudi. nec ẽt
arbitriũ extenditur ad futura. l. de his de arbi. nec pactum
l. tres fratres de pac. nec trãſactio. l. cũ aquiliana. de trãſa.
nec ſtipulatio. l. ita ſtipulatus. §. griſogonus. de verb. ob.
nec voluntas teſtõris. l. ſi ita de auro ⁊ ar. leg. nec iuramẽ
tum. c. clericus. de iureiurã. ⁊ ideo dicit do. Spe. ꝙ ſi ꝯce
ditur immunitas eccleſie cũ capellis itelligit de capellis pre
ſentibus. ⁊ non futuris. allegat. c. cũ capella. ⁊. c. q: circa.
de priui. Tu de hoc dic vt per Bar. l. damni. §. ſi his q.
5 de dam. infecto. ¶ Et ex iſto infert ad q̃õnem remiſi tibi
oẽ ius ꝙ habeo vel hr̃e ſpero in tali hr̃ditate dꝫ intelligi ḋ
ſpe. q̃ hꝫ ſubſiſtentiã de preſenti. allegat Bart. in. l. poſt
emãcipationẽ. ff. de libe. leg. Tu adde Bart. l. i. g cũ tuto
6 ribus de trãſa. ¶ Jbi refert ſe de facto i q̃õnꝫ tali ꝯſuluiſ
ſe. duo coheredes diuiſerũt ⁊ remiſerũt ſibi inicẽ oẽ ius
qḋ habebãt vel hr̃e ſperabãt in parte alterius cõtingit qḋ
vnus fuit negligens ad ſoluendũ legata relicta in teſtõ in
cõi. ꝓpter quã negligẽtiã hereditas debebat applicari al
teri fratri ſm formã autẽtice hoc amplius. C. de fideicõ. ꝙ
lꝫ remiſerit omne ius qḋ habere ſperabat: nõ tñ vr̃ renun
ciaſſe illud ius de quo nulla ſpes erat. l. dãni. §. i. de dã.
infec. facit qḋ idẽ Bar. no. in. l. qđ rome. §. duo fratres.
de vbo. ob. ⁊ in. l. ꝙ ſeruus dr̃ ꝯdi. ob cãm. ⁊ bal. in. l. ſpe.
7 C. de dona. ⁊ iſta faciunt ad q̃õnem. pone pr̃ recepit emphi
teoſim pro ſe ⁊ filijs ſuis. poſtea filia renunciauit pr̃i iuri
qḋ hr̃e ſperabat in emphiteoſi. ⁊ hoc fecit ꝓp fauorem filio
rum ſeu fratrũ: ⁊ in. d. renũciatiõe fuerũt adiecta hec vba
ꝙ renunciat iuri cõpetẽti ⁊ cõpetituro. Nã certũ eſt ꝙ ta
lis renũciatio valuit ⁊ preiudicauit ſibi vt videt tex. in. l. i.
C. de pac. ⁊ in. l. ⁊ hr̃di. §. filia. ff. e. Sꝫ accidit ꝙ oẽs filij
reſpectu quoꝝ fcã fuit talis renũciatio deceſſerunt an filia
poſſit petere emphiteoſim: ⁊ vr̃ ꝙ ſic ꝑ tex. ſing. i. c. cũ iter
ꝑ. dr̃ renũ. ⁊ tex. in. l. ſi pſonus non aluerit. ff. de bo. lib. ⁊
ꝑ id qḋ dicit. Saly. i. l. ſi. C. de pac. ꝙ ſi filia iurauit nõ pe
tere hr̃ditatẽ pr̃is reſpectu filioꝝ: ꝙ filijs mortuis nõ ob.
ſibi nec renũciatio nec iuramẽtum. refert Lod. ro. in. l. qui
ſupſtitus de acq. hr̃. et in. l. peñ qḋ dotalt. C. de colla. refe
runt Moderni in. c. q̃uis. eo. ti. in. vj. ſꝫ cũ hec qḋ accidit
ſit de fcõ dict⁹. o. Lud. in ꝯſilijs ſuis i ꝯſi. inci. in xp̃i noĩe
ꝑ p̃ſitus ꝯſultatiõis ꝯſuluit Zrũ ꝙ ius qḋ cõpetebat huic
filie eſt extinctũ ꝑ hãc renũciationẽ: ergo ex poſtfacto reui
uiſcere nõ pt. l. q. res. §. arcũ. de ſolutio. mouet ẽt q: renũ
ciauit iuri cõpetẽti ⁊ cõpetituro vt ibi late videre poteris.
ſꝫ ꝯſiliũ ſuũ nõ eſt ſine maxia dubitatiõe: q: cũ renũciatio
illa emanauerit ꝓp fauorẽ filioꝝ vt ipſi ſuccedãt i emphi
teoſim. ergo ceſſante illa cã nõ ipediet iſta filia petere em
phiteoſim. Nã limitata cã limitatũ hꝫ effectũ. l. age. C. de
trãſac. lꝫ ergo renũciauerit iuri cõpetẽti ⁊ cõpetituro hoc
fecit i fauorẽ filioꝝ ſeu fratrũ. illis ergo mortuis vel exclu
ſis a dcã emphiteoſi nõ video rõnem q̃re iſta nõ poſſit pete
re illam emphiteoſim. lꝫ ergo ſit excluſa a iure cõpetẽti de
futuro illud hꝫ locũ ad fauorem filioꝝ. alias ſecus. facit qḋ
no. do. Anto. in. d. c. cũ inter ꝑ. Barto. in. d. l. ꝙ ſuus.
8 ¶ Ulti. no. ꝙ verbũ ſtatuimus inducit ius nouũ ꝯiuncta

glo.v.Car.remittit ad not.per ſe in.c.decernimus de iu-
di. Tu vide tex.ꝛ glo.in.c.vt litigātes de offi.ord.lib.vj.
idem dic de vbo volōmꝰ vt eſt glo.cle.i.de rez permu.
ꝛ dixi in cle.audiui.ē.c.poſt iſta notabilia pone caſuz in
terminis ſm Lādi.quidā ipetrauit lrās ī formā paupez
vſqz ad ſummā lib tar.l.ad bñficium cū cura ſpectans ad
puētationez cuiuſdā abbatiſſe.hoc pēdēte illa abbatiſſa ob
tinuit priuilegiū ꝙ quādā eccleſiā pertinētē ad ſuā colla-
tionē valentē libras ducētas poſſet reducere ad cōez men-
ſam cōſtituta ibi vicaria valoris lib tar.lx.quo facto impe
trans petit illā: determinat hic ꝙ nō poteſt:qr eſt d̄ nouo
creata.ponit ēt aliud exemplūz qd̄ in idem recidit ꝛ quod
cūqz ponat: dūmō ſit bñficiūz nouiter creatū ſemp ꝓce-
dit deciſio.¶ In glo.ij.dicitur in tex.lrās nrās querit
quid in lrīs legatoꝝ:an ꝓcedat hec cle.ꝛ dicit ꝙ ſic.Idem
ſequitur Pau.zen.ꝛ Stepha.ꝓ hoc allego.c.collatio.de
of.lega.in.vj.ꝛ multo fortius cū lre legati ſunt minus po
tentiores q̄ lre pape.c.hi qui.ꝛ.c.ſi poſtq̄.de preben.in
9 vj.¶ In glo.in vbo tibi querit qd ſi papa dediſſet alicui
ptātem conferēdi primā vacationē nō expreſſa cui cōferri
dz.an ꝓcedat iſte tex.ꝛ vr̄ dicendū ꝙ nō:qr loquit̄ qn̄ per-
ſona eſt expreſſa:qr dicit tibi.Secūm determinat glo.quia
eadem eſt ratio.ergo idem ius.c.cū dilecta de ɔfir.vti vel
inuti.idem dicit ſi cōmiſiſſet fructus bñficioꝝ pmi anni q̄
vacare cōtigerit in aliqua diocēſi vel ꝓuincia qr nō cōpre
hendunt̄ fructus bñficij poſt datā creati:qr eadē eſt rō:er
go idē ius idē tenet Pau.qr tale priuilegiū eſt ambitio-
ſum ꝛ odioſum ut.c.ſi ꝓpter de reſcri.in.vj.c.pñti.§.por
ro.de offi.ordi.co.lib ideo eſt reſtringendū quo ad p̄iudi
ciū ſucceſſoris cui fructus ſunt ſeruādi de elec.qr ſepe.co.
lib. Sed ob. quia imo videtur ſecus in predictis ideo.n.
in caſu iſtius cle.ſic dponit̄ qr agit̄ de lrīs que ſunt odio
ſe:ꝛ ſic reſtringēde.c.odia.de reg.iur.in.vj.l.fauorabilio
res.ff.eo.ꝛ in.q. gl. littere ſunt gratioſe ꝛ ſic fauorabiles
iuxta no.ī.c.pe.de ver.ſig.ergo extēdēde.poſſz rñderi ꝙ ī
iſto caſu nō extēdunt̄:qr lz qñqz extēſio fiat:nō tñ fieri dz
vltra ꝓmiā ſignificationē vboꝝ.ar.l.labeo.§.idē tubero.
10 ff.de ſupel.leg.¶ Et ꝓ ɔcluſiōe glo.alleg.zen.qr ſtatutū
ēt penale ꝛ odioſuz:ſeruat̄ ēt in alio caſu vbi ē eadē rō vel
penitus ſimilis.c.cupiētes.vbi ocs clerici de elec. in.vj.
ꝛ i autē.vt hę g.ꝓbi.obli.res mi.§.i.col.vj.vbi lex penalis
loquēs de tutore trahit̄ ad curatorē pp eandē rōnē.vt ibi
no.glo.Et licet hec deciſio placeat. domi. Anto. non tñ
placet rō zen.qr conſtitutio penalis nō extēdit̄ ex idētitate
rōnis.vt ipſe dicit in cle.i.ē.co.Non ob.dcm autenti.cū
ſua glo.qr ſm eum illa glo.eſt falſa.ideo ibi fit extēſio: qr
tutor ꝛ curator cōiter a iure parificant̄:ꝛ ſic dicit poſſe re-
ſpondere ad.d.c.cū cupiētes ꝛ cū hac reprobatione trāſit
hic do.meus.ꝛ iſta dicit pau.forte vera: qñ fit cōceſſio per
viam priuilegij.Secus dicit in cōceſſione gñali:vt ꝙ poſ
ſit cōferre oīa bñficia vel ſi hoc hēret a iure cōi: qr tūc etiā
bñficia creata poſt datā includūtur in mādato:qr hec con
ceſſio eſt fauorabilis.¶ Lapus vero hic tenet cōtra glo.
iſtam dicens qd̄ cle.non habet locum quando papa facit
11 gratiam et dicit concedit ptātem conferēdi .allegat.c.ſi eui.
de prebend.in.vj.Joānes de lignano limitat Lapum in
intelligendo prout diſtingit Pau.domi.Antonius dicit
ꝙ ſi conceſſio eſt facta ſpecialis per viam priuilegij:proce-
dat cle.Si vero eſt facta per viam iuris tantū: tunc putat
ꝙ extendatur ad futura quia agitur de modico p̄iudicio.
argu.l.ſi.C.que res pig. obli. poteſt. Si vero ɔceſſio fiat
generalis ab alio q̄ ab habente poteſtatem conferendi:qr
tangit preiudicium tertij:nō extendetur ad beneficia po-
ſtea creata propter preiudiciū tertij. Si vero cōceſſio fiat
ab habente poteſtatem cōferendi:quia tunc agitur de pre
iudicio ſuo: ꝛ non de p̄iudicio tertij:illa cōceſſio extende-
tur ad beneficia nouiter creata per illaz.l.fina.ꝛ ſic poteſt
intelligi dictum Pauli.ꝛ ita ſequendo ꝛ recitando reſi-
det hic domi.meus. Sed dominus Cardinalis hic dicit
ꝙ ſi teneamus ꝙ cle.iſta ponat ius nouum.glo.dicit ve-
ritatem in vtroqz ſuo dicto. Si vero teneamus ꝙ non po

nat ius nouum.glo.non dicit veruz in vtroqz dicto. vtrū
autem iſta clemen.ſit noui iuris editoria an vero antiqui
iuris declaratoria ipſe non dicit.ſed.ē.in notabilibus be-
ne voluit ꝙ per verbum ſtatuimus inducatur ius nouū
vt.ē.recitaui.De quo dicet̄ ſuper gl.in verbo ſtatuimus.
¶ Tu adde ꝙ hanc opinionē glo.tenuit Archidi.in.c.ſi
propter.co.ti.lib.vj.ꝛ miror ꝙ iam excellentiſſimi canonū
pſes non viderūt Guil.in extrauagāti ſuſcepti ſuper ver
bo eccleſijs.vbi diſtinguit:ꝙ aut cā priuilegij vel ſtatuti eſt
de ſe extenſiua in futuz ſicut in caſu illius extrauagantis:
vbi diſponitur in fauorē eccleſiaz: ꝛ tunc cōprehendunt̄
beneficia nouiter creata:ꝛ maxime procedit hoc quando
ſunt tales cōceſſiones reales que ſunt quaſi fauorabilia.al
legat qd̄ no.in.c.ſi.de offi. Archi.vbi illa conſuetudo que
eſt ſtricti iuris extenditur ad monaſteriū ꝙ de nouo creat̄.
Aut cauſa ſtatuti vel priuilegij eſt actus tranſiens: ꝛ ma-
xime in his que concernūt fauorem perſonarū: que quaſi
odioſa ſunt: ꝛ tunc non cōprehenduntur nouiter creata.ꝛ
ſic primo caſu ſaluatur opinio Lapi. Secūdo vero caſu
ſaluatur opinio iſtius glo.ꝛ ſic vt videtis multifarie ſcri-
bentes in hoc articulo locuti ſunt.Sed quid ego in tanta
varietate doctoꝝ in mediū referā neſcio. Sed ne ingeniū
captiuē meum.Opinio Lapi de iure videt̄ veriſſima cuz
reuerentia iſtius glo.Et primo hoc probo p tex.iſtuz vbi
12 loquit̄ de litteris directis ſuper bñficijs vacaturis: vt nō
extendatur ad beneficia nouiter creata:ꝛ hoc ſpeciale ē in
iſto caſu qr littere ad beneficia ſunt ambitioſe.c. quāuis de
preben.lib.vj.Simile eſt ſpeciale qd̄ littere ad lites nō ex
tendantur ad futuras.c.quāuis de reſcriptis. Sed ſi pa
pa ɔfert alicui fructus beneficioꝝ primi anni huiuſmodi
non ſunt littere ad beneficia imo eſt gratia:ergo iſto caſu
erit ſecus per iſtū tex.a cōtrario ſenſu:ꝛ p ɔſequēs veniēt
bñficia nouiter creata. Scđo hmōi gr̄a ɔceditur a papa:
vt cōiter videmus pp ſoluēda debita: vt.d.c.ſi ꝓpter. ꝛ
c.ſi tibi ɔceſſo.de p̄ben.in.vj. Sed iſta cā ita ɔcernit bñfi
cia de nouo creata neqz ſcio videre rōnez q̄re nō debeat ex
tēdi ad futura ergo. Tertio hoc ꝓbat tex.rotūdus ī.d.c.
ſi ꝓpter ī v.ſpāli gr̄a ɔcedimus vbi qñ papa ɔcedit fructꝰ
bñficioꝝ vacātiū ɔcedit gr̄az. Si ergo eſt gr̄a qs ꝓfecto
inficiari poterit ꝙ talis gr̄a nō ſit late ꝛ ample intelligēda
cū talis actus non ſit odioſus.c.ondū.c.ſi eni.c.q̄uis.de
p̄bē.in.vj. Bñficia vo pncipū latiſſime ſunt itelligēda.l.
ij.de ɔſti.pnc.c.cū dilecti de dona.ꝛ ibi ī glo. ſunt ɔcordā
tie.Quarto quotiēs ex vna parte ē fauor ex alio vo capite
eſt odiū:tūc ſemp attēdit̄ pncipalis intētio diſponētis:ꝛ il
lo caſu actus cēſet̄ fauorabilis ꝛ ampliatur. ſed qñ hmōi
indulgētia emanat ꝛ itentio idulgentis pncipaliter fuit fa
uore illius cui gr̄a fuit ɔceſſa: lz reſpectu eccleſiaꝝ ſit odiū
ſemp attēdit̄ fauor.iſta ē gl.q̄ apd̄ legiſtas cōi opinione re
putat̄ ſingu.i.l.venia.C.de in ius vocan. Sz nos hēmus
ſimilē ī.d.c.ſi ꝓpter ī glo.ſuper vbo pmi anni.ad ſi.ergo
tāq̄ actus fauorabilis dz cōprehēdere futura. Quīto ac
cedat qd̄ pulchre no. Joā.an.in.c.pe.de v.ſig.lib.vj.vbi
dicit qd̄ ſi p papā ɔcedat̄ gr̄a epo: vt quatuor clerici ſibi
aſſiſtētes percipiāt fructus bñficioꝝ ſuoꝝ in abſentia ꝙ ta
lis gr̄a cōcernit bñficia q̄ illi adepti ſunt poſt hmōi p̄uile
gium.imo ēt cōprehēdit eos qui tpe priuilegij ɔceſſi non
erāt clerici:vel ſi erāt:nō erant bñficiati.Et hoc dictū ſeqt̄
Joan.an.ibi ergo.a fo erit in caſu queſtionis noſtre: vt ve
niant bñficia nouiter creata. Sexto negari non poteſt:qd̄
poſtq̄ bñficium eſt in eſſe productū anteq̄ ordinet̄ de re-
ctore vacat:ergo tanq̄ vacās debetur huic q indulgentiā
talem habuit. Tum etiā quia iſta prouiſio fuit fcā ab illo
qui potuit ſuper futuris prouidere:ꝛ ɔtinet modicū p̄iu-
diciū:ergo extēdi dz ad beneficia futura.¶ Vltimo facit
indefinitus amplectitur omne tps.c.quare circa de priuil.
ꝛ maxime in gratijs .c.cū dilecti.de donatio.ꝛ cum diligē
tius iſta animo cōcepiſſem:vidi illuſtrem docto. Pe.de
ancharra.in repetitio.prealleg.c.ſi ꝓpter.vbi iſtaz partē
tenet per vltimas duas rōnes nunc allegatas. Quis lau
dabilius mihi eſſe videtur hanc varietatem doctorum ad

equam

equam cõcordiã reduci cũ quiſqȝ eoꝝ magno ſe tueaẽ iu-
dice: ideo audeo ſic dicere: vȝ. aut viget ꝯſuetudo vel ſtatu
tũ in eccleſia qȝ p̄latus hẽat fructus bñficioꝝ p̄mi ãnĩ
vacãtiũ in dioceſi. tũc cõp̄rehẽdit bñficia nouiter creata. ⁊
eſt rõ qꝛ talis ꝯſuetudo ꝑncipaliter eſt inducta in fauorem
eccleſie cathedralis: ſȝ i ꝯñtã ꝯcernat odiũ aliaꝝ eccleſia
rũ: tũc talis ꝯſuetudo ẽ fauorabilis: vt voluit glo. ord. c.
ſi ꝓpter. ⁊ erit ampliãda: ⁊ ſic cõp̄rehẽdit futura: tum ẽt
de nã legis eſt cõprehendere futura. l. leges. C. de legi. cũ
ſimilibus. aut nõ viget ſtatutũ vel ꝯſuetudo in eccle ſia: ſȝ
papa indulget ꝙ p̄latus hẽat fructus beneficioꝝ p̄mi
anni vacãtiũ: ⁊ tunc puto ꝙ attẽdi dȝ cã propter quã iſta
indulgẽtia ſit: qꝛ ſi ſit pp̄ debita q̃ reliquit p̄deceſſor vel ex
alia ſimili cã: tunc cõp̄rehendit beneficia futura: qꝛ iſta eſt
mera grã: ⁊ ſic fauorabilis: qꝛ ſit vt eccleſia citius exonere
tur a debitis: ⁊ iſto caſu intelligẽdo procedat opinio Ra-
pi. aut iſta indulgentia nõ ſit ex predcã vel ſimili cã: ſed ex
ſola volũtate pape: ⁊ tũc ſtrictius intelligi debet ꝙ̃ poſſit:
⁊ ſic non cõp̄rehendat bñficia nouiter creata: ⁊ ita proce-
dat opinio iſtius glo. qȝ not. ¶ In glo. in ver. vacaturo
querit quid ſi littere emanaſſent ſuper vacante que cle. p-
cederet decidit ſic ⁊ fortius in vacante: qꝛ tunc nulla ẽ du
bitatio: qꝛ nõ põt dici vacans qȝ nundũ eſt creatũ. xxiij.
q. ij. c. ꝙ vero. c. ſi aliquis. de homi. Demũ querit glo. an
cle. procedat ſiue mandatũ fuerit ſimpliciter prouideri de
vacaturo: ſiue mandatũ fuerit qȝ duxerit acceptandum.
reſpõdet ꝙ indiſtincte ꝓcedit cũ eadem ſit ratio. c. cum di
lecta de ꝯfir. vti. vel inutili. ¶ In glo. in verbo poſt datã
querit qd ſi paulo poſt datam ſit creatũ beneficiũ non inter
ueniente magno interuallo: an procedat diſpoſitio cle. ⁊
cõcludit ꝙ ſic. allegat no. per Hoſtien. in. c. finali. ĩ. eo. ad
13 dit etiã. qȝ inſpiciendum eſt tempus date quo ad ſubſiſtẽ
tiã beneficij. ſicut inſpicimus date tẽpus quo ad etatem
impetrãtis. allegat. c. ſi eo tẽpore. ĩ. eo. in. vj. Et cum hãc
glo. trãſeunt hic doc. nil addito. in vero accurate põderes
iſtum tex. in verſi. poſt datam qui ſi ſubtiliter intelligatur
deſtruit opinionẽ iſtius glo. ⁊ ſequentiũ. loqtur. n. de bñfi
cio creato poſt datam ex interuallo nõ modico: ⁊ nõ de eo
quod creatur paulo poſt ſeu ſtatim poſt datã. ⁊ hoc deno
tat iſta dictio poſt cuius nã eſt ſignificare actum fore geſtũ
ex interuallo. hoc aperte tenuit Jac. butrig. in. l. ⁊ ſi poſt
tres. ff. ſi quis caut. allegat. ꝓ hoc tex. in. l. ſancimus i ver
bo poſt. C. de iudi. dicens qȝ ſi cõtumax ex interuallo veni
at ad iudicium puniẽ in expenſis. Si aũt ex interuallo nõ
veniat nõ punitur: ⁊ hoc dicit probari per illã. l. qꝛ dictio
poſt denotat longũ interuallum. Cum ergo iſta cle. ponat
ius nouũ et loquatur de bñficio creato poſt datam dȝ itel
ligi de creato ex longo interuallo poſt datam. Secũdo ac
cedat ꝙ pulchre voluit doc. in. l. quotiens. §. ſi quis ita. ff.
de hẽdi. inſti. ꝙ ſi teſtator inſtituat ticiũ ⁊ poſtea ſempronĩ
um ꝙ fauore teſtamẽti illa dictio poſtea importat actum
momentaneũ: ⁊ non ex interuallo. ergo i aliis regulis erit
in ꝯtrarium. l. ius ſingulare. ff. de legi. cũ ſimilibus. Tertio
faciat qȝ no. bal. in. d. §. ſi quis ita. ⁊ in. l. ſi ante nuptias.
ff. ſolu. ma. ꝙ ſi quis in libello dixit ꝙ ticius inſultauit ga
ium: ⁊ poſtea eũ percuſſit: qȝ fauore liberatiõis illa dictio
poſt importat actum incõtinenti ſecutũ ⁊ non ex interual
lo: ⁊ ſic nõ poterit reus puniri de duplici delicto: ſȝ de vno
dũtaxat. allegat glo. ſm eum ſingu. in. l. qui de crimine. C.
de accuſa. ⁊ etiam. l. cum ancillis. idem voluit. C. de inceſt.
nup. ergo ſequitur ꝙ impetrãs poterit acquirere bñficiũ
paulo poſt datã creatũ. Sed qꝛ duꝝ eſſet hoc poſſe ſubſti
neri ꝯ cõem opi. ideo tenere glo. ⁊ poſtea allego tex. in. c.
p̄sbyteꝝ. ⁊ in. c. ſi poſt ordĩatiõnẽ. l. di. vbi iſta dictio poſt
dȝ ĩportare actũ mediatũ ⁊ imediatũ. Cuȝ ergo iſte tex.
loquaẽ indiſtĩcte: ergo cõp̄rehẽdet vtrũqȝ actũ: ⁊. c. qꝛ cir
ca de priuil. c. ſolite de maio. ⁊ obe. l. i. §. gñaliter. ff. de le.
p̄ſtan. nec dcm̃ Ja. butri. cũ reuerentia eſt veꝝ: ⁊ eſt cõmu
nis ſcribẽtiũ voto dãnatũ. vt refert Ang. in repe. d. l. ⁊ ſi
poſt tres. Nec ob. c. ſi qs ita. ⁊ qȝ ibi no. doc. qꝛ dicũt qȝ
illa dictio poſt remouet de inſtõne: ⁊ ſic non meretur alle

gari ꝯ glo. iſtã. Nec ob. dictũ bal. qꝛ ibi ſit interpretatio
ꝯ probantẽ: vt eſt glo. in. c. in p̄ñtia. ĩ. de proba. quam gl.
14 idem bal. in. d. §. ſi quis ita reddit ſing. ¶ Et ex iſta glo.
habes notare vnũ ꝙ iſta dictio poſt denotat actũ mediatũ
⁊ imediatũ: ⁊ eſt vtilis ad teſtes deponẽtes ꝙ ticius poſſe
dit poſt ſemproniũ vt intelligaẽ mediate vel iteruallo. vñ
do. Anto. ⁊ modernos in. c. cum tu. ĩ. de teſti. do. Anto.
in. d. c. preſbyteꝝ. ⁊ i. d. c. ſi poſt ordinationẽ. bart. in. l. ij.
§. ſi. ff. ſi cer. pe. l. inter ſtipulantẽ. §. i. de ver. ob. l. i. C. de
de vſufru. Ja. de are. in. l. inſulã. §. fructus. ff. ſo. ma. bal.
in. l. ſi ante nup. co. ti. Jo. bu. i. l. de eta. ff. de mino. No.
ſecũdo ex eadẽ glo. qȝ in reſcrip. inſpiciẽ tẽpus date: vt in
c. ſi eo tp̄e. ĩ. eo. in. vj. qȝ qualiter ꝓcedat dicã. ĩ. ⁊ ex hoc
ĩfero: ꝙ qñ petiẽ copia lĩaꝝ ab aduerſario dȝ ꝓferi editio
cũ die ⁊ ꝯſule. ita pulchre dicit. d. Anto. in. c. cã te. ĩ. eo. ⁊
ibi belliſſime arguit Inno. ꝯ iudices delegatos nõ ponen
15 tes datã in citatiõe. ¶ Utrũ autẽ debeat apponi hora ſub
qua lr̃e date ſunt: dic ꝙ nõ: ſȝ bonũ eſſet apponere ꝓpter
reſcripta q̃ reperiunẽ in pari data. facit glo. ſing. in. l. ſi ex
pluribus. §. ſi. ff. de ſolu. quã bal. ita allegat ꝓ ſingu. in ꝗ̃r
tuor locis. vide qꝛ eũ retuli. ĩ. i ꝓhemio i vbo data: ĩfero
ẽt ex iſta glo. aliud ꝙ ſi iudex ĩpetrãtis tp̄e date eſt excõica
tus: ⁊ poſtea tp̄e receptiõis lĩaꝝ eſt abſolutus: ꝙ lr̃e nõ va
leant: nec reconualeſcãt. c. non firmaẽ de regu. iur. in. vj.
Iſta eſt glo. multũ nota. i. c. dilectus. ij. in ꝯſie. itẽ argumẽ
tum. ĩ. de p̄bẽ. qꝛ tũc agiẽ de initio. qꝛ ſi pape fuiſſet expꝛẽſſũ
de excõicatione nõ dediſſet illũ in iudicẽ. c. ad ꝓbandũ de
16 re iu. ¶ Et puto idẽ dicendũ ſi tp̄e date qs fuiſſet hꝛ̃tic⁹ ⁊
poſtea tp̄e p̄ñtationis fuiſſet penitẽtia ductus: qꝛ tũc ẽt lr̃e
nõ recõualeſcũt. ⁊ idem dico i ſiſmatico: ⁊ moueor ad hoc
ꝑ glo. no. xxiij. q. i. i ſũma: ⁊ tene mẽti. Sȝ Jo. an. in. d. c.
dilectus reſtrigit illã glo. in publico excõicato. ſed ſi iudex
ĩpetrans eſſet occulte excõicatus lr̃e recõualeſcerent ſi tp̄e
receptiõis abſolueretẽ: qꝛ tũc dẽ hr̃e iuriſdi. lȝ ꝑ exceptionẽ
ante abſolu. potuiſſet repelli. faciat. l. ſi cognatis. ff. de re.
dub. vbi ſufficit quẽ eſſe cognatũ tp̄e mortis. ⁊ addit ibi
idẽ Jo. an. ꝙ poſito ꝙ nõ fuiſſet abſolut⁹ tp̄e p̄ñtationis
lĩaꝝ ⁊ ꝓceſſu i cã: nec fuit oppoſita exceptio excõicatiõis:
ꝙ ꝓceſſus corã eo erit validus. allegat. l. barbarius. ff. de
offi. p̄e. ⁊. l. ij. de ſen. ⁊ inter. om. iudi. Ego ꝓ hoc dcõ alle
go tex. a ꝯtrario ſenſu i. c. ad ꝓbandũ de re iudi. Scdõ allego
dcm̃ Innocẽ. ꝙ i cõi doc. reputãt ſing. i. c. ſi vere. de ſen.
excõ. Tertio allego qȝ i ſimili dixit bal. in. l. iubem⁹. §. ſan
cimus. C. de ſac. ſan. ec. ꝙ ſi tabellio ꝑ ſnĩam legis eſt ꝑua
tus offõ tabellionatus: ⁊ hoc ẽ occultũ. Inſtrã iterum ꝯfe
cta ꝑ eũ valẽt ⁊ tenẽt. allegat in auc. de tabellio. §. pe. q̃ ad
hoc alibi nõ repiẽ ſm eũ ibi. Quarto faciat qȝ voluit idem
bal. i. l. i. C. de iur. ⁊ fac. igno. vbi dicit illã glo. hr̃e locũ i
notario occulte excõicato: vt acta ꝑ eum interim teneãt. ſe
cus ſi publice faciat glo. in. c. decernimus de ſent. excõ. li.
vj. Fede. de ſenis i ꝯſi. lxxj. bar. i auc. credẽtes. C. de hr̃ti.
Quinto allego eũdẽ bal. i. l. i. C. de ſecũ. nup. vbi dixit aliqs
ẽ excõicatus ſecrete i camera epĩ ex cã q̃ eũ reddit inteſta
bilẽ nihilominus ſi fecerit teſtm̃ tȝ. Sexto allego no. dcm̃
Jo. cal. i. c. poſt ceſſionẽ. ĩ. de ꝓba. ꝙ ſi qs ꝯſtituit ꝓcura
torẽ occulte excõicatũ: ꝙ talis ꝯſtõ tȝ. lȝ hoc dcm̃. d. An.
ibi reprobet. ⁊ limitet hoc dictũ Jo. an. nõ hr̃e locũ i ſnĩa
excõicationis. vnde ſi occulte excõicatus excõicat clericũ il
la excõmunicatio ẽ ipſo iure nulla: adeo ꝙ ille clericus cele
brans nõ efficiẽ irregularis. xxiiij. q. i. in ſũma ꝙ ẽ hñ no
tandũ. ⁊ lȝ oẽs doc. ſequãtur iſtud dcm̃ Jo. an. ⁊ Inno. i
d. c. ſi vere. nihilominus: ego nõ audeo illud affirmare: et
ꝯtra allego glo. ordinariã. iij. q. vij. in. §. veꝝ in glo. i vbo
dum putareẽ: q̃ dicit ꝙ ſi ſnĩa feraẽ ab eo q publice nõ hẽ
ꝓ excõicato ẽ nulla. allegat. d. c. ad ꝓbandũ: ⁊ rñdet ad. d.
l. barbarius: qꝛ loqtur in ſeruo q multis caſibus hȝ ꝑſonã
ſtãdi in iudicio. xij. q. ij. §. qui manumittuẽ facit. l. ſuus. ff.
de bo. poſ. ti. gñali. Sȝ i excõicato non eſt ſic. facit qȝ no.
bar. in. l. ĩ pupillo. §. ſi ꝓcurator. de ope. no. nũ. ⁊ gl. no.
in. c. ex inſinuatione ĩ ꝓcur. ergo. Scdõ ꝯſtõ eccleſie mili
tantis ligat oĩno occultũ vel hꝛ̃ticum vel excõicatũ hñ ſa

cit cle.i.in fi.ꝛ ibi glo.vſi.eo ipſo.de hſti.ꝛ glo.Joã.in.c.
cogitationis de peni.di.i.ergo ſententia lata ab occulte ex-
cõmunicato eſt nulla. Tercio allego nota.glo.xxiij.q.j.in
ſũma in glo.gñaliter.que dicit ꝙ hereticus occultus ẽ excõ
municatus occulte. Et ſi in aliquẽ fulminat ſnĩa excõicatio
nis erit nulla:ſed interim ſeruabitur illa ſnĩa.ſed poſt de-
tectũ defectum nõ ſeruabit. Et idem dicit in omni ſnĩa la
ta per eũ. ꝛ per hõs cõis doctoꝝ theorica redditur dubi
tabilis.ꝛ in dubio gloſatoris opi.eſſet ſequẽda. Et iſta te
ne menti.ꝛ pro intellectu iſtius gl. ꝙ attendatur tempus
date. An vero tp̃s vacationis bñficij iſta eſt materia quo
tidiana: de qua hic tangit plene Jo.de lignano. Sed do
minus meus de imola.poſt do. Anto.ꝛ plene Hiſpanus
in ſuis diſtinctionibus. Et late per Jo.an.in.d.c.dilect⁹.
Et plenius ibi per domi. Anto.ꝛ ibi aliqd tetigit domi.
Pe.de ancha.ꝛ plene ibi do. Abbas.ꝛ in ſpe.de reſcri.
17 pñtatione.§.ſi.ad finẽ. ¶ Et p deciſione capias duo: aut
loquitur in reſcripto ad lites. aut i reſcripto ad bñficia. Et
aduerte q: tp̃s date itelligit de die:in q̃ ſupplicatio aut lr̃e
ſignant.nõ aũt dic q̃ ſupplicatio porrigit.tex.eſt multum
no.in.l.i.C.vt lite pen. Et ibi bal.dicit illã.l.menti tenendã
ad hoc.ꝛ iõ ſupplicatio nõ ſuſpẽdit ꝓceſſum. Sed reſcri-
ptio ẽ tñ neceſſariũ ꝙ reſcriptũ pñtet.vt ſuſpendat ꝓceſſũ
cauſe ſm Inno.in.c.audita. de reſti.ſpo.ꝛ in.c.ex cõque-
ſtione.eo.ti.ꝛ Bal.in.d.l.i. Quo ad primũ de reſcripto
impetrato ad lites:cõclude ꝙ reſpectu actiõis ſuper qua
impetratur reſcriptum inſpicitur tempus date.tex.in.c.ſi.
ẽ.eo.vbi patet ꝙ reſcriptum nõ extenditur ad lites ortas
poſt tp̃us date. Quod limita niſi expreſſe reſcriptum eſſet
impetratũ ad futura:q: tũc non viciaret reſcriptum.ꝛ iõ ſi
mercator impetrat reſcriptũ:vt pñtes ꝛ futuros debitores
cõuenire poſſit corã delegato:qꝺ reſcriptũ ẽt valebit ad fu
turos debitores:nec in hoc attendet tp̃s date. Nec obſt.
d.c.ſi.q: procedit qñ verba reſcripti violenter cõprehẽde
rẽt lites futuras.ſecus ſi expreſſe ꝛ clare.ꝛ iſta fuit not.do
ctrina Jo.an.in addi.ſpe.in ti.de reſcrip.pñta.§.ſi.verſi.
item excipit ꝙ eſt ad futuras qꝺ eſt bene notandum. Dicit
tñ ꝙ lr̃e ita impetrate viciarent:niſi cõſtaret de certa ſcia
pape:q: eſſent ↄ̃ ſtilum:quo caſu littere non tenent.c.ius
nobis.ẽ.de offi.vica.qꝺ dcm̃ tene menti perpetuo. Qñq3
cõſideratur negligentia iudicis nõ proſequẽtis.ſ.tp̃s i re-
ſcripto expreſſum:ꝛ tũc attendit tp̃s receptionis lr̃aꝝ. Iſte
eſt tex.in.c.ſuper eo.el.ij.ẽ.de appel.qꝺ intellige qñ ſtatui
tur ſibi terminus per numeꝝ dieꝝ ſeu menſium:puta mã
datur iudici vt litem decidat.ſ.i. tres menſes: tũc d3 attẽdi
tp̃s receptionis litteraꝝ. Secus vt vbi apponitur certum
tempus nõ per numeꝝ dieꝝ.pone exemplũ. Mandatur
iudici cauſam decidi vſq3 ad feſtũ paſce:tũc tp̃s currit im-
mediate ita no.in.d.c.ſuper eo.qꝺ limita ſm Hoſtien.ibi
niſi iudex eſſet excõicatus:q: cũ ipſe non poſſet ꝓcedere:
nec partes corã eo cõparere.vt in.c.ad probandũ de re iu
di.non attendet tp̃s pñtationis lr̃aꝝ ar.c.paſto:alis ad ſi.
ẽ.de reſcrip. Qñq3 ↄ̃ſideraſ negligẽtia partis ĩpetrãtis ĩ
nõ oſtẽdẽdo reſcriptũ:ꝛ d3 attẽdi tp̃s poſſibilitatis vt ĩ.c.
plerũq3.ꝛ in.c.ſi antẽ.ẽ.e.ꝙ limita niſi eſſet ĩpetratũ vnũ
reſcriptũ tm̃:q: tunc non deberet attendi poſſibilitas:q:
reſcriptũ tunc eſt perpetuũ.caſus eſt ſingu.in.l.falſo.C.de
diuerſis reſcrip. Et idem ibi dicit bald.in arbitrio alicui
conceſſo:q: durabit perpetuo:vide eum ibi q: pulchre lo-
quit.quãdoq3 conſideratur odiũ impetrãtis vt in caſu ca
pituli q: fruſtra.de vſur.ꝛ tunc attendit tempus pñſenta
tionis vt ibi habetur.quãdoq3 attẽditur reſcriptum circa
ipſius perpetuationẽ:ꝛ tunc attendit tp̃s citationis de q̃
18 habetur in.c.gratum de offi.deleg. ¶ Quo ad ſecũdũ v3
de reſcripto impetrato ad beneficia:ꝛ ↄ̃clude quo ad vim
comprehẽſiuã reſpectu illoꝝ quibus ſcribitur d3 attẽdi tẽ
pus date:idẽ dicas reſpectu iuris agẽdi ꝙ oritur ex reſcri
pto:ꝛ iſte ẽ caſus in.c.cum te.ẽ.e. Sed quo ad vim cõpre
henſiuã reſpectu rei pro qua ſcribit:tunc attendit tp̃s da
te:iſte eſt caſus in hac de. Qñq3 querit de iuribus reſcri
pti:quo ad capacitatẽ illius pro quo ſcribitur:ꝛ tũc ſi cõ

ſat ſurreptio attẽditur tẽpus quo reſcriptum mãdatur exe
cutioni:ꝛ ſic attendit tp̃s vacationis. Iſte eſt not.tex.c.ei
cui de p̃bẽ.in.vj. Sed vbi a principio cõmittit ſurreptio
cõſideraſ tp̃s date. Iſte eſt caſus in.c.ſi eo tpe.ẽ. eo.li.vj.
ꝛ ita reducunt ad cõcordiam dicta duo iura: q̃ inter ſe mul
tum videntur ↄ̃ria. Nã in.c.ſi eo tpe vr ꝙ ſi mandat ꝓui
deri de bñficio curato vacaturo.ꝛ impetrans tpe date lite
raꝝ non hẽat etatem ydoneam ad tenendũ bñficium cu
ratum:l3 tpe quo vacat bñficium impetrãs eſt effectus le
gitime etatis tñ non p̃t vigore illaꝝ lr̃aꝝ acquirere illud
bñficium:q: reſcriptum ẽ ſurreptitiũ.ſ.quo ad alias clau
ſulas ſeparatas:non vr reſcriptũ ſurreptitium. Et iſte ẽ ca
ſus ſing.ſm do. Joã.de imo.in.d.c.ſi eo tpe. Sed in.c.ei
cui eſt caſus in ↄ̃trium.v3:ſi mandatur alicui prouideri de
p̃bẽda vacatura. ꝛ in illa eccleſia ſint varie prebẽde: quia
quedam ſunt diaconales:ꝛ quedã ſunt ſacerdotales. l3 tpe
date litteraꝝ impetrans nõ habeat etatẽ legitimã ad habẽ
dam p̃bendã ſacerdotalem.nihilominus ſi tpe quo vacat
prebenda ſacerdotalis eſt effectus impetrans legitime eta
tis poterit acquirere dcãm prebendã ſacerdotalem:q: attẽ
di d3 tp̃s vacationis bñficij:ꝛ hac de cã varie reſpõſiões
date ſunt per ſcribẽtes ad cõcordiam illoꝝ iuriũ. Sed vña
reſponſio eſt ꝙ in.c.ei cui nõ fuit cõmiſſa aliqua ſurreptio
q: fuit impetrata prebẽda in gñe: non faciendo mẽtionẽ
de prebẽda diaconali vel ſacerdotali:ideo ſatis eſt ꝙ tpe
vacationis reperiatur in etate legitima. S3 in.c. ſi eo tpe
cõmiſit ſurreptionẽ eo ipſo ꝙ impetrauit reſcriptum ſuper
bñficio curato:non faciendo mẽtionem de defectu etatis.
faciat.l.ſi ita qs in teſtõ.ff.de lega.ij.vbi teſtator legauit tĩ
cio q̃ſitũ capere p̃t qꝺ ↄ̃ſideraſ tp̃s mortis teſtõris: ꝛ nõ tẽ
pus teſtamenti.faciat etiam lex qui decem.§.ſi eum.ff. de
ſolu.vbi ſi ſtipulor hoiem.poteſt mihi ſolui homo qui erat
meus tpe ſtipulationis:ſi deſijt eſſe meus tpe ſolutionis.
Et ex hoc non dicit domi. Anto.ꝙ ſi impetrãs in termi
nis.c.ei cui expreſſiſſet qualitates prebendaꝝ:qꝺ idẽ eſſet di
cendum ꝙ in terminis.c.ſi eo tẽpore. ꝛ ſic attẽderetur tẽ
pus date. Ita dicit ecõtra ſi in terminis.c. ſi eo tempore.
non expreſſiſſet qualitates beneficioꝝ obtinuiſſet bñficium
curatum:ſi tẽpore vacatiõis fuiſſet etatis legitime ꝛ ẽ pul
chrum dictum:ꝛ ſatis coloratũ. ¶ Sed re vera nõ eſt ve
19 rum quia in litteris bñficialibus ſi impetretur bñficiũ ſim
pliciter nunꝙ̃ cõprehendit beneficiũ curatum.vnde neceſ
ſarium ẽ in lr̃is exprimere de cura. Iſte eſt caſus multum
no.in.c.cum in illis.de preben.in.vj. Et ideo in caſu dñi
Anto.veniret beneficiũ ſimplex.ꝛ appellatione ſimplicis
bñficij:non venit bñficium curatũ:vt eſt glo.in.c.litteras
de conceſ.prebẽ. Nec venit bñficium ſonans in dignita
tem glo.eſt no.in.c.mirot.l.di. Et iſte intellectus ad con-
cordiam iſtorum iurium eſt cõmunis. Et ex hac cõcordia
deciditur notabile ꝛ ſingu.dictum Joan.and.in.d.c.dile
ctus.el.ij.de prebẽ.ꝙ ſi papa proprio motu mandat ꝓuĩ
deri ẽ bñficio curato ticio qui tpe date nõ h3 legitimã eta
20 tem:ſ3 illam h3 tpe vacationis bñficij : q: tunc ſibi debe
bitur bñficium curatum:q: motus ꝓprius excludit ſurre
ptionem.c.ſi motu ꝓprio. de p̃ben.in.vj.cle.ſi romanus
pontifex.eo.ti.ergo ſatis eſt ꝙ ſit in etate idonea tpe vaca
tionis beneficij.ꝛ iſta ẽ peregrina limitatio ad.c.ſi eo tem
pore.tene mẽti perpetuo. Quãdoq3 dubitatur de iurib⁹
reſcripti reſpectu ſurreptionis cõmiſſe attendit tẽpus da
te.ꝛ iſte ẽ no.caſus in.c.cõſtitut⁹.ẽ.eo. Qñq3 ↄ̃ſideraſ ne
gligẽtia nõ parẽtis mandato apoſtolico : ꝛ tunc ↄ̃ſideraſ
tẽpus receptionis litteraꝝ ſeu noticie:q: non p̃õt quis dĩ
ci negligens qñ ignorat mãdatum ſuperioris:vt in.d.c.di-
lect⁹. Qñq3 ↄ̃ſideraſ reſcriptũ reſpectu ꝑpetuatiõis tp̃is
ꝛ ſi gr̃a ẽ pfecta in reſcripto:ita ꝙ nõ mãdaſ fieri: ſed ẽ i
facta:ꝛ tunc attendatur tp̃s date. Non.n.variaſ ex morte
ↄ̃cedẽtis:vt in.c.ſi cui.de p̃bẽ.in.vj.cũ ſua gl. Qñq3 gr̃a
nõ ẽ pfecta.ſ3 mandaſ fieri:ꝛ tũc inſpicit tp̃s inchoatiõis
mãdati.nam ſi cõmiſſarius nõ inchoauit exeq gr̃am expi
rat p mortẽ concedẽtis.de quo vide:qꝺ plene no.in.c.ſi is
cui.ꝛ in.c.ſi ſup gr̃a.de offi dleg.lib.vj. Et ex p̃dcis appet
ꝙ diuerſis

q diuerſis reſpectibus ſit ꝯſiderari reſcriptū: et ſi aliq ca-
ſus acciderēt bene cōprehēderent ſub caſibus ſupradictis.
21 et iſta bñ notabis. ¶ In glo. creatū ibi. ſed qd dices. glo.
querit an cle. hēat locū in bñficio olim creato: ſed tpe da
te ſuppreſſo et poſtea renouato: et ꝯcludit q nō. allegat qđ
no. in. c. cū acceſſiſſent ad fi. de ꝯſtitu. et alia iura vt in ea
videre potes. Et hāc glo. ſequit hic zenze. qꝛ ꝓprie nō di
citur nouiter creatū: qđ olim fuit. c. ij. de feudis. c. ꝯſuluit
de iudeis. l. i. §. ſi qs edificium. ff. de oper. no. nun. Et po
tius eſt originalis bñficij inſpicienda q̄ renouatio. l. qd id
qđ. ff. de dona. Nec vr in totum non eſſe qđ inuat ꝑmor-
dio veritatis. l. cū filius. §. heres. de leg. ij. Sed in ꝯtrium
facit qꝛ prima creatio fuit extincta per ſubtractionē bñficij
ideo qđ nō renouatur dꝫ dici noua creatio nō antiqui ſub
ſtitutio. vt. d. c. cum acceſſiſſent. et. l. fi. C. de remiſ. pig. Sꝫ
rñde q lꝫ ſit verum q bñficium ſuppreſſuꝫ nō ſit in rerūꝫ
nā vel eſſe nō cenſeat quo ad facultatē impetrandi dcō. c.
cū acceſſiſſent: nō tñ ſic deſijt eſſe qn renouatio ſit ad ꝑmū
ius. et peti poſſet: et renouatio ad priſtinū ſtatum reducit.
de. vidū. ō ſepul. l. q ſi minor. §. reſtitutio. ff. ō mi. Nec
ob. iura in ꝯtrium allegata: qꝛ loquuntur in iure primoꝝ
qđ ſemel extinctū nō reuiuiſcit. l. qui res. §. areā. ff. de ſolu.
Sꝫ i ſuppſſiōe bñficij nō eſt ſuppſſio iuris certe pſone pri
uate: qꝛ imo vacāte tali bñficio fit ſuppreſſio. c. cōſultatio
nibus de dona. Item in illis iuribus agitur de obligatio
ne: que tanq̄ odioſa nō reuiuiſcit niſi ex noua cauſa. Sꝫ
in renouatione bñficij ſuppreſſi: renouatio videt reduce
re illud ad priſtinum ius. Nec dꝫ fieri ita amara interpe
tratio vt līe bñficiales careant effectu. et ita reſidet hic zen
zeli. Idem ſequitur Stephanus prouincialis nihil addi
to. Idem ſequitur Pau. et do. Pe. de anch. qui allegat
l. et aquilicinus. ff. ō ſer. ruſti. predi. et. l. ſi locus. ff. quēad.
22 ſerui amit. ¶ Et dicit q aliud ē de nouo facere aliquid. et
aliud ē obſtaculū remouere. allegat. l. filio quem pater in
verbo nō tranſlatus ſed redditus. ff. de liberis et poſthu.
et qđ nota. in. l. qđ dicitur. ff. de impera. in rebus dot. fac.
Sed Io. ō ligna. dicit glo. ꝓcedere ſi ſuppſſio fuit fcā ſi
reuocandū: puta qꝛ facta fuit ad tēpus. Si vero fuit ſuppſ
ſio vt ſic perpetuo duret: et cōſilio nouiter habito ex cauſa
emergēti renouatur: tūc non ꝓcedat diſpoſitio glo. qꝛ ta-
le beneficium nō includitur in litteris: qꝛ oīno nouū eſſe
videtur: et allegat rōnem: quia primo motu ſuppreſſuꝫ nō
dr extinctū ſꝫ ceſſare: ideo renouatū cenſet idē cū primo. l.
ſed ſi manente. ff. de preca. Scđo caſu dr nouiter creatuꝫ
nō renouatū. et ita hic reſidet. do. vero Anto. dicit q vis
iſtius qōnis ſtat in hoc. vꝫ an per ſuppſſionem ſit bñficiuꝫ
ipſo iure extinctū: an effectus eius ſolū dicatur interim ceſ
23 ſare. Et putāt q potius dicatur ceſſare: quia ſimplici ver
bo et nuda voluntate cōualeſcit cōtrauenīendo: vt in. d. c.
cum acceſſiſſent ad fi. quod repugnat extinctioni ipſo iu-
re. allegat quod no. Inno. in. c. iue. de preben. Et cuꝫ iſto
dicto tranſit hic domi. meus Ioan. de imola. qui in hoc
articulo fuit ſimplex et merus recitator. Ego vo puto opi
nionem Ioan. de ligna. veriſſimam: et allego elegantē do
ctrinam Innocen. in. c. cum inter de conſuetu. vbi dicit q
ſi interdictuꝫ relaxetur ad tempus poſtea elapſo tempore
non erit nouū interdictū. Sed bene ceſſauit effectus eius
ar. l. cum hic ſtatus. §. ſine. ff. de donatio. inter virū et vxo.
ſecus ſi interdictum fuiſſet ex toto reuocatum: quia tunc
poſtea diceretur nouū interdictum. Ita in caſu iſto ſi bene
ficium fuiſſet ex toto ſuppreſſum: ſi poſtea renouaretur:
diceret bñficium nouum. ſecus ſi ad tempus: quia licet in
terim ceſſaret effectus beneficij. non tamen ceſſaret ipſum
beneficiuꝫ. Sed allego tex. in. l. cum alijs. C. de cura. fur.
vbi ſi furioſus habeat interualla: curator deſinit habere
adminiſtrationem: ſi poſtea reuertatur ad priſtinum furo
rem curator ſit adminiſtrare: nec ꝓpter hoc dicet nouus
curator. nec opus erit de nouo facere inuētariū. nec ēt po
terit ſe excuſare. ſecus ſi ex toto efficeret ſane mētis: qꝛ lꝫ
poſtea efficiat furioſus: tñ ꝑmus curator deſijt eſſe cura
tor. Et oportebit dare nouū curatorē: nec attēdatur q ille
ante fuerit furioſus: ita dicamus in bñficio perpetuo et ex
toto ſuppreſſo. Tertio faciat no. dcū bal. in. l. fi. C. ſi anō
cōpe. in. vꝫ q tpe do. Ioā. de aulegio. qui fuit oīs bono
nienſis fuit miſſum interdictū ꝯ ciuitatē Bononie et ſtudiū
poſtea vo per legatū de latere fuit ſuppreſſum ad tempus.
24 ¶ Dubitabat vtrū elapſo illo tempore diceretur nouuꝫ
interdictū: et p ꝯñs poſſit appellari ab eo. lꝫ ab illo primo
interdicto nō potuerit appellari: et refert quoſdā doctores:
qui vt acquirerēt fauorē popularē ꝯſuluerūt q erat nouum
interdictū. Sed male ſm Bal. ibi. et ſm eundē bal. i. d. l.
cū alijs: qꝛ imo nō dicebatur nouū interdictū. licet tpe ſup
preſſionis ipſius interdicti ceſſaret effectus eius. ſecus ſi ex
toto fuiſſet ſublatū: qꝛ ſi poſtea mitteretur diceretur nouū
interdictū. et ſic in terminis vr decidere hāc dubitationē.
Quarto faciat qđ no. idē Bal. in. d. l. cū alijs vbi dicit q
licet detur ſecuritas bānito ad tpꝰ. tñ durat bannum: nec
elapſo tpe dicitur nouū bannum. l. is qui reus. ff. de publi.
iudi. Quinto accedat qđ voluit Odof. in ſumma. de eccle
ſijs edifican. ad fi. vbi ſi eccleſia eſt penitus deſtructa: licet
poſtea reedificetur nō dicitur eadeꝫ eccleſia: ſed noua. licꝫ
quo ad beneficia que non erāt ſuppreſſa bene dicitur eadē
eccleſia: quia eccleſia cōtinet beneficiū. Et ideo eleganter
dicit Bar. l. inter ſtipulantem. §. ſacrā. ff. de verbo. obli.
q ſi eccleſia deſtruatur penitus et poſtea reficiatur habēs
litteras ſm diſpoſitionem iſtius cle. poterit attentare be-
neficia illius eccleſie: qꝛ eccleſia cōtinet beneficia: que non
erant ſuppreſſa. ergo a ꝯtrio: ſi beneficia erāt ſuppſſa: lꝫ po
ſtea renouentur: nō habebit locuꝫ cle. iſta. Sexto faciat q
pulchre voluit Nico. de mat. in. l. j. C. de iure emphiteo.
Eccleſia conceſſit mihi rem ad emphiteoſim caſu fortuito
illa res cōburitur: licet poſtea reficiatur. Ego emphiteota
non poſſum cogi perſeuerare in illa emphiteoſi: quia nūc
dicitur noua. argu. l. repeti. §. fi. ff. quibus mo. vſus ami.
et. l. iulianus. §. ſed et ſi quis. ff. ad exhiben. Septimo facit
tex. in. l. ſi vt proponis. la ſecunda. C. de nupt. Et ibi bal.
per illum textum. dicit conſtitutio eccleſie dicat q nullū for
talicium poſſit fieri inconſulto papa. Mō eſt quoddā edi
ficium antiquum q propter rebellionem funditus eſt de-
ſtructum: an illud edificium poterit refici incōſulto papa
et dicit q non: quia diceretur nouū fortalicium quod tene mē
ti. Octauo facit glo. nota. in. l. dñi. §. ſi is q vicinas edes
ff. de dam. infec. que voluit q ſi quis promiſit dare cuidā
nobili vnam domū in eſtate et ibi dare de aqua frigida: q
ſi domus deſtruitur et poſtea reedificetur q talis ꝓmiſſor
non tenetur amplius quaſi dicat noua domus. Et ita trā-
ſit Dy. in. d. §. ſi is qui. et ibi bar. vbi diō vide. Nono fa-
ciat qđ voluit Bal. in. l. ſi cuꝫ hermes. C. loca. vbi ſi aliqu
ſidei iubet pro poteſtate vno tpe: puta ſemeſtri nō tenetur
eodē ptāte cōfirmato pro alio ſemeſtri: quia tūc dr nouus
ptās et idē voluit idē bal. in. l. ſi cōſtante. C. de dona. ante
nup. et in. l. ticius. ff. de excuſa. tut. et in. l. emilius. ff. de mi
no. et in. l. ſi a te. C. de pactis inter emp. et vendi. Et barto.
poſt Cy. in. l. meminiſſe. ff. de offi. ꝓcon. et leg. et in. l. iiij. §
prin. ff. de dam. infec. ¶ Ultimo faciat. c. conſuluit de iu-
deis ſic inducēdo. ſi ſinagoga iudeoꝝ eſt deſtructa pſit illā
iudei reficere p illū tex. et. l. fi. C. de iudeis. Ergo ſequitur q
ſi nō manaſſet illa iuris diſpoſitio nō potuiſſent illā refice
re tanq̄ nouā ſinagogā feciſſent. Nec ob. dcm̄ do. Anto.
q lꝫ capitulū nō poſſit facere nouā dignitatē in eccleſia ꝯ-
tra ꝯſenſum pape. vt plene no. idē. d. Anto. l. d. c. cū acceſ-
ſiſſent tñ pōt antiquā dignitatē iam ſuppſſaꝫ renouare ꝯ-
tra cōſenſum pape: qꝛ certe illud ꝓceſſit fauore dignitatis
qui fauor i hiis līis nō eſt adhibendus. ꝓceſſit ēt vt res red
dat ad priſtinā nām ꝓpter reliquias ꝑcedētis dignitatis:
vt dicit ibi glo. nō tñ illa dignitas dr eadem cū illa primo
oppreſſa. Nec ēt hoc ibi dicit tex. Et ex iſtis talis elicitur
concluſio: q iſta cle. extēdit bñficiuꝫ poſtea renouatuꝫ: ſi
penitus et ex toto fuerat ſuppſſum tpe date litteraꝝ. ſecus
ſi animo renouādi ſeu ad tēpus ſuppſſo: et tene mēti illud
dictū barto. in. d. §. ſacrum. qđ a nemine hic allegat: q li
cet eccleſia ſit deſtructa. licet poſtea reficiatur beneficia nō

dicuntur noua: imo dicuntur antiqua: ⁊ nõ habebit locũ
iſta dc. q2 lȝ eccleſia deſtruaꝛ non deſtruiꝛ: tñ quo ad bñfi-
25 cia qd' eſt mẽti tenẽdũ. ¶ Sed pone ꝙ eſt facta ſuppreſſio
bñficij: ⁊ ignoratur an ſit ppetua an vero ad tpus ſeu aio
renouãdi: hoc nõ legi tactũ. Et puto ꝙ ſi illa ſupꝑſſio fiat ꝑ
ſniam diffinitiuã itelligiꝛ facta perpetuo. l. ⁊. C. de poſtu.
l. ſeruus. C. de penis. l. inter caſtellianũ. ff. de arbi. facit qd'
no. Bal. in. d. l. i. C. de contrahen. emp. ⁊ bar. in. l. contreſi
mis. de v. ob. facit tex. i. c. ſi lapſis: ⁊ in. c. preſbyter. ⁊. i. c.
ſi eps. l. oiſ. aut iſta ſuppreſſio fit per ſniam iterlocutoriaȝ
ſeu ꝑ interdictũ legati de latere: ⁊ tũc durat tantum: qua-
tenus durat offm legationis: vt vȝ no. tex. in. l. ſi. ff. de pe
nis. ⁊ qd' no. in. c. ex litteris de ꝯſti. ⁊ per bald. in. l. i. C. de
poſtula. aut iſta ſuppreſſio fit voluntarie: puta ad volũtatẽ
capituli: ⁊ tũc intelligitur perpetua. niſi capitulũ ꝯueniat
⁊ de hoc eſt caſus expreſſus in. d. c. cũ acceſſiſſent. ſed pone
ꝙ capitulũ ſuppreſſit bñficiũ per tps ⁊ tpa: intelligatur
perpetua ſuppreſſio vel ne: ⁊ ad quãtum tps. vide ad hoc
glo. ſing. in. l. vſure. C. de vſur. que loquiꝛ de antichriſto q
eſt pdicaturus p tẽpus ⁊ tpa quõ itelligaꝛ: quid ſi ſuppri-
matur pro pluribus ãnis. caſus eſt ſingularis i. c. chriſtia
26 no. xxxiij. di. vbi intelligiꝛ ꝑ triẽnium. ¶ Sȝ pone ꝙ ſup
ꝑeſſio bñficij i rei veritate fuit tẽporalis. ſed illud tẽpus
propter imperitiam ſeu inaduertentiã nõ fuit expreſſum:
dic ꝙ intelligitur pro. x. annis. in. l. ſine prefinito. ff. de pe
nis. ⁊ ita ſingu. facit Bal. in. l. i. C. de poſtu. In eadeȝ gl.
ibi quid ſi dubitetur glo. queriꝛ quid ſit dubium an bene
ficium fuerit creatum ante datam reſcripti: an poſt: nec ali
ter apparet: ⁊ ponit glo. exemplũ ſi forte eadeȝ die vtrũqȝ
factum eſt argumentũ. c. penul. ẽ. eodem libro ſexto. quis
obtinebit an impetrans an excipiens contra impetranteȝ
quia impetrans eſt ille qui petit officium: beneficiũ ergo
ei incombit onus probandi illud beneficiũ fore ſibi debi-
tum. vt in. l. ſecunda. ff. de probatio. Sed non poteſt pro-
bare illud eſſe ſibi debitum niſi neceſſario probet illud be
neficium fuiſſe creatum ante datam: allegat qd' habetur in
c. venerabilibus ad ſi. de ſen. excõ. lib. vj. ⁊ qd' ibi not. glo.
penul. vbi petens abſolutionem ad cautellã debet proba-
re ꝙ appellatio preceſſit excõmunicationem. glo. vero ar-
guit in cõtrarium quinimo impetrans debet obtinere: q2
in dubio debemus fauere ei qui habet potioreȝ gratiam:
vt. d. c. penul. vel illi q habet gratiam maiori: vt in. c. ſi a
ſede. de preben. lib. vj. qd' bene nota pro eo qui doctorat'
eſt ab Imperatore: de quo aliquid diri. ẽ. in prohemio i
verbo veteribus: ſed iſte impetrãs eſt huiuſmodi ergo ob
tinere debet: ⁊ allegat gl. alias vrgentes rationes: vt in ea
videre potes. Nec ob. dicit ſi dicatur ꝙ tũc excipienti nõ
incombit onus probandi quãdo exceptio eſt affirmatiua.
ſecus ſi exceptio eſt negatiua. ar. l. ſi ex cautione. C. de non
nu. pec. ⁊. l. actor. C. de proba. q2 reſpondet glo. illud pro
cedere quãdo eſt mera negatiua. Secus i exceptione que
licet proponatur per verba negatiua: tamen habet impli-
tam affirmatiuam ⁊ reſoluitur in illam. c. ſuper hoc. ẽ. de
renuncia. ita eſt in caſu propoſito: licet excipiens dicat ne-
go tunc extaſſe beneficium vel dico: ꝙ tunc nõ extabit. be-
neficium habet implicitam affirmatiuaȝ in qua reſoluitur
a quo ꝓbari poteſt. ſ. dico poſt datam creatum: ideo meri
27 to tali excipienti incombit onus probandi. ¶ Et ꝙ onus
probandi beneficium fuiſſe creatum poſt dataȝ incombit
reo excipiẽti ⁊ non actori impetranti concludit glo. iſta ⁊
reſpondet ad contraria in ea formata: vt in illam videre
potes. ⁊ iſtam glo. ſequitur hic ꝯenȝe. ⁊ etiam reſpõdet ad
contraria: ⁊ ex hac glo. potes colligere: ꝙ vbicunqȝ acto
ris intentio eſt fundata ex diſpoſitione iuris antiqui: ius
nouũ allegans ad excluſionem actoris debet illud proba
re. Et ad hoc domi. Cardi. allegat ſeu dicit iſtam gl. ſing.
facit. c. conſtitutus. ẽ. de reſcrip. Et licet domi. Anton. di
cat iſtam glo. ſeruari in pratica diſputantiũ tamen audet te
nere oppoſitum. Et certe ſue rõnes friuole ſunt. ideo eas
non recito. Et pro hac glo. bene facit tex. in. l. maritum. C.
28 de proba. ¶ Et per iſtam gl. deciditur talis queſtio que

olim fuit de facto hic bon. de iure cõmuni. ſcriptura ſua-
ta trino teſte notata habet vim ſcripture publice. l. ſcriptu
ras. C. qui po. in pig. ha. ⁊ no. in. c. ij. ẽ. de fide inſtr. Mo
do ſtatutũ diſponebat ꝙ certa ſolẽnitas ſeruaretur in tali
ſcriptura. Titius agebat ex illa ſcriptura. Opponebatur
a reo qd' non habebat debitam ſolẽnitatem requiſitã a ſta
tuto. Actor dicebat ſcripturã illam fuiſſe factã ante illud
ſtatutum. Reus vero dicebat fuiſſe factam poſt ſtatutum
cui incõbebat onus probandi fuit deciſum ꝙ reo per iſtã
glo. ad hoc ſingu. quia intentio agentis erat fundata ſm
ius antiquum. ⁊ ita tenet do. Anto. Joan. de imola. hoc
limitat niſi ſtatutũ diceret ꝙ nulla ſcriptura facta ſine ſo
lẽnitate valeat: quia tunc agens non habet fundatam intẽ
tionem de iure. Et ideo tunc onus probandi incõbit agẽ
ti. Sed certe huic glo. valde obſtat quod habetur in. c. ve
nerabilibus. ad ſi. de ſenten. excõmunicatio. lib. vj. vbi pe
tens abſolutionem ad cautellaȝ debet probare appellatio
neȝ preceſſiſſe excõmunicationẽ. Et lȝ gl. iſta moueat hoc
contrariũ tamẽ ad illud nõ reſpondet: ſed Paulus bene
hic reſpõdet dicens ibi hoc ideo eſſe: q2 excõicatio eſt iõꝑ
gladius penetrabilior: vt in. c. ex tenore. de ſentẽ. excõmu.
29 No. Innocẽ. in. c. preterea el. ij. ẽ. de appella. ⁊ preſumi
tur pceſſiſſe. vel ſm ꝯenȝe. ſic reſpondeas hoc ideo eſſe: q2
abſolutio ad cautellam eſt talis nature: vt non preſteꝛ niſi
quãdo excõicatio nõ tenuit de iure: alias opus eſt vera ab
ſolutione. Do. vero Cardi. dicit ꝙ ratio vera ẽ q2 petens
abſolui ad cautellaȝ fundat ſe ſuper nullitate ex cõmunis.
Igitur eam probet ſicut qui ſe fundat ſuper electione pe-
tens ſe confirmari: quia debet eam probare valideȝ alias
ſuccumbit: etiam ſi ex aduerſo non probetur. c. cuȝ nobis
30 ſupra de electio. ¶ Ita dicit ꝙ fundans ſe ſuper preſcri-
ptione titulum requirente: debet probare de titulo: alias
ſuccombit. vt in. c. fraternitatis. ẽ. de teſtibus. Ego autẽ
puto iſtam fore rationem veriſſimam. ſ. quia in dubio pre
ſumitur qd' iudex iuſtam tulerit ſententiam in. c. bone me
moriam. ẽ. de elect. c. in preſentia. ſupra de renunciati.
l. herẽnius. §. gaia. ff. de euic. facit not. in. l. ſecunda. C. de
offici. ciui. iud. vbi i dubio preſumitur pro iudice. Si er-
go iudex tulit ſententiam excõmunicationis: preſumitur
ꝙ eam tulerit ante appellationem: ſi actor vult: ergo pete
re abſolutionem ad cautellaȝ debet probare appellationẽ
preceſſiſſe: quia contra euȝ eſt preſumptio iuris ⁊ quotiẽs
ius preſumit contra agentem: tunc agenti incombit onus
probandi vt etiam voluit iſta glo. ⁊ ſm hoc nõ meruit al-
legari pro contrario id qd' habetur in dicto. c. venerabili-
bus. Et hoc tene menti: quia mihi eſt nouũ. Poſſet etiã
allegari alia ratio. ſ. in dubio capitur via que eſt anime ſa-
lutior. c. iuuenis. de ſpon. merito ergo capietur via: vt ex
cõmunicatio precedat appellationem. Ideo debebit ꝓba
ri ꝙ non preceſſerit. ⁊ adde glo. in. l. ij. de peti. hered. vbi
ſi quis agat petitiõe hereditatis contra ſiſcum dicens eum
emiſſe hẽditatem poſt litem motam incõbit onus proban
di iſti actori. Et oꝛ iſte actor hoc ꝓbare eo ipſo ꝙ reus nõ
ꝓbat contrariũ: ⁊ ſic ſentiꝛ ꝙ reo incombit onus probã-
di. ⁊ ibi bal. colligit regulã ꝙ vbicũqȝ agens habȝ intẽtio
neȝ fundatã de iure: onus probandi incõbit reo. Si vero
agens non hȝ intentionem fundatã niſi reſpectu certi tẽ-
31 poris: tũc dȝ docere de tpe. Et ideo infert aliqs me accuſa
uit: ꝙ innouaui aliqd pendẽte appellatione ꝯ conſtõnem
ꝙ teneꝛ probare: ꝙ appellatio pendebat: ⁊ qd' ea pẽdente
ego innouaui. ⁊ ad hoc dicit illam glo. fore ſingu. ⁊ vnicã
ſed forte ſatis cõcordat cũ iſta. ¶ No. ex eadẽ glo. quod
vbicũqȝ intentio actoris eſt clara: ⁊ per exceptionẽ rei red
32 ditur dubia: illa actio pariter ⁊ exceptio ꝙ reus tenet ſuc
cumbere in hoc aliqui allegant ad hoc iſtaȝ glo. pro ſing.
Tu not. Bart. in. l. non ſolum. §. ſed vt ꝓbari. ff. de op.
no. nuncia. vbi dicit ꝙ quandoqȝ ex parte agentis reddi
tur intentio dubia circa aliquam exceptionem vel proba
tionem exceptionis: ⁊ tunc actor tenetur probare. Põit
exemplũ ſtatuto cauetur ꝙ in tali prato a media parte ci
tra. puniãtur paſcentes oues: ab alia vero parte non ac-
cuſatur

cuſatur quidam: q boues ſui miſſi ſunt in illo prato: ⁊ nō
determinatur pars punibilis prati ſuccūbit actor. idez di
53 cit de tpe punibili. ¶ Statuto cauetur q de mēſe madij
vſqz ad medium licitū eſt paſcuari ⁊ nō vltra: accuſo titiū
⁊ probo q boues eius miſſi ſunt ī paſcuis de mēſe madij:
niſi aliter probē de tpe punibili ſuccūbo. ar. l. i. ad fi. ff. de
incen. ru. ⁊ nau. ⁊ per hoc illuſtris doctor Raphael refert
ſe in qōne facti ꝯſuluiſſe. Accuſatus fuerat quidā: ⁊ facte
ſunt probationes ꝯtū: ⁊ in libello non fuit appoſitū tpꝯ
punibile q debet ſequi abſolutoria ab obſeruatione iudi
cij. Allegat Ange. in l. cum actum. ff. de nego. ge. Spec.
in ti. de libel. cōceptione. §. ad huius tituli. verſi. cautus. ⁊.
ī ti. de teſte. §. i. v. ſz pone egi. ita refert Lu. ro. ī. d. §. ſz vt
ꝓbari. Et lz ipſe reprobet illō ꝯſiliū: nihilominus facit q
ibi not. Barto. qd ad pñs aliter nō examino. Quādoqz
intentio actoris redditur dubia propter exceptionē rei: ⁊
etiam ipſa exceptio: tunc ſententia fertur pro eo qui habet
preſumptionē iuris pro ſe. puta: accuſatur nobilis q intra
uit pallatium tēpore maij. factūz eſt conſiliūz quo tēpore
licitum eſt nobili ire ad palaciūz ſm ſtatuta: q talis nobi
lis debet abſolui: qꝛ aliter nō terminatur tēpus. potuit de
lictum eſſe ⁊ nō eſſe: ⁊ in dubio preſumitur q quia nō deli
querit. c. i. de ſeruis. c. eſtote miſericordes de reg. iur. l. oī
modo. C. de inofficio. teſt. l. merito. cum ſimi. ff. pro ſocio.
Et ideo ſingu. dixit Innocen. in. c. audum. el. ij. de elect.
q ſi probatur epiſcopum eſſe iracundum. preſumitur q ze
lo iuſticie iraſcatur ꝯtra peccatores. iuxta illud iraſcimini
⁊ nolite peccare: dicit etiam q ſi probatur clericum aliena
re eccleſiaſtica ſub cenſu q non probatur propter hoc ſy
moniacus: qꝛ preſumitur alienare temporalia et non ſpi
ritualia. Et idem dicit vbi. ſ. Barto. fore in bānito: nam
vulnerare bānitum licet: nō tñ probatur de tempore quo
licuit: an iſte reus verberās debeat abſolui. decidit ibi qd
ſic. ⁊ illud dictum ſequitur ibi Ludoui. Sed ꝯtrium tenet
Bal. in l. matrē. C. de prob. ⁊ mouet q vbi vberās alle
gat aliqd ſibi licere ꝯtra cōe dz ꝓbare. iō dz ꝓbare ipe
ex quo appeat ſibi licere. l. ab ea pte. ff. de ꝓb. Sufficit. n.
vberato de iure cōi q ſic accuſet: et iō qꝛ ſe in iure cōi fun
dat: ⁊ maxie de iure nāli. Itē iſta exceptio eſt odioſa: iō nō
pſumitur pro excipiente. Ego vero puto opini. Bal. ve
riſſimam: ⁊ moueor ex dicto eiuſdez bar. in l. aurelius. §.
idem queſiit. ff. de lib. lega. vbi dicit q ſi quis confitetur
54 ſe occidiſſe hominem ad ſuam defenſionē q ex illa ſola cō
feſſione punitur. niſi aliter pbet. ita nunc eo ipſo q ꝯſtat
q iſte vulneraueriṫ titiūz poterit puniri niſi ipſe doceat q
Titius erat bānitus tunc. Et ad ſupradicta adde not. dī
ctum Joan. an. in. c. audito. de preſcrip. cōduxi equū ad
victuram a mercatore qui poſtea mortuus eſt naturaliter.
⁊ ideo dico me non teneri de morte illi mercatori: ⁊ pro
bo q equus fuit mortuus in via morte naturali: nō tamē
probaui q ille equus quem cōduxeram fuit mortuus: q
nihilominus ſuccumbo: qꝛ debui docere de ſignis illius
equi. Item dixit peto inforciatum penes mercatorem de
poſitum. Si probo vnū inforciatum depoſitū penes mer
catorem ſuccūbo: qꝛ debeo probare ſigna qd bene notent
aduocati. adde etiam notabilē glo. in l. cum actum. ff. de
nego. geſt. quā Bart. dixit ſe millies allegaſſe: qd ſi proba
tur qd Titius geſſit negocia in libertate nō tamē apparet
diſtincte quo tempore qd ſequitur abſolutio: qd tene mē
ti: quia eſt valde ſingu. ⁊ ibi barto. allegat quod habetur
in hac de. Adde etiam ſi queſtio eſt inter emptorem ⁊ cre
ditorez. Emptor pretendat priorem creditor non pretēdit
hipothecam cui incombat onus probādi dic creditori. ita
dixit Jo. de are. quem refert bal. in l. matrem. C. de prob.
per tex. in l. de rebus. C. de dona. ante nup. qd limito niſi
creditor eſſet fiſcus per caſum ſingu. in l. i. C. de iure fiſci.
lib. x. adde etiam not. glo. in. c. poſt electionem de conceſ.
preben. vbi ſi inter duos eſt contentio de validitate duaꝝ
35 collationum: ⁊ non conſtat que preceſſerit dicenti alteram
preceſſiſſe incombit onus probādi. Et ibi dominus An
tonius dicit q ſi allegentur plures electiones opponens

alteram preceſſiſſe grauatur onere probandi. verum au
tem poſſit probari per confeſſionē partis que collatio pre
ceſſerit vel an beneficium fuerit poſt datam vel ante datā
creatum dic quod ſtabitur cōfeſſioni partis. Glo. eſt ſin
gularis in. d. c. poſt electionem in verbo conſtitit quod in
telligo verum ad preiudicium confitentis: non autem ad
preiudicium ſuperioris ſeu tertij. facit quod not. in. d. c.
poſt electionem: ⁊ quod habetur in. c. i. de eo qui mitti. in
56 poſſeſ. ⁊ in. c. duobus de reſcriptis. in. vj. ¶ Querit hic
Pau. qd ſi ante datā lraꝝ ordiatūz ⁊ deſtinatū fuiſſet de
creando beneficium ⁊ poſt datam fuiſſet beneficium illud
creatum an littere includant illud beneficium. Et conclu
dit hic qd non: qꝛ voluntas non ſufficit vbi opus eſt facto
c. i. de eo qui mit. in poſſeſ. c. cum aliquibus de re iudi. c. ſi
a iudice in verbo cū effectu reuocauerit de appel. lib. vj. ⁊
cum hoc dicto tranſit do. Pe. domi. Cardi. ⁊ cōmuniter
57 alij ſcribentes. ¶ Querit etiam paulus ſi beneficium an
te datam litterarum eſt inceptum: non autem completum: ſ
puta quia fundatum erat beneficiū tempore date: non au
tem erat dotatum: ſed poſt datam dotatur. An littere in
cludant illud beneficium: ⁊ decidit qd non. ar. c. cum ſicut:
de conſecra. eccle. vel alta. ⁊. c. nemo. de conſecra. diſtinc. i.
vbi eccleſia non dotata nō debet conſecrari. Sed certe il
la iura parum faciunt pro ſua deciſione: ⁊ cum hac conclu
ſione tranſit hic domi. Pet. domi. Cardi. ⁊ cōmuniter
alij ſcribentes: ⁊ poſſet eſſe ratio: qꝛ cū aliquid reſtat agen
dum nil dicitur eſſe actum. c. conſideret de peni. diſtin. v.
c. animaduertendum. xxij. q. ij. ⁊ l. fi. C. de his quibus vt
indignis. l. ſi vnus. C. de teſtam. l. cum hi. §. ſi pretor. ff. de
tranſac. hinc ſing. dixit bal. in l. minoribus. C. de his qui
bus vt indig. Statuto cauetur quod cuſtos ville tenetur
denunciare malefactores ſub certa pena: ⁊ decem maleſa
ctores deliquerant in villa qd ſi cuſtos denunciauit nouē
tunc punietur ac ſi nullum denūciaſſet. Faciat etiaz nota
bile dictum eiuſdē bal. in l. ij. ff. ad ſilla. ¶ Statuto caue
58 tur qd ad hoc vt bannitus rebānniatur propter pacem ha
bitam cum offenſo ſoluat. x. pro gabella: quod ſi ſoluit no
uem non poterit rebānniri: quia habetur ac ſi nullū ſoluiſ
ſet. tenet Ange. in l. meuius. ⁊ l. qui heredi. ff. de cōdi. ⁊
demonſtratio. faciat etiam quod pulchre voluit idem bal.
in l. i. C. de his q pene. no. teſtator mihi legauit. x. ⁊ graua
uit heredem: qd ſi illa nō daret mihi. ſ. certū terminum te
neretur mihi dare domum qd ſi heres. ſ. dictū terminum
dedit mihi nouem qd tūc potero petere domū illo termi
no elapſo. faciat qd dixit idem bal. C. de vſu. ⁊ in rubrica.
C. de contrahē. emp. ⁊ in l. ij. C. de iure emphi. ergo ſequi
tur qd ſi beneficiū fuit inceptū ante datam litterarum pro
nihilo reputandū eſt. ergo ſi cōpleatur poſt datam. dicit
nouiter creatūz. accedat et peregrina doctrina eiuſdē bal.
in. c. i. §. ſi quis de manſo. i titu. ſi de inueſti. feu. cont. fue.
in vſibus feudorum vbi refert queſtionem fuiſſe in facto
apud papiaz. Nam l. municipij cauebat qd nemo poſſet
extrahere molendinū de ticino ī padum ſub pena amiſſio
nis molēdini ⁊. c. librarꝝ. Modo quidam fecerat conſtrui
molēdinum nouū eo vſurus: non ī ticino ſed in pado: ſed
nundū appoſitis machinis dcō molēdino per ticinūz du
xit ipſum ī padum: decidit qd propter hoc ille talis nō inci
dit in penā: ex quo molēdinum nō erat adhuc cōpletus: ⁊
ſic non dicebatur molendinū ar. l. debitor. ff. de pigno. l.
cetera. §. fi. ff. de leg. i. ita ergo dicendū eſt in caſu noſtro.
Faciat et tex. in l. librorꝝ. §. ſed nec cepti. ff. de leg. iij. vbi
ſi teſtator legat ſuos libros non veniunt libri cepti. faciat
etiam not. dictum dominorꝝ de rota deciſione. xxvj. ſequi
tur illud. do. Pe. in ꝯſi. xx. quidam impetrauit beneficiū
aſſerens illud vacare per ꝯtrūz matrimonij. ⁊ reuera erāt
duntaxat ꝯtra ſponſalia q tale reſcriptū nō tenet: qꝛ licet p
ſpōſalia incipiat matrimoniū dz tñ cōpleri p ꝯtrū de pñti.
Faciat etiā not. dcm̄ ſpe. de quo facit ſeſtū elegās doctor
Ludoui. roma. in ſuis notabilibus: qd lz mater priuetur
tutella filij ꝓpter ꝯtrūz matrimonij. non tñ priuatur ꝓpter
ſponſalia tantum. tex. eſt nota. in l. ſolēt. §. que vinū. ff. de

bis qui no.infa.facit qḋ hꝛ in.l.ſi qs oſſiñ.ff.de ritu nup.
39 ita dixit ſpec.in ti.de tutore.§.nūc dicēdū vſi.qd ſi nūdū.
facit qḋ pulchre dixit bal.in.l.q in vtero.ff.de ſtatu ho.ꝙ
ſtatutū loquēs de hoīe nō hꝫ locū in poſthumo: q2 nūdū
eſt hō:fieri tñ ſperaẜ.tex.ēſt ſing.in.l.cū inter veteres.C.ꝺ
fidei.lib.facit qḋ voluit idē Bal.i.l.i.ff.ſo.ma.qḋ ſtatutū
penale loquēs de doctore nō hꝫ locū in licētiato.lꝫ ſpereẜ
40 fieri doctor.¶ Ult.faciat ꝙ voluit idē bal.in.d.§.ſi qs
de manſo.Quidā hēbat molendinū cū machinis.⁊ ēt fecē
fieri duo noua ſine machinis.⁊ dicit dono mea molēdina
dicit ꝙ nō veniūt:q̄ erant ſine machinis niſi aliter habeat
modus loquēdi.l.librorꝫ.§.qḋ tñ caſſius de le.iij.⁊ p iſta
iudicio meo fortis opi.Paul.⁊ alioꝝ reddiẜ ſufficiẽ abillo.
Ego vō ⁊ ſi ingenio lrīs aut ſtudio paꝝ valeā.attamē cō
41 trariū puto de iure verius.¶ Nā lre ad bñficia lꝫ ſtricte
debeāt intelligi:nō tñ itaꝺmate interp:etāda ſunt vt effe
ctu careāt vt dixit in hac cle.ʒenʒe.⁊ poſt eū.do.m.de imo
la ⁊ ꝫ opinionē coꝝ.allego caſum ſing.⁊ antiquū l.i.veſti
mētuꝫ.ff.de au.⁊ ar.leg.vbi ſi teſtō: legaui mihi veſtimē
ta veniūt illa q̄ ſunt in tela.Et ibi dixit bart.p illū tex.ꝙ ſi
maritus legat vxori pānos laneos veniūt illa q̄ ſunt i tela
⁊ dicit ꝙ glibet diceret ꝫ caſum illius.l.ſi illā ignoraret.⁊
ibi Nico.de neapo.dicit illū tex.notaſſe.Jacq.de are.ad
qōnem ſtatutoꝝ.ita ergo erit dicendū in.q.iſta.lꝫ bñficiū
ante datā lraꝝ fuerit ⁊ fieri habeaẜ ac ſi eēt in fcō ſi poſt da
tam lraꝝ compleaẜ ad hoc ne lre ille careāt effectu.Scdo
allego tex.in.l.⁊ ſi non ſunt.§.infecti in vſi.qd ſi ceptū ſit
argētū fabricari.puto magis facti appellatione contineri.ff.
de au.⁊ ar.g.leg.vbi ſi teſtō: legat argētū fcm:vꝫ legare ar
gentum qḋ eſt in fieri.Tertio nō ob.ſi diceret illa iura,pce
dere in vltima volūtate.ſecus in mā penali vel ambitioſa
q2 iſtud nō ob.q2 allego tex.exp:eſſum in.l.ſtipulatio.§.
opus.de ope.no.nū.vbi ad hoc vt interdictū emoltro .. rꝫ
hēat locum:non eſt neceſſe ꝙ opus ſit completū ſufficit ꝙ
ſit inceptū et hēat inſtar operis.⁊ ille tex.loquiẜ in mā pe
nali.Quarto faciat not.dcm Angeli in.d.§.opus vbi di
cit ſtatuto caueẜ qḋ faciens opus in alieno territorio pūia
tur in certa pena.⁊ qdaꝫ incepit facere edificiū:qḋ licꝫ nō
ſit opus cōpletuꝫ:tñ ſi hꝫ inſtar operis puniet:ac ſi opus
fuiſſet.Quinto allego tex.iſtius de.Nā iſta de.pōit ius
nouū:ꝙ lre non cōp:ehēdant bñficiuꝫ poſt datā creatuꝫ.
Sed bñficium inceptū ante datā:⁊ perfectū poſt datā cō
pletuꝫ:nō ēt poſt datā creatū:ex quo antea iceptuꝫ erat:⁊
maxime cōſiderādo illud vbum creare vt cōſiderāt theolo
42 gi.¶ Nec obſtāt in ꝫriū allegata cū dꝛ qḋ nil eſt actuꝫ
cū aliqd reſtat ad agendum q2 illud ,pcedit fictione iuris
Nā fcā non pñt hēri pro infectis.l.in libello.§.facte.ff.ꝺ
capti.Nec ob.dictuꝫ bal.in.d.§.ſi qs de manſo.in qōne
ſtatuti.q2 illud dictū bal.non pt aliquo mō ſubſtēt ari niſi
hac rōne:q2 dñs deſtinauerat vt illis molēdinis in alio lo
co.Nec ob.deciſio dñoꝝ de rota:q2 illud fuit in odiū im
petrantis aſſerētis ꝫctum fuiſſe noſtrū.per vba de pſenti
Nec ob.dcm bal.de poſthumo.q2 poſthumus hꝛ pro na
to in ſuo fauore:vt hꝛ in.d.l.qui in vtero.Nec ob.quod
dixit idē bal.de licētiato:q2 illud dictū eſt ſatis dubiū.de
quo dixi.ō.in prohemio.Nec ob.d.l.librorꝫ.§.ſed nec ce
pti:q2 ibi liber nō erat iceptus in modū libri:⁊ ſic vt face
ret volumē:ſed alio mō erat ceptus:vt dicit ibi barto.⁊ ex
iſtis reſultat cōcluſio:qḋ bñficium ante datā inceptum:⁊
poſt datā cōpletum includiẜ in litteris ⁊ concluſio nona ꝫ
43 cōem opinionē.¶ Adde ad aliā qōnem pmo tactā:quia
mihi vꝛ qḋ ſi erat facta deſtinatio ⁊ deliberatio de faciēdo
beneficiuꝫ:ſi poſt datā lrarum erigiẜ bñficium quod non
dꝛ creari poſt datā qḋ eſt ꝫ Paulūꝫ ⁊ ſequaces:quod ſic
oſtēdo de loco ad tps validum eſt argu.l.vinum cum ſimi
libus.ff.ſi cer.pe.ſed ſi res eſt hic bonome.⁊ eſt deſtinata
florentie habeẜ ac ſi eēt florētie:⁊ non hic.tex.eſt no.l cle.
ne romani.i.§.ſane.v.niſi forſan.ꝭ.de elec.⁊ ibi.do.Pe.ꝺ
anch.dicē qḋ deliberatio aut deſtinatio opis hꝛ ,p ope cōſu
mato ⁊ pfecto.Paria.n.ſunt ſm euꝫ aliqd in eſſe cōſiſtere
vel eſſe in eo ſtatu:q de pximo reẜ ,pducit in eſſe.facit.c.ij.
de inſti.⁊.l.ſi.ff.quibus ad libe.,pclama.nō lꝫ.⁊.l.ex fa
cto.l.a grāde.ff.de here.inſti.Si ergo hodie deliberaẜ ⁊ de
ſtinaẜ per epm cuꝫ capitulo ſi poſtea bñficium illud poniẜ
in eſſe qḋ dꝛ fieri eo tpe quo fuit deſtinatuꝫ.cum valeat ar.
de loco ad tēpus:ergo non dꝛ creari poſt datā.faciat tex.
no.in.l.i.§.cepiſſ:.in vſi.ſi locus deſtinatus eſt.ff.de poſ
ſeſ.vbi pp loci deſtinationē dꝛ res fore icepta:ita i caſu
iſto ſi epūs cum capitulo deſtinauerit locū bñficij eligendi.
Faciat tertio qḋ dixit Bart.in.l.qntus.§.cū auꝝ.ff.de
44 auro ⁊ arg.leg.qḋ ſi teſtōr deſtinauit argentū infectū ad
aliquē vſum ꝙ argēto legato vꝛ legare illud argentū infe
ctū q2 ex quo pꝛfamilias ſic deſtinauerat illud argentū ife
ctū hꝛ pro fcō:ita erit dicendū in ,ppoſito facit.l.fundi.§.
ſi.ff.de ac.emp.Nec ob.l.cetera.§.ſed ſi parauerit.ff.de
leg.i.vbi lꝫ res deſtineẜ apponi heredibus:tñ pōt teſtator
illaꝫ legare q2 propter deſtinationē nō vꝛ hꝛdib9 appoſita
quo caſu legari nō poſſet:vt ibi dꝛ q2 rñdeo qñ teſtōr de
ſtinat rē ad aliquē vſuꝫ ſi poſtea illā legat vꝛ illā dſtinatio
nem reuocare.⁊ iſte eſt verus intellectus illius.§.vide ibi
bar.ſed in caſu nro nō eſt reuocata iſta deſtinatio imo ē ef
fectui ⁊ executioni mādata.⁊ ex iſtis elicitur cōcluſio ꝙ lit
tere ad beneficia impetrate includūt beneficiū qḋ ante lit
teraꝝ deliberatū erat fieri:lꝫ poſt datā lraꝝ illud fiat ⁊ ē
cōcluſio ꝫ cōe ſcribentiū votū.¶ In glo.in vbo ſtatuim9
45 No.ex ea qḋ per hoc vbum ſtatuo inducit ius nouū.vi
de q̄ dixi.ō.c.in notabilibus.Et ,p intellectu glo.arguo
ſic.ſi de quo minus vꝛ ineſſe.Ineſt ergo de quo magis.
xxviij.di.c.ſi i laicis.iij.q.iij.c.de induciis.xij.q.ij.c.nō
eſtimemus ⁊ in auē.multomagis.C.de ſacro ſan.ecc.⁊ gl.
q̄ iſta iura allegat.c.cū in cūctis de elec.Sed ſi mandatur
,puideri de beneficio vacaturo venit bñficiū vacās p mor
tem:ergo multo magis dꝫ venire bñficiū vacans per crea
tionē:q2 in beneficio nouiter creato ceſſat votum captāde
mortis.c.accedens hic allegato i glo.itē iſtud qḋ cadit in
vbis diſponētis cadit ēt in diſpoſitione ipſius.c.indēnita
tibus.§.pe.de elec.lib.vj.l.iꝰ ſit in pn.ff.de adm.tuto.l.
qḋ cōſtitutum.ff.de teſta.mil.Nec eſt credēdū ꝙ aliud vo
luerit diſponēs ꝙ̄ vbis expſſit.l.labeo.§.idem tubero.ff.
de ſup.leg.⁊ apud pncipē pꝭoꝝ ariſtotelē:pmo ꝑ p hiere
miā voces ſunt ſigna eaꝝ:q̄ ſunt in aīa note:⁊ illud ꝙ nō
46 cadit in vbis:nō cadit in diſpoſitione.l.iiij.§ ptor ait.ff.
de dam.infec.⁊ ibi bar.ad ſi.dixit ſe in qōne fcī dixiſſe.ſta
tuto cauebaẜ ꝙ de quolibꝫ ꝫctu ſoluaẜ.x.denarij.p libra
qḋ nō hēat locū ſi fiat ꝫctus ſup re inextimabili puta ſup
re religioſa vel iure ſepulchri.⁊ idē voluit idē Bar.i.d.l.
ita autē in pnc.⁊ ideo ſubtilis doctor.do.Raphael cuma
nus in.d.§.p:etor ait.dixit ſtatuto caueẜ ꝙ in ꝫctu mino
ris debeat interuenire cōſenſus propinquoꝝ.ꝙ ſi minor
non hꝫ propinquos nō vendicat ſibi locū ſtatutū.⁊ ibi di
xit.d.meus de imola.ſtatuto caueẜ ꝙ poſitionibus tenea
tur qs reſpōdere:⁊ ſi ſint impertinentes habeanẜ pro nō
reſponſis:⁊ in fine cauſe examineẜ que ſint impertinen
tes:ꝙ per tale ſtatutum nō oꝫ qs cogi reſpōdere poſitio
nibus notorie impertinētibus:q2 ſtatutuꝫ videẜ loqui de
poſitiōibus in qbus cadit examinatio:an ſint impertinē
tes an nō.Et iſtud nō cadit in notorijs.c.ad noſtrā el.ij.
de iureiuran.Sed beneficiū vacans per creationē cōtineẜ
in verbis taliū litteraꝝ.ergo vꝛ cōtineri i diſpoſitione:
⁊ per cōſequens iſte littere includūt beneficiū poſt datam
creatum.ſed ad hoc reſponde:q2 licet in beneficio nouiter
creato ceſſet votum captande mortis:nihilominus nō ceſ
ſat alia ratio impeditiua:vꝫ q2 iſta gratia fit ſuper nō ente
⁊ ex non ente nō fit ens:vt dixit Ariſtoteles in primo phi
ſicoꝝ.⁊ tex.in.c.ad audientiā.de eccleſijs edificādis.ergo
ſtabit ,phibitio.l.liberoꝝ.§.notam.ff.qui no.infa.inſtit.
de nup.§.affinitatis.⁊ in.l.ſi nō lex.ff.de hered.inſti.nec
ēt ob.cum dicaẜ ꝙ illud qḋ adaptatur verbis adaptatur et
menti diſponētis.ſecus ſi in vbis tñ vt in caſu noſtro.nā
beneficiū vacans p creationē adaptaẜ verbis littere loquē
tis de vacaturo reſpectu vacationis tantū.nō aūt reſpectu
rei.i.ipſius beneficij:qḋ non erat in reꝝ natura:⁊ ſic non
adaptatur

adaptatur menti. faciat no. dictum Bar. in. l. qđ cōſtitu-
47 tum. ff. de teſta. mili. vbi dicit exempta eccleſia vř exēptus
prelatus. c. per exemptionē de priuil. li. vj. Modo in quo-
dam hoſpitali exempto erat quidaʒ laicus prior quo caſu
eſſe pōt vt ibi vide per eũʒ: an videaſ exemptus vř ꝙ ſic:
qꝛ eſt p̄latus eccleſie: ꝛ cadit in vbis diſpōnis. nihilomin⁹
determinat ꝯtrarium qꝛ intelligaſ exemptus p̄latus qui ē de
corpore ipſius eccleſie: ꝛ lʒ cadat in vbis diſpōnis non tñ
cadit in mente diſpoſitoris. Et ita refert ſe in qōne facti
conſuluiſſe: ꝛ ſic ſolutum eſt primũ ar. glo. ꝯrioꝝ eadeʒ eſt
diſciplina. Sed pone ꝙ ſi tpe date litteraꝝ fuit ſuppreſſũ
nō in fraudē impetrātis: ꝙ tale bñficiuʒ nō debetur expe
ctanti. c. cum acceſſiſſent de ꝯſtitu. ita per caſum eſt ꝯ ſi tpe
date nō extabat bñficium ſed poſt datā extat debitũ. vnde
ſi nō inſpiciſ tpe date in eius fauorē: ita non dʒ inſpici in
eius p̄iudiciũ. Rñde ꝙ ꝯrioꝝ eſt eadē diſciplina qñ eſt ea-
dem rō. Sed in caſu iſto nō eſt eadē ratio ergo nō eſt ea-
dem diſpō. c. venīēs. ꝛ. c. auditis de preſcrip. l. fi. ff. de ca
lum. l. cum actũ. ff. de neg. ge. Nam diſpoſitio ſup eo qđ
eſt fieri pōt: ſed ſup eo qđ nō eſt fieri nō pōt. Et ideo p̄mo
caſu pōt ſupprimi. c. ad diſſoluēdũ de ſpon. impube. l. nā
ꝛ ſi ſub ꝯditione. §. rumpēdo. ff. de iniuſto teſtō. l. manu-
miſſiones. ff. de iuſti. ꝛ iure. l. decē. ff. de ver. ob. Secundo
caſu nō pōt ſupprimi: qꝛ non eſt in rerum nā. ꝛ ſic non eſt
48 par ratio. ¶ Ex iſta glo. no. ꝙ bñficium exiſtēs tēpore
date lraruʒ ad bñficium vacaturꝝ pōt in p̄iudiciũ impetrā
tis extingui: ſeu per vnionē: ſeu alio mō quaʒ glo. reputo
ſingu. ꝛ alibi neſcio ſimilē: ꝛ eſt ratio ſm doc. ꝙ papa ſim-
pliciter ſcribēdo nō tollit ptātē ſupprimēdi: ſicut nō tol
lit ptātem cōferendi: vt eſt tex. in. c. dilectus el ſcđo. ō. de p̄
ben. ꝛ in. c. i. §. i. §. ex parte. de cōceſ. p̄bē. lib. vi. ꝛ ſic mā
datum intelligiſ re. in eadem forma manēte vt in. l. rem le
gatam. ff. de adimē. lega. Et ita reſidet hic ꝯcluſ. Ego vo
addo rōnem quare ordinarius pōt ꝯferre beneficium va
cans lʒ papa ſcripſit de ꝓuidendo alteri: qꝛ eo ipſo ꝙ pa-
pa ſcribit ꝙ beneficiũ ſpectās ad collationē ordinarij con
feratur alteri ſ graūare ipſuʒ ordinariũ: vt in. c. manda-
tum. ō. de reſcrip. qꝛ collatio beneficij dicitur eſſe donatio
quedā. c. relatũ. ꝛ ibi no. de p̄eben. ¶ Jō dicit glo. repu
tatur ſingu. in. c. cum olim de ma. ꝛ obe. ꝙ collatio bñficij
49 cōputaſ inter fructus ep̄ales: ꝛ iō ordinarius ꝯferre pōt.
ꝛ ideo honeſta eſt q̄rela ep̄oꝝ qđ hodie ius ꝯferendi ſit ab-
dicatum ab eis. Et vt vidimus hodiernis tp̄ibus ingētiſ
ſimus fuit clamor in ſacro concilio baſilienſi ꝙ fieret cōſti
tutio ꝙ in collatione bñficioꝝ ſpectentium ad ordinarios
papa nō poſſet eos preuenire. Landinus vero dicit iſtam
glo. ꝓcedere qñ alteratio bñficij ꝯtingit re ipſa abſqʒ fcō
hoīs: puta qꝛ caſinate periſt bñficiũ. Si autē hec ſupp̄ſſio
fiat cum miniſterio hoīs: puta qꝛ inferior illud bñficium.
Unit alteri vel alio mō ſupprimit: tūc non pōt p̄iudicare
expectanti: ꝛ iſto caſu glo. nō bñ dicat: maxime dicit ſi per
inhibitionē ꝛ decretũ bñficium eſt effectũ vt in extrauaganti
bñdicti que incipit ſedes apoſtolica ꝛ in extrauagāti Jo.
xxij. que incipit execrabilis. §. que oīa ꝛ ēt in extuagāti que
incipit felicis recordationis. nec eſt neceſſe ꝙ fiat mētio al
terationis que fit per hoīeʒ de bñficio per ſuperiorē reſer-
uato. allegat qđ no. Jo. an. ꝛ Archi. in. c. cum de bñficio
de preben. li. vj. Sed. d. Car. vř ſequi iſtam glo. ꝛ moueſ
50 ſeparatoꝝ ſepati ſunt effectus. c. auditis de preſcri. l. ege cuʒ
geminiano. C. de trāſac. l. nāliter. §. nil cōe. ff. de acq̄e. poſ.
Sed ſuppreſſio ꝯcernit ꝓprietatē bñficij. reſeruatio vo
concernit titulũ. Unde lʒ papa ꝓhibet de bñficio reſerua
to p inferiorē diſponi dʒ intelligi quo ad titulũ nō autem
quo ad ſupp̄ſſionē que eſt ſeparata a titulo ꝛ allegat no. p ſe
in. c. ſicut vnire de excēſ. p̄lat. Dicit tñ ꝙ curia romana tʒ
dictũ Landi. pro quo dicto facit ſm eum: qꝛ ſi talis ſupp̄ſ
ſio teneret p̄iudicaret impetrāti: qđ nō dʒ pmitti inferiori
pape: qꝛ cum de grā apoſtolica non poſſit iudicare vt i. c.
cum veniſſent de iudi. c. i. ꝛ. ij. de confir. vti. vel inut. ergo
multo minus poſſet illam grām reſtringere: ꝛ ita hic reſi-
det. Sʒ Jo. fantu. dicit ꝙ ſi mādatũ fuit ſimpleꝝ ſine de-
creto ꝛ nullus interceſſit ꝓceſſus executionis affectu⁹ ꝓ
cedat deciſio iſtius glo. allegat dictũ. c. dilectus de p̄ebē.
Si aũt ordinarius ſupprimeret in fraudē: tunc talis ſup
preſſio nō teneat in p̄iudiciũ impetrātis: vt voluit iſta gl.
Si aũt mandatũ fuit cum decreto vel emanauit ꝓceſſus
executoris affectiuus: tūc dicit pōderandũ eſſe formaʒ de
creti qꝛ ſi ꝯcludit ad ligandas manus ſupp̄mentis ēt quo
ad actũ ſupp̄mendi ꝓcedat dcm̄ Landi. Nec ob. dicit qđ
voluit Archi. ꝛ Jo. and. in. d. c. cũ de bñficio. qꝛ ibi ſpāli
ter fuit inhibita alteratio bñficij ꝛ inhibitio pape fuit ſpe-
cifica. vnde anullat fortius ꝙ inhibitio executoris. c. i. de
conceſ. p̄ebē. li. vj. allegat no. per Jo. an. in. c. conſtitutus
de cōceſ. p̄ben. Et hoc dictũ ſequiſ hic. d. Anto. ꝛ do. in.
Jo. de imo. qui ſimpliciter recitando vř eũ tenere. Et idē
vř velle. d. Anto. in. d. c. cum acceſſiſſent. vbi tangens iſtā
qōnem remittit ad no. hic. ¶ Uos vero ad ꝗntos p̄teꝰ
51 addite p̄mo limitādo iſtā glo. ꝙ ſi impetrans in lr̄is ſuis
haberet clauſulaʒ de bñficio qđ impetrās duxerit acceptā
dũ: qꝛ tūc lʒ ep̄s ſupprimat bñficiuʒ ēt in fraudē expectā
tis ꝙ nihilominus iſta ſupp̄ſſio valet ꝛ tʒ. ꝙ tene mēti: qꝛ
eſt noua limitatio ꝛ inaudita: nec tacta per aliquē vſqʒ ad
iſta tpa: ꝛ allego glo. in. c. ij. in vbo ꝓximo. ō. de renun. li.
vj. que voluit ꝙ ſi aliqs impetrauit bñficiuʒ cũ hac clauſu
la ꝙ duxerit acceptādum ꝛ fiat pmutatio in fraudē ipſius
iuxta no. in. d. c. ij. ꝙ valida ē talis pmutatio. ita nūc dica
mus validā eē ſupp̄ſſionē: qꝛ poterit poſtea aliud bñficiũ
acceptare qđ eſt bene no. vide ibi ſcribētes. Adde etiā ꝙ
in hoc dubitabili paſſu iſta erit firma ꝛ vera ꝯcluſio. Nō
aūt beneficiũ extabat tpe date niſi tñ adhuc vacabat: ꝛ tūc
ep̄s ſeu ordinarius licite pōt ſupp̄mere illud bñficiũ: puta
vniendo vel alio mō: ꝛ ſic ꝓcedat iſta glo. ꝛ ceſſent contra
eā rōnes Landini: qđ ego limito niſi bñficium eſſet vaca
turũ de ꝓximo: puta qꝛ tenēs illud bñficium erat nimis
grandeuus vel inſperato laborabat morbo: qꝛ tūc preſu-
mereſ in fraudē ꝛ p̄iudiciũ impetrantis fuiſſe factā ſupp̄ſ
52 ſionem. ꝛ de hoc allego no. tex. dicti. c. ij. de renun. facit
in ar. l. ſi ventri. §. in bonis. ff. de priuileg. credi. ꝛ qđ not.
Bar. in. l. poſt ꝯtractum. ff. de dona. ꝛ in auc. ſed iam neceſ
ſe eſt. C. de dona. ante nup. ꝛ in. l. i. C. de iure fiſci li. x. ꝛ in
l. qꝛ debitore. §. ita demum. ff. que in frau. cre. Nā dolus
ꝓbatur ex ꝯiecturis: vt eſt no. glo. in. l. dolum. C. de dolo.
pro qua eſt tex. in. d. c. ij. Sʒ pone ꝙ beneficiũ nō erat va
caturũ de ꝓximo. ſed de longinquo. Attamē apparet ꝙ
in fraudem impetrātis fuit fcā ſuppreſſio an teneat talis
ſuppreſſio. Ego puto ꝙ non: ꝛ allego not. glo. in. d. c. ij.
in verbo ꝓximo que voluit ꝙ licet ille tex. loquaſ de bñfi
cio de ꝓximo vacaturo hʒ locũ de vacaturo ex interuallo
ſi de fraude ꝯſtat quā tene mēti: qꝛ in facto fuit illa gl. co
raʒ multis allegantibus ſuſtētata. facit in ſimili gl. in. d.
auc. ſed iam neceſſe. quam Bar. ibi allegat ꝓ ſingulari.
Aut bñficiũ poſt datā lr̄aꝝ vacauit: ꝛ tūc alius inferior p̄
ter papā nō poſſit illud bñficiũ ſupprimere in p̄iudicium
impetrātis ſi in lr̄is eſt appoſitũ decretũ: qꝛ decretũ ligat
manus ordinarij vt non poſſit aliter de beneficio ꝓuide
re vt no. in. d. c. i. §. ex parte de ꝯceſ. p̄ben. lib. vj. ꝛ in. d. c.
dilectus. ꝛ ibi glo. facit quod no. glo. in. c. dilecto de p̄bē.
ꝛ in. c. fi. de offi. dele. li. vj. ¶ Et ideo pulchre dixit bald.
53 in. l. i. ꝓpe fi. C. qui admit. ꝙ ſi ſtatuto caueaſ ꝙ i ꝯtractu mi
noris debeat interuenire ꝯſenſus ꝓpinquoꝝ. alias ꝯtractus
ſit nullus ꝙ ſi ꝯtractus fiat ſine illa ſolēnitate ēt paribus ꝯſen
tientib⁹ ꝯtractus eſt nullus. facit glo. ſing. in. l. a diuo pio
ff. de ritu nup. quam ſic allegat Bal. in. l. nō dubium. C.
de legi. ꝛ in. l. cum mulier. ff. ſol. ma. faciat tex. ꝛ qđ ibi vo
luit. d. Ant. in. c. cum veniſſent de in integ. reſti. vbi ſi ali
quid fit contra inhibitionē iudicis mutiſeʒ tenet ſi in illa
inhibitione non fuit appoſitũ decretuʒ. faciat qđ pulchre
voluit. d. m. de imo. in. l. ex facto. ff. de vulg. ꝛ pupil. ꝙ lʒ
inferior poſſit tollere ꝛ interpretari ſtatutum ſuum confir
matum per ſuperiorem: non tamē hoc facere poterit ſi ſu
perior in illa confirmatione appoſuit decretum quod bñ
no. pro his que no. Bar. in. l. omnium. C. de teſta. ꝛ bar.

in .l.omnes populi.ff.de iuſti.ꝛ iure.ꝛ.d.Pe.de ancha.
in.c.cum aliqbus de reſcriptis li.vj.ꝛ.o.Abbas.in.c.cū
acceſſiſſent de conſti.ꝛ Bal.in.d.l.oium.ꝛ in.l.ex placi
to.C.de rerum permuta.ꝛ in ti.de pace conſtan.in.ix.col.
ꝛ in.l.ſi vt proponis.la ſecunda.C.de nup.ꝛ Salyc.in.l.
ſi.C.de iuriſ.om.iudi.ꝛ in.d.l.ſi vt ꝓponis.ꝛ in.d.l.om
nium.Faciat etiam quod dixit Archid.ꝛ ibi ſequit Do
minicus in.c.cum de bñficio de preben.in.vj.vbi ſi papa
54 conceſſit monacis ꝙ Abbas non poſſit conferre bñficiū
ſecularibus clericis: ꝛ appoſuit clauſulā decreti ꝙ licꝫ ab
bas poſtea conferat illud bñficium clericis ſecularib' lon
giſſimo tempore ꝙ nō oritur conſuetudo per appoſitiōeꝫ
decreti ſꝫ alias oriretur:vt eſt tex.ibi no.Faciat quod pul
chre dixit Bald.in.c.i.in ti.qui ſucce.tene.vbi quotiens
ſtatutū annullat actum ipſo iure conſenſus partiū nō pōt
illum actū validare.ꝛ pro iſto allego caſum a nomine no
tatum.xij.di.§.hec ēt ſi legibus in ver.niſi forte quis di
cat hec nō decernēdo eſſe ſtatuta.decretū vero neceſſitateꝫ
facit ꝛc.ꝛ ex iſto elicitur concluſio ꝙ qñ in litteris eſt ap
55 poſitum decretū ordinarius nō pōt ſupprimere bñficiuꝫ
vacans.Quia cum auctoritas pape non ſit ab homine ſꝫ
a deo in.c.nouiter de iudi.ideo contra ius decretum ſine
eius conſenſu nihil fieri poteſt ab homine quod ſit firmū
xi.di.c.conſequens.ꝛ.c.nolite.xij.di.c.ſit ſancta ꝛ.c.illō.
ꝛ ideo pulchre dixit Hoſt.in.c.quanto de tranſla.prela.
56 ꝙ deus ꝛ papa faciunt vnum tribunal.Sed vnuꝫ obſtat
ſupradictis vꝫ.l.i.in prin.ff.de fer.vbi lex apponit decre
tum:ꝛ tamen ſententia lata die feriato ꝯtra decretū illius
l.valet ꝛ tenet:ſi conſenſus partium interuenerit.ſꝫ ergo
papa apponat decretum in litteris nihilominus cōſenſus
in ſuppreſſione bñficij poteſt validare actuꝫ contra decre
tum pape per illum tex.quod tene menti quia eſt noua op
poſitio in materia decreti.Sed reſpōde ꝙ quo ad ſupra
dictam ꝯcluſionem ille tex.non obſtat quia loquitur quā
do interuenit ꝯſenſus vtriuſqꝫ partis.ſꝫ ſi in caſu noſtro
interueniret cōſenſus expectantis ꝛ ordinarij:tunc ſuppꝛ̄
ſio valeret quia quilibet pōt renunciare iuri pro ſe intro
ducto.c.ſi.de ferijs.c.ad apoſtolicā.de regul.l.ſi quis in
conſcribendo.C.de pactis.No.in.c.ſi diligenti de fo.cō
pe.Sꝫ bene obſtat ille tex.iunctis iuribus in materia ſupra alle
gatis ꝙ non obſtante clauſula decreti conſenſus partiuꝫ
valet ad actum:ꝛ oſtendit ille tex.eādem opinionem niſi di
cas ꝙ omnia illa iura limitentur cum lex exprimit ſiue ſta
tutum ꝙ conſenſus partium ſufficiat:vt exprimitur in.d.
l.i.Nam ſi illa lex nō expreſſiſſet de conſenſu partium ſen
tentia lata die feriato in fauorē hominū fuiſſet nulla etiā
ſi partes conſentirent ex quo in illa.l.i.apponitur clauſu
la decreti:vt probāt iura preallegata bene valuiſſꝫ illa ſen
tentia vt pactum:vt no.in.l.ij.C.cōmunia vtriuſqꝫ iudi.
57 ¶ Et ex hoc habes ꝙ ſꝫ partes non poſſint facere ꝙ ſen
tentia nulla habeatur ꝓ ſnia:ſed bene valeat vt pctū vt.d.
l.ij.tamen ſi lex exprimit de conſenſu partium ſententia
nulla poterit fieri a partibus ꝙ ſit aliqua.ꝙ tene menti ꝓ
limitatione illius.l.ij.Et hoc non legi tactum per aliquē.
Aut in litteris nō apponitur clauſula decreti nec proceſ
ſus executoris effectiuus:ꝛ tunc dicas ꝙ ſi illud bñficiuꝫ
eſt patronatū nō poteſt ſupprimi ſine auctoritate funda
toris vel heredis:ꝛ ita limites iſtam glo.ar.c.monaſteriū.
xvj.q.vij.Et ideo dixit Jo.cald.in.d.c.cum acceſſiſſent.
ꝙ epiſcopus non poteſt diſpenſare contra inſtitutionē be
neficij vel ipſam limitare vel contra eam venire ſine ꝯſen
ſu patroni.ꝛ ita dicit ſe in queſtione facti obtinuiſſe.ꝛ ideo
ſi ex inſtitutione bñficij collatio dꝫ fieri apto ſacerdoti nō
poterit epiſcopus facere ſine licētia patroni vt cōferaſ cle
rico non ſacerdoti.faciat qđ dixit Inno.in.c.ſi.de cle.nō
reſi.vꝫ ꝙ eps non pōt diſpenſare ꝯtra ſtatutuꝫ bñficij.fa
ciat qđ voluit Pau.in cle.ne in agro.§.ad hec de ſtatu.
regula.vbi dicit ꝙ eps non pōt beneficium patronatum
vnire ſine cōſenſu patroni.facit dictū.c.monaſteriū.ꝛ iſto
caſu ordinarius non poterit ſupprimere bñficiuꝫ niſi pa
tronus conſentiat.Aut bñficium non eſt patronatum:ꝛ
tunc ſi tanto tempore beneficiuꝫ vacauit ꝙ ꝓpter negligē
tiam ordinarij eſt collatio deuoluta ad papaꝫ ꝛ abdicata
ab ipſo ordinario.iuxta.c.ij.de conceſ.p̄eben.ꝛ tunc or
dinarius non poterit iſtud beneficium ſupprimere:ꝛ iſte
eſt verus caſus recte intelligendo in.d.c.cum acceſſiſſent.
Et ita procedat opi.Landini.Aut bñficiuꝫ non vacauit
tāto tpe ꝙ per negligētiā ordinarij eius collatio ſit deuo
luta ad ſuperioreꝫ.ꝛ tunc ſi ſuperior ſcribat litteras:puto
ꝙ poſſit ſupprimi tale beneficiuꝫ.ar.d.c.dilectus.el ſcdo
de p̄ben.ꝛ.c.i.§.ex parte.de conceſ.p̄ben.lib.vj.ꝛ.d.c.cū
acceſſiſſent.ꝛ iſto modo ꝓcedat glo.iſta.ꝛ per hoc habeo
iſtum paſſum declaratū melius ꝙ̄ faciāt hic docto.nihil
ominus deberet ſeruari ſtilus curie romane ſi de illo con
ſtat.ar.c.tua nobis de offi.vica.¶ In eadem glo.ibi.iteꝫ
58 ſequitur.glo.arguit qꝛ non debet inſpici tempus date qꝛ
ſequerētur multa abſurda:qꝛ ſi impetrauit beneficiuꝫ cu
ratum ꝛ tēpore date bñficiū erat ſimplex.quod poſtea ef
ficitur curatū:ꝙ tale beneficiū nō deberet qđ abſurdū pe
nitus eſt dicere niſi in fraudem impetrantiū eſſet facta ta
lis detractio cui fraudi eſſet reſiſtendū.c.quāto de dinor.
c.ſedes apoſtolica de reſcrip.ꝛ.c.ii.c.ex tenore.Item ſeq̄
ref ꝙ ſi ipetraui aliqđ bñficiū ſpectās ad collatiōeꝫ alicui'
ꝛ tpe date nō ſpectaret bñficiuꝫ ad colla.illi' ſꝫ poſtea ſpe
ctaret ad colla.eius.puta ex ꝑmutatiōe ſpectaret ad eū col
latio iuxta no.in.c.ad q̄ones.de rer.p.Ad iſta rñde ſm
Jo.de fanti.qꝛ hic a p̄ncipio mandati deficit ſubſtātia be
neficij ꝛ reſcriptū non repeit aliquid ſubiectū ſuper quo
poſſit ſe fundare in ſubſiſtēdo.Ideo neceſſario euaneſcit
ipſo iure a bñficio:ꝙ nō eſt tpe date.ꝛ ſic ſuperueniēs ſub
ſiſtentia beneficij nō validat quo ad illud grām illā.arg.
c.nō firmatur de reg.iur.li.vj.vbi aūt bñficium eſt in eſſe
ſꝫ non habeat qualitatē:reſcriptū nihilominus reperit ali
quod ſubiectū ſaltem in ſubſtantia ſup quo fundari pōt.
ſꝫ ergo ex toto deficiat qualitas:non tamen deficit gratia
ipſo iure:ſꝫ interim ceſſet ꝛ qualitateꝫ expectet qua ſuper
niente ad illud applicatur:ꝛ ita hic reſidet Joā.de fanti.
Et eandē ſolutionē tenet hic Card.qui allegat q̄oneꝫ di
ſputatam per Pau.que incipit de bñficio.ꝛ ſic videntur
tenere dictum glo.ex qua glo.reſultat talis cōcluſio:vꝫ ſi
59 mandatur ꝓuideri de beneficio curato venit beneficium
curatum:licet tempore date fuerit ſimplex ꝛ econtra.ni
hilominus.d.Anto.hic refert ſibi nunꝙ̄ hoc placuiſſe:iō
tenet ꝯtrariuꝫ dicens:ꝙ ſicut defectus ſubiecti bñficij fa
cit euaneſcere grām que ſubiectū reſpicit:ita ꝛ defect' qua
litatis a reſcribēte pōderāte facit deficere gratiā ꝛ euane
ſcere eam a ſubiectis illam qualitatē non habentibus.l.ſi
cognatis.ff.de reb.dub.l.in delictis.§.ſi extraneus.ff.de
noxali.l.i.ff.de nego.geſt.faciat etiam iſte tex.quia qua ra
tione beneficium non exiſtens quo ad corpus bñficij nō
validat gratiam.Eadeꝫ ꝛ ſimili ratione non exiſtens quo
ad qualitatem arguendo de parte ad totum quod eſt vali
dum arg.c.paſtoralis.§.i.de offi.dele.l.que de tota.ff.de
rei vēdi.cum ſimilibus.ꝛ pro hoc ipſe allegat glo.in cle.
ſi de bñficio in verbo capituli.ſ.de prebē.Et apertius hꝫ
tenet ibi Pau.qui dicit qđ ſi bñficiū alteref in qualitate
60 de modo eligēdi ꝛ confirmandi ad moduꝫ conferendi:vt
quia mādatur prouideri de collatiuo:quod tempore da
te non erat collatiuū ſꝫ ex poſtfacto factum eſt collatiuum
qđ tale bñficium non includetur in litteris:ꝛ ſic non atten
ditur tēpus vacationis.allegat.c.cum in illis.§.i.de p̄bē.
lib.vj.ꝛ cle.i.ſ.de p̄bē.Et ideꝫ dicit Paulus ſi alteretur
de modo p̄ſentādi ad materiā prouidēdi.Et per hoc de
ciditur illud quod dixit ipſe Landi.licꝫ ipſe non decidat
61 vꝫ quod ſi bñficium ex valore ſuo non cadebat ſub gratia
ꝛ ex poſtfacto ſit in tantū diminutum quod cadit ſub gra
tia quod non debetur:quia variatio contingit circa quali
tatem in materia beneficij.Secus ſi varietur de valo
re proprio ꝛ proportionabili ad valorem incongruum:
quia attenditur tempus vacationis ꝛ non ſufficeret illud
fuiſſe in valore cōgruo ſemꝑ intelligēdo ceſſante fraude.
Andreas barbacia.

¶ De electione

¶ De electione et electi poteſtate. Rubrica.

Umma cũ ratione.

1 Et diuide vt in glo. no. rationẽ poſſe alle
gari pro iure. c. ratio de preb. c. ex eo. de e.
lib. vj. c. cõſuetudo. i. di. l. cum rõ. ff. de bo
nis dã. l. ſcire oportet. §. ſufficit in verbo naturali inſtinu
ff. de excu. tu. l. humanitatis. C. eo. l. nõ tm̃. ff. de appel. in
ſti. de iure natu. §. ſꝫ vero naturalis. Et hac de cã retulit
dñs d. Cardi. hic refert et ſequit zenzelinũ per iſtum tex.
dixiſſe ꝙ ſufficit allegare rõnem etiã non inducto aliquo
tex. legis vel glo. vel alia auctoritate doctoris cuiuſpiam
qꝛ lex non eſt aliud niſi ꝙ rõne conſiſtit. i. di. c. cõſuetudo.
Et d. m. hic Jo. de imo. nõ facta mentione tantoꝝ patrũ
dicit rationẽ ꝓ lege allegari poſſe. ¶ Ego allego Saly.
in. l. illã. C. de colla. vbi probatur: erubeſcimus cũ ſine. l.
loquimur et ipſe addit vel ſine rõne. facit elegans dictũ bal.
2 in. c. i. de conſti. in. v. col. Ubi dicit ꝙ legis virtus cõſiſtit
in ſubſtantia rationis. allegat. l. ij. C. que ſit longa cõſue.
quia mens legis idẽ eſt ꝙ aĩa. et ſpũs ipſius ſcripture. nã
per viuam rõnem interpretamur ſcripturas. l. cum fun
dus. §. i. ff. ſi cer. pe. l. i. §. veteres. ff. de acquir. poſ. vñ dicit
omnia ſtatuta recipere interpretationẽ per puctã rõnis: qꝛ
ratio nõ fallit nec fallitur. Et ideo pulchre ſcriptũ eſt apd
3 Senecã epiſtola. lxvj. rõ inquit eſt nature imitatio. et epi
ſtola. xxxvij. ſi vis tibi omnia ſubijcere te ſubijcias rõni. et
ideo dixit Bal. in. c. tranſlato. de conſti. ꝙ ll. lombardoꝝ
non ſunt in cauſis allegãde pro legibus: qꝛ gens illa et re
gnum eoꝝ eſt abolitum et ſublatũ: et ſi aliqñ. ll. ille allegan
tur hoc ꝓcedit ex rõe naturali. facit qḋ pulchre dicitur et
in cõmento. l. ij. C. de ſeruitu. in. x. col. p Bal. ꝙ lꝫ ꝓnceps
nõ ligetˀ. l. poſitiua. tñ ligatˀ a dictamine rõnis: qꝛ ẽ animal
rationale. nam nulla auctoritas nec ꝓncipis nec ſenatus
põt facere ꝙ princeps non ſit animal rationale et mortale
nec eũ abſoluere a lege nature vel a dictamine recte rõnis:
nec a lege eterna. ¶ Et in ꝯcluſiõibus iuris canonici di
4 xit idem Bal. ꝙ lꝫ ꝓnceps ſit dñs legum: non tñ eſt dñs
morũ et rõnis. et in. c. i. de natura feudi. dixit ꝙ licet deus
ſubegerit imperatori. ll. et pape canones nõ tñ ſibi ſubegit
obligationes ꝯtractus et rõnes. facit et ratio formalis. po
tentioris vigoris eſt ratio ꝙ ſit ipſa lex. Correcta enim. l.
5 non eſt correcta rõ eius. põt enim ratio allegari gl. vij. di.
c. fuerũt. c. i. de conſti. l. i. C. de lat. lib. tol. et in. l. i. ff. de cõ
iungen. cum eman. lib. Bar. in. l. ſi. ff. de adulte. cumula
te ſatis dixit in. d. c. i. de ꝯſti. lꝫ poſſet allegari tex. nouus
ꝯtra hoꝝ clariſſimoꝝ doc. doctrinã in auc. de vſuris nau.
colla. ix. vbi tex. dicit oẽm ꝯſtitu. precedentẽ in totũ inuti
lem eſſe quẽ nulla antiq̃ nec moderna iuris prudẽtia con
ſiderauit lꝫ poſſet rñderi ꝙ intelligatur quo ad negocium
principale non aũt quo ad rationẽ. Et licet iſta doctrina
d. Cardi. et ſequaciũ ꝓpter ſũmam eius auctoritatẽ ſequẽ
da eſſet tñ ſua ſemp ſalua reuerentia vt tex. verbis vtar in
c. neqꝫ. ix. di. minus vera eſſe vř. et ad hoc allego glo. ſing.
in. c. conſuetudo. i. di. que dicit ꝙ deficiente. l. vel canone
põt allegari rõ. ſi ergo i ſubſidiũ recurrimus ad rationẽ.
ergo ſequitur ꝙ principaliter legẽ vel canonẽ vel auctori
tatem doc. allegare debemˀ. hoc ſequitur auctoritatis nõ
mediocris doc. Archi. ibi in verbo deficit lex. puta qꝛ ne
gocium tale emergit cuius diffinitio nõ inuenit in. l. et tũc
recurrendũ eſt ad ꝯſuetudinẽ. ſed vtroqꝫ deficiẽte vel ſuc
cedit ratio naturalis vel de ſimilibus ad ſimilia ꝓcedẽdũ
eſt vel faciendum eſt vt habetˀ in. c. de quibus. et in. c. de li
bellis. xx. di. ¶ Secundo facit rõ formalis. nam rõ non
6 imperat. ſed. l. eſt illa que imperat. iij. di. c. oĩs autẽ lex. iõ
dicimus ꝙ iudex iurat iudicare ſm. ll. in auc. iuſiurãdũ.
ꝙ preſtatur ab his no. Inno. in. c. i. de conſti. dixit gl. fin.
in. c. iudices. iij. q. vij. ꝙ iudex non dꝫ iudicare ſm ſuã vo
luntatem ſed ſm ꝙ opinatˀ et ſentit et ꝓbatˀ in tex. ſolẽni in
l. i. in princ. in verbo nõ voluntati iudicis. ff. ad turpil. er
go ceſſabit rõ ſuaſiua vbi viget lex imperatiua. ¶ Tertio
facit tex. iuncta glo. in auc. de trien. et ſe. §. conſideremus
in ver. ſed qꝛ nõ hoc cum lege agimus. et ibi dicit glo. non
nãlem rãtionem que non ꝓbatur lege. et loquitur ibi tex.
in principe qui eſt lex viua et corporea. l. pñti. C. de his qui
ad ec. confu. adeo ꝙ Bal. in. l. imperialẽ ad fi. de ꝓhibi.
7 alie. feu. per Frede. dicebat ꝙ imperator erat corporalis
orbe deus et ꝙ ipſe voluit in. l. ex hoc iure. ff. de iuſti. et iu.
queto ergo fortius et nos debemus legẽ vel canonẽ alle
gare. vbi habemus. iõ dicebat Ange. in. d. l. illam per il
lum tex. in verbo eo ꝙ nulla ꝯſtitutio. no. inquit modum
allegandi ꝯſtõnẽ. et ibi dixit Bal. ꝙ vbi verba ſtatuti de
ficiũt deficit ipſum ſtatutũ. l. iiij. §. toties. ff. de dã. infec.
c. indẽnitatibus. §. ſed cum eas de elec. li. vj. ¶ Quarto
ſpeciale eſt vt ꝫ principẽ allegetˀ rõ et non lex qꝛ ipſe ẽ dñs
legum et non rõnis et moꝝ vt dictũ eſt: ergo in ꝯtrium eſt
ius cauſe. l. ius ſingulare. ff. de legi. ¶ Quinto facit tex.
valde ſing. in. l. ſi idem cum eodẽ. in princ. in v. ſabino et
caſſio et ꝓculo placuit. ff. de iur. om. iu. iuncta docti. An
ge. ibi dicentis ꝙ vbi deficit nobis lex ſufficit allegare au
ctoritatẽ maiorum. l. ſi cornus de lega. iij. ergo ſequitˀ ꝙ pri
us allegare debemus iura vel auctoritatẽ maioꝝ ꝙ rõnes.
8 ¶ Sexto allegare rõnem eſt allegare in genere hoc deci
dit Bal. in. l. non dubiũ in. iiij. col. C. de legi. vbi dicit ꝙ
ratio legis debꝫ attẽdi in ſua generalitate. i. in generibus
ſinguloꝝ et non in ſingulis generꝝ: ideo dicit ſufficere legẽ
eſſe rõnabilem in ſua gñalitate ſed allegatio in genere eſt
cõiter improbata niſi qñ ſit coram papa vel ceſare qui pre
ſumuntur hře oĩa iura in ſuis ſcrineis. l. oĩum. C. de teſta.
cum ſimi. ita firmat. d. ant. in cõmento. c. vřa de coha. cle.
et mul. ergo non ſufficit allegare rõnẽ vbi habemus legẽ
canonẽ vel auctoritatẽ maioꝝ: iuxta illud ꝙ ꝓclare ſcriptũ
eſt in paſſione dñica nos legem habemus de quo p Joã.
calde. conſi. xx. in ti. de teſta. et in. c. ſcriptum ẽ in lege. vj.
q. iij. et in. c. habeo librũ. xvj. diſt. et in. l. ꝓſpexit. ff. qui et a
quibus. ¶ Septimo de hoc eſt glo. or. in. c. ex eo de elec.
lib. vj. nec iſte tex. ꝓbat ꝯtrium. loquitˀ enim de ratione ap
probata a iure: vt in. c. in noua. xvj. q. vij. et in. c. deus qui
de vita et hone. cle. vnde fateor ꝙ qñ allegatur rõ que ex
mitur in. l. non expedit allegare legem: qꝛ allegãdo rõnẽ
vř allegari lex ipſa: et ita poſſet ſaluari dictũ doc. Itẽ ſal
uari poſſet qñ allegaretˀ coram papa vel principe qꝛ tunc
ſufficit allegare rõnem vt dictum eſt. poſſet etiã ſaluari di
ctum eorum cum allegatˀ ratio naturalis: vt in. d. l. cuꝫ rõ
cum ſimi. ¶ Et põdera et ſubtiliter ꝙ vbicũqꝫ allegatur
9 ratio dꝫ neceſſario concludere. ita dixit glo. elegans in. l.
non omnium. ff. de legi. eſt enim ratio motus intelligens
ꝓcedens per cauſas ſenſitiuas vel intellectuales ſm ſub
iectam materiã ad aliquid neceſſario ꝯcludẽdũ vel diſpo
nendum vel oſtendendũ ſm Bal. in. d. l. non oĩum. facit
quod dixit Zapus in. d. c. ex eo. ſecus ſi allegaretˀ rõ poſi
tiua: qꝛ tunc eſſet potius allegãda lex. nam rõ nãlis eſt
10 ſemper vna et eadẽ inuariabilis et incorruptibilis. rõ vero
poſitiua non ſemp eſt vna et eadẽ. facit elegans dictũ bal.
in ſimili in. l. ſi defunctus. C. de ſuis et legi. vbi dicit ꝙ eq
tas ꝓprie ſumpta eſt vna et eadem ſemp et inuariabilis: ſꝫ
quedam eſt improprie ſumpta et abuſiua que variatˀ: vide
ibi per eum. ſimile dicimus ꝙ ſũt boni mores nãles et bo
ni mores ciuiles. Prio caſu iuramẽtum nõ operatˀ vt in
regula non eſt obligatoriũ in. vj. Scdo caſu ſic vt in. c. ꝙ
uis de pactis in. vj. et in. c. cum cõtingat de iureiurando.
11 ¶ Et ex iſtis elicio iſtam ꝯcluſionẽ ꝙ vbicũqꝫ habemus
legem vel canonem non debemus allegare rõnem ſꝫ. l. vel
12 canone deficiente ſic. ¶ No. ꝙ regulariter prohibentur
ſociari ſeu iungi hoĩes diuerſe ꝓfeſſionis. rõ qꝛ ius et rõ
abhorrent in vnitate ꝯformitatẽ et diuerſitatẽ: vñ vnum
in eſſentia dꝫ eſſe in apparatu et forma exteriori: vt in. d.
c. deus qui. et eſt argu. ſm. d. Anto. qḋ non eſt decens: qḋ
iuriſta et artiſta ſocientˀ in uicẽ. d. c. in noua. et eſt ratio phi
loſophi ſm. d. Phe. de ancha. hic qḋ in hĩtibus ſimbolũ
facilior ſit tranſitus. hñ vult lex qḋ veniẽtibus diuerſo iu
re nõ habeat locum ius accreſcẽdi ſicut ſi eodẽ iure veni

rent.l.ſed cum patrono.ff.de bono.poſ. ⁊ ꝓcedit hoc qñ
collegialiter ꝯiunguntur.ſingulariter vo cõiungi pñt: puta
clericus ⁊ laicus executores teſtamenti ꝓcuratores arbi-
tri teſtes ⁊ ſimiles: vt in.c.i.de ꝓcura.c.tam liſis de teſti.
c.veniens de renun.c.cõtingit.⁊.c.per tuas de arbitris.
13 ¶ Et induco ad qõnem que fuit de facto ſente ſtatutum
dictabat ꝙ religioſi non poſſent aſſũmi ad officium cõua
tis: demũ quidã erat rector miſericordie portans veſtem
certi coloris cum cruce in pectore fuit nominatus ⁊ electus ĩ
priorem dubitatio fuit ardua: an poſſet aſſummi ad illud
officium copioſius.doc.Pe.de ancha.quẽ refert.d.Ab.
in rub.de regula.in facto tenuit ꝙ nullo modo poterat aſ
ſũmi ſtante illo habitu: ſed fuit praticatũ ꝙ ille dimiſit il-
lum habitum: ⁊ ita fuit aſſumptus in priorẽ.d.Ab.reſp-
hendit illam praticã ex eo: qr ſtatutũ odioſum loquẽs de
religioſis comprehendit eos qui promittunt tria ſubſtan
tialia regule: vt dicit glo.in cle.i.de decimis.⁊ in cle.cum
ex eo.de ſen.excom.ergo nõ fuit opus cõmutare illum ha
bitum.imo potuit aſſũmi in illud officium. Tu vero pon
dera qr nõ vr.d.Ab.cum ſua reuerentia bñ dicere qr illõ
ſtatutum non loquitur de religioſo ſtricte ſumpto: vt ipſe
dicit ex eo qr illud ſtatutuꝫ nec in genere nec in ſpecie põt
loqui de tali religioſo: vt in.c.tua.⁊.c.nup de deci.⁊ ibi.d.
c.deus qui.⁊ in.c.ſi.de vita ⁊ hone.cle.⁊ in.c.eccleſia ſctẽ
ma.de conſti.ideo illa generalia verba ſtatuti nõ cõprehẽ
14 dunt impoſſibilia ſtatuẽtibus.facit qõ dixit Bal.in.l.ſi.
§.in cõputatione.C.de iure delib.Jo.mo.in.c.ij.de ꝯſti.
in.vj.⁊ eſt ſatis abſurdũ dicere ꝙ tale ſtatutũ noluerit lo-
qui de religioſo ſtricte ſumpto qr nihil operaretur cũ a iure
hoc ſatis eſſet prohibitũ expreſſe: vt per totum tit.ne vita
⁊ hone.cle.vñ ſtatutum iſtud intelligitur de laico religioſo
iuxta no.in.c.ſuis de deci.⁊ in.c.ex eo de elec.li.vj.ergo
ſequitur ꝙ ille talis laicus religioſus nõ potuit aſſũmi ad
officium cõuatis: nec pratica dñi petri fuit bona quia facta
fuit in fraudem ipſius ſtatuti.⁊ allego tex.in.l.ij.C.de ꝓ-
mi.li.xij.⁊ ibi Bar.niſi ſtatuto caueretur ꝙ deſcriptus in ma
tricula notarioꝝ non poſſit aſſũmi in priorẽ: ⁊ quidã erat
deſcriptus in matricula notarioꝝ.⁊ ad hoc vt poſſet pro
moueri in priorem fecit ſe cancellari de illa matricula qõ
nihilominus non potuit aſſummi in priorem ſnie menti.
15 ¶ No.rationem ⁊ cãm reddẽdam de eo ꝙ dr.d.Card.
remittit ad no.p ſe in.c.ſi qñ de reſcr.⁊ ita ẽt facit.d.Pe.
⁊ Jo.de imo. Tu pondera q: hoc non probatur hic niſi
argumẽtatiue.vñ hic non eſt caſus de eo ꝙ dicunt.facit.c.
fortis.§.ar.de ver.ſig.⁊ quod no.Jo.an.in.c.i.de pac.di
cit.d.Pe.ꝙ ſi ratio pfecta reddi non põt vt in.l.nõ oĩuꝫ
ff.de legi.ſufficit dicere ita eſt lege ſcriptũ.allegat.l.ꝓſpe
rat.ff.qui ⁊ a qui.⁊.d.l.nõ oĩuꝫ.⁊.d.c.ſi qñ. ¶ Tu põde
ra Laurẽ.in.c.ꝯſuetudo.j.diſt.vbi dicit.aut qrit vtrum a
principio cõdens legem debeat rõne moueri ⁊ dicendum
ꝙ ſic: ⁊ ita põt intelligi dictuꝫ.c.ꝯſuetudo.ſi vero queritur
an in ipſa.l.requiratur expreſſio rõnis ⁊ dicendũ ꝙ nõ.⁊
ita ꝓcedat.d.l.ꝓſperit ⁊ ſimiles: qr poſtq̃ lex eſt condita
⁊ approbata eſt ſeruanda: nec de ea eſt iudicandũ: ſed ſm
ipſam legem dꝫ iudicari.ſic eſt tex.Augu.iiij.diſ.in iſtis
⁊ ibi dixit glo.ꝙ iudex nꝫ iudicare ſꝫ.ll.⁊ nõ de legibus.
⁊ allegat.d.l.ꝓſperit.⁊ ꝓpter hoc non eſt curandũ de di-
cto Jaco.de are.dicentis.d.l.ꝓſperit carere ſpũ: vt refert
Bald.in.iij.col.in.l.non dubium.C.de legi.⁊ ibi dixit
Bal.ꝙ ratio legis dꝫ attẽdi in ſua generalitate: ⁊ in hoc
dicit fundari.d.l.proſperit.dato ergo ꝙ in aliquo ſingu-
lariſſimo caſu ceſſet ratio legis: nõ tñ ꝓpterea reſtringitur
lex: qr ſufficit ꝙ lex ſit rationabilis in ſua generalitate.et
iſtum dicit eſſe no.tex.illius.l.ꝓſperit.vide eundẽ Bal.
in.l.ſi quis ſeruo.C.de fur.⁊.d.Pe.in.c.ij.de iudic.pne.
⁊ Jod.de ligna.in.c.ad audientiã de decimis.⁊ glo.in.c.
cum nobis de pſcrip.que allegat.d.l.ꝓſperit. ¶ Et ꝯclu
16 de an de oĩbus ſit rõ reddẽda ꝙ quedã conſiſtũt in ſecre-
to dei iudicio.⁊ de his non poteſt reddi ratio.facit ꝙ pre-
clare ſcriptum eſt apud prophetam glorioſuꝫ. iudicia dei
abiſſus multa.facit.c.nabucdonoſor.xxiij.q.iiij.⁊ ibi di-
cit glo.arg.ꝙ de ſingulis nõ eſt rõ reddenda de pe.diſtin.
iiij.c.ſi ex bono.⁊ glo.in.d.c.ſi quãdo.dixit qõ de oĩbus
debet reddi ratio ſi põt.quãdoqꝫ per impotẽtiaꝫ aliter cõ
tingit: vt in.d.c.nabucdonoſor.ibi etiam tranſit.d.Ane.
d.Ab.⁊ moderni in.d.c.ſi quãdo.ſed re vera male pon-
derauerunt tex.Angu.in.d.c.nabucdonoſor.vbi reddit
rationẽ ex parte liberi arbitrij.vnde nõ videtur bene dictũ
qõ de his que pendent ex iudicio dei nõ poſſit reddi ratio
ſpecialis mouens ipſum deũ ⁊ non poteſt reddi ratio ge-
neralis: vꝫ diuina bonitas ⁊ liberũ arbitrium.ideo ibi ar
chidia.allegat Hugo.de ſancto victore dicentẽ quedã
ſunt ex ratione ⁊ iſta ſunt neceſſaria.quedam ſm rõnem ⁊
iſta ſunt probabilia.quedam ꝯtra rõnem ⁊ iſta ſunt incre
dibilia.quedam ſupra rationẽ ⁊ iſta ſunt mirabilia.q̃daꝫ
ꝯſiſtunt ingenio vel in ratione naturalis.⁊ de illis rõ red
di poteſt: vt in.d.c.ſi quando.⁊ apud Ariſtotelẽ philoſo
phoꝝ antiſtitẽ preclare ſcriptuꝫ eſt.primo poſterioꝝ.ſcire
eſt rem per cãm cognoſcere.⁊ probatur in.c.occidit.xxiij.
q.viij.⁊ in primo phiſicoꝝ: tũc opinamur vnũquodqꝫ co
gnoſcere cuꝫ cãs cognoſcamus primas.principia prĩs vſqꝫ
ad elementa.⁊ apud Boetiuꝫ in primo ut.atqꝫ latentis
nature varias reddere cauſas.quedam conſiſtunt in volũ
tate principis.⁊ de illis non põt reddi ratio: vt in.d.l.nõ
omniũ.nam qõ principi placuit legis habet vigorẽ.inſti.
17 de iure natu.§.ſed qõ principi.l.i.ff.de conſti.prin.pone
exemplum ſi queratur quare fuit inducta vſucapio nõ eſt
vt puniatur negligentes: vt no.in.c.ij.de regu.iur.in.vj.
ſi queratur quare legiſlator preſcipit triennium: ⁊ non ma
gis tempus non poteſt aſſignari ratio ſufficiẽs ſed ſic pla
cuit principi.eſt enim ratio alicuius dicti certa ⁊ indubita
ta ꝯfirmatio ſm Bal.in.d.l.non oĩum.⁊ qõ no.Lapus
in.d.c.ex eo.⁊ ꝓbatur in.l.i.§.pueritiam.in verbo pre-
tor fatus eſt.ff.de poſtu.ſõ dixit Bal.in.d.l.nõ oĩum.ꝙ
a legiſlatore non eſt q̃renda rõ ſed voluntas: nec poteſt in-
fringi per ſubditos: lꝫ in ſe non habeat rõnem.allegat.d.
l.proſperit.ſufficit enim ſic ſtatutum eſſe.allegat Inno.in
c.irrefragabili de offi.or.idem voluit Feder.de ſenis vt
refert Angu.in.d.§.pueritiam. ¶ Nota ſm.d.Cardi.
18 qõ ꝓfeſſio ⁊ religio ſunt termini conuertibiles qõ eniꝫ di-
cit in principio ꝓfeſſionis.ſ.dicit religionis: tñ in plus ſe
habet religioſus.nam nouicius appellatur religioſus.c.
nullus.ẽ.eo.in.vj.⁊ tñ nõ dicatur profeſſus.⁊ ꝓpter hoc
poteſt reſpondere.ad.d.c.nullus.inquãtum diſponit ꝙ
ſolus profeſſus eligatur.⁊ hic equiparantur profeſſus ⁊ re-
ligioſus: vt iſta equiparatio itelligatur largo modo.tu ad
lega ſing.dictũ Bar.l.auc.ſi qua mulier.in.iiij.colũ.C.
de ſa.ſan.ec.vbi dicit qõ ante profeſſionẽ non dr quis ꝓ-
prie ingreſſus.non enim ibi ingreditur animo remanendi:
ſed animo expediendi.ar.auc.ſed neqꝫ.C.de epi.⁊ cleri.⁊
dicit ita ſeruari tota die in facto.ego allego tex.aureum in
l.ij.C.ne.ſa.bap.vbi catecuminus dr ille qui vult eẽ chri-
ſtianus: ⁊ eſt infra tps ꝓbationis.dicit ibi Bar.eſſe ar.
ſtatuto cauetur: qõ nullus poſſit effici ciuis niſi habitaue
rit per certũ tps qõ ille qui eſt infra illud tps ꝓbatiõis nõ
dicatur eſſe ciuis.⁊ idem dicit de religioſo: vt infra annuꝫ
ꝓbationis non dicatur religioſus.dicit tamen ſe illud nõ
aſſerere pro conſtanti ſed de veritate dicit interrogandos
eſſe canoniſtas.⁊ ſic formaliter contradicit doctrine do.
Cardi. ¶ Tu pondera qr contra eum eſt tex.apertus in
c.nullus.ẽ.eo.lib.vj.facit elegans tex.in.c.ſi ſeruus.liiij.
di.⁊ ibi Domi.qr ante profeſſionẽ ꝗs non dicitur mona
cus.c.preſens clericus.xx.q.iij.facit quod habetur in.c.
bñficiuꝫ de reg.iur.in.vj. Et ideo vidi dubitari de qõne
19 archidia.in facto vtrum infra annũ ꝓbationis quis dica
tur mutaſſe parochiã.⁊ hoc ꝓpter decimã que debetur ĩ
morte in inclita vrbe venetiaꝝ: ⁊ per theoricam.Bar.vr
qõ non: ſed per theoricã.d.Car.vr ſic: tñ conſului ad re-
quiſitionẽ reuerẽdiſſimi epĩ caſtellani qõ ex quo ille mor-
tuus fuerat infra annũ ꝓbationis vr deceſſiſſe mutato do
micilio ⁊ parrochia. ¶ Et ex iſtis infertur ad qõnes mul
20 tum elegantẽ: an ſi quis mortuus eſt infra annũ ꝓbatio-
nis non

nis non condito teſtamento: an bona tranſierint ad mo-
naſterium: an ad venientes ab inteſtato. Bart. in d. auc.
ſi qua mulier. in finalibus verbis: tenet ꝙ ad monaſteriū
per c. ſi. de ſuc. ab inteſt. tu vide Cy. in auc. ingreſſi. C. de
ſacroſan. ec. Pet. de ancha. in c. ij. de teſta. ⁊ in conſilio
lxv. vbi refert ſe in ſcō diſputaſſe publice in famoſo ſtudio
paduano: ⁊ iſta mētis comēda. ¶ No. ibi ꝙ ſi ſecus actū
21 fuerit ꝙ ſm. d. Car. iſta dicitur clauſula decreti ⁊ operatur
ꝙ ſi ꝯtrium fiat habeſ pro infecto. ⁊ refert ſe dixiſſe in c. ad
petitionē de accuſa. ⁊ allegat glo. in cle. i. de imu. ecc. que
dicit ꝙ vbicūqȝ princeps apponit clauſulā decreti ꝙ con
ſtitutio habeſ pro infecta. ⁊ aliquis fuit excōicatus vigo-
re illius ꝯſtitutionis ꝙ tales excōicati non indigent abſo
lutiōe: quā glo. allegamus p ſing. Reuerē. pf. d. Ab. in c. ſi
aliquando. de ſen. excom. ⁊ in c. que in eccleſiaꝝ de ꝯſtitu.
d. Anto. ⁊ Jo. de imo. in c. ceterum de reſcrip. ⁊ per illam
glo. refert d. Car. ſe conſuluiſſe in facto in d. c. ad petitio
nem. papa mandauit executori ꝙ cū miniſter minoꝝ eſſet
renūciaturus in c. generali acceptaret talē pꝛuincialatum
renūciationē quā ipſe in cōmiſſione in illū caſum acceptat
⁊ mandauit alteri puideri de prouincialatu. ⁊ ita factum
fuit. deinde papa reuocauit illam cōmiſſionē. ⁊ oīa ſequu
ta ⁊ voluit p infectis hēri: an per hoc dicaſ primus mini
ſter remanere miniſter: ⁊ concludit ꝙ ſic per illam glo. qḋ
dicit eſſe mirabile ꝙ reſurgat titulus extinctus ꝯ l. ſi res
§. areaȝ. ff. de ſolu. ſed hoc euenit ſm eū: q2 fingitur ꝙ illa
renunciatio non interuenerat. dicit tñ ꝙ oīa que fecit ſer-
uus miniſter remanebunt valida ne p̄iudiceſ tertio. finge
enim ꝙ alienauit in forma debita ſi reuocarētur alienata
in p̄iudicium tertij laici forte: cū papa nō potuit auferre
dominiū in eū tranſlatū. ⁊ iſtud dicit ꝙ operatur decretuȝ.
facit qḋ voluit idē d. Car. in c. q2 diligenter. de elec. Ubi
dicit ſi bona alicuius ſunt confiſcata. ⁊ pꝛeterea reſtituiſ
22 in integrū recuperat bona interim nō alienata: vt in l. gal
lus. §. quid ſi tñ. per glo. ⁊ Bar. ff. de lib. ⁊ poſthu. dicit
tamen ꝙ reſtituēdo fiat in pleniſſima forma q2 reſtituiſ in
integrū non obſtante aliqua ꝯſtitutione exponēdo clauſu
laȝ decreti quā vult hēre pꝛo infecta nec de ea poſſe obijci.
dicit ſe in facto vidiſſe ſeruari ꝙ non fuit admiſſa exceptio
cōfiſcationis q2 ſuperior pōt tollere pꝛiūem magiſtratib⁹
ſibi ſubiectis: ne ſuper hoc ius reddaſ: cuȝ ptās magiſtra
tuum pendeat a ſuperiore l. ij. ff. de ori. iur. lȝ male faciat
ſic faciēdo nō deberet iuſtitia deficere per ſingulare dictū
Inno. in c. que in eccleſiaꝝ de ꝯſti. ⁊ ego vidi in facto pa-
due in qōne nunc mileſ. d. Ab. de ſalo. fecit certam diuī
ſionem bonoꝝ p̄imonialiū cum reuerēdo d. pꝛotonota-
rio fratri ſuo qui alienauit multa de illis bōis modernus
pontifex reuocauit illam diuiſionē ⁊ inde ſecuta ⁊ voluit
haberi pꝛo infectis in oībus: ⁊ per omnia verum illa alie-
nata hēanſ ac ſi non eſſent alienata: ꝯſuluit ꝙ ſic p ſupra
dicta tene mētis queſo. ¶ Et adde ꝙ vbi deponiſ clauſu
la decreti partes nō poſſunt ꝯſentire vt ꝯtrarium fiat. vul
23 go eſt tradita glo. ſing. in c. dilecto de p̄ben. facit dictum
Bal. in l. i. C. qui admitti. ſtatuto inquit cauetur ꝙ in cō
tractu minoris debeat interuenire cōſenſus agnatoꝝ ⁊ ſi
aliter fiat ſit irritus ⁊ inanis ꝯtus ꝙ ptes nō poſſunt cō
ſentire vt aliter fiat. facit glo. in l. a diuo pio. ff. de re iu
dica. quā allegauit Bal. p ſing. in l. cum mulier. ff. ſolu.
ma. ⁊ in l. non dubiū. C. de legi. ⁊ in c. lator de re iudic. q̄
pbat ꝙ vbi actus eſt ipſo iure nullus ex diſpōne l. qḋ vo
lentes vtriuſqȝ partis nil pōt opari. facit quod dixit Jo.
de imo. in l. ex facto. ff. de vul. ⁊ pup. qḋ ſi ſupior ꝯfirmat
ſtatutū inferioris apponēdo clauſulā decreti qḋ inferior
non pōt illud declarare qḋ eſt mirabile. ⁊ hoc dicit Bal.
in c. ea q̄. ē. de re iudi. facit ſingu. dictū Archi. in c. cū de
bñficio de p̄bē. in vj. qḋ ſi papa ꝯceſſit mōacis qḋ abbas
nō poſſet ꝯferre bñficium regulare clericis ſecularibus ⁊
appoſuit decretū qḋ lȝ poſtea abbas ꝯferat clericis ſecula-
ribus tpe lōgiſſimo nō oritur ꝯſuetudo nec p̄ſcriptio pp
appoſitionē decreti: lȝ alias oriretur vt eſt ibi caſus ſingul.
Facit elegās dictū bal. in c. i. q ſuc. tene. vbi dicit quotiēs
ſtatutū annullat actū ipſo iure ſi aliter fiat: q2 vr apponere
formā ⁊ id p̄ciū ꝯtēptus nil operatur. facit qḋ no. d. Anto.
in c. cū venıſſent de in integ. reſti. ⁊ c. ſtatutuȝ de reſcrip.
ibi ⁊ in cle. i. eo. ⁊ in c. ſi. de offi. dele. in vj. ⁊ ego admira
ri nō deſino illuſtre ingeniū tantoꝝ patrū qḋ nō viderint
tex. iiij. di. §. ⁊ ſi legibus. in vbo decretū. no. neceſſitatem
facit. ſed ſubtiliter pōdero tex. in ꝯtū in l. i. de fer. in v. cō
ſequēs. erit dicere ſniam eē nullius momenti. vbi ſi iudex
tpe feriato in fauorē hoſium dixit ſniam: ſnia eſt nulla: ſed
ſi partes ꝯſenſerint vȝ ⁊ eȝ: ecce nūc ꝙ lex ibi apponit de-
cretū ⁊ multominus ꝯſenſu ptium opaſ ꝯtriū. ¶ Ex quo
infero ad vnū ꝙ tibi videbiſ nouū ꝙ nō recte locatus eſt
Acc. in l. ij. C. cōtra vel iu. dū dic ꝙ ſnia nulla appꝛobata
a ptibus nō vȝ vt ſnia: ſȝ vt pactū q2 ſaluis ſemp reuerētia
ſua dicerem. caſus ē ibi formalis in ꝯtriū. ¶ Scḋo infero
24 aliud: nō tactū p aliquē vſqȝ ad ſecula iſta: ꝙ ptiuȝ cōſen-
ſus pōt appꝛobare ſniā ꝯ legē: lȝ illa lex ꝯtineat clauſulam
decreti: nihilominꝰ rñdē ꝙ lex. ij. loqr eo caſu quo ſnia
fuit lata a iudice incōpetēti: nō ptiū ꝯſenſus nō pōt illam
appꝛobare vt ſniaȝ ar. l. p̄uatoꝝ. C. d iur. o. iu. facit qḋ no.
bal. in l. i. C. q. p ſuo iurīſ. ⁊ in p̄alle. l. ij. ⁊ Ang. in cōſilio
clxxxiij. ſȝ in p̄dicta l. i. nō fuit lata ſnia ab incōpetēti: qn-
imo ptes potuerūt renūciare fauori ſuo: vt ibi hſ. ⁊ ē ille
tex. ſi ſubtiliter pōdereſ loqr eo caſu quo ſnia adhuc nō
erat lata: ⁊ pteo ꝯſenſerūt. ſecꝰ eſt in caſu gl. in d. l. ij. nec
ē ibi ſm motiuū q2 iura ſupius allegata pcedunt. vbi lex
vltra pcedit pmittēdo ꝙ ꝯſēſus ptiū poſſit illa appꝛobaſ
⁊ iſta cū laude dei mētis cōmēda. ¶ Et ſubdit bal. ꝙ iſtō
25 decretū eſt tanti effectꝰ ꝙ incōtinēti ligat ſubditos anteꝗ̄
publiceſ. afficit. n. ignorantes a tpe date: fateſ tñ ꝙ cū faci
ens ꝯ illā diſpōnē nō ſit in culpa erit ſine pena: ⁊ ſic liga-
bit quo ad diſpōnem ⁊ nō quo ad penā. allegat c. vbi qui
de reſcrip. in vj. c. ꝯdiū. ⁊ c. ſi apoſtolice de p̄bē. in vj. ⁊
cle. j. de ꝯceſ. p̄bē. ⁊ ita trāſit ḃ d. m. Jo. de imo. q in hoc
eſt merus relator. ſȝ reuerē. d. Car. ḃ i. xvj. q. refert Lap.
Abb. tenuiſſe hāc pte. ⁊ inducēte no. p Archi. xix. di. § i.
⁊ Pau. ē. in pꝛhe. dicit tñ ꝙ Joā. de fantu. ē. in pꝛhemio
dicit ſe ḃ hoc dubitare: q2 cū clauſula decreti hic addijtiaſ
p modū ꝯſtōnis nō dȝ afficere anteꝗ̄ afficiat ipſa ꝯſtō. ſe-
cus ſi addijtiaſ ab hoīe vt in ꝯtrijs tene mētis ḃ dcīt quia
plus opatur decretū appoſitū ab hoīe ꝗ̄ a lege. arg. l. cel-
ſus. ff. de arbi. ſed ad hanc rōneȝ bñ puidit ſibi Lapꝰ q2
decretū hic lȝ ſit acceſſoriū trahit ad ſe pncipale. i. ipſaȝ cō
ſtōnem ⁊ imitat eius nām. allegat ſimile de c. debitores
de iureiur. ꝙ dictū d. Car. dicit eſſe ſing. ſi ſub ſiſteret poſ
ſet: ſed arguit ꝯ ḃ dictum. nam decretū appoſitū ſub ꝯdi
tione ſuſpēdiſ in euētū ꝯditiōis cle. j. de cōceſ. p̄bē. ſȝ ꝯſtō
cum pmulgaſ quo ad vim ligādi ē ſub ꝯditione: vȝ ſi pu-
blicaſ ⁊ ſi lapſi fuerint duo mēſes p rōneȝ ſupius dictā. ⁊
hec rō ſm eū multū vrget: adeo ꝙ putat potius decretuȝ
ſuſpēdi. ⁊ ad d. c. vbi q ⁊ ſimilia. rñdet dū dīt decretū af-
ficere ignorātes. ſemp intē tu intenties ꝙ diſpō ſtatim te
nuit ⁊ nullā tacitam ꝯditionem habuit. ⁊ ita reſidet tan
tus doc. ſed Guil. de mōte laudino dicit ꝙ electio facta ꝯ
iſtā cle. ante eius publicationē vȝ ⁊ refert in cōtingētiā ſcḋ
accidiſſe in quodā monaſterio tolloſane dioceſis ꝙ ē mo
naſteriū nigroꝝ monacoꝝ. vbi fuit qdaȝ monacus albus
in abbatē electꝰ añ publicationē huius. ⁊ ſic dicit qḋ non
oīs rō eſt lex: vñ lȝ pus eēt rō vt ḃ dſ: non tñ erat lex. ⁊ ſic
vr ſentire qḋ non ligauit ante ſuā publicationē. miror de
dño Car. q̄re attribuerit iſtud decretū Joā. de fantuſio.
¶ Et pōdera q2 nō eſt bñ dictū qḋ hic erat rō ⁊ nō lex q2
imo erat lex vt i. c. i. noua. xvi. q. vij. ⁊ in c. cū olim de elec.
⁊ lȝ tanti pſes i lris ⁊ igenio mēꝝ imodum claruerint: tñ
26 eoꝝ doctrina ſuccūbit dicto bal. ¶ Natura. n. ꝯſtōnis ē
talis qḋ eo ipſo qḋ venit in noticiā ſubditoꝝ ligat poſito
qḋ adhuc non eſſȝ publicata. iſta eſt gl. aurea in c. ij. de re
bus ec. non alie. in vj. lȝ cōtter legiſſe eā attribuāt bart. in
l. oēs populi in. ix. col. vſ. qnto q̄ro de iuſti. ⁊ iure. ⁊ pbaſ
in. l. ſi. ff. de decre. ab ordi. fac. tenuit Jo. de ligna. Jo. de
imo. ⁊ d. Ab. in c. ij. de ꝯſti. ⁊ pbo rōne fruſtra expecta-

cuētus eius cuius nullus eſt effect⁹.c.cū ↄtingat de offi.
dele.ſed publicatio quo ad ſcictes nullū ē ꝑitura effectū.
ergo lʒ Bal.in.d.c.ij.referat quoſdaʒ tenere iſtā ptē: ꝙ ſi
papa in ſua camera faceret quādā ↄſtōnē ſecretā ꝙ tūc cō
ſtitutio ligaret illū q tūc interfuiſſet ꝓp ſuā ſciam: puta di
ctato:ē ↄſtōnis ꝙ bal.igiẽ reprehēdit.facit ſin.dcm̄ guil.
de cunio relatū a bar.in.l.ↄ.ff.de legi.ꝙ ſi aliqs magnus
hō eſt in ↄſilio ⁊ ſcit ꝙ dʒ publicari ↄſtō ꝙ frumētū vēda
tur minori ꝑcio ſolito: ⁊ anteꝙ̄ publicet vēdat maiori ꝑ
27 cio qd pōt agi ↄ eum tanꝙ̄ ↄſtō ligauerit eū ſcientē:lʒ ad
huc non eēt publicata.ſed decretū appoſitū a ꝑncipe red
dit ignorātē ſcientē quo ad retractationē actus vt in.d.c.
ubi qui ⁊ ſimilib⁹.ꝗ ſeqẽ ꝙ ↄſtō vigore decreti ligat incō
tinenti.nec eſt verū aſſumptū.d.Car.ꝙ ↄſtō habeat condi
tionem ſi publicet.imo hʒ conditionē ſi ſciat:ergo nō cē
ſetur decretū appoſitū ↄſtitutioni ↄditionale.⁊ ideo dixit
Bal.in rub.de ↄſti.in.v.col.℄ Nō vbicūqʒ qs potuit
28 ⁊ debuit ſcire ignorātia euʒ nō excuſat.⁊ ↄ eos dico fore
tex.meliorē de corpore iuf.in.c.i.in vbo ſʒ id ſolū ſufficit.
de poſtu.ꝑla.vbi ↄſtitutio ligat ſciētes:nō expectato ꝙ pu
blicet.illud enim dr̄ ſufficere ꝙ ad ꝑfectionē actus nō in
diget alio adminiculo.glo.eſt ſing.que hoc ſentit in.c.ſta
tutuʒ in verbo canonicis.exponēs iſtud vbū ſufficit de re
ſcrip.in.vj.⁊ poſſet allegari rō noua ad hoc vbicūqʒ ↄſtō
eſt iuris antiqui declaratoria ligat incōtinēti.iſta eſt gl.ſin
gul.ī.co.in ꝓhemio in vbo de cetero.ſed iſta cle.declarat
antiquū iuris dubiū vt tenuit hic Beltrā.ergo ligat incon
tinenti.⁊ do rōnem viuā ⁊ incōuincibilē:vbicūqʒ ↄſtitutiō
declarat eſt dare ſciam in genere iſte eſt tex.melior de iure
ſm Bal.in.l.qui iure.ff.de teſta.mili.ꝓ quo vide Ang.
in.ꝗ.manifeſtiſſimi.§.finali.C.de fur.⁊ in.l.qui rome.§.
duo fratres.ff.de ver.ob.⁊ in.l.ſi cum in vtero.C.de teſta.
mil.tentabā hac nocte ſi ſaluari poſſet opinio aliorū patrū
vt ꝓcedat vbicūqʒ decretū apponit in ſtatuto inferioris
qꝛ tunc nō ligat ignorātē.⁊ moueor ex ſing.dcō Cōpoſt.
in.c.capitulū ſcē crucis de reſcri.Ubi dixit ꝙ nullus pre
29 ter ꝑncipem pōt ſtatuere ꝙ tp̄s currat ignorāti.⁊ ex dicto
Bal.in.l.i.de cadu.tol.vbi dixit ꝙ epūs non pōt ſtatuere
ꝙ tp̄s currat executori ignorāti.⁊ ꝓp hoc male dixit idēʒ
Bal.in.l.i.ff.de legi.vbi dixit ꝙ validū eſt ſtatutū ꝙ nō
liceat allegare ignorantiā.⁊ allegauit tex.in.l.diuus la pri
ma in prin.ff.de ſal.qui tex.hoc nō ꝓbat.loquitur enim
de ignorātia iniuſta:quo caſu habet ꝓ ſciētia:vt in.l.ſi tu
tor.C.de pict.tu.⁊ illud dictū reprobauit Lodo.ro.in.l.
de pupillo.§.nūciationē.ff.de op.no.nū.ſed Saly.illud
⁊ ſubtiliter ⁊ o:nate reprobauit in.l.ſenatus.C.de his q
ſibi aſcribūt.nulla facta mentione de bal.tene mētē: qꝛ in
hac cle.nec antiqua nec moderna iuris prudētia apparet.
30 ℄ No.ibi decetero.pōdera ſubtiliter ↄ fore caſum ↄ.d.
Anto.in.c.ſi.de ↄſti.vbi dixit ꝙ vbicūqʒ ↄſtō declarato
ria hʒ intellectū cōem in ↄtrium nō trahit ad ꝑterita:vt eſt
tex.cum glo.in.c.i.de poſtu.ꝑla.in.vj.ꝙ dicit ꝓcedere et
ſi cōſtitutio declaratoria declaret irrōnabilitatē ꝓcedētis
intellectus:qꝛ tunc nō trahit ad ꝑterita.⁊ dicit eē tex.hic
cum glo.qꝛ certe hic eſt caſus in ↄtrium in vbo decetero.
qꝛ diſponit ꝙ decetero nō teneat electio:ergo ſi nō eēt ap
poſita iſta dictio decetero que adaptat ad tp̄s futurū: ſeq̄
retur ꝙ cōprehēderet electiones ꝑteritas.⁊ ſic ille tex.de
ſtruit dictū eius.ſed an poſſet hodie ↄ iſtaʒ tex.introduci
ↄſuetudo ꝙ valeant electiones hic ꝓhibite.Pau.⁊ doc.
hic decidunt nō valere talē ↄſuetudinē:qꝛ lʒ olim eſſet rō
nabilis:hodie nō eſt rōnabilis per iſtum tex.dicit tū ꝙ ſi
ante iſtaʒ ↄſtōnem de ↄſuetudine vel priuilegio vna eccle
ſia eligebat prelatū de gremio alterius ꝓfeſſionis vel ha
bitus:vt in.c.abbate de ver.ſig.talis cōſuetudo non eēt
per iſtam ↄſtōnem ſublata poſtꝙ̄ de ipſa nō eſt facta men
tio hic per no.in.c.i.de ↄſti.in.vj.ſequit.d.Pe.⁊ Joā.
de imo.ſed.d.Car.dicit ꝙ ratio eſt qꝛ cōtra ius canonicū
non poteſt introduci cōſuetudo.allegat cle.ſequentē.Tu
pondera qꝛ iſta cle.diſponit ↄſtōnem ↄtiam eſſe irrōnabi
lem.ergo ſequit ꝙ ↄſuetudo ↄria tanꝙ̄ irrationabilis eſt
ſublata:qꝛ non dr̄ conſuetudo niſi rōne conſiſtat:vt in.c.
conſuetudo.j.di.c.ſi.de conſue.facit elegans dcm̄ Inno.
in.c.cum dilecti.de maio.⁊ obe.ꝙ ſi papa iurat ſeruare cō
ſuetudines alicuius ciuitatis intelligit ſi ſūt honeſte ⁊ lau
dabiles.facit glo.ſing.in.l.non vr̄.§.qui iuſſu.ff.de reg.
iur.Adde ēt ꝙ iſta cle.ponit decretū:ergo non pōt intro
duci conſuetudo in ↄtriuʒ.iſtud fuit ſing.dictū Jo.and.i.
c.nullus.ē.co.lib.vj.vbi dicit ꝙ qñ ius ꝓhibitoriū habet
decretū non pōt introduci ↄſuetudo in ↄtrium ꝙ eſt mira
bile:lʒ aliter dixerit Jo.de imo.⁊ Do.in.d.c.nullus.ſed
hic ponitur ius ꝓhibitoriū ⁊ decretum ergo.℄ No.de
31 clauſula eo ipſo qd ſm ꝛenꝛe.ſonat.i.abſqʒ alia ſnia ſimi
le verbū ponit ſm.d.Car.in.c.ꝙ ſit.in.c.nullus ⁊ in.c.ſi
religioſus.ē.c.in.vj.idē dicas ſi dicatur omni iure ꝑuet.
ita dixit Ang.in auc.de litigio.§.oēm per illū tex.idēʒ ſi
dicat careat.glo.eſt ſing.iuncto tex.ſm Ang.in.l.ꝓuidē
do.C.de poſtul.idem dicas ſi dicat nullas vires hēat.ita
dixit.d.Ant.in.c.ad aures de reſcrip.ego allego tex.me
liorem de iure in.l.ij.C.qñ ꝓuo.non eſt neceſ.℄ No.qd
32 aliquādo reperitur eccleſia regularis:que tū eſt cathedralis
⁊ ſic duplex qualitas concurrit circa idē.⁊ ratio eſt ſm.d.
Car.qꝛ non ſunt qualitates incōpaſſibiles:⁊ ſic dignitas
epālis nō eſt mere ſecularis:ſed ſecū cōpatitur corpus re
gulare ſm.d.Anto.ex quo infero qd ↄſtō diſponēs de ec
cleſia cathedrali cōprehēdit eam ſiue ſit regularis ſiue ſit
ſecularis.℄ Sed oppono ↄ iſtam cle.nā vniuerſitas no
ſtra ſcholaſtica ↄgregat ex monachis fratribus ⁊ heremitis
clericis ſecularibus ⁊ laicis:vt experientia docet qui ſunt di
uerſe ꝓfeſſionis:⁊ tū faciūt vniuerſitatē:vt firmauit bar.
in.l.ſi.ff.de colleg.illici.⁊ Bal.in auc.habita.ne filius ꝓ
patre.C.⁊ in ꝓhemio gregoriano lib.vj.⁊ cle.ſcribit vni
uerſis ſcholaribus:⁊ in ſi.dr̄ vniuerſitati noſtre:⁊ tamen in
ſtudijs ſunt laici ⁊ clerici ſcholares.idē fecit papa in ſcho
laribus pariſienſib⁹.c.qꝛ in cauſis de ꝓcur.⁊ in.c.ex tris
de conſti.vbi ſcholares ⁊ doc.pariſienſes faciūt vniuerſi
tatem:⁊ tū certū eſt qd inter eos aliqui ſunt clerici ⁊ aliq
laici.ergo hoīes diſparis ꝓfeſſionis faciunt collegiū idēʒ
videmus in hoc ſplēdido collegio boñ.canonico:vbi ſūt
venerādi abbates colēdi canonici ⁊ obſeruādi laici:⁊ tū
faciunt vnum collegiū.facit in ar.l.ſi.C.de iur.om.iu.vbi
in eodem collegio pñt eſſe milites ⁊ viri in dignitate cōſti
tuti ⁊ plebei.⁊ eſt ↄtrium officiale ſatis ad iſtū tex.⁊ ſimile.
℄ Reſpōde ſubtiliter qd illud quod hic dr̄ ꝓcedit in col
legijs realibus:⁊ illud qd dr̄ in ↄtrijs ꝓcedit in collegijs
perſonalibus ⁊ lʒ in iure ↄ vocabula non reperiantur:vt
no.Innoc.de exceſ.prela.c.dilecta.tamen poſſunt ſic dici
ad inſtar ſeruitutū realium ⁊ perſonalium:vnde collegia
que ſiunt occaſione rei poſſunt dici realia vt ſunt collegia
eccleſiaruʒ monaſteriorū hoſpitaliū ⁊ ſimilia.ea vero que
ſiunt occaſione exercitij perſonalis poſſunt dici perſona
lia vt collegiū ſcholarium laniſicū ⁊ cerdonuʒ.in realibus
enim non debent eſſe homines diſparis ꝓfeſſionis.ſed in
perſonalibus ſecus.⁊ pōt eſſe ratio in realibus qꝛ quorū
ſtudia ſūt diuerſa nō poſſunt collegialiter aſſociari: vt.d.
c.in noua.que ratio ceſſat in perſonalibus cum omnium
collegiatorum reſpectu profeſſionis quam exercet vnus ē
finis:⁊ ſic diuerſitas ꝓfeſſionis non obſtat.ſʒ in collegijs
realibus.ſecus propter vitam cōmunem:nam poſſet re
ſultare ſcandalum: quia ſcdm ſuam profeſſioneʒ vnus te
neretur ieiunare alius non:vnus ad ſolemnū ⁊ alius non.
⁊ ſic de ſimilibus.℄ Et pro euidētia eius qd hic dicitur
33 premitte ſm ſcribentes hic qd tota chriſtianitas appellat
religio.ideo omnes chriſtiani vocant religioſi.c.ex mul
ta de voto.c.eccleſie ſancte marie de conſti.c.cuʒ laicis.de
rebus eccle.non alie.⁊ hoc in lātiſſima ſignificatione.⁊ ꝑ
Inno.Joan.and.⁊ do.Anto.in rubri.de regula.in no.
dic qd duo ſunt genera hoīum laicale.ſ.⁊ clericale.⁊.duo
ſunt genera.xij.q.i.℄ Item clericale genus ſubdiuidit
34 quia aliud clericale ſimpliciter aliud monacale.iſtud eciā
diuiditur in tot religiones ⁊ profeſſiones quot ſunt regu
le approbate:vnde quidam ꝓfitentur regulam beati Au
guſtini

guſtini:quidam dominici:quidam franciſci glorioſi:alij
benedicti. ¶ Item ſubdiuiditur monacalis habitus di
35 uerſos:q: monacoꝝ alius eſt habitus albus:alius niger:
alius medij coloris.diuerſitas autem coloꝝ ſolũmodo
inducit diuerſitatem habitus:vt patet in ciſtercienſibus
qui induuntur varijs coloribus ſm Stephanũ polanus
vnde per hoc dicit Pan.ꝙ monacus albus ⁊ monacus
niger non ſunt diuerſi habitus:q: vterq; vtitur hitu mo
nacali.⁊ in eodem monaſterio vt dictum eſt:quãq; ſunt di
uerſi coloris ⁊ exẽplificat in monaſterio vallis vmbroſe.
allegat cle.ne in agro.de ſtatu mo.allegat etiã pro ꝓdi
ctis q: in iure nõ eſt cautũ qualis coloris debeant eſſe ve
ſtes religioſoꝝ:dũmodo ſint honeſte ⁊ religioſe:⁊ nõ di
uerſi coloris ſuſpecti.xxi.q.i.c.ſi.⁊ no.Archid.in.d.c.in
noua.vbi diuerſitas coloris induceret diſtinctũ habitũ.
puta q: eſſet de ſubſtantia habitus ipſe color:q: tunc cõ
prehenderent ſub prohibitione iſtius cle.hoc etiã voluit
glo.hic.vñ licet ciſtercienſes ⁊ cartuſienſes q: ꝓfitent re
gulam obſeruãtiſſimi benedicti:ſunt tñ diuerſe religiões
que attenduntur penes diuerſum modũ mouendi iuxta no.
in.c.ſane de regul.ſimiliter eſt dicendum de predicatori
bus:qui profitẽtur regulã beati Auguſtini.⁊ tamen per
conſtõnes ſe adeo reſtrinxerunt ꝙ minimũ eſt in eorũ reli
gione:de regula illius patris obſeruandi Auguſtini. ita
dicit hic Pan.quẽ refert.d. Pe.⁊ Jo.de imo.H. tu adde
eundem.d. Pet.in conſilio.cccj.incip.in chriſti nomie
amen.premittenda ſunt quedam in iure. ¶ Vbi dicit ꝙ
36 monaci ⁊ canonici regulares in iure equiparant in mul
tis ⁊ ꝙ de alijs ſtatuit ad alios adaptat.c.ꝙ dei timorẽ
de ſtatu regu.ſunt tamẽ diuerſi ordinis ⁊ ꝓfeſſionis:q:
monaci profitentur regulã benedicti.Canonici vero re
gulares regulam auguſtini.allegat no.per Jo.and. in.c.
ſane de reg.in nouella. vbi tangitur de diuerſis religioni
bus:quaꝝ alique ordinant ad vitã ↄtemplatiuã. alique
ad actiuam.⁊ etiam diuerſificant ſm diuerſitatem opaꝝ
ad quas ordinate ſunt.alique ad peregrinos recipiẽdos.
alique ad captiuos redimẽdos.alique ad alios pios act⁹
⁊ ad opera caritatis de quibus in.l.orphonotrophos.C.
de epi.⁊ cle.⁊ in cle.i.de relig.⁊ licz diuerſificent reſpectu
diuerſorum exercitioꝝ:tñ omnes in fi.conueniunt.ſ.in di
lectione dei ⁊ proximi qui ꝓpter deum ⁊ charitatẽ diligi
tur qui actus charitatis redundat in ipſum deũ mathei
v.cap.⁊ finaliter in ſũmo fine qui eſt charitas p quã deo
coniungimur omnes religiones cõueniunt vt in extraua
gan. ad conditorẽ verſi.cum enim.conueniunt etiã oẽs
religiones in tribus ſubſtãtialibus regule:de quibus in
c.cum ad monaſterium de ſtatu mona.ex quo infert ꝙ di
cta diuerſitas facit potius religiones differre in qualitate
accidentali ꝙ̃ in ſubſtantia ſiue eſſentia.inducit tñ dicta di
uerſitas accidentalis diuerſitatẽ religionũ.⁊ in hoc clcla
mat de iſto tex.in p̄fato conſilio.⁊ ibi et loquitur de fra
tribus ſeruoꝝ.vide etiam per eundez cõſil.iij. ¶ Quare
37 autem religioſus diuerſe pfeſſionis põt preficı in epm
⁊ non in abbatem redditur ratio ſm zenze.ꝓpter maius
periculum ꝙ vertitur in vacatione eccleſie cathedralis ⁊
propter multa ardua incumbentia. Stepha.vero reddit
aliam rõnem.vz publica vtilitas preferẽda eſt priuate.l.
j.ad ſi.C.de cadu.tol.c.bone de poſtula.prelat.epũs enim
preeſt omnibus eccleſijs ſue dioceſis.⁊ recipit etiam mo
nacos ad profeſſionem.xviij.q.ij.monaſteria.c. porrectũ
de regul.⁊ ita Jo.de imo.in hoc relator reſidet. ego alle
go glo.ordinariã in.c.nullus.ẽ.eo.li.vj.que reddit rõnẽ
vz ꝓpter excellentiã dignitatis epiſcopalis. dicitur enim
epiſcop⁹ magis religioſus ꝙ̃ quicũq; monacus.c.ex mul
ta de voto.dicuntur enim epiſcopi ſanctiſſimi chriſti lega
ti coepiſcopi ⁊ fratres pape ⁊ colũne eccleſie nuncupãtur
in cle.cupientes de penis. ¶ In glo.j.opponitur contra
38 tex.vt ꝙ profeſſus vnius religionis poſſit aſſũmi in aliaz
per.c.nullus.ẽ.eo.in.vj.in vñ.eiuſdem.vel alterius reli
gionis. Scdo ꝓbatur ratione quia ſi religioſus poteſt p̄
fici eccleſie ſeculari ꝓpter curiam aiaruz vt in.c.doctos.⁊
c.ſeq.xvj.q.j.⁊ in.c.ꝙ dei timorẽ de ſta.mo.ergo fortius
poterit preſigi eccleſie regulari:licz alterius religionis.⁊
forte minoris religionis cum ibi minor diuerſitas ſit.ſic
ſoluit glo.ꝙ de caſu h decĩſo olim fuerunt opiniones.qui
dam dicebant ꝓfeſſum vnius religionis poſſe preſigi al
teri eccleſie maioris religionis:ſ; nõ alteri eccleſie religio
nis minoris.facit.c.licet de reg.opinio autẽ cõis approba
ta per cõſuetudinẽ erat ꝙ indiſtincte poſſet preſigi mo
naſterio alterius religionis reiecta diſtinctione p̄dicta
quia ſufficiebat ꝙ circa tria ſubſtantialia religioſus eſſet ꝓ
feſſus.⁊ hanc ſequebatur Archi.in.d.c. qui vere.xvj.q.
j.⁊ in.d.c.nullus.⁊ Jo.an.in.d.c.cum ad monaſterium.
huic tamen opinioni obſtat ratio huius cle.per.d.c.in no
ua.⁊ per.c.cum cauſam.ẽ.eo.rñdet glo.hic in verbo ſocie
tur.quam coniunge cum iſta ꝙ contra rationẽ huius cle.
⁊ predictoꝝ iurium ꝓuidebatur q: electus in p̄latũ con
formabat ſe habitui illoꝝ quibus erat ꝑpoſitus iuxta no.
in.c.deus qui.de vi.⁊ ho.cle.⁊ ad.d.c.in noua. reſpõdet
ꝙ ibi prohibetur diſparitas vel ſeculares clerici vel laici
ad ꝓfeſſus.ſecus in diſparitate religionũ.hodie vo ſtan
dum eſt huic cle.⁊ ſic ↄcludit iſta glo.ꝙ iſta clem.eſt corre
ctoria iuř antiqui:de quo in.d.c.nullus.ſed Beltrando
boſcanu h deciſio glo.nõ placuit:q: iurium correctio eſt
euitanda:vt in.c.cum expediat.ẽ.eo.in.vj.⁊ ad.d.c. nul
lus rñdet.dum dicit vel alterius.ſ.monaſterij.non autez
alterius vel religionis vel habitus.⁊ ſm eum h clem.erit
declaratoria iuř antiqui.non aũt correctoria.⁊ per hoc in
fert ꝙ electiones ante hanc cle.erũt nulle.ſed in h tz 3eı̃z
ꝓpter verbũ de cetero reſpiciens tñ futuras electiões.vñ
tenebãt electiones facte añ publicationẽ huius ↄſtõnis.ꝓ
pter opi.cõem doc.que p iure ſeruabat ſm Beltrãdũ.
39 ¶ Ex quo not. ſingu. ſm ſcribentes h.ꝙ tollerant geſta
virtute cõis opi.lz poſtea declaret cõem opi.nõ fuiſſe iuri
dicam ⁊ elegans limitatio ad.c.cum tu de vſur.⁊ ad.c.ſi.
de ↄſti.ille enim tex.c.cum tu.intelligit qñ ius nouũ fun
datur ſuper iure antiquo loquentez in ſpẽ:vt erat ibi tex.
ꝓhibẽs vſuras que ſpecifice ꝓhibite fuerũt a iure diuino.
in caſu vero iſto ius diuinũ non ꝓhibebat h in ſpẽ:vt ap
paret ex tex.ſu:mali.xxij.c.deutronomii.trãſumptum rela
tum a Gratiano in p̄allegato.c.in noua. Item.c.cuz tu.
loquit in mã peccati.ergo ↄſtõ declaratoria.hodie peccati
tollit oẽs actus iam p̄teritos.ar.c.ſi.de p̄ſcrip. ſed ↄ iſtam
opi.ꝙ imo ſit correctoria:q: in.d.c.nullus.dr eiuſdẽ vel
alterius religionis nõ dicit monaſterij.vbi dicas religio
nis.i.monaſterij:ſed iſtud eſt lrãz violare.vel dicas ꝙ nõ
capitur.ibi arg.a ↄrio ſenſu.ar.no.in.c.publicato.ẽ.eo.⁊
ſic reſpondebat zenze. vnde inquantum innuit a ↄtrario
ſenſu ꝙ expreſſe profeſſus poſſet aſſũmi in prelatum alte
rius religionis non debet ſũmi tale argu.quia reſultaret
abſonus intellectus.⁊ ita reſidet hic Jo.de imo.d.Car.
refert zenze.dicere ꝙ illa verba non ſtant diſpoſitiue:ſed
prohibitiue.ideo non probant id ad quod inducitur tex.
nec ar.a contrario ſũmi poteſt:quia contrarium erat exp̄ſ
ſum in iure:vt in.d.c.in noua.⁊ in.d.c.cum cauſam.ipſe
.vo.p.Cardi.putat opinionem glo.veriorẽ:⁊ ꝙ omnino
ante hanc clemẽ.poterat religioſus promoueri ad mona
ſterium alterius religionis quia edictum de electi.eſt pro
hibitorium.⁊ ad.c.cum cãm.⁊ ad.d.c.in noua.dicit opti
me fuiſſe reſponſum per glo.in verbo ſocient.⁊ ꝓpter illõ
verbum prohibemus ⁊ verbum decetero ſuſtẽtatur opi.
glo.quaſi ſecus fuerit ante hoc.c.⁊ ita reſidet hic. ¶ Tu
pondera quia Joã.and.in dicto.c.cum ad monaſteriũ.te
nuit illud quod ipſe tenet hic per.d.c.nullus.ideo non eſt
mirum ſi in glo.iſta nititur ſaluare ſuam opinionez anti
quam.⁊ videtur ꝙ iſta cõſtitutio ſit declaratoria ⁊ nõ cor
rectoria iuř antiqui.nam iure antiquo expreſſe prohibi
tum erat ꝙ homines diuerſe profeſſionis ⁊ habitus poſ
ſint collegialiter aſſociari.iſte ẽ tex.in.d.c.in noua.vbi lz
in prin.tex.loquatur de laico ⁊ clerico ꝙ non debeant in
ſimul collegialiter ſtare:⁊ illud ꝑncipiũ conſiderauit glo.
hic:tamen poſtea in ſi.loqtur ille tex.de religioſis:vt ap

paret in ver.homines diuerſe profeſſionis in vno officio
ſimul nõ ſociabis.ꝛ in ver.ſi.vt qui in adminiſtrationib⁹.
ſociens pontificibus nec pfeſſione diſcrepent nec habitu.
pondero illa verba q: loquuntur de habentibus certum
habitũ:ergo loquitur de religioſis.laici enim ꝛ clerici nõ
dicuntur habere certum habitum:vt ꝫ glo.ſi.hic ergo ſe
quitur ꝙ hic eſt caſus expreſſus ꝙ homines diuerſe pro
feſſionis non põt preſici.Et ſic ſeqtur ꝙ iſta cle.eſt decla
ratoria ꝛ nõ correctoria.ꝛ bñ facit glo.in.d.c.in noua.in ṽ.
nec habitu.ꝛ iſta vr̃ opinio verior.¶ No.et ex eadẽ gl.
40 ſm.d.Anto.Qđ ↄſuetudo diſponens idem ꝙ ius ſuper
quo ſunt opiniones ꝛ approbat vnam ex illis:licet ſit con
ſona iuri dicitur aliquid operari.ſecus ſi diſponeret oĩno
idem ꝙ ius clarum ꝛ certum:q: tunc nihil operaret̃.ꝛ ita
tẽperat glo.ſing.in.c.i.de conſti.lib.vj.ꝛ idẽ voluit in.c.
j.ĩ.de reſcrip.ꝛ ad hoc allegauit glo.in cle.ſtatutũ.ĩ.eo.
ſiſcta.l.minime.ff.de legi.tu vero adde ꝙ ħ opinio illius
glo.non videtur vera in preallegato.c.j.nec hic intẽdo re
citare dicta ſcribentiũ.Ioã.de ligna.diſputãdo p ſex mo
tiuis tenuit ↄ̃trium.refert illa Io.de imo.in.l.i.in prin.ff.
ad legem fal.illam glo.tenuit ibi Bar.ꝛ in.l.iij.§.ſi rem
ff.de lega.iij.d.Anto.in pallegato.c.i.concordauit opi
niones.Bal.in.l.j.C.de ſer.reipubli.manu.tenuit no
uã opi.obloquẽdo turpiter de illo monarcha Io.de lig.
ꝛ de multis illuſtribus doc.ita temerarie oblocutus ẽ nec
ↄgruit excellentie ſue:cuius opinionẽ ſibi attribuit tacito
auctore Io.de imo.in.d.l.i.Saly.etiam in.l.ſi.C.que ſit
longa conſue.dixit ſe ponere opinionẽ nouã ꝛ inauditam.
motiua eoꝝ non refero videte per vos.ſed ꝙ opinio Io.
de ligna.ſit vera probo hoc modo.cõſuetudo concurrẽs
41 ſimul cum iure cõi addit vinculũ.ita pbatur in.c.ceterũ
de teſti.cogen.in.c.venerabilẽ de elec.in.c.ſopite de cẽſi.
in.c.cum venisſent de inſtitu.c.cum eſſes de teſta.c.ex lr̃is
ꝛ.c.cum omnes de conſti.c.ex antiquis.liiij.diſti.ſublato
ergo iure cõi:non videt̃ ſublatũ ius municipale illud idẽ
diſponens quia vnũquodqꝫ diſſoluit̃ eo vinculo quo eſt
ligatum.l.ſticbuꝫ aut pamphilũ.§.nõ alis.ff.de ſolu.ergo
facit glo.no.in.c.cum dilectus de cle.non reſi.in glo.non
obſt.que dicit ꝙ papa in reuocatione ſtatuti ↄtinẽtis idẽ
ꝙ ius cõe debet facere mentionẽ de ipſo ſtatuto.facit glo.
in.c.i.de conſti.in.vj.que dicit ꝙ ſi conſuetudo eſt legitie
preſcripta addit vinculum:adeo ꝙ ſi papa tollit ius cõe
non tollit ipſam conſuetudinẽ,vbi de ea faciat mentiõeꝫ.
42 ꝛ eſt ratio.Quia plus valet vnum tale quale ꝙ ꝙ ſimpli
citer.ꝛ ideo dixit glo.ſing.in cle.dudum in.§.penul.in ṽ.
pacta de ſepul.ꝙ in generali cancellatione pactoꝝ non vi
dentur cancellata pacta iurata.ꝛ glo.ſing.in.c.cũ nõ de
ceat de elect.lib.vj.dicit ꝙ non videntur cancellata ſtatuta
iurata.facit ꝙ habetur in.l.nõ poſſibile.ff.de pac.qđ not.
ibi Bar.glo.in.l.iij.§.ſi rem pallegata.glo.in.l.nõ ſolũ
ff.de rei vendi.facit dictum Bal.in.l.ij.C.de ↄſti.pecu.
43 vbi dicit conſules mercantie iurant ſeruare ſtatuta mer
cantie:an obligent̃ ad periuriũ ſi non ſeruant ſtatuta con
tinentia idem ꝙ ius cõmune.ꝛ videtur ꝙ non:quia pro
pter non ſunt ſtatuta.allegat gl.in preallegato.c.i.poſtea
decidit cõtrarium ꝛ dicit eſſe caſum ſingularẽ in.l.magi
ſtratus.ff.ad municip.facit ꝙ dixit idem Bal.in.c.natu
rale.i.ti.ſi de feudo fuerit ↄtrouer.vbi dicit ꝙ plus ope
tur diſpoſitio certa ꝙ diſpoſitio generalis.allegat not.in
dicto.c.j.facit.c.cum omnes.de conſti.vbi fuit facta ↄſue
tudo ſm ius cõmune.poſtea emanauit contraria conſtitu
tio papa decidit ꝙ ſeruetur prior cõſuetudo:ꝛ non dicit
ius cõmune.ergo facit tex.melior de iure in.c.ij.de ſidẽ.
in.vj.qui ex toto delet glo.in.d.c.i.vbi quãdo ↄſuetudo
diſponit illud idem ꝙ ius cõmune addit vinculum quan
do aliqua ſpeciali ratione iuuatur.ergo ſequitur per illũ
tex.ꝙ reuocato iure cõmuni nõ videtur reuocatũ ſtatutũ
vel conſuetudo diſponens idem ꝙ ius cõe:quia preſumẽ
dum eſt ꝙ aliqua ratione ſpeciali ſtatuens fuerit motus
ad ſic diſponendũ.ꝛ animoſe dico tibi ꝙ ibi eſt caſus pro
cõcordia data a dño Anto.in illo.c.i.lꝫ nec ipſe nec alius

ad hoc illum tex.põderauerit facit.l.j.C.de ſer.reip.ma.
44 vbi lex municipalis exprimens id ꝙ lex cõis dicunt eſſe
due.ll.vna gñalis ꝛ alia localis.ergo ſublata gñali nõ eſt
ſublata localis.facit ꝙ ↄſuluit Ange.ↄſi.cxcviij.ſtatuto
ingt cauet̃ ꝙ nulla pſcriptio currat cũ minori ꝙ pſcriptio
incepta cũ maiori non ↄtinuabit̃ ↄtra minorẽ:lꝫ de iure
cõi ſit ſecus.l.emilius largianus.ff.de minori.quia illud
ſtatutum addit aliquid ad ius cõmune.ergo ſequit̃ ꝙ re
uocato iure cõmuni non videtur reuocatũ ius municipa
le.ꝛ ſic opinio Ioã.de ligna.eſt vera ꝛ non ſomnium:vt
dicebat bal.ꝛ pondera bene q: dictum.c.cum omnes.de
ſtruit concordiã Bal.in.d.l.ſi ita.¶ In glo.homines
45 ſcias primo quid veniat appellatione hois.dicit ꝙ venit
fiſcus.glo.eſt ſingu.in.l.eos.C.de vſu.eſt vtile promiſſi re
defendere ↄtra omnẽ hoiem qđ comprehendit fiſcus.ve
nit etiam epĩs.tex.eſt iuncta glo.in.c.j.de maio.ꝛ obe.in
vj.ix.q.j.c.j.veniunt etiam laici ꝛ clerici de conſe.di.j.c.
ſacramenta.licet glo.in.c.ſi.de tempo.ordi.li.vj.dicat qđ
veniunt laici ꝛ non clerici:dic qđ pcedit in materia con
gruente laico ꝛ nõ clerico.veniunt etiam ſerui.liiij.diſt.c.
ex antiquis.venit etiam homo monſtruoſus ſm Bal.in
46 l.qđ dicitur.ff.de libe.ꝛ poſthu.veniunt etiam iudei.viij.
di.c.ſi ſolus.veniunt etiam ſaraceni.c.quia te.l.diſti.non
autẽ venit hõ mortuus qui dicitur cadauer.c.cũ chriſtus
de heret.ꝛ ibi per.d.Abb.nec venit poſthumus.C.de ſi
deicõmiſ.liber.l.cum inter veteres.in ṽbo homo fieri ſpe
raretur.ꝛ ibi bal.¶ Querit iſta glo.an iſta cle.habeat lo
cum in monaſterijs monialiũ quo ad ſuas prelatas ꝛ de
47 cidit qđ ſic:quia verbũ homines cõprehendit maſculũ ꝛ
feminã ex qua colligit.d.Anz.qđ de ſtricta ꝛ ppria ſigni
ficatione vocabuli nomen cõmunis generis cõprehendit
in ſe maſculinũ ꝛ femininum etiã dato qđm cõmuni vſu
loquendi illud ponatur ad ſignificandũ maſculinũ.Ioã.
de imo.dicit dictum.d.Anto.procedere quo ad vulgarẽ
modum loquendi.ſed habito reſpectu ad probationẽ lati
nam comprehendit etiam femininũ ſm cõem modum lo
quendi.tu vide Bal.ꝛ Saly.in.l.quicunqꝫ.C.de ſeruis
fugi.vbi dicit qđ quando exprimitur nomen cõe viro ꝛ fe
mine non eſt ex vi conceptionis generis:ſꝫ ex vi regule.l.
iura.ff.de legi.vel vi cõmunis ſubſtãtiui homo.ꝛ allegat
mirabiliꝫ glo.in.l.i.ff.de reg.iur.vel ex vi eiuſdeꝫ rõnis.
allegat no.in.l.ſi.C.de indicta vidui.tollẽ.ꝛ idem ibi di
cit ſi ſtatutum diceret quecunqꝫ perſona.nam noĩe pſone
etiam maſculi ſignificant̃ nõ ex ↄceptione ſed ex propria
natura illius dictionis perſone.l.metum.§.animaduertẽdũ
ff.quod metus cauſa.¶ Sed contra pdicta facit iſte tex.
in verbo ne religioſus qđ verbũ declarat illud verbuꝫ ho
mines.vt comprehendat maſculos tantum.reſpõdet gl.
qđ ſub illo maſculino comprehẽditur etiaꝫ femina iuxta
no.in.c.generali.ĩ.eo.in.vj.in.ij.glo.q: iſte articulus ẽ
quotidianus ꝛ tactus eſt late per omnes ĩ diuerſis locis
tñ colligendo doctrinã ex omnibus dictis eorum deue
48 niendum eſt ad hanc diſtinctionẽ vna cum archidiacono
in.c.ſi quis ſuadẽte.xvij.q.iiij.qui in hoc articulo:an ge
nus maſculinũ concipiat femininũ.melius loquutus eſt
ꝙ aliquis alius.ita dixit bal.in.l.gallus.in pn.ff.de libe.
ꝛ poſthumis.licet.d.Cardi.ꝛ Io.de imo.poſuerunt for
malia verba bar.in.l.i.ff.de verboꝝ ſignifi.ꝛ diſtingue ħ
modo.aut ſũt verba.l.ſiue canonis:aut teſtatoris:aut cõ
trahentiuꝫ:aut iudicis:aut ſtatutoꝝ.ꝛ tunc ſubdiſtingui
tur quoniam refert:aut ſunt ſtatuta ſecularia:aut eccleſia
ſticarũ perſonaꝝ an reſcriptoꝝ an pᷓuilegioꝝ beneficio
rum ſiue imunitatum.Primo caſu quãdo ſunt verba le
gis aut canonis:ꝛ tũc aut genus maſculinũ proferatur in
materia que non poteſt vtriqꝫ ſexui conuenire:vt eſt ma
teria fideiuſſoꝝ ꝛ tutelarum.nam mulieres non poſſunt
pro alio fideiubere.ff.ꝛ.C.ad velleianum.nec regulariter
eſſe tutrices:vt.C.quando mulier offic.tut.fungi põt:vt
eſt officiuꝫ pcuratoris ꝙ non cadit in feminam.l.alienã.
C.de procurato.l.feminis.ꝛ.l.neqꝫ.ff.eo.ꝛ.c.cũ dilecta
de confir.vti.vel inuti.idẽ ſi lex dicat ſi quis ſe non fecerit
ordinari

ordinari: incidat in talem penam. nam non includetur fe
mina: quia non eſt capax ordinum. c. nona quodam. de
peni. ⁊ re. c. generali. ē. eodem in. vj. c. ea que de ſtatu re-
gul. aut profertur in materia vtriq; ſexui ↄgruenti: ⁊ tūc
aut profertur ſub nomine cōmunis generis: ⁊ comprehē
ditur vtrunq;. vt eſt glo. hic. vnde dicendo homines inclu
dit maſculum ⁊ feminam. idem dixit glo. in verbo quoſli-
bet in clemen. prima de regul. quia ibi nomen mendican-
tes ponitur in genere cōmuni quod intellige verū niſi ex
verbis legis appareret. ꝙ non intendit ſub nomine cōis
generis includere: vbi maſculum. ⁊ ita procedat gl. xxxiij.
q. v. c. hec imago. Aut profertur ſub nomine maſculino: ⁊
tunc aut in illa lege vel canone excluditur femina: ⁊ tunc
non comprehenditur femina. ita dixit glo. in. d. c. genera
li. aut non excluditur a lege vel a canone: ⁊ tunc aut ꝓfer
tur per verba qualitatis: vt dicendo religioſus: ⁊ tunc in
materia penali non includitur femina. ſ. religioſa. ⁊ ſic in
telligit Paulus de. eos de conſangui. ⁊ affi. allegat tex.
in. c. quoniam de ſymo. c. poſtulaſtis de cle. excom. mini.
facit tex. in. c. pudicas. xxvij. q. j. vbi exprimit monacos ⁊
monacas. ad idem de offi. dele. c. fi. Et allegat Pau. ra-
tionem. nā ſi in materia penali nomen qualitatis in ma-
ſculino genere prolatū non includit maſculum: aliud vbi
mutatur ſola qualitas vt in. c. ſi ſententia de ſen. excom.
in. vj. multo minus includeret feminam vbi mutat qualitas
tas ⁊ ſexus. aut non profertur qualitatiuū ſed ſubſtātiuū.
puta hoc nomine filius: ⁊ tunc de proprio ⁊ ſtricto ſigni
ficatu non comprehendit filia. ⁊ ſic maſculinū non conci-
pit femininum: aut de mente loquentis ſeu ex interpreta
tione legis. ⁊ tunc aut de illa mente cōſtat ⁊ illā ſerua. aut
dubitatur: ⁊ tunc comprehēdit femininū tam in materia
fauorabili ꝙ in materia odioſa: ſi odium eſt rationabile:
dicit glo. in. d. c. generali. ⁊ ratio quia ita peccāt femine vt
maſculi: lʒ quādoq; minus puniantur: vt per Jo. and. in
d. c. generali. ⁊ Archidia. in. d. c. ſi quis ſuadente. ſecus ſi
odiū eſſet irrationabile quia tunc non cōprehenderetur
femina. puta quādo ex delicto alieno puniref. l. quiſquis.
C. ad. l. iul. maie. facit. l. ſi quis in tantā. C. vnde vi. vbi pe
na illius legis habet locum in muliere ⁊ refert ibi Bal.
quendam iudicem in ſindicatu fuiſſe punitū qui cōtrariū
iudicauerat. Facit. l. ſi quis id quod. §. i. ff. de iuriſ. om.
iudi. l. penul. C. de ficca. facit glo. ſing. ſm Ang. in. l. i. C.
de rap. virgi. que voluit ꝙ pena illius legis loquentis de
maſculo rapiente feminā habet locū in muliere rapiente
maſculum. Et ibi dicit Ange. ſe vidiſſe de facto Floren-
49 tie quandam meretricem comburi: que rapuerat quen-
dam iuuenē. facit elegans dictum Bart. in. l. iura. ff. de
legi. vbi dicit ſtatuto cauetur ꝙ nullus vadat d nocte ſine
lumine ꝙ cōprehēditur femina: quia materia eſt differēs
⁊ odium eſt rationabile. ⁊ ita tenuit bal. in preallegata. l. quic
cūq;. ⁊ idem voluit Pe. de ancha. in. d. c. generali. ⁊ idē
voluit Jo. de imo. in. l. ſi ita ſcriptum de lega. ſcdo. ⁊ ideo
dixit Ange. in. l. j. §. de co. ff. de pecul. ſtatuto cauetur ꝙ
ſi quis iuerit de nocte ꝙ comprehendit femina. facit glo.
in. d. c. generali. ⁊ ideo dicebat bal. in. d. l. quicūq; ꝙ ſi ſta
tutū punit abuſionem cōprehendit femina ſicut maſcu-
lus: q2 in femina ſemper reperitur magis abuſio: quādo
punit verum delictum. ſed ſi punit preſumptiū delictum
mitius agitur cum femina. l. vbi. ff. de eden. in glo. facit il
lud ꝙ preclare ſcriptum eſt in. v. tragedia. inſtruitur ois
fraude feminea dolus. Aut exprimitur ſub nomine pro
prio. ⁊ tunc dixit Saly. in. d. l. quicunq;. ꝙ nullo modo
comprehendit maſculinū femininū. allegat. l. ſi quis ita.
cum ſua glo. de teſta. tute. d. Car. h dicit hoc verū niſi ex
primeretur a lege. q2 nomen propriū alicuius expreſſum
in diſpoſitione iuris cōmunis habef pro non adiecto vt
diſpoſitio ſit cōmunis ⁊ perpetua: vt in prima ↄſtitutiōe
C. circa ſi. hoc voluit Dynus in regula ꝙ alicui. lib. vj. ⁊
pro hoc dicit. d. Cardi. ꝙ multe decretales dirigunt cer-
tis perſonis ꝙ tamen faciunt ius quo ad omnes vbi ſunt ꝓ
uilegiate. hoc etiam voluit. d. Pet. in dicto. c. generali.

50 ¶ Secundo caſu quādo genus maſculinū exprimitur a
ſtatuto: ⁊ tunc ſi tale ſtatutū eſt ſm ius cōmune vel preter
tunc idem eſt ꝙ. d. l. cōmuni dictum eſt: quia talia ſtatu-
ta recipiunt interpretationē ab eo. l. ij. C. de nor. l. fi. §. in
computatione. C. de iure delibe. c. de cetero. ⁊. c. ad audiē
tiam de cle. non reſi. c. cum dilectus de conſue. c. ex litteris
de cōſti. ⁊ ita poteſt intelligi dictum Archi. in. d. c. ſi quis
51 ſuadente. vbi dixit ꝙ ſtatuta eccleſiaſtica concipiunt femi-
ninum ſub maſculino: etiam in materia odioſa: ⁊ licet ibi
alleget rationem diuerſitatis inter ſtatuta ſecularia ⁊ eccle
ſiaſtica: tū iſta videtur ratio magis ſuaſiua. clerici enim nō
poſſunt ſtatuere niſi ſm ius cano. vel preter cle. ne ro. de
elec. c. ij. de conſti. in. vj. ⁊ talia ſtatuta recipiunt interpre-
tationem iuris. ergo ſicut ius extenditur: ita extendētur
talia ſtatuta. ego limito tale ſtatutum laicorum niſi mens
ſtatuentiū eſſet non comprehendere ſub maſculino femi
52 ninum. pone exemplum ſtatuto cauetur: qđ mulier non
poſſit ſe obligare ſine ↄſenſu propinquoꝝ: an ſufficiat ꝙ
interueniat conſenſus feminaꝝ propinquaꝝ. ⁊ Bald. in
xiij. col. verſ. vtrum autem in. l. j. C. qui admit. decidit qđ
non: quia auctoritas proprie eſt viroꝝ ⁊ non mulierū. l.
quidam decedens. §. papinianus. ff. de admini. tutorū.
¶ Tu pondera quia tale ſtatutum non requirit auctori
tatem ſed ↄſenſum. dicit etiam quia ſi ſtatutū facit mulie
rem inhabilem in facto ſuo non dʒ eam facere habilē in
facto alieno. l. fi. C. de legi. tuto. ⁊ per hoc dicit nō obſtare
glo. in. c. indēnitatibus de electio. lib. vj. ¶ Tu ponde-
ra quia iſtud dictum non eſt generale. loquitur enim bal.
53 quando in contractu mulieris debet interuenire ↄſenſus
propinquoꝝ: quia tunc femina eſt inhabilis ab ipſo ſtatu
to ad contrahendū. ergo erit inhabilis ad auctorandum
ſeu ad conſentiendū. Sequitur ex hoc ꝙ ſtatutum diſpo
nens ꝙ in contractu minoris debeat interuenire ↄſenſus
propinquoꝝ ꝙ mulier erit habilis ad ↄſentiendū. Ang.
vo in. l. fi. C. de verboꝝ ſignifica. tenet iſtam partē ꝙ mu
lier nullo modo erit habilis ad conſentiendū in iſto ↄcu
Bal. vero ibi dicit ꝙ cum ſtatutum conſideret prudētiā
conſilij ceteris paribus maſculi preferuntur. argu. l. fi. ff.
de fide inſtru. ⁊ ſic ſentit ꝙ veniunt femine: ſed ſtantibus
coniunctis maſculis non veniunt femine: quid ergo tenē
dū. ſcribitur in illo Virgiliano. varium ⁊ mutabile ſem
per ⁊c. vbi conſilium mulieris mobile eſt ⁊ varium. ergo
ſequitur ꝙ non eſt de conſideratione ſtatuti. voluit enim
ſtatutum prouidere indēnitati minorum conſilio propin
54 quoꝝ: ſed ſtabile ⁊ firmum conſiliū nō eſt in femina: nec
etiam ſanum. arg. l. femine. ff. de reg. iur. ⁊. c. mulier. quā-
uis docta ⁊ ſancta. xxiij. diſtinc. ergo ſed indubitanter di-
ctum Bal. in. d. l. fi. videtur verius per elegantem tex. in
l. cum pretor. in verbo non. quia non habeant iudiciū. ff.
de iudic. vbi eſt caſus formalis ꝙ mulier repellitur a iu-
dicando: non quia non habeat iudicium ⁊ diſcretionem
ſed quia ita receptum eſt: vt ciuilibus officijs nō fungaf.
ſi ergo diſcretio ⁊ iudicium adeſt mulieri. ſequitur ꝙ pote
rit cōſentire minori cōtrahenti. facit tex. melior de iure in
l. bene a zenone. C. de quadri. preſcrip. ad fi. Ubi auguſta
55 dat conſilium imperatori ad gubernandū orbē: ergo nō
eſt verū ꝙ in muliere nō adſit copia conſilij. ⁊ ideo dicit
Ang. ſe vidiſſe reginam Joannam ſedentem in ſolio re-
gali ⁊ ferentem ſnīam capitalem contra illos de balſo. ita
retulit in cōmento. l. eā quam. C. de fideicōmiſ. ⁊ in ꝑal-
legata. l. cum pretor. ⁊ alibi dixit Bal. ꝙ non ſedit in ſo-
lio regali prudentiorū. ergo non eſt verum ꝙ mulier ſit
expers conſilij ⁊ prudentie. ſcribitur enim in oratione edita
ab illo clariſſimo oratore. d. Leonardo in epiſtola incipiē
te cōpulſus crebro rumo re aſpaſia mulier femina fuit a q̄
Socratē philoſophū tū didiciſſe quedā nō pudeat confi
teri. ergo ſequitur ꝙ non extantibus maſculis coniūctis
poterit mulier coniuncta ↄſentire: ⁊ maxime vbi ageretur
de vtilitate minoris. arg. glo. que reputatur ſing. in. l. ij.
ff. de acceptila. ¶ Aut ſtatutū eſt ↄtra ius cōmune: ⁊ tūc
ſi profertur per nomen propriū non comprehendit ſe-

minis: vt eſt tex. cum glo. in. d. l. ſi quis ita. ſed ſi eſt ꝓlatū
per appellatiuū maſculinū: tūc non cōprehēdit feminmū
ex ꝓprio ſignificato. ſed ex interpretatione: q2 tale ſtatutū
eſt ſtricte intelligendū: ex quo eſt contra ius cōe: ita tenuit
Dy. ⁊ Bal. in. d. l. j. ff. de verb. ſig. ⁊ iō refert Archi. in
q. facti fuiſſe deciſum in. d. c. ſi quis ſuadēte. ſtatuto cauet
quia mulier non ſuccedat filio ꝙ nihilominus ſuccedet ſi,
lie quia ſub illo maſculino non cōprehēditur femininū. ſe,
quitur Domi. in. d. c. generali. facit. o. Bal. in. d. l. gcūn
q3. ſtatuto cauetur inquit ꝙ exiſtēte patruo non ſuccedat
auus maternus. ꝙ nihilominus ſuccedet auia materna
tanꝙ tale ſtatutum ſit odioſum. ⁊ ibi ēt dicit ſtatuto cauet
ꝙ filij bānitoꝝ expellant ab vrbe ꝙ nō cōprehēdent filie
56 bānitoꝝ. ſequit ibi Saly. bon. facit elegans ⁊ ſolēne con,
ſilium dn̄i Pe. de ancha. qđ incipit ſupſtite dn̄s auātinus
ꝙ ē in ordine meo. cvj. alias. cv. ſtatuto cauebat ꝙ mulier
habens filiū nō poſſet relinquere niſi filio: accidit ꝙ mu
lier habebat filiā: an illud ſtatutū haberet locum ⁊ conclu
dit ꝙ ſic: ex eo q2 tale ſtatutū nō eſt odioſum: imo eſt fauo
rabile. ⁊ dicit eē caſū in. d. l. ſi quis ita. vbi filioꝝ appella
tione filie ꝯtinent ⁊ ꝯcludit ꝙ ex mēte ⁊ vbis. l. appel. filij
venit filia. ⁊ allegat Cy. in. d. l. gcūq3. ⁊ dicit ſe vidiſſe ele,
gans cōſiliū. o. ſui Bal. quod incipit in chriſti noīe amē
de filio ſcriptū eſt. ⁊ idem dicas in differentib9 nomine vt
maſculinū nō concipiat femininū. ¶ Unde ſtatuto caue
57 tur ꝙ nullus audiatur ꝯtra inſtrm publicū ꝙ nō cōprehē
ditur femina: vtens bñficio velleiani: ꝙ eſt ꝓpriū ſexus.
ſ3 ſi vellet opponere exceptionē in qua non diſcrepat a ma
ſculo: puta q2 pactum ſit nudū nō poteſt opponere: quia
maſculinū non ꝯcipit femininū in materia pari eiuſdē rō
nis. l. ſi. C. de indi. vi. tol. c. i. de reg. ⁊ hoc idē3 in differen
tibus ꝯſuetudine: q2 maſculinū nō ꝯcipit femininū. ea. n.
que differunt ꝯſuetudine vident natura differre: exēplū3
dictat ſtatutū ꝙ nullus magnus ingrediat palatiū priōis
ſub certa pena nō comprehēditur femine: q2 hoc raro ac,
cidit: ⁊ iura nō vident facta de raro ꝯtingētib9. l. nā ad ea
58 cum ſi. ff. de legi. ibi ēt dicit idē3 dicas ſi maſculinū ⁊ femi
ninum differant in cā finali: vt. d. l. quiſq3 ad legē iul. ma
ie. iſta ſunt belliſſima dicta. o. Bal. i. l. i multis. ff. de ſta.
ho. ſi autem ſit ꝓlatū per verbū ſi quis. ⁊ tunc ſi ſumus ī
terminis cōibus qđ ē de indubitabili. puta ſi dicat hō qs
ꝑncipaliter cōprehēdit maſculus ⁊ femina. l. hoīs. ff. ď v.
ſig. aliqñ diſpoſitio ſit p terminū nō cōē3 ſed maſculinū:
⁊ tūc aliqñ per terminū ſubſtātiuū: aliqñ per terminū ad,
iectiuum. Primo caſu comprehēditur femina per exten
ſionem. puta ſi ſtatutū dicit equus nō venit equa niſi per
extēſionē. l. ꝓnūciatio. ff. de v. ſig. ſi aūt ē termin9 adiecti
uus: vt glibet ⁊ ſimilia: que reſpiciūt aliā3 ſubſtātiā. ⁊ tūc
ꝯcludo aut tale adiectiuū addit termino cōi. puta quilib3
hō qſquis hō ⁊ ſimilia: ⁊ tūc maſculinū cōprehendit femi
ninū ex ꝓpria ſignificatōe. qñq3 addit alicui ſigno maſcu
lino tm̄: ⁊ tūc eo caſu quo porrigit ad femininū eſt extēſio
l. qſqs. ff. de v. ſig. aut illa ſigna ponunt in oīone ſine ter
mino. puta ſi qs corrupit: ⁊ tūc op3 ꝙ hēat determiatiōe3
a termino cōi. puta ſi qs hō ⁊ tūc cōprehēdit femina ex ꝓ
pria ſignificatiōe: vt in. d. l. i. ff. de v. ſig. ⁊ iſta eſt diſtictio
bar. ibi. o. Car. ſ. ⁊. o. P. in. d. c. generali. ſed. o. Jo. de
imo. in. l. ſi ita ſcriptū. ff. de le. ij. dicit ꝯtrū ꝙ vbicūq3 ap
ponit illa dictio ſi qs hō attrahit genus maſculinū: cū3 in
determinatū trahat ad ſpecificatū. ⁊ ſm illud declaret. l. ti
tia. §. lucius. ff. de le. ij. ⁊ idē3 vr dicēdum ſm eū ſi ſimpli
citer ſtatutū dicat ſi qs p. d. l. j. q2 tūc intelligit ⁊ ſubaudit
terminus cōis. ſ. hō. ⁊ iō de ꝓprio ſignificato nō cōprehē
dit femininū ſed ex interpretatione. mouet ex. l. i. §. de eo.
ff. de pecul. ⁊ dicit hoc voluiſſe Jo. but. in. d. l. ſi qs in tan
tum. forte dici poſſet ſm eum ꝙ quādo verbū ſi quis ſim
pliciter ꝓfert a ſtatuto ēt exorbitāte a iure cōi cōprehēdat
femininū ſi eſt eadē rō: ſicut in iure cōi comprehēderet nō
ex proprio ſignificato ſ3 ex vi regule iuꝭ antiqui. l. ſi quis
ſeruo. C. de furtis. ⁊ hoc modo poſſet ſaluari opinio bar.
ſm eum. ⁊ ad dictā3. l. j. inquantū dicit complectit reſpon

det ꝙ intelligitur ex interpretatione per. d. §. de eo. ⁊ alle
gat bar. in ſimili. in. l. libelloꝝ. ff. de ver. ſign. ⁊ ita reſidet.
mirandū eſt ꝙ tantus doc. nō referat dictū3 bar. nec ēt ali
quis alius ſcribēs in hoc articulo in. d. §. de eo. vbi dicit
ſibi videri qđ nec ex proprio ſignificato: nec ex interpreta
tione maſculinū3 ꝯcipit femininū: quia vbicunq3 tu dicis
ꝙ maſculinū concipit femininū3: non eſt bene dictum qđ
illud procedit ex vi verbi maſculini. imo ex vi rationis: q2
indifferens eſt rō ꝙ probatur per illū3 tex. dicentē ex hoc
edicto in femininū ſexum actio datur. nō autem dicit ex in
terpretatione verbi: q2 nō vi interpretationis ſed vi eiuſ
dem rationis: q2 indifferēs eſt ad vtrūq3 ſexū ſicut in. l. ſ3
⁊ ſi pſfamilias. §. hoc ſenatus. ff. ad macedo. ponit exēplū
dictat ſtatutū3 ſi quis vadit de nocte puniat qđ cōprehen
dit feminā: nō vi vbi ſed vi indifferentis rationis. ſ3 ſi ſta
tutum dictaret ſi quis rapuerit virginem vel monialē pu
niatur iſto caſu ſtatutū nō comprehēdit feminā: q2 hec rō
nō eſt indifferens. Bal. vero in ꝑallegato cōſilio de filio
ſcriptum eſt dicit ꝙ ſi maſculinū ꝯcipit femininū ratione
dignitatis illa dr̄ extēſio ſi ex affectione coniecturata ſi ex
idēntitate rōis dr̄ expoſitio ⁊ nō extēſio: ⁊ h3 locū in ſtatu
tis. l. nominis ⁊ rei. §. verbū ex legibus. ff. de v. ſig. alij te
nent ꝯtrium ſm eū3. ſed ipſe dicit ꝙ ſi rō tacita eſt inuaria
bilis dr̄ expoſitio. l. ſac eo3. v. ſed ⁊ ſi maxime. ff. de excu.
tuto. l. his ſolis. C. de reuo. do. l. ſi. C. de indi. vidui. tol. ſ3
Jo. de fantu. in. d. c. ſi qs ſuadente dicit maſculinū cōpre
hēdere femininū ex īterꝑtatōe. ⁊ ad ħ allegat Guil. in. d.
l. j. de v. ſig. ⁊ dič qđ talis īterꝑtatio nō h3 locū in ſtatutis
ſ3 re vā male itellexit gl. illā dicētē qđ ex mēte ⁊ verbis ma
ſculinū cōprehēdit femininū. ergo nō eſt verū qđ glo. illa
dixerit ex īterpretatiōe. ⁊ ēt. o. Car. reprehēdit ſic dicētes
per illā glo. Sed recitatis hoꝝ illuſtrium doctoꝝ opioni
bus mihi vr indubitāter tenēdū3 qđ ſi rō ē vniformis l3
termio cōi addat illud nomē ſiqs: aut qlibet aut qcūq3 ⁊
ꝓpria ſignificatōe ꝯprehēdit femia: l3 aliter voluerit Jo.
de imo. ⁊ ſequac. nā ſi de quo min9 vr ineſſe ⁊ ineſt: ergo
multo magis ineſt id de quo magis vr aſſūptū. hoc ē phi,
loſophi in prio poſterioꝝ ⁊ ꝓbat i. c. cū in cūctis de elec. ⁊
ibi in gl. ſunt ꝯcordātie: q̄s videre potes. ſ3 ħ vbū ſi quis
cōplectit vtrūq3 ſexū. tex. ē melior de corpe iuſ. i. l. j. in v.
vbū qđ ſi qs tā maſculos ꝙ ſeminas cōplectit. ff. de v. ſig.
59 ⁊ hoc vbū3 hō ēt de ꝓpo ſignificato cōprehēdit vtrūq3. l.
hoīs. ff. de v. ſig. ſi ergo vbū3 ſi qs de ſe cōprehēdit vtrun
q3 ſexū: ḡ multo magis qñ adiūgit illi termino cōi hoī im
portanti vtrūq3 ſexū. ar. auč. multo magis. C. ď ſa. ſan. ec.
ḡ peſſime dicebat p illū patrē qđ verbū hō indeterminatū
determinabat per vbū ſi qs ⁊ reſtringebat ad maſculū tm̄.
¶ Secundo hoc decidit tex. formalis in. l. illa. §. pueri
appellatione puella ſignificatur. ff. de verbo. ſigni. etiam
ecce nunc qualiter ſubſtātiuū in maſculino genere ꝓlatū3
ex ꝓprio ſignificato iportat vtrūq3 ſignificatū: dum dicit
ſignificatur: ergo multo magis ſi apponatur illud nomē
ſi quis. ¶ Tertio vbicunq3 apponit verbū3 ꝯtinetur im
portat ꝓpriam ⁊ intrinſecam ſignificatū. iſte eſt tex. in. l.
cū eoꝝ. §. ite3 pomponius de poſtulando. ⁊ ibi ſupmus
doc. bar. aſſerit glo. male dixiſſe in. l. gallus. §. iſtancē. ff.
de liberis ⁊ poſthu. que dixit qđ appellatione nepotis nō
venit pnepos ex ꝓprio ſignificato quia ꝯtra3. caſus eſt ibi
aptius. ⁊ idē tenuit. o. Pe. de ancha. in cōmēto. c. j. de cō
ſti. facit. c. ꝓuenit. in vbo ꝯtinet. de teſti. cogē. ⁊ dixi late in
cōmēto rubrice de ſi. iſtr. ⁊ p hoc rephēdi pt merito ⁊ inf
qđ ſcriptū ē in. l. apud antiquos. C. de fur. qđ ar. a ꝯtrio ſen
ſu eſt ex ꝯiectūrata mente diſponentis: quia ſalua ſemper
pace ſic dicentiū3. imo ex propria ſignificatione. ⁊ ad hoc
allego tex. in. c. humanū genus in verbo continet tamen
glo. ⁊ doctrins Archidia. ⁊ Dominici primo di. vbi arg.
a contrario ſenſu eſt ex proprio ⁊ vero intellectu legis. vi
de ibi per eos. ſed appellatione filij continentur filie. tex.
eſt indubitāter in. l. ſi quis ita. in verbo continetur. ff. de
teſtamen. tute. ergo proprie ⁊ vere ſi dicatur ſi quis filius
continetur ⁊ filia. ¶ Quarto facit tex. in lege prima. C.
de raptu

de raptu.virg.vbi tex.loq̃tur de raptore ⁊ gl.ibi dicit idẽ
in muliere rapiẽte quã Ang.ibi allegat ꝓ ſingulari.vñ ſi
interpretatione hoc eẽt nõ poſſet extendi illa lex penalis ⁊
odioſa loq̃ns in raptore ad mulierẽ rapientẽ. ¶ Quĩto
facit.l.patroni.ff.de vb.ſig.vbi appellatione patroni cõti
nef patrona.⁊ ibi glo.dicit ex eo ꝙ maſculinũ cõcipit fe
mininũ.⁊ ad hoc allegat.l.ꝓnũciatio.e.ti.⁊ ex hoc hẽs re
ſpõſum nouũ ad illã.l.in vbo porrigiſ:que erat fundamẽ
tum docto.dicẽtiũ ꝙ intelligebaſ p extenſionẽ:q: imo in
telligiſ ꝓprie ſm illam glo. ¶ Sexto facit.l.quiſq̃s.§.fi
lijs.C.ad.l.iul.maie.vbi pena appoſita filijs cõprehende
bat filias:⁊ ideo impator ibi.in.§.filias excepit filias ab il
la pena ⁊ rigore.ergo in mã penali appellatione filij venit
filia.ergo multo magis ſi apponatur verbum ſiquis.
¶ Septimo facit glo.in.d.l.quiſq̃s q̃ incipit qd ſi mater
vbi tex.loquiſ p verbũ q̃ſquis.gl.ibi querit qd in femina
ſeu in matre faciente ꝯ principẽ ꝓditionez decidit idez er
go nõ eſt p extenſionẽ:q: pena nõ dz excedere caſuz ſmũ
de peni.di.i.§.pene in verbo ꝓpriũ caſum. ¶ Octauo
facit.c.mulieres de ſenten.exco.iuncto.d.c.ſiq̃s ſuadẽte.
¶ Nono facit dcm̃ Bal.i.l.gallus in ꝑn.ff.de lib.⁊ po
ſthu.vbi dicit ꝙ dicẽdo q̃s vel q̃cũq̃z intelligiſ hõ.allegat
glo.meliorẽ de iure in.l.i.ff.de regu.iur.⁊ ſubdit ꝙ iſtud
nomẽ hõ cõprehẽdit vtrũq̃z ſexum:ergo multo magis ſi
adiungiſ illi verbũ hõ.facit ꝙ voluit idẽ bal.in.l.ſi ita ſcri
60 ptũ in ꝑnci.ff.de lega.ij. ¶ Et ex iſtis eliciſ iſta concluſio:
ꝙ vbicũq̃z rõ eſt vniformis ⁊ adiectiuũ adiungiſ termino
cõi ſubſtãtiuo cõprehẽdit vtrũq̃z ſexũ ex proprio ⁊ vero
ſignificato.ſi vero rõ eſſet difformis:tũc eſſet ſecus.⁊ ideo
pulchre dixit bal.in.l.quicũq̃z.C.de ſeruis fugiti.ꝙ ſi fiat
mentio de fratribus minoribus nõ cõtinenſ ſorores mi
nores ſancte clare:q: iſtud femininũ nõ eſt de hoc maſcu
lino:q: alio iure viuũt ⁊ differũt in alio ꝙ̃ in ſexu:q: diffe
runt regula ẽt in ſpẽ.allegat no.hic per Pau.⁊ p barto.
in.d.l.i.⁊ per Cy.in.d.l.quicũq̃z ⁊ ẽt dixit idem bal.in.l.
tres fratres.ff.de pactis.eſt cõceſſum priuilegiũ fratribus
ꝑdicatoribus vel minoribus an extẽdaſ ad ſorores.Ray.
de forli.ibi tenuit ꝙ ſic:ſʒ ipſe dicit ſe hoc nõ credere verũ
q: illi fratres ⁊ ſorores nõ ſunt eiuſdẽ ꝯditionis.nã regu
la minorũ vel ꝑdicatorũ eſt regula arctior:ſed hoc dictum
nõ eſt niſi cũ dubitatiõe ex quo agitur de fauore ⁊ cõmo
do ipſarũ ſororũ.nã ſi fratres ſunt ꝑuilegiati multo magis
ꝑſumenſ priuilegiate ſorores:quia maſculi poſſunt robu
ſtius opari.⁊ iõ dicebat multũ elegãter Nico.de neapo.
in.l.lucius.§.queſitũ.de lega.iij.ꝙ ſi fiat relictũ fratribus
minorib⁹ cõprehẽdunſ ẽt ſorores ſancte clare.facit elegãs
dictũ Cyni in.l.cũ multe.C.de dona.ante nup.ꝙ referũt
⁊ ſequunſ Bal.⁊ Saly.ibi.ꝙ ſi eſt legatũ aliq̃d monaſte
rio ⁊ nõ apparet de quo monaſterio ꝙ in dubio vſ relictũ
monaſterio monialiũ:⁊ nõ monaſterio maſculorũ monaco
rum ex eo:q: maſculi poſſunt robuſtius opari:⁊ ꝯ hãc do
ctrinã Baldi.ego nouiſſimus allego tex.in.c.p exceptio
nem i ſi.de priui.in.vj.vbi eſt caſus ſingularis ꝙ ſi cleri
ci ſunt exẽpti:lʒ aliq̃d nõ dicaſ de canonicis ꝙ nihilomi
nus canonici comprehẽdunſ in illa exemptione:q: abſur
61 dum eſſet ꝙ clerici eſſent exẽpti:⁊ nõ canonici. ¶ Et alle
gaſ ille tex.ꝓ mirabili ꝙ in mã reſtringibili veniũt canoni
ci appellatione clericorũ ꝓp euitandũ incõueniẽs:ita in ꝓ
poſito ſʒ magis debẽt eſſe exempte ſorores minores ꝙ̃ fra
tres:q: abſurdũ eſſet dicere ꝯtrarium:q: magis ſunt priuile
giate vt dictũ eſt:ergo verius ⁊ rectius locutus eſt Ray.
de forli.poſſet tñ ſaluari dictũ bal.ꝙ ꝓcedat qñ agereſ de
preiudicio tertij:q: tũc nõ cõprehendanſ ſorores indul
to priuilegio fratribus arg.l.nec auus.C.de eman.libe.⁊
c.q̃uis de reſcriptis in.vj.cum ſimili.dictũ Ray.ꝓcedat
qñ agereſ de ꝑiudicio ꝯcedentis:q: tunc dʒ fieri larga in
62 terpretatio.l.ſi.ff.de ꝯſti.principũ. ¶ Tertio caſu aut ex
primiſ a teſtatore ſi tractaſ de fauore.tũc maſculinũ com
prehẽdit femininũ.d.l.ſi q̃s ita.facit dictũ Nicolai de nea
poli ſuperius allegatũ niſi teſtãtor loquutus fuiſſet p nomẽ
ꝓprium vt voluit ibi gl.q: tũc nõ cõprehẽderent ſorores.
ſtiã in mã fauorabili.ſi vero caſus eſt odioſus:tũc nõ cõ
prehendit vt voluit glo.in.d.l.ſi ita ſcriptũ ⁊ in iurib⁹ alle
63 gatis per glo.in.d.c.gñali. ¶ Quarto caſu qñ exprimiſ i
ꝯtcu Bar.in.d.l.i.de verbo.ſignifi.vſ velle idẽ eſſe ꝙ eſt
qñ exprimiſ a teſtatore:ſed Archi.in.d.c.ſi q̃s ſuadẽte re
fert dictũ ſuũ in legibus Guid.de ſuza.tenuiſſe ꝯtrarium.vʒ
ꝙ nõ cõprehendat.⁊ mouef:q: in ꝯtcu ſit interpretatio ꝯ
ꝯhentẽ.l.veteribus.ff.de pactis.l.quicq̃d aſtringende.ff.d
verbo.ob.aliud eſt in teſtamẽtis in q̃bus ſit plenior inter
pretatio.l.in teſtamẽtis.ff.de reg.iur.Bald.vero in.d.l.
gallus.in prin.vſ approbare dcm̃ Archi.dum dicit ꝙ me
lius fuit loquutus Archi.ſuper hoc pũcto ꝙ̃ aliquis ali⁹
Jo.de imo.in.d.l.ſi ita ſcriptũ refert ⁊ ſequitur.⁊ inducit
ad.q.accepi emphiteoſim pro me ⁊ filijs meis ꝙ nõ com
64 prehendunſ filie femine.ex quo de eis non eſt expreſſum.
⁊ dicit hoc dictũ fore verius ⁊ valde nota.ſed in.c.potuit.
de locato in ſi.verbis.refert iſtam.q.vidiſſe de facto ⁊ con
ſuluiſſe ſm opinio.Archi.⁊ allegat ad hoc elegans dictũ
Barto.in ſimili.in.l.liberorũ.ff.de verbo.ſigni.vbi dicit
ꝙ ſi in vltima volũtate fiat mentio de filio cõprehendiſ ne
pos:ſed ſi in ꝯtcu exprimitur filius non comprehenditur
nepos niſi aliud appareat de mente partiũ per notata in
d.l.veteribus.⁊ loquitur ibi Joã.de imo.in emphiteoſi
eccleſiaſtica.Nec ob.ſm eum ꝙ habetur in.§.emphiteo
ſim.in auẽ.de non alie.vbi etiam vocãtur femine ad em
phiteoſim eccleſiaſticam:quia illud eſt verum quãdo hoc
fuit expreſſum.ſecus quãdo ſimpliciter accipit pro ſe ⁊ fi
lijs ſuis.limitat ipſe hoc niſi conſuetudo aliter ſe haberet:
quia tunc eſſet ſtandum cõſuetudini.allegat.c.cum dilec.
de conſue.⁊.l.minime.ff.de legi.⁊ ita reſidet tantus doc.
¶ Ego conſului bis ſequendo conſilium eius.⁊ addidi
Ray.de forliuio in.l.tres fratres.ff.de pactis.vbi appel
latione fratris venit ſoror.dicit ibi Ray.illud eſſe verum.
quando exprimitur a lege.ſecus ſi exprimatur ab homine
65 Angelus ibi allegat contra eum.d.l.lucius.§.queſitum.
tñ poteſt ſaluare Ray.quia ipſe loquitur quando exprimi
tur in contractu.ſed.§.queſitum loquitur quando expri
mitur a teſtatore:quia tunc debʒ fieri larga interpretatio.
ſed forte non fuit bene cõſultum ex eo:quia maſculinũ cõ
cipit femininum ex propria ſignificatione:⁊ nõ per inter
pretationem:vt late dictum eſt.ſ.cum ergo arguitur ꝙ in
cõtractibus debet fieri interpretatio cõtra contrahentem
concedo:ſed hic nõ fit interpretatio:imo ex proprio ſigni
ficatu appellatione filij venit filia.l.iuſta interpretatione
in verbo appellatione filij filiã contineri.ff.de verborum
ſigni.nec tex.ibi diſtinguit an exprimaſ a.l.an in cõtractu
facit ꝙ voluit Pe.de anch.ꝯſilio.iiij.incip.in chriſti no
mine amen.poſtq̃ iſta domina pater acceperat emphiteo
ſim pro ſe ⁊ ſuis filijs ⁊ cõſuetudine ſeruatuʒ erat ꝙ femi
na dotata nõ ſuccederet ꝙ ille cõtractus videtur celebrat⁹
ſm illam cõſuetudinem:vt femina dotata non ſuccedat:⁊
ſic ſentit aperte.d.Pe.ibi ꝙ ceſſante illa conſuetudine ſi
pater accipit emphiteoſim pro ſe ⁊ ſuis filijs ꝙ veniant fi
lie femine:qđ tene mentu:q: ad hoc cõtter non eſt tactum
⁊ ſentit etiam expreſſe ꝙ ille cõtractus in dubio videſ cele
bratus ſm cõſuetudinẽ loci.facit in ſimili elegans dictum
66 Andre.de yſernia.in.c.i.ex quibus cau.feu.amit.vbi di
cit:qđ ſi cõceditur feudum tibi intelligitur pro te ⁊ filijs:
q: ita eſt conſuetum fieri:⁊ ego vidi elegans conſilium ex
cellẽtis doc.d.mei Feliciani de peruſio:quidã acceperat
emphiteoſim ab eccleſia.⁊ in inſtro non fuerat dictũ vſq̃z
in tertiam gñationem ꝙ nihilominus ex quo ita erat con
ſuetuʒ fieri:qđ nihilominus ꝯtcus preſumebatur celebra
tus ſm conſuetu.⁊ fuit dictũ Bal.in additio.ſpe.in titu
lo de loca.facit ſingu.dictũ Bal.in rũbrica de fide iſtru.
in.iij.col.ad ſi.vbi dicit notarius aſſerit ſe vt amicuʒ roga
tum:⁊ partes dicũt imo vt notariũ qđ ꝑſumetur tanq̃ no
tarius rogatus:q: magis hoc eſt cõſuetum fieri.⁊ allegat
67 tex.meliorẽ de iure in.l.generaliter.C.de fide. ¶ Quinto
caſu qñ exprimiſ in priuilegio.puta q: cõceſſuʒ eſt priuile
giũ tibi ⁊ filijs an ꝯtineanſ filie Archi.in.d.c.ſi q̃s ſuadẽ.

te dicit q ſic per.l.ſi.ff.de conſti.princ.ſed Joan.de imo.
in.d.l.ſi ita ſcriptum reprehendit eũ per.l.i.in fine.ff.de
iuſ.imu.nec ob.ſm eũ.d.l.ſi.quia loquitur in beneficijs
et non in priuilegijs:que ſunt contra tertiũ diſti.priuilegia.
et q no.in.c.olim per Joan.an.de verbo.ſignifi.in adde
q Archi.met in.d.c.ſi qs ſuadente.limitat illud dictum
ſuum.per.d.l.i.in fin.de iuſ.immuni.dicens nõ habere
locum illud dictum qñ ageretur de preiudicio rei publice
et ideo ſentit q ſi agitur de preiudicio tertij nõ comprehẽ
ditur femina.ſecus ſi ageret de preiudicio ipſius priuilegiati
tis p no.in.c.q dilectio de conſangui.et affinita.et pondera
ſubtiliter.d.l.i.in fi.que dicit q immunitas data alicui et po
ſteris nõ comprehendit natos ex feminis:et ſic pondera ſi
probat dictũ ad qd allegatur.¶ Ego vidi dubitari de fa
68 cto fuit cõceſſa ciuilitas cuidam foreñſi.pro ſe et filijs ſuis
maſculis et feminis.habebat filias maritatas ſtatuto caue
batur q foreñſi nõ poſſent legari bona imobilia.modo fue
runt relicta bona imobilia illi filie maritate dubium fuit.
vtrum illud priuilegiũ tranſiret ad illam filiã maritatam.et
cõſului q non per tex.valde ſingu.in.l.quotiẽs.C.de pri.
ſcho.lib.xij.et hoc formaliter dicit ibi Barto.q tale pri
uilegium non tranſit ad filias maritatas facit.l.mulieres.
C.de digni.lib.xij.Ludoui.roma.in rubrica.ff.ad ſille.i
finalibus verbis dicit ſe vidiſſe de facto:et ita fuiſſe obten
tum.et pondera ſi ille tex.et illud dictum Bartoli poſſet
extendi ad conceſſionem emphiteoſis.puta pater accepit
emphiteoſim pro ſe:et filijs ſuis maſculis et feminis.vtrũ
tranſeat talis conceſſio ad filias maritatas.pondera et co
gita qr limitaret multa dicta.et facit dictum Ray.de forli.
69 in preallegata.l.tres fratres ſuperius recitatã.¶ Sexto
caſu quando exprimitur a iudice.aut profertur ſententiã
do:et quia ſententia eſt ſtricti iuris.l.i.C.ſi plures vna ſen
tentia.l.iulianus verum debitorem.ff.de condi.indebi.et
tunc non comprehendit:aut exprimitur a iudice per viã
ſtatuti.et tunc ſi tale ſtatutum eſt cõforme iuri cõmuni.ſic
conclude vt ſuperius cõcluſum eſt.ſi vero eſt cõtra ius cõ
mune.dic tale ſtatutum non valere:quia iudex non poteſt
ſtatuere contra legẽ.l.femina.C.de offici.pfec.preto.ori.et bar.
in.l.omnes populi.in.vj.columna.in verſic.iij.iuxta pre
dicta queritur.ff.de iuſti.et iure.ſed ſi aliquo caſu valeret
70 tale ſtatutum dicas vt ſuperius dictum eſt.¶ Septimo ca
ſu quando exprimitur in reſcripto.et tunc ſi exprimitur p
nomen proprium non comprehenditur femina:quia ta
le reſcriptum non trahitur ad aliam perſonã q̃ expreſſam
in reſcripto.c.rodulfus de reſcrip.facit glo.in.d.l.ſi ita.et
in.d.l.ſi quis ita.ſecus ſi proferatur ſub nomine appella
tiuo.et ideo ſi conceditur reſcriptum cõtra ticium:et quoſ
dam alios vigore illius clauſule:quoſdam alios cõprehẽ
ditur femina vtita no.in.c.ſedes de reſcrip.ita tenuit Jo.
de imola.in dicta.l.ſi ita.ego allego Joan.and.qui hoc te
net in.c.cum in multis.de reſcrip.in vj.pro quo videtur
tex.in.c.ſignificauit.de reſcrip.Refert tamen Uincen.in
dicto.c.ſignificauit tenere contrarium.et remittit ad ſpe.
in titulo de reſcripti preſentatione.§.ſi.poſt princi.verſi.
ſed queritur.hoc etiam tenet Archi.in dicto.c.ſi quis ſua
dente.ſed Joan.de lignano.in dicto.c.cum in multis di
cit contrarium poſſe de iure defendi ſequendo opinionem
Uincen.quia in odioſis maſculinum non concipit femini
num vt ſuperius dictum eſt:ſed reſcripta ſunt odioſa:er
go maſculinum prolatum in reſcripto non comprehendit
femininum:et ad preallegatum.c.ſignificauit.reſpondet
q ibi feminis non conuenitur ſub illa clauſula:quidã alij
tanq̃ ipſa ſed tanq̃ heres illius comitis.ſed Joannes de
fantucijs in dicto.c.cũ in multis.dicit vt ibi refert.d.Do
minicus q dictum Joan.an.videtur verũ.argu.a contra
rio ſenſu.d.c.ſignificauit.nam dicit ibi text.q quia tẽpore
impetrati reſcripti viuebat frater illius mulieris quaſi tũc
illa nõ tenebatur et ſic cũ tempus date debeat attẽdi ipſa
non poterat cõprehendi in tali reſcripto quaſi ſecus ſi tẽ
pore date comes ille fuiſſet mortuus.domi.Cardina.in
d.c.ſignificauit.ſequitur opinionem Jo.an.et dicit illum
textum ad hoc fore valde notabilẽ.¶ Nam ibi ſub illa
71 clauſula quidã alij comprehendiẽ femininũ niſi aliud ob
ſtaret vt ibi q dicit eſſe valde notãdũ cũ mã reſcriptorũ ſit
reſtringẽda.Sequiẽ et hoc ibi.do.me.Jo.de imo.et idem
et voluit Jo.an.in addi.in pallcg.§.ſi.vſ.ſz qrit in addi.
q̃ incipit me.ll.probant contrarium.iſtam partẽ puto de iure
veriorẽ.nã regulariter maſculinũ concipit femininum.vt in
d.l.i.nec p reſcriptũ agiẽ de re multũ preiudiciali:qr p re
ſcriptũ ad lites ſolũ datẽ iudex et nõ ſit aliud preiudiciũ pti.
ergo.et iſtam partem ſequitur.do.Abb.in.d.c.ſignificauit.
¶ Et inquãtum ſuperius dixi q ſi ſtatutũ diſponit q filij
bãnitorũ expellanẽ ab vrbe q nõ cõprehenduntẽ filie bãni
torũ.Adde Alberi.de roſa.in q̃rta parte ſtatutorũ.q.iiij.
vbi idẽ tenet et idẽ voluit in.d.l.quicũq.et i.l.ſi qs id qd.
§.i.ff.de iur.om.iu.¶ Sed qd cõ.an femininũ cõprehẽ
72 dat maſculi.glo.i.l.i.ff.de v.ſig.tenuit qd nõ.nã peſſimũ
exemplũ eſt femineo vocabulo maſculũ cõprehendi:vt eſt
pulcher tex.in.d.l.ſi ita ſcriptũ.ff.de lega.ij.glo.in.d.l.ſi
qs ita.et i.l.lucius.§.queſitũ.de leg.iij.glo.i c.attẽdẽtes
de ſtatu reg.vbi eſt glo.ſolẽnis:qd conſtitutio loquẽs de ab
batiſſa nõ hz locũ in abbate.¶ Et hoc facit ad elegantem
qõnem factam per Alberi.de roſate in ſuo ſolẽni tractatu
ſtatutorũ in prima parte.q.c.ix.vbi dicit ſtatuto cautũ erat
73 qd qs nõ poſſit tenere capras in poſſeſſionib' ſuis ſub cer
ta pena.mõ aliquis eſt deprehẽſus tenere ircos an incidat
in penã ſtatuti et videẽ qd ſic cõſiderata mente ſtatuentium
que fuit ne dãnum daretur in fructibus et ſegetibus i qb'
ita dãnum datur per ircos ſicut et per capras et mens ſtatu
ti attẽdenda eſt.ar.l.vxori.§.ſi.de leg.iij.et.l.illis libertis
de condi.et demõ.et cũ ſit eadem rõ in vtroq.ergo idẽ ius.l.
illud.ff.ad.l.aquil.refert Hoſt.dicere qd multine in qõne
facti fuit determinatum contrarium de conſilio et Alberti papiẽ
ſis.et hoc et ipſe Hoſt.approbat:qr licet maſculinũ com
prehendat femininũ:vt.ſ.dictum eſt.non tñ ecõtra maxi
me vbi tractaẽ de odio et pena.l.cũ quidã.ff.de libe.et po.
et hoc dicit eſſe cõmendandũ memorie.ipſe vero Alberi.
ibi dicit ſe credere iſta fore vera de ſtricto iuẽ.tamẽ ipſe vi
dit contrarium ſeruari in qõne facti pp idẽtitatem rõnis:quia
ſtatutum penale extenditur ad ſimilia:vbi eſt eadem ratio
vel maior:et ita reſidet:ego quo ad hoc viuimũ allego tex.
meliorem de iuſ.in.c.i.§.porro.in titu.que fuit primo cã
bene.ami.in vſi.feud.qd in penalibus procediẽ de ſimili
74 bus ad ſimilia:qr potius attẽdiẽ ratio legis:vel conſuetu
dinis q̃ grãmatica verborũ et ibi dicit Bal.illum tex.fore
meliorem de corpore iuſ.qd i ſtatutis et cõſuetudinibus
penalibus procediẽ de ſimilibus ad ſimilia.nihilominus
puto opinionem Hoſtien.et Alberti papienſis fore ve
riorem.nam vt dicit tex.in.d.l.ſi ita ſcriptum peſſimum eſt
femineo vocabulo maſculos cõtineri:nec eſt preſumendũ
qd ſtatuẽtes iſtud peſſimũ voluerint in ſuis ſtatutis ſeu cõ
ſtitutionibus.facit tex.ſingu.quẽ Nico.de neapo.refert
ſe audiſſe ſepenumero a Ray.de forli.in.l.veſtis.§.mulie
bria.ff.de auro et arg.leg.vbi ſi teſtator conſueuerat vti ve
ſtibus virilibus et veſtibus muliebribus et legauit veſtes
75 ſuas nõ vẽ legaſſe veſtimẽta muliebria.vnde dicit ibi tex.l
vſi.qbus vir non facile vti põt.ſine vituperatione:et ibi
dicit Ray.de forli.qd vir vtens veſtibus feminarũ eſt iſa
mis iſamia facti:nec poterit teſtificari.lz Nico.de neap.
referat ibi ſe interrogatũ reſpõdiſſe contrarium.vz qd nõ ſit in
famis iſamia facti.ergo allego tex.deuteronomij.xxij.c.in
ver.vir nõ vtetur veſte feminea abominabilis.n.eſt apud
deum.ergo multomagis erit abominabilis et iſamis apd
hoies et per cõñs ſequiẽ qd ſi teſtãt in legato ſuo generali
veſtimentorũ non comprehẽdit veſtimẽta muliebria.ergo
multofortius nõ comprehẽdit ſub feminino maſculinum.
76 ¶ Sz qd ſi lex vtaẽ iſtis vbis viri faciãt ſic.vide bart.i.l.
cũ qs decedẽs.§.codicillis de leg.iij.p eius ſignificatiõe
an cõprehẽdanẽ mulieres.pone exẽplũ in.l.ſcripturas.C.
q po.in pig.i vbo triũ virorũ vbi ſcriptura pbata triũ vi
rorũ ſubſcriptiõe notata hz viz publici iſti an cõprehẽdaẽ
mulier et vẽ qd nõ per tex.in.l.i.ff.de legibus.vbi lex eſt
cõmune

cõmune ſoꝛptam viroꝝ prudentũ.ꝛ ibi Bar.dicit q verbũ
77 viroꝝ excludit feminas.¶ Et ideo ſm eũ nõ põt eſſe de
cõſilio.vnde in cõdẽdis legibus vel ſenatuſcõſultis vel cõſti
tutionibus mulieres nõ debẽt interuenire.ꝛ ſingulari᷑ croꝛ
dit q vſus mulieꝝ nõ inducit cõſuetudinẽ:q: lex ꝛ cõſuetu
do ęquolicẽt.l.de qbus.ff.de legi.ꝛ de illo dcõ ſingulariter
exclamat Lud.ro.in ſuis ſingularibus.xlvj.vbi dicit q ſi
mulieres vtẽt miles cũ pãnis ꝓhibitis nõ derogarẽt ſta
tutis:repi aliás in repoꝛtatis excellẽtiſſimi doc.do. Dio
niſij de peruſio q fuit veriſſimus iuris interpres dicentis
ſe dubitare de hoc dicto Bar.q: quo ad ea q̃ ſpectant ad
ipſas mulieres de qbus h᷑ in.l.i multis.ff.de ſtatu ho.vi
denẽ poſſe inducere cõſuetudinẽ.ar.l.i.§.i.ff.de ven.inſpi.
ita reſidet.¶ Tu põdera p̃ rõ.q: bar.dicit eẽ arg. ex illa
l.i.ergo no.caſum.c.foꝛ.no.§.argumẽtũ.de v.ſig.ꝛ q no.
Jo.an.in.c.i.de pac.ꝛ iõ puto illud dcm̃ bar.nõ foꝛe veꝝ
nã idẽ bar.in.l.oẽs populi.in.ij.col.ſ alleg.dixit qd colle
gia põt facere ſtatuta.vt i.l.fi.C.de iur.om.iu.ꝛ in.l.ij.C.
de cõſti.pec.ſi ergo iſta collegia vulgariũ ꝛ plebeoꝝ põt fa
cere ſtatuta i tantũ q dicit bal.in.c.i.q feu.dare põt.q ſta
tuta ſũt groſſo mõ itelligẽda q̃ſi fcã ſint ab ĩperitis.ſz mu
lieres faciũt collegiũ.glo.eſt in.l.penul.C.ad.l.iul.repe.q̃
allegauit p ſing.Ang.i.l.ſicut.§.fi.ff.q cuiuſqz vni.no.
ſi põt facere cõſtonem.ergo ꝛ itroducere cõſuetudinẽ ꝛ illõ
v̓bũ viroꝝ prudentũ nõ impoꝛtat neceſſitatẽ ſz honeſtatẽ
ꝛ cõdecẽtiã.ꝛ iõ dixit Albe.de roſa.i pma pte ſtatutoꝝ in
q̃rta qõne.q cõdẽtes ſtatuta debẽt eſſe iuriſpiti.ar.d.l.i.
ꝛ.l.humanũ.C.de legi.ſz cõiter eligunẽ laici ꝛ iuris igna
ri q nõ ſolũ põt facere ſtatuta noua.ſz ẽt antiq̃ dclarare.vt
C.de emẽ.iuſti.C.ꝛ ita dicit tenere Gãdi.in rub.de obſer
uantis ſtatutoꝝ.¶ Nec ob.d.l.i.inquãtũ dicit viroꝝ cõſi
derauit.n.frequẽtiã.nã cõiter leges ꝛ cõſtõnes fiũt a viris
tñ ex quo actus eſt vniformis tã viris q̃ feminis iõ mulie
res poterũt intereſſe i cõdẽdis legis cõſtõnib᷒ ꝛ cõſuetudini
78 bus itroducẽdis.ꝛ ſi dicat q cõſiliũ nõ põt adeſſe mulieri.
l.cõſilio iſtas.l.cuius bõis i v̓ſi.pp ſexus vel etatis ĩfirmi
tatẽ.ff.de cura.furioſi.iducẽdo hoc mõ.mulier nõ põt eſſe
curatrix furioſi:q: furioſus eget cõſilio curatoris:ergo ne
ceſſario ſequit q mulier ẽ ſine cõſilio.ꝛ iſta iductio ẽ nona
ad firmãdũ dictũ bal.in.l.i.C.q admi.ſapius allega.quia
ad hoc facile eſt rñſum.tex.in.d.l.cõſilio regere cõſiliũ ꝛ
operã curatoris.ſz.n.mulieri adſit cõſiliũ ꝛ diſcretio: vt ẽ
tex.in.d.l.cũ ptoꝛ.nõ tñ adeſt opa circa ſalutem coꝛpus:ꝛ
pſimoniũ furioſi:ꝛ pp hoc nõ põt eſſe curatrix.deberet.n.
eſſe i iudicio ad tuẽdũ pſimoniũ furioſi q eſt denegatũ in
feminis.l.feminas.ff.de .ꝓcu.ꝛ ſi aliter diceremus ſeq̄ret
q cõſuetudo nõ poſſet facere feminã habilẽ ad iudicãdũ ꝯ
c.dilecti.de arbi.ꝛ ſi bñ ponderabis.c.illud eſt extractuz a
fontib᷒ iuriſcõſulti.vt i.d.l.cũ ptoꝛ.in v̓bo moꝛib᷒ ꝯ ꝯtra
ſenſu.ꝛ lz bal.in.c.ſignificauit.de reſcrip.dixerit q pfectũ
ai cõſiliũ nõ repit apd feminã:q: nõ negauit cõſiliũ al adeẽ
79 mulieri.¶ Et ex hoc iſero tibi q ſi cõſuetudo diſponeret
q ſtaret cõſilio mulieris tale ſtatutũ valeret ꝛ teneret p illũ
tex.ad h mirabilẽ.l.cũ ptoꝛ.q: ſi moꝛib᷒ ꝓhibita ẽ mulier
iudicare:ergo moꝛib᷒ introduci põt qd iudicet.facit i ſimili
qd no.Ang.i.l.captatoꝛias.ff.de hẽdi.inſti.ꝛ iſta mẽti co
80 mẽda.No.ex iſta glo.ſm.d.Ant.q qñ adiectiuũ ꝓfert
ſub gñe maſculino pcedẽte ſubſtantiuo gñis cõis ẽt in mã
ſtricta cõcipit femininũ.ex quo iſert multũ ſingulariter qd
vbi ius corrigens lati᷒ loqt in v̓bis cõis q̃ loquat in v̓bis
ſtatuti:aut diſpõnis ſtatuti extẽdit ad id qd põt cõphẽdi ex
v̓bis rõnis qd dicit eẽ bñ not.pp ꝓhemia ſtatutoꝝ i qbus
ponunt amplioꝛa v̓ba q̃ ponant in ſtatuto ſpecifico.ideo
q extẽdunt ſtatuta ſz v̓ba ꝓhemij dicit eẽ optimũ tex.i h
in regulis.§.lz i v̓bo ꝛ initiũ cõſtõnis demõſtrat.ff.de iur.
ꝛ fac.igno.vid bar.i.l.i.ff.ad mace.bal.in.l.fi.ff.de hẽd.
81 inſti.ꝛ late dixi.ſ.in ꝓhemio.¶ Querit iſta glo.an iſta
de.hẽat locũ in mõaſterijs monialiũ q̃ reguntẽ p mares q
eẽ põt.c.in decia.ꝛ.c.q religioſus alleg.i glo.xviij.q.ij.vr
q nõ q: iter tales nõ dz eſſe ſocietas de q̃ loquit tex.hic.ſ.
q in eodẽ monaſterio ſint mares ꝛ femine ſimul ſociate.

vt.d.c.in decima.vñ de illis nõ v̓r loqui.glo.decidit ꝯtriũ
p tex.in v̓bo ꝓhibemus q gñaliter loqt.tñ̄ q no.i ſumi i
c.idẽ nitatib᷒.§.ſanc.in gl.magna.ĩ.co.l.vj.ex iſta gl.no.
d.Ant.q vbi ſtatutũ i rone ſua hz ſtrictioꝛa v̓ba q̃ appo
82 nant in diſpõne attendit ſtatutũ ꝛ nõ rõ.ꝛ.h dic eẽ falſũ
q: rõ ſp reſtrigit dcm̃.ar.l.adigere.§.q̃uis.ff.de iurepa.nõ
ob.ſo.gl.q: tm cũ v̓a ẽ.ſz nõ allegat bonã rõnẽ:vñ dic qd
rõ hic poſita põt.ꝓpoꝛtionari caſui gloſe.q: ſocietas ꝯhit
iter platũ ꝛ eccleſiã quocõqz cõiũgant.nã plat᷒ iure dici põt
ſpõſus.c.ne ꝓ defectu.ꝛ.c.cũ inter canonicos.c.xl.ꝛ ſic lz
nõ ſit ſocietas tãta iter platũ monaſterij monialiũ ꝛ ipſas
83 mõiales:tñ hz locũ rõ lr̃e q gñaliter loqt de q̃libet ſocieta
te i eodẽ monaſterio.¶ Tu põdera iſtũ tex.i v̓bo ſimul.i
eiſdẽ mõaſterijs ſociẽt.ſz tex.i.c.i nullo.xviij.q.ij.dic ſi
pmittim᷒ i vnũ monaſteriũ monacos ꝛ monacas bitare ꝛ
ſubdit ibi tex.epo mõacos aliõ monaſte.edificare cogat.ꝛ
facit.c.mõaſteria puellaꝝ lõgi᷒ a mõaſterijs monacoꝝ col
locent.xviij.q.ij.cũ ergo iſte tex.ꝓhibeat ſimul i eiſdẽ mo
naſterijs bitare ꝛ iſti nõ põt bitare ſimul i eo.monaſterio.
ergo nõ vẽdicat ſibi locũ ꝓhibitio iſta.ꝛ facit rõ incõuici
bilis:q: ex quo nõ bitãt ſimul nõ põt gñari ſcandalũ inter
eos cũ vnus ſimul nec i eodẽ monaſterio habitent.ꝛ lz illa
v̓ba ſint gñalia ꝓhibemus ꝛ cetera regulant p rõnez pce
dẽtẽ ſicut caro regulat aſpectu facit q no.Ja.de are.i.l.i.
ff.ſo.ma.ergo ſeqt qd deciſio glo.nõ eſt v̓a:nihilominus nõ
audeo recedere a glo.ſz nouiſſime põdero tex.decidẽtẽ de
ciſionẽ glo.in.c.in noua.xvj.q.vij.in v̓ſic.vt q in admini
ſtrationibus ſocianẽ nec habitu nec ꝓfeſſione diſcrepent.
vnde colligit iſta doctrina q lz nõ ſtent ſimul in eodẽ mo
naſterio.tñ ſi in adminiſtratione ſocianẽ nõ debẽt differre
habitu ꝛ ꝓfeſſione.ſed in.d.c.in decima.in v̓ſic.monaſte
ria virginũ monacoꝝ adminiſtratione ac preſidio guber
nẽtur.ecce nunc q eſt caſus mirabilis ꝛ nouus iunctis il
lis duobus capitulis ꝓ deciſione glo.ꝛ poſſet poni argu.
in foꝛma hoc mõ.illi q ſocianẽ in adminiſtratiõe nõ debẽt
84 differre hitu aut ꝓfeſſiõe.d.c.i noua:ſz eſſi aſſocianẽ admi
niſtratiõe.vt i.d.c.in decia.ergo ſeqt q mõaſteria monia
liũ nõ põt gubernari niſi p eos q ſunt eiuſdẽ ꝓfeſſionis ꝛ
hitus.ex veris.n.nõ ſeqt niſi verũ:vt dixit pbus i pmo
pꝛioꝝ.ꝛ lz iſte tex.vtat illa dictiõe ſimul.in eiſdẽ monaſte
rijs eſt intelligẽda ſane.ſ.eiuſdẽ religionis.vnde debz eſſe
idẽtitas reſpectu religionis ſed nõ reſpectu monaſterij eſt
ꝛ actus dicit ſimul fieri per aliquos.licet ſiat interpellatim
vnus poſt aliũ.vide glo.ꝛ Barto.in.l.in operis.ff.loca.
ꝛ eundẽ Barto.in.l.ſi plures.ff.de iniurijs.ꝛ glo.ꝛ do.
Anto.in de.i.de appell.ꝛ in.c.bone.de elec.ꝛ Bal.in.l.
85 petẽs.C.de pactis.¶ In gl.in verbo monaſterijs querit
an eccleſie ſeculari poſſit preſici religioſus.ꝛ dicit qd non
prohibet per iſtum tex.q: loquit tñ de monaſterijs vñ nõ
cõprehẽdit eccleſias ſeculares.c.ij.de cõſue.glo.tãgit hoc
86 in verbo ſecularis.ſ.eo.ibi ergo dicit.¶ Querit gl.quid
de eccleſia ſancti Ambroſij mediolanenſis vbi eſt duplex
collegiũ monacoꝝ regulariũ ꝛ canonicoꝝ an habeat locũ
iſta cle.vt canonicis regularibus non poſſit preſici mona
cus:reſpondet q ſic:q: cum quodlibet collegiũ ſit indiui
ſuz:q: monaci regunt per abbatẽ ꝛ canonici per prelatũ.
ideo in talibus platis aſſumendis habz locũ cle.iſta:quia
non poterit monacus eligi in prelatum canonicoꝛum:nec
87 eꝯ.¶ Querit hic.d.Anto.qd in collegijs mixtis vbi in
eodẽ eccleſie coꝛpoꝛe habitãt maſculi ꝛ femine ad diuina
celebrãda vt eſt floꝛẽtie in eccleſia ſancti Petri maioꝛis
an de iure h fieri põt ꝛ ꝯcludit qñ hñt cõitatez i eodẽ choꝛo
vel clauſtro vel doꝛmitoꝛio ẽ ꝓhibitũ.xviij.q.ij.c.diffini
mus.ꝛ.c.pnitioſuz.idẽ ſi taliter iũgant q hẽant aditũ fa
cile ad cõfabulãduz p iura pdcã.idẽ ſi hñt aditũ ſeparatũ.tñ
tacite poſſent cõfabulari:quia de mero iure debent edifi
cari in lõginquo.xviij.q.ij.c.mõaſteria.ꝛ ſi tale repiat ſi
mul iunctũ in eo loco epiſcopus debz diuidere moniales
in ſuo loco ꝛ cogere monacos ad edificandum alibi in lo
co longinquo a monaſterio.ꝛ ſi facilis non eſſet iſta ſepa
ratio poſſet tollerari:dũ tamen ſic ſepararentur q inter eos

nõ ſit cõmunio: vt l.c.in nullo.xviij.q.ij.tamẽ illa iura lo
quuntur de monacis.ſed do.Anto. credit idez in clericis
ſecularibus propter idẽtitatem rationis. tranſit cũ eo.d.
Jo.de imo.eſt dictum ſing.in mã extenſionis vt iis ꝓhi
bitorũ diſponẽs de monacis extẽdatur ad clericos ſecula
res.Ego põdero glo.in.d.c.diffinimus in verbo monaci
vbi extendit illum tex.a clerico ad laicũ.põdero et.c.perni
cioſaz in verbo canonicos.vbi ille tex.extẽdit de monacis
ad canonicos.ergo multo magis ad clericos ſeculares. ⁊
pondero rationẽ vnam.vbicũqz diſpoſitio eſt vniformis
monacis canonicis clericis ⁊ laicis: lz loquat̃ de monacis
comprehendit clericos laicos ⁊ ſimiles. facit ſolẽnis gl. ⁊
Dñicus in.c.ſi qs viduã.xxiij.di.vbi conſtitutio penalis
loquẽs de laicis hʒ locum in clericis ſi materia eſt apta cõ
88 prehendere vtroſqz.tene menti. ¶ Sed an clerici ſecula
res poſſint iungi cũ religioſis: dic ſi voluñt iungi tãq̃ plati
monacoꝝ non poſſunt.idem ſi tanq̃ mẽbra vnius ⁊ eiuſ
dem corporis p rõnem iſtius tex.ſi vero vellẽt iungi tãq̃
habentes exercitiũ cure populi vbi eccleſia cõuentualis eſ
ſet curata: ⁊ poſſunt ⁊ debent de iure facere.c.i.de cape.
mo.idem ſi volunt hr̃e titulum in capellis ipſis monacis
ſubiectis extra corpus monaſterij.c.dilecta. de maiorita.
⁊ obe.ſi vero volunt intitulari in corpore eccleſie vt capi.
⁊ ſic hr̃e titulũ extra ꝯuentum in eccleſia tñ regulari: vt ſe
paratim a corpore collegij: non vt illi aggregent̃. Hoſtẽ.
videtur velle ꝙ ſic in.c.ea que de ſta.mo.ſed iſte text.videt̃
velle ꝯtrium cum reſeruat receptos in ꝓteritũ ⁊ ſic recipiẽ
dos prohibere vr̃. Si autẽ monaci vellẽt ꝓbẽdare aliquẽ
pauperem clericũ cauſa pietatis ad eũ ſuſtẽtandũ nõ in el.
89 poſſint p no.ibi p doc. ¶ Et inquantũ ſuperius dixi de
gñe maſculino. Adde Ange.cõſilio.cclxxviij.vbi refert
ſe habuiſſe d̃ facto.ſtatuto cauebat̃ ꝙ occiſo aliquo ad hoc
vt homicida poſſet rebãniri debebant citari,primo: eos oc
ciſi.fuit dubitatũ an cõprehenderet̃ femina ⁊ conſuluit la
te ibi ꝙ ſic ex eo: quia vtile erat rei publice: cuius intereſt
punire maleficia.l.ita vulneratus. ad.l.aquiliã.c.vt fame
de ſenten.exco. ⁊ ad glo.ſingularẽ in.c.i.§.hoc aũt qui feu
dum dare poſſunt que dicit ꝙ i femina nõ cadit defenſio.
vide ibi p eum: qꝛ ipſe rñdet ꝙ loquit̃ in defenſione extra
iudiciali. ⁊ dicit ꝓ illa glo.eſſe caſuz in.l.fi.§.vlti.ff.qui pe
tant tuto.ſecus dicit in defenſione iudiciali.allegat.l.ſoro
rem.C.de his qui.vt indig. ⁊.l.ſi femina.C.ad turpi.
¶ Pondera qꝛ Ludo.ro.quattuor vel qnqʒ verbis re
probauit illã glo.in.l.iiij.§.cato.ff.de verb.ob.qꝛ poteſt
defendi per iſtam defenſionẽ Ange. Uide Angel.in.l.ſi
filius qui pñi.ff.de vulg. ⁊ pup. ⁊.l.pro herede.§.fina.Et
ibi bal.de aquir.heredi.Ange.in.d.§.cato. ⁊ modernos
90 Bald.in.d.l.ticia.§.lucius.de leg.ij.tene menti. ¶ Et
inquantũ dixi ꝙ femina poterat preſtare cõſilium. Adde
Bal.in.c.i.de iudi.in ſecũda lectura in.vij.colũ. vbi alle
gat Ariſtotelẽ ꝙ mulier nõ habet cõſiliũ validum.ait.n.
ariſtoteles ſm eũ mulier inualidũ minoꝝ imperfectũ cõſi
lium habẽt. Adde eundẽ in.c.decernimus.eo.tit. in.iij.
col.vbi allegat Cynũ in additiõibus in.l. quidã decedẽs
i.§.i.ff.de admi.tu.vbi dic̃ ꝙ lz mulier nõ poſſit eẽ tutrix.
tñ eius conſiliũ requiri põt per illũ tex. ⁊ adde ꝙ in ſimili.
dixit Joã.de imo.in.d.l.ſi filius qui patri. In gl.i verbo
91 ſociẽtur fuit expedita.ſ. cum glo. primo. ¶ In glo. in
verbo prelatũ querit an procedat iſte text.in quolibet pla
to quocũqz noie nũcupetur: ꝯcludit ꝙ ſic. qꝛ ſic loquitur
generaliter iſte tex.ideo hʒ locũ in priore miniſtro propo
ſito archipreſbytero cuſtode ⁊ ſimili ſequitur Lãdinus
⁊ Paulus in quolibet adminiſtratore et ad nutũ ſuperio
ris remouibili. arg.cle.i.de ſuplẽ.ne.prela.c. de pñtium
xvj.q.i.ex qua glo.dicit do.Car.colligit̃ ꝙ miniſtri fratrũ
minoꝝ ⁊ cuſtos dicunt̃ prelati p ꝙ dicit ſemel ſe obtinuiſ
ſe in cõtingẽtia facti: qꝛ cũ opponeret̃ cuidã ꝓuinciali pre
dicatoꝝ qd̃ non poterat eſſe ꝓcurator: ipſe obtinuit ꝯtriũ
92 ex eo qꝛ erat prelatus. ¶ Tu adde ꝙ prelat⁹ in lata ſui ſi
gnificatiõe cõprehẽdit rectorẽ eccleſie parrochialis.c.tua
de cleri.egro.ſtricte vero dr̃ prelatus habens aliquam iu

riſdictionem fori cõtentioſi.tex.eſt iuncta glo.in.c.decerni
mus de iudicijs cle.dudum de ſepul. ⁊ ibi gl.ſolẽnis doc.
in.c.j.de eta. ⁊ quali. Hoſti.in.c.cũ ab eccleſiarum de offõ
ordi. ⁊ do.meus Jo.de imola.in.d.c.tua. ⁊ in.d.c. decer
93 nimus. ⁊ no. Paulus ⁊ do.Car.in.d.cle.dudũ. ¶ Op
ponitur ⁊ videt̃ ꝙ licitum ſit hoies diuerſe religionis ſi
mul ſociari.c.lz de regula.ſoluit glo.aut loquimur de trã
ſitu per viam plationis ⁊ procedit ꝙ hic dr̃: aut de trãſitu
ſociali ⁊ fraterno: ⁊ tunc hʒ locũ ꝯtrium: qꝛ ſi eſt paris vel
minoris religionis nõ eſt licitum: cuius tñ requirat̃ tũc li
centia an pape abbatis vel epĩ. Jo.de imo.hic remittit ſe
94 ad no.in.c.cum ſingula.de ꝓbẽ.in.vj. ¶ Tu adde quod
fuit ardua qõ olim in quodã fratre montiſoliueti q intra
uit monaſteriũ ſancti benedicti vbi vita nõ erat ita aſpera
⁊ intrauerat cũ licentia pape. Lapus allegat.c.xxx. multũ
ſingulariter diſputauit iſtum articulũ. ⁊ vnus cuz alijs ſolẽ
nibus doc.cõſuluit ꝙ papa potuit illum licẽtiare. vide ibi
ſecus ſi maioris religionis.nec ob.ratio hic poſita que vr̃
gñalis etiam ad tranſitũ ſocialem: qꝛ glo.hic rñdet. ꝙ licz
ratio ſit gñalis: tñ prohibitio ſoluz eſt de tranſitu quo ad
95 viam prelationis. ¶ Ex qua glo.no.ſm do.Anto.ꝙ diſ
poſitio ſtatuti ſtricta nõ extendit̃ ad limites rõnis magis
late. dicit tñ ꝙ glo.bene ſentit in dicto: ſed nõ in ratione:
qꝛ nunq̃ eſt dare in electo in monacũ ꝙ ibi ſit ſocietas di
uerſe profeſſionis: qꝛ ſi conſiderat̃ tẽpus poſt aſſumptio
nem ⁊ tranſitũ: tunc eſt ſocius: ⁊ eſt de eadẽ religione habi
tu ⁊ profeſſione.ſi conſideramus tẽpus ante tranſitum.
adhuc nõ eſt diſparitas qꝛ aduc non eſt de illa religione.
¶ Et ſi dicas ꝙ idẽ poterit eſſe in plato: qꝛ poteſt ſe ꝯfor
mare habitui ⁊ profeſſioni.vt dicit iſta glo.dic aliud i pre
lato: qꝛ electo in prelatum queritur ius in prelatura anq̃
ſit cõformatus religioni ad quã aſſumit̃ cũ ante eligat̃ q̃
ꝓficiat̃ qd̃ nõ eſt in aſſumpto in monacũ: qꝛ ex ſua electiõe
nullum ius acqrit ante profeſſionẽ: ⁊ ſic nunq̃ eſt diſparĩ
tas in ſocietate ꝙ ponderat iſte tex.tñ etiam qꝛ in plato vl
tra diſparitatẽ ſubeſt rõ minoris inſtructionis alterius re
ligionis: vnde quo ad hoc rõ reſtringit̃ per dictũ ſm dñm
Cardi.ſicut aliquãdo dictũ extendit̃ per rõnem.d. Ant.
dicit iſtam glo.ſingu.ad hoc q̃ ad actũ monacatus proui
detur p viam electionis. ⁊ idem ſentit Inno.in.c. officij d̃
96 elec. ¶ Ubi dicit ꝙ ſecularis tãq̃ inhabilis dʒ poſtulari
in monacũ ⁊ non eligi. ⁊ dicit domi.Anto.ſe alibi non le
giſſe: ⁊ de facili iſtam glo.non reperiri.do.me.Jo.de imo
la dicit ꝙ eſt glo.ſimilis in cle.diſpendioſaz de iudi. ⁊ fuit
dictum Archid.in.c.indẽnitatibus.§.ſi vero.ẽ.eo.in.vj.
97 dic tñ ꝙ eſt electio impropria. ¶ Tu pondera ꝙ forte nõ
bene loquãtur: quia quis recipitur in monacuz ⁊ non eli
gitur iſte eſt caſus in.c.i.§.ſane in verbo recipiant̃ de ſtatu
reg.lib.vj. ⁊ in.c.puelle.xx.q.j.in verbo propoſitum atqz
habitum ſuſceperit. ⁊ in.c.ſane in verbo a quodam abba
te recepto de regularibus. ⁊ ibi ponitur pratica per doct.
quãdo quis aſſumitur in monacũ: qꝛ apponitur iſtud ver
bum receptus: ⁊ iſto modo debet intelligi tex.in.c.ſi.d̃ re
gu.lib.vj.vbi dicitur quod de ꝯſuetudine in aliquo loco
creatio monacoꝝ ſpectat ad abbatem. ⁊ ſic recipit̃ quis in
monacum ⁊ non eligitur.electio enim eſt determinatio vo
luntatis ad perſonam que in prelatuz eligitur vel in recto
rem. ita dixit Bald. in rubrica de elec.ergo non cõgruit
iſta diffinitio aſſumpto i monacũ. nec capitulũ officij pro
bat dictũ Innocẽ. ibi enim dicitur q̃ a patre põt poſtula
ri vt filius efficiatur monachus: ⁊ dicit ibi Innocẽ.quod
clericus vel laicus nõ poſſunt eligi in monacos ſed poſtu
lari: nos videmus quotidie laicos ⁊ clericos intrare reli
gionem ⁊ ꝓfiteri.facit.c.non ſolum in verbo quãq̃ recipe
re preſumpſerit. ⁊ in verſi.cum qui taliter receptus fue
rit.vbi eſt caſus formalis q̃ quis recipitur in monacuz ⁊
non eligitur de regula.lib.vj.preterea eſſet neceſſaria con
firmatio ſi eligeretur: ⁊ iſtud non eſt iure cautum: quia ſo
la profeſſio ⁊ receptio facit quẽ monacũ.c.beneficiũ de re
gula.lib.vj. ¶ In glo.in verbo religiõis: querit qd̃ ſi re
ligioſus eligat̃ in prelatũ monaſterij eiuſdẽ profeſſionis:
quia eandem

98 qꝛ eandem regulam profitetur vtriqꝫ: eſt tñ alterius ꝓfeſ
gionis an habeat locū iſta cle. glo. dicit ꝙ ſic p iſtum tex.
qui in ꝟſi. ꝓhibemus diſtinguit de diſpari religiōe. vel ha
bitu. ⁊ in ꝑnc. de diſpari ꝓfeſſione. datur tibi ergo īntellige
re ꝙ in quocūqꝫ dictoꝝ triū ſit diſparitas cadit ſub ꝓhi
bitione iſtius tex. idē ſeqꝛtur ꝺ Pau. dans exēplū de ꝑdi
catoribus q ꝓfitent̄ regulā beati Augu. ſicut ⁊ heremita
ni ⁊ tñ ſunt diuerſe religiōis: qꝛ ſic ſe reſtrinxerūt ꝙ parū
eſt de illa regula in eoꝝ regula. induxit aūt diuerſitatē reli
gionis maioꝛ aſperitas vite vel īduxit ſilentiū. vt no. in. c.
99 ſane de regula. ❡ Septimo ex iſta glo. no. d. Car. ꝙ reli
giones nō diuerſificant̄ ex ꝓfeſſione: qꝛ oēs cōcurrunt in
ꝓfeſſione quo ad ſubſtantialia de qbus in. c. cū ad mona
ſteriū de ſtatu regu. ſed diuerſificant̄ ſm̄ diuerſos fines im
100 mediatos vt in. d. c. ſane. ❡ Sed qd ſi ſunt due religio
nes p oīa pares ꝑter ꝗ ad inuentores. an ſint diuerſe vt
ſit locus huic cle. vꝫ ꝙ ſic. qꝛ attenditur īdēnitas nō reſpe
ctu rerum: ſed reſpectu perſonaꝝ. c. abbatē de reſcriptis.
Paulus hic tenet ꝯtrium. qꝛ cū ad īuētores oīum religio
num poſſumus dicere vnū eſſe īuentoꝛē ⁊ actoꝛē. ſ. deum
c. ſi. de re. dom. lꝫ ſint diuerſi inuentores īſtrumētales ⁊
quo ad hoc poſſumus dicere in qōne ꝓpoſita ſm̄ inuen
torem eſſe potius īmitatoꝛē ꝑmi. xxiij. q. j. c. acatius qui
antiq erroꝛis dꝛ potius imitatoꝛ ꝗ īuentoꝛ: tñ etiā qꝛ nō
eſt curandū de diuerſitate nominū: ſed de effectu. l. qcūqꝫ
C. de here. c. excōicamus eo. ti. ⁊ iō tunc vnus poterit eli
gi in ꝑlatū alterius. ꝙ īntelligit. d. Ant. foꝛe veꝝ. ſi regu
le habitur pro eiſdē. alias ſecus qꝛ tunc nō ꝓcederet. ⁊ cum
dicto Pauli trāſit hic Petr᷒ de ancho. ⁊. d. Jo. de imo.
⁊ ſubdit hic. d. Car. idem eſſe ſi nō cōſtat quis fuerit pri
mus īuentoꝛ: qꝛ eadē eſt rō cum religiones nō diuerſificē
tur ab īuentoꝛe lꝫ a diuerſo fine imediato de quo plene in
d. c. ſane: ⁊ dicit hanc queſtionē nō foꝛe tactā ꝑ aliquem.
101 ❡ Tu pōdera qꝛ tot illuſtres viri ponunt vnū ⁊ diuerſū
decidūt. dicūt enim ꝙ ſi ſunt duo inuentores vnius reli
gionis q̄ eſt eadē poſtea decidūt ꝙ ex quo vnicus eſt inuen
toꝛ. qꝛ ſcōs eſt imitatoꝛ primi nō hꝫ locū ꝓhibitio cle. ⁊
ratio eſt qꝛ vnicus inuentoꝛ. ſed qñ apparet ꝙ ſunt diuer
ſi īuētores. puta eodē tp̄e. ❡ Ego in vno loco īntroduco
vnā religionē ⁊ eodem tp̄e. tu īdicis eandē religionem in
alio loco ignorans de mea vnus nō dꝛ imitatoꝛ alterius
iuxta tex. d. c. acatius: an tunc habeat locū iſta cle. apte nō
declarāt hoc nec decidūt doc. hic. ego dico ꝙ ſic hac ratio
ne ꝺ dꝛ ꝙ hoīes diuerſe ꝓfeſſionis aut habitus aut reli
gionis nō poſſūt ſimul aſſociari. qꝛ vnus nō pōt ꝑfici in
ꝑlatū alterius. ſed iſte regule lꝫ ſint ſimiles tñ ſunt diuer
ſe ꝓfeſſionis: qꝛ diuerſis auctoꝛibus introducte. ergo hꝫ
locū iſta ꝓhibitio. ergo remanet vnicū impedimētū. ⁊ ſic
ſtat ꝓhibitio firma. l. liberoꝝ. §. notant̄. ff. de his qui. no.
infa. ❡ Scōo qñ ꝓfeſſio eſt eadem ⁊ religio eſt diuerſa
hꝫ locū iſta cle. vt voluit glo. iſta ergo idem dicemus qñ re
ligio eſt eadē ⁊ ꝓfeſſio eſt diuerſa. ❡ Tertio regulariter
iſta equiparant̄ quo ad iſtā cle. diuerſitas ꝓfeſſionis habi
tus ⁊ religionis. ergo qōlibet iſtoꝝ ſufficit ad ꝓhibitionē
iſtius cle. ❡ Quarto nō eſt veꝝ qñ dicit ꝙ diuerſitas re
ligionis nō attendit̄ penes īuentoꝛē ⁊ allegant glo. iſtam
qꝛ glo. iſta hoc nō dicit: dicit enim qō ſi religio eſt diuerſa
⁊ ꝓfeſſio eſt eadem attēditur religio ⁊ nō idēnitas ꝓfeſſio
nis: nō tñ dicit ꝙ ſi religio eſt eadē. ergo ꝓfeſſio a diuerſis
ꝑſonis īntroducta nō ē diuerſa. facit. c. ī noua. xvj. q. vij. ꝙ
ꝓhibet hoīes diuerſe ꝓfeſſiōis aſſociari. ❡ Quinto ſeq̄
ret̄ ꝙ ſi papa tolleret religionē vnius ꝓfeſſionis vꝫ tolle
re religionē eandē que eēt alterius ꝓfeſſionis ꝙ nō ē dōm
102 qꝛ res īter alios acta aliis ꝑiudicare nō dꝫ ergo. ❡ Glo.
in verbo vel habitus ꝺ attēdit̄ triplex diuerſitas. ſ. habit᷒
ꝓfeſſionis ⁊ religionis. qd ſi eſt quarta puta coloꝛis glo.
decidit ꝙ nō: qꝛ de illa ꝺ nō expreſſit. potuiſſet enim ſi vo
luiſſet. c. ad audiētiā de decimi. c. maioꝛes de bap. l. i. §. fin
103 aūt ad deficientis. C. de cadu. tol. ❡ Ex quo infert ꝙ oēs
canonici regulares qui profitent̄ regulā ſancti Augu. lꝫ
variēt in coloꝛe qꝛ aliq vtunt̄ albo: aliq nigro: aliq mixto
aliqui griſeo poterunt īnuicem eligi in ꝑlatos: qꝛ iāꝫ cō
formes ſunt ī habitu: qꝛ eoꝝ habitus eſt cota de lino quā
poꝛtāt ſub capa: facit cle. ne in agro de ſtatu regu. poſt ꝑn
cipiū ⁊ ꝙ no. in. d. c. ī noua. iō nō eſt curādū de coloꝛe ex
teriori veſtium cū nō ſit de habitu: tñ qꝛ videmus quod
in multis religioſis eiuſdem monaſterij ē duplex coloꝛ vt
in ciſterciēnſibus limitat glo. ꝑdicta: niſi diuerſitas co
loꝛis induceret diuerſitatē in habitu: qꝛ tunc haberet lo
cum iſta cle. facit qō not. in cle. j. de regula. Idem tenet ꝺ
Paulus. facit ꝙ no. Archi. in. d. c. in noua. ⁊ hanc glo.
reputat ſing. ⁊ mirabilem. d. Cardi. ꝺ ⁊ dicit Archidia.
in. d. c. in noua ſe vidiſſe honoriū papam qui cōtulit abba
tiam monaſterij ītraſmōtēſis ſiti in dioc. mutinēnſi cuidā
fratri ſiue monaco albo qui exiſtens in curia Ro. mona
coꝛum nigroꝛum habitum deferebat in totum ⁊ ego vidi
in quodam monaco albo cui dominus eug. cōtulit abba
tiam ſancti Stephani hoñ. qui monacoꝛūꝫ nigroꝛum ha
104 bituꝫ deferebat. ❡ Glo. in verbo decetero querit de ele
ctionib᷒ ꝑmo factis ante iſtā ꝯſtitutionē ꝯ foꝛmam huius
cle. an habeat locum ꝙ hic dꝛ et iaꝫ rn̄det ꝙ nō: ⁊ ſi ſuper
illis penderet lis tēpoꝛe huius conſtitutionis hoc innuit
verbum decetero poſitum hic in tex. per ꝙ videtur irrita
re ſoluꝫ futuras electiones. facit ꝙ no. in. c. j. de poſtu. ꝑle
lato. in. vj. ⁊ pro hoc allegat landi. qꝛ hec cōſtitutio eſt no
ui iuris editoꝛia ⁊ coꝛrectoꝛia iuris antiqui dic de hoc vt
ſupius plene dixi. ❡ Glo. in vbo eligat̄ qrit. ❡ An reli
105 gioſus alterius mōaſterij poſſit poſtulari in ꝑlatū alteri᷒
religionis vel ꝓfeſſionis: vel habit᷒ ⁊ rn̄det ꝙ ſic: qꝛ hec
tm̄ prohibet eligi non autē poſtulari. ⁊ ideo ꝯcludit poſſe
poſtulari: qꝛ incluſio electionis eſt excluſio poſtulationis
l. cum pretoꝛ. ff. de iudic. l. maritus. C. de procurato. c. nō
ne de preſump. xxv. di. c. qualis. ego pōdero quod lato
ſumpto vocabulo appellatiōe electionis venit poſtulatio
⁊ pena ſtatuta eligenti videtur ſtatuta poſtulanti. iſta eſt
glo. ſing. ī. c. j. de poſtu. ꝑla. ſicut ergo iſta cle. ꝓhibet
eligi ita videtur prohibere poſtulari. nam videntur con
coꝛdare in fine optato electio ⁊ poſtulatio: qꝛ finis cariꝫ
eſt eccleſie ꝓuidere ergo. doc. tñ cōiter tranſeunt cum iſta
106 glo. ❡ Scōo qrit glo. a quo dꝫ illa poſtulatio fieri ⁊ deci
dit a papa. allegat ꝙ no. ī ſimili ī. c. idēnitatib᷒ poſt ꝑn. ē.
eo. l. vj. ⁊ ſic ab ep̄o fieri nō dꝫ: idē tenet ꝺ Paulus diſci
pulus Jo. an. ⁊ allegat rōnē qꝛ ep̄s non pōt ꝯtra ꝯcilium
diſpēſare. c. dilectus de prebendis no. in. c. cum dilecti. ē.
eo. idem ſeqꝛtur hic Stepha. ⁊ mouet̄ qꝛ hoc caſu non re
ꝑit diſpēſatio ꝑmiſſa ep̄o. ergo cenſet̄ ſibi ꝓhibita. allegat
107 no. per Inno. in. c. dilectus de tēpo. oꝛdi. ❡ Tu ponde
ra qꝛ Innocētius ibi dicit ꝙ in quocūqꝫ caſu diſpenſatio
nō eſt reſeruata Ro. pontifici videtur ꝑmiſſa epiſcopis
⁊ ꝯſueuit reputari ſingulare illud dictū. zenzeli. ēt ſeqꝛtur
iſtam glo. dicit tñ Inno. ⁊ Hoſti. tenere ꝯtrā in. c. fin. de
poſtu. ꝑla. ⁊ aliter non ſoluit. ſoluo ſꝫ ſcribentes hic qō
loqꝛtur hic de poſtulatione ſolēni quā ſolus papa pōt ad
mittere qui pōt in hoc diſpenſare iuxta no. in. d. c. ſi. ſed ꝯ
cōciliū ⁊ ꝯ hanc conſtitutionē ꝯcilialē non pōt ep̄s diſpē
ſare nec ēt ꝯ. l. cōem vt in cle. ne Ro. ī eo. ⁊ in. c. ſi. de offi.
archipꝛeſby. dictū aūt Innoc. ꝓcedit in poſtulatione non
ſolēni que eſt ꝑambula ad electionē Archi. tñ vt refert
Joan. an. in. d. c. indēnitatibus tenet ꝙ poſſit poſtulari
a ſolo epiſcopo: qꝛ nō eſt de reſeruatis pape de qb᷒ hētur
in. c. ꝙ trāſlationē de officio lega. doc. cōiter ſequunt̄ ꝑce
108 dētē opiōnē. ❡ Tu pōdera ſingulariter doctrinā bal. ī
l. oēs populi. ff. de iuſti. ⁊ iu. vbi dicit ꝙ ep̄s ex cā pt ꝯce
re ꝯſtitutionē ꝯ ius cano. x. d. de rota. cclv. deciſiōe quos
refert ⁊ ſequitur. d. Abba. in. ca. at ſi clerici. §. de adulte.
de iudic. dicunt ꝙ ep̄s pt diſpēſare ex cā ꝯ ius cano. in ca
ſu ſibi nō ꝑmiſſo. ar. l. ſi hoīeꝫ. ff. mandati bene facit ſing.
dictum Bal. in rubꝛi. C. q admitti vbi voluit ꝙ poteſtas
ex cauſa poterit venire cōtra ſtatutum iuratum. ar. dicte. l.
ſi hominem ita dicamus in epiſcopo quod poterit ex cau
ſa admittere hanc poſtulationem. ⁊ hoc mō ꝓcedat opio
Archi. damnata hic ꝑ iſtos patres ſcribētes: aut ſine cau

ſa ⁊ tunc procedat eorū opinio ⁊ ſine ſcle rancoris iſta vi
detur pura veritas. ¶ Querit etiam glo. iſta q꞉ multipli
citer poſſ quis aſſūmi in plātum .ſ. p viā ꝓuiſionis: vt in
cle. cū .ſ. eo .c. vt circa .ē. eo .in .vj. ⁊ p viā electionis ⁊c.
109 ¶ Utrum p viā ꝓuiſionis poſſit aſſūmi monachus vnius
religionis in plātū alterius ꝓfeſſionis vel habit⁹ glo. iſta
cōcludit q̄ nō de mēte iſtius tex. q꞉ rō hic expreſſa eſt cōis
ad ꝓuiſionē ⁊ electionē: mens enī colligiſ ex rōne: l. j. C.
q̄ ſit longe ꝯſue. ⁊ potiſſime hoc ꝓcedit in eo q bȝ ꝓuidere
ex iure deuoluto ſibi p negligētiam vel delictū eligētium:
q꞉ tunc cum ſuccedat in iure illius qui habebat eligere. er
go eodem iuꝛ ⁊ eodē modo debet vti iuxta no. in clemen.
q꞉ regulares de ſupplē. neg. prela. vt allega rationem. q꞉
lȝ ſit receſſum a perſona non tamē eſt receſſum a forma: ⁊
ideo pulchre dixit Bal. in .l. ſi puellam. C. ſi mancipi. ita
110 fue. alie. ¶ Quod ſi executor ꝯſtitutus a teſtatore eſt ne-
gligēs ⁊ executio eſt deuoluta ad epiſcopū loci q̄ tenebiſ
epiſcopus exequi ſm formā ſm quā tenebaſ ſeq̄ ille execu
tor. ⁊ dum eēm ſcholaris vidi arduā dubitationē h̄ nr̄o
ſcholaſtico eēm pp negligētiā vniuerſitatis. deuoluta erat
electio ad hos illuſtres ⁊ excelſos patres ⁊ dominos no-
ſtros ancianos boñ. vtrum deberent prouidere eo modo
quo tenebaſ vniuerſitas. allegaui coram eoꝝ conſiſtorio
q̄ ſic. dicam late fore in .d. cle. q꞉ regulares tene mētē: q꞉
eſt pulchrum. ⁊ ſequitur hic Pau. glo. iſtā formās .q. de
eo q ꝓpoſ ꝓuidere ex iure ꝓprio vel deuoluto. mouer ēt per
111 rōnē gnālem iſtius ꝯſtitutionis. ¶ Scđo q꞉ electio lato
ſumpto vocabulo cōprehendit ꝓuiſionē ⁊ p̄ſentationē .c.
querelam de elec. allegat ſimile q̄ inſtitutio q̄nq3 dr̄ electio
vel collatio .c. poſt electionē de cōceſ. prebē. ⁊ hoc quo ad
effectū vt no. ibi p Inno. Itē q꞉ inſtitutio ⁊ collatio ponū-
tur pro eodē .c. p illoꝝ ⁊ .c. accedens de p̄ben. c. auctorita-
te de inſti. c. ne captande de cōceſ. p̄ben. li. vj. vnde in gene
rali ſignificatiōe iſta nō differūt collatio inſtitutio electio ⁊
prouiſio. tendunt enim ad eundem effectum. ⁊ rō huius
ꝯſtitutiōis cōcernit effectū ⁊ finē ne hoīes diſpſis ꝓfeſſio
nis ⁊c. ⁊ iō ꝯprehēdiſ h̄ ꝓuiſio. ⁊ ſi dicas quare h̄ expreſ-
ſit de electiōe r̄ñde. iō q꞉ regulariter eccleſie regulares ſūt
ꝯuentuales in qb⁹ de iure cōi ꝓuideſ p viam electionis .c.
j. ē. eo. quaſi velit q̄ idē erit: ſi ꝓuideaſ aliter quā per viaȝ
electionis. facit glo. ſolēnis in clemen. j. de reſcriptis. ⁊ in
c. ij. de cōfeſ. in .vj. ⁊ in .c. j. de rerum permutatio. eod. lib.
112 ¶ Sed cōtra deciſionē glo. fortiter obſtat ꝯūū tactū p
eam .l. q̄ ex idētitate vel maioritate rōnis nō oȝ īduci cor
rectio in caſu nō expreſſo. vt in auten. quas actiones. C. de
ſacroſan. eccle. ⁊ in .l. ſi furioſi. C. de nupt. ⁊ in regula odia
⁊ ibi per Joan. an. lib. vj. dantur quattuor ſolutiones.
¶ Prima eſt q̄ cōtrarium procedit quādo ratio nō eſt
expreſſa. ſecus quādo eſt expreſſa: q꞉ tunc non extenditur
īmediate vi ſtatuti. ſed vi rōnis expreſſe. hoc tenebat Joā.
de fant. qui allegat .l. ſi. C. de indic. vid. ſed illa lex hoc nō
bene probat ſm .d. Anto. q꞉ ibi illud euenit propter natu
ram correlatiuorum: quo caſu ſtatutū in vno intelligitur
ſtatutū in reliquo. arg. l. ſi. ff. de accep. facit illud q̄ ſcribit
Albertus in ſūma ſua naturalium vbi exponit illam au-
ctoritatem philoſophi correlatiua ſunt ſimul in natura .ſ.
in naturali intelligentia. ſed pro dicto Joan. de fant. tu al
lega tex. meliorem de iure in .l. his ſolis. C. de reuo. dona.
¶ Scđa ſo. eſt que colligitur ex dictis Pauli q̄ ꝯtrariū
procedit quādo caſus eſt omnino ſeparatus. ſecus qñ nō
eſt oīno ſeparatus ad quē ſit extēſio: ſed lato ſumpto vo
cabulo vnum cōprehēdiſ appellatiōe alterius. ⁊ h̄ ſo. poſ
eſſe vera ſm .d. Anto. q nihil allegat ſm .d. Joā. de imo.
ſed ipſe ſacro pectore facit. allegat enī glo. in cle. auditor
in vbo bñficio .ē. de reſcriptis vbi appellatione bñficij ve
nit dignitas ⁊ conſtitutio exorbitans loquēs de beneficio
habet locū in dignitate. bene facit illud q̄ ſcribunt doc. in
auē. ſed cum teſtator. C. ad .l. falci. q̄ correctio īducta ī fal
cidia hȝ locū in trebellianica. q꞉ lato ſumpto vocabulo ap
pellatione falcidie venit trebellianica vt in auē. de eccleſia-
ſticis titu. in verbo omni ceſſante falci. facit etiā glo. ſing.
in .c. ſi. de elec. li. vj. vbi ſtatutum in electione hȝ locum in
preſentatiōe: q꞉ lato ſumpto vocabulo appellatiōe electio
nis venit p̄ſtatio. ¶ Tertia ſolut. colligiſ etiā ex dictis
Pauli vt ꝯūū non ꝓcedat qñ fuit extēſio de vno ad re-
liquū ſi illa ſic ſe habeāt q̄ nō ſolū participāt de rōne ge-
neris. ſed de eodē ſpecifico fine. q꞉ tēdunt ad eūdē finem
⁊ lex ꝯſiderat finē ⁊ nō mediū. glo. in .c. j. de po. prelato. ⁊
in .c. ſi. de electio. li. vj. ¶ Quarta ſo. colligiſ ex .c. ſi poſt
q̄ ad ſi. ē. eo. in .vj. q̄ iō licita eſt extēſio: q꞉ collatio electio
⁊ ꝓuiſio cōiter pariſicanſ a iure. iō ſtatutū in vno extēdiſ
ad reliquū: ⁊ eſt ibi glo. q̄ cōiter reputaſ ſing. facit q̄ hr̄ in
l. ſi qs ſeruo. C. de furtis. ⁊ ꝯcludit hic Jo. de imo. q̄ ī ex-
orbitātib⁹. ſi diſpoſitio nō eſt mere penalis licita ē extēſio
maxime qñ caſus fuit expreſſus ex eo q꞉ magis frequenta
baſ vt voluit glo. multū ſolēnis in cle. j. de reſcriptis. ego
limito hoc vbi in caſu expſſo ſit maior frequētatio actuū
pp quos fuit īroducta ꝯſtitutio penalis: q꞉ tunc nō extē-
ditur ad caſum ſimilē vel maiorem in quo nō eſt tanta fre
quētia: iſta eſt glo. multū ſingu. in cle. j. de vita ⁊ honeſta.
cle. no. p Jo. an. in ſimili in regula odia in .vj. in mercu. ⁊
poſ eſſe rō q꞉ minus delictū rōne maioris frequētationis
maiori pena punitur q̄ illud q̄ nō eſt ita frequētatū po
ſito q̄ ſit maius delictū .c. admonere .xxxiij. q. ij. l. aut fa-
cta .§. ſi. ff. de penis. ¶ Si vero eſt mere penalis nō ſit ex
tenſio Jo. de imo. tradidit aliquas limitationes q̄ fiat ex
tēſio ī certis caſibus. iſta materia alta eſt ⁊ ꝓfunda ⁊ quo
tidie in palacio ⁊ iudicijs mirum in modum frequētata ⁊ in
dubitāter digna eſt eleganti cōmento ⁊ excelſo ⁊ preclaro
doc. ⁊ eam tetigit ſingularē ī moduȝ doct. ſubtilis Ma-
theus de matel. boñ. in quodā ſuo ſolēni tractatu: ⁊ eā re
aſſumpſit .d. me. Jo. de imo. in .l. ſi vero .§. de viro ſo. ma.
ff. ⁊ ibi Ludo. ro. copioſe ⁊ cumulate ſatis hanc prouin-
113 ciam aggredi auſus fuit. ſed defecit in ſuo ſaltu. ¶ Ego
vō pro aliquo ſcholaſtico cōmēto eam trado in cle. j. ē. de
reſcripti. ſed h̄ aliqua dicā memoratu digniſſima. ⁊ p̄mo
cōſidera q꞉ lȝ tota iuꝛ prudētia taȝ moderna quā antiqua
reprobēt iſtā glo. ſin. tñ bene facit glo. in auē. minoris
C. q̄ do. tuto. poſ. ⁊ īdubitāter tenēdo intellectū quē ſupi⁹ te
nui q̄ iſta cle. erat iuris antiq declaratoria ⁊ non correcto
ria. nō erat opus inueſtigatiōe iſta. ⁊ vr̄ mihi iſte ver⁹ ītelle
ct⁹ vt ſupius dictū fuit. Et lȝ gl. dicat verū quo ad iſtum
tex. ego addo gl. ſing. ī .c. j. de poſt. plato. q̄ ſicut eligētes
īdignū priuātur iuꝛ eligendi ita ⁊ poſtulātes. ⁊ lȝ ibi tex.
videatur innuere contrarium in verbo priuare tñ glo. eſt
vera per .c. ſequens eo. ti. ⁊ p .c. reſcriptum de elec. ¶ Se
cundo facit ſingu. dictū Joan. an. in .c. j. de homi. in .vj.
vbi lȝ illa cōſtitutio loquens de principe itelligatur de prin-
cipe maximi gradus ⁊ lȝ ſit penalis tñ extenditur ad prin
cipem gradus inferioris ex eo q꞉ tendit in fauorem aīe.
¶ Ex quo ſequitur vnum q̄ tibi videbitur mirabile qđ
vbicūq3 cōſtitutio eſt penalis ⁊ emanauit in fauorem aīe
me extenditur ad extremū non expſſum ſpecifice. ¶ Ter
tio facit glo. ſing. iuncta doctrina Bar. in auē. ſacramen
ta. C. ſi aduerſus venditio. de qua exclamant oēs cōmētā-
tes in .c. cū ꝯtingat de iur. iurā. q̄ lȝ illa cōſtitutio ſit exor-
bitans ⁊ loquaſ de ꝯtu. tñ q꞉ emanauit in fauorē anime
extendiſ ad quaſi ꝯtuȝ. ¶ Quarto facit ſing. dictū Jo.
cal. in .c. ſerico .ē. de teſtibus vbi eſt caſus exceptus ⁊ exor
bitans a iure cōi q̄ poſt publicatū ꝓceſſum ꝓducantur te
ſtes in cā matrimoniali ⁊ loqtur in mr̄imonio ꝯtcto pp pe
riculū aīaꝝ tñ extēdiſ ad ſpōſalia qñ eſt eadē rō ⁊ idē peri
culū aīaꝝ: q̄ eſt ſing. refert ⁊ ſeqſ .d. Ab. ī .c. miramur de ꝑbs.
¶ Quīto facit glo. ſing. ī .c. q̄q̄ de vſu. in .vj. vbi illa ꝯſti
tutio loquēs de teſtō extēdiſ p glo. ad dona. cā mortis: q꞉
ſicut vſurari⁹ nō p̄t teſtari niſi ſm formā ibi traditā: ita nō
poterit dōare cā mor. ⁊ h̄ pp fauorē aīe. facit tex. ſing. ī .l.
j. §. j. ff. de tute. ⁊ rō. diſtra. vbi ille q nō p̄t teſtari nō p̄t do
nare cā mor. fac gl. ī .l. tā is. ff. de do. cā mor. tñ venerādū
collegiū mediolañ. oli ꝯſuluit ꝯtrū: cui⁹ ꝯſiliū ſeqſ bar. ī .l.
executorē. C. de exe. rei iudi. ⁊ ēt ſeqſ Ang. in diſputatiōe
ſua icipiēte aſſēſis miles ⁊ imo. ⁊ Ludo. in .d. l. tā is dñi
noſtri

nſi cano. cōiter tenent 2trium ꝙ aliter ꝟ nō examino. ſed
ꝑ glo. illā facit tex. ſingu. in. l. j. ad fi. C. de cadu. tol. vbi in
donatiōe cā mortis hꝫ locū ius accreſcēdi ſicut in legatis.
facit. l. iij. in pnc. ff. de ꝯiungē. cum eman. li. vbi ſicut ſer
uanſ legata facta ꝯiūctis pſonis, ita ꝛ dōatio cauſa mor.
facit tex. ſing. in. l. marcel. §. paulus de donati. cā mor. ff.
vbi ita reuocaſ donatio cauſa mortis ſicut ꝛ legatum: vo
luit Dynus ꝛ Bal. in. l. ſicut ꝫ g mens erit ad fi. ff. de leg.
j. facit. d. l. marcellus in pnc. vbi ſicut eſt priuilegiatus mi
les in teſtamēto. ita eſt priuilegiatus in donatione cā mor
tis. facit tex. ſing. in. l. que ſub cōditione. ff. de ꝯdi. inſtitu.
vbi reijcitur turpis ꝯditio de dona. cauſa mortis. ſicut de
legatis. facit tex. ſing. ſm Ange. in. l. ij. ff. de pub. ꝙ ſicut
trāſit dominiū ipſo iur in legatariū a morte defuncti vt in
l. a titio. ff. de furtis. ita tranſit in donatione cā mortis. fa
cit. l. fin. C. de donatio. cauſa mortis ꝛ. d. l. j. §. j. ff. de tut.
ꝛ ratio. diſtra. lꝫ quo ad ſui ordinationem magis accedat
nature 2tcus. vt voluit glo. ſingu. in. l. ij. ff. de dote ꝑlega.
ꝛ pp iſta ſubſtentabitur ſatis bene glo. illa canoniſtalis. ꝛ
iſta adde ad Bal. in. l. ſed ſacēdum. ff. de leg. j. lꝫ Bald.
multū ſe cōmendet in. d. l. execatorē de his que ipſe dixit
in. d. l. ſed ſacēdum. ¶ Sexto facit ſingu. dictū Joā. an.
in. c. ſi. de cā. deſ. vbi dicit ꝙ lꝫ illud. c. reſtringatur ad ipe
dimētum ꝯſanguinitatis ſm Goffre. tñ ampliatur ad qđ
libet aliud ipedimētum: qꝛ in his que tendunt in fauorē
aīe fit extēſio etiam in penalibus. ¶ Septimo facit glo.
ſingu. in cle. j. in verbo gregibus de deci. vbi appellatiōe
gregis nō venit armētum ꝙ eſt maiorꝫ aialium vt equorū
ꝛ ſimilium. grex vero minorum vt porcoꝝ ꝛ ſimilium: tñ
114 ibi extēditur ad maiora animalia fauore aīarū. ¶ Octa
uo idem dicas in correlatiuis: qꝛ fit extenſio de vno ad re
liquum. l. ſi. C. de indic. vi. tol. ſm Jo. de imo. hic. ꝛ ibi di
cit Bar. ꝙ ſi apponitur pena vendēti frumētuꝫ in platea
videtur appoſita emēti ꝛ ēt ibi ꝑ Bal. ꝛ alios ꝛ per eun
dem Bar. in. l. nemo martyres. C. de ſacroſanc. eccle. fa
cit ꝙ no. idem bal. in. l. ſi. C. de peri. ꝛ cōmo. rei vēdi. bar.
in. l. ſi. ff. de accep. ꝛ in. l. j. C. de capitis li. xj. ꝛ in. l. bone
fidei. ff. de actio. empti. ꝛ cōſului apud mutinam. ſtatuto
cauebaſ ꝙ ſi reus opponat exceptionē ꝛ nō probet puni
tur certa pena. de actore nihil dicebat: actor oppoſuit exce
ptionem replicādo ꝛ non probauit an pena inferta a ſtatu
to reo extēdatur ad actorē ꝯſului ꝙ ſic: per glo. ſing. in. c.
ij. de cōfeſ. in. vj. facit ēt queſtio in qua ꝯſului ferrarie. fuit
exemptus epiſcopus a gabella vendēdo frumētum ſuum
fuit dubitatū: an videatur exemptus emptor ꝯſului ꝛ op
timui ꝙ ſic. ꝛ poſt multa allegata. allegaui Domini. in ter
minis in. c. ij. de tēpo. ordi. li. vj. facit glo. ꝛ ibi Domini
cus in. c. cupiētes. §. pe. ē. eo. in. vj. facit elegans dictum
Bal. in. l. j. ff. de calum. ſtatutum puniſ accipiētem aliqđ
per barattariam an videaſ punire dantem decidit ꝙ ſic. al
legat. l. j. C. de cōpenſ. facit ſing. dictum. d. Cer. in. c. j. de
iudi. vbi dicit fertur excōicatio hoc modo nullus cōicet ta
li ſub pena excōicatiōis quā incurret ipſo facto. an ille ta
lis ſit excōicatus ꝛ decidit ꝙ ſic pp nām correlatiuis facit
elegās dictum Bal. in rubri. C. de iur. iur. vbi dicit ſtatu
tum tollit debitum ꝑ preſcriptionē an videatur tollere cre
ditum. decidit ꝙ ſic ex nā correlatiui. allegat. l. j. ff. de acce
ptila. vidi dubitari apud dños de rota dū eſſem hic ſcho
laris. pena fuit appoſita emphiteote in 2tcu. ſed de domi
no nihil fuit expreſſum an videatur eadeꝫ pena appoſita
dño ꝛ cuidam auditori rote de roma rñdi ꝙ ſic. ꝛ allegaui
ſingu. dictum Bal. in. c. j. in tit. qualiter dño feu. ꝑprie.
priue. ¶ Sed cōtra iſta forte facit glo. ſing. in. c. j. de lo
cat. vbi pena appoſita locatori non vř appoſita ꝯductori
facit tex. ꝛ glo. in cle. j. de cōſangui. ꝛ affinita. facit tex. in
c. ſuper eo de vſu. vbi pena appoſita mutuanti ad vſuras
nō videtur appoſita recipiēti. facit ſingu. dictum Bald.
in. l. lege. C. de legi. heredi. vbi dicit ſtatuto cauetur qđ ſo
ror non ſuccedat fratri qđ talis excluſio nō extenderetur ad
fratreꝫ: ꝛ ideo frater ſuccedet ſorori: refert ꝛ ſequiſ Pe.
de ancha. in. c. j. de conſti. in repeti. ꝛ in facto conſului. qđ

pena appoſita vni cōtrahenti in ꝯtractu non extenditur
ad alium cōtrahentem: ergo pma doctrina nō eſt vera. re
ſponde ꝙ illa doctrina eſt vera. ꝛ procedit quādo in cor
relatiuis eſt eadem ratio: qꝛ tūc diſpoſitio penalis ꝛ exor
bitans appoſita vni videtur ꝛ alteri. ſecus qñ nō eſt eadē
ratio vide doct. in locis ſuperius allegat. ꝛ Ang. in. l. fin.
C. de indic. vi. tollen. ¶ Nono facit ꝙ dixit bal. in. l. j. C.
de interdictis ꝙ vbi eſt eadem ratio: ibi eſt idem caſus for
malis cōſiderata mente iuř. lꝫ nō ſit eadem mā: ꝛ dicit ēt
glo. Jo. an. in. d. c. ſi poſtꝙ co. ti. in. vj. ꝛ allegat Dynum
ꝛ ſubdit. ſtatuto cauetur quicūqꝫ percuſſerit aliquē i platea
puniaſ pena manus ꝛ aliquis percuſſit aliquē in palacio do
minorū vbi eſt maior ratio an amputabiſ ſibi manus ꝛ di
cit qđ ſic ſm illam glo. Joan. an. facit qđ no. ibi Cynus ꝛ
glo. ibi que dicit veniētem: lꝫ 2trium dixerit ibi Jaco but.
idem ēt dicit. ſtatuto cauetur qđ ſi quis percuſſerit aliqueꝫ
in gula amputetur ſibi manus ꝛ percuſſit i loco magis peri
culoſo. puta i mamilla ſiniſtra an amputetur ſibi manus
videtur qđ ſic per predicta. lꝫ aliter ibi dicat but. ¶ De
cimo facit tex. ſingu. ſm bal. in. l. his ſolis. C. de reuo. do
nati. qđ vbicūqꝫ ratio ſtatuti in vno caſu eſt eadem in alio
fit extēſio: qꝛ rō legis iſpicitur ꝛ nō verba ꝛ ibi dicit bart.
multum ſingu. qđ mulier inhoneſte viuēs patitur omnes
penas ſcđo nubentium ꝛ ſic pena ſcđo nubētis extēditur
ad mulierem inhoneſte viuentem. ¶ Undecimo facit qđ
dixit bal. in. l. j. C. que ſit longa cōſue. vbicūqꝫ ſtatutuꝫ ca
ret rōne non trahitur de ſimili ad ſimilia. vnde ſtatuto ca
uetur qđ mundus nō ſuccedat in feudum. ex quo non po
teſt prebere auxilium domino feudi qđ idem erit ſi aliter
ſit debilitatus. idem dicit ſtatuto cauetur qđ monacus nō
ſuccedat in feudum: vbiqꝫ erit in canonico regulari. facit
glo. in. l. de quibus. ff. de legi. ꝛ ideo in ſtatutis ꝛ cōſuetu
dinibus attenditur rō. nam rō ꝛ mens idem eſt ſm Dy
num. c. ſi. de reg. iur. in. vj. qđ eſt verū ſm eūꝫ dummodo
mens illa nō ſit equitati 2tia. facit tex. in. c. j. §. porro i tit.
que fuit pma cauſa benefic. ami. vbi i penalibus pcedituř
de ſimilibus ad ſimilia: ꝛ ibi bal. allegat bar. dicētem hoc
verum vbicunqꝫ ſtatuto ineſt rō naturalis vel ciuilis. l. ea
dem. §. cato. ff. de verbo. ob. ꝛ in. l. j. ff. vti poſſide. ꝛ glo.
ꝛ doct. in. d. l. ij. de interdic. ꝛ dicit ibi bal. nō eſſe tex. me
liorem illo in iure qđ in penalibus ſtatutis ꝛ cōſuetudini
bus proceditur de ſimilibus ad ſimilia: dicit tñ hoc nō ha
bere locum qñ pene imponuntur habito reſpectu ad ꝑui
legium alicuius pſone: qꝛ tunc non poteſt fieri extēſio de
ſimilibus ad ſimilia glo. eſt ſingu. ſm eum inſti. de acti. §.
115 Item mixta. ¶ Duodecimo vbicunqꝫ aliqua ſunt regu
lariter equiparata a iure vt collatio ꝛ promiſſio. tūc ius ex
orbitans ꝛ penale loquens in vno hꝫ locū in reliquo glo.
eſt ſingu. in. d. c. ſi poſtꝙ in glo. pe. facit auť. de nō elige.
ij. nuben. §. pe. ver. qꝛ no. vbi dr ꝯſtitutiones extendi. ad
extrema pluries aſſimilata ꝛ in deciſione iuris pluries cō
parata. ad hoc glo. no. in cle. j. de offi. vic. in. c. ordiarij de
offi. or. in. vj. c. diaconi. xxvij. di. qđ pcedit qñ cōiter equi
paratur. ſecus ſi aliquo caſu repieriſ equipata ꝛ nō cōmu
niter: qꝛ tūc in alio caſu nō parificato diſpoſitū in vno nō
extēdereſ ad reliquum. glo. no. in. c. dudū de elec. ꝛ in. c. ex
ꝯſtitutionē de regula. in. vj. lꝫ canō. ē. eo. li. vj. glo. in auť.
quas actiōes. C. de ſac. ſan. ec. vbi ſtatutū in minorib' extē
diſ ad eccleſias ꝛ eꝫ. idem in mā reſtitutionis in integrū.
ſecus ſi limitādo tēpora pſcriptionis ita pcedit glo. in. c.
j. ꝙ met. cā in. vj. facit tex. ꝛ glo. in. c. j. ne cle. vel mo. li. vj.
¶ Decimotertio regula illa limitaſ qñ caſus expreſſus
fuit poſit' gřa exempli: qꝛ exēpla nō reſtringūt regulā. l. j.
ff. vti poſſidetis. l. j. C. eo. l. dāni infecti i pn. ff. de dam. infec.
l. j. §. qđ vulgo. ff. de vi ꝛ vi ar. l. regula. §. ꝛ lꝫ. ff. de iur ꝛ
fac. igno. gl. i. l. j. C. ꝺ ꝯdi. ide. facit. l. xj. ff. de bo. auc. iud.
poſ. c. cū dilecta de ꝯfir. vti. vel inu. ¶ Decioquarto hꝫ
locū i glo. ſing. i. c. cū nos de ſnia exco. niſi ꝯſtitutio pena
lis loquēs de māu violēta extēdiſ ad manū temerariā pp
idētitatē rōnis. ¶ Deciognto facit glo. ſing. i. c. j. de tem
po. or. l. vj. vbi pena illi' c. punientis epm citramontanuꝫ

extenditur ad vltramontanum propter idẽtitatẽ ratio-
nis. ¶ Decimoſexto facit glo. ſing. in c. ij. de tẽpo. ordi.
eo. li. que vult qđ ille tex. loquens in clericis recipiẽtibus
ordines habeat locum in laicis accipientibus primã ton
ſuram. ¶ Decimoſeptimo facit glo. ſing. in cle. ij. de vita
& hone. cle. vbi indefinita equipolet vniuerſali ẽt ĩ penali-
bus. ſi eadem eſt rõ in omnibus in genere comprehenſis.
¶ Decimooctauo facit glo. in cle. ſi plures in ver. digni
tates de pben. que vult ꝙ ↄſtitutio penalis loquẽs ĩ habẽ
te plura bñficia curata cõprehẽdit hñtem plures dignita
tes vel prioratus vel alterum cum altero cũ eadẽ ſit ratio
116 in vtroqꝫ. ¶ Decimonono idem dicas vbi verba conſti
tutionis pñt trahi ad caſum in quo ↄcluditur maioritas
aut paritas rõnis quo ad latiſſimam ſignificationẽ: qꝛ tũc
ẽt in mã penali fit extenſio: & pone exẽplum. ſtatuto cauet
ꝙ bãnitus poſſit ĩpune occidi pſuppoſito ꝙ tale ſtatutum
valeat extẽditur ẽt quo ad vulnerantẽ. arg. l. illud. ff. ad l.
aql. ita dicit Barto. in l. nec in ea. §. ius occidendi. ff. de
adulte. p illum tex. vbi ille qui põt occidere multo magis
poterit ↄtumelijs affligere. d. An. in c. ſi. de ↄſue. bonos
ter. in c. ſicut dignum. §. j. de homi. Bal. in l. ex hoc iuſ
ff. de iuſti. & iure: & ibi ſingulariter hoc limitauit Iſidorus
niſi bãnitus eẽt occiſus: qꝛ poſtꝙ eſt occiſus expirat ban-
num nec põt cadauer illud ↄtumelijs affici ſm eũ ibi facit
tex. ſi reus vel accu. mor. fu. C. & ꝙ habeẽ in l. defuncto. ff.
de pu. iudi. & l. ij. C. qui teſta. fa. poſ. & l. vniuerſi. C. vbi
cauſe fiſca. pone ẽt aliud exẽplum ſtatutum excludit filiam
a ſucceſſione extante maſculo an excludat ẽt neptẽ in qua
eſt maior ratio dicẽdum eſt ꝙ ſic: qꝛ neptis quocũqꝫ mo-
do dici põt filia vt pbatur in l. liberoꝝ. ff. de verbo. ſigni.
ita dicit Nico. de mat. Cynus. & Bal. in l. j. C. que ſit lõ
117 ga cõſue. ¶ Uigeſimo regula iſta non hꝫ locum quando
plura ſe habẽt ad inicẽ ↄſecutiue. vnũ ad alterũ: qꝛ ſi fiat
mutatio in vno fit in altero nam certa etas eſt determina-
ta in dignitatibus inferioribus habentibus ordinẽ anne
xum & certa etas eſt determinata ordini ꝙ ſi etas reſtringiẽ
in dignitate cẽſetur reſtricta in ordine. c. cum in cunctis de
elec. ¶ Uigeſimoprimo vbicũqꝫ duo ſic ſe hñt ꝙ vnum
mẽſuratur ad inſtar alterius fit extẽſio de vno ad reliquũ
nam publica honeſtas mẽſuraẽ ad inſtar graduum in con
ſanguinitate: ſi corriguntẽ gradus in ↄſanguinitate tãgũ-
tur in affinitate. ſm glo. c. non dꝫ de ↄſanguini. & affinita.
¶ Uigeſimoſecundo idem dicas qñ duo ſic ſe habẽt ad
inicẽ gradatim ita ꝙ vnũ mẽſuratur gradatim ab alio in
aliquo accidenti. puta determinatũ eſt certum tẽpus ordi
ni diaconatus. & ordini pſbyteratus & ſubdiaconatus ꝙ
ſi fit mutatio ĩ vno ex gradibus vẽ facta in alijs gradibus
glo. eſt ſingu. in cle. gnãlem de eta. & qua. Itẽ licitũ eſt ſi
ne iſinuatione donare certã quãtitatẽ laico. & duplum ec-
cleſie. modo augumẽtaẽ quãtitas in laico. an idem in ec-
cleſia dõm eſt ꝙ ſic. voluit glo. Iaco. but. Cynus Guil. &
118 alij in l. illud. C. de ſacroſanc. eccl. ¶ Uigeſimotertio idẽ
dicas qñ ↄſtitutio penalis loquitur ĩ ſingulari numero. pu
ta. ſtatuto cauẽ ꝙ ſi qs pduxerit falſum teſtem puniaẽ ca
pite. modo aliqs pduxit plures falſos teſtes an puniẽtur
pena ſtatuti: dic ꝙ ſic. ita voluit Bar. in l. iij. §. negociũ
ff. de nego. geſt. & in l. ij. §. ſꝫ ſi vnus. ff. vt bo. rep. gl. no.
in cle. ij. de reſcrip. & in c. pe. de reſcrip. lib. vj. & c. ſi cõpro
miſſarius de elec. eo. li. & ibi. d. Dñicus Ioan. an. in c. j.
de reꝝ permu. li. vj. Bal. in l. j. ff. de pcurato. & l. gallus
in. §. j. ff. de libe. & poſthu. & l. diuus. ff. de peti. here. opti
ma glo. in c. ſi duo. c. cũ plures de offi. deleg. in. vj. & ibi
Dñicus. & pulchre hoc firmat praticus doct. Alberic' de
roſate in ſcda parte ſtatutoꝝ & d. Phe. de ancha. in c. j. de
lit. ↄteſt. & c. relatum el. ij. de teſta. facit ꝙ no. Bal. in l. j.
C. de ↄdi. inſti. & l. iubemus. §. pe. C. ad treb. & adde ſing.
dictũ ꝙ refert. d. Dñicus in c. ſtatutum de pben. lib. vj. vbi
dicit. papa promiſit mihi de bñficio dicẽs. ſi pro alijs nõ
ſcripſerimus. & reperiẽ ꝙ ſcripſit pro vno tñ. an lr̃e cludã-
tur. ↄcludit ibi. d. Dñicus ꝙ ſic: referẽs archi. ita deciduſ
ſe in ſuis reportatis in c. accepimus de eta. & quali. & hoc

eſt pp ambitionẽ que verſaẽ in ĩpetrante bñficio. ar. d. c. ſta
tutum de pben. in vj. & adde ꝙ voluit idẽ Dñicus in c. j. de
119 tẽpo. ordi. & que dixi ĩ cle. ij. ṡ. de reſcrip. ¶ Uigeſimo-
quarto nõ hꝫ locũ iſta regula. qñ fit extenſio ad caſuꝫ ſine
quo diſpoſitio nullũ effectuꝫ ſortireẽ. l. ſi ſtipulatus fuero
ff. de verbo. obli. l. cui iuriſditio de iuri. om. iudi. ita dixit
Bal. in l. nõ dubium. C. de leg. & l. oẽs popul. ff. de iuſt.
& iuẽ. facit. d. c. ſi poſt quã. ṡ. eod. in. vj. facit. c. qm̃ de ſnia
exco. li. vj. vbi patet: ꝙ ex quo tpe interdicti ↄcediẽ bapti
mus & chriſmatio ꝙ extenditur ad ↄfectionẽ chriſmatis ſi
ne quo prima cõceſſio nullum ſortireẽ effectũ. facit quod
no. Io. an. in c. eos de ſnia exco. li. vj. facit glo. peregrina
in c. qꝛ intm̃ de pben. vbi lꝫ diſpenſatio ſit ſtricti iuẽ & ſtri
cte interpretãda vt. c. ꝙ dilectio de ↄſangui. & affi. qꝛ ẽ iuẽ
cõis relaxatio. j. q. vij. §. niſi rigor: nihilominus extenditẽ
ad ↄſecutiua. nam ſi diſpẽſatum eſt mecuꝫ ꝙ ego poſſim
retinere plura beneficia requirẽtia reſidentiam ꝙ in cõſe-
quẽtiam vẽ diſpenſatum mecum ꝙ ego poſſum facere de
ſeruiri p ſubſtitutum: qꝛ aliter pma diſpẽſatio nõ foret ſe
cuta effectum. facit glo. ſingu. in c. ſiqs in clero. vij. q. j. ꝙ
dicit qđ ſi diſpẽſatur ſuper pluralitate bñficioꝝ videẽ di
ſpenſatum ſuper reſidẽtia. & ideo pulchre dicit. d. Ab. in
d. c. qꝛ in tantũ qđ ſi diſpẽſatum eſt cum minori vt poſſit
tenere eccleſiam curatam vẽ diſpẽſatum vt non teneatur
facere ſe promoueri. ĩ. annum iuxta no. in d. c. lꝫ canon.
de pben. in. vj. facit glo. no. eo. ti. in c. non põt: vbi ſi di
ſpenſatur ſup pluralitate beneficioꝝ vẽ diſpenſatum ſup
quo velit reſidere. ſecus ſi diſpenſatio ſortiretur effectuꝫ:
lꝫ nõ porrigatur ad ↄña: puta ſi diſpenſatur cum ſpurio
vt poſſit promoueri in ſacerdotẽ ꝙ non vẽ diſpenſatum
ſecum vt poſſit habere eccleſiam curatã. lꝫ ſit cõſecutiuum
ad ipſum ſacerdotium. ita dicit. d. Dñicus in c. j. de fili.
presby. li. vj. bene facit ibi glo. Et tñ audiui alios fuiſſe re
probatũ illud ↄſilium. d. Raynerij de forli. papa diſpẽſa
uerat cũ quodã ſpurio vt poſſet pmoueri ad abbatiam qđ
ẽt vẽ diſpẽſatum vt poſſit ſuccedere patri tanꝙ legitimus
qꝛ p iſta cum ſua reuerentia non vẽ bene ↄſuluiſſe. ¶ Ui
geſimoquinto idem dic qñ id ad ꝙ fit extenſio ſubrogaẽ
loco illius ſuper quo ↄcepta erat diſpoſitio. vnde diſpoſi
tio loquẽs de vicario epi hꝫ locuꝫ in vicario capituli ſede
vacante: qꝛ ſubrogaẽ capitulum a ſede vacãte. vt not. glo.
120 in cle. ij. de reſcriptis. ¶ In glo. ĩ verbo inane querit qđ
ſi electio eſt facta ↄ formã iſtius cle. & cõfirmeẽ per ſuperio
rem an tenebit & decidit ꝙ nõ per iſtum text. & p ↄñs non
põt cõfirmari. allegat in ſimili ꝙ hẽtur in c. ꝙ ſit. ṡ. e. lib.
vj. o. me. Io. de imo. ↄcludit ꝙ ſi cõfirmatio eſt facta a pa
pa ex certa ſciã tenet arg. c. ꝓpoſuit de conceſ. pben. bene
facit pulchrum dictũ Bal. in l. ex placito. C. de reꝝ pmu
ta. vbi dicit ꝙ qñ papa ↄfirmat tanꝙ cauſa ſpecifica: tunc
lꝫ cõfirmatuꝫ fuiſſet nullius momẽti. valet & tenet & actus
dicitur effectus papalis: facit qđ habetur in d. c. quaꝫ ſit
inꝙtum glo. loquitur de certa ſcientia pape. ꝙ Paulus
dicit eſſe verum. ſi electio peccauit in iure poſitiuo. ſi vero
peccauit in iure naturali. puta in conſenſu: qꝛ non interue
nit verus & debitus & canonicus cõſenſus eligendi: tunc
lꝫ papa non poſſit facere qđ conſenſus qui non interuenit
quo ad eſſentiam facti poteſt tñ facere vt interueniat ad ef
fectum iuris & hoc facere poteſt quo ad iuris effectuꝫ: qꝛ
poteſt tale ius introducere ꝙ fuiſſet introductũ. ſi electio
valida preceſſiſſet. nam de nihilo poteſt facere aliquid. c.
is qui de ſponſa. l. j. C. de rei. vxor. acti. Quod tamen in
tellige per fictionem aliter de nihilo non poſſet facere ali-
qđ iuxta doctrinam philoſophi ex non ente non fit ens. &
apud Boetium in. v. ex nihilo nihil exiſtere ſententia ve
ra. Si vero iſta confirmatio eſt facta per inferiorem a pa-
pa tunc ſi electio peccabat in iure naturali non tenet con-
firmatio per ea que no. Inno. in c. ꝙ ſicut ſupra eodem.
ſi vero peccabat in defectu iuris poſitiui. tunc glo. in d.
cap. quam ſit & hic' & cap. primo de poſtu. prelato. tenet
ꝙ nõ valet. refert Ioan. de imo. Archi. tenere ↄtrũ quod
ſimo valeat qđ vẽ verius: qꝛ ſnia in iſtis bñficiſlub' ↄſiſtit

in rem

in rem iudicatam quo ad preiudicium partis.c. cum dile
ctus ſupra eodem. vnde non poteſt amplius de defectu
iuris poſitiui opponi. ſʒ iudex ex officio ſuo vel ad denun
ciationē partis poterit ingrere. an canonice fuiſſet electus
arg. c. coꝝ que notātur in.c. ꝯſtitutus: ꝛ.c. ad audiētiā de
reſcriptis. ꝛ ita hic reſidet. ſed Paulus tenet hic indiſtin
cte ꝙ talis electio ꝑ ꝯfirmationem nō pōt ꝯualeſcere pro
qua. o. Pe. uicit ſe allegare caſum in.l. iure noſtro. ff. de
teſtamēta. tutela. vbi decretum iudicis ꝯfirmātis feminā
tutricem que eē non pōt non valet. allegat.l. ſic egreſſe. ꝛ
l. tutor ſi petitus. ff. de tuto. ꝛ cura. datis ab his. reueren
dus. u. Car. dicit ꝙ ſi papa ſciēter ꝯfirmat valet: qꝛ pōt
ſupplere nullitatem ſurgētē ex iure poſitiuo: qꝛ eſt. ſ. ius
lʒ ſecus ſit quādo nullitas ſurgit ex defectu iuris natura
lis. allegat cōpoſtolanā in. d.c. ꝙ ſicut. refert iſ. d. ſuum g
ſuit. Jo. de ligno. tenerē hic. ꝛ in. d.c. ꝙ ſicut qō etiam ſup
plere pōt defectus iuris nālis vt eſt ꝯſenſus eligentium:
ipſe vo credit hoc dictū veꝝ. quo ad hoc vt faciat prelatū
eū quē ꝯfirmat. ſed hec ꝯfirmatio eſt potius prouiſio. alle
gat glo. in. d.c. ꝙ ſic vnde nō poſſet ſupplere vt cēſeretur
iſte electus qui nō fuit electus. ¶ Tu pōderes qꝛ quo ad
iſtam clemē. nihil ad rombū: an papa poſſit ꝯfirmare ele
ctionem defectuoſam ex ꝯſenſu eligētium: qꝛ de hoc non
loqtur nec iſta cle. nec ēt glo. ꝛ de illa queſtione vide late
per oēs in. d.c. qō ſicut. ¶ Et pondero. ꝙ tenēdo ꝙ iſta
cle. eſt declaratoria antiqui iuris ꝛ non īntroductoria noui
iuꝛ: vt tenui poſt Beltrā. videꝛ ꝙ iſta ꝓhibitio ſuit de le
ge veteris teſtamēti: vt in. d.c. in noua. ergo eſt de lege di
121 uina. ¶ Scirem libēter quō papa poterit ꝯfirmare ꝯtra
diſpoſitionē iuris diuini. Et ſi interueniat certa ſciētia niſi
interueniat iuſta cauſa. ar. coꝝ que not. in.c. ſunt qdam ꝛ
in.c. que ad ꝑpetuam. xxv. q. j. ꝛ ſi dicatur ꝙ eo ipſo ꝙ pa
pa ꝯfirmat ex certa ſcientia videtur diſpēſare ꝑ no. in.c. vt
nīs de filijs preſby. ꝛ in. c. j. de ſaſ. ꝛ in.c. diuerſis falla.
de cle. ꝯiuga. ꝛ in.l. qdaꝫ ꝯſulebāt. ff. de re iudi. ꝛ in.l. idē
vulpianus. ff. de excuſat. tuto. ꝛ etiam preſumiꝛ iuſta cau
ſa in eo. ꝑ ſingulare dictum inuo. in.c. que in eccleſiarū de
ꝯſtitu. reſpōdeo illud procedere quoniā motu ꝓprio ſuo
vel legem condēdo facit. tunc enim ꝓſumitur adeſſe iuſta
cā in principe. ſecus ſi ad poſtulationē alterius faceret: qꝛ
tunc nō ꝓſumiꝛ iuſta cā. belliſſimū dictum fuit cini in.l. re
ſcripta. C. de pci. ipera. offe. ꝛ in.l. ſi. C. ſi cōtra ius refert il
le noſter pater cano. in. d.c. que in eccleſiaꝝ. d. Ant. ideo
vꝛ ꝯcludendū ꝙ ſi papa ꝯfirmat ex certa ſciētia ꝛ motu ꝓ
prio ꝓcedat dictū doct. hic alios ſecus. nec ob.l. iure nſo.
allegata ꝑ. d. Pe. qꝛ loqtur in preſide ꝓuincie qui iperi
ta lapſus ꝯfirmauit voluntatē patriſfamilias: nec ob. d.
l. ſic ꝛ. d.l. tutor. qꝛ loquunꝛ in ꝓtore qui ex falſa cauſa d
cretum interpoſuit: ꝛ de iſta ꝯfirmatione vide que late dixi
hoc anno in.c. ea que de re iudi. ꝛ glo. in.c. qꝛ diuerſitatē
de conce. ꝓben. que ponit effectus cōfirmationis papalis
ꝛ Bal. in.l. ex verbis. C. de donatio. inter virū ꝛ vxo. ꝛ
in.l. ex placito. C. de reꝝ ꝑmuta. ꝛ ꝙ pulchre voluit i. d.c.
ea que. ¶ Glo. in vbo religioſus querit an ꝓcedat in no
uicio. ꝛ ꝯcludit ꝙ ſic vt in.c. nullus. ſ. eo. li. vj. ꝙ ēt proce
dit i mendicāte: qꝛ littera loqtur gnāliter ꝙ dicit glo. īteli
gēdum ſaluo caſu cle. vt ꝓfeſſores de regulari. ꝛ.c. quo
122 rūdam. ſ. eo. in. vj. ¶ Sed an religioſus poſſit eē rector
ſcholariuꝫ dic qō ſi ſtatutum vel ꝯſuetudo illud diſponit
ſtandum ſuo. ſi ꝯſuetudo nihil diſponit tunc dꝫ attendi que
multitudo ꝓualeat i vniuerſitate: puta ſi ſūt plures laici
vel ſi ſunt plures clerici: vel ſi ſunt plures religioſi: vt no.
123 Bar. in.l. ſi. ff. de col. il. ¶ Gloſa in vbo ſecularis que
rit an religioſus poſſit eligi in ꝓlatum eccleſie ſecularis ſʒ
quoſdā ꝙ nō. ex quo tex. hic ꝑmittit ꝙ poſſit eligi i epiſco
pum eccleſie ſecularis. ergo a ꝯtrario datur itelligi ꝙ in pre
latū. ꝛ eccleſie ſecularis iferioris eligi non poſſit ar.c. non
ne de ꝓſump. cū ſimi. glo. tenet ꝯtrium qꝛ hic ſoluꝫ ꝓhibet
eligi in prelatū eccleſie regularis diuerſe religionis profeſ
ſionis vel habitus. ergo in ꝓlatū eccleſie ſecularis poterit
eligi tam qꝛ de iure antiquo hoc erat ꝑmiſſuꝫ. xvj. q. j. do

ctos monacos. ꝛ.c. ꝙ dei timorem de ſtatu mo. ergo cum
hoc non reperiaꝛ correctum ſtabitur iuri antiquo.l. ſan
cimus. C. de teſta. non ob. ꝙ hic dicitur de eccleſia ſecula
ri ad quā religioſus pōt eligi in epiſcopum ꝛ ſic a contra
rio videꝛ ꝙ ſecus ſit in alia ꝓlatura eccleſie ſecularis: quia
dicit glo. hoc hic incidēter fuiſſe dictū de ſeculari: qꝛ prin
cipaliter intēdebat proteſtari de regulari. vt ſeqtur in litte
ra ideo nō dꝫ ſūmi ar. a ꝯtrio ſenſu illius dicti icidēter: qꝛ
verba incidenter prolata nō diſponunt.c. ſi papa de ꝓui.
in. vj.l. ex hac ſcriptura. ff. de donat. tene mēti ꝑpetuo. qꝛ
ſicut verba icidēter prolata nō probant ita nō probat ar.
124 ſumptum ab illis a ꝯtrio ſenſu. ¶ Tum ēt qꝛ nō dꝫ ſūmi
ar. a ꝯtrio ſenſu ad correctionē iuriū ꝑ not. in.l. ij. C. de
ꝯdi. inſer. in.c. cū apoſtolica de his que ſi. a pre. Etiā con
ſulat iſto mane. ſtatuto cauetur ꝙ filia ꝓterita nō poſſit ve
nire ꝯ teſtamētum ſtantibus filijs maſculis inſtitutis vel
alijs venientibus ab inteſtato iſtitutis. filia fuit ꝓterita non
ſtantibus maſculis iſtitutis nec venientibus ab iteſtato: an
poſſet venire contra teſtamētum ipſa ꝓterita a ꝯtrio ſenſu
ꝯſului qō ſic: qꝛ iſtud ar. a ꝯtrio ſenſu nō venit ad correctio
nem iuris. imō reducit rem ad diſpoſitionē iuris cōis. vt
in.l. filio ꝓterito. ff. de iniuſto teſta. Et ſi dicatur quod ar.
a ꝯtrio ſenſu uſ: ꝛ eſt ſenſus ſubauditus ꝛ iproprius iuxta
no. hic in.l. apud antiquos. C. de furtis reſpondꝫ dupli
ter vꝫ qō imo nō eſt ſenſus iproprius allegant tex. iuncta
glo. ꝛ dicto Dominici in.c. humanū gen⁹. j. diſt. ¶ Se
cundo rūdi ſi ita ſit qō ſic ſenſus improprius nihilomin⁹
vt ſtatutum reducaꝛ ad terminos iuris cōmunis dꝫ redu
ci ꝑ ſenſus ēt in proprium vulgo tradiꝛ glo. ſing. in auc.
ex teſtamēto. C. de colla. facit tex. in.c. cum dilectus de con
ſue. in.c. cauſam que de reſcriptis in.c. dilecto de verbo.
ſigni. in.l. ſi ſerui noſtri. C. de noxa. allegabam elegantem
doctrinā Bal. ꝛ Ang. in.l. ſi cum dotem in ꝓncipio. ff. ſo
lu. matri. referētium in queſtione facti cunā alius dixiꝫ cō
ſuluiſſe in ciuitate Florētie in hoc ſtatuto. ſ. nō extātibus
maſculis femine ſuccedant conſulerunt a ꝯtrio ſenſu. ergo
extantibus maſculis femine non ſuccedunt. ꝛ contrariuꝫ
refert ſe conſuluiſſe ibi Ludo. ro. ex eo. qꝛ ꝑ illud ar. a con
trario ſenſu inducitꝛ correctio iuris. ſed in queſtione mea
non inducitur correctio iuꝛ cōmunis. imo res deducitur
ad terminos iuris cōmunis tene mēti predicta. ¶ Et ad
dit hic. do. Anto. qꝛ iſta verba ſunt prolata proteſtatiue:
ꝛ non diſpoſitiue id diſpoſitionem non ampliāt cle. j. de
probatio. hoc dicit glo. ſ. placere in eccleſijs ſecularib⁹ nō
collegiatis qō ad illas poſſit eligi religioſus in prelatū de
hoc eſt minus dubium. Sed an idem ſit in eccleſijs ſecu
laribus collegiatis videtur qō ſic ſm glo. ſ.c. qō dei timo
rem de ſtatu mo. ꝛ in.c. in noua. xvj. q. vij. In ꝯtrium alle
gat qō no. Hoſtien. in. d.c. qō dei non tenet qō monacus
non poteſt habere prepoſituram vel decanatuꝫ eccleſie ſe
cularis: niſi hoc fiat propter neceſſitatem cure animarum
pro quo allegat glo. qꝛ diſparitas habitus impedit tranſi
tum prelationis: ergo multo fortius illum impediret di
uerſitas habitus ꝛ religionis: qꝛ diuerſus eſt habitus ꝛ
diuerſa eſt religio ab habitu ꝛ religione clerici ſecularis
maxime in collegio clericorum ſimul viuētium: qꝛ in illis
viget potiſſime ratio iſtius clemē. poſite in pricipio. ꝛ qꝛ
quandoqꝫ funguntur priuilegijs religioſorum clemen.
quoniā de vita ꝛ hone. clerico. vnde in eis videtur idem
qō in religioſis diuerſe religionis vel habitus. tandē glo.
dicit hoc egere deciſione papali. inclinat tamen quod idē
ſit in eccleſijs ſecularibus quod in collegiatis: qꝛ clemen.
iſta ſolum videtur prohibere tranſitum prelationis q ſit
in monaſterijs: vt patet in principio: ꝛ ſic glo. concludit
quod in eccleſijs ſecularibus non collegiatis ꝛ etiam col
legiatis preꝼigi poteſt religioſus concordat cum iſta glo.
Paulus dicens quod forte Hoſtien. in. d. ca. quod dei
timorem non intellexit de dignitate principali que eſt
ſemper curata reſpectu collegij. ꝛ ſic ſemper ſubeſt cau
ſa diſpēſationis. ſed intellexit de inferioribus in quo poteſt
ceſſare cauſa diſpenſationis. Guilelmus vero de monte

landi.hic dicit q illa cura collegij non eſt illa cura de qua tura loquunt͂ videntur enim itelligēda de cura parrochianoꝝ: allegat.c.ſtatutum.ē.eo.in.vj.tum ēt: q: in iſto ⁊ nō in p̄ma exercet͂ officium predicādi: ⁊ ad talem p̄laturaꝫ bene pōt religioſus eligi ſicut ad curatā eccleſiam nō collegiataꝫ pōt eligi p̄o ⁊ ↄtra. facit q ſcripſit Lapus ab.in c.cū in illis de p̄dic.in.vj.vbi pro hoc vſ. q: ſi cura collegij fuiſſet ſufficiēs debuiſſet indiſtincte p̄muni religioſuꝫ tráſire in p̄laturā alterius collegij religioſi: niſi dicas qd ibi eſt maioꝝ diuerſitas: q: habitus ſecularis pōt dici nō diuerſus ab habitu regulari. Item vita religioſi pōt dici ↄuenire cuī ſeculari: ſꝫ nō ecōtra. pro opione Lapi. facit ratio tex. q: ſꝫ quo ad verba nō videatur habere locum in eccleſijs ſecularibus: tñ eius mens hꝫ locū. vnde impropriari dꝫ verbū monaſterijs. ex quo diſpoſitio eſt lata. ſtephanus dicit q monachus pōt effici p̄latus canonicoꝝ regularium. ⁊ p hoc dicit approbatā eē opio. Hoſt. ⁊ reprobatā opio. Aug. ⁊ ſequaci. de qua in.c.ij.lviij.di. Beltrádus tenet cū glo. Matheus tenet ↄ͂trium in eccleſia ſeculari collegiata de quo remittit ad.c.de⁹ q de vi. ⁊ hōe. cle. ↄ͂zeli. ēt ſm.d.ant. ſentit ↄtra gl. q poſſit eligi ſolū in epiſcopum eccleſie ſecularis dicēs q in epiſcopo eſt ſpāle pp maius p̄iculum q vertit͂ in vacatione eccleſie cathedralis. ē.eo.c.tráſmiſſaꝫ.c.accedētibus de exceſ. p̄la.d. Ant. ↄcludit h cū glo. q ad p̄laturaꝫ eccleſie ſecularis pōt eligi monacus ad canonicā aūt vel dignitatē nō p̄ncipalē in eccleſia collegiata nō pōt p̄moueri. ſꝫ glo. arguēdo dicat ↄ͂trium in.d.c.deus q.d. Pe. ⁊ Jo. de imo. tráſeunt cum glo. ⁊ ēt.d. Car. qui allegat Joā. calde. in.d.c. q dei timo

125 rem. ⁊ Fede. de ſe. ↄſilio.xxxij. ¶ Et no. ēt ex eadē glo. q ſi quis nō aſtringit͂ ad portādū habitū ſub certa forma vel colore non pōt dici q habeat habitū certum: ⁊ in hoc illa glo. eſt ſingu. ⁊ vnica. ſm.d. Cardi. quā dicit eē bene no. p clericis ſecularib⁹: ⁊ p hāc gl. dicit poſſe decidi multas queſtiones: q: vt aliqd cēſeatur determinatuꝫ eſſe. eſt neceſſe vt ſit determinatio indiuidua ad aliqd certum nec ſufficit aliquid de certis eē prohibitū: q dicit eſſe bñ no. ⁊ nunc itelligis no. in.c. clerici de vita ⁊ hone. clericoꝝ: dꝫ tñ veſtes coꝝ eſſe honeſta ↄueniens clericis puta non nimis breuis vel nimis longa vt ibi. ⁊ q not. in cle. ſij. de vita ⁊ honeſta. cle. ⁊ adde glo. ſingu. xxix. q. iiij. in ſumma q voluit clericos poſſe apportare veſtes fodratas de cendali ſi ↄſuetudo regionis illud p̄mittit. tene menti. ¶ Sꝫ an que dicta ſunt de religioſis habeāt locum in quibuſcūqꝫ religioſis dic q ſic ſm.d. Cardi. q: littera loquit͂ generaliter: tñ quatenus dictū eſt monacum poſſe poſtulari ad religionē alterius habitus illud itellige in nō mendicantes mēdicantes enim non poſſūt poſtulari ad aliq̄ eccleſiā vel monaſteriū extra ſuum ordinē: vt in extrauagāti Jo. xxij.

126 que icipit diſpēdijs. ¶ Quid eē an ſecularis poſſit eligi in epiſcopum eccleſie regularis ſicut ecōtra. dic qd ſic: q: epiſcopus recipitur ad p̄feſſionē. vt in.c. porrectū de regula. tñ ēt q: quādoqꝫ monaci ſubſunt epiſcopo. xvj. q. j.

127 qui vere. ¶ Sed an monacus aſſumptus ad eccleſiaꝫ ſecularē teneatur ſeruare ſuā regulam vide glo. melioreꝫ de corpore iuſ in.c. de monacis. xvj. q. j. ⁊ qd habetur in.c. deus qui de vita ⁊ hone. cle. ⁊ in cle. j. de cele. miſſa. ⁊ per

128 Hoſt. in ſumma de ſtatu mona. ¶ Et adde ad predicta Ang. i. l. nulli. ff. qd cuiuſqꝫ vni. no. vbi dicit qd ſi in collegio monacorum non remáſit niſi vnus monacus qd ſi vult effici Abbas: q: epidimis. i. peſtis oēs ſubtrapit de medio remediū eſt qd vocem ſuam cōmunicet alteri ⁊ ille alter eligat ⁊ huic eligēti ↄſentiat ipſe allegat Paulum in hac cle. ⁊ ita dicit fuiſſe obſeruatū in abbate ſancti Benedicti. ſed huic ↄſilio repugnat: q: vox eius cui cōmunicata eſt: non eſt de corpore collegij. vnde non vſ ſuffragari p glo. in.d.l. nulli. ⁊ ſolue qd illud operatur neceſſitas q

129 nulli legi eſt ſubiecta ſm Ange. ibi. ¶ Et inq̄ntum ſuperius dixi qd genus maſculinū p̄latuꝫ a teſtatore ↄcipit femininū adde elegās ↄſilium. d. Pet. de ancha. cx. vbi quidā fecerat ſubſtitutionē hoc mō ſi filij filiorum deceſſerint ſine filijs ſubſtituo fratres heremitas. ⁊ iuxta illud ⁊ nati natoꝝ: ⁊ q naſcentur ab illis. an appellatione filioꝝ hoc caſu veniāt filie: ⁊ ſic faciant deficere ſubſtitutioneꝫ cōſuluit qd ſic p.d.l. ſi ita ſcriptū. ff. de legatis. ij. ¶ Et in quātū ſ. in principio allegaui glo. in.c. j. de iudi. debui allegare glo. in.c. nouit eo. ti. Andre. ſiculus.

1 n **E romani.** Sūma ⁊ diuide: vt ſ in gl. ¶ Nota p̄mo ſꝫ d. Pe. de ancha. q opiones docto. varie p̄hēt obſtaculū ⁊ dilationē expeditioni alicuius negocij imminētis: nam in tali varietate alteram ſequi non eſt temerarium: allegat not. in.c. ne innitaris de ↄſti. ⁊ ſm paulū ſine rep̄hēſiōe pōt vn⁹ adherere vni: ⁊ alter alteri: q: opionibus eſt deferēdum. c. litteras de reſti. ſpo. ⁊ per hoc dicit. d. Pe. q ſi iudex in iudicādo ſequit͂ vnā opionem de pluribus nō facit litem ſuam. allegat no. p Bar. in.l. cū prolatus. ff. de re iudi. ⁊ dicit q habēs ēt p ſe opiones doct. excuſatur ab expēſis: q: vſ habere ex hoc iuſtaꝫ cām litigādi. l. qui ſoliduꝫ. §. ēt de lega. ij. ⁊ allegat Pe. de ſar. in.c. vt debitus de appel. nam doctor hꝫ auctoritatem iterp̄tandi ↄſtitutiones: ⁊ iura ⁊ doc. opiones ſunt p̄babiles. ⁊ in ſcriptis redigēde: vt no. i.c. j. de poſtu. p̄la. ⁊ in.l. j. C. de p̄feſſo. qui in vrbe cōſtā. li. xij. facit.c. cūꝫ ſpeciali de appe.c. ad noſtraꝫ de ↄſue. ⁊ itellige q illa iterpretatio non eſt gnālis nec eſt neceſſaria redigere in ſcriptis. vide gl. ⁊ doc. in.d.c. j. de poſtu. p̄la. ⁊ dicit hic.d. Car. iſtum tex. eſſe optimum pro determinādis opionibus ibi in verbo īdeterminata q ante determinationē eſt excuſabilis qui ſenſit alteram de opionibus. ⁊ allegat illud dictuꝫ Pe. de ſaro. q habēs opinionē vnius doc. excuſetur ab expēſis q dicit eē verum niſi cōmuniter ab alijs reprehēderetur: q: tunc nō preſtat p̄ babilē cauſam litigādi: ⁊ refert ſe dixiſſe in.c. finē lit. de dolo ⁊ ↄtu. ⁊ ideo.d. Anto. in d.c. finem lit. dubus. dicit ſibi non placere dictum petri de ſaro. ſi habebat cōmunē opinionē ↄtra ſe. allegat not. p Bar. in.l. q nerua. ff. depoſiti. ſꝫ vera hoc voluit zenze. hic dicēs predicta vera niſi illa opio eēt cōmuniter reprobata: q: tunc fatuus eēt iudex illam ſequēdo nec excuſaret in ſindicatu inſti. de obli. que ex quaſi delicto naſcū. in principio. ⁊ ſubdit h.d. Anto. poſt zenze. q opio ſubtilior eſt preferēda.c. capellanus de ferijs: ⁊ ideo licitūꝫ eſt diſcipulo rep̄rehēdere magiſtrū.l. cedi. ff. de ↄdi. ob cauſam. ⁊ ideo ille princeps philoſophoꝝ ariſtoteles ſolitus erat dicere amicus plato magis amica veritas. dꝫ tñ diſcipulus ſi pōt excuſare opionem magiſtri exēplo Sabini qui ſniam ſui magiſtri bene diſtinxit. l. qualem. ff. de arbitr. d. Joan. de

2 imo. dicit hic duo eſſe vidēda. ¶ Primum que opio eſt ſeruanda. ſcdo an opinio excuſet. Circa primū dicit qd ſi ↄſuetudo vel lex ciuilis. aut canonica approbat vnam opinionē illa eſt tenēda. l. minime. ff. de legi. qd limitat niſi p rationē incōuincibilē cōmunis opinio ↄfunderet͂: q: tūc non eſſet ſeruāda. allegat Joan. an. in.c. j. de ↄſti. in nouella. qd dictum Jo. an. ibi reputatur ſingu. voluit enim qd iudex non pōt iudicare ↄ cōmunē opinionē: ſed illa notorie eſt falſa: vel ſi pōt illam ↄuincere plurib⁹ ⁊ melioribus rationibus. ſi vero non apparet que ſit cōmunis opinio: tūc eſt ſeruāda illa que melioribus rationibus ⁊ ſubtilioribus motiuis mouet͂ ar.l. ſi. C. de edendo. ſed tex. eſt melior de iuſ in.d.c. capellanus de feri. alias dꝫ ſeruari opinio. que facit pro cauſa fauorabili vt in matrimonio dote teſtamēto: libertate: ⁊ ſimilibus. vt in.c. ſi. de re iudi. facit l. ſi pars. ff. de inoffi. teſta. ⁊.l. lege Julia Petronia. ff. de

3 manu. ¶ Circa ſecūdū dictū ↄcludit tantus doct. vel ſi opinio eſt ↄſuetudine approbata vel lege excuſat. ¶ Et ita pone exemplum. vt verone vbi eſt ſtatutum q ſeruet͂ opinio dñi. ſi vero opio non eſt approbata. l. vel ↄſuetudine non excuſat ſi appareat que ſit cōmunis opio.d. Pe. tenet iſto caſu qd non excuſat. zenze. tenet ↄtrariuꝫ: ⁊ Pe. de ſaro. in.d.c. vt debitus ⁊ videt͂ procedere dictum eorū ſi ſit opio modernı doct. ⁊ autentici: q: non eſt veriſimile

4 qd ſine magna ratione fuerit motus adeo q ſi opio illius doct. eſt ita

doc.eſt ita ratioſa e ſubmiſſa ꝙ reprehēdi non poterit pre-
ferenda eſt cōi opioni. Et ſubdit hic Joā.de imo.ꝙ tunc
cōis opio eſt pferenda qñ eſt modernoꝝ doc.auctenticoꝝ
4 ⁊ ita reſidet hic. ¶ Tu adde ad pdicta elegans dictū Ol
dra.in.l.qꝛ ſitū.§.j.ff.de fundo inſtru.vbi dicit ꝙ iudex
motus pp opionem doctoris ſui poſ excuſari a cōdēnatio
ne expenſaꝝ:qꝛ pbabiliter quis ſeqꝫ opio ſui doct. refert
illud dictū ⁊ ſeqtur.d.Abb.in.c.j.de poſtu.prela. ⁊ ideo
erit illo caſu neccium illi iudici habuiſſe optimū doct.ad h
vt excuſet ſequēdo opionem eius.facit glo.ſing.in.c.cum
beatiſſimus.xxiij.q.j.⁊ ſic dictū Oldra.ſatis concordat
cū dicto Petri de ſaro.ꝙ ego limito niſi ille doct. fuiſſet
ſolitus tenere nouas īſolitas ⁊ īauditas opiones: qꝛ tūc ī
eo pſumit̄ iperitia.ar.l.j.ff.de ſenat.ut dixit Bal.in.l.fi.
C.de pena iudi.qui male iudi.⁊ multo magis pcedat di-
ctum iſtoꝝ Petri Oldra.⁊ ſequaciū in cā matrimoniali
vnde dixit Hoſtiē.in.c.ij.de cogna.ſpiri.ꝙ vbi doctores
in aliquo arti.ſunt varij ſequēda eſt opio humanior: qꝛ ē
equior ⁊ rōnabilior. ſi vero vtraqꝫ opio eſt eque rationa-
bilis ſequēdū eſt iudicium plurimoꝝ.allegat.c.in canoni-
cis.xix.di.Et dat regulā ſing.ibi Hoſt.ꝙ vbi doc.⁊ ma
giſtri.per ſuas regulas ſepant mrimoniū nec dant caſum
in iur̄ expreſſum ſi reperit̄ vnus doc.vel magiſter mrimo-
5 nium ſubſtinēs tūc illius opio eſt ſequēda. ¶ Ex quo in
fero vnū ꝙ tibi videbit̄ nouū ⁊ ſing.ꝙ lʒ opio vnius excel
lentis doc.excuſet ab expenſis vt voluerūt Petrus Ol-
dra.⁊ alij.tñ valet ſnīa lʒ cōis opio ſit in ꝯtrium in cā ma-
trimonij ⁊ ſimilibus ſi cōis opio non hēat tex.expreſſum
⁊ multo magis valeret ſnīa ꝯ cōem opionem lata p excellē
tiam doc.in caſu nō fauorabili.ſi cōem opinionē nō ꝯuin
ceret melioribus rōibus.poſſibile enīʒ eſt ꝙ deus q cūcta
largitur vt dixit tex.i.c.reuertimini.xvj.q.j.apparuerit i
genium ſibi.in illo paſſu magis ꝙ̄ alijs pluribus doctis:
⁊ exercitatis in iure viris vt eſt tex.ſing.in.l.j.§.ſed neqꝫ
C.de vet.iur̄ enucle.⁊ ideo poſſet mordert dictū Bar.in
l.cum plaris.ff.de re iudica.vbi dixit ꝙ ſi lex hʒ multos
intellectus ⁊ iudex eligit vnum qō multi tenēt: ſed non eſt
bonus ꝙ in ſindicatu tenebit̄: ſed minus punit̄ allegat i
ſti.de obliga.que ex quaſi delī.in pnc.ꝙ Ang.ibi dicit̄ ē
verum ſi ꝯria opio erat approbata.ſed ſi neutra nō peccat
iudex qui in alteram ſnīam inclinauit.allegat Inno.in.d.
c.ne innitaris.⁊ ſic ſeqtur ꝙ opinio vnius excellētis doc.
excuſabit ab expēſis.lʒ cōiter doc.teneāt ꝯtrium: ſi illa cō-
munis opinio nō eſt approbata.l.vel ꝯſuetudine quimo
ſnīa illa preualebit cōi opinio.⁊ vltra tex.in.d.§.ſed neqꝫ
allego glo.que hoc vꝫ ſentire in.l.minime.ff.de legi.erit
tñ difficile hoc reperire: ⁊ raro repies ꝙ vnius doc.ſcīa ſciē
tie adeo eminētis ꝙ validis rōnibus vincat opinio.cōem
defecerūt enim ingenia ⁊ corpora noſtra hac etate īfeliciſſi
6 ma vt dix̄ ſin.tex.i.c.fraternitatis.xxxiij.di. ¶ Adde ſe
cundo ꝙ ſi tex.clarus nō reperit̄ in iur̄ ⁊ tūc ſi ſūt plures
opiniones ſup vno puncto:⁊ vna opinio clare eſt appro-
bata de iur̄ cano.illa opinio pfert̄ in foro laicali: vt in.ca.
p venerabilem.§.rōibus qui fi.ſint leg.⁊ in.c.raynutius
de teſta.⁊ in.l.ꝙ̄.C.ad.l.falci.⁊ l.c.romani.§.ꝯtentes
de for.cōp.li.vj.⁊ in.c.vt animaꝝ de ꝯſti.eo.li.⁊ Bar.in
l.j.ff.de re.reis.ſi vero vna opinio nō eſt clare approbata
p iura cano.⁊ ſumus in mā in qua pōt fieri extēſio p idēti
tatē rōnis vel de ſimilibus ad ſimilia vel p ar.a ꝯrio ſēſu.
⁊ tūc aut aliqua opi.pbat̄ liquide p aliqō ex illis argumē-
tis ita qō ſufficienter nō pōt rñderi: ⁊ tūc ſtandū ē potius
illi opinioni ꝙ̄ ꝯrie.poſito ꝙ illa ꝯtra ſit cōis.raro tamen
hoc inuenies.ar.l.non pōt.ff.de legi.l.illud ad.l.aqui.l.
j.§.j.ff.de offi.ei⁹ cui mā.eſt iuriſdi.ſi vō illa opio nō pro
batur clare.ex illis argumētis ⁊ tūc ſi ꝯſtat ꝙ vna ex illis
opinionibus eſt cōis: ⁊ cōiter tenetur tunc illa opinio erit
tenēda ⁊ iudicādo ⁊ ꝯſulendo.l.j.ff.dē ſena.⁊ ibi Bal.i.l.
ambitas.ff.de his q no.infa.l.ita vulneratus.ff.ad.l.aq.
c.in canonicis.xix.di.c.de qbus.xx.di.c.qdā de peni.di.j.
Bal.in.l.j.ff.de vulg.⁊ pup.⁊ in.l.obſeruare.§.pficiſci
ff.de offi.pcō.Ang.in.d.l.cū plar.bar.in.l.fi.C.de pen.
iudi.xc.⁊ in queſtione incipiēte a ſnīs iudicis q p impru
dentiā male iudicauit.Inno.in.d.c.ne innitaris Hoſti.
⁊ alij in.d.c.capellanos.⁊ Inno.in.ca.j.de poſtu.pla.in
7 vj.facit in.arg.l.ꝙ maior.ff.ad munici. ¶ Aut nō appa
ret ꝙ opinio ſit cōis ⁊ tūc tenēda eſt illa ꝙ̄ pluribus ⁊ me
lioribus rōnibus ſubſiſtat vt in.d.c.capellanus.ar.c.litte
ras de pſū.⁊ auc.itaqꝫ.C.cōia de ſuc.⁊.c.j.de treu.⁊ pac.
⁊ pt poni exēplū in illa opione ꝙ hereditas nō agnita trā
ſmittit̄ ad quoſcūqꝫ ēt extraneos de quo plene p oēs in.l.
fris ⁊ ibi plene p.d.Benedic.de plum.repetitē.C.de inf
deli.⁊ Bar.in.l.vētre ⁊ plenius ibi Ang.in repetitiōe.
⁊ alij moderni.ff.de acq.here.⁊ plene Saluce.in.l.apud
hoſtes in ſua repetitiōe elegāti.C.de ſuis ⁊ leg. ¶ Si vō
vna opinio nō iuuat̄ pluribus rōnibus: ⁊ ſumus in mā
iuramēti tūc eſt ſeruāda potius opinio fauēs iuramēto ꝙ̄
opio ꝯtra niſi papa aliō declararet.c.venerabilē dē elec.gl.
8 c.petitio de iur.iur.⁊.c.quāto eo.ti.p doc. ¶ Si vero eſt
alia mā eſt eligēda opinio benignior.l.benignius.ff.de le
gibus.l.prime.ff.de his que in teſta.delent̄.c.fi.de re iu-
dica.c.ex lris de pbat.l.in ambiguis.ff.de iure dotiū.c.
dño guerrā ibi ⁊ p oēs pl'res in ti.h̄ finit̄ lex incipiūt ꝯſue
tu.regni. ¶ Dicit̄ aūt benignior opinio que fauet matri
monio doti libertati: ⁊ teſtō.l.lege iulia petrōia.ff.de ma
numiſſi ti.ḡnali.l.ſi paris.ff.de inofficioſo teſtō.l.inter pa
res.ff.de re iudi.c.fi.eo.tit.niſi forte appereat apte iniqua
tex.eſt ſing.ſm Ang.in.d.l.ſi paris ⁊ ideo ēt dicas in alio
caſu fauorabili: vt eſt tex.formalis in.d.c.fi.⁊ lʒ ibi ponāt̄
quattuor caſus excepti a regula: tñ ponunt̄ grā exēpli ſm
vinci.ibi vt ibi dixi.⁊ iō capiet̄ opinio q fauet religioni.l.
ſunt pſone.ff.de reli.⁊ ſūpt.funer. ¶ Itē pro pupillis vi
duis ⁊ pſonis miſerabilib⁹.c.ex tenore de foro cōpe.c.ſi-
gnificātibus de offi.dele.l.j.C.qñ impat.inter pupillos ⁊
vidua.ar.eius ꝙ no.ſpe.in ti.de teſte.§.poſtꝙ̄ ꝓpe finem
Jo.an.⁊.d.Ant.in.c.in nřa de teſtib⁹. ¶ Et dicet̄ beni
gnior.ſi iudicet̄ in fauorē priuati ꝯ fiſcū tex.eſt multū ſin-
gula.in.l.nō puto.ff.de iure fiſci.et quod ibi no.Bart.
¶ Dr̄ etiā bēignior opio fauere actui vt pot⁹ valeat ꝙ̄
peat ſiue ſit ꝯtctus ſtricti iuris ſiue bōe fidei.l.quotiēs.ff.
de vbo.ob.l.quotiēs.ff.de rebus dubi.⁊ eſt vtile ad ſub
ſtentādū.l.que reputat̄ ſing.ſm cās glo.in.l.in teſtō.ff.de
9 fideicōmiſ.liber. ¶ Ex quo reſultat vnoʒ ꝙ tibi videbit̄
nouū ⁊ mirabile ꝙ ſi reus ſtat ꝯ ſtipulationē ⁊ actor ſtat p
ſtipulatiōe.⁊ opiones ſunt ꝯtrie capiet̄ opio fauens actori
vt actus potius valeat ꝙ̄ peat tanꝙ̄ ſit opio benignior. li
mito hoc niſi eſſet actus penalis: qꝛ odio pene caperetur
opio ꝯtria.ar.c.odia de reg.iur.in.vj.⁊ ſi pene de peni.di.
j.⁊.l.fauorabiliores.ff.de reg.ior.⁊.l.cum qdā.ff.de libe.
⁊ poſtu.⁊ iō dixit glo.ſing.in.c.cleri.lxxxj.di.quā apud le
giſtas tradidit Bal.in repetitiōe.l.data opera.C.q accu.
nō poſ.ꝙ ſi duo laici teſtificantur pro inocentia accuſati ⁊
duo clerici teſtificant̄ ꝯtriū.lʒ clerici digniores ſint laicis vt
in.c.ſedes de reſcrip.in.c.quorūdā de elec.li.vj.c.octuqꝫ
inj.di.nihilominus teſtes laicis odio pene pferunt̄ duos
clericos. ¶ Si vero dubitet̄ q opio ſit benignior ꝯſulen-
dus eſt pnceps.ſi copia ſui cōmode haberi pōt.l.cū de no
uo.C.de legibus: ⁊ ſic dʒ intelligi.c.cū veniſſent de iudic.c.
ordinarij de offi.ordi.li.vj.ſi vero nō pōt cōmode hri co
pia pncipis.tunc eliget̄ opio fauens reo.l.arrianus.ff.de
ac.⁊ obli.⁊.d.l.fauorabiliores. ¶ Ex qbus reſultat aliō
mirabile ꝙ ſi occurreret caſus modo in fauorē rei modo i
fauorē actoris poſſet iudex ſalua ꝯſcientia ferre ꝯtrias ſen
tētias. ¶ Si vero doc.ſunt varij in opionibus tūc ſtādū
eſt opioni glo.⁊ ex hoc ſaluat̄ ſing.dictū Jaco.but.in.l.j.
C.qui pro ſua iur̄.vbi dixit in dubio iudicādū eſſe ſm opi
nionē glo.⁊ facit dictū Bal.in.c.j.de nō ſuccef.fe.vbi di
cit ꝙ in cōſulēdo in dubijs opionibus ſeqtur opionē gl.
ordinarie: qꝛ nō pōt adherere meliori.⁊ i.l.cū hereditas
10 C.de poſiti dixit ꝙ opio glo.oēs alios antecellit: ⁊ vide cū
dē in.l.ſcribus.C.de ipube.⁊ alias ſub.⁊ in auc.ceſſante
C.de legip.heredi.⁊ i peculio ſuo vbi allegat Cynuʒ in.l.
nō mouroꝝ.C.de ꝯdē.⁊ cōmit.ſtipu.loquētem aduocato.

audi inquid idolū tuum.i.glo.ꝛ vide Salic.l.i.traditio
nibus.C.de pac.vbi dicit esse inherēdū opio glo. sicut bo
nonienses rustici iherēt carono: vt est glo.sing.in.l.oīs dif
finitio.ff.de reg.iu.ꝛ Ang.in.l.ij.ff.de accusa.dicebat ꝙ
ꝯsulendo semꝑ adhereret opioni glo.ꝛ adde no.dictū Bal.
in.l.fi.C.de pena iudi.ꝙ si iudex sequit opio.reprobatam
11 ꝑꝑ metū tyrāni excusat.ꝛ forte nō excusat si sciebat cōsue
tudinē illius tyrāni ꝛ accessit ad territoriū illꝰ ad assumē
dū officiū iudicādi ꝙ no.pro ciuitatibus ptialibꝰ: q: non
euitāt penā.c.cū eterni de re iudi.li.vj.ꝛ eos ptāces ꝛ iudi
ces accedētes ad talia loca: ꝛ adde eūdē Bald.in.l.ab eo
C.quo ꝛ qñ iudex vbi dicit ꝙ.si iudex errat in subtilitatibꝰ
12 legū non peccat mortaliter.allegat dictū Inno.i.c.p tuas
el.ij.de simo.facit pulchra glo.in.c.pe.de ferijs que dicit
ꝙ iu.seruāns ius ꝑcepti nō peccat vbi sunt opiones.lꝫ po
stea appareat ꝯtrā opionē veram.facit tex.ꝛ glo.in.c.j.de
postu.pla.in.vj.facit no.dictū Inno.in.c.cū ex officij de
ꝑscrip.vbi dicit ꝙ si iudex errās in itelligēdis legis ꝑuile
gij vel rescripti valet snīa q: dr̄ ignorātia tollerabilis.facit
lex cū ꝓlatis supius allegata ꝙ itellige vt supius dictū ē.
13 ¶ Quid aūt si sunt ꝯflictus rōnū hinc īde vigētiū ꝛ solē
niū doc.ꝯtra ꝯsilia: qd erit faciēdū p iudicāte.d. Pe.de
ancha.ꝯsilio.ccx.icipiēte in xp̄i noīe amē.inter ꝯtra varia
ꝯsilia excellētissimoꝝ doctoꝝ ꝯsultissimus ꝛ catolicus pn
ceps.d.Carolus de malatestis sup decisione aditus tāq̄
eq̄tatis ꝛ iusticie cultor querit in tāta ꝯrietate qd agēdum
sit ꝛ statuēdū inter ptes salua ꝯsciētia ꝛ timore dei. vbi dī
cit.d. Pe.hoc nō eē nouū: nā ꝛ iuriscōsulti ꝛ sancti viri
vt plurimū inter se ꝯtrant.l.domicius labeo de testa.ff.c.
ne innitaris de ꝯsti.nec hoc est reprehēsibile.c.nō dꝫ de cō
sangui.ꝛ affi.in illa aūt ꝯrietate iudex nō peccat eligēdo q̄
iuri ꝛ equitati crediderit ꝯuenire.vt in.c.lr̄as de resti.spo.
aliq vnā aliq aliā aliq mediā viam eligūt in tanta ꝯrietate
ꝛ oēs a temeritate vel īperitia excusant vt ibi no.ꝛ in.d.l.
cū pla.ꝛ est excusatus apud deū ꝛ hoīes ille iudex q in ta
li dubietate eligit opionē q̄ sm eius ꝯsciētiā credit fore
verā: ēt si postea ꝯtrā declaret p hñtē ptātē.c.fi.d ꝯsti.c.j.
de postu. plato. hoc enim est ꝓpriū humani iudicis sepe
falli.cū hoc differat a diuino iudicio ꝙ nūq̄ fallit.ca. a no
bis.ij.de snīa excō.c.j.de re.iudi.li.vj.ꝛ ideo si visis cōsi
lijs ꝛ rōnibꝰ ibi redditis.si magis iclinat in vnā ptē q̄ in
aliā: illā seq dꝫ.vide ibi p eū.ꝛ vide subtilē doct.d.Mar.
de mate.in tractatu quē edidit de opionibꝰ eligēdis.ꝛ ista
nō tradas obliuioni q: sunt quotidia. Et vide Bal.in.l.
14 pe.ff.de iusti.ꝛ iure. ¶ No.sm.d. Pe.ꝙ pro talibꝰ opi
nionibus decidēdis dꝫ hñi recursus ad papā. q: dubita
tio sup noua lege noniter emergēs dꝫ dirimi p iterpreta
tionē ꝯditoris ꝛ hoc dicit ꝓcedere quo ad vniuersos.q̄tū
vo ad hūc iudicē ꝛ illū q de qōne cognoscat in qua talis in
terptatio regrītur pōt ipse iterpretari mētē legis ꝙ no.in
l.nō possunt.ff.de legibus ꝛ ꝑdicta de pncipe ꝯsulēdo dī
ci eē vera. Cū dubium est ꝓbabile.sed qñ mēs legis.ꝛ rō
est certa dꝫ stari verbis ꝛ menti.nec ē tūc ꝯsulēdus pnceps
vel alius.imo est increpādus q aliū ꝯsulit sup non dubia
qōne vt i.l.domitius labeo de testamētis ꝛ dicēdū est sibi
ꝙ ibi dr̄ aut te nō itelligo aut stulta est ꝯsultatio tua: ꝛ re
fert.d.suū qui fuit Bal. dicere ꝙ qñ habet ptātis princi
pis nō dꝫ recurri ad interpretationē inferioris. sꝫ ad ipm
pncipē q est lex aīata in terris.vt i auē.de ꝯsulibꝰ: ꝛ iō cau
se sm eum q̄ sunt in auditorio pape qñ est dubitatio iuris
in aliqua re referēde sunt ad ipm apostolicū: aūq̄ ꝓnun
cieī.ita bellissime dixit Bal.in.l.cū de nouo.C.de legi. al
legat.d. Pe.c.p venerabilē q fi.sint leg.ꝛ ita residet.ego
allego eundē.d. Pe.in.c.j.in.iiij.no.de sūma tri.ꝛ fide
cato.li.vj.vbi allegat eādē doctrinā Bal.in.d.l.cū de no
15 uo: ꝛ subdit ꝙ ptās pncipis multū opatur.nā ꝛ senatus
pōt p se legē facere.l.non ambigit.ff.de legi.ꝛ tñ in ptāa
pncipis ꝯstitutus legē non facit nisi a pncipe ꝯfirmetur.l.
humanū.C.de legi.ex quo infert ꝙ lꝫ populi possint face
re statuta tñ si pnceps ē ibi pñs talia statuta nō valēt sine
ꝯfirmatiōe eius ꝙ dicit esse no.ꝛ fuit solēne dictū Bal.in
d.l.humanū ꝛ est restrictio magna ad.l. oēs populi.ff.de
iusti.ꝛ iur.facit ꝙ refert Raf.fulgo.in.l.pñti.C. de his q
ad ecclesias ꝯfugi.vbi refert aliquos dicere ꝙ populi ale
manie nō alligant legibus ꝑꝑ pñtiā impalis maiestatis q̄
est lex aīata in terris ꝛ pōt ꝑstare: vīsa p tex.in.d.l.puncti
vbi dr̄ ꝙ illa lex seruāda est vbiqꝫ excepta vrbe cōstātino
politana ꝑꝑ pñtiam impatoris ibi residētis: q: melius ip
se ꝓuidebit cū fuerit regsitus ꝑꝑ ꝯtingētiā casuū.mirabi
le dictū est si eēt vex ipse vero dicit cōtr teneri ꝯtrā q: le
ges gñales vbiqꝫ suā vim obtinēt.l.j.C.de paga.l.j.C.de
sūma tri.l.iij.§. diuus.ff.de sepulc.vio.vbi nolait excipe
ret vt ibi.ꝛ ita residet ꝙ mihi vr̄ merito ꝛ iure sequēdū.fa
cit ad hoc lex nihil ōino.C.de palatinis sacraꝝ larg.li.xij.
ꝛ ibi glo.q̄ vult ꝙ lꝫ eps teneat exhibere reuerētiā archi
episcopo nō tñ ꝑꝑ suā ꝑsentiā pdit suū vigorē ꝛ suā iuris
ditionē.facit glo.in.l.cūctos.C.de meta.li.xij.ꝛ ibi bar.
vbi dicit ꝙ si dñs legatus venit ad ciuitatē parisij ꝛ hospi
tet in domo epi ꝙ.d.eps ꝑꝑ ꝑsentiā legati nō pdit suā iu
risditionē: ꝛ volētes litigare nō debēt adire legatū sꝫ epm.
facit auē.de defensoribus ciuitatū.§.nulla glo.in.c. nolē
tes de offi.legati.Bar.in.l.fin.ff.de offi.ꝓcōsu.ita dica
mus in proposito qd lex mortua nō dꝫ pdere suū vigorē
ꝑꝑ pñtiam legis viue nisi aliter a lege viua statuat.ꝛ si sub
tiliter pōderet dicte lex puncti.posito ꝙ ꝓbaret dcm̄ illoꝝ
ꝓcederet in ea ciuitate dūtaxat vbi vere imperator resi
deret.nō āt in alijs terris vbi vere nō resideret: ꝛ istud mē
ti cōmēda.ꝛ de ista pñtia pncipis vide no.tex.l.i.sꝫ ꝛ simi
lites.§.sed ꝛ igniominis missi.ff.de excu.tuto.vbi īfamis
nō pōt igredi vrbē vbi residet pnceps.facit elegāo dictū
Bal.in.l.aliqñ.ff.de offi.ꝓcō.vꝫ ꝙ lꝫ nō credat misso ni
si ostēdat lr̄as missionis.vt in.l.j.de mādatis pncipum tñ
in loco vbi est pnceps cōstitutēs pōt ꝓbari cōmissio per te
stes lꝫ in alio loco regreret scriptura: voluit Iaco. de bel
uiso in.d.l.j.ꝛ idē firmauit ibi Raf.fulgo.facit no.dcm̄
16 d.mei Io.de imo.in.c. ꝙ sup his de fide instru. ¶ Ubi
dicit ꝙ lꝫ sit dubiū vtrum credat legato dicēti se hr̄e spāle
cōmissionē oraculo viue vocis.si nō ostēdat lr̄as cōmissio
nis vt ibi tñ si est in curia vbi hr̄ copia principis stat dicto
suo lꝫ aliter illud nō ꝓbet.facit solēne dcm̄ dñoꝝ de rota.
relatū p subtilē doc.d.abb.cōsiliū meū in.c.ꝑsonas de
appella.ꝙ si iudex a quo ꝑfixit terminū appellāti ad prose
quēdā appel.iofficit.j.aliū terminū arripe iter. q: dr̄ ap
pellationē ꝓsequi ꝙ est vex ex curiā.secus si in curia vbi
est pnceps q: aliter dꝫ ꝓsequi q̄ iter arripiēdo.facit singu.
dcm̄ Ange.in.l.mutū.§.is.q.ff.de ꝓcura. vbi si dñs est
pñs ꝛ dubitat de mādato nō admittit ꝓcurator cū cau
tione de rato. secus si dñs eēt absens.ꝛ ad hoc allegat il
lū tex.sing.facit singu.dcm̄ bal.in.l.ij.C.quo ꝛ qñ iudex
vꝫ ꝙ si nuncius citat pte iudice vel pncipe pñte ꝙ illa cita
tio dr̄ peremptoria.allegat tex.in.l.si ꝓcuratori pñns.ff.de
vbo.ob.ꝛ est magna extēsio ad glo. ber.in.c.ꝯsuluit de of
fici.dele.facit postremo tex.autens ꝛ sing.in.c.institutiōis
in vbo sineq̄ in pñtia nr̄a dispositaeē vr̄.xxv.q.ij.ꝛ ista in
arcano cordis reponas.et addas ad istos ptes scribētes.
17 ¶ Adde ēt ingēiū dicit.d. Pe.ꝙ recurrit ad cōditorē
bal.in.l.omni innouatiōe ad fi.C.de sac.san.ec. vbi refert
se ꝑdie ꝯsuluisse p illā legē ibi enim dr̄ ꝙ in casu dubij p
tinet ad ꝯditorē interpretatio legis cum dubitaret in qui
busdā vbis statuti q̄ nō poterāt certa rōne declarari q̄ re
curreret ad oñm cuius auctē statutū erat factū et ita fuit
practicatū dño cortoni sm eūꝫ ibi. Adde no.dcm̄ bald.in
ꝑma ꝯstitutiōe.C.in.§.qbus vbi dicit statutarios posse vi
gore cōmissionis gñalis declarare statuta.ar.l. hr̄edes pa
lam vñ.sꝫ ꝛ si nos.ff.de testa.detrahere vo corrigere ꝛ emē
dare nō pñt nisi spāliter eis ꝯmittat ꝛ allegat bar.ibi.ego
allego glo.valde elegātē in.c.ex pte el.ij.de vbo.sig.dicē
tem ꝙ legatus pōt suā ꝯstitutionē interꝑtari cū oritur du
bium sed hoc dicas ꝓcedere.si adhuc durat eius ptās.nā
si expirauit officiū sue legationis hoc facere nō pōt.ar.c.in
lr̄is.de offi.dele.ꝛ.l.iudex postq̄.ff.de re iudi.vnde papa
in.d.c.ex parte ratificauit interpretationē legati: alias nō
valuisset.

valuiſſet ſua interpretatio vt dicit ibi Joan.an. ex quo in
fero ꝙ ſtatutarij deputati a populo vel a noſo ſcholaſtico
18 certi nõ pñt interpretari ſtatuta p ſe edita ſi oriret aliqua
dubitatio ex quo functi ſunt ſuo officio.nec ob. ſi dicat ꝙ
eius eſt interpretari cuius eſt cõdere: q: in veritate illi non
videntᷣ ↄdidiſſe ſtatuta: ſed pon' popul' ꝑſtãs eis auctõe
q: id oꝫ facere cui' auctõe fit vt in.c.ſi diligẽti de ꝑſcrip.
ideo recurrẽdũ eſt ad populũ q eis dedit auctõe: ꝯ proce
dit qñ interpretatio eſt valde dubia: alias ſecus.faci ꝙ no.
Bar.in.l.oẽs populi de iuſti.ꝯ iuſ.glo.in.c.cũ veniſſent
de iudi.ꝯ facit etiã incõuincibilis interpretatio.l.eſt idẽ
ꝙ tex.l.ter.eſt'elegãs i.l.ita fidei.ff. de iure fiſci. de quo ex
clamat bal.in.l.j.C.de ꝓba.in fi.ergo eo.tpe q̃s põt inter
19 pretari ſtatutũ quo tpe hꝫ ptãtẽ cõdẽdi illud. ¶ Not.ꝙ
lex inferioris nõ tollit legẽ ſupioris.c.ꝙ ſuper his de ma
io.ꝯ obe.ꝙ ꝓcedit vt hic voluit glo.qñ inferior recipit po
teſtatẽ cõdẽdi.l.a ſupiore vt eſt in cetu cardinaliũ vacãte
ſede.q: ptãs papalis cẽtur a papa p ꝙ vr hꝫ.d.An.ꝙ ca
pitulũ ſede vacãte nõ põt reuocare cõſtitutiones epi qñ ab
eo habeat ptãtẽ ↄdendi.que doctrina nõ eſt vera: ꝯ ↄtrinꝫ
diſputauit Fed.de ſenis ↄſilio.xvj.quã diſputationẽ re
fert Jo.an.in.c.j.de maio.ꝯ obe.li.vj.in nouella ꝯ more
ſuo optimo mirumimodũ cõmẽdat Fe.de ſenis magne
ſciẽtie virũ noĩando.ꝯ facit rõ nã ſucceſſor ꝯ anteceſſor repu
tantᷣ pro eadẽ ꝑſona vt in.c.j.de ſoluti.ꝯ in.c.dilecti de fo
ro cõpe.ꝯ illud ꝙ potuit anteceſſor põt ſucceſſor.c.inominit.
ẽ.eo.ſꝫ capitulũ nr ſucceſſor epi.c.iij.ꝺ ſupplẽ.ne.ꝑla.li.vj.
ergo ſi ſtatutũ epi durat ꝑpetuo ergo ꝯ ſtatutuꝫ capituli.
20 ¶ Preterea ſpãle eſt in cetu cardinaliũ vt iuriſdictio ſpe
ctans ad papã nõ deuoluatᷣ ad illum ſede vacãte vt hic.er
go in ↄtrium erit iure cõe in alijs collegijs.l.ius ſingulare
cum ſimili.ff.de legib.ꝯ ſic omni ptãte epi vacãtis põt vti
capitulũ ꝯ illud ↄſiliũ ſequitur Pe.de ancha.in.d.c.j.ꝯ in
repetitione.c.j.de cõſti.ꝯ facit rõ incõuincibilis cetuꝫ ſuc
cedit in iuriſdictione epali.vt in.d.c.cũ olim de ma.ꝯ obe.
ergo neceo ſuccedit in ptãte cõdendi ↄſtitutionẽ iſta cõſe
quẽtia ꝓbatᷣ a ꝑte ex diffinitione iuriſdictionis de qua ha
betᷣ in.l.j.ff.de iur.om.iud.eſt enim iuriſdictio ptãs de pu
blico introducta cũ neceitate iuriſdicẽdi ꝯ equitatis ſtatuende
vt ibi no.ꝯ in.l.j.ff.ꝙ quiſqꝫ iuris.ꝯ no.Bar.ꝯ ibi Ange.
in.l.oẽs populi.ff.de iuſti.ꝯ iuſ.ꝯ Inno.in.c.cuꝫ acceſſiſ
ſent de ↄſtitu.ꝯ Bald.in auẽ.q̃buſcũqꝫ modis.C.de ſac.
ſan.eccle.ꝯ.d.Pe.in repetitione.d.c.j.ꝯ ibi dicebat ſin
gulariter ꝙ ſi aliquis ꝑſcripſit iuriſdictionẽ in loco: videtᷣ
ꝑſcripſiſſe ptãtem cõdendi ſtatutũ in illo loco.cũ ergo ce
tum ſuccedat in iuriſdictione ſede vacãte. ergo ſuccedit in
ptãte cõdendi ↄſtitutionẽ.ꝯ nõ niſi cum admiratione do.
Anto.fuit deceptus arguẽdo de cetu cardinaliuꝫ ad capi
tulum epi: q: cetus cardinaliũ nõ ſuccedit in iuriſdictione
regulariter ſede papali vacãte vt hic eſt caſus.ſed capitulũ
epi ſuccedit regulariter vt dictũ eſt ꝯ ex hoc inferri põt: qꝺ
collegiũ cardinaliũ eſt deterioris ↄditionis ꝙ ſint alia col
legia ſeu capitula.q: in illa trãſit iuriſdictio ſede vacãte: ꝯ
ad collegium cardinaliũ nõ: vt hic ꝯ iſtud ꝓceſſit pp picu
lum vacationis ſedis papalis: q: maius piculũ vertᷣ in ea
d.c.vbi piculũ.Et ſubdit hic.d.Pe.ꝙ lex iferioris non
põt tollere legẽ ſupioris.l.fi.C.de legi.xxj.di.ca. inferior
innouare võ poſſet: vt hic voluit glo.ꝯ allegat.d.Pe. guil.
de mõte laudi.hic ponẽtẽ exẽplũ in ꝓuincia arelatẽſi vbi
ↄ cõmedẽtes carnes illis ꝓhĩis diebus quadrageſime eſt
pena excõis.iiij.di.deniqꝫ in ꝑnc.ꝯ oꝫ hic colligi ꝙ ius di
uinũ nõ põt tolli p canonicũ vel ciuile.nec ẽt p ſtatutuꝫ.al
legat Inno.in.c.cũ oẽs ꝯ in.c.q̃ in eccleſiaꝝ de ↄſtitu.nec
ẽt p viã indirectã ꝯ allegat Bar.in.l.j.ff.de teſta.ꝙ non
valet ſtatutũ ꝙ ſpurius ſuccedat pri q: nutrit peccatũ ꝯ in
uitat homines ad incõtinẽtiã.allegãs Fed.ꝺ ſen.i ſuis ↄſil.
Iſtud reqrit altiorẽ indaginẽ.vide pro nũc Bal.in.j.cõ
ſtitutiõe.C.vbi ſing.diſputat iſtũ arti.allegãdo diſputatio
nem Jo.cal.ꝯ in.l.j.C.de iuſ annulo.aureo.ꝯ in.l.oẽs po
21 puli.ff.de iuſti.ꝯ iuſ.ꝯ i.l.ↄſulta.C.de teſta. ¶ Et ſubdit
hic Jo.de imo.poſt.d.Anto.ꝙ inferior nõ reſcribit ↄle
gem cõem ꝯ ideo nõ poſſet cõcedere reſcriptũ vt in cauſis
plenarijs ꝓcedatᷣ ſũmarie ꝯ de plano.ẽt ſi ſit legatus de
latere.allegat glo.in.c.ſtatutũ de reſcriptis in.vj.in allega
glo.in.c.ſi.de hereti.in.vj.ꝯ in cle.ſepe de vbo.ſig.ꝯ in.c.
indẽnitatibus.ẽ.eo.li.vj. Idem dicit in his q hñt ptãtẽ
ab iperatore.l.formã.C.de offi.ꝑfe.ꝑto.or.idẽ putat.do.
Ant.in anctianis q: hoc ẽẽt abſorbere ius alterius q tol
lere eſt ſolius ꝑncipis.l.inuitus.ff.de euictio.c.ſup qõnum
de offi.deleg.ſubdit idẽ putari in ↄſilio populi vbi eẽt po
pulus liber ꝯ hẽt regalia. credit vex hoc Jo.de imo.ſta
tuendo.ſꝫ reſcribẽdo vr ſecus p no.in.l.ꝓhibere.§.plane
ff.ꝙ vi aut clã.ego addo Bal.in.c.cuꝫ oẽs in.xv.colum.
ꝟſi.ſed nũqd.ẽ.de ↄſti.vbi q̃rit. edidit epus ↄſtitutionẽ in
ſua dioceſi vt in certis caſibus ꝓcedatᷣ ſũmarie ꝯ de plano
an valeat: ꝯ vr ꝙ nõ q: lꝫ epi nõ iurẽt ſeruare leges ꝯ cano
nes: tñ ſicut iuramẽto ſeruare tenentᷣ ſic ꝯ arbitri lꝫ nõ pec
cent tñ tenentᷣ ſeruare ꝙ ſcriptũ eſt in lege vel canone vt i
22 auẽ.decernimus.C.de arbit. ¶ Itẽ epi ſunt ſub lege nõ
ſupra legẽ.bene facit tex.i.c.iſtõnis.xxv.q.ij.vñ nõ pñt cõ
mittere cãs ordinarias cum illa clauſula ſũmarie ꝯ de pla
no: ꝯ ſi cõmiſerint tñ ordinarie eſt ꝓcedẽdũ: q: illa clauſu
la eſt appoſita gr̃a amplĩãde iuriſdictiõis. idõ viciatᷣ ꝯ nõ vi
ciat.l.ne qcq̃.§.ſi.ff.de offi.ꝓcõſ.no.in.d.cle. ſepe ſubdit
poſtea ibi bal.ↄtrariũ ſeruari de facto.ꝯ aliud ẽm cũ ẽ cõmit
tere ꝯ aliud eſt ſtatuere.q: ſtatutum eſt gñale ꝯ fauorabile.
ar.l.ij.ff.de ſeruis.ſꝫ delegatiões ſũt ꝑticulares ꝯ quodã
modo odioſe: ꝯ reſtringẽde.ꝯ ita ibi reſidet ꝯ eſt noua do
ctrina ꝯ nunq̃ vidi niſi hodie.ꝯ ſi ſubtiliter põderetᷣ glo.
in.d.c.ſi.de hereti.in.vj.loqtur qñ legat' ꝓcedit cõmittẽ
do nõ aũt loqtur qñ ꝓcedit ſtatuẽdo.nec inueſtigatio facta
eſt p aliquẽ niſi per bal.Ego võ puto doctrinã ſuã nõ fo
re verã.primo p iſtuꝫ tex.in ꝟſi.lex ſupioris per inferioreꝫ
tolli nõ põt.vnde ſi nõ põt tolli cõmittendo.ergo non po
terit tolli ſtatuẽdo.bene reperio eũdẽ bald.in cõmento.l.
oẽs populi.ff.de iuſti.ꝯ iure.verſi.ſed hic dubitatᷣ an epi
poſſint facere ſtatuta iuri cõi ↄtria: ꝯ arguit. primo ꝙ põt
poſtea decidit ↄtrium: quia epi ꝯ oẽs magiſtratus tenẽtur
obſeruare ↄſtõnes principũ in auẽ.iuſiurãdũ qꝺ ꝑſtatur
ab his in ptin.ergo nõ poſſunt ↄtrium ſtatuere: q: inferior
nõ tollit legẽ ſupioris.l.fi.C.de teſta.niſi quatenus ſuperi
or permittit: vt ibi pꝫ.preterea vr expreſſum in.l.formaꝫ.
ſuperius allegata vbi dicit minime legib' vel conſtõnibus
23 ↄtrium. ¶ Et ideo ↄcludit.aut ſtatutum epi fit ſuper caſu
obmiſſo a iure cõi: aut ſuper caſu determinato a iure cõi.
¶ Primo caſu valet ſi eſt ſtatutũ bonũ ꝯ honeſtuꝫ: q: ta
le ſtatutũ hꝫ iuſticiã nature.vt.l.iuſticia.ꝯ.l. penulti.ff.de
iuſti.ꝯ iure. ¶ Scđo caſu aut venit ad roborandũ ꝯ imi
tandũ ius cõe.forte cum adiectione pene.ꝯ tũc valet vt in
c.vt aiaꝝ.§.ſtatuto.de conſti.in vj.ꝯ eſt glo.hic ſolẽnis.ꝯ
ſup ea dicetᷣ. ¶ Aut venit ad derogandũ ꝯ infringẽduꝫ
ius cõmune: ꝯ tunc nõ valet duplici ratione. ſ.ſtatuẽtis:
quia eſt inferior: et ratione ſtatuti: quia nõ eſt iuſtuꝫ neqꝫ
bonum: ex quo eſt iuri cõmuni contrarium.l.ꝙ non ra
tione.ff.de legi.l.ambitioſa.ff.de decretis ab ordi.fa.niſi
forte ex cã euidẽti ꝯ neceſſaria.vt in.l.ſi homẽ.ff. mãda.
ꝯ ita reſidet ibi bal. ¶ Et ex hoc vltimo põt dari concor
dia ſolẽnis.vꝫ ꝙ ex cã euidenti ꝯ neceſſaria poterit epus ſta
tuere ꝙ cauſe in ſua dioceſi ordinarie decidantᷣ ſũmarie ꝯ
24 de plano.alias ſecus. ¶ No.ꝙ aliud eſt modificare aliꝺ
corrigere: aliud imitare: aliud detrahere: aliud diſpẽſare.
¶ Modificatur aliqd tunc quãdo temperatur ꝯ reſtrin
gitur ſeu limitatᷣ bono glo.hic in verbo modificari. ꝯ ego
allego glo.in.c.cupientes in princ.in verbo moderari. ẽ.
eo.li.vj.q̃ dicit quod notat diminutionẽ ꝯ non augmentũ
qꝺ eſt bene no.propter ſtatuta quibus datur poteſtas mo
derandi ſtatuta: quia nõ poſſunt illa augumẽtare.poſſunt
tamẽ penam in ſtatutis apponere: vt voluit glo. ſingula.
notanda ibi in ſecũda ſolutione ibi ꝙ eſt bene not.ad que
ſtionem quãdo eſt data poteſtas notarijs moderandi con
tractũ: quia poterit penam apponere ad obſeruantiam cõ
tractus. ¶ Corrigere vero dicitᷣ qñ ãdo corrigitᷣ ſtatutũ

in totum:nec aliud de nouo additur loco illius.l.deroga
tur.ff.de verbo.ſig. ¶ Mutare eſt qñ mutato illo aliud
loco illius ſtatuitur qñ in parte tollit. ¶ Diſpenſare eſt
quãdo ſtante ſtatuto in aliquo facto particulari ſuſpẽdit.
⁊ vide glo.⁊ doc.in.c.ſuper qõnum in pñe.de offi.dele.
glo.in.l.j.ff.de orig.iur.⁊ in.l.j.§.qui operas.ff.ad tertu
25 lia. ¶ No.ꝙ electio pape ſpectat ad cetum cardinalium
Ro.eccleſie.⁊ per hoc ꝙ dicit romane eccleſie excludit car
dinales rauennates ⁊ alios qui ꝓprie nõ ſunt cardinales
imo abuſiue.vt not.xxiij.q.ij.pudor.⁊ glo.hic in verbo
cetus dicit.j.collegiũ.⁊ ſic cardinales faciunt collegium
26 laudinus dicit ꝙ cetus accipit multipliciter aliqñ ꝓ ſena
tu.xvj.q.j.c.eccleſia.alibi pro cõuentu ⁊ cõgregatiõe.xv.
di.c.canones in fi.alibi ſignificat idẽ ꝙ turba.l.pretor ait
la.ij.§.j.ff.vi.bono.rapto.ſed in propoſito accipit ꝓ col
legio cardinaliũ.⁊ ſic dicit.o.Cardinalis ꝙ eſt dare colle
gium cardinaliũ p iſtum tex.iuncta glo.ego allego Hoſt.
in.c.ad liberandã de iude.vbi idicit iſtũ tex.in verbo rõ
ne eccleſie ꝯ illos qui dicunt ꝙ cardinales non habẽt ius
collegij.ſed potius ius ſingulorum cenſent quaſi hoies a di
uerſis mũdi partibus ſingulariter vocati ⁊ in ſingulis ec
cleſijs ſibi cõmiſſis intitulati:nec hñt arcam cõez:nec ſin
dicũ nec ſimilia que collegiũ cõſueuit hñe.vt no.in.l.j.ff.
ꝙ cuiuſq; vniuerſi noie.qꝛ euidẽter errãt dicẽdo talia:qꝛ
imo hñt archã cõem:quo ad ſeruitia cõia ⁊ camerarium
ſpecialem loco ſindici q oblata equaliter diuidit inter eos
⁊ ſunt ſimul cõgregati ad cões tractat⁹ totius mũdi ⁊ cõi
ter ꝯueniunt quotidie ⁊ papã eligunt iure cõgregationis
⁊ collegij:nõ iure ſingularitatis.faciunt.c.j.⁊.c.qꝛ pp.ſ.
eo.imo ſacrũ collegiũ cõiter noiatur.⁊ ideo tale eſt hñdũ
l.j.§.j.ff.de flumini.⁊ alibi appellat gremiũ eccleſie.xxiij.
di.c.in noie dñi circa medium:⁊ ita tenent cõiter hic ſcri
bentes.⁊ in.d.c.ad liberãdaꝫ ⁊ in.c.cum te.de re iudic.⁊
in.c.antiqua de pri.⁊ Bar.in.l.vbi abſunt.ff.de tuto.⁊
cura.da.ab his.⁊ in.l.j.§.de qua.ff.de poſtulã.⁊ in.l.info
mẽ.ff.de publi.iudi.⁊ vide.l.ij.verſi.deĩn tñ in vbo apõ
27 collegiũ põtificũ de origi.iuris. ¶ No.ꝙ papa facit ꝯſti
tutionẽ ſup creationẽ futuri põtificis arctãdo ad certã for
mam ⁊ obſeruantiã cardinales ad quos ſpectat electio.fa
cit.c.vbi maius.ſ.eo.in vj.⁊.c.lꝫ de cuitanda.ſ.eodem.
¶ Sed an idem poterit facere epũs ꝯdendo ꝯſtitutionẽ
ꝙ canonici teneant admittere aliquos ad electionẽ:vel in
ipſa electione aliqd obſeruare vr ꝙ ſic.qꝛ gñaliter ſibi lꝫ
ſtatuere.de ꝯſe.di.iij.c.j.iij.q.iiij.c.nullus.c.ij.de ma.⁊
obe.c.lꝫ de offi.ordi. Paulus tenet hic ꝙ nõ.qꝛ aut ſta
tuit ꝯ formam.c.qꝛ pp.ſ.eo.⁊ nõ põt.xxj.di.c.a.inferior:
aut nõ ꝯ formã.ſed aliter ⁊ tunc nõ valet qꝛ ſtatuit ſup eo
ꝙ ad ipſum nõ ptinet ⁊ tendit in alterius ꝑiudiciũ.ſ.ipſo
rum canonicorum.⁊ qꝛ tale ſtatutũ reſpicit tẽpus quo nõ eſt
futurus iudex.ergo nõ valet ꝙ agit.l.cũ q.§.fi.ff.de iuſ
om.iudi.ſimile in tutore q vltra tẽpus ſui officij non põt
aliqd diſponere.l.ſi tutele.ff.de admi.tuto.nec ꝙ facit le
gatus hꝫ effectum vltra tẽpus ſue legationis.c.pñti de of
fi.lega.in.vj.illa tñ que ꝯſumationẽ ⁊ officiũ in vita recto
ris recipiunt durant ẽt poſt mortem vt ſtatuta:ſiue ꝯtus
⁊ ſimilia.facit.c.fi.de offici.legati ⁊ ꝙ no.in.l.emptorem
C.locati.⁊ doc.i.c.querelã ne plati vic.ſuas.⁊ facit ꝙ no.
Inno.i.c.grãdi de ſup.neg.prela.li.vj.vbi dicit ꝙ reges
nõ poſſunt filios vel alios ꝯſanguineos ꝑuare regno ſola
28 volũtate.lꝫ papa vel alius ſupior hoc poſſet ex cauſa.c.lꝫ
de voto.c.ad apoſtolice de re iudi.li.vj.⁊ hoc optinet lo
cum qñ regnum debet p ſucceſſionem.c.moiſes.viij.q.j.
idem ẽt dicit hic Pe.u.ꝙ papa nõ poſſet facere ꝯſtitutio
nem vt liceat ſibi eligere ſucceſſorẽ.lxxviij.di.c.ſi trãſitus
viij.q.j.§.his oibus:vbi eſt glo.ſolue qꝛ nec moiſes fecit
vt.d.c.moiſes.aliud eſt pñtem cardinaliũ reſtringere cir
ca electionẽ.aliud ſibi in poſterũ reſcribere ⁊ p ꝯſtitutio
nem ſibi reſeruare:ꝙ nõ lꝫ.multa enim alijs idulgemus
que vobis reſeruare nõ lꝫ de.ſi vna de re.eccle.nõ alie.ita
dicit hic.o.Pe.⁊ addit hic.o.Card.ꝙ lꝫ dicat de beato
Petro.ꝙ ſibi elegit ſucceſſorẽ clementem.tñ hoc non eſt

trahendum ad conſequentiam:vt no.glo.in.d.c.ſi tranſi
tus.⁊ ita dicit ſe tenuiſſe in.d.c.lꝫ de euitanda.tn adde qꝺ
clemẽs renuntiauit ne poſſet in exẽplum aſſũmi ⁊ lꝫ inue
niat melior petro vel melior clemente.non tñ lꝫ tali elige
re ſucceſſorẽ:qꝛ in nullius pſona omittẽdum eſt:ꝙ in ꝯſti
tutionibus generalibus cõtinetur.lxj.di.c.miramur.vi
de Archidia.⁊ domi.in.d.§.his oibus.adde Bald.in
d.c.lꝫ de euitanda ad fi.vbi loquitur in terminis amplio
ribus querẽdo.an cõcilium generale poſſit facere cõſtitu
tionem ꝙ papa poſſit eligere ſibi ſucceſſorem alias Io.ꝙ
nõ in.d.§.his oibus.ſed certe Io.ibi loquitur in cõcilio
vniuerſali.refert Bal.alios tenere ꝯtrium vt in.c.in ſino
do.lxiij.di.qꝛ cardinales ad quos ſpectat eligere poſſunt
hoc vna cum papa ſtatuere.ꝑma pars eſt verior ſm eũ ibi
qꝛ nõ poſſunt facere generale ſtatutum de quocũq; papa:
qꝛ ius eligendi non eſt eis apertum ſicut nec electores im
perij.poſſunt mutare formam iuris cum imperatore pro
ſtatu imperij generaliter cõſtitutam. Adde Bal.in.l.ex
hoc iure verſicu.iiij.querit de iuſti.⁊ iure vbi dicit ꝙ ſem
per fuit ⁊ ſemp erit ꝙ ꝑmo genitus ſuccedit in regno.fal
lit in rege romanorum:qꝛ debet tenere monarchiã:ideo eſt
eligendus ⁊ approbandus.allegat no.in.d.c.moiſes.vi
de eundem Bald.in prohemio gregoriano.vbi dicit ꝙ
rex põt determinare in vita ſua quis ſit rex poſt mortem
29 eius.allegat Archi.ij.q.vij.§.iteꝫ obijcitur. ¶ In glo.
in verbo inferiorem no.ex ea ꝙ inferior nõ poteſt tollere
l.ſuperioris idiſtincte:qꝛ dicit hoc procedere maxime qñ
poteſtas inferioris recipitur a ſuperiore:quã glo.no.per
petuo:quia aliqñ poteſtas inferioris non ſic ſe habet om
nino a ſuperiore niſi quo ad hoc quia ſubordinatur ſupe
riori vt ab inferiori ad ipſũ poſſit appellari.ſicut in iudi
cibus ſubordinatis de iure ciuili.imo ⁊ de iure canonico
in omnibus prelatis poteſt poni exemplum cum habent
iuriſdictionẽ diſtinctam.nam lꝫ epiſcopus ſit inferior ar
chiepiſcopo non tñ ab eo recipit poteſtatem.c.paſtoralis
in pñci.de offi.ordi.Et ſi opponatur in ꝯtrarium de lege
oẽs populi.ff.de iuſti.⁊ iure vbi poſſibilis põt facere legẽ
contrariam legibus cõmunibus ⁊ imperialibus.reſpon
det.o.Cardin.illud procedit auctoritate illius.l.hoc per
mittentis ꝙ ergo dicit ille tex.inferiorem non poſſe:ſup
plendum eſt:niſi ex pmiſſione ſuperioris faciat.alij dicũt
aliud eẽ de iure ciuili:aliud de iure cano.que ſo.eſt verior
ſm.o.Cardi.Et ſi opponatur de.c.j.de eta.⁊ qualita.in
vj.vbi iferior tollit.l.ſuperioris.dic illud procedit ex per
miſſione illi⁹ tex.⁊ idem poteſt reſponderi ad.c.cum ex eo
ſ.eo.lib.vj.Hoſti.tñ in.c.cum omnes.ſ.de conſti.dixit
ꝙ hodie populi ꝗꝗ principales ⁊ clariſſimi nõ poſſunt fa
cere aliqꝺ ſtatutum niſi princeps hoc expreſſe eis cõcedat
vel ꝯfirmet.⁊ probat ex eo qꝛ populus Romanus in quo
omnis populus includitur omne ſuum imperium trãſtu
lit in principẽ Bal.tñ in.d.c.cũ oẽs dicit ꝙ poteſtas ſta
tuendi ⁊ iuriſdictio ſunt cõnexa ⁊ qui habet vnũ habet re
liquum eiuſdẽ qualitatis.nec aliquid valet ratio Hoſtie.
qꝛ.d.l.omnes populi eſt approbata per Iuſtinianũ.ideo
debet haberi pro imperiali cõſtitutione preſertim:qꝛ Iu
ſtinianus fuit poſt Ceſarem auguſtũ.vt no.in.l.emilius
ff.de mino.iõ dicit ſtatuta populorũ valere niſi eis ſit ex
preſſe inhibitum per principem eorum.ſed eccleſia ſm eũ
romana in ſuis terris tpalibus vtitur opiõe Hoſti.ſm
quid ſed nõ ſimpliciter:qꝛ vult nulla ſtatuta valere niſi a
ſe ꝯfirment:ne populi ſubiecti valeant ꝯ libertatem eccle
ſie aliquid machinari.dicit ẽt ꝙ clerici ſitiunt iuriſdictio
nem ſicut ceruus deſiderat fontes aquarum ſm quoſdã ma
le tñ vera loquẽtes de clericis.iſta ſũt formalia verba bal.
ibi. ¶ Et ex iſto tex.⁊ ex iſta glo.põt decidi queſtio quam
formauit collectarius in.d.c.cũ omnes.vbi querit an va
30 leat ſtatutũ epiſcopi ꝙ p teſtes ſingulares probet aliquem
eſſe vſurarium manifeſtũ qꝛ eſt ꝯ ius cõe.idem ſequitur
bal.in.d.l.oẽs populi.late ⁊ accumulate diſputat Fede.
ſenẽ.in ꝯſilio.vij.⁊ ꝯſilio.xvij.ample ẽt diſputat.o.Pe.
de ancha.in cõmento.c.j.de cõſti.dicens ꝙ cũ occurriſſet
ardua

ardua queſtio in facto cõtra conſtitutionem ſinodalem bo
nonienſem Bal. Bar. de ſali. Laurẽ. de pino. cõſuluerũt
cõtra iſtam cõſtitutionẽ bononienſeʒ. ⁊ idem ẽt cõſuluit ideʒ
d. Pe. idem tenuit. d. Abb. in. c. cum in dioceſi de vſur.
aſſerens iſtam fore cõẽm opio. p no. in. c. nõ ſolũ de appel.
in. vj. ⁊ in. c. fi. de offi. archipreſby. ⁊ ẽt idem ſecutus fuit
cõſulẽdo hic cõtra iſtaʒ cõſtitutionẽ bonienſeʒ. ſed nouiſſime nũc
reperio Bal. ẽt i. d. c. cuʒ oẽs aliter ⁊ lõge melius loquen
tem. vʒ q̄ aut loquimur de pbanda qualitate certi ⁊ deter
minati cõtractus. puta emptionis facte cum titio: ⁊ tũc dicit
collectarius. vnde p teſtes ſingulares nõ pbaᷓ q̄ talis cõ
tractus ſit feneraticius: niſi vnus teſtis iuuaret alium te
ſtem per qualitatẽ indicioꝝ vt in. c. illo vos de pignoꝛ. c.
ad noſtrã de empt. ⁊ vẽ. c. fi. de ſuc. ab inteſt. aut agit de pro
banda qualitate pſone in gñe: puta q̄ talis fuerit vſurarꝰ
manifeſtus ad expugnãdũ teſtm̃ ſuuʒ. ⁊ tũc qꝛ oẽs ſpecies
cõtente ſub gñe tendunt ad vnã ⁊ eandẽ cõcluſionẽ non di
cunt ſingulares: qꝛ ois ſpẽs eſt eiuſdẽ qualitatis ⁊ condi
tionis. ⁊ ſufficit pbatio gñalis ſicut ad pbandũ quẽ eſſe
ſurẽ manifeſtũ vel hereticum ſm Jaco. but. qꝛ omnes he
retici cũm iam hñt inuicem collegiatam. tamẽ quidam di
cunt cõtrarium qꝛ nõ poſſunt eẽ niſi ſingulares qui ſimul nõ
viderunt: ſed vnus vidit vnum. alter aliud cum in viſu ⁊
auditu fundetur teſtimoniũ. c. lʒ cãm de pbatio. l. ob car
men. §. fi. ff. de teſti. refert ſe dixiſſe in. l. j. C. de teſta. ſingu
laritas teſtium nõ cõſiſtit in ſenſu: qꝛ naturaliter quilibet te
ſtis habet proprium ſenſum ab alio teſte ſeparatum: ⁊ nõ
poteſt vnus ſenſus numero eſſe in duobus corporibus: ſʒ
cõſiſtit in ſenſato: ſed ſi addunt notoriũ probat notoriuʒ ſi
ſunt multi fide digni. lʒ nõ pbent factum. ſed ſi non adij
ciunt de notorio ẽt ſi eſſent mile teſtes non probarent no
torium de quo nõ deponunt neqʒ factum: de quo non di
ſcrepant vt. d. c. lʒ cauſam. credit tñ q̄ hodie ad refrenan
das malicias ⁊ cautelas feneratoꝝ valeat cõſtitutio epiſco
pi multis temporibus praticata q̄ per teſtes ſingulares
plurimos forte. ⁊ iuxta no. in. l. ea quidem. C. de accuſati.
probibeᷓ quẽ eſſe vſurariũ manifeſtũ etiã ſi conſtitutio ſin
gat. vel interpretatur oẽs cõtractus eius eẽ de duplo vere ſoꝛ
tis: qꝛ propter difficultatem pbationum ⁊ dolum fenera
torum iuſtum ⁊ equum eſt ex preſumptionibus pcedi. ita
allega caſum in. d. c. cum in dioceſi: qꝛ feneratores exple
rant raptoribus. ar. l. ſi qñ. C. vnde vi. ego allego tex. me
liorem de iuſ in. c. ab illo exige ⁊c̃. xiiij. q. iiij. Item hoc ẽ
teſtimoniũ de moribus qui pbãtur per actus ſingulares
⁊ factos diuerſis locis ⁊ tpibꝰ: ⁊ ita reſidet ibi bal. facit
ad predicta dictũ Bal. in. l. eos. C. de vſur. vbi dicit q̄ cõ
ſtitutio epi põt facere q̄ quis probetur vſurarius manife
ſtus faciliori modo: q̄ per ius cõe ⁊ ſic epũs poteſt ſtatuere
in legem ſuperioris. ⁊ ideo dixit idem Bal. ſ. in probe
mio Grego. q̄ ſi epiſcopus faceret cõſtitutionem q̄ vſura
rius nõ poſſet cõueniri poſt. x. annos talis cõſtitutio nõ te
31 neret que eſt cõtra ius cõe ⁊ in preiudiciũ aiaꝝ. ¶ No. ſcdo
ex hac glo. q̄ cõcilium generale nõ põt corrigere vel aliter
violare ſeu tollere cõſtitutionẽ papalem: que glo. eſt ſing. ⁊
aureis litteris notãda. p ro. põtifice ⁊ eſt queſtio ſolẽnis
⁊ primus in rebus affero in medium illud q̄ preclare aie
bat ſeneca in ſuis declamationibus: quis es tu iquid qui
de facto patrũ ſñias das. ⁊ in illo ouidiano. nec iſta decent
humeros geſtamina noſtros. ⁊ in illo terentiano. dauus
ſum nõ edipus. ⁊ agricola radiis non ferro ſñiam que ad
me nõ ptinet vllo modo: nec pono os in celuʒ: ſed ſemino
verbum in agro diui experatuum ⁊ largitoris virtutum vt
inquid Bal. in. d. tractatu ſciſmatis. ſoluat ergo ille qui
nihil ignorat: qꝛ cauſa ſua agitur: ⁊ qꝛ latiſſimo diſputan
di campo queſtio hic ſeu extratio indiget ideo aliquali cõ
mẽto aggrediendi hanc prouinciam inſtitui. ¶ Et primo
videtur q̄ iſta ſit pura veritas cõcilium non poſſe tollere
cõſtitutiones papales. ¶ Et preſuppono primo q̄ conci
lium eſt factura manuum papalium: ⁊ ad papam ſpectat
cõgregatio ⁊ cõuocatio eius. ⁊ oẽm auctoritatẽ ab eo ſoꝛti
tur q̄ cõtingit triplici de cauſa. ¶ Primo qꝛ ipſe inter
orbis pontifices primariam obtinet dignitateʒ. xxij. di. c.
cõſtantinopolitane. ⁊ c. renouantes in auc. de eccleſi. ti. in
prin. ⁊ in auc. vt eccleſia ro. gaudeat ſpatio. c. annoꝝ in pri
cip. ⁊ in epiſtola inter claras. C. de ſũma tri. ad eum autem
qui eſt maioris dignitatis i eccle. pertinet particularis ca
pituli cõuocatio ſi eccleſia ſit particularis. ita belliſſime di
xit Inno. in. c. j. de ma. ⁊ obe. ⁊ Bar. in. l. j. ff. de al. ſcri
ben. ergo pariter ad eum: qui eſt maioris dignitatis in ec
cleſia vniuerſali pertinet vniuerſalis xp̄i collegij cõuoca
tio. ad hoc videmus q̄ ad metropolitanũ qui eſt primus
in prouincia particulari pertinet prouincialis cõcilij cõuo
catio. xviij. di. ſi epiſcopus ⁊ c. ſi quis epiſcopoꝝ. ergo pa
riter ad eum qui eſt primus in vniuerſo dʒ pertinere vni
uerſalis ſinodi cõgregatio. ¶ Scda rõ eſt ne ſciſma ⁊ di
uiſionẽ in eccleſia oriri cõtingat: ſi apud quẽlibet ex inferio
ribus eccleſie põtificibus cõuocãdi reſideᷓ auctoritas poſ
ſet enim cõtingere ex ipſis quẽlibet eodem tpe cõcilia con
uocare que quilibet ex his vniuerſalia diceret ⁊ ſic vnica
atqʒ indiuiſibilis eccleſia xp̄i rõperet. ne igitur ſciſma fie
ri preſumat in eccleſia abſqʒ vnione aut exerceatur abſqʒ
damnatione igitur vni cõuocationis auctoritas eſt cõmiſ
ſa. facit. ij. q. vj. ideo. ¶ Tertia rõ reddi põt: qꝛ cum ſint
plures põtifices reprehẽſibiles: qui rationabili deditri vo
luntati nõ querentes que ieſu xp̄i ſunt nequaq̄ ad ſinodũ
vniuerſalẽ accedere curarent. expediens ergo fuit vt quos
dei timor ad bonũ trahere nõ põt: attrahat ſaltẽ ſeueritas
diſcipline vt preclare ſcripſit Oratius oderũt peccare bo
ni ⁊c̃. l. j. in pñc. cum ſimili. ff. de iuſti. ⁊ iure. ideo neceſſe
fuit auctoritatem cõgregandi ſinodum vniuerſalem in il
lum tribuere qui in oẽs eccleſie pontifices habeat guber
tionẽ qualis eſt ro. pontifex vt pulchre dixit facundiſſimꝰ
ille Gregorius relatus a gratiano. xxj. q. viti. c. ſi epoꝝ
facti. c. de cõſtantinopolitana. xxij. di. ⁊ ſic cõuocatio ⁊ con
gregatio cõcilij vniuerſalis ſpectat id ipſum vrbis romãe
vnicum preſulẽ: q̄ aũt cõcilium accipiat auctoritatem ab
ipſo tex. eſt in. c. ſignificaſti in verbo cum oia illa concilia
per eccleſiam ro. aucto. ⁊ facta ſit ⁊ robor acceperit. ſ. eo.
c. j. ⁊ c. regula ⁊ c. huic ſoli. ⁊ c. nec licuit ⁊ c. multis ⁊ c.
cõcilia. xvij. di. glo. in. §. porro. iij. di. ⁊ iſtud pſuppoſituʒ
eſt firmum tanq̄ in lapide quadrato vt polchre dixit tex.
in. c. ſicut. xv. di. ¶ Tunc arguo ſic formaliter. ⁊ primo
habẽs poteſtatẽ ⁊ iuriſdictionẽ ⁊ auctoritatẽ ab alio nõ pt
illam exercere cõtra illũ. c. inferior. xxj. di. ⁊ ibi refert gra
tianꝰ dictũ Iſaie nõ eni gloriabiᷓ ſecuris cõtra oñm ſecanteʒ
c. cum inferior de maio. ⁊ obe. no. in. c. fi. de offi. archi. l. ſi
hoſtem. ff. man. ſed cõciliũ vniuerſale recipit auctoritatem
ab ipſo papa vt dictum eſt. ⁊ ſentit glo. iſta dum dicit qđ
cetus cardinalium recipit poteſtatẽ a papa. ⁊ ſubdit q̄ idẽ
videtur de cõcilio. allegat. d. c. ſignificaſti. ergo ſequitur q̄
non poterit vti illa poteſtate ⁊ iuriſdictione cõtra papam
ad tollendas cõſtitutiones papales ⁊ eſt rõ inconuincibi
52 lis. ¶ Scdo q̄ deus facit nullus irritat: vt dixit Bald.
in. d. tractatu ſciſmatis. ⁊ ideo dixit idem Bal. in. l. reſcri
pta. C. de preci. impera. offe. q̄ illud q̄ papa confirmat ne
mo infirmat. facit ſimile q̄ habetur quos deus coniunxit
homo non ſepet. c. inter corporalia de tran. prelato. ſed fa
ctum a papa diciᷓ factum ab ipſo deo. vnde dixit Hoſtiẽ.
in. c. quãto de tranſlati. prelato. q̄ papa facit vnum tribu
nal cum ipſo deo. ar. c. j. ij. ⁊ iij. de elect. prelato. ⁊ ſpecu.
in. titu. de lega. §. nunc oſtendendũ verſic. lxxxix. q̄ papa
eſt Petri ſucceſſor vicarius ieſu xp̄i vicẽ non puri homi
nis: ſed veri dei gerens in terris in. d. c. i. ij. ⁊ iij. facit. ca.
vt noſtrũ vt eccleſiaſtica bene. c. fundamẽta. ſ. eo. li. vj. vn
de omnia regit diſponit ⁊ iudicat vt ſibi placet. ix. q. iij.
cũcta per mundum habet enim celeſte arbitrium. l. j. C. de
ſũma tri. ⁊ q̄ not. Inno. in. c. cum ad monaſteriuʒ de ſta
tu regula. ⁊ hoſtiẽ. in. c. nouit de iudi. ⁊ glo. in. ca. cauſam
53 qui ſi. ſint leg. ⁊ ideo dixit Bald. in. l. barbarius ad fi. ff.
de offici. pret. ¶ Quod papa eſt ſupremus vicarius dei
⁊ qui dicit contrarium mẽtitur ⁊ in finalibus verbis dicit
q̄ papa ẽ omnia ⁊ ſuper omnia in ſpiritualibus. vt ſancte

⁊ deuote ait teſtis veritatis beatus Bernardus de con-
templatione ad eugenium. vbi ponit verba elegantis ple-
na fide ⁊ veritate. ⁊ idem Bal. ſupra in prohemio Gre-
go. dixit ꝙ pape eſt commiſſa tota machina ſpiritualis: ⁊
theſaurus omnis dignitatis eſt in eo ita vt nulla ſit digni-
tas ſpiritualis vel eccleſiaſtica cui non preſideat: ⁊ dixi ſu-
pra eo. in prohemio ⁊ in dicta. l. reſcripta. dixit idem bal.
ꝙ omnes dignitates ⁊ omnẽ poteſtatem quã habuerũt
omnes patriarche. ſolus papa habet. allegat Ber. de cõ-
templatione ad Euge. ⁊ maior inquid eſt auctoritas pa-
pe quã ſanctorum. c. de libellis. xx. di. ſi ergo factum a pa-
pa cenſetur factum ab ipſo deo. quonammodo poterit cõ-
cilium factum illud diuinũ ⁊ celeſte tollere aut reuocare.
34 ¶ Tertio facit glo. in. c. in iſtis. iiij. di. que dicit ꝙ ſentẽ-
tia pape preualet ſnie omnium epiſcoporũ: lʒ ibi arguat
ꝙ orbis ſit maior vrbe vt in. c. legimus. xciij. di. tamen re-
ſidet in concluſione ꝙ pape ſentẽtia preualeat. ergo ſequi-
tur ꝙ concilium non poterit tollere conſtitutionem pape.
¶ Quarto facit ꝙ dixit huguitio l. c. quis neſciat. ix. di.
vbi eſt tex. ꝙ nemo debet dubitare de ſcriptura noui ⁊ ve-
teris teſtamenti. ⁊ ibi dicit Hugu. idem erit in ꝯſtõnibus
pape vt nemo poſſit ꝯ eas oppõere. ſicut ergo ꝯciliũ gñale
nõ pt corrigere aut tollere nouũ aut vetus teſtm̃. ita nõ po-
terit tollere ꝯſtõnes papales. ¶ Quinto ſi quiſpiã nõ imeri-
to opponat hoc mõ. papa habuit auctatẽ a cõcilijs gñali-
bus. ⁊ ipator a populo tex. ẽ formalis. §. hinc ẽt. xvij. di.
in vbo iuſſiõe dñi cõciliorũ venerãdorũ auctas ſingularẽ
in eccleſijs tradidit ptãtẽ. facit. c. legim⁹. xciij. di. ſʒ popu-
lus pt ꝯdere ſtatutũ ꝯ ll. ipiales. l. oẽs populi. ff. de iuſti. ⁊
iure. ergo multo magis ⁊ concilium gñale poterit tollere
ll. papales. qꝛ ad hoc reſpondeo negando aſſumptum ꝙ
imo papa recepit poteſtatem ⁊ auctoritatem ab ipſo deo
dum dictũ fuit ſibi: paſce oues meas: vt in. d. c. ſignificaſti
⁊ in. c. q̃uis. xxj. di. ⁊ in. c. omnes. xxij. di. vel poſſet reſpõ-
deri hoc modo non ſequitur habuit pape poteſtatẽ a ve-
nerandis concilijs. ergo concilium poteſt illam poteſtatẽ
reuocare ⁊ ſic tollere ll. factas a papa. qꝛ ad hoc eſt glo. ſin-
gu. c. j. in ſi. ſi de inueſti. inter. d. ⁊ va. lis ori. que glo. lʒ al-
legetur a Cyno in. l. nõ ambigitur. ff. de legi. ꝙ populus
hodie poſſet degradare imperatorem. tamẽ illa glo. reali-
ter intellecta dicit totum contrarium: qꝛ decidit plus poſ-
ſe imperatorem ꝙ̃ populum. nam imperator habet omnẽ
illam poteſtatẽ ꝙ̃ habuit olim populus. text. eſt melior de
iure in. l. ij. C. de adopti. ⁊ ideo Bal. in. d. c. j. in. iij. colũ.
caueat inquid hodie ſibi populus roma. a nouis opinio-
nibus ⁊ cogitationibus: ⁊ multo magis hodie. qꝛ Roma
poſtꝙ̃ fuit tranſlata in romanũ pontificem vt in. c. funda-
menta. ẽ. eo. in. vj. deſijt habere illam prerogatiuã. adeo
ꝙ ſing. dicit. d. Ant. in. c. ſi. de fo. cõpe. ꝙ lex roma. ff. ad
munici. que dicit ꝙ roma ẽ cõis patria eſt correcta: qꝛ trã-
ſlata eſt in romanos põtifices. de quo ego dixi in. c. ſi duo-
bus de appel. vel aliter poſſet dici ꝙ lʒ papa habuerit au-
ctoritatem a concilijs tamen principaliter habuit ab ipſo
deo. ſecundario tamen habuit ab eccleſia ſeu a cõcilijs. ita
dixit glo. no. in. c. hinc etiaʒ. xvij. di. nec ob. d. l. oẽs popu-
li. qꝛ fuit expreſſe approbata per ipſum Ceſarem vt popu-
lus poſſet condere ſtatuta cõtra. ll. imperiales ⁊ ſi verbis
daretur audacia. dicerẽ: ꝙ illa lex probat cõtrariũ hoc mo-
do inducendo ideo populus põt derogare legi imperiali
qꝛ expreſſe fuit ſibi reſeruatum ⁊ approbatũ ab imperato-
re: ergo ſi expreſſe nõ fuiſſet reſeruatũ populus nõ potuiſ-
ſet tollere leges cões. ſed nõ reperitur expreſſum in aliqua
parte legis canonice cõcilium poſſe tollere leges papales.
35 ergo ⁊c̃. ¶ Sexto facit in omni diſpoſitione concilia-
li intelligiẽ eſſe excepta expreſſe auctoritas papẽ tex. eſt in
d. c. ſignificaſti in verbo patiter. Tunc arguo ſic. vbicũqʒ
in diſpoſitione intelligiẽ exceptum ⁊ ſaluum eſſe ius ſupe-
rioris nunꝙ̃ põt derogari iuri eius. c. veniẽtes de iure iu-
ran. l. imperatores. ff. ad munici. ergo ſequitur ꝙ conſtitu-
tio concilij non poterit tollere ſtatuta papalia ſimile in ſta-
tuto populi: qꝛ nõ poteſt tollere appellationem qꝛ tendit

in preiudicium ſuperioris quod ſemper intelligitur eſſe ex-
ceptum Bar. plene in. l. omnes populi prealleg. ⁊ in. l.
penul. ff. de aqua plu. arcẽ. ⁊ Bal. in. l. ſi. §. ſi. C. de temp.
appel. ⁊ in. l. ſi appellationem. C. de appella. ⁊ in. l. ſi filius
ff. de teſtamẽ. mili. ⁊ in. l. cum de conſuetudine. ff. de legi.
⁊ in. l. ſin. C. de ſenten. ⁊ interlocu. omni. iudi. ⁊ Angel.
in. d. l. omnes populi. ⁊ Salice. in. d. l. ſi. §. ſi. ⁊ per Joã.
de imo. in. l. j. §. fina. ff. a quibus ap. non lʒ. ⁊ Lodo. Ro.
in rubrica. ff. de arbitr. ⁊ per Joan. an. in ſpecu. de appel-
latio. §. nunc tractemus ⁊ per omnes ſcribentes in. d. ca.
venientes. ⁊ in. c. vt debitus ⁊ in. c. paſtoralis de appella.
36 ⁊ in. c. ſuper eo de offi. deleg. ¶ Septimo facit. tollere. l.
alterius ſapit ſuperioritatem quandam ꝙ innuit glo. iſta
tũ etiam qꝛ poteſtas. l. condende preſupponit poteſtatem
ſus dicendi vt eſt caſus in. l. j. ff. de iur. omni. iudi. Bar.
in. l. omnes populi prealleg. in. c. cum acceſſiſſent de con-
ſti. ⁊ ſuperius late dixi poſt. d. Pet. ſed romanus ponti.
non habet ſuperiorem vt eſt caſus valde ſolẽnis in. ca. lʒ
de euitanda de elec. ⁊ ideo glo. in. c. ſi quis pecunia. lxxix.
di. dicit ꝙ ſi de crimine obiecto cõtra papam diſceptetur
ipſe non eſt cogendus ſtare iudicio alicuius imo excipere
37 põt. dñs eſt q me iudicat. ¶ Octauo facit. chriſtus ſolus
eſt audiendus ⁊ mãdata ſua. c. ſi ſolus. viij. di. teſte Jſaia.
relato ibi per gratianuʒ dicente. ſine cauſa colunt me: mã-
data ⁊ doctrinas hominum ſequẽtes. ⁊ ſic arguit ⁊ repre-
hendit eos qui ſequuntur mandata hominum ⁊ non ip-
ſius dei. ſed papa facit vnum tribunal cum ipſo deo. vt
ſuperius late dictum fuit. ⁊ conſtituentes concilium ſunt
epiſcopi ⁊ patres vt per totũ. xvij. ⁊. xviij. di. ergo ſequen-
da ſunt ſtatuta ipſius pape ⁊ per conſequens concilium
38 non poteſt tollere illa. ¶ Nono facit ſingu. dictuʒ Jn-
no. in. c. j. de conſtitu. vbi dicit ꝙ cõditori canonis eſt ſub-
dita omnis creatura ⁊ etiam ſibi fuit data poteſtas legis
condende vt in. c. quodcũqʒ. xxiiij. q. j. ⁊ no. omnes in. d.
c. j. ⁊ in. c. ꝙ ſuper his de voto. ergo cõcilium non poterit
tollere legem ipſius pape. ¶ Decimo facit. c. facta. ix. q.
iij. in verſic. facta veſtra a domino iudicantur. ergo ſequi-
tur ꝙ non iudicantur ab alio: nam incluſio dei eſt exclu-
ſio alterius. l. cum pretor. ff. de iudic. l. maritus. C. de pro-
curator. l. queſitum. §. idem reſpondit de fundo inſtructo
c. nonne de preſump. xxv. di. ca. qualis. nam quotiens ali-
quid diuino iudicio relinquitur videt̃ denegatuʒ iudicio
39 humano. c. quorundam. xxxiij. di. ¶ Undecimo cum ro-
manus ponti. accuſatus fuiſſet ſacro concilio de hereſi.
ex eo quia a paganis compulſus eorum templum ingreſ-
ſus grana thuris ſuper prunas impoſuit in ſacrificium ido-
lorum: voluit de ipſo papa ſancta ſinodus iudicare dicẽ-
tes ore iudica cauſam tuam non noſtro iudicio: prima ſe-
des nõ iudicabit̃ a quoꝙ̃. ſi ergo in cã hereſis nõ põt cõci-
lium iudicare ꝯ papã q̃to minus poterit tollere ꝯſtitutio-
nes papalis: qꝛ de ẽe ꝯſtitutiõis eſt ꝙ ſit eq̃ rõnabilis gnẽ-
lis poſſibilis ꝯgruẽs loco ⁊ tpe nullo ꝑuato cõmõ introdu-
40 cta. iiij. di. erit aũt lex. ¶ Duodecio facit ꝙ voluit Hoſti.
i. c. ꝓpoſuit de ꝯceſ. ꝑbẽ. ⁊ ibi Jo. an. ꝙ papa in tm̃ hʒ ptã-
tẽ ſui ipſius vt pro fcõ vel dicto nõ poſſit ab alio accuſari
vel ꝯdẽnari niſi i crimine hr̃ſis. c. ſi papa. xl. di. ꝙ aliter in-
telligat̃ appebit ex ꝯtradicẽdis. põt tñ ſi iacet i peccato ad-
moneri iuxͣ regulã euãgelij. ſi peccauit ff tu⁹ de q̃ in. c. no-
uit de iudi. ⁊. c. ſi peccauerit. ij. q. j. uſ pub. ꝙ̃ occulte iuxta
q̃litatẽ pctĩ: qꝛ nõ ẽ excepꝰ a regula euãgelica: nõ tñ alteri-
ꝑti illi⁹ regule ſubijcit̃ in q̃ dr̃ ſi nõ audierit dic eccleſie. qꝛ
excepta cã hr̃ſis nõ pt iudicari. ergo idẽ dicem⁹ ꝙ nõ pote-
41 rit tolli ꝯſtõ ſua. ¶ Xiij. facit gl. valõ ſolẽnis i. c. vbi peri-
lũ eo. ti. l. vj. q̃ dicẽ ꝙ papa pt tollere ꝯſtõnẽ toci⁹ ꝯcilij gña-
lis: ⁊ ita fecit Euge. iiij. q reuocauit ꝯſtõnes ſacri concilij
baſilieñſis ⁊ trãſtulit illũ de loco ad locũ ergo eꝯ nõ ſeq̃ ꝙ
42 ꝯciliũ poſſit tollere ꝯſtõnẽ pape. ¶ Xiiij. ꝯſtõnes papales
ſunt irrefragabiliter ⁊ ꝑpetuo ſuande: ita dixit tex. in. c.
cõſequens. c. finali. xj. di. clarum eſt quod illa verba nõ li-
gant illum papam: quia poterit tollere. arg. l. omni noua-
tione. C. de ſacro ſanc. eccle. ⁊ l. ſi qs in ꝑnci. ff. de legatis
iij. ⁊. c.

iij.⁊.c.ſ.de conſti.lib.vj.nec ligant ipſum ſucceſſores vt in
c.ſnotuit de elec.ligant tñ epiſcopos ⁊ alios inferiores.ſꝫ
hoc erat indubitatū ⁊ declaratum per alia iura vt.c.infe-
riorum.xxj.di.ſi ergo intelligeret de epiſcopis ⁊ alijs iſfe
rioribus ille canon fuiſſet ipoſitus ſuper idubitato:quod
nō eſt dicēdum.l.qđ labeo.ff.ad carbo.e.cū in iurepitus
de offi.dele.cum ſimili.ergo dꝫ intelligi de ipſo cōcilio vt
cōſtitutio pape ſit perpetuo ſeruanda ⁊ irrefragabeliter.
43 ¶ Decimoquinto facit.ſ.hanc etiā.xvij.diſtin.vbi ſim-
macus papa delatus de hereſi corā ſancta ſinodo.ſancti
patres ibi cōgregati dixerunt ſymacus quātū ad hoīes re
ſpicit ſit īmunis ⁊ liber.cuius cauſam totā dei iudicio re-
ſeruamus.ſi ergo reſeruatur cauſa pape iudicio diuino.er-
go denegat̃ iudicio humano.⁊ per ꝯſequens ius eius erit
īmutabile quo ad ipſum cōcilium. ¶ Decimoſexto facit
qꝫ ſcribitur luce.v.c.niſi alijs fuit dictuꝫ qꝫ laxarent retia:
44 ſed ſoli Petro fuit dictum duc in altum rete qꝫ clariſſi-
mus doc.Ambro.relatus a Gratia.in.c.non turbatur
xxiiij.q.i.interpretatur.i.in profundum diſputationum:
ad ipſum enim tanqꝫ ad vniuerſe eccleſie primatem perti
net fidei cauſas alta diſputatione diſcuſſas lucida ſentētia
terminare.⁊ bene facit tex.Jero.expreſſus a Gratiano ī
c.hec eſt fides.xxiiij.q.i.facit.c.maiores.de bapti.quomo
do ergo poterit generale cōcilium tollere cōſtitutiones pa
pales quarum decaſio ſpectat ad ipſum papā ⁊ non ad ali
um. ¶ Decimoſeptio faciat ad hoc.d.ſ.hinc ēt in verſi.
nec antedicte ſedis antiſtitē minorum ſubiacuiſſe iudicio
vbi videtur caſus formalis qꝫ ipſum cōcilium inferius eſt
ipſo papa.nam ibi tex.loquitur de cōcilio ⁊ congregatis ī
concilio generali:⁊ non ſubiacet papa iudicio eorū: quia
minorum ⁊ inferiorū.⁊ ideo dixit tex.in dicto.c.inferior
ſole clarius eхbuimus nō poſſe quēqꝫ qui minoris eſt au
ctoritatis eū q maioris eſt poteſtatis ſuis iudicijs adijce
re: aut proprijs diffinitionib⁹ ſubiugare.ſi ergo conciliū
non poteſt ſuis diffinitionibus ⁊ conſtitutionibus ſubiu
gare papam.pariter nō poterit eius cōſtitutiones tollere.
¶ Decimooctauo faciat.c.patet profecto.ix.q.iij.ſic in-
45 ducendo non eſt dare maius iudiciū iudicio romani pon
tificis.tex.eſt notabilis ibi ī verbo ſedis apoſtolice cuius
auctoritatem non eſt maius iudicium:ſed cōſtitutio pape
eſt iudicium pape.ergo non poterit cōſtitutio concilij tol
46 lere conſtitutionem ⁊ iudiciū pape. ¶ Decimonono fa-
ctum pape non poteſt tolli nec ab Auguſtino nec a popu
lo:nec ab omni clero:neqꝫ a regib⁹.iſta ſunt formalia ver
ba.c.nemo.ix.qōne.iij.ergo ſequitur qꝫ conſtitutio con
cilialis nō poterit tollere conſtitutionem pape. ¶ Uige
ſimo faciat vbicunqꝫ conſtitutio concilij tolleret conſtitu
tioneꝫ pape.retractaremus iudiciū: ſed ꝺiō poteſt retracta
ri eius iudicium ab aliquo vt eſt tex.in.d.c.patet ꝓfecto.
in ver.a nemine fore retractandū iudiciū pape. ¶ Uige
ſimoprimo ſicut ſi ita eſſet qꝫ ꝯciliū tolleret legem pape.⁊
eſſet.ſ.papaꝫ.⁊ ēt papa tolleret legē cōcilij:vt dixit glo.in
47 d.c.vbi periculū ſequeret̃ quoddā inconuenientiſſimuꝫ.
vꝫ qꝫ non eſſet vnus monarca ⁊ vnus princeps ⁊ vna ec
cleſia.ꝫ glo.ſingu.in ṽbo eden.in cle.ad noſtrā.de hꝫti.ꝙ
dixit qꝫ eccleſia militās facta ē ad inſtar eccleſie triūfantis.
⁊ glo.ſing.in.c.nō aūt.vij.q.j.dixit qꝫ vnicus eſt apoſtoli
cus.⁊ ſi eſſent duo offenderet̃ ille articulus fidei vnā ſcāꝫ
catolicā eccleſiā.⁊ ꝯillud glorioſi Joānis dicētis fiat vnū
ouile ⁊ vnus paſtor.c.licet.de baptiſ.⁊ iō tpe diluuij vnī
ca fuit archa:vnicū habēs gubernatorē.ſ.Noe: qꝫ figura
tur vnica eccleſia habēs vnicū paſtoreꝫ.voluit Grego.re
latus a Gratiano.xxiiij.q.i.c.qꝛ ex ſola.⁊ Jero.in.c.qm
vetus.⁊ habet̃ ī.c.loquit̃ ea.cā ⁊ qōne.vbi hꝫ xp̄s aſſiſtēs
pontifex futurorꝫ bonorꝫ:⁊ in cantica cāticorꝫ vna eſt colū
ba mea.⁊ in.c.firmiter de ſum.trinita.⁊ fi.catoli.⁊ in apo
calipſi vidi ierūſalē nouā deſcendēteꝫ de celo.exodi.xxv.
c.dictū fuit Moiſi qꝫ oīa faceret ad exēplū ſibi mōſtratū.
facit.c.eccleſia de ꝯſec.diſ.iiij.c.ad hec.lxxx.di.⁊ plenus
ſpiritu ſancto.Paulus ad efeſios.iiij.vnū corpus vnus
ſpūs:vnus dñs.⁊ in prima tragedia nō capit regnū duos
⁊ in ſo politicorꝫ.⁊ in.v.ethicorꝫ.⁊ ī.vij.alias.viij.ſiſicorꝫ
vnus princeps.entia.n.nolunt male diſponi.ſi ergo in
eccleſia triūfanti eſt dare vnicū principē cui oīa pareant:⁊
obediant.ita in hac eccleſia iferiori militanti.⁊ iō ſi papa
pōt tollere ꝯſtitutionē ꝯciliarē.nō poterit ꝯciliū tollere cō
48 ſtitutionē papalē:qꝛ non eſſet vnus monarcha. ¶ Uigeſi
moſecūdo facit qꝫ ſcriptū ē apud pſ̃em noſtrū pſalmiſtā di
centē oīa ſubiecīſti ſub pedibus eius.⁊ in.c.ſolite de ma
io.⁊ obe.in verſi.nobis enim in beato Petro ſunt oues
cōmiſſe dicēte dño:paſce oues meas nō diſtinguēs inter
has oues:⁊ alias ⁊ in ṽſi.qōcūqꝫ ligaueris nīl excipiēs q
dixit qōcūqꝫ ⁊ magiſter gentiū Pau.apoſtolus: ſcđo ad
ebreos ingt ꝯſtituiſti eū ſup opa manuuꝫ tuarꝫ oīa ſubieci
ſti ſub pedibus eius in eo enī qꝫ ei oīa ſubiecit: nihil dimi
ſit non ſubiectū ei.⁊ apud Jeremiā dr̃ eccleſie ꝯſtituo te
ſup gētes ⁊ regna.xxxvj.di.c.q eccleſiaſticis ſi oīa de⁹ ſub
iecit Petro ⁊ ſucceſſoribus ⁊ nihil excepit nō ſubiectum
ergo ꝯciliū tāqꝫ ſubiectū pape nullo mō poterit tollere cō
ſtitutionē papalē.⁊ forte nec eū degradare. ¶ Uigeſimo
tertio ſi quiſpiā dixerit amice legas illđ qꝫ beatiſſimo apo
ſtolo venit in mētē ad galatas ꝑmo.c.duꝫ dicit:ſed lꝫ nos
aut Ang.de celo euāgelizaret nobis ꝑterqꝫ qꝫ euangeliza
uimus nobis anatema ſit.xj.q.iij.c.ſi is q preeſt.xxiiij.q.
iij.cū ergo iuncto eo qꝫ dr̃ apud pſalmiſtā minuiſti eū pau
lominus ab angelis.vnde ſi angelus de celo eſt ſubiectus
euāgelio ⁊ dictis euāgelij ⁊ anatematizat̃ a paulo:quāto
magis papa erit ſubiect⁹ euāgelio ⁊ tollet̃ ꝯſtō ſua ⁊ ꝑuabit̃
ipſe a ꝯcilio vſ̃is eccleſie.qꝛ ad h̃ rñdeo qꝫ ille ꝑdicator pau
lus ītellexit ō hꝫtico aſſerēte ꝯ euāgeliū quo caſu papa ē mī
nor quolibꝫ xp̄iano vt dixit gl.fin.c.acat⁹.xxiiij.q.j.⁊ tūc
nō eſt apoſtolicus ſed apoſtaticus.⁊ iō dixit Bal.in.l.im
petrata.C.ſniaꝫ re.nō poſ.qꝫ tūc nō dr̃ hr̃e claues celorꝫ:ſꝫ
inferni.ꝙnimo tūc ꝯparat̃ belial vt ſentit glorioſus apo
ſtolus ad corītios.c.vj.q̃ eſt ingt pticipatio iuſticie cū iniq
tate:aut q̃ ſocietas lucis ad tenebras.q̃ aūt ꝯuētio xp̄i ad
49 belial. ¶ Uigeſimoquarto faciat tollere ſeu corrigere le
gem alteri⁹ eſt qđdā vituperatio.arguit.n.illū eſſe iferiorē:⁊
illā legē eſſe inutilē vel iniquā.ſꝫ tex.hēo expſſum qꝫ regia
maieſtas nō vitupet̃: poſito qꝫ rex fuerit crudelitatē tirāni
cam.tex.eſt formalis in.c.neqꝫ.xxiij.q.v.⁊ iō addit bal.in
l.ex hoc iure.ff.de iuſti.⁊ iure.vtrū regnicoli poſſint ꝑua
re regē regno ꝑp eius tirānidē.vñ poſito qꝫ ro.pōti.ſeuus
eēt tirānica exerceat nō ꝑp hoc poſſet a ꝯcilio vituperari.
ergo multominus ſua ꝯſtō tolli p ꝯciliū.validior.n.ē act⁹
q fit p modū ꝯſtōnis:vt fuit pulcheū dcm̃ bal.in.l.i.ff.de
ꝯſti.ꝑnc. ¶ Xxv.factū ꝑncipiatū nō ꝑt tollere ſcm̃ ſuū ꝑn-
cipiantis.nō.n.dꝫ gloriari ſecuris ꝯ dñm ſecātē.c.iferior
50 xxj.di.c.cū inferior.de ma.⁊ obe.cū ſimili.ſꝫ beat⁹ Pet.
⁊ ſic ſucceſſores eius.fuit fundamētū eccleſiarꝫ.nā ſcribit̃
p doc.tpe martirij cū Paulus ⁊ Petrus duci fuiſſent
ad locum martyrij fuerūt ad inuicem ſepati.Paulū di-
xiſſe Petro h̃ verba:pax tecum fundamentū eccleſiarū.
paſtor ouiū ⁊ agnorꝫ Chriſti.⁊ petruꝫ paulo dixiſſe vade
in pace ꝑdicator bonorꝫ:mediator ⁊ dux ſalutis iuſtorꝫ:⁊
ſic paulus aperto ore dixit Petrum fundamentuꝫ eccle
ſiarꝫ qūo poterit ꝯciliū fundatū a papa.⁊ ipm̃ papā fūda
mentū deprimere in ꝯſtōne ſua.vel aliter illū degradare.
¶ Uigeſimoſexto fac̃ qđ hr̃tur deuteronomi.xvij.c.dū
dr̃ ſi difficile ⁊ ambiguū apđ te iudiciū eē ꝯſpexeris īter
51 ſanguinē ⁊ ſanguinē:⁊ iudiciū īter portas videris varia
re venies ad ſacerdotes leuitici gn̄is:⁊ ad iudiceꝫ q fuerit
illo tpe:⁊ facias q̃cūqꝫ dixerint q poſſūt loco quē elegerit
dñs ſeq̄ris que eorꝫ ſniaꝫ.locus.n.quē dñs elegit ē ſedes
apoſtolica.⁊ ꝓbat̃ in.c.p venerabilē.q fi.ſint le.ſ.rōib⁹.
⁊ hr̃ in.c.fundamēta.ſ.docet de elec.lib.vj.⁊ ſic ſi ex lege
veteris teſti in oī dubio ē recurrēdū ad papā ⁊ ipſius iu-
dicio ſtādū ē.ergo nō erit licitū ꝯcilio gn̄ali de ꝯſtōne pa
pe diſputare:diſcutere aut illā tollet̃. ¶ Uigeſimoſeptio
facit glo.in.c.nemo.ix.q.iij.q̃ dicit qꝫ ſi totus mūdus ſen
tiret in aliquo dubio ꝯ papā ſtandū eſſet ſnie pape.xxiiij.
52 q.j.c.h̃ ē fides:lꝫ poſtea ibi gl.dicat ar ꝯ.qꝛ orbis maior

eſt vrbe.c.legimus.xciij.di.¶ Uigeſimooctauo facit gl.
in.c.ſicut.xv.di.q̃ dicit q̃ ꝯciliū nō pōt pape īponere legē.
53 niſi circa articulos fidei ⁊ gñalē ſtatum eccleſie.ergo ſpāle
eſt in cā fidei.⁊ circa gñalē ſtatum eccleſie.ergo ī ꝯtrū erit
ius cōe.l.ius ſingulare.ff.ð legi.cū ſi.¶ Uigeſimonono
facit.c.j.xxj.di.in ṽſic.q̃ beato petro eterne vite clauigero
terreni ſimul ⁊ celeſtis īperij iura cōmiſit.Mathei.xvj.c.
ſi iura vtriuſqꝫ imperij ſunt cōmiſſa petro ⁊ ſucceſſoribus
eius quō poterit cōciliū eſſe ſupra papā in tollendo legem
ſuam.aut in degradādo eum:⁊ ibi dixit gl.q̃ papa habet
vtrūqꝫ gladium ſpiritualē ⁊ tēporalē. ¶ Xxx.facit gl.ſin
gu.in.c.ſi duo.lxxix.diſt.q̃ dicit q̃ quotiens duo ſunt i ele
cti in diſcordia dꝫ conuocari ꝯciliū ad diſcernendū ⁊ iudi
candum quis eoꝝ eſt legitimus papa.⁊ ſic loquit̃ glo.de eo
qui hꝫ ius ad rem: ſed de eo q habet ius in re ⁊ ē papa in
dubitat⁹:erit ſecus.vnde licet electio pape ſpectet ad oēs
vt hic.et in.c.vbi periculū.ð̃.eo.in vj.et in.c.licet de euitā
da.ð̃.eo.tñ eius deſtitutio et ꝓuatio ſpectat ad ipſum deū.c.
54 ſi.lxxix.di.¶ Xxxj.concilium prouinciale nō priuat epm
et ſic eum nō iudicat.iij.q.vj.vltra.⁊.c.accuſatus.⁊.c. diſ
cutere cū ſimilibus.idem dicemus in ꝯcilio vniuerſali.q̃
eiuſdē rōnis vr̃ eſſe particulare ꝯciliū cum metropolitano
vel epō cuius ē ꝯciliū vniuerſale cū ipſo papa.⁊ multo ma
gis cū papa non recognoſcat ſuperiorē vt in.c.ſignificaſti
ð̃.eodem.¶ Xxxij.facit illud q̃ preclare ſcriptum eſt apō
regium pſalmiſtā.lex dñi īmaculata.ſed papa repreſentat
ipſum deū vt ſuperius eſt dictū:⁊ ideo dixit tex. ſingula.
no.dignus in.c.in tantū.xxj.diſt.q̃ loquens ꝯ papā dicit̃
ponere os.ī.celū.quomodo ergo poterit cōcilium tollere
aut maculare legem pape que dr̃ ſupercel eſtis. ¶ Xxxiij.
facit illud qð ſcribit̃ per Iſaiam prophetā loquentē de ar
cha federis.ſi hic humiliabit̃ ad cuius fugietis auxiliū: ⁊
vbi relinquitur gloria veſtra.q̃ ſimachus papa iure optio
īterpretatus eſt ꝓphetā ſenſiſſe de ro.pontifi.vt refertur
a Gratiano noſtro.in.c.alioꝝ.ix.q.iij.⁊ plus etiā ibi tex.
iuncta glo.in verbo ſunctoꝝ pontificū q̃ per ꝯcilia fuit ſta
tutum.q̃ quicquid facit papa ſeu diſponit ſit firmū: ergo
per conciliū infirmari nō poterit.¶ Xxxiiij.facit appella
55 tione eccleſie venit conciliū.vt traditur per omnes docto.
cōiter ita exponentes illam auctoritatē euangelicam ſi vi
deris fratrem tuū errantem corrige eum ⁊ cetera .ſi noluē
rit audire dic eccleſie.i.cōcilio vniuerſali.de quo habetur
in.c.nouit.de iudi.⁊ in.c.ſi peccauerit.ij.q̃.i. ſed eccleſia
nouit papā iudicare de omnibus:⁊ nemini licere iudica
re de eius iudicio.iſte eſt tex.formalis in.c.cūcta per mun
dum.ix.q.iij.ergo ſequitur q̃ cōcilium ſi nouit iudicium
pape nō eſſe ſubiectū correctioni alicuius nō poterit ipm
corrigere.¶ Xxxv.ſi quiſpiam opponat.nōne paulus q
non repreſentabat totam eccleſiā vniuerſalē reprehendit
petrū errantē vt hr̃ ad galatas.ij.c.dum dicit.cū autē ve
niſſet cefas idest petrus caput apoſtoloꝝ antiochiā in fa
ciem ei reſtiti.q: reprehenſibilis erat.prius.n.q̃ venirent
quidā a Jacobo cum gentibus edebat. cū autē veniſſent
ſubtrahebat ⁊ ſegregabat ſe:timens eos q ex circūciſione
erāt:⁊ ſimulationi eius cōſenſerūt ceteri iudei. ita vt ber
nabas induceret̃ ī illā ſimulationē. ſed cū vidiſſem q̃ nō
recte ambularēt ad veritatē euāgelij dixi cefe corā oībus:
ſi tu cū iudeis ſis gentiliter:⁊ nō iudaice viuis quomodo
gētes cogis iudaizare:q: ad hoc rñdeo p tex.i.§.ite paulus.ij.q.vij.nā vt ibi dicit tex.par eſt a fide exorbitare: ⁊
alios exēplo vel vbo a fide deijcere. ergo hoc exēplo non
ꝓbanē ꝑlati accuſandi a ſubditis.niſi a fidei fonte exorbi
tauerint vel alios exorbitare coegerint. ⁊ ēt hr̃ actuū.xj.
c.cū petrus intraſſet ad corneliū cōq̄ſti ſunt fratres q erāt
in iudea ⁊ reꝑhēderūt eū:q̃ ad gētiles diuertiſſet.eccleſie
q̃ ꝑlati iure pōſt reꝑhendi a ſubditis.ſꝫ beatus grego. rñdit
ibi dicēs.petrus poteſtatem regni acceperat.⁊ tñ idē apoſto
loꝝ princeps q̄rimonie ꝯtra a fidelibus facte:cur ad gētes
intraſſet:nō ex poteſtate officij:qua poſſet dicere oues paſto
rē ſuū nō accuſent nec reꝑhendāt:ſꝫ auctoritate diuine vir
tutis q̃ gētiles acceperāt ſpūm ſanctū.ſꝫ Gratia.ibi rñde

q̃ petrus potuit ex offō ſuo repellere q̄reſtas ſed noluit:⁊
iō illud emanauit ex tollerātia ipſius pape. ſecus ergo :ſi
56 hoc nō tollerarer.¶ Xxxvj.faciat.petr⁹ dr̃ caput eccleſie.
⁊ p ꝯñs papa q eſt ſucceſſor petri.lxiij.di.c.ego Ludo.ij.
q.vj.c.quotiens.p̄mo lꝫ.n.papa ſit vicarius xp̄i tñ appel
lat̃ vicarius ⁊ ſucceſſor petri.q̃ aūt petrus fuerit caput ꝓ
bat̃ in.c.ſacroſcā.xxij.di.vbi appellat̃ cefas.i.caput:⁊ xp̄s
in euāgelio Joānis.j.c.dixit petro tu vocaberis cefas.qð
verbū lꝫ vna līgua interꝑtet̃: petrus tñ īterꝑtat̃ caput:vt
ibi.⁊ iō eloquētiſſimus vir btūs Griſoſto.ſup illo Ma
thei.xvj.c.dum dixit vos aūt quē eſſe dicitis interrogādo
oēs diſcipulos.petrus tāq̃ os apoſtoloꝝ ⁊ caput rñdit ꝓ
oībus:⁊ iō dicit q̃ petrus eſt verticalis ſanctiſſimus apo
ſtolici throni paſtor bonus.idē aſſerit Dioniſius i lib.de
diuinis noībus vbi appellat petrū ṽticalē apoſtoloꝝ nec
repugnat hoc veritati ſi dicat̃ xp̄s fuit caput eccleſie.vt di
xit Pau.ad efeſios.c.j.⁊ hr̃ in.c.i.de ſacra vnc.⁊ ī de.i.
de iureiu.⁊ in.c.i.de voto.lib.vj.q: loco xp̄i petrus dr̃ ca
put:cū ſit eius vicarius:tunc arguo ſic.formaliter caput
oēs vitales ſenſus ⁊ ſpūs gubernat ⁊ dirigit : vt dixit tex.
l.c.i.de ſac.vnc.⁊ philoſophoꝝ qdā nō mediocris opinio
nis aſſeruerat ſedē aīe eſſe in capite:lꝫ aliq voluerīt eē ī cor
de.vt plene p philoſophū in lib.de celo ⁊ mūdo.et in lib.
de ſenſu et ſenſato.⁊ leges ſtatuerunt ꝑcipuam partem cor
poris conſiſtere in capite.l.cū in diuerſis.ff.de reli.⁊ ſūp.
fune.nec mēbra debent a capite ſuo diſcedere.vt in.c.cū
nō liceat de preſcrip.ſi ergo per caput ſignificat̃ petrus:⁊
ſic papa tanq̃ ipſe habeat gubernare ⁊ dirigere totā eccle
ſiam.ergo neceſſario ſequitur q̃ ipſe non debet eſſe guber
natus ⁊ rectus.q̃ cōtingeret ſi concilium eſſet. ſ̃.papam
⁊ tolleret ſtatuta papalia : ⁊ ipſum papam degradaret.
57 ¶ Xxxvij.facit omnis cōſtitutio apoſtolica recipit robur
⁊ ꝯfirmationē a diuina voce ipſi⁹ petri.iſte eſt tex.in.c. ſic
oēs apoſtolice ſedis ſanctiones accipiēde ſunt tanq̃ ipſi⁹
diuina voce petri firmate.xix.diſtin.ſed ꝯciliū non ē.ſ̃. pe
trū vt ē monſtratū:ergo non pōt tollere ꝯſtōnem pape cō
firmatam diuina voce ipſius petri:q: tūc dr̃ facta ab ipſo
petro.iuxta illud omnia noſtra facimus cū auctoritatē no
ſtrā īpartimur.c.j.⁊.ij.de ꝯſi r.vti. vel inuti.l.ij.C.ð vete.
iur.enucle.⁊ ē bene ponderādū : q: petrus dicit̃ tunc con
firmare illaꝫ tanq̃ cā ſpecifica:quo caſu dr̃ eſſe ꝯſtō ipſius
petri formaliter.⁊ ideo pulchre dixit bal.in.l.ex placito.C.
de reꝝ permuta.papa tanq̃ cā ſpecifica ꝯfirmauit ſtatuta
ſpoletana.q̃ illa ſtatuta nō dicūtur amplius ſpoletana: ſꝫ
papalia adeo qð tranſgreſſor eoꝝ diceretur tranſgreſſor ſta
tutoruꝫ papalium.facit q̃ ipſe voluit in.l.ex verbis.C.de
dona.inter viꝝ ⁊ vxo.et in tractatu ſciſmatis.et in.l.ij.C.
ſi aduerſus rem iudicatā.⁊ in.l.oēs populi.et ī.l.ius ciui
le.ff.de iuſti.et iure.et in.l.adoptio.ff.de adop.dixi late ð
omno.in.c.ea q̃.de re iudica.¶ Xxxviij.facit q̃ hr̃ in euā
gelio Mathei.c.xvj. vbi cū xp̄s policitus eſſet oībus apo
ſtolis dare claues regni celoꝝ petro:tamen et ſingularius
et ꝑſtantius omnibus alijs dare diſpoſuit. ubi ingt da
bo claues regni celoruꝫ.vbi glo.exponit ſpecialiter petro
claues cōceſſit vt ad vnitatem nos inuitaret. ideo.n.ipſuꝫ
principē apoſtolorum cōſtituit vt eccleſia vniuerſalis ha
beret xp̄i vicariū ad quē diuerſa eccleſie mēbra recurrerēt
ſi inter ſe forte diſſētirēt. facit.c.loquit̃.xxiiij.q.i.c.legim⁹
xciij.di.c.olim.xcv.di.ſi ergo principalius claues date fue
runt petro q̃ apoſtolis.et ſic eccleſie vniuerſali : quō pote
runt vniuerſi de ꝯcilio tollere claues ꝑncipali⁹ datas pape
q̃ eis.ergo nō poterūt tollere ſtatuta papalia: et eū degra
dare.facit.c.quodcūqꝫ.xxiiij.q.i.¶ Xxxix.petrus ſine vl
la ſinodo habuit poteſtatē ſoluendi et ligandi:et etiam ſol
uit quos ſinodus dānauit et hoc habuit petrus ꝓ ſuo ꝑn
cipatu.iſte ē caſus in.c.cuncta per mundū.ix.q.iij. et ibi
dicit tex.q̃ petrus voce domini habuit illā poteſtatem tenuit
et ſemper tenebit.tūc arguit̃ ſic. illud q̃ cōgruit princip
in ſignū preheminentie et prerogatiue imperialis nō con
gruit cuiuſcūqꝫ alteri ēt per tēpus cui⁹ nō extat memoria
in cōtrariū.no.in.c.per venerabilē qui filij ſint legi.⁊ l.c.
bone

bone.de poſtu.prela.⁊ no. Bal.in.l.i.C.de emanci.libe.
⁊ no.in.c.ſuper quibuſdaʒ.§.preterea.de ver.ſig.ſi ergo ex
prerogatiua principatus habuit Petrus poſſe ſoluere ⁊ liga-
58 re.ergo ſequit᷑ q̄ð cōciliuʒ nō poterit ſibi auferre. ¶ Xl.
papa ē vniuerſalis eccleſie ep̄s.ita dicit tex.formalis in.c.
In noīe dn̄i.xxiij.di.c.ſuſpectos.iij.q.v.certū eſt q̄ inter
ep̄m ⁊ eccleſiā ſuā ɔhit᷑ matrimoniū in.c.qm̄. frequenter.
§.porro.vt lex.non ɔte.c.cū inter canonicos de elec. ⁊ eq̄-
parat᷑ m̄rimoniū carnale ⁊ ſp̄uale.vt h᷑ in.d.§.porro. ſed
mulier eſt ſubdita viro.⁊ ē pene famula viri:vt eſt tex.i.c.
lʒ imago.i v̄ſi.viris feminas ſubditas ⁊ pene famulas lex
eſſe voluit vxores.⁊ in.c.cū caput.⁊ i.c.manifeſtuʒ.⁊ in.c.
mulierē.xxxiij.q.v.⁊ geneſis.iij.c.dr̄.⁊ ſub viri p̄tāte eris
⁊ ipſe dn̄abit᷑ tibi.facit.c.quecūqʒ.xxx.di. vbi ſi mulier fa
cit ſibi tondi crines dr̄ tollere ſubiectionē viri:non ꝓpter
hoc eſt anatema:q: efficit᷑ rebellis q̄ eſt ſingulariter not.
ꝑ ſubditis facientibus deleri arma ꝑncipis eoꝝ:vt pp̄ hoc
dicant᷑ rebelles.⁊ tenet᷑ vxor opari viro.l.ſicut.ff.de ope.
liber.glo.⁊ Ange.in.l.aſſiduis.C.qui po.in pign.habe.
bal.in.l.ſi vxor.C.de ɔdi.inſer.Jo.an.in.c.lfas. de reſtit.
ſpo.⁊ ibi dicit q̄ tenet᷑ lauare pedes ⁊ caput viro. ſicut er-
go vxor eſt famula viri ⁊ ſubdita viro ⁊ nō eſt.ō.viꝝ.ita ec
cleſia vniuerſalis nō ē.ō.papā. ¶ Not.tn̄ is ſum.cum h̄
dixerim:q non expaneā ⁊ tota mēte ⁊ viribus nō cōtremi
ſcam vt vox mea faucibus erit.ſubijcio tn̄ vir deciſioni ſcē
matris eccleſie in p̄in.medio ⁊ fine dicēdo ꝓcū qua inten
do ⁊ viuere ⁊ mori. ¶ Xlj.facit q̄ ſcribit᷑ mathei.xvij.c.
vbi dixit dn̄s Petro mitte hamū ⁊ eū piſcē q primū aſcē
det tolle.vbi xp̄s iuſſit petro piſcari hamo.nam p hamum
importat᷑ ⁊ ſignificat᷑ iuriſdictio qua petrus alijs p̄fuit:q:
hamo.i.ferro ſecantur carnes putride.⁊.ita belliſime dixit
Ambroſius relatus a gratiano.xxiiij.q.i.ē aliud quo ca
ſu vr̄ q̄ cū ſoli petro fuerit data iuriſdictio.ergo eccleſia ⁊
ſic cōciliū nō hʒ iuriſditionem.tūc arguo ſic.formaliter
ferre iudicium de alio.vel facere ſtatutū prouenit a iuriſdi
tione.l.i.cum ſimi.ff.de iuriſ.om.iudi. ſed conciliuʒ non
habet iuriſditionem:quia Petro data fuit ⁊ nō eccleſie.
ergo ſequit᷑ q̄ non poterit ɔcilium tollere ɔſtōnem pape:
aut illū degradare.⁊ ſi qſpiaʒ dixerit amice caue incidis i
ſillā:non ne eſt ſcriptū in euāgelio.ſi videris fratrē tuū er-
rātē ⁊c̄.q̄ ſi noluerit audire dic eccleſie.vt in.c.ſi peccaue-
rit.ij.q.i.⁊ in.c.nouit de iudi.ergo eccleſia ⁊ ſic concilium
vniuerſale hʒ iuriſditionē.qꝛ ad hoc r̄ſideo tremulent' eſt
vʒ q̄ appellatione eccleſie in larga ⁊ lata ſignificatione cō-
prehēdit᷑ caput eccleſie.vn̄ dixit glo. ſing.in v̄bo in eiſdem
ad ſi.in de. vt hi q de etate ⁊ qualitate: q̄ appellatione ca
pituli in lata ſignificatiōe venit caput capituli. ⁊ iō r̄ſidet
ad illā auctoritatē dic eccleſie.i.pape.q eſt pōtifex ⁊ caput
59 eccleſie. ¶ Xlij.reuerētia filij erga p̄rem maxima eſt.l. ſi.
§.hoc ꝓculdubio in verbo paterna reuerētia.C.de bonis
que lib.ſed ɔciliū h᷑ loco filij:⁊ papa loco patris.ergo ſe
quit᷑ q̄ cōciliū nō poterit papam degradare:aut eius legē
tollere. hoc decidit ſacrū ɔciliū calcedonēſe:relatū ab Iſi
doro i lib.conciliorū in quadā epiſtola ipſius ɔcilij ad leo-
nem papā in eo libro recitata.cuius formalia v̄ba h̄ ſunt.
nouimus q̄ quicqd rectitudinis a filijs fit:ad p̄res recurrit᷑
facientes hoc quaſi ꝓpriū ſibi ⁊ cetera.ecce qualiter ſacra
ſinodus vniuerſalis rep̄ſentās vniuerſalē eccleſiā ſinoda
liter ad ro.pōnt.ſcribēs ſe illi' filiā nūcupauit ⁊ appellauit
illū p̄rē.q̄ ꝓfecto dubitabit p̄rē eccleſie v̄ſus nō poſſe cor
rigi ab ea tā q̄ a filia. ¶ Xliij.fac̄ q̄ ſcribit᷑ actuū.xj.c.niſi
petro ⁊ nō alij fuit miſſuʒ de celo linteuʒ magnū i quo vi
dit quadrupedia terre ⁊ beſtias ⁊ reptilia ⁊ volatilia celi.
⁊ audiuit vocē de celo dicentē. ſurge Petre.occide ⁊ mā
duca.per q̄ð linteum deſignat᷑ mundus cū hominibus di
uerſorum rituū:⁊ occidere ⁊ manducare nō erat aliud in
Petro q̄ peruerſos mores reſcidere.et ſic ſoli petro da-
ta fuit poteſtas iuriſditionis. Ita voluit Albarus in quo
dam tractatu ſuo.ergo conciliū vniuerſale ſtante romano
pontifice non poteſt tollere legem eius nec eum degrada
re. ¶ Quadrageſimoquarto licet glo.i.c. cauſam q̄. qui

filij ſint legitimi.equipararet papaʒ Moiſi.et papa accepe
rit illud nomen ſummi ſacerdotis a Moiſe ſeu ab Aron
vt dicit Bal.in.l.reſcripta.C.de prec.impera.offer.et h᷑
in.c.ſacroſancta.xxij.diſtin.tamen auctoritas pape maior
fuit q̄ auctoritas Moiſi.Moiſes enim habuit principa
tum ſupra populum iudaicum duntaxat.ſed papa habet
iuriſditionem ſupra omnē populuʒ. iuxta illud fiat vnuʒ
ouile ⁊ vnus paſtor.et nihil abiecit ab ouili et a cura paſto
ris vt ſuperius oſtenſum eſt:ſed notorium ē populum iu
daicuʒ aut ſacerdotes eoꝝ non potuiſſe degradare Moi
ſem nec tollere legem ſuam.ita et multominus non pote
rit conciliū nec populus chriſtianus tollere legem pape:
60 aut euʒ degradare. ¶ Xlv.facit q̄ ſcribit᷑ actuū.xv.c.niſi
ꝓbat᷑ formaliter q̄ð petrus hūit ꝑncipatuʒ et iuriſditionē
ſupra omnes gentes.nam cum eſſet exorta queſtio: an lex
cum euangelio et circunciſio foret ſeruanda cum baptiſ-
mo ad eccleſiam: fuit delata pro deciſione. Petrus vero
ſolita libertate pro omnibus reſpōdit negatiue : in cuius
determinatione principem ſe eſſe oſtendit.tacuit enim ad
deciſionē Petri omnis ſimilitudo et omnes ſimul p̄e
ſbyteri tacuerunt ad verbum Petri. Nec obſtat quod
Jacobus fuerit v̄ſus verbo iudico:quia nō notat ſentē
tiam diffinitiuam ſuperioris:ſed ſolum ſue ſimplicis vo
luntatis declarationem:vt etiam ſumitur tertia queſtione
ſeptima.§.tua. et habetur de natura illius verbi iudico.
per gloſam in capitulo in iudicijs de regulis iuris in vj.
in capitulo licet.de ſepulturis.eodē libro.in capitulo pri
mo.§.donate in titulo qualiter olim feuduʒ poterat alie.
ſi ergo in concilio vniuerſali ſtatur determinationi pape
omni tacente cōcilio.ergo non poterit ɔciliū ſupra papā.
¶ Xlvj.faciat.c.ipſi ſunt.ix.q.iij.in v̄ſi.nec de eius vnq̄
ꝑceperūt iudicio iudicari.ergo tollēdo ɔſtōneʒ pape iudi
cāt de iudicio pape q̄ nō poſſunt. ¶ Xlvij.facit quod h᷑
actuuʒ.ij.c.vbi Petrus iter diſcipulos oſidit inducēdo
auctoritatē ꝓphete dicētis.fiat et' terra deſerta et nō ſit q
ihabitet i ea:et ep̄atuʒ eius accipiat alter niſi oſidit aliuʒ
eē ſurrogāduʒ loco illius iude ꝓditoris. ⁊ actuū.iij.c.cuʒ
multi deriderēt apoſtolos plenos ſpū ſcō dicētes eos eſſe
plenos muſto.petrus ꝓ oībus ſurgēs alta voce allegauit
ꝓphetā Joel dicētē. effundā de ſpū meo ſup oēm carnē ⁊
ꝓphetabūt filij vr̄i:oſidit eos nō eē ebrios: ſʒ ſpū ſcō ple
nos. ⁊ actuū.iij.c.dū ſanaſſet claudū a natiuitate: r̄ſidit.
reſpice ad nos q̄ oīa ſunt ſigna ꝑncipatus et ꝑrogatiue in
ɔcilio vniuerſali rep̄ſētato ꝑ apoſtolos.ergo nō poterunt
ɔciliales aſpirare ɔ ꝑncipē eoꝝ. ¶ Xlviij.h̄ determinat
gl.ordi.ij.q.v.c.mādaſtis.q̄ dicit q̄ papa a nullo pt̄ iudi
cari et ab ipſo vniuerſali ɔcilio.allegat.§.hic.xvij.di.et.l.
ꝑnceps legib' ſolut'.ff.de legi. ¶ Xlix.facit.c.ɔſtātinus.
xcvj.di.in v̄ſi.petrus i terris vicarius dei ibi ſanximus vt
ꝑncipatū teneat:tam ſup q̄tuor ſedes alexādrinā:antbio
chenā:hieroſolimitanā:ɔſtātinopolitanā:quā ēt ſup oēs
in vniuerſo orbe terraꝝ dei eccleſias et pōtifex q ꝑ tpa ipſi
us ſcē roma.eccleſie extiterit excelſior et p̄iceps ɔctis ſacer
dotibus totius mūdi exiſtat:et eius iudicio q̄ ad cultū dei
vel fidē xp̄ianoꝝ vel ſtabilitatē ꝓcurāda fuerit diſponant᷑
eccleſie q̄liter oīa diſponēda ſūt iudicio ro.pōtificis: ergo
ꝑ aliū nō ſunt tollēda. ¶ L°.arguo h̄ mō appellatiōes to
tius eccleſie vniuerſalis deferunt᷑ ad examē ſedis apoſto
lice et ſic ipſi' pape.tex.ē in.c.ipſi ſunt.ix.q.iij.et ibi dicit
tex.q̄ papa iudicat ō tota eccleſia vniuerſali.ſi ergo papa
iudicat ō ipſo vniuerſali ɔcilio.ergo ipſe nō iudicabit᷑ ab
61 eo:qꝛ iferior nō iudicat ſupiorē:vt ſupius dcm̄ ē. ¶ Lj.
facit glo.ſolēnis i.c.ſicut.ij.q.vij.q̄ dicit.vr̄ q̄ ɔciliuʒ ꝓui
ciale nō cognoſcat de ꝑmatē ſuo.nā cuʒ ɔciliuʒ iudicet de
papa i his in q̄bus ipſe pt̄ iudicare.ergo et ɔcilium metro
politanuʒ pt̄ iudicare ō ipſo metropolitano.ar.c. ſi qs ea.
cā et q̄ōne.c.poſtea arguit gl. ibi in cōtrariuʒ de.c. multis.
xvij.di.vbi appellat᷑ a ɔcilio ꝓuinciali ad metropo.cuʒ er-
go ɔciliū ꝓuinciale ſit minus ipſo metropolitano non po-
teſt ipſum metropolitanū iudicare.ſed poteſt dici ſubdit
ibi glo.q̄ quantum ad ſua negocia eſt minor quantum ad

alioꝝ negocia ẽ maioꝝ. Preterea arguit de.c.nõc autez.
xxi.di.ꝛ rñdet poſſe dici.ꝙ põt iudicare de ipſo nõ tñ ↄdẽ
nato ná ſnĩaz ferre arguit.ꝑterea in ↄrĩũ ꝛ ira reſidet ꝛ vr̃
ↄcludere ꝙ ↄciliũ gñale nõ poſſet ↄdẽnare papã:ẽt de he
reſi:lʒ poſſit cognoſcere de eius hĩſis. ℭ Xij.fac ſola ro.
eccle.iudicat de oib⁹ ꝛ de ea nulli iudicare pmittit: ita ſcri
pſit venerab.vir Beda ſup apocal. refert a Gratiano.
ix.q.iij.c.cp̃o.ſcribit ergo cũ illa dictio ſola excludat oẽs
alios ergo excludit ip̃z vniuerſale ↄciliũ ar.l.his ſolis.C.
de reuo.dona. ℭ Quinq̃geſimotertio ſenatores nõ poſ
ſunt tollere legem imperatoris iuxta no.in.l.humanũ.C.de
legibus.quinimo vt ſuperius dixi poſt bal.ꝛ.d. Pet.de
anch.lʒ ſenatus poſſit facere legẽ.tñ põſt imparatore regrit
ↄfirmatio imparatoris.ſʒ ↄciliũ vniuerſale vr̃ eqparari ſena
tui vt pꝛobat tex.in.c.eccleſia.ſenatũ habet cetum pꝛeſby
teroꝛuz.xvj.queſtione pꝛima.nec videtur ille textus intel
ligendus de ſacro collegio venerandoꝛũ dñoꝛuz cardina
lium ex eo quia cardinalium quidã ſunt diaconi qdã ſunt
pꝛ̃ſbyteri:qdaʒ ſunt ep̃i:nec põt eſſe cardinalis citra oꝛdinẽ
diaconalẽ:vt dixit gl.in de.i.de eta.ꝛ q̃li. vñ ille tex.nõ vr̃
loq de cardinalibus ſi ſubtiliter põderet.dixi in.c.cũ te.de
re iu.ꝛ l tractatu cardinaliũ.ergo loquit̃ de ↄcilio vniuer
ſali.ergo nõ poterit legẽ pape tollere: aut ipſum degrada
re. ℭ Quinquageſimoquarto facit ꝙ ſcribitur in cõcilio
calcedonẽſi vbi ſcribitur totã ſacrã ſinodum vniuerſalẽʒ
acclamaſſe Leoni pape.ſanctiſſimus apoſtolic⁹ ꝛ icomeni
cus.i.vniuerſalis patriarcha per multos ãnos viuat ꝛ ce
tera refert glorioſus Thomas in tractatu de erroꝛib⁹ gre
corum.c.ij.ꝛ ex relatis per eũ ibi:extat vnus canon conci
lij calcedonenſis pꝛefati ſic dicẽs ſi quis ep̃s ꝑdicat̃ infa
mis liberam habeat licentiã appellandi ad beatiſſimũ epi
ſcopum rome quẽ habemus petrũ:petram refugij: ꝛ ipſi
ſoli libera põte loco dei ſit ius diſcernendi ep̃i creditĩ infa
miam ſm claues a dño ſibi datas.ꝛ ita oĩa diffinita ab eo
teneant̃ tanq̃ a vicario apoſtolici troni ꝛc̃. ℭ Ecce ergo
qualiter ſancta ſinodus vniuerſalis tenet̃ obſeruare om-
nia diffinita a roma.pontifi.tanq̃ a troni apoſtolico vica-
rio.ergo ſequit̃ ꝙ illa non poterit tolli.ſubditi aũt ꝛ infe
rioꝛis neceſſitas eſt obtẽperandi. ℭ Quinquageſimoqn
to allego caſum iudicio meo in terminis in.c.mãdaſtis.ij.
q.v.vbi cum papa Siſtus iniuriaretur ab baſſo iniuſte apud
63 ſanctam ſinodum vniuerſalẽ congregatã ſuaz innocentiã
purgauit. ꝛ ſubdit ibi tex.lʒ euadere aliter ſatis potuiſſe
ſuſpitionez tñ fugiens corã oĩbus me purgaui.ſubdit ꝑ
terea ibi tex.ſed non alijs qui voluerint aut ſpõte hoc nõ
elegerint faciendi formã damus.vbi eſt tex.ꝙ papa ſponte
nullo iure coactus voluit ſe purgare coram ſinodo vniuer
ſali:nec ꝓpter hoc legẽ dedit ſuis ſucceſſoꝛibus.ergo nul
lo iure coactus hoc fecit ꝛ ſic ſubmiſit ſe ſponte iudicio iſe
rioꝛis.ar.l.eſt receptũ.ff.de iuriſ.om.iudi.ꝛ.c.nos incõpe
tenter aliqd egimus.ij.q.vij.ꝛ ꝙ no.Joã.an.ꝛ alij.in.c.
eccleſia ſancte ma.de ↄſti.non ne triumfantiſſimus noſter
dñs Jeſus chꝛiſtus hoc fecit corã illo iniquo ꝛ ſcelerato
põtifice:vt pulchꝛe ſcribit̃ in paſſione ſua apud Jo. cum
qdam perfidus iudeus dediſſet alapam chꝛiſto:ꝛ reſpon
dit ſibi xp̃s ſi male locut⁹ ſum teſtimoniũ perhibe de ma
lo:ꝛ clarũ eſt ꝙ ꝓbatio eſt facienda coram iudice.l.i.C.de
condi.ob turp.cãm.ꝛ.c.ſtatutum.ad fi.de reſcrip.lib.vj.ꝛ
dixi de hoc in rubꝛica.ꝫ.de ꝓba.ꝛ hoc fecit xp̃s pp ſuam
innataz humilitatẽ.nã foꝛmam ſerui accepit vt inquit apo
ſtolus glorioſus.ꝛ ideo põtifex ille ſiſtus exẽplo xp̃i vſus
eſt.nam oĩs xp̃i actio noſtra fuit inſtructio:vt ſcripſit bea-
tus Jero.in pꝛohemio biblie.ꝛ habetur in.c.ſignificaſti.
ꝫ.de elec.ergo eſt ibi caſus foꝛmalis ꝙ ſinodus vniuerſa-
lis nõ poteſt iudicare papã nec eũ cogere ad purgationẽ
criminũ ſibi oppoſitoꝝ.ita ẽt nõ poterit infringere legem
eius:niſi quatenus ipſe roma.põtifex acqeuerit ipſi ſacro
ꝛ vniuerſali concilio. ℭ Quinquageſimoſexto vr̃ caſus
in.c.auditũ.ij.q.v.vbi leo cũ qdã iniqui aduerſus eũ gra
uia cr ia cõfixiſſent nõ erubuit ſe purgare in cõſpectu ſino-
di vniuerſalis. dicit tñ ibi tex.hoc aũt faciẽs nõ legem pꝛe

ſcribo ceteris: quia id facere cogant̃.ꝛ ibi dicit Gratian⁹
cũ vterqʒ fuiſſet ſũmus pontifex ſemetipſuz purgauit:nec
tñ ceteris neceſſitatem purgandi ꝑſcribit:ꝛ ſunt ſingulari
ter põderãdi illi tex.quia loquunt̃ in crimine citra hꝛ̃ticã
pꝛauitatem:ꝛ nihilominus nõ tenet̃ romanus põtifex ſe
purgare corã concilio vniuerſali ꝛ iudicio meo ponũt illi
tex.gladium ad radicẽ in pꝛimis diſputationis campo.
ℭ Quinquageſimoſeptimo ſigo dixerit ꝙ incõtrariũ eſt
tex.Jero.in libꝛo de viris illuſtribus refert̃ a Gratiano
64 noſtro in.§.ut̃ Jero.in.d.c.nos incõpetẽter.ij.q.vij.ꝙ
Damaſus papa accuſatus a ſubditis de adulterio cum
xlij.ep̃is ſe purgauit l ↄcilio vniuerſali:qꝛ reſpondeo ꝙ il
lud fecit ex humilitate nõ autẽ ad hoc cogebat̃:ꝛ ita ẽt re
ſpondet̃ ad.c.ſi quis ſuper.ij.q.vij.vbi beatus Grego.
de ſe ipſo loquẽs dicit ſiquis nos redarguere voluerit vel
extra auctoꝛitatẽ nos facere cõtenderit veniat ad ſedẽ apo
ſtolicã ibi ante ↄfeſſionẽ beati Petri apoſtoli mecũ iuſte
decernet:quatenus vnus ex nobis ſuſcipiet ſuam ſnĩaz:qꝛ
ad illum tex.reſpõdeo dupliciter.aut loquit̃ in cauſa fidei
quãdo papa eſt hereticus:qꝛ tunc põt ab alio iudicari vt in
c.ſi papa.xl.diſti.de quo dicet̃ inferius:ꝛ iſto mõ non ob.
aut erat alia cauſa citra fidem:ꝛ tunc ex volũtate nõ iuris
neceſſitate põt ſe alteri ſubijcere.argu.d.c.nos ſi incompe
tenter.ꝛ.d.l.eſt receptũ.de iur.om.iudi.ꝛ ita ẽt reſpõdeo
ad.c.ꝙ quis.ꝛ ad.c.apoſtolice ſedis.xxxv.q.ix.vbi Jllari⁹
papa pꝛeſidens in cõcilio vniuerſali dixit ſi placet omnes
ſnĩas ꝛ ſubſcriptiones pꝛopꝛias cõmodare.vt ſinodali iu
dicio aditus claudicat̃ illicitus:qꝛ ex humilitate fecit:ꝛ ẽt
põt reſpondeꝛi ad illud ꝙ ſuperius dictum fuit ꝙ paulus
repꝛehẽdit petrũ: ꝙ illud accidit pp paritatẽ vite.ꝛ ſancti
tatem cõuerſationis.licet nõ ex officio dignitatis eccleſie.
vt voluit Jero. relat⁹ a Gra.in loco ſupius allegato: qꝛ
Albertus argentinenſis ſcripto libꝛo operis ſui.c.xxiiij.
hoc impꝛobauit dicens illã expoſitionẽ non cõſonare tex-
tui:qꝛ redarguere corã oĩbus potius pertinet ad officiuz
eccleſiaſtice dignitatis.nã dr̃ peccãtẽ corã oĩbus argue vt
ceteri timoꝛ ẽ habeant vt dixit beatus Paulus relatus a
Gra.xlv.di.c.ſed illud.qꝛ reſpondeo ꝙ illa non fuit vera
repꝛehẽſio quam fecit paulus petro.qꝛ vt dicit Jero. fuit
diſpẽſatoꝛia.i.ob aliud facta.ꝛ non propter illud ꝙ Pe
trus faciebat ꝑ hoc vt ſcirent gentes nõ foꝛe iudaizanduz
videntes tñ apoſtolũ repꝛehendi in huiuſmodi re. vnde
ante repꝛehenſionẽ pet.non perpendebat malũ ꝙ ex ſuo
facto ſeqbat̃.ꝙ ſi ppendiſſet ꝛ nõ deſtitiſſet nõ fuiſſet imu
nis a peccato ſm Archidiaco.ꝛ Aug.ij.q.vij. Paulus
65 ℭ Quinquageſimooctauo ſi id de quo magis vr̃ ineſſe.
ꝛ tñ non ineſt.ergo multo foꝛtius id de quo videt̃ minus
ineſſe. habet̃ in.c.cum in cũctis.ꝛ ibi glo. allegat cõcoꝛ.
de ele.ſed plus videt̃ ineſſe ꝙ conciliũ vniuerſale decidat
dubitationẽ fidei q̃ papa.ꝛ tñ non niſi ad papam ꝓ dubi
tatione illa recurrendũ eſt.ergo multominus cõciliuz vni
uerſale poterit tollere legẽ pape:aut illuz exedicare aut de
gradare:ꝙ multominus vr̃ cum tunc agat̃ de pꝛeiudicio
pape ꝛ pꝛimo caſu agat̃ de fauoꝛe fidei.hoc decidat tex.in
c.quotiens.xxiiij.q.j.vbi foꝛmaliter tex.ita dicit.quotiẽs
ratio fidei ventilat̃ arbitroꝛ:oẽs fratres ꝛ coepiſcopos no-
ſtros nõ niſi ad Petrũ.i.ſui noĩs honoꝛis auctoꝛitatis
referre debere.ꝛ ẽ ille canon Jnno.relatus ibi a Gratia.
ꝛ loquit̃ de ↄcilio vniuerſali:ꝛ ex eo qꝛ dicit oẽs fratres ꝛ
coepiſcopos noſtros:qꝛ ep̃i faciunt cõcilium vt ſupꝛa dixi
ꝛ ideo beatus Thomas in ſa ſe.q.ij.arti.iij. Jn ſolutio-
ne ad tertium .ar.diſputat ꝙ auctoꝛitas eccleſie vniuerſa-
lis ẽt in determinatione fidei pꝛincipaliter reſidet in ipſo
papa.nã poſtq̃ aliqua eſſent auctoꝛitatis eccleſie vniuer-
ſalis determinata ſiquis tali determinatiõi pertinaciter re
pugnaret cenſeret̃ hereticus.que auctoꝛitas pꝛicipaliter
reſidet in papa.ꝛ allegat tex.in.d.c.quotiens.cuius Pe
tri auctoꝛitatẽ nec Jeronymus nec Auguſti.nec aliquis
ſanctoꝝ iſfringit.vnde dicit Jero.hec eſt fides pater beatiſ
ſime: quã in catholica dicimus eccleſia.Jn qua ſi minus
perite:aut paꝝ caute:aliqd poſitum eſt emẽdari cupimus

a te qui

a te ꝗ Petri fidem ⁊ ſedem teneo. ſi aūt hec noſtra cōfeſſio
apoſtolatus tui iudicio approbat̃ quicūq; me inculpare
voluerit: ſe imperitū vel maliuolū vel ēt non catholicū. ſ;
ſe hereticū; comprobabit. ita pulchre dicit ibi textus. Si
ergo auctoritas vniuerſalis eccleſie in determinatione fi-
dei ꝓncipaliter reſidet in papa q̃to magis poteſtas legis
ꝯdende. ergo non poterit vniuerſalis eccleſia tollere eius
conſtōnem aut ꝯtra eum diffinire. ❡ Lix. allego tex. iūn-
cta glo. in. c. confidimus. xxv. q. j. vbi dicit tex. formalis.
nullus chriſtianus ignoret vniuſcuiuſq; ſynodi conſtitu
tum. quod eccleſie vniuerſalis ꝓbauit aſſenſus. nullā ma
gis exequi ſedē pre ceteris q̃ primam oportere. ⁊ ibi glo.
66 dicit ꝙ illud verbum oportet eſt verbū honeſtatis ⁊ non
neceſſitatis. ⁊ ſic ponitur. xix. q. j. c. j. ſicuti. hec dictio oȝ
qñq; honeſtatis importat. c. ius. de deſpō. impu. facit qð
no. in ꝓhe. inſti. in vbo oportet: ⁊ in. l. j. in ꝓnc. ff. de iuſti.
⁊ iure. ⁊ in. l. cū oportet. C. de bo. que libe. ⁊ glo. in. c. cum
ab vno de re. iu. in. vj. ⁊ Domi. in. c. ſicut. xv. di. ⁊ in. c. ha
beo libꝫ. xvj. di. ⁊ ita etiam reſpondeo ad tex. xxiij. q. j. c.
quotiens. ſi ergo primam ſedem ſtatuta ꝯciliorū pre omni
bus ſeruari oȝ: q: intelligit de honeſtate. ⁊ ideo dixit gl.
in. d. c. confidimus. loquēdo de papa ꝙ princeps eſt ſolu
tus legibus. l. princeps. ff. de legi. cum ſi. l; non ſit ſolut⁹
a dictamine rationis: q: eſt aial rōale politicū. ita pulchre
dixit Bal. in. l. ij. C. de ſerui. ⁊ in ꝯcluſiōibus iuris cano-
nici. dixit ꝙ l; princeps ſit dñs legū: non tñ eſt dñs morꝫ.
facit quod no. in. c. i. de natura feu. per Bal. ⁊ per oēs in
c. j. de proba. eſt ergo ibi caſus formalis iuncta glo. ꝙ cō-
ſtitutio ꝯcilij vniuerſalis nō ligat papam. ergo multomi-
nus ſnīa ꝯcilij vniuerſalis ſiue in excōicādo: ſiue i degra
dando: ſiue ſue legi derogando. ❡ Lx. ſi forte quiſpiam
dixerit ꝙ dicta ⁊ ſtatuta cōcilij ſunt dicta a ſpū ſancto per
ora eorꝫ qui ſunt in concilio vt eſt no. tex. in. c. ſi ille. l. diſt.
⁊ in. d. c. habeo librū. xvj. di. ſi ergo dicta ⁊ fcā cōcilij vni-
uerſalis ſunt ordinata ⁊ dicta per ipſ; ſpm ſcm: ergo ſūt ſu
pra papā: q: ad hoc rñdeo ꝙ ēt ꝯſtitutiones pape dicun
tur ꝯſtōnes ſpūs ſancti. ita dixit tex. in. d. c. ⁊ ſi ille. ⁊ iō cō
tēnens canones papales dicitur blaſfemare ipm ſpūſ; ſan
ctū. xxv. q. j. c. violatores. ❡ Lxj. facit qð no. btūs Tho.
67 in prima ſcðe. q. xcvj. arti. vj. vbi querit vtrū oēs ſubijciā
tur legi. ⁊ dicit ꝙ ſm Bˀ. l. de ſui ratione habet duo. ſ. ꝙ eſt
regula humanorꝫ actuū. Scðo ꝙ h; vim cohatiuā ⁊ ſpe-
ratiuam. dupliciter pōt q̄s eſſe ſubiectus. vno mō ſicut re-
gulatum regule. ⁊ hoc mō oēs illi qui ſubdunt̃ poteſtati:
ſubducunt̃ legi: quā fecit ptās. Alio modo ſicut coactū
cogenti. ⁊ hoc mō hoies virtuoſi ⁊ iuſti nō ſubduntur legi.
ſed ſoli mali. ⁊ poſtea tractās illud qð habetur per iuriſcō
ſultum in preallega. l. princeps legibus ſolutus dicit ꝙ ꝓn
ceps dicitur abſolutus a lege. q̃tū; ad vim coactiuā legis
nullus enim ꝓprie cogit̃ a ſeipſo. lex aūt nō h; virtutē co
actiuam: niſi ex ꝓncipis poteſtate: ſic ergo princeps dicit̃
abſolutus a lege: q: nullus in ipm pōt iudiciū ꝯdēnatio-
nis ferre. ſi contra ipm agat. vñ ſupra illud qð imediū ex-
tulit pſalmiſta tibi ſoli peccaui dicit ꝙ rex non h; hoiem
qui facta eius vindicet. S; q̃tum ad vim directiuā legis
princeps ſubducit̃ legi. ꝓpria voluntate ſm qð dicit̃ in. c.
cum oēs de ꝯſti. patere legē q̃ ipſe tuleris. ⁊ in ti. ꝙ qſq;
iuris. ⁊ ex hoc infert ſanctus Tho. in loco ꝓallegato ꝙ pa
pa non ſubijcit̃ ꝯſtōnibus ſacri ꝯcilij vniuerſalis: ⁊ ꝓ hoc
intelligis dictā legē ꝓnceps legibus ſolutus. Sequit̃ ne
ceſſario ꝙ ſi papa non eſt ſubditus conſtitutioni concilij:
ergo nec ſnīe eius. ❡ Lxij. accedat quod voluit Gratia.
68 xxv. q. j. §. his ita reſpōdet̃. ſacro ſancta ro. eccle. ius ⁊ au
ctoritatē ſcīs canonibus impertitur. ſed non eis alligatur.
habet. n. ius obligādi canones vtpote q: caput oium ec-
cleſiarū; eſt. A cuius regula diſſentire nemini l;. ita ergo
canonibus auctoritas ꝑſtat vt ſeipſum non ſubijciat eis.
Sed ſicut Chriſtus qui legem dedit ipſam legem carna
liter impleuit. ſi ergo papa equiparatur in hoc chriſto: q:
ſicut Chriſtus nō tenebat̃ obedire legi. ⁊ ſi obedit illð fe-
cit vt alijs daret exemplū; obediendi: vt ample refert ibi
Gratia. ⁊ ideo dixit Hoſtien. in. c. pꝛo de cōſtitu. ꝙ licet
ibi dicantur canonum ſtatuta ab omnibus eſſe ſeruanda:
non tamen ligant ipſum papam. ſi ergo papa non ligatur
predictis canonibus exemplo Chriſti: ergo non ligabit̃
conſtitutionibus eccleſie vniuerſalis. ſicut nō ligaret̃ ipſe
Chriſtus. ❡ Lxiij. facit quod ſcribit beatus Thomas
69 in quarto ſententiarꝫ diſt. xxiiij. q. vltima. vbi expreſſe vult
ꝙ papa eſt ſupra omnem eccleſiā vniuerſalē;. quod indu
cit hoc modo. vbicūq; ſunt multa ordinata in vnū; opor
tet eſſe aliquod vniuerſale regimen ſupra particularia re-
gimina: quia in omnibus virtutibus ⁊ actibus vt dicitur
per philoſophum primo ethicorum eſt ordo ſm ordinē;
finis. bonum autem cōmune eſt diuinius q̃ bonū; ſpecia
le. facit. l. ij. ad fi. C. de ca. tol. c. bone de poſtu. pl. ⁊ Cicero
in pꝛo officiorꝫ vnicuiq; noſtrū cari ſunt parentes: cari ſūt
liberi ⁊ familiares: ſed omnes hominum charitates vna
patria cōplexa eſt. ⁊ tex. iuriſconſulti in. l. j. ꝟſi. ⁊ gñaliter
in verbo reipublice naſcimur. ff. de ventre in poſ. mitten.
⁊ in. l. minime. ff. de religioſis ⁊ ſumptu funerū;. ⁊ in. l. ve
lut. de iuſtitia ⁊ iure. ⁊ ibi glo. licet Ange. in diſputatiōe
incipiente exorta guerra: alias renouata. alleget glo. pro
ſingulari in lege finali. C. de abolitio. ⁊ ſic bonum com-
mune excellentius eſt bono ſpeciali. ⁊ ideo cum eccleſia
ſit vnum corpus pro quo allego bonum textum Cypria
ni relatū; a Gratiano. xxiiij. queſtione prima. capitulo lo
quitur. quomodo multi radij ſunt inquit: ſed vnū; lumē.
⁊ rami arboris multi ſunt: ſed robur vnum radice tenaci
fundatum: ⁊ quomodo de fonte vno riui plurimi deflu
unt: ⁊ numeroſitas licet diffuſa videatur ex vndantis
copia largitate vnitas: tamē ſeruatur in ꝯſile: radiū; ſolis.
a corpore diuiſionem vnitas non capit. ab arbore frange
ramum fructus germinare non poterit. ſic ⁊ eccleſia ꝑ to
tum orbem porrigit radios ſuos. vnum tamen eſt quod
vbiq; diffunditur. nec vnitas corporis ſeparatur ramos
ſuos per orbem. copia vbertatis extendit: perfluentes lar
giter riuos cū ramos latius expandit vnum: tñ caput eſt
⁊ vna origo mater eccleſia copioſe fecunditatis adultera
ri non poteſt ſponſa Chriſti incorrupta eſt ⁊ pudica. vnā
domum nouit: vnius cubiculi ſanctitatem caſto pudore
cuſtodit. Cum ergo eccleſia ſit vnum corpus oportet qð
ſi iſta vnitas debeat ſeruari ꝙ ſit aliqua poteſtas regitiua
reuerētie totius eccle ſic ſupra poteſtatē epiſcopalem: qua
vna queq; ſpecialis poteſtas eccleſie regatur. ⁊ iſta eſt po
teſtas pape. Si ergo papa eſt ſupra vniuerſalem eccleſiā;
regens. Quis eſſet tante temeritatis auctor vt aſſereret
concilium poſſe degradare: aut ipſum papā regentem ex
cōmunicare: aut ipſius conſtitutionē tollere. Illud quod
Senece noſtro in primis tragedia venit in mentem dici
poſſet quo pergis amenet. ❡ Sexageſimoquarto fa-
ciat textus in. c. ita dominus. diſtinctione. xix. in verſicu.
ſed huius muneris ſacramentū;: ita dominus ad omniū
apoſtolorum officium pertinere voluit: vt in beato Pe
tro omnium apoſtolorum ſūmo principaliter collocauit:
vt ab ipſo quaſi quodam capite dona ſua voluerit diffun
dere in corpus omne: qui auſus fuiſſet a ſoliditate Pe
tri decedere. ⁊ in verſicu. quiſquis eius poteſtatem tentat
infringere: vbi eſt caſus apertus: vt a Petro tanquam a
capite omnis poteſtas in omne corpus eccleſie fuit tranſ
fuſa. nec aliū pōt infringere poteſtatē; eius: ergo conciliū
omnem ptātem habuit a Petro: ⁊ dictū; fuit ſupra per
c. ſignificaſti de electio. ergo non poterit infringere eius
potentiam. ⁊ per conſequens non poterit degradare: nec
excōmunicare papam: nec conſtitutionem eius tollere.
❡ Sexageſimoquinto non obſtat quod voluit Bald.
in. c. quia nos. de app. vbi ſi religioſus reperitur publice
infamatus: ⁊ contra eum laborat clamoſa infamia in cō
muni capitulo monitus compellitur abbatie cedere. qð
dicit ibi Hoſtiē. ſeruari in generali capitulo predicatorꝫ:
minorum: ⁊ cartuſienſium: qui per electionē factam ab il
lis ad quos ſpectat ſine cōfirmatione aliqua adminiſtrat. ⁊
ibi dicit bal. idē eē i papa vt ſi ꝯciliū fuerit ꝯgregatū eodē

modo tenebitur cedere: q: ſine ↄfirmatiõe alicuius electõis
in papaȝ adminiſtrat: vt notatur in.c.licet de cauſa.de
electio.quaſi ſit ſimilis illis religioſis in hoc: quia ſalua
reuerentia eius.ille textus loquitur in religioſis in qui-
bus vigebat conſuetudo illa: vt ibi voluit Hoſtie.⁊ ideo
illa ↄſuetudo nõ eſt extẽdenda ad papã vel ad alios prela
tos.vñ pulchre dixit Bar.in auc.qui rẽ.C.de ſa.ſan.ec.
ꝙ ↄſuetudo ⁊ p̃ſcriptio nõ extẽdit̃ vltra id qd agitur: ⁊ ſic
nõ extẽdit̃ ad alias pſonas.l.iij.§.j.ff.de iti.actuq̃ȝ.pri.
Cy.in.iiij.oppoſi.l.j.C.que ſit lon.ↄſue. Inno.in.c.pa
ſtoralis.de deci.⁊ id pulchre refert.d.Pet.de anc.in.c.
cum ex offi.de p̃ſcri. Jo.de ligna.dixiſſe ibi ꝙ qdaȝ p̃ſcri-
pſerat ius viſitãdi p ſe ipſm.ꝙ nõ põt viſitare p aliũ: qua-
ſi non fiat extẽſio de pſona ad pſonã.⁊ refert olim obten-
tum fuiſſe in cancellaria pape in facto.facit qd no.d.Ab.
in.c.cum olim de p̃ſcri.⁊ id ↄſuetudo illa diſponẽs i reli-
gioſis nõ eſt extẽdẽda ad alias pſonas.⁊ ſi qſpiaȝ diceret
ꝙ imo illa decretalis ponit ius cõe ꝙ in dubio ita eſt aſſe
rendũ: vt eſt glo.magſa.in.c.penul.de te.ordi.ergo non
ponit ſpãleȝ ↄſuetudinẽ.⁊ ita tenuit ſupioribus diebus ↄ
Mo.ibi: q: ad hoc rñdeo tex.illuȝ loq̃ in religioſis qui ex
ſenioribus cauſis deponunt̃: q̃ ſeculares vt ibi no.glo.er
go nõ eſt extẽdenda ad papã.nec ẽt ex pte condentis vt
in.c.innotuit de elec.ergo põt ẽt aliter reſponderi ad bal.
q: ipſe loquit̃ qñ cẽt ſciſma pluribꝰ electis: q: tũc pp ſedã
dum ſciſma conciliũ vniuerſale cẽt iudex: vt eſt gl.fin.i.d.
c.ſi duo.lxxix.di. ¶ Xxvj.faciat.c.nemini.xvij.q.iiij. cũ
ẽ.de ſedis apoſtolice iudicio iudicare aut illius ſniam re-
tractare pmiſſum eſt pp romane eccleſie p̃matũ xpi mune
re beato petro apoſtolo diuinitus collatuȝ vt ibi glo.dicit
ꝙ ipſemet vel eius ſucceſſor põt reuocare.xxxv.q.ix.c.pe-
nitentiã.⁊ ſic vniuerſale cõciliũ nõ põt retractare iudiciũ
papale aut ſniaȝ eius.multominus poterũ tollere eius le
gem aut eum a papatu deponere. ¶ Xxvij.faciat qd no.
Jo.an.in.c.hi.qui.de p̃bẽ.in.vj.in nouel.vbi dicit ꝙ cõ-
cilio lateranẽſe nõ põt per legatũ p̃iudicari.ſȝ ſolus papa
põt p̃iudicare qui concilijs nõ ligat̃ vt in.d.c.ſignificaſti.
⁊ id ſolus papa põt dare ius ad vacatura ⁊ ſic diſponere
ↄ ↄciliũ lateranẽſe.⁊ ẽt idẽ Jo.an.in.c.cum de bñficio.
de p̃ben.eo.li.vj.in nouella.dicit ꝙ auc̃tas pape nõ ẽ ab
hoĩe: ſȝ a deo: vt in.c.nouit.de iudi.ꝗ ↄ ipſiꝰ decretũ ſine
ↄſenſu eiꝰ nil fieri põt ab hoĩe qd ſit firmũ.xj.di.c.nolite.
xij.di.c.illd. ¶ Xxviij.faciat tex.l.c.ↄſis.xj.di.vbi forma
70 liter dr̃ ꝙ auc̃tas pape dr̃ plena auctoritas.⁊ glo.ibi dicit
ꝙ auctoritas alioꝝ epoꝝ dr̃ ſemiplena.cũ ergo ↄciliũ vni
uerſale ↄgregetur ab epĩs vt ſepe dictũ eſt ſuperius: qui hñt
ſemiplenã auctoritatẽ: ergo nõ poterit conciliuȝ generale
tanq̃ hñs ſemiplenã auctoritatẽ tollere legem pape: aut
eum excõicare vel eum deponere. ¶ Xxix.faciat illud qd
ſuplatiue ⁊ p excellẽtiaȝ vni tribuit̃: denegat̃ oibus alijs.
vnde ſcribit̃ p philoſophos illud qd ſupabundantiã dici
tur vni ſoli congruit.ſȝ caſum hẽo expſſum ꝙ papa appel
71 latur ſacerdos potentiſſimus vt in.c.nulli fas.xxv.q.j. in
ẽ.q: nõ a q potentiſſimi ſacerdotis.ergo conciliuȝ nõ erit
potentius eo.nec ẽt ita potens: q: falſuȝ eſſet dicere papã
potẽtiſſimuȝ: ſi eſſet dare ſimile vel potẽtius. ¶ Xxx.fa-
ciat.nemo improbat approbatũ a papa.tex.eſt in.c.hec ẽ
fides.xxiiij.q.j.ergo ille canon cõprehẽdit ipſum ↄciliũ
vniuerſale ar.c.ſi romanoꝝ.xix.di.l.a pcuratore.C.mã.
cũ ſi.ergo. ¶ Xxxj.faciat.c.oĩa decreta cũctoꝝ p̃deceſſoꝝ
noſtroꝝ ↄſtituta que de eccleſiaſticis ordinibus canonum
ſunt pmulgata diſciplinis.ita ab oibus epĩs: ac gñaliter
ſacerdotibus cuſtodiri debere mãdamus vt ſi qd in illa
commiſerit veniã ſibi honoris deinceps nouerit denegari
xxvj.q.j.vñ pbatur ibi ꝙ ẽt ↄciliũ vniuerſale non dȝ ali-
qd attentare ↄtra ↄſtituta p ro.põtifices ergo multominꝰ
põt attẽtare ↄ pſonã ipſius pape. ¶ Xxxij.faciat.c.j. xvj.
di.in ẽſi.nec ſedes apoſtolica recepit.nec ſancti patres il-
lis ↄſenſuȝ p̃buerunt.vbi ad hoc vt canones additi formã
tur effectũ debẽt per papã recipi ⁊ cõciliuȝ debet ↄſentire
72 ergo ↄciliũ nõ eſt ſupra papã: q: actus agẽdi ſpectat ad pa
pam: ſed actus ↄſentiẽdi ad ↄcilium.facit per totũ de his
que fiũt a p̃la.ergo actus actiuus nullo mõ ſpectat ad con
cilium. ¶ Xxxiij. facit.c.nulli.xix.di.ibi nec noſtre diſpo
ſitionis miniſteriũ.vbi eſt caſus ꝙ nulli lȝ tranſgredi pce-
pta ſedis apoſtolice: aut diſpõneȝ ro.pontificis.⁊ ibi dicit
glo.ꝙ omnis qui non obedit ↄſtõibus ro.eccleſie dr̃ he
reticus: q: vario mõ capit̃ hereſis.⁊ dixit ſe notaſſe.xxiij.
q.iij.§.quia vero.ſed ille tex.intelligit̃ de eo qui dicit eccle
ſiam ro.nõ eſſe caput: nec poſſe cõdere canones. Si quis
dicit trãſgredit̃ eius mãdata nõ eſt hreticus: ſed peccat.ita
dicamus exiſtentes in ↄcilio generali ſi nõ ſeruãt ↄſtõneȝ
pape.⁊ ſi dicerent papã nõ eſſe caput ⁊ p̃incipẽ grauiter er
rarent. ¶ Xxxiiij. facit qd ſcribit ſctũs Tho.in tractatu
ↄ impugnãtes religionẽ.vbi rñdet ad illud Zoſimi pape
alias abſciui.xxv.q.j.c. ↄ ſtatuta patrũ.vbi dicit aut loq-
mur in his que ſtatuta ſanctoꝝ patrũ decreuerũt eſſe de iu
re diuino: ſicut articuli qui determinati ſunt p ↄcilia: ⁊ illa
73 papa nõ põt immutare: ſȝ illa que ſancti patres decreuerũt
de iure poſitiuo: illa talia ſunt relicta in diſpõne papali: vt
illa poſſit mutare vel diſpenſare ẽm oportunitatẽ locoruȝ
ipſoꝝ aut negocioꝝ.nam lex adaptatur tẽpori.iiij.di.erit
aũt lex.c.non debet de conſan.⁊ affi.l.ſi hoĩem.ff.mãda.
Bal.in rub.C.qui admitti.⁊ in.l.oẽs populi.de iuſti.et
iure. Sancti.n.patres in concilijs ↄgregati nil ſtatuere
potuiſſent ſine auctoritate ro.ponti.ſine qua congregari
non poſſet: vt.ſ.eſt dictũ.nec tñ papa qñ aliquid aliud fa
cit aliter q̃ a ſanctis patribus ſtatutũ ſit ↄ ſtatuta facit: q:
ſeruatur intẽtio ſtatuẽtiũ: ẽt ſi non ſuent ṽba ſtatuentiuȝ:
que non pñt in oibus caſibus ⁊ in oibus tẽporibus ſua
ri: ſeruata interpretatione ſtatuentiũ: que eſt vtilitas eccle
ſie.ſicut ⁊ in omni iure poſitiuo accidit.derogat̃ p̃oribꝰ
ſtatutis per ſtatuta ſequẽtia.iſta ſunt formalia ṽba ſci tho
me.ſi ergo papa tollit ſtatuta ſcõꝝ patrũ quo poterit con-
cilium tollere ↄſtõnem ipſius pape. ¶ Xxxv.non ob.c.ſi
cut.xv.di.vbi dicitur ꝙ ſicut euangelij quattuor libros:
ſicut quattuo: ↄcilia ſuſcipe ↄ venerari fateor: que verba
ſunt beati Grego.relata a Gratiano ibi: q: illud pcedit
qñ conciliũ cum ipſo papa diſponit ſuper articulis fidei.
⁊ ideo dixit ibi glo.illud eſſe intelligẽdũ quo ad articulos
fidei: ⁊ generale ſtatũ eccleſie.⁊ in.c.ſcõ octo cõcilia.xvj.
di.vbi dicitur ꝙ vſq̃ȝ ad vnũ apicem papa pfitetur illa ſer
uare.⁊ ad alia multa capitula ſimilia: quia reſpondeo lo-
quuntur enim quo ad articulos fidei: ideo non eſt miruȝ
ſi papa approbet ⁊ profiteatur ſe illa ſuaturũ. ¶ Xxxvj.
faciat vnam ipſi apoſtoli poſſunt conſiderari prout Chri
ſto principaliter aſtiterunt: ante eius aſcenſionẽ.quo qui
deȝ ſtatu oẽs pares fuerunt: nec Petrus eis preerat: ſȝ
omnes erant ſimplices ſacerdotes de peni.di.j.§.ecõtra.
⁊.§.quem penitet.dum dicit Petruȝ Joannẽ ⁊ ceteros
apoſtolos.fuerunt enim ordinati ſacerdotes a Chriſto:
dum eis dixit.hoc facite in meam cõmemorationẽ.vel cũ
dictum fuit eis: ite baptizate ⁊c̃.vt no.glo.in verbo pari.
in.c.in nouo.xxj.diſtinc.licet Paulus ⁊ Barnabas ex
precepto ſpiritus ſancti ad gentes miſſi ad euangelium
predicandum: in ſacerdotes ⁊ epiſcopos ab alijs apoſto
lis fuerunt ordinati.lxxv.diſtinc.c.q dic.Chriſtus enim
viuens inter homines ſolus primariaȝ in eccleſia habuit
poteſtatem.c.loquitur.xxiiij.q.j.Item inter nos viuens
prior ſacerdotum fuit.xxiij.q.viij.cum a iudeis. viuens
verus ⁊ ſolus paſtor ouium: ⁊ pontifex aſſiſtebat.lvj.di.
c.dominus noſter.xv.diſtinc.c.ſancta romana.⁊ in illo tẽ
pore ⁊ in illo ſtatu Petrus non fuit maioris poteſtatis:
q̃ fuerunt apoſtoli.⁊ iſto modo poſſent ſolui multa cõtra
ria allegando pro concilio in quibus dicitur ꝙ Petrus
non fuit maior ipſis apoſtolis.⁊ iſto caſu non fuiſſet Pe
trus maior concilio.poſſunt etiam conſiderari eo ſtatu et
tempore quo Chriſtus aſcendit in celuȝ: quo ipſi apoſto
li aſtiterunt Petro tanquam primo paſtori ante apoſto
lorum diuiſionẽ ⁊ ſeparationeȝ ab ipſo.quo qdem ſtatu
Petrus ferat. In nouo.n.teſtõ poſt Chriſtum dñm.a
74 petro icepit ſacerdotalis ordo: ipſiq̃ȝ in xpi eccleſiã ponti
ficatus

ſcatus eſt traditus dicto.c.In nouo per illa vba.paſce oues
meas.c.ſolite de ma.et obe.viij.q.j.in ſcripturis.l.di.c.cõ
ſiderandũ.et.c.fidelior.et ipſi apoſtoli eundẽ petrum eorũ
principẽ eſſe voluerũt vt reliquis oibus preeſſet.et caput
et principiũ teneret apoſtolatus.eandẽqz formã ſuis ſuc
ceſſoribus et reliqs epis tenendaz tradiderũt:vt in.d.c.in
nouo.et in.c.ſacroſancta.xxij.di.iij.q.vj.c.dudũ.qs ergo
dubitabit qꝫ ſm iſtum ſtatũ cũ apoſtoli elegerũt petrum in
eoꝝ pncipẽ ſint ſubditi ipſius petri.quo ergo poterũt ipſz
petrum deſueſtire.vñ dicebat Bal.in.l.ex hoc iure.ff.de
iuſti.et iure.vſi.ſcdo querit.an regẽ pp ſuas iniuſtitias in
tollerabilẽ et exercẽtez tirãnica ſubditi poſſent expellere.et
arguit qꝫ ſic.l.ij.ff.de ori.iur.nam malus rex tirãnus fit.
Item vnuſquiſqz põt ꝓpriã ſalutẽ tueri.l.vt vim.ff.de iu
ſti.et iur.Item a quo remouet effectus nois dꝫ remoueri
ipm nomẽ.c.admonere.xxxiij.q.ij.Sꝫ tñ determinat ibi
Bal.qꝛ ſubditi nõ pñt derogare iuri ſuperioris.vñ licet
de facto expellat:nõ tñ amittit regiã ptãtez ſiue dignita
tez.l.mouetur qꝫ te.C.de ſeruis expor.ergo multo minus
ꝯcilium poterit remouere papã ꝓpter ſuum reatũ:nec ex
cõicare nec.l.eius tollere.nam ꝯcilium legitime ꝯgregatũ
tenet vicem apoſtoloꝝ:vt eſt tex.no.ij.q.iiij.ſi quis pre
ſbyter.¶ Lxxvij.faciat.c.ſunt quidã.xxv.q.j.in vſic.vbi
vo apte dñs vel eius apoſtoli et eos ſequẽtes ſci pres ſnia
liter aliquid diffinierũt.ibi non nouã legem romã.põtifi.
dare ſed potius qꝫ pdicatũ eſt vſqz ad aiam et ſanguinem
ꝯfirmare dꝫ.vbi papa ita tenet ſequi ſniaz ſanctoꝝ patrũ
75 qñ ſecuti ſunt ſniam dei et apoſtoloꝝ.et ibi dicit glo.qꝫ pa
pa diſpẽſat ꝯ apoſtolum:nõ tñ in his que ꝯcernũt articu
los fidei.et eodem modo diſpẽſat in euãgelio interpretãdo.
et qñqz diſpẽſat ꝯ generale ſtatutũ eccleſie ſꝫ glo.ibi ſicut
fecit Inno.in concilio gñali:vt in.c.non dꝫ de ꝯſan.et af.
ergo ſequit qꝫ vbi ſancti patres diſponunt et ſtatuũt contra
dicta dei et apoſtoloꝝ:papa non tenet eos ſequi.ergo ſeq
tur qꝫ eſt ſupra conciliũ.et per ꝯñs non poterit concilium
tollere.l.pape aut eũ deponere.¶ Lxxviij.faciat.c.ſi pa
pa.xl.di.in vſi.ſi papa ſue et fraterne ſalutis negligẽs dep
hendit inutilis et remiſſus in opibus ſuis et inſup a bono
taciturnus:qđ magis officit ſibi et oibus.nihilominus in
numerabiles populos captiuatim ſecum ducit.huius cul
pas nemo mortaliũ redarguere pſumat:qꝛ cũctos ipſe iu
dicaturus:a nemine eſt iudicãdus.ita formaliter dicit ibi
tex.et ſic licet papa ſit negligens tam ſue ſalutis qꝫ alioꝝ:
et ſit cauſa perditionis innumerabiliũ populoꝝ:tamen nõ
põt ab aliquo iudicari.et ibi dicit tex.niſi depꝛehẽdat a fi
de deuius.ergo videtur caſus manifeſtus qꝫ poſito qꝫ pa
76 pa ſit criminoſus non põt ab aliquo iudicari excepto crie
hereſis:niſi ſe ſubijciat alteri:vt in.c.nos incõpetẽter.ij.
q.vij.et etiaz arguit ibi glo.de.c.ſane.xxiij.q.ij.vbi dicit
qꝫ dioſcorus papa romane eccleſie fuit excõicatus:quãuis
in fide non peccauerat:et rñdet ibi glo.qꝫ tex.ille appellat
patriarchã ꝯſtãtinopolitanũ papã.et ſic ille tex.nõ loquit
in papa.et ſic vã eſt illa ꝯcluſio qꝫ excepto crie hereſis non
põt ꝯciliũ excõicare ipm papã.et ẽt ibi glo.rñdet ad.c.nõ
lꝫ pape.xij.q.ij.vbi papa decernit nõ licere ſucceſſori.nõ
tñ iudicat de eo.ſi ergo papã peccatorẽ nõ põt aliqs corri
gere vel iudicare:ex eo qꝛ eſt alios iudicaturus.eadẽ ratio
militat in ꝯcilio gñali.et ſeqtur qꝫ nec eũ excõicare:nec de
ponere poterit.¶ Lxxix.faciat qđ dixit Jo.and.in.c.ſi
gnificaſti de elec.vbi dicit ſolũ papã poſſe interpretari ſta
tuta ꝯcilij vniuerſalis.nec mix ſm eũ cum poſſit ẽt tollere
et limitare ꝯſtõnem ꝯciliarẽ.c.ſtatutũ de reſcrip.in.vj.dicẽ
77 tñ qꝫ honeſtũ eſt qꝫ papa nõ reuocet ſtatuta ꝯcilij:tñ põt il
la reuocare ſi vult.ergo ſeqtur qꝫ ecõtra nõ poterit ꝯciliũ
vniuerſale.l.pape tollere:aut eũ excõicare:vel deponere:
qꝛ ſequeret abſurdũ de quo ſupius dcm̃ eſt.¶ Lxxx.pri
uare quẽ officio eſt pena.tex.eſt melior de iure in.l.teſtõ cen
turio.ff.de manu.te.ſꝫ ꝯciliũ eſt ſub papa per iura ſupius
allegata.ergo nõ poterit depõere papã ab officio et digni
tate papali.vñ beatus Tho.q̃rto ſniaꝝ.poſito ingt qꝫ pa
pa poſſet corrigi a ſubditis:nõ tñ poterit coherceri cohere

tione penali.vbi reſpondens ad tertium arg.ita inquit qꝫ
quãuis prelati a ſubditis ſint corripiendi:non tamen eſt
eis pena infligenda:ſed eſt recurrendum vel ad ſuperio
rem denũciãdo:vel ſi nõ hñt ſuperiorem recurrant ad ipm
deum:vt eum emẽdet:vel de medio ſubtrahat.cũ ergo pa
pa nõ hꝫ ſupiorẽ:ſi ergo cõmittit crimen accuſatiõe dãna
tione et cohertione dignũ:recurrẽdũ eſt ad deũ:vt vel euz
emendat:vel de medio illũ ſubtrahat.¶ Lxxxj.faciat in
nulla pte noui teſti legit qꝫ conciliũ papa non errãte ſit ſu
pra papã ẽt in cã fidei:vel qꝫ in cã fidei ſit ꝯcilium neceſſa
rio ꝯuocãdũ.fateor tñ qꝫ vbi dubiũ magnũ cẽt:ita qꝫ etiã
78 papa dubitaret de illo dubio:tũc deberet ꝯcilium ꝯuocari
qꝛ tota eccleſia errare non põt.ꝓ ea.n.orauit xps in pſo
na petri vt eſt glo.no.in.c.maiores de baptiſ.cũ xpus in
paſſione oñica dixerit ego oraui ꝓ te vt fides tua non de
ficiat.et in hoc caſu dubij facta fuit illa ꝯuocatio in Jeru
ſalem ſuper circũciſione fienda:vt habet actuũ.c.xv.nec
ꝓpter hoc minuit ptãs pape:qꝛ ipſi⁹ ptãs includit in cõ
cilio:qꝛ tota ptãs eſt apud eccleſiã:ſꝫ papa eſt caput ipſi⁹
corpis:et pcõ explicat nomen eccleſie.iuxta illud dictum
dominicũ qꝫ ſi te nõ audierit dic eccleſie Mathei.xviij.c.
et in.c.nouit de iudi.et ad.c.anaſtaſius ſuperius allegatũ
qđ vꝫ innuere ꝯtrium põt rñderi qꝫ dꝫ intelligi:qñ papa
vellet aliqd ſtatuere:ꝯ iã ſtatuta p ꝯciliũ in cã fidei.nã do
ctrina illius acharij fuerat dãnata.xxiiij.q.j.c.j.hoc enim
caſu qñ papa velit ſtatuere in cã fidei:ꝯ ſtatuta per ꝯciliũ
preſumeret errare:qꝛ ipſe poſſet eſſe hẽticus et inſufficiẽs
vt in.c.ſi papa pallegato.et in.c.j.de renũ.li.vj.l.d.c.nos
incõpetẽter.ſed tota eccleſia hoc caſu poſſet itelligi qꝫ eſſet
maior ipſo papa.alias ſecus gnimo belliſſime ſcripſit.d.
Abb.in ſua ſolẽni diſputatiõe.qꝫ ẽt in facto fidei ſi papa
moueret melioribus rõnibus:auctibus:et diffinitionib⁹
ſtandũ eſſet diffinitioni pape.nam ꝯciliũ poſſet errare ſi
79 cut alias errauit qñ diſpoſuit qꝫ inter raptã et raptorẽ non
poſſet cõſiſtere matrimoniũ:et tñ Hieronymus dixit ꝯtrũ:
motus melioribus rõnibus et auctibus iur diuini:et dictũ
eius fuit prelatum diſpõni totius ꝯcilij vniuerſalis:vt hꝫ
xxxvj.q.ij.c.tria.iuncto.c.placuit.et vide glo.et Arch.ibi
xx.di.c.j.in vbo illoꝝ.facit illud qđ Hieronymo venit in
mentẽ in ꝓhemio biblie.hec inquit:doctus plato neſciuit:
hoc demoſthenes eloquẽs ignorauit.et ideo dixit tex.im
perialis in.l.j.§.ſed neqz.C.de veteri iur.enuc.qꝫ ſepenu
mero deus aperuit ingeniũ alicui in aliqua re:ita qꝫ non
aperuit multis alijs doctoribus et grauioribus itis p quẽ
tex.dicunt oẽs ſcribẽtes qꝫ vnus doctor poſſet conuincere
cõem opi.melioribus rõnibus et ſubtilioribus motiuis:
et dignioribus auctoritatibus.et ideo dicebat Jo.and.in
c.j.de conſtit.qꝫ cõis opi.poſſet eſſe erronea.nec ob.ſi qſ
piaz dixerit:quñ tota eccleſia errare nõ põt:qꝛ chriſtus
orauit pro eius fide vt dictum eſt.qꝛ ad hoc põt dari ſolẽ
ne reſponſum.licet enim vniuerſale conciliũ repreſentet
totam eccleſiaz:nõ tñ eſt tota eccleſia ex eo:qꝛ fides põt re
manere in papa ſolo.ſed etiaz in vna vetula vt ſic fides cõ
ſeruetur:ſicut accidit poſt paſſionẽ Chriſti:que remanſit
ſolum apud beatiſſimaz virginem Mariam:vt cõiter tra
dunt theologi:et tamen Chriſtus orauerat vt non defice
ret fides ante paſſionez ſuam:et ideo non dicitur deficere
ex quo ſaltem cõtinuaretur in vno quicunqz ſit ille:et hac
ratione dixit glo.no.in vbo nec aliqd.in.c.ꝗuis.xxi.di.p
illũ tex.qꝫ vbicũqz ſunt boni:ibi eſt eccleſia.nã ro.eccleſia
nõ dꝫ habere vllã maculã:vel rugã.ergo ſeqtur ex hoc qꝫ
ꝯſtitutio conciliaris nõ poterit tollere.l.pape.nec per eaz
papa deponi poterit.¶ Lxxxij.faciat qđ no.ſctũs Tho.
li.iiij.ꝯtra gẽtiles.c.lxxvj.vbi ſi qs opponat.oẽs epi ſuc
ceſſerũt loco apoſtoloꝝ:vt l.d.c.i nouo.in ẽ.ipſis quoqz
decedentibus loco eorum ſurrexerunt epiſcopi.ſed pote
ſtas data vni apoſtoloꝝ:fuit etiam data ipſis apoſtolis.
Matthei.xvj.c.Igitur oẽs epiſcopi ſunt pares:et vnus
non eſt ſupra alium.et per conſequens papa non eſt ſupra
apoſtolos:nec ſupra alios epiſcopos:vt copioſe firmat
quidam doctor in quodam ſuo tractatu incipiente defen

ſorium pacis marſilij de padua de quo faciam mentionē:
cum arguā in fauorem ꝯcilij.ergo oēs epi erunt maiores
papa:quia orbis maior eſt vrbe:q: rñdet ſanctus Tho.
in loco ſuperius allegato ꝙ quāuis oībus apoſtolis data
ſit ptās ligandi ⁊ ſoluendi.tñ in hac poteſtate vt ordo ali
quis ſignificaretur.primo ſoli petro data eſt: vt oñdatur
ꝙ ab eo oꝫ iſta ptās deſcēdere.pp qđ dixit ei ſingulariter
ꝯfirma fratres tuos.⁊ paſce oues meas.i.loco mei vt di/
xit griſoſtomus ꝑpoſitus ⁊ caput eſt fratrū vt ipſi te in lo
co meo aſſumētes vbiqꝫ locorum terrarum te in throno
tuo ꝑdicent ⁊ confirmēt.manifeſtū eſt aūt quāuis populi
per diuerſas dioceſes ⁊ ciuitates diſtinguanť: tñ ſicut eſt
vna eccleſia.ita opꝫ eſſe vnum populū chriſtianū:ſicut in
vno ſpāli populo chriſti regitur vnus epūs qui ſit toti⁹
populi caput.ita in toto populo chriſtiano regitur ꝙ ſit
vnum totius eccleſie caput. Item ad vnitatē eccleſie regri
tur ꝙ oēs fideles in fide ꝯueniant.circa ea vō que ſunt fi/
dei ꝯuenit qōnes moueri.per diuerſitatē autē ſniaꝝ diui
deretur eccleſia:niſi in vnitate per vnius ſniam ꝯfirma/
retur:ergo exigiť ad vnitatē eccleſie ꝯſeruandā ꝙ ſit vni/
cus qui toti preſit.manifeſtū eſt aūt ꝙ chriſtus eccleſie nō
defuit in neceſſarijs quā dilexit ⁊ pro qua ſuū ſanguinem
fudit.cum ⁊ de ſinagoga dicať per oſīm qđ vltra debuit
facere ⁊ nō fecit Iſaie.v.c.nō eſt ergo dubitādū.qđ ex or/
dinatione chriſti:vnus toti eccleſie preſit.adhuc nulli du
bium hꝫ eſſe qn eccleſie regimē ſit optime ordinatū ⁊ p eū
diſpoſitū:per quem reges regnant ⁊ ꝯditores legū iuſte
diffiniunt.oportunū aūt regimē multitudinis eſt ꝙ regať
per vnū:quod pꝫ ex fine regiminis qui eſt pax.pax ⁊ vni
tas ſubditoꝝ eſt finis regentis.vnitatis aūt cauſa cōgruē
tior eſt vt vnus ſit magis ꝙ multi.Manifeſtū eſt ergo re
gimen eccleſie ſic eſſe diſpoſitū vt vnus toti eccleſie preſit.
ſi quis autem dicat ꝙ vnus paſtor ⁊ vnum caput eſt xp̄s
qui eſt vnus ⁊ vnius eccleſie ſpōſus nō ſufficienter rñdet.
manifeſtū eſt ꝙ oīa eccleſiaſtica ſacramēta chriſtus ꝑficit.
ipſe eſt.n.qui baptizat.ipſe eſt qui peccata remittit.ipſe eſt
verus ſacerdos:qui ſe obtulit in ara crucis:cuius virtute
corpus eius quotidie cōſecrať.⁊ q: tñ corporaliter nō cū
oībus fidelib⁹ ꝑñialiter futurus erat:elegit miniſtros p
quos predicta fidelib⁹ diſpēſaret.eadem rōne ergo q: pre
ſentiam corporalē erat eccleſie ſubtracturus oportuit: vt
alicui cōmitteret:qui loco ſui gereret curam. Hinc eſt qđ
dixit Petro paſce oues meas. Jo.vltimo.⁊ ante paſſio/
nem tu iterum cōuerſus ꝯfirma fratres tuos. Luce.xxij.
c. Et ei ſoli promiſit tibi dabo claues regni celorum: vt
oñderet ptās clauium per eū ad alios deriuāda:ad cōſer
uandam eccleſie vnitatē.iſta ſunt verba ſancti Tho. ego
allego tex.in.c.in illis.in v.qm̄.nec inter ipſos apoſtolos
par fuit inſtitutio:ſed vnus ꝑfuit oībus.lxxx.di.⁊ ibi dicē
glo.ꝙ par fuit inſtitutio quo ad cōſecrationem:⁊ nō quo
ad adminiſtrationē.ergo ſeqtur ꝙ ꝯciliū nō erit ſupra papā
⁊ ſic nec excōicare:nec etiā deponere poterit. ¶ Lxxxiij.
faciat ſeueritas pene moderāda eſt in ſūmo pōtifice. quī/
mo eſt penitus abſtinēdum:q: ex eius illatione ſcandalum
ſequereť:⁊ ecce ꝑturbatio ⁊ ſciſmatis piculū immineret:vt
belliſſime voluit Aug.relatus a Gra.in.c.cū qſqꝫ.xxiij.
q.iiij.vbi dicit cum qſqꝫ fratrū ⁊ chriſtianoꝝ intus in ec/
cleſie ſocietate conſtitutoꝝ in aliquo tali peccato fuerit de
prehēſus vt anatematie dignus hēatur:fiat hoc.vbi picu/
lum ſciſmatis nullū eſt.ſed in romano pōtifice eſſet piculū
ſciſmatis ⁊ ſcādali in eccleſia.vñ ſubtiliſſimus doctor.d.
Ricar.de ſenis olim diaconus cardinalis ſcti euſtachij q
fuit vn⁹ de excōpoſitorib⁹.vj.lib.defendit mirūmodū
memoriā Bōifacij octaui:cuius.ꝑcurāte tūc rege frācie
memoria eius fuerat incriminata de hēſi exītibus accu/
ſatoribus dño Guielmo de nugareto ⁊.d.Guielmo de
plaſiano corā Clemēte.v.⁊ inducebat ꝑfatus doctor:qđ
Clemens non poterat de hoc cognoſcere q: magnū ſcan
80 dalum ſequebať pp multos prelatos per eum pmotos ⁊
multa alia geſta per eum:⁊ vbi magnū ſcandalū timetur
vindicta dei iudicio eſt relinquēda.iii.di.denīqꝫ.j.q.vij.

Ricardus de Senis unus ex compositoribus lib. 6.

c.quotiens.xxiij.q.iiij.c.nō pōt.⁊.c.ipſa pietas.⁊ allegat
no.per Hug.in.d.c.deniqꝫ.ita refert Alberi.de roſa.in
rubrica.C.de heret.nec eſt mirꝫ q: pp euitandū ſcandaluꝫ
detrahiť ſolēnitati iuř.c.nihil ꝓdeſt.de preſcrip.c.q ſcā/
daliꝫauerit de reg.iur.c.cum teneamur de ꝑben.c.cuꝫ ex
iniuncto de oper.no.nun.c.cum adeo.⁊.c.ſi qñ de reſcri.
l.qui cedē.ff.de ſicca.l.ſi qs filio exhēdato.ff.de iniuſto te
ſta.⁊ per hoc nō hñ actum fuit in facto ꝯtingentia.1396.vt
refert Bal.in.c.dilect⁹ filius abbas ſci ſtephā.de reſcri.
ꝙ rex francie ſubtraxit obediētiaꝫ Bñdicto pape qui vo //
lebat ſe ſubmittere ꝯcilio ne per emulos ſuos arctareť ce/
dere.nec etiā ꝑdictus rex obediebat Bonifacio miclans
ad tertiū:⁊ adijciebat ꝙ bo.ſignificabat bonē:⁊ be.ſignī
ficat beſtiam.⁊ ita interpretatus erat primas ſyllabas bo
nifacij:⁊ benedicti.nihilominus in caſu illo ex quo erat
ſciſma:⁊ non erat vnicus ꝑnceps potuit fieri per glo.ſin.
ſepius allegataꝫ in.d.c.ſi duo.Sed vbicūqꝫ eſſet vnicus
ꝑnceps ⁊ indubitatus nō poſſet ꝑnceps laicus denegare
obedientiā pape ſi nollet ſe ſubijcere concilio vniuerſali ſi
non eſſet cauſa fidei. ¶ Lxxxiiij.nō ob.ſi dicať ꝙ pelagi⁹
papa nō ſolum ſinodo ſed giberto regi ꝓprijs vbis cōfeſ
ſionem fideliter quā tenebat expoſuit.ergo multo fortius
poterit iudicari a ꝯcilio:q: ad hoc rñdeo papa fecit illud
voluntarie vt euitaret ſiniſtraꝫ ſuſpitionē:ergo nō eſt tra
hendū ad iuris neceſſitatē. ¶ Lxxxv.papa pōt deſtruere
81 vniuerſalē ſinodū.ergo ſeqtur ꝙ non poterit ſinodus de
ponere papam.maiorē ꝓbo.ſolus pōt ſinodū ꝯgregare:
vt in.d.c.ſignificaſti.ergo ſolus illam pōt diſſoluere.l.ni
hil tam naturale.ff.de reg.iu.c.omnis res.eo.ti.l.ſichū
gut pamphilū.§.naturalis.ff.de ſol.⁊ ſi dicať ꝙ iſtud nō
ſequitur.ſolus papa pōt ꝯgregare ꝯcilium:ergo ſolus ꝑt
ſoluere.nam epūs ſolus honorē ſacerdotibus ⁊ miniſtris
dare pōt:ſꝫ ſolus auferre nō poteſt.c.inter corporalia.de
tranſla.ꝑla.xv.q.vij.c.epūs.⁊ hanc rōem ponit tex.no.i.c.
ſepta actiōe.xv.q.vij.vbi tex.dicit multi ſunt qui ptāte ti
rānica nō canonica ordinantur.⁊ ſicut quoſdā gr̄a fauoris
ſublimat:ita quoſdā odio inuidiaqꝫ humiliāt:⁊ leui opi
nionis aura ꝯdēnant ita in ꝓpoſito lꝫ ſolus papa poſſit
cōgregare ꝯciliū vniuerſale:ſolus nō poterit diſſolueť:ne
ꝯtingat ipſm odiis inuidiaqꝫ diſſoluere ⁊ nō canonica:ſꝫ ti
rānica auctē: q: ad h̄ rñdeo q: iſta ſiniſtra ſuſpitio ceſſat
oīno in papa.ꝑſumiť.n.ꝙ qcqđ facit ex iuſta cā faciat:vt
voluit Inno.in.c.q̄ in eccleſiaꝝ de ꝯſti. ¶ Lxxxvj.faciat.
nos videm⁹ papa in vno epatu poſſe ponere duos epos
vt in.c.nō aūt.vij.q.j.vbi hoc fuit geſtū in ꝑſona auguſti
ni:q nō ſucceſſit:ſꝫ acceſſit valerio ſeni adhuc viuenti.nec
fuit deputatus coadiutor:ſed verus epūs:vt ibi legiť.Itē
duos epatus ꝯcedit vni epo:vt in.c.relatio.xxj.q.j.qñqꝫ
vnit duos epatus.qñqꝫ diuidit vnum in plures:vt in.c.
⁊ epūs.xvj.q.j.⁊ eſt ſimile in epo qui eccleſias vnit.c.ſicut
vnire de exceſſi.ꝑla.⁊ ſic papa pōt diſponere ꝯ ſtatuta cō
cilij ⁊ btī petri apoſtoli.q ꝑcepit vt in ſingulis ciuitatib⁹
ſinguli ⁊ non plures epi ponereńť:vt enarrat btūs Cle.
in.c.in illis.lxxx.di.⁊ Anaclet⁹ pa.i.c.ſc.⁊ fac auctas btī
Gre.in.c.ſingula.lxxxix.di.vbi dič ꝙ ſicut ideo eſt in
corpore hūano vt alteꝝ membrū alterius fungať offō:ita
nociū ſimulqꝫ turpiſſimū eſt ſi ſingula reꝝ miniſteria ꝑſo
nis totidem nō fuerint diſtributa:⁊ tñ videmus papā poſ
ſe diſponere ꝯtrium.ergo oīs auctas pape eſt ſupra ipſuꝫ
ꝯciliū.⁊ p ꝯñs nō poterit eius ꝯſtō tolli:nec ipſe excōicari
82 ſeu degradari a ꝯcilio. ¶ Lxxxvij.ſi opponiť de crīe he
reſis:⁊ tūc ego fateor de plano ſi papa viuens accuſať de
hereſi pōt ꝯcilium de hoc cognoſcere:⁊ eū deponere.gl.
⁊ Archi.in.d.c.ſi papa.⁊ idem Archi.⁊ Jo.and.in.c.in
fidei fauorem de hereti.in.vj. Specul.in titu.de accuſa.
§.vlti.verſi.item ſi papa.glo.xix. diſtinc.in.c. anaſtaſius.
licet aliqui teneant contrariuꝫ.⁊ olim de hoc fuit magna
contemptio tempore pape Jo.xxij.qui predicabať heret/
cus per quoſdam fratres minores: vt refert Albericus
in rub.C.de hereticis.⁊ in.l.iubemus nullā.C.de ſa.ſan.
eccle.Si aūt loqmur de papa mortuo:q accuſať de hēſi:
tunc

tūc ſucceſſor eius pōt cognoſcere.ita no. Archi.i.d.c.i ſi/ dei fauore.ꝛ Jo.an.ꝛ ſcribē ibi ē piane' doc. Alb.de ro ſa.i.d.rub.ꝛ ita fuit ſuatū ipe cle.pape.v.coraȝ quo accu ſatus fuit ſupra dict' boniſa.de hereſi.lȝ pſatus.d. Ricar dus ō quo facit mētionē Pe.de anc.i p̄he.vj.defēdebat memoriā ipſius boni.ꝛ allegabat ꝙ ipſe clemēs cognoſce re non poterat:q2 parē prātem cū ipſo habuerat.ꝛ par in parē nō hȝ impiū.c.innotuit.de elec.l.nā magſtr'.ff.de ar bit.ꝛ q2 cās pape deus ſuo iudicio reſeruauit:vt in.c.ne mo.ix.q.iij. Item q2 ex hoc oriebat̄ ſcandalū:vt dictū eſt. Item ſi viuente boniſacio ꝯciliū vniuerſale cognouiſſet de hereſi vt dictum eſt:ergo multo fortius eo mortuo:q2 grauius delinqt̄ in mortuū:ꝙ in viuētē.l.q ſepulchra.C. de ſepul.vio.ꝛ magis defendendū eſt mortuo:q ſe defende re non pōt ne afficiat̄ ignominia ꝙ ſi viueret.l.ꝛ quia.ff. de interro.acti.dicebat ēt ita fuiſſe ſeruatū:cū olim fuiſſet actū de hereſi defuncti:q2 actuȝ eſt in ꝯcilio vniuerſali:vt pȝ de hereſi neſtorij dānati in ſinodo effēſina ꝛ calcedon. xv.di.c.ſcā romana.l.dānato.ꝛ.l.qcūqȝ.C.de hēti. Idem fecit Alexā.iiij.qui ꝯgregauit ꝯciliū lateronēſe.c.j.de ſciſ ma.coꝝ ergo veſtigijs inherendū eſt.c.inhetēticis de iura. cal. Itē cū agit̄ de hēſi pape imutari ꝛ ꝯteri poſſȝ vniuer ſalis ſtatus eccle.ꝛ talis nō ē ſolius pape. Ita defendēdo mēoriā boniſa.allegabat tātus doctor. Tandem fuit de terminatū ꝯtrū ꝙ papa cognoſceret ꝛ cognouit.ꝛ finaliter clarificauit memoriā Boniſa.ꝛ abſoluit eū de ꝯſilio car/
83 dinaliū.ita refert dictus Albe.in.d.rub.ex quo infert̄ ꝙ hō mortuus non patit̄ ſniam nec penam.l.paulus ꝗ ſnie ſine ap.reſcin.vñ dixit tex.in.l.vniuerſa in ūbo viui cōcre ment.C.vbi cāe fiſca.ꝛ in.l.capitaliū.ff.de penis ꝛ in.l.ij. C.ſi reus vel accu.mortuus fuerit.ꝙ hō mortuus nō pati tur penā corporis afflictiuā. Ideo pulchre dixit bal.in.l. ex hoc iuf.ff.de iuſti.ꝛ iu.ſtatuto cauet̄ ꝙ bannitus poſſit impune offendi:qō hȝ locū ipſo bānito viuo.ſecus mor tuo:ꝛ in qōnibus ſtatutoꝝ dicebat Alberi.ꝙ bānit' mor tuus non pōt diſrobari:aut denudari. Ut pulchre dixit Bal.in.l. ereruſa.ff.de ſta.homi.ꝛ iō Cy.in.l.ij.C.q te. ſa.poſ.dicit ꝙ corpus mortuū nō pōt furcha ſuſpēdi:vel alia pena afflig i.ꝛ iō dicit errare aſſeſſores facientes ꝯtraȝ: ꝛ idē ſequitus ē bal.in.l.ij.ff.de delic.defun.allegat no.i cle.j.de pen.lȝ idē bal.in.d.l.ij.dixerit ſtandū arbitrio iu dicantis. Idē dixit Ang.in.l.defuncto.ff.de pu.iudi.ni hilominus vbi delictū eſt horrēdū hō mortu' patit̄ ſniaȝ ꝛ penā:vt in caſu hſuce pturbatio.facit glo.ſing.in.l.ij. ff.arbo.fur.ceſ.vbi pp horribilē crimē:hō mortu' datur beſtijs ad comedēdū.facit tex.fin.in.c.mulier.xv.q.j.vbi pp horrēduȝ crimen aīal punit̄.facit.c.cū ad monaſteriū. in.§.j.de ſta.mo.vbi monachus mortuus ſepelit̄ in ſterqli nio.ſi hſerepit̄ pecuniaȝ.facit gl.fin.inſti.de hēdi.ab in teſta.§.p ꝯtrū.q dicit ꝙ fert̄ ſnia ꝯ iſtos tales mortuos ad dānandaȝ coꝝ memoriā.facit caſus ſing.in.l.p oēs.C.d defen.ci.vbi criminoſo horrēdo nō dat aduocat'. allegat iſtū tex. Saly.in auc.ſȝ nouo iure.C.de ſuis ſu.facit ſin. dcm̄ Inno.in.c.j.de ꝯſti.vbi lȝ iudici traſgredi leges pp horribile ſcelus.p quo dcō eſt caſus in.l.fi.C.de mō mul cta.ꝛ vr̄ caſus in.c.felicis.§.ceterū de penis in.vj.facit.c. nouimus de vb.ſig.c.tāta de ſy.c.accuſatus de hſti.i.vj. l.in qōnib'.ff.ad legē iul.ma.ꝛ iō dicebat bal.in.l.j.C.de delic.defun.ꝙ hī tales debēt imbarsari:vt tacite ducant̄ ad mortē:qō voluit Bar.vt ibi p euȝ. qnimo potuiſſent hſdes boniſacij inſtare:ꝛ pſeq cām.ꝛ peti ferri ſniam ad declarandaȝ inocentiā defuncti p ꝯſeruāda fama ei'.tex. eſt ſing.in.l.filios ſeia.ff.de adimen.leg.ſm bal.in.d.l.j. C.de delic.defun.ꝛ refert Nico.de neap.quoſdā allegan ſe ſibi glo.ſbi in.d.§.ſeia.ꝙ heres nō tenet̄ cōplere accu ſationē criminalē.ꝛ ſic dicebant eſſe ꝯ glo.in.l.ſiu'.§.mul te.ff.de inof.te.quam aſſerit nō eē alibi ſm Ray.de forli. ſed optime facit glo.in.l.qui cū maior.§.fi.ff.de bo.liber. nec glo.in.d.§.ſeia.ꝯdicit illis glo.alleg.q2 illa glo.loqt̄ in heredibus accuſati ꝯ quos accuſatio cepta non pcedit nec tenent̄ eam ſuſtre l.j.C.ſi reus vel accu.mor.fue.ꝛ iſta

84 menti comenda. ¶ Et ſic ſequit̄ ꝙ p ſe hſis pōt papa ꝯdēnari ꝛ deponi a ꝯcilio vniuerſali.qnimo.d.bal.in.d. c.dilectus filius. Ab.refert Augu. in ſuo appatu dicere ꝙ cardīales auctoritate dei pñt deponere papā pp hſiȝ: ꝛ tū nō ſūt maiores papa.allegat Augu.ꝛ gl.i.d.c.ſi pa pa. ¶ Sed reuera nec gloſas nec docto.repio ꝙ cardina les illo caſu poſſint deponere papaȝ.optime facit cle.iſta inquantū cardinales iuriſditionē nō hñt.de hoc dicā late in trac.cardi. ¶ Repio tū ſolēnē doc. Augu.de ancona ſacris ordinis hſmitaꝝ in tracta.edito ab eo de ptāte pa
85 pe arguētē vniuerſale ꝯciliū non poſſe ꝯdēnare papaȝ de hereſi.ꝛ arguit hoc mō.p illud non poteſt papa ꝯdēnari: qō non pōt ſine auctē ſua ꝯgregari.facit.c.cū inferior.de maio.ꝛ obe.c.inferior.xxj.di. Sed ꝯcilium eſt hmōi.c.ſi gnificaſti de elec.cuȝ ſi. ¶ Scdō arguit ꝯciliū non hȝ au ctoritatē:niſi papa approbāte.ergo ſnia lata p ꝯciliuȝ eſt nulla:ex quo nō eēt eius auctiate approbata ſiue robora ta. ¶ Tertio ille non poteſt cōueniri in cauſa fidei qui p loco ꝛ tempore habet omnia que ſunt fidei mutare ꝛ ob ſcura determiare:ergo a nullo pōt ꝯueniri in iudicio pro tali cā. ¶ Poſtea ſubdit poſſe dupliciter oſtēdi pp here ſim ꝯciliū poſſe deponere papam. ¶ Primo q2 ſicut pa pa mortuo poteſtas eius remanet penes eccleſiāȝ vniuer ſaleȝ:ſic papa dephēſo in hereſi poteſtas eius remanet in eccleſia vniuerſali ipſo facto:q2 ſoluȝ per tale crimē pa pa deſinit eſſe papa. p talē igit̄ ptātē eccleſia pōt papā de ponere:ſicut p talē ptāteȝ pōt aliū ſibi pficere. ¶ Scdō magis piculoſa eſt hſis capitis ꝙ membroꝝ.ſicut ſcribit August.in epiſtola ad Inno.papaȝ. Cū ſurrexit in eccle ſia hſis pelagij ꝛ celeſtini.ſtatim Augu.cū.lx.epis in cō cilio ꝯgregatis ſcripſerūt pape. Quippe noua hereſis ni miū pnicioſa tentat aſſurgere inimicoꝝ gratie Chriſti: q nobis ēt dñicam orōnē impijs diſputationib' conantur auferre ad extirpandā venerabilitas vr̄a inſtanter puide re occurrat.ergo fortius ad dānandaȝ hſim in capite ec cleſie ſurgentem vniuerſitas fidelium congregari debet. ¶ Et ad primum arg.formatū in ꝯtrium rñdet.ꝙ cū pa pa eſt conciliū ꝯgregari nō oȝ:niſi eius auctē ſed p crimē hereſis papa deſinit eſſe papa. Tu allega ad hoc glo.fin. in.c.acatius el primo.xxiiij.q.j.que dicit ꝙ illo caſu papa minor eſt quolibet chriſtiano.ergo poterit congregari cō cilium ſine eo.ex eo ꝙ non eſt papa. ¶ Ad ſcdm rñdet lȝ in qōnibus terminandis auctoritas pape ſit neceſſaria. hoc verum dum eſt papa:ſed per hereſim deſinit eſſe pa pa.ergo illa auctoritas remanet i eccleſia vniuerſali: ſicut ipſo papa defuncto. ¶ Ad tertium reſpondet veruȝ eſſe pro loco ꝛ tempore papam poſſe interpretari dubia ꝛ ob ſcura in fine:dūmodo non contradicat euangelicis pre ceptis:vel decretis ſctōꝝ patrū.c.ſicut.xv.diſtinctione.ꝛ ita reſidet tantus doc. ¶ Et ſic indubitatum eſt papam
86 hereticum a concilio damnari poſſe. ¶ Si vero non eſt hereticus: ſed in notorio peccato mortali:ꝛ admonitus nō vult corrigi:ꝛ tale peccatū ſcandalizat eccleſiā.an iſtis ꝯcurrentib' poſſit papa priuari p ꝯciliū vniuerſale.glo.in d.c.ſi papa.q ad hoc eſt ſing.ꝛ vnica lȝ ꝙ ſic.ꝛ cōiter eam ſequūtur ibi ſcribētes.ꝛ iſtud ſequit̄ bal.in.d.c.dilectus fi lius abbas.vbi dicit ꝙ pōt remoueri ab abbate:alias a pa pa.pp notoriū crimē enorme. Et pōdero ſubtiliter doctri nam eius q infert duo ſufficere ad depoſitionē eius.ſ.qō crimē ſit notoriū ꝛ horrēdū quaſi velit dicere ꝙ crimē ſit qualificatū ſeu pernitioſuȝ iuxta doctrinā Pe.de ancha. in.c.cū nō ab hoie de iudi.ꝛ in.c.i.de homi.ꝛ i.c.ea que. in.xvij.q.de reg.iur.in.vj.vbi dixit ꝙ clericus cōmittēs delictū flagitioſum horrendū ſeu qlificatū pōt tradi curie ſeculari nō expectata incorrigibilitate.ꝛ monet̄ per textuȝ ſing.in.d.c.de homi.facit.c.nouimus ſuperius allegatū. ꝛ Inno.in.d.c.i.de cōſti.lȝ aliter loquat̄ bal.in.l.data.C. de dona.ꝛ eſt nouū dictū ad ampliandam glo.illam pere grinam.in.d.c.ſi papa.nec eſt ꝯſideratum ab aliquo anti quo doctore.ꝛ ſubdit ibi Bal.ꝙ qdā ex duob' aſſerētib' ſe papā erat notorie piurus.iō poterat remoueri.allegat

c.venerabilẽ de elec.facit.c.querelã.in verbo remouentes
de iureiurando.⁊ eſt ſeuerum dictum: ⁊ puto procedere
in caſu in quo loquitur: videlicet quando eſſet ſiſma: ⁊ mul
ti aſſererent ſe papam.ſed eo caſu quo eſſet vnus papa in
dubitatus licet eſſet notorie periurus non propter hoc
poſſet remoueri a papatu per concilium vniuerſale per
rationes ſuperius allegatas.⁊ in hoc cum reuerentia ſua
Bald.non eſt canonice pro conſuetudine ſua loquutus.
facit quod dixit dñs. Pet.de ancharã.in tractatu ſiſma/
tis:in vſi.eſt videndũ de ſcdo.vbi allegat glo.in.d.c.ſi pa
pa.⁊ illam ſequitur ⁊ arguit ar.ctus.ꝙ cum ſiſma tūc tem
poris durasset.xxxiij.annis quod potuerũt romani ponti
fices facientes ſiſma cogi ⁊ compelli cedere papatui:quia
tunc delictum eorũ erat notoriũ ⁊ ſcandalizabat eccleſiã:
⁊ erant incorrigibiles.ꝙ apparebat ex tpe tam diuturno
⁊ fuit iſta queſtio ardua.iſta tempeſtate in ſacro cõcilio ba
ſilienſi.vtrum propter crimen notoriũ ſcandalizans eccle
ſiam data incorrigibilitate vnici ⁊ indubitati pape potue
rit per conciliũ baſilienſ.papa papatu priuari.⁊ quidẽ.d.
Ludo.ro.in ſuis conſilijs ad finem in conſilio incipien.
omnipotentis dei poſtulato ſuffragio queſtio diſcutiẽda
87 eſt. Nunquid aduerſus papã incorrigibilẽ publicis cri
minibus inuolutũ.⁊ arguit poſſe accuſari apud conciliũ:
⁊ per concilium deponi:qđ ſic ꝓbat.papa ſtans in crimi
ne notorio ſcandalizante totam eccleſiã monitus deſiſtere
nollens incidit in ſuſpitionẽ hereſis.c.nullus.xxxviij.di.
vbi dicitur qui enĩ rebelliter viuit ⁊ diſcere atqꝫ bona age
re recuſat magis diaboli:ꝙ̃ chriſti membrũ oſtenditur.⁊
magis infidelis ꝙ̃ fidelis eſſe monſtratur.facit.c. ſi qui ſũt.
lxxxj.di.⁊.c.ſciendũ.viij.q.j.vbi dicitur peccatũ ariolãdi
eſſe nõ obedire:⁊ ſcelus idolatrie nolle acquieſcere.⁊ pec/
catum paganitatis incurrere quilibet dum chriſtianuꝫ ſe
aſſerit eccleſie mandatis parere contẽnentẽ.facit.c.grauẽ.
de penitẽ.⁊ remiſ.vbi cum quis pertinaciter parere renuit
eccleſie claues et cõmiſſas cõtẽnendo:talis pertinacia nõ
caret ſcrupulo heretice prauitatis. ⁊ Chriſtus dixit ſi ec/
cleſiam corrigentem corripientẽqꝫ contẽpſerit ſit tibi eth/
nicus ⁊ publicanus.habetur in.c. nouit de iudi.ſi igitur papa
ꝓpter eius peccata notoria ſcandalizet eccleſiã:⁊ cõtẽnit
eccleſiam corripientẽ ⁊ corrigentẽ in ſuſpitionem incidit
hereſis:ꝓpter quoꝫ poteſt citari ⁊ vocari:vt veniat reſpõ
ſurus de fide:quã hꝫ ꝙ ſi ſubterfugiat põt excõicationis
ſentẽtia innodari.quam ſi per annum pertinaci animo ſub
ſtineat:põt vt hereticus cõdẽnari:⁊ ꝯñr deponi.c.cũ cõ
88 tumacia de heret.in.vj. ¶ Facit etiam ex eo ꝙ quis eſt
epũs particularis eccleſie ⁊ eſt periculum deſtructionis ec
cleſie.vel magni ſcandali ⁊ perículoſi in ſpũalibus ⁊ tem/
poralibus compelli põt per ſuperiorẽ eccleſie epatui cede
re rõne publice vtilitatis.hoc fuit ſing. dicti Innoc.in.c.
niſi cum pridem de renun.ergo fortiori ratione:ſi ex eo
ꝙ quis manet papa piculuꝫ eſt deſtructionis vniuerſalis
eccleſie:aut magni periculi aut ſcandali cõpelli poteſt per
ipſam eccleſiam vniuerſalẽ papatui renunciare: qm̃ non
eſt dubium ſalutem eccleſie vniuerſalis:multomagis atten
dendam ⁊ preferendã ſalutem pticularis eccleſie.c.bone.de
poſtu.ꝑla.adeo ſi papa monitus ⁊ per eccleſiã compulſus
vt cedat ⁊ de facto cedere nollit:habet ꝓ cedente iuris in
interpretatione:quo declarato:ad electionẽ alterius pro/
cedi põt:qđ oſtenditur ſic.qui tenetur ex debito ad abdicãdũ
a ſe ius aliquod:qđ eſt penes eum: ſi monitus abdicare
non vult habetur pro abdicante:⁊ ꝓcedit perinde ac ſi ab/
dicaſſet.hoc ꝓbat no.tex.in.l.ſancimus.§.cum autẽ.C.
ad treb.vbi eſt expꝛeſſum eum qui hꝫ hereditatem abdicare:
⁊ alteri mãdato legis vel teſtatoris reſtituere monituꝫ:ſꝫ
hoc facere recuſantẽ heri legis interpretatione ꝓ reſtituẽ
te:⁊ perinde ꝓcedi poſſe:ac ſi hereditas fuiſſet reſtituta.
¶ Facit.l.in omnibus la prima.ff. de preto. ſtipul.⁊.l.
dãnt la primo.§.ſi.ff.de dãno infec.⁊.l.j.C.de acti.⁊ ob.
in quibus eſt expreſſum ꝓcuratorẽ:qui actorem pro dño
vel ex re dñi queſita a ſe abdicatur ⁊ per viã ceſſionis in
dñꝫ transferre hꝫ:vt credat monitũ ⁊ recuſatũ iuris inter
pretatione haberi ac ſi ceſſiſſet. ¶ Facit illud euãgelicuꝫ
Si vos oculus:aut pes:aut dextra ſcandalizauerit man⁹
a compage corporis auferatur:qꝛ melius ẽ his in ſeculo
carere ꝙ̃ cum illis in eterna ire ſupplicia.ſuperſtuo enĩꝫ eẽ
eccleſiam poſitis reſiſtimus:ſi ab his qui intus ſunt vul/
nera obijcienda prorſus peſtifera ſacerdotali vigore pati
mur.xxiij.q.iij.c.illõ ſane.Si ergo rõ naturalis dictat
dictũ incurabile membrũ totius corporis infectũ ꝓ ſalute
corporis amputãduꝫ.pariter quoqꝫ dictare dꝫ ciuilis rõ
membrũ incurabile qđ eſt totius corporis eccleſie myſtici
infectum amputãdũ fore:ne reliquũ corpus inficiatur: aut
ſcandalizet.⁊ ꝯſequẽter papã:qui ⁊ ſi pars eccleſie ſit pre
cipua:tamẽ membrũ eſt de corpore eccleſie ipſius:vt no.
glo.in.c.ecce.xcv.di.Hoc etiaꝫ ſuadet ratio diuine ſcripture
approbãtis aſſertionẽ cayphe.expedit.n.vt vnus hõ mo/
riatur ꝓ populo ⁊ non tota gens pereat.Ex quibus vbis
colligitur ꝙ ſi fuit expediens chriſtũ innocẽtẽ mori ꝓ po
pulo:ne tota gens pereat:et expedit ꝙ papa notorie cri/
minoſus eccleſiã ſcãdalizãs ⁊ incorrigibilis moriatur ciui
liter ab ipſo papatu:⁊ nõ tota eccleſia pereat.nam ⁊ ſi po
ſitus fuerit ad gubernationẽ populorũ:non tñ dꝫ eſſe rui
na illorũ:vt dixit tex.in.c.ita corporis.xj.q.iij.imo tot mor
tibus dignus eſt quot ad ſuos ſubditos ꝑditionis exem/
pla tranſmittit.c.ꝑcipue.ea.q.⁊ cã. Sicut.n.laudabile ẽ
reuerẽtiã adhiberi prioribus:ita ⁊ rectitudinis:⁊ dei timo
ris eſt.ſi qua in eis ſunt que indigeant correctione nulla
diſſimulatione poſtponere.ne totũ corpus morbus inua
dat ſi langor nõ fuerit curatus in capite.vt dicit tex.ij.q.
vij.c.ſic inquit.facit.c.in canonibus.xvj.q.j.facit etiaꝫ qꝛ
ſi papa poſitus eſt vt extirpet vitia:virtutes inſerat:corri/
gat exceſſus:moreſqꝫ reformet:vt idem dicit tex. in ꝓhe
mio clementinaꝝ. Tum et quia zachariã regẽ francie: re/
gno priuatũ eſſe ꝯſtat.eo qꝛ ex ſui regiminis diſſolutione
regno vniuerſo ſcãdala parabantur: vt dicit tex.cum ſua gl.
xv.q.vj.c.alius.pari quoqꝫ rõne vniuerſalis ſinodus.ad
hoc poſitus vt extirpet vitia.virtutes inſerat.corrigat exceſ
ſus.moreſqꝫ reformet. In quibus omnib⁹ poteſtatis hꝫ
nedum ſupra membra eccleſie:ſed etiam ſupra caput.ſ.ſu
pra romanũ pontificẽ ergo. ¶ Faciat et illud qđ dicim⁹
de ſeruis in quibus eſt expreſſum:ſi nimia ſeuitia vel in/
tollerabili iniuria tractentur a dñis. Juſtum eſt dños eorũ
officio ius dicentis priuari dñio eorũ.l.ij.§.dños.ff. de
his qui ſunt ſui vel alieni iur.⁊ ibi firmant doc.in rectore
idem vel poteſtate vt per nimiam ſuã ſeuitiã expellatur ab
officio.⁊ idem dicimus in tutore.l.ſi.C.de admini.tuto.
l.ſi.ff.vbi pu.edu.dꝫ.l.he.n.cauſe.§.ſi.ff.de ſuſpe.tu. Idẽ
in ꝓcuratore.l.eum qui reos agit heredũ.C. de ꝓcu. Idẽ
in aduocato.l.ſi remunerãdi.§.mariꝯ.ff.mãdo. Idem
in emphiteota ſi male tractat rem emphiteoticã in auẽ.q
rem.C.de ſa.ſan.ec. Idem in inquilino.l.edem.C.locati.
Idem in feudatario in.c.j.§.quicũqꝫ in.de pace tenẽdo.
Idem in ſocio.l.ſi ꝯuenerit.ff.pro ſocio. Ideꝫ in marito
male tractante vxorẽ.c.litas de teſti.ſpol. Idem in patre
male tractãte filiũ.l.ſi.ff.ſi quis a pa.fuerit ma. Idem in
epõ male tractante eccleſiã vt cogatur renũciare:vt dixit In
no.in.c.niſi cum pridem de renun. Ideꝫ in collectore ma
le tractante eccleſias.in exigẽdo.c.eo que de cenſi. ¶ Ita
in ꝓpoſito ſi paſtor paſtorũ eccleſiã ſcãdaloſe regens per
89 eccleſiam monitus non reſipiſcat: imo in ſua perſeuerat
inſolentia regnãdi officio dꝫ ⁊ ꝑt epm.cum ⁊ ſi ipſe eccle/
ſiaꝫ non honorat ipſum ſalubriter admonẽtẽ:nõ tenebitur
ab eccleſia honorari:ita vt tolleret ipſum ſcandaloſe egen
tem atqꝫ incorrigibilẽ. Iuxta illud qđ ꝑclare ſcriptum eſt
apud nonniũ oratorẽ vt refert Hieronymus relatus a
Gratiano in.c.eſto ſubiectus.xcv.diſt.vbi dicit cur ergo
te habeam vt ꝑncipem:cum tu non me hẽas vt ſenatorẽ.
Ita dicit Ludo.ro.in loco ſuperius allegato excuſando ſe
ꝙ mertus iuriſta eſt. ¶ Facit ꝙ ſcribit apoſtolus beatus Pau.
c.iij.ad thimotheum. Oportet inquit epũ irreprehẽſibi/
90 lem eſſe:ſobrium:prudentẽ:ornatũ:pudicũ: hoſpitaleꝫ:
doctorem:non violentũ:non percuſſorẽ ſed modeſtum:
non litigioſum:

non litigioſum non cupidum: ⁊ ſic dꝫ eſſe imunis a crimine. ⁊ ibi dicit glo. epōs criminibus inuolutos eſſe deponēdos nō tollerandos. fortius ergo hoc eſt ſeruādum in papa qui eſt ſūmus epoꝝ: ⁊ multo magis eſt ꝓuandus. vnde dixit glo. ſing. ij. q. v. c. pſal. ꝙ duo teſtes ꝯuincunt papā de crimine: q꞉ ſine cōparatiōe alioꝝ creat⁹ eſt. iō ſine ſpe venie eſt ꝯdēnandus vt diabolus de peni. di. ij. ꝓncipium. ſi ergo eſt ꝓuandus ꝓuabit p ꝯcilium. qḋ oſtēdo hoc modo eo caſu: quo papa eſt priuādus ꝓuatur p ꝯcilium. ſed ꝑ crimen eſt ꝓuandus ſi eſt notorium nec velit corrigi. ergo priuabit p ꝯciliū. vnde ſup verbo paſce oues meas. dixit Aug. ꝙ paſcere oues eſt credētes in xp̄o ne a fide deficiāt ꝯfirmare: ⁊ exēpla virtutū verbo ꝓdicationis īpēdere. vnde ſi papa nō facit ꝓmū: puta q꞉ eſt infidelis eſt ꝓuandus q꞉ eſt hereticus vt dictū eſt. ſimiliter ſi non facit ſcḋm: puta q꞉ inuenitur criminoſus eſt deponēdus ꝯcurrēte ſcandalo ⁊ incorrigibilitate: ergo ſeqtur ꝙ ꝯciliū erit ille iudex deponēs. ſed nō recedo per iſta a ꝯcluſione ꝓma. ꝙ poſito ꝙ papa ſit criminoſus notorie ⁊ incorrigibilis nō eſt ꝑ hoc deponendus. ❡ Unde Augu. de ancona in tractatu ſuperius allegato dicit ꝙ pro crimine q̄lcūqꝫ notorio papa nō ē deponēdus q꞉ talis depoſitio vel accuſatio redundaret in maluꝫ totius eccleſie. q꞉ ſi audiret eius accuſatio eccleſia remaneret acephala. vnde dicit ꝙ diuino iudicio magis puniret ipſe q̄ alij epiſcopi ſed humāo iudicio nō faciat: q꞉ xp̄s ꝓcepit malos paſtores audiēdos ī doctrina in his que ſunt fidei. in peccatis vero ⁊ criminibus mandauit nō eſſe imitādos Matthei. xxiij. c. ſup cathedram Moiſi. ſedent ſcribe ⁊ phariſei. oīa quecunqꝫ dixerint vobis ſeruate: ⁊ facite ſcḋm vero opera eoꝝ nolite facere. dicūt enim ⁊ nō faciūt. alligant n. onera grauia ⁊ īportabilia ⁊ īponunt in humeros hoīum. digito autē ſuo nolūt ea mouere oīa vero opa ſua faciunt vt videanē ab hoībus. ideo pro infidelitate ⁊ falſa doctrina papa deſinit eſſe papa. ſꝫ pro malis opibus nō ſcḋm mādatum xp̄i. Et ad illam glo. d. c. ſi papa ⁊ ad ꝯtria formata p Aud. ro. diſtingue hoc modo. rñdēdo papam eē incorrigibilem dupliciter intelligi pōt. primo p ipſius peccati ꝯtinuationē: q꞉ monitus non deſiſtit a peccato fornicationis vel alio accuſatiōe digno. ſcḋo modo p ipſius criminis ꝑtinacē defenſionem q꞉ defendit ꝙ hmōi tale crimē nō eſt in peccato: ⁊ ſic crimē nō ꝓhibita iure diuino laudat vel defendit tanq̄ licita. ꝓmo incorrectio nō facit papam deſinere eſſe papam. ⁊ iſto modo nō ꝓcedit glo. ⁊ ꝯtria ſuperius allegata. ſcḋa vō incorrectio ſic. q꞉ equipollet hereſi. ⁊ hoc modo pōt ſubſiſtere

91 glo. illa que fuit opio Huguitiōis ⁊ ſequaciū. ❡ In glo. in verbo tolli. No. ex eo ꝙ lꝫ inferior nō poſſit tollere legem ſuperioris: tñ pōt illam adiuuare ⁊ roborare apponēdo penā ⁊ ēt ſcḋm oēs vbicunqꝫ canon īponit penam p ſnīam poterit inferior p ſuam ꝯſtitutionē apponere ipſo iure. faciat tex. no. in. c. vt circa ꝓcuratores. §. ſtatuto de conſti. lib. vj. ❡ Facit no. dictū Bald. in. l. oēs populi. ff. de iuſti. ⁊ iure vbi dixit ꝙ epūs pōt roborare ius cōe cum adiectione pene. ⁊ allegat. d. c. ſtatuto ⁊ in. l. eos. C. de vſuris. dixit ꝙ epūs pōt cōdere ꝯſtitutionē p quā quis cōuincatur vſurarius māifeſtus facilius q̄ per ius cōe. ❡ Facit no. dictū Bar. in. l. falcinius in ꝓnc. ff. ex quibus cauſis in poſ. eatur. vbi dicit ꝙ lꝫ de iure cōi miſſus in poſſeſſionem ex ꝓmo decreto nō lucratur fructus. tñ ꝑ tumiꝫ ꝯtumaciā rei ꝑt iudex decernere: ⁊ ſic adiuuare ius cōe. ꝙ miſſus in poſſeſſione lucreē fructus. ⁊ de hoc dicit eſſe caſum ſing. in eadē. l. §. fi. ❡ Facit qḋ pulchre dixit. d. Abbas in. c. qm̄ frequēter. §. fi. vt lite nō ꝯteſta. q꞉ lꝫ iudex in vltimo no. nō poſſit mittere actorē in poſſeſſiōe ⁊ mulctare reū ꝯtumacē: tñ ꝯtumacia creſcēte poterit facere vtrūqꝫ ſimul. ⁊ ſic pt adiuuare ⁊ alterare ius cōe. ergo multo magis poterit facere hoc epūs. ❡ Facit glo. multū elegans in cle. vt hi q de etate ⁊ quali. in glo. j. que dicit ꝙ lꝫ de iure cōmuni canonicus in minoribus ꝯſtitutus ante illam cle. vocem haberet in electione: tñ cōſtitutio epiſcopi inducere pōt ꝙ non habeat vocem in electione niſi ſit in ſacris

ꝯſtitutus. ❡ Facit no. dictum. d. Cardi. in. c. ex tue de cle. nō reſi. vbi determinat ꝙ lꝫ reſidēs in beneficio de iure cōi deberet priuari per ſnīam: nihilominus poterit epiſcopus p ſuam ꝯſtitutionem diſponere ꝙ ipſo facto ⁊ iure ſit ꝓuatus: ⁊ iſta vt pulchra tene mēti. ❡ Sed dubito p doctrinā Bal. in. l. ꝓgrama. C. commatiōes vel epiſtolas. vbi dicit ꝙ epūs qui ſimilis eſt pretori nō pōt facere cōſtitutionem ꝙ ſi quis cōmiſerit homicidiū ſit ipſo iure ⁊ facto dānatus ad penā ꝑpetui carceris: lꝫ per ſnīam veniret dānandus. ꝯnimo talis conſtitutio vꝫ eē ꝯtra ius cōmune: ſi illud apponit penā per ſnīam ⁊ ꝯſtitutio illa apponat ipſo iure: quod fieri nō pōt. c. ſi. de offi. archip̄ſbr. ❡ Accedat ēt ſing. dictū Joā. an. in additio. ſpec. in rubrica de electione. vbi dicit ꝯſtitutio epi diſponit ꝙ electio facta vni ex canonicis ꝯtēpto ſit ipſo iure nulla q꞉ talis cōſtitutio eſt nulla: q꞉ eſt ꝯtra ius cōe diſponens illam fore caſſandam vt in. c. ꝙ ſicut. ſ. de elec. ⁊ ſic vbi actus non ſit nullus de iure cōi: ſed venit caſſandus nō valet cōſtitutio inducens nullitatē actus ipſo iure. ❡ Facit qḋ voluit. d. Gaſpar de calde. in. d. c. ex tue vbi dicit nō valere ꝯſtitutionem epi ꝙ nō reſidēs in beneficio ſit ipſo iure ꝓuatus: q꞉ vꝫ diſponere cōtra ius cōe mādans certo modo deberē deueniri ad ꝓuationeꝫ. ſ. per ſnīam factis admonitionibus vt in. d. c. ex tue. ⁊ in cōtingētia facti refert ita vidiſſe ꝯſultum p. d. Jo. cal. patrem ſuū. dicit etiā. d. Gaſpar ibi nō valere ꝯſtitutionē epi ꝙ q abſentant ſe ſine licētia prelati ſine iuſta cauſa ſint ipſo iure ꝓuati beneficio ſuo. lꝫ de

92 iure cōi veniant ꝓuandi p ſnīam. ❡ Ex iſta ſunt vtilia ad ſtatuta: que cōiter ſunt p italiaꝫ: vt ſi executor ad pias cauſas ſit negligens. ſ. ſemeſtre tēpus executio deuoluat ad epm loci. vidi hoc anno magnā altercationē inter quoſdā ſolēnes doc. ꝯſulent. ⁊ ad petitionem epi ferrarieñ cōſului hoc anno: ⁊ pro certo ſtante iſta varietate doctoꝝ qḋ vꝫ dubia. ❡ Poſſet dici ꝙ ſi ꝯſtitutio epi diſponit ꝯtra expreſſe diſpoſitū a iure cōi. tunc eſt nulla: ⁊ ita ꝓcedat dictum Jo. an. in. d. rub. de elec. in addi. ſpe. Nam ius cōe diſponit expreſſe electionē factā vno ꝯtēpto canonico non eſſe nullā. ſed anullandā. ſi ꝯſtitutio epi ſtatuat illam eſſe ipſo iure nullam videē diſponere ꝯ illud qḋ expreſſe vꝫ diſpoſitū a iure cōi. ⁊ ita ꝓcedat dcm̄ Joā. ⁊ Gaſpar. cal. ⁊ ſequa. ❡ Si tñ nō diſponit ꝯ ius in eo qḋ eſt expreſſe diſpoſitum a iure cōi: tūc ſi alias eſſet in ſe rationabile videtur valere p glo. in. d. cle. vt hi q de etate ⁊ quali. nam de iure cānonico erat diſpoſitū ſimpliciter ꝙ electio ſpectaret ad canonicos nō dicebaē expreſſe ſi eſſent in minoribus: ⁊ ideo tunc valet ꝯſtitutio epi: ex quo eſt rōnabilis ⁊ cenſeē eſſe preter ius ex quo expreſſe ius non diſponit: ⁊ iō valebit ꝯſtitutio ꝙ canonici ſint in ſacris ꝯſtitu. ❡ Si autē eſſet dubiū de itellectu iuris tunc vꝫ ꝙ conſtitutio valeat: nam in mā nō reſidentie aliqua iura videnē dicere ꝙ clericus nō reſidens ꝓueē per ſnīam vt in. c. inter quattuor de cleri. nō reſi. ⁊ aliqua iura volunt ꝙ ſint priuati ipſo facto: iō tūc valebit talis ꝯſtitutio ⁊ iſta menti cōmenda: q꞉ tpe ſuo afferent tibi fructuꝫ. ❡ In glo. in verbo certum vide que dixi ſupra in notabilibus. ❡ In glo. in verbo modicum. vide ēt que dixi. ſ. in notabilibus. ❡ In glo. in verbo diſpenſari. no. ex eo ꝙ minor diſpēſat ꝯ ꝯſtitutioneꝫ ſuperioris. c. j. de eta. ⁊ qualita. lib. vj. iſta mā eſt alta ⁊ profunda: ⁊ eſt remittēda ad locū ſuum ꝓpriū in. c. at ſi clerici. §. de adulterijs. ſ. de iudi. vbi tāgiē p oēs. ❡ In gl. in verbo no. ꝓſonā. oppone ꝙ īmo cetus cardinalium ſuccedit in poteſtate papali papa mortuo: q꞉ ſic videmus in alijs collegijs. c. his que de maio. ⁊ obe. q꞉ nō videtur rō differentie inter collegium cardinaliū: ⁊ alia collegia inferiora: ⁊ vbi eſt eadem ratio eſt idem ius. c. cum dilecta de cōfir. vti. c. ij. de tranſla. prela. l. illud. ff. ad. l. aquil. cuꝫ ſi. ergo. ❡ Secundo quia nō eſt veriſimile filium dei papa mortuo ſuum gregem eſſe ſine paſtore vel eccleſiam ſine ſponſo. glo. propter hoc ſoluit ꝙ olim de hoc fuerunt opinio. ⁊ Hoſti. propter predicta tenebat contrarium. quod hic deciditur ⁊ eius opi. reprobatur hic: ⁊ in. c. vbi periculū

lum.ſ.co.in.vj.ſed poteſt Hoſtië.excuſari ab iſta cõſtitu
tione ⁊ ab illa:q2 eas nõ vidit. ¶ Nec ob ꝓmum ↄ̃trium
q2 illud habet locum in alijs collegijs ſeu capitulis. q2 il
lud eſt eis ꝑmiſſum a iure.hic vero eſt expꝛeſſe ꝓhibitum
collegio cardinalium:⁊ idem ꝓhibetur in.d.c.vbi pericu
lum.⁊ hoc accidit pp magnum piculum vacantis eccleſie
roma. ¶ Nec ob.ꝫm ↄ̃trium:q2 pp mortẽ pape nõ remo
net eccleſia ſine ſpõſo ⁊ paſtoꝛe.q2 rectoꝛ ſpõſus paſtoꝛ ⁊
caput eccleſie eſt xp̃s papa moꝛtuo. vnde lȝ deficiat vica
rius nõ deficit ꝓncipalis.⁊ ſi aliter diceremus ſequeretur
magnũ incõueniens qḋ non eſſet neceſſe nec vtile eccleſie
eligi papam:ex quo cetus cardinaliũ teneret vicariatũ xp̃i
qḋ nõ eſſet eccleſie vtile:q2 diuerſitas coꝛpoꝝ parit diuer
ſitatem aioꝝ.c.q2 diuerſitatẽ de ↄceſ. pꝛeben.l. itẽ ſi vnus
§.ꝓncipaliter.ff.de arbi. ⁊ ſupra illud nec voto viuit vno
apud ꝑſium.⁊ in bucolicis trahit ſua quẽq3 voluptas. ⁊
in.l.q2 poterat.ff.ad trebel.nec capit regnũ duos vt ſcribi
93 tur in ꝓma tragedia. ¶ Et ex iſta glo.no.ſingu.ꝙ ad con
cilium generale ſiue vniuerſale nõ tranſit auctoꝛitas xp̃i:
ſede vacãte:ex quo xp̃s eſt rectoꝛ:⁊ ſpõſus. ⁊ eſſet ſic inue
ſtigandum vtrum cõcilium vniuerſale poſſet exercere iſtã
ꝑtãtem ſpectãtem ad papã ſede vacãte de quo in queſtiõe
ſupꝛa ꝓxima.⁊ vide no.glo.in.c.qḋcũq3 ligaueris.xxiiij.
q.j.que querit an ſnĩa totius eccleſie vniuerſalis ꝓualeat
romane.ſi ĩ aliquo ↄ̃dicat: ⁊ credit ꝙ nõ p.c.hec eſt fides
ea.cauſa ⁊.q.q2 deus nõ permitteret ꝙ eccleſia ro.erraret
c.pudenda ea.cauſa ⁊ q̃ne. ¶ In glo.in verbo repꝛoba
mus opponit de.c.lȝ.ſ.co.vbi cetus cardinalium vr̃ poſ
ſe tollere cõcilium.c.lȝ de emanda.ſ.co.ſolutio aliud eſt
querere vtrum poſſit tollere illud cõcilium vel aliud: ⁊ di
cendũ eſt ꝙ nõ. Aliud eſt querere an cetus cardinaliũ poſ
ſit diſponere ꝙ noiatus a pluribus in ſcrutinio ſit papa ⁊
dic ꝙ ſic:q2 hoc nõ eſt tollere ↄciliũ.d.c.lȝ:q2 illud ↄciliũ
talem oꝛdinationẽ appꝛobat cũ dicit niſi maioꝛ concoꝛdia
interuenerit.vnde in dicto caſu cum videatur noiatus ab
oĩbus ille q2 pluribus noiatur precedente tali oꝛdinatio
ne valebit talis electio:nec dicatur ↄ̃ formam dicti.ca.lȝ ⁊
ita tenet goff. ⁊ cõpoſtola.⁊ hoſti.ibi. ⁊ ꝫm iſtaȝ glo.pote
runt cardinales oꝛdinare ꝙ noiatus a pluribus ſit papa
nõ expectato ↄſenſu duaꝝ partium ꝫm iſtam glo. idem ſe
quitur hic Pau.dicens hoc non poſſe fieri vno ex cardi
nalibus ↄ̃dicente.allegat in ar.ſin.tex.in.l.ſabinus.ff. cõi
diuidũdo.ui adde Ang. in.l.iuſ gentiũ.§.ſi.ff.de pactis
vbi dicit ꝙ vnicus ⁊ ſingularis caſus eſt in iure ꝙ factum
a collegio vel ab vniuerſitate vno ↄ̃dicẽte eſt ipſo iure nul
lum. allegat tex.in auctẽtico de defen.ciui.§.ſi vero nõdũ
in verbo nullo reluctante. ¶ Facit glo.multum ſing. in
c.cum oẽs de ↄſti.que dicit ꝙ ceſſante neceſſitate eccleſie.
ſi maioꝛ pars vult diſponere de re ſingulari nõ pt̃.ex qua
infertur ꝙ maioꝛ pars ancianoꝝ vel maioꝛ pars collegij
nõ poterit extrahere aliquẽ de bãno:vel aliquã gratiaȝ fa
cere. ⁊ vide caſum ſingu.in.c.ſcriptum de electi.vbi ſi ma
ioꝛ pars capituli vellet cõmittere ius eligendi tertio:non
poſſet niſi oẽs ↄſentiant. ¶ Facit tex.ſingu.ꝫm Ang.in
l.ſi quis hac.§.penul.ff.qui ⁊ a qbus ꝙ ad reuocãduȝ ali
quẽ in ſeruitutẽ requirit̃ ↄſenſus oĩum nemine diſcrepãte
⁊ vide quod not. Inno.in.c.humilis de maio. ⁊ obedië.
⁊ Bal.in.l.ij.C.de auctoꝛitate preſtanda.

1 **Irritum.** No.differẽtiam inter poteſtatem ⁊
iuriſditionẽ: q2 ponunt̃ hic vt diuer
ſa.nam põt eſſe poteſtas ſine iuriſditiõe. ſicut poteſtas cõ
ferendi beneficiũ vel ſimilis cum multa ſint nõ iuriſditio
2 nalia que tñ ſũt poteſtatis. ¶ Et ſimilis differẽtia eſt in
ter ꝑtãtem ⁊ officium vt in rub.de offi.⁊ pote.iudi. dele.
ſȝ.d.Car.ui põdera ꝙ hoc vbi ſi poteſtas ꝓlatũ de ꝑ ſe de
notat iuriſditionẽ. vnde.d. Dionyſy.ꝺ peruſio allegabat
ꝓ ſing.tex.i.l.fideiuſſoꝛ ĩpetrauit.ff.de fideiuſſo.ego alle
go tex.in.l.epiſcopale in verbo poteſtatibus.C.de epiſ. au
di.c.tua de homi.c.ſi.de iudi.⁊.vt inqſitionis.§.pꝛohibe
mus de here.in.vj.⁊ faciat illud quod dixit xp̃s reges gẽ
tium dominant̃ eoꝝ:⁊ qui poteſtatez hñt ſuper eos ⁊c̃. ⁊
etiam apud Joãnem in paſſione dñi.mihi non loqueris
3 neſcis q2 ꝑtãtem habeo ⁊c̃. ¶ Not.ꝙ ꝑ obitum pape in
nullo diminuitur poteſtas cardinaliũ q2 pñt ea que pꝛius
poterant.q2 hoc ſolum ꝓhibetur:ne exerceant ſpectantia
ad papam dum viuit.⁊ ſi ſubtiliter ponderet̃ iſte tex. vide
tur hic caſus ↄ̃ doctrinam Bar. in.l.vbi abſunt.ff. de tu
to.⁊ cura.datis ab his ꝙ ſi vacat iudex appellationis põt
appellari a ſentẽtijs poteſtatis ad oꝛdineȝ decurionum.⁊
vacãte epiſcopatu remanet iuriſditio apud capitulũ ⁊ va
cante papatu remanet iuriſdi.apud collegiũ cardinalium
q2 iſte tex.ↄfundit doctrinã ſuam.moꝛtuo enim papa nul
lam ꝑtãtem aut iuriſdi.habet collegiũ cardinaliũ quã ha
bebat papa viuus.ergo cauſe deuoluẽde ad papam ꝑ ap
pellationẽ nõ poſſunt ꝑ appellationẽ deuolui ad collegiũ
cardinaliũ:⁊ ideo iſte tex.fuit Bar. incognitus ⁊ etiã vi
4 pt̃ ↄ̃ glo.iſtam.ſ.in ꝓn. que poſuit differẽtiam inter colle
gium cardinaliũ ſeu alia capitula. Et quo ad ꝓmum dictũ
eius ꝙ pp defectum iudicis appellationis appellet̃ ad de
curiones ſiue ancianos mirũ eſt ꝙ Bar.non allegauerit
tex.de hoc ĩ auctẽtico.vt nulli iudicũ.§.oẽm vero damus
in verbo ꝓmatibus ciuitatis quẽ tex.bal.allegauit ꝓ ſing.
in.l.ij.C.qñ fiſcus vel priuatus. ⁊ i.l.j.ff.de offi.ↄſul.i.q.
xix.querit ciuitas hȝ cõſules ⁊ ancianos ſuos vacat iudex
appellationis.an a ſnĩa poteſtatis poſſit appellari ad di
ctos ancianos cum nõ ſit alius ſuperioꝛ in loco. ⁊ allegat
doctrinã Bar.in.l.vbi pꝛeallegata ꝙ ſic. ſed Guiel. de
cu.dicit ꝙ ↄſules noſtri tẽpoꝛis vt conſules toloſani non
habẽt aliam iuriſditio.quã habebant olim decuriones. ⁊
qḋ tantũ in ſubſidium ſe itromittunt de mixto imperio ꝑ
d.l.vbi refert Inno.dicere ꝙ deficientibus ẽ rectoꝛibus
penes vniuerſitates nõ eſt exercitium iuriſditio.⁊ ſi nõ eſt
apud populuȝ multominus apud decuriones. ⁊ dicit ibi
Bal.opi.Inno.veram in vniuerſitatibus iuriſditio. nõ
habẽtibus.ſed in habẽtibus iuriſditio.vera eſt opi. bart.
⁊ huiuſmodi ſunt ciuitates inſignes habẽtes hoc ex con
ſuetudine:vel ex ꝓuilegio vel pacto: vt in pace cõſtãtie vel
in alia pactione.ſi fieret hodie. Nam a talibus ancianis
vel pꝛioꝛibus tanq̃ a pontificibus ciuitatis iure poſſunt
interpꝛetari.arg.l.ij.ff.de oꝛigi.iuris.c.deinde ſunt enim
ſicut reguli in ſua ciuitate durante officio.vnde eoꝝ cura
precipue eſt curare ne aliquis patiat̃ iniuſtum. ⁊ maxime
ne carcerati detineant̃ iniuſte.allegat Guiel. in.l.iudices
C.de epi.audi.accedat tex.in.c.j.ſi de inueſti. inter dñm ⁊
vaſallum lis oꝛiatur in vſibus feudoꝝ.quẽ tex.ibi Bald.
dicit eſſe mirabilẽ ꝙ pp negligẽtiam magiſtratus recurrit̃
ad populum illius terre qui iuſticiã miniſtrabit ⁊ iuriſdi
tio.exercebit. ⁊ dicit cẽ.ar.ꝙ ſi vacat iudex appellationis
dȝ appellari ad populũ ⁊ nõ ad ſucceſſorem.⁊ eſt ratio q2
dignitas vacãs nõ fungit̃ ſicut hereditas iacens vice eius
qui ſucceſſurus eſt.⁊ ſi appellaret̃ ad futurũ ſucceſſoꝛẽ ap
pellaretur inepte.ſed debet appellari ad populum:q2 licet
vacet dignitas magiſtratus nõ vacat iuriſditio.ſed ẽ apud
populũ ipſum. ⁊ dicit hoc ꝓcedere in iuriſditione conten
tioſa. ⁊ idem dicit ĩ voluntaria. qñ eſt periculũ in moꝛa.⁊
allegat.d.l.vbi refert etiã Inno.dicere ꝙ nulla iuriſditio
eſt apud populũ vel vniuerſitatẽ.q2 iſti debent eligere ma
giſtratuȝ.nõ aũt exercere officiũ magiſtratus quẽ opoꝛtet
a ſuperioꝛe ↄfirmari vt in auctentico de defen.ciui.§.inte
rim:⁊ ſic apparet dictũ Bart.foꝛe falſum ꝙ appellat̃ ad
collegium cardinaliũ.ideo Archi.in.c.vbi piculum.ſ.co.
li.vj.dicit ſe nuſq̃ legiſſe ꝙ vacãte ſede papali collegiũ car
dinaliũ ſuccedat loco apoſtolici qui eſt papa.c. fundamẽ
ta.§.decet.ſ.co.in.vj.ſȝ ſi vacat ſedes apoſtolica ⁊ debeo
appellare ad papam.tu dicis ꝙ ad collegiũ cardinaliũ ap
pellare nõ poſſum.nec appellare poſſum ad futurum pon
tificem vt dixit Bal.in.d.c.j.q2 appellatio illa eẽt inepta
ad quẽ ergo appellabo.dicit ad ↄciliũ vniuerſale ſi eſt.ſed
ſi non eſſet cautela eſſet appellare ad iudicem cõpetentẽ.
ar.glo.ſing.in.l.cum ꝓponas.c.de bonis auc.iudi. poſ.
¶ Opponitur de.c.ſi qs pecunia. lxxix.di.vbi dicitur ſi
quis ſe intrudit in romanã ſedẽ poſſunt illum cardinales
anathematizare

anathematizare.ergo ſequitur ꝙ vacante ſede papali car
dinales hñt iuriſdictionẽ. ¶ Solue ſm landi. ꝙ illud re
ſtringiẽ ad caſum.d.c.vbi piculum vel ſolue melius.quia
hic ſolum ꝓhibeẽ ne exerceant aliqd de his que ptinẽt ad
papã dum viuit.ſed anathematizãdo modo ꝑdicto nihil
exercent de ꝑdictis cũ etiaꝫ poſſint cardinales anathemati
zare tanq̃ priuati.i.habere illũ itentum pro anathematiza
to:qđ ſonat.d.c.ſi quis pecunia vbi dicit nõ tm̃ a cardina
libus ſed ab'alijs catholicis ẽt laicis:talem iſtruſum debe
re anathematizari.glo.m̃ hic dicit referẽdo ſingula ſingu
lis.ſ.ꝙ cardinales illũ anathematizent laici illi nõ cõicent
tanq̃ anathematizato.ꝙ tenẽdo dicere poſſumus ꝙ cardi
nales illud faciunt ex poteſtate ſibi cõpetente ex diſpoſitio
ne dicti.c.ſi quis pecunia.⁊ ſic miliat ſolutio ſequens.
¶ Glo.in verbo poteſtatis opponitur de eo qđ notauit
Hugu.lxxix.di.c.nullus.vbi cetus cardinaliuꝫ põt creare
cardinalẽ.glo.in verbo poteſtatis hec arguit.⁊ dicit ꝙ ibi
poniẽ opĩo que reprobaẽ hic ꝑ iſtum tex. Item q põt plus
põt etiaꝫ ⁊ id ꝙ eſt minus.ſed cardinales poſſunt creare
papam.⁊ per ꝯñs poſſunt creare cardinalẽ ꝙ eſt minus:
q: nõ ſeqtur.nam capitulũ creat epm ⁊ tñ nõ cõfert bene
ficia ſpectãtia ad collationem epi.c.illa.ne ſed vacan. ⁊ ad
tollẽdum ar.a ſimili ſufficit dare inſtãtiam.j.q.j.c.ſicut vr
geri.c.cum marthe.de cele.miſſa.vt dicit glo.iſta. ¶ Uel
ſolue aliter q põt plus ⁊c̃.hoc eſt verũ in eo gñe potentie
qñ minus ꝯtineẽ ſub pluri.alias nõ.de quo i regula plus
in.vj.hic in caſu nr̃o poteſtas creandi papã:⁊ ptãs creãdi
cardinalem.nõ ſunt eiuſdẽ gñis nec vnum ſub alio ꝯtineẽ
ex qua glo.infertur iuncto tex.ꝙ creare cardinales ſpectat
ſolum ad papã.ex quo inferẽ ꝙ nõ ſpectat ad ꝯciliũ ge
5 nerale. ¶ In gl.in verbo ptinẽtis. No.ex ea que ſpectãt
ad collegiũ cardinaliũ ſine papa poſſunt exerceri ſede pa
pali vacãte.nõ obſtante iſta cle.qi loqtur ſolum de ptinẽ
6 tibus ad papam viuum. ¶ Queriẽ hic.d.Cardi.verum
cetus cardinaliũ poſſit reſtituere īfamem ad famã ſede va
cante ⁊ vr̃ ꝙ ſic.q: illud põt ſimpliciter.ergo poterit ſede
vacante.allegat Inno.in.c.cũ te.de re iudi.qꝛ ꝑ iſtam cle.
nihil eſt īmutatũ de ptinẽtibus ad cetum cardinaliũ vacã
te ſede. Sciaꝫ tenẽt aliqui ꝑ iſtum tex.⁊ refert.d.Car.dñꝫ
ſuum q fuit Jo.de ligna.dicere ꝙ iſte tex. põt intelligi in
his que ſunt ꝯtẽtioſe iuriſdi.ſed ipſe reprobat hãc rẽſio
nem ꝑ verbũ poteſtatis hic poſitũ qđ cõprendit ẽt ea que
ſunt iuriſdi. Henrĩcus dicit hoc egere declaratione papali
ſed.d.Car.tenet ꝙ põt ſicut põt papa viuente ꝑ rõnes fa
ctam ad hãc partẽ.nec iſte tex.in aliquo reſiſtit qꝛ ſolum
ꝓhibet ptinẽtia ad ipſaꝫ papã. ⁊ ita decidit.d.Cardina.
Tu adde ꝙ iſta queſtio eſt ſolẽnis ⁊ digna ꝑclaro docto
re.⁊ qdem Inno.in.c.cum te de re iudi.hunc articulũ ele
uato ingenio ſubtiliter examinaſſe.⁊ decreuit in hãc ſniaꝫ
collegiũ cardinaliũ poſſe reſtituere quẽ ad famaꝫ. ⁊ moue
tur ſenatus populi ro.põt reſtituere quẽ ad famam.l.j.§.
de qua.ff.de poſtu.ſed ſacrũ collegiũ cardinalium hꝫ au
ctoritatẽ ipſius ſenatus vt in.c.ꝯſtãtinus.xcvj.di. ⁊ ita in
telligi põt ille tex.ſing.in.c.eccleſia ſenatũ hꝫ.xvj.q.j. vbi
eccleſia habet ſenatũ.i.cetũ cardinaliũ.hoc tenet ibi glo.
ſeqtur Archi.in.§.hinc colligiẽ.ij.q.iij.⁊ etiã in.d.c.eccle
ſia hꝫ ſenatum ⁊ ibi Jo.de fantu.⁊ Domi.ideꝫ voluit in
d.§.hinc colligiẽ.⁊ idem dicit Bart.in.l.j.§.de qua.ſed
idem Bart.in.l.infamẽ.ff.de publi.iudi. narrauit.dixit
enim hoc ꝓcedere cũ eccleſia caret paſtore:quaſi velit ꝙ ſe
de papali vacãte põt collegiũ cardinaliuꝫ reſtituere ad fa
mam.ſed hoc nõ poterit facere ipſo papa viuente: ⁊ certe
vehemẽter errauit tantus doctor.q: nõ vidit tex.iſti⁹ cle.
nam iſta cle.nõ minuit ptãtẽ collegij cardinalis.nec auget
ſede papali vacãte.ſi ergo nõ poterat reſtituere ad famaꝫ
papa viuo.ergo nõ poterit papa mortuo.ſed.d.Ant.hic
dicit.ſi tenemus collegiũ cardinaliũ poſſe reſtituere ad fa
mam papa viuo.ergo idem erit ⁊ papa mortuo ex eo q: il
la que cõpetunt collegio cardinaliũ vigore ꝓprie poteſta
tis:nõ ſunt denegata ꝑ iſtuꝫ tex.ſed landi.⁊ Jo.de ligna.
hic tenẽt ꝯtraꝫ ꝑ iſtum tex.⁊ eum ſeqtur.d. Abbas in.d.
c.cum te.⁊ mouetur qꝛ cum nõ reperiaẽ iure expreſſum ꝙ
collegiũ cardi.vel ſingulares cardinales hñt alicuius iuri
ſdictio.exercitiũ ſine papa preterq̃ in titulis ſuis.in qbus
ſm cõem opi.habẽt iuriſdictionẽ quaſi epiſcopalẽ vt nota.
in.c.cum in eccleſijs de maio.⁊ obe.⁊ in.c.j.eod.ti.in.vj.
allegat ꝙ ibi.Jo.mo.in.c.ſup eo de here.in.vj.poſt mor
tem veri pape vacãte eccleſia iuriſdictio.nõ poſſunt exer
cere vt probat tex.iſte.nec ob.d.c.ꝯſtãtinus:qꝛ ille tex. di
cit ꝙ cõſtãtinus ꝯceſſit reuerẽdiſſimis clericis eccleſie ro.
ſeruiẽtibus vt haberẽt culmen:⁊ dignitatem ſenatus.nec
ſm eum ille tex.dicit aliud.⁊ Inno.vult ſentire ex illo tex.
ꝙ ſicut ſenatus ro.poterat reſtituere ad famã: vt in.d.§.
de qua: ita ⁊ ſacruꝫ collegiũ cardinalium:q: ille tex.nõ lo
quitur de cardinalibus.⁊ poſito ꝙ de cardinalib⁹ loque
retur impator nullo modo potuit inferre illud priuilegiũ
cardinalibus.⁊ ſic illam ptãtem nõ potuit dare in eccleſia
dei.qꝛ hoc ſpectat ad papã.facit.c.eccleſia ſancte Marie
de ꝯſti.vbi ſtatuta edita a laico ẽt in fauorẽ eccleſiaꝝ non
tenẽt.⁊ dicit.d.Abb.ibi nunq̃ fuiſſe repertum in iure vt
collegiũ cardina.exerceret iura ſenatus.nã ſenatus habe
bat auctẽtatẽ legis cõdende.l.ij.§.deinde.ff.de origi.iuris
ſed collegiũ cardina.non hꝫ auctẽtatẽ legis cõdende. ergo
⁊ lꝫ ſenatus ro.olim hẽret poteſtatẽ.l.ꝯdẽde ⁊.ꝑ ꝯñs po
teſtatem reſtituẽdi ad famã.ꝑdedit olim.iuxta illud Cice
ronis in ſuis inuectiuis.fuit iſta quõdam in hac re publi
ca virtus.ſed nõ hodie.nam populus ro. hodie non põt
cõdere legẽ.nec ẽt ſenatus.iõ dicit Bar.in.l.ſi.C.de legi.
ꝙ romanus populus ⁊ ſenatus hodie nõ poſſunt cõdere
legẽ.ſed olim ſic.⁊ eſt ratio qꝛ populus poſtq̃ trãſtulit po
teſtatẽ in principes apud eos nõ remãſit poteſtas eligẽdi
⁊ priuãdi.iõ illo tpe poterat ro. populus ⁊ ẽt ſenatus con
dere legẽ.ſed hodie oĩs poteſtas imperij eſt abdicata ab
eis iura.n.eligẽdi hñt principes alamanie: vt habeẽ in.c.
ad apoſtolice de re iudi.in.vj.⁊ ius priuandi hꝫ ſolus pa
pa vt ibi habeẽ ⁊ in.c.venerabilẽ de elec.et in cle. romani
de iure iurãdo.cum ergo nihil qđ ſit de imperio remãſit
apud eos.ergo nõ poſſunt condere legẽ.nec reſtituere ad
famam. ¶ Idem videẽ dicẽdum de collegio cardinaliuꝫ
cum illa poteſtas exercẽdi ſit in papa duntaxat.et ita di
cit.d.Abb.ibi limitãdo dictũ Inno.et ſequaciũ dicẽtiuꝫ
ſimpliciter ſenatũ poſſe reſtituere ad famam ꝙ ꝓcedit ſm
antiqua tempora.ſed hodie ſecus cum nulla poteſtas im
perij remanſerit apud populũ ſeu ſenatum:et ita reſidet
d.Abbas ibi ſed.d. Phe.de ancha.in.d.c.cum te.ſimpli
citer ſeqtur opinio. Inno. Joãnes de imo.in.d.l.infamẽ
dicit ꝙ ſicut ſenatus viuente imperatore poterat reſtitue
re ad famam ita poterit collegium cardina.viuẽte papa. ⁊
ita dicit fore ſing.dictum ⁊ nota dignum:lꝫ pauci ad hoc
aduertãt ſm eum. ⁊ forte alias non fuit praticatum.⁊ idẽ
dicit fieri poſſe ſede vacante.⁊ ita dicit temperandum eſſe
dictum glo.in verbo ſede vacante in.c.j. de ſciſma.in.vj.
que voluit collegium cardinalium non poſſe ſe impedire
ſede vacante:niſi de electio.ro. pontificis vel niſi veniret
aliquis caſus arduus vt q: forte timeretur de rebellione
alicuius terre eccleſie roma.qꝛ illud dictum procedit quã
do vellẽt aliud tractare ex eo:qꝛ ſucceſſerunt in poteſtatẽ
papalem.ſecus quãdo ex propria poteſtate vellent aliqua
tractare:⁊ pro dicto Innoc.⁊ aliorum dicit eſſe caſum ſin
gu.in.d.c.eccleſia ſenatum habet. Ang.in.d.§. de qua ſe
quitur opinionem Inno.ꝙ collegium cardinaliũ poſſit
reſtituere ad famam.⁊ iſta eſt cõmunis doctorum opinio.
¶ Tamẽ ex ſupradictis non poteſt inficiari quin iſte paſ
ſus ſit valde dubitabilis.quid ego homuntio in tanto do
ctiſſimorum doctorum conflictu in medium afferam:ſine
referam vt auſus ſim hanc prouinciam diſputandi ingre
di.dicam tamẽ ꝙ ſentio:⁊ tam breuius quã res tanta dici
poſſit.⁊ lꝫ reuerentia ſũmorum patrum dominorum car
dinalium maxima apud vrbem terre ſit:tamẽ hoc loco vi
detur ꝙ non poſſint reſtituere ad famam.⁊ preſupponit il
lud qđ voluit Oldra.in ſuo opere cõſiliorum . lxij.vꝫ ꝙ
quãdo Conſtantinus imperator fecit donationem beato

Silueſtro nõ erant cardinales ⁊ mouetur ex eo: q: quan
do fecit donationẽ nõ fecit mẽtionem de cardinalibus ⁊
ad hoc allegat.d.c.Cõſtantinus.⁊ ſic ſentit aperte ꝙ.d.
c.nõ loquitur de cardinalibus ⁊ ſic deficit Inno.in ſaluta
ri ſuo.cum allegauit.d.c.cõſtantinus.ꝙ collegium cardi.
reſtituit ad famam: ⁊ cum dicit ꝙ collegiũ cardina.equipe
ratur ſenatui.nõ eſt bene dictum: q: illud.c.nõ probat hoc
cum nõ loquatur de cardinalibus.nec debuit loqui ſine
lege.§.cõſideremus ĩ auctẽtico de triente.⁊ ſemis.nec ob.
d.c.eccleſia ſenatum habet vbi verba Hieronymi ponun
tur dicentis.romani habebãt ſenatum quorũ cõſilio cũcta
gerebant: ita nos habemus ſenatũ noſtrũ cetum preſbyte
rorum: ⁊ lʒ ibi Archi.⁊ Ioan.de fantu.intelligant de ec
cleſia roma.que dicitur habere ſenatum.i.collegiũ cardi
na.tñ alij intelligunt de qualibet eccleſia etiam inferiore
romana.⁊ lʒ.d.Domi.in.c.ſenatus.ij.di.dicat ꝙ ꝓprie
ſenatores dicũtur in curia roma.tamen verius ⁊ ſubſtenta
bilius videtur ꝙ intelligatur de qualibet eccleſia inferio
ri per verbum cetum preſbyterorũ ibi poſitũ.q: ex etimo
logia vocabuli preſbyter dicitur ſenator.xxj.di.c.j.⁊ di
citur ſenatus a ſenos ꝙ eſt ſẽſus.lxxxiij.di.c.j.lxxxvj.di.
c.ſi quid vero ibi eccleſie tue ſenioribus.c.ij.eiʒ.de ſymo.
⁊.qualiter el.ij.de accuſa.vbi ſeniores eccleſie intelligunt
canonici: vt eſt glo.ſing.c.nõ eſt de cõſue.li.vj.⁊ ſic ille tex.
nõ ꝓbat necio ꝙ collegium cardinaliũ equiperet ſenatui:
q: ad quid dixiſſet ꝙ ſenatus noſter eſt cetus preſbytero
rum: q: cardinalium quidam ſunt epiſcopi quidam preſbyte
ri: quidam diaconi.ſequeret̃.n.ex hoc ꝙ cardinales diaconi
nõ includerent̃ in illo collegio: ex quo nõ ſunt preſbyteri
⁊ multo fortius procedit dictũ meũ tenẽdo ꝙ beatus Hie
S. Hieronymus an fuerit Cardinalis
ronymus fuerit preſbyter duntaxat ⁊ nõ cardinalis fue
rit: ⁊ ideo dicit nos ſenatũ habemus cetũ preſbyterorũ.
alij tñ dicunt ꝙ imo fuerit cardinalis.q: in ſua legẽda di
citur ꝙ fuit ordinatus preſbyter eccleſie roma.⁊ ideo in
telligunt ꝙ fuit cardinalis: q: alij preſbyteri nõ appellan
tur proprie preſbyteri ro.eccleſie. ¶ Sed ad hoc põt re
ſponderi ꝙ ideo ſic appellatus eſt ꝑ ſuam excellẽtiã: q:
ſolẽnis doctor eccleſie fuit appellatus preſbyter ro.eccle
ſie. Item facit etiam q: in ſua legẽda dicitur: ꝙ cum tracta
retur de eligendo ſũmo pontifice fuit decretum ꝙ Hiero
nymus eligeretur. Sed ex cauſa ipſe aufugit.ſed electio
ro.põtificis eſt fienda de aliquo cardinali vt in.c.in noie
dñi.xxiij.di.⁊ ideo ſi fuiſſet cardinalis nõ oportebat ꝙ di
ſpenſaret̃.⁊ in.c.ꝗ ꝗ.ij.q.vij.Hugu.fuit in opinione ꝙ
nõ fuerit cardinalis.Ex ſic certe certum eſt ꝙ.d.c.eccleſia
ſenatum hʒ: non ꝓbat opinionẽ Inno.⁊ alioꝝ. ¶ Secũdo
reſtituere quẽ ad famam eſt diſponere cõtra ius cõe.ſed cardi
nales nõ poſſunt diſponere cõtra ius cõe vt voluit glo.in.c.ſi.
8 de here.in.vj.⁊ in cle.ſepe de verbo ſigni.ergo. ¶ Ter
tio cardinales ſunt cõſiliarij pape vt eſt tex.in.c.ꝑ venerabi
lem.§.rõnibus qui fi.ſint legi.⁊.c.fundamẽta.§.decet de
elec.in.vj.ſed cõſiliarij nõ poſſunt quẽ reſtituere ad famã
vt in.d.l.j.§.de qua.facit qđ no.in.l.j.C.de iure anulorũ.
aureo: ſi equiperant̃.n.cõſiliarij decurionibus ⁊ nõ ſena
tui.iuxta notata in rubrica.C.de decurio.in glo.li.x.ſicut
ergo decuriones nõ reſtituunt ad famã: ita nec collegium
cardinaliũ. ¶ Quarto facit iura dicũt ꝙ ſolus princeps
vel ſenatus reſtituũt ad famã.d.l.j.§.de qua.ſed vnicus
eſt princeps.c.ĩ actibus.vij.q.j.l.deprecatio.ff.ad.l.rodiã
de iactu.l.bene ⁊ azenone.C.de quadri.preſcrip.ita dixit
Inno.in.c.cum te prealiegato.ſed collegiũ cardina.nõ eſt
princeps.ergo nõ põt reſtituere. ¶ Quinto nullus reco
gnoſcẽs ſuperiorẽ põt reſtituere ad famam preter ſenatũ.
ita dixit.d.Anto.in.d.c.cum te.⁊ Bar.in.d.§.de qua.⁊
ideo dicit ibi.d.Anto.ꝙ ciuitas nõ recognoſcẽs ſuperio
rem põt reſtituere ad famã.⁊ voluit Bar.in.d.l.infamẽ
⁊ in.l.hoſtes.ff.de captiuis.⁊ facit ꝙ ipſe Bar.no.in.d.
§.de qua.ſed cardinales recognoſcunt papã in ſuperiorem
ſunt.n.factura manuũ ſuarum: q: ipſe facit cardinales vt
dictum eſt: nã cõditori canonis eſt ſubdita omnis creatu
ra vt pulchre.dixit Inno.in.c.cum oẽs de cõſti.⁊ ſic cum
non ſit ſenatus ⁊ recognoſcant ſuperiorem nõ poſſunt re
ſtituere ad famam.⁊ per iſta videtur deleta communis opi.
¶ Fatendum eſt tñ ꝙ ſi collegium cardi.ꝑ ſuam cõſtitu
tionẽ irrogaſſet alicui infamiã: ꝙ tunc poſſet reſtituere ad
famam.⁊ moueor ad ſic dicẽdum ex notabili dicto Bar.
in.d.l.j.§.de qua.vbi dicit: ꝙ lʒ ciuitas recognoſcat ſupe
riorem ⁊ ꝑ ſuam cõſtitutionẽ infamiam irrogauit ꝙ pote
rit ad famam reſtituere: ⁊ ideo erit diſtinguẽdũ.aut infa
mia eſt irrogata iure cõmuni.⁊ tunc nõ poterit reſtituere.
aut eſt irrogata ꝑ ſuas cõſtitutiões: ⁊ tũc ſecus: q: ea que
ſunt principia generãdi ſunt principia corrũpendi.c.oĩs
res de reg.iuris.l.nihil tam naturale.ff.eo.⁊ tam collegia
habẽt poteſtatẽ ſtatuendi inter ſe vt plene per Bart.in.l.
omnes populi.ff.de iuſti.⁊ iur.facit.l.fin.C.de iuri.omni.
iudi.l.ij.C.de cõſtitu.pecunia.eſſet etiam põderandũ ꝙ
ſi collegium cardina.eſt in quaſi poſſeſſione reſtituendi ad
famam ꝑ tempus cuius nõ extat memoria in cõtrarium ſcien
te ⁊ patiente papa.tunc dicendum eſt ꝙ põt reſtituere ad
famam: q: vſus tanti tẽporis equipolet legi vel ꝑuilegio
l.j.⁊.l.in concedendo.ff.de aqua plu.arcen.l.hoc iure.§.
ductus aque.ff.de aqua coti.⁊ extiu.c.ſuper quibuſdam.§.
preterea de verbo.ſign.facit ꝙ nota.Bart.in.l.ſi publi
canus.§.in oibus.ff.de publi.Bal.in.l.ij.C.de ſeruitu.
⁊ in.l.ſi certus annis.C.de pactis ⁊ in.l.ſolent.ff.de offi.
ꝓcõſul.d.Ant.in.c.pueniẽt.moderni in.c.innouamus.de
cenſi.⁊ in.c.ꝓhibemus de deci.⁊ iſtum paſſum nuſquam
9 legi ita bene examinatum. ¶ Queritur hic.d.Card.ſede
vacante collegiũ cardina.vult mittere vnũ cardinalẽ pro
defendẽda terra eccleſie qui in hoc nõ conſentit.an poſſit
eum inuitum cõpellere ſicut epiſcopus põt pro vtilitate ec
cleſie precipere clericis vt peregrinentur vt no.in.c.quãuis
vij.q.j.⁊ videtur ꝙ ſic: q: ꝑ iſtum tex.nõ reperitur interdi
ctum cõtrarium.tñ dicit facere ꝙ nemo eſt priuandus iure ſuo
ſine culpa.c.cognoſcẽtes de conſtitu.l.ſancimus.C.de pe
nis.qđ cõtingeret iſto caſu.ſi cõpelli poſſet Pau.de eleza.
hic dicit ꝙ ſi voluntarie vult ire poteſt ⁊ habet iuriſdictio.
tanquam legatus non tamen generaliter: ſed non poteſt
cogi: quia par in parem non habet imperium.c.innotuit
de electio.l.nam magiſtratus.ff.de arbi.quod dictum.d.
Cardina.dicit ſibi placere.ſed non ratione eius: q: cetus
cardina.non eſt par.imo ſuperior quo ad ſingulos cardi
nales.c.irrefragabili.§.exceſſus de officio ordi.ſed verio
res ſunt rationes.q: nõ debet priuari iure ſuo ſine culpa.
Itẽ dici põt hoc eſſe de pertinentibus ad papam qui ha
bet imperium immediate ſupra cardinales: maxime in tali
bus arduis.⁊ ꝑ hoc ad dictum Pau.ſi voluntarie acce
dat intelligitur legatus.reſpõdet qđ imo proprie eſt nun
cius: nec proprie habet iuriſdict.ſed ſolum nudam curam
⁊ defenſam. ¶ Tu vero põdera q: dictum Pau.nõ vi
detur verum.q: imo poteſt collegium cardina.compelle
re cardinalẽ inuitum ire ad defenſam ciuitatis eccleſie.ſi
periculum eſſet ne occuparetur: ⁊ ad hoc allego glo.ſing.
in verbo ſede vacante in.c.j.de ſeſina.in.vj.que dicit qđ
collegium cardina.poteſt ſe impedire in caſu arduo ſede
vacante.ſed iſte eſt caſus arduus propter tuẽdam terraʒ
eccleſie.ergo qua ratione papa poteſt precipere vni car
dinalium eadem ratione poterit totum collegium cardi
nalium: ⁊ ſic inuitus poterit compelli acceptare legatio
nem ⁊ habebit iuriſdictionem vt legatus.nam collegium
bene poteſt conferre iuriſdictionẽ.l.fina.C.de iuriſdictio.
omnium iudicum.l.fin.ff.de collegi.illicitis.⁊ ſic non vi
detur bene dictum cum dixit domi.Cardina.ꝙ iret nun
cius: non enim conſueuit exire cardinalis de curia ſine le
gatione.c.nobiliſſimus nonageſimaſeptima diſtinctione.
ſi vero factum non eſſet arduum.tunc procedat dictum
Pau.quod collegium cardinalium non poſſet ſuper
hoc precipere: quia iſtud ſpectat ad papã.nec reperitur
iure expreſſum quod collegium hoc facere poſſit.ergo re
manemus in diſpoſitione iuris volentis quod collegi
um cardinalium non poſſit ſe impedire de ſpectantibus
ad ipſum papam.ſed quo ad penam priuationis.puto
dictum

dictum Pauli foꝛe ver̃.vʒ ꝙ collegiũ cardinalium non
poſſit puuare cardinales cardinalatu: ſi noilit occeptare il
lam legationẽ.ꝛ eſt rõ:qꝛ ad puuãdũ cardinales cardina
latu requirit̃ congregatio ɔcilij vniuerſalis: vt dicit gl.in
.c.ex geſtis de cle.nõ reſi.ꝛ dicit late in tractatu cardi. in pn
cipio.puto tñ ꝙ citra puationẽ poterit eũ aliter mulctare.
10 ¶ Queritur hic.d.Car.quot ſunt gña cardinalium . rñde
tur ꝙ ſunt tria.quidã ſunt epĩ.qdam ſunt preſbyteri.qdã
ſunt diaconi.¶ Epiſcopi cardinales nõ funguntur alio ti
tulo niſi epali.vnde nõ nominant̃ per titulũ dicendo hoc
mõ.B.tituli tuſculani: ſʒ ſimpliciter noiant̃ hoc mõ.vʒ.
B.dei gra tuſculanus epũs cardinalis niccnus ꝛc̃.Nam
cardinales tales epi non poſſunt eſſe ſine titulo: poſtꝙ ad
titulũ epatus oꝛdinant̃ vt dixit Hoſtiẽ.in.c.corã de elec.
¶ Preſbyteri õo cardinales denominant̃ a titulo hoc
modo vʒ.a. dei gra tituli ſancti Marcelli preſbyter car
dinalis :vt in.c.ſi.de ſup.neg.prela.¶ Diaconi aũt car
dinales p hanc dictionẽ tituli non ſcribunt̃:vt patet in.c.
penal.de arbi.in.c.ad audientiam de pſcrip.ſed ſimplici
ter denominant̃ hoc mõ.vʒ.A.dei gra ſancti Euſtachij.
cardinalis: diaconi.facit ꝙ no.ſpec.ꝛ ibi Jo.an.in ti.de
libeli concep.§.iam nũc videndũ:poſt pꝛincipiũ.ꝛ qꝛ pri
mo ſũmo pontifici vʒ dño nr̃o ieſu xp̃o in triumphanti ec
cleſia tres gerarchie angeloꝝ obſequunt̃:ideo ad exẽplar
illius in eccleſia militanti circa vicariũ eius tria gña cardi
11 naliũ obſequentiũ ipſi vicario fuerũt inſtituta.¶ Quot
aũt ſunt vel eſſe poſſint cardinales reperio ꝙ ſm eoꝝ pri
moꝛdialem numeꝝ poſſunt eſſe quinquaginta. vnus ꝗ in
tria gña diſtinguit̃.qm̃ quidam ipſoꝝ ſunt dño pape aſſi
dentes vt epĩ.quidã aſſiſtẽtes vt preſbyteri.quidã inſiſtẽ
tes vt diaconi.¶ Epiſcopi.n.in ſolẽnitatibus ſunt dño
pape aſſeſſoꝛes.vnde ipſi ſoli inter alios cardinales cathe
dris vtunt̃.¶ Preſbyteroꝝ vero cardinales qlibet ſuã
ſeptimanã ſeruãs i miſſis ꝛ hoꝛis aſſiſtit.d. pape. ¶ Dia
coni vero cardinales inſiſtũt miniſterijs:ipſi vero papam
induũt:ꝛ circa altare deſeruiũt.ſunt aũt.vij.epĩ ſm pꝛimi
tiuam inſtõnem:vʒ Hoſtienſis ꝗ ꝓpter pape ɔſecrationẽ
dignioꝛ eſt alijs:ꝛ palio vtitur: epũs poꝛtuenſis:epũs alba
nenſis:epũs ſabinenſis:epũs peneſtrinus: epũs ſancte Ruſi
ne:epũs tuſculanus: ꝛ ipſi tanꝙ vicarij dñi pape in oñicis
diebus feſtis: ꝛ precipuis ſolẽnitatibus in altari ſancti ſal
uatoꝛis lateranenſis eccleſie debent deſeruire. ¶ Pre
ſbyteri vero cardina.ſunt.xxviij.numero ꝗ diuiſi p nũeꝝ
ſeptinariũ reſiduis quatuoꝛ pattriarchalibus eccleſia ſunt
intitulati ad celebrãdũ.ſeptem.n.ſunt intitulati ad eccle
ſiã ſancti Petri vʒ cardinalis ſancte Marie trãſtiberim
ſancti Criſogoni:ſancte Cecilie:ſancte Anaſtaſie:ſancti
Laurẽtij in damaſco:ſancti Marci:ſancti Martini i mõ
te.¶ Alij aũt ꝗ ſunt intitulati ad eccleſiã ſcti Pauli:ꝗ
debent in altari maioꝛi deſeruire:ſunt iſti vʒ cardi. ſancte
Sabine:ſancte Priſce:ſancte Balbie: ſanctoꝝ nerei ꝛ
archilei:ſancti Siſti:ſancti Marcelli:ſancte Suſane.
¶ Alij aũt.vij.preſbyteri:cardinales ſancte Marie ma
ioꝛis ſunt iſti:vʒ cardinales ſanctoꝝ apoſtoloꝝ qui nõ noia
tur per titulum ſed p baſilicã ꝛ ſic in eam eſt ſpãle vt ꝓba
tur in.c.cũ olim.de puilegijs .ꝛ in.c.ad apoſtolice de re
iudi.in vj.tenet Joan.an.in loco ſuperius allegato.ſancti
Ciriaci:ſancti Euſebij:ſancte Potẽtiane:ſancti Vi
talis:ſanctoruʒ Marcelli ꝛ Petri: ꝛ ſancti Clementis.
¶ Alij autẽ. vij.preſbyteri cardinales ſancti Laurẽtij
ſunt iſti:vʒ ſancte Praxedis:ſancti Petri in uincula:
ſancti Laurentij in lucina:ſancte crucis i hieruſalẽ:ſancti
Stephani in celio monte: ſanctoruʒ Joãnis ꝛ pauli:ſan
ctoruʒ quattuoꝛ coꝛonatoꝝ.¶ Diaconi vero cardinales
ſunt.xvj.deputati ad miniſteriũ.d.pape.vʒ ſancte. ꝛ iſte ẽ
archidiaconus alioꝝ ſancte Lucie in celio palacij.iuxta ſe
ptibluum alias ſepulſolium ſancte Marie noue ſanctoꝛuʒ
coſme ꝛ damiani palacij: ſancti Adriani palacij: ſci geoꝛ
gij palacij ſancte Marie in ſchola greca:ſancte Marie i
poꝛticu : ſancti Nicolai in carcere: ſancti Angeli: ſancti
Euſtachij:ſancte Marie in via lata:ſancte Agate: ſancte
Lucie in caput ſecure alias ſebune ſancti Quirini pdicta
colligunt̃ ex regiſtris et cronicis ſũmoꝝ pontificum.ꝛ no
12 tat̃ in ſpe.in ti.de lega.§.ſequit̃.¶ Quidã vero dicũt qõ
cardinales debẽt eſſe.lxx.ſicut fuerũt diſcipuli xp̃i.vt in.c.
i nouo.xxj.di.ſcʒ.iſte inuit ꝙ debẽt eẽ plures.albe.de ro.
in rubꝛi.ff.de ſtatu ho.dicit ꝙ decẽs ẽ ꝙ ſint.lxx.archi.in
d.c.vbi periculum refert ꝙ tpe pontiani fuerũt.cccxxvj.õ
quo dixi in tractatu cardi.in pꝛin.¶ Poſſet dici ꝙ cum
nõ reperiat̃ expſſo iure certũ quot debeãt eſſe ꝙ ſtabit̃ ar
bitrio.d.pape cõſiderata neceſſitate ꝛ indigẽtia eccle. ꝛ ꝗli
tate perſonaꝝ ar.c.de cauſis de offic.dele.ꝛ ita modernis
tpibus fieri videmus.tñ do.Car.refert matheũ dicere ꝙ
numerus cardinaliũ debet eſſe ad inſtar numeri diſcipulo
rum xp̃i.de quibus in.d.c.in nouo.ꝛ iſta menti cõmenda
13 quia alibi nõ reperies ita bene tactis.¶ Queritur etiam de
cardina.an poteſtas cardi.in cõmuni: vel in ſingulari ſit
cum iuriſditione ꝛ ſi ſit qualis eſt.¶ Ad pꝛimum di
cit ꝙ eſt cum iuriſditione.c.his que de maio.ꝛ obe.nã ſin
guli tituli cardinalium habẽt iuriſditiones i capellas ſibi
ſubditas.c.querelam de elec.c.dilectus de capel. mona.
14 Ad ſecundũ qualis ſit iuriſditio eoꝛum: de cetu cardina
lium dicit ꝙ eſt talis qualis a iure permittitur.maxime.n.
hoc eſt determinatum ſede vacante per.c. vbi periculũ.§.
item quoqʒ.e.ti.in vj.ſed de titulo cardinaliũ ſingulariũ:
quidam dicunt ꝙ habentur loco epiſcopoꝝ ꝙ tenet Joã.
mon.vt hic refert Mathe.ꝛ pꝛo ſua opiniõe inducitur ꝙ
tales tituli habent ſub ſe capellas ꝛ parrochiales eccleſias
d.c.querelam.ꝛ.d.c.dilectus.nam parrochie cardina.ha
bentur loco dioceſum.pꝛo hoc facit ꝙ parrochie ponunt̃
loco dioceſum.c.nullus.de tempoꝛe oꝛdi.lib. vj. in cõtra
rium tenet Innocẽ.in.d.c.dilectus.quia aliqui cardina.
ſunt epiſcopi aliqui non ꝙ eſſet fruſtatoꝛium ſi omnes te
nerent locum epiſcopoꝝ.Mathe.dicit ꝙ tenent locũ epi
ſcopoꝛuʒ quo ad iuriſditio.non autẽ quo ad pontificalia.
Aluarus tenuit qõ capelle cardina. ſubſunt titulis car
dinaliũ tanꝙ matricibus ſeu baptiſmalibus eccleſijs.per
c.j.xiij.queſtione pꝛima.c.ad audientiaʒ.de eccleſijs edi.
quod impꝛobat Mathe.quia ſolum tituli cardina. de iu
re cõi habent ſub ſe eccleſias quo ad iuriſdi.vt in.d.c.que
relaʒ.ꝛ in.c.dilectus.dicit ergo ꝙ matrix eccleſia ſumitur
dupliciter. Aliquando pꝛo cathedrali.c.j. de preſcrip.c.
venerabili.de verb.ſigni.hoc modo poſſunt ſummi tituli
cardina.ꝛ comparari matricibus eccleſijs. ¶ Secundo
modo dicitur matrix eccleſia ideſt baptiſmalis vt ſunt ec
cleſie baptiſmales euã extra ciuitatẽ in dioceſibus . vt.d.
c.ad audientiaʒ.ꝛ.c.ex tranſmiſſo de pſcrip. ꝛ tales foꝛte
poſſunt habere eccleſias ſub ſe de iure cõmuni.ꝛ ideo cõ
cludit poſt eum do.Cardi.hic ꝙ tituli cardina.equiparã
tur eccleſijs epiſcopalibus . qꝛ habent iuriſditionem quaſi
epalẽʒ in ſuis parrochijs ꝙ dicit verius eſſe. Tu tene iſtã
partẽ ꝛ bñ ponderes.d.c.qrelaʒ.in vbo in ſpũalibus ple
no iure.nã papa ibi dicit illã capellã ſcti Saluatoꝛis tãꝙ
ſubiectã titulo ſancte Suſane ſpectare ad cardina. pleno
iure in ſpũalibus.aũc.n.eccleſia of ſpectare pleno iure qñ
ipſe: ꝛ nõ alius exercet iura ſpũalia.vt in.c.qm̃.de pꝛiuil.
facit qõ voluit Jo.mo.in.c.j.de maio.ꝛ obedien. lib.vj.
15 ¶ Queritur ẽt do.Car.an moꝛtuo papa poſſit qs ɔcedere
indulgentias.refert Mathe. dicere ꝙ talis ptãs remanet
penes eccleſiã roma.que moꝛi nõ põt : nec põt eſſe nulla.
xxiij.q.i.c.pudẽda.ex quo infert̃ ꝙ exercitiũ talis ptãtis
interim doꝛmit ſeu ẽ ſine executione.¶ Sed an vicarius
16 pape poſſit cognoſcere de cauſis eccleſiaſticis tã clericoꝝ:
ꝙ laicoꝝ ſubditoꝝ titulis cardi. Aluarus tenuit ꝙ ſic qꝛ
habet idem auditoꝛiũ cũ ipſo papa.c.nõ putamus.de
ɔſue.in vj.c.romana.de appel.eo.li.ꝓ caſu inducit qꝛ nõ
hʒ iuriſditionẽ ex̃ vrbeʒ.c.tua de offi.vica.ergo a ɔrio ſen
ſu intra vrbeʒ hʒ.Mathe.tenet ɔriũ.qꝛ papa hʒ cogno
ſcere de ſubditis cardi.propter iuriſditionẽ gñalem quaʒ
hʒ.de qua dicet̃ inferius.ſed vicarius nõ hʒ illam gñalem
iuriſditionẽ.ergo ꝛ ad.c.ſu.ꝛ rñdet̃.qꝛ hoc ibi nõ dr̃:nec
ꝓcedit.ar.a ɔrio eo mõ:quo inductũ eſt. ꝛ ſi oppo̾itur

legatus pape habet in prouinciam iuriſditiõem etiam in
ſubditos epõꝝ.c.i.de offi.delega. ſoluit Mathe. ꝙ ali
ud eſt in legato: ⁊ eſt ratio q: hoc reperitur iure expꝛeſſum.
17 ⁊ ita tranſit.d.cardi.hic. ¶ Querit ẽt hic.d.cardi. qua
lis ſit iuriſditio dñi pape.⁊ in quo cõſiſtat ⁊ refert Mat
the. dicere ꝙ eſt duplex una generalis ⁊ alia ſpecialis.
¶ Generalis eſt quã habet in oẽs prelatos mundi.⁊ eo
rum ſubditos.c.ſi.de foꝛo compe.c.antiqua de piuile.⁊
per hanc cognoſcit de cãis pꝛedictoꝛum ẽt per ſimplicem
querelam.c.alioꝛum ⁊.c.cuncta per mũdum.ix.q.iij.⁊ ẽt
ex ſuo officio.c.unico ut eccleſia.benefic. ⁊ hanc habet ex
plenitudine poteſtatis de.ſi duobus ut lite pen.c.innotu
it.de elect.c.pꝛopoſuit.de conceſ.pꝛeben.c.per venerabilẽ
q filij ſint legi.c.lz.de pꝛebẽ.in vj.⁊ ꝙ no.ibi Archi.⁊ ſʒ
hanc ceteri pꝛelati vocati ſunt in partẽ ſolicitudinis.c.ad
honoꝛẽ. de aucto.⁊ vſu palij. ¶ Specialis võ iuriſditio
eſt multiplex.vna quã hʒ papa in exẽptos.c.j.c.auctoꝛita
te.de pꝛiuil.in vj.alia quã hʒ in ſequẽtes curiã.c.ſi.de fo.
cõp. Alia quã hʒ ĩ terris pꝛimõij btĩ Petri.c.ſi duob⁹.
de appel. Alia quã hʒ in eos q nõ recognoſcũt ſupioꝛẽ.vt
in.d.c.p venerabilẽ. Alia quaʒ hʒ in multis eccleſijs ⁊ ca
pellis ſitis ĩ vrbe ⁊ alibi: q̃ ĩmediate ſubſunt pape.vt ĩ.c.
dilectus de capel.mo. Alia quã hʒ ĩ epos ↄſtitutos ĩ pro
uincia vrbis.c.in noĩe dñi.xxiij.di.⁊ ſicut oꝛbis hʒ quat
tuoꝛ ſedes patriarchales pꝛincipales.d.c.antiq̃: ⁊ ita vrbs
q̃ eſt ad inſtar oꝛbis habʒ quattuoꝛ ſedes patriarchales.ſ.
baſilicã ſãcti Petri.ſancte Marie maioris ſancti Pau
li: ⁊ ſancti Laurentij extra muros. Item in vrbe eſt eccle
ſia lateranẽſis que eſt papalis.quia ibi papa frequentius
dʒ reſidere.c.in noĩe.xxiij.di.⁊ dicitur in cronicis qꝺ Cõ
ſtantinus palaciũ lateranenſe ⁊ baſilicã ſaluatoꝛis ↄſtruxit
⁊ cẽſuit eã in toto oꝛbe eſſe matricẽ eccleſiaꝝ.⁊ hec ſola gau
det pꝛiuilegio pꝛeſcriptionis centenarie.vt ĩ.c.cũ nobis.de
pꝛeſcrip.no.archi.ĩ.c.futurã.xij.q.j.glo.tñ ibi tʒ qꝺ eccleſia
ſcĩ Petri eſt caput ⁊ nõ eccleſia lateranẽſis.pꝛimũ dictuʒ
eſt cõius ſʒ.d.Car.allegat Jo.de ligna.dicẽtẽ qꝺ papa ẽt
hʒ quãdã pꝛãtẽ gñaliſſimã trãſfuſaʒ ĩ Petrũ ⁊ ſucceſſo
res a xp̃o.vt ĩ.d.c.in nouo.⁊.c.j.de tranſ.pla.⁊ ſm hanc
eſt dñs oꝛbis ĩ ſpũalib⁹ ⁊ tpalib⁹.c.p pꝛincipalẽ.⁊.c.cuncta
p mũduʒ.ix.q.iij.⁊ remittit ad no.p ſe ĩ.c.nouit de iudi.⁊
ĩ.d.c.p venerabilẽ.⁊ ĩ.c.venerabilẽ.ꝺ elec.⁊ ita reſidet iſt⁹
doc. ¶ Tu adde gl.ĩ.d.c.nouit.q̃ h volut.⁊ Jo.de lig.
ibi dicẽtẽ ꝙ in hñtibus oꝛdinẽ ĩ vniuerſo ĩpoſſibile ẽ duo
18 eſſe eque pꝛfecta iuxta illud.nõ capit regnũ duos ĩ pꝛima tra
gedia: ⁊ apud Lucanũ omniſq3 ptãs impatiẽs conſoꝛtis
erit.⁊ ſo politicoꝝ entia volũt male diſponi.vn⁹ ergo pꝛin
ceps.ſʒ impatoꝛ non ẽ maioꝛ papa.ergo non erũt equalis
multitudo pꝛincipũ mala eſt. Impatoꝛ ẽ dñs tpaliũ. Pa
pa ſpũalium.tpalia oꝛdinent in finẽ ſpũalium.⁊ eis deſer
uiunt.i.q.iij.c.ſi quis obiecerit.ſicut ergo aĩa pꝛeeſt coꝛpi.
ita papa impꝛtoꝛi. Item pꝛincipatus pape eſt infuſus a deo
xxj.di.d.c.in nouo.pꝛincipat⁹ tpalis ab hoĩe.xciij.diſ.c.le
gimus.⁊ iõ dixit glo.ſing.in.l.digna vox.C.de legi.ꝙ ipe
rium pꝛoceſſit o foꝛtunis.glo.ſingu.c.j.de pace iur.ſir.dicit
imperiũ habuiſſe oꝛtum ab enſe.ergo pꝛincipatus dei de
bet pꝛeeſſe pꝛincipatui hoĩs. Iteʒ papa vt vicarius dei ha
buit ptãtem oĩmodaʒ.⁊ iõ dicebat Bal.in.l.barbarius.
ff.de offi. pꝛetoꝛ.ꝙ papa eſt omnis.⁊ allegat illud Lucani.
Oĩa ceſar erat. Itẽ q: ſic eſt in regimĩe celeſti executio ſu
it tñ ſibi interdicta.iuxta illud Joãnis.cõuerte gladiũ tuũ
in vaginã.⁊ iuxta illud Bernardi ad eugeniũ aggredere
ſubditos vbo ⁊ nõ ferro.qd vſurpare gladiũ tentas quez
ſemel iuſſus es mittere in vaginã. Facit qꝺ hꝫ in extraua
ganti bonifacij vnã ſcãm.et q: iſta queſtio requirit altioꝛẽ
indaginem. vide late do. Pe.de ancha.in repeti.c.i.de
conſti.in pꝛin.vbi arguit ad partes.pꝛo ⁊ cõtra.⁊ ſoluit.
⁊ ſequitur opinio.Jo.de ligna.vide Bal.in.l.reſcripto.
C.de pꝛe.ipera.offe. vbi dicit ꝙ papa ẽ maioꝛ imperatoꝛe
⁊ ꝙ habet vtrũq3 gladiũ.vide eundem Bal.in.j.ↄſtõne
ſeudoꝝ.in pꝛinci.vbi dicit ꝙ imperatoꝛ dicit a ſupremo pote
ſtate in qua non recognoſcit ſuperioꝛẽ.in qua alijs impe

ratoꝛ.⁊ ſibi a nemine ſperat.⁊ dicit ꝙ iſta ẽ maxima regula
apud legiſtas ꝙ Imperatoꝛ nõ habet ſuperioꝛeʒ. ¶ Re
19 fert tñ canoniſtas ponere papam ſup verticẽ imperatoꝛis
q: pot cõfirmare ⁊ infirmare electionẽ eius: ⁊ pꝛiuare exi
gentibus demeritis.c.ad apoſtolice.de re iudi.in vj.c.ali
us.xv.q.vj.⁊ dicit non eſſe negandũ: qꝺ papa q habet cla
ues celi ⁊ mundi ſibi traditas ad inſtitutã ſit maioꝛ impera
toꝛe noĩe: ⁊ re.ſm quid.⁊ non ſimpliciter. Imperat enim
Ceſar in vniuerſa iuriſditione: que aſcendẽteʒ videt ⁊ de
ſcendentẽ ſolem: ⁊ que ex vtroq3 latere.ſ.ex ſeptẽtrione ⁊
meridie venit vt ĩ autẽtico.vt oẽs obediãt.ergo hec ↄſide
rantes.⁊ in oĩbus inſulis in autẽtico.vt eniã eccleſia ro.§.
ꝙ igit.⁊ in omi terra: quã romanoꝝ continet lex.⁊ catho
lice eccleſie ſanctio.in autentico de non alienã.circa fineʒ.
⁊ dr imperatoꝛ ab impio: pꝛout imperium eſt in altiſſimo
ſuo ſtatu: ꝙ eſt ſũma ptãs.⁊ ideo appellat vnus pꝛinceps
l.ij.§.noniſſime.ff.de oꝛigi.iuris.⁊ appellat maximus: ⁊
religioſiſſimus.vt eſt tex.in.l.vnũ ex familia.§.ſi.ff.de leg.
ij.⁊ appellat ſanctiſſimus ⁊ nobiliſſimus.vt eſt text. in.l.
iij.ff.de noxalibus rectis.⁊ appellat optimus maximus.l.q
ſolidum.§.j.ff.de leg.ij.l.cum in tabulis.§.i.ff.de his q.
vt indi.⁊ appellatur cõſultiſſimus.l.ſ.C.ne liceat potẽtio
ribus.vide do.Ab.in.d.c.nouit.de iudicijs.

1 **Eo tamen.** No.ꝙ penitẽtiarij minores ſũt in numero plures.vt pꝛobat iſtẽ
tex.dum loquit in numero plurali.l.vbi numerus.ff.de
2 teſti. ¶ Et dicit hic Pau.ꝙ lrĩs iſtoꝝ credit in offõ ſuo
de ↄſuetudine ⁊ pꝛo hoc alleg.d.Car.qr non agit de pre
iudicio alicuius cũ non habeãt poteſtatem niſi in foꝛo pe
nitẽtiali.allegat qꝺ hꝫ in.c.poſt ceſſionẽ de pꝛoba. vide qꝺ
dixit Bal.in.l.archigerõtes.C.de epiſcopa.audien.ꝙ cõ
3 feſſio facta in penitentia nõ pꝛobat in iudicio: qꝛ confitet
tanꝙ deo ⁊ non tanꝙ homini.c.ſi ſacerdos de offi.oꝛdi.
⁊ ſic limitabis dictũ Pau.⁊ dictũ do.Cardi.⁊ pꝛocedit
dictũ eoꝛuʒ quo ad pñiarios minores.non autem quo ad
maioꝛem pñiarium: qui appellat ſummus.⁊ ſolet eſſe car
dinalis.⁊ ideo credit ſibi de iure p.c.nobiliſſimus.xcvij.
diſtin.tu tẽpera illud p dcm̃ precedens Bal.⁊ adde bar.
in.l.i.C.de ſuper indic. lib.x.vbi per illuʒ tex. deſtruit do
ctrinã hanc: vt non credatur cardina.vide Bal.in.l.exẽ
plo.C.de pꝛoba.⁊ in.l.iuſ iurandi.C.de teſti.⁊ in.l.ſi quis
per calũniam.C.de epi.⁊ cle.glo.in.c.ſicut de ſen.ex. Jo.
and.⁊ alios in.c.cõſtitutus.de appel.do. Anto.⁊ alios ĩ
c.ꝙ ſuper his de fide inſtru.Lapũ allega.xxxiij.do. Pe.
de anchara.in cle.i.§.de appel.Ange.in ſuo conſil.clxxix.
⁊ ample dixi de hoc in tractatu Car.in ſecũda pte in pꝛinci.
4 ¶ No.caſum in quo vt teneat geſtũ a capitulo requirit
ꝙ fiat nemine diſcrepante.vʒ qñ ſit ſuppletio penitentia
rioꝝ vltra numeꝝ deputatũ.ſecus quãdo agitur de ſup
pletione ſienda infra numeꝝ.hoc pꝛobat iſte tex. in verbo
concoꝛditer.iuncta glo.in verbo certus.facit ꝙ habetur in
c.vbi periculũ.§.idem quoq3 in verbo.in ſingulis.ꝺ.eo.
in vj.⁊ ſic ex iſta glo.iuncto tex.habemus ꝙ in pertinenti
bus ad collegiũ Cardi.valet ꝙ ſit a maioꝛi parte ipſoꝛuʒ
niſi aliud iure caueat per iſtam glo.puta qꝛ dicatur ꝙ ſiat
concoꝛditer.⁊ ideo tunc cõtradictio vnius impedit iſtã ſub
rogationẽ: quaſi actus non videat fieri cõcoꝛditer domi.
Pe.de ancha.hic arguit in contrariũ.de.c.cũ nobis oliʒ
⁊.c.coram.ꝺ.eo.vbi dicit concoꝛs electio ſi fiat a maioꝛi ⁊
ſanioꝛi parte capituli.allegat Hoſtien.in.c.cum olim.de
re iudi.refert poſtea Paulũ tenere cuʒ glo.qꝛ negari nõ
poteſt hoc eſſe cõtra ſignificatũ vocabuli.vnde ſi papa mã
dat electionẽ celebꝛari cõcoꝛditer ⁊ vnus ↄdicat nõ eſt ſa
tiſfactũ mandato. Item ſi electo vltramontano vnus con
tradicat nõ poteſt adminiſtrare vt electus in cõcoꝛdia.c.
nihil.ꝺ.eo.⁊ idem not. glo.in.c.capiẽtes.§.ad hec in ver
bo concoꝛdẽ.ꝺ.eo.in vj.qꝺ do. Pe.dicit eſſe menti tenẽ
dum.⁊ idem ſequit hic Jo.de imo.domi.Cardina.refert
Pau.reſpondere ad ↄria dicentis electionẽ foꝛe concoꝛ
dem factam a maioꝛi parte capituli debere exponi cõcoꝛs
idest canonica ⁊ per h do.Car.dicit ſe induceere qꝛ verbũ
concoꝛditer

cõcorditer facit relationẽ ad ſingulos de cetu: cũ ſit ſen
ſus concorditer.i.corde oĩum ad hoc cõueniant. nec põt
referri ad cetum: q2 eſt corpus miſticũ ꝛ repreſentatiuũ.l.
metum.§.aiaduertendũ.ff.ꝙ met.cã.cũ nec hʒ aiam nec
corpus.c.romana.§.in vniuerſitatẽ.de ſen.excõ.in vj.ꝛ ꝑ
hoc dicit decidi qõnem.mandauit papa collegio: vt aliqd
5 ꝯcorditer faciat ꝙ nõ eſt ſatiſfactũ mãdato: vno diſcrepã
te: qđ dicit bene eſſe notãdũ ꝓpter vba ſtatutoꝝ ꝛ ꝯſtõnũ
ſinodaliũ.ita reſidẽt oẽs hic ſcribentes. ego allego glo. in
c.nõ põt.ẽ.de re iudi. que dicit ꝙ ſnĩa epoꝝ dicatur eſſe cõ
cors: qñ maior pars coꝝ cõcordat.ar.l.ꝙ maior.ff.ad mu
nicipales. do. Cardi. ibi collegit ex ea ꝙ factũ a maiori pte
capituli dĩ factũ in ꝯcordia: qñ actus explicaẽ a pluribus
vt a collegio. ſecus ſi a ſingulis.l.ſabinus.ff.cõi diuidun
do. d. Abbas ibi allegat in ꝯtrariũ.c.in cauſis. de elec. vbi
factũ a maiori parte capituli.ꝛ ſcꝫ ꝯcorditer ponũtur: vt
diuerſa. allegat glo. in.c. quorũdã.ꝛ in.d.c.cupientes.ẽ.c.
in vj.ꝛ ẽt allegat glo. iſtam.ꝛ ideo dicit ibi.ꝙ ſi actus debꝫ
fieri ꝯcorditer a collegio: ꝛ vnus diſcrepat nõ tenet actus.
ꝛ ideo infert nouũ intellectũ ex hoc ad illud.c.nõ põt. do.
Anto.ꝛ do. Pe. ibi tranſeũt cũ glo. illa.lꝫ Jo. de imol.
ibi teneat iſtã glo. Addo tex.iuncta glo.in.c.j.de maio.ꝛ
obe. vbi illud dĩ fieri ꝯcorditer ꝛ in vnitate ꝙ fit a maiori
parte capituli.qđ eſt notandũ ſm.d. Anto. ibi ad.q. ſtatu
ti dicẽtis qđ talis admittaẽ qui erit approbatus ꝯcorditer
vel ĩ vnitate a collegio: q2 intelligiẽ a maiori parte. allegat
glo.in.c.vbi periculũ preallegato.ꝛ in.c.indẽnitatibus.§.
deniqꝫ.ẽ.co.in vj.adde.c.cũ inter vniuerſas.ẽ.de elec. vbi
illud dĩ fieri ꝯcorditer qđ fit a maiori parte. tex.ꝛ glo.i.c.
in ſingulis. de ſtatu mona.c. ad petitionẽ. de accuſa.c.cum
veniſſent. de in integ. reſti.c. dilectus. de tẽp. ordi.c.cũ ec
cleſia ſubtrina. de cã poſſe.ꝛ ꝓprie. que oĩa iura ꝑſata cõ
fundunt ex toto glo. iſtam ꝛ ſimiles. ꝛ ſequaces. adde.c.
bone.el.ij.de poſtu. ꝓla. vbi nõ dĩ fieri concorditer ꝙ fit
aliquo diſcrepãte.ꝛ eſt tex. clarior de iuſ. deſtruens dictũ
do. Anto. do. Pe.ꝛ multoꝝ glo.ꝛ illo ſubſtentaẽ gl. iſta.
ſupueniit do. Bal. in illo.c.non põt.ꝛ ĩ hoc paſſu ita exor
ditur. vꝫ ſi nõ eſt iure cautũ ꝙ oẽs requiraẽ ſufficit maior
pars. q2 vere eſt dicere.ꝙ illđ ꝙ facit maior pars oẽs faceẽ.
videntẽ: q2 minor pars teneẽ approbare illud qđ fecit ma
ior pars. Aut eſt cautũ ꝙ oẽs debẽt eſſe ꝯcordes. tunc nõ
valet ſnĩa maioris ptis.ꝛ inducit ad qõnem. perusij ſunt
quattuor: ꝯſules mercatoꝝ non hñtes ſinguli ſingulas iu
riſdictiones: ſed vnã tm̃ cõpletiue.ꝯcludit ꝙ dĩ fieri cõcor
diter illud ꝙ fit a maiori parte. ſi vbum ꝯcorditer referaẽ
ad ꝑſonas.ꝛ nõ vere. ſed ſi referaẽ ad collegiũ. tunc dĩ ve
re: q2 vere dĩ collegiũ cõcors cũ eſt collegiũ ſubſtãtialiter ꝛ
formaliter. ſed in maiori parte ex pluribꝰ reſultat collegiũ
ꝛ ꝯſiſtit collegiũ.ꝛ allegat doctrinã ſingularẽ Archi. in.c.
nicena ſinodus.xxxj.di.ꝛ indubitãter doctrina eſt ſubtilis
ꝛ elegãs.ꝛ quaſi.d. Car. vĩ illã ſenſiſſe hic ꝯſule. nõ .n. ha
buit ſpũs ita eleuatos. vt ita aperte dare: ꝛ indiſtincte loq
6 reẽ: vt fecit.d. Bal.ꝛ ſubdit ibi bal.ꝙ vbi numerus reqri
tur ꝓ forma requiriẽ numerus verus. quaſi velit ſentire
qđ vbicũqꝫ in reſcripto ꝓ forma reqriẽ certus nũerus ad
aliquid agendũ cõcorditer: nõ ſufficit ꝙ fiat a maiori par
te. mirũ eſt ꝙ tãtus doc. nõ viderit gl. in.d.c. vbi periculũ.
§.idẽ quoqꝫ. in vbo ſingulis. q̃ ſentit ꝙ illđ põt dici cõcor
diter ſcãm: ꝙ eſt ſcãm a maiori parte. qñ ſimpliciter diſponiẽ
aliqd ꝯcorditer fieri. ſecus ſi adijciaẽ ꝙ oẽs et ſinguli con
corditer hoc faciãt: q2 tũc reqriẽ ꝙ fiat nemine diſcrepãte
ꝛ ſubdit ẽt glo.ꝙ ſcãm a maiori parte nõ dĩ factũ concordi
ter inſpecta veritate: ſed inſpecta fictione iuris fingentis
a maiori parte factũ cenſeri ab oĩbus. vt illa glo. ponit gla
dium ad radicẽ in cõflictu iſtoꝝ doctoꝝ.ꝛ ego allego textũ
in autẽtico de defenſoribus ciuitatũ ad finẽ in verbo niſi
cuncta ciuitatis reluctãte nemine: vbi dĩ tunc tota ciuitas
aliqd facere qñ fit nemine diſcrepante: ergo illa verba re
lata ad collegiũ vel ad vniuerſitatẽ requirunt ꝙ actus fiat
vere a tota vniuerſitate: nemine diſcrepante. q tex. probat
melius doctrinã iſtius glo. ꝙ alius q ſit in corpore iuris.ꝛ

7 ideo iſta glo. eſt tenenda iudicando et ꝯſulẽdo. ¶ Quid
ſi nullus de pniarijs deficiat ſede vacãte. an cetꝰ cardinaliũ
poterit ampliare numerũ. Pau. dicit hic ꝙ nõ. quia iſta
cõſtitutio loco deficientiũ hoc permittit.ſ.ſupplere ꝛ auge
re. Idem tenet glo. hic in verſicu. item ſi de ampliori inhe
rẽdo vbis tex.ꝛ facit rõ. quã ſentit gl. q2 gñaliter ois ptãs
eſt interdicta cetui cardinaliũ. vt apparet in verſi. tertium
a qua ꝓhibitione receſſum eſt in certis caſibus expreſſis ĩ
iſto tex. ergo ĩ alijs ſtat regula prohibitiua.c. licet corpora
lis. de tranſla. ꝓla. ſed zenzelinus reprehendit in hoc gl.
propter rationem fauorabilẽ huius ſubrogationis: que
non eſt alia: niſi euitatio periculi ꝛ fauor animaꝝ: qui fa
uor ſi iminet etiã nullo deficiente poterit numerus auge
ri ſi forte magna cõfluat ad curiam romanam populi mul
titudo ſede vacante: ita ꝙ antiqui nõ ſufficiant. ꝛ hoc pro
bat mens.d.c. vbi periculũ.niſi cardinalibus reſeruatur
prouiſio in arduo negocio occurrenti: ſed in veritate nul
lum cenſetur eſſe maius periculũ ꝙ animarũ: que omnibꝰ
rebus anteponende ſunt. vt in.l. ſancimus.C. de ſacroſan.
eccle.ꝛ hec opinio eſt equior.ꝛ iſte tex. cõſiderauit idem ꝙ
cõmuniter accidit. nam tẽpore quo cepit ſedes vacare cre
dendum eſt huiuſmodi iuriſlatorem conſideraſſe: qđ nu
merus erat ſufficiens.ꝛ ideo ex eis aliquo deficiẽte voluit
alios ſubrogari: ꝛ etiã numerum ampliari: que ampliatio
parem rationẽ habet: cum nullus ex ſuperuenientibus de
ficit: ſicut ſi deficiant ex poſt facto. ita dicit dominꝰ Pet.
credens opinio. zenze. eſſe veriorem. Idem ſequiẽ hic do.
meus Joan. de imo. do. Cardi. refert hic Joan. de ligna.
dicere iſtam opinio. fore equiorem: ꝛ placuit Beltrando
do. Car. dicit eſſe veriorẽ per rationes predictas. ꝛ in hoc
videtur pungere Joan. de lignano. qui ſenſit ꝙ opi. gl. ẽ
verior de iure. ſed opi. zenzelini eſt equior. dicit etiam do.
Cardina. aliquos deficere ex penitentiarijs: ſolum indu
cit vt poſſint ſuppleri deficientes: ꝛ cũ ſunt ſuppleti ꝛ nul
lus deficit: nulla ratio ſubeſt: quare nõ poſſit numerus au
geri que nõ ſubſit etiam ſi nullus deficiat. nec in hoc debe
mus: nec in alijs plus ponderare verba ꝙ rõnem. allegat
etiã quia quo ad caſum de augẽdo numerum facit verſic.
cum ſua limitatione. ibi vel ampliori ẽt ꝛc. qui verſic. cum
habeat ſuã clauſulam: non expedit vt terminetur a clauſu
la poſita quo ad alios caſus. allegat.c.cũ dilecti. de do.ꝛ re
fert ad dicta ibi per ſe. ¶ Tu vero pondera. q2 iſta opin.
zenzelini ꝛ ſequaciũ videtur verior in puncto iuris.ꝛ hoc
probo per iſtum tex. in.§. irritum ibi. niſi quatenus in con
ſtitutione ꝑdicta permittiẽ. vbi papa hic reſeruat collegio
cardina. ſede vacante illud ꝙ collegio ꝯceſſerat in.d.c. vbi
periculum.§.idem quoqꝫ. ſed ibi reſeruaẽ collegio cardi.
prouidere in caſu arduo ſede vacãte.ꝛ ideo dixit glo. in.c.
j. de ſiſma. in vj.ꝙ ſi accideret caſus arduus ſede vacante
vĩ reſeruatus collegio cardi. ita in ꝓpoſito ſi ꝓpter multi
tudinẽ populi confluentis ad curiam ſede vacãte collegiũ
cardi. vellet ampliore numeꝝ penitentiarioꝝ: dico ꝙ poſ
ſet. iſto caſu ſit vera opi. zenzelini ꝛ communis.ꝛ allego in
argu. caſum valde ſingu. in.l. ſi hoiem.ff. mandati.ꝛ ſing.
doctrinã Bald. in.l. omnes populi.ff. de iuſti.ꝛ iure. vbi
dixit ꝙ ex cã ardua occurrenti. põt epũs condere conſtõnẽ
ꝯtra canonicũ.ꝛ ĩ rubrica.C. q admitti. dixit ꝙ poteſtas
iurãs ſeruare ſtatuta poteſt ex caſu arduo occurrẽti illa nõ
ſeruare.ꝛ dixit do. Abbas ĩ.c. at ſi clerici.§. de adulterijs.
de iudi.ꝙ põt epiſcopus ex caſu arduo occurrenti diſpẽſa
re ꝯtra canones: licet diſpenſatio regulariter nõ eſſet ſibi per
miſſa.ꝛ allegat dominos de rota hoc dicẽtes. multo magis
erit dicendũ. idem in collegio tam venerandoꝝ patrũ ꝓ
pter euitandũ periculum animaꝝ: ad quod oĩa iura cano
nica intendũt: vt dixit glo. no. in.c. cum cõtingat de iureiu
ran.ꝛ tex. in.c. vt animaruꝫ periculis de conſti. in vj. ſed ſi
nõ eſſet caſus arduus ꝛ vellent ꝓ libito ſue voluntatis am
pliare numerũ penitentiarioꝝ forte apponẽdo ſuos famu
los illo caſu non poſſent.ꝛ ita procedat opinio iſtius glo.
ꝛ ideo tex. hic dicit ſi hoc eidem cetui videbitur. vnde de
bent arbitrari occurrentia caſuum: ꝛ tũc ſurrogare alios:

vel ampliare: ⁊ ita poſſent reduci op. iſte ad concordiam.
8 ¶ Glo. in verbo camerarium querit quale ſit officiū camerarij: ⁊ reſpondet ꝙ ad eum ſpectet elargiri temporale pauperibus: vt no. Jo. teutonicus. viij. q. i. c. i. ⁊ vtinā hodie ſeruaret ſm domi. Cardi. hic ⁊ addit ſm Pauluꝫ ꝙ etiā ſpectat ad eum ↄſeruare libros. vt in. c. ad audientiam. de preſcrip. qḋ intellige de libris pertinētibus ad redditus camere. ⁊ ita loquitur. d. c. ad audientiā. hodie vero dicit glo. qḋ eſt in curia magnū officium. ⁊ exercet iuriſdictio. circa oēs hoīes debentes camere. ⁊ ad hoc habet auditorem quem etiā poterit habere ſede vacante. ar. huius text. ⁊ in
9 hoc glo. iſtā tenebis menti perpetuo: ꝙ auditor camere eſt auditor camerarij: ⁊ non pape. de quo refert do. Cardin. nuper fuiſſe qōnem magnā in curia inter auditorē ⁊ camerarium: qr auditor camere volebat pronūciare vt auditor pape. ipſe vero dicit ſcandalum eſſe de hoc ſtilo curie: ſed ſi de ſtilo non appareret ſtaretur deciſioni iſtius gl. ꝓpter eius auctoritatē. per id quod dicit Jaco. butri. in. l. i. C. q pro ſua iuriſdictione. fatetur tñ glo. ꝙ pendente prouiſiōe de eligendo papā cardinales nihil debent habere ab eo. c.
10 vbi periculum. §. prouiſionē preallegato. ¶ Sed an officium iſtius auditoris camere duret ſed vacante. dicit ꝙ ſic ſicut durat officiuꝫ camerarij. ita ſentit glo. iſta in verſicu. quem puto. ⁊ ſic tenet Pan. ⁊ ſic habes ꝙ officiuꝫ camerarij durat ſede vacante. ⁊ poteſt dari ratio duplex. primo vt non negligant̄ imo conſeruentur redditus tēporales ad romanā ſedem ſpectantes. ſine quibus ſpiritualia diu eſſe non poſſunt. j. q. iij. c. ſi quis obiecerit. c. cū ex officij d̄ preſcrip. c. cum ſm de preben. ſcḋa ratio eſt propter ſuſtentationē pauperꝝ: ne interim fame pereāt. c. paſce fame morientem. lxxxvj. di. ⁊ ſic habes qḋ cardinalibus hꝫ prouidere de redditibus camere apoſtolice: niſi cum ſedes vacat ⁊ pondera: qr ſi ſtilus eſſet qḋ auditor camere eſſet auditor pape. tūc offm̄ auditoris vacaret vacāte ſede. alias ꝑderet dictū gl. ¶ Opponit̄ ꝯ hic qḋ maior pniarius eſt ⁊ exercet offm̄ ſuum ſede vacante. nam ſolet eſſe cardinalis. ⁊ ſic intrabit cōclauem cū alijs fratribus ſuis Cardinalibus. ergo non pōt ſuum offm̄ pniarie exercere. ¶ Glo. in verbo maiorem rñdet fatēdo ꝯtrium: qḋ pniarius maior ſi eſt Cardi. non pōt per ſe exercere offm̄ tpe ꝓuiſionis de papa eligēdo. qr oꝫ eſſe īcluſus ī ↄclaui. lꝫ ſi vellet renūciare voci dande per eum poſſet ſtare ex̄: ⁊ vti offō ſuo: vt fecit quidam. d. Tuſculanus. ⁊ rō predictoꝝ eſt: qr ad cōclauē nulli oꝫ patere aditus: ſed vbi aditur iudex debet patere aditus alijs: vt in. c. ↄſtitutus. el. ij. de teſti. ⁊ ideo pōt ſtare ex̄ qr licitum eſt ciuilibus renūciare iuri ſuo. c. ad apoſtolicā. de regula. l. ſi qs in conſcribēdo. C. de pac. cūꝫ ſi. ¶ Quare autē offm̄ maioris pniarij ⁊ minoꝝ durat ſede vacante
11 dic ꝑꝑ periculū aīaꝝ. c. i. in fi. ne ſede vacan. ¶ Et pōdera iſtū tex. in v̄bo maiorem. quia vr̄ ꝓbare qḋ maior in curia poſt papā ſit ſummus pniarius. nihilominus referēdo illud verbū maiorē ad pniarios ꝓut referꝫ non vrget. imo maior eſt vicecanzelarius q hodie ſic dr̄. licet olim diceret̄ canzelarius: qr in aliqbus cōtendebat quaſi de pari cū papa. ideo ſublatū fuit illud offm̄ ſm Landi. ſimile qḋ dr̄ de peni. di. ij. principium. Alij aſſignant aliam rōnem ꝓpter reuerētiam ſancti Laurētij. ſed beatus Laurētius potius fuit camerarius: q bene obſeruauit qḋ ſuperius dictū eſt d̄ camerario erogādo tꝑalia pauperib9. vnde rñdet tyrāno theſauros quos regis manus pauperū deportauerunt. Tene ergo rōnem precedentem: ⁊ pondera bene: qr ex ordine iſte camerarius ꝓfertur ſummo pniario: qḋ an ſit verꝫ
12 ſerua ſtiluꝫ curie. ¶ Quid ſit offm̄ pniarij maioꝛ. dic ꝙ abſoluit in caſibus pniālibus ēt ordinis reſeruatis do. pape. ſm zenzeli. ⁊ Mathe. Quid aūt ſit offm̄ minorū penitentiarioꝛuꝫ eſt ſm Mathe. ⁊ zenzeli. qḋ poſſunt abſoluere ī caſibus ēt in quibus non abſoluunt parrochiales ſacerdotes. vt in caſibus reſeruatis ep̄o. quos no. Hoſti. in ſūma in. §. xl. de peni. ⁊ notat̄ in. c. ij. de peni. ⁊ re. in vj. ⁊ in ſpe. in titulo. ij. §. nunc dicamus verſi. quod autē. ¶ In glo.
13 quotiens modo. no. iſtam glo. iuncto text. qḋ illa dictio quomodo copulat maioris expreſſio. conſueuit ad hoc allegari ſing. glo. in cle. j. §. de re iudi. nam in text. dicit̄ ꝑ mortem: vel alias quotiens mō deficere. ⁊ glo. ponit exemplum ſi pniarius efficeretur furioſus. ⁊ ſic furor ⁊ mors equiparatur. ⁊ ideo ſingulariter dicit Bal. in. l. furioſum. C. q te ſtamen. facere poſſunt. ꝙ ſi quis facit delictū: qr forte occidit hoīem: ⁊ poſtea efficitur furioſus ꝙ nō punit̄ de delicto ante cōmiſſo. qr non oꝫ dari afflictio afflicto. l. diuus. ff. de offi. preſi. cum ſi. qḋ dictum eſt mirabile. ſed in cōtrarium facit. l. j. ff. de peni. ⁊ l. fi. §. ſed cū antiquitas. C. de curo. furi. Idem dicit glo. ſi efficeret̄ infirmus. facit. l. queſitum. ff. de re iudi. Idem ſi ſe abſentaret. l. mortis cā bōa. ff. de dona. cauſa mortis. Ideꝫ ſi renūciaret offō. facit tex. ⁊ gl. in. c. j. de renunc. in vj. ⁊ ſic furor: īfirmitas: receſſus: ⁊ renūciatio equiparant̄ morti. hoc caſu. ¶ Opponit̄ qḋ offm̄ camerarij ⁊ pniarioꝝ oꝫ expirare propter mortem pape. re integra. cum ſint delegati. qr nemo citra papā habet ordinariam in curia romo. cle. auditor. ū. de reſcrip. ergo debet expirare offm̄ eorum. c. licet. de officio delega. ¶ Glo. in verbo expirare ſoluit. ponendo duas opinio-
14 nes. vna eſt ꝙ etiā alij a papa habent ordinariā in curia: quos glo. enumerat in princi. Addens de mareſcalco. de quo in tex. nihil dicit. cum ꝓprie illius offm̄ concernat cās criminales. ⁊ ſm hanc opinio. nō procedit obiectio. Aliā opinionē ponit eadem glo. in verſicu. ſed quia. qḋ iſti ſint delegati. ⁊ tunc ob. obiectio. ⁊ tunc dicit glo. ꝙ iſtud ē ſpeciale inductum ꝑ iſtum tex. ⁊ hec opinio eſt verior: ꝙ tenet Pan. inducēs ſimile de inquiſitore heretice prauitatis. cuius offm̄ propter mortem pape nō expirat. c. in fidei fauor. de heret. in vj. ⁊ pro hoc ēt faciat: quia talis iuriſdictio etiam ſi ſit delegata. eſt ad vniuerſitatē cauſarū delegata. ⁊ ideo equiparatur ordinarie. facit glo. no. in. c. cū cauſam. de appella. ¶ Opponitur ꝙ imo maior pars cetus ſufficiat ad ſurrogandū numeꝝ peniētiarioꝝ. l. ꝙ maior. ff. ad municip. ¶ Glo. in verbo cetus reſpondet. ⁊ fatet̄ hoc ꝯtrium. ⁊ ſupplet hunc tex. per illū: ſed itelligitur hoc verū: quādo agitur de ſupplendo numero. ſed ſi de augendo: tunc requirit̄ ꝙ interſit cōſenſus oīum: ⁊ ſic intelligit iſtum verſi. eo tamē in fi. ⁊ ſic ille verſicu. ſi hoc cideꝫ refertur ad ꝓrimū caſum: ſolū qñ agit̄ de ſurrogatiōe vltra numerū. iſtam glo. determinant ſine declarant. ō. in notabili
15 bus. ¶ Sed ex ea no. eleganter ꝙ determinatio ī fine appoſita determināns duo determinabilia refert̄ ad ꝓrimuꝫ tm̄. ex qua habes ꝙ vbi plura facta ↄiungunt̄ in eadeꝫ diſpoſitione qualitas appoſita inter nām vnius facti nō q̄lificat aliud factū. lꝫ aliqua fcā regant̄ ab eodē facto. Tu adō no. glo. in. c. i. de poſtu. prela. in vj. que dicit ꝙ exceptio ibi in fi. poſita. non refert̄ ad oēs ſuperius expſſas: ſed ad vltimam tantū: ⁊ ſic clauſula in fine appoſita non refert̄ ad oēs clauſulas ꝓcedentes: qñ eſt dare rationē precedentis. q̄re magis ad vnum ꝙ ad aliud referat̄. ſimilis gl. eſt in. c. ſtatutum. in. §. j. in verbo locis. de reſcriptis. in vj. ⁊ i. c. vt circa. in verbo coram. ō. eo. in vj. ⁊ facit glo. in. c. j. ō. de preſcrip. in vj. ⁊ in. c. ō. eo. in vj. vbi relatiuū poſitum ibi ī verbo ex quibus non cōprehēdit niſi ſcrutiniū. ⁊ ſic quando relatiuū non pōt recte cōprehendere oīa precedētia cōprehendit illud ꝙ pōt. ⁊ iſta menti cōmēda propter ſtatuta ⁊ priuilegia in quibus ponunt̄ exceptiōes in fi. an comprehendāt oēs caſus precedentes. ⁊ facit ſing. dcm̄ bal. in l. ſi cui ſerui oēs. ff. de lega. j. in prin. vbi dicit. qdaꝫ fuit accuſatus de adulterio commiſſo in ſeiam vxorem Titij: qui rñdendo accuſationi dixit: cōfiteor me cognouiſſe ſeiā predictā. an per hoc videat̄ confiteri vxoreꝫ Titij: ⁊ ſic cōfiteri adulteriuꝫ. allegat ſpec. in ti. de poſitiōibus. §. xij. v̄. xi. q nihil boni dicit. ipſe v̄o dicit ꝙ aut eſt ↄfeſſus gnāliter oīa narrata ī accuſatiōe eſſe vera: ⁊ tūc refert̄ ad ea q̄ ibi ↄtinent̄ principaliter ⁊ acceſſorie ꝑ moduꝫ q̄litatis. ſi vero nō gnāliter dixit ſe cognouiſſe dictā Seiam. tunc refertur ad ſubſtātiam perſone: ⁊ nō ad alias qualitates ipſius ꝑſone argu. illius. l. ſi cui. cum ſimi. Tu de hoc dicto Bal. vide eundē in conſi. incipien. queritur quidam iudex maleficiorum

rum

rum.& vide do. Benedictū de pliſbino in.l. lucius .ff.de
fideicōmiſ.lib.vbi melius & clarius loquit̄ ꝙ Bald.& iſta
adde ad limitationē eius qđ notat̄ per oēs in.c.inquiſitiōi
& in.c.ij.requiris.de appe.& adde Bal.& alios in.l.talis
ſcriptura.& ibi per Barto.de lega.j.& adde Bal.in.l.j.
C.de libe.prete.& in.l.ſ.C.de diuerſis reſcrip.& in.l.ſi idē.
§.ſi.ff.de iuriſdi.om.iudi.& in.l.ſi quis.ff.ſi certū peta.&
in.l.iij.§.i.ff.de libe.& poſthu.& adde Ange.in autentico
16 de heredi.& falci.§.hinc nobis. ¶ Et pondero ꝙ domi.
Antonius in capitulo tranſlato.de conſtitu. querit quid
ſi cetus Cardinalium poſſit facere legem vniuerſalē ſede
vacante.& dicit eſſe caſum ꝙ non in hac clementina. in.§.
primo. quia poteſtas legis condende fuit data Petro:
& ſuis ſucceſſoribus.vt in.d.c.tranſlato. Et probat hoc ra
tione incōmutabili: ꝯdere legē eſt iuriſdi.glo.in.l.i.ff.de
iuriſdi.om.iu. Barto.in.l.oēs populi.ff.de iuſti.& iure.
Inno.in.c.cū acceſſiſſent de ꝯſti.ſed collegiū Cardi. non
hʒ iuriſdi.ſede vacāte.ergo ſequitur ꝙ nō pōt ꝯdere.l.ge
neralē.ſed ꝯ do. Anto.facit ſenatus habuit olim ptātē.l.
cōdende.vt in.l.humanū.C.de legi.notat̄ in.l.ſi.co.ti.ſed
collegiū cardinaliū equiparat̄ ſenatui.vt i.c. eccleſia. ſena
tum hʒ.xvj.q.j.& in.c.ꝯſtantinus.xcvj.di.ergo hʒ ptātē
l.cōdende.pōt rñderi dupliciter.pmo iñciādo aſſumptus
ꝙ collegiū cardina.equiparat̄ ſenatui.& ita tenui.ſ. in.§.
precedenti.vel tenendo illud aſſumptū.rñde ꝙ lʒ equipa
ret̄ regulariter ſenatui fallit quatenus in iure eſt expreſſuʒ
ꝯtrium.ſed hoc caſu eſt expſſum ꝯtrium.vt.ſ.in. eo.cle.§.j.
ergo & nō eſſet ponere os ad celuʒ dicere: ꝙ in caſu arduo
occurrenti cetus ille diuinus poſſet ꝯdere.l.gnālem. arg.
glo.in.c.j.de ſiſma.in vj.& eius ꝙ dixit Bal. in.d.l. oēs
populi.& i rubri.C.q admit.& in.c.at ſi clerici.§. de adul.
per.d. Abba.vt ſuperius dixi.& iſto mō poſſet limitari di
ctum domi. Anto.& iſte tex.& iſta tene mētī: qꝛ non tacta.
¶ Glo.in verbo moriente querit iſte text.loquit̄ in papa
mortuo an hēbit locū in papa cedente: & dicit ꝙ ſic: qꝛ quo
ad ſedē hr̄ pro mortuo.vij.q.j.§.ecce. Item qꝛ eadē eſt rō
in vtroqʒ caſu.ſ.fauor,puiſiōis eccleſie.nō ob.c.ſuſceptū.
de reſcrip.in vj.vbi vno mō expreſſo non venit alter: quia
hoc operat̄ idētitas rōnis & caſus fauorabilis .& qꝛ ceſſat
ambitio.ꝯtriuʒ vero loquit̄ in impetratione ad bñficia vbi
caſus mortis nō cōprehēdit caſuʒ ceſſiōis: qꝛ illa ſunt am
17 bitioſa.ideo reſtringēda.c.ꝙuis.de prebē.in vj. ¶ Et ex
hoc pōt inferri ad.qō.famoſam. & vtilem ꝗ alias in ſacro
ꝯcilio ꝯſtāciēſi fuit tpe creatiōis celebrādē memorie Mar
tini pape.v. vʒ papa pp ſua demerita depōit̄ a ꝯcilio eo ca
ſu quo fieri pōt. An electio futuri pontificis ſpectet ad ve
nerandū cetū cardinā. An ad vniuerſale ꝯciliū: qđ tūc tē
poris eſſet ꝯgregatū.& glo.iſta ſentire vr̄: qđ ad cetū cardi.
ſpectet electio: & p ꝯñs nō ad ꝯcilium vniuerſale.nihilomi
nus vr̄ ꝯtrium poſſe ſuſtētari.& arguo ſic.vbicunqʒ mors
apponit̄ per modū ꝯditionis: nunꝙ verificat̄ niſi in mor
te nāli.ita habet̄ in.l.ex ea parte.§.in iſulaʒ.ff.de vbo. ob.
debet.n. ꝯditio verificari in forma ſpecifica.l.meuius.& l.
q heredi.ff.de ꝯdi.& demon.ſed in.c.in noīe dñi.xxiij. di.
differt̄ electio primo ad cetū cardina.ſub cōditiōe.ſi papa
moriat̄: vt probat ibi tex.in vſi.obeūte huius roma.eccle.
vniuerſali pontifice.iuncta lege a teſtatore.ff.de ꝯdi.& de.
vbi ablatiui abſolute poſiti inducūt ꝯditionē. ergo debet
verificari illa ꝯditio: qđ qñ papa morit̄: tunc collegiū car
dinaliuʒ elegit.& per hoc apparet reſpōſio ad illud ꝙ dici
poſſet: qđ illud.c.in noīe dñi loquitur de morte pape nat
ralis & nō diſpoſitiue.qꝛ ſalua pace: imo diſpoſitiue loq
tur ex quo ponit caſuʒ mortis ꝯditionaliter. ergo collegiū
cardinaliū non pōt eligere niſi papa moriatur naturaliter
hoc probat iſte tex.in verſiculo.papa moriente. ergo iura
non deuoluūt electionē collegio Cardinali.in caſu depoſi
tionis vel renunciationis. ¶ Secūdo diſpoſitio loquēs
18 in caſu mortis quo ad vacationē beneficij non verificatur
niſi morte naturali .d.c.ſuſceptum.& ibi Domi.dicit con
ſtitutio eccleſie diſpōit ꝙ mortuo canonico fructus veniāt
ad capitulū ꝙ ſi canonicus trāſferatur ad aliud beneficiū.
& vacat canonicatus propter trāſlationē & non p mortem
naturalē ꝙ capitulū non habebit fructus: qꝛ talis cōſtitu
tio intelligitur per vacationem per mortem naturalē. ſed
iura canonica deuoluētia electionē pape collegio cardina.
loquunt̄ quando eccleſia vacat per mortem pape.vt in.d.
c.vbi periculuʒ lib.vj.& in.c.licet.de eiuitanda.ſ.eo.ergo
non debet verificari in alio modo vacandi ꝙ per morteʒ.
19 ¶ Tertio faciat iura antiquoꝝ canonum attribuerūt ele
ctionem pape cōcilio vniuerſali.c.ſi tranſitus in verbo to
tius in vnum ꝯuenerit eccleſiaſtici ordinis.& in.c.ſi qs pe
cuniā.in verſi.& ſequentiū religioſoꝝ clericoꝝ.lxxix.diſtin.
& in.c.ij.xxij.diſtin.vbi pulcher tex.dicit ꝙ omnes apoſto
li elegerunt Petrū in pontificem & in eorū caput: & hanc
formaʒ ſuis ſucceſſoribus: & reliquis epiſcopis tradiderūt
& ſic epūs qui ſucceſſerunt in locū apoſtolorū.vt in.c.in no
uo.xxj.diſtin.ij.q.j.c.videntes.xxiij.diſtin. c.legimus. ſi
ergo de iure antiquo: & ex ordinatione apoſtolorū electio
Pape ſpectabat ad concilium vniuerſale: & per iura no
ua collata eſt poteſtas cetui Cardinalium eo caſu quo pa
pa moritur.ergo eo caſu quo vel cedit papatui vel deponi
tur iura noua non diſponunt: ergo remanebimus regule
canonum antiquoꝝ.argu.l.ſancimus.C.de teſta.l.precipi
mus.C.de appel.cum ſimi.vnde dicebat domi. Anto.in
c.licet.de offi.delega.ꝙ ſi verbum mors exprimatur i ma
teria ordinata ſtricta & exorbitanti: ꝙ tunc ſtricte intelligi
tur de morte naturali & nō ciuili.argu.l.iij.ff.de nego. ge.
cum ſimi.ſed.d.c.licet.&.d.c.vbi periculum.& iſte text.& ſi
milia loquūtur de morte.ergo ſequitur neceſſario qđ non
habebunt locum in morte ciuili.vʒ in ceſſiōe pape vel pri
20 uatione eius quo ad ſedeʒ papalē. ¶ Quarto faciat tex.
valde ſingu.in.l.ſi quis ſic ſtipuletur.ff.ſoluto matrimo.
vbi ſtipulatio concepta ſub hac forma: ſine cōceptione ver
borꝰ.vʒ ſi quo caſu iteranupta tibi eſſe deſierit: ꝙ hoc ca
ſu committitur ſtipulatio ſiue ſit capta ab hoſtibus ſiue ſit
deportata: ſiue ſit effecta ancilla.ex quo tex.colligo quod
ſi ſtipulatio non fuiſſet concepta ſub verbis ita pregnanti
bus: ſed fuiſſet concepta in caſu mortis intelligeretur de
propria morte naturali.& ad hoc nouiſſimus ꝯſidero tex.
iſtum in.§.eo tamen ibi per mortem deficere: vel alio quo
uis modo.vbi ad hoc vt ſub appellatione mortis compre
hendatur renunciatio iuncta glo.ibi eſt neceſſarium quod
fiat expreſſa mentio mortis.& ſic de vacatione per morteʒ:
vel alio quouis modo.ita debuit fieri per iura noua vide
licet ſede vacante per mortem Pape.vel alio quouis mo
do.ſed hoc non fecerunt & potuiſſent ſi voluiſſent exprime
re vt in capitulo ad audientiam.de decimis cum ſimili. er
go.et ſcirem libenter quare Papa in illo verſiculo.eo ta
men dixerit vacare propter mortem: vel alio quouis mo
do & hic dixerit Papa moriente: quia tunc videtur volu
iſſe ꝙ cetus Cardinaliū eligat cum Papa ē mortuus na
turaliter. ¶ Quito faciat mors naturalis regulariter nō
21 equiparatur morti ciuili: niſi in caſibꝰ expreſſis in iure.vt
eſt gl. ſingularis & melior de iure in capitulo placuit. deci
maſexta queſtione primo.& aſſumpſit gloſam Ioānis an
dree.in dicto capitulo ſuſceptum.& notant legiſte in dicta
lege.ex ea parte.§.in inſulam.ſed in caſu noſtro iura non
equiparant expreſſe vacationem per mortem & vacationē
per depoſitionem.ergo iura noua non habent locū in pa
pa depoſito. ¶ Sexto faciat capitulū ſi quis apoſtolici.
in verſiculo ſine electione Cardinalium eiuſdem eccleſie.
Ac demum ſequentium clericorum religioſorum ſeptua
gintanonem.vbi probat tex.quod electio Pape nedum
ſpectat ad Cardinales ſed etiam ad alios clericos.& idē
probat textus in dicto capitulo ſi quis pecunia.ſeptua
geſimanona diſtinctione. ¶ Septimo faciat capitu. ſi
duo .eadem diſtinctione. vbi videtur caſus formalis
de iſta queſtione: vbi electio illis duobus contendenti
bus de Papatu.ille erit in ſede Apoſtolica reman
ſurus: quem ex numero clericorum noua ordinatione
Diuinum Iudicium & vniuerſitatis conſenſus elegerit:
que verba ponunt gladiuʒ ad deciſionē iſtius paſſus: vbi

agatur de depoſitione: ⁊ electio ſpectat ad vniuerſale con
22 cilium. ¶ Octauo facit vacante eccleſia poteſtas reſidet i
actu ⁊ in habitu penes cõcilium vniuerſale congregatũ. er
go poterit cõcilium vniuerſale tũc futuꝝ pontificẽ eligere
etiã in caſu cardinalibus ꝯceſſo: maxime q: iſte caſus nõ
fuit ꝯſideratus per iura noua: qñ collegio cardinaliũ trãſ
tulerũt poteſtatem eligendi. non .n. animaduerterũt quã
do cõcilium vniuerſale eſſet cogregatũ tempore vacatiõis
ſedis papalis. ſed potius videntur cõſideraſſe difficultatẽ
maximã: que erat in congregando cõcilio vniuerſali. cuꝫ
interim poſſent pericula imminere eccleſia vacãte. facit .d.c.
in nomine dñi. Conſtitutio enim non extẽditur ad caſum
non veriſimilẽ non cogitatoꝫ vt eſt caſus no. in .l. ſi homi
nem. ff. mandati. ⁊ in .l. ſcio. §. medico. ff. de annois leg. l.
fiſtulas. §. frumenta. ff. de cõtrahẽ. emptio. vnde ſi de hoc
caſu iura noua cõſideratione habuiſſent. idem ſtatuiſſent
arg. glo. que reputat ſingu. in .l. tale pactũ. §. fi. ff. de pac.
⁊ glo. ſimilis in cle. primo. de reſcrip. ⁊ in .c. ij. de confeſ.
in vj. ¶ Nono faciat que fiũt i ꝯcilio vniuerſali videtur
fieri nutu ſpiritus ſancti: ⁊ ſpiritus ſanctus cẽſetur loqui
per ora eorũ qui ſunt in ꝯcilio .l. diſtin. c. ſi ille in verbo ſpi
ritum ſanctũ credimus eſſe locutum: cum ergo agatur de
electione pape conſultius ⁊ melius eſſet fieri per totã eccle
ſiam vniuerſalẽ: ꝙ per collegiũ cardi. cum agitur de re gra
uiſſimi preiudicij. ⁊ melius eſſet ꝙ fieret per plures. argu.
d.c. vbi periculuꝫ. qḋ enim fit a pluribus firmius habetur
c. in canonicis. xix. di. ⁊ indubitanter eſt cõcluſio iuri cõſo
na: ⁊ in cõcilio piſano. ⁊ in concilio ꝯſtanciẽſi fuit dubita
tio ardua: ⁊ illi de concilio arguebant ſiue dicebant iura
antiqua ⁊ noua attribuiſſe cardinalibus electionem pape.
quando ſedes vacat per mortem eius. ſecus quando p de
poſitionem factã a ꝯcilio: vel quia concilium eſt ꝯgregatũ
ſuper diſcordia aſſerentiũ ſe roma. pontifices: ⁊ ꝯciliũ de
cernit nullum eorũ eſſe papam: q: electio pape ſpectat ad
cõcilium. ⁊ finaliter pro euitãda diſcordia fuit obtentũ in
illo concilio ꝯſtancienſi: ꝙ illa vice cõciliuꝫ trãſferret pote
ſtatem ſi quã habebat in collegium cardi. ⁊ ita ſecutũ eſt:
ꝙ cardinales elegerũt ex poteſtate ꝓpria: ⁊ ex poteſtate cõ
cilij. Ita refert domi. Abbas. in .d.c. licet. de euitanda ni
hilominus contraria cõcluſio videtur de iure ſuſtentabilior
ꝙ ſiue papatus vacat per mortem: aut renũciationem aut
depoſitionem: aut per declarationẽ nullum eſſe papam ꝙ
electio ſpectet ad ſacrũ collegiũ Cardi. ⁊ primo allego glo.
iſtã iũcto tex. quã ad hoc reputo ſing. nã hic diſponitur de ele
ctione pape certo mõ fienda i caſu mortis. ⁊ glo. dicit ideꝫ
i papa cedẽte ⁊ ſic eadẽ rõ eſt in caſu ceſſionis q: ſuadet fa
uor eccleſie: ⁊ cũ ceſſet ambitio df ceſſare ꝯtrium de .d.c. ſu
ſceptũ. ita in ꝓpoſito in fauorẽ vniuerſalis eccleſie fuit in
troductũ vt electio ſpectaret ad Cardinales pp faciliorẽ
expeditionẽ: vt pꝫ in .d.c. in noĩe dñi. ⁊ ceſſet hoc caſu am
bitio. ergo dꝫ eſſe idẽ ius in alio mõ vacandi. ⁊ ꝓ hoc opti
me facit .d.c. in noĩe dñi. vbi tex. nõ fundat ſe ſuper morte:
ſed narratiue facit mẽtioneꝫ de morte: vel habuit reſpectũ
ad id qḋ cõiter magis frequentatur. frequẽtius .n. ſedes papa
lis vacat per mortẽ: ꝙ per depoſitionẽ pape: ⁊ pp hoc nõ
denotatur iuris miniſteriũ. ſed frequentiorẽ accidentiaꝫ:
qñ ios expſſit caſũ mortis: q: nihilominus idẽ erit i alio mõ
vacãdi. faciunt glo. ſuperius allegate. ſ. in .l. tale pactuꝫ. §.
fi. ⁊ in cle. i. de reſcrip. ⁊ in .c. ij. de ꝯfeſſis. in vj. ¶ Scḋo
faciat qḋ pulchre dixit Bal. in .l. centeſimis. §. fi. ff. de vb.
obli. quẽ ſequitur ibi Ange. ꝙ ſi iudex poſuit quẽdã ad ꝯſi
lia ad ſuũ beneplacitũ: qḋ ſi iudex deponitur ab officio expirãt
ꝯſilia: ⁊ tñ hñplacitũ extinguitur per mortẽ. vt i .c. ſi gratio
ſe. de reſcrip. in vj. ⁊ qḋ dixit Bal. i .l. j. C. de poſtu. ⁊ in .j.
ꝯſtõne ſtõꝝ. ergo iura loquẽtia de vacatione p mortem ve
23 rificantur i vacatiõe p depoſitionẽ. ¶ Tertio facit vbicũqꝫ
mã eſt fauorabilis: mors ciuilis regulariter equiparatur mor
ti nãli. tex. eſt ſingu. in .c. cum ſimus. de regula. quẽ ſingu.
reputauit Bal. in auc. ſi qua mulier. C. de ſacroſan. eccl.
facit .l. deo nobis. C. de epiſ. ⁊ cle. ſed iſte eſt caſus fauorabi
lis vt per collegiũ Cardi. prouideatur eccleſie vniuerſali de
paſtore. ergo mors ciuilis hr pro morte naturali. ⁊ iḋ dixit
Ioã. cal. in ſuo ꝯſi. poſito in titulo de reſcrip. ridendo ad
dictũ .c. ſi gratioſe. ꝙ ideo dicẽdũ ad hñplacitũ nrm cõpre
hẽditur perſona. ⁊ nõ dignitas: q: mã eſt ambitioſa: vt erat
in caſu .d.c. ſi gratioſe. vnde ſi materia nõ fuiſſet ambitioſa
fuiſſet ſecus. ſed iſte caſus nõ denotat ambitionẽ. ergo ſuffi
cit vacatio quocũqꝫ mõ fiat: ſiue per mortẽ: ſiue per depo
ſitionem. ¶ Quarto facit ꝙ voluit Dy. in .l. ex ea parte. §.
inſulam pallegata: vbi dixit ꝙ quotiẽs mors ciuilis operatur p
oia effectum mortis nãlis: tũc iura loquẽtia de morte na
turali verificantur in morte ciuili: ſequitur ibi Barto. alias
bal. ⁊ in .d. auc. ſi qua mulier. ⁊ not. bal. in .d.l. deo nobis.
⁊ vr ibi probari. ⁊ in .l. intercidit. ff. de condi. ⁊ demõ. ⁊ lꝫ
Ioan. and. non approbet hanc opinio. in .c. cũ ſis. de con
uerſa. ꝯiu. vbi hunc articulũ copioſe examinauit referẽdo
opinio. Inn. tamẽ illam opi. vr approbare in hac gl. ſua.
ſed quo ad vacationẽ ſedis papalis idẽ p oia operatur mors
naturalis ⁊ depoſitio. ergo quo ad ipſam ſedẽ p inde erit:
ac ſi mortuus erit. in verbo pdeceſſor. ¶ Quinto facit gl.
no. in .c. j. de renun. lib. vj. que dicit ꝙ quocũqꝫ vacet pre
latura quo ad illam eccleſiã prelat. df deceſſiſſe. ⁊ dicit eſſe
expreſſum. vij. q. j. in .§. ecce. in quibus. ⁊ in .§. j. xxxiij. q.
ij. Et ego allego tex. in .c. j. in verbo mori. aut iuri ſuo re
nunciare. aut a proſecutione ipſius quocunqꝫ excludi. vt
lite penden. in vj. vbi quo ad vacationẽ beneficij procedunt
a pari mors renunciatio ⁊ depoſitio. nec alibi ſcio tex.
meliorem in iure. ergo iura deuoluentia electionem colle
gio cardinaliũ in caſu mortis videntur et deuoluere in caſu
depoſitionis. ideo ⁊ tex. in .d.l. deo nobis diſponit. pactũ
fuit initum de dote lucrãda in caſu mortis verificatur per in
greſſum religionis. quo caſu proprie nõ eſt mortuus: ſed
ficte. ſi ergo mors expreſſa in facto verificatur in morte ciui
li. quãto magis qñ exprimitur a lege: q: pactũ eſt ſtricte intel
24 ligendum .l. qcqd. ff. de vbo. ob. cum ſimi. ¶ Sexto facit
ꝙ no. do. Anto. in .d.c. cum ſis. vbi dicit ſi verbũ mors ex
primatur in mã ſtricta verificatur in morte naturali. ſi vero ex
primatur in mã amplatiua ſi exprimitur a lege verificatur i
morte ciuili. ſi vero exprimatur ab hoĩe verificatur in nãli
q: prouiſio hoĩs dꝫ intelligi in caſu proprio. ar .l. celſus.
ff. de arbi. ⁊ facit qḋ voluit Io. mo. in .c. ſi epũs. de ſup. ne.
prela. in vj. vbi dicit ꝙ mors verificatur in morte naturali ⁊
ciuili. ſed per prius in morte naturali. licꝫ ergo iura noua
loquantur de morte pape. tñ verificatur in morte ciuili. ꝙ
contingit p depoſitionẽ eius. ¶ Septimo faciunt iura
dicẽtia ꝙ ex idẽtitate rõnis: lex aut ꝯſtitutio extẽditur. c.
cum dilecta. de confir. vtili. l. his ſolis. C. de reuo. dona. c.
ſi poſtꝙ. §. fi. ẽ. eo. in vj. glo. in clemẽ. j. ẽ. eo. glo. in .c. j. de
tpe ordi. in vj. ſed in caſu iſto nõ apparet aliqua ratio ſpe
cialitatis quare electio debeat ſpectare magis ad cardina
les per caſum vacationis p mortem: ꝙ per depoſitionem.
¶ Octauo facit collegia iferiora eligunt prelatũ in omni
caſu vacationis. vt in .c. j. ẽ. eodem. ita ⁊ collegiũ cardi. q:
faciunt vnũ corpus cum ipſo papa. ⁊ ſunt pars ſui corpo
ris. c. per venerabileꝫ. §. rõnibus. qui filij ſint legi. ⁊ c. fun
damenta. §. decet. ẽ. eo. in vj. ¶ Ultimo nõ ob. ꝙ habetur
in .d.c. ſi duo. q: dꝫ intelligi anteꝙ poteſtas eſſet tranſlata
in cardinales. idẽ dꝫ intelligi de ipſo collegio cardinaliuꝫ.
q: ipſi faciunt vniuerſitatẽ ſiue collegiũ vt dixi. ẽ. eo. i pri.
⁊ facit glo. in .c. j. de ſiſma. in vj. Item q: ibi facta non fuit
depoſitio veri ⁊ indubitati pape propter ſua demerita ſed
fuerũt deiecti q de facto ſe intruſerant in papatũ: ⁊ ibi di
xit Hug. mirabile dictũ ꝙ vbicũqꝫ aliqui intrudũt ſe i pa
patu nec eſt papa verus ꝙ congregare concilium ſpectabit
ad Cardina. licet regolariter congregatio concilij ſpectet
ad papam vt in .c. ſignificaſti. ẽ. eodem. xv. di. per totum.
⁊ ita audio fuiſſe factum olim in cõcilio piſano: quia cardi
nales ſcripſerunt omnibus principibus mundi. ⁊ prela
tis vt cõgregaretur concilium vniuerſale: qḋ dictum eſt nota
bile. ¶ Nec obſtat. dictũ capitu. in nomine domini: quia
licet loquatur de morte. non tamen remouet alios mo
dos ſimiles vacandi per ea que ſuperius dicta ſunt.

¶ Nec obſtat

¶ Nec ob. cum dicatur q iura noua ſunt exorbitantia: & tendunt ad correctionem iurium antiquorum: ergo non ſunt extendenda. quia ad hoc reſpondeo q conſti. ſeruata cardin. prouidendi de paſtore eſt fauorabilis principaliter: & emanauit ad fauorem eccleſie: licet in conſequentiam afferat preiudicium conclaui & corrigat antiqua iura: nihilominus reputatur fauorabilis: quia cedit in fauorem: vt dicit glo. in l. venia. C. de in ius vocan. & in l. ſed ſi hac. §. ſi. ff. eo. & c. ſtatutum. de elec. in vj. & no. in. c. ſi. eo. ti. & lib. & in l. qui exceptionem. ff. de condi. inde. nec iſta eſt extenſio: quia potius venit ex mente iurium nouorum. vnde declaratur potius mens conſtituentis ex identitate rationis vt ſentit glo. in. c. i. de tempo. reordi. in vj. & Bar. in l. ſi conſtante. ff. ſo. matri. ¶ Nec ob. cum dicatur q ſede vacante poteſtas eccleſie remanet penes concilium: quia concilium non debet ſe impedire de pertinentibus ad papam: niſi vbi neceſſitas vrget. non enim poteſt tollere conſtitutionem papalem vt in. d. c. ſignificaſti. cum per cardinales potius poſſit prouideri eccleſie vacanti: q per concilium. ¶ Et ad. d. c. ſi tranſitus reſponde. nam clerici religioſi vocantur ad conſenſum electionis facte non faciende. & ideo debet reduci ille canon ad terminos. c. in noie dñi. & per iſta ſit expedita preſens queſtio: quatenus ſpectat ad meritum iuriſtam. Adhereo tamen deciſioni ſacroſancte roma. eccle. ¶ In glo. in verbo dioceſim querit quare plus ponderatur hic dioceſis q diſtrictus. & reſpondet: quia dioceſis de facili non variatur. diſtrictus vero ſic. quandoq; per conceſſionem imperialem. quandoq; per occupationem principum vel ciuitatum. ideo potius dioceſis inſpicienda eſt. nam ad mutationes rerum temporalium non decet ſtatum eccleſiarum immutari. c. i. de relig. do. & ex iſtis infert glo. q ſi papa moriatur apud caſtrum nonantule aut bazani: que loca ſunt diſtrictus Bonon. que tamen ſunt de dioceſi mutinenſi. fiet electio pape mutine: & ibi includi debent cardinales per iſtum tex. ſed contra predicta ob. quia videtur melius fuiſſe ponderare territorium vel diſtrictum proprie ſumendo: q dioceſim. nam in. d. caſu quando papa moreretur nonantule vel bazani regens mutinam non poterit cogere Car. & eos includere in ciuitatem mutine. ex quo non diſtinguit territorium dominorum caſtrorum. vbi erunt card. reſpondet gl. q Car. debent ſe offerre. & ſic ſperandum eſt q hoc faciant: quia non conſuetum eſt de facili: quin ſaltem hoc aliqui faciant: vnde per conſequens ſimile eſt q alij ſequantur: ne perdant vocem ſuam: ſicut videmus de facto fieri. preterea dicit glo. poterit eſſe locus remiſſioni. vt vnus iudex alium adiuuet per no. in. c. j. de of. dele. & in cle. paſtoralis. de re iudi. & ſic non ob. contrarium. ideo autem ponderauit plus dioceſim: quia multa ſunt loca que non diſtinguuntur per aliquas ciuitates: ſed per ſingulares dominos: qui etiam ciuitatibus non reſpondent. vnde non poterunt bene comprehendi ſub verbis. d. c. vbi periculum: quod loquitur quando in diſtrictu vel in territorio ciuitatis papa moritur. vnde vt talia loca comprehendantur: que licet non ſint in dioceſi: ſunt tamen de dioceſi. & ideo accipit territorium pro dioceſi: & ſic gl. iſta eſt ſolennis. q licet aliquo loca non ſint de diſtrictu vel territorio ciuitatis. ſunt tamen de dioceſi. & loquitur glo. non ſolum de locis exemptis ſed etiam de locis de facto non obedientibus ciuitati. ¶ In glo. in verbo hoc

27 caſu. opponitur q territorium & diſtrictus dicitur eſſe illud quod per ciuitatem terretur & diſtringitur vt eſt l. pupillus. §. territorium. ff. de ver. ſig. & ideo dixit Bar. in l. j. cunctos populos. C. de ſum. trini. exercitus iſtius ciuitatis eſt in territorio mutinenſi: quod delinquens in illo exercitu poterit ibi puniri: quia territorium dicitur a terrendo. glo. ſoluit contrarium: quia eſt ſpeciale in caſu iſto. vt probat iſte tex. in verbo. hoc caſu q ſumatur pro dioceſi etiam ſi ſit locus qui per ciuitatem non diſtringitur. Regulariter autem territorium ſumitur proprie ſtricte: vt in contrario. hic vero capitur pro dioceſi. & allegat gl. quod habetur. xvj. q. v. c. j. ſimiliter dicitur q parrochia quandoq; ſumitur pro dioceſi late ſumendo. xiij. q. ij. c. bone rei. c. ad apoſtolice de donatio. & ſic ex predictis habes quod appellatione diſtrictus vel territorij comprehenditur omnis locus intra fines ciuitatis vbi magiſtratus ciuitatis poteſt terrere vel diſtringere. vt in dicto. §. territorium. & adde etiam quod comprehenditur mare currens ſiue diſcurrens intra fines

28 ciuitatis. ¶ Et ideo Angel. in. l. inſule. ff. de iudi. refert Barto. dicere quod delictum commiſſum in mari propinquo portui vel ciuitati debet ibi puniri. quia illa particula maris intelligitur ſubiacere ciuitati. & dicit ibi Ange. q idem eſt. ſi illa particula maris eſſet valde remota: ſi tamen nulli alij loco terreſtri eſſet propinquior. & allegat tex. ſingu. in. l. j. C. de claſſibus. lib. xj. & idem etiam ibi voluit referens de facto quendam pyratam captum in mari piſano fuiſſe decapitatum Piſis. & idem quod dictum eſt de inſulis intellige ſecundum eum de villis: comitatu: territorijs: caſtris & oppidis alicuius ciuitatis. nam illi ciuitati ſubſunt: & de eius foro ſunt. l. qui ex vico. ff. ad muni. l. nulli ad ſi. C. de epi. & cler. l. qui in continentibus. ff. de verb. ſignificatio. facit quod not. Inno. in. c. cum ad ſedem de reſti. ſpolia. & adde ad predicta no. glo. in. d. c. vbi periculum. §. porro. que diffinit territorium & diſtrictum. ¶ Et dicit q appellatione territorij alicuius ciuitatis comprehenditur etiam mare diſtrictum per illam ciuitatem. quod eſt bene notandum ſecundum Domi. ibi. pro bannitis de territorio ciuitatis: qui videntur banniti de mari diſcurrenti per illam ciuitatem. ſed volens contrarium tenere poſſet reſpondere ad illum tex. ſecundum Domi. ibi q loquitur in materia fauorabili. ſecus in materia odioſa: q eſt bene notandum pro delictis commiſſis in pado. quia dicuntur facta

29 in territorio illius ciuitatis vbi padus eſt propinquior. & adde ſolenne dictum Barto. in rubrica per eum commentata. ff. de rerum diuiſio. in quinta colum. vbi dicit illo anno fuiſſe dubitatum in facto. Utrum teſtamentum factum in portu cuiuſdam ciuitatis Soldani diceretur factum in terris ſarracenorum: & dicebatur quod non: quia portus eſt publicus & ita chriſtianorum: ſicut eſt ſarracenorum. nam hoc eſt introductum de iure gentium. vt ibi per eum. facit quod ipſe voluit. in. l. iij. C. quemadmo. teſtamen. aperian. vbi refert illud teſtamentum fuiſſe factum a quodam mercatore anconitano. ſed contra doctrinam eius & contra Dominicum facit tex. d. l. j. & dictum Ange. in. d. l. inſule. & glo. in. d. §. porro. & vide eundem Bald. in. l. ſi quis heredem. C. de inſti. & ſubſti. vbi dicit q idem ſunt poteſtas iuriſditio & diſtrictus. allegat glo. in. §. rurſus inſtitutio de actionibus. & iſta menti commenda. & dicit hic Landinus q territorium vel diſtrictus proprie eſt locus ſubiectus ad crimina: vel exceſſus. c. licet cauſam de proba. & idem tenet zenze. qui dicit quod quandoq; ſumitur largius pro loco maritimo. c. ego Ludouicus. lxiij. diſtinctio. aliquid per Innocen. in. c. cum contingat de foro competen. & infert hic Bal. ſtatuto cauetur q extrahens frumentum de ciuitate vel dioceſi puniatur certa pena: quod non comprehenditur diſtrictualis. quia ſtatuta ſunt ſtricti iuris: & ſic reſtringenda. c. in noſtra. de iniur. l. quicquid aſtringende. ff. de verbo. obligatio. ideo ſtricte ſumetur nomen dioceſis: vt differat a diſtrictu. facit iſte tex. per locum a ſpeciali. quia ſi ſpeciale eſt hoc caſu q appellatione territorij & diſtrictus contineatur dioceſis. ergo in alijs erit ſecus. l. ius ſingulare. ff. de legibus cum ſimi. facit. c.

30 in penis de regulis iuris. in vj. ¶ Quid autem contineatur appellatione comitatus Pau. remittit ad notata. vigeſima tertia queſtione octaua. ſi vobis. vbi dicitur q comitatus dicitur curia principalis. aliter ſummitur in vulgari vz pro territorio ſubiecto ciuitati: in quo maioribus oneribus ſubijciuntur ibi exiſtentes q illi qui ſunt de ciuitate vel de continentibus edificijs. argumen. l. i. cum ibi notatis. ff. ad municip. & ſic aliud eſt dioceſis. aliud territorium. aliud diſtrictus. aliud comitatus. & latior eſt ſignificatio diſtrictus q territorij: quia territorium ſolum concernit vniuerſitatem agrorum ſubiectorum ciuitati: vt in dicto. §. territorium. ſed diſtrictus poteſt comprehendere ciuitatem vel caſtrum ſubditum alteri ciuitati. Barto. in dicto. §. terri

31 torium ſentit idem in territorio. ¶ Sed quid in terris recommendatis que ciuitati cui adherent dant annuatim palium vel certum quid in ſignum ſuperioritatis. an cenſeantur de comitatu vel diſtrictu. domi. Pet. de ancharano refert hic Pau. dicere ſepe fuiſſe determinatum hic bononie q ſtatutum loquens de ciuitate vel de comitatu: non artat illos de diſtrictu. dicit do. Pe. ſe neſcire ſi per verbum diſtrictus Pau. velit intelligere loca recommendata. ſiue vero

refert ſe uidiſſe iſtam.q.ſenis de facto vbi viget ſtatutum:
qđ de oibus ſalarijs officialiuꝫ comitatus ⁊ diſtrictus ſol
uatur tm̄ pro libra.dicit ſe conſuluiſſe ꝙ terre ⁊ caſtella re
comēdate ciuitati ſenenſiuꝫ.vt eſt caſtrū ſarcianí: ⁊ alia nō
dicunť ꝓprie de diſtrictu ſenenſi:ſed potius ꝯfederate
vt inuicem ſe ꝯſeruent.licet paliū vel aliam rem tranſmit
tant in ſignum pꝛeeminentie.caſum dicit eſſe valde nota.
in.l.non dubiū.ff.de capti.vide Bart.⁊ Bal. exclamā
tes de illo tex.in.l.cūctos populos.C.de ſumma trinita.⁊
faciat ſing.dictum.vt refert Joan.and.in.c.ad apoſtolice
de re iudi.in vj.vbi comēdatur fidelitas eccleſie romane.
ꝙ in capitulis pacis ſemper permittit terras adherentes
recomendatas ⁊ cōfederatas: quia aliter paꝫ facta cū ciui
tate maiori:nō videtur facta cū ciuitatibus recomēdatis:
ſiue adherentibus:qđ bene notabis ad capitula pacis for
manda. ¶ Sed contra predicta ob.tex.valde ſing.in.c.
j.de poſtu.prela.vbi legatus de latere appoſuit interdictū
in terris regis Francie. dicitur ibi qđ non ſoluꝫ veniunt
terre in quibus rex ipſe habet dominiū ⁊ diſtrictionem:ſꝫ
etiam adherētes veniunt.qui tex. deſtruit doctrinam do.
Pe.poſſet reſponderi ꝙ ibi ſit larga interpretatio: quia
non agitur ad penam:⁊ erat ſentētia medicinalis.vt in.c.
j.de ſenten.excō.in vj.⁊ etiā ne fieret fraus interdicto.ar.
c.ſi ciuitas de ſenten.excō.eo.lib.vō nimiruꝫ ſi appellatio
ne ſuarum terraꝝ veniant adherentes.nam illud prono
men ſuaruꝫ denotat dominiū.viij.di.quo iure.gl.i.d.c.j.
ergo in contractibus erit ſecus:quia verba in eis ſtricte in
terpretanda ſunt.l.quicquid aſtringende.ff. de verb. ob.
⁊ ideo dicunt ibi ſcribentes.ꝙ ſi duo dn̄i faciunt inter ſe
paceꝫ cū terris ſuis ꝙ non intelliguntur terre adherētes
32 niſi aliud exprimať in capitulis pacis. ¶ Et adde etiā de
diſtrictu: ꝙ appellatione diſtrictualium comprehenduntť
clerici:⁊ eſt ratio quia aliquādo diſtringunť per laicū.ſin.
dictum fuit. Joan.an.in.c.ſi.de offi.deleg.in vj.per illuꝫ
tex.retulit apud legiſtas Bal.in.l.i.§.i in initio.ff.de offi.
prefec.vrbis.⁊ ideo cōſuluit rńdit in facto . papa conceſſit
quandā ciuitatem eccleſie in vicariatū.⁊ dedit illi poteſta
tem collectādi ibi habitantes ⁊ ēt diſtrictuales qđ poterit
33 collectare clericos. ¶ Et adde ad ſuperius dicta bal. in
l.ſi.C.de teſta.vbi querit an factum in mari dicatur factuꝫ
in rure.effectus eſt magnus ꝓpter diſpoſitioneꝫ illius.l.
ſi.⁊ dicit reſponſionem colligi ex notatis in.d.c.vbi peri
culum.§.porro.⁊ ex.l.conficiuntur.verſic.quid enim.ff.đ
iure codicilloꝝ. tu dicas ꝙ ſi illud mare ē propinquū ciui
tati:puta quia eſt portus.tunc non dicitur factū in rure.ſꝫ
in ciuitate.aut eſt propinquū ruri:⁊ tunc dicitur factuꝫ ru
34 ri.ar.l.que religioſis.ff.de rei ven. ¶ Ultimo querit hic
do.Cardi. qꝛ hic de dioceſi ⁊ de ciuitate facta eſt mentio.
an nomine vnius veniat reliqua. vř ꝙ ſic:qꝛ nomine dio
ceſis veīt ciuitas.c.i.de offi.ordi.quādoqꝫ dioceſis ponť
tur pro tota prouincia.vt hic dicit glo.ꝙ autē nomine ci
uitatis veniat dioceſis. probatur in.c.ſi ciuitas de ſenť.
excom.in vj.vbi veniunt ſuburbia cōtinentia edificia no
mine ciuitatis:que tamē ſunt de dioceſi. allegat.l. ꝗ in cō
tinentibus.ff.de verbo.ſigni.l.inſule.ff.de iudi.l. forma.
§.ſi vero.de cenſi.ff.l.ex vico.ff.ad muni.l.nulli. ad ſi. C.
de epiſco.⁊ cleri.l.cui pacto.ff.de ſeruis expor.xxiiij. diſt.
35 c.ſi quando.xvj.q.vij.c.omnes baſilice. ¶ In contrariū
facit primo ꝙ nomine dioceſis non veniat ciuitas. eſt ca
ſus in.c.rodulfus.de reſcrip.⁊ ibi in glo.ſunt concordan
tie:ꝙ nomine ciuitatis non veniat dioceſis.apparet:quia
ciuitas ambitu muroꝝ continetť.l.ij.ff.de verbo.ſigni.nā
ſi.d.c.ſi ciuitas ē ſpeciale:vt in illo caſu nomine ciuitatis
veniant ſuburbia.ergo extra illum caſum erit ſecus. Itē
etiam in illo caſu vltra continentia edificia non continenť
alia loca nec dioceſis.⁊ ad hoc inducitur.xiij.q.ij.c.vlti.đ
offi.archi.c.penul.⁊ ſi.de teſta.c.relatum.el.ij.c.cū cleri
ci.⁊.c.cum tibi.de ver.ſigni.cum ibi notatis.l.ſi cū dies.
§.ſi arbiter.ff.de arbi.vbi arbiter aſſumptus i ciuitate nō
poteſt iudicare in diſtrictu.⁊ ſic nec i dioceſi.tex. tamē ibi
ſi bene pōderetur loquiť de prouincia : qđ arbiter aſſum

ptus in ciuitate non poteſt in prouincia arbitrari. Pan.
ponit vnam ſolu.quam Hoſtien.⁊ Pe.de ſanſo.ponunt
in.d.c.rodulfus:dicens ꝙ in priuilegijs ſtatutis conſtitu
tionibus noie dioceſis ꝯiungitur ciuitas per.c. vnicum.de
36 rerum permu.in vj.⁊ dicit pan.qđ idē eſt in donationib⁹
ꝙ in priuilegijs per.l.creditor in ſi.ff.de actio.emp. que
iura ſolum probant qđ in donatione alicuius rei veniunt
que accedunt ipſi rei.pro hoc.c.vnicū de conſe.eccl'ie vel
altaris.in vj.ſed in reſcriptis dicunt eſſe ſecus:⁊ hoc per
d.c.rodulfus.que verba perfecte non attingunt queſtio
nem ſm do.Cardina.hic quia omittunt membra. an no
mine ciuitatis veniat dioceſis.inſuper nō videntur vti ra
tione:quia qđ dicūt de reſcriptis deberet procedere etiaꝫ
in priuilegijs:qꝛ ſunt odioſa vt reſcripta.vt in.c. porro.
⁊.c.ſane de priuile . ⁊ regula priuilegia.lib.vj. Idem di
cit debere dici in omnibus reſtringibilibus.propterea in
quit.dicas perfectius qđ hec duo vocabula dioceſis ⁊ ci
uitas ſunt diſtincta ita in ſignificato ſicut in vocabulo .ar.
37 l.a nullo.C.de ferijs.qꝛ que nomine differūt effectu care
bunt.l.ſi idem.C.de codicillis.nam ciuitas dicitur prout
ſuperius dictū eſt per oiaꝫ.c.ſi ciuitas.ſed dioceſis dicí
tur reliquū territorium qđ pertinet ad regulationem epi
qui ciuitati preeſt.⁊ dř dioceſis quaſi diuiſio:ex eo: quia
per eam diuiduntť epiſcopatus.vij.q.j.c. epm .xvj.q.iij.
c.quicunqꝫ.⁊.c.licet.⁊.c.inter. Et per hoc ponit cōcluſio
nem ꝙ in diſpoſitionibus nō late interpretationis in qui
bus verba debent poni in proprio ſignificato. appellatio
ne dioceſis nō venit ciuitas:nec ecōuerſo.ſed quādo venit
vna ſub reliqua hoc fit per interpretationeꝫ vel extenſio
nem.⁊ per hoc infert ad queſtionem cōmunē ꝙ in litteris
beneficialibus nomine dioceſis non veniat ciuitas. ſicut
nec in reſcriptis ad lites.vt in.d.c.rodulfus. ⁊ hoc tenet
penul.gl.que cōmuniter reputatur ſing. in.c.accepimus.
de etate ⁊ quali.pro hoc facit rō.qꝛ littere impetrationuꝫ
ad beneficia ſunt odioſe ⁊ reſtringēde.c.quāuis.el.primo
c.cū de non de preben.in vj. Pan.tenet cōtrariuꝫ in do
nationibus.ꝙ nomine dioceſis veniat ciuitas ⁊ iaꝫ reſcri
ptum collationis continet donationē.c.relatuꝫ.de prebē.
c.quia diuerſitatem de conceſ.preben.ipſe vero dicit ſe te
nuiſſe in.d.c.rodulfus.⁊ in.d.c.accepimus pro quo dicit
eſſe caſum in.c.ꝗuis.prealligato in.§.vbi mandatur ꝓui
deri in ciuitate vel dioceſi: ꝙ verbuꝫ in ciuitate eſſet ſuper
fluum ſi cōprehenderetť ſub dioceſi.⁊ ita reſidet .d. Car.
hic. ¶ Tu adde ꝙ dioceſis interpretatur gubernatio ſꝫ
effectum vel officiū:⁊ eſt ꝓprie dioceſis baptiſmalis eccle
ſie territorium vel gubernatio ⁊ proprie diuiſio: vt dictū
⁊ verba circa dioceſim ſignificant cōiunctionē.vt eſt nota.
tex.in.l.rutilia.ff.de ꝯtrahen.emptio. ¶ Adde ſecundo
38 ꝙ in donationibus videť verū dictum Pan.⁊ hoc p tex.
in.l.i.§.in initio.ff.de offi.prefec.vrbis.⁊ ibi dicit Bal.
ꝙ electus in poteſtatē ciuitatis peruſine: videtur electus
etiam in poteſtatē comitatus ⁊ diſtrictus eiuſdem. ⁊ videť
hic caſus ꝙ in ꝯceſſione ciuitatis includitur territoriuꝫ ⁊
ibi dixit Guil.de cunio quē refert ⁊ ſequitur Bald.ibi.
ꝙ ſi quis mihi donat caſtrū videť donaſſe territoriū eius.
facit ꝙ habetur in.l.ſi quando.C.de bonis vacan.lib.x.⁊
in.c.cum dilecti.de dono.⁊ in.c.viſis.xvj.q.ij.⁊ ſic videť
mihi veriſſimū dictum Pan.qđ in donationibus proce
dat dictum eius.⁊ licet reſcriptū collationis contineat do
nationeꝫ.tamē proprie non eſt donatio.vt plene habetur
in.d.c.relatum per ſcribentes.ibi.ſ.in.d.c.relatum.⁊ etiā
conſidera qꝛ Jo.de ligna.tenuit dictum Pan. ¶ Ter
tio adde qđ in cōſtitutionibus ⁊ ſtatutis ꝯ diſpoſitionem
iuris cōmunis appellatione ciuitatis nō venit dioceſis ⁊
39 ecōtra.⁊ ad hoc allego.l.ſi.C.de teſta.⁊ ideo dicebat bal.
in.d.c. rodulfus.dictat ſtatutum qđ maleficia commiſſa
in ciuitate puniantť arbitrio poteſtatis qđ non extenditur
ad maleficia cōmiſſa extra ciuitatē:qꝛ tale ſtatutū eſt extra
ordinariuꝫ ⁊ contra ius cōmune:quia de iure cōmuni nō
eſt conceſſum arbitriū in penis:ſed in executione penarū.
iuxta nota.in.l.⁊ ſi ſeuerior.C.ex quibus cauſis infa.irro
ga.⁊ ideo

ga.⁊ ideo dixit Jo.an.in.d.c.ſi ciuitas.ꝙ in ꝑuilegio cō-
tra ius cōe appellatiōe ciuitatis venit ambit⁹ muroꝝ.⁊ lȝ
poſtea dicat ꝙ vtiūt ſuburbia ⁊ ꝯtinētia edificia ciuitatis
male loqͥ:qꝛ dicit ↄ̄ tex.in.d.c.ſi ciuitas.vbi ex ꝓpo ſigni
ficato cōpꝛehēdiͥ id qḋ ē intra menia.Jtē ſpāle eſt in caſu
d.c.ſi ciuitas.vt īterdicta ciuitate videanͥ īterdicta ſubur
bia ne fiat fraus īterdicto.Et ſic in mā ſtricta appel.ciuita
tis venit qd qḋ eſt inter muros.ſȝ in mā larga vel īdifferē
ti venit ciuitas cū toto ſuo territorio:vt ī.d.l.ſi.§.ī initio.
⁊.§.⁊ vrbē.ff.de of.ꝑfec.vrbis.⁊ facit ſolēnis diſputatio
quā ponit Ja.de belui.in auē.quib⁹ mo.nā.effi.ſui.⁊ ita
eſt dicēdū de dioceſi.ꝙ appel.dioceſis venit ciuitas ī mā
larga:vt in.c.j.de of.oꝛ.c.j.de reꝝ permu.in.vj.⁊ īō tota
dioceſis cum ciuitate appellaͥ prouīcia.c.ad apoſtolice ō
dons.ſed in mā reſtringibili vt ſunt lr̄e ad beneficia ſcḋm
cōem opi.ꝙ appel.dioceſis nō venit ciuitas.⁊ iſtud tenet
Hoſti.⁊ Jo.an.in.d.c.rodulfus.⁊ ſeqͥtur Cōpoſto.in.c.
abbatē de reſcrip.Archi.in.d.c.quāuis.⁊ īō ſi impetra-
uit pꝛimā vacaturā in ciuitate:nō cōpꝛehēdiͥ eccleſia rura
lis.ita nec ecōtra.⁊ ita ſi ꝯceditͥ immunitas ↄ̄ ius cōe ciuita-
ti non poꝛrigiͥ ad villas.⁊ ita nec ecōtra.facit qḋ no.in no
uella in.d.c.ſi ciuitas.¶ Pondera tū ſi poſſet fieri dūa
an teſtatoꝛ vtatur noīe ꝓpꝛio loci.vel pͥnceps in reſcripto
ſuo qꝛ dicit Bononie Floꝛētie Regij:qꝛ tūc vͥ ꝙ con-
tineantur ſuburbia ⁊ ꝯtinentia edificia:ſicut ſunt ſubur-
bia ꝯiuncta ciuitate nullo extraneo loco mediante.⁊ iſto mō
nō pcedat doctrina doctoꝝ:vt appel.noīs ꝓpꝛij ciuitatis.
¶ Si aūt teſtatoꝛ vtatur noīe appellatiuo ciuitatis:que
denoīatur centri muroꝝ veniunt non ꝯtinētia edificia eē
40 muros qꝛ ſignū limitas ſignatūȝ.l.in teſtō lo pꝛima.ff.de
ꝯdi.⁊ de.⁊ iſto mō ꝓcedat doctrina cōis ſcribentiū.ſi aūt
vtatur vtroqȝ vocabulo qꝛ dicat in ciuitate Boñ.tūc vͥ
attendi nomen ꝓpꝛium.⁊ ex iſtis pōt inferri ſi teſtatoꝛ di
cat lego frumētum qḋ habeo bononie:vel lego frumētūȝ
qḋ habeo in ciuitate Boñ.an frumentūȝ veniat:qḋ hēo
in caſtro ciuitatis bononie.vide qḋ habeͥ in.l.nāȝ quod
liquide.§.ſi ita.ff.de penu lega.⁊ Bald.in recollectis in
l.j.ff.de offi.prefec.vrbis.

Eo tamen adiecto.

Nota ꝙ ſi in vno loco ē au-
1 dientia cauſaꝝ ⁊ lr̄aꝝ apoſtolicaꝝ.⁊ in alio papa moritur:
ibi vbi eſt audientia cārū:ibi oꝫ celebrari electio pape:qꝛ
ibi mori videtur:⁊ qꝛ vbi dimittit familiā videtur quis te
nere domiciliūȝ:quod quidem non mutaͥ:niſi cum tota
familia de loco diſcedat.tex.eſt no.in.l.predia maritima.
ff.de fun.inſtru.⁊ ibi dicit Bar.ꝙ quādo quis recedit relī
cta familia ⁊ rebus non videͥ habere animum trāſferēdi
domiciliū.ſecus ſi recederet cum rebus ⁊ familia.non.n.
videtur diſceſſiſſe qui de proximo eſt reuerſurus de peri.
diſtinc.j.diuoꝛtium.c.preſenti.§.loca.de preben.in.vj.l.
ex facto la grande.ff.de here.inſti.l.debitoꝛ.ff.de pigno.
l.queſitum.ff.de lega.tertio.⁊ eſt ratio qꝛ finguntur ibi reſi
dere ꝓpter animūȝ redeundi ad illum locum.c.legimus.
xciij.di.⁊ ideo dicit gl.hic in verbo vacare ꝙ inſpiciēdus
2 eſt pꝛimus ſtatus.allegat ſimile de muliere vidua que de
nominaͥ a dignitate pꝛioꝛis mariti donec alteri nupſerit.
allegat glo.ſi.in ſi.in.c.ex parte de fo.compe.⁊ ideo dicit
ponderandū eſſe habitum ⁊ non actū.ō.de ſūma tri.⁊ ſi.
catho.c.j.in ſi.⁊ ideo dicit hic ꝫenꝫe.ꝙ vbi eſt curia ibi vͥ
eſſe papa:vt in dicto.c.legimus.⁊ propter hoc limitabis
illud quod dici ſolet:ibi eſt curia:vbi eſt papa.nam vbi eſt
pꝛinceps ibi ſunt iura omnia.l.omniūȝ.C.de teſtamen.l.
pꝛeſenti.C.qui ad eccleſias confu.⁊ facit illud.vbi fuerit
coꝛpus ibi congregabunͥ aquile.Luce in fine Mathei
xxiiij.alias.xvij.xxiij.q.j.c.qm̄ vetus.ꝙ procedit quādo
papa non habet animum recedēdi de illo loco.ſecus ſi ha
beret curiam alibi.⁊ ad curiāȝ eſſet rediturus.¶ Et ad-
de ꝙ.c.ex pte allegatū per iſtam glo.non ꝓbat doctrināȝ
5 eius.Quia imo dignitas vxoꝛis extingͥͥ moꝛte mariti
per illum tex.in verbo quōdam regina.nihilominus tene
dictum glo.per.l.quotiens.C.de priuile.ſcholā.libꝛo.xj.
vbi vidua gaudet pꝛiuilegio mariti.facit.l.filij.§.vidua.
ff.ad muni.facit.l.femine.ff.de ſenato.l.pꝛima.C.de inco
lis.lib.x.l.cum te.C.de nuptijs.⁊ ibi pulchꝛe dixit Bal.
ꝙ ſi mulier comitatina nubit ciui ſoꝛtita eſt pꝛiuilegium
ciuis:⁊ gaudet illo ꝑuilegio moꝛtuo viro donec vidua re
manet:qꝛ gerit imaginē viri moꝛtui ⁊ in.l.penul.C.de pi
gno.actio.dixit ꝙ vxoꝛ eſt imago viri moꝛtui.nec ob.d.c.
ex parte.qꝛ in duobus locis appellat illam reginā abſqȝ
dictione quōdam.⁊ iſta dictio quōdam ſtis ipſa ſignificat
vt no.Bar.in.l.j.ff.de oper.noui nunc.facit.c.de vxoꝛe
de ſepul.⁊ intellige quādo vidua honeſte viuit.alias non
gaudet pꝛiuilegio mariti:vt dixit Ange.⁊ Bal.in.l.cuȝ
quedam puella.ff.de iuriſdi.om.iudi.facit ſingͥ.dictum
Bar.in.l.his ſolis.C.de reuo.dona.dicentis ꝙ omnes
pene inducte contra ſecūdo nubentes hn̄t locuȝ in mulie
re vidua viuente inhoneſte:ſed ſi nupſiſſet alteri nō gau-
deret pꝛiuilegio pꝛimi mariti.ergo eodem modo non gau
debit ſi vitam ducat inhoneſtā.⁊ etiā limita niſi tenderet
in odium vxoꝛis vidue:qꝛ tunc moꝛtuo marito extingue-
retur odium vxoꝛis.vnde pulchꝛe dixit Bart.in.l.licia
ſcḋa.§.vſuras de le.ij.ſtatuto caueͥ ꝙ banniti cum vxoꝛi-
bus non poſſent ſtare in territoꝛio bānitoꝛis ꝙ ſi moꝛtui
ſint mariti:vxoꝛes poſſint ſtare in territoꝛio.Jdeȝ voluit
Ang.in.l.cui coꝝ.ff.de poſtulando.Bal.in.l.cum acu-
tiſſimi.C.de fideicōmiſ.⁊ in.l.filiūȝ diffinimus.ff.de his
qui ſunt ſui vel alie.iur.⁊ in.l.voluntas.C.de fideicōmiſ.
⁊ ibi dicit ꝙ in lombardia ſi mulier nubit romano:viuit
lege romana eo viuo:ſed eo moꝛtuo viuit lege lombarda
ſcḋm ꝯſuetudinem lombardoꝝ.ſed de iure romano ꝙ diu
eſt vidua viuit lege mariti ſi hoc eſt ſibi fauoꝛ.ſecus ſi ſibi
eſt odium:quod eſt bn̄ notandū.facit dcīn bar.in.d.l.quo
tiens.vbi dicit eſſe tex.ſing.ꝙ ſi aliquis habuit ꝑuilegiūȝ
pꝛo ſe ⁊ pꝛo ſuis filijs maſculis ⁊ feminis:ꝙ non compꝛe
henduntur filie maritate.ſecus ſi eſſent vidue:quia tunc
gauderent illo pꝛiuilegio.ecce qualiter in hoc non viuit le
ge mariti:quia tenderet in odium eius.⁊ ſi verbis dareͥ
audacia dicerem bal.non bn̄ dixiſſe in.l.ij.C.de epi.⁊ cle.
vbi voluit ꝙ vxoꝛes clericoꝝ non hn̄t ꝑuilegium de quo
ibi poſt moꝛtem clerici:qꝛ fundamētū illius pꝛiuilegij cō-
ſiſtit in ipſo clerico licet extendatur ad vxoꝛem ⁊ filios:de
ſtructo ergo fundamento per moꝛtem clerici extenſio fieri
nō pōt:⁊ ita ibi reſidet.glo.tū ibi de vxoꝛe clerici nihil di-
cit:ſed de filijs clerici bene dixit:ꝙ non gaudent pꝛiuile-
gio moꝛtuo patre eoꝛum clerico:ex eo quia illud ꝑuilegiū
datur filio ex quo eſt in ſeruitio parētis:ergo moꝛtuo pa
rente ceſſat cū ꝑuilegij.ſed in vxoꝛe nihil dicit.iura tū ſu
perius allegata in vxoꝛe dn̄t ↄ̄triūȝ.⁊ gl.in.d.c.vidua.dicē
ꝙ viro moꝛtuo reſeruaͥ ꝑuilegiū vxoꝛi.alleg.d.l.quot.⁊
alia iura ꝑallegata:niſi ſubſtētādo bal.dicas eſſe ſpeciale
in ꝑuilegio.d.l.ij.ex eo qꝛ ſeruiūt clerico.nihilomin⁹ non
eſt ſine dubitatione:qꝛ vidua eſt imago viri vt dictuȝ eſt.
¶ Adde ſcḋo in ꝯtrarium dicit ꝙ res dͥ eē ibi:vbi eſt deſti
nata:lȝ actualiter nō ſit in illo loco.bar.in.l.q̄ſitū de leg.
4 iij.vbi dicit ſcholaris ſtat in ſtudio ꝑ mille ānos ꝙ nō cēſe
atur incola:qꝛ hȝ aīum redeūdi domū.facit qḋ habetur ī
l.lex coꝛnelia.§.domū.ff.de iniurijs.⁊ qḋ habeͥ in.l.i.C.
de incolis.facit qḋ no.Jo.de imo.in.l.ex facto ꝑallegata.
ſcholaris facit teſtm̄ et legat ſocio bona que habet hic bo-
nonie ꝙ non videatur reliquiſſe libꝛos:quos habebat tē
poꝛe ſtudij:quos volebat appoꝛtare ad domiciliū ſuum:
tamen quantum ad hoc ↄ̄trium tenet Pet.Cy.Ange.et
Bal.ibi.⁊ ideȝ tenuit Ang.in.l.debitoꝛ.ff.de pig.facit
qḋ no.Bald.in ſuis recollectis.d.l.debitoꝛ.vbi dicit qḋ
aduene obligātur.l.ciuitatis.allegat.c.quo iure.viij.diſ.
quod dicit eſſe verum quādo obligatio ꝓcedit ex ſola au
ctoꝛitate ſuperioꝛis.vnde ſi papa diceret:ita excōmunico
omnes peruſij cōmo:antes nō intelligereͥ de aduentis re
ceſſuris.allegat in ar.d.l.ex facto.ſecus dicit ſi non ꝓcede
ret ex ſola auctoꝛitate ſuperioꝛis:ſed ex culpa inferioꝛis.
vnde aduene ibi delinquentes bene obligarentur.l.mu-
nicipali illius ciuitatis.l.tertia.ff.de officio preſidis.

¶ Querit hic Pau.in.d.c.vbi periculū.⁊ hic ſtatuitur
5 vt fiat electio pape certo loco vtrum locus ſit de ſubſtātia
electiōis:ita ꝙ alibi celebrata nō valeat:⁊ vr ꝙ ſit de ſub-
ſtētia.ita no.Jo.in.c.i noīe dñi.xxiij.di.glo.in.c.cū terra
de elec.loquens ſimpliciter vbi debeat fieri electio:dic̄ ꝙ
in eccleſia ſiue capitulo illius loci:cui debet eſſe prelatus.
Hoſtiē.ibi dicit ꝙ ꝯſuetudo pōt inducere vt fiat in certo
loco:⁊ vbi non eſt ꝯſuetudo non eſt vis vbi fiat:dūmodo
fiat in loco honeſto.ar.l.pe.ff.de iuſti.⁊ iure.l.cū dies.§.
ſi arbiter.ff.de arbit.facit.c.cum nobis de electio.vbi ele
ctio fuit facta in choro.facit.c.cum inter canonicos.e.tit.
vbi electio fuit facta in capitulo.facit.c.ꝙ ſicut.e.ti.vbi dr̄
ꝙ dȝ fieri in eccleſia.facit.c.qua fronte de app.vbi fuit re
prehenſus p̄latus ꝙ cōfirmabat electiones epōꝝ in aula
regis. Pau.tȝ hic ꝙ locus nō ſit de ſubſtātia:ſed teneat
vbicūqȝ celebrata dūmodo locus ſit clericoꝝ ⁊ honeſtus
qꝛ non in coquina:vel in lupanari.l.penul.p̄alle. Idez tȝ
zenze.qui tñ fatetur honeſtuȝ eſſe ꝙ fiat in loco debito:tñ
alibi facta tȝ.⁊ ita tȝ Archi.in.d.c.vbi periculum.⁊ ita tȝ
6 Domi.⁊ Jo.de ſanto. ¶ Queris etiaȝ hic Pau.an va
leat electio facta in loco interdicto ⁊ vr ꝙ ſic: qꝛ in tali lo
co ꝓhibita eſt celebratio diuinoꝝ:tñ ſecrete ⁊ ſubmiſſa vo
ce p̄nt celebrari.c.alma.de ſen.ex.in.vj. Item interdicto
loco clerici ſunt interdicti:quo ad locū.non quo ad ſe : vt
no.in.c.cum inter de ꝯſuetu.⁊ ſic fatetur valere electionē
ibi celebratā.abſentes tñ ad hunc locum citati non tenen
tur venire tanꝙ̄ ad locū inhoneſtū. Iſtud tȝ Jo.an.in.c.
j.de poſtu.prela.⁊ ibi glo.vide Domi.⁊ Archid.in.d.c.
in noīe dñi ſequitur hic.d.Pet. ¶ Quid ſi papa moriē
in loco diſtanti vltra duas dietas a loco a quo reſidet au-
dientia:an debeat fieri electio in loco in quo reſidet audiē-
tia.vide hic.d.Car. Et inquantū in precedenti.§.tactum
fuit de illo quod fit in mari an dicat̄ factuȝ in terra. adde
Ang.in.l.ſane.ff.de iniurijs.vbi dicit ꝙ illius eſt iuriſdi
ctio ⁊ illius eſt imperiū rōne ꝯtus vel quaſi delicti:vel q̄ſi
cui ꝓpinquior eſt illa p̄tícula maris.in qua negocium aut
delictū factum eſt allegat.d.c.vbi periculū.§.porro. ⁊ qđ
not.Bar.in.l.ceſar.ff.de publica.⁊ ſubdit ꝙ ſi iter duas
ciuitates eque diſtantes eſſet cōmiſſuȝ delictū in mari: tūc
diceretur cōmiſſum in ꝯfinibus.l.arbor in prin.§.de veſti
bulo.ff.cōi diuidun.⁊ ideo pariter ad vtranqȝ pertinebit
cognitio criminis ⁊ ꝯtus:ſicut qñ p̄ſeaualiter in cōfinio
plurium ciuitatū delinquit̄ vel ꝯtrahit̄ ſi in eadez p̄tícula
maris plures hūt dñium.⁊ ponit exemplum in ſeneſcalco
vel admirato maris regis aragonum.⁊ ideo dicit ꝙ quilȝ
pariter cognoſcere pōt:⁊ erit locus p̄uentioni per.l. ſi qs
poſtea.ff.de iudi.l.cum quedaȝ puella.ff.de iuriſ.om.iu.
⁊ dicitur p̄uenta iuriſdictio p capturā perſone.allegat Jo.
and.in nouella in.c.j.de obligatis ad ratiocinia.

Porro. Uenit ad declarationē caſus deciſi i.d.
c.vbi periculū.vt habetur hic in glo.in
1 verbo prouidet. ¶ Nota ꝙ cōſtitutio loquit̄ de compul
ſione:vt eſt decretalis vbi periculuȝ ſi non eſt ſortita effe-
ctum dȝ coactio iterari:⁊ ſic nō expirat per primā coactio-
nem.qđ inducit.d.Spe.de ane.hic ad qōez.ſi arbiter mā
dauit ſub pena rem reſtitui ⁊ reſtituta fuit.deinde iterū
occupat̄ an ſi iteꝝ recuſat reſtituere incidat in penam:⁊ re
mittit ad Bar.in.l.ſi fideiuſſor.ff.de leg.j.⁊ in.l.i nume
rationibus.ff.de ſol.⁊ ad Guil.de cu.in.l.ſed ſi poſſeſſo
2 ri in p̄n.ff.de iureiur. Et dicit ꝙ qñ aliqs eſt ad aliqđ ob-
ligatus vt liberet̄ dȝ illud facere cū effectu: vt i.l.quotiēs.
ff.q ſatiſ.cog.⁊ ita reſidet.tu adde bart.in.l.ſi fideiuſſor.
§.meminiſſe p̄allegata.vbi refert habuiſſe qōem de facto.
arbiter ꝯdēnauit p̄tē ad locandū in q̄nquēniū.demū non
ſtat locationi.vtrū poſſit peti pena cōpromiſſi.an pēa po
ſita in ꝯtu locatiōis.refert ſe dixiſſe ꝙ liberatus ē a pena
cōpromiſſi faciēdo locationē:et agendū erit āmodo ex ꝯ
ctu locatōis.allegat.d.l.i numerationib⁹.⁊.l.ſeruus ſi he
res.ff.de ſtatulib.ſed in ꝯrīū allegat.l.fundi p̄tē.ff.đ ꝯbē.
emp.ſoluit ꝙ ibi fuit ꝯuētū vt ꝯductū h̄ret:ꝙ nō iplet̄ ſo
la locatōe:ſed p patiētiā in toto tp̄e:ſȝ ibi fuit dānatus vt
locaret:iō ex ſola locatione iᵽletū eſt mādatū.allegat in cō
trariū.l.inter caſtellianū.ff.đ arbi.et rñdet ꝙ ibi arbiter di
uiſit rem:⁊ voluit rē ſic eſſe diuiſam:nō aūt dānauit eos
rem diuidere et ſic nō implet̄ niſi in diuiſione pmāſerint.
allegat ēt in ꝯrīū.l.ſi heres.ff.de act.em.et rñdet ꝙ rei vē
dite acceduñt multa et p eis agi pōt actione p̄ria:qꝛ lȝ cedāt
vēditioni:nō tñ ſunt empta vt.l.vacc.ff.de eui.facit qđ
no.idē Bar.in.d.l.ſȝ ſi poſſeſſori.et in.l.i numeratiōib⁹
p̄allegata.⁊ in.d.l.inter caſtellianū. ⁊ ſequitur Bal.Saly.
et Rapha.ful.in.d.l.ſed ſi poſſeſſori.ſed Cy.in.l. debito
ri.C.de pac.tȝ ꝯrīum.⁊ ꝯrium voluit glo.in.l.pōponius.
§.ſed et his.ff.de pcur.et in.l.ſi fundus.§.creditor.ff.de
pigno.et in.l.claudius in medio magne glo.ff.qui po.in
pig.ha.et facit qđ no.Bar.i.d.§.ſȝ et his.ex quo.n.exe
3 cutio eſt ſemel facta dȝ eſſe extinctum offīm iudicis:ad exe
quēdū hmōi ſniam:vt in.l.qui rea.§.aream.ff.de ſolu.et
iō dixit Ang.in.l.ſed ſi poſſeſſori p̄allegata ꝙ dȝ eſſe cau
tus aduocatus ne qñ facta ſemel eſt executio iteꝝ petat exe
qui inſtrm per ſniam.et ꝙ iteꝝ non poſſit peti executio.te
nuit idem Bar.alias Bal.in.l.permiſſeri.§.ſpecies.ff.
de acq.poſ.per illum tex.et contra Bar.tenuit idez An
ge.in.d.l.ſi fideiuſſor.§.meminiſſe. Sed poſſet dari opti
ma ꝯcordia per illud qđ dixit glo.in.c.querētis de offi.de
leg.⁊ in.c.cōmiſſa de electio.lib.vj.ꝙ aut incōtinētis poſt
executionē res venit ad illū cōtra quem eſt facta executio:
et iteꝝ executio peti pōt:qꝛ non vr̄ facta pfecte.et ita ꝓce
dat dictum.d.Spe.hic.et dcīn Bar.in.d.§.meminiſſe.
aut eſt ex interuallo:⁊ tūc nō poſſet fieri iteꝝ executio p iu
ra in ꝯrīū allegata.⁊ ita ꝓcedat opi.ꝯria:niſi executio fiat
ſuper eo qđ h̄ret cām ſucceſſiuā: vt in.l.corruptionē.⁊ ibi
glo.C.de vſufru.l.pluribus.§.⁊ ſi plȝ.ff.de v.ob.⁊ ibi p gl.
⁊ ita loquat̄.d.l.iter caſtellianū.⁊.d.l.ſi heres.⁊.d.l.i nu
merationib⁹.⁊.d.§.meminiſſe.nec ob.qđ dixit Cy.in.l.
ſeruus.C.de penis.qꝛ ibi loquit̄ de eo qui habebat cām
4 ſucceſſiuā de iure cōi. ¶ Nota caſuȝ ſpālem in quo lȝ lai
cis manus iniecere in pſonas eccleſiaſticas.alios caſus vi
de in.c.princeps ſeculi.xxiij.q.v.vbi inter ceteros nota
elegātē caſum:qñ clerici faciūt ſciſma p̄nt tūc cōprimi vel
cōpelli p p̄tātem ſecularē.⁊ vide glo.no.in.c.ſi duo.lxxix.
di.que dicit ꝙ illo caſu dȝ ꝯgregari ꝯciliū vniuerſale.naȝ
hic ſi cardinales exeūt ꝯclaue cōpellunt̄ intrare p dñz tpa
lem ꝓbat iſte tex.in v̄bo penas in dcā ꝯſtōne ꝯtentas:niſi
hoc fecerint incurſuri.iuncto.d.c.vbi p̄iculū.§.p̄terea. ⁊
ſic h̄ caſu laicus cōpellens clericū nō incidit in penā cano
nis ſi qs ſuadēte.xvij.q.iiij.nō.n.peccat ex quo auctāte
huius.l.faciat.l.graccus.C.de adul.xxiij.q.iiij.c.qui pec-
cat.iſtud no.Stepha.polan⁹ hic ſȝ nō bñ pōt iſtō hic col-
ligi.Aut.n.tu intelligis ꝙ cardinales p̄nt cogi diſtringē-
do actualiter pſonas eoꝝ.⁊ hoc nō pmittit̄ in.d.c.vbi pi-
culū.§.p̄terea.imo fortius ibi ꝓhibet̄ ⁊ ideo diſtrigentes
eſſent excōicati.aut tu intelligis ꝙ cōpellant̄ indirecte nō
diſtringendo pſonas.⁊ tūc ēt ſi iuſte fiat nō incidit faciēs
in canonē.ſi quis ſuadente:qꝛ ille canon ſolum loquit̄ de
inferēte iniuriā ꝯtra pſonā clerici.c.nuper de ſen.ex. ⁊ ita
5 trāſit.d.Card.hic. ¶ No.ꝙ aliud ſtatuit̄ qñ oēs cardi.
exeunt conclaue:⁊ aliud qñ quidam tñ ⁊ quidam rema-
nent.nullo enim remanēte nō pōt fingi eſſe collegiū vbi
nullus eſt.ſicut fingitur eſſe collegium ſi aliquis duntaxat
de collegio remaneat:quia in illo dicitur tunc reſidere vis
⁊ poteſtas collegij:vt probat̄ in.c.gratum de poſtu.prela
torum.⁊ in.l.ſicut.ff. quod cuiuſqȝ vniuerſitā. nomine.
capitulo igitur congregato non dicitur diſſolui collegiuȝ
per receſſum etiā maioris ptis anteꝙ̄ ꝯgregetur:niſi due
partes accedant non fingit̄ capitulū conueniſſe in locum.
de iſta reuocatione exeuntiū conclaue vel abſentiuȝ quan-
do fieri poſſit.vide plene per omnes in.c.cum nobis oliȝ.
6 ē.eo. ¶ Sed an poſſint cardinales cōpelli pſonaliter vt
redeant:vel pone ꝙ ſint preſentes ⁊ volunt reuittare con
claue:vel quid ab initio voluñt deliberare.dicit Zādi. poſ
ſe dici ꝙ omnes ſunt priuati illa vice p̄tāte eligēdi per.d.
c.vbi periculū.§.ſane.qđ dcīi nō eſt verum.nec ipſe tenet
illud:

illud:q̄r.§.ſane loq̄tur q̄n aliq̄ tñ ſūt ex ꝯclaue:nō aūt q̄n
oēs.dicit ergo Landi.ꝙ cogunſ intrare p̄ requiſitionē vbo
lē.nō aūt p̄ impulſionē corpalē p̄.d.§.p̄terea.vbi dr̄ dñm
tēporalē nō poſſe cōpellere vel arctare cardinales vltraꝙ̄
permittiſ in eadem ꝯſtōne.ſed de corporali compulſione
nulla eſt facta mentio ibi ergo.¶ Opponitur ad h̄ dcm̄
q̄r ſm̄ hoc poterit differri electio pape in ppetuū:ſi certus
cardinaliū totus ncīe diſcrepāte recuſaret itrare ꝯclaue:
qḋ eſt abſurdū ⁊ ꝯ mētē.d.c.vbi p̄iculū.⁊ ꝯtſtū tex.in vbo
cōpellant.qḋ ſapit violentiā vt in rubro ⁊ nigro ꝙ metus
cā.dicit.d.Car.ꝙ ſicut cardiales poſtꝙ̄ in conclaui ſunt
cōpelluntſ expedire electiōes indirecte per ſubtractionē vi
ctualiuꝫ ſm̄ formā.d.c.vbi p̄iculū.§.vcꝝ.ita pn̄t cogi per
eaſdē penas ab initio vt igrediantſ:vel ſi ſunt egreſſi:vtꝝ
ingrediantſ.nō.n.dꝫ eē melior ꝯditio cardinaliū nō parē
tium ⁊ nō ſe offerētiū ad ingrediendū ꝯclaue:ꝙ̄ offerētiū
c.j.de poſtul.Itē pmiſſo ꝯſequēti vr̄ pmiſſum añcedens
ad illud.c.p̄terea.⁊.c.ſane de offi.de leg.l.ad rē mobilē.l.
ad legatū.ff.de ꝓcu.putat tñ ꝙ nō pn̄t aliter diſtringi p̄
ſonaliter ad ingrediēdū:nec p̄ alias penas qḋ bn̄ ꝓbatur
7 in.d.§.p̄terea.¶ Quid ſi oēs cardi.eēnt mortui.glo.in
vbo oēs.remittit ad no.p̄ ſe poſt Hoſt.in.c.lꝫ de eiuſdē
ſ.co.Ho.ibi dicit imaginādū eſſe ꝙ deo diſponēte nō oc
curret talis caſus ꝙ oēs tam venerādi dn̄i mortui ſint:ſi
tñ occurret talis caſus refert duas opi.vna eſt ꝙ ad clerū
romanū ſpectaret talis electio.ar.c.in noīe dn̄i.xxiij.diſt.
alia eſt ꝙ ad ꝯciliū gn̄ale ſpectaret ſicut olim de iure anti
quo ſpectabat:vt.lxiij.di.per totū.Hoſtien.dicit ꝙ p̄ma
opi.eſt verior.ſed ſcḋa opi.eſt iuſtior.nam difficile eſt ꝯgre
gare conciliū gn̄ale.⁊ euitetſ iterim p̄iculū vacātōis ⁊ mo
8 re in tanta dignitate.¶ Quid ſi remanerēt duo dn̄tarat
dic ꝙ vnus poterit eligere aliū:dūmodo alius ꝯſentiat
electioni.ſi vero vnus ſolus remaneret ille hēbit electōeꝫ
c.gratū de poſtu.p̄la.ſe aūt ipm̄ eligere nō poterit p̄.c.per
nr̄as de iure pa.tñ ſcribētes dicūt in illo.c.lꝫ.⁊ ibi per.d.
Ab.in ſuis finalibus vbis ꝙ poterit adhiberi talis cau
tela:ꝙ ille talis poterit noīe totiꝰ collegij dare hāc p̄tāteꝫ
eligēdi alteri.⁊ ille tāꝙ̄ cōpromiſſarius totiꝰ collegij po
terit eligere iſtū:dūmō ceſſet fraus:⁊ ambitio.facit dictuꝫ
Ang.in.l.nulli.ff.q̄ cuiuſqꝫ vniuerſi.noīe.vbi allegat
Pau.dicenteꝫ ꝙ ſi in collegio monacoꝝ nō remāſit niſi
vnus monacus ꝙ ſi vult effici abbas q̄r epidimia oēs ſub
traxit de medio:remediū eēt ꝙ vocem ſuā cōmitteret alte
ri:⁊ ille alter eligat eum:⁊ huic eligēti ꝯſentiat.⁊ ita dicit
Ang.ibi fuiſſe ſeruatū in abbate ſcī Bñdicti.dicit tñ hu
ic ꝯſilio obſtare q̄r vox eius cui cōcepta eſt nō eſt de corpe
collegij.vñ non vr̄ ſibi ſuffragari.allegat glo.in.d.l.nulli
⁊ finaliter ſoluit ꝙ h̄ operatur nec̄itas que nō ſubeſt legi.c.
iij.de furtis.Ego dū eſſem ſcholaris hic bonon.legens
ſextū vidi dubitari in arduo ſcḋo tp̄e quo iſta ciuitas receſ
ſit a dn̄io.d.Euge.olim pape.iiij.ꝯſiliū ſexcētoꝝ populi
Bon.ꝯceſſerat p̄tātem q̄buſdā trāſferēdi imperiū bon.
quibuſcūqꝫ voluiſſent.q trāſtulerūt illā p̄tāteꝫ ꝓ illa vice
in quoſdā ciues p̄ q̄ttuor mēſes dn̄taxat.Iſti tales in fine
iſtoꝝ quattuor mēſiū volebāt remanere in dn̄io per alios
quattuor mēſes:nō poterāt:volebant eligere ſeipſos per
alios quattuor mēſes.fuit rn̄ſum p̄ quēdā ſolēnem docto
rem ꝙ nō poterat fieri.Sed cautela erat vt ipſi trāſferrēt
illam ſuā p̄tāteꝫ in alios ⁊ illi alij eligerēt ipſos p̄ro alijs
quattuor menſibus:⁊ allegabatſ iſta doctrina.ego aūt dū
eſſem ibi p̄ns vocatus ad hoc dicebā iſtam practicā nō fo
re veraꝫ nec tutā q̄r erat facta in fraudē.nec neceſſitas hoc
inducebat:⁊ allegabā dictū Ang.in.d.l.nulli.⁊ Jo.cal.
⁊.d.Car.in.c.cum ad nr̄am de inſtitut.nihilominus fuit
practicatū ꝯtrm̄:ſed iudicio meo non bn̄:nec poterat rn̄
deri ſufficiēter ad tollēdam fraudem.vide que dixi in.d.
9 c.cum ad nr̄am.¶ Glo.in vbo cōpellant.querit qḋ ſi alij
qui exeunt ꝯclaue:aliq̄ nō:quid iur:rn̄det gl.ꝙ p̄ſidēs
in tali territorio vbi eſt cōclaue:dꝫ compellere remanētes
in territorio vt intrent conclaue:⁊ eos includere ſm̄ for
mam.d.c.vbi periculū.ſed ipſis non exiſtentibus:an illi
ſoli poterūt eligere.ſentit iſta glo.ꝙ̄ ius eligēdi remāebit
penes remanentes in territorio.Landi.hic recitat alios
dicere ꝙ exeuntes ſic ſe cōpelluntſ intrare q̄r hic non excu
ſantur:quin cōpellantſ:niſi in duobus caſibus.ſ.infirmi
tatis ⁊ debilitatis.ideo cū non ſimus in altero p̄dictoꝝ
caſuum cōpelluntſ intrare:etiam ſi vellent voci ſue renun
ciare.⁊ facit p̄ro hoc q̄r ſi intrabunt forte trahent alios in
ſuam partem.c.bone.el p̄mo.ſ.co.nihilominus Landi.
tꝫ gl.per.d.c.vbi periculū.§.ſane.vbi vr̄ caſus expreſſus
qui non corrigiſ per iſtuꝫ tex.⁊ ſequiſ ꝯtrᵃ.ꝙ q̄n paucio
res ſunt ſiue erunt intrantes:tanto citius ꝯcordabunt:vt
in.§.ſequenti.⁊ q̄r nullus cogitur inuitus eligere:ſꝫ pōt
voci ſue renunciare.c.in cauſis.ſ.co.Iteꝫ quis ſi inuitus
intraret poſſet magis turbare actum electionis ꝙ̄ illi p̄ro
ficere.non ob.iſte tex.quia ſi ſolū excipiuntur duo caſus:
quādo omnes cardinales exeūt nō eſt rō quare vnus ma
gis ꝙ̄ alius compellatur.ſecus ergo q̄n non exeunt oēs.
Item iſtis duobus caſibus addendus eſt tertius.ſ.quan
do aliqui volunt intrare:aliqui non.colligitur ex.d.c.vbi
periculum.§.ſane.qui aperte nō eſt correctus.ergo p̄ ſen
ſum ſubaudiētū non debet corrigi:vt eſt glo.in.c.capiētes
10 ſ.co.in.vj.¶ Quid ſi omnes exeunt conclaue ⁊ conuer
tunt ſe ad aliud territoriū.glo.dicit ꝙ locus erit remiſſio
ni ⁊ p̄ſumēdū eſt veriſimiliter ꝙ aliqui venient ⁊ aliqui
ſequentur eos ne voce ſua p̄ruentur.¶ Quid ſi omnes
11 exeunt conclaue:tñ remanent in territorio vbi dꝫ fieri ele
ctio:⁊ aliqui intrant conclaue citius ꝙ̄ alij.an ſtatim rein
trantes poterunt eligere glo.dicit ꝙ ſic.ſi alij non habēt
iuſtam cauſam quare nō reintrant.a p̄ncipio autem de
bent quādo intrant expectare alios per decem dies:vt in
12 d.c.vbi periculū.¶ Quid ſi alij non intrātes hn̄t iuſtam
cauſam non intrandi:quia iuſte timent mortē vel aliā ſtra
gem prout contigit poſt mortē clementis in facto.nec eſt
aliquis dn̄s tēporalis ita potens qui poſſet p̄ſtare eis ſe
curitateꝫ ꝙ etiam de facto tunc dicebatur.vnde ſi nolunt
ex dicta cauſa intrare:quātūcūqꝫ cōpellātur:quid erit fiē
dum.⁊ ſi reuocetſ in dubium:quis cognoſcet.⁊ quis erit
iudex competens in hoc.glo.dicit ꝙ non deciduntſ forte:
q̄r forte non fuerunt preuiſa per auctorem huius compi
lationis.vnde adhuc egebāt ⁊ egent deciſione.dicit Lan
di.ꝙ ſi dn̄s temporalis non eſt potens per ſe p̄ſtare ſecu
ritateꝫ debebit inuocare brachiū dn̄orum vicinoꝝ.c.j.de
treu.⁊ pace.ꝯtrᵃ.allegat.l.properandū.§.ſin autem.C.
de iudi.¶ Quis autem cognoſcet de iuſtitia eius dic ꝙ
13 in dubio ille dn̄s temporalis loci:vbi debꝫ fieri electio ex
poteſtate ſibi tradita a iure per.d.c.vbi periculū.§.p̄terea
ſm̄ Landi.hoc poſſet ꝓcedere ſi metus nō ſurgeret a ſcō
dn̄o temporalis loci:quia tunc hoc dictuꝫ non procederet
arg.l.j.C.ne quis in ſua cā.d.Anto.dicit hoc procedere
poſſe ante electionē factam.ſed glo.loquitur de electione
iam facta:in qua dicit nullum eſt dare remediuꝫ:quia ne
mo pōt iudicare de facto pape:qḋ eſt ſūme notādū contra
illos qui dicunt congregari conciliuꝫ in factis pape ⁊ ege
ret hoc deciſione.d.Jo.de imo.dicit ꝙ iſta glo.loquitur
de electione fienda ⁊ ſic non probat id ad quod allegatur
⁊ contra dicta.d.Anto.allegat.c.princeps ſeculi.xxiij.q.
v.vbi principes ſeculares poſſunt compellere clericos in
caſu ſciſmatis.in allega glo.ſingul.⁊ vnicam in.c.ſi duo.
lxxix.di.que dicit ꝙ quādo plures aſſerūt ſe romanos pō
tifices eſt ꝯgregandū cōcilium vniuerſale.⁊ ibi dicit Hu
gu.cuius dictum nō refert Archi.ibi ꝙ illo caſu ſciſma
tis poterunt cardinales ꝯuocare ⁊ congregare conciliuꝫ:
⁊ ita factum fuit in cōcilio piſano:quia cardinales receſſe
runt ab eo:⁊ ſcripſerunt ad omnes principes ⁊ p̄latos
mundi pro congregando concilio.poſſet tamē ſeruari di
ctum.d.Anto.qḋ illud ꝯtrm̄ procedat quando conſtat
ꝙ clerici faciunt ſciſma.ſed in caſu.d.Ant.⁊ iſtius glo.nō
conſtat ꝙ papa faciat ſciſma:imo reputatur verus ⁊ indu
bitatus papa.eſſet tamen ſatis equum quod congregare
tur concilium:ne in tanto ſciſmate eccleſia dei vigeret.qḋ
ſenſit do.Pe.hic dum allegat.d.c.principes.ita in h̄ teſi

det Jo. de imo. Tu ad hoc dicas vt dixi q̄ oīno dʒ con
gregari conciliū tam per cardinales: vt voluit Hugu. q̄
etiam per principes laicos: vt in dicto. c. principes ſeculi.
14 ¶ Quid ſi dñi cardinales hñt ipm dñm ipalē ſuſpectuʒ
ne faciet eis impreſſionē vr̄ q̄ poſſint recedere ꝛ eligere lo
cum tutum. c. ex parte. el. j. de ap. que qō pro parte incidit
in qōem ſciſmatis pendētis tpe. d. cardi. vt ipſe hic refert.
circa q̄ plurima ſcripta emanarūt. ꝛ poſſet dici ſm eūʒ q̄
ſi dñs temporalis offeret ſe ad obſeruādam formam. d. c.
vbi periculum: tunc veriſimiliter non deberent timere: qꝛ
in facto apparet ɔ̄rium: quod potius intendit iuridice ꝓ
cedere. allegat dicta per ſe in. d. c. licet. tu dicas conſiderā
dam eſſe qualitatē illius dñi temporalis: ſi forte eſt timo
ratus ꝑnceps: aut tirānus iuxta no. in. l. j. C. ſi quis ipa. mi.
15 ¶ Glo. in vbo incurſuri. querit an ciuitas ēt icurrat pe
nam de quo in. d. c. vbi periculū. §. ciuitas. in caſu huius
§. ꝛ decidit q̄ ſic: qꝛ etiam illis eſt pena dñi ꝛ rectoris ciui
tatis. quod eſt bene notandū: qꝛ licet materia ſit penalis:
tñ lata ſit interpretatio. ꝛ hoc ideo qꝛ iſta cle. venit ad inter
pretationē. d. c. vbi periculū. ꝛ ideo dicta ibi intelligantur
repetita hic. ar. cle. ſtatutū. j. e. quod tenet hic Pau. ꝛ ſic
habes q̄ quādo conſtitutio extendiť ad caſum nō deciſuʒ
intelligitur talis extenſio in eiſdem penis ꝛ cōditionibus
l. j. §. hec autem actio. ff. ſi quis teſta. libe. eſſe iuſ. fue. idē
eſt cum hominis diſpoſitio ꝓrogatur quia intelligiť cum
ſuis qualitatibus. c. preterea requiſiti. de appel. l. labeo.
ff. de arbi. cum ſimilibus.

1 **Ceterum.** No. q̄ exceptiones que alias ſunt
valide contra eligentes nō ſunt ad
mittende in electione pape. ſimiliter nec contra papā. Et
ideo glo. in. c. ſiquis pecuniaʒ. lxxix. di. que ſingu. dixit. ſi
quis credens vxorem ſuam mortuā ɔ̄ſentit electioni de ſe
facte in papam: deinde vxor eum petat vtrum poſſit: ꝛ ſi
negat vxorem ſuā quis cognoſcet ꝛ concludit q̄ papa di
2 cere pōt. de hoc nemo cognoſcat: qꝛ non hʒ ſuperiorē in
hoc. ſi vero ɔ̄ſtat de matrimonio vxor debet ſi pōt induci
ad ɔ̄tinentiam: ꝛ ſi non vult continere: papa reddat debi
tum. ꝛ ſtabit in papatu qꝛ non repugnat ſubſtātie papatꝰ
vel clericatus. nam petrus habebat vxorem cum fuit pro
motus in papam: qꝛ continentia ꝓceſſit ex ɔ̄ſtitutione ec
3 cleſie. vñ clerici greci ſine peccato ɔ̄hant matrimoniū. c. cū
olim de cleri. ɔ̄iuga. c. nicena. xxxj. diſt. ¶ Sed an poſſit
pape opponi. q̄ ſit hermofrodita: vel mutus vel ſurdus.
Bal. in. d. c. licet. tenet q̄ nō: qꝛ cardinales non facerent
ita fatuam electionem: ideo non dʒ fieri qō de ambagibꝰ.
4 ¶ Et adde q̄ pileus diſputauit vtrū mulier nupta poſ
ſit accuſari q̄ cōmiſerit adulteriū cum papa: ꝛ determina
uit q̄ ſic per. l. adulter. ff. de adul. ¶ Glo. in vbo ceterū.
5 dicit q̄ exceptio excōicatōis vel ſuſpenſionis concernens
perſonas cardinaliū eligentium non pōt opponi contra
electum a duabus partibus. ꝛ ſi dicatur q̄ cōicando alij
peccant: vt in. c. nuper de ſen. ex. ergo pōt opponi: reſpon
detur q̄ non peccant: qꝛ ſit auctoritate legis que remouet
oēm exceptionē vt in. l. ſeruius. §. ſi quis rituum. allegatꝰ
in glo. Tum etiā qꝛ in caſu neceſſitatis licitum eſt cōicare
excōicato. c. ſi vere de ſen. ex. ſed maior neceſſitas inueniri
nō pōt q̄ carentia vicarij dñi Jeſu chriſti. xxij. diſ. c. oēs.
ꝛ ꝓcedit hoc non ſolum quo ad electionē factam. ſed etiā
quo ad electionē fiendam: vt nō poſſit opponi talis exce
ptio ꝛ ſi opponiť de. c. vbi periculum. vbi admittiť exce
ptio interdicti reſpectu loci. hic vero eſt reſpectu perſone:
qꝛ ex interdicto loci non ſurgit diſceſſio: ſecus in exceptio
ne interdicti perſone. facit qō habetur in. c. indēnitatibꝰ.
§. vt autē. ē. e. in. vj.

1 **Uerum.** No. q̄ electio pape eſt negocium dei.
q̄ intellige imediatus: q̄ ſunt negocia
aliarum electionū per rōnem poſitaʒ in. c. licet. ē. eo. quia
in alijs pōt recurri ad ſuperiorē. ¶ Et premitte ꝓ euidē
2 tia ſm. d. Pe. q̄ electi ꝛ quidam alij tenenť venire ad ſe
dem apoſtolicam infra terminū certū de quibus in. c. cu
pientes. j. rñſo. ē. eo. in. vj. illi ergo ꝛ alij quicunqꝫ ſunt te
nentur in curia comparere ſede vacante: ſed cōtra hoc op
ponitur qꝛ mors iudicis excuſat. l. arbiter. ff. de arbi. ſolu
tio hic ſequebatur creatio ſucceſſoris: ꝛ ideo melius eſt ac
cedere q̄ differre ſicut iaʒ cōparuit iudice impedito: debʒ
enim expectare non repente recedere: alias cenſetur cōtu
max: vt no. Inno. in. c. calūniam de penis. ꝛ licet ſit rigo
roſum: tñ tendit ad expeditionē cauſaꝝ. ꝛ ideo iſte tex. vti
3 tur verbo ſtatuimus q̄ eſt verbū iuris noui introductori
um: vt vult glo. hic in verbo verum. ꝛ tex. ꝛ glo. in. c. ſta
tuimus. ē. eo. in. vj. ꝛ in cle. ſi. in verbo ſtatuimus. ē. de re
ſcrip. ꝛ glo. in. c. vt litigātes de offi. ordi. in. vj. ꝛ not. do.
Cardi. in. c. decernimus. ꝛ ibi per. d. Abbatē. ē. de iudi.
¶ Glo. in verbo orationibus. qualis debʒ eſſe oratio re
mittit ſe ad clemen. ſi dominum. j. de religio. ꝛ vene. ſan.
4 ¶ Glo. in verbo effundendis. dicit q̄ verbum effuſiōis
denotat abūdantiā. c. reuertimini. xvj. q. j. ¶ In gl. qua
cunqꝫ opponiť. vr̄ q̄ ciuitas non teneať venire vel mitte
5 re ad curiam: ſed requiritur noua citatio ſucceſſoris. c. iʒ.
de accuſa. glo. dicit de hoc olim fuiſſe opi. ꝛ Hoſtien. tene
bat contrarium eius quod dicatur hic: ſed eius opi. repro
batur hic ɔ̄rie. dicit q̄ opi. Hoſtiē. pōt ſaluari in alio iu
dice citante q̄ papa. Cōclude ſi citatio ſit ab iferiori a pa
pa non tranſit effectus citationis in ſucceſſorē. l. ntratus
ff. de reg. iur. c. caueant. xij. q. ij. ſi tñ predeceſſor incepit ci
tare: licet non citauerit perēptorie ſufficit q̄ ſucceſſor com
pellat: nec arctatur ad faciēdū tres citationes ſi due facte
fuerunt: vel vna perēptoria: ſed ſufficit q̄ factis duabus
faciat vnam. ſi autem cōpleuiſſet oēm numeꝝ citationum
vel mouerit perēptorie: opʒ ſucceſſorem facere vnaʒ cita
tionem: nec exigitur q̄ ſit perēptoria. l. ꝛ poſt edictum. ff.
de iudi. c. de illicita. xxiij. q. iij. ꝛ in ſpec. de citatione. §. ſe
quitur. v. ſed nūquid: ꝛ dicit Archi. in. c. ſi egrotans. v.
q. iij. q̄ ſi delegatus qui cognouit de cā citauit peremptō
rie ad ſniam audiendā ꝛ poſtea alteri cōmittit ſnīe ꝓla
tionem q̄ ille talis iterato citare dʒ. facit quod not. glo. ꝛ
Bar. in. l. ɔ̄ſentaneū. C. quō ꝛ quādo iudex. ¶ Si vero
citatio ſit a papa: tunc ſi fuerit expreſſum nomen ꝓprium
eius in citatione nō arctať citatus quo ad ſucceſſorē papa
mortuo. vt no. gl. hi v. verū poſt Archi. ſi vo ſub noīe di
gnitatis trāſit ad ſucceſſorē vt h: nec exigiť alia citatio ſꝫ
vr̄ ſentire Ho. in. d. c. iʒ. ꝑ qō temperať iſte tex. Idem ſm
d. Anto. ſi in citatione fuit dictum cōpareas corāʒ nobis
per tex. ꝛ glo. in. c. ſi gratioſe de reſcrip. in. vj. ſi aūt nomē
proprium ꝛ appellatiuū eſſet expreſſum debet attendi no
men quod ꝑcedit. ar. l. ſi ſeruus cōmunis. ff. de ſti. ſeruo.
6 ¶ Querit hic do. Pe. quid ſi iudex moriť anteq̄ nun
cius citet: an citatio poſtea facta valeat: vr̄ q̄ non: qꝛ man
datum expirat morte mandantis re integra. c. gratum. de
offi. dele. l. mandatū. C. mādati. in ɔ̄riuʒ allegat qꝛ iuſſus
non expirat cui quis neceſſario obedire tenetur. ꝛ allegat
l. fundi venditor. ff. de acquir. poſ. ꝛ remittit ad dicta per
ſe in. c. qm̄ abbas de offic. deleg. tu vide de hoc Bar. in
d. l. fundi mādatū. ꝛ ibi Jo. de imo. ꝛ Ludo. ro. qui accu
mulat dicta moderna. vide Ange. ꝛ Bal. in. l. ꝛ quia. ff.
de iuriſ. om. iu. ꝛ Bal. in. l. j. ff. de poſtulā. Ange. in. l. ſi
per epiſtolam. ff. de acquiren. here. ego dixi in. d. c. licet.
7 ¶ Querit hic Landi. tex. iſte diſponit de electis aſtrictis
venire ad ſedem apoſtolicā. qd de promiſſis ponit exēpluʒ
papa ꝓuidit cuidam abbati exiſtēti extra curiam de epatu
ꝛ miſit ei bullas clauſas hoc idicātes: iterim papa obijt.
8 querebať contingentia facti an iſte ꝓuiſus teneretť acce
dere ad curiā vacante ſede: vr̄ q̄ ſic: qꝛ non pōt admiſtra
re in epatu ante habitas bullas ꝛ preſtitutū iuramētū ſm
formaʒ extrauagan. Bonifacij ꝛ teneretť facere omagiū
vt in. c. ego enim de iureiurā. ergo in iſtis ſicut in alijs hʒ
locum iſta lfa. quod bene denotat verbum aſtricti. hic po
ſitum: tñ ipſe decidit ɔ̄riuʒ qꝛ talis ꝓuiſus nulla ɔ̄ſtitutiōe
iuris vel hominis ad hoc arctatur: ergo non pōt proprie
dici aſtrictus. nec de ipſo aliquid caueť in iure: ergo reme
net ſub regula cōi alioꝝ. l. ei incumbit. ff. de proba. expe
ctabit ergo in partibus proprijs. ſi voluerit creationem
ſūmi pōtificis

ſũmi pōtificis.𝔷 ſufficit ꝙ eo creato infra tempus cōſecrā
di corā eo cōparcat.c.cum in cunctis.ō.𝔷.nec interī va
cabūt abbatia vel alia bñficia q̃ prius hēbat.c.q꜡ diuerſi
tatē.ō.de conceſ.preben.o.Car.dicit ꝙ tps de conſecran
dis:ſibi non currit per iſtum.§.vacante ſede.quo aūt ad
eos qui pro aliquo debent ad eum accedere habetur pro
tempore vnū ac ſi non vacaret.𝔷 hoc per rōnem in tex.ex
preſſam lʒ alias ſit 𝔷atum per tx.nc ſede vacante in rubro
𝔷 nigro.𝔷 ita reſidet.d.Cardi.¶ Tu pondera quia imo
videtur ꝙ etiā ꝓuiſi per papam cōprehendanť in iſta con
ſtitutione.𝔷 hoc per iſtum tex.in verbo electi.iuncta glo.
multum ſolēni in.d.c.cupientes.§.i.in vbo electi.que di
cit ꝙ illud quod diſponiť in electionibus hʒ locum in ꝓ
uiſionibus.𝔷 facit glo.que reputatur ſing.in.c.ſi poſtq̃.
§.fi.eo.ti.in.vj.vbi confirmatio prouiſio 𝔷 ſimilia equipa
rantur.𝔷 tūc arguo ſic formaliter.vbicunqʒ duo ſic ſe hñt
9 quoꝝ vnuʒ cōprehendiť ſub reliquo lato ſumpto vocabu
lo diſpoſitio loquens de vno hʒ locum in reliquo: poſito
ꝙ illa diſpoſitio ſit exorbitās penalis aut odioſa.iſtud aſ
ſumptum ſūmitur ex tribus glo.ſimul iunctis.ſ.in cle.j.𝔷
in cle.auditor.ō.de reſcrip.𝔷 in cle.j.in vbo eligatur.ō.c.
ſed iſta ſunt huiuſmodi.ergo ꝯcluſio vera:q꜡ ex veris nō
niſi verum:vt voluit Ariſto.philoſophorū antiſtes ꝑmo
priorū.¶ Pōdera etiam inq̃tum dicit electi 𝔷 alij quia
copulanť ſimiles cle.abbates de reſcrip.c.ſedes apoſtoli
ca.𝔷.ti.l.ſi fugitiui cum ſi.C.de ſeruis fugi.ſed prouiſio ē
ſimilis electioni:ergo aperto ore loquiť glo.in.d.c.cupiē
tes in vbo electi.facit qđ voluit Pau.ibi 𝔷 Domi.𝔷 iſtā
puto veram fore 𝔷 indubitatā veritatem:dixerit hic quic
quid voluerit Landi.𝔷 iſta mentē cōmēda.¶ Et adde ꝙ
miror de bal.qui non viderit iſtum tex.in.l.j.C.de latina
liber.tolen.in.iiij.col.vbi dixit ꝙ electio pape eſt diuina
10 potius q̃ humana q꜡ hic eſt caſus formalis ab eo cōſide
ratus.𝔷 ibi pulchre voluit ꝙ niſi per iſtud hoſtiū electiōis
intretur impoſſibile eſt ad papatū ꝑuenire:𝔷 iſtaʒ dicit eē
veritateʒ.𝔷 etiā ſubdit ꝙ non pōt viciari apoſtolatus:vbi
ſors electiua cadit ſuper eū.ſicut apparet in electiōe beati
Mathie.𝔷 idem Bal.in l.impetrata.C.ſi ſeruus reſtin nō
poſ.belliſſime voluit ꝙ papa non canonice electus eſt oia
bolus in terris 𝔷 apoſtaticus.l.xix.di.c.ſi quis pecunia.
𝔷 ideo dicit ꝙ nō hʒ claues regni celorū:ſʒ claues inferni.
¶ Et adde ad ſupius dcā Bal.in tracta.ſciſmatis queʒ
poſuit in ti.C.ſi quis aliquē teſta.ꝓhi.vbi dixit ꝙ cardina
11 les ꝯ ſacrū ꝯciliū in hoc diſpēſare vel in ipm diſponere nō
poſſunt.allegat no.in iſta cle.nec mirū q꜡ non hñt iuriſdi
tionem tantā 𝔷 talem per quam ſi hēnt poſſent ſtatuʒ ec
cle ſic perturbare qui de facili perturbatur:cum nauicula
Petri in ſūmi pōtificis electione claudicat.xxiij.diſ.c.in
noie dñi.non enim dʒ nec pōt cetus illius ſenatus q̃q̃ di
uini id qđ pro totius mūdi vtilitate ſancitū eſt diſſoluere
𝔷 ſacro concilio illudere:q꜡ totuʒ maius eſt ſua pte.vnde
ſenatus non poteſt facere legem per quam ſenatoriuʒ de
ſtruat ordineʒ principis.𝔷 multominus totius congrega
tionis legem obrūpere.facit qđ habeť in.l.item veniunt.
§.pridie.ff.de peti.here.vnde nō nulla ſtatuta ſenatus ꝓn
cipis caſſat.inſti.de fideicōmiſ.here.§.ſed q꜡ ſtipulatōes.
nec mirū q꜡ penes ipſum eſt imperij plenitudo.in qua ei
nullus abſolute compari pōt.l.j.ff.de ꝯſti.ꝓnc.precipue
q꜡ nemo papaʒ corrigit:niſi deus q꜡ hoc ſibi dñs reſerua
uit.allegat.c.ſi.l.xxix.di.licet ſucceſſori non poſſit legeʒ im
ponere:vt in.c.inotuit de elec.𝔷 iō dicit dños cardi.debe
re ſeruare legē vt ita dixerim regina q̃ de impio ſupremiſ
ſimi ꝓncipis lata eſt.𝔷 loquitur de diſpoſitione iſtius cle.
𝔷.d.c.vbi piculū 𝔷 ſimiliū.ne lex fiat ludibrio.c.cōmiſſa.
§.porro.ō.eo.in.vj.l.ij.C.de libertis 𝔷 eoꝝ liberis.profe
12 cto non eſt arbitoris obrūpere vinculum ſed ſoluere debi
tum.obligatio.n.poſſitiua pētina nō eſt:q꜡ nō ē obligatio
vbi libertas inſti.de obliga.in prin.𝔷 ideo dicit iuri areta
tiuo non poſſunt cardinales nec renūciare:nec de ſancti
tate obmittere vnam iotam:nec in ſubſtātialib꜡ pretermit
tere.l.qui rome.§.flauius.ff.de vbo.ob.𝔷 in eodem trac.

in.viij.col.dicit idem Bal.in verſic.queritur igitur.ꝙ lʒ
dñi cardinales dicant ꝙ non fuit de mente eorum ꝙ ele
ctus ab eis eſſet papa:quia nihilominus non eſt ſtanduʒ
eoruʒ dicto:q꜡ illud quod eſt in verbis debet eſſe in mēte
𝔷 qui allegat contrariū dicit ſe eſſe mentitū:𝔷 allegat tur
pitudinem ſuā:𝔷 ideo audiri non dʒ:𝔷 maxime ſi eſt ſacer
dos.l.preſbyteri.C.de epi.𝔷 cle.l.labeo.§.idem tubero.
ff.de ſupelc.lega.Item mens in cordeireteni nihil ope
ratur in actis.l.potuit.C.de iure delib.l.quicquid aſtrin
gende.ff.de verbo.obliga.Item coram quo iudice depo
nunt hoc teſtimonium:𝔷 ſic non valet eoꝝ aſſertio.Itēʒ ne
mo alienā ꝯſcientiam nouit:vt no.in.l.ij.C.qñ fiſcus vel
priua.𝔷 in.c.ſtatutū.§.aſſeſſorem de reſcri.in.vj.¶ Uñ
13 lingua eſt nuncius:organū:tuba.𝔷 pco intellectus.nam
voces ſunt ſigna earum que ſunt in anima paſſionū note
vt dicit philoſophus primo per germinias.Et nuncius
ab intellectu eſt ſermo voce ꝓlatus:ideo creditur verbo
rum ſignificationi.l.non aliter.l.ille aut ille.§.cum in ver
bis.ff.de lega.iij.ita dixit Bal.in preallegato tractatu.
𝔷 adde eundem in.d.l.j.C.de lati.liber.tol.vbi eſt tex.qđ
populus non dʒ illudi.𝔷 ibi arguit Bal.ꝯtra cardi.dicē
tes ſe coronaſſe vrbanum papam ficticie.vnde videbātur
illudere populo chriſtiano.¶ Finē indicēdo bonam ſi
qua minus accurate aut incōgrue:aut minus iuridice di
xerim:aut qđ ſancta non fatetur eccleſia romana:ſubijcio
corrigendū iudicio cuiuſcūqʒ rectius 𝔷 melius ſentientis
𝔷 in principio medio 𝔷 fine:me ſubijcio iudicio ſacroſan
cte ro.eccle.𝔷 iſta ſufficiant pro quodam debili 𝔷 ſcholaſti
co documento.

Auſam. Dicit hic do.Cardi.ꝙ iſta
cleme.reputatť fortis ꝓpter
intricationes ſurgentes ex.c.cupiētes 𝔷 ex no
tatis ibi.ō.eo.in.vj.ego reputo eam difficileʒ
𝔷 digna eſſet claro 𝔷 preſtāti doctore:quia habet materiā
vtilem quotidianam 𝔷 practicabilē.𝔷 ſepenumero in mate
ria ſua contingētia facti interpellatus ꝯſului.¶ Et diuiť
detur p glo.in qnqʒ partes ſicut ſunt quinqʒ.§.ſcđa pars
in.§.ꝙ n.tertia in.§.vex.quarta in.§.intimatio.quinta ī
§.idem quoqʒ.Hoc intendit.appellatio cauſaʒ beneficia
lem deuoluit ad curiam ſi fiat parte preſente vel eius ſpe
ciali procuratore:vel ſi eiſdem q̃ citius comode fieri pote
rit fuerit nunciatum:𝔷 ſi nequeat inueniri ad domum ſue
habitationis:ſi non eſt remota:alias in eccleſia cathedra
li:ꝙ ſi per metuʒ nō audet:fiat in loco ꝙ veriſimiliter ad
aduerſarium poſſit peruenire:𝔷 intimatio aliter facta nō
1 tenet hoc dicit ſm Pau.¶ No.ibi cauſam.qñ dicatur
cauſa 𝔷 quando lis:glo.eſt ſolēnis in.l.j.ff.de teſti.𝔷 clariſ
or in.l.cauſas vel lites.C.de tranſac.dic ꝙ dicatur tribus
modis.ſed tertiū modum approbat:𝔷 vt illa dicať cauſa
que eſt poſita in controuerſia.𝔷 allegat marcū ciceronem.
Lis vero dicatur ante 𝔷 poſt lit.conteſta.Bart.vero ibi
dicit ꝙ cauſa dicať ante litem ꝯte.lis vero 𝔷 ante:𝔷 poſt.𝔷
allegat auť.qui ſemel.C.quō 𝔷 qñ iudex.𝔷 dicit eſſe tex.in
c.ex parte el.ij.de verbo.ſigni.𝔷 iſtud ſeqtur ibi Rapha.
fulgo.ſed Ja.bu.𝔷 Bal.ibi ſequitur glo.ꝙ cauſa dicať
illa que eſt deducta in cōtrouerſia.¶ Et inducſit ad qđ
2 neʒ ſtatuti dicentis ꝙ ſi aduocatus alicuius eſſe ſe abſen
tauerit cauſa reipublice non poſſit in ea cauſa procedi do
nec redierit:𝔷 aduocatus ante litem conteſta.ſe abſentat
tale ſtatutum non vēdicat ſibi locū:cum ſit ſtricti iuris et
non poſſit extendi.l.conſtitutionibus.ff.ad municipa.𝔷
maxime odioſum contra ius cōe.𝔷 ſic poterit ꝓcedi cum
non ſit cauſa:niſi lit.conteſta.loquendo ꝓprie 𝔷 ſtricte:lʒ
improprie leges hoc vocabulo qñqʒ abutantur.et ita for
maliter dixit.d.Bartho.de ſalyceto in.d.l.cauſas vel li
tes.Sed reperio Ange.in extraneo loco vʒ in ꝯſilio.etc.
incipit in dei noie et ſue matris virginis glorioſe ordina
mentum facti.vbi belliſſime diſputat qñ dicatur cauſa pē
dere.et dicit ꝙ añ lit.conte.et ſubdit ꝙ cā eſt genus.et dr
cauſa ante lit.conte.et poſt litem conteſta.𝔷 allegat Cy.et
Bar.in.d.l.cauſas.et refert hanc partem tenuiſſe Raf.
Barba.ſup cleni.

de fo:li.⁊ pro ea videri caſu₃ in.d.auc.qui ſemel.bñ facit
tex.ibi in vñ.ſi cām ꝓſequi diſſerat.⁊ in vñ.et ſi lis cepta
non ſit.vbi ꝓbatur ꝙ eā dicatur antequā lis ſit cōteſta.⁊ al
legat.d.c.ex pte.⁊ Bernardū ⁊ Jo.an.ibi.ipſe vero di
cit ſe dare caſum expreſſu₃ de iure ciuili in.l.ij.ad fi.in ṽ.
finaliſ cauſe adhuc pendētes inueniant vel poſt lit.conte.
⁊ poſt ſolitas iudiciales cautelas.C.de iuramē.calū.quē
tex.dicit eſſe meliorē de corpore iuris ad hoc.qui tex.for
maliter ꝓbat dictum Bar.Cy.Ray.Ange.⁊ Rapha.
3 ¶ Dñs Cardi.hic ſup iſto ṽbo cām querit:an iſte tex.
habeat locū non ſolum in appellatiōe iudiciali ſed etia₃ in
appellatione extraiudiciali:⁊ vꝫ ꝙ non per iſtum tex.in ṽbo
cauſam.⁊ in ṽbo in cauſa ipſa.q₂ cā dicit illa que verſatur
in iudicio:vt in.c.forus de verbo.ſign.⁊ in ꝯtrium arguit
q₂ hec cle.ꝓp:ie venit ad declarandū.c.j.de elect.in.vj.⁊
illud.c.ꝓcedit in electione extraiudiciali.⁊ hoc tenēt Ho
ſti.Inno.Archi.Jo.an.in.d.c.j.vbi dicunt ꝙ ille tex.ꝓ
cedit ſiue appellet ab illo q vult ꝯfirmare vel pro tribuna
li ſedere.ar.c.cum dilecti de elec.c.conſtitutus el.ij.de ap
pel.ergo ⁊ iſta cle.habebit locu₃ in appellatiōe extraiudiciali
⁊ ita l₃ hic Pau.⁊ exponit tex.ꝓcuratores ſpāliter conſti
tuti in cauſa.ſ.incohanda.⁊ p:o hoc facit quod no.in ſpe.
de appel.§.qualiter aūt.⁊ ſic cle.iſta non ſolum vendicat
ſibi locum in cauſa cepta in iudicio:ſed etiam inchoanda
extra iudiciū.⁊ ſic ſentit aperte ꝙ verbū cā de ſe ſignificat
cām que verſat in iudicio:⁊ ſic vꝫ inclinare in opinione₃
Ber.⁊ ſequaciū:⁊ iſta verba ſunt ad ſtatutū loquens de
cauſa.vel ad ꝓcuratorē conſtitutū ad cās:q₂ etiam ſcdm
Pau.nedum cōp:ehendunt cāe incepte in iudicio:ſed
etiam inchoande ꝯ iudicium glo.no.Ber.in.d.c.ex pte
dicit ꝙ tunc demum dꝫ eſſe ceptum iudicium quare lis eſt
conteſta.allegat.c.relatum de offi.deleg.⁊.§.oēm in auc.
de litigioſis.⁊ ip̄ſa litis conteſtatio dꝫ exordiu₃ per illum
tex.vbi ꝓbat ꝙ lis dꝫ mota vel incepta cum eſt conteſt.⁊
4 ibi.d.Ab.addit ꝙ verbū lis pōt verificari tā₃ in ꝯtētiōe
iudiciali ꝙ̄ extraiudiciali.allegat.d.c.forus.vbi lis dꝫ a con
tētiōe:que erat inter diſceptātes de limitibus agroꝝ.que
ꝯtentio pōt eſſe iudicialis ⁊ extraiudicialis.vnde dicit ꝙ d₃
cōſiderari mā ſubiecta:⁊ intelliget de materia iudiciali ſi
ꝓferatur in mā iudiciali.Si vero proferat in materia ex
traiudiciali intelligetur materia extraiudicialis.⁊ dicit ꝙ ille
tex.in.c.ex parte.in fi.ſi ponderet ſimpliciter non dicit ꝙ
ſemp lis eſt mota cum eſt ꝯteſta.imo dicit ꝙ ꝯſiderata ea
dem ſnīa:⁊ ſic habito reſpectu ad mām ſubiectam.nā de
modico:vel nihilo ꝓuidiſſet illa ſnīa:ſi verbu₃ lis fuiſſet
latum ad tpa iactus lapilli:q: tunc paꝝ vel nihil erat edi
ficatum.ita ipſe reſidet.in allega tex.meliorē de iure:que₃
ſuperio:ibus diebus ꝯſideraueram dum illum legerē in.c.
ſepe in fi.ibi hoc aūt in litibus ſiue iudicijs ꝺ appel.vbi ē
caſus formalis ꝙ verbū lis verificat in caſu extraiudiciali.et
illud veniebat ex mēte diſponentis ⁊ ex materia ſubiecta:
q₂ dixerat i iudicijs ſiue in litibus apparet ꝙ mēs diſpo
nentis fuerit ꝙ in verbo litibus cōp:ehendatur actus ex
traiudicialis.alias ſuperflueret ṽbum in iudicijs ꝙ eē nō d₃
c.ſi papa de ꝓuil.in.vj.l.ſi quādo.ff.de le.j.cum ſi.⁊ ideo
dicebam hic ꝙ in dubio ṽbum lis ꝓlatum denotat cōtro
uerſiā iudicialē:ſed ſm adiuncta ⁊ ſm mām ſubiectā pōt
cōp:ehēdere actum extraiudicialē.⁊ iſta eſt veritas indubi
tata.facit.d.c.ex pte.⁊ ꝑdicta bene no.pp multa iura ex
ꝑientia verbū cauſas:⁊ verbū lites.¶ No.ꝙ iſte tex.loq
tur cum litigatur de bñficio reſpectu tituli collati:altero ꝺ
tribus modis.ſ.per electionem poſtulationē ⁊ ꝓuiſionē.
5 ¶ Quid erit ſi eſt qō de iure ꝓuidendi ꝯferendi vel eli
gendi ⁊ contingit in tali cā appellare ad papā:an habeat
locum diſpoſitio huius cle.q: litigat de bñficio non vacā
te ⁊ vnus dicit collationē vel electionē ſpectare ad ſe alter
dicit econtra.Pau.tenet hic ꝙ ſic per id qō not.Cōpo.
in.c.j.ꝺ.eo.ti.in.vj.vbi dicit eſſe locu₃ illi capitulo:⁊ ſua
tum fuiſſe tempo:e Inno.l₃ tpe Alexandri aliqñ ſeruatū
non fuerit.⁊ dixit Pau.hoc maxime ꝓcedere qñ appel
lans ꝓſequitur appellatōe₃.cum.n.non pōt iuſte ꝯqueri

finiatur:⁊ pro hoc facit iſte tex.qui generaliter dicit ſi i cā
electionis fuerit appellatū.⁊ cum hoc dicto Paul.tranſit
hic Jo.de ligna.⁊ Jo.de imo.ſed.d.Cardi.dicit ꝙ eſt lo
cus ꝑfato.c.j.ſed non penitus ibi expreſſus:ſed potius ē lo
cus de equitate ꝙ̄ de rigore.⁊ ide₃ dicit de hac cle.que in
terp:etatur illud.c.allegat ēt pro hoc q₂ exo:bitans ⁊ iuſ
cōtra:ergo non debet extēdi ad caſum non expreſſum.xvj.
q.j.hinc etiā q₂ fauor tollēdi vacationē que dedit cauſa₃
illi.c.j.vt ſentit glo.iiij.hic ceſſat hoc caſu.⁊ ita queſiuit.d.
Cardi.Sed.d.Pe.refert Pau.dicere ꝙ in dicto caſu
eſt equū vt diſpoſitio huius cle.habeat locū ad hoc:vt ap
pellans poſſit eſſe certus de iure ſuo:⁊ ne diu ſub vna ex
pectatione maneat:que rō ſm.d.Pe.eſt multum gñalis
⁊ quibuſcūq₃ cauſis applicari pōt.⁊ eſt contra id qō not.
in ſimili in cle.diſpendioſam de iudi.vbi quando agitur
de ꝓp:ietate beneficij eſt agendū via o:dinaria ⁊ aliter ꝙ̄
agatur de titulo.c.j.de eo qui mit.in poſ.in.vj.⁊ iſta iura
que loquunt de deuolutione ad curiā ſolum ſtatuunt ca₃
de titulo cōtenditur ne eccleſie diu vacent:vt in.c.vt circa
6 ⁊ in.c.j.ꝺ.e.in.vj.⁊ ita ꝺ reſidet.¶ Tu vero pōdera iſtū
tex.qui dicit ab ipſa vel occaſione ipſius:q₂ verbū occaſio
denotat cauſam remotam.c.ſolite de ma.⁊ obe.licet non
ſit queſtio ſuper electione ⁊ non ſit appellatū ab electione
poſtulatione aut ꝓuiſione.ſufficit ꝙ ſit appellatu₃ occa
ſione ipſius:etiam ſi occaſio ſit remota.ſi ergo aliquis di
cit electionem ſpectare ad ſe ⁊ appellat vendicat ſibi locū
diſpoſitio iſtius cle.⁊ iō verum dixit Pau.¶ Pōdera
ſubtiliter q₂ imo vꝫ ꝙ non bene dixit.⁊ hoc per iſtum tex.
qui p:eſupponit ꝯtrouerſiam eſſe ſuper electione poſtula
tione aut ꝓuiſione:ſed appellatio ſit occaſione ipſius.et
ideo ꝑſupponit qōnem ꝑncipaliter eſſe de titulo:ſ₃ appel
lationē contingere occaſione tituli:⁊ iō tunc vendicat ſibi
locum iſte tex.ſed in qōne pau.non erat qō de ti.ergo fru
ſtra loquitur de occaſionatis ad tpm tit.⁊ ideo bene dictu₃
d.Pet.⁊.d.Cardi.q₂ dicit iſte tex.ab ipſa vel occaſione
ipſius quia probat ꝙ qñ cā p:incipalis h₃ certam naturā
7 ꝙ qōes emergētes occaſione ipſius aſſumunt ſibi cauſa₃
ſimilem.⁊ ideo dixit Bar.in.l.ſolēt.ff.de ali.⁊ cib.lega.
ꝙ ſi vna cā eſt p:iuilegiata puta alimentoꝝ ꝙ etiā alie in
cidentes qōnes ſunt in eodem ꝑuilegio p:iuilegiate.facit
cle.diſpendioſam.ꝺ.de iudi.in verbo ſuper matrimonijs
vel vſuris ⁊ eos quoq₃ mō tangentibus ⁊.c.ſi annu₃ q₂
tūdecimum de iudi.in.vj.⁊ ibi glo.q₂ quēadmodū cauſa
matrimonialis eſt p:iuilegiatiua:ita ⁊ cā dotis pendens
ex illa erit ꝑuilegiatiua.⁊ ſicut filiusfa.pōt ſtare in iudicio
ſine conſenſu patris in cauſa matrimoniali ita poterit ſta
re in cauſa dotis pendente ab illa vt ꝓbat tex.valde no.in
d.c.ſi annum.iuncta glo.Et ſicut poterit iudex eccleſiaſti
cus cognoſcere in cā matrimoniali:ita poterit cognoſcere
in cauſa dotis inter laicos.vide quod no.in.l.j.ff.ſo.ma.
per Ange.Jo.de imo.⁊ alios in.c.ex literis de pig.⁊ ibi
8 late ſcripſi.facit dictum Bar.in.d.l.ſolent.vbi dixit ſtatu
to municipij cauetur ꝙ in cauſis dānoꝝ datoꝝ ſufficiat
probatio per iuramentū.ꝙ tūc quicquid quocūq₃ modo
incidat et tangat illam cauſa₃ poteſt probari iuramento.
ſecus ſi diceret ꝙ in cauſis dānorum datorum ſufficiat ꝓ
batio domini per iuramentū:quia tunc dñium non ꝓba
tur per iuramentum:et dixit Bal.in.l.j.C.de iureiuran.
ſtatuto cauetur ꝙ in cauſis dānorum datoru₃ ſufficiat ꝓ
batio per iuramentum ꝙ dominium et poſſeſſio probabi
tur per iuramentū:quia quicquid illam cauſam tangit cō
cluditur ſub illo verbo in cauſis.allegat Bart.in.d.l.ſo
lent.ſecus ſi ſtatutum requireret aliquid certū p:o funda
mento:quia tunc ſuper dominio non ſtabitur iuramento
ſed deb₃ aliter probari.l.ſi quādo.C.vnde vi.l.omnes tra
ſianus.ff.de teſta.milit.et iſtud videtur ſentire.d.Pe.hic
inquātum allegauit Bar.in.d.l.ſolent.limita vt ſuū no.
dictu₃ Bal.in auc.ſi dicatur.C.de teſti.vbi dicit ſtatuto
cauetur ꝙ teſtes recipiantur ſuper adulterio:infamia non
obſtan.modo certum eſt ꝙ non eſt adulteriu₃:niſi p:eſup
9 ponamus matrimoniū.An ſuper matrimonio ſufficiant
teſtes

teſtes infames et videtur ꝙ ſic per doctrinã Bar.in.d.l.
ſolent.⁊ iſtum tex.⁊ ſimiles contrariũ concludit ibi Bal.
quia ipſi matrimonio non cõſiſtit crimen:ſed in ipſo am-
plexu:ideo ipſe amplexus ꝓbabitur per teſtes infames et
non matrimoniũ.⁊ refert hoc fuiſſe dictum a bar.notabi
liter in.l.in qõnibus.ff.ad legem iuliam maie. vbi teſtes
infames admittunt in crimine leſe maieſtatis. Bar.dicit
ibi illum tex.facere ad queſtionẽ.volo in crimine leſe ma
ieſtatis ꝓbare ꝙ rector prouincie non admiſit ſucceſſorẽ
venientẽ certe bene admittunt teſtes ꝙ ille noluit admit
tere.ſed an admittẽtur ad ꝓbandum adminicula.ſ.ꝙ ille
qui noluit erat ſucceſſor legitimus ⁊ dicit ꝙ non:quia illi
teſtes infames admittunt tantum ad probandum ea que
reſpiciunt ipſum delictum ſed non ad probandum admi
nicula.⁊ de hoc dicit eſſe caſum in.c.per tuas el primo de
ſymo.⁊ eſt ſolẽnis limitatio ad ſupradicta:ſed Ang.in.l.
famoſi.ff.ad legem iuliam maie.reprehendit h dictũ bar.
dicit enim ꝙ quãdo adminicula reſpiciunt ſubſtantiã de-
licti ſi delicta poſſunt probari per teſtes infames:ita ⁊ il-
la adminicula poterunt probari per teſtes infames.ar.l.
ad rem mobilem ⁊.l.ad legatum.ff.de ꝓcura.⁊ allegat ſi
mile:quia allegans cauſam abſentie facti põt illam proba
re:vt no.in.l.penul.§.ad crimen.ff.de publi.iudi.⁊ in.c.
veniens de accuſa.⁊ in.l.ſeruum quoqꝫ.§.publice.ff.de
procura.dicit tamen dictum Bar.ꝓcedere quando illa
adminicula non reſpiciunt ſubſtantiã delicti. Saly.in.d.
auc.ſi dicatur.allegat dictum Bar.in.d.l.in qõnibus.⁊
allegat dictuꝫ Bal.ibi volentis ꝙ ſi virtute ſtatuti admit
titur infamis ad ꝓbandum adulterium ꝙ nõ intelligitur
habilitatus ad ꝓbandum matrimoniũ.⁊ allegat.d.c.per
tuas.ipſe vero decidit contrarium q: cum adulteriũ non
ſit niſi mulier nupta fuerit:videtur etiam ꝓbatio matri-
monij permiſſa.ar.l.ij.ff.de iuriſ.om.iudi.⁊.l.illud.ff.de
acquiren.here.nec ob.d.c.per tuas ſm eum.quia de adul
terio ⁊ adminiculis ꝓbando loquitur.¶ Preterea ma-
10 trimonium eſt de ſubſtantia adulterij.non aũt de admini
culis:⁊ ita reſidet Saly.longe mirandum eſt ꝙ ſcribẽtes
in.d.c.per tuas non fecerint de hoc dicto Bar.⁊ alioruꝫ
mentionem.⁊ pondero q: ille tex.iudicio meo non ꝓbat
dictum Bar.q: ille tex.in verſi.vtrum ad prauitatem ſy-
moniacam detegendã:ſola dicta teſtiũ inducant.an etiã
alia adminicula ſuffragent.ſentit ꝙ iudex debet conſide-
rare vtrum ſoli teſtes producant ad probãdam ſymoniã:
11 an ꝓducantur teſtes cum alijs adminiculis:ſed ꝙ teſtes
criminoſi admittant ad ꝓbanduꝫ ſymoniã:⁊ non ad pro
banda adminicula non dicit ille tex.imo videtur dicẽduꝫ
ɔtrariuꝫ quia ſi ſunt approbati a lege vt admittant ad ꝓ-
banduꝫ illud quod eſt maius.ergo multofortius ad pro
bandum id quod eſt minus.nec eſt bene dictum ꝙ matri
monium eſt adminiculum ad ꝓbãdum adulteriũ:imo eſt
ſubſtantia ipſius adulterij.non poſſuꝫ tñ inficiari ꝙ dictũ
Bar.⁊ Bal.non habeat maximã equitatem:quia illud
ſtatutum eſt exorbitans ⁊ contra regulas iuris cõis:ideo
debet reſtringi quantum fieri põt.c.cum dilectus de con-
ſue.l.ſi ſerui nſi.C.de noxa.iõ debet intelligi quo ad ipſm
complexum illicitum.ſecus quo ad matrimoniũ.poſſet ta
men dici ɔſiderãda fore verba ſtatuti:q: aut dicit ꝙ in cã
adulterij admittantur teſtes criminoſi:⁊ tũc poterit pro-
bari matrimoniũ per teſtes criminoſos:q: queſtio matri
monij cõprehendit in cã adulterij.aut ſtatutũ dicit ſi vxor
alicuius accuſet de adulterio poſſunt produci teſtes infa-
mes tunc:ex quo ſtatutuꝫ fundat ſe ſuper certo tanꝗ fun
damento:⁊ tunc opꝫ ꝙ probetur per teſtes habiles:⁊ nõ
criminoſos ꝙ illa ſit vxor illius.⁊ hoc modo ꝓcedat dictũ
Bar.⁊ Bal.primo modo ꝓcedat dictũ Ang.⁊ Saly.
⁊ hanc concordiam trado per doctrinã bar.in.d.l.ſolent
⁊ Bald.in.l.j.C.de iureiurando.⁊ iſta menti commenda.
¶ Et pondera q: iſte tex.exprimit appellationẽ aut pro
12 uiſionem electionẽ ſeu poſtulationẽ vel occaſionẽ ipſius.⁊
ſic exprimit tex.in.d.cle.diſpendioſam.⁊ in.d.c.ſi annuꝫ
q: articulũ decimũ.ſed ſi nõ exprimeret ego dubito vtrũ dictũ
do. Hec.ſit verum:q: iſte tex.non probat iſtam doctrinã
nec iura preallegata.nihilominus tene dictum Bart.in
d.l.ſolent.⁊ limita niſi tuo põderaret cauſam ꝓximã ime
diatam ⁊ non remotaꝫ:q: tunc nõ veniret per.l.eo tpe.ff.
de peculio. ¶ Et põdera ꝙ ſi cã principalis eſt alicuius
nature puta priuilegiatiue ⁊ qõnes emergentes ꝓxime ⁊
imediate oriunt ex ipſa:ſunt eiuſdem priuilegij ⁊ nature.
ſi vero ſunt remote non ſunt eiuſdẽ nature:niſi exprimant
a lege.⁊ hoc dico per iſtuꝫ tex.in verbo vel occaſione.q̃
denotat cauſaꝫ remotã ⁊ non propinquã.⁊ ideo Jo.an.
in.c.poſt tranſlationẽ de renun.dicit de facto dubitari et
in pratica obtineri ꝙ cauſa in dubio intelligatur eſſe ipul
ſiua.allegat tex.in.c.ſolite.de ma.⁊ obe.⁊ ideo ſi dico do
tibi.x.ob hanc cauſaꝫ vt vadas pro me romã:ꝙ illud ver
bum cauſaꝫ iportat cauſam finaleꝫ.ex quo de proprio ſi-
gnificato illud iportatur.ſi vero dicatur ob hanc occaſio-
nem inducitur cauſa ipulſiua.allegat.d.c.ſolite.⁊ primuꝫ
dictũ eius ꝓbat tex.valde no.in.c.cũ ceſſante de app.⁊ ſic
13 habes differentiã inter cauſaꝫ ⁊ occaſioneꝫ: quia occaſio
importat cauſam impulſiuã.⁊ cauſa iportat cauſaꝫ finalẽ.
ſed certe dictum eius cũ ſua reuerẽtia non eſt veꝝ:q: imo
cauſa in dubio intelligit ipulſiua:vt in.l.ij.§.fi.ff.de do
na.⁊ occaſio iportat cauſam remotam:⁊ iſtud probat for
maliter tex.in.d.c.ſolite.⁊ per hec intelligo iſtũ tex.in v̾-
bo occaſioneꝫ.Nec ob.d.c.cum ceſſante vbi cauſa in du
bio intelligitur finalis q: illud ideo eſt q: mens diſponen
tis.ita voluit cum dixit ceſſante cauſa ceſſat effectus quia
intelligitur de cã finali.ſed vbi non appareret ꝙ mens di
ſponẽtis ita voluerit:intelligeret cauſa impulſiua.dixi in
c.cum ceſſante ꝓtidie.vide per dõs in.d.l.ij.§.fi.de dona.
14 ¶ No.de aduerſatiua vel cui quando adijcit hec dictio
ſaltem ſignificat diminutionẽ vt in.c.ſtatutũ.§.cum vero
de reſcrip.in.vj.ſm Phan.pro hoc facit ſm.d.Cardi.c.
penul.in verbo vel ſaltem de dona.inter vir.⁊ vxo.quem
tex.ad hoc ponderauit ſingulariter ꝙ hec ſit alternatiua
ordinis:quod operat hec dictio ſaltẽ.de quibus alterna
tiuis habetur in.c.ſuper eo de ꝓben.in.vj.⁊ in regula in
alternatiuis in.vj.⁊ in.l.pleruꝗꝫ.ff.de iure dotiuꝫ.Et ho-
die habuit dubitationẽ quandã in qõne facti apud mirã
dolam.quidã promiſit ꝓſtare ticiuꝫ per totam vnã diem
vel ſaltem hora.xx.dño poteſtati.dubium ſtat de iſta alter
15 natiua coniuncta ſibi illa dictione ſaltem.¶ No.ꝙ tunc
demũ dicitur cauſa deuoluta ad curiam per appellationẽ
cum iſta hic tradita obſeruata fuerint:⁊ non aliter.ſed di
ces in iſta cle.videtur limitare iura non modica diſponen
tia ꝙ ſine iſta ſolẽni intimatione appellatio ſit legitima ſi
interpoſita fuerit ex cauſa probabili ⁊ in ſcriptis:vt in.c.
nicolao.⁊ in.c.vt debitus.õ.de ap.ſo.dicas ꝙ quelibꝫ ap
pellatio deuoluit ſi fuerit interpoſita vt in contrarijs dici
tur quo ad hoc vꝫ vt fiat cõmiſſio ipſius cauſe deuolute
extra curiam.ſed quantuꝫ ad hoc vt cauſa tractetur ⁊ ven
tiletur in curia ⁊ non extra requiruntur ſolẽnitates quas
ſtatuit iſta cle.Et ideo dicimus ꝙ vbi eſt appellatũ ad cu-
riam cauſa non debet ibi neceſſario ventilari.ſufficit mit
tere procuratorem ad impetrandum ⁊ ad contradicẽduꝫ
vt in dicto.c.nicolao.ſed quãdo eſt taliter deuoluta quod
ibi debꝫ neceſſario agitari:debꝫ mitti procurator cum ſuf
ficienti mandato ad agendum ⁊ defendenduꝫ cum muni
mentis ſpectantibus ad ipſam cauſam vt in.c.j.õ.eodem
in.vj.Cauſa ergo dicitur eſſe in curia ſeruatis his:que h
dicuntur:⁊ in caſibus hic expreſſis ⁊ in dicto.c.primo.ita
dicit Stephanus quem ſcribẽtes hic referunt.¶ Et vnũ
adde quod voluerunt domini de rota deciſi.xxviij.ꝙ licꝫ
cauſa de ſui natura non ſit ventilanda aut tractanda in cu
ria roma.ſi tamen appellans iurat ꝙ nõ ſperat habere iu
ſticiam in partibus ex aliqua iuſta cauſa:ꝙ tunc tractabit
in curia etiam inuito appellato.ar.c.ſtatutum in verbo ſal
tem.per proprium iuramentum preallegato.⁊ facit.c.vt
circa de electio.in.vj.referunt doctores in dcõ.c.nicolao.
¶ Et etiam pulchre dixit domini de rota deciſione.cclj.
ꝙ ſi iurat impetrans coraꝫ auditore dato in curia ꝙ non

poteſt obtinere iuſticiam in partibus: ⁊ pars vult proba re contrarium qđ ille iurauit ꝙ non admittetur per tex. in d.c. ſtatutum. §. cum vero. ⁊ per. d.c. vt circa. ⁊ etiam id te net domini de rota cõcluſione. ccxlj. vide Domi. in. d. §. cum vero. vide que accumulate dixi in tractatu cardi. in ſcđa parte in pꝛin. in illa qõne ſtatuto cauetur ꝙ ſtetur iu ramento dãni paſſi. vtrum aduerſarius poſſit pꝛobare cõ trarium. vide ibi omnino ⁊ in caſu iſto videtur de iure di cendũ qđ in tali appellatione ſit ſeruanda ſolẽnitas iſtius cle. ex quo cauſa appellationis ventilãda eſt in curia vigo re iuramenti pꝛeſtiti ab appellante: ideo ſit cautus appel lans denunciare appellationem appellato vt hic traditur

16 quod eſt bene no. ¶ Nota ꝙ appellatio extraiudicialis debꝫ interponi parte pꝛeſente ſi poteſt haberi eius copia: alias ea abſente valet ſi iterpoſita fuerit. ⁊ in hoc eſt ſimi lis iudiciali appellationi: que fieri debet preſente iudice ſi haberi põt eius copia. alias eo abſente eſt valida. l. j. §. dies. ff. quãdo ap. ſit. no. Innocẽ. in. c. ſi iuſtus iuctus de ap. vide quod no. in. c. ſuggeſtum. e. ti. ⁊ ij. q. vj. biduũ. ⁊ in. l. cum quidam. ff. de ap. ⁊ per Bar. in. l. de pupillo. §. ſi quis ipſi pꝛetoꝛi. ff. de operis noui nuncia. ⁊ ſi bñ põ deretur iſte tex. pꝛobat argumẽtatiue. tamẽ ꝙ in appella tione ſicut in alijs actis iudicialibus videtur exigi partis pꝛeſentia: vel ꝙ ſit pars citata: vel ſaltem ꝙ appellatio ſit ſibi intimata. põt etiam induci in contrarium: quãtũ ad validitatẽ appellationis quia hic videtur requiri citatio ⁊ intimatio quantum ad hoc: vt cũ ſit in curia: nõ quantum ad validitatẽ appellationis. ⁊ hoc puto de iure verius: qꝛ appellatio nõ eſt actus iudiciarius ꝙ pꝫ: qꝛ nullus actus iudicis interuenit qñ pars appellat. nec põt fieri die feria ta: vt in. l. j. C. de ferijs. ⁊ ibi Bart. ⁊ Bal. ⁊ in. c. appel

17 latio de ap. in. vj. ⁊ in gl. c. ſi. de ferijs. ⁊ dicit Domi. l. c. cum certationi de ap. eo. lib. ꝙ electio poſtulatio ⁊ ꝓuiſio ſunt actus extraiudiciales ⁊ poſſũt fieri die feriata: ita di camus in appellatione extraiudiciali ꝙ multofortius poſ ſit fieri die feriata: quia ſi iudicialis fieri poteſt die feriata ergo multomagis extraiudicialis ⁊ cũ hoc tranſit omnis iuris pꝛudentia antiqua ⁊ moderna. Sed vnum põdera quod eſt nouum in hoc: qꝛ in. c. qm̃ contra de pꝛoba. pꝛo batur formaliter: ꝙ appellatio ẽ actus iudicialis: ergo nõ poteſt interponi die feriata. nemo hoc ponderat: ⁊ facile poſſet dari reſponſum ad. d. l. j. C. de fer. ſed hoc eſt alienũ ab iſta cle. alibi dabitur locus dicendi. ¶ Sequit̃ ex iſtis ꝙ ſolẽnitas iſtius clemẽ. nõ poterit interponi die feriata.

18 ¶ No. ibi appellati aut ꝓcuratoris ſe eiuſdẽ. ꝙ ſcientia ꝓcuratoris operat̃ idem qđ ſcia dñi quantũ ad pꝛeiudiciũ domino parandum circa cauſam de qua agitur. generalis vero pꝛocuratoꝛis vel ad cauſam diuerſam ꝯſtituti ſcien tia non ſufficit: ita tenet hic Pau. remittens ad notata p Dynum in. c. cum qui certus de reg. iuris in. vj. olim de hoc erant opi. ſed hodie eſt hoc deciſum quod ſufficiat inti matio pꝛocuratoꝛi ſpecialiter ad hoc conſtituto. c. pꝛeſentiũ §. ceterum de teſtibus in. vj. ⁊ in ſpec. de appella. §. quali ter appellatio fieri debet. verſi. quid ſi pꝛocuratoꝛ ipſius appellati. ¶ Sed pone ꝙ quis dedit plures ꝓcuratoꝛes ad cauſam electionis poſtulationis ſeu pꝛouiſionis: ⁊ iu dex eligit magis idoneum ſufficiat appellare coꝛam illo. Pau. dicit ꝙ ſic: nec ſufficeret poſſunt electionẽ appella re coꝛam aliquo alioꝛum. c. ſi duo in ſi. de pꝛocura. in. vj.

19 ¶ Quid ſi cauſa eſt Rome pꝛout eſt: ⁊ appellatum eſt ad papam ⁊ habet aduerſarius duos ꝓcuratoꝛes. vnum in partibus conſtitutũ ad illam cauſam: ⁊ alium pꝛocurato rem in curia conſtitutũ ad tractandum omnem cauſam de uolutam ad curiam per appellationem: an ſufficiat inti mare illi qui eſt in curia: ⁊ videtur quod ſic: quia ipſe pꝛo pꝛie eſt conſtitutus ad hanc cauſam: ex quo eſt deuoluta ad curiam per appellationem. non autem pꝛimo ſeu ſpecialis conſtitutio in illa cauſa. imo videtur illi pꝛohibitum. l. ma ritus. C. de pꝛocura. c. nonne de pꝛeſump. c. nouimus in ſte. de pꝛocura. lꝫ enim pꝛocuratoꝛ cauſe pꝛincipalis poſ ſit ⁊ debeat appellare vt in. l. initius. C. de ꝓcu. l. ſi actoꝛ. C. de ap. l. ſi pꝛocuratoꝛio. ff. qñ ap. ſit. c. penul. de pꝛocu. ⁊ etiam ꝓſequi poſſit vt in dictis iuribus dicitur: illud hꝫ locum cum non eſt alius deputatus ſup appellatione pari. hic tenet contrariũ dicens ꝙ debet intimari pꝛocuratoꝛi cauſe pꝛincipalis ⁊ de tali ꝓcuratoꝛe itelligitur iſte tex. in vẽ. ꝓcuratoꝛis eiuſdem in ipſa cauſa ſpecialiter ꝯſtituti. ⁊ ſimiliter debet intelligi id quod ſequitur eoꝛum alteri: qđ eſt verum: nec queſtio eſt multum dubia quo ad hoc ꝙ nõ ſufficit intimare ei qui eſt in curia: cum nõ eſſet ſpẽliter cõ ſtitutus in illa cauſa. ſed ſi eſſet ſpecialiter conſtitutus ad pꝛoſequendam appellationẽ illius cauſe: tunc pꝛocederet dubium pꝛopter rõnes pꝛedictas. ſꝫ. o. Cardi. hic putat idem dicendum qꝛ cauſa non eſt deuoluta: niſi ſeruata foꝛ ma hic expꝛeſſa. ergo adhuc datus ad pꝛoſequendam cãm deuolutam ad curiam non habet ſe impedire: ex quo ad huc non eſt deuoluta: l. mutata cã limitatũ parit effectum l. in agris. ff. de acqui. rerum domi. qđ eſt bene notandum.

20 ¶ No. ꝙ dicit tex. iſte ab interpoſitione ipſius qꝛ ꝓbat ꝙ illud tp̃s currit de momento ad momentũ: ſicut dicim⁹ de decem diebus datis ad appellandũ: qꝛ computant̃ a re citatione ſnie. ij. q. vj. anterioꝛ. ⁊ in ſpe. de appel. §. reſtat vẽ ſic. ſed nunquid hoc tp̃s. facit quod no. Bal. in. l. cos. §. ſi autem. C. de ap. vbi multum eleganter loquitur. ⁊ qđ habetur in cle. ſicut. c. ti. quinimo debet apponi hoꝛa: ex quo computatio ſit de momento ad momentum ⁊ ſic inti mans dꝫ apponere hoꝛam ſue intimationis: ſicut dicim⁹ in decem diebus datis ad appellandũ. vnde ſi lata eſt ſen tentia ⁊ iam ſunt decem dies: ⁊ in decimo die quis velit ap pellare: videtur ꝙ nõ audiat̃ ex quo non conſtat de hoꝛa qꝛ poſſibile eſt ꝙ in. xj. die velit appellare ⁊ appellantis in tereſt iuſtificare appellationẽ: qđ iſto caſu facere non vide tur. facit quod no. in. l. hi qui ad ciuilia. C. de ap. ⁊ p bar. in. l. non ſolum. §. ſed vt ꝓbari. ff. de oper. no. nũ. ⁊ quod notatur in. c. audiris de pꝛeſcrip. ita dixit Raphael cuma. in. l. j. §. dies. ff. qñ app. ſit. glo. vero tangit de iſta cõputa tione momenti ad momentũ hic in verbo interpoſitione. in ea dicet̃. ⁊ eſt hic nercum ſed. d. Pe. hic ſiue fuerit dif finitiua: ſiue interlocutoꝛia. ¶ Si vero iudex cõminatur vel grauat aliter: ex quo grauamen non hꝫ vim interlocu toꝛie ſemper põt appellari ſi iudex requiſitus grauamen non reuocat. nam ſi iudex aſſignat locum non tutum ⁊ re quiſitus vſqꝫ ad menſem non reuocat licite: tunc appellat̃. idem ſi comiñat niſi coꝛam eo ꝯſentirem lingare. c. cũ ceſ ſante de ap. ita dicit hic Pau. qđ dictum eſt menti tenen dum ſm. o. Pe. hic. facit ſimile quod habet̃ in. l. j. ff. de ferijs. vbi dilatoꝛia hñs effectum ſucceſſiuum opponi põt lit. conteſta. vbi per Ange. faciat. c. dilectus. ⁊ ibi per do. Anto. de reſcrip. c. exceptionem de excep. ⁊ ibi per eum. l. adulter. ⁊ ibi per Ja. bu. ff. de adul. ⁊ Archi. iij. q. vij. in ſũma. ⁊ in. c. hoꝛtamur. iij. q. ix. Bal. in. l. perẽptoꝛias. C. ſniam reſcin. non poſſe. ⁊ dicit ibi Pau. ꝙ tẽpus qñqꝫ eſt vtile quo ad initium ⁊ pꝛogreſſum. interdum eſt conti nuum ab initio ⁊ vtile in pꝛogreſſu: ⁊ oĩa membra hic ex plicando pꝛoſequitur. ſed re vera hec non eſt materia hic tractanda: ſed locus ꝓpꝛius eſt in cle. j. de in integ. reſti. ⁊ ibi dicetur. In dubio autem omne tp̃s eſt continuum niſi expꝛeſſe dicatur ꝙ ſit vtile. glo. eſt ſing. in rub. ff. de diuer

21 ſis ⁊ tẽpo. pꝛeſcrip. ¶ No. ꝙ ad hoc vt appellatio deuol uat: requirit̃ ꝙ fuerit intimata legitie ſub ſcriptura auctẽtica.

22 que aũt dicat̃ ſcriptura auctẽtica dicetur in glo. ¶ Et ad uerte qꝛ ſolẽnioꝛ eſt iſta exhibitio ⁊ intimatio appellatio nis que ſit parti: ꝙ illa que ſit iudici que lꝫ debeat fieri in ſcriptis: non tñ eſt de ſubſtantia ꝙ ſcriptura ſit auctẽtica. c. appellatio. ⁊. c. coꝛdi. ⁊ ibi per Innoc. de appel. in. vj. ⁊ eſt ratio quia intimatio appellationis de qua hic habetur pꝛo citatione: quia ille cui ſit: ⁊ omnes quoꝛum intereſt ⁊ quos cã tangit tenentur arripere iter ad curiã infra mẽſem vt in. c. j. ẽ. eo. in. vj. Expedit ergo ꝙ taliter intimetur ꝙ appellãs variare nõ poſſit: nec aduerſario meo aſſerẽti ſe appellaſſe credere teneoꝛ: qꝛ inimici facile mentiunt̃. l. j. §. penul. ff. de queſtio. ſatis eſſet abſurdum ꝙ aduerſarij aſ

ſertio

ſertio non ſolēnis:ita me arctaret ad acceſſum:que rōnes
ceſſant corā iudice appellationis ⁊ ſine publica ſcriptu-
ra:de quo in ſpec.de citatione.§.ſequit.vſi.q̄ſq̃ p nota-
23 rium.❡ Sed quid ſi tu vis appellare in pñtia aduerſa
rij vel procuratoris ſpālis ⁊ tu cum paras te ad legendū
appellationē ipſe vero recedit.quid faciendum ? dicit hic
Pau.ſufficere q̄ tu inchoaſti legere ante receſſum eius:
⁊ tu legiſti adeo q̄ certus eſt de appellatione.nec eſt qd im
putetur appellanti:q2 per eum non ſtetit quin legeret.l.ſi
fundus.§.ſi.ff.de lege cōmiſſo.c.imputari de regu.iuris.
in.vj.o.Cardi.dicit q̄ ēt ſi nihil legeris:dūtamen dixiſti
te velle legere ⁊ q̄ appellas ꝓut cōtinet in publico inſtro
vel etiam in priuato:qđ tecum habes ⁊ paratus es legere
⁊ habes copiam q̄ ſi nō expectat q̄ imputet ſibi.ſed ſi oī
no nihil expectauit:adeo q̄ non potuiſti certificare eū qd
velis facere:tunc dz recurri ad remediū intimationis ſua
ta forma de qua in tex.iſto habetur.ego autē puto q̄ ſi ap
pellatus veriſimiliter ſciebat illud quod debebas legere
⁊ doloſe non expectauit.credo q̄ ſufficiat:q2 qui certus ē:
certificari non debet.c.cum qui certus de regu.iur.in vj.
24 ❡ No.paria eſſe legere ſcripturā: vel ipſam non legēdo
porrigere.qđ vtile eſt ꝓ ſtatuto dicēte q̄ ſi quis legerit lit
teras ꝯtra ſtatutū puniat certa pena q̄ eadē pena punie
tur ſi illas porrexerit lz eas nō legerit.in ꝯtrariū tamen fa
cit quod voluit Bal.alias Bar.in additionibus.l.ſ.in
prin.ff.de vbo.ob.ſtatutū apponit penā ꝯloquentē cum
bannito q̄ nō cōprehēdit mittens lr̄as vel nūciū bānito.
ſed cōprehendit ille qui ore loquit cum bānito.facit not.
dictū Bar.in.l.paulus.§.paulus.ff.de lega.vbi per illū
tex.dicit ſtatutū punit doctorē legentem ſi exercet offm ad
uocationis : q̄ nō cōprehendit ille qui miſit cedulā conti
nentem allegationē iuris.qđ ꝓcedit ſi gratis hoc faciat.⁊
hoc per tex.ibi dum dicit: cum pretor gratis conſiliū ami
co ſuo participet.facit tex.i.l.qđ ſepe.§.ſi quis amico.ff.
de ꝯten.emp.quem tex.allegauit Bal.pro ſingulari in
auč.habita.C.ne filius pro patre.ad q̄ōnem ſtatuti punie
tis ingredientē ciuitatē vt nō cōprehēdat illum qui extra
ciuitatē manens aut nunciū aut lr̄as deſtruat in ciuitate
⁊ per illum tex.dicit Bal.in ſuis recollectis in.d.§.ſi qs
amico:q̄ ſi dn̄s vendit per ꝓcuratorē:q̄ ꝓpter dn̄s non
dicitur vendere ſed ipſe ꝓcurator:q2 actus proprie funda
tur in ipſo ꝓcuratore:ſed indirecte ꝓpter obliquū funda
tur in ipſo dn̄o.l.quecūq3 gerimus.ff.de act.⁊ ob.⁊ illū
tex.allegauit Bertho.de ſaliceto ꝯ doctrinā Bart.in.l.
non ideo minus.C.de accuſ.vide ibi p eum.ſed ꝯ docti.
Bar.facit iſte tex.❡ Scđo facit.l.item apud labeonē.
§.conuiciū.ff.de iniur.vbi dicit q̄ cōuicium dr̄ a collatio
ne vocum:⁊ ſic ꝯuicium dr̄ iniuria facta voce.ſed in.§.cō
uicium aūt.poſito in eadem lege dr̄ q̄ pōt fieri abſenti cō
uicium : ⁊ ſic per ſcripturā vt in.l.lex cornelia.§.ſi quis
librum.e.ti.ergo ſequitur paria eſſe ſi actus fiat voce vel
25 ſcriptura.❡ Et cū Lud.ro.habuiſſet hoc in cōtingentia
facti vtrū iniuria facta in ſcriptura haberet ac ſi facta eſſet
voce per illos tex.ita ꝯſuluit vt apparet in ſuis cōſilijs ꝓ
pe fi.❡ Tertio facit tex.cum glo.participatiōe in fi.in.c.
ꝯſtōnem de ſen.ex.in.vj.vbi loquens cū excōicato incidit
in excōicationē.⁊ idem glo.ibi dicit ſi mittat nuncium vel
litteras excōicato.❡ Quarto facit.c.vbi piculum.§.nul
li etiam.ꝯ.eo.in.vj.vbi iſta equiparant loqui mittere nū
cium vel lr̄as.facit.l.non figura.vbi eſt tex.mirabilis qui
26 allegatur ad mille in anno.ff.de actio.⁊ ob.Ubi non re
fert an quis loquatur voce figurata:an lr̄is.facit.c.qui in
aliquo.lj.di.vbi dicit eſſe preſens ille qui p ſuas lr̄as ꝯſen
tit.facit.c.perlectis.xxv.di.vbi ſcribens alicui dr̄ ſibi loq.
facit.c.egro.ti.de iureiur.⁊.l.ſi.C.de iure emphi.facit ſur.
dictū.o.Ant.in.c.penul.de iura.cal.vbi dicit ſatiſfactū
eſſe diſpoſitioni.c.aj.de ꝯfeſ.in.vj.inquantū ibi dicit inſ-
ſus ⁊ monitus per iudicē q̄ ſi mittant poſitiones abſenti
⁊ imponat ſibi vt rñdeat vel ꝑcipiatur vt veniat ad rñden
dum poſitionibus cū cōminatiōe q̄ niſi veniat ad rñden
dū habebit eū pro ꝯfeſſo:q2 tūc ſi ſit ꝯtumax pōt habere
eum ꝓ ꝯfeſſo.⁊ idē dicit ſi mittat copia libelli reo:⁊ citet
cum cōminatione q̄ veniat ad reſpōdendū:alias habebit
eum pro ꝯfeſſo:qđ dictū eſt ſing.⁊ nō tactū per aliquē.vi
de ibi p Jo.de imo.⁊ ego ſatis accumulaue ditt ibi.faciat
qđ no.Lu.ro.in.d.l.j.ff.de ver.ob.dicens q̄ ſtatutū pu
niens ingredientē ciuitatē cōprehendit mittentē nunciū
q2 rō ſtatuentis fuit ne mutua loquela pax ciuitatis turba
ri poſſit:⁊ ne inducat ſeditio . allegat glo.in.d.c.ꝯſtōnes
⁊.d.c.nulli.⁊.d.c.vbi periculū.nec ob.tex.d.l.i.q2 ſpāle
eſt in ꝯtra ſtipulationis vt loquela inter abſentes nihil ope
tur.in alijs ꝯtractibus ſufficit epiſtola.l.ꝯſenſu.ff.de actio.⁊
obli.cum ergo in caſu iſto eadem ſit ratio in legentē teno
rem ſcripture ⁊ in porrigente ipſam ſcripturā.ergo eadē
erit diſpoſitio:q2 tendunt ad certificandū ipm appellatū
c.inter corporalia de trāſla.ꝑla.⁊ in.l.a uctio.ff.de ver.ob.
⁊ iſta menti cōmēda.❡ Et inquantū allegabā dcm̄ bar.
in.l.paulus.§.paulus.adde Ange.in.l.j.§.poſtulare.ff.
de poſtulando.vbi dr̄ q̄ ꝓhibitus aduocare nō eſt ꝓhibi
tus conſulere in camera.⁊ refert Jaco.bu.dicere q̄ ſi ad
27 uocatus ſolum in camera ꝯſuluit ſed non iuit ad aduocan
dum:q̄ nō eſt aduocatus proprie:⁊ ideo ſi ſe abſentat cā
rei publice nō dz differri cā ꝓpter eius abſentiā: ſi ſtatu
tū diſponat q̄ i cauſis ſuperſedeat donec aduocatus ſit
abſens q2 ꝯſulens in camera non dicitur aduocatus.nūc
modo veniamus ad gloſas.❡ Glo.in vbo electionis q̄
rit an iſta de.habeat locum in electione facta ad eccleſiam
cathedralem ſeu ep̄alem ⁊ remittit ad dicenda per ſe in.§.
pe.ſ.eo.ibi vo concludit q̄ habeat locū.Unde dicit pau.
28 q̄ iſta de.hz locum in ep̄atibus ꝑbendis ⁊ in oībus bñfi
cijs datis tantū in titulū in quibus hz locū.c.j.ꝯ.c.in.vj.
per qđ dicit ſecus fore ſi prelatus dediſſet aliqd annuatī
prelato vſq3 ad bene placitum ſuum q2 tūc nō diceret hr̄e
in titulū:nec hr̄et locum.d.c.j.⁊ per ꝯñs nec de.iſta.facit
ſimile qđ no.in cle.aj.de iudi.vnde talis aſſignatio pōt fie
ri ſine ti.c.ad audientiā de reſcrip.❡ Sed qd ſi appellet
29 a ꝯfirmatione Jnno.⁊ Hoſti.in.d.c.j.dicunt nō eē locū
illi.c.⁊ ſic non erit locus huic cle.q2 ceſſat ratio periculi va
cationis.c.tranſmiſſam de elec.c.oblate.de ap.Pau.hic
ꝯtra:q2 negari nō poteſt qn ꝯfirmatio fiat ex cauſa electio
nis.⁊ ſic verificatur iſte tex.in verbo vel occaſione ipſius.
⁊ ſic ſequitur.d.Car.hic ⁊ in.d.c.j.⁊ mouetur alia rōne:
quia non eſt verum q̄ ceſſet periculum vacationis:q2 con
firmatio ſit in forma iudicij.c.ſi.ꝯ.eodē.in.vj.appellatio
ergo ſuſpendit eam quo ad oēm effectum.c.venientes de
30 iureiur.l.j.ff.ad turpil.ad fi.❡ Sed an habeat locum in
electionibus feminarū glo.in.d.c.j.c.ti.in.vj.tenet q̄ ſic.
preterq̄ in his que diſponunt in.c.indēnitatibus.e.ti.in
vj.❡ Sed an ſit idem in pn̄tatione dic q̄ ſic per nota.in
cle.ſi.ſ.eo.⁊ per glo.in.c.ſi.ꝯ.e.in.vj.que reputat aurea.
nam tex.ibi loquit de electione que dz ꝯfirmari cum certa
ſolēnitate vt ibi.⁊ glo.dicit q̄ idē in preſentatione.q̄ qū
inſtituit vel confirmatur pn̄tatus in capellanū requirit
ſolēnitas ibi poſita.facit not.dictum Archi.in.d.c.ſ.ꝯ.
31 eo.in.vj.Ubi dicit q̄ verbum prouiſio importat oē3 mo
dum:per quē prouidet eccleſie ſiue ſit electio:ſiue poſtu
latio ſiue preſentatio:quod dicit bene eſſe notandū Do
minicus ibi.❡ Jn glo.in verbo prouiſionis.no.tria hic
expreſſa vt diuerſa.ſ.electio poſtulatio ⁊ prouiſio.in alle
ga not.glo.in.c.vt circa.ꝯ.eo.in.vj.⁊ intellige ſtricto mō
loquendo:q2 electio ⁊ poſtulatio non includunt in verbo
prouiſio.facit bona glo.in.c.j.ꝯ.e.in.vj.ſed lato ſumpto
vocabulo prouiſio includit electionem ⁊ poſtulationem.
ita no.in cle.ſi.ſ.e.⁊ electio comprehendit poſtulationē
vt eſt gl.ſi.in.c.j.de poſtu.prela.vide que dixi ibi ⁊ adde
ad predicta tex.⁊ glo.ſing.⁊.o.Phe.ibi in.c.ſi poſtquā.
§.ſi.ꝯ.codē in ſexto.❡ Glo.in verbo occaſione.querit
32 quando dicatur occaſione electionis poſtulationis ⁊ pro
uiſionis eſſe appellatum:dicit tunc quando propter eām
ipſarum appellatur:lz non appelletur ab ipſa electiōe po
ſtulatione vel prouiſione.puta ſi fuit appellatū aggraua
mine illato per iudicem addictū ſuper cauſa beneficiali cle.

ctionis poſtulationis vel prouiſionis:q: tunc habet locū
d.c.j.ſ.e.in.vj.⁊ ibi hoc no.Compoſto.⁊ ibi dixit.q̄ ſi ſup
prima appellatione facta in cauſis predictis dati eſſent iu
dices extra curiā ⁊ ab eoꝝ grauamine appellaretur ad papā:
q̄ locum h̄z.d.c.j.⁊ iſta cle.⁊ ita dicit ſeruaſſe Innoc. q̄r
tum.ſz alij ↄ̄.q̄ illa decretalis ſolum locum habeat in cā p̄
me appellationis interpoſite ad curiam:⁊ non in ſcḋa ap
pellatione.ſed certe vt dicit glo.hoc eſt contra mentē de
cretalis illius q: pariformiter poſſet protellari vacatio per
ſcḋaꝫ appellationē ſicut p p̄mā:iō pariter locū dꝫ hr̄e.ar.
c.tranſlato de conſti.⁊.l.illud.ff.ad.l.aql.⁊ idē tꝫ Pau.
qui dicit idem in.d.c.j.ſi ſuper iure electiōis vel puiſio
nis fuerit appellatū.dic de hoc vt dixi.ſ.in textualibus.
¶ Tu pondera iſtum tex.in verbo occaſione.q̄ hēꝫ im
33 portare cauſam remotam vt in.c.ſolite de maio.⁊ obe.⁊
dixi.ſ.in vocabulibus.ergo ſequit̄ neceſſario q̄ nō ſolum
comprehendit primā cauſaꝫ appellationis:ſed etiā ſcḋaꝫ
ex quo denotat cām remotaꝫ:nec ſuper hoc eſt inſiſtēdū.
¶ Glo.in verbo ſedē apoſtolicā.querit quid in appella
tionibus factis ab inferiori ad papā:an procedat diſpoſi
tio iſtius cle.⁊ dicit q̄ nō:quia in illis nō h̄z locum diſpo
ſitio illius.c.j.⁊ per ↄ̄ñs:nec diſpoſitio iſtius cle.⁊ idem
ſequitur hic Pau.quia iſta cle.⁊.d.c.j.exorbitant a iure
cōi:ergo non debent extendi ad caſuꝫ non expreſſuꝫ.xvj.
q.j.c.hinc eſt.⁊.c.cū que a iure de regu.iur.in.vj.landī.tꝫ
contrarium:q: eadē ratio eſt vtrobiqꝫ:ergo idem ius eſſe
debet.c.inter corporalia de tranſla.prela.p hoc allegat.c.
vt circa.ſ.eo.in.vj.qḋ generaliter loquit̄.⁊ etiam allegat
glo.ibi Beltrandus nitit̄ concordare:ſed dicit gl. verio
rem propter maximā expreſſionē:quā ponit iſte tex.in duo
bus locis.ſ.in verbo ad apoſtolicam ſedem.⁊ in verbo ad
eandem ſedem.⁊ bene facit.§.intimatio.in v̄bo ad ſedem
cenſeatur deuoluta p̄dictā.⁊ idem tꝫ hic Joā.de ligna.vt
verba aliqḋ operent̄ ex eis ſtetur.l.non aliter de lega.iij.
c.ad audientiā de deci.eſt enim in papa fortior ratio q̄ in
alijs.propter diſtantiam viaꝝ:cum de toto mundo appellet̄
ad eum:vt no.in.c.ad romanā ſedem.ij.q.vj.⁊ in.c. dile
cti filij de ap.cū ergo maius periculū diuturne vacatiōis:
⁊ per ↄ̄ñs fortius prouidendū.c.vbi periculū.ſ.e.in.vj.
ſequitur hic.d.Card.Jo.de imo.⁊ alij.¶ Tu vero ad
34 de qḋ accurate queſiui verum ſi appelletur ad legatum de
latere ſuper electione vel eius occaſione ⁊ ſimilib⁹ hic ex
preſſis:an appellans debeat ſeruare formā hic traditam:
⁊ vr̄ q̄ non per glo.in cle.q: cōtingit.ſ.de religio. domi.
cōiuncto iſto tex.ibi.n.dr̄ q̄ diſpenſare ſup pia diſpoſitio
ne defuncti ſpectat ad ſedem apoſtolicaꝫ:⁊ glo.dicit ibi ⁊
non ad legatum de latere:quaſi illa verba ſedes apoſtoli
ca excludant legatū de latere.cū ergo hic iſta cle.ſit exorbi
tans a iure cōmuni ⁊ ponat iſtam ſolēnitateꝫ quando ap
pellatur ad ſedem apoſtolicā:videtur q̄ non debeat extē
35 di qñ appellat̄ ad legatuꝫ de latere.¶ In ↄ̄trium facit:q:
appellatione ſedis apoſto.venit legatus de latere.c.ſi ab
batem.ſ.eo.in.vj.⁊.c.j.de of.lega.in.vj.c.auctoritate.c.in
hemus de priuile.eo.lib.c.veniens in prin.de verbo.ſig.
eo.li.cle.per litteras de preben.c.pe.de fil.preſby.c.fun
damenta.ſ.eo,in.vj.in ſi.c.j.de conceſ.preben.in.vj. ni
hilominus ↄ̄riam partem puto veriorem:ex eo q: iſta cle.
eſt exorbitans a iure cōi:ideo non erit extendēda ad lega
tum de latere.ergo multomagis non erit extendenda ad
alium inferiorem.⁊ ideo glo.verius locuta eſt.nam caſus
exorbitans reputat̄ de maioribus.iuxta no.in.d.cle.q: cō
tingit.ſed in maioribus ſedis apoſtolice nō venit legatus
de latere:vt ibi glo.⁊ multominus veniret:niſi iungerent̄
v̄ba taxatiua:puta q: diceret̄ ſola ſedes apoſtol.ſꝫ Lapū
in cle.grauis de ſen.excō.⁊ idem dicit pau.in.d.c.ſi abba
tem.ſi dicat̄ ſine licētia pape:q: non venit legatus de late
re:imo eſt neceſſarius papa facit.c.cupientes.ſ.eo.vbi dr̄
reſeruamus nobis.vñ dixit garſias vt refert Pau.in.d.
c.ſi abbatē q̄ ſi papa dicit reſeruamus nobis abſolutionē
excōicatorū q̄ eius penitētiarij non poterunt abſoluere.
36 ¶ Quid ſi nō ſeruat̄ forma hic expſſa an tenebit appel

latio glo.hic in v̄bo deuolui.⁊ plenius Pau.remittit ſe
ad no.in.§.pe.ſ.e.ſo.q̄ hic requirit̄ intimatio quo ad effe
ctuꝫ vt cā deuoluat̄ ad curiā ⁊ ſit in curia:ſed quo ad effe
ctum validitatis appellationis nō:de quo dicet̄ in.§.pe.
37 ¶ Quid ſi appellatio in caſu iſto interponat̄ ↄ̄ collegiuꝫ
vel capitulū quō citabit̄ cap.glo.in v̄bo appellāti.remittit
ſe ad no.in.c.bone ei.j.ſ.e.vbi hēs no.gl.⁊ ad.c.ſi capitu
lo de ↄ̄ceſ.p̄bē.in.vj.vbi hēs pleniorē ⁊ meliorē gl.q: dꝫ
fieri capitulo ↄ̄gregato:p ſuperiorē de capitulo vel p aliū
ad queꝫ ſpectat more ſolito ↄ̄gregatio.⁊ puto idem ſi ſu
perior:puta prior nō eſt in capitulo q: ↄ̄gregabit̄ p antiq̄
orē de collegio vt fuit ſing.dictū Innoc.in.c.j.de ma.⁊
obe.refert bar.in.l.j.ff.de albo inſcribē.vbi dixit Inno.
q̄ ſi prior de capitulo nō reꝑit̄ poterit collegiū ↄ̄gregari
38 p antiquiorē de collegio vel de capitulo.¶ Quid autē ſi
noluerit ↄ̄gregari dic vt dicit ibi gl.q̄ pt cōpelli p ſupiorē
vel forte ſufficit intimatio fieri ſingulis.de quo.d. Car.re
mittit ſe ad no.ibi:aut ſi q̄ ſingularē pſonā.⁊ tūc dic̄ ſpe.
q̄ nomē appellati dꝫ exp̄mi in appellatione:ita ipſe no.in
ti.de ap.§.q̄liter.v̄.hoc aūt no.Tu adde gl.in.c.ſi capitu
lo p̄allegato.que q̄rit q̄liter fiet p̄ſtatio capitulo.dicit q̄ i
explicādis paſſiue capitulo ſufficiūt maiores de capitulo.
q: p eos deducit̄ ad notitiā totius.c.addebat.dicētē q̄ ſi
iſta citatio fit per edictū planū ē q̄ ſufficit ꝓpoſitio i loco
pub.⁊ de h̄ eſt tex.melior deinā in.l.iubemus.C.de deſē.
ci.Sꝫ cū fit p nūciū vel epiſtolā quē citabit nūcius vel cui
p̄ſtabit lr̄as refert modū ⁊ praticā.gl.in.d.c.ſi cap.deīn
de dic̄ q̄ ſicut in citatiōe vni⁹ ſufficit ipm̄ reqrere tanquā
caput.ff.de in ius vo.l.ſatis.⁊.l.cū in diuerſis.ff.de reli.
⁊ ſūp.fu.⁊ iō dicebat bal.in.c.j.de mili.vaſ.q ↄ̄tumax eſt.
q̄ vbi citat̄ capitulū ſufficit p̄ſtare lr̄as maiori ō capitulo.
ſicut.n.vniuerſitatē qs citare pōt:citādo eos q p̄ſunt vni
uerſitati collegio vel municipio.l.municipibus.ff.de con
di.⁊ demō.pōt etiam dici q̄ ſicut tutor pōt citari in cauſa
pupilli ita poterit huiuſmodi rector citari in cauſa vniuer
ſitatis.arg.l.item magiſtri.cum.l. ſequen.ff. de pactis.l.
j.§.ſufficit.ff.de adminiſtra.tutorū.facit optimus tex.in
c.edoceri de reſcriptis.⁊ in.l.j.§.quibus.ff. quod cuiuſ.
vniuer.nomine.⁊ ideō glo.in.d.l.item magiſtri.ponit exē
plum de prioribus artium:quam reputat ſingularē bal.
in.l.j.C.de eman.lib.facit etiam glo.que loquit̄ de maſſa
rio cōmunis in.l.verum.§.ſi cum tres.ff.pro ſocio.⁊ gl.
in.l.gaius.ff.de vſuris.que etiaꝫ loquitur de maſſario cō
munis.⁊ ibi vide Angelum ⁊ glo.in auct̄.de defen.ciui
tatum ad ſi.que loqtur de maſſario cōmunis Bononie.
vide Bal.in.l.ex facto.ff.de negoc.geſtis.vbi etiam loq
tur de bariſello.⁊ Ange.in.l.iuſtiſſime.ff.de edili.edicto.
ſolebat etiam Bart.ſufficere q̄ nuncius per terram clā
met q̄ ex parte talis citat ipſam vniuerſitatem. cum enim
talis citatio fiat de multitudine ſufficit fieri per preconeꝫ.
argumen.l.ſi eo tempore.C.de remiſſio.pigno. ⁊ per hu
iuſmodi citationes que fiunt de rectoribus vniuerſitatis
vel capituli.vniuerſitas ſiue capitulum conſtituitur con
tumax ficte.nō autem vere:quaſi dolo ſeſe occultans. ita
notat̄ per glo.in.l.non poteſt dolo.ff.de regulis iuris.ita
no.Bar.in extrauaganti ad reprimendaꝫ ſuper verbo ci
tatum.iſtam doctrinā retulit.d.Pe.in.d.c.ſi capitulo.
¶ Sed tu adde tex. meliorem de iure in.l.nam collato
39 res.C.de re milita lib.xij.vbi ciuitas collegium ⁊ huiuſ
modi cōgregationes citantur per ſindicum:ita intellexit
illum tex.Bar.in.l.ij.§.pupillis.ff.de acq.,pbat ibi tex.
formalis circa mediū in v̄bo ſindico ꝓut ↄ̄ſtituendo depo
ſcit:legibus cautū eſt ordinando:⁊ iō melior pratica erit
citare ſindicum capituli aut vniuerſitatis ſi ſindicum ha
beret:⁊ erit via expeditior ⁊ leuior:⁊ ideo Bal.in tit. de
pace conſtantie.in.xiiij.colum.in verſi.dñs.dixit q̄ vni
uerſitas accuſat̄ ⁊ r̄ndet per ſindicuꝫ ſuum hn̄tem ſpecia
le mandatum a ſuis ciuibus.⁊ allegat.d.l.ita collatores.
nec requiritur ſm̄ euꝫ q̄ ille perſone ſpāles que delinque
runt nominent̄ in ſindicatu.adde Angelum in.d.l.j.§.
quibus.vbi dicit qḋ ciuitas ſiue vniuerſitas debet citari
in conſilio

in conſilio ſeu arengo.⁊ allegat glo.quã reputat ſingu.in
d.l.nõ poteſt.⁊ in.l.aliud.§.refertur.ff.de reg.iur. refert
poſtea Cy.dicere ſindicũ fore citandum.⁊ ad hoc allegat
iſtum tex.⁊ dicit ꝙ oẽs modi citandi perſonã priuatam ⁊
ſingularẽ ↄgruunt vniuerſitati ⁊ collegio. ¶ Unde pote
rit citari collegiũ ſiue vniuerſitas per edicta.⁊ ita refert ob
40 ſeruaſſe curiã romanã in ſuis proceſſibus contra cõtuma
ces ciuitates ⁊ rebelles eccleſie roma.dicit etiã ibi Ange.
ꝙ etiã poterit citari per nũciũ in arengo vel in cõſilio con
gregato:⁊ iſta citatio appellabit̃ perſonalis.⁊ per ↄñs ſe
cuta cõtumacia:erit vniuerſitas vere cõtumax ⁊ nõ ficte.
⁊ ita limites dictũ Bar.ſuperius recitatũ.⁊ notata i.d.l.
non põt.poterit ẽt citari per cedulã affigendam in porꝰ
palacij ciuitatis vel caſtri.⁊ ẽt in portis murorũ:⁊ illa cita
tio appellabit̃ citatio ad domũ cũ ſint affixe cedule.l.iiij.
ff.de oã.in fec.l.vt perfectius.C.de annali excep.⁊ iſto mõ
dicet̃ cõtumax ficte ſecuta cõtumacia:⁊ iſto mõ ꝓcedat qđ
voluit Bart.⁊ ꝙ notat̃ in.d.l.non põt.dicit ẽt qđ poterit
citari ſindicus.vt dicit Cy.ſicut citatur procurator priua
ti dolo.l.cum qui res agit heredũ.C.de ꝑcu.nõ tamẽ ſuffi
cit citare poteſtatẽ vel capitaneũ:qꝛ eoꝝ factũ vel cõtuma
cia nõ nocet vniuerſitati.l.preſes.C. de tranſ.l. meminerit.
C.vnde vi.ſm Cy.ita reſidet Ang.in.d.§.qbus.Bald.
ibi allegat glo.ordinariã in.d.l.non põt.⁊ Archi.in.c.ſi
cut.vij.q.j.⁊ dicit ꝙ ſi ciuitas nõ hʒ ſindicũ:duplex ẽ mo
dus citãdi.vʒ in perſona quãdo citat̃ cõgregata in ↄſilio.
⁊ alius modus citãdi eſt ad domũ.vʒ qñ cedula citatoria
affigit̃ ianuis vel locis publicis. ⁊ vide Bar. in.l.ẽt.C.de
execucio.rei iudi.verſi.quero quõ citabitur vniuerſitas:⁊
rñdet ꝙ ſi eſt cõgregata perſonaliter citabit̃:qꝛ illa ↄgrega
tio ẽ quaſi vna pſona publica.l.mortuo.ff.de fideiuſ.l.me
tum.§.aĩaduertẽdũ.ff.ꝙ met.cã.⁊ ſic ſentit Bal.ꝙ vni
uerſitas eſt pſona de quo dicã inferius.ſi aũt non eſt con
gregata ponetur edictũ in loco vbi ↄſueuit cõgregari vni
uerſitas.allegat.d.l.non põt dolo.⁊ ſi ruſtici clauderẽt por
tas:vel illi de capitulo vel de vniuerſitate vt nuncius non
poſſit ingredi affiget̃ edictũ ſm eũ in loco viciniori vel in
eccleſia magis vicina: qꝛ eccleſia eſt locus publicus oĩbꝰ
41 patens:⁊ ad hoc allegat tex.iſtũ.facit.§.verũ.ſ.in ea.de.
Nec obſt.c.decet.de immu.eccle.in vj.qui loquit̃ de ſtrepi
tu iudicij.ſed affigere huiuſmodi cedulã non eſt ſtrepitus
iudicialis:hinc eſt ſm eũ:qđ in eccleſia põt quis citari per
tẽpo:alẽ magiſtratũ loci:cũ nullam eccleſiaſticã iuriſdictio
nem habeat.allegat not.tex.in.l.preſenti.C.de his q ad ec
cleſias cõfugi. Nec ob.ꝙ eccleſia ſit locus exẽptus: qꝛ ſuf
ficit quo ad hũc actũ ꝙ ſit intra territoriũ. nã pſona que ci
tatur exempta nõ eſt.ñi realis citatio intra eccleſiã fieri nõ
põt.ſ.qđ quis caperetur in eccleſia.⁊ inde duceret̃ niſi fie
ret auctoritate epĩ.ſit igitur cõcluſio ſm eũ ꝙ vniuerſitas
citari põt perſonaliter ad domũ.l.lex cornelia.§. domũ.ff.
de iniur.vide eundem Bal.in.l.polla.C.de his quibꝰ vt
indi.vbi dicit ꝙ ſi vniuerſitas ↄuenitur criminaliter non
põt reſpectu vniuerſitatis eſſe pena capitalis.Tu de hoc
vide que dixi late in repetitiõe.c.dilectus de ſymo.⁊ ideo
dicit ꝙ defendi põt per ſindicũ:qꝛ vniuerſitas nõ delinque
re.ergo non põt capitaliter puniri:ſed illi de vniuerſita
te qui interfuerũt facto vel cõſilio bene poſſunt puniri ca
pitaliter ſi crimẽ eſt capitale.l.i.§.j.ff.de magi.ↄue. ⁊ alle
gat Nico.de matte.in lectura.d.l.polla.⁊ allegat notata ꝑ
Bar.in.l.aut facta ad fi.ff.de penis.⁊.d.l.nãʒ collatores
quã dicit eſſe vulgarẽ.vide eundẽ Bal.in.l. ſed ſi hac.§.
ↄmanumittat̃.ff.de in ius vocan.vbi dicit ex illa lr̃a colli
gi argumẽtũ ꝙ ſufficit ſindicũ citare ⁊ ſubdit ꝙ in vniuer
ſali ſcꝫ nõ ſunt citandi ſinguli:allegat Inno.i.c.humilis
de maior.⁊ obe. ¶ Et ex predictis habes praticaʒ ⁊ mo
dum citandi vniuerſitatem collegia ⁊ capitula ⁊ modum
formandi libellũ Italia.tene menti perpetuo:qꝛ ſunt quoti
diana. ¶ Et inquãtũ ſuperius dixit Bal.ꝙ vniuerſitas
cõgregata dicitur perſona quaſi perſona quedã pollitica:
42 videt̃ dubitari in facto ſtatutũ loquitur de perſonis:puta ſi
queſtio ex controuerſia ſit inter perſonas poſſit peti cauſa

compromitti.modo erat cõtrouerſia inter quẽdam priua
tum hominẽ ⁊ vniuerſitatẽ petebatur cã cõpromitti.dice
batur ꝙ non habebat locũ ſtatutũ quia debebat intelligi
de perſona vera ⁊ nõ de perſona ficta pollitica.⁊ facit.c.j.
§.conuenticulas.de pace iura.fir.in vſibus feud. vbi iſta
nomina perſona ⁊ vniuerſitas ponuntur vt diuerſa: ⁊ ibi
43 dicit Bal.ꝙ nomine perſone non cõtinetur vniuerſitas:
aut ciuitas quia ponuntur vt diuerſa.allegat.l.ſi.C.de ero
ga.mili.anone.lib.xij.⁊ ideo dixit do. Anto. in.c. graue
de prebendis.ꝙ ſtatutum loquens de prelato.non cõpre
hendit capitulum tanꝙ ſit perſona ficta.⁊ domi. Pe.de
ancha.in.c.nouit.de his que fiunt a prela.dixit ꝙ ſi ſtatu
tum loquatur per iſta verba ſi quis nõ habet locũ in vni
uerſitate.allegat.l.iij.§.hec vba.ff.de neg.ge.⁊ ideo bal.
in rubrica.C.ad trebellia. dixit iuro fidelitatem tibi cõtra
omnem perſonaʒ mundi iuxta notata.in.c.de forma.xxij.
q.v.⁊ in.t.i.de noua forma fide.verum videat iurare ↄtra
rem publicam ⁊ ſi faciam procuratorem cõtra omneʒ per
ſonã mũdi. verũ poſſit expiri procurator cõtra vniuerſita
tes ⁊ collegia.⁊ arguit ꝙ ſic.per.d.l.mortuo.ↄtrium deci
dit.per.d.l.metum.§.animaduertendũ.qđ dicit eſſe verꝰ
quia ſtricta ſit interpretatio ⁊ abſqꝫ fictione.facit auctẽtica.
ita nulla cõmunitas ⁊ auctẽtica.item quecũqꝫ.C.de epiſco.
⁊ cleri.vbi vniuerſitas nõ venit appellatione perſone:⁊ ĩ
l.in tantum.§.vniuerſitatis.ff.de reruʒ diuiſi.⁊ in.l.ſed ſi
hac.§.qui manumittit̃. ⁊ in.c.romana.§.in vniuerſitatẽ.
de ſenten.exco.in vj.⁊ in.§.qui manumittitur. xij.q.ij. ⁊
l.ij.C.ꝙ quiſqꝫ vniuerſi.noĩe facit dictum Bal.in.d.§.q
manumittitur.impetraui inquit reſcriptum contra perſo
nas de tali collegio.an potero conuenire ipſum collegium
⁊ dicit ꝙ non ſed tantũ ſingulos de collegio.allegat nota
ta in.c.cum in multis de reſcriptis.in vj.per Archi. ⁊ no
tata per Cy.in.l.j.C.de ſacroſanc.ecc.in aut.q.facit quod
notat Domi.in.d.c.cum in multis.vbi refert Hoſti.dice
re ꝙ ſi exprimatur pſona ſingularis ⁊ priuata in reſcripto
ſub illa clauſula generali.puta impetraui reſcriptum con
tra Titium ⁊ quoſdã alios ꝙ vigore huius clauſule gene
ralis :quoſdam alios nõ comprehenditur vniuerſitas vel
44 collegiuʒ.allegat.c.ſedes apoſtolica.de reſcrip.⁊ idem vo
luit Jo.mona.⁊ Archi.ibi qui remittunt in regula gñali.
in vj.⁊ eſt ratio ſm Hoſti.quia de ſtilo curie aliter ſcribit̃
cõtra vniuerſitates ⁊ aliter ↄ perſonas particulares. ⁊ ſic
videt̃ concluſio ꝙ appellatione perſone nõ veniat vniuer
ſitas capitulũ aut collegiũ. Innoc.tñ vt refert ibi Domi.
poſt alios. tʒ ꝙ ciuitas vel vniuerſitas citari vel cõueniri
põt per formã reſcripti impoſitã.vt dicit gl. Inno.tenere.
ↄtra.dicit ibi dictum Inno.poſſe procedere qñ in reſcri
pto eſſet noĩatus aliquis ↄſtitutus in dignitate:vt qꝛ eſſet
eque potens.puta impetraui reſcriptũ ↄ Marchionem ⁊
quoſdam alios:qꝛ tunc poterit conueniri vniuerſitas ſub
illis verbis dictũ vero Hoſti.hʒ locũ quando tantũ eſſet
noĩata perſona priuata in reſcripto quo caſu vniuerſitas
cõueniri non põt cũ ſit maior illo noĩato priuato.vt in.d.
c.ſedes apoſtolica.⁊ tranſit Jo.de fantu.in.d.c.cũ in mul
tis.facit ꝙ no. Jo.an.in.c.cum in illis de preben.in .vj.⁊
iſta ſunt pulchra ⁊ vtilia. ¶ Sed forte nõ eſſet recedẽdũ
a via veritatis ſi ↄtrium affirmarẽ:⁊ ad hoc allego dictum
bal.in.d.l.metũ.§.aĩaduertendũ.ff.ꝙ met.cã.vbi dicit cõ
ſtitui procuratorẽ ↄ oẽm perſonã ꝙ includit̃ collegiũ vni
45 uerſitas ⁊ capitulũ.⁊ loquit̃ in materia ↄtrus. vbi verba
ſunt ſtricte interpretanda.l.quicqđ aſtringende.ff.de vb.
ob. ¶ Secũdo facit ꝙ voluit Jo.de imo.in.d.c.nouit de
his que ſi.a prela.vbi voluit ꝙ ſi ſtatutũ loqtur ꝑ illa ver
ba ſi quis.⁊ eſt exorbitans a iure cõmuni;non cõprehẽdit̃
vniuerſitas:ſed ſi illud ſtatutũ non eſſet exorbitans ſed eſ
ſet preter ius:tunc credit ꝙ cõprehendit̃ vniuerſitas colle
gium ⁊ ſimilia:⁊ allegat.l.i.§.lex falcidia.ff.ad.l. falcid.er
go multo fortius qñ tale ſtatutũ eſt fauorabile.idẽ dicemꝰ
⁊ indubitanter tanqꝫ doc.ponit ſecurim ad radicem hu
ius.q.facit.c.i.de no.forma fide.in vſibus feud.vbi ꝑ illũ
tex.dixit Bal.iuram defendere te ↄ oẽm hominẽ ꝙ noĩe

hominis venit ciuitas ⁊ vniuerſitas excepta.ꝓprią pſia.al
46 legat.l.meum.§.animaduertendū.p̄reallega.licet contra
rium ipſe dixerit in.d.rub:ica.C.ad treb. ¶ Tertio facit
glo.ſingu.in.l.eos.§.ceteros.C.de vſur.vbi lex loquens
de perſona cōprehendit fiſcum.⁊ tñ appellatione perſone
non venit fiſcus.l.ſi quis in tantū.C.vnde vi.facit not.di
ctum Bal.in.l.quicunqꝫ.in.iiij.colū.in p:in.C.de ſeruis
fugi.vbi dixit ſtatutū loquitur queciiqꝫ perſone:ꝙ veniūt
maſculi ⁊ femine:non ex cōceptione generis:ſed ex ꝓpria
nā huius dictionis pſona.allegat.d.§.aīaduertendū.pſo
na.n.dr̄ vir ⁊ mulier.Item comp:ehēdit̄ vniuerſitas ma
ſculoꝝ ⁊ vniuerſitas femiarū ⁊ vniuerſitas mixta ex maſcu
47 lis ⁊ feminis.⁊ ideo dixit idem Bal.in.d.autentica.itē
nulla cōmunitas:qꝺ vniuerſitas requiritur ſicut ſingula
ris perſona:⁊ ita ponitur in būno.⁊ ideo concludendum
eſt:ꝙ aut ſtatutū eſt fauorabile ⁊ loquitur ō perſone.⁊ tūc
cōp:ehenditur vniuerſitas collegiū ⁊ ſimilis.aut ſtatutū
eſt odioſū ſeu exorbitans.⁊ tunc ſi natura materie ſubie
cte ħ patiatur:cōp:ehenditur ſub appellatōe perſone vni
uerſitas.puta ſi vaſallus promiſit dño feudi defendere cū
ꝯ omnē perſonam:ꝙ tenebitur defendere ꝯ ciuitatem vni
uerſitatē ⁊ ſimilia per.d.c.j.de no.forma.aut materia ſub
iecta hoc non requirit:⁊ tunc non comp:ehenditur perſo
na ficta.⁊ ſic vniuerſitas.aut ſtatutum eſt preter ius:⁊ tūc
cōp:ehenditur ciuitas ⁊ ſimilia.⁊ ideo in.q.p:epoſita cū
illud ſtatutū ſit fauorabile reipublice ad tollendas queſtio
nes ⁊ cōtrouerſias.ar.c.finē litibus.de dolo ⁊ contu.c.
cordi.de appel.in.vj.l.properandum.C.de iudi.videtur
ꝙ cōp:ehendatur vniuerſitas.⁊ poterit peti cōp:omiſſū.
⁊ iſta cum laude dei menti cōmenda. ¶ In glo.in verbo
ſpecialiter opponitur per notata per Spec.in ti.de appe.
§.qualiter verſi.quid ſi p:ocuratori.⁊ quidam dicebāt ꝙ
non ſufficiebat intimari procuratori.Quidā dicebant ꝙ
ſic.veritas eſt ꝙ poteſt intimari procuratori ſpeciali ⁊ nō
generali.ſicut ibi dicebat Spec.cuius opi.hic approbat̄.
facit.c.p:eſentium.§.ceterū de teſti.c.dilectus.⁊.c.non in
ſte de p:ocura.l.imo.ff.de libe.cauſa.l.in huiuſmodi.ff.ō
contrahen.emptio.ſed an poſſet fieri intimatio per p:ocu
48 ratorē ſicut poteſt fieri procuratori.glo.iſta determinat ꝙ
ſic.dum tamen habeat ſpeciale mandatū ad cauſam.tunc
enim ſufficit.nam ⁊ talis in his cauſis appellat.c.p:ocura
tor.ē.co.in vj.nam habēs ſpeciale mandatū in his cauſis
beneficialibus appellare pōt:vt ibi.⁊ idem ſequit̄ Pau.
hic.⁊ etiam ſequuntur dñi de rota.cōcluſione.cccxvj.vbi
dicunt ꝙ etiam per quēcūqꝫ etiam non p:ocuratorem in
forma autentica intimationem fieri poſſe.per id quod di
citur hic in.§.penulti.in verſi.niſi ad appellatum eius ple
na ⁊ certa noticia infra tempus p:edictū aliter perueniſ
ſet.⁊ ideo dixit glo.multum ſingu.in.d.§.penulti.in ver
bo plena:ꝙ per amicum p:op:ium vel per amicum appel
lantis:poteſt dicta intimatio fieri:nec eſt mirū.quia ami
cus poteſt p:o amico impetrare.glo.in.c.ad aures.⁊ in.c.
nōnulli de reſcrip.⁊ etiam agere vt in.l.tutori.C.de nego.
geſt.⁊ notat Guil.de cu.in.l.ſed ⁊ he.ff.de procuratori.⁊
dixi de hoc late in repetitione rubrice.ē.de reſcrip.⁊ ſic cō
cludit iſta glo.ꝙ ſicut ſufficit intimare ꝓcuratori ſpeciali:
ita ſufficit intimare per procuratorē habens ſpeciale man
datum ad cauſam.⁊ eſt ſingu.⁊ non alibi iſta glo.ſm do.
Cardi.hic.ſed nihil allegat glo.ꝙ directe p:obet dictum
eius.vnde vr̄ poſſe dici ꝙ cum talis caſus nō reperiat̄ ex
preſſus in iure ſufficeret p:ocurato: gn̄alis ad intimandum
q: iſte non eſt de caſibus exigentibus ſpeciale mandatum
qui notant̄ in.c.qui ad agendū de p:ocu.in vj.p:o glo.tñ
eſt ſimilitudo rōnis:que eſt inter procuratorē appellātis ⁊
ꝓcuratorē appellati.⁊ p hoc dicit do.Car.ſe ſtare cū deci
ſione iſtius glo.quā in hoc reputat ſing.facit l ſimili glo.
ſi.in.c.ij.de cōfeſſis.in vj.nā ibi tex.loquit̄ in reo qui iuſ
ſus ⁊ monitus nō vult r̄ndere poſitiōibus hr̄ p:o cōfeſſo
glo.querit ibi quid in actore monito ⁊ iuſſo cōtumace ad
reſpondendū poſitionibus an habeat̄ p:o cōfeſſo.⁊ vr̄ ꝙ
nō.q: ille tex.loquitur in reo ꝯtumace.Innuit tñ ibi deter
minat:q: actor ⁊ reus non debent ad īparia iudicari.c.in
iudicijs.de reg.iur.in vj.c.ij.de mutu.peti.l.fi.C.ō fruc.
⁊ lit.expen.ita dicamus in p:opoſito in appellāte ⁊ appel
lato.⁊ hoc per iſtum textū. ¶ Sed valde ob.q: ſi per ami
cum prop:ium vel amicum appellantis:iſta intimatio fie
ri poteſt vt voluit glo.in.d.c.penul.ergo multo magis po
terit fieri per p:ocuratorem generalem:⁊ iſtud credo veri
49 us. ¶ Qualiter autem fo:metur mandatū procuratoriū
ad intimandum:⁊ quomodo per procuratorem fiat inti
matio ſe remittit glo.in libello electionū in fi.⁊ quomodo
de ꝓcuratorio ſuo ſicut de appellatione debeat facere men
tionem:tamen ex predictis ſatis clare apparere pōt:quia
50 debet habere ſpeciale mandatū ad predicta. ¶ Quando
autem dicatur habere ſpeciale mādatum procura.Pau.
dicit ſufficere ꝙ habeat ſpeciale mandatum ad cauſam ap
pellationis.licet non habeat ſpeciale mandatū ad intima
tionem fiendam:quinimo ſufficit ꝙ ſit generalis procura
to::dum tamē tractet cauſam illā in qua contingat poſtea
appellari.ꝙ.d.Anto.credit verum.arg.c.paſtoralis.§.j.
de reſcri.c.ſuſcitata.de in integ.reſtit.dicebat tñ Beltrā.
ꝙ abſqꝫ alia intimatione ſufficiebat appellatione interpo
ſita in abſentia iterato corem eo appellare:quia ſufficit ꝙli
tercūqꝫ quis certus reddatur.c.cum qui certus.de regu.
iuris.in vj.l.j.ad fi.ff.de dote p:elega.l.certum.ff.ſi certū
petatur:qꝺ intellige quādo ſit per p:ocuratorem habentē
mandatū ad cauſam principalē:licet nō habeat ad cauſā
appellationis:q: licet expiret officiū ſuum lata ſententia:
tamen durat quo ad appellationem.l.invitus.C.de pro
curato.c.non iniuſte.eo.titu.⁊ conſequenter durat quo ad
actum appellationis ſine quo appellatio non haberet effe
51 ctum.ſm domi.Anto.hic. ¶ Quid ſi eſſent plures ꝓcu
ratores ꝯſtituti:dic ꝙ electio debet fieri per iudicē.c.duo
52 bus.de reſcrip.in vj. ¶ Quid de forma interpoſitionis
appellationis dic diſtinguendū eſſe.aut ſit in iudicio aut
extra iudiciū:⁊ ſi in iudicio aut ab īterlocutoria:aut a dif
finitiua p:out habes in.c.i.⁊ in.c.non ſolū.⁊ in.c.roma
na.de appel.in vj.⁊ in.c.vt debitus.eo.titu.⁊ in cle.appel
lanti.eo.ti.⁊ procedunt hec quādo interponitur appella
tio in preſentia aduerſarij vel ꝓcuratoris.ſed ſi in abſen
tia de forma interpoſitionis.vide in.c.fina.de appellatio.
53 ¶ Sed an appellās habeat in cā appellatōis muire ap
pellationē ex cā iuſta:vr̄ ꝙ nō:imo videt̄ ꝙ ſufficiat facere
ꝓut hic dr̄.ſ.vt interponat corā aduerſario vel corā ꝓcu
ratore ſpāliter ꝯſtituto vel ſaltem intimauerit.dic econtra.
niſi appellatus fuiſſet in iudicio ⁊ obtuliſſet appellans ſe
paratū probare corā iudice:a quo:⁊ nō fuerit admiſſus:
vt eſt no.tex.in.c.interpoſita de appel. ¶ Si ergo appella
tio fuerit extraiudicialis dꝫ doceri p appellantē de vītate
cauſe appellationis p cle.appellanti de appel.⁊ p hoc facit
54 c.cum nobis olim.ē.de electione. ¶ Quid ſi pſequit̄ ap
pellatus tñ videt̄ ꝙ non teneant̄ eam iuſtificare:q: tendit
ad eius impugnationē.c.vnico.de natis ex li.ventre.l.de
ferre.§.item eos.ff.de iure fiſci.Itē fauore appellati īdu
ctum eſt ꝙ appellans ſeruet ſolēnitates de qbus hic.ergo
in eius leſionē retorqueri non dꝫ.l.plures.C.de fi.inſtru.
l.nō ideo minus.C.de ꝓcu.l.ꝙ fauore.C.de legi.c.quod
ob grām de regu.iur.in vj.ergo non tenet̄ appellatus ſer
55 uare ſolēnitates iſtas. ¶ Tertio qr̄ ſi appellans foret pre
ſens nō poſſet impugnare ſuam appellationē:q: per hoc
veniret ꝯtra factū ſuū:⁊ allegaret turpitudinē ſuā:quod
non lꝫ.c.cum ſuper de conceſ.p:eben.c.inter dilectos.de
dona.l.poſt mortem.ff.de adoptio.ergo ſua abſentia non
debet ſibi p:odeſſe cum ſit contumax.c.contingit.de dolo
⁊ contuma.l.iij.§.j.ff.de donatio.inter virum ⁊ vxo.in cō
trarium facit.q: appellatio non defert cauſam ad curiam:
niſi ſeruentur ſolēnitates hic tradite vt probatur ī.§.inti
matio.j.eo.⁊ etiam hic licet.ergo appellans nō poſſit ſuā
appellationē impugnare.nihilominus iudex ex offō debꝫ
ſupplere ⁊ cognoſcere:an teneat talis appellatio.l.ij.§.pe
nulti.C.de tēp.appel.q: alias nō poſſet eſſe iudex ſi appel
latio eſſet nulla.Compoſtolanus in.c.j.ē.eo.in vj.tenuit

primam

primam partem. ſed Paul. hic diſtinguit. aut loquimur
in appellatione interpoſita ad papam: & verum dicit Cō
poſtola. quia papa eſt iudex ordinarius omnium. c. cuncta.
per mūdum. ix. q. iij. & ſic non poteſt eſſe in eo defectus iu
riſdictionis. aut fuit appellatum ad inferiorem. & tunc aut
detulit appellationi aut non. ſi ſic adhuc idem cū ratione
delationis cā deuoluatur ad ſuperiorē etiaꝫ ſi appellatio
fuerit fruſtatoria. vt in. c. cum appellationibus friuolis. de
appel. in vj. ¶ Si autē non detulit & tunc appellatus pe
tit pronunciari male appellatum: aut petit pronunciari in
principali. Primo caſu nō tenetur iuſtificare appellatio
nem reſpectu forme. Secūdo caſu oportet ꝙ iuſtificet q2
alias cauſa non eſt deuoluta per rationes ad hanc partem
ſuperius adductas, ꝓ hoc facit. c. dilectus. ad fi. e. eodem.
& quod notat in Spec. in ti. de appella. §. de officio iudicis.
penul. dicit enim primum membrum non poſſe procedere:
quando eſt appellatum ad papam: quia licet papa cogno
ſcere poſſet per ſimplicem querelam: tamen hoc non intel
ligit niſi appareat de fraude. per. c. j. de appellatio. in vj. &
56 intellige prout ibi dicitur ſm domi. Cardina. ¶ Quid ſi
iſta intimatio fiat procuratore reuocato parum poſt conſti
tutionem anteꝗ̄ ſuſciperet mandatū: eo tamen ignorante
dic ſm Beltrandū ꝙ cum agatur de dāno vitando & nō
de lucro valet intimatio facta tali procuratori etiam ſi inti
mans ignoret: ne afficiatur dāno ex probabili ignorātia.
facit quod notatur in cle. j. de renuncia. & in. c. ex parte. e.
57 de reſcript. ¶ Et adde pone ꝙ quis eſt citatus die iouis
ad audiendaꝫ ſententiā die ſabbati: & non comparuit die
ſabbati: ſententia die illa lata fuit: an iſte victus dicatur ſci
re ſententiā latam eſſe & eius noticiam habere dato ꝙ ſibi
aliter non fuerit intimata ſentētia: & ſic ab illo die incipiāt
currere decem dies dati ad appellandum. Angel. in lege
a ſententia. in. §. finali. ff. de appellatio. dicit ꝙ non. quia
non ſequitur fuit citatus ad audiendaꝫ ſententiam: ergo
ſententia lata fuit. potuiſſet enim iudex nō ferre maxime
prorogando terminum quod facere poteſt. vt in capitulo
conſuluit de offici. delega. potuiſſet etiam ferre ſententiam
in fauorem abſentis citati: vt in lege properandum. §.
ſinautem reus. C. de iudicijs. & allegat gloſaꝫ pro iſta deci
ſione. l. j. C. de temporibus appella. & dicit quod cum in
contingentia facti occurriſſet ita obtinuit. ego vero audi
ui dominum Joannem de imola. in dicta lege a ſententia
§. fina. dicentem ſe vehementer admirari: quod ita fuiſſet
iudicatum. quia ex quo fuerat citatus perſonaliter & per
emptorie: cenſetur verus contumax. ex quo habuit no
ticiam citationis peremptorie. allegat legem ex conſenſu.
§. fina. ff. de appellatio. ideo non videtur aliquo modo ap
pellare per illum textum. & per legem. & poſt edictum. §. fi
nali. ff. de iudic. & ita reſidebat illo mane. ¶ Tu vide An
58 gelum in dicta. l. j. vbi dicit per glo. finalem. ibi poſitam
ꝙ non ſequitur ſententia eſt lata cōtra me. ergo noticiam
eius habeo: licet ad audiendā ſententiam citatus fuerim.
ideo de mea ſcientia aliter eſt probandū. allegat Inno. in
c. j. vt lite non conteſtata. & allegat autenti. hodie. C. de ap
pel. & limitat niſi fuerit preſens: vel niſi ſnia. adeo eſt no
toria ꝙ ignorātia eſſet ſupina. allegat glo. in. l. ſi tutor. C.
de pericu. tutor. & ꝙ habetur in. l. ꝙ te. ff. ſi certum peta. &
ſubdit ꝙ tu qui appellas poſt decem dies poſt latam ſentē
tiam forſitā poſt tres mēſes vel quattuor: aut tempus pro
lixius ſis cautus ſemper dicere in libello ꝙ ſententia venit
in tui noticiam a decem diebus citra. ¶ Nam in dubio
ſtatur tue aſſertioni: vt ibi. & in. l. verius. ff. de probati. niſi
de tua ſciētia oſtendatur per aduerſariū: qd̄ dicit eſſe bene
notandum. mirum eſt qd̄ tantus doc. non allegauerit gl.
ſingula. in. c. concertationi. de appel. in vj. que dicit ꝙ nō
59 ſufficit quem ſcire ſententiam latam niſi ſciat ſe eſſe graua
tum ex illa: & ſic illam latam cōtra ſe. & ibi dicit domi. non
ſufficere ſcire factū: niſi quis ſciat etiam qualitatem facti.
Adde etiam Salyce. in dicta. l. j. C. de temporibus appel
la. vbi ſequitur iſtam parteꝫ. & in dicta autētica. hodie vbi
tempus datum ad appellandū currit a tempore ſententie

& ideo de ſcientia eſt articulandum. ¶ Nec ob. illa admi
ratio Jo. de imo. quia dubium eſt in iure: an perſonaliter
citatus dicatur verus contumax: quia aut nihil dicit & nō
60 reputatur verus cōtumax. aut dicit ſe nolle ire ad iudiciū
& tunc eſt contumax: vt plene ſcribit Ange. in. d. l. ex conſen
ſu. §. fi. & latius per eundeꝫ Jo. de imo. ibi in caſu Ange.
non apparet ꝙ ille citatus reſpōderat nolle venire. & hāc
partem ſequitur etiam Bal. in dicta autētica hodie. & au
diui qd̄ in queſtione facti ita fuit praticatum temporibus
modernis. Adde Raph. cuma. in. l. j. §. fi. ff. quando ap
pellan. ſit: vbi abſenti & ignoranti non currit tempus ap
pellandi. niſi a tempore ſententie ſi non eſt defenſus ꝑ pro
curatorem. & dicit ibi Rapha. ſe vidiſſe praticari ꝙ quan
do aliquis ſcit ſententiam ferendam contra ſe: abſentat ſe
& ideo inoleuit pratica ſm eum ꝙ denunciatur ſententiam
eſſe latam ſolēniter ſm diſpoſitionem iſtius cle. & iſtam al
legat ibi. & qd̄ not. Barto. in dicta. l. ꝙ te. ff. ſi certum pe
tatur. ſed certe iſta clementi. loquitur quando intimatur &
denunciatur appellatio interpoſita ad curiam romanaꝫ
ſubdit ipſe illam praticam non eſſe bonam: quia quando
quis citatur perſonaliter ad ſententiā ferendam. licet non
fuerit preſens: tamen currit ſibi tempus appellandi. quia
non pōt ꝓtendere ignorantiā legitimā: q2 opera ſua & ſcō
ſuo fuit iſta ignorātia procurata. l. & q data opa. ff. ex qui.
cauſis maio. l. regula. §. ſed facti. ff. de iur. & fac. igno. nam
tex. d. §. fi. loquit qñ fert ſnia in abſenteꝫ. ſed ſi eſſet i ciui
tate & nollet cōparere: iſta eſſet ſcia affectata: & ideo ſibi nō
eſſet ſuccurrēdū & credo ꝙ iſta ſit veritas: q2 nō dꝫ repor
tare cōmodum ex fraude ſua. c. ſedes apoſtolica. c. ex teno
re lraꝝ de reſcrip. & ideo imputet ſibi ſi nō inueſtigauerit
qualis fuerit ſentētia illa. Nec ob. allegata ꝑ Ang. q2 nō
loquunt caſu quo illa ignorātia fuit affectata & procurata.
tene menti predicta: q2 in cōtingentia facti faceret honorē
tibi. ¶ In glo. in verbo interpoſitione querit an cōputet
terminus mēſis de quo in lra a tpe interpoſitionis appel
61 lationis: ab hora & momēto interpoſite appellationis. & de
cidit ꝙ de momēto ad momētum eſt fienda cōputatio & ſc̄
ſonat lra: dū dicit ab interpoſitione ipſius & nō dicit a die
interpoſite appellationis. quā glo. accurate notabis. facit
ꝙ not. ij. q. vj. biduū. & in. c. ꝙ ad cōſultationē de re iudi.
& idem ſequit hic Pau. dicens ꝙ hoc tēpus eſt in odium
appellantis & in fauorem appellati introductum. ergo de
bet currere de momēto ad momentū. facit ꝙ notatur in. l.
iij. §. minorem. ff. de mino. & ideꝫ dicit Pau. in. c. dieb⁹
datis ad appellandū: quis cōputatur tempus de momē
to ad momentum a tempore ſententie ſiue agatur de ap
pellatione ſententie diffinitiue: ſiue habentis vim diffini
tiue: ſiue interlocutorie: & etiam loquitur de grauamine
ſucceſſiuo. puta quando iudex aſſignat locum non tutum
62 de quo dictum fuit ſuperius poſt domi. Pe. ¶ Querit
etiam iſta glo. quot dies habeat menſis. remittit ad dicta
per ſe in. c. ꝗ̄ ſit eodem titulo. e. in vj. Tu adde ꝙ in hoc iu
ra variarunt. & docto. quidam dicunt ꝙ cū datur menſis
habebit duodecimā partem anni. & ſic de ſingulis. c. licet.
de ſupplen. negligen. prela. alij dicunt ꝗ̄ mēſis eſt. xxviij.
dierū: ſm cōmunem opi. vulgi ꝗ̄ habet ꝙ menſis habet q̄t
tuor ſeptimanas. arg. c. ex litteris: el. j. de ſpon. cum ſi. alij
dicunt quod menſis habet triginta dies cum dimidia: q2
iura dicunt pro duobus menſibus ſexagintaunum dies.
l. vbi lex. ff. de regulis iuris. & hoc tenebat Pe. de anſo
nis. alij dicunt qd̄ menſis erit. xxxj. dierum. alij dicunt qd̄
menſis erit triginta dierū: per. c. de illicita. vigeſimaquar
ta queſtione tertia. quia eſt quoddaꝫ medium: & quia vul
gus ſic recipit facit. l. ſi venditor: iuncta lege. quod ſi nolit
§. ſi quid ita. & l. edilce. §. primo. ff. de edili. edicto. & lege
finali. §. ſinautem dubius. C. de iure deliberan. & l. minco.
§. ſexaginta. ff. de adulte. In hac ergo varietate iuriuꝫ Jo
an. andre. in gloſa. d. c. ꝗ̄ ſit dat hanc conſiderationem. vi
delicet vt ſi dilatio menſis detur in decimo Auguſti: qui
habet trigintaunum dies vſqꝫ ad decē dies menſis ſequē
tis erit vnus menſis & iſtā opi. tenet Archidia. et Joan.

mona.ibi.ꝛ in.l.cum biſſextus.ff.de verbo.ſignifi.ꝙ intellige verum niſi in caſibus in quibus iura limitant menſez per numerū dictū: vt in iurib⁹ ſupius allega.ꝛ no.Jo.an.in.d.c.licet.de ſup.neg.prela.Bal.in.l.cos.§.finali.C.
63 de appel.dicit querit̃.ſtatutū aſſignat menſem ad pbandū de quot diebus faciemus mēſem.ꝛ rūdet.aut mēſis expꝛimitur p nomē pꝛopꝛiū.puta iudex dicit aſſignamus menſem Januarij ad pbandum.nā certum eſt quot dies hz pꝛopter certitudinē menſis Januarij.habet.n.xxxj.dies.ſi autē dicit totū mēſez Februarij aſſignamus erūt.xxviij.dies,ſaluo ꝙ in anno biſſextri: qꝛ erunt.xxix.qꝛ ille dies cōtribuit̃ Februario tanꝙ pauperioꝛi oīum mēſium in diebus ſuis.vt in.d.l.cū biſſextus.Aut expꝛimitur mēſis per nomen appellatiuū.qꝛ dicit aſſignamus vnum menſem ꝛ tunc eſt diſtinguēdū: aut loquit̃ quo ad pene imitationez aut quo ad fauoꝛis extēſionez.aut nō eſt odiū neqz fauoꝛ. ¶ Exemplum de pꝛimo.dicit iudex pono te ad cōfinia p menſem.tunc intelligit̃ de.xxix.diebus.qꝛ odia ſunt reſtringenda.l.cum quidam.ff.de libe.ꝛ poſthu.de peni.di.j.§.pene.c.eius.de reg.iur.in vj. ¶ De ſecūdo pone exēplū Papa ponit indulgentiā in quodā loco duraturā p menſem.tūc intelligit̃ de.xxxj.diebus.qꝛ fauoꝛ eſt ampliādus c.odio guerrā ad mediū in tx.hic finitur lex incipiūt cōſuetudines regni.l.fauoꝛabilioꝛes.ff.de reg.iur. ¶ Exemplū de tertio iudex ſtatuit terminū mēſis ad cōparendū: tunc capit̃ media via.i.ꝙ intelligat̃ de.xxx.diebus ꝛ poſſumus vti ar.qꝛ in odijs ſit ſtricta īterpꝛetatio ꝙ fiat in fauoꝛib⁹.l.iij.§.minoꝛem.ff.de mino.ꝛ tunc Bal.dicit indiſtincte intelligi de.xxx.diebus.tex.ꝛ iūcta glo.in.l.fi.§.fin autē diebus.C.de iure delibe. ¶ Si autē fieret noua lex.vel loqueretur miniſter legis: ꝛ non lex cōis ceſſaret illa.l.qꝛ eſt preter nām dicrum texantem dies vt in.c.i.quo tpe miles inueſti.petere debeat.dicit et ꝙ in pꝛeallegato.l.vbi lex.illud eſt de legis benignitate: non de ſignificatione menſis. ¶ Poſtea vero cōcludit.aut cōſtat de aduerbio tēpoꝛis vel alia loquutione qualiter debeat fieri cōputatio.ꝛ fit illo modo.aut non ꝯſtat ꝛ in dubio fit de momento ad momētū: qꝛ ſic nihil de tempoꝛe perdit̃ vt nota.in.c.ſuper eo de appel.in nouella.Adde eundez Bal.in.l.i.ff.ſi quis cautio.vbi dicit p ſtatutū aſſignat̃ mēſis ꝛ dilatio emergit in mēſe hūte paucioꝛes dies.puta in Februario de quot diebus cōputabimus mēſez.vtrū fiat dinumeratio tot dierum: quot hz mēſis in quo incidit dilatio ſeu extēdat̃: vel aliter fiet ꝛ dicit ꝙ de hoc habemus duas glo.oꝛdinarias Una eſt in.c.ſi.pꝛopter.de reſcrip.in vj.Altera eſt in pal.c.ꝙ ſit vbi glo.vr̃ tenere ꝙ tot dies ſunt denumerādi: quot hēbit pꝛimus mēſis: qſi pꝛincipiū debeat inſpici.vr̃ ſibi verius ꝙ quota dies pꝛioꝛis īcipit tota dies mēſis ſequentis finiat̃.ꝛ hoc videt̃ expꝛeſſum in.l.qua etate.ff.de teſta.ꝛ in.l.i.ff.de manumiſ.vnde ſi incipit mēſis tertia die Februarij finiet̃ quarta die Marcij.ſi vero.xv.Februarij.finiet̃.xv.Marcij.ꝛ ſic ī ſingulis.ꝛ ita reſidet ibi.vide eūdem l.c.i.quo tpe miles in vſi.feu.Adde Ang.in.l.fi.§.fin autē dubius pꝛeallega.vbi glo.dicit ꝙ mēſis continet.xxx.dies.ipſe vero refert Jo.an.melius dixiſſe in glo.ſua ſolēni.in.d.c.ꝙ ſit.vz ꝙ mēſis eſt tot dierꝫ: quot eſt mēſis in quo negocium celebꝛat̃.ꝛ ſic ꝯtingētia dierꝫ hoc demonſtrabit ꝯſiderato ꝙ mēſes in numero ſunt diffoꝛmes.Adde Pau.in.d.c.ꝙ ſit diſtinguentem: aut ius diſponit a quo tēpoꝛe menſis incipiat: vt qꝛ dicit facias vel ꝯſenties infra menſem a die pꝛeſentationis: ꝛ ſic demonſtrat certū tempus.ꝛ tunc accipiat̃ iter ſm ꝙ occurrit in Calēdis ꝛ cū deficit de illo accipiat̃ in ſequēti: ꝛ tunc ſit vera opi.illius gl.ſi vo ius nō expꝛimit a quo tēpoꝛe incipiat menſis tunc aſſumat̃ duodecima pars anni.vt pꝛobat̃ in.d.c.licz de ſup.negli.pꝛela.ponit exemplū qñ in pꝛiuilegio datur indulgētia vnius mēſis ꝛ iſtud vr̃ pꝛobari per.d.c.licet.ꝛ cum eo tranſit Domi.tu vero tene glo.in.d.c.ꝙ ſit cū diſtinctione Bal.ſuperius allegata.ꝛ iſtū paſſū vt quotidianum menti cōmenda perpetuo. ¶ Glo.in verbo poꝛrecto.querit an expenſis intimātis debeat intimatio ī ſcri
64 ptis poꝛrigi appellato aut eius pcuratoꝛi.ꝛ dicit ꝙ ſic.ꝛ mouetur per iſtum tex.in quantū vtitur illo vbo poꝛrecto ꝛ allegat ſimile de libello q eſt offerendus reo expēſis actoris libellantis.vt in autentica offerat̃.C.de lit.conteſt.canoniꝫata.iij.q.iij.offerat̃.ꝛ bene ponderes naturā iſtius verbi offerre vel poꝛrigere: qꝛ intelligitur expēſis offerre aut poꝛrigere debētis.hoc tenet Spec.in ti.de libelli oblatione.§.vnico.v̄.actoꝛis.facit.c.contingit.ꝛ.c.accepimus.de fide inſtru.h̄ tenet glo.in vbo pꝛonunciatio.in cle.ſepe ō verbo.ſigni.ſed re uera tex.in.l.i.ff.de eden.vr̃ inferre cōtrarium: ꝙ imo dz fieri copia expenſis ipſius rei.ſufficit ꝙ fiat ſibi copia ad ſcribendū.nam de mente numerus eſt vt exhibeat̃ iudici cuius offm̄ imploꝛatur.nec iura dicūt actoꝛem grauari ad duplicē libellū: nec dz eſſe ſcriptoꝛ rei ꝛ ſatis ſibi offert̃ ſi datur ſibi facultas ſcribēdi.nam oꝛiginale debet remanere penes iudicē vel notariū.vt in.c.qm̄ ꝯ de pꝛoba.ꝛ.d.c.accepimus.ꝛ.d.c.contingit.ꝛ iō Bar.in.d.l.i.de edendo.ꝛ in.d.auē.offerat̃.dicit in hoc ſeruandam eſſe cōſuetudinē loci.naz in aliqbus locis datur expēſis actoꝛis: ꝛ ſic aliqñ ſeruat̃ vnū.aliquādo ſeruat̃ aliud.ꝛ ſic iſte paſſus cū reuerentia iſtius glo.eſt in iure dubius ꝛ eius veritas apparebit ex inferius dicēdis. ¶ Sed contra deciſionē iſtius glo.ꝙ imo intimatio dz poꝛrigi appel
65 lato expenſis ipſius appellati.nā teſtes pducunt̃ expēſis pducentis.iiij.q.iij.§.venturis.c.ſtatutū.§.fi.de reſcrip.in vj.Item actoꝛi copia datur expenſis petentis.d.c.qm̄ cōtra.ita ergo hic fiet intimationis copia expēſis appellati ad cuius cōmodū illa intimatio fit.Item non debemus aggrauare appellātē vltra id qđ hic expꝛimit̃: ne grauetur in pluribus.ſed hic non dr̃ ꝙ ſuis expenſis.ergo.naz foꝛte alias appellans dimitteret ius ſuum indefenſum ne ſolueret expenſas. ¶ Item intimans vtitur iuris bñficio qđ dz eſſe alienū ab ol detentione.§.illud in autētico ꝯſtō que de dignitatibus.facit.l.ij.§.defendi.ꝛ qđ ibi no.ff.ex quibus cauſis in poſ.eatur.facit.l.cū ſepe.C.de eroga.milita.anno.li.xij.Item cū quis tenet̃ edere ſufficit ꝙ faciat copiā deſcribendi.l.i.§.edere.ff.de eden.l.iij.§.exhibere.ff.de tabu.exhiben.ꝛ ideo frater Aluarus pꝛopter iſtas rōnes dānauit hic glo.iſtam ex eo maxime: qꝛ intimatio fit ad cōmodū appellati.ſentiat ergo onus.c.q ſentit de reg.iur.in vj.Mxb.hic refert opi.Aluari.ſed zenze.nulla fcā mentione de eo reducit opi.ad ꝯcoꝛdiā.vz aut querit̃ de poꝛrectione: ꝛ hec expēſis appellātis: qꝛ fit ad eius cōmodū ꝛ iō eſt eius onus.aut loquitur de copia appellatiōis poꝛrecte ꝛ ſūmetur expenſis appellati.per rōnes ſuperius factas.Non ob.verbum poꝛrecto hic poſitū: quia non arctat poꝛrigentē talis poꝛrectio vt pꝛopꝛijs expēſis copiam eius quod poꝛrigit faciat.ꝛ hanc opi.ſequitur hic do.Pe. ¶ Sed domi.Cardi.hic dicit ꝙ h̄ dictū videt̃ eſſe ſine intellectu.nam poꝛrectio hec habet vt poꝛrigatur tenoꝛ appellationis.vnde pars expenſaꝝ poꝛrectionis eſt conſcriptio: qꝛ non poſſet poꝛrigi qđ non eſſet.Igitur tenenda eſt glo.iſta.nam regula eſt ꝙ copia debet fieri expenſis eius ad cuius cōmodū fit: vt in.d.l.ij.§.defendi.ꝛ.d.l.fi.C.de ſtatuis ꝛ ymagi.ſed hec intimatio fit ad cōmodū appellātis ad inducendā deuolutionem negocij ad curiā romanā.ergo dz fieri expēſis eius. ¶ Jo.de imo.ſequitur iſtam glo.hic ex eo: qꝛ ad alterum duoꝝ tenetur intimās vel poꝛrigere intimationē in ſcriptis: vel per legerem: illius tenoꝛem.nam ſi expenſis intimātis hoc fieri non deberet non eſſet ſatiſfactum verbis iſtius tex.quia nō dicitur poꝛrigere ſi ſuis expenſis copiam non daret: ſed dīcapat dicetur facere copiam.nam nūꝙ eſſet verum dicere ꝙ poꝛrexerit niſi actualiter poꝛrigat copiam.ſi vero perlegerit ꝛ petatur copia poſſet pꝛocedere dictū Aluari ꝛ zenzeli.nihilominus glo.dicit melius per iſtum tex.dicentem copiā cum ſimili modo ſi petita fuerit inde facta: qꝛ non eſt dubium ꝙ copia fieri debet expenſis poꝛrigentis: vt voluit glo.ꝛ idem dicendū erit cum legitur ꝛ petitur copia: quia fiet expenſis perlegentis ad h̄: vt ſimiliundo fit in omnibus ꝛ per omnia.Nec ob.l.j.§.edere.ꝛ.l.iij.§.exhibere.

ff.de tabu.

ff.de tabulis exhiben.q2 aliud eſt edere.edi.n.qui demõ
ſtrat.lʒ nõ dimittat penes aduerſarium. ſed non porrigit
aduerſario niſi actualiter tradat.facit qđ notatur in cle.ij.
66 ſ.de appel. Et ideo querit hic.d.Card.quid ſi appellans
eligit nõ porrigere tenorem.ſed perlegere.quo caſu tenet
facere copiam ſi petatur.an tunc idem vt expenſis ſuis fa
ciat illam copiã.⁊ videtur ꝙ nõ.imo petens copiam pre-
ſtat expenſas item:vt ſit differẽtia inter caſum quo ſit por
rectio ⁊ caſum quo tenor perlegitur nihilominus Pau.
hic tenet etiam idem vt.iſto caſu appellans det copiã ſuis
expenſis.nam ipſe notarius non tenetur ſcribere gratis.
q2 non dʒ ſuis expenſis militare.ca.cum ex officij de pre-
ſcrip.dicit tñ.d.Cardi.ꝙ iſta ratio Pau.nõ ſufficit. ſed
pro dicto eius allegat qđ habetur in ſpe.de iſtrumẽ.edi.
§.videndum verſi.⁊ not.⁊ etiam allegat iſtum tex.in.d.
verſic.copia cõſimili modo ꝗ neceſſario probat ſm eum
dictum Pau.⁊ iſtud ſequitur hic Jo.de imo.dicit tamẽ
ꝙ eſt differẽtia.an ſiat intimatio an perlegatur.q2 quãdo
ſit itimatio dʒ dari copia.poſito ꝙ non petatur.ſed quan
do perlegitur nõ datur copia niſi petatur.⁊ iſta pars vide
tur verior per iſtum tex.in.d.verſi.copia cõſimili modo.
lʒ.d.Abb.hic qui lento pede reaſſumpſit aliquas glo.idẽ
dicat ꝙ ſi iſte tex.bene ponderetur in verſi.porrecto ſten-
dit hoc.ſ.ꝙ aut volens appellationẽ interpoſitam ſtima-
re non curat illius tenorem perlegi facere.⁊ tunc tenet da
re copiam expenſis ſuis.arg.c.appellatio de appel.in.vj.
aut facit illam perlegi:⁊ tunc ſatis eſt ꝙ illi copiam trãſcri
bendi faciat ſub forma publica.⁊ ſic expenſis petentis.⁊
nõ expẽſis perlegẽtis.⁊ ſequitur diſtinctionẽ zenze.quaʒ
ſequitur ⁊ Joã.de imo.hic.⁊ indubitanter eſt equa diſtin
ctio:⁊ habet equitatẽ.q2 ideo tenetur porrigere copiaʒ ex
penſis ſuis.quãdo facit itimari ſub ſcriptura auctẽtica.q2
appellatus nõ tenetur verbis credere appellantis ⁊ ſic ſui
aduerſarij vt ſuperius dictum fuit.ſed qñ facit ſibi perle
gi tenorem illius ſcripture auctẽtice ceſſat illa ratio ſupra-
dicta.q2 tenetur ſibi credere ex quo ꝑlegitur tenor aucten
tice ſcripture.cum ergo ceſſat prima ratio ceſſabit eius di-
ſpoſitio.c.cũ ceſſante de appel.l.adigere.§.quãuis.ff.de
iur patro.cum ſi.⁊ videtur mihi duriſſimũ hoc caſu tene
re dictum Pau.d.Cardi.⁊ Joan.de imo.ex eo q2 gra-
uaretur appellans duplici onere.vʒ ꝙ deberet facere per
legi tenorem illius ſcripture auctentice ſuis expenſis ⁊ ẽt
teneretur dare copiam ſuis expenſis.ſi petita fuerit.⁊ ſic
grauaretur duplici onere:qđ eſſe nõ dʒ.arg.l.cũ qui.ff.
de iur.iur.quin imo nunquã haberet locũ iſte ver.ꝑlecto
illius tenore.q2 appellans potius eligeret mittere copiaʒ
appellationis ꝑ ſcripturam publicã ſuis expẽſis ꝙ facere
perlegi ſuis expenſis.⁊ etiam dare copiaʒ ſuis expẽſis.ar.
l.cum de idebito.ff.de ꝓba.⁊.c.ſuper hoc de renũcia.
nec eſt verũ dicere ꝙ iſte tex.ibi ꝯſimili modo ĩportet ſimi
litudinẽ in omnibus.vt dicebat Joã.de imo.q2 in ꝯtrariũ
facit iſte tex.iuncto eo qđ ſupius dixi.d.Cardi.vʒ ꝙ quã
do ꝑlegitur tenor nõ dʒ mitti copia niſi petatur.ſed qñ ſit
intimatio porrigitur copia.lʒ nõ petatur.⁊ ſic verbum cõ
ſimili modo nõ importat ſimilitudinẽ i omnibus.Et ideo
ſatis dicitur fieri modo cõſimili ſi ꝑlegatur in pñtia ap-
pellati.aut procuratore eius in cauſa ipſa ſpecialiter cõſti
tuti.⁊ ſic ſublatum eſt fundamẽtum Pau.⁊ ſequatiũ.⁊
iſta videtur veritas formalis.tene menti perpetuo. ¶ Et
inquãtum glo.iſta noluit ꝙ libellus debeat offerri reo ſeu
eius copia expẽſis ipſius actoris.adde ad ea que dicta fue
runt ſupra.ſuper iſta glo.aliam glo.⁊ ſic erit tertia in ver
bo oblatos in cle.ij.ſ.de ap.⁊ illas glo.ſeqꝉ Jo.de fantu.
⁊.d.Domi.iij.q.iij.offeratur.⁊ iſtud ſequitur.d.Cardi.
in.d.cle.ij.de appel.q2 illa verba offerre dare conferre tri
buere ⁊ ꝓhibere videntur gratuitã conceſſionẽ inducere.
67 ⁊ facit.c.Cum ꝑſone de priui.in.vj.⁊ qđ no.Joã.an.ibi
vbi querit cuius expẽſis debeat dari copia ꝑuilegij. dicit
expẽſis producẽtis cum ipſe teneatur producere iura ſua
⁊ in illo caſu.ne ꝑuilegium ſuum poſſit ꝑire ⁊ ſibi pre
iudicet.allegat notata in.d.cle.ij.⁊ facit qđ not.Joan.de
imo.⁊ Dominicus in.d.c.cum perſone.vbi dicunt ꝙ ille
qui producit iura ſua dʒ expẽſis ſuis dare copiam.q2 pro
batio dʒ fieri iudici ⁊ nõ ꝑti.c.ſtatutum.§.cum no.de re-
ſcrip.in.vj.l.eos.C.de teſti.l.j.C.de cõdi.ob turpem cau
ſam.⁊ ꝑ hoc dicit ceſſare cõtrarium ꝙ poſſit fieri copia li
belli que dʒ offerri parti.⁊ ſic videtur ſentire ꝙ non ſuis
expẽſis debeat offerri copia libelli.d.Abbas hic ⁊ in.d.
cle.ſepe refert ad dicta per ſe in.c.j.de libe.obla.vbi tenet
cõtra iſtas glo.vʒ ꝙ debeat fieri expenſis ipſius rei.adde
Ange.in.d.l.j.§.edere de edẽdo.vbi dicit fore ibi caſum
de directo:ꝙ ꝓducẽs inſtrumẽta in iudicio.nõ tenetur da
re copiam ſuo ſumptu prout dicitur de libello.⁊ ſic dare
nõ aperit.ſi libellus eſt dandus reo expẽſis actoris.ſed ta
cite videtur inferre ꝙ ſic Bal.ibi in ſuis recollectis dicit
ex illo tex.colligi ꝙ ille qui tenetur aliquid alicui edere.nõ
tenetur edere ſuis expẽſis.ſed põt dicere facias tibi extra
hi copiam tuis expenſis.de libello vero aperte nihil dicit
ſed in auctẽtica offeratur clare loquitur. Ro.inquit libel
lum offerẽdum reo.ſed an eius copia ſit danda ab actore
reo expẽſis ipſius actoris.dicit ꝙ nõ.ſed reus exactis ac-
cipiat copiam ſibi expẽſis ſuis ꝓprijs ſi vult nõ eniʒ ad
aliud tenetur actor niſi edere reo faciẽdo ſibi copiaʒ reſcri
bendi.⁊ allegat.d.l.j.§.edere ⁊ dicit hoc teneri ꝑ Ex.in
dicta auctẽtica offeratur.ſed in quibuſdam locis de cõſue
tudine ⁊ per ſtatuta terraꝝ ſeruatur ꝯtrariũ.⁊ ita ibi reſidet
Bal.Joã.vero de ligna.tenet ꝙ libellus eſt dandus reo
expenſis ipſius rei.nam rubrica dicit de edendo.i.de de
monſtrando.vnde abſonum videtur ꝙ actor ſit ſcriptor
rei.C.de teſti.l.nimis.⁊ expredictis videtur ꝙ male fuerit
locutus.d.Car.in.d.cle.ij.de appel.dum dixit ꝙ verbuʒ
edere ĩportat gratuitam cõceſſionẽ.q2 ſaluo ſua reueren
tia.q2 in cõtrarium eſt tex.in.d.l.j.§.edere.vnde intelligi
tur gratuita quo ad facultatẽ cõſequẽdi copiam.ſed non
quo ad expẽſas producẽtis.q2 debet extrahi copia peten
tis expẽſis. ¶ Tu vero tene glo.iſtam ⁊ alias per dictaʒ
auctẽticam offeratur:q2 ad titulũ de edendo additũ eſt
⁊ offeraꝉ.vnde tenetur actor ad duo vʒ edere ⁊ offerre.⁊
offerre dicitur qñ ſuis expẽſis offertur.vt ſuperius dictũ
fuit.⁊ ideo dicas.ſi cõſuetudo fori diſponit ſup hoc ſerue
tur illa cuius expẽſis fiat copia libelli reo.ar.l.de quib9.ff.
de legi.c.ꝯſuetudo.j.di.§.ex non ſcripto inſti.de iur natu
rali.ſed ſi ꝯſuetudo ſup hoc nihil diſponit ſeruet iſta glo.
⁊ ſequaces.⁊ iſta non tradas obliuioni.⁊ illam meã reſpõ
ſionẽ datam ad iſtum tex.in verbo conſimili modo.vꝫ ap
probare glo.hic. ¶ Glo.in verbo auctẽtica.querit qñ
ſcriptura dicatur auctẽtica.⁊ ridet quãdo ꝯfecta eſt manu
68 publica.vel habẽte ſigillum auctẽticum.allegat.c.cũ me
dianalis de ſnia exco.in.vj.⁊ qđ no.in.c.poſt ceſſioneʒ de
proba.ideo adẽ regritur ꝙ ſit in ſcriptura publica ſiue au
ctẽtica appellatio.q2 graue eſſet dicere ꝙ aduerſario abſen
ti ſe appellaſſe ad curiaʒ teneaꝉ credere vt iam ſuperius di
xi.ſequitur Pau.remittẽs ſe ad notata in.c.j.⁊.ij.de fi.
inſtru.vbi habeꝉ que ſcriptura dicaꝉ auctẽtica.dicit tñ qđ
hoc procedit in appellatione que datur appellato.q2 dʒ
porrigi in forma auctẽtica.ſecus de illa dicit que daꝉ iudi
ci a quo.q2 illa põt eſſe nõ auctẽtica.ratio diuerſitatis eſt.
q2 emiſſio appellationis eſt patens ipſi iudici.ſed dicẽti ſe
appellaſſe quis nõ teneꝉ credere.q2 aduerſarij facile men
tiuntur.d.Cardi.remittit ad notata ꝑ ſe i.d.c.poſt ceſſio
nem.⁊ quo ad hunc text.putat ſufficere litteras ſigillatas
ſigillo auctẽtico.⁊ etiã ſine ſubſcriptione teſtium prout ẽt
tenet hic glo.⁊ rationẽ dicit eſſe q2 iſte eſt caſus in quo nõ
requiritur ꝓbatio neceſſario concludens.ſed ſufficit ꝓba
tio preſumptiua cum appellatio h̃ caſu habeat vim pre-
ſumptiuam.⁊ citatio ſufficit ad hoc vt arceatur citatus ad
ueniendum.⁊ ꝙ conſtet preſumptiue de ipſa ipſi citato.
ſicut ſufficit quod mittatur copia delegationis ꝯ iudice de
legato vt probatur in.c.ij.de dila. ¶ Sed in caſu in quo
requiritur probatio cõcludens nõ ſufficit ſigillũ auctentis
cum ſine ſubſcriptiõe teſtium.probat.c.ij.de fide inſtru.
quod comparat ſcripturam cum ſigillo auctentico inſtru-

mento publico.tunc enim habet teſtes inſcriptos ad in
ſtar inſtrumenti publici.⁊ ideo ſi habeat teſtes inſcriptos
dicit domi.Cardina.quod habet vim publici inſtrumen
ti tantum: quo ad ea ad que deputatus eſt ſigillus auctẽ
ticum : vt eſt caſus in cap. ſignificauit de apppellatio.
69 ¶ Tu vero adde qȝ quedam dicitur ſcriptura publica ⁊
quedã auctẽtica.publica eſt illa que eſt cõfecta a publica ꝑ
ſona.ſ.a notario cum ſolẽnitatibus requiſitis.c.ij. iuncta
glo.de fi.inſtru.auctẽtica vero dr̃ que per ſe fidem facit ſi
ne appoſitione ſigilli auctẽtici ſiue alio modo.ita ꝙ ad ſui
validitatem nõ requiritur aliud adminiculum.ex quo in
fertur ꝙ omnis ſcriptura publica dicitur auctẽtica.ſed nõ
ecõtra.habẽt enim ſe ſicut inferius ⁊ ſuperius.⁊ etiã infer
tur ꝙ ſcriptura priuata anteq̃ ſit cõfeſſata vel per teſtes
adiuta non dr̃ auctentica.infertur etiam ꝙ ſcriptura con
fecta ab officiali in pertinentibus ad ſuom officium.lȝ ſit
auctẽtica.non tamẽ eſt publica.qȝ non eſt confecta a nota
rio cum ſolẽnitatibus debitis.ita dixit Bar.in.l.quedã
§.nomularios.ff.de edendo.⁊ ibi Ange.idẽ in ſcriptura
que ponitur in archiuo vt dicatur auctẽtica ⁊ nõ publica.
ita dixit Bar.in.l.contractus.⁊ glo.in auctentica ad hec
C.de fi.inſtru.ſed do.Anto.in.d.c.j.de fi.inſtru. dixit qȝ
ſcriptura ſcripta ab habente officiũ de publico.⁊ in his q̃
ſpectant ad ſuum officium poteſt dici publica . allegat no
tata per glo.in.d.§.numulariõs.⁊ in.l.ſi qua per calũniã
C.de epiſcopis ⁊ clericis.⁊ in.c.dudum per Inno.de con
uerſi.cõiuga.⁊ in.c.quãꝗ de vſuris in.vj. Sed certe hoc
dictum.d.Anto.videtur procedere quãdo officialis eſſet
deputatus ad ſcribẽdũ.vt erant argẽtarij qui olim de pu
blico eligebãtur.ſicut loquitur.d.§.numularius . ⁊ idem
quãdo ſcriptura haberet ſigillum publicũ. ⁊ ſic loquitur
dicta.l.ſi publicanus.⁊.d.l.ſi qua p calũniã.nec ob.quod
habetur i.d.c.ꝗꝗ.qȝ ibi dicitur ꝙ ſacerdos põt recipere
cautionem de vſuris:qȝ dȝ intelligi dũmodo appareat p
70 teſtes.vel publicum inſtrumẽtum. ¶ Et ita etiam poſſet
inferri verũ ſcriptura mercatoꝝ.⁊ campſorum dicatur au
ctentica Bald.in rubrica.C.de fi.inſtru.in.xij. colom.in
verſi.ſeqtur videre.dicit ꝙ eorum ſcriptura nõ eſt aucten
tica.qȝ nõ ſunt perſone publice:nec officium eoꝝ conſiſtit
principaliter in ſcribendo niſi cõſuetudo loci haberet qȝ
ſit auctentica:vt eſt Venetijs ⁊ hic bononie . de quo vide
bal.in.l.j.C.de ſũma trini.⁊ in.l.j.C.de cõfeſſis ⁊.d. Ab.
in.c.bone de poſtu.prelato .⁊ que dixi in.c.j.de fide iſtru.
71 ¶ Querit.d.Cardi.an intimatio ſicut debet fieri appel
lato.ita debet fieri iudici a quo appellatur videtur qȝ ſic.
qȝ ſi nõ nuntietur iudex a quo non impeditur procedere
c.ſi duobus de appel.In ꝯtrium facit . qȝ hoc non eſt iure
cautum.item ſi hoc fieri deberet maxime procederet quã
do appellatur in abſentia iudicis.vt in caſu.c.ſi.de appe.
nam ſi appellatur in preſentia iudicis vt regulariter dȝ fie
ri intimatio nõ eſt neceſſaria cum per interpoſitionem ſibi
notificetur ſicut nec intimatur appellato cũ in eius preſen
tia vel eius procuratore ſpecialis interponitur vt hic. ſi
vero iudex eſt abſens non eſt ſibi intimandũ.qȝ ex culpa
ſua accidit qui nõ facit copiam ſui . ¶ Ideo lȝ appellarĩ
eo abſente.item iudex dȝ ſcire an grauauerit.c . ſi a iudice
de appel.in.vj.ſo.mathe.⁊ zenze.tenent iſtam partẽ ⁊ pla
cet dño Cardi.eo caſu quo ex culpa iudicis cõtingit eius
abſentia.ſed ſi ſine eius culpa vt ꝯtingere poſſet.qȝ aduer
ſarius detinet iudicem in vinculis videretur tũc ſecus di
cendum .nihilominus qȝ appellatio deuoluit cauſã ⁊ nõ
agitur de preiudicio iudicis . ſed de preiudicio appellãti
tantũ.putat indiſtincte propter intimationẽ nõ factam iu
dici nõ impedietur deuolutio ad iudicem ſuperiorem.ſed
bene verum eſt ꝙ tenebit proceſſus iudicis a quo ignorã
tis appellationẽ interpoſitam per.d . c . ſi duobus ſi ſine
ſui culpa illa ignorantia acciderit. ¶ Glo . in verbo vel
perlecto querit an eo caſu quo porrigitur debeat legi.ite
an eo caſu quo legitur debeat tota legi . ad primum dicit
ꝙ non propter alternatiuam hic poſitã.ibi porrecto ſub
ſcriptura auctentica vel perlecto , vnde dum loquitur de
1

porrectione nõ exprimit de lectione , ad ſcḋm reſpondet qȝ
debet tota legi.qȝ dictio per denotat perfectionem.l.verba
na familia.§.pernoctare.ff.de verbo.ſignifi. ¶ Glo.in
verbo.ſi petita ponderat iſtum tex. dum dicit copia inde
facta.ſi petita fuerit per ꝙ dicit duo.vȝ ꝙ ſecus ſit. ſi non
petatur ꝙ ſufficit qȝ perlegerit appellationem. item dicit
qȝ de conſilio eſt eo caſu quo petitur copia ꝙ de hac peti
tione faciat petens fieri publicum inſtrumentũ.fatetur tñ
ꝙ ſi factum nõ ſit publicum inſtrumentũ poterit probari
per teſtes in caſu iſto.ſecus in caſu.c.j.de ſen.excõ.in.vj.
⁊ ratio eſt.qȝ hoc nõ exigit iſte tex.ſicut exigit in.d.c . j.de
ſentẽ.excõ.in.vj.⁊ facit ratio:qȝ teſtes ⁊ inſtrumenta equi
perantur.l.in exercendis.de fide iſtru.adeo ꝙ appellatiõe
inſtrumentoꝝ veniunt teſtes.c.peruenit el.j.de teſti.cogẽ.
l.j.ff.de fide iſtru.⁊ lȝ Gutel.aliter teneat hic . vos tenete
glo.ſcḋm Pau.qui dicit.ꝙ hec petitio copie dȝ fieri loco ⁊
tp̃e competenti.alias nõ preiudicat.c.cum in veteri de ele
ctio.c.vt ſuper ⁊.c.ab eo de appel.in.vj.⁊ proterea cautũ
eſt ducere notarium.⁊ cogetur de hac petitiõe ſcḋm domi.
72 Cardi.hic. ¶ Sed.ſ.quantum tempus danda eſt copia
petita.dicit Pau. quãprimum cõmode fieri poteſt : qȝ
nõ tenetur ſtatim dare.qȝ nõ tenetur venire cum ſacco pa
ratus.l.ꝙ dicimus.ff.de ſolutio.ꝙ procedit in vltimo ca
ſu:quando perlegitur tenor.ſed nõ in precedenti:qñ por
rigitur. ¶ Et pro iſto principio cum laude dei ſufficiant
iſta pro quadam ſcholaſtica adnimaduerſione.

Quod ſi forſan. Hoc dicendit . ſi appel
latus abeſt nec inueni
tur eius ſpecialis procurator ad domũ appellatẽ. vel ſi eſt
ſi remotus in eccleſia cathedrali ſub qua eſt beneficium de
quo agitur.⁊ in vtroqȝ caſu in ipſo beneficio eſt īntimanda
appellatio: ⁊ eius copia modo expreſſo in precedẽti reſpõ
ſo eſt facienda.hoc dicit. ¶ Not.ꝙ attẽditur quo ad iſtã
intimationem domus in qua cõſueuit cõmuniter habita
re . põdera dictum bar.in.l.iiij.§.pretor ait.ff.de damno
1 infec.vbi dicit ꝙ nõ valet relatio nuntij ⁊ per ꝯñs nec va
let citatio.ſi referat ſe citaſſe ad domum.ſecus autem ſi di
cat ſe citaſſe ad domum habitationis citati . valet enĩ tñc
citatio.qȝ intelligitur in habitatione de preſenti.ar.l.ſi ita
ff.de auro ⁊ argen.lega.⁊ ſic iſte tex. ſubtiliter põderatus
deſtruit doctrinam bar.dicit enim ꝙ intimatio dȝ fieri ad
domum in qua cõmuniter ꝯſueuit habitare.vnde licet de
preſenti nõ habitet nihilominus ſi conſueuit cõmuniter
habitare ad illam domum talis citatio ſeu intimatio valet
⁊ tenet . ⁊ iſtud notabis perpetuo .qȝ cõmuniter de . iſta
contra illam doctrinam bar.ignoratur.ſed idem bar.in
l.ꝙ ſi dubitet.ff.de acqui . here . dicit ꝙ citatio debet fieri
ad domum habitationis.allegat.l.j.§.j.ff.de liber.agno.
ſubdit poſtea Ioan.an.tenere in hac clemẽ . qȝ ſi quis hȝ
duas domos ⁊ in vna habitet in hieme in alia habitet in
eſtate quod ĩ vtraqȝ poteſt fieri citatio . ¶ Quid ergo in
quit ſi nuntius referat ſe citaſſe in domo proprie habita
tionis.nec expreſſit de qua habitatione putat relationem
nuntij ⁊ per conſequens citationem ipſam valere : quia
in quacunqȝ habitatione ſit:licitum eſt ius citandi . arg.
iſtius tex.⁊ ſic videtur quod bar . ſibi contradixerit . nam
in .d.l.§.pretor ait voluit quod intelligitur citaſſe in habi
tatione in qua de preſenti habitat.ſed in . d.l. quod ſi du
bitet videtur aliter ſentire . Tu potes ſaluare eum quod
dictũ eius in dicta.l.quod ſi dubitet ꝓcedat in caſu iſtius
clemen.in qua poteſt fieri itimatio appellato in habitatio
ne quam facit in duabus domibus . vnde ſi referat ſe ci
taſſe ad domum habitationis in qua cõmuniter habitare
conſueuit tunc ſufficit.quia non itelligitur magis in vna
quam in alia.ex quo in vtraqȝ citari poterat . ſed in caſu
in quo loquitur in dicto.§.pretor ait procedat . videlicet
ad hoc vt valeat citatio requiritur eum citari ad domum
in qua habitat tempore citationis.⁊ ideo ſi dicit ſe citaſſe
⁊ non refert ad domum habitationis illa citatio tanquã
2 incerta nõ tenet. ⁊ ita ꝯcordas bar.a ꝯtrarie. ¶ Que ſit
dicatur domus habitatiõis vſbertus cremonẽſis qui fuit
de primis

de primis regentibus cathedram peruſij. dixit quod dici
tur domus manſionis nõ domus pegrinationis. qđ dixit
eſſe notãdũ ƺ citationes q̃ fiunt ƺ forẽſes pro maleficijs:
q: nõ poſſunt fieri in loco peregrinationis ⁊ per ƺſequẽs
nec in hoſpitio. l. j. §. domum. ff. de aleatoribus. l. lex. cor
nelia. §. domũ. ff. de iniurijs. l. j. §. habitare. ff. de his qui
deiecerũt vel effuderũt. ita refert Bal. in. l. ea que in fi. ver
bis. C. quomodo ⁊ quãdo iu. ⁊ idem Bal. in. d. l. j. §. ha
bitare dixit. ſtatuto cauetur ꝙ qui offenderit aliquẽ in do
mo ſue habitationis puniatur duplici pena. modo quidã
viator fuit offenſus in hoſpitio. vtrum dicatur offenſus
in domo ſue habitationis. dicit eſſe ibi caſuȝ ꝙ non. idem
etiam ibi dicit. dictat ius cõmune vel ſtatutũ. ꝙ ſufficiat ci
tatio ad domũ habitationis vtrum ſufficiat. ſi viator citeẽ
ad hoſpitium: ⁊ concludit ꝙ non per illũ tex. ⁊ allegat no.
per. Ja. de are. in. d. l. iiij. §. pretor ait. ⁊ allegat ꝙ nota. in
hac de. faciat tex. in. l. j. ff. furti aduerſus nau. ⁊ ibi dixit
Ange. ꝙ viatores non dicuntur habitare. ⁊ allegat. d. l. j.
§. habitare. ⁊ ideo dicit ꝙ ſi ex forma ſtatuti quis dȝ citari
ad domũ habitationis non ſufficit citari ad hoſpitium. fa
cit no. tex. in. l. qui domũ. ff. de adul. in verſicu. appellatio
ne domus habitationeȝ quoqȝ ſignificari palam eſt. ff. de
adul. ⁊ ibi dixit Bar. ſtatuto cauetur ꝙ ſi quis fecerit in
ſultum ad domũ alicuius puniatur certa pena ꝙ hȝ locuȝ
ſiue illa domus ſit propria ſiue cõducta. ſi tamen ibi habi
tet. faciat tex. in. l. nec in ea. §. j. in verbo domus pro do
micilio accipienda eſt. ff. de adul. facit. l. lex cornelia. §. do
muȝ in verbo ad omnẽ habitationẽ. ff. de iniurijs: vbi ap
pellatione domus venit omnis habitatio. ⁊ ibi dixit An
ge. ſtatuto cauetur citationẽ debere fieri ad domum habi
tationis. ſufficit ſi citetur in villa vbi habitat. ſecus ſi non
iuerit ad villam cauſa habitandi. ſed forte vendemiã col
ligendi per illum tex. quẽ etiã dixit eſſe vtilem cõtra facien
tes inſultum qui acrius puniuntur cũ ſit ad domũ habita
tionis: vt nõ habeat locum ſi fiat ad ſtationem vel ad ſta
buluȝ. ꝙ intelligit verum quãdo ſtabulũ eſt inter clauſurã
loci vbi non habitat paterfamilias. ſed ſi fiat ad porticum
domus videtur ſufficere. allegat ſpe. in ti. de iniurijs. §. j.
⁊. l. cetera. §. hoc ſenatus de lega. j. ⁊ de iſto vltimo dicam
j. in glo. facit ꝙ not. idem Ang. in. d. l. qui domuȝ vbi re
fert Dy. dicere per illum tex. ſtatutũ puniẽs inſultãtem ali
quem ad domũ ſuã ꝙ cõprehẽditur inſultans ad domuȝ
habitationis. lȝ nõ ſit ſua. facit no. tex. in. l. j. §. j. in verbo
domum autẽ accipere debemus hoſpitium. ſi in ciuitate
maneat. ff. de libe. agno. facit tex. in. d. l. j. §. domum. ff. de
aleatoribus in verbo domum autẽ pro habitatione ⁊ do
micilio vos accipere debere certum eſt. facit ꝙ not. Bar.
in. d. l. j. §. habitare. vbi dicit ſtatuto cauetur ꝙ quis de
beat citari perſonaliter ad domum ſue habitationis. ⁊ ci
tatur ad hoſpicium: certe non valet citatio per illum tex. ⁊
5 per. l. iiij. §. abeſſe. ff. de dãno infecto. ¶ Et qualiter qs
dicatur habitare. allegat. d. §. habitare ⁊. l. ciues. C. de in
colis li. x. vbi ẽm eum eſt tex. melior de iure ꝙ habitare di
citur quis in eo loco in quo quãdo nõ eſt dr̃ peregrinari.
faciat etiam ꝙ not. ideȝ Bar. in. l. lex cornelia prealleg.
§. ſi tamen vbi dicit ꝙ quedam eſt domus in qua quis per
petuo habitat. ⁊ pro illa domo indubitanter habet locum
lex cornelia de iniurijs: vt probatur in. d. §. domuȝ in ver
ſicu. ⁊ ſi dominus ⁊ cõpeteret actio iniuriarũ alterĩ habitã
ti ibi vt colono ⁊ ſimilibus. quedã eſt domus in qua quis
habitat ad tempus ⁊ ad tempus non. ⁊ tunc aut ibi habi
tat cauſa laborandi ⁊ querendi non tamen ibi quieſcit cũ
familia. ⁊ tunc non habet locum illa actio iniuriarum.
¶ Aut ibi cum familia ſua quieſcit aliquãdo. lȝ tunc nõ
quieſceret cum aliis tunc intraſſet animo iniuriandi ⁊ ha
bet locum illa actio iniuriarum. vt ibi ⁊ inducit illum tex.
ad duas q̃ones. ſtatuto cauetur ꝙ ſi quis fecerit inſultuȝ
ad domuȝ alterius puniatur certa pena. certe domus intelli
gitur vt ibi habetur. ⁊ allegat. d. l. j. §. domum de aleato.
ſecundo inducit ad aliam queſtionem ſtatutum permittit
6 vt citatio fiat ad domum queritur. ¶ Utrum citatio fa
cta ad ſtationem valeat tex. ibi videtur qđ non. ⁊ dicit eſſe
tex. expreſſum in. d. l. j. §. j. de libe. agno. in contrarium ar
guit de. l. ita apud labeonem. §. conuicium. ff. de iniurijs
⁊ non ſoluit. ⁊ idem etiam fecit in. d. l. iiij. §. pretor ait nõ
ſoluendo dictũ contrarium. ſed in. d. §. conuicium ſoluit
⁊ dicit ꝙ citatio eſt facienda ad domum habitationis. q:
eſt veriſimile ꝙ ibi ſit familia: que ratio ceſſat in ſtatione.
q: non eſt veriſimile ꝙ ibi ſit familia eius. ſed in. d. §. con
uiciuȝ eadem ratio eſt ſiue iniuria fiat in domo ſiue in ſta
tione. ⁊ ideo in vtroqȝ loco dicitur eſſe cõmiſſum conuiciũ
faciat etiam tex. in. l. ⁊ habet in. §. hoſpites. ff. de precario.
vbi dicitur ꝙ hoſpes non dicitur habitare precario. lȝ ꝓ
habitatiõe nihil ſoluat. ſed forſitã ſoluat pro ſcoto ⁊ pro
lecto. ⁊ ibi dixit glo. no. ꝙ tunc magis dicitur detineri in
domo quã ꝙ domũ cõductã teneat. ſimile dicit ibi Ang.
ꝙ mulier dicit̃ detineri in domo per viȝ ⁊ mercenarius ⁊
famulus per dñm. facit. l. ſi vero. ff. de his qui deiecerũt vel
effu. vbi ille qui habet ſeruitores in domo propter illa dici
tur domus ſue habitationis. ⁊ propterea nõ dicitur domus
habitationis ſeruitorum. ⁊ per iſtud videtur ꝙ non bene
dixerit bal. ⁊ Ang. in. l. j. §. domini. ff. ad ſillanianuȝ vbi
dicunt. diſponit ſtatutuȝ quod ſi quis inſultauerit aliquẽ
ad domum ſuam puniatur certa pena. ⁊ aliquis inſultauit
filium ad domum patris dicitur inſultare ad domum filij
⁊ idem dicunt. ſi inſultauit mulierem ad domum mariti.
quia videtur inſultare ad domum vxoris. ⁊ mouentur. q:
7 ſtatuta recipiunt interpretationem neceſſariam. ⁊ proba
bilem. ſed vbicunqȝ in ſtatuto ponitur aliquod vocabulũ
certo modo a lege interpretatuȝ illa interpretatio dicitur
probabilis ⁊ neceſſaria. l. j. C. de legi. ideo ſtatutum iſtud
recipit talem interpretationem ⁊ pro dicto ſuo facit ꝙ vo
luit Albri. in prima ⁊ in ſecunda parte ſtatutoruȝ vbi di
cit. ſtatuto cauet̃ ꝙ qui non habuerit mille in bonis non
poſſit aſſumi ad numerum ancianorum ⁊ filius nihil ha
bet. ſed pater eius habet mille. ꝙ tunc ipſe filius dicit̃ ha
bere ⁊ ſic extimum patris dicitur eſſe extimum ipſius filij
videtur enim eſſe vna ⁊ eadem pſona. l. ſi. C. de impuberȝ
l. cum ſimus. C. de agri. ⁊ cenſi. lib. xj. facit ꝙ not. bald. in
8 d. l. ſi. C. de impuberum. ¶ Ubi dicit ꝙ extimũ patris ꝓ
deſt filio et ipſo patre viuente. allegat ꝙ habetur in. l. iij. C.
qui eta. ſe excuſant li. x. ⁊ ꝙ notatur in. d. l. cum ſimus ⁊ ꝙ
ibi not. Bar. ⁊ idem voluit Bald. in. l. ſecundum. ff. qui
ſatiſ. cogan. ⁊ in. l. non plures. C. de ſacroſan. eccle. ⁊ in. l.
deximus. §. ſi pater cuȝ. l. ſequenti. ff. de excu. tuto. ⁊ in ad
di. quas fecit ad ſpecula. in. ti. de cenſi. ad fi. ⁊ iſtud ſe
quutus eſt Ludo. ro. in. d. l. j. §. dñi ad fi. nihilominus cõ
trarium puto verius per. l. j. C. de theſau. li. x. vbi illa vba
in ſuo fundo exponuntur per glo. Bar. ⁊ bal. ſ. reſpectu
directi vel vtilis dominij. ſed filius non habet vtile nec di
rectũ dominiuȝ viuo patre in bonis paternis ⁊ multo mi
nus vxor in bonis ipſius mariti. ⁊ iſtud ſtatutuȝ eſt pena
le ⁊ odioſum. ⁊ loquitur in ſua domo debet intelligi reſpe
9 ctu directi vel vtilis dominij. ¶ Et etiam poſſet intelligi
in domo conducta per doctrinã bar. in rubrica. ff. de ope
ris no. nun. lȝ iſtud dictum bar. ſit dubium. vt ibi p mo
dernos. cum ergo iſti dicantur potius detineri in domo ⁊
non detinere domum vt dictuȝ eſt. ergo ⁊ iſta materia vi
det̃ verius. ⁊ ad realem doc. do. Pau. de caſtro conſilio
xlj. incipit in chriſti nomine amen. viſo puncto ſup inſeri
pto. vbi cauebatur ſtatuto ꝙ quis nõ poſſit capi in domo
an poſſit capi in apotheca. ⁊ dicit qđ appellatione domus
10 ſolum venit illa que eſt apta nata ad habitandum princi
paliter vel ſecundario. non autem illa que eſt deputata
ad alium vſuȝ vt taberna apotheca textorum ſtationes
theatruȝ balneum ⁊ ſimilia. allegat. d. l. lex cornelia. §. do
mum circa fi. vnde ⁊ de iure cõmuni. lȝ de domo propria
11 vel conducta non poſſit quis capi inuitus. l. nemo de do
mo. ff. de regulis iuris. l. ſed ſi ie. ff. de in ius vocando.
tamen de theatro vel balneo proprio vel conducto. etiam
ſi non preſtet aditum nec in conſpectum appareat poteſt
re ipſa citari vel extrahi. l. ſed etiam. ff. de in ius vocan. eſt

tex.glo.⁊ Bar.ibi eodem modo de ſtatione vel apotheca
ſeu taberna etiam ſi ſit ꝓpria vel conducta fortius.ergo
ſi ad ipſam pateat acceſſus ſine aliqua fractura vt in.l. ſa
tis.ff.de in ius vocan.talia enim meritoria nõ ad refugiũ
ſeu tutellaꝫ ſunt vel inuenta aut deputata. ſed ad queſtum
faciendum.vnde ſicut de iure cõmuni non proſunt eorũ
dominis vel conductoribus vt ibi capi non poſſint. vt.d.
l.ſed etiã velut iniuria ibidem eis illata reputetur ad do-
mum illata ſic que:nec lege cornelia punit.que de iniuria
facta ad domum loquebatur.vt in.d.l.lex cornelia.§.do-
mum eodem modo de iure municipali. Nec ob.ſi dicatur
quod hoc ſtatutuꝫ nihil adderet ad ius cõmune.⁊ ſic erit
ſuperfluum quod eſſe non debet.l.j.ad ſi.ff.ad municip.
qꝛ hoc ipſe negat qð nihil addat.naꝫ de iure cõmuni ſolũ
12 domini vel conductores habent hoc priuilegiuꝫ qð in do
mo ꝓpria vel conducta capi non poſſint.hoc ideo. quia
ius cõmune loquitur ſtricte ⁊ limitate dicẽdo ꝙ nemo de
domo ſua ⁊c̃.nam illud verbuꝫ ſua importat vt ille qui ta
le priuilegium pretendit habeat aliquam ſuitatem in do
mo ꝙ eſt interpretatiuꝫ de ſuitate veri dominij que eſt ꝓ
pria vel habitationis ratione cõductionis vel receptionis
vt in hoſpitio.vt patet in legibus ſuperius allegatis extra
neus.ergo qui nec dominium habet nec domum condu-
xiſſet nec gratis fuiſſet receptus ad habitandum.ſed caſu-
aliter intraſſet domum alienam gratia loquendi habitan
ti in ea:poſſet ibi capi de iure cõmuni:cum nulla reſpectu
domus illa poſſit dici ſua.⁊ ſic verba legis in eo non veri-
ficarẽtur.ergo nec eius diſpoſitio.l. hos accuſare.§.omni
bus.ff.de accuſa.l.iiij.§.totiens.ff.de damno infecto.l.j.
ff.de magi.cõue.ſed ſtatutum iſtud nõ ponit illam dictio-
nem ſuam ſed generaliter dicit ꝙ nullus capi poſſit in ali
qua domo.qꝛ oꝫ intelligi ſua vel aliena conducta vel non
conducta.dũmodo in ea habitet. etiam ſi ibi eſſet ad mo-
mentum ſtatim inde receſſurus dũmodo ſit domus depu
tata principaliter ad habitandum.⁊ per cõſequens ad tu
tellam ⁊ refugium.vult enim tale ſtatutum domum.nõ ſo
13 lum prodeſſe ſuo domino vel habitatori. ſed etiã cuicũqꝫ
alteri ibi reperto ꝙ vltimum non eſt de iure cõmuni.⁊ ſic
ſtatutum iſtud ſatis addit ad ius cõmune.⁊ non eſt ſuper
fluum.non ergo debemus ipſum extẽdere ad improꝑiũ
⁊ vltra ꝙ̄ importent verba lꝫ.n. talia meritoria ſimilitudi
nem habeant cum domo ex hoc.qꝛ conſtant ex fundamen
to tecto ⁊ parietibus.non tñ ſunt domus ſed edes ꝙ vo-
cabulum latius eſt. ⁊ cõprehendit ſub ſe domuꝫ que dici
14 tur edes ad habitandum deputata. ¶ Item meritoria
que dicuntur edes ad querẽdum vel ad aliuꝫ vſum depu
tata.vt colligitur ex.d.§.domum.ſtatutum autem predi-
ctum non loquitur per verbum generale lꝫ dicat. ſi in ali
qua domo:ergo non debet extẽdi ad illa que non ſunt do
mus.lꝫ participent cum domo ea participatione qua ſpe
cies quelibet pticipat de ſuo genere.ſicut nec appellatiõe
hominis continetur aſinus. lꝫ participet cum homine in
qualitate generis.qꝛ ſentit vt homo. ⁊ eodeꝫ modo reſpõ
detur ad aliud ꝙ allegatur in oppoſitum. vꝫ qð ſtatutum
iſtud loquitur per verba generalia.vꝫ in aliqua domo.nã
ſubauditur aliqua que dictio eſt vniuerſalis.⁊ ſic videtur
includere domum cuiuſcunqꝫ qualitatis.qꝛ ad hoc reſpõ
det:poſito ꝙ illa dictio eſt vniuerſalis: tamẽ includit om
nem domuꝫ dũmodo ſit domus.ita ꝙ hoc nomen ei con
gruat.ſed hoc nomen domus non conuenit taberne: vel
apothece ergo.preterea non eſt verum vt illa dictio ſit vni
uerſalis imo particularis.allegat tex.in.l.ſi neceſſarias.§.
ſi annua.ff.de pigno.actio.allegat etiaꝫ ad confirmationẽ
predictorum cõmunem vſum loquendi. ſm quem verba
ſtatutorum intelligenda ſunt.l.librorum.§. ꝙ tñ caſſius
ff.de lega.iij.c.ex litteris de ſpõ. ſed clarum eſt ꝙ ſm com
munem vſum loquẽdi:nemo tabernas vel apothecas ap
pellat domos. qꝛ aſſumunt aliud ſpeciale nomen a quo
denominãtur.ideo recedunt a nomine generali. nam no
mine conuentionis vel pacti veniunt omnes contractus.
ſed quia tranſeunt in ſpeciale nomen denominantur ab il
lo.l.j.⁊.l.iuriſgentium.ff.de pactis.not.in rubrica.C. de
rerum permuta. vnde ſi de pacto vel de conuentione ſub
generali nomine conſtitutio ſimpliciter loqueretur de no
minatis contractibus: non videretur loqui. ſed de nu-
do pacto vel conuentione.l.lecta in verbo cõuenit.ff.ſi cer
tum pete.⁊ ꝙ no. Bal.in rubrica.C. de pactis ſic in pro
poſito.ꝙ taberna vel apotheca poſſẽt dici domus loquẽ
do.tñ ſimpliciter de domo intelligemus de illa que aliud
ſpeciale nomen non habet vt eſt illa que eſt apta ⁊ deputa
ta ad habitanduꝫ. ſicut in ſimilibus dicimus lꝫ omnis cõ
tractus largo modo poſſit dici permutatio cum tamen de
permutatiõe loquimur de illa tãtũ ſentimus que in aliud
nomen cõtractus non tranſit. ff.⁊.C.de rerum permuta.
allegat etiam.lꝫ omnis actus per quem aliter recedit poſ
ſit dici tranſactio.vt in.l.ij.ff.de iure iuran.tamen cum de
15 tranſactione loquimur de illa tantum intelligimus que
aliud ſpeciale nomen non habet:prout eſt ius iurandum
vel ſentẽtia ⁊ ſic de illa que ſit aliquo dato vel retento dum
taxat.qꝛ illa ꝓpria dicitur tranſactio que aliud ſpeciale
nomen non habet.⁊ de illa debemus intelligere cuꝫ ſtatu
tuꝫ ſimpliciter de domo loquatur qꝛ eius verba in dubio
ad ſuum ſignificatum ꝓprium reducenda ſunt.l. nõ ali
ter.ff.de legatis.iij.non enim dicit iſtud ſtatutum in qua
cunqꝫ vel qualicunqꝫ domo.tunc enim poſſet quis colora
te dicere quod voluerit cõprehendere domuꝫ cuiuſcunqꝫ
qualitatis.ſed iſtud ſtatutum dicit in aliqua domo. vnde
ſi illa dictio aliqua eſſet generalis non importaret genera
litateꝫ circa qualitateꝫ domoꝝ quales dici poſſint. qꝛ que
dam ſunt apte ad habitandum.quedam ad non habitan
dum.ſed iportat generalitas circa ſubſtantiã.vꝫ vt nec in
domo ꝓpria nec in cõducta nec in penitus aliena.⁊ ſub
dit etiam ſi ſtatutum diceret in qualicunqꝫ domo nõ poſ
16 ſet intelligi de taberna vel apotheca in quibus deficit illa
qualitas que facit appellare domum.ſ.aptitudo ⁊ diſpoſi
tio ad habitandũ.iportaret ergo alias qualitates que poſ
ſunt eſſe diuerſe in domo.diſpoſita ad habitandum ⁊ ſic
ſemper requiritur ad eſſe id ꝙ facit appellari domũ.⁊ per
predicta putat declarata eſſe verba illius ſtatuti dũ dicunt
in aliqua domo vel habitatione domus. vt vltima verba
ponãtur qualificatiue ⁊ expoſitiue ad prima vt ſit ſenſus.
ideſt in aliqua domo apta ſeu deputata ad habitanduꝫ ſi
cut in ſimili ſcribit Virgilius. Arma virumqꝫ cano.i.ar-
matum viruꝫ.l.j.ff.de pactis.l.j.ff.de tutelis.l.que extrin
ſecus.ff.de verbo.oblig.⁊ ꝑ predicta putat clare procede
re.ſi dicta taberna ſit penitus ſeparata ab habitatione do
mus.ita ꝙ ſupra eaꝫ non erat habitatio ſicut videmus in
multis apothecis ⁊ tabernis.ff.quibus modis pign. vel
hypo.taci.cõtrahatur.l.eo iure.§.ſtabula.ſi autẽ dicta ta
berna erat ſubtus habitationẽ. ⁊ tunc aut ad habitationẽ
non erat acceſſus per tabernam. ſed aliunde ex publico ⁊
tunc idem putat qꝛ cenſetur ſeparata ꝙ patet. qꝛ vnus pt
poſſidere partem ſuperiorem ⁊ alter inferiorem.l. ſi duo
§.aiteꝫ videamus ver.plane ⁊ ibi notatur.ff.vti poſſi.l. qð
conda.tie.ff.de damno infecto. ſi vero ad habitationeꝫ nõ
erat acceſſus niſi per tabernam ſiue per apothecaꝫ. ⁊ tunc
reputatur pars inferior ⁊ ſuperior vna ⁊ eadẽ vt.l.arbor
§.de veſtibulo.ff.cõi diui. ⁊ iſtud videtur magis dubiũ
nihilominus putat idem qꝛ tunc pars iferior trahit ad ſe
potius partem ſuperioreꝫ ꝙ̄ econtra cũ ſuperior nõ poſſit
poſſideri ꝑ aliuꝫ ꝙ̄ per illum qui poſſidet iferiorẽ: niſi in
caſu.vt habetur in.d.verſicu.plane.cum igitur pars infe
rior ſit deputata ad tabernã ſeu ad apothecã pro taberna
ſeu apotheca habebitur. lꝫ ſuperior pars ſit deputata ad
habitandũ.qꝛ non trahit ad ſe inferiorez que eſt capacior
preſertim ſi ad perpetuã tabernã ſeu apothecã eſt deputa
ta. ⁊ idem ſi ad tpalem durante illa deputatione. licet ve-
ſtibulum illud pro habitatione factum fuerit: ⁊ ideo con
cludit illũ capi potuiſſe de taberna ſeu apotheca ſtante ta
li ſtatuto.⁊ per conſequens non eſſe relaxandum ⁊ ita reſi
17 det tãtus doctor. ¶ Et pro certo ꝯſiliũ eſt elegãtiſſimũ ⁊
adde Ange.conſilio.clxxiij.vbi loquitur de hoſpitio qð
non dicitur

nõ dicitur domus habitationis hoſpitis. ⁊ limita illud vt
voluit do. Floꝛianus in.l.j.§.habitare pꝛeallegata. vbi
dicit ſecus. ſi hoſpitium conduxiſſet ad tempus non mo
dicum quod dicit pꝛobari in.d.l.lex coꝛnelia.§.domum.
Quod autem tempus dicitur modicum vel non modicũ
ſtabitur declarationi iudicis.arg.l.iij.§.emanſoꝛ.ff.de re
milita.mirũ eſt qꝺ nõ viderit Ang.ĩ.d.l.lex coꝛnelia. vbi
dicit illum tex.eſſe notãdum pꝛo ambaſciatoꝛibus q voluit
ſtare p aliquos dies in hoſpitio ad bñplacitũ.⁊ habebant
certã camerã in hoſpitio ſub certa mercede diurna. ſecus
dicit eſſe.ſi camerã ↄduxerunt ad ſex mẽſes vel ad annum
qm̃ talis ↄſuetudo repugnat ⁊ ↄdicit ↄſuetudini viroꝛũ
allegat.d.l.j.§.habitare qꝺ eſt bene notãduꝫ.ad ↄſilium
dñi Pau. ¶ Pꝛimo adde qꝛ ↄtra ↄſilium eius vł tex.
in.l.item apud labeonẽ in.§.ↄuitium in verſi.idem. ſi ad
ſtationem vel tabernã venituꝫ ſit.ff.de iniuri. vbi lex coꝛ
nelia loqͥtur de domo ⁊ nihilominus cõpꝛehẽdit ſtationẽ
⁊ tabernã: ergo multomagis eo caſu quo ſtatutũ loqͥtur p
illa verba ↄgnõia. ¶ Scđo ſtatutũ illud dicit de aliqua
domo vel habitatione domus. ſed Bar.in.l.nec in ea.§.
j.ff.de adul. dicit ꝙ domus capitur pꝛo habitatione.ergo
eo ipſo ꝙ ſtatutũ dicit ꝙ nõ poſſit capi de aliqua domo in
telligitur de aliqua habitatiõe. ſi ergo iſte talis habitat in
ſtatione vt videmus multos foꝛenſes pauperes ↄducere
apothecas: ⁊ ibi habitare. ergo ſeqͥtur ꝙ nullo mõ ſtãte di
cto ſtatuto poterit capi de illa apotheca. ¶ Tertio põde
ro tex.in.l.ij.§.j.in verſi.cuitanis magiſtratũ in tabernam
ↄtinuã ſe immiſiſſet.ff.ſi quis Pau. ſeciſſe dicał. ⁊ ibi bal.
ponit exẽplũ.puta ibat familia pꝛẽtis ſimando p armis. ⁊
ideo iſte q habebat arma intrauit domũ alterius ne ſibi in
uenirent arma. ⁊ allegat ꝙ habet.l.ſi quis in ſeruitute.ff.
de furtis. dicit ẽt poſſe exemplificari in eo qui timebat ca
pi pꝛo debito intrauit domũ vicini. nõ tñ declarat ibi bal.
an potuerit inde p familiam pꝛẽtis debitoꝛ extrahi de iu
re cõi. vł ꝙ potuerit extrahi p iura ſuperius allegata. ſed
ſtante ſtatuto pꝛefato. ꝙ quis non poſſit capi in aliqua do
mo. vł ꝙ nõ potuerit extrahi de domo vicini ad hoc vt il
la verba ſtatutaria aliqd opentur. vt ſupius dictũ ẽ. quim
mo dixit Bal.i.d.l.plerıqꝫ. familia pꝛẽtis currebat poſt
titium cã capiẽdi eũ pꝛo debito: ipſe velocitate fuge pꝛeue
nit familiam ⁊ igreſſus eſt domũ ſuã vtrũ hoc caſu potue
rit extrahere familia illũ de domo ſua. vł ꝙ ſic ↄſiderato
pꝛincipio licito p no. tex.in.l.ꝙ ait lex.§.ſi.ff.de adul. poſtea
ↄtrium dicit eẽ verius p illũ tex. dicẽtem refugium ⁊ idem
dicit eſſet ſi fugiſſet in eccleſia.l.quis.ſi fugitiuis.§.idem
celſus.ff.de edi.edicto. ergo ſeqͥtur ꝙ ſi intraſſet domum
vicini vel alterius potuiſſet p familiam inde extrahi.qꝛ do
mus vicini nõ erat refugium eius. ſed ſtante dicto ſtatuto
nõ potuiſſet etiã extrahi de domo vicini vel alterius. ⁊ au
diui alias in facto accidiſſe hic bonõie vbi ſtatuto cauebał
ꝙ debitoꝛ non poſſet capi in aliqua domo. modo debitoꝛ
cũ vidiſſet familiam venientes ad capiẽdum eũ ipſe debitoꝛ
itrauit domũ vicini. familia vͦo per vim intrauit domum
illam. ⁊ extraxit illũ de illa domo ⁊ duxit ad carceres dubi
tatio fuit nõ mediocris. an ſtante dicto ſtatuto potuerit fa
milia extrahere illũ de domo vicini. qđ aũt fuerit determi
natũ nõ audiui. ſed p illud ↄſiliũ.d. Pau. ⁊ p eaq̃ ſupra
relata ſunt apparet decaſio iſtius extationis ⁊ iſta mẽti cõ
menda. ¶ Quarto ẽt ↄ.d. Pau. allego tex. iudicio meo
18 ſing.in.l.qui ſepulchꝛa in verbo domos defunctoꝝ.C.de
ſepul.viola. vbi ſepulchꝛum appellał domus defunctoꝛũ.
ergo ſeqͥtur ꝙ multomagis ſtatio vel apotheca veniet ap
pellatione alicuius domus. ⁊ p illum tex. videreł dicẽdũ
ꝙ ſtante dicto ſtatuto ſi quis intraret ſepulchꝛum moꝛtui
nõ poſſet inde extrahi. qꝛ iam dł itraſſe in domũ aliquaꝫ.
¶ Item ↄ eum allego ſingu.tex.in.l.penul.in.§.ſi.ff.de
his q eiece.vel effu. vbi ille ti.loqͥtur ꝺ habitatoꝛe. qui pꝛo
iecit de habitatione ſua. ⁊ tex. ibi dicit habere locum. ſi de
naui pꝛoiecit ergo ſeqͥtur ꝙ.d.ſtatutũ loquẽs de aliqua do
mo vel habitatione domus veniet nauis. multo ergo foꝛ
tius veniet ſtatio ſiue taberna. ¶ Item ↄ eum allego text.

in.c.non ſolum in verbo domũ dei faciant domum nego
tiationis.j.q.iij. vbi eccleſia appellatur domus dei. facit
auctẽtica hec vẽſ pꝛeſtatio.C.de ſacroſan.eccle. ⁊ rubꝛica
de reli.domi. ergo ſtante tali ſtatuto poſito ꝙ de iure com
muni intrans eccleſiam nõ gauderet immunitate nihilomi
nus in caſu ſtatuti gauderet: qꝛ diceretur intraſſe aliquam
domum. ⁊ ſic ↄſilium do. Pau. videtur ſubtiliaſſe ⁊ iur
habuit ſpiritus multoꝝ dictaſſa in hac materia. ¶ Ni
hilominus cõſilium do. pau. mihi videtur verius p iura.
ſuperius allegata. ¶ Nec ob.d.§.conuicium. qꝛ loqͥtur
de iniuria verbali ⁊ pꝛecioꝛa ẽm Ang. ibi reſpondens ad
contrarium foꝛmatum de.d.l.lex coꝛnelia.§.domũ in ver
bo meritoꝛia.nam ſi ſtatutum diſponit quẽ nõ poſſe capi
in aliqua domo: ſatis eſt ꝙ operetur ꝙ nõ capi poſſet i do
mo vicini vel alterius vt dictum eſt. ſed ſi operaretł ꝙ non
poſſet capi in apotheca alias taberna. tunc tale ſtatutũ ni
mis extenderet fimbꝛias ſuas aduerſus ius cõmune. nam
de iure cõmuni poteſt quis capi vel de ſtatione vt pꝛobał
in tex. foꝛmali in.d.l. ſed etiã. ¶ Et ſi dicatur quatenus tex.il
le non pꝛobat dictum tuum reſpõde. imo ſatis pꝛobat eo
qꝛ dicit poſſe capi de teatro vel balneo. ita poterit capi in
apotheca. vnde tale ſtatutum nimis lederet ius cõmune:
⁊ ideo nõ eſt extendendum ad tabernas apothecas ⁊ ſimi
les que pꝛincipaliter nõ ſunt deputate ad habitãdum.arg.
l.ij.C.de noxa.c.cum dilectus de cõſue.l.ſi.§.in computa
tione.C.de iure delibe. facto tamẽ ſi cõmunis modus lo
quendi ius ſe haberet ꝙ apotheca vel ſtatio appelleretł do
mus. tunc tale ſtatutũ cõpꝛehenderet talem apothecam ⁊
ſic nõ haberet locũ ↄſilium do. Pau. ⁊ ad hoc allego.d.
Bal.in.c.ſi duo fratres in ti.de duo.fra.de nouo ben.in
veſti. vbi querit an appellatiõe domus veniat cãpana. ⁊ di
cit recurrendum eſſe ad vulgare. nam illud ꝙ cõmuniter
hoĩes dicunt in vulgari illud eſt inſpiciẽdum.c.ex litteris
de ſpon.cum ſi. ita erit dicendum in pꝛopoſito. ⁊ vide ꝙ
not. Ange.in.l.j.ff.de tigno iniuncto. vbi voluit ꝙ quic
quid dicitur ibi de domibus intelligitur etiaꝫ in cãpanis
qꝛ ſi conſtructe ſunt ex alienis cementis non poterũt illo
pei dominum vendicari vt cãpane deſtruantur vt ibi per
eum. ⁊ ita ↄcludo in hoc paſſu quotidiano. ¶ Nec ob.
d.l.qui ſepulchꝛa. qꝛ impꝛopꝛie loquił vt apparet in ver.
vt ita dixerunt. ¶ Nec ob.d.c.non ſolum ⁊ ſi. qꝛ lꝫ eccle
ſia ſit domus ipſius dei non tamen ſimpliciter dicitur do
mus ſed eccleſia vt per totum ti.de eccleſijs edi. ¶ Nec.
ob.d.l.penult. qꝛ loquitur in caſu ſpeciali vt appellatione
19 domus veniat nauis. ¶ Dubito ſi ſtatutum diceret de
qualicunqꝫ domo vtrum veniant domus impꝛopꝛie dicte
d. Pau. tenet ꝙ non. mihi videtur ꝙ vno veniant. qꝛ illa
verba qualicunqꝫ copulant maioꝛa expꝛeſſis per id quod
not. glo.in cle.j.de re iudi. ⁊ in cle.j.de iudi. ⁊ in clemen.
20 ne romani.õ.eo. ¶ Sed dubium eſſet ſi illa domus eẽt
incepta ⁊ non adhuc completa an haberet locum.d.ſtatu
tum ⁊ puto ꝙ ſic. ſi habeat inſtar domus ⁊ ad hoc allego
tex. ⁊ ſolẽnem doctrinam Ang.in.l.ſtipulatio.§.opus.ff.
de operis noui. vbi ad hoc vt interdictum demolitoꝛium
habeat locum non eſt neceſſe vt opus ſit completum. ſed
ſufficit ꝙ habeat inſtar operis ⁊ ibi dixit Ange. ſtatuto ca
uetur ꝙ faciẽs opus in alieno territoꝛio puniał ꝙ punieł
ſi fecit edificium habens inſtar operis. lꝫ opus nõ ſit per
fectum. facit.l.⁊ ſi non tantum.§. infecti. ff. de auro ⁊ ar
gento lega. vbi ſi teſtatoꝛ legat argentum factum venit ar
gentum ꝙ eſt in fieri. facit tex. ſing.in.l.veſtimentum.ff.
eo. vbi ſi teſtatoꝛ legat ſua veſtimenta veniunt veſtimenta
que erant in tela. ⁊ ſi opponatur de eleganti dicto Bald.
in.c.j.§.ſi quis de manſo.ſi de inue.feu.contro.fue. vbi
conſuluit papie ſtatutum dicebat quod ſi quis extraxerit
molendinum de ticino in padum moꝛiatur. ⁊ quidam
extraxit molendinum non habens adhuc omnes rotas
ad maſinandum non incidat in penam. quia adhuc non
erat molendinum. reſpõde quod contra eum eſt caſus in
dicto.§.opus. vel ſecũdo dicas. quia loquitur in materia
penali. ſed ſtatutuꝫ iſtud loquitur in caſu fauoꝛabili ergo.

¶ Not. ꝙ ex remotione locoꝝ ⁊ diſtantia inducitur ius
diuerſum de quo dicetur in glo. i verbo remotis vbi ſunt
21 ꝯcordantie. ¶ Not. ꝙ licȝ quis ſit beneficiatus. tñ põt et
habere domiciliũ alibi ꝙ̃ in eccleſia vel beneficio: ⁊ illud
dȝ attendi cũ citaẽ ꝓbat iſte tex. qui ꝯſiderat domũ habi
tationis cũ tñ agereẽ de beneficio vel eccleſia. ⁊ ſi oppona
tur ꝙ immo nõ ſit opus citare in domo habitationis. ſȝ ſuf
ficit citare in beneficio de quo agitur ꝙ ibi dum clericus
habere domiciliũ. c. poſtulaſti de foro cõpe. c. dilectus fi
lius el. ij. de reſcrip. ⁊ ꝙ no. Inno. in. c. ex ore de ſui. ⁊ in
c. ſi. de eo qui mi. in poſ. dic. ſm. d. Car. ꝙ illud pcedit qñ
agit eccleſia ꝯ beneficiatum. ſecus ſi alios. Item nõ ſemp
eſt verȝ ꝙ bñficiatus habeat domiciliũ in bñficio. ſȝ diſtin
guitur. vt no. in. d. c. ex ore. vnde qñ cõſtat de habitatione
clerici ꝙ̃ facit alibi ꝙ̃ in bñficio potius ibi dicitur habere
domiciliũ vt hic. vel dicit. ꝙ hec eſt forma ſpãlis cui ſtari
opȝ ꝓut iacet in littera: precedẽs tñ ſolutio eſt verior ſm
eum. licȝ et. ij. poſſit tollerari. Tu vo pondera ꝙ ſi bñficiũ
illud reqrit reſidentiã nõ dicit clericus habere domiciliũ
habitationis alibi. nã in illo bñficio. iõ ſi alibi habitet vr
ibi eſſe cã momẽtanee habitationis. ar. l. ex facto. ff. de he
re. inſti. vnde ſeqtur ꝙ̃ in loco bñficij debuit fieri citatio.
⁊ ad iſtum tex. rñde ꝙ ponit caſum ſpecialẽ: ⁊ ſic ſcda ſolu
tio. iij. vr verior. ergo ſeqtur ꝙ̃ ſufficiet clericum regularẽ
tex citari ad locum bñficij in quo tenetur reſidere. qꝛ illa
ꝓpria dicitur habitatio ſua. põdera tñ ſi dici poſſit ꝙ aut
cauſa illa tangit bñficium illud ⁊ tunc citatio dȝ fieri in lo
co beneficij vbi tenetur reſidere. aut cauſa illa non tangit
beneficiũ illud ⁊ tunc ſi ſciatur vbi ſit clericus citetur ibi. ſi
vero ignoretur citetur in loco beneficij. qꝛ ille locus debet
eſſe ꝓpria habitatio ſua cum reqrat reſidentiã. vide quod
22 no. i. d. c. poſtulaſti. ⁊ in iuribus pꝛeallegatis. ¶ Et limi
ta predicta vbi eſſet Abbas vel monachus: qꝛ nõ põt habe
re domiciliũ niſi in clauſtro. ita ſingulariter dicit Innocẽ.
in. d. c. ex ore. ego allego tex. pro hoc in. l. oẽs in ſin. in ver
bo laribus ⁊ domicilijs. C. de epiſcopis ⁊ cleri. quẽȝ tex.
Bal. in ſuis ſingularibus dixit eſſe meliorẽ de iure. vide
ꝙ not. d. Pe. in. c. ſi. de offi. deleg. in. vj. Bar. in. l. j. ff.
ad muni. ⁊ in. l. pe. C. de incolis li. x. ⁊ docto. in. d. c. poſtu
23 laſti. ¶ No. ꝙ oẽs de dioceſi vel ciuitatis cenſenẽ parro
chiani eccleſie cathedralis ex eo hic pmittitur eo caſu i ec
cleſia cathedrali fieri citationẽ. c. officiũ de offi. archi. xiij.
q. ij. c. vbicũqȝ. pmittiẽ aũt hoc pp maiorẽ populi frequẽ
tiam que ad eccleſiam cathedralẽ ſolet cõfluere. facit de cõ
ſe. di. j. c. hoc. ⁊ dicit cathedralis pp honorẽ cathedre epi
ſcopalis cuius occaſione recipiẽ cathedraticũ. x. q. iij. c. il
lud de offi. ordi. ex cõquerente. de donatio. c. paſtoralis.
24 ¶ No. qꝺ aliud eſt eccleſia aliud eſt bñficium. hoc ꝓbat
alternatiua vel hic poſita que debet cadere inter diuerſa
ſicut cõiunctio copulatiua: ⁊ vt not. glo. in rub. ff. de iuris
25 ⁊ facti igno. ¶ Dicit aũt eccleſia multis modis. vt nota. in
c. querelã ne pla. vices ſuas ⁊ in. c. cum clerici de verbo. ſi
gni. ⁊ in. c. ſacre. vij. q. j. ⁊ Bal. in rubrica. C. de ſacroſan.
eccle. dicit ꝙ eccleſia capiẽ ꝙ̃ vniuerſa ꝯgregatione fideliũ
⁊ de hoc dicit in ſimbolo ⁊ in epiſtola. inter claras. C. de
ſũma trini. ¶ Scdo capiẽ pro loco muris circundato vt
in toto ti. C. de his qui ad eccleſias cõfu. ¶ Tertio capiẽ
pro ꝯgregatione ploꝝ in capitulo vel loco ꝯgregatoꝝ
ad ſeruiẽdum deo. vt in ti. C. de ſacroſan. eccle. de quo per
Inno. in. c. nouerit de ſnĩa ex. facit glo. in. c. j. lxiij. diſtin.
26 ¶ Beneficiũ aũt accipi põt tribus modis large pro om
ni eo ꝙ gratis tribuiẽ. eſt enim bñficiũ beniuola actio gau
dium tribuens capiẽti. ⁊ iſto modo feudũ dicit bñficiũ.
facit ti. de bñfi. fratris in vſi. feudo. ⁊ ideo dicimus ꝙ be
neficium dȝ interpretari late ⁊ vt ſit manſurũ ⁊ vt iuuet eũ
cui tribuitur. c. j. de cõmo. c. cũ dilecti de dona. c. decet de
reg. iuris in. vj. ¶ Capiẽ etiam ſtricte pro prebẽda bñfi
ciali et ſi in eccleſia non ſit diſtinctus numerus vt in caſu
c. ex parte de ꝯceſſio. preben. ¶ Capitur et tertio mõ pro
ti. bñficij eccleſiaſtici. p ſe diſtincto. ſic accipitur i. c. bñficiũ
de reg. iuris in. vj. pro hoc facit. j. q. iij. ca. ex multis circa
medium. quo ad text. noſtrum ſinitur beneficium ſcdo ⁊
tertio modo: tñ qꝛ iſte terminus nõ infert de ſe nomen re
27 ctoꝛie. iõ adiecit de eccleſia vt in. c. ſi. de preben. ¶ Et vide
dubitari in facto. vtrum iſte preceptorie que dãtur fratrib⁹
ſancti Jo. hieroſolimitañ dicanẽ bñficia eccleſiaſtica. an nõ
⁊ ad mãdatum reuerẽdiſſimi dñi dñi Cardi. ſeragonẽſis
ꝯſului ꝙ ſic. ⁊ motus fui rõnibus iſtis vȝ. nã qꝺ aliqd di
catur bñficium eccleſiaſticũ ꝓpter cognoſcitur ex prepro
prie puidentis. puta qꝛ ꝓuidens ſiue ꝯferẽs eſt perſona
eccleſiaſtica. ad laicum. n. nõ põt illud ius pertinere niſi ex
priuilegio pape. vt in. c. dilectus de preben. in. c. ſin. de ꝯceſ.
prebẽ. no. xvj. q. vij. in ſi. ſũme. Et. x. di. c. imperium. xcvj.
di. c. bene qdem. ¶ Et iõ pulchꝛe dixit Bal. in. l. reſcri
28 pta. C. de preci. impa. offe. ꝙ reges vngarie: ⁊ reges an
glie ꝯferant prebendas in regnis ſuis. ex priuilegio pape
ſed ius ꝓuidẽdi ⁊ ꝯferendi tales preceptorias ſpectant
ad reuerẽdum magiſtrũ rodi q dr religioſus ⁊ deo deuo
tus cum ꝓmittat ꝯtinentiã. nec poſſit retrocedere ab illo
ſtatu. quo caſu dr pſona religioſa ⁊ eccleſiaſtica ⁊ regularẽ
ſm formam eccleſie vt dixit glo. in. ca. duo ſunt genera. xij.
q. j. ⁊ in. c. vt lex ꝯtinẽtie. xxvij. q. j. ⁊ in. c. nulla rõne. xciij.
di. ⁊ in. c. vbi nã. xcvj. di. ⁊ in. c. quiſqe. xvij. q. iiij. ⁊ faciat
glo. in. c. ex eo de elec. in. vj. vbi laicus cõuerſus eſt capax
iuris ſpiritualis. Inno. ⁊ alij ſcribẽtes in. c. ij. de inſtit.
⁊ per ꝯñs. iſte preceptorie dicanẽ eccleſiaſtica beneficia.
29 ¶ Scdo hoc apparet ex alio qꝛ ad hoc vt beneficium di
catur eccleſiaſticũ colligitur ex hoc: qꝛ de eo nõ põt ꝓuide
ri niſi clerico ſeu perſone religioſe. c. cum adeo de reſcri
ptis. c. ex litteris. de trãſac. cle. qꝛ ꝯtingit. §. vt autẽ in ſin.
de religio. do. c. qꝛ ſepe de prebẽ. in. vj. vbi eo ipſo ꝙ man
datur ꝓuideri clerico intelligẽ de officio eccleſiaſtico. c. ſin.
de preben. in. vj. cle. vt hi qui ſcdo reſpõ. de eta. ⁊ qualita.
j. q. iij. c. ſi quis epũs: ⁊. c. ſalvator de ꝯceſ. prebẽ. c. ſi. in ſin.
cl. in. vj. hoc tenet. d. Pe. in cle. per litteras de preben. ⁊
in. c. ij. co. ti. in. vj. ⁊ in. d. c. qꝛ ſepe. ⁊ ibi Domini. ſed in
caſu noſtro huiuſmodi preceptorie nõ ꝯſueuerunt cõferri. ⁊
dari niſi iſtis fratribus hieroſolimitanis. ergo dicanẽ ec
cleſiaſtice ⁊ nõ profane. nam iſti fratres hieroſolimitani lar
go modo dicanẽ pſone religioſe. vt nõ poſſint ꝯtrahere ma
trimoniũ ⁊ ꝓmittant obedientiã ſuo ſupiori ⁊ portẽt cer
tum habitum nec poſſint ab illo ſtatu retrocedere. ita pul
chꝛe dixit. d. Abb. in rubrica de regu. ⁊ ſubdit ꝙ ſi conſti
tutio loquatur ꝙ quicũqȝ religioſi teneanẽ facere certum
quid ꝙ in tali ꝯſtitutione cõprendunẽ fratres hieroſolimi
tani: ⁊ in. c. Quis in vltimo nota. de deci. dixit idẽ. d. Ab.
p illum tex. diſponẽtis ꝙ eccleſia ſeu decima. aut oblatio
põt ꝯcedi laico nõ exiſtẽte in ſeculo. vt ꝓbat ille tex. a ꝯtrario
ſenſu. l. j. §. huius rei. ff. de offi. eius. ponit ibi exemplum
do. Abbas. ſi eſt laicus ꝯuerſus ⁊ religioſus ⁊ hoc dicit
admittere doctores. ſi ꝯcedatur eccleſia ruralis ad ſubſtẽ
tationem ipſius vel põt intelligi ille tex. ſm eũ poſt alios
ſcribẽtes in iſtis fratribus hieroſolimitanis quibus cõce
duntur eccleſie ⁊ decime. ⁊ dicit qꝺ talis ꝯceſſio potius ſit
ordini eoꝝ qꝺ perſonis pp fauorem ordinis. vt hono
rabilius ⁊ decẽtius poſſint viuere. dicit tñ qꝺ tenentur illas
eccleſias regere ſeu gubernare p ſuos fratres clericos. ⁊
ſic firmat qꝺ iſti fratres hieroſolimitani licȝ ſint laici non tñ
dicanẽ eſſe in ſeculo ſed ſunt religioſi ⁊ iõ ſic tenent eccle
ſias ⁊ percipiunt decimas. ¶ Ergo iſte preceptorie ex iſto
30 capite dicanẽ eccleſiaſtica beneficia. ¶ Tertio dicimus
beneficium eſſe eccleſiaſticũ: qꝛ hȝ aliquid ſpiritualitatis
annexum. vnde pp diuinum officium datur beneficiũ. c.
ſi. de reſcrip. in. vj. c. cum ſm apoſtolũ de preben. lxxj. di.
c. ſi quis ſacerdotũ. ſed i caſu noſtro ita eſt in iſtis precepto
rijs. qꝛ ꝯferunẽ iſtis fratribus hieroſolimitanis pp certã
obediẽtiam in dicendis horis ad quã tenentur reſpectu
ordinis ⁊ ꝓfeſſionis. ¶ Quarto cognoſcẽ beneficiũ ſo
re eccleſiaſticũ eo ipſo qꝺ eſt ppetuũ ⁊ durat ad vitaȝ eius
cui cõferẽ. lv. di. c. precepta. lxx. di. c. ſanctoꝝ. c. poſtulaſti de
reſcrip. not. in. c. veniens de ſi. preſbyte. ⁊ in. c. penul. de
cleri. egro. ſed huiuſmodi preceptorie nõ cõcedunẽ tpaliter
ſed ſimpliciter

ſed ſimpliciter ergo dicuntur perpetue.l.ſufficit.ff. de cō-
di.indebi.l.iuris peritos in ṗnc.ff.de excu.tuto.glo.i cle.
⁊ ſi principalis de reſcript.cum ergo ſint perpetue ergo.
¶ Quinto faciat ad diſcernēdum.an beneficiū ſit eccle
ſiaſticum dꝫ ꝯſiderari an pure concedatur. ⁊ ſine pacto ⁊
cōditione ⁊ nō pro cōmodo tēporali.q꞉ dicimus illud ta-
le eſſe beneficium eccleſiaſticū.q꞉ ſi ſecus cōmitteretur ſy
monia vt in.c.ſcōrū.j.q.j.⁊ in.c.ꝙ pro.j.q.ij.⁊ in.c.ſi qs
dator ⁊ in cap.ſaluator.j.q.iij.⁊ in.c.conſulere de ſymo.
ſed in caſu noſtro huiuſmodi preceptorie ꝯceduntur pu
re ⁊ ſimpliciter ſine ꝯditiōe ⁊ ſine cōmodo tēporali. ergo
dicuntur eccleſiaſtica bñficia.nec curādū eſt quo nomine
nuncupētur ſiue bñficium ſiue officium ſiue poſſeſſio ſiue
preſtimoniū ſiue pēſio ſiue preceptoria appellet.xvj.q.j.
c.poſſeſſiones.⁊.c.ad audiētiam de reſcrip.c.cōquerenti.de
cler.nō reſi.facit ꝙ no.Goffre.⁊ cōpoſto.in.c.poſtulaſti.
de reſcrip.⁊ in.c.ꝗuis el.j.de preben.in.vj.iſta eſt ſing.⁊
peregrina doctrina Joan.calde.in cōmēto.c.in noſtra de
reſcript.in.ix.colum.quā late refert ⁊ ſequitur.do. Pet.
in.c.j.de regu.iuris in.vj.in.ij.colum.⁊ in cle. p litteras
de ṗbē.in primo notabili.facit ēt ꝙ no.Domi.in.c. hoc
ꝯſultiſſimo.§.j.de rebus eccle.nō alie.l.vj.vbi dicit quod
fratres ſancti Jo.hieroſolimitani dicunt̃ perſone eccleſia
ſtice.allegat ꝙ no.glo.in.c.quiſquis preallegata ⁊ ꝙ not.
garſias Jo.mo.⁊ Jo.an.in.d.§.j.ergo ex quo talia bñfi-
cia ꝯceduntur pſonis eccleſiaſticis:⁊ nō meris laicis dicūt̃
eccleſiaſtica bñficia ⁊ p ꝯñs ſequit̃ ꝙ diſpoſitio iſtius cle.
habebit locum in preceptorijs iſtorum fratrū hieroſolimi
tanoꝝ etiā in aliis fratribus prutie ⁊ ita ꝯſului. ⁊ ita fuit
obtētum in curia ro.tene menti pro iſtis fratribus hiero-
ſolimitanis.q꞉ dicuntur eccleſiaſtice pſone.⁊ iſta menti cō
31 menda.¶ Sed qñ dicatur appellatus abeſſe vꝫ ꝙ ſit ar
bitrarium per id ꝙ dicit glo.hic ī verbo remotis. ex quo
nō eſt a iure determinatū.l.j.ff.de iure deli.l. cōtinuus.§.
cum ita.ff.de verbo.obli.⁊ p notatꝰ in.c.capiētes eo.tit.
in.vj.⁊ in.c.de cauſis de offi.deleg.in ꝯtrarium facit ꝙ imo
dꝫ dici abeſſe ille qui eſt extra ꝓuinciam ⁊ non alio modo
c.cum olim.⁊.c.cauſaꝫ de dolo ⁊ ꝯtu.c.j.qui matri. accu.
poſſ.iij.q.v.c.quiſquis vel oportet ſaltē ꝙ abſit p duas
dietas.c.nōnulli de reſcrip.cle.ꝗuis de fo.compe.alijs ēt
modis dꝛ quis abeſſe ſicut etiā p ꝯtrium preſens dicitur
multis modis.vt in.l. ṗſens.ff.de ꝓcura.ſo.dicit Pau.
appellatum abeſſe cum non cōparet in ciuitate caſtro vel
villa vbi habitare ꝯſueuit.vel in loco illi vicino vel in loco
vbi iudicium exercetur.lꝫ in alio loco remoto publice ap-
pareat.l.iiij.§.abeſſe.ff.de damno infe.l. abſētem de ver
bo.ſigni.Matthe.⁊ ſeu ꝫe.intelligunt abeſſe eum qui eſt
extra ciuitatē ⁊ dioceſim.vbi facta ē electio poſtulatio vel
ꝓuiſio.q꞉ ibi debet cauſa inquiri de elec.c.poſtꝙ ⁊.c. ſcri
ptum.c.ſi.eo.titu.in.vj.xiij.di.c.illud.d.Cardina. dicit
hoc dubium decidi p dicta p ſe in.c.fin. de eo qui mittit̃
in poſſ.⁊ in.d.c.cauſam ⁊.d.c.cum olim.dicit poſſe defen
di de iure auctentico quo ad effectum vt procedi poſſit ad
diffinitiuam ꝙ dꝫ quis perquiri per totam prouinciā nec
alias poteſt citari ad domum.ſed ad effectum procedendi
admiſſionem in poſſeſſionē ſufficit ꝙ abſit a ciuitate vbi
iudiciū agitur.⁊ ad hoc allegat tex.in auctētico de exhi.
reis.§. ſi vero etiam quidam ⁊ remittit ad notata pro ſe
in.d.c.ſi.ſed in caſu noſtro appellatio dicitur legitime in
timata. ſi citat appellatum ad finem procedēdi ad diffini
tiuam p.c.j.d̄.eo.in.vj.ergo requiritur ꝙ abſit a ꝓuincia
pro quo eſt ratio.q꞉ agitur de magno preiudicio ⁊ ita reſi
det hic.d.Cardina.ſed.d. Pe.ſimpliciter dicit eſſe arbi
trarium quādo aliquis dicatur abſens do. meus Joan.
de imo.hic refert dñ Anto.ſup hoc verbo ſpargere mul
ta verba.ipſe vero ꝯcludit ꝙ pōt dici arbitrariū cū hoc nō
declaret iſte tex.nec alius.arg.d.c.de cauſis arbitrari aūt
dꝫ quis vt dicatur abſens . q꞉ nō eſt in loco iudicij nec in
ciuitate loci iudicij.nec vbi cōmuniter ꝯſueuit morari nec
alibi eſt requirēdus.⁊ ſubdit non obſtare tex. in.d.§.ſi ve
ro ēt quidam.q꞉ ibi de honeſtate loquitur dum tex. dicit

in alijs locis requirendum̃ eſſe abſentem nō autem ponit
neceſſitatē iuris. Tu vero adde Bar.in.l.iiij. § ṗtor ait
ff.de damno infec.vbi dicit ꝙ fieſt prima citatio.q꞉ reus
nunꝙ fuit in iudicio.tunc ſiquidē eſt cauſa que celeritatē
deſiderat vt eſt cauſa dāni infecti.vt in.l.j.ff.de dāno in-
fec.l.ſi.ff.de appella.recipi. Tunc ſufficit ꝙ nō reperiatur
in iudicio vt poſſit citari ad domum vt ibi.in alijs vō cau
ſis reqritur ꝙ abſit a ciuitate vt in.d.§.ſi vero ⁊ in. d.c.
ſi.de eo.qui mittit̃ in poſſ.⁊ in.l.vt perſecutio.C. de ānali
excep.ſi vero ab initio fuit in iudicio. tūc ſemp ſufficit ab
eſſe a iudicio vt valeat citatio ad domū.l. poſt edictum in
ṗnc.ff.de iudi.auctētica qui ſemel.C.qño ⁊ qñ iudex ex of-
ficio ꝙ tex.in.d.§.ſi vero etiam quidam nō ponit ordinem
neceſſarium.ſed magis cauſalitatē.⁊ ſic Joā.de imo. taci
to auctore appropriauit ſibi reſponſionē Bart. ad.d.§.
ſi vero etiam qdam. Et adde tex.in auctētica.ſi oēs.C. vt
ſe ab heredi.abſti.in verbo oēs creditores preſentes ſunt
vbi reſtitutio eſt facienda.⁊ glo.ibi dicit in eadem ciuitate
iuncto verſi.ſed ſi oēs abſint ⁊ ſic probat text. ille aperte
qꝺ ille dꝛ abſens qui abeſt a ciuitate. vbi actus eſt fiendus
adde ēt glo.magiſtrā.in.d.l.preſens.ff.de ꝓcura.que di-
cit ꝙ abſens dꝛ ille qui nō eſt in ortis vt ibi.⁊ abſens dicit̃
qui a iudicio abeſt.d.l.iiij.§.abeſſe. ⁊ in auctentico de te-
ſti.§.pen.dꝛ etiā abſens qui eſt ī alia ꝓuincia.l.ſi.C.de ṗ-
ſcrip.long.tempo.dꝛ etiam abſens ille qui eſt in loco. vn-
de nō pōt exaudire vocē alterius.l.j.in prin.ff. de verbo.
obliga.adde ēt glo.in.d.l.abſentia de verbo.ſign.⁊ in au
ctētico de fideiuſſoribus.§.j.⁊ in.d.l.ſi.de preſcrip. lon.
tēpo.⁊ Archi.⁊ Joan.an.in.c.ſi delegatus de officio de
leg.in.vj.⁊ in iſtis locis clare apparet quis dicat̃ abſens.
32 ¶ Eſt nunc expediēs habere verū intellectum.d.§. ſi ve
ro etiam qdam an ponat neceſſitatē iuris . an caſualitatē
ſeu honeſtatē:⁊ iudicio meo ante oīa.d. Cardi.non bene
accurate vidit veritatē illius tex.dum voluit ꝙ ad effectū
ꝓcedēdi ad miſſionē i poſſeſſionē ſufficiat ꝙ ſit abſens a
ciuitate vbi iudicium agitur p.d.§.ſi vero q꞉ ille tex. pro
bat ꝙ ꝑmo dꝫ perquiri.lꝫ Bar.⁊ Joā.de imo. aliter dixe
runt.vnde Ang.in.d.§.ſi vero dixit eſſe ibi tex.ꝙ ſi quis
iurauit ſe ſiſtere in iudicio coram iudice ordinario ꝙ rōne
talis promiſſionis iudex ordinarius pōt ipſum facere ca
pi in pſona vt ſiſtat etiā in cauſa criminali. nec pōt dicere
iurans volo ſiſtere.ſed cōdēna me ad intereſſe ꝙ obſtat pa
tere ex dictione dino ibi poſita.iudex vero delegatus non
poſſet facere ipſum capi in perſona.ſed debet denunciare
delegāti vt hoc faciat.ꝙ dicit eſſe valde notādū ꝯ iudices
pedaneos qui ſunt iudices delegati ab epiſcopo ⁊ dño le
gato vt nō poſſint facere capi debitores in pſona p illā lit
teram.ſed debent denunciare delegāti.⁊ idem Ang.in.l.
heres abſens.ff.de iudi.§. ſi quis tutelam dicit ꝙ ſi quis
iuraſſet ſiſtere ſe ī iudicio. ⁊ deinde fugeret a loco iudicij.
q꞉ tunc ratione piurij pōt remitti ad locum.vnde aufugit
per illum tex.§.ſi vō.⁊ hāc dicit eſſe limitationē ſuam no-
uam non tactam p aliquē ſcribentē.ꝙ eſt dictum mirabile
ꝙ ratione periurij quis remittatur ad locum.⁊ eſt noua li
mitatio ad.c.romana.§.ꝯtrahentes.de foro cōpe.in.vj. ⁊ re
ſultat ex hoc pratica notabilis omni memoratu digna. q꞉
cum hodie fere in omnibus inſtrumentis in qbus debito
res ſe obligant apponitur iuramentum ſeqtur ꝙ precise
remittent̃ debitores de loco ad locum ratione periurij.
facit ſimile ꝙ dixit glo.in.l.ſi pecuniam.ff.de cōdi.ob cau
ſam quā allegat pro ſing. Bal.in.l.vnica.C.de ſentētijs
que pro eo ꝙ intereſt ⁊ in ꝓhemio feudoꝝ que voluit qꝺ
ꝓpter iuramentum quis cogatur precise ad factum.⁊ alle
gatur ad hoc tex.medior de iure.in.l. ſi quis pro eo.ff.de
fide.⁊ de hoc vide Abb.repetētem in.c.per tuas de arbi.
⁊ faciat in ſimili tex.ſm Bal.fin.in.l. cōſentaneū.C.qño
⁊ quando iudex vbi pp nimiam cōtumaciam locus eſt re
miſſioni ⁊ limitat̃.d.§.ꝯtrahentes ita dicimus in caſu Ang.
q꞉ concurrit cōtumacia ⁊ periurium inſimul. ⁊ facit glo.
ibi in verbo omnino que dicit.ſ. re ⁊ verbo quod non fa
cit niſi iudex ordinarius vt ibi vocatio aūt verbo ſit tantū

a delegato ⁊ etiam ab arbitro.ff.de arbi.l.ſed interpellat
§.j.item quãdoqȝ ab ordinario fit tantum verbo.vt.l.ple
rumqȝ.ff.de in ius vocã.⁊ ſic clare glo.illa ſentit ꝙ perſona
liter capi põt ⁊ duci ad iudicium in quo ſiſtere promiſit cũ
iuramento.⁊ ex illo tex.aſſumpta eſt aucten.⁊ qui iurat
C.de bo.aucto.iudi.poſſi.deficit tamẽ ibi verbũ omnino
ꝙ eſt appoſitũ in corpore.Et pondera.q: ille text.loqtur
in eo qui venit ad iudicium.⁊ iurauit perſonaliter ſiſtere
in iudicio.poſtea võ ſe abſentauit ꝙ tũc locus eſt remiſſio
ni.q: iudicio meo hoc nõ operatur iuramẽtũ duntaxat.
ſed etiaȝ operatur calor iudicij fauore cuius multa ſpecia
liter inducta ſunt.vt in.l.cum pro quo.ff.de in ius vocã.
l.manumiſſio p lictores.ff.de mãu.vin.l.ſi quis vxori.§.
ſi fugitiuum ſeruum.ff.de furti.l.fiue apud acta.C.de trã
ſac.l.cum oſtendimus.§.ſi.ff.de ſi.tutorum que iura ſunt
meliora de iure ad hoc.⁊ ideo ſolum iuramẽtum nõ ope
rabitur effectum remiſſionis ad locum.lȝ ergo fere hodie
in oĩbus inſtrumẽtis debitores obligent ſe ſoluturos per
iuramẽtum non ꝓpter hoc erit locus remiſſioni ⁊ ſic.d.
§.ſi vero debet intelligi in caſu in quo loqtur quãdo reus
comparuit in iudicio.⁊ iurauit ⁊ promiſit perſonaliter in
iudicio illo ſiſtere.ꝙ ſi poſtea ſe abſentat põt capi perſona
liter ⁊ ad illum iudiciũ duci.⁊ iſtud erit primũ qd̃ probat
ille.§.ſi vero etiam qdam in verſi.ne latente eo.⁊ tardata
exhibitiõe cauſa maneat ſuſpenſa examinet iudex vt potue
rit in quã terram abiſſe dicatur ⁊ det inducias certas vt ni
ſi inter eas occurrerit ⁊c̃.ecce qualiter ille tex.precipit iu
dici vt inquirat locũ vbi ille reus ſit.⁊ ſubdit vt inquirat
vt potuerit.⁊ ſic nõ dicit vt voluerit.⁊ p ↄ̃ñs vȝ ꝙ ille tex.
nõ īducat caſualitatẽ.imo īducit necẽitatẽ ꝙ iudex ingrat
īquãtũ põt vbi reus ſit.alias ꝓcedat ad miſſionẽ in poſſeſ
ſionẽ.lȝ mẽſuram debiti declarat ⁊ ſic eſt ibi caſus.qd̃ ſi
a principio reus fuit in iudicio.⁊ poſtea ſe abſentauit non
ſufficit citatio ad domum niſi prius iudex examinauerit
vt poterit locum vbi ſit reus.⁊ ideo inquãtum ibi glo.di
cit ꝙ nuntius ibit ad domũ eius ⁊ queret ibi ⁊ dicit hoc
ſufficere quã glo.dixit eſſe vnicam ⁊ fuit Bal.in.d.l.con
33 ſentaneum in fi.verbis.¶ Ubi dicit ꝙ nõ eſt neceſſe qd̃
nuntius querat citandum p totam ciuitatẽ.ſed ſufficit qd̃
iuerit ad domum eius.⁊ ibi euȝ queſiuerit.q: indubitan
ter illa glo.eſt intelligẽda poſtquam iudex examinauit vt
potuit loca vbi eſſet reus.⁊ ideo Bald.in.d.auẽ.⁊ qui iu
rat in ꝑn.videtur ſentire hoc.dicit enim eſſe ibi tex.ꝙ licet
quis ſit piurus:tamẽ eſt citãdus ⁊ ſi iudex ſcit vbi eſt.dȝ
ad eum mitti citatio.lȝ poſtea mutet opinionẽ ⁊ dicat ſuf
ficere eum citari domi.⁊ ſic videtur ꝙ.d.§.ſi võ imponat
neceſſitatem per quem tex.ſi verbis daretur audacia dice
rem Bar.non bene conſideraſſe in.d.l.iiij.§.pretor ait
dum dicit ꝙ ille qui eſt ſemel in iudicio ſi poſtea ſe abſen
tat preſumitur latitare ⁊ ſic ex iniuſta cauſa preſumitur ab
eſſe cum quo dicto tranſiuit ibi Ange.⁊ voluit Dy.in.c.
pro poſſeſſore de re.iuris in.vj.in ꝑncip.⁊ de hoc allego
ſingu.dictum Inno.in.c.ſi aduerſarius de eo qui mitti:
in poſſeſ.vbi dicit ꝙ eo ipſo ꝙ vir non reperitur in domo
vxoris preſumitẽ latitare ⁊ eodem modo quando clericus
nõ reperitur in beneficio preſumitẽ latitare.⁊ iſtud dictum
retulit Ang.in.l.properãdum.§.⁊ ſi quidẽ.C.de iudi.
⁊ refert ⁊ ſequitur Joan.de imo.in.c.ex tue de cleri.non
reſi.ſed in.d.§.pretor ait dicit Joan.de imo.illud dictum
Inno.confundi per text.in.c.qm frequenter.§.porro vt
lite non conteſta.vbi littera dicit ꝙ quis nõ preſumitẽ lati
tare ex eo ꝙ ſemel fuit in iudicio:ex eo q: ibi dicitur quod
peremptorie citatus venire contẽnit ⁊ indubitanter cõtra
illud dictum Inno.tex.eſt in dicto.§.ſi vero etiaȝ quidã.
eſſet tamen durum contra ſtimulum calcitrare propter au
ctoritatẽ Innocẽ.Dy.⁊ Bar.tene menti iſta ⁊ ea.adde
34 ad modernos in dicto.§.pretor ait.¶ Quid autem ſi iu
dex mandauit nuntio vt citaret citum perſonaliter vel ad
domum do.Anto.hic ⁊ Bart.in.d.§.pretor ait dicunt
quod videtur mandaſſe vt prius reperiat perſonam.⁊ ſi
nõ põt reperire pſonã citet ad domũ.eſt ergo alternatiua
ordinis.l.ſcire oportet.§.oportet.ff.de excu.tut.vide per
eos ⁊ per do.Anto.⁊ alios in dicto.c.cauſam de dolo ⁊
35 contumo.¶ Sed pone quod ſtatutum diſponit queȝ de
bere citari perſonaliter vel ad domum quomodo debebit
citatio tunc incipere.d.Anto.hic ⁊ etiam Joan.de imo.
dicunt quod poteſt incipere citatio a domo.lȝ enim ex di
ſpoſitione iuris communis citatio incipienda eſt a per
ſona priuſquam a domo:tamen ſtante ſoli ſtatuto poterit
citatio incipere a domo ad hoc vt ſtatutum aliquid opere
tur.argu.l.ſi quando de lega.j.c.ſi papa de priuilegijs in
ſexto cum ſi.ita ſequitur hic Joan.de imo.ſed in.d.§.pre
tor ait refert Joan.de imol.d.ſuum Franciſ.de rampo
nibus dixiſſe contrarium in.l.fina.§.in computatione.C.
de iure delibe.vbi ſtatutum debet interpetrari ſm diſpoſi
tionem iuris cõmunis in dubio.c.ex parte ⁊.c.dilecto de
verbo.ſignifi.c.ad audientiam de cle.nõ reſi.c.ad noſtraȝ
el.ij.de iur.iuran.c.primo de feud.cogni.c.cum dilectus
de conſuet.c.cauſam que de reſcriptis.l.ſed ſi ſerui veſtri
C.de noia.cum ergo ius cõmune diſponat citationem de
bere fieri ad perſonam vel ad domum ⁊ intelligitur quod
a perſona eſt incipienda.ita dicemus in caſu ſtatuti.idem
diſponentis ⁊ per conſequens dictum bart.ibi ⁊ docto.
non eſt verum.ipſe vero ibi reſpondet illam doctrinam
tunc militare quod ſtatutum debet aliquid operari vltra
ius cõmune quãdo agitur de modico preiudicio.ſed quã
do agitur de magno eſt reducendum ad terminos iuris
cõmunis.ſi fieri poteſt.⁊ ita procedat glo.ſing.⁊ vnica in
d.l.fina.§.incomputatione.⁊ facit ad hoc quod voluit.d.
Pe.in.vj.conſilio ⁊ in repetitione.c.j.de conſti.⁊ ſic in
caſu iſtius ſtatuti eſt diſtinguendum aut agitur de re mo
dici preiudicij ⁊ procedat dictum Bart.⁊ aliorum.aut
eſt magni preiudicij.⁊ tunc erit ſecus.Ludo.roma.in.d.
§.pretor ait refert iſtud dictum Franciſci de ramponi.⁊
iſtud dictum Joan.de imo.⁊ dicit quod pro nunc eſt te
nendum illud dictum.q: eſt ſatis equum.ſed do.Abbas
in dicto.c.cauſam de dolo ⁊ contuma.refert iſtud dictum
bar.⁊ in contrarium arguit de.d.c.dilecto ⁊.c.ex parte de
verbo.ſignifi.⁊ allegat dictum Inno.in.d.c.cauſam que
de reſcrip.vbi dicit ſtatutum debere intelligi ſm ius com
mune per.d.l.ſi ſerui veſtri.allegat etiam ꝙ not.Joã.an.
in.c.poſſeſſor de regu.iuris in.vj.Et ſi dicatur quid ope
rabitur.tunc illud ſtatutum ipſe rñdet vt not.bart.in.l.j.
ff.ad.l.fal.videlicet ꝙ ſatis operatur.ſi introducat actio
nem ex ſtatuto.glo.ſingu.in.l.iij.§.ſi rem.ff.de lega.iij.
dicit poſtea ſaluando hoc dictum bar.quod vbi ius loqui
tur per verba propria.tunc ſtatutum diſponendo in ma
teria iuris recipit illam interpetrationem quaȝ recipit ius
cõmune.ſecus vbi ſtatutum loquitur per verba īpropria
q: loquitur alternatiue vt in caſu noſtro.tūc enim tale ſta
tutum debet intelligi ꝓprie:vt aliquid addat ad ius com
mune.⁊ poteſt aliquid inducere data proprietate vocabu
li.maxime hoc dicit procedere quando ſtatutum fit a po
pularibus ignorantibus iura:vt vtentibus verbis groſ
ſo modo.allegat tex.⁊ glo.in.l.ſtipulationes iſta habere li
cere.§.hec quoqȝ de verbo.obliga.Et ex predictis dicit
ſingulariter colligi quod ſtatuti verba non debent appro
priari vt trahatur a diſpoſitione iuris cõmunis.nec ob.
d.c.cum dilectus ⁊ ſi.q: ibi etiam īproprie intelligendo
ſtatutum aliquid inducebat vltra ius cõmune.ſed in caſu
iſto nichil inducebat.⁊ ita reſidet.⁊ ſic ſentit quod verba
prolata a ſtatuto debent intelligi groſſo modo.Tu adde
ad eum glo.in.c.nonnulli de reſcrip.⁊ in.ca.ſtatutum.§.
cum autem in.vj.eo.titu.vbi dicunt gloſe quod dicta in
telligitur ſm modum cõmunem loquendi vulgarium ⁊
pro opinio.glo.eſt caſus melior de iure in.c.preſenti.§.
loca de preben.in.vj.⁊ facit nota.dictum Innocen.in.c.
cum clamor de teſti.vbi voluit quod dictum teſtis debet
intelligi ſm vulgarem modum loquẽdi ⁊ hoc voluit bar.
⁊ glo.in.d.§.hec quoqȝ.⁊ ſic iura allegata per Abb.non
probant dictum eius.loquunẽ enim in teſte.ſed iura que
allegaui bene probãt de ſtatuto.⁊ allego cleg.tex.quẽad.
ſtu.ad ſe.

feu.ad ſe.fili.perti. vbi appellatione parentum veniunt
agnati.⁊ illud procedit ſm vulgarem modum loquendi.
q: cõmuniter conſanguineos appellamus parẽtes.⁊ etiã
conſidera q: nos videmus contrarium cõmuniter fieri q:
ſtatuta fabricantur a peritis in iure.⁊ per conſequens vi-
detur ꝙ debeant intelligi ſm morem loquendi peritorũ.
vt eſt tex.in.l.ſi dictum in princip.in verbo non tamen vt
vulgus opinatur.ff.de euictio.⁊ in.l.item pretor.ff.de
ſuis ⁊ leg.⁊ allegatur glo.peregrinus in.l.quid ſi nepotes
ff.de teſta.tute.⁊ in.l.quot.C.famili.herci.licz ergo iſtud ſta
tutum apponat verba alternatiua. tamẽ q: ita ponuntur
in iure cõmuni.vt in.d.l.ſcire oportet.§.oportet. ſequi
qđ ita erunt intelligenda in iſto ſtatuto ſicut intelliguntur
in iure cõmuni:q: ſtatuentes eo ipſo qđ appoſuerunt ver
ba iuris cõmunis videntur voluiſſe diſponere idez quod
ius cõmune.⁊ ſufficit ꝙ oriatur actio ex ſtatuto in iſto ca-
ſu.vt voluit glo.ſingu.in.l.iij.§.ſi rem.ff.de lega.ij.⁊ per
conſequens nec dictum Bar.nec dictum Abb.procedit
⁊ ideo equa videtur illa diſtinctio ꝙ dictum Bart. proce
dat in re parui preiudicij.nihilominus ꝓ opin.bar.⁊ do.
Abb.allego glo.in auctentico de exhiben.reis.in princi.
in glo.que incipit cauſam.ſi enim vincit ibi.vnde ſemper
debet condemnari vbi eſt glo.ſm Ange.ibi ſingu. ſtatu-
tum diſponit ꝙ victus condemnetur victori in expenſis
quod iam eſt diſpoſitum a iure cõmuni.c.finez iudicis de
do.⁊ contuma.cum ſi.modo victus habuit iuſtaz cauſaz
litigandi.an puniatur in expenſis de iure cõmuni non pu
nitur.l.ſi quis inficiatus.ff.depoſi.l.properandum.§.⁊
ſi quidem.C.de iudi.an in caſu iſtius ſtatuti puniatur vi-
ctus in expenſis.ſi habuit iuſtam cauſam litigandi per il-
lam glo.Ange.determinat ꝙ ſic ad hoc vt ſtatutum ali-
quid operetur vltra diſpoſitionem iuris cõmunis. ⁊ ſub-
dit ibi Ange.ſtatutum diſponit ꝙ volens accuſare de fal
ſo non audiatur niſi primo ſatiſdet de refectione expenſa
rum.ſi ſuccubuerit in cauſa. determinat ibi Ang.ſtatutũ
habere locum.etiam ſi habuerit iuſtam cauſam litigandi.
⁊ etiam dicit quod iſ iudex iudicare non poſſit.nec eadez
die.l.paulus.ff.de re iudi.tamen vigore talis ſtatuti alia
die iudicabit ⁊ ſic ſtatutum diſponens idem ꝙ ius cõmu-
ne operatur contra ius cõmune. ita dicamus in caſu iſto.
facit glo.not.in.l.non ſolum.ff.de rei vendica. ⁊ ibi dicit
Ang.ſtatuto peruſino cauetur ꝙ accuſato de crimine fal
ſi abſoluto reficiantur expenſe.qđ licet accuſator habuerit
iuſtam cauſam accuſandi.tamen reficiet expenſas.ita dica
mus in propoſito noſtro.facit ꝙ dicimus de reſcripto qđ
debet aliquid operari.l.j.ff.ad municipa.l.ſi quando de
lega.j.quatenus poteſt ſane intellectu vt eſt no.tex.in.l.
ex facto.ff.de vulga.⁊ pupilla. Item verba contractus de
bent aliquid operari.l.ſi ſtipulatus.ff.de vſuris.nez vt ali
quid operentur quandoqꝫ trahuntur ad cauſam impro-
priam vt eſt tex.in.l.heredibus.§.ſi.ff.ad trebel.quem ad
hoc.allegat pro ſing.bal.in.c.paſtoralis de appel.ita vide
tur dicendum in propoſito.⁊ facit no.dictum bald. in.l.
contractus.C.de fide inſtru. vbi dicit qđ verba ſtatuti de
bent intelligi vt verba ſtipulationis. q: per interrogatio
nem ⁊ reſponſionem fiunt ſtatuta ad inſtar ſtipulationis
l.j.ff.de legi. ergo ita debent operari verba ſtatuti vt ver
ba contractus ſtipulationis.nec ob.qđ habetur in.d.l.ſi.
§.in computatione allegata per Franci.de ramponibus.
q: ille tex.⁊ glo.ibi ⁊ ſimiles loquuntur.quando ſtatutum
ſimpliciter loquitur quo caſu recipit interpretationem iu
ris cõmunis.ſed quãdo ſtatutum apponit mera ⁊ forma
lia verba iuris cõmunis vt in caſu noſtro dicendo qđ cite
tur ad perſonam vel ad domum operabitur ſtatutum vt
poſſit incipere citando ad domũ ſiue ſit cauſa magni pre
iudicij ſiue parui ⁊ dictuz bart.mihi videtur verius tene
36 menti.⁊ adde ad modernos in dcõ.§.pretor ait. Sed an
tequã citatio fiat ad domuz domino abſenti exigatur pro
curatorem primo citari dic ſi conſtat vel notorium eſt ꝙ di
miſit procuratorem debet procurator primo citari anteꝙ
deueniatur ad domum.ſecus ſi nõ conſtat aut notorium

ſit qđ procuratorem dimiſerit ita bar.in.d.§.pretor ait in
tellexit iſtam de.⁊ cum illo dicto tranſit hic.d.Ant. ⁊ Jo
an.de imo.ꝙ dictum eſt valde ſingu.ſed Ludo.roma. in
dicto.§.pretor ait dicit non eſſe veruz. q: ſiue ſit notoriũ
ſiue nõ debet procurator abſentis requiri antequã citatio
fiat ad domum.⁊ dicit hoc probari per tex.in.l.meminc
rint in verbo procuratores eſſe querendos.C.vnde.vi.
¶ Secundo per tex.in.c.cauſam de do.⁊ contuma.⁊ hoc
dicit teneri per glo.ibi. ¶ Tertio per tex.in.c.ſi aduerſa
rius dum dicit nec procuratorem reliquerit de eo qui mit
ti.in poſſeſ. ¶ Quarto allegat iſtum tex.dum dicit talem
procuratorem non inueniri cõtingat.qui tex.ante citatio-
nem fiendam ad domum requirit.primo querendum eſſe
procuratorem an dominus dimiſerit procuratorẽ vel nõ.
nec iura preallegata hanc diſtinctionem faciunt nec an cõ
ſtet notorie dimiſiſſe procuratorem vel non quam diſtin-
ctionem feciſſent tanquã ſpeciali nota dignam.l.ſi ſeruus
ſeruum.§.tertio autem.ff.ad.l.aquili.l.item apud.§.hoc
edictum.ff.de iniu.l.j.C.de cadu.tollen.⁊ ideo dicit dictũ
Bar.non fore verum.⁊ in hoc etiam allegat Jo.de imo.
in.d.§.pretor ait ⁊ ita reſidet.ſed Joã.de imo.ibi dicit fo
re glo.meliorem de iuſ.hic:ꝙ nõ debet fieri citatio ad do
mum niſi quando non reperitur principalis nec procura
tor.⁊ allegat.d.c.ſi aduerſarius ⁊.d.l.meminerit ⁊ ꝙ no.
ibi bar.⁊ dicit vtile eſſe vt ſic fiat diſcuſſio in locis publi
cis.⁊ apud perſonas notas ipſi principali.puta apud con
ſanguineos ⁊ amicos de ipſo principali. ita dz fieri an
principalis dimiſerit procuratorẽ per notata hic. nec ob.
d.§.pretor ait inquãtum dicit citationem primo fieri ad
domum ꝙ procuratori.q: debet intelligi quãdo procura
tor non extat ⁊ ſic reſidet:⁊ ſic non videtur reprobare do
ctrinam Bart.ſꝫ bene dicit ꝙ tutior eſt iſta pratica ⁊ ita
reſidet.non tamen fecit mentionem de eo ꝙ ipſe tenet hic
ſed.d.Anto.in dicto.c.cauſam tenet opinio.Bar.quan
do certum eſt ꝙ dominus dimiſit procuratorem. argu.l.
j.in princip.ff.de libe.agno.alias poterit fieri citatio ad do
mum non citato prius procuratore.l.aut qui aliter.§.⁊ ſi
forte.ff.ꝙ vi aut clam.⁊ putat ibi.d.Anto. diſcuſſionem
non eſſe faciendam.an dimiſerit procuratorẽ an non.do.
Abb.ibi dicit ſe putare ꝙ aliqualis diſcuſſio ſit facienda
per nuncios. ſic dicemus de domino querẽdo ⁊ dicit hoc
patere ex ordine tex.d.c.cauſam ⁊.d.§.pretor ait. Tu ve
ro pondera.q: forte iſte text.non meretur allegari contra
Bar.⁊.d.Anto.nam conſiderando principium decreta
lis dicitur ꝙ erat procurator ſpecialiter cõſtitutus in cau
ſa.ideo in preſentia ſui interponi poteſt appellatio ⁊ in iſto
§.dicitur talem procuratorem. ergo loquitur de illo pro
curatore ſpecialiter conſtituto.⁊ ideo glo. in verbo talem
refert illum tex.ad principium ⁊ per ꝯñs non probat con
tra Bar.videtur enim preſupponere ꝙ erat procurator
ſpecialiter conſtitutus.⁊ hoc erat cognitum nec etiam.d.
l.meminerint dum dicit procuratores eſſe querẽdos pro
bat contra doctrinam Bart. q: videtur intelligi quan-
do cõſtabat ꝙ procuratores dimiſerit. ad quid ergo erãt
querendi.ſi non conſtabat ꝙ dimiſerit.nec.d.c.ſi aduerſa
rius probat ẽt contra Bar.ſi bene põderetur nec glo. in
d.c.cauſam eſt tamẽ cautela tutus.querere an dimiſerit pro
curatorez. ¶ In glo. in verbo in domo.opponitur de.l.
pleriqꝫ cum.l.ſequenti.ff.de in ius vocan. vbi non debet
quis inuito domino intrare domuz eius ad citandũ. imo
tenetur actione iniuriarum vt ibi.huius contrarij timore
glo.reſpondet exponendo tex.in domo.i.ante domum.q:
nõ eſt neceſſe ꝙ fiat in domo. ſed ſufficit fieri ante domũ.
Et ſic ex glo.iſta habes ꝙ dictio in aliquãdo ponitur pro
ante.⁊ vide Bar.melius loquẽte ꝙ alium de iſta dictiõe
in in.l.gallus.§.ille caſus indiſſicilis.ff.de liberi.⁊ po-
37 ſthu. ¶ Et ex iſta gl.poteſt decidi queſtio ſm.d.Ant. ſta
tuto cauetur ꝙ ſi aliquis fecerit inſultuz ꝯ alium in domo
vtrum debeat fieri intra domũ an ſufficiat fieri ante domũ
puta in hoſtio ⁊ qdem bar.in.l.j.§.j.ff.de doacis decidit
ꝙ ſi aliquid ſit in hoſtio intra clauſurã domus dꝫ factum

in domo.ſi autem ſit extra clauſuram hoſtij nõ dicitur fie
ri in domo.l.j.§.in flumine.ff.de flumi.l.j.§.de inſpiciẽdo
ff.de vẽtre inſpi.c.mulieres de iudi.in.vj.c.j.de ſta.regu.
co.ll.⁊ idem Bart.in.d.l.quidam iberus.ff.de ſeruitu.
vrba.predio.facit dubium an ſtatutum dicat.ſi quis fecerit
inſultum ad domũ alicuius an in domo alicuius.q: primo
caſu intelligitur:ſi facit prope domũ ad duos pedes vel
ad vnum.q: illa dictio ad denotat proximitatẽ per duos
pedes vel vnum.⁊ remittit ad notata p ſe.in l.item apud
labeonem.§.cõuiciũ.ff.de iniurijs.ſed idem Bart.in
l.meminiſſe.ff.de offi.procõſu.⁊ leg.dicit.ſtatuto cauetur
ꝙ ſi aliquis aggrediatur aliquẽ in domo ſua puniatur in
cẽtum.modo aggreſſor fuit eum corã hoſtio vel ĩ porti
cum an incidam in penam.⁊ refert Ricardum malumb.
deciſiſſe ꝙ ſic p illum tex.in verbo vſq; ad aduentum ſuc
ceſſoris.q: dictio ad denotat coherẽtiam ⁊ refert ad om
nem locũ coherentẽ domui.allegat.l.predijs.§.pen.⁊.§.
fi.de lega.iij.⁊.d.§.conuiciũ.⁊ glo.⁊ dicta p ſe in.d.§.qui
dam iberus.ſed certe iura allegata per eum ꝓbant quan
do ſtatutũ dicit ad domum ⁊ non in domo.⁊ ſic ex errore
ſcriptoris forte peccſſit.ſed idem.§.conuicium dicit idem
Bar.allegãdo Jaco.de arena ꝙ ſtatutum diſponẽs de
faciẽte inſultũ ad domum verificatur in eo qui facit ĩ per
tinentijs domus.l.ſi vitem.§.ſi ad ianuã.ff. ꝙ vi aut clam.
poſtea allegat glo.ĩ.d.l.quidã iberus ⁊ refert canoniſtas
habere de hoc tex.⁊ eos nõ allegat ibi.ſed bene ſuperius
eos allegauit.Et dicit hic Bal.ꝙ ſi iſta intimatio fiat intra
ſepta eccleſie ſeu in clauſtro aut cimiterio nõ ſufficit.q: ve
re tunc non fit in eccleſia.ſed iuxta vel extra eccleſiã.arg.
c.ſi ciuitas de ſenten.exco.in.vj.ideo exigitur fieri in eccle
ſia.q: magis tranſit in notitiã.q: eſt ibi maior populi cõ
curſus.alia vero loca ſunt magis ſolitaria cõmuniter ſer
uatur ꝙ apponatur ad valuas ſiue portas eccleſie.tu alle
ga ſing.tex.⁊ meliorem de iur.in.l.iubemus.C.de defen.
ciuita.⁊ adde.d.Bal.in.l.ſed ⁊ ſi is.ff.de in ius vocan.
vbi quis nõ eſt extrahendus de domo querit ibi Bal.qd
de porticu.extra tamen domum refert Jaco.de are.dicere
in.l.cetera.§.hoc ſenatus.ff.de lega.j.⁊ finaliter nõ deter
38 minat.ſed in.d.§.hoc ſenatus.¶ Dicit ſtatutũ punit ex
euntem de nocte ſine lumine.ꝙ nõ intelligitur punire re
pertũ in porticu ⁊ ad hoc.allegat illũ tex.ſʒ in.l.gallus.§.
ille caſus indiſſicilis.ff.de liber.⁊ poſthu.dicit ꝙ illud qđ
ſit in porticu partim dicit fieri in domo ⁊ partim dicit fie
ri extra domũ.⁊ allegat glo.de peni.di.ij.§.hec que.⁊ de
cõſe.di.iij.§.quibus.⁊ idem bal.in.d.§.hoc ſenatus di
cit.ſtatuto cauetur ꝙ ſi aliquis reperiatur extra domũ ſine
lumine cõdẽnetur in.xx.ſolidis.⁊ reperitur in porticu ꝙ
nõ incidit in penam.allegat.d.l.predijs.§.fi.de lega.iij.
idem dicit.ſtatutũ diſponit ſi aliquis fecit inſultum ad do
mum puniatur in cẽtum.ꝙ ſi facit inſultum in coherẽtijs
puta ſub porticu puniatur illa pena.q: aliud eſt dicere ad
domum aliud in domo.allegat.d.l.meminiſſe ⁊.d.§.con
uiciũ.⁊ idem Bal.in.l.ſi ſeruus.ff.de aqua plu.arcen.
in additiõibus quas ibi fecit.ſtatuto ſiquis cauet qđ offen
dẽs aliquem iuxta domũ ſuam per tot pedes puniatur ta
li pena an tale ſtatutum habeat locum ſi aliquis offendit
aliũ iuxta domũ a parte poſteriori ipſius domus.ſ.ter
minũ in ſtatuto cõprehẽſum.⁊ arguit primo ꝙ ſic p.c.ſtatu
tum.§.j.de reſcrip.in.vj.poſtea decidit cõtrariũ.q: cum ta
le ſtatutum ſit penale eſt reſtringẽdũ.c.odia de reg.iuris
in.vj.l.cum quidam.ff.de libe.⁊ poſthu.ideo ſtatutum eſt
intelligẽdum de offenſa facta a latere anteriori domus.q:
illud eſt cõſiderãdum tanꝗ nobilius.ar.l.cum in diuerſis
ff.de religio.⁊ ad.c.ſtatutũ rñdet ꝙ nõ loquitur in penali
bus qđ dictum tene menti pro limitatione corũ que dicta
ſunt ⁊ inferius dicẽda erunt.⁊ idem bal.in addit.quas fe
cit ad ſpe.in ti.de iniurijs tangit ⁊ tranſit cũ dicto ſpe.ibi.
39 ¶ Et adde eundẽ bal.in cõmento rubrice.ff.de rerũ diui
ſio.in.v.colum.vbi querit.an factum in portu dicatur fa
ctum in terra ⁊ refert fuiſſe.q.de facto.quidam mercator
fecerat teſtamẽtum in portu terre ſoldani an dicetur teſta
mentum factum in terris ſarracenorũ.⁊ dicebatur ꝙ nõ
q: factum in portu alicuius terre:non dicitur factum in il
la terra.⁊ mouetur q: portus eſt publicus ⁊ ita eſt xpiano
rum ſicut ſarracenorũ.nam hoc eſt introductum de iure gen
tium.effectus erit magnus in hoc.q: ſi teſtatur in portu
tenetur ſeruare ſolẽnitatẽ iuris ciuilis quantum poteſt.ſi
vero dicatur factũ in terra ſarracenorũ ſufficeret adhibere
ſolẽnitatẽ iuris gentium.⁊ idem bal.in.l.ij.C.qñ teſta.
aperi.refert ſe cõſuluiſſe in facto in quodã teſtamẽto cuiuſ
dam mercatoris de ancona facto in terris ſoldani babilo
nie ꝙ valebat tale teſtamẽtum factum ſm ritum ius gen
40 tium qđ preſumitur ibi vigere vt ibi vide per eum.¶ Se
cus dicit bal.in.d.rubrica in ripis fluminũ.q: ripe ſunt
ſingularium perſonarũ ⁊ proprie ripas poſſident.lʒ ipſa
flumina ſint publica.l.riparum.ff.de rerum diuiſio.nam
ripe horum cultura ⁊ cura recipiunt incremẽtum flumina
vero in ſe ipſis fluunt.⁊ riparum incõmoda pertinent ad
vicinos.ſi morſu fluminis ripe latiores fiant.ergo ſm na
turam eſt vt cõmoda ſequãtur eoſdem recompẽſat enim na
tura ⁊ lex.⁊ ſubdit cõceſſa fuerunt mihi bãna maleficiorũ
factorũ in flumẽ.an hẽat locũ in factis ĩ ripa fluminis ⁊ cõ
cludit ꝙ nõ.allegat.d.l.j.§.ĩ flumĩe ⁊ h erãt ꝗ tãnus doc.
in hoc mã ſparſerat.¶ Adde Ange.in.l.j.ff.de cloacis
§.cloace vbi ſequitur doctrinã bar.ſupius narratã.⁊ dicit
bar.allegaſſe op.leges ad hoc.⁊ põdera bene.q: allegauit
c.mulieres ad fi.in verbo extra clauſuram nõ vocetur ⁊ in
d.c.j.de ſtatu regu.in verbo clauſura.⁊ ego addo ſin.tex.
in.l.quid ſit fugitiuus.§.apud celſum.ff.de edi.edicto in
41 verbo ſub vna claue tota eius eſt habitio.¶ Et ibi dicit
Ang.eſſe caſum ſing.ꝙ habitãtes ſub eadem clauſura di
cuntur de eadem familia ꝙ dicit eſſe no.pro fratribus ha
bitantibus ſub eadem claui vt dicitur de eadem familia ⁊
dicit illum tex.nõ eſſe ponderatũ ab aliquo.ipſe ṽo Ang.
in.d.§.cloace dicit ſe allegare.l.op.de hoc.vʒ.in.l.ſtatue.
ff.de verbo.ſigni.⁊ ibi eſt glo.ſing.ponens exemplum de
leonibus exiſtẽtibus in foribus eccleſie beati Petri.ſed
ſi ponderetur ille tex.ſubtiliter nõ ꝓbat doctrinã eius.lo
quitur enim de ſtatuis affixis hoſtio domus.q: non ſunt
edium ⁊ ſubdit ibi tex.ornatus enim edium cauſa parant
non ꝙ edes perficiant.ſed hoſtium non ſit cauſa ornatus
domus.ſed ex neceſſitate.vnde nõ probat dictum Ange.
quicquid ipſe dixerit.allegat etiam idem Ange.tex.inſti.
quibus modis ius pat.po.ſol.§.dictum eſt autem.⁊ dicit
illos tex.fore meliores de iure ad hoc tex.enim ibi dicit
dictum eſt autẽ poſt liminium a limine ⁊ poſt.nam limina
ſicut in domibus finem quẽdam faciunt:ſic etiam imperij
finem limen eſſe voluerunt.hinc ⁊ limen dictum eſt quaſi
finis quidã ⁊ terminus.iſta ſunt verba formalia impera
toris ibi.⁊ lʒ auctoritas Ang.grandis ſit tamen ille tex.
recte põderatus probat doctrinam eius.non enim loqui
tur de hoſtio.nam ſm cõmunem modum loquẽdi limen
42 differt ab hoſtio.¶ Adde eundem Ange.in.l.ſatis.ff.
de in ius vocan.vbi querit an poſſit quis capi ſub portica
ſue domus ⁊ dicit ꝙ ſic.q: non extrahitur de domo.quia
ſtando ibi aditũ ſui preſtat ⁊ publice.ergo poteſt inde ex
trahi.allegat.d.l.cetera.§.hoc ſenatus.qd erit ſi ſtat in li
mine ſui hoſtij.q: ꝙ ſit in limine non ſit in domo ſi limẽ
eſt extra clauſuram domus.caſum dicit eſſe notan.in.d.l.
ſtatue ad fi.⁊ in.§.ſed ſi ab hoſtibus iſti.qui.mo.ius pat.
pote.ſol.⁊ dicta.l.ſindicũ.⁊ dicit illos tex.meliores de cor
pore iuris.adde eundẽ Ang.in dicto.§.hoc ſenatus vbi
43 refert quoſdam dicere eſſe caſum ꝙ appellatione domus
contineatur porticus quod dicit eſſe falſum.q: porticus nõ
habet parietem ꝙ eſt de ſubſtantia vt ſit domus.allegat.l.
cum qui edes.ff.de vſucapi.non ob.ille tex.q: non dicit
de domibus.ſed de edificijs quorum appellatio largiſſi
ma eſt.dicuntur enim ab edo edere quod eſt idem quod
componere.vnde ⁊ compoſitum habens edificij formam
continetur appellatiõe edium.porticus aũt non eſt domus.
ſed per extenſionẽ:que non habet locũ in ſtatutis vt pa
tet ex illo tex.in verbo extendit.⁊ ideo dicit ꝙ ſi ex diſpoſi
tione

tione ſtatuti maleficium cómiſſum in domo ſit capitalis
non erit ex eodem ſtatuto puniendum capitaliter malefi-
cium factum in porticu.ſed ſi ex forma ſtatuti maleficium
cómiſſum ad domum eſt capitale bene dicetur capitale có
miſſum in porticu.eo qꝛ contiguatur ſub domo ergo ſit
ad domū.allegat.d.l.ſi vicem.§.ſi.ad ianuam.⁊.d.l.qui-
dam iberus ⁊ ibi Joan.de imo.tráſit cū hoc dicto Ang.
tacito tamē auctore nó.n.de Ange.fecit mentionem ibi.
44 ¶ Adde ſpe.in titu.de iniurijs.§.j.verſic.pone in ſtatu
to alicuius ciuitatis cauetur ꝙ faciens inſultum ad domū
alicuius puniatur in centū libris.modo quidā aggreſſus
eſt vicinum in porticu domus ſue.an incidat in penā ſtatuti
videtur ꝙ ſic.qꝛ appellatur domus porticus cōtinens do
mui.allegat.d.l.cetera.§.hoc ſenatus.l.edificia.ff.de ver
bo.ſignifi.l.predijs.§.fina.ff.de lega.iij.l.creditor.ff.de
pigno.nó enim tenetur quis porticum deſtruere.ſi publi
co viui non obſit.C.de oper.publicis.l.edificia.in cōtra
rium poſtea arguit ꝙ non teneatur.qꝛ porticus ſit ſupra
ſolum publicum.⁊ ſic contra leges dicentes ſolum debere
eſſe liberum vſqꝫ ad celum.l.fina.ff.de ſeruitu.l.penu.§.
ſi.ff.ꝙ vi aut clam.item domus appellatur domicilium.l.
lex cornelia.§.j.ff.de iniurijs.l.qui domū.ff.de adul.po-
ſtea vero decidit ꝙ appellatione domus continetur porti
cus generali cōſuetudine attenta magis enim ratio ſuadet
.vt maleficia puniantur.l.ita vulneratus.ff.ad.l.aqui.c.vt
fame de ſenten.exco.⁊ dicit de hoc fore caſum expreſſum
xvij.q.iiij.c.ſi quis contumax ⁊.c.ſi quis in atrio.⁊ de im
mu.eccleſiaꝝ.c.cum eccleſia.⁊ cum hoc dicto tranſit bal.
ibi.¶ Adde Joan.an.ibi in additione que incipit com
mendatur vbi dicit cōmuniter hoc dictū diſtinguitur ſm
aliquos.an porticus ſit prīma domus.⁊ tunc cōtinetur
appellatiōe domus.⁊ ſic loquatur dc.l.ſi.de ſeruitu.ergo
ſicut ingreſſum in locū priuatū ipſius aggreſſi ſicut priua-
ta eſt domus pe cuius tuitione ſit prouiſio.l.metū.ff.qd
metus cauſa.cū enim locus publicus oībus pateat.l.j.ff.
de rerū diuiſio.ſuo iure illum aggreſſus eſt.fac.l.merito.
ff.pro ſo.ad rem ergo primā ⁊ domo cōnexā extēdū eſt
ſtatutū.vt ſit inſultus ſicut in ſimili de denunciatiōe que
in re ſienda eſt.l.de pupillo.§.ij.ff.de operis no.⁊ tūc ad
canones allegatos per ſpecu.rñdebatur ſm Joan.an.qd
faciunt pro diſtinctione.qꝛ atrium ⁊ porticus eccleſiarum
erant ipſaꝝ eccleſiaꝝ.⁊ per eundem modū dicit ibi Joā.
an.ſoluitur alia.q.de portante arma cōtra ſtatutū in inuen
to ſub portica ſue domus p officiales vt per eundē modū
porticus diſtinguatur.vt ſi ſolum ipſius ſit ꝓprium ſit im
munis a pena.ac ſi i domo tenuiſſet.allegat.d.l.nemo.ff.
de re.iuris.ſecus,dicit.ſi ſolū erat publicus allegat.l.j.§.
tractatū.ff.ne qd in loco publico.⁊.l.ſi.ff.de flumini.ho-
die iſti ſtatuta.in vtroqꝫ mēbro predicta declarāt.iſta ſunt
verba expreſſa i hac mā ab illo vberrimo iuris fonte.Jo.
an.⁊ certe impoſuit gladium ad radicē iſtius queſtiōis.
Andreas barbacia vtriuſqꝫ iuris lumen.

¶ De ſequeſtratiōe poſſeſſionū ⁊ fructuū. Rubrica.

D cōpeſcēdas. In glo. in verſi.
1 poſſeſſorem. Nota ⁊ ex ea habes ꝙ ſnia la
ta cōtra poſſeſſorem nō tamen pro petitore
qꝛ non agit dicēs officium eē ſuum vel ſibi
debitū.ſed ad effectū citationis non eſt locus ſequeſtratio
ni ⁊ ſic diſpoſitio erit reſtringenda ad terminos littere in
ver.diffinitiua.notat hāc gl.d.Cardi.ſing.ꝙ ſnia diffini
tiua eſt que principalē qōnem diffinit.facit.l.j.ff.de re iu
di.cum ſimilibus.¶ Hinc eſt ꝙ appellatione ſnie venit
ꝓpria ſnia diffinitiua vt eſt tex.in.c.ſuper eo.de appel.vi
de glo.in.l.j.§.biduum.ff.qñ appel.ſit.Qđ eſt not.pp ſta
tuta loquētia de ſnia ⁊ ex glo.infertur ꝙ ſi iudex ꝓnūciat
ſub iſtis verbis excōmunico vel abſoluo ꝙ talis ſnia nō te
net.qꝛ cauſam nō diffinit.ita dicit glo.ſingu.bart.bſtr.in
§.cū igitur.xj.q.iij.imo dicit ꝙ iudex eſt tacitus.arg.c.cū
dilectus de ſucceſ.ab inteſtato.¶ Sententia vero interlo
cutoria eſt que inter principiū ⁊ finē cauſe fertur.⁊ iſta nō
hꝫ locum in hac cle.cui adde bonam glo.ij.q.j.in ſumma.
¶ Sed quo ad mēbrum interlocutoria non videt̄ bona
diffinitio.qꝛ nō competit cuilibet ꝯtento ſub diffinito qđ
eſſe non dꝫ vt.l.oīs diffinitio de re.iur.l.j.ff.de dolo.cū
ſimilibus. Nam citatio ſit in princ.iudicij vt in.c.grauis
de offi.deleg.⁊ in.l.j.ff.de in ius vocan.⁊ iñ appellatur a
ſnia interlocutoria vt eſt tex.in.l.cum clericis ibi tuorū ſen
tentiaꝝ auctoritate pulſantur.C.de epiſ.⁊ cle.tex.ꝯiuncta
glo.in.l.iubemus.C.de aduo.diuer.iudi.ergo interlocu
2 toria fertur in princip.⁊ non in medio.¶ Similiter pōt
ferri ſnia interlocutoria poſt ſniam diffinitiuam.qꝛ etiam
i executione ſnie quādoqꝫ requiritur citatio.vt notat Jn
no.in.c.veniens el.ij.de teſti.bar.in.l.a diuo pio.§.ſi ſup
rebus.ff.de re iud.pro quo dicto ego allego caſum valde
notabilem in.l.j.C.de iur.⁊ fac.igno.ibi ſi ex ſnia ceperis
cōueniri.⁊ ibi hoc notat Bal.⁊ in.l.ſi cauſaꝫ.C.de execu.
rei iudi.⁊ tex.in.l.defendente.ff.de aucto.tuto.ibi factas
iudicata ⁊ ibi per Nicol.de neapo.⁊ text.in.l.habere ibi
oblatam vel adductam rem.ff.de euicti.vbi executio ſnie
eſt per partē petenda.⁊ ibi dixit Ang.ꝙ ſi ex forma ſtatu-
ti debeat fieri reſtitutio contra exe.ſm laudum datum ꝙ
nō incidit in penam antequā petatur eſt dare aliquā inter
locutoriā.que fertur in princi.litis ⁊ in medio.⁊ per ꝯñs
nō eſt conueniens diffinitio.ideo glo.ſingu.in.§.diffiniti
ua.ij.q.vj.dixit ꝙ excepta ſnia diffinitiua oīs alia ſnia dr̄
ſnia interlocutoria.bene facit glo.in.§.oēm in auctentico
de litigioſis vbi qōlibet verbū iudicis faciens ad cām di-
citur interlocutoria.⁊ ſic illa glo.vř magiſtralius loquitur
3 tene eam menti.¶ Jn ver.beneficio.nota ꝙ ad hoc vt
ſit locus diſpoſitioni huius cle.oportet ꝙ ſnia ſit lata con
tra poſſeſſorē pro petitore ſuper beneficio.ſecus ſi ſuper
alio iure reali.Puta qꝛ dicit petitor beneficium eſſe ſibi
4 obligatū ad annuū cenſum.¶ Jn ver.poſſeſſorio.Nota
ex ea ꝙ cū agitur poſſeſſorio fertur diffinitiua ſnia text.eſt
.hic apertus ⁊ quotidie ad hoc allegatur cōiūcta iſta glo.
.cōtra.terminat grac.ij.q.vj.§.ſunt quoꝝ pro quo vide ꝙ
.habet̄ in.c.ſi.de iudi.per.d.Anto.i.c.cū veniſſent de in-
ſti.⁊.c.cōſultationibus de offi.delega.c.cū ad ſedem.de re-
ſtitu.ſpolia.⁊ bal.in.l.poſt ſniam.C.de ſentē.⁊ interlocu.
om.iudi.vbi dicit ꝙ ſi eſt lata ſuper poſſeſſorio oblato li-
bello.qꝛ dꝫ lis conteſtari.tūc dr̄ diffinitiua vt voluit glo.
iſta.qꝛ tūc incipit inſtātia iudicij poſſeſſorij vt inſti.de interd.
§.hodie ⁊.C.de iudi.l.ꝓperādū in pncipi.⁊ not.l.j.C.ſi p
vim vel ali.mo.ſed ſi fertur ſup incidētí pp aliud non pp
obtinendā victoriā ſup poſſeſſorio.tunc dr̄ interlocutoria
et ita trāſit.d.Ant.in.d.c.ſi.videbal.in.c.j.de cōtro.iter
do.⁊ fide.l.j.C.ſi de mo.poſſe.Et plene hic.d.Cardina.
5 ¶ Jn ver.ꝓmulgata.nota ꝙ ſnia lata p auditores curie
dr̄ lata apud ſedē apoſtolicam ⁊ ab auditoribus curie ap
pellat̄ ad papā ⁊ intellige de auditoribus deputatis in cā
illa pro papa.nā ſi ſnia ferat̄ p papā nō eſſet locus huic
ꝯſtitutioni.qꝛ nō fieret ſequeſtratio.ſed ipſa ſnia mādaret̄
executioni cū a ſnia pape nō appellat̄.c.cuncta p mundū
6 ix.q.iij.¶ Jn ver.bñficiū.Nota hic caſū ſingu.ſm do.
Archi.cōiūcta hac glo.in quo ſequeſtrātur.nedum fru
ctus bñficij.ſed et ipſum bñficiū vt iura bñficiati exercet
ſequeſter et ſi bñficiū ſit curatū.facit ꝙ habet̄ in ſimili.c.
ſi tibi cōceſſo.de ꝓben.li.vj.qd autē erit ſi eſt de hoſpitali.
ſm ma.qño fuit in curia ⁊ tandē cōcludit ꝙ idem.arg.eꝫ
qđ not.Jo.an.in.c.bñficiū de reg.iur.li.vj.⁊ qđ no.Jo.
mo.in.c.eū qui.⁊ ibi Archi.deo eo q mit.li.vj.vide que
7 dixi in cle.ij.de iudi.¶ Jn verſic.triēnio.Nota qđ vbi-
cunqꝫ reqrit̄ aliqd fuerit poſſeſſum ſeu habitū triēnio opꝫ
ꝙ totū triēniū ſit cōſumatū nō ēt ſufficit tertiū annū fuiſſe
incohatū vel maiori pte illius tertij anni fuiſſe poſſeſſum
qđ eſt no.Et hic ante litē motā dꝫ eſſe triēnium finitum.
¶ Nota ergo bene vt ſis cautus i formādo articulos qđ
vbi reqrit̄ ante litē motā pſcriptionē eē cōpletā nō ſufficit
ſimpliciter capitulare qđ ſunt tot anni.qꝛ non concluderet

neceſſario de tēpore ante litem. Et ſic motio litis facit de-
tinere pacificā poſſeſſionē. vide tex. iuncta glo. in ver. paci
fica. c. cōtiſa de elec. in. vj. facit qd notat bar. in. l. celſus
ff. de aqui. poſſ. ¶ In ver. ordinariū. Nota tamē ꝙ qs di
catur ordinarius. vide. ſ. in. j. de. j. in verſi. ordinarium.
8 ¶ In verbo idoneā. Nota qd equū eſſet in caſu huius
cle. ſequeſtrare bñficiū apud illū q ē in ordine quē bñficiū
requirit. facit. c. nemo deinceps. de elec. li. vj. facit. c. ex rō-
ne de etate ꝗ quali. in ver. idoneis clericis. facit ꝙ in ſimili
notat bal. in. l. parabolā. C. de epiſ. ꝗ cle. vbi ille qui ſubro
gatur in locū alterius dꝫ eē talis qui ad illū actū pōt eligi.
ꝗ ideo dicit eſſe ꝯ iuſtinianos regnī q qñ recedunt domū
in locū ſuū ſubrogant vnū de aduocatis qui ſunt de eadē
puincia qui nō poſſunt eē ꝑ litterā illius legis. Cuꝫ ergo
interim iſte ſequeſter ſubrogetᷣ loco illius qui habebat bñe
ficium ergo dꝫ eſſe in illo ordine quē bñficium reqrit. licet
demōſtrare glo. ſit ꝙ ſufficit ꝙ alias ſit idoneus. dicitᷣ enī
ꝑſona idonea quā cōis opinio ita reputat. caſus eſt no. i. l.
ſi bonefidei ibi ſi integre opinionis videbatᷣ. ff. de rei vēdi.
ꝗ ibi Ange. dicit. do. Guelfus ptās bonoñ. habuit quen
dam ciuem cōi opione idoneū integrum reputatū a nūis
ciuitatis vt eū curialiter cuſtodiret qui aſſignauit ſibi loco
carceris totū palaciuꝫ qui poſtea aufugit. qd in ſindicatu
fuit poſtea ptās abſolutus ꝑ. l. argētū. ff. como. ꝗ ibi dicit
Ang. vidiſſe eū in magno ꝑiculo. ꝗ ſic facit ꝙ ſi cāpſor re-
putatᷣ idoneus ꝗ ꝑlatus vel tutor deponit pecuniam qui
cāpſor poſtea aufugit ꝙ nihilominus excuſatᷣ tutor ꝙ eſt
no. ꝗ ꝑ hoc pōt ēt dici ꝙ ſi ꝑlatus infendat bona eccleſi. ꝗ
cōi opione illa īfeudatio reputatᷣ idōea ꝗ ꝓficua eccleſie. lꝫ
poſtea appareat inutilis tñ excuſatᷣ gl. eſt ſm. d. Ant. in. c.
cū apoſtolica. de his que fi. a p̄latis. ꝙ ē bene not. ¶ In
ver. ſi. nota ꝙ hñs cuſtodiā alicuius bñficij. ſi ſibi ſpeciali
ter nō interdicitᷣ pōt cōuertere redditus ſupcreſcentes in
emptione ꝑdioꝝ beneficij. nō aūt in caſu huius cle. qꝛ hic
9 limitata eſt ſibi ptās. ¶ In vbo ſiqui. nota ꝙ diſpoſitio
cōtinens ſniam excōicationis ꝑ verba gnālia cōprehēdit
ēt epōs. lꝫ de eis nō fiat mentio ſpālis. facit ꝙ not. c. qꝛ pe-
riculoſum de ſent. exco. li. vj. ¶ In vbo nullatenus ꝛc.
vꝫ tenere p̄imā opi. glo. pro hoc allegat. c. i ōana. §. ſnias
de ſentē. exco. li. vj. ꝗ hoc opatur dictio nullatenus. ꝗ per
hoc dicit. d. Ant. ꝙ vbi ius logtᷣ verba vtilia nullatenus
vel omnino tūc tacite vꝫ habere decretū ꝗ tolere difficulta
tē diſpēſandi. facit ꝙ habetᷣ in cle. vt hi qui de eta. ꝗ qual.
in ver. cōcedatᷣ quas glo. tenē menti ſm eū. ꝗ. d. Pet. ſed
pro ſcda opi. glo. facit ꝙ dicit glo. in cle. j. de iur. patr. vbi
p̄fixio forarū vitiat actū cū traditᷣ a princ. attribute pote
ſtatis. vbi aūt poſt cōceſſam aliqd interius exercitio ſeruā
dum ſtatuitᷣ eius obmiſſio nō reddit ꝙ geritᷣ nullꝫ. ita er
go iſta forma nouiter īroducta ordinarijs poſt eoꝝ iuriſ
ditionē in eſſe ꝓductā nō dꝫ cenſeri adeo ſubſtātialis qd
reddat abſolutionē nullā. ꝗ ita reſidet. d. pe. ¶ In verbo
excidiſſe. nota ex iſta glo. ꝙ ordinarius poterit iſtam ſniaꝫ
declaratoriā ꝙ inciderit ipo facto in penā declarare. verū
10 aūt a ſnia iſta poſſet appellari lapus dicit ꝙ non cū a pena
legis nō appelletᷣ. l. ſi qua. ff. de verbo. ſigni. ſufficit aūt ꝙ
is q ceditᷣ ꝯdicat vt no. c. cū oēs de conſti. qꝛ lex nō ꝯfirmatᷣ
pceſſu ipſo. imo ſi eſt iniuſta nunquā cōfirmatᷣ vt in glo.
ſm. d. Cardi. ſing. c. inter cetera. xvj. q. iij. ꝗ iō non pōt ap
pellari q cadit ipſo facto. bene aūt ſm lap. poterit appella
ri a declaratione pene. l. q ab hoie fit ꝗ hoc cū dubiū eſt an
inciderit vel cōſtat eū nō īcidiſſe. facit ꝙ notat glo. c. cupiē
tes. §. inſup in glo. i. c. ptinet de elec. li. vj. ꝗ ſm. d. Car. ē
ſing. ¶ In ver. nō obſtāte. d. pe. allegat. d. bal. tenuiſſe eū
eſſe ourcā ꝗ ſingu. in. l. ſi qs filio. §. ꝙ ſi qs. ff. de inoffi. teſta
mē. ꝙ vbicūqꝫ īnouetur exceptio nullitatis ꝯ ſniaꝫ nō vꝫ
ſublata nullitas ꝑ quā negatᷣ iuriſdictio. qꝛ opꝫ ꝙ ꝯſtet de
ſnia ꝗ iuriſdictiōe ꝓſcrētia nec iſtā glo. d. Car. ſcit alibi ꝓ
qua allegat caſuꝫ in. l. ij. §. ait ꝑtor. ff. qui. ſati. cog. ꝗ ibi di
cit bar. ꝑ illū tex. ꝙ ſi cauetᷣ ſtatuto qd ſnia arbitri qualiſ
cūqꝫ fuerit mādetᷣ executiōi ꝙ dꝫ itelligi dūmō fuerit lata
ab eo q fuit arbiter ꝗ ēt ponit ꝙ ē no. facit ꝙ no. bar. i. l. i.
§. ꝑ vim. ff. ꝙ vi aut clam. vbi ſi cauetᷣ ꝙ ꝯ inſtrm nō poſſit
opponi aliqua exceptio: intelligitur ita tñ ꝙ cōſtet de īſtro
ꝗ qd cōſtat ēt publicū. facit. l. ij. l. deportatoꝝ. C. de pen. iu
adde qd iſta glo. eſt vera ꝗ hꝫ rōneꝫ. qꝛ iudex eſt potiſſima
pars iudicij. vt eſt glo. ordin. in. l. ſi ꝓcuratorē abſentē. ff.
de ꝓcu. ¶ Itē qꝛ tūc vꝫ eē ſnia qñ ꝯſtat ſnīatē tūc iudi
catē vt. c. forus. de vb. ſig. ꝗ ꝑ iſta gl. ego allego tex. melio
rē de iure in. l. j. ver. eo. vt cui de ea re ſtatuendi poteſtas
fuit. ff. de his qui not. infa. vbi ita quis īfamatᷣ. ſi īfamia
ſibi irrogetᷣ ab eo q hꝫ ptātē. alias ſecus. facit ēt tex. i. l. ſed
et opꝫ. §. qui nō iuſte ibi dati ſunt tutores a qbus nō opꝫ
ff. de excu. tuto. facit tex. iuncta glo. in. l. nō erit. §. dato. ff.
de iur. iur. vbi glo. refert corā quo fuerit iuratū ꝗ ibi An-
ge. ꝗ hāc glo. ſeqtur Bal. in. l. teſtō. C. de teſtam. ꝗ. l. j. C. ſi
a non cōp. iudi. ꝗ. l. j. C. de cōdi. inde. ꝗ. l. ij. ff. ſi qs in ius
11 voca. nō ie. ꝗ. l. omnes. ff. de teſtam. mili. ¶ Hinc dicit gl.
ſing. in. l. iſtar. C. de iure fi. li. ꝛ. ꝙ ſnia lata a iudice delega
to incōpetēti nō pōt ratificari ꝑ ordinariuꝫ. ꝗ ſeqtur bal.
in. l. j. C. ſi a non cōp. iud. ꝗ ne dum illud qd fit ab incōpe-
tente eſt nullū. ſed ēt illud qd fit corā eo. vnde cōfeſſio corā
incōpetēti facta eſt nulla vt eſt glo. apud legiſtas ſing. i. l.
qd ergo. §. ſi ex cōpromiſſo. ff. de his q no. infam. pro qua
ego allego caſum. c. at ſi clerici de iudi. nec ēt litis ꝯteſta. vt
eſt glo. no. in. l. ſi ꝓſ. C. ne de ſtat. defun. ſed illa glo. nō pro
bat hoc. tn̄ vide aliā in. l. ſi falſo. ff. ꝙ fal. auct. tn̄. i. c. illo de
ꝑſcrip. accedat ad ꝑdicta dictū bal. i. d. l. j. C. ſi a non cōp.
iu. vꝫ ꝙ bānitus a non ſuo iudice nō poterit īpune occidi.
lꝫ ſtatutū ꝑmittat bānitū occidi. ꝗ idem tenuit in. l. ij. ff. ſi
quis in ius voca. nō ie. pro quo dicto allego caſuꝫ ſing. in
preallegata. l. ſi qs filio. §. ꝙ tñ ibi q nō erat ſue iuriſdicti.
vbi ſi ſnia feratᷣ a non ſuo iudice nō ꝑꝑ hoc irritatᷣ teſta
12 mētū. ¶ Et ibi pulchre dicit. d. meus Ioā. de imo. qd lꝫ
per iudicē ſecularē dānetᷣ clericus de facto nō tñ redditᷣ ſu
ſtabilis. hñ facit. l. j. ff. de his qui no. infa. hinc voluit bal.
in. d. l. teſtō. ꝗ qd vita iudicis incōpetētis īpoſſibile eſt qd
fit ſeruatus ordo iudicij. qꝛ oīa videntᷣ obmiſſa q̄ pro nō
factis habentᷣ de offi. deleg. c. ꝑudētiā ꝑ Inno. ꝗ ad ꝑdcā
vnū tene mēti qd tibi videbitᷣ nouū qd vbicūqꝫ iudici non
cōpetit iuriſdictio niſi ex certa cā qd libellus dꝫ nōcio ꝯdā
dere iuriſdictionē cōpetere iudici. ita dicit Inno. i. c. cū ſit
gnāle de fo. cōpe. qd Ang. in. l. j. C. ſi a nō cōp. iud. repu
tat ſing. ꝗ pōt poni exēplū ſtatuto cauetᷣ qd iudex mercātie
poſſit exeq ſnias latas in cauſis mercātie. qd ſi petitᷣ ex ca-
pitulo ſnie dꝫ libellari qd illa ſnia eſt de cauſis mercātie. ꝗ
ita ꝯſtare alias iudex nō poſſet illā ſniam exequi qd dictuꝫ
nota diligēter. qꝛ Ang. in ꝯſulto. viij. in ordine meo apd
florētiā ꝯſuluit ꝯ quādā executionē ſnie retractādaꝫ. ꝗ ibi
factis aioſe dixit illō dictū Inno. cōiter ꝑ legiſtas ignora
ri. ꝗ idē voluit Inno. i. c. ceterū de iudi. ꝗ miror qd Ang.
nō allegat tex. de hoc rotūdū in. c. j. de foro cōpe. li. vj. vbi
iudex q hꝫ iuriſdictionē limitatā ad certū caſum p̄mo dꝫ
cognoſcere an ſit in caſu in quo iuriſdictionē hꝫ. facit. c. ꝓ
iuda de elec. li. vj. ꝗ ita ēt tranſit. d. Domi. ibidē qd aūt ſi eēt
dubiū an eēt in illo caſu. dicit qd eſt preſumendū qd ſic ita
elegāter dixit Inno. in. d. c. ceterū. ꝗ eum ibi ſequitᷣ dñs
Ant. ꝗ hec accurate notabis. ꝗ limita hanc glo. niſi iudex
eſſet incōpetens ſup principali. qꝛ ſup īcidenti poſſet pro
nunciare. caſus eſt notabilis in cle. j. de reſcripti. c. diſpen
dia co. lib. vj. glo. c. qꝛ nonnulli eod. titu. in antiquis. vbi
ſi ex reſcripto non competit iuriſditio iudici delegato po
teſt nihilominus punire impetrantem in expenſis. lꝫ. d.
ſpec. in tit. de expen. §. iuxta ver. ix. dixerit qd pratica tunc
erit qd ꝑmo iudex cōdēnet in expenſis. poſtea vero ꝓnun
ciet ſe eſſe incompetentem. ꝗ ita omnium ſcribentium eſt
opinio. ſed earum ſalua ſic dicentium ſemper maieſtate
vt gratiani noſtri verbis vtar in canone neqꝫ. nono di. in
contrarium videtur tex. c. vt cum de appellatio. libro. vj.
vbi iudex appellationis poteſt pronunciare appellatio-
nem friuolam ꝗ condemnare appellantem in expenſis
ne dum eodem tempore. ſed per totam illam diem vt ibi ꝗ
l. paulus. ff. de re iudicata. ꝗ ſic pronunciando appella-
tionem friuolam videtur pronunciare ſe non eſſe iudi-
cem ꝗ tamen poſtea condemnat in expenſis. ita in pro-
poſito

poſito poſt pronunciationem poterit cõdemnare in expē-
ſis q eſt notabi. dignum. Secundo limita niſi iudex pro-
nunciaſſet ſe iudicem cõpetentē nec fuiſſet ab eo appellatū
q: act' poſtea corā eo geſtus valet ⁊ tʒ. no. dñ̃ eſt Inno.
in. c. ſuper litteris de reſcrip. ⁊ Lap. c. j. eo. ti. lib. vj. Et ibi
per Domi. qd ſingulare reputat Ange. in. l. aj. ff. ſi quis
in ius voc. Et in. d. l. i. C. ſi a non compet. Tertio limita
non habet locum in electione pape: quia contra eius ele-
ctionem omnis remouetur exceptio: quando eſt celebrata
a duabus partibus: quia tunc nõ poterit incompetentia
cardinaliū ⁊ eligentium. ita pulchre dicit ibi do. Anto. in
c. licet. de electio. ⁊ Bal. in addi. ad Spe. in ti. de excep.
⁊ eſt ratio quia ibi in illo actu proceditur ſm merū ius na
ture: nec ex toto ſubijcitur iuri poſitiuo. ſecus ſi opponi
tur exceptio nature ſcilicet q cardinales nõ ↄſenſerũt ſm
domi. Anto. ibi. Quarto limita niſi non eſſet perſona cū
quo iudiciū nullitatis intētari poſſet: vt eſt l papa cui om
nis ſubeſt creatura. c. cūcta p mūdum. ix. q. iij. Quinto qñ
actus nõ tēderat ad preiudiciū vocati. q: lʒ quis nõ eſſet
ſubditus iuriſdictioni iudicis cum vocātis tenera actus te
neret. l. nõ tamē. §. ſenatuſconſulto in ver. preſides proui
cie cognoſcant. licet heres nõ ſit eius ꝓuincie. ff. d fideicõ.
lib. vbi eſt caſus mirabilis: ſecundū vnum intellectum vt
ibi Ange. tenet q vbi nullo modo ſubditus iuriſdictioni
vocantis vocari poteſt per iudicem ordinariū ⁊ actus in-
de geſtus tenet vt in caſu illo. ⁊ eſt rō ſecundū eū ibi: quia
actus nõ tēdit ad preiudicium vocati: qd bene no. Sexto
laycus quo ad clericum eſt incõpetens. c. ſi diligēti. de fo
ro compe. tamen ſi iudex laycus citat clericum vt corā eo
cõpareat ad confectionem inuentarij. iterum no. in. §. ſan-
ctiſſimus. i auctētica de here. ⁊ falci. tamē talis citatio nõ
poteſt infringi tanq̃ ab incõpetenti facta. ita no. dixit An
ge. in. l. i. §. ex ſtipulatio. ff. ſi cui plus q̃ p. l. fal. de quo fa
cit ſcitum ibi domi. meus Jo. de imo: ⁊ vide Bar. in ↄſi
13 lio incipiente diũ hora porrexit vbi tāgit an clericos poſſit a
layco iudice citari quādo quis mittitur in poſſeſſionē ex
edicto. l. ſi. C. de edic. diui. vbi tʒ q ſic ſi ipſe non poſſide
bat: ſed erat creditor. licet do. Ipe in. c. ſignificaſti. de fo
ro cõpe. ſibi appropriauerit referentē quendā ſolēnem do
ctorem cõſuluiſſe contrariū ⁊ in. c. ea que de regu. iuris in
xvij. q. dicit q ille doctor fuit do. Rayn. de monte vbiano
egregius aduocatus. Septimo niſi eēnt tres ſentētie vni-
formiter late: quia tunc nõ poteſt opponi nullitas incõpe
tentie ꝓpter preſumptionē illarū triuum ſententiarū. glo.
eſt ſing. in cle. j. de re iudi. ⁊ ita trāſit hic. d. meus. de imo.
⁊ do. Archiepūs in. d. cle. j. q qualiter intelligi debeat pa
tebit ex infra dicendis. Octauo niſi ſentētia lata a nõ ſuo
iudice fuiſſet cõfirmata per ſuperiorē ex certa ſciētia: quia
tunc non poſſet opponi nullitas incõpetentie ita ſingula-
riter dixit Inno. in. c. i. de confir. qd procedit quādo cõfir-
matio emanauit nõ in forma cõi vt no. glo. in. d. c. i. ⁊ c. ij.
⁊ facit q dixit do. Anto. Nono niſi iudex a prīn. eſſet in
cõpetens. ſed pendente proceſſu eſt adeptus iuriſdictionē
q: tunc proceſſus cõfirmabitur. ita dixit glo. notabilis in
l. i. C. qui pro ſua iuriſdi. ¶ Sed forte ob. q: quod nulliū
14 eſt nõ poteſt confirmari vt in regula nõ firmatur. li. vj. Et
ita firmat Jaco. butri. ⁊ Bal. in. d. l. j. Decimo niſi iudex
incõpetens delegaſſet cām cuidā habenti iuriſdictionē or
dinariā: nõ tamē in illa cauſa partes ſcienter litigauerunt
q nihilominus talis ꝓceſſus valet. ita dicit glo. in. d. l. j.
q: valet tanq̃ factus corā ordinario ex iuriſdictione pro
rogata non tanq̃ corā delegato. facit q notat Inno. in. c.
cum ex officijs de preſcri. quod ſingulariter noto. ¶ Sʒ
aduerte q: Innocen. in. d. c. cū ex officijs dixit q ſi iudex
q potuit procedere ex via ordinaria ꝓceſſit ex via delega-
ta: quā non habuit proceſſus valet ⁊ ſententia ⁊ cū ſequi
tur vt refert Bal. in. l. non codicillū. C. de teſta. ⁊ l. j. ver.
ſi. C. de fur. quia cum adſit poteſtas procedendi et volun
tas licʒ erret in ſpecie iuriſdictiõis: valebit tñ qd agitur. ar.
c. cum volūtate de ſenten. excõ. l. qui iniuria. ff. de furt. vbi
ſufficit generalis animus delinquendi. lʒ deficiat propter
errorē poteſtas delinquendi in eum in quem delinquit.
¶ Sed iſta ratio non vrgetur vt dicit domi. Anto. in. d.
c. cum ex officijs. ideo Hoſti. ibi ⁊ cõmuniter ſcribentes
tenent contrariū. ſed opinio Innocen. ⁊ gl. poteſt ſuſtēta
ri per tex. in. l. dodius. ff. de acquirē. heredi. vbi aditio fa-
cta ex teſtamēto inualido ſuſtentatur ex teſtamēto valido.
ita in propoſito ſuſtentatur proceſſus ex iuriſdictione pro-
rogata. ſecūdo facit tex. in. l. habebat. ff. de inſti. per quem
Barto. in. q. incipiente adminiſtra generalis tenuit q pro
curator habuit mandatū nullū: ⁊ poſtea aliud mandatū
validum ⁊ aliquis cõtrahit cum eo reſpectu mādati inua
lidi q contractus ſuſtentabitur ex mandato valido. Ter
tio facit. l. ij. §. i. ver. proinde ibi ⁊ puto poſſe ↄſendi eius
iuriſdictionē. ff. de iudi. vbi ſi iudex cuius iuriſdictiõē pte
progarunt non ꝓcedit vt ex prorogata: ſed errando vt ex
ordine: tñ valida eſt ſententia: q: partes vt corā proroga
to corā eo proceſſerint. ⁊ per iſta iura iudicio meo poteſt
audaciſſime Inno. ↄſenſare. ſed pro opi. hoſti. ⁊ ſequatiū
iura ſunt in medio apertiſſima ⁊ prīo facit tex. in. c. ex par
te aſtenſis de conceſ. ꝑben. vbi collatio beneficij ſi fit ex ca
pite inhabili: poſito q potuiſſet fieri ex capite habili: ergo
ſecundo tex. in. l. ſi is ad quē. ff. de acqui. here. vbi nulla
eſt hereditatis aditio quā quis facit ex capite inhabili cū
facere potuiſſet ex congruo. Tertio. l. ſi ſeruus communis
meuij. §. ſeru' capto. ff. de ſtipulatio. ſeruo. vbi nulla eſt ſti
pulatio ſerui facta cum adiecto inhabili: licet illa potuiſſet
fieri ex habili. Quarto facit text. in. l. antepe. ff. de eo qui
pro tuto. ⁊. l. iij. §. ⁊ ſiquidem tutor. ff. iud. ſolui. vbi ſtipu
latio iudicatum ſolui facta per eū qui vere eſt tutor: tamē
vt per tutorem ſed negociorum geſtorem vel alias non cõ
mittitur poſito quod cõmitti poſſet quādo ab eo interpo-
ſita eſſet a tutore. Quinto facit. c. cum ſuper abbatia de
offi. vbi quod iſte iudex voluit non potuit ⁊ qd potuit nõ
voluit: q: vt delegatus nõ potuit procedere: ſed vt proro
gatus bene potuit: ſʒ noluit. ergo potes equus diſtinctione
opi. ad concordiā reducere: videlicet q ſi iudex procedit
vt delegatus q proceſſus non tenet tanquam corā incõ
petenti: quia partes non intendebant procedere vt corum
ordinario vel delegato. ſi autē proceſſit vt ex iuriſdictione
prorogata: ⁊ quia partes cõſenſerunt: ⁊ ita corā eo ꝓceſ
ſerunt. tunc proceſſus inde habitus valet ⁊ iſtud dicit. pe.
quem refert in. d. l. i. Sed ego pro iſto dicto allego caſum
in. d. l. ij. §. i. ver. pro inde vbi ſi partes litigant corā iudi
ce tanquam coram prorogato et ipſe procedit tanquā or-
dinarius tanquam errans. nihilominus ſententia tenet vt
ibi dicitur. ita in propoſito ſi partes litigant vt corā pro
rogato licet ipſe procedat vt delegatus non attendit iſtud
ſed ſolum conſenſus partium. facit etiā ꝓ primo dicto ca-
ſus in. l. ſed ſi in ſeruum. §. ſiquis iudex. ff. de arb. vbi ſi iu
dex ordinarius promittit in ſe vt in arbitrū compromitti
15 q de iure prohibetur vt ibi. c. cū ipſe de arb. ferat ſentētiā
vt arbiter cū vt talis nõ poſſit: licet vt iudex. potuerit ſentē
tia ē nulla ptib' corā: vt corā arbitro litigātib'. ⁊ iſta duo
tene mentu. q: ſcdm Ang. in. l. ſi per errorē. ff. de iur. om.
iud. ⁊ in repetitione. l. falſus. C. de furt. ſunt ſingularia et
ibi dixi fore ſuam opi. nouā. ſed vt videbitis ſenſit ita pe.
in. d. l. i. Xj. limita niſi partes conſentirent ſententie late
ab incompetenti quia licet non valeat vt ſententia valebit:
tamen vt pactū vt not. in. l. ij. C. com. vtri. iudi. Et ad pre
dicta accedat q dicit Bal. in. l. licet. C. de pac. poſt. Jaco.
butri. vʒ q nedum requiritur q iudex ſit competens: ſed
etiā requirit q modus procedēdi ſit competens alias iudi
16 cium eſſet retro nullum. pone exemplum iudex inquirit in
caſu prohibito. comparuit reus ⁊ negat poſt litem cõteſta
tā. vult opponere exceptionē in hac forma: rñdet vos nõ
poteſtis in hoc crimine procedere: q: nõ poteſtis ſuſtine-
re perſonā accuſatoris ⁊ iudicis. dicit Jac. q iſta exceptio
poteſt quandocūqʒ opponi: quia redditur iudicium retro
nullum cum non ſint in iudicio omnes perſone que ad iu
dicij ſubſtantiam requiruntur. q eſt not. dignum. ergo eſt
poſt ſententiā poteſt dici de nullitate: q: licet iudex fuerit

neceſſario de tēpore ante litem. Et ſic motio litis facit de
ſinere pacificā poſſeſſionē. vide tex. iuncta glo. in ver. paci
fica. c. cōmiſſa de elec. in. vj. facit qđ notat bar. in. l. celſus
ff. de aqui. poſſ. ¶ In ver. ordinariū. Nota tamē ꝙ quis di
catur ordinarius. vide. ſ. ti. j. cle. j. in ver ſi. ordinarium.
8 ¶ In verbo idoneā. Nota qđ equū eſſet in caſu huius
cle. ſequeſtrare bñficiū apud illū q ē in ordine quē bñficiū
requirit. facit. c. nemo deinceps. de elec. li. vj. facit. c. ex rō
ne de etate ⁊ quali. in ver. idoneis clericis. facit ꝙ in ſimili
notat bal. in. l. parabolā. C. de epiſ. ⁊ cle. vbi ille qui ſubro
gatur in locū alterius dʒ eē talis qui ad illū ocāſ pōt eligi.
⁊ ideo dicit eſſe ꝯſuetudinarios regni q qñ reuertunt domū
in locū ſuū ſubrogant vnū de aduocatis qui ſunt de eadē
ꝓuincia qui nō poſſunt eē ꝑ litterā illius legis. Cū ergo
interim iſte ſequeſter ſubrogeť loco illius qui habebat bñ
ficium ergo dʒ eſſe in illo ordine quē bñficium requirit. licet
demōſtrare glo. ſit ꝙ ſufficit ꝙ alias ſit idoneus. dicit etiā
pſona idonea quā cōis opinio ita reputat. caſus eſt no. i. l.
ſi bonefidei ibi ſi integre opionis videbať. ff. de rei vēdi.
⁊ ibi Ange. dicit. do. Guelfus ptās bonoñ. habuit quen
dam ciuem cōi opione idoneū integrum reputatū a dñis
ancianis vt eū curialiter cuſtodiret qui aſſignauit ſibi loco
carceris totū palacium qui poſtea aufugit. qđ in ſindicatu
fuit poſtea ptās abſolutus p. l. argētū. ff. como. ⁊ ibi dicit
Ang. vidiſſe eū in magno periculo. ⁊ ſic facit ꝙ ſi cāpſor re
putať idoneus ⁊ plātus vel tutor deponit pecuniam qui
cāpſor poſtea aufugit ꝙ nihilominus excuſať tutor ꝙ eſt
no. ⁊ ꝑ hoc pōt ēt dici ꝙ ſi plātus infeudat bona eccleſi. ⁊
cōi opione illa ifeudatus reputať idōeꝰ ⁊ pſicuꝰ eccleſie. lʒ
poſtea appareat inutilis tñ excuſať gl. eſt ſm. d. Ant. in. c.
cū apoſtolica. de his que fi. a p̄latis. ꝙ ē bene not. ¶ In
ver. fi. nota ꝙ hñs cuſtodiā alicuius bñficij. ſi ſibi ſpeciali
ter nō interdicať pōt cōuertere reddit⁹ ſupereſtantes in
emptione ꝓdiorꝫ beneficij. nō aūt in caſu huius cle. qꝛ hic
9 limitata eſt ſibi ptās. ¶ In vbo ſequi. nota ꝙ diſpoſitio
cōtinens ſniam excōicationis ꝑ verba gnālia cōprehēdit
ēt epōs. lʒ de eis nō fiat mentio ſpālis. facit ꝙ not. c. qꝛ pē
riculoſum de ſent. exco. li. vj. ¶ In vbo nullatenus ꝫ. ⁊c.
vř tenere p̄mā opi. glo. pro hoc allegat. c. ꝛ dana. §. ſnias
de ſentē. exco. li. vj. ⁊ hoc operatur dictio nullatenus. ⁊ per
hoc dicit. d. Ant. ꝙ vbi lex loquiť verbo vtili nullatenus
vel omnino tūc tacite vř habere decretū ⁊ tolere difficulta
tē diſpēſandi. facit ꝙ habeť in cle. vt hi qui de eta. ⁊ qual.
in ver. cōcedať quas glo. tenet menti ſm eū. ⁊. o. ꝓpter. ſed
pro ſcđa opi. glo. facit ꝙ dicit glo. in cle. j. de iur. patr. vbi
p̄fixio forū vitiat actū eū tradiť a ptnc. attribute pote
ſtatis. vbi aūt poſt cōceſſam aliqđ interius exercitio ſeruā
dum ſtatuiť eius obmiſſio nō reddit ꝙ geriť nullū. ita er
go iſta forma nouiter introducta ordinarijs poſt eorꝫ iuriſ
dictionē in eſſe ꝓductā nō dʒ cenſeri adeo ſubſtātialis qđ
reddat abſolutionē nullā. ⁊ ita reſidet. d. pe. ¶ In verbo
eccidiſſe. nota ex iſta glo. ꝙ ordinarius poterit iſtam ſniaꝫ
declaratoriā ꝙ inciderit ipō facto in penā declarare. verū
10 aūt a ſnia iſta poſſet appellari lapus dicit ꝙ non cū a pena
legis nō appelleť. l. ſi qua. ff. de verbo. ſign. ſufficit aūt ꝙ
is q lediť ꝯdicat vt no. c. cū oēs de conſti. qꝛ lex nō ꝯfirmať
ꝓceſſu ipīs. imo ſi eſt iniuſta nunquā cōfirmať vt in glo.
ſm. d. Cardi. ſing. c. inter cetera. xvj. q. iij. ⁊ iō non pōt ap
pellari qꝛ cadit ipſo facto. bene aūt ſm lap. poterit appella
ri a declaratione pene. l. q ab hoie ſit ⁊ hoc cū dubiū eſt an
inciderit vel cōſtet eū nō icidiſſe. facit ꝙ notat glo. c. cupie
tes. §. inſup in glo. i. c. primer de elec. li. vj. ⁊ ſm. d. Car. ē
ſing. ¶ In ver. nō obſtāte. d. pe. allegat. d. bal. tenuiſſe eā
eſſe aureā ⁊ ſingu. in. l. ſi qs filio. §. ꝙ ſi qs. ff. de inſti. teſta
me. ꝙ vbicūqꝫ inoueť exceptio nullitatis ꝯ ſniaꝫ nō vř
ſublata nullitas p quā negať iuriſdictio. qꝛ opꝫ ꝙ ꝯſtet de
ſnia ⁊ iuriſdictiōe ꝓſerētis nec iſtā glo. d. Car. ſcit alibi ꝓ
qua allegat caſuꝫ in. l. ij. §. aū ꝑtor. ff. qui. ſati. cog. ⁊ ibi di
xit bar. p illū tex. ꝙ ſi caueť ſtatuto qđ ſnia arbitri qualiſ
cūqꝫ fuerit mādeť executiōi ꝙ dʒ itelligi dūmō fuerit lata
ab eo q fuit arbiter ⁊ ēt ponit qrē no. facit ꝙ no. bar. i. l. j.
§. ꝑ vim. ff. ꝙ vi aut clam. vbi ſi caueť ꝙ ꝯ inſtrm nō poſſit
opponi aliqua exceptio: intelligitur ita tñ ꝙ cōſtet de iſto
⁊ qđ cōſtat ēt publicū. facit. l. ij. l. deportatorꝫ. C. de pen. tu
adde qđ iſta glo. eſt vera ⁊ hʒ rōnē. qꝛ iudex eſt potiſſima
pars iudicij. vt eſt glo. ordin. in. l. ſi ꝓcuratorē abſentē. ff.
de ꝓcu. ¶ Itē qꝛ tūc dř eē ſnia qñ ꝯſtat ſuiaute tūc iudi
care vt. c. forus. de vb. ſig. ⁊ ꝓ iſta gl. ego allego tex. melio
rē de iure in. l. j. ver. eo. vt cui de ea re ſtatuendi poteſtas
fuit. ff. de his qui not. infa. vbi ita quis iſamať. ſi iſamia
ſibi irrogeť ab eo q hʒ ptātē. alias ſecus. facit ēt tex. l. l. ſci
re opꝫ. §. qui nō iuſte ibi dati ſunt tutores a qbus nō opꝫ
ff. de excu. tuto. facit tex. iuncta glo. in. l. nō erit. §. dato. ff.
de iur. iur. vbi glo. refert corā quo fuerit iuratū ⁊ ibi An
ge. ⁊ hāc glo. ſeqtur Bal. in. l. ceſſō. C. de teſtam. ⁊. l. j. C. ſi
a non cōp. iudi. ⁊. l. j. C. de cōdi. inde. ⁊. l. ij. ff. ſi qs in ius
11 voca. nō ie. ⁊. l. diuus. ff. de teſtam. mili. ¶ Hinc dixit gl.
ſing. in. l. iſtar. C. de iure fi. li. x. ꝙ ſnia lata a iudice delega
to incōpetēti nō pōt ratificari p ordinariū. ⁊ ſeqtur bal.
in. l. j. C. ſi a non cōp. iud. ⁊ ne dum illud qđ fit ab incōpe
tenti eſt nullū. ſed ēt illud qđ fit corā eo. vnde cōfeſſio corā
incōpetēti facta eſt nulla vt eſt glo. apud legiſtas ſing. i. l.
qđ ergo. §. ſi ex cōpromiſſo. ff. de his q no. infam. pro qua
ego allego caſum. c. et ſi clerici de iudi. nec ēt litis ꝯteſta. vt
eſt glo. no. in. l. ſi př. C. ne de ſtat. defun. ſed illa glo. nō pro
bat hoc. tū vide aliā in. l. ſi falſo. ff. ꝙ fal. auct. tū. i. c. illō de
ꝓſcrip. accedat ad ꝓdicta dictū bal. i. d. l. j. C. ſi a non cōp.
iu. dʒ ꝙ bānitus a non ſuo iudice nō poterit ipune occidi.
lʒ ſtatutū pmittat bānitū occidi. ⁊ idem tenuit in. l. ij. ff. ſi
quis in ius voca. nō ie. pro quo dicto allego caſuꝫ ſing. in
prealle gata. l. ſi qs filio. §. ꝙ tñ ibi q nō erat ſue iuriſdicti.
vbi ſi ſnia ferať a non ſuo iudice nō ꝑꝑ hoc irritabiť teſta
12 mētū. ¶ Et ibi pulchre dixit. d. meus Ioā. de imo. qđ lʒ
per iudiceť ſecularē dāneť clericus de facto nō tñ reddiť irre
ſtabilis. hñ facit. l. j. ff. de his qui no. infa. hinc voluit bal.
in. d. l. ceſſō. ⁊ qđ data iudicis incōpetētia ipoſſibile eſt qđ
ſit ſeruatus ordo iudicij. qꝛ oīa videnť obmiſſa q̄ pro nō
factis habenť de offi. deleg. c. prudētiā p Inno. ⁊ ad ꝓdcā
vnū teneměti qđ tibi videbiť nouū qđ vbicūqꝫ iudici non
cōpetit iuriſdictio niſi ex certa cā qđ libellus dʒ mētio ꝯde
dere iuriſdictionē cōpetere iudici. ita dicit Inno. i. c. cū ſit
gnāle de fo. cōpe. qđ Ang. in. l. j. C. ſi a nō cōp. iud. repu
tat ſing. ⁊ pōt poni exēplū ſtatuto caueť qđ iudex mercātie
poſſit exeq ſnias latas in cauſis mercātie. qđ ſi petiť ex ca
pucio ſnie dʒ libellari qđ illa ſnia eſt de cauſis mercātie. ⁊
ita ꝯſtare alias iudex nō poſſet illā ſniam exequi qđ dictū
nota diligēter. qꝛ Ang. in ꝯcluſio. viij. in ordine meo apđ
florētiā ꝯſuluit ꝯ quādā executionē ſnie retractādaꝫ. ⁊ ibi
ſatis aioſe dixit illō dictū Inno. cōiter p legiſtas ignora
ri. ⁊ idē voluit Inno. i. c. ceterū de iudi. ⁊ miror qđ Ang.
nō allegat tex. de hoc rotūdū in. c. j. de foro cōpe. li. vj. vbi
iudex q hʒ iuriſdictionē limitatā ad certū caſum p̄mo dʒ
cognoſcere an ſit in caſu in quo iuriſdictionē hʒ. facit. c. ꝓ
uida de elec. li. vj. ⁊ ita ēt trāſit. o. Dñic. ibidē qđ aūt ſi eēt
dubiū an eēt in illo caſu. dicit qđ eſt preſumendū qđ ſic ita
elegāter dixit Inno. in. d. c. ceterū. ⁊ eum ibi ſeqť dñs
Ant. ⁊ hec accurate notabis. ⁊ limita hanc glo. niſi iudex
eſſet incōpetens ſup principali. qꝛ ſup icidenti poſſet pro
nunciare. caſus eſt notabilis in cle. j. de reſcripti. c. diſpen
dia eo. lib. vj. glo. c. qꝛ nonnulli eod. titu. in antiquis. vbi
ſi ex reſcripto non compeťit iuriſdictio iudici delegato po
teſt nihilominus punire impetrantem in expenſis. lʒ. d.
ſpec. in tit. de expen. §. iuxta ver. ix. dicerē qđ pratica tunc
erit qđ p̄mo iudex cōdēnet in expenſis. poſtea vero ꝓnun
ciet ſe eſſe incompetentem. ⁊ ita omnium ſcribentium eſt
opinio. ſed eorum ſalua ſic dicentium ſemper maieſtate
vt gratiani noſtri verbis vtar in canone neqꝫ. nona di. in
contrarium videtur tex. c. vt eum de appellatio. libro. vj.
vbi iudex appellationis poteſt pronunciare appellatio
nem friuolam ⁊ condemnare appellantem in expenſis
ne dum eodem tempore. ſed per totam illam diem vt ibi ⁊
l. paulus. ff. de re iudicata. ⁊ ſic pronunciando appella
tionem friuolam videtur pronunciare ſe non eſſe iudi
cem ⁊ tamen poſtea condemnat in expenſis. ita in pro
poſito

poſito poſt pronunciationem poterit cōdemnare in expē/
ſis q eſt notabi.dignum. Secundo limita niſi iudex pro/
nunciaſſet ſe iudicem cōpetentē nec fuiſſet ab eo appellatū
q: act⁹ poſtea corā eo geſtus valet ⁊ ꝫ.no.dcīi eſt Inno.
in.c.ſuper litteris de reſcrip.⁊ Lap.c.j.eo.ti.lib.vj. Et ibi
per Domi.qḋ ſingulare reputat Ange.in.l.ij.ff.ſi quis
in ius voc. Et in.d.l.i.C.ſi a non compet. Tertio limita
non habet locum in electione pape:quia contra eius ele/
ctionem omnis remouetur exceptio:quando eſt celebrata
a duabus partibus:quia tunc nō poterit incompetentia
cardinaliū ⁊ eligentiuꝫ.ita pulchre dicit ibi do. Anto.in
c.licet.de electio.⁊ Bal.in addi.ad Spe.in ti.de excep.
⁊ eſt ratio quia ibi in illo actu proceditur ſm merū ius na
ture:nec ex toto ſubijcitur iuri poſitiuo. ſecus ſi oppone/
tur exceptio nature ſcilicet q cardinales nō ↄſenſerūt ſm
domi.Anto.ibi. Quarto limita niſi non eſſet perſona cū
quo iudiciū nullitatis intētari poſſet: vt eſt i papa cui om
nis ſubeſt creatura.c.cūcta p mūdum.ix.q.iij. Quinto qñ
actus nō tēderat ad preiudiciū vocati. q: lꝫ quis nō eſſet
ſubditus iuriſdictioni iudicis eum vocātis tn̄ actus te
neret.l.nō tamē.§.ſenatuſconſulto in ver.preſides proui
cie cognoſcant.licet heres nō ſit eius ꝓuincie.ff.d fideicō.
lib.vbi eſt caſus mirabilis: ſecundū vnum intellectum vt
ibi Ange.tenet q vbi nullo modo ſubditus iuriſdictioni
vocantis vocari poteſt per iudicem ordinariū ⁊ actus in/
de geſtus tenet vt in caſu illo.⁊ eſt rō ſecundū eū ibi: quia
actus nō tēdit ad preiudicium vocati:qḋ bene no. Sexto
laycus quo ad clericum eſt incōpetens.c.ſi diligēti.de fo
ro compe.tamen ſi iudex laycus citat clericum vt corāꝫ eo
cōpareat ad confectionem inuentarij.iteruꝫ no.in.§.ſan/
ctiſſimus.l.ancietica de here.⁊ falci.tamē talis citatio nō
poteſt infringi tanq̄ ab incōpetente facta.ita no.dicit An
ge.in.l.i.§.ex ſtipulatio.ff.ſi cui plus q̄ p.l.fal.de quo fa/
cit ſextum ibi domi.meus Jo.de imo:⁊ vide Bar.in ↄſi
13 lio incipiente dubi:a porrexit vbi tāgit an clericus poſſit a
layco iudice citari quādo quis mittitur in poſſeſſioneꝫ ex
edicto.l.ſi.C.de edic.diui.vbi lꝫ q ſic ſi ipſe non poſſide
bat:ſed erat creditor.licet do.Pe.in.c.ſignificaſti.de fo
ro cōpe.ſibi appropriauerit referentē quendā ſolēnem do
ctorem cōſuluiſſe contrariū ⁊ in.c.ea que de regu.iuris in
xvij.q.dicit q ille doctor fuit do.Reyn.de monte vbiano
egregius aduocatus. Septimo niſi cēnt tres ſententie vni/
formiter late:quia tunc nō poteſt opponi nullitas incōpe
tentie ꝓpter preſumptionē illarū triū ſententiaꝝ. glo.
eſt ſing.in cle.j.de re iudi.⁊ ita trāſit hic.d.meus.decimo.
⁊ do.Archiepūs in.d.cle.j.q qualiter intelligi debeat pa
tebit ex infra dicendis. Octauo niſi ſententia lata a nō ſuo
iudice fuiſſet cōfirmata per ſuperiorē ex certa ſciētia: quia
tunc non poſſet opponi nullitas incōpetentie ita ſingula/
riter dicit Inno.in.c.i.de confir.qḋ procedit quādo cōfir/
matio emanauit nō in forma cōi vt no.glo.in.d.c.i.⁊.c.ij.
⁊ facit q dixit do.Anto. Nono niſi iudex a prin.eſſet in
cōpetens.ſed pendente proceſſu eſt adeptus iuriſdictioneꝫ
q: tunc proceſſus cōfirmabitur.ita dixit glo.notabilis in
l.i.C.qui pro ſua iuriſdi. ¶ Sed forte ob.q: quod nullū
14 eſt nō poteſt confirmari vt in regula nō firmatur.li.vj. Ex
tra firmat Jaco.butri.⁊ Bal.in.d.l.j. Decimo niſi iudex
incōpetens delegaſſet cām cuidaꝫ habenti iuriſdictionē or
dinariaꝫ: nō tamē in illa cauſa partes ſcienter litigauerunt
q nihilominus talis ꝓceſſus valet.ita dicit glo.in.d.l.j.
q: valet tanq̄ factus coram ordinario ex iuriſdictione pro
rogata non tanq̄ corā delegato.facit q notat Inno.in.c.
cum ex officijs de preſcri. quod ſingulariter nota. ¶ Sꝫ
aduerte q: Innocen.in.d.c.cū ex officijs dixit q ſi iudex
q potuit procedere ex via ordinaria ꝓceſſit ex via delega/
ta:quaꝫ non habuit proceſſus valet ⁊ ſententia ⁊ cū ſequū
tur vt refert Bal.in.l.non codicillū.C.de teſta.⁊.l.j.ver.
ſi.C.de fur.quia cum adſit poteſtas procedendi et volun
tas licꝫ erret in ſpecie iuriſdictiōis: valebit tn̄ qḋ agitur.ar.
c.cum volūtate de ſenten.excō.l.qui iniuria.ff.de furt.vbi
ſufficit generalis animus delinquendi.lꝫ deficiat propter

errorē poteſtas delinquendi in eum in quem delinquit.
¶ Sed iſta ratio non vrgetur vt dicit domi.Anto.in.d.
c.cum ex officijs.ideo Hoſti.ibi ⁊ cōmuniter ſcribentes
tenent contrariū. ſed opinio Innocen.⁊ gl.poteſt ſuſtēta
ri per tex.in.l.clodius.ff.de acquirē.heredi.vbi aditio fa/
cta ex teſtamēto inualido ſuſtentatur ex teſtamēto valido.
ita in propoſito ſuſtentatur proceſſus ex iuriſdictione pro/
rogata.ſecūdo facit tex.in.l.habebat.ff.de inſti.per quem
Barto.in.q.incipiente adueniēte generalis tenuit q pro
curator habuit mandatū nullū:⁊ poſtea aliud mandatū
validum ⁊ aliquis cōtrahit cum eo reſpectu mādati inua
lidi q contractus ſuſtentabitur ex mandato valido. Ter
tio facit.l.ij.§.i.ver.proinde ibi ⁊ puto poſſe ↄſendi eius
iuriſdictionē.ff.de iudi.vbi ſi iudex cuius iuriſdictiōeꝫ pte s
ꝓrogarunt non ꝓcedit vt ex prorogata:ſed errando vt ex
ordine:tn̄ valida eſt ſententia: q: partes vt coraꝫ prorogа
to coram eo proceſſerint.⁊ per iſta iura iudicio meo poteſt
audaciſſime Inno.ↄſenſare.ſed pro opi.hoſti.⁊ ſequatiū
iura ſunt in medio apertiſſima ⁊ primo facit tex.in.c.ex par
te aſtenſis de conceſ.ꝓben.vbi collatio beneficij ſi fit ex ca
pite inhabili:poſito q potuiſſet fieri ex capite habili:ergo
ſecundo tex.in.l.ſi is ad queꝫ.ff.de acqui.here.vbi nulla
eſt hereditatis aditio quaꝫ quis facit ex capite inhabili cū
facere potuiſſet ex congruo. Tertio.l.ſi ſeruus communis
meuij.§.ſeru⁹ capto.ff.de ſtipulatio.ſeruo.vbi nulla eſt ſti
pulatio ſerui facta cum adiectio inhabili:licet illa potuiſſet
fieri ex habili. Quarto facit text.in.l.antepe.ff.de eo qui
pro tuto.⁊.l.iij.§.⁊ ſiquidem tutor.ff.iud.ſolui.vbi ſtipu
latio iudicatum ſolui facta per eū qui vere eſt tutor:tamē
vt per tutorem ſed negociorum geſtorem vel alias non cō
mittitur poſito quod cōmitti poſſet quādo ab eo interpo/
ſita eſſet a tutore. Quinto facit.c.cum ſuper abbatis de
offi.vbi quod iſte iudex voluit non potuit ⁊ qḋ potuit nō
voluit: q: vt delegatus nō potuit procedere: ſed vt proro
gatus bene potuit: ſꝫ noluit.ergo poteſt equus diſtinctione
opi.ad concordiaꝫ reducere: videlicet q ſi iudex procedit
vt delegatus q proceſſus non tenet tanquam coram incō
petenti:quia partes non intendebant procedere vt coram
ordinario vel delegato. ſi autem proceſſit vt ex iuriſdictione
prorogata:⁊ quia partes cōſenſerunt: ⁊ ita coraꝫ eo ꝓceſ
ſerunt.tunc proceſſus inde habitus valet ⁊ iſtud dicit.pe.
quem refert in.d.l.i. Sed ego pro iſto dicto allego caſum
in.d.l.ij.§.i.ver.pro inde vbi ſi partes litigant corā iudi
ce tanquam coram prorogato et ipſe procedit tanquā or/
dinarius tanquam errans.nihilominus ſententia tenet vt
ibi dicitur. ita in propoſito ſi partes litigant vt coraꝫ pro
rogato licet ipſe procedat vt delegatus non attendit iſtud
ſed ſolum conſenſus partium.facit etiā ꝓ primo dicto ca/
ſus in.l.ſed ſi in ſeruuꝫ.§.ſiquis iudex.ff.de arb.vbi ſi iu
dex ordinarius promittit in ſe vt in arbitrū compromitti
15 q de iure prohibetur vt ibi.c.cū tpe de arb. ferat ſententiaꝫ
vt arbiter cū vt talis nō poſſit: licet vt iudex.poterit ſentē
tia ē nulla ꝓhib⁹ corā:vt corā arbitro litigātib⁹. ⁊ iſtud do
tene menti.q: ſcḋm Ang.in.l.ſi per errorēꝫ.ff.de iur.om.
iud.⁊ in repetitione.l.falſus.C.de furt.ſunt ſingularia et
ibi dixit forte ſuam opi.nouā.ſed vt videbitis ſenſit ita pe.
in.d.l.i. XI.limita niſi partes conſentirent ſententie late
ab incompetenti quia licet non valeat vt ſententia valebit:
tamen vt pactū vt not.in.l.ij.C.com.vtri.iudi. Et ad pre
dicta accedat q dicit Bal.in.l.licet.C.de pac.poſt.Jaco.
butri.vꝫ q ne dum requiritur q iudex ſit competens:ſed
etiā requirit q modus procedēdi ſit competens alias iudi
16 cium eſſet retro nullum.pone exemplum iudex inquirit in
caſu prohibito.comparuit reus ⁊ negat poſt litem cōteſta
tā.vult opponere exceptionē in hac forma: rn̄det vos nō
poteſtis in hoc crimine procedere:q: nō poteſtis ſubſtinte/
re perſonā accuſatoris ⁊ iudicis.dicit Jac.q iſta exceptio
poteſt quandocūq; opponi:quia redditur iudicium retro
nullum cum non ſint in iudicio omnes perſone que ad iu
dicij ſubſtantiam requiruntur.q eſt not.dignum.ergo eſt
poſt ſententiaꝫ poteſt dici de nullitate: q: licet iudex fuerit

competens tamē modus procedendi fuit incōpetēs ideo
iudicium nullum: vt ibi refert Bal. pridie de facto iſtam
queſtionē fuiſſe. et quia cā nullitatis erat deſerta ex forma
conſtitutionis: ideo non fuit pro hac parte iudicatū et iſta
vt exquiſita mentē cōmendo: ſed licet cum opi. huius glo.
cōiter tranſeunt omnes docto. glo. tamē in cle.j.in ver.pē
dere de re iu. videtur tenere contrarium φ immo. nō poſ
ſit allegari nullitas reſultans ex incōpetentia.d. Anc. ibi
dicit φ illa glo. procedit in caſu illius cle. vbi videtur agi
de temporali preiudicio: et ſic de modico preiudicio.q: nō
obſtante tali exceptione fiet executio in caſu illius cle.que
durabit ad tempus.ſ.quouſq; principaliter fuerit dictum
de nullitate. ſecus vbi agitur de tali preiudicio et ſic intel
ligatur glo.in.d.cle.i.de ſequeſtra. ſed certe iſta ſaluatio nō
videtur vera: q: etiam in caſu huius cle. agitur de tempo
rali preiudicio: quia de ſequeſtratiōe ſiendo que durabit
ad tempus.ſ.quouſq; apparebit que partium habeat ius
et tn̄ illa glo. vult φ executio nullitatis cauſata ex defectu iu
riſdictiōis īpediat ſeqſtrationē. ſ3 alia nullitas nō īpediat.
¶ Secūda reſponſio fuit .d. Pe.in.d.cle.j.qḋ illa glo.
nō erat vera: ſed iſta ſic. et nō procedit intellectus gl. in.d.
clemen.j.de re iudi. inquantum vult quod etiam ſi appel
latio ab interlocutoria erat deciſa pro appellante antequā
peteretur executio trium ſententiarum cōcordium diffini
tiue prolatarum: nam vꝫ tunc notorie cōſtare de nullitate
ſententie diffinitiue late per illū a cuius interlocutoria fue
rat appellatum: ex quo pro appellāte fuerat iudicatum: et
trāſiuerat ſententia in rem iudicatam: quia ab illa non fue
rat appellatū. nā cū obtinet interlocutoria appet poſt ap
pellationem legitimam diffinitiue fuiſſe ſententiatum in cā
et p ꝯñs ſniaꝫ fuiſſe nullā tāφ ab eo quē ꝯſtat nō habuiſſe
iuriſdictionē: ne ſnīa lata poſt appellationē iſtimā ſit nulla
vt.c.per tuas.de ſenten.excō.c.licet. codē titulo lib.vj. Jo
annes and.in.c.ex parte de teſti.c.nō ſoluꝫ de appellatio.
in ſexto. Et ideo cum notorie cōſtaret de nullitate ex defe
ctu iuriſdictionis: videtur qḋ non debet fieri executio ī ca
ſu.d.clemēt. Et iſtud etiam videntur tenere.d.de rota.in
nouis deciſionibus. et ſic ſm hoc ſolum littera in dicta cle
ment. prima de re iudi. haberet locum quādo appellatio
ab interlocutoria penderet. non autē quando eſſet deciſa
cauſa appellationis ab interlocutoria pro appellante et nō
eſſet appellatum a tali deciſiōe. vel poſſet dici φ illa clemē
tina procedit quando pendet appellatio ab interlocutoria
quando petitur executio in caſu illius clementi. ſed etiam
quando eſſet deciſa in caſu ſpeciali illius clementi. propter
magnam preſumptionem que reſultat contra illuꝫ qui ha
buit tres ſententias conformes. alias regulariter ꝑcedat
glo.in hac clementina. et ita dicit hic dominus meus et do
minus Archiepiſcopus ī dicta clemētina prima. ¶ Vel
poteſt dici qḋ vbi ex permiſſione iuris proceſſit ille quē pe
na conſtat iuriſdictionem non habuiſſe. tūc procedit glo.
illius clementi. vel poteſt dici φ glo. huius clemē. habeat
locum quādo funditus carebat iuriſditione ille qui tulit
ſententiam: puta quia auditor ſacri palacij non precedēte
cōmiſſione in cauſa tulit ſententiam: nam tūc illa penitus
eſt nulla ex defectu iuriſditionis: et ſic videtur exēplificare
glo.in hac clementina. Secus autem ſit quādo eſt lata ab
eo qui non carebat funditus iuriſditione vt cōtingit in ca
ſu .d.clemen.j.ſecūdum intellectum glo. ibi poſite facit φ
notat Innocen.in capitulo innotuit de eo qui fur.or.ſuſ.
c.cum in iure peritus. de officio deleg. quia in caſu illius
clementi. in ver. ſimiliter non negatur immo dicitur quod
erat iudex: ſed quod fuerat a ſua interlocutoria vel graua
mine appellatuꝫ. et per aliam parteꝫ negatur appellationē
fuiſſe legitimam: ex quo iudex appellationis non detulit
ſed ad ulteriora proceſſit preſumit magis pro iudice quaꝫ
pro parte. argumen.c.miſſi de prebend. et capitulo audien
tiam de preſcrip. vide domi.de rota deciſione .cxxix. ideo
talis oppoſitio pendentis appellationis non variat ꝑſum
ptionem trium ſententiarum: maxime cum ſententia diffi
nitiua illius a cuius interlocutoria dicitur appellatum cō
cordat cum ſententijs aliorum iudicum. ſecus autem quā
do tempore appellationis fuerat pronūciatum pro appel
lante: quia tunc ceſſat omnis preſumptio vt conſtat de iu
riſdictiōis defectu et per ꝯñs de nullitate eius. et pro hoc
facit glo. penul.in dicta clementina prima. de re iudica. et
ita reſidet dominus Archi.in dicta clementina prima. et
ad predicta facit notabile dictum Bal.in.l.prima.C.quā
do licet in vno et eadem cauſa iterum prouoca. vbi dicit qḋ
exceptio nullitatis notoria bene admittitur in caſu illius
clementi.j.quia tunc ceſſat preſumptio calumnie. vel poſ
ſet dici vltimo et eſt noua conſideratio quod ſi ille tres ſen
17 tentie tranſiuerunt in noticiam populi ex eis fuit introdu
cta conſuetudo: et ſic iudex incompetens eſt effectus com
petens: quia conſuetudo dat iuriſdictionem. vt.l.vltro.C.ð
diu.offi.lib.xj. etiam homini priuato vt eſt caſus ſingula
ris dicte.l.ſecunde.capitulo cum cōtingat de foro compe
tenti. etiam glo.in.l.finali.C.de emancipatione liberoꝝ. et
tunc non poterit opponi de incompetentia et procedit glo
ſa in clementina prima. ſecus quando eſt lata vnica ſenten
tia: quia tunc oritur conſuetudo ex illa: nec confertur iuriſ
dictio. et ſic poteſt opponi incompetentia iuxta notata per
dominum Antonium in capitulo finali de conſ. et Bal.
et Barto.in lege de quibus de legi. Et de dicto Bald.ī
dicta lege prima facit dominus Archiepiſcopus in dicta
clementina prima. Sed tu pondera quia licet ipſe appro
ptet Bald. tenera fuit Oldra. conſilio .cviij. Sed forte
non eſt verꝫ: q: Papa ibi vult notare aliqd ſpecialitatis
latis tribus ſententijs. ſed ſi dictum Baldi et Oldradi
eſſet verum ſequitur φ nulla eſſet ſpecialitas quod patet ꝑ
notata in lege quarta.§.condēnatum.ff.de re iudi. Et eſt
caſus.l.fina.de ord.cog. item poteſt opponi quando exce
ptio nullitatis exequitur. Andreas barbacia.

De probationibus. Rubrica.

1 ¶ Quid ſit probatio dic quod eſt rei dubie per argumē
ta oſtenſio ita diffinit etiam Accurſius in rubrica.C.eo.
hanc diffinitionem improbat Gof. per capitulum forus
de verbo. ſignificatio. vbi dicitur quod argumentū nunφ
teſtibus nunquam tabulis dat probationeꝫ: ſed ſola inue
ſtigatione inuenit veritatem. probatio autē teſtibus et fide
tabularum conſtat. ¶ Hinc eſt quod cū argumentis de
ciditur.l.qui filium.§.finali.ff.ad trebelli. idem eſt per ra
tionem diſputandi que eſt potius iudicium quam teſtimo
2 nium. ¶ Item quia probatio p rei euidentiaꝫ eſt optima
et ſuperlatiua.l.ſi irruptione.ff.finium regundo. ergo pro
batio nō eſt rei dubie per teſtes vel inſtrumēta. et plerūqꝫ
iudicia et preſumptiones oſtenſe rei dubie dicit quia pro
prie probatio cadit ſuper dubio. ſed poſtquam eſt facta ꝓ
batio non eſt plus probatio ſed appellatur notoriū vt ha
betur in.c.per noſtras. de cohabitatio. mulierum. Hoſtiē.
improbat hanc diffinitioneꝫ cū etiam multis alijs modis
fiat probatio reſponde primus eſt verior: et reſpondet ad.c.
forus. quia ibi ſumitur argumentū ſtricte et proprie: vt in
dcā diſpoſitiōe ſ3 in diffinitiōe ſumitꝰ large pro oīs ꝓbatio
nis ſpecie vnde aūt dicatꝰ ꝓbatio .d.ic. a probe dubiū ſm
3 glo.in rubrica de probatio. q: probatio facit manifeſtare
dubium et vincere aduerſariū et euitat penas. ideo Vlco.
de mat. diffinit. probatio eſt extrinſeca demōſtratio rei du
bie per modos a iure ſtatutos que diffinitio morbum pa
titur: q: dicit extrinſeca que ſumitur ab ipſius rei nā et fa
cti euidētia optima ꝓbatio eſt: ergo mala eſt ſua diffinitio
cum diffinit ſic. probatio eſt fides vera licitis modis et le
gitimis facta cauſe cognitori dubius vera: q: probatio
falſa non eſt probatio: quia quod falſum eſt nullum.l. fal
ſus.C.de furtis. item per hoc excluditur probatio per iura
mentum: q: non eſt vera probatio ſed loco probationis
habetur. ita dicit glo.in.c.i.ſi quis feudū in iu. de ſucceſ.
inter domi. et vaſal.lib.or. facit tex. et glo.in.c.ſi.§.fin.de
electio.lib.vj. Bal.in.c.j.§.ſi quis de contrahē.inueſti.
et.c.ſi vaſallus ſi de feu.ſuc.cont.et.l.j.C.de ſen.que pro eo
φ intereſt

q interest.z.c.i.§.sacramētū de ꝯsue.rec.feu.facit tex.in.l.
lucius.z q ibi notat iuncta glo.q allegat p sin.in.l.cū de
idebito de ꝓba.vbi si iudex cōdēnat aliquē ita si ꝓbatuz
fuerit debitū itelligit si ꝓbauerit p testes z legitimas pro
batiōes nō aūt p iuramētū.¶ Sed ꝯ hoc q ꝓbatio p iura
mētū dicat ỽa z legitima ꝓbatio.allego tex.no.i.c.sicut cō
4 suetudo de ꝓba.ibi cū alie lrie ꝓbatiōes defecerint vbi tūc
recurrit ad iuramētū qn alia lria ꝓbatio deficit: ergo iura
mētū est lria ꝓbatio.facit qđ hr in.l.si fugitiui.de ser.fugi.
c.sedes apostolica de rescri.p Inn.so facit gl. Jo.an.i.c.
statutū.in ver.ꝓpriū iuramētū de rescri.li.vj.nec qꝫ illa ꝓ
batio dr lria q est a.l.approbata:sꝫ ꝓbatio p iuramētū ap
probat a.l.facit gl.in.c.si ỽo aliqs de sent.ex.c.mulieri.de
iur.iur.insti.de act.§.alie cū similib⁹ ergo.vtrū aūt cōfessio
dicat ꝓbatio vide.d.Ant.in rub.de ꝓba.vbi concludit q
nō p not.in.c.bone.de electio.in ver.ꝓbatio i nouella.qꝫ
proprie non est probatio sed probationis releuatio hinc ē
qđ puram z simplicem negatiuam deduco in positionem
z illam probare non possum nisi per cōfessionem per quā
releuor ab onere probandi:vt in.c.i.de confe.li.vj.z idez
notat Cy.in.l.actor.C.eo.z Archi.vj.q.viij.actor.notat
Bald.in rub:eo.C.eo.z.c.si vasallus si de feu.fue.cont.
z est not.propter statuta loquentia de probatione in mā
odiosa vt non comprehendat cōfessionem z sic facit iudex
assignauit mihi terminum ad probandū z lapsus ē termi
nus nec admittor ad probandū nihilominus possuz pro
5 bare per confessionem partis q est not.dicitur tamen per
confessionem clarius constare quā per probationem vt.c.
tertio loco de proba.q est no.z facit glo.nota.in.c.sepe in
ver.facti questio de appel.vbi dicit q probatio per confes
sionem dicitur ꝓbatio leuis z ibi per Archiepiscopuz di
citur q si statutum loquitur de probatione leui verificabi
tur in probatione facta per confessionez qđ est bene notā.

Itteris nostris.

Cle.j.i v.nisi. No. q sec⁹ vr in lris iferioꝝ iudicū a papa.intellige z a legato qꝫ
1 ď lris legati tangit in alia gl.¶ An aūt lris assertiuis stet
inferiorum iudicum dicit glo.esse dubium de quo remit
tit ad notata in.c.abbate de re iudi.lib.vj.z.c.ad apostoli
ce.z ibi dicitur qđ sic sm Hostien.sm eum ipse autem di
cit q videtur dicendum si narratio vel assertio sit ad com
modum alterius probet.si vero ad incōmodū tunc secus.
rō diuersitatis facit.c.odia in regula.in vj.si ỽo assertio sit
ad preiudicium scribentis tunc bene probat.allegatur Jo
an.and.in.c.cum in positionibus de iureiurādo.lib.vj.in
vide qđ notat Jo.an.vj.q.ij.c.si tñ ex.c.placuit z regula
riter nō creditur litteris vnius prelati.fallit i his que spe
ctant ad officium z sunt parti preiudicij:vel fallit si aliud
2 haberet consuetudo vide Joan.an.post Hostien.in.c.ab
bate.de verborum signi.ver.reseruasse.¶ Nota qđ ver
bis narratiuis alicuius citra papā non credit regulariter
etiam si narrans sit legatus z de reseruatione per eum fa
cta velit fidem facere.vnde q habetur in.c.q super his de
fi.instr.facit.c.cū a nobis ď testi.fallit nisi ꝯsuetudo esset in
ꝯtrariū vt.d.c.q sup z sic ex glo.no.z vide Jo.an.in.c.ꝯsti
tutus de app.el.j.in spe.de testi.§.i.v.qd si aduocatus in
ti.de ꝓb.§.videdū.v.qd de auditoribus in ti.ď deleg.§.
superest.v.qd si delegati Lap.de cast.allega.xxxiij.z Joā.
an.in.c.j.de of.leg.in vj.z sup glo.z limita dcm Lapi qñ
Cardi.est in curia.alias secus p not.in.dicto.§.superest.
¶ Aduerte qꝫ ꝯ cano.est casus in.l.i.C.de supindic.li.x.
vbi nō credit prefecto ꝓto.nisi hēat lras imperiales ita in
Cardinali:z ibi Bar.hoc tꝫ vide.d.Anto.in.c.q super
his de fide instru.z ibi Jo.de imo.q in cōmissione sue le
gatiōis statur dcō suo in v.qd si legati dicit spe.q cautella
est q qs recipiat copiā legationis z illā faciat isinuari z in
stet dicto pape in his q vidit qñ erat cardinalis vide gl.sin
gula.in.c.ad apostolice de re iudi.lib.vj.in ver.reseruasse.
3 ¶ No.ex glo.q assertioni cardinaliuz non credit nisi de
consuetudine curie que adhibet sibi fidem vt not.c.consti
tutus de appel.in nouel.super v.credit.in adde q lꝫ leui

ter hic transeat.d.Cardi.do.Jo.z do.Archieps q si car
dinalis dicit se legatum:tunc creditur maxime qꝫ Cardi
nalis consueuit exire curiā sine legatione vt dixit glo.not.
in ver.nihilominus.xxvij.di.c.nobilissimus z est ratio qꝫ
cum iurisdictio legati sit ordinaria.ergo si ē in quasi pos
sessione iurisdictionis presumit pro eo z sic nō est ꝓbāda.
ita sentit Archi.in.d.c.nobilissimus.z Bal.in.l.si quis p
calūniam.sed si diceret aliqd sibi concessum speciale tūc nō
credit.ita tꝫ Jo.an.in.c.j.de offi.leg.in vj.facit.d.c.nobi
lissimus.facit q hr in.c.cum a nobis de testi.c.q sup his ď
fi.instru.q limita nisi illud tale preiudicaret ptibus z nō op
ponerēt sꝫ ꝯsentirēt qꝫ tunc staret assertioni Cardi.so nisi
esset ꝯsuetudo vt hic voluit glo.z facit.c.q sup his de fide
instru.z iō dixit.d.meus vt refert spe.in ti.de testi.§.i.v.qd
si aduocatus q de rigore iuris nō credit z sic facit ad.q.q
fuit de facto.d.Agabitus de colup.cū esset legatus de la
tere in partib⁹ barie absoluit vnū clericū ab irregularitate
narrans i dispēsatione q hēbat sup hoc ptātem a papa vr
q sibi nō debeat adhiberi fides.l.i.C.de man.princi.z sic
de rigore iuris nō est credendū.sed ꝯ cōsuluit Ang.de pe
rusio.vꝫ.q si legatus asserit aliqd in ꝑiudiciū alienū:tunc
nullo mō credit sine lris legatiōis.z ita ꝑdāt iura in cō
trariū allegata.z ita trāsit.d.Pe.hic.in ꝓ hoc dcō allega
glo.not.in.c.sicut de sen.excō.qñqꝫ illa assertio nō cēditur
in ꝑiudiciū alienū:sꝫ ad cōmodū pape vel pricipis vel sub
ditoꝝ absqꝫ alieno ꝑiudicio vt est in casu isto q dispēsare
possit sup his de qbus asserit se hēre spālem cōmissionem z
tūc credit sine lris.facit qꝫ ỽbis huius cardialis tanq̄ no
bilissimi gfe z virtute: et insuper in orbe notissimus erat
fides dāda.xxij.di.c.nobilissimus et tenet Jo.an.i.c.apo
stolice de re iudi.li.vj.in v.ꝓponi.z sic rigore iuris credē
dū est assertioni cardinalis:lꝫ Jo.an.ꝯ tenuit sed ꝓ opin.
Ange.vr tex.in.l.j.de supindic.li.x.vbi nullus pōt impo
nere indiciū soluēduz p aliquē nisi hēat lras imperiales z
sic certū est q ibi agit de ꝑiudicio alieno.sed do.Pet.hic
credit opi.Ang.nō posse iure ꝓbari:qꝫ qua rōne credere
tur sibi sup iure dispēsandi cū irregularib⁹ eadē rōne trās
ferēdi z deponēdi epos z exercēdi alia reseruata de qb⁹.c.
q trāsactionē de of.dele.q sm eū duꝝ esset ſeruif.nec ob.
c.nihilomin⁹ z q ibi no.qꝫ hꝫ locū cū asrit se legatū nō aūt
cū vltra offm legatiōis aliqd dicit eē sibi cōmissuz z ita resi
det z idē sentit bal.i.d.l.si q̄ p calūniaz alle.tex.i.l.ꝑempto
rias.C.de di.of.li.xij.z ita ibi dicit tenere Arch.i.d.c.no
bilissim⁹.sꝫ tu pōdera qꝫ i casu quo loqt Ang.vꝫ q legat⁹
asrit se hēre ptātez dispēsandi cū irregulari vr q dicat vita
4 tē.nā regula ē q i mādato gnāli scō legato venūt illa q pa
pa ꝯsueuit mādare legatis vt ē tex.not.i.c.q trāslationē ď
of.leg.vbi illō qđ ē in ꝑuilegiū ro.pōti.reseruatuz pp ꝯsue
tudinē multiplicis cōmissiōis trāsit i ptātē mādati gnālis
ibi pp sacrilegas i manū iniectionē i clericos incidunt i ca
nonē.z sic si ꝑt apparere qđ curie ꝯsueuit talia ꝯcedere lega
tis qđ ꝑsumit ꝯcessisse.l.vel vniuers.ff.de pigno.actio.l.q
semel.ff.de vsu.z qđ no.Inno.i.c.grādi de sup.neg.pla.
ita i ꝓposito z ita ꝓcedit opi.Ang.alias ꝓcedit opi.Jo.
an.z.d.Pe.aut Cardi.asrit se ďlegatū pape z maxie cuz
dicē papā sibi oraculo viue vocis cōmisse certū negociū do.
Ant.i.d.c.sup his dicit q si ď suis lris attestat credit si tñ
aliqd attestat vltra gnālē cōmissiōez i ꝑiudiciū ptis:tūc nō
credit p gl.in.c.sicut de sen.exc.sꝫ Lap.i allegatiōe.xxxij.
dicē q credit ꝑt reduci ad ꝯcordiā q si cardi.ē i curia qꝫ de
facili ꝑt hēri litteras tūc ꝓcedit opi.d.Ant.secus si extra cu
riā tūc ꝓcedit opi.Lapi sm.d.meū in.d.c.sup his.fac qđ
no.spec.i ti.de ꝓba.§.videdū.v.qd de auditorib⁹ in v.cō
5 misisse.No.ex gl.no.q iferior ordinari⁹ a papa ꝑt cōmit
tere alteri ptātē recipiēdi resignationē bñficij facit qđ hr i
c.pe.ij.v.de of.leg.li.vj.qđ ē itelligēdū i spāli cōmissione
certi bñficij.secus si gnāliter sit data ptās vt ibi no.i v.fun
dat ibi nūqd autē glo.querit de ỽbis narratiuis iudicis si
i suis vl'a libelli oblatiōe litis ꝯte.z similibus an sit credē
dū gl.remittit se ad.c.qm ꝯ de ꝓba.z ad spe.sꝫ Jo.ď dic
q si partes fuerūt ꝑsētes nec contradixerūt probant secus

ſi fuerint abſentes allegant Bar. in l. i. ⁊ ij. C. de relatio.
⁊ in auc. ſi quis in aliquo. C. de edēdo. niſi forte ſententia
tranſiuiſſet in rem iudi. ⁊ lata fuiſſet de longinquo allega
uit ꝙ notat Bar. in l. admonendi de iureiur. ⁊ idem ſe-
quitur. domi. Pe. allegauit Bart. in l. ſciendum. ff. de
verbo. obligatio. ⁊ Bal. in dicta auctentica ſi quis in ali
quo. ⁊ dicit eſſe cōmunem opinionem. ⁊ confirmauit per
nota. in c. cum in iure in nouell. de offi. delega. vbi verba
in inſtrumento prolata preſentibus contrahētibus faciūt
ſemper fidem contra eos per l. optimam. C. de contrahē.
emptio. ⁊ notat Ber. in dicto c. quoniam contra. ſecus
ſi dicta verba incidenter tangerent preiudicium alicuius
abſentis. puta cum dicitur condēnatus talis procuratorē
ticij. iſta enim verba non probant illum fuiſſe procuratorē
ticij. allegant Cy. in dicta. l. optimam. licet glo. notet ꝯ in
c. cū olim de cenſibus. Tu adde ꝙ Inno. in d. c. quoniā.
contra tenuit contrariū: ſcilicet ꝙ non preſumet: imo plus
dicit ꝙ inſtrumentum ſententie ſi eſt confectum per tabellio
nem narrantē ſingula acta interueniſſe ⁊ in fine narrat ſe
interueniſſe his: non intelligitur loqui niſi de his que in
eodem loco ⁊ die coram ipſo fuerunt acta. ⁊ ſic clauſula tā
tum ad prolationem ſententie illa die habitam eſt reſtrin-
genda ⁊ reliqua narrata non probantur. facit. c. ſi papa. d
priuile. in vj. ⁊ qđ notat glo. in d. c. cū olim. Et addit qđ
ēt ſi notarius dicit tali die ⁊ loco fuit oblatus libellus ⁊ lis
conteſtata adhuc non probatur predicta ꝑ illud inſtrumē
tum: qꝛ quantum ad illa videtur tantum teſtimoniare. et
allegatur hoc dictum quotidie pro ſingulari ꝓ inſtrumen
tis multa recitantibus vt non faciant plenam fidem niſi re
ſpectu eorum qui interuenire potuerunt die ꝯfecti inſtru
menti de quibus notarius tūc fuit rogatus. Sed Hoſti.
in dicto c. quoniam contra nō placuit hoc dictum: qꝛ non
videtur qualiter tali inſtrumento nō debeat fides adhibe
ri. et quo notarius appoſuit in inſtrumento: vbi quādo ⁊
coram quibus ⁊ ꝙ in preſentia ſua acta interuenerūt. Se
cus dicit vbi inſtrumētū eſſet ſimpliciter recitatorium acto
6 rum quia tunc poſſet procedere dictum Innocē. Et nota
bene hoc dictum Hoſtien. in pratica quādo tūc vt inſtru
mentum faciat fidem. d. Archiepiſcopus in dicto c. quo
niam contra dicit qđ licet cōiter doctores tranſeant cum di
cto Innocen. ſic limitato vt voluit Hoſtiē. ipſe tamē dicit
ſe allegare nolle dictum Innocen. in c. cum inter prope fi
nem de offi. delega. vbi ſeipſum limitare videtur. vbi di
cit ꝙ maiorem cautelam faciet iudex omnia acta deſcribi i
ſententia: ⁊ per alium notarium ſcribatur quam acta facta
ſunt: tunc iudex precipit illa acta ſcribi in ſententia ⁊ publi
cationem auctoritatem preſtabit. facit qđ notat Bal. in l.
eos. §. ſuper his. C. de appel. Si autē idem eſſet notarius
qui fecit acta ſententiā tunc ſine aliqua ſolēnitate publica
tionis acta ipſi ſententie ſcribet ⁊ ſic clariſſime ſentit ꝙ vbi
eſt idem notarius qui ſcripſit acta ⁊ ſententiam ſatis ē quod
actis recitatis dicat ſe ſingulis interfuiſſe hic recitatis ſic
ſeruare theoricam Hoſtien. ⁊ ita refert. d. Archi. in dicto
c. quoniam cōtra. poſtea vero tenet cum opinione Bart.
de qua ſupradictum eſt do. vero Anto. in d. c. qm̄ concor
dauit opi. Inno. ⁊ Hoſti. vꝫ ꝙ ſi notarius atteſtaē ꝙ tali
die ſe pñte erogato vel iubēte iudice vt ſcriberet talis fuit
litē ꝯteſta. tunc putat ꝙ inſtrm̄ probet ⁊ ita ꝓcedit dictum
Hoſtien. aut notarius hoc ſimpliciter atteſtatur. nec dicit
ſe ad hoc rogatum nec ponit teſtes vbi exigunt qui tunc
interfuerunt ⁊ tunc videtur. vt priuatus. Et ſic de hoc
non poteſt atteſtari vt littere ſint teſtimoniales. ⁊ ſic proce
dit dictum Innocē. Et pro hac opi. poſſet induci. vꝫ quod
quotiens quis probauit titulum beneficij. ⁊ ex probatio-
ne aduerſarij. prima probatio efficitur dubia tunc confeſ
ſio partis conficiens probationem actoris. bene prodeſt
vt eſt glo. ſingu. ſm̄ Domini. in c. duobus in verſicu. ſi
nō in vltima ſol. cum ergo dubium ſit an interuenerit litis
cōteſtatio. non obſtantibus aſſertis ipſius iudicis. tacita
confeſſio partis contra quā fuit ſententiatum adiuuat il-
lam probationem ⁊ eam fortificat. ergo ſolo facit tex. ſin

gu. in c. ſi. de probatio. vbi ſtante dubitatione an interue
nit litis conteſtatio. in cauſa ſtatur confeſſioni partis quē
tex. ſingu. allegauit. d. Archid. de ſicilia in d. c. quoniam
ergo. Sed Bar. fuit in contraria opiniōe vt ſupra dictū
eſt. ⁊ idem voluit in l. ſi. ff. quando app. ſit ⁊ l. j. C. de rela
tio. ⁊ l. actor alias acta. ff. de re iudi. ⁊ pro hoc dicit etiam
caſum in d. l. j. ⁊ clarior. in d. l. ſi. quādo appella. ſit. quia
ex quo victus non appellat videtur ſentire ea que ſcripta
ſunt vera eſſe. fatuus eſt enim ille qui in inſtrumento ali-
qua falſa ad ſui preiudicium deſcribi patitur cum poteſt
contradicere. l. ſi. C. arbi. tute. l. antique. C. ad velleianū.
Et quod opinio Bar. non poterit ſubſtineri probatur
qꝛ confeſſio partis non poteſt in hoc aliquid operari qđ
non poteſt expreſſum multominus tacitum. qꝛ expreſſum
facit ſilere tacitum. l. fin. C. de pactis conuen. ſed expreſſa
conuentio partium non poteſt tollere ordinem iudiciariū
litis conteſtationem ⁊ ſimilia. vt. c. de cauſis de officio de
lega. c. ſi. de re iudicata libro ſexto. ⁊ i auctētica offeratur
C. de lit. conteſta. ergo multominus tacite poterūt partes
hoc facere. Nec ob. tex. in l. fin. ⁊ d. l. j. quod loquiē quo
ad mentem in quibus partes poſſunt ſibi preiudicare. ſꝫ
in caſu noſtro loquimur in ſubſtantialibus iudicij in qui
bus partes non poſſunt aliquid poſſe. hinc eſt quod ꝯſue
tudo nihil poteſt diſpōere circa ſubſtātialia iudicij. tertio
multominus conſenſus priuatorum. l. nemo poteſt. de leg. j.
cum ſimilibus. nec obſtat. d. c. fina. quia loquitur quando
actio erat perempta apud priores iudices. item loquitur
quando vtraqꝫ pars expreſſe confitebantur. Sed ꝙ opi
nio Inno. ſit verior probatur in c. ſ nobis de teſti. plene
7 notatur. ij. q. vj. c. ſtatuendum. C. de arbi. l. nēm arbitris
vbi dicto vnius iudicis cum ſcilicet auctoritatis non eſt cre
dendum de proceſſu. ad id facit. d. c. quoniam contra in ſi.
principij ad idem. l. ex ſtipulatiōe. C. de ſentē. ⁊ inter. om.
iudi. vbi nec vox omnis iudicis iudicati continet auctori-
tatem cum poteſtatē ſententie certis finibus concludi ſem
per ſit conſtitutum. ad id facit. l. item quecunqꝫ. ff. de pu
bli. ⁊ procedit iſta opinio. etiam ſi tempore late ſententie
pars fuiſſet preſens nec contradixiſſet quicquid Bar. vo
luerit. nec ob. quia non cōtradixit qꝛ ſciebat ius ſuum du
rare ſaltem toto tempore interponende appellationis. er
go talis taciturnitas ei non preiudicat. arg. l. ſicut. §. non
videē. ff. qui. mo. pign. vel hypo. ſolui. ⁊ l. qui patitur. ff.
man. nec ob. allega. per Bar. in d. l. j. dicit quod cum iu
dex intendit referre proceſſum cauſe coram ſe agitato prin
cipi. vt eundem conſulat debet relationis copiā dare par
tibus vt contradicant. ſi quid contra ſe ibi inſertū videāt
⁊ falſum: non autem dicit quod ſi non dixerint. tunc non
tamen poſſunt contradicere pena appellando infra decen
nium. nec ob. d. l. ſi. qm̄ ibi non pōt amplius ꝯdicere pars
que copiam relationis habet quia tunc cum ſibi data illa
fuit ⁊ aliquid inſertum vidit: debuit appellare. non autē
appellationem interponere poſtquā princeps ad relatio
nem ſcripſit. ſecus autem in caſu noſtro. qꝛ quāuis nō cō
tradicat nunc cum profertur narratiua ſententie. tamen
poteſt contradicere ad cauſandam preſumptionem pro ſe
ſaltem infra decēnium. quo durat poteſtas appellandi. ⁊
ſic caſus ſunt diuerſi licet. d. Bal. in l. emācipatione. C.
de fide inſtru. ſequutus fuerit opi. Bart. ⁊ per hoc rema
net declarata iſta glo. melius quam hic tangunt docto. ⁊
in d. c. quoniam contra. tene tamen menti cōmunem opi
nionem. ¶ Predicta tamen limita ut ſi eſſet Cardinalis
qui acta precedentia in eius ſententia narraret: quia pro
pter prerogatiuam ſuam preſumitur pro ꝓceſſu vt firmat
Innocen. in c. cum dilecti de accuſatio. ⁊ per id quod di
cit Spec. in titu. de teſti. §. i. ver. quid ſi aduocatus ⁊ pro
batur in c. conſtitutus. ⁊ c. cum parati de appel. limita etiā
niſi eſſet conſuetudo vel ſtatutum vt ſtaretur dicto ⁊ rela
tioni iudicis ⁊ notarij: vt dixit Barto. in l. ſeruus com
munis. ff. de ſtipu. ſeruo. limita etiam niſi cauſa eſſet breuis
quia in cauſis breuibus ſtatur relationi iudicis in ſenten
tia facte. ita ſingulariter dixit Bar. in auctentica niſi bre
uiores

niores.C.de ſen.et peri.rece.cu3 in his poſſit quis fungi
officio iudicis ⁊ notarij.⁊ idē voluit in.l.iubem⁹.§.ſane.
C.de ſa.ſan.ec.⁊ in.l.ſuus cōis.ff. de ſtip.ſer.⁊ bal.i.l.ſi
conſul.ff.de adop.ex quo idem Bart.īfert in.d.auē.niſi
ꝙ cum arbitro data eſt ptās in ſcriptis ⁊ ſine ſcriptis:vī
8 partes tacite voluiſſe vt eius narratio ſeu relatio ꝓceſſus
in ſnīa facta habeat vim plene ꝓbationis.ꝙ verbu3 eſt au
reum.⁊ ſatis illud no.d.Anto.in.d.c.qm̄.⁊.c.cum ad ſe
dem de reſti.ſpol.l3 in.c.quintauallis de iureiurā. dixerit
Bar.debere intelligi dum narrant per arbitrū acta ten
dentia ad cauſe ordinatione3: qm̄ cum intelligere de actis
tendentibus ad cauſe deciſionē foret largum dictū ⁊ peri
culoſum valde.vide Ang.de peru.in.d.auct.niſi vbi dīc
hoc dictū Bar.nunq̄ ſibi placuiſſe ⁊ eſſe ſatis piculoſu3
q2 aperiret͂ via fraudibus: q2 arbitrator diceret qualiter
coram nobis ſtatus plene ꝓbauit. Preterea vbi acta re
quiruntur ad ſui ſubſtantiam ſcripturam factaʒ ⁊ produ
ctam.c.cum olim de priui.ſed vbi non requiritur ſcriptu
ra cōmunis eſt opinio ꝙ poſſint ꝓbari per teſtes:vt pro
bat glo.in.l.aut pretor.§.marcellus.ff.de iudi.l.quoniaʒ.
C.de here.⁊.d.c.quoniam contra.ſed fruſtra eſſet iſta ꝓ
batio ſi crederetur verbo iudicis. Preterea contra dictū
Bar.facit q2 pacta ⁊ conuentiones non debeāt ampliari
contra ius cōmune.imo quā minus poſſint debent inter
pretari:vt.l.ij.C.de nopali.c.cum dilectus de conſue.glo.
in.l.ſi.§.in computatione.C.de iure delib.cum ergo arbi
ter debeat procedere ad inſtar iudicis:vt.l.j.ff.de arbi.cō
ſequēter facere redigi acta in ſcriptis vt iudex:vt.d.c.quo
niam contra.⁊.l.curent de teſti.vnde per iſtam poteſtate3
datis arbitro ſatis eſt ne ſine ſcriptura procedere poſſit
abſq3 eo ꝙ operet͂ illud ꝙ voluit bart. ⁊ iſta videtur ego
pars.poſſet tn̄ ꝓcedere dictum Bar.ſi eſſet homo ſancte
vite vel magne reputationis vt contra eū ceſſaret omnis
preſumptio fraudis:q2 tunc bene ſtaretur relationi ſue ꝑ
ter.ad hoc notabilē in.c.ij.de oper.noui nun.⁊ glo.⁊ qḋ
notat Hoſt.in.c.finem litibus de dolo ⁊ contu.⁊.d.An.
in.c.poſtremo de appel.vbi cōſanguineus aduerſarij nō
9 poteſt accuſari vt delegatus ſi eſt homo magne religiōis:
quia contra eū ceſſat preſumptio.⁊ Hoſtien. in.d.c.ſinē.
dixit ꝙ non debet puniri in expēſis licet ſuccumbat in eū
q2 preſumptio ꝙ iuſta de cauſa fuerit motus ad litigādū.
Item poſſet etiam procedere qñdo duo conſanguinei li
tigarent adinuicem ⁊ cōpromitterēt in tertiu3 conſangui
neum cui darent illam ptāte3 q2 tūc ſtaretur relationi ſue.
optima gl.eſt in.c.poſtremo.de appel.⁊ tex.in.l.non ſolū
§.denuo.ff.de ritu nup.ꝙ eſt no.pro ſtatuto bonoñ.i quo
cauetur ꝙ cauſe conſanguineorum compromittantur in
conſanguineos ne ſi partes darent ſibi illam poteſtatem
ſtaretur relationi ſue.¶ In ver.feciſſe.narramus circa
verba narratiua reſcriptoꝝ papaliu3:an ⁊ qñ faciant fidē
glo.hic diſtinguit aut ſuper illis non fundatur intentio
pape:⁊ tunc nō ꝓcedit vt habeat locum.c.ſi papa de ſen.
lib.vj.⁊ pone exemplum vt ibi in glo.ij.aut ſuper illis ſū
datur intentio.puta q2 papa confert beneficium qḋ dicit
ſue collationi prius reſeruaſſe per morte3 beneficiati.⁊ tūc
aut illa verba narratiua ſunt ſuper facto alieno:⁊ faciunt
fidem.Sed admittitur pro hoc in contrariū quia poterit
probare illum beneficiatū deceſſiſſe extra curiam.facit qḋ
habetur in.c.nōnulli in glo.penul.de reſcrip.⁊ per hoc
dicit Pau.ꝙ ſi papa narraret actionē coram ſe factam ꝑ
talem procuratorē talis ꝙ licet credatur renunciationē fa
ctam poterit tn̄ probari procuratorē non habuiſſe māda
tum vel antea reuocatum.c.ex parte decani de reſcri.Jo.
an.in reg.nō l3 in.vj.dīc ꝙ in facto tertij nullo modo cre
ditur.vn̄ dicit ꝙ ſi in litteris dicatur talis clericus nō ꝑꝑ
hoc ꝓbat͂ ꝙ ille ſit clericus no.Lap.in alleg.vij.⁊.xxj.⁊
xxiij.⁊.d.de ro.in concin.xxj.aut in facto proprio:⁊ tunc
faciunt fidem in tantum ꝙ non admittitur probatio in 𝔷.
propter illa verba plenariā fide3. Et ideo papa narrat in
litteris ꝙ priuauerat ticium ⁊ reſeruauerat tale bñficium
qḋ hēbat ꝙ mandat ꝯferri ſeio ꝙ audietur tertius volēs
probare ꝙ beneficium non fuit ticij. ita refert in.q. facti
fuiſſe.d.Car.⁊ Joā.ſm Archiepm dicit ꝙ impetrans te
net͂ ꝓbare ꝙ bñficiū fuerit illius ⁊ ꝙ hoc ſi ſa non ꝓbat ꝙ
ſuper hoc littere pape fidem faciant.alij tamē in.q.iſta al
legauerunt ꝙ de ſtilo curie non concederent͂ littere niſi ſi
dcs fieret ꝙ beneficium fuiſſet tertij.d.Car.ꝙ imo conce
derent͂ cum illis verbis vt aſſerunt impetrans:vbi aſſerat͂.
⁊ tunc incumbit impetranti onus ꝓbandi ſuam grauaʒ.
Et in hoc iſte tex.iuncta glo.ē ſin.ꝙ hec verba volumus
fidem plenariaʒ adhibere important:vt non admittatur
probatio in qua glo.limitat de probatione quē facere pa
pam mentiri.ſecus ſi probatio admitteret probantē ſtante
narratione pape.exemplū papa dicit beneficium tali con
tuliſſe per renūciationē bene poterit probare ꝙ illud bñ
ficium tempore conceſſionis ſpectat ad me non ad ceden
tem vel ꝙ ipſe cedens prius ceſſerat:⁊ ſic l3 contra ꝓſum
ptionē iuris ⁊ de iure non admittat͂ probatio.dic in ꝓba
tione directa.ſecus ſi eſſet indirecta qḋ not.quia alibi non
reperitur ſm.d.Anto.facit quod habetur.c.cum dilecti.
de accuſa.Et predicta limita procedere in his que pendēt
a plena poteſtate pape narrantis.alias ſecus.puta ſi papa
donat mihi comitatum dicens illum comitem ſibi donaſ
ſe vel manibus ſuis illum libere reſignaſſe:quia talia ver
ba non faciunt fidem plenam in preiudiciu3 laici nō ſup
poſiti ſue iuriſdictioni per nota.per Innocen.in.c.inqui
ſitioni de ſenten.excō.idem ſi papa per ſua verba narrati
ua vellet priuare aliquem iure ſuo quem priuare nō poſſ3
niſi probata culpa:vt in.c.j.de ſen.ſine cul.non amit.in
vſi.feudo.⁊ glo.in.c.omnis.xxj.diſ.in ver.iniuſticiā.vbi
papa nō poteſt auferre re3 vnius eccleſie ⁊ dare alteri niſi
ſubſit cauſa.⁊.x.diſ.c.lege.⁊ iſtas duas gl.adde ad ea que
dixi ſup⁹ in cle.j.vt lite pen.⁊ per iſta ſunt expedite gloſe
preſentis clementine. And.barbacia.

¶ De teſtibus. Rubrica.

¶ Repit͂ in ſexto ⁊ in antiqs ⁊ de mā.iiij.q.iij.⁊.ij.q.iiij
1 ⁊.iij.q.ix.Et dixit de teſtibus ⁊ nō de teſte:q2 vſus teſtiū
eſt pluralis q2 regul.duo ⁊ nō vnus probāt:vt.c.l3.ō.co.
vel ita placuit ꝯditori canonis.ar.l.nō oium.ff.de legi.ſ3
Jo.an.in rubri.ō.c.⁊ ſm ſūmiſtas teſtis in iure non diffi
nitur:ſed ſ3 quendā doctorē cuius nomē ignorat͂ diffi
nitur ſic.teſtis eſt qui omni gratia ⁊ omnipotētus mi fidē
religionē iudicari debitam ꝓponere poſſit. allegat.l.cos.
C.de teſti.cano.iiij.q.iij.cos.ſed ſm Jo.an.in rub.⁊.n.in
addi.ſpec.iſta nō eſt diffinitio teſtis.multi.n.id poſſent ꝙ
de facto teſtes nō eſſent.⁊ iō dicit trāſeūdu3 eſſet cū oibus
ſūmiſtis qui nō diffinierunt:nec de hoc membrū fecerūt.
2 An aūt in depoſitione teſtiū ſit neceſſaria citatio ptis. vi
de tex.ꝙ ſic in.c.in noīe dñi.de teſti.ꝙ l3 a niſi veniret exa
minanda mulier:q2 tūc ſi iuramentū d3 ſibi ꝓſtari in domo
eius valet ſine citatiōe partis.iſtud ſing.decidit bart.poſt
Guilel.l.ad egregias.ff.de iureiurando.quod non vide
tur verum:quia ſi vadit notarius multoplus pars caſus
eſt vnicus in.l.ſecunda.§.ſinautē dignitas.C.de iuramē.
calum.Secundo niſi teſtes recipiant in cauſa inquiſitio
nis ſingu.dictum Hoſti.⁊ Jo.an.c.q̄liter.el.ij.qḋ appro
bat ibi.d.An.ſ3 nō eſt vex.rō cōꝫ eſt in.d.c.q̄liter.§.d3.
vbi dr̄ ꝙ iudex d3 dare noīs teſtiū pti.ex h̄ infert͂ ꝙ nō d3
citari:q2 ſi deberet eſſe pñs nō d3 ſibi noīe exhiberi:ſ3 nō
ſequit͂.pone ꝙ eſſet teſtis ignarus ſed in criminalib⁹ d3 ꝓ
cedi ad inſtar cauſaꝝ ciuiliū.l.abſente3.ff.de penis.ſed in
ciuilibus regul.l.ſi qñ.C.de teſti.ergo imo multomagis
cum cautius ſit agendū.ar.c.vbi periculū de electio.lib
vj.Tertio niſi agatur de examinatione teſtium ⁊ ad per
petuam rei memoriaʒ ꝯtra illum cuius timeo tirānidem
ſine poſſeſſionē. ſingulare dictu3 fuit Ho.⁊ Jo.an.in.c.
qm̄ frequenter.vt lit.nō ꝯte.Quarto niſi teſtes recipian
tur ad cognoſcendum:an quis ſit idoneus ad dignita
tem ſiue beneficiū ſm Innocē.c.ſi.ad ſi.de tranſla. prela.
c.ondum.de preſump.c.bone de poſtula.p rela.Quinto

niſi reciperet teſtis in cã hereſis. ↄtra inquiſitum de he
reti. a prauitate. c. ſi. de hereti. lib. vi. Sexto niſi iudex re
cipiat ex officio ſuper notorio ſeu famoſo puta ad cuius in-
formationem: an famoſo vel notorium procedat ſʒ Innoc. in
c. bone de elec. c. cum in tua de ſponſal. refert Bal. in. l.
qui teſtamento. §. mulier de teſta. fallit niſi vltima die ter-
mini: tũc reciperent. ita no. in. l. qui ante lras. ff. de verboꝝ
obliga. fallit qñ quis patitur aliquem caſum in parte lon-
ginqua ⁊ vult examinari teſtes ad perpetuã rei memoriã
qꝛ tunc non requirit partis citatio. ſm Bar. ar. l. ſane oʒ
§. ſufficit. ff. de exer. in. tex. eſt no. in. l. ij. C. de naufra. lib.
xij. adde ad hanc rubri. qđ refert Joã. and. in. d. rubri. in
addi. vʒ ꝙ ſi in quadam accuſatione de quodã epiſcopo
facta in curia fuerint in dubium deducta cõmiſſa fuit rece
ptio teſtium ad partes aliquas per delatores nominati excõ
municati erãt: querebatur an illi delegati poſſent illos ab
ſoluere producendo teſtimonium cum diceret ꝙ per alios
haberi non poterat. in dubium autem eſſet hoc ſi de illis
iudicibus fuiſſet cõmiſſuʒ de teſte. c. veniens el ſecũdo in
ſi. ſi cõmiſſum non eſſet videret idem de hoc no. de ſenté.
excõ. c. ſolet. lib. vj. ſuper. iij. glo. ¶ Utrum poſſit renũcia
3 ri ꝓbationi teſtium per pactũ videt ꝙ nõ per tex. glo. fin.
in. §. quia non. in auc. vt fine ꝓhi. ma. debi. vel credi. ſi e
probatio in iudicio: dic ꝙ ſi concluſum eſt in cauſa abſqꝫ
dubio tenet talis renunciatio poſt concluſionem in cauſa.
nec tũc ẽt poterũt produci inſtrumenta: vt eſt tex. in. d. c.
cum dilectus. de fide inſtr. niſi forte pars poſſet iuuari be
neficio reſtõnis in integrũ: vt no. in auc. qui ſemel. C. quo
⁊ qñ iudex. ſi vero non eſt concluſum in cauſa: ⁊ tũc tenet
renunciatio quo ad teſtes quos potuit producere. ⁊ ſic lo
quitur. c. de teſtibus preallega. ſed non extenditur talis re-
nunciatio ad teſtes quos ignorabat poſſe ꝓducere: dũmõ
nõ audiatur niſi prius ſeruata ſolẽnitate de qua habetur
in aucten. qui ſemel. ⁊ ſic loquit. d. §. qꝛ vero ꝑut ecde. vr
innuere lra ſi bene ponderetur. ⁊ ex pdictis pꝫ ꝙ ſi conſta
ret de mente renunciationis ꝙ vellet ex toto omnibus te-
ſtibus renunciare: ꝙ tuncforte amplius non audiret. Et
adde his que in recollectis notaui: ſcilicʒ vtrum poſſit quis
renunciare ꝓbationẽ in cauſa criminali ⁊ quid in cã ciui
li extra iudicium ⁊ remiſſi Jo. de imo. in. l. ſi feriatis. ff. õ
pub. iudi. vide Joã. de imo. in. c. ſi diligenti de fo. cõpe. ⁊
ibi diſci. Et in quantum ipſe ibi tenet opi. Azo. ⁊ Ho. te
nuit opi. glo. in. §. qꝛ vero. per tex. l. ſuper cirographis. C.
ſi cer. peta. ibi pro cõi vtilitate. ⁊ ibi Bald. ⁊ ſic dicebam
opi. glo. ⁊ ſequentium fore de iure veriorẽ. ⁊ ideo dixit cy.
⁊ bal. in. d. auctẽ. iubemus. non valere pactum ↄtrahẽtiũ
vt debitum non poſſit probari niſi per inſtrumentũ ⁊ nõ
per teſtes quia eſt contra publi. vtili. Nec ob. ſi in iudicio
põt renũciari. ¶ Quid ãt erit in ſtatuto populi puta bo
nonie caueatur ꝙ debitum a. c. libris ſupra nõ poſſit pro-
4 bari niſi per inſtrumentũʒ ⁊ non per teſtes. vtrum valeat
videtur ꝙ non: arguendo de pacto ad ſtatutum ꝙ eſt vali
dum argumen. vt eſt glo. que cõmuniter reputatur ſingu
laris in rubrica. C. de decre. decur. lib. x. ⁊ facit lex non ex
pretoris ⁊. l. neqꝫ pignus. §. pritatorũʒ. ⁊ ibi glo. ff. de re
gu. iur. ⁊ quod no. Bar. in. l. omnes populi. ff. de iuſti. ⁊
iure. ⁊. l. non poſſibile. ff. de pac. ⁊ lʒ legiſte allegant illam
glo. pro ſingulari. tu allega aliam in. c. ij. de ↄſue. lib. vj. ⁊
ibi vide Dñicum pro quibus glo. tu allega caſuʒ meliorẽ
de iure in. l. gñaliter in. v. ſi enĩ pactis ↄuentis hoc fieri cõ
ceditur quare nõ ipſis legis auctẽ. ⁊ ibi vide bal. C. de fide
inſ. ⁊ ſic vr ꝙ tale ſtatutũ nõ valeat. Nec ob. arg. de pacto
ad ſtatutũʒ ꝙ ꝓcedit affirmatiue vt qđ põt fieri pacto põt
fieri ſtatuto ⁊ ↄſuetudine negatiũ eſt ꝙ nõ põt fieri pacto
nõ poſſit fieri ↄſuetudine nõ ſemꝑ ꝓcedit. ar. ecce exẽplũʒ
per pactuʒ non põt renũciari ordini iudicioꝝ tñ per ↄſue
tudinem põt vt in auc. de fideiuſ. §. argentum. C. de ↄſti.
pecu. l. ij. item per pactuʒ nõ põt dari iuriſdictio. l. ꝑuatoꝝ.
C. de iuriſ. om. iu. ſed ꝑ ↄſuetudine ſicut eſſe homini ꝑua
to: vt ẽ tex. melior de iure in. c. cũ ↄtingat de fo. cõpe. Itẽ
per pactũ nõ põt dari auctoritas ꝑuate ſcripture: ſed per
ↄſuetudinẽ ſicut. c. cũʒ. p tabellio de fide inſtru. p Inno.
vide bal. in. l. de quibus. ff. de legi. Sʒ ↄtẽ verius. ſ. qđ va-
leat ſi ex cã legitima itroducat: vt lʒ. d. An. in. c. ij. de pro
bat. puta ſup excreſcente ciuiũ malitia qꝛ de facili repiũn
tur teſtes cõtra veritatẽ deponẽtes tũc eſt validũ tale ſtatu-
tuʒ de ſimile: vt dicit bar. i. l. oẽs populi. ff. de iuſti. ⁊ iur.
⁊. l. ſi quis pro eo. ff. de fideiuſ. ⁊ in auc. ſacramẽta. C. ſi aduer.
vẽ. Bal. i. l. nõ dubiũ. C. de legi. moderni oẽs in. c. cũ ↄtin-
gat de iureiur. ſtatuto cauet ꝙ ſi in ↄtractu minoris nõ inter
uenerit ↄſenſus propinquoꝝ nõ teneat. ⁊ ſi interuenerit
iuramentũ ꝑſumatur ſimulatũ vel dolo extortũ ꝙ tale ſta
tutum eſt validũ: vt. c. ij. de pac. li. vj. atẽta iniquitate ciuiũ
decipientiũ minores ad ↄhendũ. Et limita dictũ ſtatutũʒ
qñ debitũ ꝓbaret per inſtrm ⁊ quãtitas ꝓbaret p teſtes.
puta ꝓmiſiti mihi reſarcire per inſtrm publicũ oẽ dãnuʒ
qđ habeo in tali cã probo bene ꝓmiſſionẽ per inſtrm ſed
quantitatẽ dãni ꝓbo p teſtes qꝛ tũc potero. ita tenuit diſpu-
tãdo Jac. bu. ⁊ eũ refert ⁊ ſequitur bar. in. l. cũ ↄditio. §. quã
igitur. C. ſi cer. pe. Unde aũt dicant teſtes dic ꝙ antiquitus di
cebant ſupſtites eo qđ ſup oẽ ſtatu ꝑferebant. nũc vero pte
ablata nomis teſtes vocant. ita dicit tex. c. forus in ver. te
ſtes de verborum ſignifi.

c **Um iudei.** Cle. j. in tex. ibi iudei
⁊ ſarraceni. no. hic tex.
1 valde no. ſic intellectũ ꝙ cõſtitutio loquẽs de
iudeis nõ cõprehẽdit ſarracenos ⁊ paganos
niſi per eandẽ ↄſõnez extendat vt eſt optimus tex. in. c. cũ
ſit nimis. ibi hoc idẽ extendimus ad paganos. j. de iude.
ꝙ eſt valde no. pp ſtatuta loquẽtia de iudeo vt nõ compre
hẽdant paganũ ſeu ſarracenũ. facit bona gl. in. c. ↄſõnem
de regu. li. vj. niſi ſimilia ⁊ mẽte ſtatuti cõprehẽderent. lʒ nõ
verbis vt ẽ bona gl. in cle. j. õ. de reſcrip. ⁊. xxvij. diſ. ꝙ in-
terrogat⁹. ⁊. l. tale pactũ. §. fi. ff. de pac. ita dixit elegãter. c.
oẽs deinceps. xxviij. q. j. ibi iudeoꝝ ↄſortia addit gl. ſimi
liter ⁊ gentiliũ. rõ Bar. vr decidere. l. j. ff. ad. l. iul. maie.
ꝙ ſi conceditur ſaluus cõductus mihi ⁊ socijs cõprehendit
iudeus ex mente. vide ꝙ no. in ſpec. de reſcrip. pſita. §. ve
nali. v. ſi quis in. ij. col. ⁊ ibi Jo. an. in v. ſed nũc. Specu.
dicis ꝙ ſi impetro reſcriptum contra epm ⁊ quoſdã alios
ꝙ cõprehendunt ſocij comiti laici vide moderniores in
c. ſedes de reſcrip. in ver. chriſtianos. ¶ No. iſtam gl. ꝙ
2 chriſtiani ꝓducti in teſtes ↄ iudeos p exceptionẽ criminis
pñt a teſtimonio repelli: qꝛ lʒ iudei ſint nõ tñ ds eis legi-
tima exceptio ſubtrahi: ſed ↄ videt qꝛ infamis ↄ infamem
non põt obijcere infamiã. nam nil iudeus iudeo: nil cate
lina cethego: vt. l. qm. C. de hẽu. l. in arenã. C. de inof. teſt.
c. intelleximus de adul. c. qꝛ fruſtra de vſur. glo. in. l. iij. §.
lege iulia. ff. de teſti. vbi infamis põt teſtificari ↄ infameʒ.
cum ergo oẽs iudei ſint infames: vt. l. ſi. C. de iudeis. ⁊ ibi
bar. dixit ꝙ nõ pñt effici doctores. qꝛ doctoratus tanqꝫ ſit di
gnitas eſt eis vt infamib⁹ ꝓhibitus: vt in regula infami-
bus lib. vj. ⁊ cõſequunt moderniores in. c. j. de iude. ⁊ ibi
3 pulchre dicũt ꝙ nõ debent intrare ſcholas chriſtianoꝝ ne
alios inficiant. ⁊ tu vide glo. ſing. in. §. vex. xxviij. q. j. vbi
iudeoꝝ ꝓhibet ↄuerſatio qꝛ ſunt difficiliores ad ↄuerten
dũ ⁊ ſunt pꝛiores ad ſubuertẽdũ: qꝛ leges hñt ⁊ ꝓphetas
⁊ ſic videt ꝙ chriſtianus infamis põt teſtificare ↄ iudeuʒ
põt dici ꝙ glo. in. d. §. lege iulia. nõ ſit vera ⁊ ↄ eam tenet
expreſſe bar. in. l. cũ mulier. ff. ſo. ma. ⁊ glo. ſingul. in. c. te-
ſtimonium de teſti. ⁊ ibi dñs meus de imola. vbi infamis
aut alter criminoſus litigans in iudicio põt ↄtra teſtes ex
cipere de iſamia ⁊ alijs criminibus nec poterit ↄ eũ replica
ri ꝙ laboret eodẽ morbo. facit tex. no. l. hos accuſare. §. ſi
ſeruus. ff. de accu. vbi ſeruus accuſat⁹ eſt hic cõuincẽdus: qꝛ
vere ẽ ꝙ iſamis nõ põt obijcere infamiã alteri iſami in his
que adinuicem habent facere. Sed teſtis non facit aliqd
principaliter parti; ſʒ adhibet vt faciat fidẽ iudici ſʒ iudex
pp iſamiã pris nõ adhibebit maiorẽ fidẽ teſti vili ⁊ iſami
⁊ ita dicit Inno. in ſimili. c. intelleximus⁹ de adul. in v. ꝑnci
piũ qđ ſit ꝑnceps ⁊ rex. dicet in cle. j. de bap. vbi gl. tãgit
⁊ no. ex gl. ꝙ iudei reg. nõ cõpellunt p eccleſiã ſʒ per iudi
ces ſeculares

ces ſeculares in caſibus tñ de eis iudicat eccleſia. ⁊ caſus
in quib⁹ eccleſia iudicat de iudeis. colligit glo. in. c. iudei.
vbi eſt gl. magna el ſecũdo. deinde vide qđ no. Inno. i. c.
ꝙ ſuper his. de voto. ⁊ ideo refert. d. Pe. in conſilio. xv.
ꝙ cum iudeus iniuriſſet quedam inhoneſta contra crucez
domini noſtri Ieſu cum ꝓceſſio clericoꝝ iret ſolẽniter per
ciuitatem ceſene qđ conſuluit ꝙ debuit puniri per iudicez
laicum vt ẽ tex. in. l. ſi quis in hoc genus. C. de epi. ⁊ cle. ⁊
vide qđ dicit Innoc. in. d. c. ꝙ ſuper his. de voto. ꝙ papa
punit iudeos ſi faciunt aliquid contra legem noui vel ve
teris teſtamenti. vnde Gregorius ⁊ Innocẽ. iiij. manda
uerunt quendam librum iudeoꝝ comburi qui vocabatur
talmach: q: ex eo inſurgebãt hereſes cõtra legẽ veteris te
ſtamenti. Nec ob. ꝙ nihil ad nos de his que foris ſunt.
ix. q. j. c. multi. quia verum eſt ſpiritualẽ penam eis infli
gendo cum ſpiritu careant: ⁊ ſic non poſſunt excõicari. ſ.
5 eo. ibi conſocuerunt autem. ¶ No. propter lucra princi
pes concedunt iſta priuilegia iudeis. facit qđ dicit Guil.
in cle. j. de vſur. ꝙ fere omnes dñi ⁊ cõmonitates ſunt ex
cõmunicati qui propter magnũ lucrum permittunt iudeis
facere vſuras: ꝙ diligẽter tene menti. ⁊ ſic no. ꝙ non pñt
ꝑncipes ꝑuilegiare iudeos in his q̃ ſunt oprobrioſa fidei
catholice. ibi ſꝫ cũ i iudicijs. gl. oppõit ꝙ i iudicijs ẽ ſuadẽ
da pietas: vt in. c. ij. de mu. peti. l. in ſacris. C. de prox. ſacr.
ſcri. li. xij. adde ꝙ eleganter dicit Bal. in. l. ſi. C. de fruc. ⁊
li. expen. quod ſi princeps ꝯceſſit priuilegiũ vaſallo cuiuſ
dam comitis ne perderet feudũ ꝑꝑ pactũ nõ ſeruatũ. idẽ
erit econtra ꝙ licitum erit dño comiti non ſeruare pactuꝫ
vt in. c. ſacramentũ de conſuc. recti feu. ꝓpter equalitatez
ſeruandam niſi princeps motu proprio illud priuilegiuꝫ
conceſſiſſet. Itez ſi pricepſ ꝯceſſiſſet patri ꝙ poſſet teſtari
diminuta legitima filij: ita filios poterit teſtari dimiſſa le
gitima patris. facit glo. ſingularis in. c. ij. de mo. peti. vbi
clauſula appellatione remota appoſita in ꝯuentione itaꝺ
ligitur reperita in cauſa reconuentionis ꝓpter equalitatẽ
ſeruandam. facit glo. ſingularis in cle. ſepe de ver. ſigni.
vbi ſi cauſa eſt ſũmaria ex cõmiſſione debꝫ eſſe ſũmaria in
cauſa recõuentionis. hinc pulchre dixit dñs Domi. in. c.
j. de dolo ⁊ contu. li. vj. ꝙ ſi actor impetrauit ius vt poſ
ſit venire ad iudicium per procuratorẽ ꝙ reus vtetur eo
dem iure. allegat. d. de ro. deci. xxv. facit qđ pulchre not.
6 Ange. in. l. j. §. j. ff. ꝙ quiſqꝫ iur. ꝙ ſi aduocatus cõſuluit
in vna cauſa. idem conſiliuꝫ ſequi debet in alia ſua cauſa.
hinc dixit Bal. in. l. ſuper cyrographis. C. ſi cer. petatur.
ꝙ ſi iudex mandauit executioni inſtrumentũ minus ſolẽ
ne ꝙ in cauſa mandabit inſtrumentum minus ſolẽne exe
cutioni. allegat Inno. c. paſtoralis de excep. ⁊ ideo no. dẽ
terminat dñi de ro. in deci. xxxj. ꝙ ſi quis petit aliquẽ inter
rogari ⁊ non offert interrogationes in modum poſitiõis
ꝙ reus non tenet oſtendere. ⁊ eſt ratio q: ponens videtur
confiteri interrogans vero non. ita reſpondens vel conſi
tebitur vel negabit: ſic inter reſpondentẽ ⁊ interrogantez
non ſeruaretur. facit tex. in. c. j. de for. fide. vbi debet ſua
ri equalitas inter dñm ⁊ vaſallum ꝙ in quibuſcũqꝫ vaſal
lus debet eſſe fidelis domino: in eiſdem debet eſſe fidelis
dominus vaſallo. facit ꝙ ſingulariter dixit Bald. in. c. j.
qua vaſal. feu. ꝑꝑ ...
re infra certum tẽpus ſub pena. addẽ ꝙ non poteſt petere
penã niſi primo ſe infra illud tempus obtuliſſet ad hoc vt
ſeruetur equalitas. ⁊ hoc tene mẽti: quia ita vidi iudicari
hic Bononie in magna cauſa. ⁊ ſequenti anno: ita obti
nui in facto dum eſſem ſcholaris. ⁊ ſic videtur gl. arguere
quod chriſtiani non poterunt eſſe teſtes contra iudeos ſi
cut iudei non poſſunt eſſe teſtes contra chriſtianos: ⁊ ideõ
7 glo. decidit contrarium. ⁊ ſic no. bene hanc glo. q: ſingu.
eſt ſm. d. Anto. limitans illam regulam vt ſeruetur equa
litas quis ꝓcedit inter pſonã actoris ⁊ rei. nõ aũt quo ad
perſonas teſtium vel aliaꝝ perſonaꝝ in iudicio exiſtentiũ.
nec ob. l. j. ff. qđ quiſqꝫ iur. ⁊. c. cum omnes de conſti. quia
illud locum habet in priuilegio conceſſo ad impetrationẽ
hic aũt ſumus in iure conceſſo proprio motu pape in ver.
8 religioni. ¶ Quot modis ſirmatur religio vide dñꝫ An
to. ⁊. d. Archi. in rubrica de reg. ⁊ aliquid dixi in clemẽ.
religioſus. ſi. de procu. in ver. exhortamur. ¶ Nota gl.
ꝙ licet verbum exhortor ſit verbũ conſilij ⁊ non precepti
⁊ ſic non obliget. xiiij. q. j. c. ꝙ precipitur. ⁊ vide tex. xj. q.
iij. c. rogo. vbi ponitur ꝑceptiue. tamen hic ligat quia eſt
9 conſilium reuerentie cui obediendum eſt. vj. di. c. teſtim. c.
matheus de ſymo. Secus in conſilio profectiõis. xiiij. q.
j. c. quiſquis. quale eſt illud ſi vis ꝑ ꝑceptũ ꝙ ineſt. vade ⁊
vẽde omnia que habes ⁊ da pauperibus. ⁊ ideo dixit no.
Inno. in. c. j. de vi. ⁊ hone. cle. quod veniens contra. l. cõ
ſilij nõ peccat. Et papa hic fuit locutus curialiter cũ iſtis
magnatibus licet tanq̃ ſuperior poſſit eis precipere ⁊ cõ
minari penam excõmunicatiõis. facit bonus tex. in cle. exi
ui. de verboꝝ ſignifi. ⁊. ix. q. iij. c. hortamur. plene per do.
Anto. in. c. naꝫ concupiſcentiã de conſti. facit illud quod
pulchre ſcribitur apud Terentium in Andria. te rogo ⁊
ſi eqꝺ eſt te exoro. facit glo. ſing. ſm Ang. in. l. i. C. ſi rec.
prouinc. vbi blandicie pſidum inducunt iuſtum metum.
facit illud. eſt rogas armum ſpecies violenta iubendi. facit
quod habetur io. c. cum inter. R. ſeniorẽ de electi. vbi in
10 ſtantiſſime preces principis inducunt iuſtum metũ. facit
glo. ſing. in. c. cum dilectus. ẽ. quod metus cauſa. vbi ver
ba minatoria inducunt iuſtum metum conſiderata quali
tate perſonaꝝ. facit glo. l. j. §. j. ff. quod iuſſu. vbi rogatus
domini habetur pro iuſſo. Et ſic habes ex iſta gloſa ꝙ ad
iudicandum an canon ſit conſilij an precepti non attendi
mus verba ſed materiaꝫ. vide ho. tex. in cle. exiui. item pre
terea de verbo. ſign. d. Anto. in. c. nam concupiſcentiã de
conſtitu. vide bonam glo. c. ad aures de etate ⁊ qualitate.
11 ¶ Querit hic dñs meus de imola ſi iudeus producatur
in teſtẽ: an debeat iurare. dicit ꝙ debet iurare per legẽ ſuã
vt no. in Spec. de iura. cal. §. reſtat in ſi. ſuper euangelijs
autem iurare non debet: quia ei non licet tangere ſacramẽ
ta. v. di. c. acatios ſic debet intelligi. l. iudei. C. de iudeis.
⁊ quod no. bar. io ꝑhe. ff. ⁊ ita dicit hic Landi. ⁊. d. Pe.
iudici expedire videatur poteſt iudeum compellere vt iu
ret ſuper ſua lege ſm. d. Pe. Et inſuꝑium. d. meus alleg.
bart. in rubrica. ff. de iuſti. ⁊ iure. attende quia Bar. ibi
dixit ꝙ iudeus non poteſt eſſe tutor chriſtiani quia opor
tet eum iurare ad ſancta dei euangelia: vt faciunt tutores:
vt in debita forma in. l. fina. C. de admini. tuto. licet de iu
re digeſtoꝝ poterat eſſe tutor: vt. l. ſpadonem. §. iam aũt.
ff. de excu. tu. pro quo dicto facit glo. ſing. in auc. iuſiurã
duꝫ ꝙ preſtaſ ab omnibus circa principium. vbi dicit ꝙ
ideo iudeus aut hereticus officialis eſſe nõ poteſt: quia in
eo non poteſt cadere iuramentũ ꝙ officialis preſtare tene
tur de quo in. d. auc. iuſiurandum. facit etiam ſingulare
dictum bal. in. c. j. §. item ſacramẽta de pace iur. fir. in vſi.
feu. vbi dicit ꝙ. c. quãnis de pac. libro. vj. non habet locũ
in iudeis qꝛ in eis non poteſt cadere iuramentuꝫ per chri
ſtum ſeu per ſancta dei euangelia. ⁊ ꝯſequenter cũ ceſſent
illius capituli verba igitur ⁊ eius diſpoſitio. l. iiij. §. toties
ff. de damno infec. ⁊. l. ſi ſeruum. §. non dixit pretor. ff. de
acqui. here. ⁊ ſic videtur ꝙ dominus meus de imo. videſ
approbare dictum ⁊ rationeꝫ bart. in dicta rubrica. ff. de
12 iuſti. ⁊ iure. ¶ Sed certe dictum Bart. vꝫ ꝙ iudeus nõ
poſſet eſſe tutor chriſtiani eſt veruꝫ. ſed ratio ſua non vide
tur vera. nam ſicut chriſtianus iurãs per alienos deos ob
ligatur ex tali iuramẽto: vt no. dixit Inno. c. ⁊ ſi chriſtus
de iureiurando. ita etiam iudei iurantes per noſtrum vni
cum ⁊ veriſſimum deum obligati eſſe videntur: quia con
trarioꝝ ẽ eadem eſt diſciplina: vt. l. j. ff. de his qui ſunt ſui
vel alieni iuris. ⁊ ne meliores conditionis ſint iudei ⁊ pa
gani q̃ chriſtiani contra. l. nos ſolum. ff. de dotalibus. ⁊
l. ſeruus. ff. quod vi aut clam. preterea poſito ꝙ non poſ
ſet iurare per religionem noſtrã: tamẽ iurabit bene ꝑ ſuã
quam eque ſeruare tenetur ſicut ⁊ nos noſtram. xxij. q. j.
c. mouet te. preterea ex ſuo dicto ſequiẽ abſurdũ ꝙ ſemper

eſſet dare iudicium in iudicio eſſe non poſſe: quia nõ poſ
ſet iurare de calumnia ſcḋm noſtram religionē quod qui
dem iuramentum eſt de ſubſtantia iudicij: vt.l.ſi.C.de iu
ramen.calum.ſed iudei poſſunt eſſe in iudicio ⁊ iurare de
calumnia vt tenet Specu.in dicto.§.reſtat.v.ſed pone iu
deus.preterea ſi ratio bart.eſſet vera ſequitur ꝙ nullo ca
ſu poſſet eſſe teſtis contra chriſtianum cum non poſſit iu
rare per noſtram religionē: quod quia iuramentuꝫ eſt de
forma ſubſtantiali ipſius teſtificationis.l.iuriſiurandi.C.
de teſti.ſed hoc eſt falſum quia imo poteſt eſſe teſtis cõtra
chriſtianum vt in caſu notabili.l.quoniā.C.de here.ergo
tenebitur iurare ſcḋm ſuam religionem vt patet ex ſupra
dictis.nec obſtat glo.in dicta auctēn. iuſiurandum . quia
non eſt illa ratio quam ibi ponit quare iudei ad officia aſ
ſumi nõ poſſint: ſed eſt alia.ſ.quia iudeis omnis digni
tas iterdicta eſt: vt.l.finali.C.de iudeis.⁊ ſic ex iſtis rema
net cõcluſio ꝙ ratio Bartoli non videtur vera.poſſet aſ
ſignari alia ratio ſcꝫ quia ideo iudei non poſſunt eſſe tu
tores quia ſingula eius bona ſunt de iure publicata vt in
auctēn.gazaros.C.de hereticis.in ver.circuncisos.licꝫ ho
die teneant de facto: ⁊ ideo cum non poſſint idonee ſatiſ
dare ſḋm formā de tutor.⁊ cura.qui non ſatiſdet.⁊ etiā vꝫ
dictū bal.fore verꝫ ꝑ ſupradicta cogitatū. And.barba.

¶ De teſtibus. Rubrica.

¶ Materia de.huius eſt ſatis quotidiana. merito ergo
accurate attingenda vt iuriſconſulti auctoritate fruar.l.le
gati.ibi plenius rogo attingaꝫ.quotidiana enim ſunt.ff.
de lib.lega.c.quia ſepe de elec.in.vj.⁊ in canone frequēs
equidem ⁊ aſſidua.luij.diſtinc.prohibet enim in hac de.
productio teſtium propter ipſorum publicationē ⁊ aper
turam in cauſa appellationis: propter timorē ſubornatio
nis que in iudibus eſt euitanda vt hic.⁊ in.c.fraternitatis.
ē.eodem.⁊ in auct.de teſte.§.quia vero.colla.vij. Et ſḋm
Landi.ſubornatio eſt de aliquo falſo exprimendo vel ve
ro tacendo in teſtimonio teſti per aliquem facta informatio.
iij.q.ix.c.puta de accu.§.qualiter.⁊ dicitur ſubornare quaſi
1 ſubtus in aure aliquod malum ornare vel ſub colore po
nere vt nota.d.§.qꝛ vero.⁊ idē dic ꝙ neduꝫ eſt prohibita
ſubornatio ſed etiam ſuſurratio: vt ſunt aliqui ſuſurrātes
qui loquantur ad aures principis vel iudicis ⁊ alios infa
mant quia ſunt puniendi crimine ſtellionatus.tex.eſt no.
coniuncta gloſa.l.iij.§.item ſi quis in poſteruꝫ fecerit.ff.
de crimine ſtellio.vbi glo.exponit qui bonis viris mēda
cia impoſuit.⁊ ita tenet Ange.l.ob hoc.ff.de his qui notā.
infamia.in glo.in verbo rite.exponitur ſḋm zenze.ideꝫ eſt
ſolēniter.l.non putauit.§.nõ quevis.in ver.rite.ff.de cõ
trahē.l.ij.ff.de inoffi.teſtamē.c.j.in ver.vna.ē.de ſūma
trinitate ⁊ fide catho. Et verbum autē importat iuſtaꝫ cau
ſaꝫ.ſic facit ad.q.aliquis fuit captus in die feriata.fuit cõ
miſſuꝫ ſapienti vt conſuleret: vtꝝ eſſet captus recte necne
2 dicebatur ille ſapiens vigore iſtius cõmiſſionis nõ habet
conſulere niſi hoc: videlicet an ex iuſta cauſa fuerit captus
vel ne.ſecus ſi fuiſſet ſibi cõmiſſum vt ꝯſuleret an rite fuiſ
ſet captus qꝛ tunc deberet conſulere ſi potuit capi die fe
riata.ita dicebat Bar.in.l.lecta.ff.ſi certuꝫ petatur.no.
Jo.and.in dicto.§.vna.vbi dicit ꝙ ſacerdos non rite or
dinatum non conficit: vnde non ſufficit dicere ſolo verbo
ſis ſacerdos niſi rite fiat vt ibi firmauit eſſe.d.Anto. Et
de iſta differentia vide Angelū in.l.j.§.aiunt edilem.ff.
de edil.edic.⁊.l.ij.ff.de inoffi.teſta.⁊ quod habetur.l.ſed
ſi lege.§.ſcire.ff.de petit.heredi.bald.in.l.iij.§.inter gra
dus.ff.de libe.⁊ poſthu.⁊ quod no.l.iuſte.ff.de acquirē.
3 poſſeſ.¶ Et ſic facit ꝯtra doctores factos ab imperatore
ſolo verbo cum dicebat eſto doctor tu.⁊ ita fecit impera
tor Sigiſmundus apud Ferrariam.ſed ꝙ fit doctor ta
lis inſtitutus.vide tex.l.apud euꝫ.§.imperator.ff.de ma
nu.ri.generali.vbi cum imperator manumittit ſeruuꝫ nõ
eſt opus vindicta: ⁊ ſic illa ſolēnitate qua vtuntur inferio
res manumittentes: ſed cum voluit ſit liber is qui manu
mittitur ⁊ per illaꝫ tex.dicit ibi Angelus ꝙ vnico verbo
imperator poteſt facere doctorem.⁊ ſic papa ſacerdotem
ꝙ tene menti: quia tibi eſt inauditum ⁊ nouum. ¶ Et ex
iſta glo.no.limitationem ad cle.vt procedat quando re
ceptio teſtium tenuit ⁊ ſic ſolēniter fuit facta.ſecus ſi non
ſolēniter: quia tunc non prohiberetur pars iteruꝫ produ
4 cere teſtes. ex qua infero ꝙ ſi ſtatutuꝫ prohibet popularē
facere ceſſionem alicui nobili ſub certa pena, pcedit quan
do illa ceſſio fuerit rite ⁊ ſolēniter facta.ſecus ſi minus ſo
lēniter: quia tūc puniretur cedens. Item ſi ſtatuto pmit
titur bānitū impune occidi intelligit ſi fuerit rite bānitus
Item ſi cauetur ꝙ inſtrumentum publicum mereatur exe
cutionem intelligitur ſi illud inſtrumentū fuerit ſolenne.
iſta eſt nota. Bar.in dicto.§.non quevis.quam not.per
petuo. Item ſtatuto cauetur ꝙ de contractu ſoluat gabel
la intelligitur ſi contractus fuerit ſolēnis.alias ſecus .ita
firmauit bal.l.non dubium.C.de legi.arg.l.iiij.§.condē
natum.ff.de re iudica.bonam glo.in clemen.j.de ſequeſ.
poſ.⁊ proprie. Et poteſt pars iterum teſtes producere ſi
primi non fuerunt rite recepti: ⁊ eſt ratio quia talium te
ſtium dicta non valent.c.in nomine domini de teſtibus.
5 in auctēn.e.§.penultimo. ¶ Quando autem dicatur re
ceptio teſtium non rite facta glo.hic dicit quando fit incõ
petenti vt in.c.at ſi clerici de iudici.⁊ in clemen.prima.ē.
de ſequeſtra.poſſeſ.ꝙ litteris niſi res eſſet tēpore peritura
quia tunc poſſet recipi teſtis a iudice non ſuo: ita ſingula
riter dixit Angel.ſe praticaſſe Padue.naꝫ teſtis debuit
recipi coraꝫ iudice peruſino: attamen propter periculuꝫ
more fecit eum examinare coram iudice paduano ita de
gē.dixit.l.cum hi.§.tranſactioneꝫ.ff.de tranſac.ꝙ eſt no
tandū. Secundo limita niſi quis fuiſſet paſſus periculuꝫ
in mari: vel in alio aliquo loco ⁊ vellet ibi facere examina
ri teſtes quia põt: qui teſtes poſtea facerent fidem coram
iudice competenti.caſus eſt valde no.in.l.ij.C.de naufra.
libro.xj.⁊ ibi vide bar.vel dicitur non rite recepti ex pre
modi.puta non cum ſolēnitate patrū lite nõ conteſ.erat:
vt.c.amidetis vt lit.non conteſ.vt dicit gl.⁊ addit hic pau.
vt refert do.Cardi.quia teſtes fuerūt examinati parte nõ
citata.facit.c.in noīe domini.de teſti.C.eo.l.ſi quando.in
alterutris parte preſente. Et ad hoc adde limitationes quas
poſui ſupra in rubrica: qꝛ eas non poſui in recollectis. di
cit etiā Pau.vt refert.d.Cardi.quia teſtes fuerunt rece
pti iuramēto non preſtito . facit.l.iuriſiurandi.C.de teſti.
ꝙ tu limita niſi iudex vellet recipe teſtes ad informationē
ſui: qꝛ tunc poſſet illos recipere glo.eſt quam bal.reputat
ſing.ibi in.c.j.§.ſi duo de pace.te.⁊ violat.tex. Scḋo niſi
cauſa eſſet notoria: quia tunc teſtis poteſt ſuper illa depo
nere non iuratus. Caſus eſt valde nota.coniuncta glo.in
c.tuanos.de coha.muli.⁊ de. Tertio niſi partes remitte
rent iſtud iuramentum.ita dixit gloſa no.in.l.j.C.de fer.
Quarto niſi eſſet epiſcopus ita dixit glo.not.in.l. iuriſiu
randi.C.de teſtibus. Quinto niſi ſtatutū diceret ꝙ iudex
poſſit procedere abſqꝫ ſolēnitate iuris: qꝛ tunc poſſet reci
pere teſtes ſine iuramento.ita pulchre dixit Barto.in.l.
filius.ff.de dona.ſed dñs meus de imola fuit auſus con
trarium affirmare: qꝛ ibi intelligit ſublata ſolēnitas iudi
cialis: vt in cle.ſepe de vbo.ſig.nõ autē ſolēnitas que eſt de
iure naturali ⁊ diuino: ſed iuramentum debet preſtare iu
re naturali ⁊ diuino: vt notat barto.in extrauagan. ad re
primē.in v.ſine figura.ergo nec ob.ſḋm eū ꝙ iuramētū in
teſte remitti pt: vt no.gl.l.d.l.j.ff.de diffor.qꝛ ꝯcedit quā
po mea remittit qꝛ pt in hoc ſibi ꝑiudicare.ſecus autē quo ad
tertium,qui non poteſt parti preiudicare: ⁊ ita reſidet in
dicta.l.filius. Sed longe mirandū eſſe arbiter de tanto:
quia hec opinio fuit Baldi in.l.milites.C.de teſtamen.
mili.⁊ in.l.pſbyteri.C.de epiſcopis ⁊ clericis.⁊ eum non
allegat.vbi dicit ꝙ quamcunqꝫ iudex habeat arbitrium ta
men debet conſtare de facto vt.l.diuus.ff.de teſtamento
mili.ſed non conſtat niſi teſtis ſit iuratus quia iuramen
tuꝫ in teſte

raꝫ in teſte eſt magna ſubſtantia ⁊ neceſſaria et ꝙ ſolēnis.
⁊ allegat ad hoc quod no. in clementina ſepe. de verboꝝ
ſignificatio. ⁊ ſine fallo iſta opinio videtur ſatis equa. ſed
opinio Barto. videtur verior: quia verum eſt dicere ꝙ
iuramentum ſimpliciter eſt inuentum de iure diuino. ſed
quod teſtis deponens iuret non eſt inuentum de iure di-
uino ſed eſt inuentum de iure poſitiuo. hoc probat tex. l.
iuriſiurandi. C. eodem. ibi antequam teſtimonium perhi
beant iam arctari precipimus vt honeſtioribus teſtibus po-
tius fides adhibeatur. Pondero tex. precipimus ⁊ ſic a
lege fuit inductum vt teſtis in deponendo iuret. ergo ſe-
quitur ꝙ a lege poteſt tolli quia eiuſ eſt cōcedere eiuſdeꝫ
eſt tollere. l. omni nouatione. C. de ſacroſanctis eccleſijs.
c. ex multiplici de decimis cum ſimilibus. ſed ſtatutū eſt
lex ciuilis in populo. l. omnes populi. ff. de iuſtitia ⁊ iure.
l. diſtin. c. ius ciuile. ergo ſtatutum potuit tollere. preterea
partes poſſunt illud iuramentum remittere: vt dicit glo.
dicte. l. prime. ff. de ferijs. ergo multoplus ſtatutum. ar.
l. finali. C. de fideiuſſ. ibi ſi pactis conuentis hoc concedi
tur cur ipſa legis auctoritate negabitur? Et ſic non obſtat
ratio domini Joan. quia ad preiudiciuꝫ tertij remitti nō
poteſt. quia imo ſtatutum poteſt ferre: vt dicta. l. omnes
populi. Item quia ſi verum eſſet ꝙ iuramentum quo ad
teſtem deponentem eſſet de iure naturali vel diuino vt di-
cit dominus Joan. tunc ſequitur quod pacto partium re
mitti non poteſt. l. ius agnationis. ff. de pactis. l. iura ſan-
guinis. ff. de regulis iuris. ¶ Nec obſtat dictū Bal.
6 quia debet conſtare de delicto quia non ſequitur ꝙ teſtis
deponit de delicto nō iuratus: igitur non conſtat de deli-
cto quod iuramentum inducit: vt honeſtioribus teſtibus
potius fides adhibeatur: vt dicta. l. iuriſiurandi. ergo ſine
iuramento adhibetur fides quia comparatiuū preſuppo
nit poſitiuum. l. vbi autem non apparet. ff. de verboꝝ
obliga. ⁊ ſic ſi aliquis bonus vir deponit non iuratus po
teſt ferre ſtatutuꝫ vt ſibi adhibeatur fides: ⁊ tunc dicetur
conſtare de delicto quia non eſt preſumptio ꝙ quis deie
ret. c. j. de ſeru. c. ſi. de preſumptio. c. eſtote miſericordes
de regulis iuris. l. merito. ff. pro ſocio. l. cum quidam de
legatis ſecundo. quia nemo preſumitur eſſe immemor ſalu
tis eterne. facit quod in ſimili habetur. l. ſecūda. C. de pō-
dere. aur. libro decimo. vbi ſtatutum facit quod ſtetur di
cto vnius ſuper pondere vel ſuper extimatione equoruꝫ:
ergo multoplus poteſt facere ſtatutum quod ſtetur dicto
teſtium non iuratorum: quia iſtud ſtatutuꝫ conformatur
iuri diuino in quo reperit in ore duorum vel triū ſtat omne
verbum. non dicitur duorum iuratorū. Et iſto modo po
teſt ſaluari recte Bart. quicquid dixit Baldus ⁊ Joan.
de imola. niſi forte diceretur ꝙ iſtud ſtatutum tanꝙ veni-
ens contra ius cōmune ſit reſtringēdū ꝗtū pōt: vt eſt gl.
in. l. finali. §. in computatione. C. de iure deliberan. ꝙ di-
ligenter tene menti. Et ad ſupradicta adde no. caſuꝫ in. c.
finali de here. libro ſexto. vbi inquiritur de hereſi contra
aliquem potentem poterūt produci teſtes illo non citato
7 quod eſt ſūme no. ¶ Adde etiā qđ dixit Bart. in. l. theo
pompus. ff. de do. prele. quod ſi teſtator mādat ſuper ali-
qua re ſtari dicto alicuius quem dicit eſſe informatum de
intentione ſua ille poterit deponere de intentiōe defuncti
abſqꝫ eo ꝙ pars citetur: quia perſona iam ē approbata a
defuncto ⁊ ſic nil poteſt obijci. Et ſic etiam dicit de nume
ro referente ſe citaſſe aliquem quia in illa relatione non eſt
neceſſaria preſentia partis citate: ⁊ ita etiam poſſes dicere
8 de medico referente vulnus eſſet mortale vt non ſit neceſ-
ſaria preſentia partis ex quo perſona eſt approbata. ſed
iſtud primuꝫ dictum Bar. non placet domino meo Ar
chiepiſcopo de ſicilia in. d. c. in nomine domini de teſtib⁹.
quia citatio ſit vt pars veniat ad videndum iurare teſtes
vt dicto. c. in nomine domini. ⁊ c. conſtitutus de fideiuſſ.
cum ergo iſte habeat iurare ex quo deponit ſuper volunta-
te defuncti: vt dicta. l. theopompus. ergo debꝫ citari pars
de cuius preiudicio agitur. Tu potes dicere ꝙ iſte qui eſt
electus a teſtatore cū deponit debet iurare vt eſt quando
deponit de voluntate defuncti: ⁊ ſic requiritur citatio. aut
non debet citare vt eſt quando deponit voluntate ſua. et
iſto caſu cedit opinio archiepiſcopi: ⁊ tunc nō requiritur
citatio partis ⁊ non procedat opi. Bar. Adde etiam ad
predicta bar. in. l. finali. ff. de queſtio. vbi dicit ꝙ ſi ſit in-
quiſitio generalis ⁊ fuerint recepti teſtes ⁊ ignorabatur
perſona que cōmiſerat maleficiuꝫ. ſi poſtea peruenitur ad
particularem pſonalē debet citari pars quando teſtes re-
cipiuntur: ⁊ iſta tene menti. Dicitur etiam receptio teſtiū
non rite facte quando teſtes deponunt ſuper aliquo non
9 incluſo in articulis: vt dicit glo. iſta. ⁊ eſt ratio quia non ē
ꝙ imputetur parti que prius non potuit inſtrui. arg. c. in
quiſitionis. §. primo de accuſa. pone exemplum teſtes in
ducti ſuper venditione depoſuerunt etiaꝫ ſuper conditio
ne venditioni inſerta de qua nihil dictuꝫ erat in. c. publi
catis atteſtatiōibus. poterit pars probare ꝙ nulla fuit ap
poſita conditio. in ver. publicatis. ¶ Not. ex glo. ꝙ ꝑꝑ
indiſcretā publicationē patet ꝙ iudex indiſcrete odio vel
gratia forte publicauerit teſtes ad impediēdū teſtificatio-
nes: quia tunc non prohibetur productio teſtium. ſiꝑpe
enim iudicis feſtinatio non debet nocere parti quia non ē
anguſtanda facultas probationis. l. fina. C. de here. ⁊ no.
in. c. fraternitatis. ē. eodꝫ titulo in nouellis. ⁊ ſic ad hoc
vt excludatur pars a productione teſtium requirit ꝙ pu
blicatio ſit rite facta. zenze. tamen dicit quod non ſufficit
ꝙ publicatio ſit rite facta: ſed etiam requiritur ꝙ pars di
dicit teſtificata. alias non excluditur a productione teſtiū:
quia tunc ceſſat timor ſubornationis. alleg. not. in Spec.
eodem titulo. §. ſane. ꝟ. quia ſi publicatis. ⁊ ſimiliter ecō-
tra dicit: quod ſi non ſint publicati teſtes ſi tamē apparet
ꝙ aliter habuerit pars eoruꝫ copia ⁊ ſic didicit teſtificata
quis tunc alij vltra non admittentur: quia eſt timor ſub-
ornationis: vt. c. conſtitutus in ſi. ē. eodem. in auc̄. codeꝫ
titulo: quia non addo ꝙ pulchre notat Barto. in auct̄.
ſemel. C. de probatio. vbi dicit ꝙ ſi pars teſtes interrogaſ
ſet quis ipſi dixerunt vel librum atteſtationuꝫ tranſcurſo
rie viderit ꝙ non dicitur didiciſſe teſtificata. ſed tunc de-
mum ſi librum deprehendere apud eum. non tunc preſu
mitur didiciſſe teſtificata: ⁊ ē ratio quia preſūpti teſtes in
reuelatione mentiuntur partibus ⁊ congratulantur eis.
ita dicit Joan. andre. in. c. vltra tertium de teſti. id ſi vide
rit legi ⁊ examinari perfecte. ⁊ probat hoc per tex. d. l. qui
ſemel in ver. neqꝫ ſubtraxerit. neqꝫ percunctatus fuerit ꝟ.
enim percūctatum importat ꝙ viderit diligenter. facit. §.
quia vero. ꝟ. aliud in auctēn. c. ti. dicit Joan. and. in. d. c.
vltra tertiaꝫ ꝙ ſi in aliqua parte legerit atteſtationes nō
in toto ꝙ non dicitur percunctaſſe quia niſi tota atteſta
tione perlecta non poteſt ſcire effectum eius. l. incitiuile. ff.
de legi. ſequitur bal. in dicta aucten̄tica qui ſemel. quod ē
bene notandū. ſed do. Joan. hic tenet glo. contra zenze.
videlicet quod ſufficit ſola publicatio rite facta etiam qđ
non ſint didicite teſtificata per hanc clem̄. que forte ſꝫ eū
voluit hanc opinioneꝫ approbare ⁊ ſic pronunciauit de.
iiij. vt dicit Joan. and. in dicto. c. conſtitutus. Tu potes
10 addere quia ex quo partibus non contradicentibus facta
eſt publicatio ſ interlocutoria tranſit in reꝫ iudi. vt in. c.
ſignificauerunt de teſti. ⁊ tacite videntur partes renūciaſ-
ſe productioni: vt dicto. c. fraternitatis. ⁊ dicto. c. de teſti
bus. ē. eodem in ſi. quod eſt verius ſm̄. d. Cardi. ſꝫ iudex
poſſet interlocutoriam predictam reuocare. c. cuꝫ ceſſante
de appel. eo ipſo reuocat ſi producenteꝫ admittit pars tñ
aduerſa poteſt apparere. ⁊ ex iſtis ſcio ꝙ ſi pars fuit igno
rans iſtius publicationis quod non propter hoc impedi
retur producere teſtes: ita ſentit Jo. and. in. d. c. fraterni
tatis. refert ⁊ ſequitur bal. in. d. auc̄. qui ſemel. in ꝟ. eiſdē.
¶ No. ex eo ꝙ ſup nouis cap. nō ꝯbibenī alij teſtes ꝑ
duci. ita no. in. d. c. fraternitatis. ꝗ an dicanī noua capitu
la ibi plene habeſ. ⁊ per Cy. in. l. per hanc. C. de tem. ap.
11 ⁊ dicanī noua que nō includebanī ſub ꝑmis. aliqo ſecus

vt ſi quis articulauit de preſcriptione inducit̃ poſſeſſio ⁊
bona fides ⁊ titulus ⁊ eo caſu quo exigitur vnde ſub alte
ro p̃dictoꝝ non pōt ꝙ teſtes ꝓducere. ſecus ſi ſolum arti-
culaſſet de poſitiõe vt Inno. l. d. c. fraternitatis ⁊ Bar. in
d. l. per hanc. ſunt quedaꝫ capitula oĩno noua vel articuli
ꝗ pro eodem capitulo ⁊ ꝗ pars intẽtionis ꝯtinens id qḋ
pars probare intẽdit. Sunt quidã articuli vel capitula oĩ
no noua ⁊ iſti dicuntur articuli impertinẽtes qui non co-
adiuuant intentionẽ articulantis ⁊ ſuper his non admit-
tuntur teſtes ſcilicet q: ſunt impertinẽtes. nec admittit̃
quis ad probandũ ꝙ probatũ non releuat. c. cũ cõtingit.
de offi. dele. l. ad prob. C. de proba. ideo iudex a princi
pio dꝫ corrigere poſitionẽ ⁊ articulos impertinẽtes: vt no.
glo. in. c. j. de cõfeſ. lib. vj. ¶ Sed pro veritate huius ar
ticuli pōt dici ꝙ ſolum vidicere teſtificata ſit cauſa impedi
tiua vere vel p̃ſumptiue. nã ex quo iure voluit ꝙ poſt pu
blicationem quis non poterit ꝓducere teſtes hoc fecerit
quia ſtatim ꝙ eſt facta publicatio p̃ſumitur ꝙ partes vidi
cerint teſtificata q: auide ſunt partes cõiter videre quõ ꝓ
bant ⁊ quõ fecerint quia ex illo perpendunt finem victo-
rie vel non. ⁊ ſic ſi conſtat de publicatione eſt preſumptio
qḋ partes vidicerint teſtificata ⁊ ita ꝓcedat ſ̃ gl. tex. d. c.
ꝯſtitutus. ⁊ opi. ſic dicentium. ſed ſi pars vellet ꝓbare qḋ
non vidicerit teſtificata. bene pōt ꝓbare quia hec ẽ p̃ſum
11 ptio iuris tm̃: ⁊ ita ꝓcedat opi. ꝯtra. ¶ Et ſi dicas quõ ꝓ
babit an ꝓbando ſe ꝓcuratorẽ ſuũ abſentes tempore pu
blicationis vel ꝓbando ꝙ proteſtatus eſt ne fiat publica-
tio q: vult ꝓducere teſtes ⁊ ꝓteſtat̃ ꝙ non vult videre nec
percũctari atteſtationes cũ hoc ſit ꝙ ipſe vult alios teſtes
producere vel ꝓbando ꝙ tempore qḋ fuit facta publica-
tio ſolo verbo dixit ⁊ habeantur pro publicatis receſſit ne
amplius veniret ad iudicem vel notariũ iſtis modis pro
babitur non vidiciſſe teſtificata. ⁊ ſic nota. no. Jo. de lig.
hic ⁊ ita in facto ꝯſuluit. d. Anto. ꝙ eſt veriſſimũ ꝑ euꝫ in
d. c. fraternitatis. vt ꝓ oĩt ſuffic̃ ꝙ actualiter legerit: an ſuf
12 ficit ꝙ mentaliter intelligat dicta teſtium. hoc eſt pulchꝛũ
dubium. ⁊ dicit dñs Ant. in. d. c. fraternitatis ꝙ vidit de
facto. lata erat ſñia ꝯtra abſentem facta publicatione in cã
appellationis volebat directo contra probare dicebatur
ꝙ non poterit: q: vidicerat teſtificata ex ipſa qualitate ſen
tentie quia ſi ꝯtra euꝫ erat lata debebat ſcire preſumptiue
ꝙ teſtes ꝓbauerant. pro hoc facit: q: tex. in dicto. §. q: nõ
ex igitur ꝙ atteſtationes ꝑcunctauerit qḋ notat naturalẽ
lectionem viſu corporali non intellectuali vt eſt optimus
tex. in. l. j. §. ſed ſi legi. ff. de his que in te. dele. vbi legi nõ
dicitur illud qḋ mentaliter legitur. facit no. dictũ Inno. ĩ
c. p. et. g. de offi. deleg. ad hoc qḋ ſñia dicitur habere erro
rem expreſſim opꝫ ꝙ error videatur patens in ſententia.
ſecus autem ſi per aliquam ꝯcluſioneꝫ mentalem appare
ret de errore quia nunꝗ̃ ſñia diceretur habere erroreꝫ ex-
preſſuꝫ. notat dñs An. in. c. clericus de iureiur. c. ab excõ
municato de reſcrip. c. tranſlato. de conſtitu. ita videtur di
cendum in ꝓpoſito. Zeium rñ decidit. d. c. fraternitatis. ꝑ
§. quia vero. v̇. illud. vbi non publicatis atteſtationibꝰ nec
receptis teſtibus per partem ſi pōt inſtrui ex ſola diſputa
tione habita cum parte ſuper dictis teſtium dicit̃ ꝙ impe
ditur ꝓductio ⁊ ſic accidit. d. An. per illum tex. ꝙ menta
lis lectio vel inueſtigatio ſufficiat duꝫtamen eſſet cõcludẽs
ita ꝙ potuerit bñ ſcire quia dixerit teſtes particulariter ⁊
capere ſicut cõiter ſit in diſputatione quia dicta teſtium in
diſputando tercẽtur. ⁊ aperiuntur in qualibꝫ parte ⁊ in
quolibet toto. ⁊ ſic pōt ex eis inſtrui ⁊ ſic ꝯcludit̃ ꝙ inſtru
ctio mentalis operat̃ illud ꝙ corporalis. facit qḋ no. bal. ĩ
l. ad ꝓband. C. de ꝓba. vbi ſi ſtatutum dicit ꝙ inſtrumẽta
mandentur executioni cõprehẽdit̃ tacita ſtipulatio vbi di
cit in facto ſe ita conſuluiſſe ⁊ tenuit. l. j. C. de rei vxo. act.
⁊ in. l. iuriſgentium. §. ita quod ferre. ff. de pac. facit bona
glo. in. c. ſ. j. di. vbi dicit do. Dominicus per illaꝫ glo. ꝙ
ſi error in ſentẽtia cõprehendit̃ a contrario ſenſu. ꝙ dicit̃
comprehendi error expreſſus ⁊ ſi ex forma ſtatuti inſtrm̃
mereatur executioneꝫ ꝙ habet locũ in cõprehenſis ex mẽ
13 te legis ꝙ eſt ſingulariter no. ¶ Sunt quidam articuli
noui dependẽtes tñ ex antiquis ⁊ qui ſint iſti. Jo. an. ꝓſe
quit̃ per exempla Anto. late. d. c. fraternitatis. ⁊ Bar.
d. l. per hãc. ⁊ ꝯcludit ꝙ ſunt illi qui adiuuant intentionẽ
articulãtis in eadem cauſa de nouo formati. pone exẽplũ
vt in. c. cum ioan. de fide inſtru. dꝫ tñ ꝙ ſaltem tacite non
comprehenderet̃ ſub antiquis quo ad neceſſitatẽ ꝓbatio
nis qui comprehendit̃ ſub priori articulo de neceſſitate ſꝫ
non de mente probationis. pone exemplum articulaui ꝙ
mutuaui tibi. c. de mẽte facti ineſt tẽpus q: dꝫ ꝙ mutuũ
ſit factum tempore ſed non ineſt de neceſſitate ꝓbationis
probari enim poteſt mutuũ abſqꝫ tempore. l. teſtium. C. e.
iſto modo admitteret̃ ꝓbatio ſub tempore non obſtante
publicatione. facit tex. ſm̃ vnũ intellec. c. ex tenore. ē. c. ti.
⁊ tacite ſentit Inno. ⁊ Jo. an. in. d. c. fraternitatis. Que-
dam ſunt que non cõprehendunt̃ de neceſſitate ſub priori
bus poterant tamen comprehendi et non comprehendi
⁊ ſub illis pt̃ fieri noua ꝓductio. ar. c. veniẽs. J. eodẽ. ⁊ ex
hoc decidit qḋ quam ponit Jo. and. dicto. c. fraternita
tis. ⁊ dicit eam fuiſſe boacii de mantua contra ſñiam vel
collatiõem. ⁊ ponebatur excõmunicatio iudicis vel execu-
toris qui prebendaꝫ contulerat vel ſñiam tulerat. Succu
buit excipiens quia non probauit illam excõicationeꝫ pu-
blicam iuxta notabile. c. ad probandum de re iudica. Ap
pellauit ⁊ in cauſa appellationis format articulum ſup pu
blicatione excõicationis. queritur vtrũ debeat admitti hea-
tinus in. q. facti dixit fuiſſe obtentum ꝙ non: quia non eſt
nouum capitulum. ſed idem cũ priori primo inſufficiẽter
⁊ indiſtincte propoſito. hoc nõ placuit Jo. an. ex quo qua
litas publicationis non fuit deducta in priori articulo. ſi
cut videmus in ſimili quod admittitur ad probandũ ꝙ
ſe non fuiſſe canonice electum: qui prius probauit ſe ele-
ctum in. c. veniens. poteſt tamẽ ad illud. c. rñderi qḋ pria
probatio fuit ibi facta in ſũmario ⁊ ad aliud agebat̃ poſt
modũ vt ibi dicitur in textu. dat tamen Jo. an. aliud exẽ-
plum naꝫ comprobauit rem valere vltra. xx. admittitur:
Poſtea ad probandũ quantum valuit vltra. c. cũ cauſaꝫ
el ſecundo. J. eo. ⁊ qui probauit iniuriam probat eam no
toriam. c. j. de offi. delega. in. vj. fatetur tñ Jo. an. cũ ma
leſic. iudex recipiendo probationem excõicationis que nõ
releuabat per illam decre. ad probandũ. bene facit. c. pie.
de excep. lib. vj. iuncta glo. vbi pꝫ qḋ iudex non dꝫ admit
tere excõicationem in genere quando ſ̃ſibꝫ ſpẽs generis
non concludit intentũ excipientis ne vagetur cũ aliena ſa
cura alterius vt. c. vt qui duas de elec. in. vj. l. ait pretor.
ff. de iniur. ⁊ hoc ſequitur. d. Anto. in v̇. directe ꝯtrarijs.
14 ¶ Not. ⁊ ſuper articulis directo cõtrarijs non licet poſt
vidicata teſtificata alios teſtes producere: vt ẽ tex. ſ̃ ⁊ not.
in. d. c. fraternitatis. quia eſt ideꝫ timor ſubornationis ꝙ
gloſa limitat niſi aliud d̃ nouo addatur per quod tollatur
timor ſubornationis ſaltẽ p̃ſumptiuũ. puta ſi opponeret̃
falſitas teſtis cum corruptione: ita quod diceret̃ ꝙ teſtis
depoſuit falſum. ⁊ corruptus quia tunc admitteretur pro
ductio teſtium vt in. c. licet cauſam de probatio. facit. l. ne
exemplum. C. de fal. nam nõ poſſum probare ꝙ teſtis fal-
ſa dixerit niſi probeꝫ directe contra eoꝝ que dixerit. ſed q:
addo corruptionis qualitatẽ tollitur illa preſumptio ſub
ornationis: cum hoc ſit nouum cap. ⁊ idem dicit in ſimili
bus. ¶ Et pro hoc poteſt ſaluari vnus intellectus qui da
tur ad. c. ſeries. ē. e. vt publicatis atteſtationibus admitta
15 tur teſtis ſuper directo ꝯrijs quando cum teſtibus ꝓdu
citur inſtrumentũ publicũ. ex quo. n. concordat inſtrumẽ
tum tollitur preſumptio ſubornationis teſtium ⁊ erit ſcḋa
limitatio multum no. ad iſtam de. ita etiam poteſt ſaluari
notabile dictum Inno. c. cum clamor. ē. e. ⁊ ſentit glo. c.
ex teno: c. ē. e. vt publicatis atteſtationibus admittantur
teſtes ſup eiſdẽ capitulis quãdo veniunt ad coadiuuãduꝫ
priores teſtes meos vt ſi ego probaui per duos teſtes in
tentionem meam tu probaſti cõtra. potero poſtea plures
teſtes

teſtes producere:quia non eſt quid mihi imputetur.ſi plu
res vero produxi cũ eiſdem confiſus de duobus tantũ nõ
eſt preſumptio quod alios velim ſubornare:cũ ↄcordent
cum priorib⁹ ꝓductis ante publicationẽ ꝙ eſt no.dignũ.
¶ Pone aliud exemplum probaui me tali die ↄtraxiſſe cũ
berta.producũtur teſtes ad ꝓbandũ contra.qꝛ probent
me abſentem in tam longinquo loco ꝙ non erat poſſibile
me ibi preſentem eſſe ſi publicatis atteſtationibus ſuper
iſtis reprobatorijs volo probare directo ꝙ eram preſens
ad admittẽdũ primã ꝓbationẽ quod admittor:⁊ eſt ↄ no.
limitatio.⁊ iſta tenẽ mẽti ⁊ ſequit̃.d. Ant.in d.c.fraternĩ
tatis.¶ Nota etiã ex glo.ꝙ ſi articulus eſt mihi directo
16 contrarius ꝙ licitum eſt poſt dicta teſtificata produce
re teſtes.facit.c.ex tenore.ĩ.c.⁊ eſt cõis opi.omniũ quod
eſt verum quando ante publicationẽ pars aduerſa nõ po
tuit inſtrui ſuper probatione indirecte ↄria:qꝛ articulus
ſuit generaliter ꝓductus:ſed teſtes ſpecifice depoſuerũt.
pone exemplum dicit articulus ꝙ ticius ⁊ berta ↄtraxerunt
matrimoniũ non dicit quo die et quo loco:⁊ ꝑ hũc artic.
ſic confuſum non poteſt inſtrui teſtis ſuper indirecto con
trario:qꝛ ipſum non videbat niſi tempore publicationis.
⁊ tunc poterit quia non eſt ꝙ ſibi imputet̃.ſecus ſi articu
lus eſſet ſic coarctatus ꝙ ſola viſione articuli et non viſis
teſtibus inſtrui potuerit ſuper indirecto contrario.puta
dicebat articulus ticius tali loco ⁊ tali die cum berta con
traxit publicatis atteſtationibus ſuper iſto articulo nõ po
tero producere teſtes qꝛ inſtructus per articulũ mihi põt
imputari qꝛ ante non produxerim teſtes ⁊ poſtea publi
catis atteſtationibus:qꝛ prouocatus ex ꝓbationibus ſur
git ſubornationis timor non admittant̃.iſta gl.eſt not.ij.
q.iij.c.teſtes.ṽ.item teſtibus.⁊ ſunt verba Inno.d.c.cũ
clamor.⁊.d.c.ex tenore.⁊ voluit Spe.in.l.ſi quis teſtib⁹.
C.de teſti.⁊ approbat hoc dictum Io.and.in addi. ſpec,
ſ.e.ti.§.ſepe in princi.⁊.§.pono.vbi dicit ꝙ etiam directa
probatio contraria admittitur publicatis atteſtationibus
Quando articulus nõ fuit bene ſpecificatus.pone exem
plum:ſi contra inſtrumẽtũ obijcio magno.quod eſt falſũ
teſtes inducti deponunt ꝙ tempore cõfecti inſtrumẽti no
tarius erat mortuus:certe poterit aduerſari⁹ publicatis
atteſtationibus probare ꝙ erat viuus:licꝫ hoc ſit directe
ↄtrarium.nam non eſt ſibi imputandũ quare primo non
probauit quia non poterat diuinare quid teſtes erant di
cturi indebita:ergo ſpecificatio admittit ꝓbationem ⁊ ſic
tis patet per tex.d.c.ex tenore.ĩ.co.¶ Quis aũt articu
17 lus dicat̃ directe ↄtrarius.vide hic gl.que hoc declarat ar
ticulus vbi indirecte cõtrarius eſt quũ non imediate cõclu
ditur contrariũ.pone exẽplum.ſi dicis ꝙ ↄtraxiſti cũ ber
ta tali die:pono ꝙ tali die eras in francia iſtud ꝙ ↄtrariũ
⁊ ꝙ fuiſti in francia ſunt ↄria indirecto.⁊ ex hoc patet ꝙ ſi
ego dico ꝙ ſum dñs.alter facit articulum ⁊ dicit ꝙ ẽ dñs.
iſti articuli dicũtur indirecto ↄrij qꝛ duo nõ poſſunt eẽ dñi
vt.l.ſi vt certo.§.ſi duobus vehiculũ.ff.cõmo.⁊ ita in fa
cto dicit.d.Anto.ſe ↄſuluiſſe in.d.c.fraternitatis in ver.
producet̃.¶ Glo.iſta dicit bene de.habere fallẽtias que
an ſint ⁊ quõ perdant dicam poſt glo.Item no.ex glo.ꝙ
parte aduerſa conſentiente ceſſat diſpoſitio huius decrẽ.⁊
in hoc iſta glo.eſt ſingularis ⁊ non eſt alibi ſm dñm archi
epm in ṽ.in appellationis cauſa.¶ Nota ex glo.qđ ſup
antiquis capitulis in cã appellationis non eſt licitum pro
18 ducere teſtes ↄtra tenent legiſte:⁊ ſic obſeruãt in iudicio
ſeculari.Io.and.c.fraternitatis.⁊.d.Anto.ibidẽ appo
ſuerunt varias opi.nec ego curo illas apponere qꝛ hodie
habemus hic textũ expꝛeſſum corrigẽtẽ illas opi.antiquo
rum.⁊ ꝟ glo.hoc tꝫ ⁊ reddit̃ hic rõ:quia nõ minus in cã
appellationis ꝗ̃ in cauſa principali ſubornatio ſit timẽda
⁊ reijcias aliorũ opi.Bar.in.d.l.per hanc.tenet opi.legiſtarũ
licet.d.Pe.hic dicat qđ in foro laicorũ ſeruabit̃ opinio le
giſtarũ:in foro aũt canonico ſeruabit̃ opi.canoniſtarũ:vt
tenuit Cy.d.l.per hanc.⁊ bal.in.d.l.per hanc.dicit ꝙ in
foro ceſaris dꝫ ſtari ceſari:ſed in foro clericorũ dꝫ ſtari cõ
ſuetudinibus clericorũ:vt no.c.qđ clericis de foro cõpetẽ.
qꝛ vbi tex.ſunt ↄrij cuilibet dic̃ ſtãdũ eẽ in foro ſuo puta:
dum ius cano.ↄtinet rigorẽ ius ciuile ↄtinet eq̃tatẽ ergo
in foro equitatis ſeruabit̃ eq̃tas in foro rigoris ſeruabit̃
rigor.d.Anto.ar.ſequit̃ opi.huius glo.d.Io.⁊.d.Car.
⁊ idem faciũt dñs archiepũs hic ⁊ in dcõ.c.fraternitatis.
Certe negari nõ põt quin opĩo legiſtarũ ſit maiori eq̃tate
ſubnixa.Item ẽt negari nõ põt qđ ſup excreſcente hoĩum
malicia ⁊ iniq̃tate quã ↄſiderauit ius canonicũ opĩo ca
noniſtarũ ſit etiã equa cũ ergo de hoc fuiſſꝫ dubiũ vt habe
tur per glo.Bernar.in.d.c.fraternitatis.qꝫ ꝓfecto dubi
tare poterit ꝙ hec decre.emanauit ad hoc dubiũ decidẽ
dum:⁊ ſic habebit locũ ẽt de iure ciuili.Et per iſta ſunt ex
pedite glo.huius decre.¶ Extra vero glo.limita hanc decre.pri
19 mo ꝙ poſt dicta teſtificata põt produci tabellio in teſtẽ
ad corroborationẽ ſui inſtrumẽti ⁊ eſt rõ qꝛ in tabellione
non ꝑſumit̃ ſubornatio ita belliſſime dicit bar.l.amplio
rẽ ad fi.C.de app.¶ Secũdo niſi teſtes poſt dicta te
ſtificata deponerent ad corroborationẽ ſue ſubſcriptõis.
ar.l.j.C.de teſta.ita firmat bal.in.d.l.amplio:rẽ.¶ Ter
tio niſi ille qui nõ põt ꝓducere teſtes poſt dicta teſtifi
cata dei noia teſtium ꝓducẽdorũ iudici ⁊ poſtea ſe abſen
tet qꝛ ex quo in iudice nõ timetur ſubornatio poterit reci
pere teſtes ac iuramẽta ⁊ depoſitiones ⁊ videbit corũ teſti
monium quod eſt mirabile:⁊ eſt ↄcluſio noua ⁊ inaudita
ſed Bal.in.d.l.amplio rẽ.vbi dicit ꝙ licet hec de.ſeruare
tur in foro ſuo.poterit tñ ita limitari.⁊ bene facit ille tex.
vbi iudex appellationis ſupplet ꝓ abſente:ſed certe ſi hec
ↄcluſio eſſet vera daretẽ mã fraudi qđ eẽ nõ dꝫ.ideo dꝫ in
telligi qñ pars nõ ꝓduxit ꝓpter indiſcretã ⁊ repẽtinã pu
blicationẽ factã a iudice:vt dicit glo.hic vel qñ teſtes non
fuerunt recepti in prima ꝓductione culpa iudicis.alias ſe
cus.ita firmat Inno.c.per tuas.de teſti.⁊ ita dicit ⁊ ſequi
tur bal.in.l.veluti.ff.de eden.¶ Quarto niſi pars ꝑmo
inſtruxiſſet teſtem quõ deponeret:qꝛ nihilominus põt po
ſtea alios teſtes ꝓducere.ita dicit Bald.in.l.ſi.ff.de fer.
alleg.Odof.in ti.de ſenatuſcõſulto liboniano.⁊ dꝫ eẽ ſũ
me no.¶ Quinto niſi ſtatutũ diceret ꝙ poteſtas poſſit ꝓ
cedere in tali cã circũſcripta iuris ſolẽnitate:quia tũc pote
runt produci teſtes nõ obſtãte publicatione:qꝛ iſta ꝓhibi
tio eſt iudicis alias poſitiua:ergo põt a lege tolli.facit ſin.
hic ꝗ volũt ꝙ pte paciẽte poſſet fieri iſta ꝓductio ꝗ̃ multo
plus ſtatuto ꝑmittẽte qđ hũ no.¶ Sexto niſi de ↄſenſu
partiũ iſta ſolẽnitas remitteret̃ qꝛ ad vtilitatẽ partium in
ducta renũciari põt.c.ad apoſtolicã de regul.c.ſi de terra
de priuil.ita dicit Ho.quẽ ſequit̃ Io.an.in.d.c.fraterni
tatis.facit qđ habetur.c.p̃tatis de teſti.ſequit̃ bal.in auẽ.
qui ſemel.C.de ꝓba.¶ Septimo in cã eſſet criminalis qꝛ
poſt dicta teſtificata admitterent̃ teſtes.ar.l.j.§.ſi.ff.de
quõni.l.dini fratres.ff.de pen.⁊ ibi vide bart.¶ Octauo
niſi eſſet conſuetudo per quã liceret ꝓducere teſtes publi
catis atteſtationibus.ita firmat dñs An.in.d.c.ſeries.al
leg.Io.an.i addi.ſpec.in ti.de excep.§.dicto.ṽ.ſed nũqđ
publicatis.ſed Io.an.ibi loquit̃ nunqđ liceat reo publica
tis atteſtationibus nouã exceptionẽ ꝓponere ⁊ ꝓbare.⁊
ſic non loquit̃ de hiſdem capitulis vel directo contrarijs.
ſed dictũ.d.An.ẽ verũ qꝛ ſi ꝑtes hoc facerẽt vt ſupra dĩ
cũ ẽ multo plus ↄſuetudo que ẽ potentior.l.ſi.C.de fide
inſ.glo.in.c.ij.de ↄſue.li.vj.⁊ in rubri.C.de decre.decur.
li.x.¶ Nono niſi ꝑ euidentiã facti ↄriũ eius ꝙ ꝓbatum
eſſet appareret:qꝛ tũc admittit̃ ꝓbatio ita firmat Bal.in
l.ſi qs teſtibus.C.de teſti.puta teſtes dixerunt qđ quidã
fuit gladio interfectus reus dicit ꝙ fuit ſua morte mortu⁹
⁊ ꝙ in corpore ſuo nõ apparet vulnus.⁊ ibi dicit ꝙ cum
fuiſſet de facto queſtio corpus mortuum fuit examinatũ
⁊ oſtenſum medicis ⁊ fuit iudicatũ ſꝫ rei veritatẽ:⁊ ita dꝫ
tenere ſpec.in ti.de ꝓba.§.redeundũ.ṽ.hic quoqꝫ.⁊ ita
firmat Saly.illud ẽt vidiſſe de facto.¶ Decimo niſi teſtes
fuerunt teſtificati nõ in figura iudicij nec de ṽitate ſed de
ↄſcientia:quia tũc poſt dicta teſtificata admittunt̃ alij
teſtes.ita firmat bal.in auẽ.ſed cum teſtator.C.ad l.falci.
bene facit rõ gl.huius in ṽ.rite.¶ Undecimo niſi iudex

ex officio ſuo vellet teſtes antiquos repetere q: poſſet. ita
format Ang. in. d. auc. qui ſemel. et dicit fuiſſe ſingulare
et contra Inno. c. fraternitatis. et c. per tuas. de teſti. iu vi
de glo. ad hoc ſing. in auc. de teſte. §. qi vero. ¶ Duode
cimo niſi cauſa eſſet naturalis: q: tunc poſſit poſtea produci
teſtes: vt in. c. ſeries. &. c. fauore maiore. et ibi addit Ioan.
and. q hoc nedum habet locum in cā appellationis: ſed
etiam in eadē inſtantia. vnde ſi in cā matrimoniali teſtes
producti ſuper matrimonio non probarūt. poterunt alij te
ſtes produci nō obſtante publicatiōe qd in alijs cauſis nō
licet q dictū not. qi ſingulare eſt. Et dicit hoc procedere in
30 eo qui ſtat pro matrimonio vt ille poſſit producere teſtes
non obſtante publicatione. ſecus alias eſt in eo qui ſtat cō
tra matrimoniū q dictum eſt valde no. ſed ipſe nihil allegat
ſed Io. cal. quem. d. An. ſequitur in. d. c. ſeries hāc diſtictio
nem nō ſequitur. imo dicit in eo qui ſtat cōtra matrimoniū
cum ſubſit eadē ratio. ſ. vt euitetur periculū anime addu
cit no. in. c. lator. &. de re iudi. Et qi eque fauor eſt diſſol
uere materiā contra. l. dei ſtatū ſicut libimū confirmare. &
quia hec ſpālis prouiſio in matrimonio non ſumatur prin
cipaliter ſub fauore matrimonij. ſed ſub periculo anime.
facit qd no. Hoſt. in. d. c. lator. vbi dicit illud. c. procedere
vbicunq; vertitur periculum anime. Et aperte ſenit glo.
in dicto. c. ſeries. ſiue ergo q ſtat pro mandato ſiue contra
mandatū hȝ locum qd habetur. d. c. ſeries. et ita etiā tranſit
dn̄s archiepſ de ſicilia in. c. iurauit. &. de pba. et pōt alle
gari bona ratio: qi in cā matrimoniali conſideratur duplex
rō vȝ fauor matrimonij. et periculū anime: vt no. in. d. c.
ſeries. licet ergo ceſſet vna non tn̄ ceſſat alia: vt in. §. affini
tatis. inſti. de nup. l. liberorū. §. notant. ff. de his q not. infa.
31 ¶ Dicit tn̄. d. archiepſ in. d. c. iurauit. q iſto cāu dȝ adhi
beri aliqualis cognitio. nō. n. indiſtincte eſt audiēdus ad
producēdū ne corrūperent teſtes vel cauſa verandi aduer
ſariū vel deferendi negociū. ar. c. j. de iur. cal. li. vj. nam in
c. ſeries. et. c. cū in iure. &. c. habuit legitimā cauſā produ
cēdi vt ibi: et aut notabile dictū Inno. c. tenor. de re iudi.
vbi idē dicit in eo qui vult admitti poſt ſniam non ſuſpen
ſam. et ita limitat illa iura. c. lator et. c. cōſanguinei. &. de re
iudi. ¶ Et hoc puto verū et ſapit equitatem et pro eo allego
caſū valde notandū in dicta auc. de teſte. §. qi vero in v.
promittas ſacro dando q neq; per aliquem dolum aut ma
chinationē aut artem quartam petitionē petit fieri vbi eſt
tex. q in caſu quo qs pt facere quartā productionē teſtium
debet iurare q per maliciā illam nō petat: ita in propoſito
qñ eſt permiſſum producere teſtes publicatis atteſtationib⁹
poteſt adhiberi qualis qualis cognitio q p maliciā illam
nō petitur illa productio in v. illud dicitur q cum aliis fuit
pronunciatus dicta teſtiū nullo modo habeat licētiam in alios
teſtes producere: ergo in caſu in quo pōt producere dȝ adhi
beri illa cautela ſūmarie cognitionis. ¶ Et limita hāc ſal
lentiā nō habere locū in ſpōſalib⁹: vt. c. iurauit de pba. qr
ibi agit de non contrahēdo matrimonio vbi nō eſt piculū
ſi non contrahatur. Et ideo pulchre dixit. d. An. in. d. c.
iurauit. q in caſu in quo ſnia ſuper matrimonio tranſit in
rem iudi. obſtat publicatio. Dicitur aūt tranſit in rē iudi.
tunc qñ vitiū ſnie eſt p partes remiſſibile. exemplū in ſpō
ſalibus. qñ enim probatur eſt impedimentū poſſunt partes
omne ſententia ceſſante ſine aliquo peccato diſſoluere ſpō
ſalia etiam iurata: vt in. c. ij. de ſpōſa. ita et tacite potuerūt
ſibi prudicare patiendo publicationē atteſtationū ſup im
pedimento vel nō appellādo a ſnia lata contra ſponſalia. exē
plum in matrimonio. ſi publicatio atteſtationū eſt facta vel
ſnia lata pro matrimonio: vt q: ab actore dicebatur contractū
a reo nō negabatur nullo alio impedimēto allegato. nullum
enim ſubeſt pactū ſi nō admittūtur teſtes de nouo ad probādū
q nō fuerat interrogat⁹: vt pt reus de nouo contrahere: et ſic po
tuit tacite ſibi prudicare. Si vero vitiū ſnie non eſt remiſ
ſibile per partes: tunc nec ſnia trāſit in rem iudi. Nec ob.
publicatio atteſtationū. exemplū in ſponſalib⁹. ſi probatū ē
nō impedimentū qd tenere meruit. et ita tȝ. d. An. et. d. archi
epſ. d. c. iurauit. ¶ Decimotertio ſi teſtes deponūt ita q

eius dictum non valet q: poterūt iterū teſtificari: lȝ poſt di
uicia teſtificata. ita dixit bar. l. l. qui p ſalute. ff. de iuratur.
¶ Decimoquarto niſi pars vidiſſet teſtificata et poſtea
illa dediſſet obliuioni: qi tūc poſſȝ producere. ita no. dixit
ſm vnam ſolutionē in auc. de teſte. §. qi vero. ¶ Decimo
quinto niſi vltime probationes nō excluderent veritatē pre
cedentium probationū aduerſarij: vt. l. officiū. ff. de rei ven.
vnde ſi poſt diuicata teſtificata teſtiū dñi feudi probātis feu
dum eſſe in caſtaldiā conceſſum admittitur aduerſarius ad
probandum illud feudū poſtea fuiſſe conceſſum in rectū feu
dum. ita dixit bal. per illum tex. c. j. §. itē ſi vaſallus. in ti.
de contrauer. inueſti. in vſi. feu. ¶ Decimoſexto niſi de cō
ſenſu partiū fuiſſet admiſſus ad probādū actor prius ſuſpē
ſis interim probationib⁹ rei. nam tunc nō ob. nec vidiſſe te
ſtificata actoris et ſuper directo contrario. ita dixit Bal. in
d. c. §. item ſi vaſallus. et iſtum dicit eſſe verū matrimonium
illius no. l. officiū. ff. de rei ven. ¶ Decimoſeptimo vbi
teſtes producti in cā feudi dixerunt ſe neſcire vel nō recor
dari quia in cauſa appellationis poterūt produci teſtes qui
deponant ſup veritate. ita dixit Io. de bel. in. c. j. §. ſi eni
dn̄o. in ti. quid ſit inueſti. in vſi. feu. qd dictū nō plȝ bal.
ibi de iure cano. per tex. iſtius de. ¶ Decimooctauo niſi
teſtes in prima cauſa ſcientes veritatē ſe ſubtraxerūt preci
bus vel odio vel timore vel precio: qi in cā appellatiōis po
terūt illi tales produci. ſi alij in prima cauſa producti dixerūt
ſe neſcire vel nō recordari. ita dixit Bal. i. d. c. ſi. n. a dn̄o
ex. illius ſre. ¶ Decimonono niſi quis vidiſſet exemplū
et non originale diſpoſitionū teſtium: q: tunc non prohi
beretur producere. hoc dixit Bal. et Ange. in. l. ſi qs fece
rit. ff. quēad. teſta. aper. vbi eſt tex. qd aperto exemplo teſti
nō dicitur apertū ipm teſtm̄. qd limita niſi illud exemplū
fuit ſumptum ab originali per notariū qui illud habebat
q: tunc nō pōt poſtea producere teſtes. ar. eius quod no.
in auc. ſi quis in aliquo. C. de eden. ¶ Vigeſimo niſi eſſȝ
inquiſitor q poſt diuicata teſtificata poteſt producere teſtes in
quacunq; cauſa qi teſtimonia ſemper fuerūt et nota. Ita
no. elegan. Inno. c. cum clamor. &. eo. ſm Bal. in. l. eos.
§. ſi quid aūt. C. de app. et in auc. qui ſemel. et id no. Fede.
de ſenis conſilio. cdxi. vbi dicit poſt Ho. in. d. c. cum cla
mor habere locū qñ iudex procedit ex mero et puro officio
ſuo nullo petente vel proſequente inquiſitionē. ſecus aliter
quando iudex procedit aliquo proſequēte inquiſitionē:
quia tunc non pōt quia cenſetur ac ſi ibi eſſet actor et reus
ac publicatis atteſtationibus poſſunt alij teſtes produci.
et addunt dictum Inno. et Hoſtie. c. cum oporteat de ac
cuſa. vbi dicunt q ſi excōicatus impetrauit reſcriptum in
quiſitionis excōmunicato impulſo. Nihilominus iudex
ex officio ſuo procedit niſi excōicatus tanq̄ proſequens fuiſſȝ
nominatus in reſcripto et multū differt an iudex procederet
ex mero et puro officio. an vero aliquo proſequente: vt not.
glo. in. c. qualiter el. ij. de accu. in gl. circa mediū. et ita dȝ
intelligi dictū bal. licet ipſe indiſtincte videatur ſequi dictū
Inno. ¶ Vigeſimoprimo niſi eſſet tertius qui cōpeteret
pro ſuo intereſſe et vellet producere teſtes qi poſſet. facit in
ar. tex. iuncta glo. ſing. l. editor. in prin. ff. man. vbi lite pen
dente nihil eſt innouādum non hȝ locū in tertio cōpetēte
pro intereſſe ſuo. facit qd dixit dn̄s Anto. in. c. vt debitū
de appella. vbi ſtatutū remouēs appellationē non habet
locum contra tertiū appellantē per caſum ſingu. in. c. ſuper
eo. de offi. dele. ita in propoſito qd procedit quando igno
rauit litem moueri et ſic ignorauit publicationē et produ
ctionem quam poſtea ſciuit: tunc pōt producere nō obſtā
te publicatiōe q: ſicut ſnia nō noceret ignoranti. ita etiā
acta facta illo ignorante nō debēt ſibi nocere. ita noto. te
nuit Bar. in. l. ſi pluxorio. ff. de ap. et ita limitatur dictū
Inno. c. cū ſuper de re iudi. ¶ Vigeſimoſecūdo ſi quis
produxiſſet teſtes excōicatos poſſet poſtea producere teſtes
per in integrū reſti. et ita dixit Inno. in. c. auditis. de in in
tegrum reſti. ¶ Vigeſimotertio vbicūq; non ob. excep.
rei iudi. quia tūc poſt diuicata teſtificata poſſunt produci
teſtes. ar. c. inter dilectos. de fide inſtru. c. cū querunt. ff.
de excep.

de excep.rei iudi. ¶ Uigeſimoquarto non habet locum
in cauſa appellationis ſm legiſtas: vt.d.l. per hanc.C.de
tempo.appel.& an procedat ſupra dictum eſt. ¶ Uigeſimo
quinto vbi periſſet inſtantia quia quis abſoluitur propter
petitionem inſertam vel ſcdm.l.per lapſum triennij.ff.de
iudi.c.examinata,l.properandum.&.§.j.&.§.cum autem.C.
de iudi. ¶ Uigeſimoſexto cum inter alias perſonas agit
in.c.conſtitutus.quod intelligit vt ſupra dixi. ¶ Uigeſimo
ſeptimo cum variatur modus agendi: vt in cap.veniens.
¶ Uigeſimooctauo cum teſtes non fuerunt interrogati ple
ne de cauſa vt habet.c.per tuas.ff.eo. ¶ Uigeſimonono
quando teſtes non fuerunt producti ſuper articuli dati.c.cauſam.ff.e.
¶ Trigeſimo cum teſtes fuerunt primo recepti ad perpetuam
rei memoriam: vt.c.albericus de teſti. ¶ Trigeſimoprimo
cum reſtituitur minor in eccleſia vt poſt publicationem ſup
eiuſdem articulis probare poſſit: vt per Bar.in.l.j.§.nuncia
tio.ff.de ope.noui.nun. ¶ Trigeſimoſecundo cum quis vult
probare directe fidelitatem teſtium: vt.d.c.licet cauſam.de pba.
& dictum fuit ſuper gl. ¶ Trigeſimotertio ſi eſſet mulier
que tunc poſſet poſt dicta teſtificata producere teſtes ſm
Guil. ¶ Trigeſimoquarto ſi eſſet mulier quia ita etiam ad
mitteretur Guil.ſed iſta duo dicta non placent Bar.d.l.de
pupillo.§.nunciatio.& ſm Bal.in.d.l.vbi pōt aūt Iudici.
quia nos ſumus in dolo de futuro i.d.l.veluti.loquitur de do
lo preſumpto: & ſic non debet aperiri via de dolo futuro.nam mi
nori non ſuccurritur niſi per in integrum reſti.iſto caſu vt.l.mi
nor.xxv.an.obmiſſa.ff.de mino.ſed reſtitutio in integrum
non competit mulieri vel ruſtico: ergo quia in hiis que indu
cta ſunt ad rigorem iuris conſeruandum non reperitur & mulier
& ruſticus priuilegiatur: vt ibi tenet Bar.& idem dicit in mi
lite.Ang.in.l.veluti.ff.de edi.Adde que dixi late in.d.
c.fraternitatis.alias in.c.de teſtibus.ff.eo.& vide que dixi
in.c.idem tertij.ff.eo. ¶ Trigeſimoquinto quando ſunt dep
dita dicta teſtium.facit.c.ſi.de proba.& quod habetur.l.veluti.
ff.de eden.& plene in ſpec.in ti.eo.§.ſatis vuliter ad finem.
& hoc ſequitur Bald.in.d.l.veluti. ¶ Trigeſimoſexto quando
fieret probatio per inſtrumenta.ita dixit gl.in.d.auten.de teſte.§.
quia vero. ¶ Trigeſimoſeptimo quando fieret probatio per confeſ
ſionem partis iuxta no per Jo.and.in rub.de probatio.
¶ Trigeſimooctauo non habet locum in milite ſi dictum Gui.
eſſet verum de quo per Ang.l.veluti.ff.alle. ¶ Trigeſimo
nono ſi iudex ex officio ſuo poſt dicta teſtificata: & etiam
poſt condemnationem in cauſa vellet interrogare teſtem
a legitimatione perſone interpretatis beneficium quia poſ
ſet ar.no.de.j.de offi.delega.ita pulchre dixerunt domini
de ro.in deciſio.no.que incipit item per eadem motiua.
¶ Quadrageſimo niſi probaret per iuramentum quia admittere
tur vt not.in.c.ſi.de iureiurando.&.l.admonendi.ff.e.vbi ſi eſt
ſimpliciter probatum admittitur probatio per iuramentum. ¶ Xlj.
niſi quis ſimpliciter probaſſet per vnum teſtem & lata fuiſſet ſen
tentia delato ſibi iuramento quia poſtea poſſet aduerſarius re
tractare ſententiam per alios teſtes.ita elegāter tenet.d. Anto.in
d.c.ſi.de iureiur.ſed contra Bar.in.d.l.admonendi.per tex.
bruius dic.& eum ibidem ſequitur dominus meus Jo.de imo.& Lu.
ro.in.l.admonendi preallegata.& iſta tene menti.nec memini ita
iſtum articulum tactum ita bene per alios: & in quantum.ff.dixi.& mi
22 nor reſtituitur ad producendum poſt dicta teſtificata.Limita
niſi minor produxiſſet illos teſtes quos quilibet diligens
paterfamil.produxiſſet quia tunc licet non probet: non tamen reſtituitur:
quia quilibet diligens vir ita feciſſet.ar.l.vtrum.§.locuple
ti.ff.de mi.ita pulchre dicit Spe.in.c.ti.§.ſi.v.ſi quid in
cauſa. Secundo niſi minor vellet reſtitui aduerſus probationem
criminis oppoſiti per eum in perſonam aduerſarij.ita no.Com
poſto.in.c.& ſicut de elec.Spec.in ti.de in integ.reſti.§.
quid autem.v.pone eccleſie.Jo.an.c.auditis de in integ.re
ſti.cle.ij.in glo.pe.de app.mi.argu.l.auxilium.§.de mi.
¶ Tertio niſi vellet reſtitui aduerſus probationem exceptio
nis dilatorie que ſi probata eſſet non multum releuaret.ita dicit
Inno.c.felicis.de in integ.reſt.Et in quantum ſupradixi poſt
Bar.& in hiis que inducte ſunt ad rigorem iuris conſeruan
dum minor non reſtituitur in integ.vide gl.xxviij.di.c.igno
23 rantia.j.q.& ignorantia.Et pro complemento materie cum
queritur generaliter an & quando poſt receptos teſtes liceat alios
recipi.Landi.& zenze.ponunt no.diſtinc.& adhuc pleniorem
ponit.d.Cardi.vz aut queritur inter diuerſas perſonas
aut inter eaſdem. Primo caſu ſicut rei iudi.exceptio non ob.
C.res inter.al.acta.in rubro & nigro.c.cum ſuper de re iud.
ita nec receptio teſtium.c.veniens el.ij.ff.e. Secundo caſu aut
variatus eſt modus agendi aut non.ſi ſic pōt fieri alia re
ceptio ſicut inter diuerſas perſonas.d.c.veniens.ſi non aut non
dum ſunt atteſtationes publicate aut ſic. Primo caſu regula
riter fieri pōt productio: vt.d.c.fraternitatis.& hoc a contra ſen
ſu fallit ſi pars penetrata fuiſſet dicta teſtium: quia tunc ſubeſſet
metus ſubornationis: ideo non admitteretur in auten.de teſte
§.quia vero.c.conſtitutus.ff.e.el.ij.in v.didicerint. Secundo ca
ſu aut in eadem inſtantia aut in diuerſa ſi in eadem regulariter
non admittitur alia productio vt hic.& hoc ſup eiſdem articulis
vbi directo contrarijs vel incluſis ſed ſup nouis dependen
tibus a primis vel etiam pertinentibus ad ſic: vt hic.d.c.fra
ternitatis.fallit ſi atteſtationes eſſent omnino amiſſe: vt.d.c.
ſi.de pba.ſi in diuerſa inſtantia: aut in cauſa appellationis tēpe
in cauſa principali. Primo caſu idem quod in eadem inſtantia vt hic
& ratio eſt propter maximam affinitatem quam habet inſtantia tēpe
appellationis cum principali quia ſubeſt eadem ratio.l.metus ſub
ornationis. Secundo caſu vt quia periſſet inſtantia ita quod oportuit
noua: tunc aut periſſet quia lis non fuit conteſtata in primo aut ex
alia cauſa. Secundo caſu ſm Landi.indiſtincte debent admit
ti teſtes de nouo recepti quod alias de elec.c.auditis.Jo.an.& non
multum facit niſi in hoc quod talis receptio tanquam non rite facta
non tenet: & ſic eſt locus exceptioni.ar.a contrario huius decre.
Si vero periſſet ex alia cauſa puta per lapſum triennij ſm.ll.vt
l.properandum.C.de iudi.vel quia iudex venit contra formam
reſcripti.c.ſi.de reſti.ſpo.dicit Landi.quod eſt in voluntate ad
uerſarij: an iterum producantur ſi viuunt an ſtatur productis.ff.
e.c.cum cauſam.e.c.preſtata.dic verius ſm.d.Car.quod receptio
valida non tollitur per peremptionem inſtantie poſica ſecutam
ff.e.c.cauſam.vbi no.Inno.ideo non erit locus alteri produ
ctioni ſicut in cauſa appellationis quia ſubeſt metus ſubor
nationis ad.c.cum cauſam.dic quod loquitur quando atteſtationes non
erant rite recepte ad.c.preſtata.dic quod loquuntur in caſu ſpeciali
quando recepta ſunt coram arbitro. ¶ Ultimo tangit hic ma
24 ther⁹ quid iuris ſi teſtis dicit quod vnum in vno teſtimonio &
contrarium econtra dicat in alio teſtimonio allegat gl.c.cum cauſam.
quod ſtandum eſt primo & in.c.veniens.el.ij.ſed certe glo.ibi di
cit quod dictum ſuum non valet: & ſic videtur nullum dictum valeat
ex quo ſimpliciter loquitur Spec.in.c.ti.§.j.v.quid ſi idem
teſtis etc. quod neutri dicto ſit ſtandum.d. Pe.refert diſtinctio.
bar.in.l.eos.ff.de fal.quia quandoque teſtis variat in eadem cauſa
inter eaſdem perſonas: & tunc ſi primum dictum fuit expreſſum cum tormen
to: tunc ſtatur ſecundo: quia videtur emanaſſe metu tormen
torum.l.ſi poſtulauerit.§.ratio.ff.de adul.idem dicit ſi non
emanaſſet cum tormentis ſed illud dictum dixiſſet cum fuiſſet
ductus ad finem: quia id operatur.caſus eſt valde not.l.nouiſſi
me.§.ſi quis compulſus.ff.quod fal.tu.auc.id etiam ſi primum
dictum emanaſſet calore iracundie: quia ſtaretur ſecundo.arg.c.ex
litteris de diuor.&.l.quicquid calore.ff.de reg.iu.aut eſt ſine
tormentis & tunc ſi animo ſe corrigendi fecit ſtare ſecundo.
& procedit quando incontinenti ſe correxit.ar.c.j.de teſ.cogen.
ſecus ſi ex interuallo quia tunc non ſtatur ſecundo dicto quia ipſum pre
ſumitur ſubornatum aperte. An autem tunc ſtetur primo videtur quod
ſic per.l.ij.ff.de iti.actuque priua.vbi defectum ſupuenientes non
mutat quod legitime geſtum eſt de pe.credit quod ſtabitur arbitrio
iudicis qui arbitrari pōt quanta fides ſit teſtibus adhiben
da.l.iij.§.in magis.ff.e. Si vero teſtis dixit vnum extra
iudicium & aliud in iudicio ſm non valet ar.l.generaliter
C.de non numera.pecu.c.per tuas.de probat.& ideo dat
cautelam quod ſi habeas teſtem de quo dubitas ne producatur
in iudicio veritatem mutet interroga eum coram teſtibus quid
ſit de tali facto.nam ſi dixerit & poſtea in iudicio aliter de
poſuerit falſi periculo ſe ſubmittit vt.d.l.eos.ideo cauti
teſtes ſic interrogati riſdent quando ero in iudicio dicam
id quod ſcio.& dicit hoc fuiſſe notabile dictum Bar.in.d.

l.eos. Sed certe mirū eſt q dominus Petrus ſequatur
25 hoc dictum Bar. omnium omnium ſcribentiū voto et
opinione. nec aliter illud corroborat vnde dominus An
tonius in.c.cum in tua.ē.eodem. referens hoc dictū bar.
dicit ſe putare ſecūdum dictum nō valere contra primū:
maxime ſi primum tranſiuit in tractatum. allegat cap. per
tuas quia ex primo iuncto ſecūdo ſaltem conuincitur mē
dax: et ſic in pcō. dicit tamē per hoc non concluditur falſi
tas: vt voluit bar. poſſibile eſt enim qd prius dixit menda
cium vt cōplaceret partibus: ſed nunc dixit uerum et non
omnis mendax punit pena falſi. ff. de fal. l.j. putat tamen
26 quod ſit ſuſpectus de falſo dē ar. dicto cap. per tuam. de
probatio. dicit ſtandum eſſe ſimpliciter ſecūdo dicto licet
ei aliqualiter detrahatur expoſitioni dicti contrarij. argu.
c.j. de teſtibus cogen. cum ibi notis per Innocē. mouetur
principaliter quia ad hoc teſti defert iuramentum vt uinc
re iuramenti cogatur dicere veritatem: vt.c. de teſtibus.ē.
eodem.iiij.q.iij.§.item iuriſiurandi. quapropter perſua
dendum eſt quod hic dixit veritatem et non prius. Unde
ſi quis dixerit vnum ante torturam et contrariū dixit poſt
torturā ſtare ſecundo teſtimonio quia metu tormentorum
preſumitur dicere veritatē: vt.l.ſi poſtulauerit.§.ſed ſi ne
gauerit.ff. de adul. no. idē Bar.i.l.eos.ff. de fal. ita dice
mus in propoſito cum iuramentum ſit quedā tortura ſpi
ritualis: nec debeat preſumi imemor ſue ſalutis. maxime
in hoc vbi non tractatur de ſuo damno vel cōmodo.j.q.
vij.c.ſancimus. Scdo de hoc dicit eſſe bonum tex.c. in
quiſitionis.§. aut etiam. vbi ſi quis dixit ſe inimicum ali
cuius extra iudicium creditur nihilominus poſtea ſibi te
ſtificanti contra illum in iudicio ſi preſumatur primum di
xiſſe in fraudem vt non teſtificaret contra illum et ſic men
dacium ſimpliciter non repellit indiſtincte a teſtimonio: et
ita in propoſito preſumendum eſt quod primo id dixit vt
partibus morem gereret: ſed poſtea timore iuramenti di
xit verum. et hoc experientia rerum magiſtra comprobat
ſm eum. Tertio dicit de hoc fore optimam glo. licet illam
glo. ad hoc allegat Bal. in l. nullum. C. eo. quem hoc ſen
ſit in dicto.c. cum cauſam. glo. fina. que dicit q primum di
ctum non obtinet cōtrariū. Secūdo etiam ſi primum fuit
receptum in forma teſtimonij dūmodo ex aliqua cauſa nō
voluerit atteſtatio paret: quia recepta a iudice non ſuo qd
eſt no. et pro iſta parte dicit ſe audiuiſſe q Bal. conſuluit
et incipit conſilium licet aſſeſſores. et etiam tenuiſſe Ange.
et allegat etiam quod habetur in ſpec. eodem titu.§. pro lo.
ver. q ſi vel puratam q ſi primū dictū fuiſſet iuratum.

De iureiurando. Rubrica.

Ut illud quod apud philoſophū ſcribi ſepe ſolet maxi
mam ſolicitudinem oportet circa principia nos habere.
Sunt enim minima quantitate ſed maxima poteſtate. nā
principijs ignoratis ignorantur que ex eis ſequuntur.c.
cum paulus.j.q.j. et.c. principatum. ubi difficile eſt vt bono
peragātur exitu. que malo ſunt incohata principio. Ideo
tractaturus de iureiurādo prius ſcire oportet quid ſit iu
ramentum et quid ſit iurare: et que fuit cauſa inſtitutionis
iuramenti que eſt forma eius et quomplex ſit iuramentum
1 et que ſit pena periurij. Eſt autem iuramentum vt ait
Pla. ſm Azo. in ſūma.c. affirmatio vel negatio adhibi
ta religione ſm Cy. vero diffinitur in auten. ſacramēta.
C. ſi aduerſus ven. q eſt affirmatio vel negatio verbis ex
preſſa cum vera religione. Hoſtien. in ſūma. eodem titu.
§. primo. dicit q eſt aſſertio vel negatio de aliquo honeſto
licito et poſſibili ſacre rei atteſtatio firmata glo. Ioan. theu
tonic.xxij.q.j. in ſumma diffinit ſic. iuramentum eſt vox
ipſius iurantis vel actus ipſe vel ipſum quod iurat et que
libet iſtarum diffinitionum procedit. Item aliter diffinitur
quia iuramentum eſt dictum aſſertum vel promiſſum ſa
cre rei atteſtatione firmatum ſecundum fratrem ray. de pe
na forte et vt ita dixerim eſt factum apud acta dei inuentū
ar.l. omnium. C. de teſtamen. quod debet eſſe verum iuſtū
et ex deliberatione et ex certa ſcientia procedens vnde erro
nea iuramenta ſunt inualida. arg.l. ſi filia in pan. ff. fami.
herciſcun.l. finali. C. de non nume. pecu.l. ſi. C. plus val. q
agitur ſm Bal. in.c.j.§. item facta de pa. iur. fir. An
2 autē inter iuramentū ſacrm et iuſiurādum ſit differētia ſic q
idē ſignificat.ſ. hac rub. vbi de iureiurādo. et in nigro poni
tur de iuramēto facit.l. iuriſiurādi. C. de teſtibus cum ſi.
de ſacro in auē. ſacramenta puberum principaliter quanq alii
ter ſūmatur vt no. glo.c. veniens de tranſ.c.j.q.c. multis. et
dicitur ſacramentū quaſi per ſacra aſtringimentū. qualiter
autem capiat fides vide glo. ordi. in.c. modus. iurare aūt
eſt aliquid deo teſte dicere vt per glo. in ſūma preallegatam
ſic videtur q ſi quis iuraret per caput ſuum tale iuramētū
non valeret: vt.c. conſidera ibi iurare prohibuit per caput
ſuum.xxij.q.j. ideo dixit Iaco. butr. vt refert Bal. in auē.
ſacramenta puberum. C. ſi aduerſus ven. q illa auctentica
non habet locum ſi quis iuraret per caput ſuum. fallit aūt
in clerico habēte ordines ſacros qui ſi iuraret per clericam
ſuam tale iuramentū teneret qz ſacri ordines maxime con
ſiſtunt in capite et habetur ac ſi iuraretur ſup altari vel ſu
per aliquo loco ſacro: vt.l. generaliter ad fi. C. de re. cred.
3 Utrum aūt ſufficiat verbo eius iurare: an oportet cor
poraliter tangere euangelia? dic quod quedam iura dicūt
ſimpliciter iurandū eſſe vt per totū ti. de iureiurādo. que
dam dicunt corporaliter debet iurare: vt.c. ad abolendā.
§. ſtatuimus.ē. de here. de electi.c. vbi periculum.§. ſuper
his in ſexto. quedam dicunt iurandum eſſe ſuper ſancta
dei euangelia.c. quotiens de purga. cano. qdam vero iura
addunt tacturam.j.q.vij.c. quotiens. et eſt glo. ordina. in
clemen.j. de here. in v. tacta. et v. quedam. in prima ſpecie
non requiritur tactura et ſic ad ſubſtantiam iuramēti non
requiritur tactura. facit.c. et ſi chriſtus de iureiurā. ſed qz
fortius ſtringit iuramentum corporale iō iura cōmuniter
volunt q preſtaē corporaliter.iij.q.ix.c. hortamur. Et iō
dixit glo. valde no.c. vt eſſe de elec. in.vj. q vbi iura exigūt
iuramentum corporale non ſufficit verbale iuramētū. et no
dicit in gl. papā Nicolaū fuiſſe interlocutū. nec ēt ſufficit
tangere euangelia ſubito ſeu pede ſi manus haberet: niſi iu
ramentum preſtetur ex precepto iuris ſicut eſt videre in iu
ramēnto calumnie veritatis teſtium et ſimilium: quia tunc
requiritur tactura. ita dicit glo. no. in dicta cle. j. ita etiam
in.ij.iij. et.iiij. ſpecie requiritur tactura: an autem tunc re
quiritur q tangat ſacra euangelia. glo. ibi dicit q conſue
tudo apud italicos eſt q non: ſed ſufficit tangere quēlibet
librum vel quālibet ſcripturam quod glo. limitat niſi ius
faceret mentionem de tactura euangeliorū qz tunc non ſuf
ficeret tangere aliam ſcripturam. et in hoc illa glo. eſt vnica
in iure et ſingularis ſecundum omnes. ita debet eſſe in cā
feudali quando producitur teſtis debet fieri expreſſa mē
tio q iurauit ad ſancta dei euangelia illa corporaliter tan
gēdo: vt vñ tex. in.c.j.§. ſi nomē dñi in ti. qd ſit inueſti. et ita
dicit ibi Bal. debere eſſe in quolibet iuramēto ſolēni: et ſi
notarius aſſerat interueniſſe pſumiē q ſic: qz acta iudicis
preſumuntur ſolēniter acta.l. cum oſtendimus.§. finali.
ff. de fideiuſſo. Tu vide bonum textum et ibi Bald.l. ge
neraliter.§. finali. C. de iureiuran. vbi in dubio quando iu
ramentum defertur intelligitur q ſacra ſcriptura totaliter
tangantur. Et idem voluit in.c.j.§. itez ſacramēta de pace
iuramen. fir. Si autem nuda voce iuratur iſtud non ap
pellatur proprie ſacramentum ſed verbum: vt in auten.
de manda. princi.§. ſed neque. hec que dicuntur de cōſue
tudine tantum ſufficit q iuretur ſuper qualibet ſcriptura
in qua deus denominetur vel aliquid de euangelio conti
neatur ſm Iaco. buti. in dicta auctentica ſacramenta. et ſic
ſufficit ſecundum Bald. ibi q iuretur ſuper quadam ta
bula facta vbi eſſet maieſtas dei vel ſanctorum. ipſe autem
dicit q debet ſeruari conſuetudo. Et ideo dixit Bal.
in auctentica ſacramenta puberum pallegata quod debet
interuenire tactura corporalis euāgeliorum quo ad caſum
illius auten. quia venit ad interpretationem.d.l. genera
liter.§. fina. ſed illa lex habet locum tactis euangelijs. ita
ergo

ergo ⁊ illa auctentica. ar. §.fi.in auc.de fil.ante do.instru.
na. Sed quidā aliter tenuerūt φ sufficiat iurādo sup aliaz
chartā quam euangeliuz tangere: quia licet ibi sit alia scri
ptura φ̄ euangeliū nihilominus intentio iurātis ⁊ relatio
quā hȝ ad scripturā faciunt φ illa scriptura habeat euange
liorū φ̄cū ad ɔfirmādū iuramentū non curia dicit iuratus
iuro super ista euangelia sed dicit in gñe iura ad sancta dei
euangelia.fateor tamē φ rationabilius esset quod ibi esset
liber euāgelioꝝ vel aliqua scriptura tracta de euangelio ⁊
iurareī super illa.⁊ ita faciunt illi qui sunt cauti ſm Jaco.
butr.ibi. ⁊ de Bal.ibidē φ in magnis factis vidit hoc ab
ecclesiasticis obseruari: qꝛ faciunt deferri euāgelia: ⁊ sup
eis faciunt iurare tactis corporaliter scripturis: ⁊ ita dicit
fecisse fieri epm albanensem quādo perusini sibi iurarunt
fidelitatē φ est valde notandū.ideo dixit glo.in.c.si aliqua
xxij.q.i.φ qui iurat per deuz ⁊ non solēniter: ⁊ deierat mi
nus peccat φ̄ qui solēniter per euangelium iurat: ⁊ sic ma
gis est obligatus quo ad ecclesiā: sed φ̄tum ad deum eq̄li
ter vt.c.rursus qui cle.vel vo.necob.dictum Ange. in.c.
mouet te.xxij.q.j.vbi quanto seuerior est ille per quē iura
tur: tanto magis penale est periuriū: ergo magis obligato-
rium: qꝛ procedit cum iuratur illicite φ tene menti dilig-
4 ter. ¶ Sequitur videre de tertio.s. que fuit causa institu
tionis iuramenti in glo.ordi.xxij.q.j.in sūma.dicit φ fuit
hominū infirmitas de facili dubitantiū.cuz enim volumꝰ
aliquibus persuadere φ est eis vtile ⁊ nō credunt simpli-
ci verbo permittitur nobis iurare vt.c.nō.e.q. quod limi
ta et cuz iuramento alicui nō crederet. puta qꝛ nō diceret
veritatem.nam tunc tale non est permissum ⁊ petens illuz
iuramentū peccat. Et ideo dixit Augustinus φ petens ta
le iuramētū vincit homicidā.c.ille.xxij.q.v.⁊ sic ɔ aliquos
vulgares ⁊ imperitos qui vago ducti errore dicunt pro
aduersario quem sciunt iuraturum falsum bibat sibi iura
mentuȝ. Et ideo statuit Justinianus in.l.ambiguitates.
C.de indic.vidui.φ mulier non iuraret de nō nubēdo. qꝛ
illud iuramentū tanφ̄ ɔ naturalem stimulum verteretur ī
periurium .⁊ ibi dixit Bal.esse not.ɔ statuta terrarū que
frequenter mulieres ⁊ minores inuitāt ad deierādū pmit
tendo eis venire ɔ proprium iuramentum: nisi motiuum
statuti constaret ex aliqua rationabili causa vt no. i.c. cum
contingat de iureiuran.bene facit.c.clericos de cohabita.
mulie.⁊ cle.vbi eps non debet capere iuramētū ab eo quē
scit deierare. ⁊ sic φ scholares ex quo paꝝ sunt obediētes
magnifico.d.rectori φ non deberent iurare obedire recto
ri: sed deberet eis imponi pena pecuniaria vel alia pena:
qꝛ de facili vt experientia docet deieranī: ideo emanauit
illud quod vulgo traditur.scholaris est: ergo periurus.
5 ¶ De quarto.s.que sit forma iuramēti. vt dicit gl. in.d.
sūma. fit solo sermone: alia fit interuentu alicuius rei sa
cre.illa que fit sermone ī veteri lege fiebat. viuit dñs viuat
anima mea.hoc addat mihi deus: vt.c.iurabunt.xxij.q.j.
in primitiua ecclesia fiebat testis sit mihi deus testis ī mihi
conscientia mea. hoc dico coram deo.vt.c.si peccatū.e.ca.
⁊.q.hodie autē iuraī per deū ⁊ sic me deus adiuuet.xxv.
q.vj.c.ō parentela. Est autem alia forma iuramēti scilicet
quam prestat vasallus domino suo de qua.c.i.de for.fide.
⁊.c.j.de no.for.fide.in vsu.feud.⁊.xxij.q.v.c.de forma.⁊
c.ego enim.de iureiurando vbi traditur forma iuramenti
qō prestat eps pape.⁊ de forma autē iuramēti quā prestat
6 impe.hēt .j.in nigro. ¶ Que autē sit pena periurij dic
vt dicit gl.in.d.sūma quod est sicut de alijs peccatis mor-
talibus alie.c.predicandū.xxij.q.j.⁊ fit periurus intestabi
lis vt.c.paruuli.xxij.q.v.item punitur pena capitali vt in
auctē.vt non luxu.ɔ naturam. puta qui iurat per mēbra
pudibunda imortalis dei: licet p statuta talis pena sit im-
mutata in multis locis ſm Pe.vt refert Bal. in.l.ij.C.
de iureiuran.item punit similitudine supplicij si deponit
in causa criminali ɔ aliquem: puta quia deposuit de homi
cidio ɔ innocentem qꝛ debet puniri pena capitis tanquaȝ
homicida.l.i.§.i.ibi qui ne falsum testimoniū dolo malo
diceret.ff.ad.l.corneliaȝ de sicca.tenet Bal.in.d.l.ij. ⁊ in
auctēn.presbyteri.C.de epis.⁊ cleri.⁊ in.c.i.ver.furtuȝ de
pace iur.fir.in vsi.feud.ad hi.illuȝ tex.allegauit pro singu
lari. ¶ Jtem punitur pena infamie ſȝ canones ſm quos
quilibet periurus est infamis.ita notat Gof.Vince.⁊.d.
Anto.s.φ sit infamis infamia canonica que repellit a di-
gnitate.vt.c.infames.vj.q.j.⁊ ita dȝ intelligi Fede de se.
consilio.xxiij.⁊l.⁊.xx.secus autem quo ad infamiaȝ iuris
nisi veniret contra iuramentū firmans pactū quo casu he
7 ne esset infamis periurus. Et ideo dixit tex.notabilis.l.ij.
§.miles.ff.qui no.infa.φ miles propter infamiam ipso fa
cto priuaī dignitate.⁊ ibi glo.singularis dixit idem esse in
milite celestis militie φ ipso iure sit dignitate priuatus: sȝ
do.Cardi.in.d.c.querelā.de iureiuran.dicit venle priuā
dus per textū.in.d.c. querelam in ver.ɔscripta ecclesia
remouētes vbi periurus ōndi opȝ φ remoueaī a dignita-
te: ergo nō est ipso iure priuatus.intellige φ quo ad digni
tatem secularē ipso iure priuaī facit.l.infamia.C. de decur.
lib.x.⁊ φ habetur.l.frustra.C.de re mili.li.xij.⁊ in.d.l.ij.
§.miles quo ad ecclesiasticam dignitateȝ nō: imo est neces
saria priuatio per sententiā ⁊ ita procedat dictum.c.quere
lam. Quo ad primuȝ cōclude φ ſm.ll.si quis iurauit de
preterito vel de presenti non efficitur infamis.ita dixit gl.
in.l.lucius.ff.de his qui notan.infam.⁊ bene facit glo.l.
quē sub ɔditione .ff.de conditio.insti.⁊ in auē.vt senices
mulieres in gl.que incipit.sed quia dixit omnino iurat de
futuro ⁊ tunc iurat aliꝰ cum quo contraxit ⁊ infamaī si de
ierat vt.d.l.si quis maior.aut iurat sibi ipsi vel deo tantū
⁊ non infamatur ⁊ ita dicit Bar.in dicta.l.lucius.⁊ vide
φ habetur p Archi.c.dixerit.xv.q.vj.⁊.c.paruuli.xxij.
q.v.item punitur periurus ictu fustium.vt est tex.no.in.l.
si duo patroni.§.fi.ff.de iureiurā. item punitur pro mor-
tis principio.s.ratione cōtempte religionis. vt.l.cunctos
populos.C.de sum.trini. Jtem punitur pena remotionis
a testimonio vt.l.lucius preal.⁊ .d.c.testimonium.itē pri
uatur actione vt est casus.l.si quis maior.C.de trans.item
punitur pena exilij: vt.l.de periurio.ff.de crimi.stellio. itē
punitur a iudice laico vt in.d.iuribus. Et etiam punit a
iudice ecclesiastico vide bal.in.l.i.C.de iureiur.facit quod
not.Joan.an.c.cum laicus de foro compe.ibi in nouel.c.
licet mulieres de iureiurā.c.li.d.Ant.i.c. cū sit generale
de foro compe.quod procedit quādo non est dubium de
periurio: quia tunc spectaret cognitio ad iudicē ecclesiasti
cum.vt.c.quanto de iureiurando.⁊.c.venerabilē.de elec.
Si vero certū est de periurio etiam laicus potest periuriū
punire. Et sic facit ad.q.his nouissimis Magnificus do
minꝰ senator iurauit seruare statuta nostri scholastici ordi-
nis quod si postea ille nō seruaret spectaret ad dominū re
ctorem pronunciare illum periurū dato φ dominus re-
ctor esset laicus quod diligenter no.quia posset occurrere
8 de facto. ¶ Quo ad vltimū vȝ quotuplex sit iuramentuȝ
dic φ triplex .s.iudiciale necessarium ⁊ voluntariū.vt p gl.
⁊ Bal.i.l.j.C.e.⁊ p Bar.i.l.i.ff.e.sed quantū ad ɔposi
tum species iuramētu est triplex vt tetigit Bar.in.l.si qs
pro eo.ff.de fideius.⁊.d.Ant.i.c.cuȝ cōtingat de iureiur.
Quoddā est iuramentū litis decisorium quod habetur p
veritate.l.non erit.§.dato.ff.de iureiur. ⁊ imponit finem
liti.l.i.ff.e.⁊ introducit actionem ⁊ sic obligationē.l. acto
ri.C.eo. Est secunda spēs iuramenti que tendit ad confir-
mationem actus validi ⁊ adijcit uinculum ipsi actui. facit
quod habetur i.c.fina.de foro cōpe.lib.vj.⁊ etiam adijcit
⁊ accumulat forum ut ibi patet ⁊ supra dictū est ⁊ quis cō
uenitur vt laicus coram ecclesiastico vigore iuramēti ⁊ po
terit cōueniri coram laico ⁊ sic erit electio actoris coraȝ quo
velit ipsum cōuenire quod not.singula.qꝛ cum hodie q̄si ī
quolibet cōtractu apponit iuramentū quia operabiī istuȝ
effectum quod est not.quia interest nostra hēre electionē
iudicū propter arbitraria que occurrūt in iudicio.item hȝ
vim clausule derogatorie ut dicit Bar. i.l. siquis in prin.
de le.iij.item habet virtutē clausule ... mat.pacto ⁊ sic con
ueniente pacto teneī ad penaȝ ⁊ teneī seruare pactum ſm
Bar.l.siquis maior.item hȝ vim vt post rē iudicatā va-

leat tranſactio cū iuramento ſm̄ Bar. ibi qđ eſt ſingulari
ter not. ¶ Item operatur aliud effectū ſm̄ Bar. in. l. ij.
ff. e. ticius celebrauit cū ſeio quoddam inſtr̄m ex cauſa mu
tui in q̄ inſtru. fuerunt appoſita iſta verba. ⁊ q: poteſt du
bitari an dictus ſeius tenetur dicto ticio ad predicta: ideo
detulit ei iuramentum qđ iuraret ſibi deberi q in continen
ti iurat ſibi deberi: quod iſtud iuramentū intelligitur litis
deciſiuū: ⁊ hȝ executionē paratam. ⁊ miratur Bar. quod
iſta cautela non fuit ab aliquo inuenta: ⁊ eſt opinio ſingu
laris ⁊ noua. ſed bal. non placuit in. d. l. j. C. e. quia an̄ꝙ
contractus ſit abſolutus a partibus nihil debeť nec obli
gatio nata ſed naſcens vel p̄teriti imperfecti: ideo tale iu
ramentum non eſt litis deciſiuū niſi iuretur ſeorſum a cō
tractu. ⁊ ſic opinio Barto. non eſt vera. ¶ Iuramentū
enim ſuper eo quod eſt p̄teriti magis ſuper naturam fu
turi ꝙ̄ preteriti imperfecti: aliquando aūt adijcitur actui
inualido ad cōfirmationē ipſius ⁊ tūc ſic operatur effectū
clauſule ſpecificate: vt eſt caſus valde no. c. ex reſcripto de
iureiu. l. cū pr̄. §. filius matrē. de le. iij. itē ſi actus nō valet
vt dȝ: valet vt pt̄. vt. l. ſi qs maior. C. de trāſ. eſt tertia ſp̄ēs
iuramenti: quando tendit ad inducendum obligationem
⁊ actionem. ⁊ de iſto membro eſt videndum. ¶ Utrū de
iure ciuili oriatur actio ex tali iuramento. ¶ Scđo quid
9 erit de iure canonico. ¶ Primo caſu fuerunt opinio. nā
glo. iuris ciuilis ⁊ doctores cōmuniter: maxime citramon
tani tenuerūt qđ de iure ciuili iuramētum nō inducat obli
gationem ⁊ per conſequens nec actionem ⁊ hoc tenet bar.
l. ſi quis pro eo. ff. de fideiuſ. ⁊ Bal. in. l. j. C. de oper. lib.
⁊ in aut̄. ſacra puber. C. ſi aduer. ven. ⁊. l. cuȝ acta. C. de ar
bi. Salice. in dicta aut̄. ſacramenta. Ange. l. l. iuriſgentiū
§. quinimo. ff. de pactis Jo. de imo. in. c. cum contingat
de iureiurando. quia iuramentū in iure ciuili nō habet vir
tutem obligationis productiuaȝ in ſemetipſo etiā natura
lis vt eſt caſus. l. ſi quis pro eo. p̄allegata. Ergo iuramentū
appoſitum ſuper pacto non poteſt inducere obligationē.
ſo ſpeciale eſt in liberto vt ex iuramēto preſtito cauſa liber
tatis obligetur vt. l. vt iuriſiurandi. ff. de ope. liber. ergo ī
contrarium eſt ius cōmune. l. ius ſingulare. ff. de legibus.
l. j. ad fi. ff. ad municip. Tertio iuramētum venit ad pactū
vt quid acceſſorium: ergo illud veſtire non pōt obligatio
nem. vt. l. ex papillari. ff. de vulga. ⁊ pupil. Quarto iura
mentum fuit inductum vt eſſet litium finis. c. ⁊ ſi chriſtus
de iureiur. l. j. ff. e. ti. vt increduli facilius credant vt ſup̄ra
dictum eſt. Ergo non fuit repertum ad veſtiendum pactū
⁊ ſic non inducit obligationem nec actioneȝ. ſed quidam
doc. vltramon. tenuerunt contra. ſ. quod iuramentum ten
dens ad obligationem inducendam habet obligare quēli
bet alium etiā non libertum ⁊ eorum motiua refert domi.
meus de imola in. d. c. cum contingat. ſed certe pro eoruȝ
opinio. eſt dare caſum meliorem de iure. in. d. l. ſi quid ma
ior. C. de tranſ. ibi actōe priuatus referendo illud verbū
tam ad pacta ꝙ̄ ad tranſactiones. ⁊ merito referri debet.
quia vbi vnum determinans plura determinabilia debet
ea pariter ⁊ vniformiter determinare. l. in teſtamento. C.
de teſtamen. mil. l. cum hoc iure. ff. de vulga. ⁊ pupil. dicit
ibi quod veniens contra pactum iuratum infamatur. iteȝ
perdit actionem: intelligo actionem ex pacto ortam ſed de
iure ciuili non oritur actio ex nudo pacto. l. iuriſgentium.
§. ſed cum nullo. ff. de pac. not. c. j. eo. ti. ergo fuit orta ex
iuramento ſimul cū pacto tanꝙ̄ ex p̄cedenti naturali ob
ligatione veniente ex nudo pacto. ⁊ ita tenet domi. Anto.
in dcō. c. cum contingat. ⁊ bene facit. c. per tuas. de arbi.
10 ¶ De iure autem canonico vtrum oriatur Innoc. in. c.
cum veniſſent de inſtitu. ⁊. c. nouit de iudi. dixit quod ori
tur iudicis officium ⁊ ſic non oritur obligatio nec actio. fa
tetur tamen ꝙ poſſit agi ad obſeruantiam iuramenti per
viam denunciationis euangelice per no. in dicto. c. nouit.
⁊ in capitulo quintauallis de iureiurādo. ꝙ implorari poſ
ſit officium iudicis ad obſeruantiam iuramenti. Hoſtiē.
Jo. an. in. d. c. cum veniſſent Archi. xxij. queſtio. v. c. iura
menti. tenent quod de iure canonico oriatur actio per. c.

quicunqȝ. xij. q. ij. ⁊ per dictum. c. iuramenti. ⁊ quia ex pa
cto nudo oritur actio vt. c. j. de pac. ergo multo plus ex iu
ramēto quod videtur eſſe maioris potētie vt. c. debitores
de iureiurando. ⁊ iſtam opi. ſequitur Bar. in. d. l. ſi quis
pro eo ex eo. quia ius canonicū mandat ſeruari iuramen
tum: quod ſeruari poteſt ſine interitu ſalutis eterne: ⁊
ideo ne inane ſit mandatum inducitur actio ⁊ exceptio p̄
illud quod not. l. ſtatuas. ff. de acquiren. re. domi. ⁊ iſtam
opi. tenuit ēt domi. Anto. dicens ꝙ ex iuramento duplex
orit̄ actio vna p̄ncipaliter deo. facit ꝙ hī. ſ. eo. c. ⁊ ſi xp̄s
alia que ſecūdario oritur parti cuicūqȝ p̄mittit̄ ſm̄ cū ſm̄
id ꝙ no. glo. ſingu. j. q. vij. c. quotiens. vbi gl. vult ꝙ ſi iu
ro ticio dare ſeio decem ꝙ poteſt ipſe ſeius agere ex hoc iu
ramento: licet non fuerit p̄ſtitum ipſi ſeio. ſȝ alteri tertio
ſ. ipſi ticio: ⁊ ſic ſecundū canones nō videtur habere locū
ſaltem hoc caſu. l. ſtipulatio iſta. §. alteri. de ṽ. ob. ⁊ ꝙ dixi
ſecūdario oritur obligatio p̄ti ex iuramento vt. d. c. debi
tores ſńdet domi. Anto. ibi ꝙ ſi iuramentum induceret
ſecundariam obligationē parti in caſu illius. c. debitores.
ſecus vbi nulla verſaretur turpitudo. qr tunc obligat etiā
ſecundario parti ſȝ eiȝ. ſed aduerte quia de iur̄ videt̄ de
fenſari opinio. Innocen. in. c. quintauallis. ⁊ conſequen
ter in dicto. c. nouit ⁊. c. cum veniſſent. nam illud ꝙ eſt in
officio nō eſt in obligatiōe. l. qui per colluſionē. ff. de acti.
empti. l. gracus. ff. de an. lega. ⁊ etiam officium iudicis nō
eſt actio vt no. i. c. ſi. ē. de offi. iudi. ex quo ſi cōpetat offm̄
iudicis p̄o obſeruātia iuramenti videtur eſſe tex. ī. d. c. ſi.
de foro compe. vbi vult ꝙ per iudicem eccleſiaſticū cogať
iurans p̄ cenſuram eccleſiaſticā ad obſeruantiā iuramen
ti: ⁊ ſic verbis videtur dirigi ad iudicē. ⁊ ideo oritur tūc of
ficio iudicis per eo. per glo. l. ſi ſoror. C. de colla. Barto.
l. l. a. ff. de condi. ex. l. nec obſtat ꝙ habetur. d. l. ſtatuas. qr
illa lex poteſt habere locum vbi non reperitur prouiſum
qualiter deberet fieri obſeruātia iuramēti ꝙ ceſſaret ī caſu
iſto cum reperiatur promiſſum qualiter ſeruari debeat. vt
d. c. fina. Item non ob. ꝙ habetur in iuribus p̄allega. qr
aperte nō p̄t ī illis ꝙ oriatur obligatio ⁊ actio ſȝ quod nō
eſt bene cōueniens quod quis nō ſeruet promiſſa. nō ob.
quod habetur in. c. primo de pactis. qr ēt ibi aperte nō di
citur qđ oriatur actio nudo pacto: licet cōiter canoniſtae
ſic videre intelligitur. tamē poteſt dici ꝙ potius competit
officio iudicis per id quod dicit tex. ꝙ per eccleſiam diſci
plinam debet quis cogi ad obſeruantiaȝ pacti ⁊ ita reſidet
domi. Joan. in dicto. c. cum contingat. ſed videtur quod
melior ſit opinio Hoſtien. ⁊ poteſt ſic firmari. ex illo orit̄
actio ex quo oritur obligatio. l. ij. §. ea obligatio. ff. de pro
cura. ſed ex iuramento oritur obligatio. ergo eſt tex. in. c. q
ſacramēto. xxij. queſtio. v. ⁊ ibi q ſacramento ſe obligauit.
ſo facit tex. in. c. quotiens. j. q. vij. ibi eterne pene obliga
tus inueniatur. ergo ex iuramēto oritur obligatio. Tertio fa
cit textus in. c. omne. xxij. q. primo. ibi cū eos ſacramenti
vincula ligant ideſt obligant. ¶ Quotuplex aūt ſit periu
rium dicas qđ quatruplex vide glo. ordinari. xxij. q. ij. in
ſumma. ⁊ aduerte ꝙ iuramētū debet habere tres comites
veritatē: iudiciū: ⁊ iuſticiam. c. aſ aduertendum. xxij. q. ij.
facit. c. illud de excrēſ. prelato. ver. ſacramēto ſe obligarūt.

Omani. Et diuiditur in quinqȝ par
tes vt in glo. prima dī. in pri
ma parte ponit exordium. in ſecunda parte nar
rat aſſertioneȝ imperatoris henrici negantis ſe
romano pontifici aſtrictum per fidelitatis iuramentum.
ſubiungens quid dederit cauſam de negatione predicta:
ergo contra futura pericula ad perpetuam rei memoriam
duo iuramenta que preſtiterat ipſe Henricus eccleſie ro
mane. in quarta narrat etiaȝ Henrici ſacramenta preſtita
fuiſſe p̄ electum eius imediate predeceſſorē ⁊ Rodulphū
⁊ alios romanos reges. ⁊ declarat illa fore fidelitatis iura
menta. in quinta ⁊ vltima ponit formaȝ iuramenti quem
ipſe Henricus p̄ſtiterat in ingreſſu italie ⁊ quā innouauit
tempore renouationis. primo ibi. quaȝ innouerat tempo
re coronationis. ſecunda ibi: dudum. tertia ibi nos. quarta
ibi

ſbi.cete℞.quinta ibi.porro.ꝛ ſm Pau.b.d.in iſta que ra
tione eccleſie preſtãt corã principes fidelitatis etſiũt vel
ſm zenzel.imperator aſtrictus eſt ad fidelitatis iuramentum
1 preſtandũ eccleſie. ¶ No.qḋ ver.pnceps eſt gñale ꝛ com
prehendit imperatorẽ vt hic in ſnia. cõprehẽdit ẽt papã cõ
prehẽdit oẽm regentẽ populũ regentẽ plebem vel ꝑlem ꝛ
dicit glo.magr̃a in cle.j.ſ. de bapti.ꝛ ſcribiẽ apḋ valeriũ
c.de religiõe ibi ſingulis etbrurie ciuitatibus decẽ filij pn
cipũ ſenatuſcõſulto mitterent.facit bon⁹ tex.xxiij.q.iij.c.
dno iſta vbi quilibet regens familiam dr̃ rex:ꝛ ideo dixit
Bal.l.i.C.q admit.quod ille cuius mãdatur ſeruaẽ in ter
ritorio ſuo ꝑ lege p̃t adire hereditatẽ ſibi datã ſicut pnceps
vt.l.i.ff.de ꝓcur.ceſa.vide glo.ordi.in.d.cle.j.de bap.ꝛ
2 ibi ducẽ imperij ꝛ in ṽ.ꝓfeſſores. ¶ No.ꝙ imperiũ non
daẽ niſi catholico. facit ꝙ hr̃.l.i.C.de ſum.tri.xvij.q.iiij.
c.ꝯſtituit in auc.iuſiurãdũ ꝙ p̃ſta.ab his.ꝛ.c.venerabilẽ.
ſ.de elec.ꝛ ibi dixit tex.quem do.Anto.reputat ſingu.qḋ
3 excõicatio repellit quẽ a dignitate tpali. ¶ Not.ꝙ eccle
ſie caput eſt ꝛ p̃o facit extrauagans bonifacij octaui.c.vna
ſnia ꝛ.quarta.q.j.c.aduocauit ſua nãq3 paſſiõe nos rede
4 mit. de ꝯſec.di.ij.c.iuraẽ. ¶ No.qḋ ad quẽ ſpectat ꝓmo
tio ꝛ manus impoſitio ad illũ ſpectat pſone examinatio.vñ
nullus eſt ſine examinatiõe ꝓmouendus.c.venerabilẽ de
elec.ꝙ eſt not.ꝑ ſcholam ꝙ nõ poſſit ꝓmoui ad doctoratũ
ſine examinatione.facit.lege nemo.C.de aduoc.di.iudic.
vbi videtur probari quod immunitas conceſſa doctoribus
vel aliquibus in dignitate poſitis: non comprehendit il
los qui ſunt per ſaltus promoti puta abſq3 examinatione
ꝛ abſq3 ordine regſito.ꝙ limita niſi eſſ3 aliqs magne ꝛ im
minentis ſcie:qꝛ nõ viciabiẽ electio:l3 ordo non fuerit ſer
5 uatus. facit tex.in auc.de monachis.§.ordinatio. No.in
auc.de ſan.epi.§.vrbanus ꝛ in ſpe.eſt tex.valde no.xxiiij.
di.c.nullus ibi vel populi teſtimonio vbi nullus clericus
d3 pmoueri ad ordiatonẽ ſine examiatõe niſi ſufficiẽtia
ſua pareret populi teſtimonio ꝛ ſic eſſet notoria.facit tex.i
c.ꝯſtitutus de app.facit ẽt ſing.dcm̃ Inno.c.cũ in cũctis.
de ele.vbi ſi qs in examine nõ eſt ſufficiẽs ad gradũ recipi
endũ ſi tñ ꝯſideratis paucis tpe ſtudiorũ apparet in eo ſi
gnũ magne ſcie future.qḋ nihilominus poterit ꝓmoueri.
6 qḋ bñ no. ¶ No.de trãſlatiõe ipij in romanos de elec.c.
venerabilẽ ꝛ fuit fcã in char.ꝛ fuit fcã ſm do.Card.anno
ſeptuageſimo quinquageſimoquarto vt in ſpeculo hiſtoria
li.li.xxiiij.c.lvj.ꝛ ſic no.ſ3 mathe.qḋ apud theutonicos ẽ
regnũ mundi vt regimẽ ro.eccleſie.de ꝯſe.diſt.v.c.in die.
7 ¶ No.qḋ ius eligendi imperatorẽ ſpectat ad certos pnci
pes q ſunt maguntinus colonienſis ꝛ treuerenſis archiepi
Comes reni.Dux ſaxonie. Marchio made burgenſis.
Dux Boemie qui nũc eſt rex ꝛ ſm quoſdã nõ eſt neceſſa
rius niſi qñ ceteri diſcordãt nec illud habuit ab antiquo ſ3
de facto hoc hodie tenẽ ſm Hoſtie.d.c.venerabile3 .vide
glo.ordi.in.c.ad apoſtolice de re.iu.lib.vj. ꝛ ſic habeẽ ex
illa glo.quod conſuetudo dat auctoritatẽ alicui vt interue
niat ad imperatorem eligendum: qḋ eſt in hoc ſingular.
8 vocãdũ. ¶ Utrũ aũt papa poſſet eligere ipſe impatorem
ꝯcludit ibi glo.ꝙ nõ.ſi electores vellẽt eligere ſecus.ſi nol
9 lent eligere. ¶ Nota de corona imperij ꝛ ſm Paul. co
rona quandoq3 datur in ſignũ victorie ꝛ magni muneris
j.diſt.c.ius mili.no.ꝙ impator vngiẽ oleo de ſac.vn.c.j.ꝛ
ꝑ manus Car.hoſti.q ſup hoc eſt priuilegiat⁹ vt no. ho.in
d.c.venerabilẽ. ¶ Op.ↄ tex.nã dr̃ hic qḋ plures erãt pn
cipes romani.ꝛ ſic vr̃ ꝙ nõ ſic daẽ vnicũ impatorẽ in ↄ.eſt
tex.vij.q.j.c.in apibus ꝛ ſcribiẽ apud ſenecã i.j. tragedia
10 nõ capit regnũ duos.ꝛ apḋ Lucanũ ois que ptãs ipatiẽs
ꝯſortis erit.ꝛ apud Urg.in bucolicis a ioue principiũ.ꝛ
apḋ Ariſto.xij.meth.entia nolũt male diſponi vnus er
go princeps ꝛ alibi departiri nõ potes orbẽ.iſta ſolus hẽe
põt.facit gl.ſing.in.c.ij.de pace iur.fir.in vſi.feu. ſ3 An
ge.in.l.deprecatio.cũ delatiõis.ff.ad.l.ro.de iac.hõa gl.
lxxj.di.c.ordinarius el.ij.ꝙ dicit expreſſe ꝙ rex frãcie ꝛ hi
11 ſpanie ſũt ſubiecti ipatori niſi docerẽt ſe exẽptos. facit tex.
i.l.raptores i ver.niſi orbis.C.de epi.ꝛ cle.ꝛ.l.hñ a zenone

C.õ q̃dr.pſcrip.ergo male dr̃ ꝙ pncipes ſolue de iure plu
res eẽ nõ pñt ſimul.xxij.q.vij.c. ꝙ dr̃ ibi qs dñandi cupi
dini eſt iſtatus vel fauſto dñationis clarus deſiderat habe
re ꝯſortẽ qñq3 tñ duo ſimul fuerũt impatores vt Titus ꝛ
Ueſpaſianus vt hẽ in cronicis. viij.di.c.qui iuẽ.vbi logẽ
in plurali ꝛ ſic de iure nõ pñt eẽ plures ipatores ſimul . ſ3
ſucceſſiue ꝛ ꝑ hoc habeo itellectũ ad plura iuẽ dicẽtia ipa
tores inſcripſerũt.l.impatores.ff.õ in diẽ adiect.in gl.ibi
12 vicariũ. ¶ Nota ꝙ papa eſt xp̃i vicarius ꝛ ſi alicubi repe
ritur ꝙ eſt Petri vicarius illa eſt locutio iꝓpria vel expo
nit idẽſt gerit vicariã quã geſſit Petrus vicarius.n. nõ
dat vicariã de offi.vica.c.clericos. ¶ No.hic glo.d.ver.
apicẽ.qꝛ ſepe Jo.an.ad cã remittit h.hec.xl.di.c.cũ vos
ꝛ in ꝓhe.vj.ꝛ.c.ſi.de ꝯceſ.ꝓben.in.vj.facit glo.no.xxiiij.
q.j.c.qm̃ itatus. ꝗ dicit ꝙ duo õ electiõe certarent ꝛ vnus
allegaret nobilitatẽ alius ex aduerſo rñdit piſcatori petro
13 fabri filio ſucceſ.queramus nõ auguſto. ¶ Et dicit gl. ꝙ
impator h3 ſũmitatẽ dignitatis quo ad tẽporalia hoc ẽ in
tpalitatis impator iuncẽs alios excedit.vij.q.j.in apibus
ꝛ.c.ſi duobus de appel.ꝛ cle.paſtoralis.ſ.de re iudicata.
¶ Quo ad ſpũalia aũt papa h3 apicẽ dignitatis ꝛ ſic oi
bus alijs pẽeſt ꝛ ꝑ pdicta infertẽ an rex frãcie ꝛ qdã alij ne
dum de facto. ſed etiã de iuẽ recognoſcãt ſupiorẽ.ꝛ vr̃ ꝙ
14 nõ vt.c.ꝑ venerabilẽ q fil. ſint legit.tm̃ qꝛ Carolus ma
gnus nõ vr̃ ſuũ pr̃imoniũ ꝓpriũ.ſ.regnũ frãcie ſubieciſſe.
ꝛ ſi qñq3 repiaẽ fuiſſe ſubiectũ poſſeſſio.tñ eſt ꝑ diuturni
tatẽ tpis iter uerſa.vt no.in.d.c.ꝑ venerabilẽ.tñ Jo.theu
tonicus gloſator.x.di.c.qm̃ ꝛ.liiij.di.c.adrianus.vr̃ velle
15 regnũ frãcie de iuẽ ſubeſſe impio.forteſi dixit fauore pa
trie ſue.ar.c.accedẽs el.ij.vt li.nõ ꝯte.ꝛ.c.grauẽ. de ꝓbẽ.
ſ3 zenze. ꝛ ideo dicit de hiſpania ꝙ de capite ſuo dabunt
tributũ impatori.cũ nõ ꝓbẽt ſe exẽptos ab impatorẽ. ſed
quo ad reges hiſpanie dr̃ obſtare.qꝛ extraxerũt regnũ de
manibus hoſtiũ.ꝛ iõ dixit Bald.in.l.ex hoc iure.ff.de iu
ſticia ꝛ iure.qui hodie nulla ꝓuincia poſſet eligere ſibi re
16 gem cũ ꝓuincie ſit ſub nãli dñio iperatoris.ergo nõ poſ
ſunt ꝯferre alicui mer℞ impium: vt in auẽ.de defen.ciui.§.
interim illud col.ij.tñ ſi eſſet talis ꝓuincia que nõ ſubeſſet
impatori vt eſt hiſpania.Hoſti.i.d.c.per venerabilẽ. ꝛ.c.
ſi neceſſe.de dona.iter vir℞ ꝛ vxo.ſentit qḋ oẽs.ll. ſubſunt
impio.de quo in.l.cũctos populos.C.de ſum.tri.ꝛ ſi.ca.
ꝑ Cy.ꝛ Bar.ſed poſſet dici ꝙ predicti reges pſcripſerũt
iſtã libertatẽ paſſiue ſubijciẽdo ſe pape imediate ẽt in tpali
bus non pcederet pſcriptio ↄ obedientiã.c.cũ non liceat.
de preſb.xxiij.di.c.nulla.nec peꝛt ꝙ do.zen.ꝛ Landi.qḋ
17 Carolus noluit ſubijcere ſuũ p̃rimoniũ. ¶ Nã regna
non ſunt patrimonialia.facit qḋ not.c.licet.de voto.ite3 iam
erat ſubiectũ impatori q primus erat grecus a quo non po
tuit Carolus eximere. Saluanẽ ergo tales ſubſcriptiones
ab imperio itelligẽdo qḋ eccleſia ro.pſcripſerit ↄtra3 ꝛ ibi
ſubſit imediate vt.d.c.ꝑ venerabilẽ. Seqtur ṽſi.dudũ.

Dudum.

Nota de hac dictione quõdã q̃rentẽ
de pñti ꝛ ponit de pterito.vt hic. ꝛ.l.
1 iiij.§.affinitatis.ff.de poſtu.tantũ de ſui nõ importat pre
teritũ pñs ꝛ futur℞ tp̃s.facit qḋ hẽ.c.cum olim.de offi.de
leg.facit gl.in.l.eius q in ꝓuinciã.ff.ſi cer.pe.ꝛ ibi bar.ſal
uat inſtr̃m quo diciẽ ticius filius gay.q iam defunctus vẽ
ſubaudiat.ſ.quondã ꝛ ſic ad libellũ quo qs petit hõa ticij
q iam defunctus eſt vt ſubaudiaẽ.ſ.quondã vel not.in.l.
inſula.ff.de acq.re.do.facit gl.l.diuortio.ff.de neg.ge.ibi
2 ꝯcordia. No.ꝙ plus iportat ṽbu3 ꝯcordia quã ṽbũ pax.
Pax enim gerat ꝛ amonet: cõcordia ṽo gerat animos: ꝛ
ideo dixit tex.no.in.l.reprehẽdẽda.C.de inſti.ꝛ ſubſti. qḋ
3 ꝯcordia eſt pferenda lucro ꝛ apud Lucanũ ſcribiẽ.Pacẽ
ſumma tenent: minimaſq3 diſcordia turbat.et de iſto ver
bo ꝯcordia vide tex.d.l.reprehẽdẽda.ꝛ.l.de fideicõmiſſo
C.de trãſ.ꝛ eſt no.per Bal.ibi.quia plerunq3 apponiẽ in
ſtatutis ꝛ retineẽ ꝯcordia ſm eũ: du3 diſcordia ꝛ cũ diſco
rdie ãmouetur ꝛ ex illo tex.diſſe.ſic ꝯcordat ſm eũ.cõcor
dia eſt ſedatio diſcordie.õ hoc per Archi.c.ij.de imu.ec.
lib.vj. ¶ Diciẽ aũt ꝯcordia eſſe quoddã pactum iter du3

elegans glo.l.i.ff.de pac.⁊ ibi Bal.quod ſi ſtatuto cauet.
4 qꝺ facta concordia ſuper iniurijs poteſtas non hꝫ amplius ſe
impedire qꝺ ſi reperitur inſtrumentum in quo dicatur q Titius fe
cit pactū Seio de iniurijs.videtur facta concordia q eſt be
5 ne notandum.Quomodo aūt probatur concordia dic q eo
ipſo q aliqui capiunt ſe per manus beniuole.probatur qꝺ
ſunt in concordia.ita ſentit gl.no.d.l.j.ff.de pac.⁊ ibi bal.
dicit quod per hoc dr̄ ſatiſfactum eſſe ſtatuto loquenti de
cōcordia.itez probat qꝺ ſimul comedūt ⁊ bibunt inſti.de
iniur.§.ſi.l.in ipſius.C.famil.hercif.⁊ ibi vide Bar.itez
ſi ſe adinuicem ſalutāt facit glo.no.in.capitulo cū3 adria
nus.lxiij.di.que dicit q eo ipſo quod quis non vult ſalu
6 tare aliquē preſumitur eſſe eius inimicus.ergo ſi ſalutat vi
detur eſſe amicus.quod intelligo verum eſſe quando erat
ſolitus eum ſalutare.alias ſecus.vide quod notat gl.in.c.
cum ſuper abbacia.de offi.dele.⁊ vide tex.in.c.repellātur
de accuſa.vbi ex nimia conuerſatione preſumitur concor
dia ⁊ amicitia.Et vide omnino qꝺ no.Archi.c.dilectionis.
7 lxxvj.diſti.¶ Not.q papa vt ſuperior occurrit celeriter ad
ſedanda ſcādala ⁊ diſcordias ſubditorum.ita vt agere debet
bonus iudex.vt.l.equiſſimum.ff.de vſufru.⁊.c.in preſen
tia de proba.in nouel.Et no.c.ſi.de tranſ.facit glo.ſingu.
iuncto tex.c.placuit.xc.diſtin.vbi ſi laici in curia laici diu
litigarunt:poteſt epiſcopus ex offō ſuo partes ad cōcordi
as cogere q eſt valde not.vide peregrinū dictum Bar.l.
ſi de meis.§.recepiſſe.ff.de arbi.q arbiter ſemper dꝫ cona
ri reducere partes ad concordiam quod nota perpetuo.
⁊ vide notabile dictum Jo.an.in addi.ſpecu.in titulo de
preparatori.iudi.vbi ſi actor ſuccūbens ſit litigioſus ⁊ pe
cunioſus ⁊ per appellationes fatigaturus eſt reum abſo
lutum.⁊ maxime cū3 pro ipſo facit aliqua equitas puta fa
ma vel ſemiplena probatio.vel plena in qua ſuccumbit ex
defectu ſolēnitatis vt quia apparet inſtrumētū licet nō po
ſitum in ſuo extimo vel in regiſtro cōmunis que obmiſſa
inſtrumentū annullant iuſte monebitur iudex ad compo
8 nendum q bene nota.¶ Ibi fratribus.No.quod papa
appellat Cardinales fratres.vide glo.j.in ver.fratribus.
de offi.lega.lib.vj.⁊ dicit Paulus qꝺ Cardinales quos
papa hic miſit fuerunt do.Nicolaus de prato Hoſtiēſis
⁊ dominus Sabinenſis qui erat legatus:⁊ domi.Lucas
de fliſco.⁊ ſm̄ Landi.illuc acceſſerūt principaliter pro co
ronando Henrico.Et huius Henrici geſta elegāter ſcri
pſit Albertinus muſatus hyſtoricus ⁊ poeta pataninus.
9 ¶ Ibi dictis autē.No.qꝺ ille cui alterius littere preſen
tantur ſi in eis aliquid cōtinetur quod tendat in eius pre
iudicium debet publice contradicere alias videtur appro
bare vt de.l.ne procura.⁊ hoc videtur verum etiam ſi ver
ba erant emiſſa propter aliud non pricipaliter propter ſe.
⁊ erāt iſta verba pape in cuius litteris incidēter ⁊ propter
aliud de iuramento imperatoris fiebat mentio quod not.
pro ſingulari.l.ſi filius.ff.māda.⁊ vide que dixi in.d.cle.j.
10 ibi quam moleſte.¶ Nota q moleſtū eſt aliquibus au
dire veritatem ſic.n.moleſte tulit henricus ⁊ ſic impij mo
leſte ferunt correctionē ſed do.Cardi.iuxta illud corripe
inſipiētē ⁊ hodie te.argue.v.q.vj.c.j.cū.c.ſeq.¶ No.q
11 ad pacem pertinet vt ſecrete ⁊ familiariter conueniatur vt
ſecrete amicus conqueratur amico de ipſo vel de eius ſupe
riore ibi multis tabellionibus.¶ Nota q tabellio debꝫ
12 rogari ab eo cuius principaliter intereſt de quo adde vt per
Inno.c.j.de fide inſtru.⁊ habes hic modum rogandi no
tarium quia debes dicere de tali facto:voco te notarium ⁊
rogo vt de eo publicum conficias inſtrumentū.vide quod
no.glo.in.§.nos autem in auten.de fide inſtru.⁊ quod
not.Barto.in.l.ſeruus cōmunis.ff.de ſtip.ſeruo.verum
aūt in dubio preſumatur eſſe rogatus patebit in glo.in v.ca
13 pio glo.in ver.diſcordia.¶ No.q diſcordia notat diuer
ſitatem cordium:ita poteſt dici econtra.cōcordia denotat
vnitatem cordiū3 in ver.requiſitus.¶ Nota quod tabel
14 lio debet eſſe rogatus de cōfectione inſtrumenti alias ni
hil valet inſtrumentum vt in auē.de tabel.§.nos aūt:verū
aūt in dubio preſumatur rogatus gl.ſing.Accur.in.d.§.nos
autem tꝫ q ſic.arg.l.j.C.de Athen.ſtip.⁊ inſti.de fideiuſ.in
ſi.Innoc.tn̄.c.j.de ſi.inſtru.vr̄ velle vt ipſe notarius ſcri
bat in inſtrō ſe fuiſſe rogatū ⁊ hoc facit fidē de interrogatio
ne Bar.in.l.ſciendū de v.ob.tꝫ q in dubio nō preſumatur
rogatus ſed ipſe hoc atteſtatur in inſtrō vel apponat ſimilia
vba ego notarius ſcripſi vel publicaui:tūc ſatiſfaciet ⁊ vide
q no.in ſpe.de ſi.inſtru.§.breuiter.v.⁊ no.quod tabellio
⁊ vide pleniſſime per modernios in.l.ſciendū.ff.de verb.
obli.⁊ hoc ſequitur hic do.Car.⁊ remittit ad notata per ſe.c.
j.de fide inſtru.⁊ alleg.dictū Hoſtiē.in ſūma in ti.de fide
inſtru.§.quibus.ver.⁊ hi.quod tabellio requiſitus ſi non
15 conficiet teſtm̄ periurus eſt quia iurauit facere cū3 requiri
retur ⁊ dꝫ priuari offō q eſt not.ſm̄ domi.Card.tu adde
tex.valde nota.in.d.l.prouidum.C.de poſtu.vbi Bal.per
illum tex.dicit quod tabellio q ad mandatum ſuperioris
nō vult facere inſtrm̄ de quo eſt rogatus poteſt priuari of
ficio tabellionatus.⁊ limita ſingulariter niſi notarius eēt
fatigatus multitudine rogationum:q: tūc poſſet recuſare
⁊ non eſſet periurus.ita dixit Bart.in.l.i.ff.fur.aduer.
nau.cau.per tex.valde ſolēnem in auē.de tabellioni.in v.
ſed neqꝫ queſtus.vltra notarius poteſt cogi ad rogitū3 cō
tractus.fallit propter multitudinē3 ſcriptum qꝺ nota q: eſt
ſingulare pro limitatione iſtius dicti.¶ Extra glo.queri
tur in eo q ingrit reſpondit ſe nunq̄ iuraſſe neqꝫ ſcire q
antecceſſores iuraſſent eccleſie:an ex hoc ſit periurus⁊rñde
quo ad predeceſſores potuit excuſari propter ignorantiā
probabilem vt.c.cum quis in ius de regu.iur.lib.vj.quo
ad ſe:nō.quia nō eſt tolerabilis ignorantia in facto pprio
de reſcrip.⁊.c.ab excōicato ⁊.o.Landi.q periurauit in duo
bus.Prio q: venit ꝯ iuramēta licita eā fidelitatis preſtita:
quibus non obediuit.Secūdo quia ſciēter falſū3 iurauit
vel aſſeruit cū inter ſimplicē fidem ⁊c.xxij.q.v.c.iuramēti
duobus.n.iſtis modis directe qs deierat nec admitteretur
āmodo in teſtē3 de teſti.c.teſti.⁊ hoc ſiue iurauit de pñti ſi
ue de futuro ſiue de preterito:q: ſemper eſt infamis ſꝫ ca
no.vj.q.i.infames.lꝫ ſm̄ legiſtas diſtinguatur vt dixi.ſ.in
rubrica vbi omnino vide.Dicit etiā Landi.q duplex eſt iura
mentum.vnū aſſertoriū q ſit de re preterita vel pñti quā
pōt aſſerere.qui eſt certus ⁊ hoc iurare ⁊ deo teſte aſſerere
xxij.q.i.in ſumma.⁊ hoc dicit hic intelligi aliud promiſſo
riū q ſit de re futura de qua nemo tenetur iurare vt.c.quēad
16 modū.ſ.eo.ti.¶ Scdo querit verū licuerit Henrico ve
nire ꝯ iuramēta ſi erant preſtita ꝯ iura imperij.Reſpōdit
Landi.qꝺ lꝫ venire contra proprio motu ſed cū licētia ſupe
rioris ſic.c.venerabilē de elec.⁊ hoc rariter.fallit:quando
iuramentū verteret in diſpēdiū ſalutis eterne:vt.c.cū quidā.
ſ.eo.Secundo qn̄ vergit in detrimentū oīum rex vel ma
ioris partis.xxij.q.iiij.§.ſi.ſine talibus nō poſſet ducere
vitam tpalem:vt ibi quod procedit qn̄ ſi ſeruaretur pōt time
ri de ſolutiōe corporis vt infra dr̄.Tertio ſi tendit in de
teriorē exitū.xxij.q.iiij.c.ſi aliqd.Quarto ſi ſit preſtitū3 de
re tertij vt pplectande rei eccleſie.ſ.e.c.ij.de elec.⁊ noſti.
Quinto ſi ſit preſtitū ꝯ ius publicū auctoritate ⁊ vtilitate.c.
ſi diligenti.de fo.cōpe.Sexto ſi eſt preſtitū ꝯ primū3 iura
mentū licitū.ſ.eo.c.intellecto.c.ma.tn̄ allegat bonā glo.in
c.lꝫ mulieres de iurantur.Hoſti.c.cū cōtingat.ſ.e.Septio
qn̄ ius ꝯditionis appellate hoc ſuſtineret.ſ.eo.c.quēad
modū de ſpon.c.ſicut ex lřis.Octauo qn̄ vrgentiſſima ne
ceſſitas hoc īducit ⁊ ſuperioris licētia haberi non poteſt.ar.
c.ꝯſiliū de obſerua.ieiunij.⁊ ex iſtis ꝯcludit Landi.q impe
rator incurrit periuriū:q: de iuramento non habuit iudi
care ipſe ſed ſuperior.c.quāto.ſ.e.⁊.d.c.venerabilē3.⁊ vr̄
caſus.c.dilec.de maio.⁊ obe.vbi iurans contra iura ſue ec
cleſie requirit in cōtrauenienđo licētiam pape.Et ita reſidet
domi.Card.tu adde qꝺ notat Bal.in.l.ſi ad exdudēdā.
17 C.de iureiurā.qꝺ iuramentū pietatis exclaſiuū puta de nō
aduocādo ſine ſalario in cauſis vel perſonis pauperū nec
eſt obſeruandū3.Item cū iuro non loqui tecum.tamen ſi
video te errare ⁊ non corrigo pecco.Et ideo ſi quis iura
uit tenere ſecrete credentiam.nam ſi hoc redūdaret ad ma
lum vel ad delictū non teneretur ſeruare iuramentū vt eſt
glo.ſingu.

glo.eſt ſingu.xiij.diſtinctione.c.nerui. nec in iſtis caſibus
eſt neceſſaria abſolutio epiſcopi: ⁊ propter iſtas cauſas tā
laici ꝙ̄ clerici excuſantur a periurio ⁊ perditione beneficio
rum ⁊ dignitatum.quod eſt notandum ſecundū eū. Ad
de notabile dictū Joan.and.in addi.ſpec.in rubrica de iu
reiurādo ꝙ ſi quis iurauit non fideiubere.puta ꝑ multa
18 damna quem paſſus eſt: ⁊ ſalus proximi periclitatur ſi nō
fideiubet quod poteſt fideiubere ⁊ tale iuramentū ſi ſerua
ret eſſet illicitū.facit tex.lxxxvj.di.c.paſce fame morientē
lxxxiiij.di.c.i.⁊.ij.vbi quis tenetur proximū iuuare.xxij.
q.ij.quod ſi quis iurauit quod nunꝙ̄ erit miles vel nego
ciator.⁊ poſtea deuenit ad caſum in quo non poteſt aliter
viuere: niſi veniat contra iuramentū quod non tenetur il
lud ſeruare quia ſi a principio ita iuraſſet tale iuramentū
fuiſſet temerarium: ⁊ ideo poteſt propria auctoritate con
trauenire ꝙ eſt ſūme no.facit glo.valde no.xj.q.iij.c.ante
ceſſor.vbi quis iurat non cognoſcere concubinam ſi poſtea
vult illam ducere in vxorem pōt non obſtāte iuramento:
facit quod notat dominus Antonius.c.ſi vero.⁊.c.cum
quidam.ē.eodem titu.ꝙ iſte caſus in quo periclitatur ſa
lus proximi ſemper intelligitur excluſus a iuramēto in du
bio: ⁊ ſi iurans vellet ipſum eſſe incluſum: hoc eſſet illicitū
⁊ ideo non ligaret ⁊ ad cautelā poſſet peti abſolutio.⁊ ſic
dicit de facto ſeruari feciſſe in ciuitate Ferrarie quod te
ne menti pro pratico.de materia vide Joan.and.in dicta
rubrica de iureiurādo.domi.Phe.⁊ Modernos.c.quia
plerique de officio ordina.lib.vj.do.anto.c.veniens.⁊.c.
cum quidam ⁊.c.ſi vero.⁊ in modernos ſupra eodē. Ter
19 tio queritur vtrū licuerit imperatori ſaltem denegare hec
que iurauerat ſuppoſito quod eſſet contra imperij iura di
cit Landi.qꝺ ſibi non licuit pro conſeruandis iuribus im
perij mentiendo negare iuramento a ſe preſtita: cum etiā
non liceat pro vita alterius cōſeruanda mentiri.xxij.q.ij.
c.nequis arbitretur.

1 **Nos itaque.** Nota prouidendum in futu
rum.facit tex.xxiij.diſtin.c.in
nomine domini ibi futuris caſibus prudenter occurrere
tur.adeo pulchre ſcripſit Cicero in prima verina proprie
principium boni conſulis eſt non ſolum videre quid aga
tur verum etiam prouidere quid futurū ſit .hinc dicit tex.
qui ſecundum Bal.non eſt alibi.l.ſi pater.C.qui.bo. ce.
poſ.quod ille qui timet in futurū grauari pro debito alte
rius poteſt officium iudicis implorare.Quatenus iudex
inhibeat ante factū.facit tex.in.l.omnis.C.de expul.pub.
lud.lib.xj.ad fi.et ibi Bar.quod ſi officialis timet ne in
aliqua domo fiat maleficium licite ⁊ impune poteſt ingre
di ⁊ obuiare ne fiat maleficiū quod eſt notandū.facit tex.
l.ſi quis fumo.§.i.ff.ad.l.aquil.vbi ſi in aliqua domo eſt
ignis licet deſtruere alias domos vicinas ne ignis inua
dat alios domos in futurū.facit tex.l.ſi alius.§.eſt ⁊ alia.
ff.ꝙ vi aut clam ⁊ damnū erit illius cuius eſt domus.licet
ſm Barto.ibi ſit conſuetudo in aliquibus locis domus
emendetur que conſuetudo eſt cōtra illum tex.ergo tanꝙ̄
odioſa erit reſtringēda. ¶ Et dicit Land.hic qꝺ ſi nō ꝑt
prouideri de iure erit occurrendū de facto vim in repellē
do.c.olim el primo.de reſti.ſpo.c.ſignificaſti de homici.ſi
at tamē ſecundum eum proteſtatio ne reſiſtēs videtur poſ
ſidere cū ſcandalo ⁊ de facto.c.nihil de preſcrip.vij.q.j.
2 c.pontifices. ¶ No.quod cē que publice delinquunt
publice puideri debēt: ſic enim prouidit papa per hāc pu
blicam confeſſionē cōbit publica delicta Henrici de peni.c.
j.ij.q.i.c.ſi peccauerit de conſe.diſt.ij.ego bellengarius.⁊
reddit rationem glo.in.d.c.j.ꝑ ſedandum ſcandalum.
3 ¶ Nota ꝙ dicitur breuiter fieri quāuis multa dicantur
dūmō breuiter ſiē alias multi dicūt pauci reſpectu ad plu
4 res.l.iij.C.de bo.vac.lib.x.c.latores.de cle.excō. ¶ No
ta quod in magnis negocijs mittēdi ſunt ſolēnes viri.nā
ſm Landi.etiam ſi ſufficientia litterarū vel mandati defi
ceret eorum veritas ⁊ ſolēnitas totum defectum maxime in
honorem mittentis ſuppleret. ar.xlvj.di.c.nobiliſſimus.
⁊ refert Lādi.ꝙ preſens fuit i palatio pape tempore expo

ſitionis litterarū mandati iſtius traditi in quibus ſm eum
erat talis clauſula: mandantes nihilominus eiſdē ꝓcura
toribus eorum cuilibet preſentibus litteris in mādatis vt
defectum ſupplere valeāt ⁊ huic ꝓcuratorio addere qcqd
quo ad preſens negociū expediendi ſubeſt vel ſolēnitatis
poſſe eſſe neceſſarium vel vtile ꝑ occupationē vel alias ob
miſſū.⁊ ſic ita eſſet quo ad additis ac ſi fuiſſet ꝓcuratorio
appoſita per nos ipſe q; clauſula eſt valde copioſa ſm.o.
Cardi.ſed quo ad primum actū adde tex.aptū.c.ad apo
ſtolice de re.iu.lib.vj.vbi homines magne auctoritatis ꝓ
arduo negocio mittūtur pro ambaſiatoribus.i.q.i.c.exto
te ibi graues expertoſque viros conſilij veſtri adhibere re
5 ſcindi participes. ¶ Ibi per ſuas patentes. Nota per lit
teras mandātis ꝓcurator mādat.facit ꝙ hꝫ cle.j.de ꝓcur.
⁊.c.quoniam cō.de proba.⁊ debent litere eſſe patētes ſuf
ficeret tamen ſi eſſent clauſule directe iudici cū ſigillo mittē
tis cum agatur de ipſius preiudicio tm̄. ¶ No.ibi ſpāle
6 mandatum quod procurator ad iurandū dꝫ habere ſpe
ciale mandatum alias iurare non pōt.l.iuſiurandū.§.ſi.
ff.de iureiurando.c.finali.de iura.cal.lib.vj.ſed pone qꝺ
iudex non vult admittere procuratorem habentem ſpecia
le mandatū ad iurandum ſed vult ꝙ dominus iuret.an
poſſit cōpetere principalem ad cōponendum iſte tex.hoc
non diffinit nec ēt aperit Barto.in.l.fina.C.de procura.
tenet ꝙ tunc tenetur dominus cōparere ſed domi.Anto.
in.c.ſi.de iura.calum.lib.vj.vbi loquitur in iuramēto calum
nie tenet quod fieret iniuria domino: ⁊ ſic non tenetur cō
parere.⁊ ita tenet idem Barto.in.l.qui bona.§.pe.ff.de
dam.infec.⁊ ibi dominus meus de imola.⁊ ī repetitione
l.penul.§.ad crimen.ff.de pub.iudi.⁊.c.ij.alias.iij.de iu
7 ra.calum. ¶ No.ibi reuerentiam filialem de reuerentia
filiali.ideo dicit tex.valde ſingu.in.l.ſi quis cū ſureti.ff.de
furt.ibi is cuius magna verecundia eſt: quoniā in pſentia
pudor ad reſiſtendū impedit furtū ſicut ſolet: quod licet
filius ſciat patrem ſibi furtum cōmittere nec contradicat ꝓ
pter verecundiam non tamen videtur conſentire ⁊ ſic con
iuncta glo.eſt ibi caſus ſingularis quod nimia reuerentia
impedit contractum filij cum patre.⁊ per hoc forte nō be
ne dixit Bald.in.l.pactum.C.de collo.vbi dicit ꝙ ſtante
ſtatuto ꝙ filius non poſſit cōtrahere niſi in preſentia duo
rum agnatorum ꝙ ſi contraxit cum patre non requiritur
illa ſolēnitas propter naturalem affectionem patris ad fi
liū.l.iſti quidē.ff.ꝙ metus cau.hoc dictum non videtur
verum quia licet ceſſet dolus non tamen ceſſat timor.arg.
§.affinitatis inſti.de nupt.⁊ ſic videtur ꝙ cōtractus tunc
reſcindi.dꝫ no.ꝙ me.cā facit ꝙ habetur in.l.i.§.honorāda
ff.que re.act.deb.qꝺ limita niſi filius cōhereret ne incurrat
īdignationē patris caſus ē valde no.c.veniēs.el.ij.de ſpō.
ſꝫ ꝙ intelligūt Moderni ibi.⁊ vide ꝙ habetur in.c.preſens
clericus.xx.q.iij.⁊.l.ſi patre cogente.ff.de ritu nupt.⁊ qꝺ
habetur in.c.inſinuante qui cle.vel uo.⁊ in capitulo cau
8 ſam.de offic.delega. ¶ Et adde quod iſta reuerentia filia
lis magis eſt conſiderabilis a iure ciuili quam a iure cano
nico.vnde ſm le.filius nō pōt agere contra patrē.l.lio nul
la.ff.de iudici.ſed ſecundum cano.ſic.ita dixit glo.vigeſi
maſecunda queſtione quarta.c.ſi eccleſia.⁊ ſecunda queſtiōe
ſeptima.c.queritur ⁊ ſequitur dominus Gaſpar de calde.
c.non eſt de ſponſal.quod an ſit verum vide ibi Moder
9 niores. ¶ Nota ibi in animam ipſius quod procurator
iurat in animā dñi.facit quod habetur.ſexageſimatertia
diſtinctione.c.tibi domino.c.di.optatū. Sed yconomus
ſiue ſindicus in animā propriam.c.vt pertractemus de
iura.calumnie.⁊ dicit Matheus ꝙ forma primi iuramē
ti eſt.ego iuro in animā domini mei quod ipſe hoc ſerua
bit ſic deus ipſum adiuuet nec per hoc permittit factum
alienū ſꝫ ſuū dñi; qui vꝫ ꝑ ſe hoc ꝑmittere vt in regula q
10 ꝑ aliū.li.vj. ¶ No.ibi vnctionē tria q̄ recipit īperator ab
eccleſia ⁊ a papa vnctionē cōſecrationē ⁊ diadema īperij.
11 ¶ No.ibi principium archiepiſcopos vocari principes ⁊ ſm
Lādi.hoc ſit propter temporalitatē quam eorum eccleſie ha
bent.ſimile de elec.c.cum inter vniuerſas.⁊ hic habes ca

ſum not. quod licet in electione prelati ſpūlis reprobetur
mixtura laicoꝝ ⁊ clericorū. de elec. c. ſacroſancta. ⁊ c. maſ
ſana. non tñ reprobatur in elec. imperatoris: ⁊ ſic poterit
hoc reſpectu arari cū boue ⁊ aſino facit ꝙ no. Jo. an. in c.
Joannes de teſta. ¶ Nota ibi abſentia caſuꝫ in quo exa
minatus fuit abſens ⁊ ſm zenze. papa hoc fecit de gratia
regularitater. n. requirit preſentia ꝺ elec. c. ſi poſtꝙ lib. vj.
13 xxiij. di. c. eps. ¶ No. ibi aliqſlem nota ꝙ notus nō ĩnco
gnit' examinat ſed ſi eſt omnino notus ſm aliqualem exa
minationem ſed facilius ꝙ incognitus. ex hoc arguit zen.
quod cum baccalarius notus in ſcientia ⁊ moribus facili
us pertranſiri debet in priuato examine vt hic qꝺ bene nor.
14 ¶ No. ibi denunciamus vtilem praticam ſm do. nicolaum
de imola habentis promouere vt ante omnia pronunciet
ſuper dignitate ⁊ habilitate perſone poſtea coferat vel ali
ter promoueat qꝺ eſt not. pro executoribus apoſtolicis vt
ante omnia per ſententiā declarent perſonam habileꝫ ſup
dignitate poſtea cōferant. ibi per manus noſtras quod qñ
aliquid fieri debet per manus pape ⁊ hoc exprimitur qꝺ
non ſufficit adimpleri per alium. ⁊ de hoc do. Cardi. di
cit fore glo. ſingu. in cle. j. de vita ⁊ hone. cle. in ver. publi
ce. adde optimum tex. in. l. probatorias. C. de di. of. li. xij.
in ver. manu principis. ⁊ ibi dicit glo. ſuper aucteticis. qꝺ
ſi ſtatutum dicit qꝺ inſtrm confeſſionatum ſcriptuꝫ manu
15 publica notarij de zētu rogati plenam fidem faciat ⁊ execu
tioni mandetur. ꝙ inſtrm extractum etiam auctoritate iu
dicis non faciet fidem nec nō mandabitur executioni: qꝛ
non eſt ſcriptū manu notarij. ſecus autem ſi illa verba ma
nu notarij nō eſſent appoſita ſm Bar. ibi quod no. qꝛ eſt
ſingu. no. ¶ Nota ibi poſtꝙ quod imperator tpe confir
16 mationis ⁊ approbationis preſtitit vnum iuramentū ſm
formā ibi tibi dño. ſi vero preſtat aliud tpe coronatiōis ⁊
primum preſtat vt rex Romanoꝝ. ſecunduꝫ vero preſtat
vt imperator. ⁊ ſicut duplex perſona duplici iuramento
aſtringitur ⁊ ſic nullū ſuperfluit ⁊ df in glo. ¶ No. ibi ti
17 bi domino pro gñali allegatione vt ſufficiat allegare titu
lum vel capitulum tantū de quo. c. veſtra. d. cohabi. mul.
⁊ cleri. c. ad audientiam. de ſponſal. in cle. j. in princi. ⁊ in
clemen. cōſtōnem de elec. ¶ Nota ꝙ iuramentū impera
18 toris preſtatur coram altari ſancti petri: ibi corā beato pe
tro facit. c. ſignificaſti ad fi. de elec. dicit tñ Landi. quod lꝫ
ſuper altare ſancti petri conſecretur coronet ⁊ iuret nō eſt
hoc de ſubſtantia qñ poſſent hec alibi fieri: ſed ſunt debiti
modi. ar. c. fi. de reſti. ſpoli. ⁊ ex hoc not. quod Archieps
extra ſuam eccleſiā cathedralem non dꝫ ſuos epos conſe
crare cuius contrarium dicit. lj. di. c. fi. in fi. ibi. vbi metro
politanus elegerit. qꝛ eſt ibi faciēdū vbi metropolitanus
eligitur vt ibi: ⁊ dic quod argumentū premiſſum non
pcedit quia de metropolitano nō eſt expreſſum vbi conſe
cret ſuos epos ſed potius relinquit eius arbitrio. d. c. fi. ⁊
aduerte qꝛ caſus videtur eſſe maioris priuilegij: qꝛ nō tan
git ſacra. vt. c. fi. de iure calum. ſed imparor ſic. ⁊ ſic maio
ris eſt dignitatis dignitas epiſcopalis: quam dignitas im
perialis. vt. c. ſolite. de maiori. ⁊ obe. ⁊. xviij. di. c. quoniaꝫ
ibi ſncepo monitione priuet. ⁊ ibi glo. que vult principeꝫ
19 excōicari a ſacerdote. xcvj. diſt. c. duo ſunt. ¶ No. ibi ego
Henricus formam iuramenti principuꝫ ſecularium: ex quo
apparet qꝺ imparor dꝫ eſſe defenſor eccleſie. ⁊ ad hoc obli
gatur ꝓprio iuramēto: vt hic aperte ꝓbatur de forma iu
ramenti epoꝝ. pꝫ in. c. ego eni de iureiur. ⁊ diui. ſ. l rub. ſ
gl. in v. diadema. ¶ No. ꝙ diadema ꝓprie df corona ie
perialis vel regia ⁊ fit de auro ⁊ lapidibus ꝓcioſis. vide tex.
20 xcvj. diſti. §. decreuimus ibi diademate vꝫ corona de au
ro puriſſimo ⁊ gēmis precioſis vti de peni. diſ. ij. §. princi
piuꝫ alibi apparet infula imperialis vt eſt textus. l. bene a
21 zenone ad fi. C. de quadr. preſcrip. ¶ Corona vero dicit
quidam circulus capitis factus de quolibet metallo. fertū
22 vero df torlanda. in ver. aliqualem. ¶ No. quod notus
non oportet ꝙ plenarie examinetur vt dictuꝫ fuit in textu
in glo. in v. ibi tibi dño pro intellectu arguas ſic impera
tor tempore confirmationis ⁊ approbatiōis preſtitit vnū
iuramentum ſm formam illius. c. tibi domino. hic preſtat
aliud tempore coronationis ⁊ conſecrationis ſi primuꝫ li
gat aliud ſecundū continens illud idem videtur ſuperfluū
⁊ per conſequens non exigendū ac in ſimili habetur. ff. vt
le. no. ca. l. ſtipulatio. §. diuus. ⁊. l. non cogēdi. §. ſabinus.
ff. de procur. vt dixi in tex. quod primuꝫ preſtitit vt rex ro
manorum: ſecundum poſuit vt imperator in ver. notius.
nota ex glo. quod papa habeat notitiā de Henrico: quia
23 fuerat in curia ⁊ ex hoc dicit Landi. qꝺ notitia curie ē que
ſi ſcholaſtica de qua de elec. c. innotuit ⁊ in glo. dicit etiam
quod papa fuit magis curialis verſus Henricum quā hi
qui fuerunt non in ſcholis non noui vos ꝙ no. gl. i. q. j. c.
ꝓhibetur ⁊ Landin. arguit contra promotos qui poſtꝙ
ſunt in dignitate impinguati ſocios ſcholares pauperes
24 nolunt recognoſcere. ſed dicunt non noui vos ⁊ loqui de
eis dedignātur ⁊ in ſocios habuiſſe. iuxta illud quod ſcri
bit in ſaturnalib' nō putabā me tibi tā familiariter ⁊ ē rō
ſm . d. Ho. qꝛ ſenſus ex pinguedine craſſus efficit ⁊ ideo
memoriā ſtatus pſtini nō retinet. iuxta illud mutāt mores
25 duꝫ cōcomittunt opes. facit xliiij. di. c. fi. xij. q. ij. hñt autē
⁊ tales intrant vt vulpes: regnāt vt leones: ſed frequētius
moriunt vt canes. vij. q. j. c. nouatianus. iuxta illud Luca
ni nunꝙ graues ſub pōdere lapſus. ⁊ apud Senecā. Se
26 quit ſuperb' victor a tergo deus. ¶ Ibi pōtificali querit
glo. an liber pōtificalis q alias apparet ordinariū epoꝝ ſit
aucteticū Ho: c. cōſuluit. de ſerui. nō or. ꝫ qꝺ ſicut eū
dicim' arborē q eſt auctētica. qꝛ de ea fit mētio in corpore
decretoꝝ. xxv. q. v. c. quo ad ſedem. in glo. in v. futurus.
27 ¶ No. qꝺ ex ſola electione qs non efficit imperator licet
Jo. tenuit zrū. xcij. di. c. legimus. que opi. hic reprobat
qꝛ ēt approbatus ab eccleſia non eſt imperator donec reci
piat coronā ⁊ cōſecrationē. adeꝫ ſequit zen. qui hic dicit ꝙ
non eſt credendū Jo. qui fuit teutonicus ⁊ ſic veriſimili
ter faciat imperatori ſuo electo in īperatore nō poſſumus
intelligere ſm zen. ſaluādo Joā. ꝙ ipſe intellexerit qꝺ ſola
electio facit imperatorē .i. facit eum habilē ⁊ potentem ad
aſſequendū confirmationē vnctionem ⁊ diadema ſicut eſt
in prelato electo. lxiij. di. c. quāto. ⁊ de reſcrip. c. cū dilecta
quod quanto ꝓcedat tangam in v. regis. in glo. pollicetor
28 ¶ No. dñiam inter pollicitationē ⁊ pactuꝫ. ⁊ eſt tex. l. uj.
hic per glo. allegatus. vide titu. de pac. ⁊ titu. de pollicita.
¶ Extra glo. inq̄ntū tex. dicit denūciauimus ⁊ declarau
mus. d. Ho. poſt Landi. ꝙ confirmatio ſupioris in iſtis
electiōib' eſt qſi iuris qſita ex electiōe declaratiua corrobo
29 ratio. ¶ Et ſic qrit virū ex electione qrat ius electo: dicit
tura varia. iō refert illā diſtinctionē Bar. l. abſētu. ff. ꝺ do.
lꝫ ꝙ eſt electio ad offm qꝺ necēio cogit qs ſubire vt tutor ⁊
alij de qbus. l. numeꝝ. §. iudicādi. ff. ꝺ mu. ⁊ ho. ⁊ iſto ſo
lo electiōe qrit ius abſētu vt. l. illō. ff. de tu. ⁊ cu. da. ab his.
⁊ iſtō ius eis nō ꝑiudicat ſi nō adminiſtrāt: niſi tpe ſcie vel
quo cepit electio eſſe publica. l. ſi tutor. C. de pici. tut. ⁊ de
iſto offō logt glo. q eſt in. l. ꝓuatoꝝ. C. de iur. om. iu. ⁊ iſto
caſu. lꝫ abſētu queratr ius nō tñ adminiſtrat niſi ſibi tradā
tur ſicut hic poſtꝙ cōfalonerij ſunt electi tradūt ꝯfalones
vt. l. fi. C. arbi. tu. ⁊ talis non pōt reuocari ⁊ alius eligi ſꝺē
dicit de electis ad offā in ciuitatib'. ¶ Quoddā eſt offm
ꝙ ōferr alicui volūtarie ⁊ iſto caſu aut ille q eligit. eligit ex
neceſſitate ⁊ facta electione non pōt variare: vt. c. publico
de electiōe. c. ſi tibi abſēti. de pub. in vi. eſt. n. functus offi
cio ſuo eligendo vt. l. ſi iudex. ff. de re. iu. ſed electo nulluꝫ
ius acquirit niſi facta acceptatione. ⁊ ſic loquitur. l. fi. C. ꝺ
conſul. lib. xij. quandoqꝫ tamen ille qui eligitur elegit: nō
elegit ex neceſſitate: ⁊ tunc ante acceptationem nulluꝫ ius
queritur ⁊ poteſt ille qui eligit reuocare ⁊ aliuꝫ eligere: vt
d. l. abſenti. ¶ Et ideo dicit ſi commune bononie eligit
30 aliquem in ſuum poteſtatem: quia hoc voluntarie fecit po
terit antem preſentationē ⁊ acceptationem reuocare. ſi ve
ro priores vel confalonerij vel maſſarij ex eorum officio
ſunt aſtricti eligere officiales in ciuitate ⁊ cōmunitati poſt
talem electionem non poterunt variare vt. d. c. ſi tibi ab
ſenti ⁊ iſta ſunt vera Barto. in dicta. l. abſenti. tu adde ꝙ
ex primo

ex primo dicto ſequitur electus in iudicem delegatum qḋ
ante preſentationem litterarum licet ſit in pñte exercendi
iuriſdictionē non tamen eſt in actu. ⁊ ſic non poterit admi-
niſtrare cum officium iudicis ſit neceſſarium .l. numerum
§. iudicandi. ff. de mu. ⁊ bo. ꝺ quib⁹. c. paſtoralis el primo
extra de officio deleg. ⁊ iſtud tenet Cyn. in .l. mandat. C.
man. ⁊ videtur tex. l. cum ſi furioſus. ff. de iudi. ⁊ ibi excla
mat contra canoniſtas dicentes errorem eorum qui te-
nent oppoſitum ſeruent in foro ſuo. ¶ Sed Innocenti.
in. c. ex cōqueſtione de reſtitu. ſpoliato. tenet cōtra. videlꝫ
quod nec habitu nec actu ſit iudex ante preſentationeꝫ lit
31 terarum ⁊ id ſequitur Bal. in dicta .l. mandatum vbi di
cit quod ꝫ clamorē opus eſt clamore .no. Cy. dicit eſſe ve
ruꝫ ſm eum nec loquitur intelligenter. nam de intentione
ſuperioris concedentis litteras eſt ꝙ auctoritate litterarū
nil fiat niſi preſentatis litteris ⁊ pꝫ .l. qui abſenti ſeruo. ff.
de aquiren. poſ. ⁊ idem tenet in .l. falſus. C. de fur. in .viij.
colum. alleg. Archi. c. is qui de procura. lib. vj. ⁊ ideo an-
te oīa dicit debere fieri pñtationē reſcripti. ex cuius ꝓda-
ctione iuriſdictio iudicis. ⁊ ꝓ iſto dicto pōt allegari bonus
tex. in. c. ſpe. xxiij. qḋ. viij. ibi conſentiant fieri iudices. vbi
nunꝙ quis ſit iudex niſi cum conſentit: ⁊ ſic poſt receptio
nem litteraꝝ ſed opi. Cy. vꝭ verior. ſ. quod habeat habitū
iuriſdictionis ⁊ non exercitium. ¶ Et pro ea ſuſtentanda
32 arguo ſic. ille eſt in habitu iuriſdictionis cui acquiritur iu
riſdictio ſed ignoranti ⁊ abſenti requiritur iuriſdictio: ergo
ſequitur ꝙ iudex delegat⁹ habet iuriſdictionem in habitu
ante quā recipiat litteras delegationis text. eſt apertus .l.
cum furioſus .ff. de iudi. ibi. neqꝫ enim in adiiciēdo. ſecū-
do facit tex. in. c. ſuper eo .l. ij. de appel. ibi cum tūc iudicēo
contigerit vbi eſt caſus quod iudex ante receptionem litte
rarum dicitur iudex ergo. Tertio facit quod notat Ange
lus in dicta lege. cum furioſus. vbi dicit ibi eſſe caſum
in contrarium quod mandatum iuriſdictionis collatum
in abſentem tribuit iuriſdictioneꝫ ex tempore date litteraꝝ
non ex tempore quo ſunt preſentate ſibi littere. ſed ante
preſentationem non exercebit. imo quilibet poteſt ſibi lici
te reſiſtere .l. prohibitū. C. de iu. ſi. lib. x .l. j. C. de manda
tis principuꝫ. Quarto facit glo. c. nobiliſſimus. xcvij. di.
que dicit quod oportet quod legatus oſtendat litteras le
gationis ad hoc vt ſibi credatur. ergo habitu habet iuriſ
dictionem: licet non exercitio quia ſi ſibi non creditur. non
poteſt exercere iuriſdictionem. Quinto facit tex. in. c. ſi de
nicus de preben. li. vj. ibi receptis mandatum vbi tex. pon
derat quo ad exercitium receptionem mandati. ⁊ iſtud ſe
quitur. d. Ludoui. romanus in dicta .l. abſenti. ff. de do
natio. ⁊ allegat .u. de ro. in deciſionibus nouis in deciſ.
que incipit factuꝫ ātis circa quod reſultant. ⁊ allegat. Fe
deri. de ſen. conſilio. xxv. nec obſtat. c. ſepe in contrarium
allega. quia debet intelligi quo ad exercitium. iudex non
eſt iudex ante receptionem. ſed quo ad habitum iuriſdictio
nis ſic ⁊ ita videtur quod Bal. debeat intelligi. ⁊ iſta bñ
33 no. ¶ Itē ex hoc primo dicto domini Petri poſt bar.
quod anciani populi bononienſis poſtquam ſunt electi ⁊
intrant palacium exiſtentibus tam antiquis antianis qḋ
eis competit ius non tamen adminiſtratio. ideo nō habēt
vocem auctorizabilem. poſſunt tamen deliberare cum an
tiquis antianis in condendo ſtatuto. ⁊ validum erit ſtatu
tum illud licet non ſint in poſſeſſione officij nec habeant
vocem auctorizabilem caſus eſt valde ſingu. in .l. item ve
niunt. §. predic. ff. de peti. here. vbi conſules qui erant in
officio vna cum nouis cōſulibus extractis qui nondū erāt
in officio dīliberauerūt. ⁊ id dicit ibi Angelus ꝙ ſic faciūt
anciani iuſti cum ſunt prope exitum officij: quia in rebus
arduis tunc cōiungendis vt poſſint maturius deliberare
conuocāt ancianos nouellos de cōmuni cōcordia ſtatuūt
ꝙ ei iure validus ē nec viciatur eorꝫ ſtatutꝫ licet interfue
runt non hñtes vocē. qḋ bene not. ⁊ interdū ſm bald. vbi
ꝯiungit qḋ priores veteres in fi. eoꝝ officij deliberant ī no
uis extractis āteꝙ ſint ī poſ. officij ꝙ bñ no. q2 eſt ſingula
34 re. ¶ Querit d. d. Car. qḋ ſit iuramētū ⁊ dic poſt Ludi.
qḋ eſt obligatio alic alicuius ad qḋ aſſerendū vel ꝓmittēdū
deo ſup hoc in teſtē inuocato. iu ante de hoc vide ꝙ plene
dixi. ē. in rubri. querit ⁊ q̄ ſunt cā inſtōnis iuramētū. vide q̄
dixi ēt. ē. i rubrica: querit ēt vtꝝ papa potuiſſet remittere
factum preſtitū ab imperatore vt dicit ſꝫ Matth. qḋ ſi iura
35 mentū eſt pſtitū in honoreꝫ dei nō pōt: ſecus ſi in fauoreꝫ
hoīs. c. j. de ſpon. cl. j. facit ꝓ pmo. d. c. debitores de iure-
36 iuran. ibi deo videre iuramentū. ¶ Querit ēt ſi qs iurat
ſoluere creditori pecuniā vſqꝫ ad certū terminū. cū credi-
tor cōceſſit maioreꝫ dilationē an eſt abſolutus a iuramēto
⁊ Ray. in ſum. c. §. ite pone de quo diē p. d. c. j. ꝓ hoc. de
vſur. c. cōſuluit ⁊ id ſequit hic Math. ⁊ adde q idē qḋ tꝫ
Bar. i .l. j. §. ⁊ poſt opus. ff. de op. no. nun .l. ſi ſtipulatus
ſum mihi a ꝓcuło. ff. de v. ob. ſpe. in ti. de iureiur. §. nunc
oſtēdidi v. hoc quicꝗ vt vꝭ caſus in. d. c. ꝯſuluit iūcta ex
poſitione Jo. an. fac. c. j. de iureiu. ⁊ c. ſignificauit d. cēſi.
⁊. d. c. ij. de ſpon. ⁊ eſt rō q2 ex quo iuramentuꝫ recipit ad
cōmodū hoīs pt remitti. ſecus ſi in honorē dei. ¶ Unde
37 ſi qs amore dei iuraret recipere aliquā in vxorē non poſſet
illā remittere p iuramentū: q2 principaliter fuit preſtitum
in honorē dei. vide qḋ no. in. d. c. ij. querit ēt ſi qs teneba
tur ſub pena excōicationis quā ipſo iure incurreret niſi in
termino ſoluiſſet. an potuiſſet terminus p creditoreꝫ pro
gari. allegat Ray. in ſum. eo. ti. §. item pone. ⁊ ſpe. eo. ti.
§. oñdendū ver. hoc quoqꝫ ⁊ Inno. de app. c. preterea. el
ſecundo. hoc dictū ſequitur ꝙ no. do. vero Car. dicit ꝙ in
dicto capi. preterea. tenuit qḋ prorogatio valet quia ſicut
in totum poſſet creditor acceptando liberare debitorē: ita
quo ad tēpus. lꝫ Innocē. ⁊ cōiter alij videant facere ꝯtra.
ſed Bar. in. d .l. j. §. poſt operis. ff. de op. no. nun. tenet
38 idem ꝙ non ſit excōmunicatus. ¶ Poſſet etiam dubita
ri quid de bānito datum eſt bannum ad petitionem credi
toris debitori. vtrum poſſit eximi de bāno ad petitionem
creditoris ſine iudice. Bar. cōcludit in dicto. §. poſt ope
ris. quod ſi bannum emanauit ſolum ad petitionem cre-
ditoris nec ex banno queritur aliquod ius alteri. tunc po-
teſt tolli voluntate creditoris. facit dict. §. ⁊ poſt operis.
idē dicit ſi adhuc eſt ī termino bāni puta ſi nō ſoluerit in
menſem bannus poteſt terminus prorogari. ſi vero ex il
lo banno eſt queſitum ius termino: puta bāniatur ⁊ inci-
dat in pena. ⁊ que ſoluantur fiſco. non poteſt voluntate
creditoris tolli bannum .l. iuriſgentium. §. ſi paciſcar. ⁊
ibi pulchre dicit Ange. quod non valet pactum cum ban
nito vt non opponat excep. banni. vel quid aliud per glo.
ad hoc not. valde .l. j. ff. de dolo. ideo dixit Bar. in .l. cuꝫ
ſeruus. ff. de verborum obligatio. quod ſi promiſit aliquē
non offendere ſub pena. ſi poſtea ille banniatur poſſum
39 eum ipſum offendere. ¶ Querit dominus Cardinalis
ſi quis pignorauit rem ſub pacto vt niſi ſolueret ad certuꝫ
terminū poſſit creditor eam vendere. ſi in termino nō ven
didit ⁊ debitor offert creditori pecuniam an poterit am-
plius vendere. dicit ſm Matthe. quod non per .l. iij. C.
de pign. ⁊ quod not. in ſpecu. in titu. de lit. cōteſt. §. nunc
dicamus verſi. item ſi tibi quod dictum allega. nō exami-
40 no. ¶ Ultimo querit ſi debitor ꝓmiſit ſoluere certa die
dato fideiuſſore. ſi creditor prorogauit terminū. an poſtea
teneatur fideiuſſor dicit Mattheus quod non. quod pro
cedit ſm dominum Cardinalem. ſi fideiuſſit ad certum
tempus. C. loca .l. ſi cum hermes .l. valerianus. ff. de pre
to. ſtipu. ſecus ſi fideiuſſit in omnem cauſam. facit quod
habetur. c. j. de appella. ⁊ c. j. de fideiuſſ. et in ſpec. de fide
iuſſ. §. primo. verſi. illud autē. iu allega optimum tex. ⁊
ibi Bar. in .l. j. ff. de in lit. iuran. vbi ſi fideiuſſor ſimplici
ter fuit acceptus non tenetur ad id quod poſtea augetur.
⁊ ideo ibi dicit quem debere eſſe cautum quod quādo ca
pit fideiuſſorem vt non dicat promitto ſoluere omnem cō
demnationem que ſequeretur ex illo maleficio vel ex illa
cauſa. ſed addas vel ex proceſſu. ⁊ ſic fideiuſſor vꝭ ꝓmittere
primam que ex eſtimatione habita circa proceſſuꝫ. q2 tunc te
nebitur ad omne. argu. ꝙ venit ex proceſſu. puta ſuper ne
gatione augetur pena cōtra reuꝫ qḋ vꝭ aucta ꝯtra fideiuſ

ſorem.ita et ſi dicat̃ in fideiubẽs in oẽm cã; vide gl.ordi.
in.l.quero.ꝛ ibi Bar.ff.loc.❡ Ex inq̃ſitis ſupradixi qȝ ſi
41 filius ſi cõtrahat cum patre põt reſcindere contractum tãq̃
metu initum propter reuerentiã patris. adde quod text.i
c.quãuis de pac.lib.vj.ibi ſi tantũ iuramento nõ iuſto nec
dolo preſtitum firmatus fuerit vbi eſt caſus valde ſingula
ris quod cõtractus non poteſt reſcindi per metum ſi fiat
inter patrẽ ꝛ filium niſi probetur metus:ergo ſequitur qȝ
non preſumitur metus interueniſſe.nã qui dolum vel me-
42 tum dicit illũ probare debet.l.quotiens.§.qui dolo.ff.de
probati.quia quilibet preſumitur bonus.c.i.de ſerui.c.
eſtote miſericordes.de reg.iur.nec ob.ſi dicat̃ qȝ metus
ꝓbat eo ipſo ꝙ ꝓbat ꝙ filius cõtraxerit cũ patre:quia ille
tex.hoc videt̃ improbare.vult.n.quod ſi filia renũciat cũ
iuramento hereditati paterne tale pactũ.tenet.ſi ergo pre
ſumeretur per metum initũ non teneret. item quia text.
poſtea dicit ſi tantũ vi vel dolo. ſi ergo metus ꝓſumeretur
interueniſſe nõ fuiſſet expediens ꝙ exprimi dolum vel me
tum:ſed q2 nõ preſumit̃.ideo ibi papa dixit ſi tamen non
interueniat metus:ergo erit ibi caſus ꝙ non reſcindetur
cõtractus ꝓpter eo ſolum ꝙ filius ꝯtxit cum patre. poſſet
dici quod põt dici:ꝛ erit optima ꝯſideratio:vȝ.qȝ regula
riter preſumitur metus niſi interueniat iuramentũ: q2 tũc
oportet metum ꝓbare ꝙ interuenerit:ꝛ eſt ratio iuramen
tum habet̃ pro ſcdo ꝯſenſu.ita dixit gl.no.in.c.cũ cõtigat
ꝫ.eo.l.ergo preſumit in primo ꝯſenſu interueniſſe metus
nihilominus eſt purgatus ex ſuperueniẽti ſecũdo cõſenſu
reſultante ex iuramento.facit quod dixit glo.no.l.cum ſci-
mus.C.de agri.ꝛ cenſi.lib.xj.vbi cõfeſſio nude geminata
43 obligat.nam duo vincula ſunt potẽtiora vno.c.j.de treu.
ꝛ pace.in auc̃.itaqȝ.C.eo. nam ſermo duplicatus videtur
prolatus cum maiore deliberatione.vt dicũt doctores .c.
ꝛ ſi xp̃s de iureiurando.facit qȝ habet̃ in clementina cũ a
repulſione vbi interlocutoria geminata nõ põt reuocari ꝑ
iudicẽ.facit.l.in ꝫcribus.§.de illo.C.de nõ numera.pec.
ꝛ ſic tex.illius.c.procedit.quod quãdo pactũ inter patreȝ
ꝛ filiũ firmatur iuramẽto ꝙ metus reſultans preſumptiõe
iuris eſt purgatus ex ſuperueniẽti iuramẽto .ꝓbet ergo
filius tũc metũ.ꝛ ne fallat iſta reſpõſio ꝛ iſte intellectus eſt
notus.ad illud.c.quod tene menti perpetuo. Sed iſta re
ſpõſio poſſȝ a quocũqȝ optie l iur̃ exercitato viro ſuſtẽtari
vȝ.ꝙ iſte ꝯſenſus nõ dicat̃ duplicatus:imo vn⁹pluries re
petitus:q2 iſtud iuramentũ interponit̃ in eodẽ inſtanti tẽ-
pore ꝯtractus ꝛ ſic cũ nõ interueniet interuallũ tp̃is inter
primũ cõſenſum ꝛ ſecũduȝ.ergo nõ dr̃ geminatus ꝛ ꝑ cõ-
ſequens nõ operat̃ illum effectũ de quo ſupra dixi facit qȝ
44 dixit Bald.in prohemio.C.ſeu ſup rubri.ad finem ꝙ ad
hoc vt cõfeſſio dicat̃ geminata opȝ qȝ ſit facta diuerſis tẽ-
porib⁹ alias dr̃ vna pluries facta: ergo poſſet rñderi ꝛ he
ne ꝙ iuramentũ habeat̃ loco ſecũdi ꝯſenſus ꝛ preſumitur
tanta deliberatio propter iuramentũ quãta preſumit̃ per
ius quãdo interuallũ tp̃is interuenit. nec ob.tex.ſing.ſȝ
oẽs.l.ſi.C.de non nu.pecu.vbi iuramentũ ſapit naturã cõ
tractus ꝓambuli.ſi ergo in primo pacto preſumit̃ metus
interueniſſe ꝛ in iuramẽto ꝛ per ꝯñs non vr̃ purgatus ille
metus a iure ꝓſumptus facit etiaȝ ratio.l.doli exceptio.§.
diuiſum.ff.de nouati.q2 ex quo incõtinẽti ſic vr̃ ex eadeȝ
fragilitate reſpõſiões fieri propter reuerentiã iuramẽti qȝ
ad iſtud nõ debet qs de facili venire ꝫ. dicto.c.et ſi xp̃us ꝓ
ſumitur maior deliberatio quando preſtatur iuramentuȝ
quod tene menti.

1 **Ceterum.** Nota ibi quondã:de iſta dictiõe
quondã que remouet actũ de pre-
ſenti ꝛ ponit de ꝓterito.vide tex.ꝛ ibi doc.ꝫ.c.§.dudum.
adde tex.c.ex parte.v.de foro cõpe.ꝛ ideo ſi dicat̃ talis fili
us ticij.ꝛ ticius eſt mortuus nõ ꝓpter hoc reddit̃ falſum
inſtr̃m q2 ſubauditur quondã ſȝ do.Anto.in.d.c.ex par
te.ꝛ in.c.cũ ꝫ de pig.ꝛ ibi et dixit .d.Anto.qȝ ſi in inſtr̃o
dicatur talis filius quondã ticij ꝙ denotat ticiuȝ iam mor
tuũ ꝛ ſic videtur inſtrumentũ probare morteȝ alio nõ pro
bato:ꝛ ad predicta vide bonã glo.l.nec emptio.ff.de ꝫbẽ.
emptio.ꝛ quod habetur.l.quotiens.§.pe.ff.de publica.ſȝ
dictio olim importat ꝓteritũ ꝛ preſens tempus:ꝛ iõ pul
chre dixit Barto.l.i.§.hoc edictũ.ff.de ope.no.nuncia.
ſe ſuſtentaſſe quoddam inſtrumentũ in quo dicebatur ti-
tius filius olim ſempronij.ꝛ ſemprõius erat viuus diceba
2 tur inſtrumentũ fore falſum.❡ Sed quia dictio olim im
portat tempus preſens ideo non viciatur inſtrumentũ. et
idem tenet domi.Anto.in.d.c.ex parte.de foro cõpeten.
item importat etiã tempus futurũ.vide bonam gl.in.d.l.
nec emptio.ꝛ bene facit ꝙ ſcribit Virgilius in primo enei
dos.ſ.Audierat tirias olim q̃ verteret arces.vbi oli ĩportat
3 futuruȝ tempus.❡ Nota ibi imediate quod in poſitiõe
vltima tempora ſpectãtur.facit.xxviij.diſtinctio.c.q2 ſunt
ꝛ ibi dicit gl.not.ꝙ probatis duob⁹ extremis videntur ꝓ
4 bata media ꝛ ſic voluit ꝓbare ꝙ aliquis ſoluerit decimas
probato principio ꝛ fine temporis .ꝓbatur ꝙ i medio ſol
uerit.ꝛ ideo dicit valde no.in.c.volumus.xvj.q.iij.c.qȝ
ſi quis vult probare qȝ ꝓſcripſit ꝛ nota.ꝙ a principio poſ
ſedit ꝛ in fine ꝛ quandoqȝ in medio ſemper preſumit̃ poſ
ſediſſe ꝛ ſic preſcripſiſſe. ex quo infertur vnũ quod ubi vi
debitur ſingu.ſi volo probare ꝙ continuo clericus reſidẽ
tiam fecit in beneficio quod ſufficiat probare reſidentiaȝ ex
tremo:ũ.bene facit glo.c.ſacro.xxij.di.in.j.glo.facit ꝙ no
tat.c.licet tamen de proba.ꝛ.l.celſus.ff.de vſur.lȝ per gl.
videatur ſentire contra in.c.accedentibus de priuile. que
vult quod debet probari poſſeſſio cõtinuata ꝙ pr̃ter vere
vel preſumptiue ꝛ ſic non contradicit. ꝛ ita tenet.d.Ant.
in dicto.c.accedentibus.facit ad predicta tex.ſingula. ſm
Barto.in.l.quicunqȝ.C.de apoc.pub.lib.x.vbi ſi quis
5 ꝓbat ſoluiſſe per tres annos proximos preſumitur prete
ritum ſoluiſſe.ꝛ idem dicit ibi glo.in ſolutione canonis ꝓ
predio emphiteotico vt preſumatur preteritum ſoluiſſe ꝛ
idem ſequitur domi.Anto.in.c.litere.de dilat.ꝛ domi.
de rota in conclu.cdxxxiij.vt procedit iſtud non ſolũ quã
do ſoluit tribus diuerſis ſolutionibus:ſed quando ſoluit
vnica ſolutione pro tribus annis.ita dixit Cyn.per.l.ſi ꝓ
dote.C.de do.ꝓmiſ.quod dictũ Bal.ibi reputat ſing.ꝛ
ſic vltima tempora ſpectãda ſunt.facit tex.l.ſi mater.C.ne
de ſta.def.vbi inſpicitur vltima fama tẽpore quo quis mo
ritur ꝛ ibi dixit Bald.quod ſi ergo beneficiũ fuit ſine cu
ra poſtea fuit recognitũ tanq̃ curatũ quod debet haberi ꝓ
curato.allegat text.elegantem.l. item mella.§.i.ff.de ali.
ꝛ ciba.lega. No.ibi idemqȝ Bonifacius quod ex facto
vnius arg.ad aliũ exiſtentem in eodem officio. ſic enim
inducit papa factum Alberti regis imediate ad proban
dum intentionem ꝙ ad id tenetur Henricus.❡ No.ibi
in ſpẽlem filium ꝙ per de.vnica accipio te in ſpecialeȝ filiũ
quis non aſtringitur iure fidelitatis.❡ No. ibi non vita
7 tem verboruȝ potius ponderandã eſſe veritatẽ ꝛ vim ver
borum q̃ corticem eoꝝ.c.intelligẽtia ꝛ.c.preterea. de vb.
ſigni.ideo dicit lex fides veritas verborũ adminicula.non
requit.C.ſi vt ſe.ab hẽdi.abſti.l.i.ꝛ aduerte q2 illi tales di
cuntur facere fraudem legi.quia ſeruãt verba legis ꝛ men
tem eius circũueniunt.ita dicit glo.xiiij.q.iij.c.pleriqȝ. ꝛ
ibi dicit tex.contra vſurarios qui non rapiunt pecunias ꝓ
vſuris ſed merces.facit quod dixit glo.in.l.quotiens .C.ꝺ
priuile.ſcho.li.xij.vbi ſi quis ꝓhibetur eſſe poteſtas ꝛ fac̃
ſe promoueri in defenſorem qȝ offendit verba ꝛ mentẽ.l.
facit qȝ habetur in.c.certum.de reg.iur.li.vj. de monaco
qui portat habitum monachalem cohopertuȝ ſub habitu
8 laicali q2 videtur apoſtata.facit quod habetur i cle.qm̃.ſ.
de vita ꝛ hone.cle.facit ad queſtioneȝ de barbitonſore ſto
bo romante aliquem in palacio quod non incidit in penaȝ
ſtatuti punientis extrahentẽ ſanguinẽ in palacio ꝯſiderata
mẽte.l. ꝛ nõ vbis ſtatuti.ita no.Bar.i.l.oẽs populi.ff.ꝺ
iuſti.ꝛ iur.ꝛ iõ dixit Bal.in.l.nõ dubiũ.C.ꝺ legi.ꝙ ſi ſta
tuto caueat̃ ꝙ homicida decapitet̃ dȝ itelligi de homicidio
9 volũtario nõ de homicidio caſuali.itẽ nec de homicidio li
cito attenta mente ſtatuti non punie t̃:lȝ ſȝ verba puniret̃
glo.in.d.l.non dubiũ rñdet qñ mens ad id ẽ rõ.l.ſcripta.
ſed iſta ratio eſt perfecta doctrina ſicut patet in conſuetu
dine

dine vbi nulla eſt ſcriptura ⁊ tamē viget ibi mens. ⁊ ratio
cōſuetudinis. ⁊ ideo dicit Spe. qđ qñ ſtatutum fundatur
in ratione nāli vel interpretatio ſtatuti fundatur in rōne
naturali. id eſt que de iure nāli vel gentium. q: tunc vƒ ap
parere de mente ac ſi mens eſſet ſcripta in ipſo ſtatuto qđ
eſt not. dignum. idē tenet Cy. facit inſti. de leg. patro. in.
poſt principiū ⁊ ꝙ no. in. l. ſi is qui aīo. ff. de acqui. poſſeſ.
10 ¶ Item ſi ſtatutū ꝓhibet extrahi furmētum ex territoriū
ꝑ cariſtiam ⁊ ꝙ extraheret farinā nō pōt. q: faceret fraudem
legi. item ſi ſtatutum prohibet magnatem emere poſſeſſio
nem ⁊ ipſe facit cartaȝ in ꝑſonā famuli qđ famulus emat.
item mulier nō poteſt fideiubere ſi fingeret ſe principalem
11 nō poſſet. l. quāuis. §. ſi cum eſſet. ff. ad velle. item clericus
nō poteſt retinere cōcubinam ⁊ vocat eam ſororem. non
poteſt quia facit fraudem legi. faciunt aſſeſſores. ſi vltimo
menſe regiminis nō poſſunt abſoluere patiuntur labi tē
pus irreparabilis inſtantie ex forma ſtatuti. iſti debēt pu
niri q: faciunt fraudem ſtatuto. facit etiā cōtra officialem
12 qui fingit ſe dormire vel egrotare ad hoc vt inimici irruāt
in diſtrictum. vt not. d. poteſtate caſtri frangi. l. ſi quis bar
baris. ff. de re militari lib. xij. ⁊ iſta ſunt pulchra verba do
mini Bal. in. l. non dubium que oīo not. ⁊ ſequitur do.
13 Spe. in cōmēto. c. j. de cōſti. ¶ Sed quomodo cognoſca
tur legis intentio ⁊ mens. vide Bal. poſt Cy. l. nō dubiū
C. de legi. ⁊ n. Pet. c. ſi poſtq̄ de electio. in. vj. in dubio
ſi de mente. l. nō apparet deſeruiēdum eſt verbis vt. l. j. §.
ſi his qui nauē. ff. de exerci. ⁊ ſi verba clara ſunt nō eſt re
currēdum ad coniecturas. l. ille aut ille. §. cū in verbis. l.
nō aliter de leg. iij. ⁊ ideo dixit ibi Bar. ꝙ ſi ſtatuto caue
tur ꝙ iudex debeat ferre ſniam de conſilio ſapientis proce
dit quādo eſt ſibi dubia. ſed ſi habet caſum expreſſum in
l. pro illa qñ poteſt illam decidere ſine conſilio ꝙ eſt nota.
14 ¶ Nota ibi carioſe curioſitatē reprobari. l. doli. in fi. ff.
15 de nouat. c. vno de poſtu. lib. vj. per Archi. ¶ Nota ibi
q: agitur qđ papa de dubio ꝙ oritur inter ipſum ⁊ impa
torē ipſe cognoſcit ⁊ determinat. ⁊ hoc ideo q: dicit quo
ſuper hoc iure ſi mot⁹ nō haberet dubium. quo caſu non
ſolum ipſe. ſed quilibet prelatus qñ notoriū eſt iura dene
gari ſuper hoc eſſe iudex. c. ex parte de verbo. ſigni. p In
nocē. facit. c. ad apoſtolice de re iudi. lib. vj. vbi papa ſimi
liter fuit iudex in facto ꝓprio. q: delicta impatoris ꝯ eccle
ſiam erant notoria. facit ꝙ habetur i. c. cū veniſſet de iudi.
ideo dixit Cy. ⁊ ibi Bal. ꝙ. l. j. C. ne quis in ſua cauſa qđ
ſi quis verberauerit famulum pñtis ⁊ eſt notoriū ꝙ po
16 teſtas pōt eſſe iudex. ¶ Nota ibi in futurum preſtanda.
nota qđ papa prouidet in futurum ſup preſtatione huius
iuramēti p futuros in partes ⁊ ſic tractus futuri tpis ſpe
ctant ad iudicē. l. ſatis ⁊. l. egi. ff. ſi ſerui. ven. facit ho. tep.
l. male agitur ibi oīo oībus. C. de preſcrip. xxx. an. de quo
vide pulchre Ang. in. l. j. C. de iudi. ita etiaȝ ſpectat ad cō
ditorē canonis. c. fi. de cōſti. l. leges. C. de legibus queri
tur hic dñs Spe. quid mouit imperatorē ad reuocandum
17 in dubium. vtrum predicta iuramēta eēnt fidelitatis ⁊ di
cit nō eē iactū p docto. ipſe credit ꝙ fuerit q: vna poteſtas
dȝ p alteram iuuari. vt. c. j. de no. op. nun. ⁊ maxime impe
rator eccleſiā romanā ſimiliter ꝯ. ſimiliter iſte aſt fauor
reciprocus nō videtur ſupponere ius fidelitatis. ſed debi
tum nālē ⁊ tuitionem iuris publici. iuramētū. n. interpoſi
tum ſuper aliqua diſpoſitione dȝ iudicari ſm nāam ipſius
diſpoſitionis ⁊ ex ipſa recipere fomētum. l. ſi duo patroni
§. idē Iuli. ff. de. ver. cum iſtud iuramētum fuerit preſtituȝ
ſuper eo ad qđ tenebatur ex debito nāli ⁊ reuerentiali pp
deum. ¶ Nota videbat ſapere ſpeciem fidelitatis. Ta
cite dȝ eē in principe eccleſiarū offenſio vnde ſi dedicatur
18 in expreſſum nō plus operabit. l. hec verba de leg. j. ꝯ pa
pam hic decidit nō adducens aliquam rationē pro ſe niſi
morem hactenus obſeruatū. facit neceſſitatis qđ a princi
pio fuit voluntatis. c. nouit ver. cum valentinianus de iu
di. ¶ Querit hic. d. Cardi. quia iſtud iuramētū potius
appellat fidelitatis cum in quolibet iuramēto habeat in ſe
fidem. c. iuramēn. xxij. q. v. Frāciſ. zab. poſt Landi. q: in
iſto iuramento magna exhibuerat fides. ideo dicitur ma
gnum iuramētum fidelitatis patet. alibi dicitur de actioni
bus bonefidei vt no. c. cum venerabilis de excep. inſti. de
19 act. §. actionū. ¶ Querit et quid ſit fidelitas. ⁊ dicit Lan
di. quod eſt ius iurādum quod a vaſallo preſtatur domi
no. quod dȝ fieri poſt inueſtiturā vt. c. j. de for. fide. in vſi.
feud. querit et ad cuius expenſas debet mitti ſacramētū
vt dicit Manh. quod ad abſentē voluntarie mittitur expē
ſis ſuis. ex cauſa iuſta expenſis vtriuſqȝ vt in ſpe. eo. iu. §.
reſtat ver. vltimo in glo. ibi Bōifacius. ¶ Nota de pro
batione familiari ⁊ domeſtica. in verſiculo antidotum. no
ta de ſignificato huius nominis fidelitatis. nota iſtaȝ glo.
propter remiſſionem quam dedi ad ſummā Hoſti.

1 **Porro.** Nota ibi veſtigijs. quod ſucceſſor dȝ
inherere veſtigijs predeceſſoris. c. j. de
2 iure calum. ¶ Nota. qđ aſſumptus in regem romanorū
etiam pronunciatus p papam nō exercet iura aliqua. do
nec iuramētum fidelitatis preſtitit. ex quo iferf ꝙ electus
in prelatum et confirmatus nō exercet donec iuramētum
fidelitatis preſtiterit. facit decrē Bonifacij. viij. ſȝ landi.
⁊ ſequitur zenz. ſed illa loquit de epiſcopis ⁊ alijs p̄latis
3 promotis in curia qd de impatore. ſ. dicitur. ¶ No. ibi
in manibus Joānis qđ iuramētum poteſt preſtari alicui
4 recipienti pro alio. ¶ Nota ibi tactis. impatorē debere
tangere ſacratum preſtet huiuſmodi iuramētum qđ proce
dit ſm zen. qñ quis cogitur iurare ex diſpoſitiōe iuris iu
5 dicio vel pacti vt notat Inno. c. ⁊ ſi chriſtus. ō. c. ¶ No.
ibi iuramēto firmaui qđ iuramētū eſt cōfirmatio rei pro
miſſe. ideo dicit Landi. qđ ſi promiſſio fuit nulla ita ⁊ iu
ramentum erit nullum. argu. c. cum inter dilectos de fide
6 inſtru. de hoc dicit vt. c. cū contingat. ō. cod. ¶ Nota ibi
hereſim ⁊ ſciſma. quia dicuntur tanquaȝ genus ⁊ ſpecies
quia omnis hereticus eſt ſciſmaticus. ſed non omnis ſciſ
maticus eſt hereticus vt eſt glo. in. c. inter ſciſma ⁊ here
ſim. xxiij. q. iij. licet ſciſma non poſſit eſſe ſine hereſi. Fal
lit niſi eſſent duo creati ſummi pontifices ⁊ vterque corū
crederet eccleſiam vnicam eſſe apud ſe. ita dixit glo. ſingul.
7 xxiij. q. j. in ſumma. ¶ Nota ibi hereticos. qđ impator
tenet dare fauorem contra hereticos ⁊ ſciſmaticos ex iu
8 ramēto ⁊ ſi nō facit pōt deponi. ¶ Nota ibi inimico vel
rebelli dſiam quia inimicus eſt nomē gñale rebellis vero
nō nomē ita gñale ſȝ dñm meū de imo. in vno tex. ⁊ ibi. d.
Anto. in. c. ſane el. ij. de offō delega. vbi rebellis dƒ ille q
9 facto reſiſtit ſupiori vel iuriſditioni. ¶ Not. ibi vniones
⁊ parentelam. qđ ille dicif venire contra eccleſiam q facit
confederationē cum inimicis eccleſie ꝙ no. ſȝ dñm meū
de imola. ꝯ florentinos q fecerūt ligam cū rege francoruȝ
que ſȝ cū deo bene iuſtificē potius fuit pnicioſa quā vtilis.
10 ¶ Nota qđ nō dȝ impator ꝯtrahere parētelam cum īfideli
bus ⁊ inimicis eccleſie. ⁊ ſic facit ꝯ vaſallum qui ꝯtrit parē
telam cū inimico dñi feudi. vt facit ꝙ dixit glo. in. l. j. §. cū
patronus. ff. de officio pref. vide que dicit quod vaſallus
priuatur feudo. ſi ꝯtrit amicitiam cuȝ inimicis domini feu
di. facit glo. l. liberi. C. de inoffi. teſta. ⁊. c. j. §. porro in tit.
que fuit prima cā bñfi. amit. ⁊ in. c. j. in tit. quibus mod.
feud. amit. ⁊ eſt teſtis not. in. ca. j. in titu. quot teſtes ſunt
neci. ad proban. in gra. qđ eſt verum niſi ignoraſſet illum
eſſe inimicū dñi ita niſi impator ignoraſſet illū eſſe hereti
cum. q: tūc nō incideret in aliquā penā. ar. l. item apud la
beonē. §. ſi qs virgines. ff. de iur. in. l. ſi qs ignorās. ff. lo
11 ca. c. ſi vo aliqs ō ſen. exco. ¶ Utrū āt qlȝ catholic⁹ poſſet
ſe ꝯfederare cū īfidelib⁹ ad iuſtā defēſionē vide. d. pet. i. c.
p̄ſidētus de here. li. vj. vtrū āt catholici poſſint ſe ꝯfederarꝫ
ſine ꝯſēſu ſupioris vide bonū tex. ꝙ ſic. l. nō dubito. ff. de
capti. quē tex. d. Spe. ſ̄ itellexit cū limitatiōe Inno. de ꝗ
12 no. i. c. j. ō ſciſma. ¶ No. de aurea bulla q̄ vtit ipator idē
ad ſ̄ i gl. pe. i gl. i ꝯ. veſtigijs no. iſtā gl. q: ſȝ. d. car. ē fin.
que ponit triplici corona iperator coronaf. ⁊ inq̄itū dicit
ꝙ p̄mo dabaf tributū pro qnquēnio i auro ob ꝯſeruādā
rēpub. Scdo qnquēnio i argēto ad ſupēdia. Tertio i fer
ro ad arma faciēda vt in auē. vt p̄po. nō imp. in pnc. i ver.

parentelam notaq̄ꝑ parentela ponit̃ ꝓ̄ꝓrie in verſic. re
13 ges vide eum qui decidit quod ex ſola electione electus
conſequitur poteſtatē adminiſtrandi. ꝛ ꝑ iſtam glo. pōt
ſaluari opinio. Jo. xxiij. di. c. legimus ꝛ in quātum gl. dicit
qḋ duobus electis ī diſcordia qbus eoꝝ adminiſtrare pōt
vt rex ꝛ oēꝫ ipſi iuriſdictionē exercebit q̄ papa ibi declarat
locum habere donec alterius electio fuerit approbata vel
reprobata. ꝛ in iſto iſta glo. eſt ſingu. ſm̄ d. Cardi. ꝛ facit
qḋ notat Jo. an. in additione ſpe. in titu. de reſcrip. p̄ſta.
§. rōne aūt forme verſic. item obiectum impoſſibile eēt be
reticum ſm̄ d. Cardi. tenere qḋ eſſent duo imperatores
vel pape. q: offenderetur ille articulus fidei ꝛ ſanctam ca
tholicam. quod tenet glo. ſingu. ſm̄ d. Cardi. vij. q. j. ca.
14 nō autē. ſed ꝯ̄ꝯ. ꝛ Landi. tenēt qḋ electus nō pōt admini
ſtrare ante quā ſit approbatus a papa. ſed Cy. in. l. bñ a
zenone. C. de quadri. p̄ſcrip. tenet glo. ꝛ d. Cardi. hic Jo.
de ſan. tenet cum Hoſt. in. d. c. ſupra quibuſdā. ſ. q̄ pleni
tudinē poteſtatis nō dʒ habere niſi ipſam cōſequatur a pa
pa cui deus ſimul cōmiſit iura celeſtis ꝛ terreni imperij
xxij. di. c. j. Jo. de imo. hic tenet iſtam glo. ❡ Uos addite
quod idē eſt in papa quia poſt electionē pōt adminiſtrare
glo. eſt optima. c. in noīe dñi. xxiij. di. ſed quo ad veritatē
huius glo. aduerte. q: ratio decidēdi fuit. q: imparator eli
giť ab his ad quos de iur̃ ſpectat electio vt hic ꝛ cap. vene
rabilem de elec. ꝛ. c. ad appo. de re iudi. lib. vj. adeo debet
eſſe eiuſdē poteſtatis electio que ſit a predictis cuius erat
electio olim facta a popul. romano. q: ſubrogatū ſapit na
turam illius in cuius locum ſubrogatur. c. eccleſia. vt lit.
pen. c. cū qui. §. qui iniuriarū. ff. ſi quis cauti. ſed electio
olim facta a populo trāſferebat oēm iuriſdictionē in ipe
ratorem. l. ij. §. nouiſſime. ff. de orig. iur. cum ſy. ꝛ ita deci
dit Jaco. de are. in ſua diſputatiōe quam ad litterā poſuit
Cy. in. d. l. bñ a zenone. ꝛ hanc poteſtatem arbitror ſūme
placere oībus electis ꝛ nōdum cōfirmatis a papa. ꝛ iſtam
cōmuniter ſequūtur doctores. tñ nō eſt ſine dubitatione ꝑ
auctoritatē Inno. ꝛ aliorum de quibus tenentium ꝯ̄trarium
ꝛ per glo. iuris ciuilis in dicta. l. bene a zenone. C. de qua
dri. preſcri. ad fi. iur̃ quod nō poſſit adminiſtrare. ꝛ p̄mo
nō eſt equalis ꝑſone electio hodie facta a principibus ala
manie ꝛ olim facta a populo romāo. q: olim populus nō
recognoſcebat papam in ſuperiorē nec illa electio egebat
cōfirmatione. ſed iſta electio eget cōfirmatione pape. ergo
ſi nō ſunt eiuſdem vigoris hodie nō poterit adminiſtrare
q: potētior cauſa potētiorē ꝓducit effectum tex. ꝑ ꝑmam
opinionē inducitur ꝛ datur occaſio inertie. vt electus ex
quo pōt adminiſtrare nō portat coronā vt hodie ꝑ expe
rientiam videmus ergo q: ex hoc electus vilipēditur eſt in
opprobium imperij vt de archiepiſcopo dī qui nōdum re
cepit pallium. vt. c. niſi de anē. ꝛ vſu pall. ergo non poterit
15 adminiſtrare. ❡ Item iſta cōfirmatio ꝛ vnctio coronatio
quam facit papa. facit quē imperatorē. nam ſcribitur in li
bro regum precepit enim deus helie vade inquit ꝛ reuer
tere in deſertū tuum. cūq; perueneris illuc vnge azel ſuper
ſiriam in regem ꝯ̄tra. filium nam. vnges regem ſuper iſrael
ex quibus verbis apparet qḋ vnctio eſt neccīa. q: ex diuino
mandato procedit. ac etiam q: in creatione regis multos
operebatur. nec tunc ipſe ante eam rex videbatur. itē hoc
probat tex. hic ipſumq; in regē romanoꝝ aſſumpſit in im
peratorē poſtmodum promouēdū. lꝫ ergo ſit electus rex
romanoꝝ. nō tñ ꝓpterea imperator abſolutus ꝛ vniuerſa
lis dñs vt. l. deprecatio. ff. ad. l. Rod. de iactu. ſed eſt ipe
rator vt quilibet rex. q: hꝫ ius imperandi intra limites re
16 gni. cogita tñ. in gl. ❡ In ver. cōſtantinum. Nota ex eo
qḋ donatio facta eccleſie per cōſtantinum eccleſie romane
de ciuitate romana. ꝛ aliis terris tenuerit de q̄ in palea cō
ſtantinus. xcvj. di. l. diui ꝯſtātini. C. de natura. libe. tenuit
nec pōt reuocari de qua. d. Cardi. hic pleniſſime ſequitur
tu vide Bal. ꝛ pleniſſime ſalicetus in ꝓhe. C. glo. i. c. ego
Ludouicus. lxiij. di. l. j. §. cum vrbem. ff. de offi. pref. vrb.
Guiel. de cu. in ꝓhe. ff. ꝛ rō per Bar. ꝛ Bal. Jaco. but.
in prohe. C. bal. in rubri. ꝛ ita cōmuniter tenetur quod iſ

ta donatio tenuerit. ꝛ hodie nō habet dubiūꝫ. quia impe
rator in ſui coronatione iurat illam donationem non infir
mare vt hic dicitur. ſed glo. actu. in auē. quomodo opor
tet epiſcopos dicit quod nō valuerit. ꝛ obſtat etiā fortiter
glo. ſingu. in. c. ad apoſtolice de reg. iur. lib. vj. vbi electus
iurat in manibus eligentiuꝫ de nō diminuēdo iura impe
rij videtur ergo qḋ iſtud ſm̄ iuramētum nō obſtet primo
q: primuꝫ iuramētum ligauit imperatorē vt eſt glo. ſing.
c. lꝫ mulieres de iur. iuran. lib. vj. que pulchre dicit quod
ſi mulier iurauit nō alienare rem dotaleꝫ. ſi poſtea iurat
nō reuocare valet primum iuramētum ꝛ ſic ſingulariter li
mitat. c. cum contingat de iureiurādo. facit propterea tex.
in. c. intellecto eodē titu. ꝛ ſic per hoc videtur qḋ iſta que
ſtio ſit dubia tene tamē primā opinio. ſ. q̄ valuerit in glo.
17 ibi aurea bulla. ❡ Nota quod imperator vtitur aurea
bulla quādo eſt coronatus ante aūt coronationē illa non
vtitur ſed ſigillo ſimiliter ꝛ papa alia bulla vtitur poſt co
ronationē ꝛ intronizationē. ꝛ alia enim ibi nota. in de
ta. vj. libri. fatetur tñ glo. quod licet imperator poſſit bul
lare aurea bulla nō tamē vidit aliqua priuilegia bullari ta
li bulla. nec eſt expediēs tali bulla bullare. quia periculum
eſt in ſubtractiōe bulle propter precioſitatē metalli ꝛ per
hoc dicit quod principes ꝛ prelati noſtri temporis non
vtuntur ſigillis aureis vel argenteis. ſ. propter periculum
18 ſubtractionis in gloſ. archiūis. ❡ Nota qui dicuntur ar
chiui alibi appel. gazophilatium vt. ca. j. de probatio.
19 ❡ Extra glo querit hic dñs meus de imola an ꝓmittēs
aliquem defendere cōtra omnē ꝑſonam teneatur illum de
fendere contra ſe vel ſuos. ꝛ concludit quod non poſt ꝯ̄ꝯ.
ꝛ allegat quod habetur in titu. hic ſimiliter lex. §. fina. ꝛ
c. petitio ſupra eodem. vbi concluditur quod non. quia in
generali ſermone intelligitur excepta ꝑſona loquētis alle
gat. l. inquiſitio. C. de ſollici. ꝛ quod ibi notat Cy. vos ad
dite bonum textum. l. humanitatis. C. de excu. tutorū. vbi
quia non cogitur ſuſcipere tutelam vel patrociniū ꝯ̄ fra
trē ſuū vel filios ſuos. vide glo. l. j. §. ait pretor de poſtula.
20 que dicit. ❡ Quod ꝯ̄ animū quis nō īpellitur acceptare
aduocationē nec pro inimico vide ibi facit textus. l. peti
tionem. C. de aduo. diuer. iudi. vbi eſt caſus quod aduoca
tus fiſci poteſt preferre ſuos ipſi fiſcho. ꝛ ſic charitas ꝑua
ta videtur eſſe potior charitate publica. ꝛ ibi dicit bal. eſſe
argumentū quod nunquam quis videtur promiſiſſe offi
cium aduocationis contra ſe ꝛ ſuos ꝛ pro dicto ꝯ̄ꝯ. vide
caſum. c. j. §. porro in titu. que fuit ꝑma cauſa bene. amit.
ſed in contra. facit glo. nota. in. l. j. §. iuſta. ff. ad ſilla. vbi
eſt tex. quod ſerui tenentur preferre vitam domini ſui. ꝛ
ibi dicit glo. ꝛ ſic vaſallus tenetur preferre vitam domini
ſui ꝛ ſic debet iuuare dominum contra ſe ſed illa glo. non
dicit verum nec ille tex. probat dictum glo. loquitur enim
in ſeruo. qui nihil eſt de iure ciuili. l. quod attinet. ff. de re
gulis iuris. l. intercidit de ꝯdi. ꝛ dem. ꝛ in contra. eſt caſus
c. ſi a morte de alienatiōe feudi pf. vbi vaſallus ꝑdit feu
do. ſi potuerit liberare dominum a morte. ꝛ non libera
uit. ſed quando agitur de ſeruanda vita vaſalli nō dicitur
poſſe iuuare. quia tunc ipſe moriretur ꝛ illud dicitur quis
poſſe quod cōmode ꝛ honeſte poteſt. l. nepos proculo de
verborum ſignificatio. c. faciant homo. xxij. q. ij. ꝛ hoc te
net glo. in capitulo primo. quibus modis feu. amitta. que
vult quod vaſallus non tenetur pro domino mori. Item
non aſtringitur ad defendendum dominū contra patriam
ſuam. argumentū. l. veluti. ff. de iuſti. ꝛ iure. ſed bal. in. c.
j. de no. for. fidel. quia quilibet dicitur ſue patrie naſci. vt
21 dicit tex. l. j. §. ſi ea. l. reipublice naſci. ff. de ventre in poſ
ſeſſio. mit. ꝛ alibi dixit Angelus in diſputatione quare in
cipit orta vel renouata guerra quod pro patria pugnan
dum vt illud catholicum afferoꝫ. pugno pro patria ꝛ glo.
l. fin. C. de aboli. ꝛ Cicero in ꝑmo officio. pro qua inquit
non dubitet quis bonus morteꝫ. ideo ſingu. dixit Ange.
diſputatio. quod ſi fieret cancellatio bannitorum non ve
nit bannitus propter leſam rempublicam qḋ tene mētu.
q: naturaliter quis eſt obligatus patrie ſue vt. d. l. veluti.
❡ Et ideo

22 ¶ Et ſo dixit glo.ſing.l.minime.ff.de religi.ꝙ licitū eſt
occidere patrē pro patria.ergo multo plus dn̄z feudi.qd
bene notabis.ita nō tenebit eū defendere ꝯ imperatorē vt
c.j.§.fi.ꝛ ibi Bal.de pace.iur.fir.nec ꝯ regē ſuū vt dixit
ibidē bal.ꝛ in ꝙ̄ruum Jo.ne imo.dicit qd nec etiaꝫ tenebit
defendere dn̄m ꝯ ſuos.ſua reuerētia ſaluo.imo tenebitur
defendere dn̄m ꝯ fratres ꝛ filios vt habet.ꝛ no.in.d.c.j.
de no.for.fide.ꝛ ibi p bal.q: procedit niſi lederet fratrem
vel filiuꝫ in his que ſunt de iure nāli.q: iura nālia ſunt im
mutabilia.§.ſed naturalia iſti.de iure nāli.¶ Item pro
cedit qn̄ dn̄s habet iuſtam cauſam.ſed ſi hēat cām illici
tam nō tenetur eū iuuare vt.c.dn̄o Guerrā.in tita.hic fi.
let.quia iuramētuꝫ nō ſe extēdit ad illicita.c.quēadmodū
de iureiu.cū ſimili ꝛ ſcḋm ꝗ dixit Jo.ꝙ ſi iuraui defendere
dn̄z ꝯ oēm pſonā poſſet q̄ dubitare vtꝝ teneaꝝ eū ōfende
23 re ꝯ cōitatem collegium ſeu vniuerſitatē bal.i rubri.C.ad
trebe.tēuit ꝙ nō.q: ē pſona ficta p.l.metū.§.aīaduertēdū
ff.qd me.cā.ꝛ ſtrictius dꝫ fieri interpretatio.ſed idem bal.
in.d.c.j.de no.for.fideli.tenuit ꝯtrium qd vꝫ verius conſi
derata mente iurātis ꝛ recipiētis iuramētum.qd eſt bene
24 notandū.¶ Querit ſcḋo ſi donaui oīa bona irreuocabili
ter inter viuos heredibus iſtitutis a me.ꝛ iuraui nō ꝯue
nire.an ſi poſtea reuocaui teſtm̄ aliās eſt nulluꝫ an valebit
donatio ex vi iuramēti.ꝛ id querit de donatione īter virū
ꝛ vxorē.an firmeꝝ iuramēto ꝛ in vtroqꝫ poſt ꝯēꝫe.ꝯcludit
qd ſic.Tu adde qd hoc vltimum.ſ.an donatio inter viruꝫ
ꝛ vxo.firmaꝝ iuramēto.d.Car.hic tangit plene.ꝛ refert
landi.tenere qd valeat.ꝛ idem tenet Guil.de cun.l.ſed
ſi priori.§.item.ſed ſi iuramēto.ff.e.Bal.in.l.ſi quis pro
eo.ff.de fideiuſſ.q: talis donatio eſt ꝓhibita pp vtilitates
ſubditoꝝ nō pp publicam vtilitatē ſꝫ.d.Cardi.cōcludit
ꝯ.ſ.ꝙ hec donatio nō ꝯfirmetur iuramēto ꝛ ad.c.cum cō
tingit.ē.eo.ꝛ.c.quāuis rñdet qd nō debet extendi q: deue
niant a iure cōi.ꝛ hec pars ſm eum vꝫ verior.tn̄ in dubio
nō dꝫ quis venire ꝯ tale iuramētū ſine ſuperioris auc͞tate
de elec.c.venerabilem ꝛ ita reſidet dn̄s Cardin.¶ Uos
addite qd hanc opionem.do.Cardi.ſ.ꝙ non cōfirmetur
iuramēto.tenuit Bar.l.j.ff.de do.inter virū ꝛ vxo.p illū
tex.qui vꝫ velle qd talis donatio ſit ꝯ bonos mores.ꝛ ſic
nō firmatur iuramēto vt in regula nō eſt obligatorium.id
ſenſit Jo.an.in addi.ſpe.in titu.de dona.īter virū ꝛ vxo.
circa fi.ꝛ ſequiꝝ Ange.in.l.ſi quis pro eo.ff.de fideiuſſ.
25 ¶ Et addit rōnem.q:.l.vꝫ reſiſtere potētie dominādi et
dirigere verba ꝓhibitiua in pſonas coniugum ꝛ ſic ipſi
donātes videntur peccare nō obediēdo precepto ſuperioris
ꝛ ſic cum in ipſa preſtatiōe iuramēti peccatur vꝫ qd nō fir
metur talis donatio iuramēto p theoricā bar.in.l.ſi quis
pro eo.preallc.ꝛ facit tex.d.l.j.ff.de do.inter virū ꝛ vxo.
vbi dꝫ.¶ Item q: vꝫ eſſe ꝯ bona mr̄imonij.ſ.fides pro
les ꝛ ſacramētum.vt.c.fi.de cōditione appo.q: videreꝝ
qd potius vacarēt donationibus quā proli.vt vꝫ colligi p
tex.l.j.ꝛ.ij.ff.de dona.inter virū ꝛ vxo.ꝛ videtur impedi
ri ipſum ſacramētum.q: per hoc matrimonia efficerentur
venalia vt colligiꝝ in.d.l.ij.fuit alia opinio.ſ.d.Anto.in
c.cum cōtingat.ē.eo.ꝙ iurans ſeruare donationē p eū fa
ctam vxori ſue.vel ꝯ obligetur ex iuramēto.dic tn̄ quod
donatio nō firmatur iuramēto ꝓpter legis reſiſtētiaꝫ.ſed
ſolum teneꝝ donās ad obſeruātiam iuramēti.hoc probat
p tex.d.l.j.ne īter virum ꝛ vxorem donationes valerent
vbi verba diriguntur ad rem ergo actus firmatur iuramē
to.vt fuit ſingularis opi.bar.in.l.ſi quis pro eo.¶ Item
potētius obligatur iuramētum ꝙ̄ lex.vnde actus iuramē
to firmatus tenet.lꝫ improbetur a lege.ſed lex pōt īduce
re qd talis donatio valeat.ergo multo plus iuramētū.itē
facit tex.l.iij.ibi maiores noſtri inter virum ꝛ vxorem do
nationes prohibuērūt.ne mulier in paupertatem incideret
ꝛ deterior fieret.ꝛ ſic ratio prohibitionis fuit vt cōſeruare
tur illud ꝙ eſt vtile corpori.ſed iuramētuꝫ cōſiderat illud
qd eſt vtile anime.vt eſt glo.not.c.cū cōtingat.ē.eo.ergo.
¶ Sed primā opi.bar.in.d.l.ſi quis pro eo.quā ſequiꝝ
hic dn̄s meus de imol.videtur verior.ꝛ ſm eam in facto
cōſuluit.Fede.de ſenis in cōſilio.cxl.ꝛ ibi allegat.c.quā
uis de pact.li.vj.ꝛ.j.c.cū cōtingat de iureiurādo.d.auct.
ſacramēta puberum in quibus iuramētum factum:ſi pōt
ſeruari ſine interitu ſalutis anime eterne nec donatio īter
virum ꝛ vxorem eſt ſm eum cōtra bonos mores.quia nō
habet perpetuam cauſam prohibendi.imo in certis caſi
bus permittitur vt patet in titu.de don.īter virum ꝛ vxo
rem.ideo debet firmari iuramēto.ad.l.j.ff.de donatio.in
ter virum ꝛ vxorem.q: illa nō obſtat.dicit enim moribus
inductum fuit.i.a iure ciuili fuit inductum quod non va
26 leret donatio inter virum ꝛ vxorem.¶ Ex quo infero ti
bi ſingulariter quod moribus īduci poteſt quod donatio
inter virum ꝛ vxorem valeat.ꝛ ſic validum eſſet ſtatutum
vel cōſuetudo quod talis donatio teneret quia.l.ꝓhibuit
ergo.l.pōt inducere.l.omni nouatione.C.de ſacroſanc.ec
cle.¶ Nec obſtat quod dꝫ qd mr̄imonia eſſent venalia.
q: hodie eſt prohibitum diuortium.vt.ex.gaudemus de
diuortijs ꝛ ad alia rñdet ibi fed.¶ Nec obſtat dictum
Ange.quod peccat veniens cōtra.l.q: reſpōdet quando
actus eſt reprobatus tanquam contra bonos mores.non
valet etiam cum iuramento.vt.c.non eſt obligatorius de
regu.iuris.ſed iſta donatio non eſt ꝯtra bonos mores.er
27 go iurans illam ſeruare non venit contra.l.¶ Poſſet ꝛ
eſſe dubium quid erit in donatiōe facta a patre filio an cō
firmetur iuramento.quia certū eſt quod talis donatio nō
tenet vt.l.donationes.C.de donatio.inter virum ꝛ vxorē
ꝛ ideꝫ eſt dicendum quod in proxima queſtiōe.ꝛ ita tenet
bal.in.l.fina.C.de vſuc.pro dona.ꝛ ita conſuluit conſilio
xxvj.ꝛ facit quod nota.Joan.an.in additi.ſpecula.in tit.
de teſta.§.j.verſi.pone filius quod limita niſi eſſet filius
regis.quia ſine iuramento talis donatio ita ſingulariter
tenuit.a.lodenſis conſilio.cxl.argu.l.penu.C.de donati.
inter virum ꝛ vxorem.ꝛ ideꝫ ſequitur bal.in.c.j.§.iteꝫ ſa
cramenta de pace iura.fir.in vſibus feud.vbi dicit quod
ſi rex vult qd donatio ſua valeat auc͞tate regia debet ſe ex
primere quod facit auctoritate regia.arg.l.bonoꝝ.C.qui
admit.ꝛ ibi ponit queſtionem regis aragonij quaꝫ omni
28 no vide.¶ Querit ꝛ hic dominus meus an iuramētum
preſtitum pape ꝛ ſucceſſoribus ſit reiterandum.ꝛ dicit
quod nō quādiu viuit iurās vt.c.veritatis ſcius.ſi nō ad
ditur verbum ſucceſſionibus.quia tūc ſoli domino viuen
ti preſtaꝝ.ideo tunc ſingulis ſucceſſionibus eſt reiteran
dum.arg.c.ſepe.xij.q.ij.ꝛ habetur dicto.c.veritatis ꝛ in
§.preterea de ꝓhi.alie.feud.p feud.in vſib.feud.ꝛ ita tenet
hic landi.ꝛ.do.Cardinalis.vos addite quod propter hoc.
Hoſt.cōſuluit.prelatus recipiens iuramētum non debe
ret facere mentionem de ſucceſſoribus vt iurans cogatur
ad reiterandum iuramētum ſucceſſoribus.ſed tu conſide
ra quia ſi ego iuro eſſe fidelis epiſcopo bononiēſi.q: non
videor me.per iſtud iuramentū aſtrinxiſſe ad ſucceſſores
per.c.ſi gratioſe de reſcripti.lib.vj.ꝛ per not.in.ca.quo
niam abbas de officio delega.ꝛ quod not.bal.in.l.j.C.de
poſtula.l.fina.C.de ꝯtrahen.emptio.bar.in.l.centeſimus
29 ff.de verborum obliga.¶ Quid aūt erit ecōtra.ſi vaſal
lus iurat p ſe ꝛ ſucceſſores ſuos.vtrum ſucceſſores relevē
tur a iurādo cōcluditur hic per ſcribētes quod nō.q: iu
ramētum ex parte iurantis eſt perſonale et parte eius cui
iuratur poteſt eſſe reale.c.veritatis.ē.eo.ꝛ ideo ſingulari
ter dixit Joan.an.c.fin.de ſepul.quod non ſolum heres
non obligatur ex iuramēto defuncti.ſed etiā ratione iura
menti defuncti nō pōt obligari in foro eccleſiaſtico.qd eſt
30 not.pro limitatione.c.fi.de foro cōpe.lib.vj.¶ Querit
hic.d.Car.ſi ſucceſſor exigit iuramētū a vaſallo dicēs fuiſ
ſe iuratū ꝓdeceſſori pro ſe tm̄ ꝛ nō pro ſucceſſoribus vaſal
lus ꝯdicit ſol.landi.qd niſi vaſallus ꝓbet qd dꝫ ſuccūbere
l.ei q de ꝓba.q: fundata eſt intētio dn̄i eo ipſo qd non ne
31 gat ſe vaſallū.¶ Querit hic Monhe.ſi q̄s iurat falſum
ignorāter adhibita omni diligentia non eſt piurus.xxij.
q.ij.c.homines.ſed ſi non adhibuerit omnem diligētiaꝫ
quam debuit peccat venialiter.xxv.di.§.nolo aūt.c.cum
rationum.d.Cardi.limitat niſi eſſet tanta negligētia que

inferre latam culpam que equiparatur dolo: ⁊.c.j. cõmo.
32 l.q: trino de poſt.q: tunc peccaret mortaliter. ¶ Querit
ét vtrum periurium ſit maius delictum adulterio. ⁊ cõclu-
dit qd ſic.q: quanto eſt dignior pſona cui ſit iniuria tanto
iniuria eſt atrox inſti. de iniuri.§.atrox.c.cum illoꝝ de ſen
ten.exco.cum quis deierat iniuriat deo.tum q: ſm Mat
33 the.p periurium rumpit ordo hominis ad deuz. ¶ Per
adulterium corrumpitur ordo ad pximũ an aliqd ſit maius
homicidio concludit qd ſic ceteris paribus. Tu vide qd
habetur.c.predicãdis.xxij.q.j.ſup aliis. vide hic.d.Car.
¶ Et in q̃ſtiõ.ſupra dicta de corona imperatoris accipienda
apud romã vide tex.c.j.§.fi.ibi Romã ad coronam ſuſci-
piendã.⁊ ibi Bal.dixit p illum tex.qd imperator alama
34 nus dꝫ ire romam pro ſuſcipiẽda corona nec poſſet ei mit
ti alibi niſi in alamaniã per papaz.⁊ dꝫ fieri in vera roma
nõ in cõſtantinopoli.⁊ debet imperator ire ⁊ non mittere.
35 ¶ Tangit hic dñs Pet. vtrum imperator poſſit legiti-
mare in terris donatis eccleſie. ⁊ qd i ſuis comitibus pa
latinis remittit ad no.per bart.l.cunctos populos. C.de
ſũma trini.tu vide ple.d.Anto.in.c.p venerabilem ⁊ ibi
dñs Cardinalis qui ſil.ſunt legi. Andreas barbacia.

¶ De exceptionibus. Rubrica.

1 ¶ Iuxta illud quod ſcripſit Marcus cicero in pmo offi
cioꝝ omnis queſtio debet a diffinitione proficiſci. Eſt
enim diffinitio vt inquit Bald. in.l.prima.ff. de iuſti-
tia ⁊ iure. Breuis demõſtratio rei cuius amplectens pro
prietates.⁊ q: exceptionibus iuuamur atqꝫ defendimur
vt inſti.eo.in princip.ideo tractaturus de exceptionibus
ſcire debes qd ſit exceptio.ſcdo a quo iure fuerit inuẽta.ter
tio an inter actionẽ ⁊ exceptionem ſit dare ſimilitudinem.
quarto an ſtatutũ quo cauetur.quod ꝫ inſtrumẽtum nul-
la poſſit opponi exceptio.an poſſit oppõi aliqua exceptio.
2 ¶ Quo ad primũ dic quod exceptio eſt actionis vel inten
tionis excluſio vt eſt caſus in.l.ij.in princ.ff.eo. ponit exẽ
plum.ſi tibi metu vel dolo inductus pmiſiſti.ex. iure ciuili
obligatus ſuz. ⁊ ſic ex ſtipulatiõe recte agitur.ſed nunquã
ideo p exceptionẽ te excludam. ⁊ ſic exceptio erit excluſio
actionis.eſt aũt excluſio intẽtionis.qñ in veritate actio nõ
cõpetit actori.ſed de facto agit.vnde ſi excipiatur iure exclu
ditur intentio agentis vt.d.c.ij.⁊ per Azo. in ſumma.⁊
Goff. Inno.tñ i.c.dudũ el.ij.de electi.dixit qd exceptio
intẽtionis dr qñ excipitur ꝫ eum qui nõ excipit eſt tñ in fa
cultate petendi.vt qñ excipit cõtra electum antequaꝫ petat
cõfirmationẽ.dr etiam exceptio itẽtionis excluſio qñ exce
ptio peremptoria pponitur ante litẽ cõte. ſi võ ppõit poſt lit.
cõte.tunc dr excluſio actionis.ita ſing.dixit ſpeculator.eo.
titu.§.j.ver.⁊ no. ⁊ de lit.cõte.§.j.ver.ſed nunqd per ex-
ceptionem.ex quo dicto infero qꝫ exceptio peremptoria põt
opponi ante litẽ ꝯteſ.ſed in ꝫ.facit.c.j.de lit.ꝯte.li.vj.vbi
exceptio peremptoria nõ pt oppõi ante lit.ꝯte. ergo ſm di
ctum ſpc.põt ſaluari dupliciter vꝫ qñ exceptio peremptoria
eſt notoria qt tunc põt opponi ad proceſſum iſta ẽ gl. ſin
gu.ſed moderniores i.c.ſup litteris in verbo forſan.ꝫ.de
reſcrip.⁊ tenet ſpe.in ti.de exce.§.dicto.verſi.pone.ſequit
Io.an.in.d.c.j.ſequitur bar.l.j.ff.de exceptio.vbi allegat
propterea caſum.l.ciues.C.de appel.ſequitur.n. Cardi.
in.d.c.ſuper litteris.⁊ ibi allegat dictũ Inno.c.j. de offi.
vicarij vbi dicit qd reijcitur libellus ineptus ⁊ ſi ineptitu-
do nõ ſit in libello.ſi tñ illa eſt notoria quod dictũ dꝫ eſſe
ſingu.no.põt etiam ſaluari qd põt peremptorie opponi qd
ſi reus ſine iterrogatione actoris oſtẽdit inſtrumẽtũ. per
quod peremptoria pbatur nec põt ⁊ actor nõ reclamauerit
vel reclamare nõ potuit. tunc euidẽs ſit actoris calumnia
que eſſet in expenſis vel aliter punienda.l.quis materiam
C.de pen.c.fin.de calũ.ita dicit Io.an.in eo.titu. §.dicto
ver.ſed an reus. Item põt ſaluari vbicũqꝫ exceptio cõclu
dit actorem nõ competere.q: põt opponi ante lit. ꝯteſ.ſꝫ
Bar.i.l.cũ querebat ⁊.l.vir bonus.ff.iudi ſol. ⁊ moder
niores in.c.exceptiões.eo.ti.et in.c.j.de ordi.cognitionũ
poteſt ẽt alio modo ſaluari dictũ ſpec.vꝫ quod ſi exceptio
peremptoria non eſt notoria. ſi tñ excipiens eſt paratus in-
cõtinẽti illam probare qd poterit opponi ante lit. ꝯteſ.ar.
l.iij.§.idem.ff.ad exhib.facit qꝫ habetur in.c.ſi fas de reſti.
ſpol.ita ſingu.dixit Archi.c.vt archa.de elect.ſequit bar.
3 in.l. cũ querebat. ff.iudi.ſol.⁊ iſta tene menti. ¶ Quo
ad ſm dic quod exceptio fuit inuenta in paradiſo excipiẽte
Adam quod deceptus ab Eua peccauerat.ita firmat.d.
ſpecu.in.pbe.§.ſunt.ſed dñs ⁊ cõſiliarius meus archiepi-
ſcopus i rubr.ꝫ.eo.voluit qd imo exceptio fuit inuenta a iu
re naturali ⁊ mouet.q: excep.eſt quedã defenſio que eſt de
iure naturali vt cle.paſtoralis in titu.j.⁊ allegat Marcuꝫ
ciceronem in pmo officioꝝ vbi iquit. ¶ Principio gene
ri animãtium oium eſt a natura tributum vt ſe vitam cor
puſqꝫ tueantur. Dic tñ quod excep. quo ad formam fuit
inuẽta a iure ciuili.⁊ ita reſidet.ſed quod exceptio ſit defen
ſio vt ipſe dicit nihil allegat ⁊ miror.q: caſus eſt rotũdus
l.ſiquidẽ in ver.vbi nulla defenſio neceſſaria eſt. ⁊ in.l.defen
ſiones vel exceptiões. C.de excep.ſtit.de repli.§.exceptio
nes ver. qbus debitor defenditur.⁊ in.§.fi.⁊.l.j C. de iu
re ⁊ fac.igno.in ver.defenſionib' tuis vtilitati facit teſtus i.c.
ſignificauit in ver.omni legitima defenſio reſeruet ⁊ in.c.
dilecti.ibi defenſionis auxilium cõpetere dignoſcat in.c.
cum inter priorem in ver. abſurduꝫ eſt vt reo defenſionis
copia denegeẽ.ſ.de excep.vbi excõicato competit exceptio
q: eſt defenſio ⁊ ſic melius pſtã iure videt pbari opinio
ſua. ¶ Sed poſſet dici qd imo exceptio fuerit inuenta de
iure ciuili.⁊ nõ naturali.⁊ primo hoc pbo per tex.inſti. de
perpe.⁊ temp.ac. in princip.vbi ĩpator dicit ſe tractare vel
le de his actionibus que ex lege vel ex ſacris conſtitutioni
bus pficiſcũtur. Sed poſtea in ſeq.ti.tractat de exceptio
nibus que largo modo ſũt actiones vt.l.j.ff.eo. Ergo ex
ceptio ex iure ciuili ſumpſit originẽ. ¶ Scdo facit excep.
inſti.eod.in princip. in ver.exceptiones cõperte ſunt et ſic
a iure ciuili.qt ſi de iure naturali eſſent nõ fuiſſet opus vti
illo verbo comperte. ¶ Tertio defenſio tãquã ius natu
rale nõ põt ſtatuto tolli.vt cle.paſtoralis in ti.j.inſti.de iure
natura.§.ſed naturalia.ꝫ.de le.ag.ra.§.fin.j.di.ius natu
rale.ideo dixit Bald.i.l.vt vim in princip.ff.de iuſti.⁊ iure
qd nõ valet ſtatutum qd bãnitus nõ admittatur ad defen
ſionem ſꝫ ſtatutum põt tollere exceptionẽ vt tenet Bart.
in.l.j.ff.qꝫ vi aut clam.ergo exceptio nõ eſt defenſio. ⁊ ſic
nõ iducta a iure naturali.facit tex.not.l.ſi.in ver.a iudicio
prohibeatur.ff.de decre.ab or. faci. ¶ Quarto exceptio
eſt actionis excluſio vt.l.ij.ff.eo.ſed actio eſt inuenta a iure
ciuili.vt tenet glo.l.ex hoc iure.ff.de iuſti.⁊ iure.vt eſt tex.
l.in cõmodato.§. cum aũt in ver.actiones ciuiles.ff. com
mo.⁊.l.ij.§.deĩ in ver.⁊ legis actiones.ff.de iuſti. ⁊ iure
inſti.de acti.§.alie autẽ ver.iure ciuili prodite ſũt actiones
⁊ in.§.ſed iſte in ver.ex ciuilibus cauſis deſcẽdũt. ergo ex
ceptio iſta eſt a iure ciuili inuẽta.ſed ſi ita eſſet qꝫ a iure na
turali ſumpſiſſet originẽ ſequeretur abſurdum vꝫ qꝫ excep.
precederet actionẽ.q: ius naturale precedit ius ciuile. vt
l.j.ff.de aqui.re.do.ſi ergo fuiſſet inuenta de iure naturali
eſſet prior actione que eſt de iure ciuili ⁊ facit defenſio ciui
lis eſt a iure ciuili inuẽta.⁊ iſta põt per ſtatutũ tolli vt dicit
Bal.i.l. vt vim de iuſti.⁊ iure per tex.l.ſi.ff.de decre. ab
or.fa.defenſio vero naturalis inuẽta a iure naturali.nõ pt
tolli vt dcĩ.cle.paſtoralis.ſed exceptio eſt defenſio ciuilis
vt eſt caſus valde elegans in.c.cũ inter priores.ꝫ.eo. vbi
licitũ eſt excõmunicato excipere ꝫ iudicem ſuſpectum que
exceptio eſt ſibi defenſio.ſed iſta excep. fuit inuenta a iure
ciuili.l.apertiſſimi.C.de iudi.c.ſuſpitionis de offi.deleg.
quod exceptio ẽ defenſio ciuilis ⁊ ciuiliter inuẽta.⁊ ita intelli
gitur tex.d.c.dilecte.c.ſignificauit.⁊ ita dꝫ intelligi tex.in
ſti.eo.in princip.ibi tunc illoꝝ bonoꝝ gratia cõperte ſũt.
nec ob.qꝫ exceptio ẽ defenſio. q: illud procedit improprie
iſta eſt glo.ſing.c.j.de lit.cõte.li.vj.vbi exceptio eſt defen
ſio improprie ⁊ dicit.do.Dominicus qꝫ ſtatutũ loquens
qd ꝫ inſtrũm debiti nõ admittatur ꝯ ad excipiẽdũ poterit
tñ opponere defenſionẽ cum ſtatutũ dꝫ intelligi ſm pprium
ſignificatum

ſignificatum vt.c.pro priore de regu.iuris in.vj. ſm Jo.
an.⁊ ideo dixit Bal.in ti.de excep.in addi.ſpecu.qđ ſolu
tio ⁊ renunciatio proprie nō ſunt exceptiōes. ſed bene ſūt
defenſiones.⁊ ſic videtur ꝙ exceptio proprie nō eſt defen
ſio qđ bene not.⁊ ibi dixit quod officium iudicis non eſt
exceptio proprie ſed defenſio.allegat.l.finalē de peti.he
re.ſeptimo iſtud tenet Bar.in.l.ex hoc iur.ff. de iuſticia
⁊ iure.qđ exceptio fuerit inuenta de iure ciuili quēadmo
dum ⁊ actio.⁊ ſic concludit ꝙ exceptio quo ad eſſe ⁊ for
maꝫ eſt inducta de iure ciuili.ſed quia auctoritas domini
mei maxima eſt.ideo poteſ eum ſaluare videlicet.ꝙ aut ex
ceptio egreditur de poteſtate iuris naturalis.⁊ tunc eſt de
iure generali cauſaliter.ſed formaliter ergo eſt de iure po
ſitiuo ⁊ ita ꝓcedat auctoritas Ciceronis ⁊ opinio domi
ni archiep.quia modus excipiēdi eſt de iure ciuili ſicut di
cimus de actionibus.aut exceptio habet materiam ⁊ for
mam a iur ciuili vt exceptio non Pe. ⁊ ſy. ⁊ tunc ſit in
uenta a iure ciuili ⁊ hoc modo procedat contra opinio.
⁊ ita in ſimili videtur firmare Bald.in.l.ex hoc iur.ff.de
4 iuſti.⁊ iure in.vij.queſtio.¶ Quo ad tertium dic quod
exceptio cōmunicat cum actione.quia ex ſignificatione in
terpretatiua exceptio idem eſt qđ actio vt videtur tex.in.l.
j.ff.eo.⁊.l.j.C.de iur ⁊ fac.igno.ſtricte autem differunt.l.
verbum oportebit.§.actionis.ff. de verborum ſignifica.
ideo dixit Bar.in.d.l.j.qđ ſtatutum loquens de actione
non habet locum in exceptione cum ſtatutū debet ſtricte
intelligi.vt.c.in noſtro de iur.iurā.l.iij.§.hec verba.ff.de
nego.geſt.q: ſi ſtatutum priuaret quem a poteſtate agēdi
non eſſet priuatus poteſtate excipiendi ꝙ eſt bene not. in
l.ſi pene in princip.ff.de condi.ob cau. ſed ſi ſtatutum eēt
fauorabile.puta qꝛ in fauorem rei ſtatueret. ꝙ cōtra eum
non detur actio de dolo.non poterit eī dari exceptio doli
l.j.§.ait pretor.ff.de dolo.ꝙ eſt bñ not.⁊ in ꝯſilio.cxxv.
incip.viſis ꝓdcis. Scđo examinādo ſunt dicit ꝙ exceptio
ineptitudinis pōt opponi etiā poſt ſñiam.ex quo reddit
iudiciū retro nullum per.l.ſi priorꝫ ſm Guiel.ꝙ bene
not.⁊ vide Ange.in conſilio cxuij.vbi dicit qđ exceptio
ineptitudinis reddit retro nullum ipſo iure iudiciū. alle
gat tex.ſm Guiel.in.l.patronus libertam.ff. de iureiur.
cōmunicat eſſe cuꝫ actione.q: reus poteſt in libello petere
vt actori imponatur ſilentium.gl.eſt ſingularis ſm bart.
in.l.ſi contendat.ff.de fideiuſſo.⁊ ſm bal.in.l. qui licitē
C.vt lit.pen.⁊ per ſalicetū in.l.iij.C.qui bo.ce.poſ. ⁊ mo
derniores in.c.ſi quis cum clericum de foro compe. item
quemadmodum ex actione inepte propoſita ſententia eſt
ipſo iure nulla vt eſt glo.ſingu.inſti.de obli.in princ. ſm
bal.in.l.j.C.de re.cre.per qđ ego allego tex.in.l.niſi. §.ſi.
in verſi.nihil conſumetur.ff.de tutel.⁊ ra.diſtr.l. fina. in
ver.nihil agit.ff.de lib.⁊ poſth. Item.c. ſacerdotibus in
ver.libellos intendit.xj.q.j.vbi debet lacerari ⁊.l.j.§.j.ff.
ſi menſ.fal.mo.di.l.ſicut.C. de pig.ita exceptioni inepte ꝓ
poſite.facit glo.in cle.ſi.j.de appella.in verſic.inepte. ⁊ iō
dixit bal.in.l.peremptorias.C.ſen.re.non poſſ. ꝙ quāuis
non detur actio ex ſtatuto dabitur tamen actio.l.verbum
oportebit.§.ſi.de verborum ſignific. itaqꝫ exceptione in
epta tex.eſt no.l.j.§.habeo.ff.de ſtu.⁊ ibi bar.⁊ plene.l.j.
ff.e.⁊ in ſpe.eo.ti.§.viſo etiam principiū Cy.in.l. domū
C.de rei vendi.⁊ ideo eleg.dixit bar.in.l.iij.§.ſi duob⁹.ff.
de adi.leg. quod illud quod facit agentem in actione ſua
ſuccumbere illud idem facit reum ſuccumbere in exceptio
ne.⁊ ideo ſi peto iterum ex teſtamento ⁊ heres excipit tiaū
liſime fuiſſe ademptū a teſtatore vt probat de quo ticio
ſenſerit teſtator quod ſuccumbit.facit tex.c.ſollicite de re
ſti.ſpo.vbi exceptio inepta eſt reijcienda.facit qđ pulchre
dixit Ange.in ordine meo conſilio primo . quod cum in
facto fuiſſet oppoſita exceptio quod teſtis non erat omni
exceptione maior.⁊ teſtis erat domeſticus.ex quo nō dixit
excipiendo qđ tempore iuramēti ⁊ depoſitionis non erat
omni exceptiōe maior.q: talis exceptio tanquā iepta fuit
reiecta coram iudice.q: inſpiciat tempus quo producitur
teſtis in teſtimonium vt.l.j.C.de teſta.item ſi actor inepte
libellans poterit poſtea intentare aptam actionē.l.libello
rum.§.quod ſi libelli.ff.de accu.c.examinata de iudi . ita
ineptū excipiens poteſt aperte excipere etiā corā delega.
vt not. Inno.in.c.conſuluit de officio delega.c.cū.a.⁊.a.
de re iud.ſpe.in titu.de offi.iudi.§.deſtruit verſi.ꝙ ſi pro
ponens ſic in exceptione ſemel propoſita nō obſtante re
pulſione iterū apte proponi poſſunt vt eſt tex.⁊ ibi pꝫ cn
ꝫe.in cle.ſi.de appel.quod limita dūmodo non ſit lapſus
terminus peremptorius.q: poſt lapſum termini non po
teſt ita ille apte promouere.ita ſingulariter dixit.d . Pe.
in cle.conſt.de elect.⁊ limita etiaꝫ niſi propter pſumptā
calumniam agentis vel excipientis excluderetur nō ſolum
ab inſtantia.ſed etiam a meritis cauſe . q: tunc non poſſet
in alia inſtantia rite inchoāda deducere illud qđ eſt in pri
ma inepte deduxit.caſus eſt valde ſingularis in cle.conſti
tutionē.in verſi. inſup.ō.de elect.facit tex.in .c. ſuper hoc
de renū . vbi exceptio poteſt deponi abſqꝫ cauſa facti iuſti
ficatiua.lꝫ ſecus ſit in actione.⁊ vide quod dixit Angel.
conſilio.cxxxj.quod incipit nſionis maſſioli vbi dicit ꝙ ſi
excipitur contra teſtamentū de furore teſtātoris ꝙ debet exci
pi quod tempore teſti eſſet furioſus vel exceptio eſſet ine
pta.l.furioſum.C.qui teſta.face.poſ.l.cum alijs.C.de cur.
fur.⁊ vide Angelum cōſilio.cxxvij.vbi ſuccumbens pro
exceptione inepta debet puniri in expenſis.c.pia.de exce.
incipiente conſilium quidam Mathe.⁊ vide Federi.de
ſen.in conſilio.cxxij.quod incipit domino Corrado vbi
quis appoſuit exceptionem rei iudicate in viin dilatorie ⁊
videtur per calumniam ⁊ ſic inepte tantum poſtea pote
rit opponi q: variatur modus agēdi. facit quod notat.c.
ij.de ordi.cog.⁊ ita in facto pridie dixi ꝙ bene nota.item
poterit opponi ſuſpicio iudicis:q: illa non eſt proprie ex
ceptio . ita dixit glo.valde notabilis .in.c.quoniā contra
de probatio. ¶ Sed quotiens exceptio non eſt veriſimi
lis poteſt iudex ex officio cogere partem ad expreſſionem
cauſe ⁊ ſic erit ſimilitudo. tunc inter actionē ⁊ exceptionē
qđ eſt not.ſm domi.Anto . ibi cōicat etiam cum actione
quia ſicut actor tenetur edere actionē ſuam in ſcriptis vt
c.quoniam contra de proba. in tantum ꝙ dixit Bart.in
l.in ſacris.C.de propo.ſacr.ſcri.lib.x.quod ſi aliquis vadit
coram iudice ⁊ dicit notario ſcribe ꝙ ego peto.x.a Ticio:
⁊ eum peto condēnari qđ non videtur per hoc petitionem
in ſcriptis offerre ꝙ eſt ſingulariter no.⁊ ō facto poteſt oc
currere.⁊ glo.ſingula.ibi in ver.depoſitione ita ⁊ exceptio
debet in ſcriptis dari.ita firmat glo.in.d.c.quoniam con
tra.licet Bar.in.d.l.i.ff.e.tenuerit cōtra.⁊ Bal.in auc.
hanc autē querelam.C.de non numera.pecu.ſed opi. gl.
videtur verior quod actor ſuam petitionem in ſcriptis of
fert vt reus deliberet: ſic ⁊ reus vt actor deliberet.itē q:
exceptiōes ſunt de actis:ſed acta debēt in ſcriptis fieri: vt
d.c.quoniā.⁊.l.acta.de re iudi.tum quia iſta eſt cōmunis
pratica.⁊ ita dicit Salice.in.d.auc.hanc aūt querelaꝫ. ſed
Hoſtienſis in.d.c.quoniam.dicit quod non eſt neceſſaria
ſcriptura:ſed ſufficit tantum ꝙ redigatur in actis ⁊ cuꝫ ſe
quitur ibi do.Anto.ſed in pro opinione ſua allega tex.l.
ſcire oportet.§.oportet.ff.de excuſ.tu.vbi in electione rei
eſt an velit eam opponere in ſcriptis an non.⁊ illum tex.
Nico.de ncapo,ibi facit ſingulariter.⁊ pro opi. Hoſtiē.
allego glo.ordina.in.l.edilis.§.item ſciendum.ff.de edil.
edic.ſed Ange.in.d.l.j.dixit quod vbicūqꝫ per viaꝫ exci
piendi concluditur ad id quod per viam agendi requirit
exceptio in ſcriptis ſicut in libello actoris allegat Innoc.i
c.oudum de elec.c.inter dilectos.de excep.pꝛcla.licet enim
exceptio ſine ſcriptis procedat.l.ſcire oportet.§. oportet.
ff.de excuſa.tu.poteſt tamen iudex cōpellere partē vt illam
in ſcriptis ꝓponat vt non liceat variare.allegat Spec.eo.
ti.§.ſed nunquid iudex poteſt.⁊ de mō iſtius queſtio.vide
plene Bar.in.d.l.i.⁊ vide Ange.in conſi.clvij.vbi dicit
ꝙ ſi cauetur ꝙ oīa vēdita que poſita ſunt ad cridas tene
at ⁊ eſt aliud ſtatutū quod ꝯtus factus a minore ita lꝫ ſi
interueniat ꝯſenſus ꝯſortium ꝙ licet ꝯtus minoris ponat
ad cridas ſi tñ non interueniat ꝯſenſus ꝓpinquorꝫ non tꝫ

5 quia nõ capit ſenſus vt ſe corrigat qđ tene mẽti. ¶ Quo ad vltimum dicit ꝙ licet ſtatutum dicat ꝙ cõtra inſtrumẽtũ non poſſit opponi aliqua exceptio poterit tñ opponi oĩs exceptio que venit ex aliquo .c. ſtatuto ꝫ eiuſdem ciuitatis arg. l. j. §. per vim cum ſua glo. ff. ꝙ vi aut clam ⁊ .l. ita pudor. C. de adulte. Nõ. n. eſt pſumẽdũ ꝙ ſtatuẽtes p illa verba gñalia voluerint ſe corrigere .l. nã ad ea. ff. de ↄdi. ⁊ de mõ. qꝛ p ſup raſcriptum ſubaudirẽ uti ꝙ inducatur legis correctio. vt eſt glo. ſing. in .c. capiẽtes. §. qui ſe per vigiti de elec. lib. vj. iſtud firmabat Bar. in. d. l. i. §. p vim. firmat Jo. an. in addi. ſpecu. in ti. de ſen. §. vt aũt in pñcip. ⁊ ibi dixit in addi. facit queſtio Nicol. de mat. ſi ex forma ſtatuti ꝫ p ꝛceptum factũ eſt cõfeſſum dño poterit opponi exceptio nullitatis nihilominus poterit allegari nullitas ex virtute alterius ſtatuti. ⁊ Inno. de crecu. ſen. §. poſtremo ver. xvj. in addi. terminauit Goff. beneuẽtanus ꝙ ſi vnum ſtatutũ det certam formã ſententiandi ⁊ aliud iubet ſñiam infra certum tẽpus executioni mãdari nõ obſtante aliquo ſtatuto ſñia in qua cõſtat formam primi ſtatuti non fuiſſe ſeruatã executioni nõ mãdabitur ne primuꝫ ſtatutũ dicatur ſublatum. allegauit .l. ſi quis in pn. de lega. iij. poterit etiã opponi officium iudicis .l. ꝫ quis nõ p ꝛohibeatur excipere nõ tñ eſt p ꝛohibitus implo ꝛare iudicis officium l. iij. ut ſi. ff. nau. caup. ſtabu .l. fina. ff. de peti. here .l. placet co. ti. ⁊ ibi dixit Bar. ꝙ ſi cõtra inſtrumẽtum nõ poſſit opponi aliqua exceptio ⁊ quis locupletaretur cum aliena iactura poterit tũc implo ꝛari officium iudicis. ideo docet ſtatuẽtes ꝙ opponatur ꝙ nulla exceptio nec aliqua defenſio poſſit opponi ꝙ tene mẽti perpetuo ſequitur Angel. in. d. l. ſi. ⁊ Cardi. in cle. j. de ſequeſtra. ⁊ do. meus de imola. c. item cũ quis. ꝫ. de reſti. ſpol. ¶ Tertio poterit opponi ꝙ inſtrumẽtum non eſt liquidum. ita ſingulariter dixit Bal. in addi. ſpecu. in titu. de excep. in ſi. allegat .l. hac cõſultiſſima. §. j. in verbo cõſtare liquere quem tex. dicit eſſe aureum ad hoc. ff. ex quibus cau. in poſſ. ea. ⁊ clarius hoc dicit in .l. ſi cauſam. C. de excep. rei iudi. ⁊ idem voluit in l. j. C. de iur. ⁊ fac igno. vbi etiam dixit cõtra executionem ſñie põt opponi ꝙ debitum non ſit liquiduꝫ. ¶ Quarto poterit opponi quod inſtrumẽtum nõ eſt inſtrumentum. p ꝛius enim conſtare debet quod eſt inſtrumentum ⁊ ita ſi ſtatutum dicit qđ cõtra laudum arbitrij nihil poſſit opponi. qꝛ conſtare debet p ꝛius illud eſſe laudum. ita diſputando tenuit Nicola. de mat. Bar. in. d. l. j. §. per vim. arg. l. iiij. §. cõdemnatum. ff. de re iudi. l. j. §. item illud. ff. ad ſil. cum ſimi. dicit ſm Bal. quod ſi eſt ſimulatio p ꝛobata p ꝛeſumptione iuris ⁊ de iure: tũc poterit opponi vt in auten. ſed iam actor. C. de donatio. ante nup. aut eſt ſimulatio p ꝛobanda. ⁊ tunc refert. aut obijcitur cõtractui ⁊ non poteſt opponi. aut obijcitur rogatio tabellionis. qꝛ dicitur quod rogatus fuit ſimulatus. tunc dico ꝙ poteſt opponi dictio cum ꝙ notarius fuit ſimulatus rogatus. qꝛ finxerant ſe rogare vel dicendo ꝙ teſtes fecerant ſimulare adhibiti p ꝛo hoc dicatur ꝙ inſtrumentum nõ eſt inſtrumentum. qꝛ deficit plenitas inſtrumẽti. ſ. rogatio vitioſa tabellionis. ꝫ Bar. dixit ꝙ non indiſtincte: quia iſtrumẽtum eſt inſtrumẽtum. licet cõtractus ſit ſimulatus: vt in eb ꝛio qui ſi p ꝛomiſit aliquid nõ tenetur p ꝛomiſſo ꝛi ⁊ ſic illi non competet actio glo. in. ca. vnus quiſqꝫ in verbo clericus. xxij. q. iiij. ⁊ tex. c. neque neſcit quid loquatis. c. inebriauerunt ⁊ illi neſcienti ſe cõmiſcerunt. xv. q. j. licet glo. in .l. dolum tenet qđ competat actio de dolo. facit .l. omne. §. qui ſe deremit. ¶ Quinto poterit opponi ꝙ iſtrumẽtũ ẽ ſimulatum. quia vbi deficit cõſenſus deficit cõtractus ⁊ iſtrumẽtum. ſed in ſimulatione nõ eſt conſenſus ergo argumen. l. ſi empto ꝛ. ff. de aqua plu. arcẽ .l. ſi nõ veruꝫ. C. de dona. inter virum ⁊ vxo ꝛẽ tenet bar. in dicta .l. j. §. per vim. ⁊ ſequitur do. meus in. d. c. item cum quis. ⁊ ideo dixit bart. in .l. ſi. §. in computatione ad ſi. C. de iur. delibe. ꝙ ſi ſtatutum diceret qđ cõtra inſtrumẽtuꝫ defuncti nihil poſſit opponere heres. poterit tamen opponere de ſimulatione. qꝛ tunc non diceretur inſtrumẽtum quod perpetuo nota: qꝛ hoc anno cõſului de facto quod ſi de inſtrumento venditionis debet ſolui gabella ⁊ inſtrumentum fuerit ſimulatum quod nõ debet ſolui gabella. quia illud nõ erat inſtrumentum: niſi aliter ſtatutum diſponeret quod bene nota. ⁊ ideo dixit in .l. diuus Traianus de teſta. mili. quod cõmuniter extant ſtatuta per italiam. quod ſi aliquis fuit diſrobatus: villa tenetur reſtituere damnuꝫ deſtrobato quod p ꝛius debet conſtare quem diſrobatum. ⁊ ſic ſi inſtrumentum cõfeſſionatum meretur executionem p ꝛius debet conſtare cõfeſſionem in inſtrumẽto interueniſſe. puto tamen quod p ꝛobatio peritorum interueniſſet poſt nõ tamen vitiaretur. ¶ Sexto poterit opponi exceptio contra perſonam agentem. puta quia eſt bãnitus vel excõmunicatus. licet enim non poſſit opponi contra inſtrumẽtum poteſt opponere cõtra agentem ſm bar. in dicta .l. j. §. per vim. arg. l. ſi. ff. de inofficio teſta. ¶ Septimo poterat opponi negatio. ita dixit ſingulariter bald. in .l. peremptorias. C. ſentẽ. reſin. nõ poſſ. vbi dicit quod ſi ſtatutum dicit quod bãnitus non audiatur agendo nec excipiẽdo quod audietur negando. quia qui negat non excipit .l. verbum opo ꝛtebit. ff. de verbo ꝛum ſignificatio. ¶ Octauo poterit excipere exceptione intẽtionis vel facti. quia iſta dicitur potius allegatio quã exceptio cũ aduerſario. ⁊ vide Ange. in. conſilio. cxix. incipiente quidam nomine Nicola. vbi conſuluit quod poteſt opponi exceptio compenſationis per .l. Juli. ff. de cõdi. ⁊ demõſtra. vbi dicitur quod eſt improp ꝛie ſolutio ibi loquitur in conditione ex .l. Sed in cõſilio. ccxvj. dixit quod compenſatio p ꝛop ꝛie non eſt exceptio ⁊ ibi dixit qđ debito ꝛ poteſt obijcere compẽſationeꝫ ceſſionario ſicut poterat cedenti nulla competat actio ⁊ ſtatutum debet intelligi de exceptiõe ꝓp ꝛia ⁊ nõ abuſiua l. iiij. §. condemnatum de re iudi. ⁊ ita firmat bal. in. d. l. peremptorias. limitat tamẽ niſi aliter ſe haberet communis modus loquendi. c. ex litteris de ſpõſalibus. ¶ Nono poteſt opponi exceptio ſimilis puta ſtatutum dicit qđ cõtra inſtrumẽtum nõ poteſt opponi niſi exceptio ſolutionis nihilominus poteſt opponi exceptio ſimilis. puta pacti de non petendo. ita notanter dixit Angel. in .l. ſi tantum. §. in edilitijs. ff. de edi. edict. per illum tex. in verſiculo ſimilibus. ⁊ idem dixit in .l. ſi per imprudentiam. §. fin. ff. de eunti. idem voluit .l. Paulus. reſpondit. §. heres ff. de vſuris notat glo. l. ita pudo ꝛ. C. de adulte. facit .l. cõtractus. ff. de regu. iuris vbi depoſitarius nõ tenet niſi de dolo dumtaxat: ⁊ tamẽ tenetur de lata culpa. tex. ẽ qui non eſt alibi ſm bar. in .l. j. C. depoſiti ita refert Angelus in dicto. §. heres quod obliuioni non tradas. Et p ꝛocedet ſm bal. in dicta .l. ita pudo ꝛ. quando ſtatutum diſponit ſꝫ ius cõmune. argu. c. cum dilectus de conſuetu. l. ij. C. de nota. ſecus ſi contra ius cõmune vel p ꝛeter. quia tũc nõ poterit opponi niſi exceptiones notate a ſtatuto ⁊ nõ alie quia ſtatutum loquitur taxatiue. ideo non extenditur l. qui in aliena. §. libertus. ff. de nego. geſt. l. perſpeni. ff. q ⁊ a quibus .l. ſi vero. §. de viro ſol. matrimo. ¶ Decimo niſi opponeret exceptionem compenſationis tex. eſt nota in .l. ſi debito ꝛ. ff. qui po. in pigno. habe. l verſiculo nihil enĩ intereſt ſolueris an compenſaueris. ¶ Undecimo poterit oppõi exceptio .l. hac edictali iſtud fuit notabile dictũ baldi in. §. quam obſeruationem vbi dixit quod licet contra inſtrumentum guarentigiatum non poſſit opponi aliqua exceptio poterit tamẽ opponi exceptio illius legis qđ tene menti diligenter. ¶ Duodecimo poteſt opponi iura cedi ita dixit bald. in auten. p ꝛeſente. C. de fideicõmiſ. vbi vult quod ſi contra inſtrumentum confeſſionatum nõ poſſit opponi aliqua defenſio. poteſt tamen opponi per ſideiuſſorem iura ſibi cedi quod eſt nota dignum. ⁊ dixit Ange. conſilio. clxxiij. quod ſi vendito ꝛ remiſit empto ꝛi ius denunciandi app ꝛehendi vel querelandi quod non videtur remittere ius dicendi de nullitate. facit quod dixit domi. Anto. in. c. ij. de officio deleg. quod licet ex fo ꝛma ſtatuti non poſſit opponi põt opponi de nullitate ⁊ ideo ſi de geſtis per ſupio ꝛem non valet ſi inferio ꝛ in expedire

procedit ſi

procedit ſi illa geſta teneant. ſecus ſi ſunt nulla quod perpetuo nota. ¶ Decimotertio poterit oppõi exceptio nullitatis icõpetẽtie. ita dixit Ang. l. d. §. heres allegauit glo. ſingula. clemen. prime. ¶ Decimoquarto poterit opponi exceptio nullitatis. puta ſtatuto cauetur quod contra teſtamentum inſinuatum nõ poſſit opponi querela vel reprobatio quod nihilominus poterit dici nullum ex defectu ſolẽnitatis. ita dixit Ang. in dicto. §. heres allegat dominum ſuum Bald. ita dixiſſe. l. eũ. C. de epiſco. & cleri. ¶ Decimoquinto poteſt oppõi niſi quatenus facere poteſt. puta ſtatuto cauetur quod contra inſtrumentum non poſſit opponi aliqua exceptio: poterit tamen opponi exceptio vt non conueniatur niſi quãtuꝫ facere poteſt. iſta fuit nota Ange. in l. ſi filiuſfami. ff. quod cum eo. allegat bar. in l. j. ff. de oꝑer. facit glo. valde elegans in l. filio. ff. ſoluto matrimo. que dicit quod ſentẽtia lata contra aliquẽ mereretur executionẽ contra condemnatum nihilominus illa executio moderatur & limitatur per. d. l. ſi filius quod mẽti cõmenda. & ideo conſuluit Ange. in ꝯſilio. cxiij. ꝙ incipit punctus exacta fuit inimicitia qõ cũ vnus de conſortaria de carmognano promiſiſſet nomine ſuo & alioꝝ conſortiũ & alter de altera conſortaria & vnus compromittentium deceſſiſſet quod laudum inde latum erat nullum nec habeat locum ſtatutum loquẽs de executione laudi. quia intelligitur ſi eſt valida. ¶ Decimoſexto poteſt opponi exceptio diuiſionis actionum. ita pulchre dixit Ange. in auctẽtica hoc ita. C. de duo re. vbi licet contra inſtrumẽtuꝫ guarentigiatum non poſſit opponi aliqua exceptio poteſt tamen opponi exceptio diuiſionis actionum quod bene nota. Itẽ poteſt opponi exceptio ſolutionis vel renunciationis vel acceptilationis. quia iſte proprie non ſunt exceptiones. iſtud fuit ſingulare dictuꝫ Bal. in additi. ſpecu. la. in titulo de excep. in principio vbi dicit quod ſtatutuꝫ facit mentionem de exceptione. nõ includitur ſolutio vel renun. & maxime in caſu nřo cum ſtatutum ſit odioſum. ¶ Decimoſeptimo facit glo. notabi. in. ca. ſuſcitata de in integ. reſti. vbi ſi contra ſententiam non poteſt opponi aliqua exceptio poteſt opponi exceptio que obeſt ſententie ſi incontinenti opponatur. ita in propoſito. ¶ Decimooctauo niſi eſſet aliqua exceptio legitima. facit tex. notabi. in. c. quoniam. xviij. di. vbi omni excuſatione remota debet ſemel in anno inquiſitio fieri quod procedit niſi princeps prohibuerit & ſic poterit opponi illa exceptio qõ eſt notandum. ¶ Decimonono niſi eſſet exceptio per facti euidentiam. ita dixit Raff. cuma. in l. j. in principio. ff. de op. no. nũ. ¶ Uigeſimo fac. c. vt debitus de ap. vbi dicitur quod per clauſulam appella. re. intelligitur remota appellatione friuola nõ aũt iuſta appellatio quem tex. ſumme notat Bal. in l. fina. C. de ſen. facit ad hoc tex. ſingul. in. c. ex parte lo. ij. de officio delega. vbi ſi reſcribitur procedi nõ obſtãte aliqua exceptione intelli. de friuola. ita in ꝓpoſito quod bene nota. ¶ Uigeſimoprimo poteſt opponi exceptio a tertio facta ꝙ ſingulariter dixit domi. Anto. in dicto. c. vt debitus quod ſi ſtatutum remouet appellationem a ſententia intelligitur a partibus litigantibus non autem a tertio. allegat caſum qui ſm̃ cum eſt vnicus & ſingula. in. c. ſup. co. de appella. ita in propoſito licet ſtatutum dicat quod contra inſtrumẽtum nulla opponatur exceptio intelligitur per ꝯtrahentes. ſecus ſi opponeretur per tertium. facit glo. iuncto tex. in l. creditor: in princip. ff. man. vbi licet nil poſſit innouari p partes poteſt tamen innouari per tertium quam moderniores allegãt pro ſingula. l. quis filio. §. quid tantum. ff. de inioſt. teſtamen qõ bene nota. ¶ Quid aũt ſi de facto quis fuiſſet admiſſus ad excipiendum & probaſſet exceptionem an iudex ex officio ſuo poſſit illum tunc repellere Bal. in l. trãſigere. C. de tranſ. in vlti. volumi. tenuit quod ſic facit. l. quos prohibet. ff. de poſtu. c. nulli & ibi glo. de accu. ¶ Uigeſimo ſecundo poterit opponi actio reſultans ex illa exceptione & pro hoc allego glo. valde no. in. c. paſtoralis. ẽ. cod. vbi ſepius propter lapſum termini eſt excluſus opponere exceptionem non propter hoc perdit actio ſurgẽs ex illa materia ex qua ſurgebat exceptio quod bene not. pone exemplum in ſpoliato qui nõ oppoſuit ꝙ lapſo termino poteſt agere quãdo ſpoliatio poteſt per vim actionis deduci. ita nunc ſi ex illa exceptione oriatur actio poterit quod tene menti. quia eſt valde ſingulare. facit quod notat Joa. an. in. ca. ij. de ordi. cog. ¶ Uigeſimotertio poterit opponi defenſio iſtud probaẽ ſubtiliter interpretando Bart. in dicta. l. plane vbi dixit quod debet ſtatutum dicere qõ nõ admittatur nec defenſio. ergo ſtatutum excludẽs exceptionem non videtur excludere defenſionẽ. & mirum eſt quod Bar. non allegat glo. in. c. j. de lit. conteſta. lib. vj. ¶ Et in quantum. ẽ. dixi poſt Bar. quod poteſt opponi officiũ iudicis. adde quod pulchre dicit Bal. in dicta. l. plane ꝙ ſi ex forma ſtatuti accuſatus non debet audiri excipiendo niſi comparuerit pſonaliter poterit nihilominus implorare iudicis officium per procuratorem in locum deficiẽtis exceptionis. ſi euidens ſit calumnia aduerſarij vel impunitas facti vt. l. poſtquam. ff. de peti. here. l. qui nõ maior §. ſi patres. ff. de bon. liber. Secus ſi ſtatutuꝫ diceret qõ non admittatur ad aliquam defenſionem. quia tunc non poteſt niſi factum eſſet ita notorium quod iudex ex ſe ipſo ſuppleret defectum partis. argu. l. j. C. qui. & aduer. quos. Sed licet hoc dictum bar. ſit pulchrum & quotidianum & omnium ſcribentiũ & optime probatum. attamẽ illuſtris doctor Salycetus bononiẽſis in. l. ita pudor. C. de adul. cum illud eleuato ingenio maturius conſideraſſet contrarium affirmauerit. licet ꝙ non etiam competat iudicis officium & moueatur. tunc dicit implorarur iudicis officium cum equitas appoſita vel non reprobata ſuggerit inſti. de officio iudi. per totum. l. ꝙ ſi ephebi. §. in ſumma. ff. de eo ꝙ certo loco dat exemplum in vſucapione inducta cõtra equitatem naturalem vt. l. nam hoc. ff. de condictio. indebi. ſed in caſu noſtro oppoſitio exceptionis eſt a ſtatuto reprobata ergo non poterit iudex officium ſuum contra ſtatutum interponere cum illud ſeruare teneatur vt in auct. iusiur. quod preſtatur ab his. item qꝛ improbatum vna via non debet alia via permitti. c. cum quid de regu. iur. in. vj. l. oratio de ſponſa. item quia implorans iudicis officium habet neceſſe implorare exceptionem puta ſe preſcripſiſſe vel aliam exceptionem quam ſtatutum omnino prohibet. ſed licet iſta motiua ſatis ſint colorata non tamen audeo propter hoc ab opinio. bar. & cõmuni diſcedere ſapit enim ſummam equitatem & fortificatur ex vno ſeparabilium non argu. ad reliquũ. c. auditis. c. veniens de preſcrip. l. fina. ff. de calum. ſed iudicis officium & exceptio ſũt duo ſeparabilia & diſtincta ergo & reſpondet Salice. ad l. plaune & ad l. fina. de peti. here. quod ibi ponit nõ excluditur ab oppoſitione dicte exceptionis. ſed in caſu noſtro ſic ad. l. iij. §. fina. reſpondet quod ibi non competebat exceptio. ideo iudicis officium conſulitur vt altera attenta actione actor ſit contentus ne lis de eiuſdem debito cõtra hat. l. licet. §. fina. C. eo. dicit tamen opinionem bart. poſſe ſaluari quando nulla competeret actori actio. qꝛ tunc conſuleretur officio iudicis ſi non poſſet excipere. allegat glo. in. iij. ratione. l. vbi. pactuꝫ. C. de tranſ. ſed certe iſtud vltimum fuit. d. bal. in. l. peremptorias. C. ſen. re. nõ poſſ.

Excõmunicationis.

Excõmunicationis. & hoc intẽdit exceptio excõicationis opponiẽ dilatorie quandocũqꝫ peremptorio termino nõ obſtãte. primo poſuit dictum. ſcdo illud limitat ibi ſeruata & dicit dilatorie opponi propter litem deferendam ob pſonã actoris excõmunicati. ¶ Nota renunciatio generalis tacita vt hic vel expreſſa ſicut illa que ſit in fine litis vt. c. paſtoralis ad fi. de ca. poſſ. ſpeciales prouiſiones nõ tollit vt no. in. c. j. de tranſ. nam hic poſt lapſum pſone peremptoriuꝫ auditur opponens exceptionẽ lꝫ tacite videatur renũtiaſſe exceptionibus permittendo peremptorium labi. & ita intelligendo noſter hic caſus pro eo ꝙ abſens fuit diſputa

rum. videlicet ꝙ ſi reus iurauit nõ opponere aliquam di-
latoriam exceptionem ꝙ nihilominus poterit opponere
exceptionem excõicationis. quia ſic per tacitam renuncia
tionem que reſultat ex lapſu temporis non impedit oppo
nere exceptionem vt hic ita nec per expreſſam. argumen.
l. nam quid. ff. ſi cer. peta. ita pulchre dicit Joan. an. in c.
pia. ẽ. co. in principio lib. vj. facit ꝙ ſingulariter dixit An
ge. l. iuſ gentium. §. ſi paciſcar. ff. de pac. quod ſi feci pactũ
vt non opponam excõicationẽ bãni. qͦd nihilominus illã
potero opponere per glo. ſingu. in. l. j. in verſiculo hoſtes
2 ff. de dol. quod eſt pulchrum. ❡ Nota in verſiculo põt
ꝙ ſi reus non vult opponere iſtam exceptionẽ cõtra acto
rem ꝙ propter hoc non cogitur iudex. tamẽ poteſt illum
repellere ex officio ſuo vt. c. j. in fi. ẽ. co. in. vj. facit glo. no
ta. in. c. nullis de accu. ⁊ glo. ij. q. vij. c. alieni. ⁊. l. qui cũ ma
ior. §. ſi patris. ff. de bo. lib. ⁊ tex. l. quos prohibet. ff. de
poſtu. ⁊ eſt vtile pro bãnito. qui ex forma ſtatuti nõ debet
audiri vt ſi reus non excipiat de banno poſſit iudex illum
repellere ex officio ſuo. limitat tamẽ d. pe. niſi intereſſet rei
excõmunicatum nõ repelli. puta qꝛ inſtat vt diffinitiue ab
ſoluatur iuxta formam. l. diffamari. C. de inge. ma. ⁊ auẽ. qui
ſemel. C. quomodo ⁊ quãdo iud. ⁊ de hoc hic refert ſe di-
xiſſe poſt Inno. in. c. excipere. ẽ. eod. ſed lȝ auctoritas In
no. ⁊ ẽt ſua maxima ſit tamen hoc dictum non videtur ve
rum. ⁊ hoc ſuadet tex. in. l. filiuſfam. §. ſi vetarani verſic.
nec ſi voluerit aduerſarius. ff. de procurato. vbi iudex po
teſt nõ admittere militem procuratorem etiam ſi aduerſa
rius. ita in propoſito. Scḋo facit. c. pia ad fin. ẽ. co. in. vj.
vbi ſi reus renũciat iudex ex officio ſuo debet excipere cõ
tra excõmunicatum nec diſtinguit velit an nolit reus. Ter
tio facit. d. c. pia in principio vbi vt dicitur ꝙ excõmunica
tus nõ debet agere in iudicio vt cẽſura eccleſiaſtica timea
tur ⁊ periculum excõmunicationis euitetur. ſed iſte ratio-
nes militãt i caſu iſto ergo. Quarto facit. d. c. pia. vt agẽs
excõmunicatus repellatur a iudicio fuerit inuentum in fa
uorem rei. qꝛ ẽt fuit inuẽtum in odium ipſius excõmunica
ti. ⁊ vt rubore ſuffuſus ad abſolutionem inclinetur. ſȝ iſta
ratio habet locum in caſu iſto remanet diſpoſitio ſalua in
ſti. de nup. §. affinitatis. l. liberorum. §. notantur. ff. de in
fa. cũ ſimilibus. ⁊ hoc videtur verius ⁊ ſequũtur moder-
3 ni in. d. c. pia ⁊. ij. queſtione. vij. c. alieni. ❡ Nota ꝙ poſt
terminum peremptorium aſſignatum dilatorijs propo-
nendis poteſt etiã in vim dilatorie proponi exceptio excõ-
municationis ⁊ eſt ratio. qꝛ ius obtinendi ꝙ fundatur ſu
per periculo cõmunionis quotidie originatur de nouo acci
dit ꝙ notat ſpecu. in. c. dilectus filius de reſcrip. ⁊ Ja. bu
tri. in. l. adultera. C. de adul. vbi no. ꝙ exceptio ꝙ bãnitus
nõ audiatur poteſt opponi in qualibet parte litis. ⁊ cũ ſit
ſpeciale in iſta ꝙ vt dicit. c. pia in alijs dilatorijs ſecus. ca.
paſtoralis. ẽ. co. vt. l. fi. C. eo. vt poſt litem cõteſtatam op-
poni non poſſit. c. inter de re iu. ⁊ limita niſi eẽt exceptio
dilatoria q̃ poſt lit. cõteſta. oriretur vt eſt glo. nota in. l. ij.
C. de conſor. eiuſdem li. c. inſinuante de officio delega. d.
c. paſtoralis ⁊. c. vt circa de elec. li. vj. tert. l. q liberat⁹. §.
ꝙ ſi ab initio ⁊ ibi p Nicol. de neap. ff. de op. libe. Scḋo
limita niſi in nouo venirent ad noticiã rei qꝛ tunc poſſet
opponi poſt litem cõteſtatã. Tertio limita niſi eẽt tertius
pro ſuo intereſſe comparens vt eſt tex. valde no. in. l. ſi qs
libertatem. ff. de peti. hereditatis ⁊ ibi Ange. Quarto ni
ſi eẽt minor. l. vt minor. xxv. annis obmiſſam. ff. de mino-
ribus Inno. c. quoniã felicis de in inte. reſti. Quito niſi p
errorẽ facti nõ fuiſſet oppoſita. vt not. in. l. error. C. de iuſ
⁊ fac. igno. ⁊ in. d. c. paſtoralis. Sexto niſi in cauſa matri-
moniali vt voluit Innoc. ſm vnam ſolu. in. c. ij. de cauſa
poſſ. vij. quãdo iudex compuliſſet reum litem cõteſtari. ⁊
ideo nõ oppoſuiſſet dilatoriam ante lit. cõteſta. glo. eſt ſin
gula. ſm moderniores ibi in. c. ex conqueſtione de reſtitu.
4 ſpolia. ⁊ iſta tene menti. ❡ Nota ꝙ poteſtas opponendi
exceptionem excõmunicationis non repellitur ex lapſu ter
mini aſſignati ad opponẽdas dilatorias. ⁊ ſic habes ꝙ ex
ceptio dilatoria põt opponi poſt terminum iuris ⁊ vltra

5 terminum hoĩs. ❡ Utrum autẽ hec exceptio excõmuni-
cationis procedat corã iudice ſeculari glo. no. tenet quod
ſic in dicto. c. pia in verbo opponat que vult ꝙ iudex ſecu
laris poteſt cognoſcere de exceptiõe excõmunicationis. fa
cit glo. in. l. j. C. de iuris ⁊ fac. ignora. in verbo alius tenet
baldus in addi. ſpe. in titu. de excep. ⁊ ibi Joan. an. dicit
pauca iura ciuilia loqui de ſentẽtia excõmunicationis. al
legat tex. in auẽ. de ſan. epi. §. nullum ⁊ in auẽ. de interdi.
⁊ relega. col. ix. §. fi. tu vide tex. in. c. domino Guerrã in
titu. hic finitur lex glo. in. l. fi. C. ſi a nõ compet. iudi. ⁊ in
l. qui vltimo. l. aut dãna ad fi. ff. de pen. l. nouerint. C. vt in
fra cert. tempus cri. que termi. ⁊ in. l. fi. C. ſi a non compe-
tẽte iudi. ⁊ i. l. in nationibus. ff. de in lit. iur. l. ſi quis filio
§. irritum. ff. de iniuſ. re. l. obligationum. §. conditio. ff. de
ac. ⁊ ob. glo. l. §. relegato inſti. q. mo. ius pa. po. ſo. §. relega
ti ⁊ in. §. minor inſti. de capi. dimi. lȝ Angel. in. d. l. noue
rint. §. ſi iudex in verſi. ſed tamẽ dico vbi dicit ꝙ propter
leuem cõtumaciam poteſt quis excõmunicari quã Theo
ricam ſic clarat iure ciuili nõ inuenies. bene dixit in iuſ ci
uili. qꝛ glo. in. c. duo. xxvj. diſt. dicit ꝙ q̃libet cõtumacia di
gna eſt excõmunicatione imo tanto maior videtur quanto
ex re minori cõſurgit ꝙ nota. lȝ allegauerit quinqȝ gloſas
iuris ciuilis loquentes de excõmunicatione. facit glo. i. d.
§. nullum ⁊ in dicto. §. fins. de interdi. coll. ⁊ procedit di-
ctum glo. quando non eſſet dubium de validitate excõmu
nicationis. qꝛ tunc laicus poteſt cogere. ſed ſi eſſet dubiuȝ
nõ eſſet ſibi cognitio. ⁊ diffinitio ſpectaret ad iudicẽ eccle-
ſiaſticum. lȝ exceptio fuerit oppoſita coram laico ar. c. tuã
de ordi. cogni. ita debet intelligi illa glo. ⁊ ꝙ ibi notat Ar
chidia. ſm Dominicum ibi ⁊ in cap. cũ. c. laicus ⁊ ꝙ ibi
6 no. de foro compe. ❡ Nota ibi exceptiões declinatorias
tex. ſingu. ⁊ alibi neſcio meliorem probantẽ opi. do. An
to. in. c. exceptionem. ẽ. co. vbi dicit ꝙ ſi iudex qui ſtatuit
terminum ad dilatorias proponendas nõ erat iudex. an
poſſit poſt terminũ allegare eum non eẽe. ſpe. in. eo. ti.
§. nunc videndum verſi. quid ſi termino ⁊ verſic. quid ſi
iudex videtur velle ꝙ ſic. ⁊ idem in omni exceptione que
reddit iudicium retro nullum. argu. c. in noſtra de procu
rato. pro hoc facit quia ſi nõ erat iudex nõ potuit perſtrin
gere terminum. nec videtur ex prefixione termini pronun
ciare ſe iudicem. qꝛ ad hoc vt ex pronunciatiõe acquiratur
iuriſdi. oportet ꝙ ſpecifice pronunctetur vt notanter vo
luit Innoc. in. c. ij. de dila. domi. Anto. in dicto. c. paſto
ralis diſtinguit ꝙ ſi iudex ſpecifice ſtatuit terminũ ad pro
ponendas exceptiones declinatorias defectus iuriſdictio
nis ⁊ poſt terminum non poterit. ſi ſtatuit in genere ad
proponẽdas dilatorias ⁊ poterit nõ intelligitur terminuȝ
ad hoc ſtatuiſſe ⁊ nihil allegat. tu autem allega textuȝ. hic
vbi ſpecifice fit mentio quãdo ſtatuitur terminus ad decli
natorias ⁊ dilatorias proponendas. quia ſi poſtea poſſet
opponere nihil operaretur prefixio termini reſpectu de
clinatorie. ſed archiepi. dicit melius poſſe dici. qͦd ſi par
tes poterãt in illum vt in iudicem ꝯſentire licet poſſent op
ponere declinatoriã. ⁊ tunc prefixio termini. ex quo habet
vim lit. cõteſta. lapſus termini excludit partes a iure oppo
nendi declinatoriam. allegat no. dictum Innoc. in. c. cum
ratione de appel. vbi dicit ꝙ terminus hominis ſubroga
tus in termino iuris cenſetur idem cum termino iuris vi
de ad hoc. c. cum romana ⁊. c. perſonas de appella. lȝ poſt
terminum iuris. ſcilicet poſt litem conteſtatam non poſſu-
mus declinatoriam proponere vt. c. inter monaſteriuȝ de
re iudi. ergo nec poſt terminum hominis. nec facit differẽ
tiam an ſtatutum fuerit ſimpliciter ad declaratorias pro
ponendas ſeu ad declinatorias. qꝛ quelibet declinatoria
iudicis eſt dilatoria vt dicto. c. inter monaſterium. ⁊ pone
exemplum iudex in citatione inſeruit tenorẽ libelli. ⁊ prefi
xit terminum ad comparendum proponẽdum dilatorias
modo lapſo termino reus comparet ⁊ opponit declinato
riam poſito pro indubitato qͦd iudex habebat ſupra reũ
iuriſdictionem. ſed eius iuriſdictio poterat declinari ⁊ licet
opinio domini Arch. ſit ſubtilis tamen ſubſtentabiliter
videtur

videt opinio. domini Antonij.ſ.q̄ poſſit declinatoriā oppo
nere. facit ſingulare dictum Innoc.ca. preterea de dila.
vbi ſi quis habet declinatoriā ⁊ citatur a iudice ⁊ nō com
paret quod poſtea non poteſt poſtea declinare q2 abſentia
ſua habetur pro preſentia. aut partes non poterūt in illū
vt in iudicē conſentire ⁊ tunc poſt lapſum terminum pote
ro contra iudicem proponere nec taciturnitas mea preſti
tit non iudici iuriſdi. vt.c.ſignificantibus de offi. dele.l.
priuato.ꝶ.C.de iuriſdictio.omnium iudicū. ⁊ iſto caſu pro
cedat opi.ſpec.⁊ hoc probo euidentiſſime per iſtum textū
in ver.per iudicem quia ſi non eſſet iudex: tunc non habe
ret locum iſte textus pro opinio. domini Archiepiſcopi.
facit quod ſi opi.domi.Antonij eſſet vera iudicia nimis
poſſent preiari contra.d.c.paſtoralis.⁊.c.cordi. de appel
latio.in ſexto.⁊.l.properādū.C.de iudi. ¶ Item facit q̄
ſtatutum diſponens de dilatoria comprehendit declinato
riam. quotiēs enim ſunt duo quorum vnum comprehen
dit in reliquo ⁊ eſt eadem ratio ⁊ illa ratio exprimitur in.l.
quod ſtatutum licet odioſum loquens de vno comprehen
dit reliquū.ſed appellatione dilatorie venit declinatoria
vt.d.§.exceptio item eſt ratio in vtrōq3 ſcilicet vt lites nō
protelerētur. Item iſta ratio exprimitur in dicto capitulo
paſtoralis quod preceptum iudicis ſtatuens terminum di
lato ie videtur illum ſtatuiſſe declinatorie. facit glo.ſingu.
in clemētina auditor in ver. beneficio.ū.de reſcriptis ⁊ in
clementina prima.c.⁊ in clementina.j.ū.de elec.⁊ ibi dixi
vbi queſtio de beneficio comprehendit dignitates quia in
illis eſt eadē ratio.⁊ facit glo.in clemētina prima.ū. eodē
quod tene menti.quia eſt nouum.ſed contra videtur ver9
per tex.huius de.vbi videtur quod quando ſtatuitur ter
minus ad declaratorias ⁊ declinatorias non poteſt appo
ni poſt lapſum termini niſi exceptio excōmunicatiōis. Si
ergo appellatiōe dilatorie veniret declinatoria fruſtra hic
expreſſiſſet declinatoriam. Secundo hoc probat tex.in.c.
inter monaſteriū vbi exceptionē ſuſpitionis que eſt decli
natoria iudicis appellatur quaſi declaratoria. Tertio ſta
tuto termino ad vnum non comprehendit aliū. Quarto
facit tex.c.paſtoralis vbi fuit ſtatut9 terminus ad omnes
dilatorias opponendas: ideo venit declinatoria. Quinto
facit quia aſſignatio termini ſortitur naturā conteſtatiōis
quo ad exceptiones in termino expreſſas vt videtur ca
ſus in dicto capitulo paſtoralis. Sed in caſu iſto fuerūt ex
preſſe ſole dilatorie nō declinatorie iudicis ergo. Sexto
quod dixit Bald.in.l.exceptiones.C.de probati.vbi vo
luit q̄ exceptio dilatoria quo ad iudicem vel ad perſonam
proprie dicitur declinatoria ⁊ ſic proprie non dicitur dila
toria: ergo terminus datus ad dilatorias non comprehē
dit declinatorias. Septimo facit quia l3 appellatione ex
ceptionis dilatorie veniat declinatoria vt dixi tex.in dicto
§.exceptio ⁊ glo.ibi tamen illud intelligitur in larga ſigni
ficatione.facit in ſimili appellatione inſtrumenti venit te
ſtis vt.c.peruenit de teſti.cog.l.ratione.§. inſtrumentorū.
ff.de verbo.ſignificatio.cum ſimi.tamen ſtatutū odioſum
loquens de inſtrumento non verificat in teſte vt pulchre
dixit Salyce.poſt Iaco.butrig.in.l.i.ff.de fide inſtrumē.
ideo dixit dominus Antonius i capitulo peruenit quod
lapſus terminus datus ad producenda inſtrumenta non
comprehendit teſtes ita in propoſito terminus excludens
quem ab exceptione dilatoria non debet excludere eū ab
exceptione declinatoria cum hoc ſit odioſum ⁊ ideo caute
la erit q̄ ſtatuatur terminus circa declinatorias opponēdas
vt dicit iſte ibi termino peremptorio poſſet quis dubitare
quomodo conſtabit terminum fore elapſum dicit ex pria
confeſſione ⁊ ex inſpectione actorum vt eſt tex.in auten.
6 offeratur.C.de lit.conteſta.c.canonizata.iij. queſtione ter
tia.ideo ſis bene cautus quod facias illum terminum ſcri
bi apud acta.vltimo no.pro generali allegatiōe facit.c.ad
audientiam de ſpon.vj.queſtione tertia.c.ſcriptum eſt cū
7 ſimilibus. ¶ In glo.prima pro eius intellectu oppono
q̄ poſt peremptoriam non poſſit opponi de excōmunicāte

tione prout notat Innocen.capitulo paſtoralis.ū.eodem
glo.reſpondet opinio.Innocen.hodie per iſtum tex.fore
reprobatā ⁊ iſta eſt cōmunis opinio. Sed dominus Car
dinalis ſaluat Innocētium vt loquatur de termino dato
ad peremptorias proponendas poſt quam dicit excōmu
nicationem proponi non poſſe ⁊ ſm hoc hec clementina
non ob.que loquitur de termino ad proponēdas declina
torias ⁊ dilatorias. ⁊ ratio diuerſitatis eſt ſm eū quia la
pſus termini quo ad peremptorias habet vim concluſio
nis poſtq̄ in facto nihil conſiſtens proponi poteſt capitu
lo cum dilectus de fide inſtrumentorum. vnde licet excom
municatio poſſit apponi vſq3 ad ſententiam non ſequitur
ergo poſt concluſionem cauſe cum poſt eam ſtatim debet
ferri ſententia.⁊ ita reſidet.facit pro eo q̄ habetur in.c.ſi.
de in integ.reſti.li.vj.c.auditis de procurato.ca.paſtoralis
de cauſa poſſeſ.facit not.dictum Io an.andre. in dicto.c.
paſtoralis.vbi voluit quod licet exceptio orta poſt lit. con
teſta.poſſit opponi non tamen poterit poſt concluſum in
cauſa.facit tex.ſingula.in dicto.c.auditis.licet ſentētia la
ta contra procuratorem reuocatum ſit ipſo iure nulla.ta
mē ſi reuocatio fuit facta poſt concluſum in cauſa ſentētia
tenet.ſed certe hoc dictum domini Cardina. ſaluat In
nocentium.mihi non videtur veru3 per tex.in dicto.c.pia
in principio vbi dicitur quod exceptio poteſt in quacūq3
parte iudicij opponi. Sed concluſio eſt pars iudicij. q2
iudicium adhuc non eſt finitum.ergo poteſt poſt conclu
ſionem opponi. Nam iudicium dicitur vſq3 ad prolatio
ne3 ſententie incluſiue non ad executionem licet pro Io.
andre.⁊ ibi domi. Domini.dicit non eſſe dubium quod
vidit de facto quod procurator datus ad iudiciū. videtur
habere mandatum ad ſententiam non autem quo ad exe
cutionem ſententie ergo excommunicatio poteſt opponi
poſt concluſione3 ita cum tunc dicitur iudicium. Secūdo
facit quod dixerunt.d.de ro.deci.xxix. quod licet poſt cō
cluſionem in cauſa non poſſit opponi exceptio procedit
euidens ratio mouet iudicem ad illam admittendam q̄d
in caſu iſto debet iudex moueri. Tertio facit ratio dicto.c.
pia propter periculum cōmunionis. Sed iſta ratio habet
locum poſt concluſionem in cauſa in excōmunicatione er
go. Quarto facit q2 renunciatio ⁊ concluſio cauſe non ſunt
omnino ſimilia vt.c.paſtoralis de cauſa poſſeſ. ⁊ ibi per
Ioannem andream q̄d de vno non infertur ad reliquum
Quinto facit ſi poteſt opponi poſt ſententiam. ergo mul
to plus poſt concluſionem. Limitat tamen ſuum dictum
domi.Cardina. niſi eſſet exceptio falſi que poteſt proba
ri poſt terminum ad omnes peremptorias vt.c. licet cau
ſam de probatio.⁊ hoc propter odium falſitatis quod eſt
8 ſingulariter notandum ſm eum. ¶ In eadem glo.ad fi
nem oppo.quod imo exceptio excōmunicationis non re
pellat ab agendo vt. ca.fina.de cle.exco. mi.⁊ .ū. eodem
c.ſi nobis. Reſpōdet glo.quod hic loquitur in exceptione
maiori. ſecus de minori vt in cōtrarijs. ex qua glo.no. q̄
appellatione excommunicationis intelligitur de maiori.
facit.c.ſi quem de ſenten.excōmunicatio.glo.c.debent.xj.
queſtione.iij.⁊ procedet iſta clementi.in qualibet excōmu
nicatione maiori prolata a iure vel ab homine. q2 vtraq3
repellit a cōmunione hominum de de.exco.c.illud ⁊.c.po
9 ſtulaſti in verbo dilatorie. ¶ Nota ex ea quod exceptio
excommunicationis poteſt opponi in vim dilatorie ſcilicet
ad differendam litem actoris ⁊ tunc ſm Pau. poteſt pe
ti abſolutio ad cautelam.facit.c.apoſtolice.ū. eodem ⁊.c.
venerabilibus.§.penul.⁊ fi.de ſenten.excōmunicatio.lib.
vj.⁊ vide not.glo.in.c.capitulum ſupra de reſcriptis vbi
appellatione abſolutionis non venit abſolutio ad caute
lam.quod eſt not.propter cōſtitutionē qua cauetur quod
de abſolutione iudex habet certum quid vt nihil habeat
quando petitur abſolutio ad cautelam.poteſt etiam oppo
ni peremptorie.ſcilicet ad perhimendam electionem pro
pter excommunicationem eligentium vel electi.⁊ tunc ſin
gulariter glo.not.habet locum.c.pia ac iſta clementina. ⁊

ſic per lapſuꝫ termini ad peremptorias precluderetur via
in dicto caſu licet non per lapſum termini ad dilatorias.
nec ſing. Pau. tunc opus eſt abſolutionem petere. quia
ea obtenta nihilominus exceptio ſuum operatur effectus
ratiõe principij viciati ⁊ ſic lapſus termini obſtat. ¶ Nõ
tu limita niſi iudex ex offõ ſuo vellet exceptionẽ opponere
in caſibus in quibus poteſt ex officio ſuo ſupplere. facit
bona glo. in ſimili. ij. queſtione. j. c. in primis in verſiculo
querendi ex qua collige quod iſti termini iudiciarij. licꝫ ex-
cludant partem nõ tamen excludunt iudicem. argumẽ.
c. cum Joan. de fide inſtrumento. ita pulchre dixit domi.
Anto. in dicto. ca. paſtoralis in exceptione dilatoria poſt
terminum illam poſſit iudex opponere. Idem ergo erit in
peremptoria. ¶ Secũdo limita niſi pars poſt lapſuꝫ ter
mini vellet exceptioni obſcure oppoſita declarare. q: tunc
poſſet. Ita ſingulariter dixit Archidia. iiij. queſtione. ij.
in ſum. quia qui declarat nihil noui inducit. c. cum dilecti
de accuſatio. l. heredes palam. ff. de teſtamen. cum ſimili.
¶ Tertio niſi ſuperueniret de nouo vt dicto. c. paſtora-
lis niſi opponeretur. ex quo iudicium retro cedere nullũ
quia tunc non obſtante lapſo termini poterit opponi exce
ptio. puta contra perſonam iudicis vt in ſpecu. eodem ti-
tu. §. ij. ver. q ſi in termino ⁊ quod not. c. ad approbãduꝫ
de re iudica. vel contra pſonaꝫ procuratoris ſecũ. Guiel.
hic ⁊ idem ſi opponiẽ cõtra impetrantem in. c. j. de reſcri.
lib. vj. vel contra arbitrum vt in ſpecu. de arbi. §. diſſerũt.
verſicu. item ſm eum. ſed Pau. hic quod lapſus ⁊ Jo-
an. de ligna. limitant niſi de talibus exceptionibus nulli-
tatis fieret expreſſa mentio in aſſignatione termini. quia
tunc opponi non poterunt poſt ſententiam niſi fuerit ap
pellatum. c. licet de appellatio. lib. vj. c. accepimus de fide
inſtrumen. ⁊ c. licet cauſam de probatio. quod dictum nõ
placet domino Petro. quia in illis iuribus fuit deducta
nullitas in iudicium quo caſu non mirum eſt ſi pronun-
ciatio ⁊ diſcuſſio eſt ipſa habita claudit ſibi viam ad iterũ
opponendum. Sed vbi non eſt deducta in iudicium: qđ
iudex poſſit figere terminum opponendi exceptioni falſi
procuratoris vel teſtium corruptorum non credit verũ.
quia talis exceptio non clauditur termino ſicut exceptio
contra iudicem capitulo ſuper eo de cri. fal. nec poterit ter
minum iuris ita breuiter coarctare vt not. in capitulo in
dultum de regu. iuris libro. vj. l. ij. per Bart. ff. de re iu
dica. ⁊ domi. Cardi. tenet primum dictum. quia impute-
tur parti cur non appoſuit ⁊ ſic videtur interlocutoria
acquieuiſſe per. c. cum dilecti de elect. in verſiculo litis glo.
querit an exceptio excõicationis poſſit obijci contra excõ
municatum in cauſa appellationis. quia hic loquitur in
cauſa principali glo. remittit ſe ad notata in cap. ſignaue-
runt. ẽ. c. in tex. ⁊ glo. penul. ⁊ verius eſt quod ſi fuit ap-
pellatus reus originarius qui quod non poteſt opponi. ſꝫ
quoniam appellauit actor originarius eſt magis dubiũ.
ſm Joan. and. ibi id tenet. videlicet propria exceptio ſen
tentie ferri non poſſit durante excõmunicatione. ſed pau-
lus hic dicit quod quandoqꝫ tractatur cauſa appellatiõis
a grauamine ⁊ auditur excõmunicatus vſqꝫ quo finitus
ſit articulus appellationis amplius nõ. quia in prima in
ſtantia ſe defendit in ſecunda impugnat. ideo repellitur.
ideo iudex appellationis qui ſubrogatur loco primi. facit
illud qđ faceret primus. ſꝫ iudex ille repelleret. ergo ⁊ iſte.
quandoqꝫ appellat ad diffinitiua. ⁊ tunc obſtat exceptio
excommunicationis. quia tunc ſimul cognoſcitur de prin-
cipali grauamine ⁊ per nouas probationes poteſt appel
lans per Bar. de iure ſuo. c. cum Joan. de fide inſtrumẽ.
⁊ ſic impugnat non tamẽ ſe defendit ⁊ ſic dicit Paulus
debere intelligi quod habetur in dicto. c. ſignificauerunt
⁊ quod ibi not. Hoſtien. ſed hoc dictum Pau. non pla
cet domi. An. hic dom. Cardinus. ⁊ ſcribentes communi-
ter: ⁊ contra probatur. in dicto. c. ſignificauerunt vbi ori-
ginarius actor a proſecutione appellationis per excõmu
nicationem non repellitur: quia intelligitur potius ſe de-
ſendere quam impugnare qđ ſi non appellaret vel non
proſequeretur appellationẽ lapſis fatalibus ſententia tran
ſiret in rem iudicatã in eius preiudiciuꝫ. ¶ Tu autem li
mita hoc dictum procedere in appellatione iudiciali. ſed
ſi appellatio eſſet mere extraiudicialis. tunc cum illa ſit
quedam prouocatio ad cauſam vt in. c. cum ſit romana de
appellatio. tunc bene obſtaret exceptio. quia tũc venit vo
luntarie ad iudiciũ quo caſu repellitẽ. c. cũ liter. ẽ. eo. aut ap
pellatio eſt mera extraiudicialis. vt in illo q appellat ab ex
ecutore q vult alteri de bñficio puidere et tũc poterit excõ-
municatus appellare. ⁊ appellationẽ pſequi vt. c. venera
bilem. ẽ. eodem. quia tũc dicitur ſe defendere. ⁊ ita tenet
Joan. mo. ⁊ Joã. an. in dicto. c. pia in principio. ⁊ ex hoc
habeo vnum notabile dignum quod appellatio ab execu
tore dicitur extraiudicialis. licet non mere. quod limitat
Innocen. c. ad diſſoluendum de deſponſa. impub. in glo.
magna ad finẽ niſi aſſumeret partes iudicis quod poteſt
vt. c. fina. de preſump. quia tunc non cenſetur appellatio
extraiudicialis quod ſingulariter nota. vt ſic cautus ſis
in talibus appellationibus debet ſeruari. c. vt circa de ele.
libro. vj. quod non habet locũ niſi in appellationibus ex
10 traiudicialibus in verbo peremptorio. ¶ Querit gloſ.
an in dubio terminus datus ad proponendas dilatorias
dicatur peremptorius ſi non dicatur expreſſe. hic videtur
tex. a contrario ſenſu quod no. contra. tamen decidit glo.
⁊ ſic tenet Hoſtien. in dicto. c. paſtoralis. ⁊ ſpecul. in titu.
de dilatio. §. primo verſiculo peremptorie ⁊ probatur in
dicto. c. paſtoralis in verſiculo. et tunc hic arg. nõ expreſſit
peremptorie cauſa fortioris dubij etiam ſic non ex. eo. qđ
in duobus intelligitur peremptorius quod limitat do-
minus andre. procedere in termino dato ad opponẽduꝫ
vel probandum. ſecus in termino dato ad comparendum
l. iubemus. C. de iudi. l. ea que. C. quomodo ⁊ quando iu
dex. q: in illo requiritur quod exprimatur peremptorie
vel interueniat terna citatio. facit quod habetur. ca. conſu
luit de officio delega. c. ad petitionem de accuſa. ⁊ l. ſi fini
ta. §. minimum. per Bar. ff. de dam. infec. ⁊ ita reſidet do
11 minus meus de imola. ¶ Sed tu adde quod ſi dilatio
datur ad probandum illa eſt peremptoria tex. eſt in. l. fin.
ff. de fer. ⁊ procedit hoc ſiue aſſignetur terminus ad pro
bandũ ſup emergenti ante lit. conteſta. ſiue ſuper princi
pali poſt litem conteſtatam vt tenet ibi Bald. argu. glo.
l. ad peremptorium. ff. de iudi. facit qđ pulchre dicit bal.
in. l. ſi quando. C. de teſti. vbi voluit quod ſi aſſignatur di
latio vel terminus quindecim dierum ad probandum qđ
in fine termini poſſunt teſtes produci ſine citatione par
tis ex quo illa dilatio eſt peremptoria. ſecus ſi pducitur
in medio tempore. quia eſſet neceſſaria partis citatio. adeꝫ
voluit. l. fi. C. qui admitti. l. ſi ita relictum de leg. ij. Bar.
l. ij. C. de tempo. appella. l. item. ff. de conſti. pecu. quod eſt
bene notandum ⁊ ex hoc infertur vnum notabile qđ non
oportet quod notarius ſcribat in actis ⁊ peremptorie vt
pulchre dixit Barto. in. d. l. ſi finita. §. Julianus hinc eſt
qđ actor ad teſtes hꝫ vim pemptorij vt. c. in noie dñi. de
teſti. tenet. d. An. c. cõſuluit de offi. dele. q limita niſi in
iſta dilatiõe occurriſſet ipedimẽtũ. q: tũc nõ eſſet pempto
ria ſꝫ bal. in. d. l. fi. arg. l. ceſſat. ff. de publica. Scđo niſi in
paucos dies mora purgaret. q: tũc poſt iſtam dilatoriam
admitteretẽ ad pbãdũ ſeu pbatio fiat p iſtrumẽta vt ẽ glo.
no. in cle. ſepe in glo. vbi ergo de verb. ſig. ſeu ſiat p teſtes
vt voluit Cy. l. l. mãcipioꝝ. ff. de opti. leg. ⁊ ſeqẽ bal. in. d.
l. fi. Tertio niſi iſta dilatio fuiſſet data abſenti. q: tũc non
eẽt pemptoria vt eſt glo. no. in. d. l. fi. Quarto niſi iſta dila
tio fuiſſet aſſignata ſine cauſe cognitione. q: tũc non vale
ret vt eſt tex. in. l. j. ⁊ in. l. a procedente. C. de dila. li. petẽde
ibi cauſis cognitis. C. đ tẽ. i integ. reſti. pe. Sed aduerte. q:
aliqs põt dubitare qđ perimat iſta dilatio pemptoria die
q dilatio agẽdi vel accedendi perimat ipſum ius ex ope
exceptionis. l. nea de accuſa. Item dilatio ad excipiendũ
perimit ipſam exceptionem ope replicationis vel officio
iudicis

iudicio vt in hac clementina oblatio aut probatio non pi
mitiua ſed probationem: ideo noua inſtantia poterit fieri
probatione obmiſſa in prima. C. de temp. app. l. per hanc ſm
Baldum in dicta. l. finali. aut datur oblatio ad exceptien/
dum ⁊ illa eſt peremptoria: vt hic. facit. l. ticia. ff. de accuſa.
aut oblatio exceptatoria que fit poſt litē conteſta. tunc non
eſt peremptoria: ſed oportet quod informet ⁊ peremptio.
quia vt. l. conſentaneum. C. quomodo ⁊ quando iudex. l.
ad peremptorium. ff. de iudici. c. conſuluit de officio dele
gati. no. c. cum cauſam eodem titulo. Innocen. in. c. ad
petitionem de accuſati. vel procedant tres citationes tres
denunciationes. C. quomodo ⁊ quando iudex. quod limi
ta niſi eſſet facta citatio partis a iudice quia tunc dicit eſſe
peremptoria licet non exprimatur. tertius eſt ſingularis ſm
vnam lecturam. glo. in. l. ſecunda. C. quomodo ⁊ quando
iudex. ⁊ Hoſtien. glo. in dicto. c. conſuluit. ¶ Secūdo niſi
eſſet ſumma expenſarum que non requirit peremptorium
ita no. c. querelam de procura. ¶ Tertio ſi reus latitat
vel impedit ne nuncius vadat ad eum citandum: quia tūc
non requiritur peremptorium. ⁊ ita dixit ſingulariter In
nocentius in hoc. c. ad petitionem de accuſatio. ſequitur
Angelus in dicta. l. peremptorium. ¶ Quarto niſi eſſet
cauſa matrimonialis que non requirit peremptorium. ita
no. dixit glo. in clemen. ſepe in ver. citationem. de verborum
ſignifica. ſed in hoc videtur tex. in. c. quoniam. §. ſecundo.
verſi. peremptorio. ē. vt lit. non conteſta. ſed potes dicere
quod glo. procedat quando procedat contra. §. preſentē.
ſed. §. porro. procedat contra abſentem. ⁊ ſequitur Ange
lus in dicta. l. ad peremptorium. ⁊ ideo dixit Bart. in. l.
ticia. §. vſuras de lega. ij. quando profeſſor vel interpello
aliquem nec dico peremptorie quod talis interpellatio tenet
niſi eſſet requiſitio extraiudicialis in qua non requiritur
ſolennitas peremptorij ſm Innocen. in. c. cum quod no
bis de electi. ideo ſufficit quod preſentes canonici citētur
ſemel abſentes in elec. ſcdm Angelum in dicta. l. ſecunde
C. quomodo ⁊ quando iudex. ¶ Quinto niſi epiſcopus vo/
caretur ad ſinodum: quia tunc nō requiritur vnica citatio
vel peremptorium ſcdm Joannem andreā in. c. ego enim
de iureiurando. facit gl. c. ſi epiſcopus. decimaoctaua diſ.
¶ Sexto niſi quis citaretur ad audiendū aliquā interlo
cutoriam. ita dixit Bar. in dicta. l. ſi ſuntr. §. iulianus. ꝙ
Angelus limitat in. d. l. peremptorium. niſi eſſet interlo/
cutoria: grauis preiudicij. argumen. l. ſcio. ff. de in integ.
reſtitutio. facit quod pulchre dixit Innocen. in. c. audita
12 de procura. Quod ſententia interlocutoria non requirit
citationem quod procedit in ſententia leuis preiudicij: vt
notat Imola in. l. ſi opus nouum. ff. de operis noui nūci.
⁊ Bal. in. l. prima. C. de ſen. ex peri. reci. ¶ Septio niſi
eſſet interlocutoria habente vim diffinitiue quia illa requi
rit peremptorium vt eſt ſententia abſolutoria ab obſerua
tione iudicij: vt dixit Baldus in. l. tres denunciationes
C. quomodo ⁊ quando iudex. allegat Innocē. in dicto. c.
conſuluit. pro quo eſt caſus ſingularis. l. propandum. §.
⁊ ſi quid. C. de iudi. ⁊ ibi voluit Bal. quod in omnibus
cauſis que requirunt ſolēnem proceſſum ⁊ nō perfuncto
rium requirit peremptorium. ſed moderniores in. l. prima
ff. de arbitris. ⁊ illud eſt vtile quo ſententia interlocutoria
lata ſuper inſtrumento guarētigiato que fuit lata cauſa co
gnita vt in illa requiritur peremptorium: quia illa ſenten/
tia habet vim diffinitiue: vt notanter voluit Ange. in. l.
ſi primum. ff. de verborum obliga. ¶ Octauo niſi par re
quireret parem. puta iudex requirit alium conſocium: vt
ueniat ad iudicandū: quia tunc non eſt neceſſarium perem
ptorium. Ita dixit glo. ſingularis in clementina prima de
hereticis. Et ideo dixit in. d. l. in perſonam de iuriſdictio.
omnium iudicum. vbi dixit ſententiam latam in iudicio ſū
mario non eſſe meram diffinitiuā: ⁊ ideo quis ſummarie
procedat vnica citatio habet vim peremptorij. ¶ Nono
niſi eſſet cauſa in qua procederet ſūmarie ⁊ de plano vt eſt
glo. in dicta. l. ſepe. §. ſententiam. de verborum ſignifica.
ſed Ange. in dicta. l. peremptorium. ¶ Decimo niſi iu/
dex dicat in citatione quod elapſo termino procederet cō
tra citatum ad cognitionem ⁊ pronunciationē iuſticia me
diante: quia tunc iſtud habet vim peremptorij. argumen.
l. ad peremptorium. ff. de iudicijs ſm Barto. in dicto. §.
iulianus. ¶ Undecimo niſi citatus reſpōderet citanti ſe
non iturum ad cauſam ſm Innocē. in dicto. c. ad petitio/
nem ſequitur Ange. in. d. l. peremptorium. ¶ Duode/
cimo niſi citatus ſemel aut bis ab aliquo grauamine ap/
pellauerit q: poterit contra eū ſententia diffinitiua proferr/
ri: quia appellando videtur proteſtari ꝙ non vult coram
eo amplius comparere. tex. eſt no. in. c. ſecundo de dolo ⁊
contu. libro. vj. ¶ Tertiodecimo niſi eſſet ſententia lata
a principe quia in illa nondum requiritur peremptorium:
nec requiritur citatio ſm Baldum in. l. nec cauſas. C. de
appel. allegat glo. valde no. l. his qui reipublice. ff. ex qui.
cauſis maio. quod an ſit verum hoc dictum dicere in cle.
paſtoralis in titulo primo. Sed quod not. reqritur perem/
ptorium puta verum quia coram principe non requiritur
ſolennitas ⁊ ordo iudiciorum vt habetur. l. vnum. C. de
teſta. ¶ Quartodecimo niſi papa ferret ſententiam contra
eos qui detinent terras eccleſie: quia tunc eis non citatis
⁊ ſic ſine peremptorio poſſet ſententiam ferre. Ita dixit
Baldus in probe. qui feud. da. poſ. allegat quod not. in
c. cum olim. de re iudi. ¶ Quintodecimo niſi iudex tuliſ
ſet ſententiam partibus preſentibus ſcdm Joannem and.
in. c. ſi. de elec. lib. vj. ¶ Sextodecimo niſi eſſet cauſa de/
lata ad curiam nedum cauſa bñficialis: ſed etiā cauſa pro
fana quia ſm morem curie nō eſt neceſſe exprimere perē/
ptorium in citatione etiam ad audiēdam ſententiam: quia
poſt lit. conteſta. omnes termini in palacio apoſtolico ſunt
peremptorij: licet non exprimatur. ita pulchre dicunt do
mini de rota deciſione. cxl. que incipit item licet in cauſis
profanis. vbi omnino vide ⁊ idem volunt deci. ccvij. que
incipit item fuit determinatū dubium. allegāt Spec. in ti.
13 de cita. §. viſo. §. dūt etiam. ¶ Et vnum perpetuo no. ꝙ
non ſufficit partes citare vt compareant coram iudice vt
virtute huius citationis poſſit procedi ad ſniam. Sed eſt
neceſſe ꝙ pars citetur ad audiēdam ſniam. alias ſnia non
teneret etiā in ſūmarijs. facit. l. j. §. item cum ex eo. ff. de
ſen. que ſine ap. reſ. de teſti. c. cū olim in ſi. in. d. cle. ſepe. ⁊
ibi glo. no. in ver. ad id de verb. ſig. vide. c. cūm de dolo ⁊
contu. in ver. nullam ſniam. ⁊ ſō in facto vidi dubitari cū
nuncius citaſſet ad audiendū voluntatē iudicis: ⁊ poſtea
iudex tuliſſet ſniam diffinitiuā dixi ꝙ talis ſnia erat nulla
qr nō fuit expreſſum in citatione ad audiēdū ſniam ⁊ allega
bam tex. ad hoc ſing. ⁊ meliorē de iure in. c. cū qui. in ṽ. ad
ſniam audiēdū. ⁊ ſequit Dñicus de dolo ⁊ contu. lib. vj.
Et allegabam Au. ro. in ſuis ſing. vbi voluit ꝙ ſi nūcius
citauit ꝙ veniret ad audiendū vocē iudicis ſi poſtea ferat
ſniam diffinitiuā illa nō tꝫ. allegat. d. An. in. c. ſepe. §. de
app. ⁊ do. de ro. deciſi. xlj. niſi ſnia fuiſſet lata ⁊ pſumitur
pro rectitudine ⁊ iuſticia vt ē tex. in. c. bone memorie ma
guntino de electi. tꝫ. o. An. c. in pñtia in. vj. col. de renū.
⁊ plene tangit in. c. qm̄ 5. de pbo. xvij. niſi in cauſa noto
ria que inficiari non poſſit q: tunc nō requiritur ſolēnitas
citationis vt eſt tex. in. d. c. bone glo. in. c. ex parte cl. j. de
verbo. ſig. ij. q. j. lotharius habet in. c. vſa. de coba. mul.
⁊ cle. Itē niſi eēt res notoria: q: tūc nō reqritur pēptoriū
Inno. i. c. tua nos de coba. mul. ⁊ cle. Ange. l. l. ij. C. qūo
⁊ qñ iu. ⁊ facit tex. vel. no. l. l. aut. qui allegat. §. ſi qs. ff. qđ
quod vi aut clam. ⁊ iſta tene menti quia nō ſunt ita facta p
ſcribētes i cle. ſepe. pallegata in vbo aſſignato. ¶ No. ex
14 glo. ꝙ ad petitionē actoris debet iſte terminus aſſignari ⁊
nō ad petitiōem rei: et eſt rō q: reus habuerit terminū. xx.
dierum: vt in auctē. offeratur. iij. q. iij. ad deliberādū. vbi
potuit eſſe iſtruct⁹. ⁊ hꝫ tꝫ Bo. Inno. ⁊ cōiter oēs in. d. c.
paſtoralis. Sed in cōtrariū facit. c. cum cauſam de ap. vbi
ad inſtātiā rei fuit datus terminus ergo. Sꝫ rñdet ꝙ ibi
narrat factū ſm. d. Car. §. nec ille articulus ibi examinatur.

¶ Sed zenzelinus hic dicit quod ab initio litis non de-
bet dari ipſi reo terminus ne detur occaſio malignandi:
quia debuit venire inſtructus. ſed ſi ex poſtfacto ſi vult ſe
arctare ad proponendas omnes exceptiones infra certū
terminum videt̄ ꝙ poſſit. ar. in. l. arca. ff. de ꝓba. ꝙ dictū
ſm dominum Cardinalem de iure ſubſtentaretur. Sed
do. Anto. in. c. paſtoralis. ſ. eodem. ꝙ ſi terminus eſt ſta-
tutus reo ad deliberandum: non debet iudex ad petitiōēʒ
ipſius rei dare alium terminum: quia hoc induat̄ in ipſo
idem dicit ſi eſt datus terminus ad reſpondendum libel-
lo: quia videtur eſſe datus ad preambula que fieri debent
quādo reſpondet. Sed ſi ab initio eo comparēte nullus
terminus eſt datus: ſi tunc peteret maiorem terminū tēr-
mino iuris de quo in auc̄. offerat̄. non admittitur. ſi vero
petat breuiorē non admittitur quia ex quo vult ſe arctare
non apparet ꝙ repugnet huic aſſignationi ⁊ ſic poteſt tol-
li. d. c. cum cauſam. ſecundū eum. ⁊ in hoc videtur diſcre-
pare opinio zenzeli. qui voluit ꝙ ab initio non poſſit ſibi
dari hic licet eum non alleget. ¶ Sed ſubtiliſſimus do-
ctor domi. Archiepſ in dicto. c. paſtoralis. dicit hec dicta
domini Antonij ſibi non placere: ⁊ dicit ꝙ ſi a principio
reus petit terminū ad dilatorias proponendas non debʒ
iudex ſibi dare qꝛ poſſet malignare cauſa ſubterfugij cūʒ
forte nullam exceptionem haberet. vnde cum iſte termi-
nus detur ad abbreuiandum lites: vt dicto. c. paſtoralis.
non debet eſſe cauſa prorogandi. Nec obſtat terminus
viginti dierū quia ille terminus ſimpliciter nō datur ad
proponendas dilatorias. ſed vt reus eas proponat vel te-
neat libello: iō cautela eſt ſecūdum eum vt iudex dicat ego
ſtatuo tibi terminum ad dilatorias proponēdas ſi nullas
volueris proponere ſtatuo tibi terminum ad reſponden-
dum libello quod fieri poteſt. allegat Joan. and. in ſpecu.
de dila. §. nunc videamus. ver. in ſūma. Si vero iudex ſta-
tuit terminum ad deliberandū ⁊ reus comparens petat
terminum ad dilatorias. Iudex debet tunc pſumere frau-
dem: ⁊ ideo ſibi denegabitur. ſʒ ſi reus in termino aliquā
dilatoriam opponit ⁊ petit terminum ad proponendum
omnes alias exceptiones. tunc dicit ſe nō videre quare iu-
dex non debet ſibi aſſignare ex officio ſuo ne reus oppo-
nendo plures dilatorias ſucceſſiue nimium prorogaret iu-
dicium. ⁊ ita reſidet. Et hoc eſt verum ⁊ patet. d. c. paſto-
ralis. vbi dicitur ꝙ iudex debet aſtringere terminū in quē
opponit oēs dilatorias. ⁊ videt̄ iſta opinio ſua ſatis equa.
¶ Sed tu cogita quia ille terminus non datur ad dilato-
rias. ſed vt deliberet an cedat an contendat. itaqʒ ne iudi-
cium recuſet. emanauit poſtea. c. paſtoralis. ⁊ voluit quia
per maliciam lites prorogantur propter exceptiones dila-
torias. voluit ꝙ infra certum tempus aſſignandū a iudice
proponatur. ſi ergo erat aſſignatum a lege non erat opꝰ.
ꝙ aſſignaretur a iudice. ¶ Et ad predicta adde no. dictū
Innocen. c. conſtitutus de procurato. quod iudicium nō
poteſt incipere ab exceptione. ſentit Bal. in. l. perempto-
rias. C. ſenten. reſcin. non poſſe. ⁊ Joā. and. in dicto ver.
in ſumma. vbi voluit ꝙ iudex non cogitur accipere exce-
15 ptionem rei niſi prius acceperit copiaʒ libelli tenet Spe.
in ti. de dila. §. primo. verſic. etiam. ⁊ ibi ſequitur Bal. ⁊
ideo notanter dixit Jo. an. in addi. in titulo de exceptio.
§. ſecūdo. verſi. illud. n. quod procur. conſtitutus ad op-
ponendum exceptioni non poterit illam opponere niſi cō-
ſtituatur ad accipiendum etiam copiam libelli. quod tene
16 mēti. ¶ In verbo dilatorias querit an poſſit dari termi-
nus ad dilatorias proponendas. ⁊ remittit ſe ad. d. c. pa-
ſtoralis. d. Cardi. allegat Dy. in regula indultum ꝙ cum
cauſe cognitione dari poteſt. alias nō. alle. l. iij. §. ſi quis
condemnatus. ff. de re iudi. poſtea ſe remittit ad not. per
ſe in clemē. conſti. ā. de electio. d. Anto. remittit ſupra ad
nota. per ſe ibi. ⁊ per Innocentium ⁊ Compo. in. c. quod
ſicut de electio. dominus Petrus refert opinio. Joānis
de lignano vʒ aut conueniuntur ꝯtrarius ex contractu ſecuʒ
initio: ⁊ tunc poſſit dari terminus ad peremptorias ar. c.
ab excōmunicato de reſcriptis. quia in facto proprio non
cadit ignorantia. ⁊ ſic procedat opi. Innocen. ⁊ Hoſtie.
in dicto. c. paſtoralis. aut contrarietur ex cōtracto celebra-
to: cum defuncto ⁊ tūc nō poſſit ſtatui: ⁊ ſic procedat glo.
Barto. in dicto. c. paſtoralis. ¶ Tu adde quod de hoc
17 fuerunt quattuor opiniones. Prima fuit glo. in dicto. c.
paſtoralis. que dicit ꝙ nō poteſt dari terminus ad perem-
ptorias. ⁊ remittit ſe ad. c. exceptionem. vbi nota. eſt glo.
ſingularis que dicit quod exceptiones peremptorie poſ-
ſunt opponi vſqʒ ad concluſionem cauſe: vt. l. exceptionē
C. de probatio. c. finem. de dolo ⁊ contumacia. Fuit ſecū-
da Innocen. ⁊ Hoſtien. in dicto. c. paſtoralis. in contra-
rium fuit opīo in dicto. c. indultū. quod cum cauſe cogni-
tione poſſit. alias non. ⁊ hanc opinionē ſequitur bal. in. l.
exceptionem. C. de exceptionibus. argumen. d. c. paſtora-
lis. ⁊ Bar. in. l. ſecunda. ff. de re iu. ⁊ Raphael fulgoſius
in. l. iudicium. C. de iudicijs. ⁊ Angelus in. l. perēptorias
C. ſenten. reſcin. non poſſe. ⁊ quod apponatur terminus
a iudice dicit fore practicam aſſeſſorum. alias nunquā eſſet
finis litium. nam reus cum videret ſe ſuccumbere in fine
opponeret peremptoriaʒ vt litem differet. ⁊ hoc tenet ibi
Cynus ⁊ Jaco. butri. ſecundum eum. facit etiam glo. in
auctentico de exhiben. re. §. ſancimus. ⁊ licet aliqui illum
faciant ſingul. eſt tamen ſimilis. §. omnium. in auten.
de litigio. vbi iudex poteſt moderare dilationes ſiue ſint
regulares ſiue iudiciales: ſed poteſt reſponderi quia pro-
cedunt quādo aſſignat̄ a lege iudicis miniſterio tacito vel
expreſſo. alias ſecus vt no. glo. ſingularis. c. indultum de
regulis iuris libro ſexto. ¶ Nec obſtat dictum Angeli
quia non eſſet litium finis quaſi iam prouiſum eſt vt pu-
niatur in expenſis ex tunc a tēpore oppoſitionis vt in ter.
c. finē. libris de dolo ⁊ contumacia. Quarta fuit opinio
quod iudex poſſit aſtringere terminuʒ ad peremptorias.
Sed. c. paſtoralis non extēditur ad hoc: ⁊ hec opinio ve-
rior vt per Compo. in dicto. c. quod ſicut. ⁊ per domi. de
rota decisione. xxxix. ⁊. xxix. Quinta fuit opinio Joānis
de lignano quam hic ſequitur dominus Petrus. ſed de
iure ciuili iſta queſtio habet minus dubium ſcdm̄ opinio.
Guid. qui voluit quod. c. paſtoralis nō habeat locum de
iure ciuili: vt. ſ. dixi. Quia terminus dilatorius ē litis cō-
teſtatio. de iure do canonico iſta queſtio vt videtis eſt du-
bia propter varias ſcribentiū opiniones. ¶ Sed vt vtar
verbis Bal. in peculio ſuo. vbi allegat Cynum dicenteʒ
in. l. non moriturī. C. de inutil. ſtipula. Audi aduocate ⁊
vide idolum tuum. i. gloſam: ⁊ ſic ſicut bononiēſis inhe-
ret attractio vt eſt gloſa ſingularis in. l. omnis diffinitio.
ff. de regulis iuris. Ita inherere debemus opiniōi gloſe
probabiliter ratione que non haborreat moueri potuit
vt eſt elegans textus in. c. ego ſolus. ⁊. c. neqʒ. nona diſti-
ctione. ſecus ſi ratiōe improbabili. ⁊ ibi ſingulariter dicit
dn̄s Do. quod dicta dominorūʒ de rota non faciunt ius
quotiens non ratione mouentur. Et ſic videtur ꝙ glo.
Ber. minus dixerit. ⁊ hoc ſentit glo. Joā. theutonici in
§. exceptio tertia queſtione ſexta. ⁊ hoc ſuadet textus. d. l.
preſcriptionem. que dicit qꝺ peremptoria poteſt opponi
ante ſententiam quandocunqʒ ⁊. l. peremptorias. C. ſentē-
tiā reſcin. non poſſe. vbi antequam ſententia feratur op-
poni poſſe peremptorium dictūʒ declarat. licet ergo ema-
nauerit. c. paſtoralis. prouidens ante quod infra certum
terminum a iudice aſſignandum omnes exceptiones dila-
torie proponantur: tamen in exceptione pemptoria nihil
ſtatuitur. ergo ſtabimus diſpoſitioni iuris ꝙ vſqʒ ad cōte-
ſtationem cauſe poſſit opponi. argumen. l. ſi extraneus. ff.
de condictio. ob turpem cauſam. l. ſi cum dotem. ff. ſoluto
matrimonio. ¶ Nec obſtat ſi dicatur ꝙ eadem eſt ratio
in dilatorijs que in peremptorijs. ſ. propter maliciam tar-
de opponendum exceptiones ad prorogandum iudiciuʒ
ergo eſt ideʒ ius: vt. c. tranſlato de conſtitutio. j. queſtione
iij. c. ſi obitus. iiij. di. c. deniqʒ. v. diſt. c. ad eius quia tene-
tur ꝙ iam circa pemptoriaʒ erat ꝓuiſum per. c. fi. in lite-
bus.

bus.§.de dolo ⁊ contu.vbi punitur in expenſis ſi propter
maliciam dicitur opponere ⁊ poſtea illam nõ probat. Itẽ
quia agitur de maiori preiudicio quia per exceptiones perimit
ius actoris: vt notat Innocen.in.c.cum veniſſent de inſti.
⁊ Bal.in dicta.l.peremptorias.⁊.l.quot.C.de pa.ſpe.of.
¶ Dilatorias vero dicit iudiciũ. ergo non eſt eadẽ ratio.
Item quia ſi papa voluiſſet id ſtatuere in peremptoria il-
lud expreſſiſſet.argumen.l.prime.§.ne autẽ.C.de cadu.
tollen. Item quia per exceptionem vel ſubaditum ſcõm nõ
debet induci correctio iuris: vt eſt glo.in.c.cupientes.§.
quod ſi per viginti de electi.in.vj. Item quia beneficiũ
indultum a iure in fauorem alicuius non debet per iudi-
cem tolli.c.indultũ.de regulis iuris.libro ſexto.c.de his
.xxviij.diſtinctione. Sed excipiens peremptoriã de iure
non habet tempus vſq3 ad concluſionẽ cauſe: ergo nõ po
teſt ſibi iſtud bñficium tolli. Item quotiens dilatio datur
a.l.ſine miniſterio iudi.tunc nõ poteſt abbreuiari per iu-
dicem vt in tempore decem dierum dato ad appellandũ
in auctẽ.hodie.C.de app.⁊ in anno ad proſequendũ ap
pellationem: vt.c.cum ſit romana de appella. Sed iſta di
latio datur a.l. vt patet in iuribus ſupra allega.ergo. Itẽ
iudex non poteſt ſe impedire de iuriſdictiõe ſuperioris.c.
inferior.xxj.diſtinctione.c.cum inferior de maio.⁊ obed.
l.eſt receptum de iuriſdictio.omnium iudi.neq3 gloriabiť
ſecuris cõtra eũm ſecantem vt ſcripſit Yſayas. Sed in ca
ſu iſto iudex tolleret diſpoſitionẽ editam a lege ergo. Itẽ
facit qđ voluit Hoſti.c.ſi.de clan.deſpon.vbi ſacerdotes
in caſu illo ſuſpẽdũtur per terminũ.nec ſm eũ iudex põt
illud tempus diminuere. Item facit quod dixit Bal.C.
de iudici.in auctẽ.iubemus.quod ſi caueatur ſtatuto ꝙ ſi
contumaci aſſignetur per iudicem ſpatium.viij.dierum.
aliàs habeatur pro confeſſo.ꝙ illud tempus nõ poterit ꝑ
iudicẽ abbreuiari.⁊ idem voluit.l.ſi.§.⁊ hoc quidem.C.
de iure delibe.⁊.l.de die.ff.qui ſatiſdare cogan.⁊ in.l.j.C.
de requi.reis.dixit ꝙ iudex nõ poteſt abbreuiare annum
qui datur a iure reis. Item facit glo.no.in.c.pia.ã.codẽ
in.vj.in verſi.octo dierum.que vult ꝙ quando agitur de
modico preiudicio: tũc poteſt tempus dilatiõis abbreuia
ri. Sed in caſu peremptorie agitur de magno preiudicio
ergo. Item facit gl.ſingularis in.c.indultum de regulis
18 iuris in.vj.que vult ꝙ vbi tempus dilationis aſſignatur
a.l.ſine miniſterio iudicis tacite vel expreſſe vt in termino
dato ad appellãdũ: ⁊ tunc non poteſt per iudicẽ illud tẽ
pus abbreuiari. Sȝ tempus opponẽde peremptorie da-
tur a.l.ſine vllo miſterio iudicis tacito vel expreſſo vt.d.
l.peremptorias ergo. Item facit qđ no. Bal.in.vj.col.
in auc.offeratur.C.de lit.conteſta.vbi voluit ꝙ quãdo di
latio datur ſine cauſe cognitione: tunc iudex non põt eã
ampliare: vel diminuere.c.pia.ã.eodem in.vj. Sed iſta di
latio ad peremptorias datur a.l.ſine cauſe cognitiõe.⁊ vi
detur ꝙ opi.glo.ſit verior de iure. Sed opinio Dyni eſt
equior.⁊ene tamen eam menti propter cõmunem praticã
aſſeſſorum: vt dixit Ange. ¶ In ver.non obſtante. No.
ꝙ glo.firmat deciſionem iſtius decre.per rationes vt in ea
19 patet.⁊ ex ea no.quod ſi iudex ſtatuit terminũ dilatorijs
nominando etiam excõmunicationem: qđ non obſtante
lapſu termini audiatur excipiens: neq3 debet ſibi nocere
tacita renunciatio que ſurgit ex lapſu termini: q2 exceptio
excõmunicationis non concernit mere partis intereſſe: ſȝ
concernit ius proprium propter periculum animarũ: vt
dicto.c.pia.⁊ in hoc iſta glo.eſt ſingu.nec eſt alibi ſm do.
Cardina.quod limitat do.Ant.niſi opponeretur nullitas
reſultans ex defectu excõmunicationis.puta quia oppõit
contra reſcriptum impetratũ ab excõmunicato quis poſt
lapſum termini datũ ad dilatorias vel peremptorias nõ
poterit opponi iſta exceptio.dũmodo nunc ceſſet excõmu
nicatio ⁊ talis ſit iudex qui poſſit ſe competentẽ pronun-
ciare: quia per illam ſtatutionẽ termini videtur ſe compe
tentem pronunciare: ſi exceptio in terminũ non probatur
⁊ ponit hic Guil. ¶ Extra glo.tangit hic do.Cardina.
poſt Mathe.a quibus actibus repellatur excõmunicatus.

20 Tu de hoc vide plene domi.Anto.in.c.dilectiſſimi. de
iudi.⁊ do.Domi.in.c.pia.ã.e.in.vj. ¶ Queritur etiam
21 an excõmunicatus poſſit facere teſtamentũ ⁊ concludit ꝙ
ſic.allegat no.per Jo.and.in dicto.c.decernimus de ſen.
excom.libro ſexto.licet contrariũ dixit Cal.in queſtione
incip.excõmunicatus. Tu adde ꝙ opinio Joan.and. eſt
cõmunis ⁊ eam ſequitur Federi.de ſenis conſilio.lxx.⁊
conſilio.cxxiij. Jaco.de belui.in auc.de ſanctiſ.epiſco.§.
omnibus.ſequitur do.Domini.in dicto.c.decernimus.
Bar.in.l.prima.§.ſi queramus.ff.de teſta.⁊ glo.valde
no.in dicto.c.decernimus.tenet ꝙ teſtamentum non va-
leat.⁊ ſm illam dicit do. Pe.in.c.quia ingredientibus.
de teſtamen.dicit ſe conſultum fuiſſe peruſij.poſtea Joã.
and.in nouella mutauit opi.⁊ tenuit ꝙ excõmunicatus ẽt
publicus poteſt condere teſtamentum.vnde ſpãle eſt ꝙ te
ſtamentũ illius qui eſt excõmunicatus propter preſũptio
nem hereſis non teneat: vt in auctẽ.credentes.C.de here.
ergo. In contrarium eſt in alijs ⁊ voluit Inno.c.cum vo
luntate de ſenten.excõ.dicit tamen Bart.in.d.l. ſi quera
mus.ꝙ ſi excõmunicatus legat pro anima tale legatũ nõ
22 valebit.⁊ idem dicit in quolibet notorio ⁊ crimĩnoſo. Ar
chidia.in.c.placuit.xxiij.q.v.⁊.xiij.q.ij.c.pro obedienti-
bus.⁊ idem voluit Innocẽ.in dicto.c.cum voluntate.vbi
videtur inferre ꝙ licet excõmunicatus poſſit teſtari non ta
men poteſt pro anima relinquere Bald.vt refert domi.
Pet.in.l.prima.C.de ſacroſanc.eccle.tenet ꝙ valet reli-
ctum pro anima: quia licȝ non poſſit ſibi tamen eccleſia il
lud capiet: quia non videtur ſtare pro eccleſia ratione im
pedimenti. Sed propter delictum ipſius delinquẽtis.l.
miles.§.reum.ff.de adult. Sed dominus meus de imo.
ibi dicit opi. Innocen.veriorem eſſe quam tenet cũ Jo.
and.in dicto.c.cum voluntate.quia incongruum eſt ꝙ ec
cleſia acceptet relictũ pro anima illius qui deceſſit in pec
cato mortali notorio: quia haberet ſpeciẽ mali extra.ideo
non eſt fiendum.argumẽ.c.cum ab omni de vi.⁊ Hoſti.
ita reſidet. Tu adde ꝙ Barto.melius ⁊ elegantius tenu
it in.l.j.C.de ſacroſan.eccle. Et ibi dixit ꝙ talia relicta nõ
habent priuilegia priorum legatorum.⁊ ſic poterit detra
hi falcidia ⁊ pro eo videtur tex.c.quicunq3 el primo.xxiij.
queſtione.viij.vbi clericos occiſos omiſſos in bello vel in
do non dȝ oblatio offerri. ¶ Tertio facit glo.not.hu.xc.
diſtin.c.oblationes.vbi oblatio non debȝ recipi ab eo qui
eſt in peccato mortali.ergo quia eccleſia debȝ eẽ nutrix ⁊
cultrix honeſtatis vt eſt tex.pulcher.c.j.de pace iuramen.
23 firman. Sed non eſt honeſtũ recipere oblationes ab his
qui ſunt extra vnitatem eccleſie. ¶ Quarto hoc ſentit gl.
dicto.c.pro obeuntibus.que dicit quod quando conſtat
quem deceſſiſſe in peccato mortali quia ſeipſum interfecit
non eſt orandum pro ipſo.⁊ ſingulariter addit quod ſi qs
eſt occiſus in ebrietate non orabit pro eo. ¶ Quinto fa-
cit pro obeuntibus ſic inducendo pro impijs quãquam
chriſtiani fuerint non poteſt alius oblatiões offerre.ergo
multo plus videtur ipſe impius prohibitus pro aĩa ſua
offerre. ¶ Sexto facit.c.miror.ibi donec parata penitẽ
tia.xvij.queſtione.iiij.vbi ſi quis reppererit hominem qui
eſt in peccato mortali de eccleſia non debet oblatio ſua re
cipi donec peregerit penitẽtiã.ſed qui notorie decidit in
peccato mortali nullam peregit penitentiam.ergo ſua ob-
latio relicta pro anima non ſunt per eccleſiam acceptãda.
¶ Septimo facit quod ſcripſit Joã.and.c.quãquam de
vſuris libro ſexto in nouella.⁊ Lapus in alleg.xxx.⁊ bal.
in.l.executorem.C.de exe.rei iudi.vbi vſurarius non põt
facere teſtamentum ad pias cauſas.ergo nec decedens in
notorio crimine. ¶ Ultimo facit quod ſcribit in Amos
propheta: munera veſtra non capiam ⁊ vota pignorum
veſtrorum reſpuam.c.odi.xxiij.queſtione.j.⁊.c.ſicut po
pulus iſte.⁊.c.odit deus.j.queſtione.j.⁊ ſic iſta opinio vi
detur verior. ¶ Sed in contrarium facit quod notat do.
Dominicus in dicto.c.decernimus in ꝑncipio.iij.colũ.
24 vbi voluit ꝙ excõicatus nõ eſt ꝓhibitus aĩe ſue ꝓuidere
relinquẽdo ad pias cãs. Sed idẽ voluit bar.in.l.miles.

§.ream.ff.de adul.vbi ſi quis legat eccleſie vt ibi ſepeliat.
⁊ poſtea ſeipſum occidit vel excõmunicat ꝙ nihilominus
eccleſia capit legatum quia non deficit pro eccleſia. ⁊ allegat
Dy.ibi ⁊ hoc ſequitur Bald.in.l.prima ad finem.C.de
his qui pe.no.⁊.l.ſi quis ad declinandam ad finem.C.de
epiſcopis ⁊ cleri.⁊.d. Pe.in.c.filius de teſtamẽ.⁊ certum
eſt quod legatum factum eccleſie dicitur ad pias cauſas:vt
no.Specu.in tit.de fide inſtru.§.nunc vero aliqua.ver.⁊
ſcias el ſecundo. Tertio ſpeciale eſt in vſurario vt ad pias
cauſas legare non poſſit quia omnino eſt inteſtabilis:ergo
in contrarium eſt ius cõmune ſm Bal.in.l.prima.C.de
ſa.ſan.ec.ũ.in lectu.ꝓpter duas rationes relinquit eccle-
ſie prima vt anima releuetur a pena.c.anime defunctoꝝ.
xiij.q.ij.ſecundo propter fauorem eccleſie:vt eſt textus di
cta.l.prima.Licet ergo ceſſet in caſu iſto fauor anime non
tamen ceſſat fauor eccleſie.§.affinitatis.inſtit.de nuptijs
l.libellorum.§.notantur.ff.de infami. ¶ Quinto facit
tex.ſingularis in.l.nulli.in ver.ꝙ ſi teſtator barbarice ſit
nationis.C.de epiſcopis ⁊ cleri.vbi infidelis poteſt legare
ad pias cauſas.⁊ epiſcopus debet illam voluntatem exe-
cutioni mandare ergo.⁊ ex iſtis non poſſuꝫ inficiare quin
paſſus iſte dubius reddat poſſet dici cũ laude dei:qđ ſi exi
ſtens in notorio crimine vel in excõmunicatione expreſſe
legat eccleſie pro anima ſua quod etiam non debet illud
legatum ſic pro anima acceptare nec pro anima ipſius ora
re.⁊ ita ſic tex.in.d.c.pro obedientibus cum ſimilibus ſu-
pra allegatis.⁊ ideo dixit glo.ſingu.in.c.non extimemus.
xiij.queſtione ſecunda.ꝙ eccleſia non debet orare pro ba.
ptizatis quos cõſtat in peccato mortali deceſſiſſe.⁊ ita di-
cit debere intelligi.d.c.pro obedientibus:vt eſſet malum
exemplum.xj.queſtione.iij.precipue.⁊ ita ꝓcedit dictũ
Innocen.⁊ Bar.in dicta.l.prima.⁊ idem erit ſi quis ꝓ
tali defuncto offerret aliquid eccleſie quod eccleſia nõ uꝫ
illud acceptare oĩa videtur fieri pro anima: vt eſt textus
d.c.pro obeuntibus.⁊ ita procedunt in contrariuꝫ.ꝑmo
allegata poteſt tantum illud legatum in alium pium vſuꝫ
conuerti.puta in redemptione captiuoꝝ ⁊ ſimilium.ar.l.
legatum.ff.de vſufruc.leg.⁊ clemẽ.qꝛ contingit.de religi.
domi.aut expreſſe non legat pro anima:ſed legat eccleſie
vel ad alium pium vſum.⁊ tunc non video rõnem quis ec
cleſia non debet illud legatuꝫ acceptare:vt eſt tex.in dicta
l.nulli.C.de epiſco.⁊ cle.quia licet legatum factum eccleſie
dicatur fieri in piam cauſam:vt not.voluit Spec.in.d.§.
nunc vero aliqua.ver.⁊ ſcias el ſecundo.non tñ neceſſario
recipitur pro anima ex quo hoc non fuit expſſum.facit qđ
pulchre dixit Inno.d.c.cum voluntate.quod ſi legatum
ſit per excõmunicatuꝫ eccleſie:tunc poſſit eccleſia illud pe
tere ſicut quilibet extraneus:qꝛ non ſequitur ergo eſt pro
anima relictum:ex quo non fuit expreſſum.⁊ ita ꝓcedunt
allegata in ſecunda parte. Nec ob.c.oblationes ⁊ ſimilia
quod oblatio non debet recipi a notorie crimnoſis:quia
iſta nõ dicitur oblatio ſed elemoſynã que fieri poteſt a no-
torio criminoſo vt eſt gloſa.xiij.q.v.in ſũma que voluit
25 quod mulier meretrix poſſit facere elemoſynã.aut legauit
gratia ſepulture ⁊ poſtea decidit in excõmunicatiõe: ⁊ tũc
cum legatum fuit a principio validum ⁊ per eccleſiaꝫ nõ
ſtetur:ſed potius ꝓpter factum ipſius excõmunicati vide
tur ꝙ legatum poſſit peti vt voluit.d. Pe. ¶ Querit etiã
26 do.Cardi.quid de inſtrumento ꝯdito per notarium excõ
municatuꝫ an valeat.vide glo.⁊ ibi plene.d. Pe.in.d.c.
decernimus.⁊ Fede.de ſenis conſilio.lxx. Bal.l.iube
mus.§.ſane.C.de ſacro ſan.ecc.⁊.l.j.C.de iur.⁊ fac.igno.
27 l.j.C.de ſecundis nup. ¶ Querit hic Guil.ꝙ ſi ſimplex
vicarius perpetuus in eccleſia:qui certaꝫ habet portionẽ
abbas vero ſeu prior generaliter.hꝫ omnes alios fructus
deinde vicarius impetrat litteras vbi nominat ſe rectoreꝫ
illius eccleſie:per quas agit contra priorẽ de decimis ha-
bendis per clemen.j.ſ.de decimis.prior vero excipit đ
falſo in litteris expreſſe:qꝛ ille non eſt rector ſed vicarius.
ideo debet ſua portione contentari:an poterit opponi in
vim dilatorie quia videtur ꝙ ſic:qꝛ eſt preiudicialis quia

de falſo:vt.l.j.C.de ãno.no.⁊ de preſump.quia veriſimi
le tum quia errat in nomine actoris quod eſt de ſubſtãtia
litteris iudicij cuius perſona debet firmari ante alia.c.j.đ
reſcriptis.libro ſexto.in ꝯtrarium facit quia exceptio falſi
eſt peremptoria.c.licet de proba.⁊ poſtea iſtud diſputan-
dum relinquit.d.vero Anto.dicit ꝙ inquantum ꝓpter
falſitatem dignitatis expreſſe ſurgit equiuocatio quod ħ
ſit declaratoria:vt.c.rodulphus.ũ.de reſcriptis.⁊ ideo di
cit ea poſſunt obijci contra litteras inquãtuꝫ nõ cõcernit
merita cãe quia ſi hic non eſt rector non debet habere ius
in hoc cẽt perẽptoriũ.⁊ ideo putat qđ obijci poterit i vim
dilatorie ⁊ in vim ꝑemptorie.debet ergo attendi modus
opponendi quia ſi concludit defectum reſcripti:tunc põt
opponi dilatorie.ſi vero concludit defectuꝫ iuris:tũc op-
ponitur peremptorie.facit quod dixit Baldus in.l.pre
ſcriptione.C.ſi contra ius vel vtilitatem publicam.in.xj.
columna.quod ſi cõmunitas ville impetrauerit ꝯtra quẽ-
dam tanquam incolam cõperto quod non eſt incola pro-
nunciabit contra reſcriptum:⁊ ſic peremptorie quod dili
genter nota.dominus Cardinalis dicit quod niſi conſtet
ꝙ iſte qui in veritate erat vicarius cõmuni reputatione re
putaretur pro prelato audietur ſi excipit quod nõ eſt pre
latus ſed vicarius eſſe per modũ dilatorie.allegat Cõpo.
in.c.nihil de electione.de prelato qui negat eſſe prelatus
28 vel haberi pro prelato. ¶ Querit etiam Guliel.an exce
ptio taciturnitatis peremptorie contra litteras ad bñficia
vel ad lites poſſit obijci in vim dilatorie ⁊ in vim ꝑrem-
ptorie ⁊ diſtinguit vt habetur in.c.conſtitutus.per Inno.
ũ.de reſcriptis.quod quedam eſt exceptio concernens lit-
teras tantuꝫ vt quia promiſiſti contra me non impetrare
litteras.obtinuiſti illas litteras per ſurreptionẽ: ⁊ tũc cuꝫ
iſta ſit exceptio dilatoria debet opponi ante litem conteſt.
vt.c.inter monaſterium de re iudicata.aut ſurreptio cõcer
nit gratiam ⁊ litteras vt quia ſunt ad beneficium impetra
re:⁊ tunc poteſt opponi ante litem conteſtã.cõtra litteras
in vim dilatorie ⁊ poſt litem conteſta. Item contra gr̃am
in vim peremptorie quia concernit negocium principale
de hoc vide docto.in.c.ſi.de preſump. Inno.c.cum ordi
nem.c.ſuper litteris.⁊.c.conſtitutus de reſcriptis. Ioan.
andre.in.c.primo de lit.conteſ.libro ſexto.adde quod di
xit Bal.in.d.l.preſcriptione in ſecunda colum.quod ex
ceptio ſurreptionis prout concernit negociuꝫ principale
eſt exceptio ꝑemptoria:ergo debet opponi in propria vi:
⁊ in forma perẽptorie ⁊ tempore peremptorioꝝ. ſed cum
opponitur ꝯtra reſcriptuꝫ:⁊ ſic dilatorie non opponiẽ in
propria vi nec in propria forma quod eſt bene ꝓpter ſta
tuta diſponentia quod exceptiões debent opponi in pro
pria vi ⁊ forma. Andreas barbacia.

¶ De re iudicata. Rubrica.

¶ Quia diffinitio ẽ omnino ſubſtãtia cuiuſqꝫ ſignificãtis
ſm Boetiũ.⁊ voluit glo.in.l.oĩs diffinitio.ff.de regulis
iur.ideo ſciendũ primo pro clariori intellectu huius ru
brice quid ſit ſnĩa.ſcđo ergo quot ſunt ſpecies eius.ter
tio an res iudicata ⁊ ſententia inter ſe differant.
1 ¶ Quo ad primũ dic ꝙ lꝫ ſnĩa poſſit multipliciter ſũmi:
ſcilicet pro ſignificatiõe cuiuſqꝫ orationis.qñqꝫ ꝓ opione
in aliqua re:vt.c.veniẽs.xxv.q.ix.c.capellanus de fer.⁊
l.hac conſultiſſima.§.at cum humana fragilitas.v.diſpo
ſuiſſe ſnĩam.C.qui teſta.fa.poſ.l.dicere vt.v.ſententiã ma
giſtri ſui.ff.de arbit.⁊ multipliciter accipi poteſt: vt dixit
Azo in ſũma.C.qđo ⁊ qñ iudex. Ho.in ſũma eo.titu.in
principio. Sed quo ad propoſitum noſtruꝫ ſententia eſt
diffinitio iudicialis ꝯtrouerſie finem imponens.l.j.ff.⁊.
⁊.c.ij.ũ.eodem.dicitur aũt ſententia quia iudex decidit ⁊
determinat lites ſecũdum quod ſentit vt.l.ſicuti.§.ſi que
ratur.ff.ſi ſeruit.ven.c.forus.de verborum ſignifi.⁊ ideo
dixit glo.multum no.iij.q.vij.c.iudicet.qđ iudex uꝫ iudi
care ſm opinionem ſuam ⁊ non ſecũdũ voluntatem.quia
voluntas non eſt a iure regulata:vt eſt tex.xliiij.diſtinct.
c.ſeruus

c.ſcimus.xiv.diſtinctione.c.qui emendat.capitulo nulli.
xxxvij.diſtinc.c.relatum.xxvij.c.vicem.xxxj.diſtinctiōe.
xviij.diſtinc.c.de eulogijs.ꝛ comprehēdit huiuſmodi diſ
finitio laudum arbitri quod in lata ſignificatione appellaꝰ
ſententia vt eſt tex.c.ex parte.in ver.diffinitiuam ſentētiā.
ꝛ.c.cum dilectus in ver.iudicare.ꝛ.c.dilecti in ver.ſentē
tiam.ꝛ.c.primo in ver.omnium ſequanꝰ ſententiā.ſupra
de arbitris.ꝛ.l.dictum.§.ſi cōpromiſſero.ver.ſententiaꝫ.
ff.de euict.vbi appellanōe ſententie venit laudum arbitri
ꝙ procedit largo modo.non tamē proprie vt.l.quid ergo
§.ſi ex compromiſſo.ibi quia non per omnia ſententia eſt.
ff.de his qui notan.infamia.quod eſt no.propter ſtatuta
terrarum dictantia quod de ſententia ſoluatur gabella vt
non comprehendaꝰ de laudo arbitri quod proprie nō eſt
ſententia.idem voluit in dicto.c.ſuper queſtionum de offi
cio delega.quod limita niſi laudum mereatur executionē
ſicut ſententie vt.l.pe.C.de arbitris.vbi eſt caſus ſingula
ris quod ex ſententia arbitri tacite vel expreſſe emologata
oritur actio ſicut ex ſentētia diffinitiua:quod eſt no.ſūme
pro laudo his nouiſſimis lato a potētiſſimo comite Frā
ciſco vt ſi mereatur executionē haberet in eo locum ſtatu
tum loquens de ſententia quod eſt bene not. Secūdo niſi
eſſet laudum latum ab arbitro electo ex neceſſitate ſtatuti.
puta quia ſtatuto cauetur ꝙ cauſe agnatorū compromit
tantur.ꝛ probat tex.ibi niſi fuerit prouocatum qui arbi
ter magis equiparatur iudici delegato ꝙ̄ arbitro:vt eſt tex.
ſingularis in.l.finali.C.de iudi.ꝛ ibi Bar.dicit ſimiliter
allegaſſe.hinc eſt ꝙ a ſententia talis arbitri poterit appel
lari vt ibi eſt tex.ꝛ tenet Bar.ꝛ Bal.Et Bar.l.prima
§.finali.ff.a qui.app.non lꝫ.Ange.in.l.apertiſſimi.C.de
iudi.c.arbiter.de officio delega.in ſexto.cum eadeꝫ ſit rō
in illis que in iſtis.ibi ideo dixit Bal.in.l.venales.C.quā
prouoca.non eſt neceſſe.quod ſententia lata ab arbitro in
ris per pecuniam eſt ipſo iure nulla ſicut ſi ē lata a iudice.
Tertio quando propter ſtatuta terrarū arbitria mandā
tur executioni:quia eo caſu dicitur ſententia ꝛ ab ea poteſt
appellari:vt eſt caſus in.l.prima.C.de arbi.Quarto quā
do arbiter eligitur in vno articulo cauſe vt eſt tex.in.l.ar
bitro.ff.qui ſatiſda.cogan.vbi a ſentētia illius arbitri:ita
licet appellare ſicut a ſententia lata a iudice quod diligen
2 ter menti tradendum eſt.¶ Quo ad ſecundū dic ꝙ ſen
tentiarū tres ſunt ſpecies.quedam dicitur diffinitiua:que
dam interlocutoria:quedam habēs vim diffinitiue.ſcḋ
glo.no.ij.queſtione.j.in ſumma.Addit quartam ſpeciē
ſcilicet ſententiam precepti.Diffinitiua eſt illa que impo
nit finem toti cauſe in iudicium deducte:vt notat gloſa in
clemen.vnica.ḋ.de ſequeſtro.ꝛ.ij.queſtio.vj.c.ſicut diffi
nitiua.xj.queſtiōe.iij.in ſumma.Et dicitur diffinitiua qꝛ
imponit finem ꝯtra veꝝ ſic ꝛ finit iudicis officiū.licet ap
pelletur ſentētia:vt eſt tex.in.c.ij.de conſtitu.libro ſexto.
c.primo quod ſine cauſa.eodem libro.xj.queſtione.iij.c.
primo cum ſimilibus.tamen dicitur ſententia improprie
quia excōmunicatio nō imponit finem negocio:ſed eſt pe
na vt eſt tex.xj.queſtione.iij.c.nēmo.ꝛ ita dicit Archidi.
in.c.primo.quod metus cauſa.in ſexto.xxiiij.q.iij.c.cor
ripiantur ꝙ dictum eſt no.ꝑpter ſtatuta vt ſi cauetur ꝙ
de ſententia ſoluatur gabella nō ſoluetur de excōmunica
tione quia proprie eſt pena vt dicit dñs Dominicus in.c.
ij.de conſtitu.libro ſexto.Et ideo not.dixit ibi Lapus qḋ
excōmunicatio poſſet ferri die feriata:quia eſt pena ꝛ nō
ſententia.allegat Spe.in ti.de fer.§.ſequitur.ver.porro.
Sed non poteſt negari ꝙ licet non ſit ſentētia diffinitiua
ꝙ non ſit interlocutoria cum omne verbuꝫ iudicis faciēs
ad cauſam ſit ſententia interlocutoria vt eſt glo.ſingul.in
auē.de litig.§.omneꝫ.licet ſit ſimilis.ij.q.vj.diffinitiua.
tamen inquantū ſententia interlocutoria profertur p viaꝫ
ſtatuti bene eſt pena.ꝛ ita procedit tertius in dicto.c.ſcḋo.
ſecus ſi proferatur per iudicem:quia tunc diceretur ſentē
tia interlocutoria:vt concludit dñs Dominicus in dicto
c.ij.¶ Item abſolutio etiam dicitur ſententia:vt eſt tex.
xj.q.iij.c.ij.ibi ſub alia ſentētia:ſed improprie per ſupra
dicta quod not.propter ſtatuta.¶ Que autem verba de
beat cōtinere ſententia:dic ꝙ ſi eſt abſolutoria debet con
tinere verbū abſoluo.ſi eſt condemnatoria verbum cōdē
no vel verba equipollentia.l.quid tamē.§.ſi arbiter.ff.de
arbi.l.ſi pretor.ff.de iudi.l.quero.ff.de edili.edic.l.in ſū
ma.ff.de re iudicata.de verborum ſignifica.c.quid autē.
ꝙ ſi iudex dicit condemno in ſententia vel abſoluo titiū:
vel ſi dicat condemno vel abſoluo titiū glo.ſing.Bar.
hꝫ expreſſio.xj.q.iij.c.ſi his qui preeſt dicit ꝙ talis prelatus
preſumitur fauus:ꝛ pro eo habetur ac ſi non tuliſſet ſen
tentiam.ar.c.cum dilectus de ſucceſ.ab inteſta.quod eſt
ſingulariter no.vt ſi cauetur ſtatuto.quod iudex ītra mē
ſem debeat ferre ſententiaꝫ et illā ferat iſto modo quod ta
lis ſententia habetur ac ſi nō fuiſſet data:ꝛ ſic iudex punie
3 tur quod eſt no.¶ Facit etiam ad queſtionem cauſa eſt
cōmiſſa conſilio ſapientis dicit ſapiens cōſulo talem con
demnandū.poſtea iudex ego pronuncio prout in conſilio
continetur teneat vel ne:ꝛ per Joānē andre.tangitur in
addi.Specu.in titu.de exceptionibus.§.viſo.ꝛ verſi.por
ro in italia in additio.que incipit dat itelligere.ꝛ per An
gelum in.l.j.ff.de re iudicata.ꝛ.l.primo.§.ſi quis ita.ff.
de verborum obliga.ꝛ ibi per Baldum in additi.ꝛ per
eum Bal.in.l.prima.C.ſi aduer.liber.ꝛ ibi Cy.ꝛ in.l.j.
C.de ſenten.ex periculo reci.vt per dominum Anto.in.c.
cum venerabilis de religio.domi.ꝛ per modernores.c.
cum venerabilis de exceptionibus.vt per Angelum con
ſilio.cxxxiij.alias.iij.ꝛ per Federicum de ſenis cōſilio
cciij.quod incipit.ꝛc̄.Et fuit opi.Joā.andre.in.d.ad
ditio.ꝙ talis ſententia non teneat:quia ſententia debꝫ eē
conformis libello.c.licet hꝫ.de ſymo.l.vt fundum.ff.co.
diuide vt.l.fi.C.de fideicōmiſ.liber.cum ſimi.cuꝫ ergo in
libello petatur reum condemnari de preſenti ſed iudex pro
nunciat eum condēnanduꝫ:ꝛ ſic de futuro ergo.Item qꝛ
ſententia diffinitiua requirit de ſcripto recitatio:vt.l.ſcḋa
C.de ſen.ex periculo reci.c.fi.de re iudicata.libro ſexto.ſꝫ
ſi ſcriptum fuerit ita pronuncio ſecundum formam ꝯſilij
ꝛ in conſilio concludatur titium condemnandum cenſebi
tur pronunciatum.iſto modo ſcilicet pronuncio titiū con
demnanduꝫ ꝛ ſic iudex cenſebitur vſus verbo futuri tem
poris cuius reatus non ſpectat ad eum.c.in noſtra de ſe
pul.c.romana de ſenten.excom.libro ſexto.Et vide textū
in.c.eccleſia ſancte marie de conſti.in ver.poſſeſſiones re
ſtituendas diffinimus.dicit tamen Joā.and.poſt Albe.
in addi.quod tutum conſiliū eſſet ſi iudex diceret pronū
cio vt in conſilio continetur ꝛ ſic abſoluo.limitat tamen
hoc locum habere in ſententia diffinitiua ſed in ſententia
interlocutoria non.ꝛ ideo valebit ſentētia interlocutoria
ſi eſt prolata:cum in ea non requiratur de ſcripto recepta
tio vt.c.quoniam cōtra.de probatio.c.fi.de re.iu.lib.vj.
per glo.ſufficit enim ꝙ notarius illam relegat in ſcriptis.
licet quod iudex pronunciauit ſecundum formā conſilij:
quia intelligitur ꝙ in pronunciando vſus fuerit verbis p̄
ſentis temporis.ꝛ hanc opinionē.ſ.ꝙ ſentētia diffinitiua
non teneat.tenuit bar.in.l.j.C.ſi aduer.lib.vbi dixit ꝙ iu
dex pronunciauit ſecūdum formam conſilij ſupradicti ꝙ
tunc ſententia erit nulla:quia aliud eſt condemnare aliud
pronunciare quem condēnandum:vt ibi notat glo.hinc
ꝙ preſes prouincie non poteſt quem deportare ad inſulā
vt.l.j.§.deportatis de leg.iij.l.ij.§.j.ff.de pen.cum ſimi.
Facit quod notat Bal.in.d.l.j.vbi dicit eſſe argu.ad.q.
quod aliud eſt publicare bona alicui:quia tunc tranſit do
minium ipſo iure:vt.l.cum duobus.§.id reſpondit.ff.p
ſocio.aliud eſt pronunciare bona publicāda:quia tūc ſen
tentia nō trahit ſecū executionē.Iteꝫ aliud eſt mittere quē
in poſſeſſionē ꝛ aliud eſt pronunciare mittenduꝫ:vt no.l.
cognitio.§.vt bonoꝝ.ff.de offic.cuꝰ.Item aliud eſt reſti
tuere quem ꝛ aliud eſt reſtituendū pronunciare:vt.l.fi.C.
vbi ꝛ apud quos.ꝛ iā pōt pnunciare quem deportanduꝫ
eſſe ꝛ reſcribit pncipi p inſula aſſignāda:vt.l.j.in princi.
ff.quando appel.ſit.l.relegatoꝝ.§.ſi vero.ff.de interdic.
ꝛ rele.hinc dixit Jac.de arena in.d.l.j.queꝫ ſequiꝰ cynus

quod licet ex forma ſtatuti pręſ non poſſit aliquē extrahe
re de banno in fine ſui officij: poteſt tamen pronunciare il
lum talem eſſe extrahendum. facit quod habetur in. §. ſi
quidem .ij. queſtione .vj. ⁊ ibi gl. Jo. theutonici dicit no.
argumen. quod metropolitanus põt cognoſcere de cauſa
epiſcopi ⁊ pronunciare illum deponẽdum. facit quod ha
betur in .c. tranſmiſſam. ſed alia fuit opinio Ange. l. j. ff.
de re iudica. ⁊ ibi ſequitur dñs meus Joan. de imola. et
refert ſe ad dicta ibi per eũ in .d. c. ſi quis ita vȝ quod ta
lis ſentẽtia ⁊ qꝛ talis videtur fuiſſe mens iudicis videlȝ ꝙ
actualiter condemnaret quia talis etiam fuit mens cõſul
toris: ⁊ ideo attenta mente hȝ vim cõdẽnationis. allegat
quod habetur in .c. in his de verborum ſigni. idem videt
firmare Bal. in .l. arbitri. C. de ſen. ex pericu. reci. ad finẽ.
vbi dixit quod ſi iudex dixit pronuncio ita vt in tali char
tula continetur vt ſi talis chartula erat liquida. tenet ſentẽ
tia quia ſufficit ꝙ ex verbis iudicis tacite ſequatur abſolu
tio vel condemnatio. allegat .l. quid tamen. §. ſi arbiter. ff.
de arbi. idem expreſſe dicit Bal. in .d. l. j. C. ſi aduer. rem
iudi. vbi tenet ꝙ illa verba iudex videtur cõdemnaſſe per
legem fundam. ff. de reſcin. vendi. ⁊ .l. quero. ff. de edili.
edicto. ⁊ .l. puto. ff. familie herciſ. quia ſecũdum eum ver
ba conſultoris dirigũtur iudici ⁊ ideo ſunt de futuro: qꝛ
conſultor non poteſt loqui per verba de preſenti. Judex
ergo videtur loqui per verba de preſenti alias dicit talis
ſententia non valere: quia non eſſet cõformis libello. ⁊ ſic
videtur ſentire Bal. ꝙ ſi iudex dixit pronuncio titium cõ
demnañ. vt in conſilio continet ꝙ tunc talis ſententia eẽt
nulla. ⁊ idem voluit .d. Jac. bu. in .l. cum iudex. C. de ſen.
⁊ interlo. om. iu. vt ibi refert Bal. non dicit ꝙ ſi lecto cõ
ſilio iudex dixit ⁊ ſic ꝓnuncio titium reſtituendũ: ꝙ talis
iudex videtur fatuus: debuit dixiſſe p ṽba de p̃ſenti ⁊ ego.
eum ſic reſtituo. ⁊ hoc etiam ſequuntur moderniores ro
mani in .d. §. ſi quis ita. Et ſequitur Rapha. fulgo. in .d.
l. j. ſed certe mihi videtur ꝙ in vtroqȝ caſu videlicet ſi iu
dex dicit pronuncio vt in conſilio cõtinetur. ſiue dicit ꝓ
nuncio condemnãdum ſecũdum formam conſilij ꝙ talis
ſententia teneat. ⁊ hoc ð iure ⁊ ratione firmari põt: hoc ẽt
ſequitur Raphael fulgo. in dicta .l. j. C. ſi aduer. lib. ⁊ pro
certo iſta opinio videtur verior. ꝑmo quia nihil refert qđ
ex equipolentibus fiat .l. filius matrẽ. C. de inoffi. teſta. l. ſi
mater. C. de inſti. ⁊ ſubſt. xvj. queſtione .j. c. complacuit. c.
in his de verborum ſignifica. ſed iſta equipolet pronũcio
vt in conſilio continetur id eſt condẽno. ⁊ quod ita debet
intelligi hoc probo expreſſe quia verba adaptãtur rebus
vt proferantur .l. ex militari. C. de teſtamen. mili. quando
conſultor dum conſulo condẽnandum ideo non videtur
condemnare: quia non habet poteſtatem condemnandi.
Debet ergo intelligi iſte ſermo ſcðm quod conſultor po
tuit proferre: ⁊ tũc quia debet capi ſenſus vt actus valeat
potius quã pereat .l. quotiens. ff. de verbo. ſig. l. quotiẽs.
ff. de rebus. dub. c. abbate. de verboꝝ ſig. cum ſimilibus.
Sed iudice habente poteſtatẽ condẽnandi debet interpre
tari quod proferendo pronuncio vt in conſilio cõtinetur
quod condemnat: ⁊ ſic talis ſententia tenet.
¶ Secũdo hoc ꝓbat tex. in .l. j. §. deportatos de leg. iij.
ibi deportatos accipere debemus de quibus deportãdis
princeps ſcripſit. vbi princeps fert ſententiam per verba
gerundiua tenet ſententia. nec eſt ſpeciale in principe vt
aliqui moderni volunt qꝛ princeps in dubio pſumitur
velle vti iure cõmuni. c. innotuit. de elec. l. ex imperfecto.
C. de teſtamen. l. digna vox. ⁊ .l. fin. C. de legi. Item qꝛ idẽ
eſt in mã fauorabili vt .j. probabo. ¶ Tertio hoc firmat
tex. in .l. ſi quis filio. §. eius ſibi priuſquã princeps de eo
ſupplicium ſũmendũ ſcripſit. ¶ Quarto hoc innuit tex.
l. emilius largionus ad finem. ibi pronũciauit in integrũ
reſtituendam. ff. de mino. licet aliqui moder. illum tex. di
cant eſſe ſing. ¶ Quinto hoc expreſſe dicit tex. valde no.
l. aut pretor. §. permittitur in ver. quod tamen. ibi ſi p̃tor
decernat pecuniam ſoluendã minori. ff. de minori. vbi iu
dex pronunciat verbum gerundiuũ. ergo. ¶ Sexto hoc
probat glo. in .l. diem ꝓferre. §. ſi plures. ff. de arbi. vbi di
citur quod valet. ita credimus ꝓnunciandũ quã glo. do.
Joan. de imo. allegat pro ſingu. in .d. l. j. ff. de re iudica.
¶ Septimo hoc tenet Ange. dicta .l. j. quod ſi iudex di
cat pronuncio titium condemnandũ ſcio in .x. ex cauſa de
ducta in petitione quod talis ſententia tenet. allegat .l. emi
lius largianus preallég. quod dȝ procedere quãdo iudex
habebat poteſtatẽ condẽnandi. alias ſecus per dictã .l. j.
⁊ quod ibi notat Cy. ⁊ Jaco. de are. C. ſi aduoca. liber. ⁊
expreſſe iſtud ſequitur ibi dominus meus Jo. de imola.
¶ Octauo facit qð notat Bal. in dicta lege cum iudex.
vbi voluit quod talis ſententia bene valet ſed nõ diffinit:
⁊ ſic ex ea queritur ius in fieri ⁊ ſic reſtituendam nõ autẽ
in facto eſſe. ⁊ ſic firmat talem ſententiam validam eſſe.
¶ Nono facit quia verba ſententie debet improbari ad
hoc vt actus valeat vt .l. ⁊ puto. ff. fam. habẽtur item ṽba
libelli. c. bone. ⁊ ibi Jnnocen. de poſtula. pręla. item ṽba
teſtantis .l. pater ſeuerinam. §. condẽnationum verba. ff.
de conditione ⁊ demõſtra. nec obſtant in ꝯtrariũ allegata
cum primo dicitur quod non eſt verbum condẽno. Jtem
quia non erit conformis libello: quia verbum condẽno.
imo ponitur expreſſe quia cum ponatur in conſilio videt
poſitum in ſententia referente conſilium: ad quod ſic rela
tio .l. ſi ita ſcripſero. ff. de condi. ⁊ de. l. aſſe toto. ff. de he
redibus inſtituen. Jtem quia licet ſit petitum reũ ꝯdem
nari de preſenti. ita etiam eſt ſententiatũ quia iudex con
demnaſſet de preſenti ſi iudex habuerit poteſtatẽ condẽ
nandi vt ſupra dictum eſt. Nec obſtat quod diuerſa ſunt
condemnare: vel condemnandum pronunciare quia pro
cedit in iudice qui nõ poteſt condẽnare vt ſupra dictũ eſt.
Nec obſtat quod verbum gerundiuũ non poteſt dirigi
niſi in futurum. imo interpretarent in p̃ſenti: vt eſt caſus
in .d. §. permittit. ⁊ dicta .l. emilius. ⁊ iſta opinio videt mi
hi verior. Limita eam tamen ꝓcedere quando iudex ape
ruit ⁊ vidit conſiliũ ⁊ illud legit. ſecus ſi illud clauſũ ha
buit nec aperuit: quia tunc talis ſententia erit nulla. glo. ẽ
valde no. in argu. in .l. j. in ver. edidit. C. de ſenten. ex peri.
reci. ⁊ hoc ibi firmat Bal. licet tacito auctore hoc dictũ
ſibi appropriant moderniores romani in dicto. §. ſi quis
ita. allegat tex. in .l. properandum. §. ⁊ ſi quid. C. de iudi.
vbi oportet iudicantẽ acta rimari. c. cũ ioannes heremi
ta de fide inſtru. allegant bar. in .l. ij. C. de eden. vbi iudex
ſi ꝓferat ſententiam non viſis actis. licȝ illam iuſte ferat: ta
lis ſententia eſt nulla .l. ſi autem. ff. ex qui. cau. ma. in alle
ga bonum tex. in .c. ponderet .l. di. ⁊ ibi Dñicus arguit
contra iudicem qui de mane habuit proceſſum ⁊ in veſpe
ris tulit ſententiã. facit etiam tex. in .l. fi. §. his in ṽ. poſtq̃
ei intimata fuerit. C. de iureiuran. facit etiam not. dictum
Bal. in .l. tribus. §. cum alias de teſta. mili. vbi dicit ꝙ ſi
epiſcopus confirmet vnam cauſam de geſtis per ſuum vi
carium quod videt ceteras cauſas reprobare. arg. l. meri
tis. C. de procur. xxv. diſti. c. qualis. quod procedit qñ ad
cõmunem actũ proceſſit cauſis illis apertis lectis ⁊ exami
natis. ſecus ſi lenato velo. facit etiã qð notat dñs Anto.
in .c. cum dilecti. in fi. ij. colũ. ẽ. de elec. ⁊ tex. c. cum ex litte
ris. de in integrum reſti. Limita etiam quãdo illud tale cõ
ſilium eſt redactum apud acta iudicis ꝓnunciantis quo
niam ſi coram alio iudice apud quem cauſa omnino ꝯfor
mis erat ſit conſilium illud ad qð iudex ſe refert. non autẽ
apud ſua acta tũc ſentẽtia erit nulla qð ẽ ſingulariter not.
⁊ tenet bal. in .d. l. j. de ſentẽ. ex cõ. §. ij. ad finẽ. facit quod
in ſimili dixit ſingulariter Jo. and. in addi. Specu. in ti.
de ſen. §. qualiter. verſic. quid ſi iudex. vbi dicit ꝙ ſi iudex
pronunciat: ita vt in tali caſu huic ſimili ſolis iudex ꝓnũ
ciauit ꝙ talis ſententia ſit nulla. Eo quia ſentẽtia non po
teſt iuſtificari ex his que apud acta iudicis redacta nõ ſũt:
vt no. glo. in .l. ſi his ad quem. ff. de acquir. here. ⁊ hoc di
cunt Joan. and. ſequitur .d. Anto. in .c. cum venerabilis
de relig. domibus. ⁊ Ang. in .l. ſi conuenerit. ff. de re iud.
⁊ ibi dicit ꝙ ſententia debet certificari ex actis eiuſdem in
ſtantie quod eſt ſingulariter no. ⁊ ibi ſequitur dñs meus
do. Jo. de imo.

do. Jo. de imola. ¶ Limita ⁊ quando ſapiens vidit pun
ctum ⁊ illum legit. ſecus ſi leuato velo ⁊ indiſcuſſe illũ nõ
legendo nec aperiendo conſuluit quem condemnanduz.
quia puto quod ſententia inde lata ſit etiam nulla quia la-
ta vigore conſilij inualidi. arg. c. vos in quecunque. ij. que-
ſtione prima. ⁊ ij. queſtione. j. in ſumma. ſed aduerte quia
glo. ij. queſtione. vj. ſic dicit ꝙ omnis alia pronũciatio iu
dicis excepta diffinitiua dicitur interlocutoria: nec prima
diffinitio eſt bona: quia citatio ſit in pͥncipio iudicij. c. gra
tum de officio delegati. ⁊ appellat interlocutoriã: vt not.
glo. in. l. cum clericus. C. de epiſcopis ⁊ clericis. ⁊ in. l. iu-
bemus. C. de adno. diuer. iu. ⁊ in. l. decere. ff. de arbi. cũ gl.
⁊ Saly. l. poſt ſententiã. C. de ſentẽ. Item poteſt ferri poſt
diffinitiuam quia in executione ſententie quandoqz requiri-
tur citatio vt no. Innocẽ. c. veniens de teſtibus el ſecũdo.
Tertio apparet ꝙ interlocutoria poteſt ferri in principio
⁊ in fine: ⁊ ſic iſta diffinitio non videt̃ bona. magiſtralius
ergo loquitur glo. in. §. ſic diffinita. facit dictum Bald.
in. l. executorias. C. de teſtamen. mil. vbi ſi cõmittitur de-
claratio incertorum pro male ablatis alicui. ⁊ ipſe imatu-
re ⁊ indiſcuſſe declarat ꝙ talis declaratio nõ tenet: ⁊ ideo
idem voluit dominus Anto. in. c. ad aream de conſuetu-
dine non valeret conſilium precipitatum ⁊ indeliberatuz.
nec ſententiam inde latam. ⁊ idem in. c. ſi pro debilitate de
officio delegati. Item procedunt predicta quando actũz
eſt actione perſonali. ſecus ſi actione reali: quia tunc valet
ſententia licet non apponatur verbum condemno. quia
ſufficit quod ſit declaratoria dominij. l. ex diuiſo. §. pͥmo
ff. de rei vendica. l. ſicuti. §. ſi queratur. ff. ſi ſeruitus ven.
idem in criminali quia ſufficit ſententia declarans delictũ
licet non ſubijciatur condemnatio ad penaz. ij. queſtione
iiij. §. nondum. ibi ſin autem pronunciauerit calũniatus
eo. condemnauit. l. prima. §. ſin autem. ff. ad turpilianum
⁊ iſta tene menti: quod non memini alibi iſtum articuluz
4 ita eſſe diſcuſſum. ¶ Sententia vero interlocutoria eſt ꝙ
in principio ⁊ in fine cauſe fertur: vt notat glo. ordinaria
in clementina prima. ĩ. de ſequeſtra. ⁊ ibi plene dixi: ⁊ di-
citur ſententia interlocutoria quodlibet verbum iudicis
faciens ad cauſam: vt eſt gloſa quam in cõmuni doctores
allegãt pro ſingulari in auctentico de litigioſis. §. omnẽ.
licet ſit alia ſecunda queſtione ſexta. ſic diffinit hic dixit do
minus Dominicus in. c. vt ſuper de appellatio. libro. vj.
quod reuocatio grauaminis facta per iudicẽ dicitur inter
locutoria. argumen. c. ſi a iudice. eodem titulo ⁊ libro. di-
cit non quodlibet grauamen dicit̃ interlocutoria vt ẽ tex.
notabilis in. c. cum qui. de dolo ⁊ contumacia libro ſexto.
quod eſt no. ſecundum do. Dominicum propter ſtatuta
permittentia appellari ab interlocutorijs. facit quod ha-
betur in. c. primo de appellis. libro ſexto. vbi videt̃ caſus
per glo. clemen. fina. eodem titulo. dicitur eſſe interlocuto
ria ſententia que pronũciatur in inſtantiã peremptam ſm
baldum. l. etiam tutor. C. de tutore vel curato. Itez ſentẽ
tia lata ſuper interpretatione dicitur interlocutoria. gl. eſt
no. in. c. primo de verboruz ſignifica. in glo. libro. vj. licet
contra teneat Inno. c. olim. eodem titu. do. Dominicus
concordat quod ſi interpretatio eſt extraiudicialis tũc nõ
eſt ſententia. aut eſt iudicialis: ⁊ tunc eſt ſi queſtio principa
lis ſuper interpretatione: ⁊ tunc eſt diffinitiue aut in inci-
denter: ⁊ tũc eſt interlocutoria. Dicitur etiaz interlocuto
ria pronũciatio de cancellando bãnum: ⁊ de cancellando
proceſſum: ⁊ ſic non regrit lit. conteſta. ita dicit Angelus
per tex. l. ſi quis libertatem in ꝟ. aut inducatur aut finem
accipiat. ⁊ eſt ratio quia alternatiue cadit iter diuerſa. ſed
forte hoc dictum non eſt ita clarum quia ↄtra minorẽ ine
defenſum poteſt proferri ſentẽtia iterlocutoria: vt eſt tex.
notabilis in. l. ſi minor. ff. de bo. aucto. iudicum poſ. ⁊ ibi
Dy. l. ſed ⁊ ſi pecunia. §. primo. ff. de rebus eorum. ⁊ ibi
Nicola. de neapo. Bal. in. l. cum ⁊ minores. C. ſi aduer.
rem iudica. ſed minor indefenſus non patitur ſententiaz
cancellationis actorum vt eſt tex. l. ſi pͥeſce. quaſi deſertã
C. quomodo ⁊ quando iudex. ⁊ ibi dixit glo. ſingula. idez
in eccleſia viduata paſtore. ergo ſequitur quod ſententia
de cancellando proceſſuz nõ eſt interlocutoria. ⁊ ideo In
nocen. in. c. auditis de procurato. voluit ꝙ ſententia que
pronunciatur proceſſum fore caſſandum eſt diffinitiua. ⁊
hoc ſequitur idem Angelus in dicta. l. quod iuſſit ⁊ in di
cta. l. ſi preſes. dicitur etiam interlocutoria ſm decretum
glo. eſt ſingularis in. l. preſenti. C. de his qui ad eccle. cõ
fug. ſed. d. Joan. andre. in dicta. l. quod iuſſit. ⁊ ideo ſin-
gulariter dixit Bal. in. l. iuſto. ff. de aquirenda poſſeſſio-
ne. in additio. quod ſm decretum non requirit ſolẽnitatẽ
c. fina. de re iudi. in. vj. ⁊. l. ij. C. de ſenten. ex periculo reci.
⁊ ibi ſequitur imola ⁊. l. ſin autem. ff. de aqua pluuia arcẽ
da. licet Innocen. voluerit contra. in. c. j. de re eccle. non
alie. ſed quod ſit interlocutoria. vide glo. no. in auctẽti. de
here. ⁊ falci. in. §. ſi quis autẽ in verſiculo ammonitus ⁊
Angelus ibi per illam glo. dicit quod ſi iudex pronunciat
inſtrumentum executioni mãdandum erit interlocutoria.
facit glo. in ſti. quibus alie. nõ licet. §. nunc ammonendi
⁊ hinc dixit ſingulariter Nicolaus de neapoli in dicto. §.
ſi quis autẽ fuiſſe dubitatuz in queſtione facti apud Pa
duam. vbi ſtatuto cauebatur quod ſententie deberent eſſe
ſubſcripte alias eſſent nulle. modo a iudice emanauerat
quoddam decretum vbi nõ fuerat ſeruata ſolennitas ſta-
tuti conſuluit tale decretum valuiſſe. quia erat interlocuto
ria. Et ibi voluit quod licet ſententia non poſſit ferri al-
ternatiue, tamen decretum poteſt ferri alternatiue. pu-
ta ſi iudex pronunciauerit permitti pupillo vendere vel
obligare. allegat ſingula. tex. ſm eum iuncta glo. l. ſi pupil
5 lorum. §. ſi pretor. ff. de re. eorum. ¶ Quia ſtatutum lo
quens de ſenten. verificatur in diffinitiua. l. ij. §. biduum
de appella. Et ex iſtis infero ad queſtio. tactam per An-
ge. in. l. ſtipulationum. ff. de verborum obligatio. quod ſta
tutum volens quod a mera interlocutoria non poſſit ap-
pellare an includat illam ſententiam qua pronunciatur in
6 ſtrumentum exequendum ⁊ ibi concludit quod nõ. quia
non eſt mere interlocutoria. ſed habet vim diffinitiue. ſed
ſtatutum loquit̃ de interlocutoria mera ⁊ ſic ab omni mix
tione ſeparata. ergo ⁊ ita in facto dicit ſe conſuluiſſe. licet
aliqui contradixerit ſm eum: ⁊ idem voluit in auctentico
de here. ⁊ falci. §. illud ⁊ in conſilio. xxij. quod an ſit verũ
7 patebit. j. ¶ Sententia vero interlocutoria habens vim
diffinitiue eſt illa que profertur ſine ſolennitatibus requi
ſitis in diffinitiua nec plus poſſet iniungi in effectu ꝑ dif
finitiuam quam fuit per illam. iſta eſt concluſio docto. c.
pertinens el. ij. de appellatio. ⁊ glo. in cle. de appella. pone
exemplum quando iudex mandat clerico quod reſideat
in beneficio ſub pena priuationis. nam non plus poteſt
iniungi clerico per ſententiam diffinitiuam quam fiat per
illam. Et licet cõmuniter tractent doctores nihilominus
nunquam memini me legiſſe tex. iuris aliquem exprimen
tem ſententiam interlocutoriã habentem vim diffinitiue
vnde omnis vox iudicis faciens ad cauſam dicitur ſenten
tia aut interlocutoria aut diffinitiua in auctentico de ling.
§. ad excludendas in glo. l. ex ſtipulatione. C. de ſentẽtijs.
Et ex iſtis infertur quod talis ſit potius diffinitiua: quaz
8 interlocutoria habens vim diffinitiue. ⁊ pͥmo quia nõ eſt
iure cautum quod de huiuſmodi ſententia. ergo erubeſci
mus cum ſine lege loquimur. l. illam. C. de colla. cum ſy.
Secundo iſta ſententia ponit finem controuerſie prin-
cipaliter mote. ergo eſt diffinitiua. l. j. ff. de re iudica. glo.
clemen. j. de ſequeſtra. Tertio ab ea appellatur ſicut a ſen
tentia diffinitiua. l. ab executore. ff. de appellatio. l. ab exe
cutione. C. eo. ij. queſtione. vj. c. ſunt quorũ ergo. Quar
to iſta ſentẽtia continet condemnationem. licet per equi
pollens: quod ſufficit ad inuicẽ diffiniat. l. quid tamen. §.
ſi arbiter. ff. de arbi. c. in his de verborum ſigni. Quinto
facit tex. in cle. ſepe infra de verborum obliga. in. §. ſenten
tiam vero diffinitiuam vbi ſententia que fertur in cauſa
principali pretermiſſo iuris ordine eſt diffinitiua ergo ita
in caſu nro: ſnĩa lata ſup petitione executionis inſtrumẽti
iudicis officio facta dicet̃ diffinitiua. l3 talis petitio nõ de

ſideret ordinē iudiciorū. Sexto facit auc. niſi breuiores
C. de ſen. ex peri. reci. vbi ſententia lata i cauſa breuiori pn
cipaliter mota lʒ iudiciali ordine nō ſeruato eſt diffinitiua
ideo facit qđ dixit Iaco. butri. in. l. ab executione. C. quo
rum appella. non reci. quod ſi ex forma ſtatuti maius ſala
rium detur iudici pronūcianti diffinitiuā ſententiam ⁊ iu
dex pronunciat inſtrumētum exequendū quod debet ha
bere ſalarium tanq̄ ſententiam diffinitiuā pronunciaſſet
⁊ ſic dicit de facto ſeruari. ⁊ addit not. qđ aduocati ⁊ pro
curatores inſtant vt fiat executio non facta aliqua pronū
ciatione de exequendo: ne detur materia appellandi. ſed
Bald. in dicta. l. vel excōmunicatione tenuit contrariū.
dicit enim q̄ de iure canonico poteſt appellari a ſententia
lata ſuper exceptione peremptoria: ⁊ tamen talis ſentētia
videtur eſſe interlocutoria ⁊ non diffinitiua. vt eſt gl. i cle
menti. fina. ∫. de appellatio. ⁊ pro qua gl. videtur tex. in. c.
finali. de appellatio. lib. vj. facit etiam pro opinio. Bal.
q2 pronunciatio de exequendo tendit ad executionem ſen
tentie diffinitiue ⁊ ſic non debet dici ſententia diffinitiua
nec ex illa oritur etiā actio in factū. pro hoc facit quod ha
betur in. l. a diuo pio. §. ſecundo de re iudica. vbi ſentētia
que tendit ad executionē ſententie diffinitiue appellatur
interlocutoria: ⁊ iſtud etiam tenuit Guid. de ſuʒ. in dcā
l. ab executione: ⁊ ideo tacite glo. ibidem appellauit illam
fore pronunciationem iudicis: ⁊ non dixit quod erat ſen
tentia. ſed opinio Iacob. but. videtur mihi verior q̄ per
petuo not. Et videtur eam tenuiſſe Barto. in. l. ſi cū exe
cutione. §. hec actio. ff. qđ metus cauſa vbi voluit q̄ ab ea
poteſt appellari. Et ex iſtis infert ad q̄ōnē quā Moder
niores Romani dicunt de facto pronunciaſſe ⁊ fuiſſe his
eorum ſententia per domi. de rota confirmata videlicet la
ta fuit ſententia inſtrumentum eſſe executioni mandandū
a qua fuit appellatum an requiratur inſertio cauſe Iaco.
butri. Barto. ⁊ Bal. in dicta. l. ab executione tenuerunt
9 qđ ſic alias appellatio eſſet nulla nihil tñ de hoc allegant.
ipſi tamen pronunciarunt contra ⁊ mouent quia appella
tio ab interlocutoria habente vim diffinitiue nō requirit
inſertionem cauſe. allegant Ioan. andr. c. peruenit. lo. ij.
de appella. bald. in. l. minoribus. C. de his qui. vt indig. l.
iuſiurandū. ⁊ ad pecunias. §. finali. ff. de iureiuran. ⁊ idē
etiam tenuit. l. ante ſententiam. C. quorum appellatio. nō
recip. licet ipſi non allegent ⁊ idem voluit Rapha. cuma.
in. l. ij. §. ſed illud. ff. de appellatio. allegat glo. ſingula. c.
fina. in ver. manea. de elec. lib. vj. Secūdo q2 cauſa quare
in interlocutoria requiritur inſertio cauſe ceſſat fuit vt iu
dex cuidens illam cauſam fore legitimam reuocet illam in
terlocutoriā in. c. ſi iudice de appellatio. lib. vj. c. cū ceſſan
te eodem titulo. l. quod iuſſit. ff. de re iudi. ſed iſta cauſa ceſ
ſat in hac ſententia cum iudex non poſſit eam reuocare: itē
quia ideo requiritur inſertio cauſe cum appellatur ab inter
locutoria: vt ex illa ſola cauſa appellatio iuſtificetur de. ap
pellanti. ∫. de appella. ſed iſta ratio ceſſat in hac ſentētia er
go. vltimo dicunt quia rō quare legiſte dicūt quod quādo
appellatur ab iſta pronunciatione de exequēdo requiritur
cauſa eſt quia regulariter ab ea appellari nō poteſt niſi iu
dex excedat modum in exequendo vt. c. nouit de appella.
⁊ dicta. l. ab executione. ſed iſta ratio ſm eos non valet qđ
probant. q2 quando committitur cauſa appellatione remo
ta non poteſt pars appellare niſi ex cauſam iure expreſſa
vt. c. paſtoralis de re iudica. l. j. §. fina. ff. a qui. appella. nō
licet. ⁊. ca. vt debitus de appella. ⁊ tamen iſto caſu nullum
ſus mandat ſpecialiter cauſam in tali appellatione expri
mi. Et ex iſtis concludunt opinionem hu. barto. non fore
veram. ſed aduerte quia tenendo primum vʒ quod iſta: ſi
ſit ſentētia diffinitiua: inutilis eſt iſta inueſtigatio: q2 cla
rum eſt quod non requiritur inſertio cauſe vt dicta clemē.
appellanti. Item tenendo ēt quod eſt interlocutoria ha
bens vim diffinitiue ēt iſta queſtio non habet dubium: q2
in ea nō requiritur inſertio cauſe vt dicit glo. ſingularis i
d. c. ſi. de elec. lib. vj. ſequūtur do. de rota deciſio. cccxiij.
cccclxxxiij. Et ideo dixit glo. ſingularis in dicto capitulo

finali quod nec etiam poterit per eandem iudicem reuoca
ri qui eam tulit tenēdo quod ſit interlocutoria: tūc eſt du
bium verum ab ea poſſit appellari: ⁊ an requiratur iſertio
cauſe: ⁊ videtur quod a tali ſententia de exequendo inſtru
mentum nō poſſit appellari. licet glo. cōmuniter tenuerit
eadeʒ eſt ratio ſiue appelletur ab executiōe facti ſiue a pro
nunciatione de exequendo cum ambo tendant ad executio
nem ſentētie. ⁊ ideo in vtroq3 debet eſſe ius. c. tranſlato de
conſtitu. l. illud. ff. ad legem aquiliā. quia alias videretur
lex impoſita verbis contra. l. ij. C. eo. de leg. ſed ab ipſa exe
cutione non appellatur: ergo nec a pronunciatione de exe
quendo. d. l. ab executione. Item vno prohibito videtur
prohibitum omne id per quod deuenitur ad illud. c. cum
quid de regulis iuris in ſexto. l. oſo de ſponſa. ſed cum ſit
ꝓhibita appellatio ab executione facti: ergo videt̄ prohi
bita appellatio a pronunciatione de exequendo per quā
peruenitur ad executionem facti. ⁊ iſtud tenuit Guid. de
ſuʒ. in dicta. l. ab executione. ⁊ Ioan. and. in dicta addi. in
ver. quinto. ⁊ barto. in dicta. l. ab executore. ff. de appel.
⁊ ſic non poſſit appellari fruſtra queritur quod nō debet
inſeri cā. Item quod dato quod poſſet appellari vt volue
runt glo. nihilominus puto cauſam inſerēdā. ⁊ moueor
vbicūq3 a ſententia diffinitiua regulariter nō eſt permiſſa
appellatio: ſed aliquo caſu ſpeciali ibi eſt inſerenda cauſa.
licet Moderniores iſtud negauerint bene probat tex. i. l.
a ſnia. ff. de appellatio. ⁊ ibi barto. tenet ⁊ bald. in auten.
hodie. C. eo. dixit quod non ſolum cauſa venit in appella
tione exprimenda. ſed etiam ante quam in appellatiōe pro
cedatur erit probanda. allegat glo. in. l. ſecunda. ff. quādo
appellandū ſit ſuper verſi. iudicio. bene facit text. l. j. ff. de
appellatio. rec. c. veniens de teſti. qui cum vult admitti ra
tione alicuius qualitatis debet prius illā probare. l. non
ignorat. C. qui accuſare non poſſunt. cū ergo regulariter
ab executione eſt prohibita appellatio. vt. c. ergo ad cōſul
tationē de re. iu. c. nouit de appel. ergo ſi aliquo caſu pmit
titur debet cauſa inſeri. facit ſecūdo notabile dictū Inno.
in. c. ſol. de dil. quod ſi ordinarius citat aliquē debet cita
tus comparere. ſed ſi eſt delegatus non tenetur citatus cō
parere niſi cauſam reſcripti exprimat: quia ius cōmune fa
cit contra eū. ℭ Tertio facit quod pulchre dixit Raph.
cumanus in. l. quarta. §. finali. ff. de appellatio. quod quā
do aliquis eſt apparenter contumax nō debet admitti ad
appellandū niſi cauſam exprimat. ⁊ per hoc dicit ſe de fa
cto alias dixiſſe quod ſtatuto dictante quod inter coniun
ctas perſonas nō poſſet allegari iniquitas vel nullitas ſen
tentie: quidā dixerat ſententiā nullam ſimpliciter ⁊ vole
bat pſequi nullitatem ex defectu poteſtatis iudicis p glo.
ſingularem in clementina prima de ſequeſtris quod lʒ illa
nullitas non eſſet ſublata tamē q2 illam cauſam nullitatis
non expreſſerat quod nō debuit admitti. ita in caſu iſto. li
cet ex cauſa admittatur ad appellandū debet illa exprimi.
nec obſtat cum ex aduerſo dicitur quod nō eſt expreſſum
in iure quod remota appellatione ſi aliquo caſu permittit̄
non eſt exprimenda cauſa: quia in ꝯtrariū videtur text. in
dicta. l. a ſententia remanet ergo ſententia Iaco. butriga.
⁊ bal. firma. licet Moderniores contra pronūciauerint.
10 ℭ Quid autem ſi iudex ferat ſententiam diffinitiuam ⁊
aſſerat ſe ferre interlocutoriā diceret̄ eſſe interlocutoria an
diffinitiua. ⁊ tex. ſingularis coniuncta glo. in. l. ſi preſes. ff.
de pen. videtur inferre quod ſit diffinitiua: quia verbum
iudicis non mutat factum legis ſecundum bal. l.
C. de re. credi. qđ eſt ſingulariter no. ꝓpter ſtatutū
ſta dicit glo. no. duodecima queſtione tertia in ſum. quod
11 eſt no. propter ſtatuta loquentia de ſententia. Sententia
vero precepti eſt cū iudex precipit alicui ſine cauſe cogni
tione vt ſoluat alij decē que petit. ita dixit glo. ſecūda que
ſtione prima in ſūma. ⁊. c. non in quemquā. ⁊ capitulo du
dum eccleſia rothomaʒ. de elec. in ver. in iure propoſitam
⁊ talis ſententia dicitur improprie ſententia vt voluit gl.
no. d. c. dudum ⁊. xj. queſtiōe tertia. ⁊. c. ex parte in chriſto
de verborum ſignificatione quod eſt notandum quod ſi
caueitur

cauetur ſtatuto quod de ſententiis ſoluatur gabella nõ ſol uetur de precepto. ⁊ glo. not. l. cum non ſolum neceſſitate C. de bonis q̄ libertis. ⁊ ideo vocatur ſententia preceptiua vel precepti vt eſt tex. iuncta glo. ſua in. l. ſanctiſſimus in prima. C. de adminiſtratione tuto. facit. l. ſi debitori. ff. de iudici. l. perinde. §. nondum. ff. ad. l. aquil. ſed in contra. videtur tex. iuncta glo. inſti. quibus alie. licet vel non li. §. circa hoc. vbi tale preceptum appellatur ſententia interlo cutoria. ergo eſt dare ſpeciem aliam ſententie. ¶ Secun do hoc probat tex. iuncta glo. in verſiculo precipientibus §. aliud in auten. de here. ⁊ falci. ⁊ ibi egregie dixit Ange lus no. quod preceptum factum parti de ſoluendo in in ſtrumento guarentigiato eſt ſententia interlocutoria non autem diffinitiua. ⁊ allegat glo. in co. auten. §. ſi quis nõ implens. ⁊ ibi addit notabile quod quãdo vigore teſti pe titur legatum vel fideicõmiſſum nõ eſt neceſſe q̄ pars pe tat heredem condemnari per diffinitiuam ſententiã. ſed ſat ſibi preceptum de ſoluendo ⁊ dicit eſſe nota. dignum q̄ eſſe ſpeciale in legatis ⁊ fideicommiſſis. ſecus in aliis debitis. quia debet concludi quod debitor condemnare diffinitiue. nam non poteſt incipi ab hoc precepto. licet in ſtrumentum ſit confeſſionatum. facit tex. no. l. j. C. de pi.. pen. vbi inſtrumentum de iure communi non habet exe cutionem paratam. Et ibi eleganter dixit Angelus: quod ſtatutũ quo cauetur q̄ inſtrumentum confeſſionatum ha beret executionem paratam debet ſtricte intelligi. quia eſt contra ius cõmune ⁊ ideo volunt. l. iij. §. ait pretor. ff. de re iudica. ſecus ibi dixit ſi ſtatutum dicat quod verba gua rentigie habeant executionem paratam quia guarentigia tum eſt preceptum quod ſit per notarium de ſoluendo ⁊ ſic habetur ac ſi fieret per iudicem. argumẽ. l. ſi debitor. ff. de iudic. facit glo. ſingularis. l. j. ff. de iudici. facit tex. ſin gula. ſz cum. l. cuz quaſi. §. ſi plures ſibi obligati erunt ex ſi ex cã iudicata. ff. de fideicõ. liber. vbi valet ſtatutum quo diſponitur quod inſtrumentum guarentigiatum mande tur executioni ⁊ per illum tex. dixit ſingulariter ſolemnis doctor Albericus de roſate. in ſuo opere de queſtioni bus ſtatutorum ad fi. ſe de facto obtinuiſſe per illum tex. qđ ſi quis cõmiſerit maleficiũ eſt ipſo iure bãnitus ex for ma ſtatuti ⁊ poſſit impune occidi. quod antequam bãnia tur per ſententiam poterit impune occidi quod eſt ſingu la. ¶ Tertio facit tex. ſingularis in. l. ſi pecuniam. C. de re iudica. ibi competito precepto preſidis nõ prouocaue ritis vbi videtur caſus quod a precepto appellat ſicut ap pellatur a ſententia iuncta glo. in verſiculo prouocaueri tis. ¶ Quarto hoc ꝓbat tex. l. ſanctiſſimus. C. de admi. in verſiculo ſententie iudicialis hoc premiſit iuncta glo. ſua poteſt dici quod aut preceptum fertur ſeruatis actibus iudiciorum vt quia dato libello ⁊ lit. conteſta. reus poſtea confitetur. ⁊ iudex precipiẽs ſententiando tale preceptum poteſt appellari ſententia diffinitiua. de hoc eſt tex. melior qui ſit in iure in. d. l. ſi pecuniam in verſicu. iuſſi eſtis con iuncta glo. que dicit per ſententiam diffinitiuam ⁊ ſic ſen tit glo. ij. queſtiõe. j. in ſum. ⁊ c. nos in quẽquã ⁊ dicto. c. ex parte el primo ⁊ glo. in. d. §. neceſſitate. ⁊ ibi dicit glo. quod tunc tale preceptum non patitur filij ſ famil. ſine cõ ſenſu patris. ⁊ ibi dixit Baldus quod precepta guarẽti giata nõ poſſunt ferri ꝫ filium abſente patre quod eſt val de nota. quod limitat niſi filius eſſet in quaſi poſſeſſione ſui iuris vt. l. iij. ff. ad maced. vel eſſet cauſa eccleſiaſtica vt c. fina. de iudic. lib. vj. in vero intellige dictum Baldi ſa ne. videlicet cum tale preceptum ſit a iudice. ſed ſi ſit a no tario. quia tunc non ſit in figura iudicij. tamen tale prece ptum tenet patre abſente. argumẽ. l. ſeruis. ff. de bo. poſſ. titu. generali ⁊ eius qđ notat glo. ſingularis. l. j. C. qui ad mit. illud dixit idem Bal. in addit. ſpecula. in principio ſeptime columne. aut iudex nõ fert preceptum ſeruato or dine iudiciario. ſed ex abrupto ſine cauſe cognitiõe: ⁊ tunc iſto caſu non erit ſententia nec diffinitiua nec interlocuto ria. ⁊ ita notat Innocẽtius. c. ij. de in integr. reſtitutione. allegat. ij. queſtione. vj. hoc quippe. facit gloſa ſingularis ſm Angelum in. l. de pupillo. §. meminiſſe. ff. de operis noui nuncia. que dicit quod ſi vado ad iudicem ⁊ dico do mine pretor quidam edificat in meo: pretor vos mittatis nunciũ vt nõ edificet vel veniat reſponſurus quod iſtud diceretur preceptum. facit glo. ſingularis ſm Angelum in dicto. c. ex parte de verborum ſignificatio. vbi ponitur forma precepti ſm quam practicat romana curia. vz iudex dicit precipio tibi vt ſoluas in talem terminum. ⁊ ſi ſenſe ris te grauatum compareas quod ſi reus compareat. tunc tale preceptum reſoluitur in ſimplicem citationẽ. ſi vero non compareat remanet in vim precepti quod eſt ſingula. notandum. quod probat Baldus in lege actione. C. de tranſ. ⁊ l. j. ff. de iuſ delibe. vbi allegat glo. dicto. c. ex par te pro ſingulari. ſed aduerte. quia imo videtur quod tale preceptum ſit nullum. quia ſit cauſa nõ cognita nec parte citata. c. nos in quẽquam. ij. queſtione. j. l. prolatam. C. de ſenten. cum ſimilibus. ⁊ Joan. andre. in additio. ſpecula. in titu. de aduo. tenet tale preceptum eſſe nullum niſi in interdicto de operis noui nuncia. quia ſit per nunciatum re citatum quod fieri non poteſt vt. c. fina. de re iudica. li. vj. l. j. C. de ſenten. ex periculo reci. item q: ſit cauſa non co gnita. facit lz ipſe non allegat tex. no. l. iure alimentorum. §. ſed ſi non conſtat vbi iudex non debet decernere alimen ta ſine cauſe cognitione ⁊ ibi Bal. allegat Innocẽ. in. c. fina de cohabita. mulie. vbi mandata que fiunt ſine cogni tione non habentur pro nuda citatione. Sed in titu. de ſenten. §. ſpecies verſiculo habeo dubium ſolenniter dõ ſpeculatum limitat niſi preceptum emanaſſet ſuper eo quod poteſt fieri parte abſente. argumentum. l. ſed ſi vnius. §. ſiliu. ff. de iniur. puta quia eſſet timor rapt. l. equiſſimum ff. de vſufru. ⁊ in caſu. l. quod iuſſit. ff. de re iudi. ⁊ c. cum ceſſante de appellatio. aut emanat ſuper eo quod requirit cauſe cognitionem ⁊ parte preſente iudex forte illud non feciſſet. q: merita cauſarum partium aſſertione pandan tur. c. cum ex literis de in integrũ reſtitutione. ca. inter quatuor de ma. ⁊ obe. l. fina. C. ſi per vim vel alio modo cum ſimil. quod tunc verum ſit dicere quod tale preceptum non te neat niſi in caſu interdicti de operis noui nunci: vt in. d. §. meminiſſe ⁊ reſoluitur in vim citationis. ex quo reſultat

12 vnum quod eſt ſingulare quod valida eſt citatio ſub con ditione. puta ſi tua intereſt vel ſi ſenſeris te grauatum cõ pareas: vt eſt glo. ſingularis in. l. ea quidem. C. ſi man. ma ſit. alie. ſed Angelus in dicto. §. meminiſſe ⁊ l. ſi ſic. ff. de lega. j. ⁊ l. ad peremptorium. ff. de iudic. Bal. l. preſcri ptione. C. ſi contra ius vel vti. pub. Et Bald. in. l. cum quidam de leg. ij. ⁊ ibi dicit eſſe aliam glo. ⁊ d. l. ad perem ptorium. ⁊ ſic nunc habes clarum intellectum ad glo. dicti ca. ex parte. ⁊ d. §. meminiſſe. circa illud preceptum. facit quod pulchre dixit Bal. in addi. ſpe. in ti. de ſen. in. iij. colum. vbi ſi iudex dicit: tibi precipio vt ſoluas iſtra. viij. dies niſi interim te ſoluiſſe probaueris tale preceptum di cit tenere. nec ob. l. prolatam quia loquitur in diffinitiua. item quia illa conditio poſtea exiſtens retro cẽſetur ſingu.. inſe ipſum preceptum quod eſt bene notandum. ſi vero preceptum ſit cum aliquali cognitione precedẽte. q: reus comparuit ⁊ fuit cõfeſſus ⁊ iudex precepit vt ſoluat ⁊ tũc tale preceptum poteſt appellari ſententia interlocutoria. q: ſicut interlocutoria poteſt ferri ante lit. cõteſta. vt dixit glo. ij. q. j. in ſumma ita tale preceptum. ⁊ iſto modo pro cedant in contra. allegata. ⁊ ideo ſingulariter dixerunt do mini doctores de rota deci. xviij. ⁊ cdxxx. ⁊ ccc. quo ad

13 validitatem talis precepti non eſt neceſſe quod feratur in ſcriptis. q: c. fin. de regu. iur. in. vj. loquitur in ſtila. ſed preceptum nõ eſt ſentẽtia vt dictũ eſt. nec ob. ſi dicatur qđ eſt eiuſdem effectus cuius eſt ſententia. q: nõ ſequitur. er go requirit eandem ſolẽnitatem quia ſentẽtia in ſũmarijs eſt eiuſdem effectus cuius eſt ſentẽtia in plenarijs cleme. ſepe. ⁊ verbo. ſignifi. ⁊ tamen nõ requirit illas ſolẽnitates quas requirit diffinitiua in ordinarijs vt ibi. ⁊ hoc tenet Dominicus in. d. c. ſi. de re iu. lib. vj. ⁊ ad predicta remanet quondiane dubitatio. vz vtrum ſententia diffinitiua ſit

14 de actis ⁊ videtur quod non vt videtur tex. in. l. ij. C. vt li
de pen. vbi acta ⁊ pronunciatio ponuntur vt diuerſa ⁊ ſic
vnum non eſt reliquum. Secundo facit. l. a procuratoribus
C. de appella. ⁊ c. quoniam contra de probatio. ibi videtur
ſi iudicij acta. vbi non ponitur diffinitiua. Tertio facit. c.
præſentata ad fin. de teſti. ibi iuxta acta debeat diffinitiua
ferri. facit. c. inſinuaſti de appella. ⁊ c. appellanti eodem ti.
⁊ c. fina. de probatio. ⁊ c. cum ad ſedem in verſic. nos prioris
⁊ c. cum olim el. ij. de officio dele ga. Quarto hoc tenet glo.
in clemen. appellanti preallega. verſi. ⁊ c. diſpendio. §. reus
quoqꝫ de reſcriptis lib. vj. ibi eodem durante iudicio vbi
non continetur. facit ⁊ c. ſin. de fer. vbi nec proceſſus nec
ſententias tenent: vbi ponuntur vt diuerſa vbi appellatiõe
iudicij non continetur ſententia. ſed in contra. quod ſit de
actis vt veniat appellatione actorum. facit. c. cum eterni
de re iudi. in. vj. vbi ſententie ferende ponuntur inter agen
da eſſe ⁊ ſic diffinitiua videtur eſſe de actis. Quinto facit
l. ſanctiſſimus. §. his inſuper ⁊ §. ſin autem. C. de dona.
facit. l. geſta. cum glo. C. de re iudica. ⁊ hanc partem tenet
Joan. andre. in addi. ſpecu. in titu. de ſenten. in princip.
in addi. que incipit. querunt aliqui. ſequitur Cy. ⁊ Bal.
in l. ij. C. vt lite pen. ⁊ ſequitur Joan. cal. in. c. cum dile
ctus de cauſa poſſeſ. ⁊ proprie. ⁊ facit dicto. c. quoniaꝫ cõ
tra vbi illa ſunt de actis que rediguntur in ſcripturis pu
blicis vt ibi. ſed ſententia interlocutoria redigitur in ſcri
pturam publicam: vt ibi eſt tex. ergo eſt de actis ⁊ ſic mul
to plus ſententia diffinitiua. item probat hoc etiaꝫ ille tex.
in verſiculo concluſiones ⁊c. cum ſequentibus verbis que
aperte innuunt quod comprehenderetur ſententia diffini
tiua. argu. eius quod notat Bar. in l. gallus. §. ⁊ quid ſi
tantum. ff. de libe. ⁊ poſthu. ⁊ hoc ſequitur ibi dominus
Archiepiſcopus. ⁊ Angelus in l. acta. ff. de re iudica. fa
cit quod habetur in l. in fraudem. §. neque. ff. de iur fiſ. l. ſi
librarius. ff. de regu. iuris. facit not. dictum Joan. an. in
c. inſuper de appel. lib. vj. vbi voluit quod lex. vel canon.
ſi inualidat proceſſum iudicij ꝙ videtur inualidare ſenten
tiam ⁊ ſic appellatione proceſſus venit ſententia nec obſtat
glo. in clemẽ. appellãti de appel. in qua voluit cõtra quia
põt reſpõderi quod ſi verbiꝫ proceſſus fertur in materia
que nõ adaptatur ſuis diffinitiue tunc includatur ſententia
⁊ ita intelligatur illa glo. ſi vero adaptetur ad ſententiam
tunc illam comprehendit ⁊ ita intelligatur tex. d. c. vt ſup
cum dicto Joan. an. qꝛ cui denegatur antecedens denega
tur ⁊ cõſequẽs. l. iam dubitari. ff. de here. inſti. facit quod
dixit dominus Dominicus in. c. j. de re. iu. in. vj. quod
appellatione cauſe venit ⁊ ſententia ⁊ ſic dicit quod ſi pro
curator ſit conſtitutus a dño ad cauſam videtur eſſe con
ſtitutus ad ſententiam ꝙ eſt bene not. facit tex. not. in. c. pia
de excep. lib. vj. in verſi. in qualibet parte iudicij vbi per
illum tex. ⁊ in verſi. ſi vero inſtantia iudicij durante. dicit
dominus Dominicus quod appellatione iudicij venit
ſententia ⁊ ſic ſi procurator cõſtituatur ad iudicium vide
tur cõſtitutus ad ſententiam quod bene nota. facit tex. nota
iuncta expoſitione glo. in l. j. C. ſi aduer. rem. iudi. ⁊ qꝺ
ibi notat Bal. vbi appellatione iudicij venit ſententia ⁊
idem dic in decreto quod venit appellatione actoruꝫ ſiue
ſit decretum cõtemptuoſe iuriſdictionis ſiue voluntarie ita
concludit Bal. in. l. ij. C. vt li. pen. allegat Innocẽ. in. c.
j. de proba. ¶ Nec obſtat iura in otro. allegata. qꝛ illud
expreſſerunt ad maiorem euidentiam. nec obſtat. d. c. quo
niam contra quia imo probat contra. inducendo vt ſupra
induxi. iꝫ Joan. and. in addi. reſpõdeat ⁊ dominus Ar
chiepiſcopus ibi nec obſtat quod ſententia diffinitiua fer
tur ex actis. quia nõ ſequitur ergo non eſt de actis ⁊ de in
ſtantia ſententia interlocutoria eſt de actis ⁊ tamẽ fertur
ex actis. vt dicto. c. qm. ⁊ ſunt iſta valde quia cum acta de
15 beant edi cum die ⁊ conſule vt. l. ij. C. de edendo. ita debet
edi ſententia. ⁊ ideo ſingulis. dicit Bar. in. d. l. ij. de eden.
quod ſi iudex a quo appellatur vel pars non producit ſen
tentiam a qua eſt appellatum quod iudex debet interroga
re partẽ vtrum habeat illud inſtrumentum ſententie vel
aliud de quo agitur ⁊ ſi dixerit ſe non habere vel noluerit
extrahere quod pronunciet quod ſi quo tempore inſtru
mentum illud reperiatur ei non adhibeatur fides. ſed ſit
caſſum ⁊ inanum. allegat Innocẽ. hoc dicẽtẽ in. c. perpe
tuus. de fide inſtru. quod ſuus dicit ſibi placere. quia ſi iu
dex põt ſtatuere terminum ipſi actori ad agẽdum quo elã
pſo nõ audiatur. l. licet. ff. de accu. l. ſi eo. C. qui accu. non
poſſunt. eadem rõne poteſt denegari alicui audientia ſup
aliquo inſtrumẽto. ⁊ idem voluit idem bar. l. ſi appellatio
16 nem. C. de appel. ⁊ l. j. §. edenda. ff. de eden. ¶ Quidꝫ
petit ſententiam latam cõtra ſe caſſari coram iudice appella
tionis appellatus petit ſententiam exhiberi appellãs dicit
ſe nõ habere quia iudex noluit ſibi dare vel illam pdidit.
an appellatus cogatur illam exhibere Inno. in. c. p. g. con
cludit quod ſic per illum tex. ⁊ per. l. ij. C. de edend. vbi iu
dex appellatiõis precepit exhiberi omnia acta cauſe. ⁊ ad
dit Inno. quod ſi reus interrogetur an talis ſententia ſit la
ta pro ſe ⁊ ſi negauerit cogere edere vel iudex pronuncia
bit quod ſi quo tempore illa ſententia reperiatur ei nõ ad
hibeatur fides. argumen. l. non alienum. ff. de interroga.
acti. ſubdit tamen quod ſi propter errorem hoc dixiſſet ſi
bi ſuccurretur. l. de etate. §. ex cauſa. ff. de interroga. acti. ⁊
cum hoc dicto tranſit domi. Antoni. ibidem ⁊ dominus
Dominicus in. c. romana. §. ſi vero de ſentẽ. exco. Et ad
idem ſingulariter dixit Joan. andre. in. c. romana. §. con
trahentes de foro compe. in. vj. quod adeo debet cõſtare
de iuriſdictione iudicis quo ad eam fundandam non ſuf
ficit delatio iuramẽti. ſequitur bal. in. l. preſcriptione. C. ſi
cõtra ius vel vti. pu. ⁊ ideo dixit glo. ſingularis. iij. q. ij.
ſi epiſcopus ꝙ ſi conſtat quod quis nõ poteſt eſſe iudex cõ
tra quod nõ tenetur coram eo comparere. c. ſi duobus de
appella. ⁊ c. ſi a iudice eodem titu. lib. vj. l. ij. ff. ſi quis in
ius voca. non ie. ⁊ glo. c. veniens de accu. ſed cõtra hanc
ſolam facit Innocẽ. ſm Joan. andr. c. romana. §. ſi vero
de appel. li. vj. vbi appellãs dꝫ probare ſe infra decẽ dies
appellaſſe. ſed põt reſpõderi ſm eum qꝺ predicta pcedũt
in illo qui nõ poteſt id oſtendere ſine culpa ſui Federi. de
ſen. in cõſilio. cxx. videtur ab opinio. Innocẽ. diſcedere.
vnde dixit qꝺ ſi actor nõ probat appellationẽ interpoſitã
in debito tempore quomodo poteſt iudex appel. ſe inter
ponere cũ iuriſdictio ſua nõ ſit fundata videtur eũ velle quod
cõtra reum cõtumacem poſſit pcedere dictuꝫ Inno. p id
qꝺ notat cõpo. in. c. ſuper iſtis de reſcriptis hoc vltimum
vr approbare Archidia. in. d. §. ſi vero vbi dicit qꝺ ſi ali
quis dicat ſe appellaſſe vbi non appellauit vel vbi lapſum
erat tempus appellandi vel nõ poterat appellare. qꝛ hic
appellauit tenet ſnia lata in contumacem appellatum ſup
principali iꝫ aliter nõ doceat actor appellaſſe vel infra tem
pus debitum appellaſſe. Et ideo tunc nõ ſufficit oſtẽdere
appellationẽ qꝛ nõ pſumitur appellatũ infra. x. dies niſi hoc
probet vt in ſpe. de appe. §. oſtẽ ver. penu. v. Ant. vr incli
nare in ſnia Inno. ⁊ dicit eũ ſequi lapus in. x. allega. in
fi. ⁊ de eo vr caſus. l. ſi. C. de fide inſtrumẽto. ⁊ hãc opi. do.
Archiepiſcopus in. d. c. p. g. putat fore veriſſimã in termi
nis qbus loquitur. ſ. cũ ſit culpa ſua appellãs hẽt ſniam nõ
põt iꝫ. n. carta que ptinet ſniaꝫ ſit rei appellare. qꝛ forte eã
habuit a notario expẽſis ſuis illud tñ qꝺ cõmuetur in car
ta eſt cõe id põt iudicis officio ĩplorato cõpelli ad pducẽ
dũ. nec ob. ꝫ eã rõ. Fed. qꝛ ex quo iudex appellatõis hꝫ
iuriſdit. in principali habet p cõſequẽs in peremptoriis vt cõ
pellat reũ ad exhibẽdũ inſtrm ſnie. argu. c. ſane ⁊ c. pe. de
offi. l. ad rem mobilẽ de procur. cũ ſy. ⁊ ita reſidet ĩ dicto
c. p. g. Sed tu potes ſaluare opinionẽ Federi. vꝫ qꝺ ſi op
ponitur appel. nõ fuiſſe interpoſitã legitimo tpe iſte pũs dixi
17 re dꝫ iudicari hꝫ ꝙ pcedat ad aliquẽ actũ vt ẽ tex. l. d. §. ſiuo
quẽ Fede. allegat ibi nõ eẽ p appel. ad archiepm negociũ
deuolutũ ꝓponatur aut nõ opponatur. ⁊ tũc pcedat dictũ offi
Archiepi. hãc opi. Inno. ſequitur bar. l. d. l. ij. C. de eden. ⁊
ibi eam ampliat dicens idem eſſe in inſtrumẽto vt ſi reus
nõ vult illud edere quod iudex poteſt pronunciare quod
ſi aliquo tempore illud edat ei non adhibeatur fides. ſed ſit
caſſum

caſſum ꝛ vanum.qꝛ ſi iudex poteſt ſtatuere terminū actori in quem agat.ergo elapſo non audiatur.l.dicta.ff.de ac
cu.l.ſi ea.C.qui accu.non poſ.eadem ratione poteſt dene
gare alicui audientiam ſuper aliquo inſtrumento. ꝛ idem
voluit.l.ſi appellatio.C.de appellatio.ꝛ.l.j.§.edenda.ff.
de eden.Et ibi Bar.dixit quod reus non cogetur pro
ducere.ſed iudex pronunciauit:vt voluit Innocē.ꝛ pro
eo allegat caſum in.l.iij.C.de fide inſtrumē.vbi ſi fides in
ſtrumenti reuocatur in dubium.ꝛ quis eo non vtitur:de
cetero vti non poterit quod bene nota. Et eum ſequitur
Rapha.fulgoſius in dicta.l.ij.addit tamen quod eo caſu
quo reus edit tenere acto: componere ſe cum reo de expē
ſis.argu.l.iij.§.ſed ſi menſo:.ff.fini.reg.vbi eſt tex.quod
menſurato:i agro:um debet ab vtraque parte conſtitui ſa
larium.facit quod not.Joan.andre.in titulo.de aſſeſſ.§.
officium verſi.quid ſi duobus Bal.vero ꝛ idē ſequitur
Bal.in.l.ij.C.vt lite penden.ꝛ ibi addit quod ſi quis pe
tit laudum reduci ad arbitrium boni viri.ꝛ eius copiam
nunq̄ potuit habere quod iſta petitio cum ſit ſpecies ap
pellationis vt.l.non diſtinguemus.§.cum quidam.ff.de
arbi.quod debet ſeruari pratica Innocen.ꝛ addit multū
ſingulariter quod vbi non eſt aduerſarius qui poſſit inter
18 rogari in proceſſu: quod iudex appellationis debet tunc
pronunciare conditionaliter hoc modo . ſi qua ſententia
apparet in dicta forma eam infirmo vel ſi iudex fecerit cō
tra appellantem dicet.ſi qua ſententia apparet in tali for
ma eam confirmo ꝛ male appellatum pronuncio ꝛ hoc de
bet colligi ex dictis Innocen.in dicto.c.ꝫ.perpetuus nec
eſt mirum quod ſententia feratur cōditionaliter . quia iſta
eſt conditio intrinſeca.l.cum co:um.C.de ſenten.l.muto
§.j.ff.de tutel. ❡ Et ideo cautela erit quod appellans in
ſua appellatione ponat ſubſtantiam ſententie . licet nō po
natur tenor.argumen.l.fin.C.de fide inſtrumē. quod be
ne notabis ꝛ in addi.ſpecu.in fine ſecunde columne in ti
tu.de fide inſtrumen.poſt ſpecu.ſequitur opinio. Innoc.
et ſequitur domi.Cardina.in cle.conſtitutio.ē.de electi.
Et primo quia ipſos ſequitur ꝛ Bald.in.l.hi qui ad ci
uilia.C.de appella.ꝛ ibi dicit dictum quotidie allegari. li
mitat tamen dictum Innocen.niſi reus fateretur ſenten
tiā fore latam.ſed non recordatur qualiter . ꝛ iurat penes
ſe non habere.quia tunc non poneretur ſibi ſilentium . al
legat tex.not.l.fina.C.de fide inſtrumen.ꝛ cum hac opini.
Innocen.tranſit Dominicus in dicto.c.romana.§.ſi ve
ro.Et ibi dixit quod cauti appellantes portant ſecum ſen
tentiam diffinitiuam vel interlocutoriā.vt apparet iſtis
iunctis inſimul quod ſit appellatum.ſ.decem dies. Et ſi
non poteſt haberi ſententia.debet haberi recurſus ad iſtā
theoricam Innocen.Et ſic videtur velle.q.illam procede
re quando appellans non potuit habere ſententiam . ſed
pro opinio.Innocen.ꝛ Joan.andre . quod ſi interuenit
culpa acto:is.quia non petijt ſententiam vel alio modo
ſibi imputetur nec per hoc imponetur ſilentium reo . Et
pro hoc allego caſum.l.quoniam nulli ibi nec opinionis
exemplum petere curant.C.de appella.vbi eſt caſus nota.
19 ꝙ ſi appellans non curat infra debitū tempus petere co
piam ſententie: tunc habetur appellatio pro deſerta ꝛ ſic
videtur quod tunc non cogetur aduerſarius edere copiā
ſententie.facit etiā tex.l.j.§.libelli.ff.de appella.vbi appel
latio debet continere tria:ſcilicet nomen appellantis ꝛ iu
dicis a quo appellaꝫ ꝛ ſententiā a qua appellaꝫ alias nō
deuoluitur iuriſdictio ad iudicem appellationis. Et ſic cō
cluditur pro opinione Innocentij.facit quod no.Bar.
l.ſi cum dotem.§.ſi poſt ſolutum.ff.ſolut.matrimo.quod
ſi pater aſſignauit dotem filie ꝛ ſua culpa illam perdidit
quod non tenetur amplius illam redotare.ꝛ idem dixit ſi
pater aſſignat legitimam filio qui illam ſua culpa perdat.
20 ſequitur Bal.in.l.ſanctiſſimus.C.de in officio.teſtamē.
in auē.poſt rogatus.C.ad trebe.ꝛ auē.ſi captiui.C.de epi
ſco.ꝛ cleri.ꝛ in auctēn.quod locum.C.de colla.facit etiam
tex.ſingularis in.l.fina.ff.de bo.auct.iu.poſ.vbi credito
ribus miſſis in poſſeſſionem bono:ū debitoris datur co
pia inſtrumento:um debito:is.ꝛ ſi ſemel habuerunt ꝛ ite
rum petant ad euitandam calūniam debēt iurare ſe nō do
loſe facere quod ſi tertio illud petant.nō debet eis dari cū
iuramento: quia ſua culpa p:eſumitur illud factum fuiſſe.
facit tex.quem Modernus allegāt pro ſingulari in.l.prima
§.cum quis.ff.de queſti.vbi ſi quis lite mota culpa ſua ef
21 ficitur inimicus illius qui debebat teſtificari i illa cauſa qđ
propter hoc non poteſt illum recuſare in teſtem. No.bal.
l.ſed ꝛ ſi quis.§.illud ſi quis cau.facit quod pulchre dixit
Barto.l.cum in tabulis.ff.de his quib.vt indig.quod li
cet propter inimicitias ſequentes legatarius non debeat
hēre legatum tamē ſi culpa alterius q̄ legatarij interuene
rit ꝙ non reuocaꝫ legatū. facit ꝙ eleganter dixit.l.ſi miles.
§.finali.ff.de adulte.quod licet teſtō: culpa ſui non fuerit
ſepultus excōmunicatus ꝛ ſic no. in eccleſia quod ꝓpter
hoc eccleſia non debet priuari legato ſibi relicto ſub con
ditione ſi ibi illum ſepelliret ꝛ ſic ex quo debuit inſtare ꝓ
apoſtolis.ꝛ exēplo ſentētie fuit in culpa. ❡ Et ideo dixit
tex.in.l.ſi appellationem.C.de appellatio.quod ſi iudex ſi
bi denegauerit quod debuit conuenire co:am ſuperio:e
illum iudicem vt aduerſarium nota.ſingulariter quod iu
dex qui denegat appellanti copiam ſententie ꝛ apoſtolos
22 debet eſſe aduerſarius quod nota p:opter ſtatuta gloſe.in
capitulo cum ſuper de officio delega.que voluit quod ad
uerſarius dicitur ille qui aduerſatur in lite.ꝛ ſequitur do
minus Antonius.c.j.de iudicijs ꝛ ibi ē textus.ꝛ capitu.
ij.vt lite pendente in ſexto.quod not.propter ſtatuta repel
lentia aduerſarium a ſtatu cauſe: ſed tunc circa hoc noua
accedat dubitatio vꝫ nec memini tactam ab aliquo legum
23 vel canonū patre.an iudex ex officio ſuo poſſit petere a reo
vt edat copiam ſententie:licet acto: non poſſit petere pro
pter culpam ſuam: ꝛ dictum domi. Antoni ꝛ do. de rota
habeat locum quando petitur edi inſtrumentum.ſecus in
ſententia quod no.perpetuo: ꝛ reperio do. de rota decaſi.
ccviij.quod licet pars non poſſit cogi per aduerſarium ad
edendū poteſt tñ iudex ex officio ſuo cogere vt edat vt ex
illis iuſtitia faciat.habita tñ primo ſup hoc ſūmaria cogni
tione ꝛ hoc ſequitur dominus Antonius in capitulo pri
mo de probati.dicens quod ex magna cauſa iudex hoc po
teſt facere ꝛ maxime ſi culpa non potuit parti iputari : q̄re
non petijt inſtrumentum vbi non habuit ꝛ ſic dicit tenuiſ
ſe ſpecu.in titulo de inſtrumen.edi.§.videndum reſtat ꝟ.
ꝛ non ex p:emiſſis ꝛ verſicu. ꝛ quod ſi lite pendente ꝛ ſic
ſentit dominus Antonius quod licet culpa partis cōtin
gerit qđ nō habuit copiam inſtrumētū quod nihilominus
iudex ex officio ſuo poteſt cogere partem ad edendū ꝛ ſic
hoc eſt verum erit maxima limitatio ad dictum Innocen.
ꝛ ſecundum hoc modica erit vtilitas dicti ſui.ꝛ pro hoc fa
cit gloſa not.in capitulo nulli.de accuſati. vbi licet repella
tur pars opponere infamiam contra accuſato:em p:opter
culpam ſui.poteſt tamen iudex ex officio ſuo illum repelle
re.Et bene facit tex.in.l.ſecunda.C.de eden.ibi ad inueſti
gandam veritatis fidem: videbit vbi illa verba referūtur
ad iudicē appellatiōis.ꝛ ſic dixi: oſtē eius vt dixit glo.ſin
24 gularis.l.ſi foro:.C.de colla. ❡ Sed cōtrarium puto ve
rius quod imputetur ſibi pars ſi nō petierit . Et p:o hoc
allego caſum ſimpliciter loquentem de copia ſentētie in.l.
quoniam nulli.C.de appellatio.ibi nec opiniōis exemplū
petere curāt: vbi ſi appellans intra tempora legitima non
petat copiam ſententie contra ſe latā ꝛ apoſtolos appella
tio habetur pro deſerta.ꝛ ſic illa iuriſdictio competit iudi
ci appellationis aduerſus illam ſententiam.facit quod ha
betur in.l.prima.§.libelli.ff. de appellatio. Et ſic opinio
Innocentij videtur vera.licet Barto.in.l.prima.§.eden
da indiſtincte dixerit reo negante copiam ſentētie impo
ni ſilentium quia procedit niſi acto: fuiſſet in culpa illaꝫ nō
petendo.ꝛ ſic debet limitari ꝛ intelligi dicta.l.ſecunda de
eden.Et dictuꝫ domini Antonij ꝛ .d.de rota an habeat
locum quādo petitur edi inſtrm̄ ſecus in ſn̄iam qđ no.per
petuo.Aut acto: nō fuit in culpa: ꝛ tūc ſi reus eſt abſens
nec pt interrogari i ꝓceſſum tūc cautela erit qđ appellans

inſerat ſubſtantiam ſententie ⁊ iudex pronūciabit ita vt di
xit Baldus in.l.ſecunda.C.vt lit.pendē. Si vero eſt pre
ſens ⁊ negat edere copiam: tunc dicit quod poteſt cogi vt
edat.tex.eſt in.l.qui accuſare.C.de eden.vbi quis non po
teſt ſibi petere edi aliena inſtrumenta. Sequitur ergo qđ
ſua poteſt ſed iſta eſt cōmunis ergo .facit tex.ſingula. in.l.
fi.C.de fide inſtrumento.vbi ſi lata fuit ſententia ſup inſtru
mento que tranſiuit in rem iudica. Et poſtea aduerſarius
velit dicere inſtrumentū falſum: reus dicit ſe illud perdi
diſſe quod nō cogitur reus illud edere.⁊ ſic iſto caſu: licet
acto: dicat ſe infrigere velle ſniam nō audiet. Ex quo nō
petijt copiā ſententie ⁊ apoſtolos ſic ⁊ appellatio edi. Ap
pellatio habetur pro deſerta adeo qđ nō erit neceſſe quod
iſte iudex appellatiōis pronūciat appellationem fore deſer
tam vt eſt caſus ſingularis in.l.contra maiorem.C.de ap
pellatio.ſm Ange.ibi ⁊ in conſilio.cxxvij. cxvij. glo.l.
eos.C.de appel.facit tex.in.§.quod ſi arbitrio.C.de tēpo.
appel.⁊ auē.ei qui.eodem ti.⁊ hoc vltimo fuit ardua que
ſtio hic.⁊ quidam aduocati iſtam partem tenuerunt ⁊ al
legabant tex.l.a diuo pio.§.ſententiā.ff. de re iudi.⁊.l.qm
nulli.C.de appel.nec allegarunt Ange.nec iura ſupra al
25 legata. ¶ Ego dicebaꝫ contra quod imo iudex appella
tionis debet pronūciare appellationē deſertam ⁊ allegabā
deci.do.de ro.imo deci.ix.que incipit item fuit dubitatuꝫ
ſi appellet a ſententia diffinitiua ⁊ in.vj.deciſio.⁊ Bar.l.
eos.⁊ ibi Barto.⁊ Salice.nec obſtāt iura in ꝫ.q: proce
dunt quod iudex non debet pronunciare diffinitiue.⁊ idō
ſententia prima mandabitur executioni: ſed debet pronū
ciare appellationem fore deſertam ſm Barto.ibi.⁊ limi
ta niſi eſſet preceptum principis: q: illud habet vim legis
vt eſt tex.l.i.§.i.ff.de conſti. pecu.xij.diſtin .c.preceptis fa
cit tex,l.argentarius, ⁊.l.pretor ait.ff.de eden.vbi cōmu
nis ratio eſt reddēda.fateor tamen ꝙ debet ſe componere
cum reo de expenſis vt dixit Raphael vel poterit imponi
ſibi ſilentium vt dixit Innocen.pro quo facit tex. d.l.iij.⁊
l.fi.C.de fide inſtrumento.vbi ſi quis non vult iurare ſe
perdidiſſe inſtrumentum: quod inſtrumentuꝫ preſumitur
falſum: non vt falſuꝫ pronūcietur ſed vt pro nullo habea
tur.quod dictum procedit quando non opponit ꝙ appel
latio non fuit legitimo tēpore interpoſita vt eſt tex.in.d.c.
romana.§.ſi vero vt voluit Federi.de ſen. Et ideo dixit
Bal.l.hi qui.C.de appellatio.quod quando opponitur
de ſolēnitate appellationis quod appellans debet eam iu
ſtificare.ar.l.ei qui.ff.de proba.cum ſimi. Et iſta tene mē
ti: q: non memini me legiſſe iſta ita accurate apud aliqueꝫ
diſcuſſa. ¶ Et inquantum qđ ſupra dixi ſententia de exe
26 quēdo vř eſſe interlocutoria: ⁊ idō glo.l.l.ab executiōe illaꝫ
dixit eſſe pronunciationem ⁊ ſic videtur velle eam eſſe inter
locutoriā. ſꝫ Moderniores in.l.ſtipulationū.ff.de verb.
obliga.ex quo reſultat vnum quod eſt no.quod ſtatutum
loquens de ſententia ſi eſt odioſum non cōprehendat ſen
tentiā interlocutoriā vt dixit bal.in titu.de ſenten.in prin.
iij.colum.in addi.ſpe.vbi voluit quod ſi cauetur ꝙ i ſnia
debet interuenire certa ſolēnitas quod nō comprehendi
tur interlocutoria. ⁊ idē voluit bar.in.l.dicere.ff.de arbi.
⁊.l.generali.C.de decuri. vbi ſi ſtatuto cauetur: quod ſi iu
dex non dederit ſententiam in tantū puniatur quod ſi fe
rat interlocutoriā nō euadet penā ſtatuti.facit tex.l.l.i.§.ꝙ
in ſanctiſſimis.ff.quando appellandum ſit. ⁊ eſt text.c.ſu
per eo.de appel.vbi appellatione ſententie nō venit inter
locutoria.tamen ſi ſtatutū loquitur de pronunciatione iu
dicis cōprehendit interlocutoriā. Ego allego gl.ſing.hoc
docentem in.l.ij.C.vt lite penden.in ver.pronūciationis
vbi glo.exponit ideſt interlocutorie quod eſt not. ergo cō
prehendit diffinitiuas vt eſt tex.l.i.ff.de re.iu. ⁊ gl.l.d.l.ij.
Et inquantū ſupra allegaui text.ſingul.in.l.ſi pecunie.C.
de re iudi.quod appellatur a precepto ſicuti a ſententia dif
finitiua. Adde alium tex.in.l.quoniam nullis ibi iuſſi fue
runt. ⁊ ibi glo.exponit per ſententiam diffinitiuam.C.de
appel. ⁊ ideo dixit Bal.l.hi qui.eo.ti.quod preceptum
emanās a iudice cum cauſe cognitiōe magis accedit diffi
27 nitiue quam interlocutorie. Et ita voluit intelligi.l.error
C.de iur.⁊ fac.ignoran.in.vj.colum.vbi reprehendit bar.
qui ibi.⁊ in.l.ij.ff.de confeſ.voluit quod ſi fiat preceptuꝫ
a iudice in confeſſuꝫ quod poſt tale preceptū confeſſio poſ
ſit reuocari quia tale preceptum nō eſt condēnatio ſed exe
cutio.bal.etiam ibi dixit contra.q: imo tale preceptum hꝫ
naturā diffinitiuē quia imponit finem liti: ergo eſt diffini
tiua.l.i.ff.de regu.iuris. Item quia ex eo naſcitur actio: ⁊
tranſit in rem iudicatā: vt notatur in.l.cum non ſoluꝫ.C.
de bo.que libe.tu concorda eos quia ſi preceſſit litis cōte
ſtatio ordo iudicioꝝ ⁊ ſimilis procedat opinio bal.⁊ ita ēt
videtur ſentire inquantū allegat ꝙ no.in dicto.§.quod ne
ceſſitate.aut non interuenit litis conteſtatio.ſed ſola cauſe
cognitio ⁊ tūc procedit opinio bal.⁊ hoc videtur voluiſſe
cum dixit ꝙ tale preceptum erat executio . vel potes. ſcđo
aliter ſaluare ſi cōfitens habuit tēpus ad deliberandū reſpō
dendū: quia tunc facto precepto non poteſt reuocari confeſ
ſio ⁊ ita dixit glo.ſingu.c.ex litteris de diuortijs quaꝫ ad
hoc allegat bald.C.de lib.cau.⁊ ita procedat opinio bald.
aut non interuenit tēpus ad deliberandū reſpondenduꝫ
⁊ tunc procedit opinio bar. ¶ Et inquantum ſupra dixi
28 de ſententia interlocutoria. Adde ꝙ poſſet quis dubitare
an ſententia lata ab obſeruatione iudicij ſit interlocutoria ⁊
allegat notabilem glo.l.ſicuti.§.ſi queratur.ff.ſi ſer.vēdi.
ꝙ ſic.ſequitur bal.l.properādū.§.⁊ ſi qđ.⁊ ibi Ange.C.
de iud.⁊ in auctenti.qui ſemel.C.quomō ⁊ quando iudex
lꝫ aliqui faciāt illam glo.pro ſing.tu allega glo.in auct.ō
exhib.reis in principio gl.elapſis decem diebus. ⁊ aliam
in dicta.l.cum licet Innocen.in.c.conſuluit.de officio de
lega.bal.in auten.qui ſemel.quomodo ⁊ quando iudex
dicatur interlocuto.ſententia lata ſuper incidēti habet tamē
diffinitiue tex.eſt ſingu.l.defendente.ff. de aucto.tut.vbi
ſententia lata ſuper incidenti nō requiritur ꝙ feratur i ſcri
ptis.ergo eſt interlocutoria per notata in.c.fin.de regulis
iuris.lib.vj.⁊ ita firmat bal.in.l.ſtatuis.C.de ſentē.ex pi.
reci. Sed tex. ille loquitur i ſentētia lata: ſuper executione
ſententie ibi factis iudicata vt per illuꝫ textū.dicit ibi Ni
colaus de neapo.quod quando iudex mandat ſententiaꝫ
executioni debet interrogare partē an velit ſatiſfacere iu
dicatis ⁊ ſic non loquitur ſuper incidēti: dicitur etiaꝫ inter
locutoria ſententia non licet tertio appellare. ⁊ inquantū
quod ſupra dixi per que verba feratur ſentētia diffinitiua
poteſt quis dubitare quod ſi iudex dicat cōdēno imo abſol
29 uo dic quod eſt abſolutoria ita dicit glo.xvj.q.ij.c.ꝑdica
tor in.iij.glo.allega.de pen.diſtinctione ſecunda.ꝙ.n.fir
mat bal.§.qbus de conſtitu.C. facit.l.ſi ſtichus imo pam
philus.ff.de here.l.ſi ita in principio.l.ſi vēdēda.ff. ad.l.
ro.de iact.⁊ ſic ſm bal.in.d.l.ſi ita facit ꝙ ſi teſtis dicit ti
tius percuſſit Seium imo Semproniū qđ valꝫ dictū ſuū.
ſed quid ſi iudex dicat abſoluo ticiū imo condemno . quia
glo.illa loquitur quando primo dixit condēno: imo abſol
uo non videtur idem quia fauore liberationis reſpondet
ver.imo codemno contradicit illa glo.que vult ꝙ ſtanduꝫ
ſit vltimis verbis iudicis ⁊ no.glo.ſingul.in dicta.l.ſi cui
ꝙ non eſt factus fauore libertatis ꝙ verba improprietur

¶ calumniis.

Iſta clementina eſt quotidiana ⁊
famoſa ⁊ elegantiſſimimo ſtilo a doctoribus cō
mentata.ideo illam repetendam aſſumpſi ⁊ eaꝫ
diuidit Landi.quia primo de executione rei iudi. faciēda
poſt tres ſententias non obſtante nullitatis obiectu. Se
cundo de eadeꝫ executione facienda: nō obſtante proceſſu
appellationis ab interlocutoria ibi ſimiliter. Tertio exten
dit ad pendentia. ¶ Ibi que ad dictas nota calūnijs ob
uiandum de pen.c.calumniam.facit quod pulchre notat
Innocentius in capitulo primo de offi.vicari.vbi petitio
calumnioſa debꝫ rei ici ſicut inepta.ſequitur Bal.l.i.C.ſi
de momenta.poſſeſſio bene facit glo.l. vbi pactum.C. de
tranſac.l.qui cum maior.§.quod ſi patris mortem.ff.de
bo.liber.facti.l.ſicut.C.de paga. Alibi dicitur quod mali
tijs hominum non eſt indulgendum.l.in fundo.ff.de rei
ven.

ven.c.vt circa de elec.in.vj.c.ſedes.c. ſignificaſte.qui.ma.
accuſ.poſ. Et ideo dixit glo.quaƺ aliqui faciunt ſingularē
capitu.cupientes in verſi, malignantium de electione in
ſexto: que voluit quod licitum ſit vti calumnia aduerſus ca
2 lumniantem. Ego allego ſimilem vigeſimatertia queſtio
ne ſecunda capitulo dominus deus.que vult quod aduo
3 catus fouens iniuſtam cauſam licite poteſt decipere ſuū ad
uerſariuƺ Sequitur dominus Antonius in capitulo pri
mo de mu.pe.d.pe.in capitulo.j.de lit.conteſt.⁊ in repe.
c.j.de regulis iuris in ſexto.⁊.d.c.cupientes.⁊ ibi Domi
nicus Bald.in rubrica.C.de fide inſtrumento. Angelus
in.l.fina.ff.de vſuris.pro quibus allega textum ſingularē
in.l.cuƺ pater.§.ticio fratri.ibi nec videtur dolo feciſſe cū
fraudem excluderit de legatis ſecundo. Et per illum textū
ſingularem dixit Bald.in.l.veluti.ff.de iuſticia ⁊ iur.ꝙ
licitum eſt per calumniā fraudare gabellas illicitas quod
4 tene menti quia eſt quotidianum. ¶ Et eſt calumniari ſꝫ
domi. Cardina.falſam cauſam ſcienter intendere.ij.que
ſtione tertia.§.nonduƺ.l.athletas.§.calūniator.ff.de his
qui notan.infa. Et ideo dixit glo.valde notabilis.l.j.C.de
calū.⁊ inſti.de publi.iudi.quod ſi quis petat incidēter ali
quem puniri de calumnia quod nō debet ſe inſcribere ad
penam talionis quod bene nota. ¶ Et ideo lex nō eſt ca
lumnianda vt pulchre dixit Iulius papa in capitulo no
lite fratres.vndecima diſtinctione.⁊ tex.in.l.penultima.
5 ff.ad exhiben.⁊.l.ſecunda.§.penul.ff.ad tertulli. Bal.in
l.benignius.ff.de legi.⁊ ideo egregie ſcribit Bal. in.l.fi
nali.C.de pe.iu.qui mal.iudi.contra doctorē qui tenet no
uas ⁊ inſolitas opiniones vt non preſumatur ꝓ ſententia
6 eorum quia videtur calūniari leges. Eſſet enim calumnia
quia litigantes qui non poſſunt appellare contra tertiam
ſententiam dicerent eam nullam. ⁊ ſic nō eſſet litiuƺ finis.
⁊ ideo per hanc clementinam eſt prouiſum ibi litigantiuƺ
adde ſingularem textum in capitulo ſuſpectos tertia que
ſtione quinta.quem allegant moderniores romani in ſin
7 gularibus.cdxiiij. ¶ Quod qui de facili litigat non pōt
recipi in teſtem nec in accuſatorē: quia preſūmitur eſſe ca
lumnioſus quod eſt notādūƺ nec poteſt promoueri ad or
dinem.quadrageſimaſexta diſtinctione.§.j. ¶ Nota ꝙ
eo ipſo quod quis ſuccumbit per trinam ſententiam dicaf
8 temere litigare: quia probat iſte tex.in eo quod eo ipſo ſuc
cubuit ſi ſe opponit executioni facit ſm Paul. quia poſt
primam ſententiā ignoraſ probabilis cum eſſet iuris que
nō excuſat.l.ij.C.de iur.⁊ fac.igno:an. vigeſimanona di
ſtinctione.c.ſi in laicis.⁊ in regula ignoſ.⁊ quod ibi not.
in ſexto.quod eſt valde nota.pro conſtitutione qua cauef:
quod temere litigans priuetur beneficio ſuo. Et ideo di
cit Pau.quod licet iuramentuƺ calumnie excludat preſū
ptam calumniam: non tamen excludit preſumptam teme
ritatem.⁊ ſic non excuſatur ab expenſis .per.§.oportet in
auten.de iudi.in dic quod illa temeritas eſt preſumpta.⁊
allego textum inſti.de pen.te.litig. Tenet Barto. in.l.j.
ff.ad turpi.vbi dicit de hoc fore caſum dicit ſe plene dixiſ
ſe in.c.finem litibus de dolo ⁊ contumacia. in repetitio. ⁊
ibi vero ſimpliciter ſequitur Barto.d.l.i.§.i.vo. Card.
hic ⁊ dominus meus de imola dicēs iſtam fore cōmunem
opinionem. ¶ Quam limita niſi eſſet aliquis vir religio
ſus qui renūciaſſet ſuis bonis quia ſemper preſumitur in
ſtam litem fouere. ita dixit hic in dicto.c.finem litibus.ex.
c.ij.de ep.non nu.ſed ego allego glo.ſingularem duodeci
ma queſtione prima.c.expedit.ſed iſta queſtio eſt quotidia
na nec ita leuiter velo retractāda: quia reperio bar.in con
9 ſilio incipiente andriolus vbi conſultus de facto tenuit ex
cuſare iuramentum calumnie a temeritate pro quo eſt glo.
ſingularis in.§.oportet.in auť.de iudi.coll.vj. Et quod
excuſeť. tenet glo.in capitulo finem.⁊.j.q.j.in primis fa
cit tex.inſti.de pe.te.lit.in princi. vbi excuſat etiaƺ a teme
ritate. in contrarium facit.§.h autē inſti.vbi non excuſaf
a temeritate .⁊.l.omnes.§. finali.de epiſco.⁊ cleri. Sed ex
infra dicendis deo iuuante liquida veritas apparebit. pō
dera quia hic eſt tex.pro dicto Imo.in.c.poſt electionem

de conce.preben.vbi dixit ſi opponitur exceptio canonica
⁊ iuris videť quod opponatur animo calumniandi quod
poteſt reijci.ita hic eſt caſus. Nota quod in omni cauſa ꝓ
uiſio iſtius clementine vendicat ſibi locum: vt ꝓpius tres
ſententie late ſuper eodem executioni mandentur.quia vo
lens agere de ipſarum nullitate audiatur.quod Paulus
limitat procedere quando executio eſſet retractabilis. ſecꝰ
ſi eſſet irreuocabilis.puta ſi quis deberet decapitari vel ſu
ſpendi poſt ei iam factam executioneƺ non poſſet iam mor
tuo vita reſtitui. ar.v.diſtin.c.baptizari ⁊ ſic procedit quā
do executio poteſt retractari nullitate ꝓbata quod dictuƺ
perpetuo tene menti: quia cōſueuerunt doctores allegare ꝓ
ſingulari. ¶ Et per hoc concludit domi. Pet. limitari
10 omnia iura que volunt quod executionē ſententie non im
pediat exceptio nullitatis : que requirit altiorem indagi
nem.quia quando retractari non poſſet: tunc impediret ꝙ
eſt bene notandum . idem putat dominus Antonius in
cauſa matriali pro virgine. quia interim nō fiet executio:
quia eſſet irreuocabilis idē dicit ſi peteretur ſeparatio ma
trimonij ⁊ dari licentia cum alio contrahendi : quia pen
dente nullitate non eſſet permittēda executio : quia ſecuto
matrimonio eſſet irretractabilis: quod eſt bene notandūƺ
ad predicta tex.no.c.ſi Paulus ibi cum omnia poſſit de
us ſuſcitare virginem non poteſt.xxxij.queſtione ſexta. ⁊
ibi glo.que videtur reducere ad contra.glo. Accurſi.in.l.
prima.C.de rap.vir. facit quod pulchre notat bal.in auť.
que ſupplicatio.C.de preci.imper.offe.vbi pendēte execu
tione nullitatis banni quod bannitus non potuit occidi.
ideƺ notat.l.qui a latronibus.ff.de teſta.⁊ ibi per moder
niores: ⁊ quod notat.l.iij.§.ſi ſeruus.ff.de acquiren.poſ.
Et Ioan.de imola ⁊ Angel.in.l.cum vero.ff.de fideicō.
libe.⁊.l.qd ſit fugitiuus.§. apud labconē.ff.de edil.edic.
limita ſecundo niſi eſſent tres ſententie arbitrorum. quia ſi
opponeretur exceptio nullitatis impediret executio : hoc
11 ꝓbat tex iſte in ver.ſnia qꝛ ꝓpē ſnia arbitri nō eſt ſnia.vt
l.quid ergo.§.ſi ex promiſſo.ff.de his qui.no.infa.ita ſin
gulariter dixit bal.i.l.j.C.ne licet in vna cauſa.tertio ꝓuo.
quod dictum puto verum in arbitro electo ſponte a parti
bus ſecus ſi cogerentur arbitrum eligere ex forma ſtatuti
arg.eius.ꝙ notat bart.in.l.finali.C.de iudi. Et ideo ſin
gulariter dixit Ioan.an.in nouella.c. abbate. de verboꝝ
ſignificatio.quod per ſententias arbitrorum nō confirma
12 tur conſuetudo ſequitur bald.in capitulo primo de feud.
cog.in vſi.feud.ſecus in ſententijs iudicum vt not.c.ſi.de
cōſuet.⁊ in.l.de quibus de leg.⁊ dominus Dominicus i
capitulo ab arbitris de officio deleg. ¶ Quod limita niſi
eſſent late ab arbitro iuris.ar.c.ab arbitris de offi.deleg.i
ſexto. Tertio niſi opponeretur nullitas que eſſet euidens:
quia tunc impediretur executio. ſed bal.in dicto.l.j.⁊ hoc
ꝓponit tex.iſte.in ver.calūnijs quia ſi nullitas eſt euidēs
cōſtat de non calumnia opponētis: ideo poteſt ante execu
tioneƺ dici de nullitate quia petens exceptionē debet iura
re quod nō animo calumnie petit alias non ſit executio.l.
13 theſaurus.ff.ad exhib. Et ſi non excipiatur tamen officio
iudicis impeditur executio.ar.l.vbi pactum.C. de tranſa.
quod eſt valde no. Et fuit dictum Oldra.in cōſilio.cviij.
ſed licet hoc dictum ſit pulchrū tamen illud ſuſi ſunt mo
derniores de Roma in ſuis ſingularibus reprobare.ccx
xviij. Dicunt enim quod papa vult denotare aliquid ſpe
cialitatis latis tribus ſententijs. ſed ſi dictum bal.⁊ Old.
eſſet verum.ſequeretur quod nulla eſſet ſpecialitas quod
patet per not.l.iiij.§.condēnatum.ff.de re iud.⁊ eſt caſus
l.fina.C.de ordi.cog.vbi exceptio nullitatis non impedit
executionē ſentētie: ſed certe illa lex loquitur quando erat
dolus ex parte victi vel ſecundum bal.ibi illa.l.mihi non
probat.ſed loquitur in ſententia reintegranda rei vel poſ
ſeſſionis vel quo caſu ſi victū nullitatis eſt paratus ſtatim
probare non debet audiri tum odio inuaſoris tum ꝓpter
auctoritatem ſententie. ¶ Et quia nouitia liberātio cauſe
non patiebatur hanc ſuccinctā probationem.vel dic verius
ſi probatio erat in promptu quod impeditur: nec quia iſta

ne tamen ex quo ſuper illa non eſt pronūciatum expreſſe poterit in alio iudicio de ipſa filiatione queri: et ſic in alio iudicio diſputabatur de ipſa filiatione ſolum et non ſuper alimentis de quibus fuit lata ſententia: ideo de filiatione in alio iudicio queri poteſt: ſed in caſu noſtro non eſt ſic: quia ſi poteſt inuentari nullitas tunc illud tenderet ad retractandum ſententiam ſecundam que tranſiuit in rem iudicatam: et ideo illud nō videtur poſſe fieri et hoc tenet expreſſe Inno. et Joan. and. in. c. j. de confir. vtili. ſequitur domi. Joan. in dicta. l. ſi expreſſim et tenuit Barto. in. d. l. prima. ad fi. C. quando pro. non eſt neceſſe et ibi nec obſt. iſta cle. quia debz neceſſario intelligi quando vitima ſententia erat nulla vel propter defectum qui concernebat ipſam ſententiaz vt qr lata erat die feriata vel parte non citata et poſtea in prima cauſa appellatiōis et in tertia fuit idē defectus: ſed ſi in prima appellatione fuit purgatus ille defectus et poſtea fertur ſententia in ſecunda cauſa appellationis et tranſiuit in rem iudicatam: non video cauſam quare poſſit dici de nullitate nec etiam eſt verum dictum petri qui voluit q ſi lapſu fatalium fuiſſent cōfirmate prime ſententie q poſſet dici de nullitate cum ſecunda ſententia tranſiuit in rem iudicatam q tene menti perpetuo. qr lapſus fatalium tollit ſolūmodo obſtaculū appellationis et remanet ſententia in ſuo priſo vigore vt notat. l. furti. ff. de his qui. not. infam. et ſic videt q tranſiuerit in rem iu-

17 dicatam. ¶ Nota quod dato q vna ſententia confirmet aliam tamen aliquo caſu poteſt contendi de nullitate confirmate quia hic dicitur vel alicuius eorum facit qd no. c. j. de confirma. vtili. Bar. in. l. ſi expreſſim. ff. de appella. ¶ Nota q plures ſententie diffinitiue poſſunt ferri ſup

18 eodem facto et maior eſt ipſarum efficacia quam vnius tātum. facit glo. notabilis in. l. de pupillo. §. qui opus. ff. de oper. noui nuncia. vbi poteſt peti cōfirmatio nunciatiōis noui operis. et per illam glo. dixit ibi Ange. opti. argu. q ille qui obtinuit ſententiā etiam ſi non ſit appellatū quod petat confirmationē illius. l. ſemel et bis nec erit fruſtra qr poſtea nihil poterit opponi per iſtum tex. niſi defectus iuriſditionis vt dixit glo. in. d. clemē. prima. facit tex. ſing. ſm Bar. in. l. ſi quos. C. de decur. vbi dat cautelam q ſi contractus inſtrumentum petantur cōfirmari: licet Innoc. dixerit procedere in cōtractibus iuris ciuilis et vide bal. in ti. de controuer. inueſti. vbi refert ſe de facto cōſuluiſſe apud portugalium quia contractus poteſt confirmari.

19 ¶ Nota iuncto principio et fine. q ſnīa lata ſuper poſſeſſorio eſt diffinitiua. vide glo. in clemen. j. §. de ſequeſtratio.

20 ¶ Nota q diſpoſitio noua non reſpicit pendentia p appellationez niſi expreſſe dicatur facit cle. diſpendioſam. §. de iudi. clemen. j. de ſequeſt. conſtitutio que de nouo emanat nunquam comprehendit pendentia niſi hoc exprimat niſi quo ad ordinem proceſſus: vt concludit glo. ordi. Jo. and. in. c. licet canon. de electio. in. vj. in vſi. de cetero. et in clemē. diſpēdioſam. §. de iudi. Limita ſecūdo niſi eēt opus liber. non recognoſcēs ſuperiorem: vt not. Bart. in. l. infamē. ff. de publi. iudi. et procedit hoc quo ad. l. imperialez. vnde dixit no. bar. in. l. ſancimus. C. de ſa. ſan. ec. q nunq̄ diſpoſitio facta per populuz vel p reformatores ciuitatis

21 poteſt extendi ad lites pendentes etiam ſi hoc expreſſe dicatur. allegauit tex. in auctē. vt in medio litis circa prin. q eſt ſingu. notandū q ibidem limitat procedere quo ad deciſionem cauſe quam ex preterito metitur: vt in auc. de non alie. §. alienationis. ſed quo ad ordinem iudicij quatenus eſt de futuro bñ tenet ſtatutū ſuper lite pendēte. et ita dixit de facto conſuluiſſe et allegauit opinionē Archi. Et probatur iſte tex. q ſi conſtitutio expreſſe cōprehenderet cauſas pendentes non tñ comprehenderet cauſam appellationis niſi expreſſe caueret q eſt no. dignum. facit quod no. in. c. cognoſcentes de conſti. et cle. hi qui de eta. et quali. et l. leges. C. de leg. ¶ No. hic tex. apertum de quo Joan. and. in. c. ex parte de teſti. neſcit dare caſum q attentatum

22 diffinitiue poſt appellationē legitimā eſt nullum tñ illius attentatio non impedit executio. qñ ſunt late tres ſnīe diſ-

23 finitiue. ¶ No. hic differentiam inter interlocutoriam et grauamen et ſic nō dicitur interlocutoria quodlibet grauamen contra: dat tex. c. cum qui de dolo et contumacia lib. vj. c. j. de appel. eo. lib. q eſt no. propter ſtatuta permittentia appellari ab interlocutoria vt nō comprehēdat quodlibz grauamen ex. o. Do. in. d. c. cū quo. et dixi. §. in rubrica. ¶ In glo. prima pro intellectu iſtius glo. et tex. eſt vidē- dum que dicatur cā beneficialis et conclude q appellatiōe

24 cauſe beneficialis cōprehēditur quelibet qō ſiue ſit de beneficio maiori vt dignitatibus: ſiue de minori vt in ſimplici beneficio dūmodo agatur de bñficio reſpectu tituli. ſecus ſi agatur de eccleſia vt eſt de ꝓprietate. ita dixit gl. no. in cle. j. §. de cā poſ. et pro. in v. beneficiali. vide glo. et ibi dixi in cle. ne romani de electio. in v. alio quouis modo. et in cle. ij. in ver. bñficijs. §. de iudi. et ibi dixi Hoc. nō dicit cauſa bñficialis cum agitur ad remouendū quem de bñficio ꝓpter crimen ſecus ſi agatur ad remotionez qr negat ſedus matrimonij ſpiritualis vt eſt bonus tex. in ſimili. l. c. j. vt lite non conteſt. Et iſta no. ꝓpter conſtitutiones loquētes ſepe de cauſis bñficialibus. et in iſtis cauſis habet locum iſta cle. vt illud verbum aliquid operet. et ideo pulchre dixit Ang. in. l. ſi nolit. §. ſi quid ita. ff. de edil. edic.

25 q ſi quis promiſit pñtare aliquē totiens quotiens fuerit ei mandatū q intelligitur vſqz ad ſnīam etiaz ſi ab ea fuerit appellatum: vt eſt caſus in. l. nō grece. §. poſt litem. ff. de fideiuſ. quod ſi dixit totiens quotiens et qñcunqz q intelligitur et poſt ſnīam q eſt bñ notādū facit. l. baliſta. ff. ad treb. et vide tertiū in. l. j. ff. de iudic. in ver. vitius iudicio et vide. c. ſi. de accu. in v. in qualibus. ſed pōdera nunc quia in. l. ſi fugitiui. C. de ſeruis fugi. et videtur tex. in contrarium cōiuncta glo. dum dicit tex. qualibet alia pena. et cōſului hodie apud regium in. q. de legitimato. vbi dicebat vel quouis alio vicio illegitimatis. Itē hz locū in qualibz cauſa ſiue ſit ſpiritualis vel quaſi ſiue ciuilis vel criminalis ſeu mixta p iſtum tex. in v. vel quauis alia. et idem dic ſiue ſit realis ſiue pſonalis poſſeſſoria vel petitoria eccleſiaſtica vel tēporalis: qr gñaliter hic loquitur in. c. vt circa de pri uil. et c. ſolite de ma. et obe. l. j. §. gñaliter. de leg. Petrus ſz Guil. et zenze. ¶ Et ex iſta glo. no. ꝓpterea q illa verba alia iuncta dictione quāuis amplificāt ad maiora expreſſa q. no. ꝓ intellectu eoꝝ que no. c. ſedes apoſtolica de reſcrip. facit in ſimili gl. ſing. in cle. j. §. de iudi. in v. quibuſcūqz vbi.

26 p illa vba quibuſcūqz cauſis in materia odioſa includitur que libz perſona cuiuſcūqz ſit ſtatus et dignitatis eccleſiaſtice. vel mūdane. et per illā glo. apud ciuitatem Imole obtinui qōez de ſano. pſōne dñi Sabinēſis cauebat a cuiuſcūqz ſnīa appellaret deberet ſeruari certa ſolēnitas. fuit lata ſententia a laico ſubiecto tñ dño Sabinēſi nec in appellatione fuit ſeruata dicta ſolēnitas. quidaz magni doctores dixerunt contra. qr ſolū cōprehēdebat ſnīaz latam ab eccleſiaſtico iudice. cōtra. conſului et obtinui per illud v. cuiuſcunqz quod perpetuo nota. ¶ Et per hoc habes ſingu. limitationem ad dictum Landi. in. d. l. ſi poſt reo. ff. ſi qs cautioni. quod refert ibi ſi ſtatuto cauetur quod ſi quis cōmiſerit tale delictum puniatur pena mille vel alia pena quod non venit niſi pena ſimilis proprie vel parum excedens. vt eſt textus valde notabilis in. l. prima. ff. de rebus dubijs. ibi ſi non magna pecunie quod eſt ſingula. Et procedit niſi diceretur vel quis vis alia que tunc veniret pena criminalis: et ſic poſtea longe maior expreſſa quod tene menti quia eſt limitatio non tacta per aliquē. et ſic facit q ſi ſtatuto cauetur de cauſa ciuili ſoluatur gabella et de quauis alia q venit cauſa criminalis. et inquantū glo. loquitur quod habet locum in cā criminali limita vt dixi. §. in no. in prima limitatiōe. ¶ In glo. in v. tres ſententias. declara eaz. dixi ſupra in. x. limitatiōe. ¶ In glo. in ver. contra ſe glo. opponit q nō obſtātibus tribus ſententijs latis impediri debeat executio. c. cum ſuper. el. qō ibi notatur de re iudi. glo. reſpondet q ad petitionem eius cōtra quem late ſunt non debet retardari executio. ita loquitur hic ſed ad petitionez tertij comparentis pro intereſſe ſuo:

tunc procedat quod habetur in dicto.c.cum ſuper.Gui
lel.hoc tenet contra dicens quod.c.cum ſuper.habet lo
cum quando tertius ſe opponit ante tertiam ſententiam.
ſecus ſi poſt tertiã ſententiã quia tunc non auditur. & per
hanc clementinã dicit ſic limitandum.d.c.cum ſuper.&
d.c.veniens el ſecundo de teſtibus.zenze.tenet contra q2
iſta clemen.percludit viam illi contra quem late ſunt tres
ſententie ergo in alio ſecus. Item quia iſta clementina de
ciat o iure quo cauetur ꝙ exceptio impediat executionem
vt in.c.paſto:alis.§.quia vero de officio delega.ergo non
debet extendi regula ea que in ſexto. Item quia inducta
fuit vt excludatur calumnia illius qui ter ſuccubuit ꝙ ca
lumnioſe preſumitur opponere cuius tamen que preſũptio
ceſſat contra tertium qui non fuit in iudicio.& addit Lo
pus quaſi tertius non poteſt pro ſe in illis ſententijs: er
go nec ſibi obſtat.c.penultimũ.ẽ.eodem.c.dilecto in fine
de preben. In contrarium adducit quod notat Io.and.
in.c.mandatum de reſcrip.vbi tractat quando poſſit ſe op
ponere tertius quod maxime procedit in cauſa beneficia
li.pro hoc quod notat idem Lapus.c.ij.vt lite pen.libro
ſexto.d.Car.putat primum dictum verius quia hic ſolũ
loquitur de eo cõtra quem late ſunt tres ſententie.pro hoc
allegauit.l.papinianus.§.meminiſſe.ff. de inoffici.teſta.
17 ¶ Ubi ſententia lata contra abſentem preſumitur magis
lata ratione contumacie ꝙ eo quod iniuſtam cauſam ha
buit.cum ergo non poſſit dici contumacia cum vocatus
non fuerit.ergo nec quia iniuſta cauſa ſui: ergo vtraqʒ
ceſſat.do. Anto.dicit quid tenendũ ſit collige ex nota.in
per cuʒ.d.c.cum ſuper in nouis recollectis.d.de imola:&
videtur quod hec opinio zenze.ſit vera ſi ignorauit duas
ſententias vt ſolum ſciuit illam tertiaʒ.ſi vero fuit ſciens
tunc non poſſit impedire illam executioneʒ.& hic videtur
ſaluare opinionem.Et hanc cõcor.ſequitur domi.meus
Io.de imola hic qui dicit predicta eſſe bene notanda pro
pter ſtatuta que contra inſtrumentum guarentigiatum re
pellant exceptiones ꝙ non tollitur quo ad tertiũ compa
18 rentem pro intereſſe ſuo.& allegauit bonũ tex.in.c.ſuper
eo de officio delega.in adde ꝙ egregie ſcripſit.d.Anto.
in.c.vt debitus de appella.vbi ſi ſtatuto caueatur ꝙ a ſententia
tia non poſſit appellari quod non intelligitur ſublata ap
pellatio quo ad tertium comparentem pro intereſſe ſuo.
& videtur tex.ſingularis in dicto.c.ſuper eo.facit etiam
tex.iuncta glo.ſingu.in.l.creditor in principio.ff.manda.
licet enim nihil ſit innouandum appellatione pendente.
& in titulo nil noua.non tamen habet locũ quo ad tertiũ.
quod eſt ſingul.notan.vt dixi de hoc in rubrica de excep.
¶ Sed ꝙ tertius non admittatur videtur tex.hic in ver.
19 litigantium.naʒ hic excludimur litigantes ab huiuſmodi
executione impedienda.& ne dum comprehendit victum
qui paſſus eſt tres ſententias.ſed etiam tertium qui contra
iſtas ſententias litigare poſſet.& ſic in ver.litigantium no
tat litigantes actu & poſtea vt in ſimili pbat tex.valde ele
gans.c.cuʒ in illa.§.primo in ver.ſcribimus de preben.
in ſexto.vbi verbum ſcribimus verificatur in eo qui eſt in
actu ſcribendi & in eo qui eſt in poſſe ſcribendi.& ibi ſin
gulariter dicit.d.Domi.ſe de facto habuiſſe pape cõmiſſ
beneficium dicendo tibi qui ſcribis in regiſtro noſtro & ip
ſe nondum ſcripſerat quia caſus ſcribendi nõdum occur
rerat ſed erat deputatus ad hoc per habenteʒ poteſtateʒ ꝙ
talis gratia tenuit q2 eſt aptus ſcribere licʒ actualiter non
ſcripſerit.ita in caſu noſtro licet iſta cleme. excludat litigã
tes videtur excludere eos qui actu litigant & eos qui ſunt
in potentia litigandi vt eſt in tertio comparente & attẽto
verbis iſtius tex.habet locum in tertio ꝙ bene nota quia
fortiter deſtruit fundamentum aſſumptum per Guilel.
&.d.Card. ¶ Scdo hoc probat tex.in ver.calũnie.nam
hec cle.emanauit ad excludẽdas calũnias ſed tertius q ſci
uit cũm ſuam agi nec comparuit & ſciuit tres ſentẽtias cõ
tra reum latas nec vnquam comparuit quis hercule tam
durtiſſimus iuris interpres ſit qui inficiatur iſtum tertiũ
fore in calumnia. ¶ Tertio hoc procedit iſte tex.in verſi.
nullatenus admittatur.nam iſte tex.excludit omnino reũ
ab impedienda executione.ſed ſi admitteretur tertius im
pediens ſequitur illuſio huic clemen.quia quod reus nõ
poſſet per ſe facere nec p tertiũ q eſſe non debet.c.cuʒ q2d
de regulis iuris in ſexto.l.oratio de ſponſ.cum ſimilibus.
quod patet quia victoria tertij proderit reo per not.in.l.ſi
quis ſeparatim.§.finali.& ibi notat Barto.ff.de appel.
l.prima & ſecunda.C.ſi vnus ex pluri. ¶ Quarto hoc p
cedit.l.preſes.C.de pigno.vbi ſententia lata cõtra debito
rem preiudicat creditori.& ibi gloſa valde notabilis dicit
procedere illum tertium creditorẽ ſciente non autẽ igno
rante ergo. ¶ Quinto facit quia ſpẽle eſt ꝙ ſnĩa lata cõ
tra debitorem abſentem non preiudicat creditori quia ꝓ
ſumitur lata propter contumaciã:vt pulchre habetur in
l.qui repudiantis.§.ſi.ff.de inoffici.teſtamen.l.ſi ideo.&
ibi Ange.ff.de euictio.ergo ſi fuit lata contra preſentem
preiudicat tertio. ¶ Sexto allego ad hoc ſolutionẽ in.c.
tantis daniel.in glo.ſi.lxxxj.diſtin.que voluit ꝙ lata cõtra
ordinatum preiudicat ordinatori ſi ſcit cauſaʒ agi & tacet
nec defendit.argumen.c.quãuis de re iudica.&.l.ſepe.ff.
eodem.& ſic illa glo.ſingulariter decidit hanc dubitatiõeʒ.
¶ Septimo facit.d.c.cuʒ ſuper.& quod ibi notat Inno.
vbi ſi tertius ſciuit cãm agi nec appellauit ꝙ non poteſt
poſtea impedire executionẽ ſibi impetrat.& ita intelligit In
nocen.illum tex.in glo.in ver.appellationem.& ſequitur
Ioannes de imola in.l.a ſententia.ff.de appella. Si er
go executio vnius ſententie nõ poterit iſto caſu per tertiũ
impediri quanto minus poterit impediri quando prece
dunt tres ſententie. ¶ Octauo facit quod notat Imol.
in.c.quoniam frequenter.§.ꝙ ſi ſuper.vt lite non conteſta.
30 vbi voluit ꝙ ſnĩa lata contra colonum non preiudicat do
mino ignoranti.ſequitur Bar.in.l.ſecunda.C.vbi in rẽ
actio.ergo ſecus ſi fuit ſciens.Et ex iſtis cõcluditur ꝙ iſta
clemen.comprehendit tertium comparentem ſi ſciuit litẽ
motam & eſt noua concluſio ꝙ iſta clemen.excludit tertiũ
ꝙ tene menti perpetuo. ¶ Et inquantum do.Cardina.
voluit ꝙ ſententia lata contra abſentem preſumitur lata
propter contumaciaʒ nec preiudicat tertio.limita niſi fuiſ
ſet lata ex pleniſſima & clara probatione quia tunc non vi
detur lata propter contumaciaʒ:& ſic preiudicat tertio ꝙ
31 eſt ſingulariter not.iſta eſt ſing.in.l.ij.C.de contra.iu.tu.
quam ſũme notat Bal. in.l.ij.C.quibus re.iu.non noc.
¶ Secũdo quando abſentis fuit iniuſta & improbabilis
ſed ſi fuit iuſta & pbabilis quia tunc ſententia preiudicat.
iſta eſt glo.ſingu.in.d.l.ij.quam omnino vide & eam allo
gauit pro ſingulari Bal.in.c.j.in titu.ſi de feu.vaſal.ab
ali.interpel.fue.in vſi.feudo.verum autem tertius admit
tatur pro ſuo intereſſe.tangit hic Guil.domi.Cardina.
& dominus Ioannes de imo.ego autem dicam poſt glo.
¶ In glo.in verbo ſententias.glo.querit an principium
32 huius clementine procedat in ſententijs interlocutorijs
in quibus facienda eſt executio:& dicit ꝙ ſic per illum tex.
dicentem ſi tres ſnĩas nec dixit diffinitiuas prout facit in
ver.ſimiliter.per quod datur intelligi ꝙ in interlocutorijs
etiam locum habet.idem tenet Guil.Pau.& zenze. ſed
cõtra glo.põt opponi ſic.appellatione ſententie venit diſ
finitiua.c.ſup eo.de ap.l.j.§.biduũ.ff.quãdo ap.ſit.dicit
ẽ.in rubrica ꝙ proprie continetur diffinitiua. ſed q2 hic
non exprimitur an intelligatur de diffinitiua vel interlocu
toria.& in v.ſi ſimiliter exprimit de vtraqʒ ſequitur ꝙ prin
cipium dʒ intelligi de vtraqʒ vt ſit bona ſimilitudo in vtro
qʒ caſu.ar.c.tranſlato de conſti.pro hoc quia ſequẽtia de
clarant precedentia:vt.c.ſcdo requiris.&.c. inquiſitioni de
ſnĩa.ex.Et iõ dixit.d.Anto.in.c.j.de pac.ꝙ ſi quis interro
gat ꝓmittis dare mihi.x.noie pene & reſpõdit ſimpliciter
ſic ꝙ vꝫ ꝓmittere.x.& penaʒ.& ſic riſſio determinat omnia
precedẽtia ꝙ eſt ſingulariter notãduʒ facit tex.& ibi dixit
Bal.in.l.qſqs.C.ſi cer.pe.ꝙ ſi lex ad ſi.apponit penaʒ ꝙ
illa pena appoſita vꝫ determinare omnia ꝓcedentia ꝙ eſt
not.& Ange.in auẽ.de here.& fal.§.hinc nobis in glo.in
ver.legatarios.dixit ꝙ ſi ꝯſultos reſpõdet vnica ſolutione

duabus queſtionibus quod videtur ambas decidere.
33 ¶ Ex et iſta glo. elicitur concluſio. nota q licet appellatione ſententie veniat diffinitiua nihilominus venit etiam interlocutoria ſi verbis legis vel ſtatuti apparere poteſt: q eſt bene notandum. ¶ In glo. in ver. ad agendum que rit ex quibus cauſis ſententia dicitur nulla. et remittit ſe ad notata in. c. i. de re iudi. et c. dilecto. de appella. Guil. dicit q dicitur nulla propter obmiſſionem aliquorum de ſubſtantialibus: et remittit ſe ad notata in clemen. j. de ſeque. et dicit q proprie eſt nulla propter defectum iuris publici: vt ſi eſt lata lite non conteſtata: vt de lit. conteſta. c. j. li. vi. ſecus ſi contra ius priuatum vel propter defectum eius: vt quia cum falſo procuratore vel ſimili: quia tunc eſt annullanda. l. iij. §. falſus. ff. rem rat. hab. et adde no. dictum do. Anto. in. c. cum contingat de officio delega. ¶ Quod quando
34 ſententia fertur contra ius partis proprie dicitur iniuſte facta quando non eſt contra ius publicum: et ſic eſt nulla dicitur improprie iniuſta quod nota pro ſtatuto quo caueatur q ſi iudex tulerit iniuſtam ſententiam puniatur certa pena: quia ſi ferat ſententiam ipſo iure nullam dicitur improprie iniuſta.

Andreas Barbacia Utriuſque Iuris lumen.

FINIS.

Regiſtrum

a
Primo albo
Ioannes epiſcopus
centia quod
Ange. in. l.

b
Leo. §. ſi. ff.
neantur ad certam
de iuſti. et iure.
tiſſimum Iob.

c
Duo capita
ipſo delegato
cenſetur habilis
carnis alias

d
Tut. l. ſi quis
in loco preallega.
ſolennitate q
ſum in illa

e
Lex ſibi ipſi
tu adde q
mendam vel
equam concor.

f
Nis non condito
guſtini quidem
ordinari mcidet
de raptu virg.

g
Doct. eſt ita
ualuiſſet ſue
ardua queſtio
iij. et c. j. de

h
Non litigioſum
anathematizare
dictum pauli
concorditer fecit

i
Summi pontificis
teſtes infames
ſecūdo nō ſolēnis
in conſilio ſen

k
Sed ſimpliciter
ſen. ad. ſe. ſili.
tione ſtatuti
poſito poſt

l
Teſtes producere
de excep. rei
ergo et illa
ſibi ceterū quinta

m
Significatum vt
procedit ſi illa
videtur opinio

n
do. Io. de imola
caueatur ſtatuto
caſum et verum

Venetijs per Baptiſtam de
Tortis Mccccxcvj.
die. xix. Junij.